MÜNŞEÂT-I NÂBÎ

Nâbî'nin Mektupları

YÛSUF NÂBÎ

TÜRKİYE YAZMA ESERLER KURUMU BAŞKANLIĞI YAYINLARI: 94

Edebiyat ve Sanat Serisi	:	21
Kitabın Adı	:	MÜNŞEÂT-I NÂBÎ Nâbî'nin Mektupları
Müellifi	:	Yûsuf Nâbî (ö. 1712)
İnceleme - Metin - Sadeleştirme	:	Yrd. Doç. Dr. Adnan Oktay Mardin Artuklu Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğr. Üyesi
Son Okuma:	:	Göker İnan, İsmet İpek
Arşiv Kayıt	:	Süleymaniye Yazma Eser Ktp., Ali Nihat Tarlan No. 91, 140; Tercüman Gazetesi Koleksiyonu No. 202; Manisa İl Halk Ktp., No. 5272; Milli Ktp., Yazmalar No. 06 Hk 4266
Kapak Görseli	:	Süleymaniye Yazma Eser Ktp., Tercüman No. 202
Kitap Tasarım	:	AS-64 Basın-Yayın Tanıtım, Org. ve Paz. Ltd. Şti. Divanyolu Cad. Erçevik İşhanı, No: 203, Sultanahmet-İstanbul Tel: 0212 513 39 90 / www.as64.org • info@as64.org
Baskı	:	İmak Ofset Basım Yayın Merkez Mah. Atatürk Cad. Göl Sk. No. 1 Yenibosna / İstanbul Tel: 444 62 18 www.imakofset.com.tr / Sertifika No. 12531
Baskı Yeri ve Yılı	:	İstanbul 2017
Baskı Miktarı	:	1. Baskı, 2000 adet

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI
Library of Congress A CIP Catalog Record

Yûsuf Nâbî
Nâbî'nin Mektupları, *Münşeât-ı Nâbî*
1. Edebiyat, 2. Münşeât, 3. Osmanlı, 4. Nâbî, 5. Adnan Oktay
ISBN: 978-975-17-3922-3

Copyright © Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı. Her hakkı mahfuzdur.
Bütün yayın hakları *Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı*'na aittir. Başkanlığın izni olmaksızın tümüyle veya kısmen, hiçbir yolla ve hiçbir ortamda yayınlanamaz ve çoğaltılamaz.

T. C. Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı
Süleymaniye Mah. Kanuni Medresesi Sok. No: 5 34116 Fatih / İstanbul
Tel.: +90 (212) 511 36 37
Faks: +90 (212) 511 37 00
info@yek.gov.tr
www.yek.gov.tr

MÜNŞEÂT-I NÂBÎ

NÂBÎ'NİN MEKTUPLARI

(İNCELEME- TENKİTLİ METİN)

YÛSUF NÂBÎ
(ö. 1712)

Hazırlayan

Adnan Oktay

TÜRKİYE
YAZMA
ESERLER
KURUMU
BAŞKANLIĞI

TAKDİM

İnsanlık tarihi, akıl ve düşünce sahibi bir varlık olan insanın kurduğu medeniyetleri, medeniyetler arasındaki ilişkileri anlatır. İnsan, zihnî faaliyetlerde bulunma kabiliyetiyle bilim sanat ve kültür değerleri üretir, ürettiği kültür ve düşünce ile de tarihin akışına yön verir.

Medeniyetler, kültürler, dinler, ideolojiler, etnik ve mezhebî anlayışlar arasındaki ilişkiler kimi zaman çatışma ve ayrışmalara, kimi zaman da uzlaşma ve iş birliklerine zemin hazırlamıştır.

İnsanların, toplumların ve devletlerin gücü, ürettikleri kültür ve medeniyet değerlerinin varlığıyla ölçülmüştür. İnsanoğlu olarak daha aydınlık bir gelecek inşa edebilmemiz, insanlığın ortak değeri, ortak mirası ve ortak kazanımı olan kültür ve medeniyet değerlerini geliştirebilmemizle mümkündür.

Bizler, Selçuklu'dan Osmanlı'ya ve Cumhuriyet'e kadar büyük devletler kuran bir milletiz. Bu büyük devlet geleneğinin arkasında büyük bir medeniyet ve kültür tasavvuru yatmaktadır.

İlk insandan günümüze kadar gökkubbe altında gelişen her değer, hakikatin farklı bir tezahürü olarak bizim için muteber olmuştur. İslam ve Türk tarihinden süzülüp gelen kültürel birikim bizim için büyük bir zenginlik kaynağıdır. Bilgiye, hikmete, irfana dayanan medeniyet değerlerimiz tarih boyunca sevgiyi, hoşgörüyü, adaleti, kardeşlik ve dayanışmayı ön planda tutmuştur.

Gelecek nesillere karşı en büyük sorumluluğumuz, insan ve âlem tasavvurumuzun temel bileşenlerini oluşturan bu eşsiz mirasın etkin bir şekilde aktarılmasını sağlamaktır. Bugünkü ve yarınki nesillerimizin gelişimi, geçmişimizden devraldığımız büyük kültür ve medeniyet mirasının daha iyi idrak edilmesine ve sahiplenilmesine bağlıdır.

Felsefeden tababete, astronomiden matematiğe kadar her alanda, Medine'de, Kahire'de, Şam'da, Bağdat'ta, Buhara'da, Semerkant'ta, Horasan'da, Konya'da, Bursa'da, İstanbul'da ve coğrafyamızın her köşesinde üretilen değerler, bugün tüm insanlığın ortak mirası hâline gelmiştir. Bu büyük emanete sahip çıkmak, bu büyük hazineyi gelecek nesillere aktarmak öncelikli sorumluluğumuzdur.

Yirmi birinci yüzyıl dünyasına sunabileceğimiz yeni bir medeniyet projesinin dokusunu örecek değerleri üretebilmemiz, ancak sahip olduğumuz bu hazinelerin ve zengin birikimin işlenmesiyle mümkündür. Bu miras bize, tarihteki en büyük ilim ve düşünce insanlarının geniş bir yelpazede ürettikleri eserleri sunuyor. Çok çeşitli alanlarda ve disiplinlerde medeniyetimizin en zengin ve benzersiz metinlerini ihtiva eden bu eserlerin korunması, tercüme ya da tıpkıbasım yoluyla işlenmesi ve etkin bir şekilde yeniden inşa edilmesi, Büyük Türkiye Vizyonumuzun önemli bir parçasıdır. Bu doğrultuda yapılacak çalışmalar, hiç şüphesiz tarihe, ecdadımıza, gelecek nesillere ve insanlığa sunacağımız eserleri üretmeye yönelik fikrî çabaların hasılası olacaktır. Her alanda olduğu gibi bilim, düşünce, kültür ve sanat alanlarında da eser ve iş üretmek idealiyle yeniden ele alınmaya, ilgi görmeye, kaynak olmaya başlayan bu hazinelerin ülkemize ve tüm insanlığa hayırlar getirmesini temenni ederim. Aziz milletimiz, bu kutsal emaneti yücelterek muhafaza etmeyi sürdürecektir.

Recep Tayyip Erdoğan

Cumhurbaşkanı

SUNUŞ

Tarihte her büyük medeniyet, sosyal, kültürel ve bilimsel alanda kendi dünya görüşüne uygun, özgün terkipler ortaya koyarak hayatını sürdürmüştür. Yaşamın her alanında kendini belli eden ve medeniyetleri birbirinden farklı kılan bu sosyo-kültürel ve bilimsel faaliyetler, medeniyetler arası etkileşimleri canlandırarak insanlık tarihinin renkliliğini artırmıştır. Bu etkileşimler sonucu ortaya çıkan -gerek sözlü, gerek yazılı- eserler insanlığın hafızasını temsil etmektedir.

İnsanlık tarihinde benzeri görülmemiş bir şekilde sözlü ve yazılı kültüre damgasını vurmuş olan İslâm medeniyeti, adeta insanlığın hafızasını yazıya geçirme görevini üstlenmiştir. Okumayı, yazmayı ve öğrenip öğretmeyi her bireyin birincil gayesi olarak gören İslam medeniyeti, kültürel ve bilimsel etkileşime daima açık olmuştur. Bunun tabii bir neticesi olarak hem bilimsel alanda hem de sosyal ve kültürel alanda İslam medeniyeti pek çok özgün sentezler yakalamayı başarabilmiştir.

Bu sentezin doğal bir neticesi olarak ortaya çıkan pek çok devlet, özellikle Selçuklular ve Osmanlılar İslam medeniyetinin birikimini tevarüs etmiş, yeni fethedilen bölgelere İslam dünya görüşünü yine özgün terkiplerle götürmüşlerdir. Sadece bilimsel alanda değil, hayata ve insana dokunan her alanda bu katkı gözlemlenmektedir. Mimariden sanata, edebiyattan bilime, felsefeden tıbba, pek çok çeşitli sahada İslam medeniyetinin ürünleri ortaya konmuştur.

Bu mirasın yazılı kayıtları hükmünde olan yazma eserlerimizin bilinçli şekilde korunması, çağın gerektirdiği şekilde insanların hizmetine sunulması ve gelecek nesillere sağlıklı şekilde aktarılmasını temin etmek, şüphesiz hayati önem arz etmektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığımıza bağlı

Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı; bilim, sanat ve edebiyat alanındaki nadide eserleri ilmi usullere uygun olarak neşretmenin yanında, gerek katalog bilgilerinin güncellenmesi, gerek yazma eserlerin restore edilerek yeniden ilim dünyasına kazandırılması gibi kültürel açıdan oldukça mühim görevleri yerine getirmektedir. Bu kıymetli eserlerin gün yüzüne çıkartılması, ilim, hikmet ve irfanla yoğrulmuş olan kadim medeniyetimizi daha doğru şekilde anlamlandırmamızı ve gelecek nesillerin kendilerinden daha emin bir şekilde tarihlerine sahip çıkmalarını sağlayacaktır.

Kültür ve medeniyetimizin bu çok renkli ve özgün tarihini, yazma eserleri neşretmenin yanında, kataloglama ve restorasyon faaliyetleriyle de gün yüzüne çıkartarak ilim dünyasına sunmak, hem kültürel bilincimizi artıracak, hem de gelecek nesillerin dünya görüşlerini en sağlam şekilde inşa etmelerine katkı sağlayacaktır.

Binali Yıldırım

Başbakan

ÖNSÖZ

Bir milletin kendi kültür ve medeniyet tarihine olan bakış açısı, o milletin hâlihazırdaki ve gelecekteki kültürel, sosyal ve bilimsel faaliyetlerine de doğrudan yansır. Varisi olduğumuz Türk-İslam medeniyetinin tarihinde gerçekleşmiş pek çok askeri-siyasi, bilimsel ve sosyal tecrübeleri idrâk edip dikkate almak hiç şüphesiz kültürel kimlik ve bilincimize katkı sağlayacaktır. Bu tecrübeler, zengin yazma eser koleksiyonlarımızda kayda geçirilmiş şekilde mevcuttur. Milli kültür bağımsızlığı hedefleri doğrultusunda bu eserleri yayınlayarak milletimizin istifadesine sunmak, medeniyet tarihimiz açısından büyük önem arz etmektedir.

İnsanlık tarihi boyunca medeniyetlerin çekim merkezi konumundaki Akdeniz-Anadolu coğrafyasını asırlarca idare etmiş olan Selçuklu ve Osmanlılar, bilim ve sanat alanlarında da çok çeşitli faaliyetlerde bulunmuş, insanlığa örnekler bırakmıştır. Bunun bir neticesi olarak ülkemiz, dünyadaki en geniş ve en zengin yazma eser koleksiyonlarına sahip olmuştur. Bilim ve sanata ne kadar önem verdiğimizi bugün hala ayakta duran dönemin kurumlarına, eğitim müesseselerine, özellikle tıp ve astronomi gibi ihtisas medreselerine bakarak daha iyi anlayabiliriz. Gün yüzüne çıkartılacak her yazma eser şüphesiz bu değerli birikimi daha yakından inceleme ve araştırma imkânı sağlayacaktır.

Medeniyetimizin bilimsel yönünü temsil eden eserlerin yanı sıra hikmet ve irfanı temsil eden tasavvuf ve ahlâka dair asırlar içinde ortaya çıkmış eserler de kültürel hafızamızı yansıtmaktadır. İnsanlığın ilim, hikmet ve irfan boyutlarından hiçbirini ihmal etmemiş olan kadim medeniyetimizin bu kıymetli eserlerini milletimizin istifadesine sunmak büyük önem taşımaktadır. Tarih ve medeniyet farkındalığı, geçmişin birikim ve tecrübelerinden üretilmiş fikir ve eserler üzerine araştırma ve incelemeler yapmakla hiç şüphesiz daha da gelişecektir.

Kültür ve Turizm Bakanlığımıza bağlı Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, kadim medeniyetimizden tevarüs ettiğimiz bu birikimi çeviri, çeviri yazı ve tıpkıbasım olarak çeşitli şekillerde yayımlamakta ve mevcut yazma eser envanterinin ayrıntılı tespiti ve kataloglanması yanında, hasarlı eserleri modern tekniklerle restorasyona tabi tutarak bu kıymetli eserlerin fiziksel olarak muhafazasını da temin etmektedir.

Asırlara ve çok geniş bir coğrafyaya yayılmış olan yazma eserlerimizin bu şekilde ilmî neşirlerinin ve kataloglamalarının yapılarak fiziksel muhafazasının özenle temin edilmesi, hem araştırmacıların çalışmalarına sağlam bir zemin teşkil edecek, hem de gelecek nesillerin tarih ve medeniyet yaklaşımlarına katkı sağlayacaktır.

Numan Kurtulmuş

Kültür ve Turizm Bakanı

İÇİNDEKİLER

TAKDİM 4

SUNUŞ 6

ÖNSÖZ 8

HAZIRLAYANIN ÖNSÖZÜ 27

KISALTMALAR 31

Nüsha Kısaltmaları 31

TENKİTLİ METİNDEKİ İŞARETLER 33

GİRİŞ 35

A. İnşâ ve İnşâ ile İlgili Bazı Kavramlar 35

İnşâ 35

İlmü'l-inşâ 36

Dîvân Kâtipliği 36

Nesir 37

Mektup 37

Münşeât 38

Münşî 39

Kitâbet 39

B. İnşânın Tarihî Gelişimi 39

Arap Edebiyatında İnşâ 39

Fars Edebiyatında İnşâ 44

Türk Edebiyatında İnşâ 47

C. Bir Şâir ve Nâsir/Münşî Olarak Nâbî ve Münşeât'ı 54

Münşeât'ta Nâbî'nin Hayatından Kesitler 56

Münşeât'ta Nâbî'nin Fizikî Portresi 57

Nâbî'nin Münşeât'a Yansıyan İnşâ Kabiliyeti 58

Münşeât'a Göre Nâbî'nin Çok Yönlülüğü 58

Münşeât'ta Hezl, İstihza, Öfke 59

Toplumsal Problemler Karşısında Nâbî'nin Rolü 59

Nâbî'nin Mektuplaşması 60

Nâbî'nin Mektuplaştığı Kişiler 61

Mektupların Yazılış Sebepleri 61

Mektuplarda Taşra ve Merkez Bürokrasisi 63

İNCELEME

A. Nâbî'nin Münşeât'ı 65
Münşeât'ın Telif Edilmesi ve Bir Araya Getirilmesi 65
Münşeât'ın Nüshaları 66
Karşılaştırmalı Metin İçin Kullanılan Nüshalar 66
Metin İçin Kullanılan Nüshaların Tasnifi 79
B. Münşeât'ın Edebî Yönden İncelemesi 81
Münşeât'ın Şekil İncelemesi 81
Münşeât'taki Başlıklar 81
Münşeât'taki Metinlerin Sıralanması 81
Münşeât'taki Mektupların Yapısı 82
C. Münşeât'ta Yer Alan Manzum Metinler 84
D. Manzum Metinlerin Vezni ve Nazım Şekilleri 84
Tablo 1: Türkçe Manzumelerin Aruz Kalıpları ve Nazım Şekilleri 85
Tablo 2: Farsça Manzumelerin Aruz Kalıpları ve Nazım Şekilleri 86
Tablo 3: Arapça Manzumelerin Aruz Kalıpları ve Nazım Şekilleri 86
E. Münşeât'ın İmlâ İncelemesi 87
Ünsüzlerin Yazımı 87
Eklerin Yazımı 87
Bazı Kelimelerin Yazımı 89
İzafet Kesresinin Yazımı 90
F. Münşeât'ın Muhteva İncelemesi 90
Mektup Türleri 120
G. Münşeât'ın Üslûp ve Dil Bakımından İncelemesi 123
Münşeât'ta Edebî Sanatlar 128
Münşeât'ta Kalıp Sözler 128
Darb-ı Meseller, Kelâm-ı Kibârlar 128
Deyimler 129
Münşeât'ta Bahsi Geçen ve Nâbî Üslûbuyla İlgili Olduğu Düşünülen Eserler 132
Tablo 4: Mektup Türleri ve Sayısı 144
Tablo 5: Nüshaların Mektup Sayıları 145

SONUÇ 147

KAYNAKLAR 149

TENKİTLİ METİN

Metin Kurma Yöntemi 163
1. Münşeʾāt-ı Nābī 164
2. Bismike'llāhumme aḥmeduke 167
3. Ṣūret-i Evvel 169
4. Naḳş-ı Dīger 170
5. Taʿbīr-i Dīger 170
6. Libās-ı Dīger 171
7. Taḥrīr-i Dīger 171
8. İnşā-i Dīger 172
9. Ḳabā-yı Dīger 173
10. Ṭarz-ı Dīger 173
11. Reviş-i Dīger 174
12. Libās-ı Dīger 174
13. Vādī-i Dīger 175
14. Ṭavr-ı Dīger 175
15. Vażʿ-ı Dīger 176
16. Nüsḫa-i Dīger 177
17. Reftār-ı Dīger 177
18.1. Ḥadīş-i Erbaʿīn Tercümesi ile Maʿan İrsāl Eyledügi Mektūbdur ki Henüz ʿAlī Pāşā Ḥażretleri Vezāret ile Çıḳduġı Vaḳitdür 178
18.2. Ḥāşiye 180
19.1. Mektūb Maʿa Naʿt-ı Nebevī 180
19.2. Naʿṭ-ı Şerīf 181
19.3. Naʿt-ı Şerīf İn est 182
20.1. Bu daḫı Ol Müşīr-i Bülend-iştihār ve Ol Vezīr-i Sipihr-iḳtidār Maṭlaʿ-ı Serāy-ı ʿĀlī-şāndan Rütbe-i Vālā-yı Vezāret-i Şānī ve Ḳāʾim-maḳām-ı Rikāb-ı Ḫüsrevānī ile Hengām-ı Ṭalʿatinde Berāy-ı Tehniyyet Südde-i Devletlerine İrsāl Eyledügi Ruḳʿa-i ʿUbūdiyyetdür 190
20.2. Der-kenār Nüvişte 192
21. O Yekke-tāz-ı Miżmār-ı Belāġat ü Beyān, Pīr-i Nā-tüvān, Veliyyü'n-Niʿam-ı Bī-imtināndan Eşheb-i Ṭabʿ-ı Sebük-reftārına Çesbān Bir Raḫş-ı Āheste-ḫırām Niyāzıyla Edhem-i Ḫāme-i Vādī-i İnşāya Kerem-i ʿİnān Eyledügi Heves-nāmesidür 193

22.1. Bu daḫı Ol Yekke-tāz-ı Miżmār-ı Belāġatuñ Muḳaddimen Niyāz Eyledügi Esb-i Rehvārı Ḥaleb Muḥāfıẓı Vezīr-i Mükerrem, Saʿādetlü, ʿİnāyetlü Meḥmed Pāşā Ḥażretleri Tedārük ü Taḥṣīl Eyleyüp Ṭaraf-ı Veliyyü'n-niʿamdan İʿṭāya Fermān Buyurmaları Bābında Vezīr-i Müşārün ileyh Şeref-baḫşā-yı Ṣudūr Olan Mektūb-ı Emr-üslūbları Vürūdınuñ Teşekküri İçün Nüvişte Eyledügi Duʿā-nāmedür 196
22.2. Sulṭān Aḥmed Ḥażretlerine İrsāl idügidür 198
23. Kerāmetlü, Şevketlü, Şehenşāh-ı Cihān, Sulṭān Aḥmed Ḫān Eyyeda'llāhu ve İbḳāhu, Ḥażretleri, Āvān-ı Ṭufūliyyetlerinde Ol Ser-der-hevā-yı Cāh Olan Pīrüñ Dil-ḫᵛāhını, Kerāmet-i Cibilliye ile Keşf-i Żamīr Siyāḳında Hengām-ı Salṭanatlarında Manṣıb-ı Dīvāniyyeye İrtiḳāʾ Buyurmaların İmā ve Bir Zerrīn ile Destār-ı İftiḫārın Tezyīn Eyledükleri Berāy-ı Teẓkīre İʿlāmıdur 200
24. Devletlü, Veliyyü'n-niʿam Emr-i ʿĀlīleri Üzre Ṣāʾibü'l-vaḳt Nābī Efendi'nüñ Muḳaddemā ʿAvāʾiḳ-i Nā-müsāʿiden İtmāmı Olduġı Gibi Nā-kāste ve Ẕeylü's-siyer-i Celīlü'l-ḳadr-i Ḳamer-i Nīm-māhiye-i Tamāmī Gibi Bedr itdirmege Vesīle-i Şevḳ-i Ġarām Olmış iken İḫtitām-ı Nüsḫa-i Ḫayāli Ḫitām-ı Tekemmülenüñ Dībācesidür 205
25. Bu daḫı Ḥażret-i Veliyyü'n-niʿam, Rikāb-ı Humāyūn-ı Şehryār-ı Maʿdelet-şiyem Ḥażretlerinüñ Silaḥdārlıġı Ḫıdmet-i ʿAliyyelerinde iken Muḥāfıẓ-ı Şehbā Sābıḳan Silaḥdār-ı Nāmdār Vezīr Bin Vezīr İbrāhīm Pāşā Efendimüz Ḥażretlerine İrsāl Buyurduḳları Maḥabbet-nāmeleriyle Bir Kīseye Vażʿ Olınup Ol Nā-tüvāna Gönderilen Nevāziş-nāmeleri Şükrānesidür 211
26.1. Vāḥidü'l-beşer, Ṣāniyü'l-manẓar, Ṣāliṣü'ş-şems Ve'l-ḳamer, Ḳuṭb-ı Felek-i Salṭanat, Ḥāris-i Mülk ü Millet, Şehenşāh-ı Devrān, Ġāzi Sulṭān Aḥmed Ḫān Ḥażretleri Ol Künc-nişīn-i İnzivāya Gencīne-i Cūdından İʿṭā ve İrsāl Buyurduḳları Zer-i Meserret-eşer Vuṣūlinde Dest-i Suʾāli Dergāh-ı Ḳāḍiyü'l-Ḥācāta Bāz ve ʿAṭiyye-i Ġaybiyye Şükrine Zemzeme-pervāz Olduġudur 214
26.2. Mektūb İn est 220
26.3. Der-kenār Nüvişte 223
27.1. Ḥażret-i Veliyyü'n-niʿam-ı Ferişte-ḫıṣāl Ol Ṣāḥib-i Maʿārif ü Kemāl, Vālī-i Ḥaleb Olan Müşīr-i Bī-hemāl İbrāhīm Pāşā'ya Tevcīh-i Siyāḳında İrsāl Buyurduḳları Mektūb-ı Emr-üslūblarınuñ Şükri ve Müşārün ileyhüñ Medāyiḥi Taḥrīriyle Olan Duʿā-nāmesidür, Ẕikr Olınur 226

27.2. Ḥaşiye 229
28. Tārīḫ-i Velādet-i Sulṭān ʿĪsā 229
29. Nāẓım-ı Umūr-ı Memleket Veliyyü'n-niʿam-ı ʿĀlī-himmet Aḥvāl-i Reʿāyāya Taḥşīl-i İṭṭilāʿ ve Nesaḳ-sāz-ı Umūr-ı Cumhūr Olmaḳda Saʿy-ı Mevfūrlarından Nāşī Silaḥdār iken Nevāḥī-i Anṭākiyye'den Bir Karye Mālikānesine Teveccüh-i Nigāh-ı Merḥamet Buyurduḳlarında Nābī Efendi Ṭarafından İstişvāb ile Cevāb-nāmesidür 231
30.1. Rūḥ-ı Cismān-ı ʿĀlem, Māye-i Cenāb-ı Benī Ādem, Şehenşāh-ı Sipihr-iḳtidār Ḥażretlerinüñ Şehzāde-i ʿĀlī-nejādlarına Meded-i Enfās-ı Ḳudsiyye ile İnşā Eyledügi Tārīḫ İʿlāmıdur 233
30.2. Tārīḫ-i Velādet-i Şeh-zāde Sulṭān Meḥmed 236
30.3. Tārīḫ-i Dīger 238
30.4. Tārīḫden Evvel Yazılan Mektūbuñ Tetimmesidür 239
31. (Başlıksız) 239
32.1. Nābī Efendi, Merḥūm Birāderi Maḥmūd Aġa Tīmārını, Oġullarına Ḳaṣr-ı Yed itmekle Berātı İḫrāc Olınmaḳ İçün Niyāz-ı Şāʿirānesidür 240
32.2. Der-kenār Nüvişte dür 242
33. Nābī Efendi-zāde Ḫayru'llāh Çelebi ʿUhdesinde Olan Rüsūm-ı Ḳahve Muḳāṭaʿası Mālikānesine Taʿarruż Olınmaġla İstiḥkāmını Recā ile Mesʾūline Müsāʿade Buyurılmaḳ Bābında İltimās-nāmesidür 243
34. Bu daḫı Keşīrü'n-nevāl, Ḥażret-i Veliyyü'n-niʿam-ı Maʿārif-ḫıṣāl Cānibine Ḫayr-ābād nām Te'līfin Ḥużūr-ı Humāyūnda Taḥsīn-i Recāsına İrsāl Eyledügi Mektūb-ı Leṭāʾif-iştimālidür 247
35. Bu daḫı Devletlü, Veliyyü'n-niʿam Efendimüzüñ Silaḥdārlıḳları Eşnāsında İbrāhīm Pāşā Ḥaleb Vālīsi iken Gāh Maḫṣūṣ Mektūb ve Gāh Pāşā-yı Mezbūruñ Mektūbı Kenārında Nābī Efendi'ye Selām Yazılup Birāz Zamān Yazılmaduġını Müşʿir Gönderdügi Mektūbıdur 249
36. Ḥüseyin Aġa'yı Şefāʿat Żımnında Taḥrīrine Tecāsüri İstiʿfā Siyāḳında Niyāz-nāme-i Ḫoş-taʿbīrdür ki Naḳl Olınur 250
37. Nābī Efendi'nüñ Bir Ṭabībe Gönderdügi Mektūbdur 251
38. Dergāh-ı ʿĀlī Ḳapucı-başılarından Süleymān Pāşā-zāde Yūsuf Beg'e Şefāʿat ve Birḳaç Ġazel-i Nev-ṭarḥ İrsāliyle Pīşgāh-ı Veliyyü'n-niʿama Duʿā-nāmedür 253
39. Cānib-i Şehbā'dan Āsitān-ı Devlete Reh-rev-i ʿAzīmet iken Eşnā-yı Rāhda Pīşgāh-ı Devlet-penāh-ı Veliyyü'n-niʿam-ı ʿĀlī-cāha, Farṭ-ı Şevḳden Taḥrīr Eyledügi ʿUbūdiyyet-nāmedür 254

40. Ḳaṣīde-i ʿİdiyye Der-sitāyiş-i Vezīr-i Ekrem, Destūr-ı Muʿaẓẓam, Memdūḥü'l-ḫıṣāl, Āṣaf-ı Ṣāḥib-i Feżāʾil, Mihr-i ʿAvn-i İlāhī, Dāmād Ḥażret-i Pāşā-yı Silaḥdār ʿAlī Pāşā Yessera'llāhu bi'l-ḫayri mā-yurīdu ve mā-yeşāʾ, Ez-eşʿār-ı Leṭāfetü'ş-şuʿarā ve'l-büleġā, Nābī Efendi Merḥūm u Maʿżūr 255
41.1. Saʿādetlü, Mekremetlü Āṣaf-ı Kerem-güster Vezīr-i Müşārün ileyh, Ahālī-perver Ḥażretleri Ṭarafından ʿAle'l-ʿīd Bendegān u Dāʿiyāna Virilegelen ʿAṭāyā-yı Kerīmānelerinden, Nābī Efendi'ye Emtiʿa-i Mütenevviʿa ile Tertīb ve İrsāl Buyurılan Ġonce-i Ravża-i İnʿām, Bu Ġonce-i Zerrīn-ḫitāmuñ Zīver-i Dībācesi Olan Varaḳanuñ Süṭūrı Kendi Ḳalem-i Mükerremleriyle Olduġuna Naẓra-i Ūlāda Mütefaṭṭın Olamaduġı Şermsārlığına İʿtiẓāren Ḫāk-i ʿİzzetlerine Taḳdīm itdügi ʿArżuḥāl-i Elṭāf-iştimālidür 259
41.2. Tetimme-i Mektūb 263
41.3. Bu daḫı Eṣnā-yı ʿİdde Maẓhar-ı ʿAṭiyye-i Kerīmāneleri Olduḳda Taḥrīr Olınmışdur 263
42. Bu daḫı Maẓhar-ı ʿAṭiyye-i Kerīmāneleri Olduḳda Taḥrīr Olınmışdur 263
43. Vezīr-i Ḫıredmend-i Kelāmī Ḥażret-i Veliyyü'n-niʿam-ı ʿĀlī-cāha Tārīḫ-i Vezāret Vāḳiʿ Olmaġla Pīşgāh-ı Devletlerine Birḳaç Ebyāt-ı Dil-ārā ile ʿArż u İnhā Siyāḳında Yazılmışdur 264
44. Şāʿir-i Mūmā İleyh Ümmīd-i Manṣıb ile Müteraṣṣıd iken Güşāyiş-i Baḫt-ı İstişfāʾ ile Ḥażret-i Veliyyü'n-niʿam İki ʿArżuḥālden Birisidür 265
45.1. Bezm-i ʿĀlü'l-ʿāl-i Āṣaf-ı Bī-miṣāle Ruḫṣat-ı Vuṣūl-i ʿArżuḥāldür 267
45.2. Ve Le-hu Müzeyyel 268
46. Bu daḫı Ḫāk-i Āsitān-ı Āṣaf-ı ʿĀlī-şāna ʿUbūdiyyet-nāmedür 269
47. Bu daḫı Ol Āsmān-ı Luṭf u ʿİnāyetden Mihr ü Mülāṭafet Meşhūd Olmaġla Ruḫṣat-ı Ḫāk-būsa İẓn-i ʿĀlīleri Niyāzıdur 270
48. Bu daḫı Nābī Efendi'nüñ Masḳaṭ-i Reʾsi Olan Rühā'dan Gelen Gendüm Hediyyesini Kiştzār-ı Āmāline Dām ü Dāne idüp Bī-şermāne İrsālidür 271
49.1. Serdār-ı Cünūd-ı Manṣūra, Fātiḥ-i Cezīre-i Mora, Saʿīd u Şehīd Merḥūm, Silaḥdār ʿAlī Pāşā Efendimüzüñ Sarāy-ı ʿĀlīlerinde Olan Ḳaṣr-ı Cennet-āsālarına Olan Tārīḫ-i Bedīʿü'l-üslūblarıdur 272
49.2. Tārīḫ-i Dīger 272
50. Birḳaç Taṣvīr İrāʾet Olınduḳda Berāy-ı Ḫāṭır-ı Pīr Raġbet Ṣūretin Gösterüp İrsāline Müsāraʿat Siyāḳında Teẕkīredür 276

51. Oġlı Ebü'l-ḫayr ile İrsāl Eyledügi Teẓkīredür ki Ḳaṣra Olan Tārīḫüñ Baʿżı Beytini Tebdīl içün Müşārün İleyh Pāşā-yı ʿUlüvv-şānuñ Ketḫüdāsı İbrāhīm Efendi'ye İṣāl itdügi Teẓkīredür 277
52. Ḫazīnedār Aġaya İrsāl Eyledügi Teẓkīredür 278
53. Bu daḫı Ḳaṣr-ı Mezbūra Ne Miḳdār Beyt İlḥāḳ Lāzım idügini İstiʿlām içün Ketḫüdā Bege İrsāl Eyledügi Teẓkeredür 278
54. Bu daḫı Ḳaṣr-ı Mezbūruñ Ne Miḳdār Beyte Vüsʿati Ne Mertebe Olduġunı İfhām içün Saʿādetlü Ketḫüdā İbrāhīm Efendi'ye İrsāl Eyledügidür: 279
55.1. Bu daḫı Ḫazīnedār Aġaya Teẓkīredür ki Ḥażret-i Āṣafīye Bir Seyb İrsāl Żımnında İrsāl Olınmışdur 279
55.2. Naẓm-ı Merġūb Der-ḥaḳḳ-ı ʿAlī Pāşā 280
56. İstimzāc-ı Veliyyü'n-niʿamī içün Ḫazīnedār Aġaya Teẓkeredür 281
57. ʿAṭiyye-i Veliyyü'n-niʿam Olan Bār-gīre Bisāṭ ü Zīn ü Raḫt Suʾāliyle Yazılmışdur 281
58. Ġazel-i Ḥabeşī-zāde Raḥīmī, Taḫmīs-i Nābī Efendi 282
59.1. Ol Pīr-i Żaʿīf, Pīster-nişīn-i Ferāmūş-ı Bīmārī Olmaġla Ḥıẓḳa-i Eṭibbā Recāsına Şifā-ḫāne-i Kerem-i Veliyyü'n-niʿamdan İstidʿā Siyāḳında ʿArżuḥālidür 283
59.2. Fi'l-ḥaḳīḳa Devletlü Efendimüze Bu ʿArżuḥālden Ṣoñra Bir Daḫı ʿArżuḥāl Göndermek Vāḳiʿ Olmadı. Kendi Vefātına Tārīḫdür. Raḥmetu'llāhi ʿAleyh 285
60. Ḥażret-i Mevlānā Ḳuddise Sırruhu Sülālesinden Ḥālā Seccāde-nişīn-i İrşād Olan Şeyḫ Muḥammed Sadre'd-dīn Çelebi Ṭarafından Devletlü, Faẓīletlü Gürūh-ı Evliyā ve Ṣuleḥāya Maḥabbetlü Vezīr-i Müşārün İleyh Ḥażretlerine Vürūd iden Duʿā-nāmedür 285
61. ʿİnāyetlü, Devletlü Vezīr-i Mükerrem Cenāb-ı Müşārün İleyh Ḥażretleri Ṭarafından ʿAzīz-i Merḳūma Ol Üstād-ı Ḫıred-kāruñ Tesvīdi ile Taḥrīr Olınan Kerem-nāme-i Āṣafānedür 287
62. Ṣādıḳ Efendi Mesned-i Fetvāya İʿtilāʾda Yazılmışdur 289
63. Reʾīsü'l-Küttāb Rāmī Efendi'ye İrsāl Olınmışdur 290
64. Muṣṭalaḥāt-ı Dīvāniyyeyi İltizām Eyledügi Mektūb-ı Leṭāfet-iştimālidür 292
65. Vezīr-i Aʿẓam-ı Sābıḳ Teberdār Meḥmed Pāşā Ketḫüdāsı ʿOsmān Aġa'yadur 295
66. Rāmī Efendi'yedür 296
67. Memik-zāde Teẓkīrecisi Efendiye Beyāż Şükūfe İrsālinde Yazılmışdur 297

68. Tehniyyet-nāme Berāy-ı Vezāret-i ʿAbdü'l-bāḳī Pāşā Der-ḥīn-i Vālī Şuden Be-Erżurūmi'l-maḥrūsa Ez-güzīde-i İnşā-i Nābī 297
69. Müşārün İleyh Bāḳī Pāşā'nuñ Dīvān Efendisi Refīʿā Efendi'ye, Nābī Efendi'nüñ İrsāl Eyledügi Mektūb-ı Belāġat-maşḥūbıdur 311
70. Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Efendi Ṭarafından Mūmā İleyhe Bir Reʾs Bār-gīr-i Ḫoş-seyr ü Şīrīn-reftār İrsāl Olınduḳdan Ṣoñra Teşekkürāne Gönderdügi Mektūbdur. Cevāb-ı Hediyye-i Esb 317
71. Bu daḫı Nābī Efendi'nüñ Gönderdügi Mektūbıdur 321
72. Bu daḫı Dostlardan Birine Yazılmışdur 321
73. Bu daḫı Reʾīsü'l-küttāb iken Rāmī Efendi Ḥażretlerine İrsāl Olınmışdur 322
74. Bu daḫı Taḥrīr Olınmışdur 322
75. Bu daḫı Müşārün İleyh Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Efendi Ḥażretlerine Gönderilmişdür 323
76. ʿĀrif Efendi Şām-ı Şerīf Ḳāḍısı Olduḳda Yazılmışdur 323
77. Bu Daḫı Reʾīs iken Rāmī Efendi Ḥażretlerine Ricā-nāme İrsāl Olınmışdur 325
78. Bu daḫı Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Efendi Ḥażretlerinüñ Pīşgāhına İrsāl Olınmışdur 326
79. [Bu] daḫı Rāmī Efendi Ḥużūrlarına İrsāl Olınmışdur 327
80. Bu daḫı Rāmī Efendi'ye İsāle Olınmışdur 328
81. Bu daḫı Rāmī Efendi'ye İrsāl Olındı 329
82. Ṣubḥī Efendi'ye Teẕkīresidür 329
83. Bu daḫı Rāmī Efendi'yedür 330
84. Bu daḫı Rāmī Efendi'yedür 330
85. Bu daḫı Rāmī Efendi'yedür 331
86. Bu daḫı Rāmī Efendi Ḥażretlerinüñ Bezm-i Dil-ārālarına Şāḫçe-i Duḫān İhdāsıyla İrsāl Eyledügi Mektūb-ı Belāġat-maşḥūbıdur 332
87. Bu daḫı Rāmī Efendi Cenābınadur 333
88. Ḥalep Ḳāḍısı iken Fevt Olan Emru'llāh Efendi'nüñ Eytāmı Şefāʿatiyle Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Efendi Ṣavbına Nüviştedür 334
89. Bu daḫı Rāmī Efendi'yedür 336
90. Bu daḫı Ser-nāme-i Memdūḥdur 338
91. Mūmā İleyh Rāmī Efendi'ye İstişfāʿ Siyāḳında Niyāz-nāmesidür 338
92. ʿAmmī-zāde Ḥüseyin Pāşā Ḥażretlerinüñ Cānib-i Saʿādetlerine Taḥrīr Olınmışdur 339

93. Kibārdan Birine İrsāl Nüviştedür 340
94. ʿAbdü'l-bāḳī Beg'üñ Mektūbına Taḥşiye ile Ẕihnī Efendi'ye Selām Taḥrīrinde 340
95. Rikāb-ı Humāyūn Ḳaymaḳāmı Boz-oḳlı Muṣṭafā Pāşā Cānibine Yazılmışdur 341
96.1. Esʿad Beg'e İrsāl Olınmışdur 342
96.2. Der-kenār Nüvişte 344
97. Şāḥib-i Ẕihn-i Veḳḳād Nābī Üstād Mīr Esʿad'a İrsāl Eyledügi Ḳaşīde 344
98. Tersāne-i ʿĀmire Emīni Muṣṭafā Efendi Ṭarafına Firistāde Olan Mektūbdur 346
99. Bu daḫı Ser-nāme-i Dil-ārādur 348
100. Ḳonya'da Seccāde-nişīn Ḥażret-i Mevlānā-zāde Seyyid Bostān Efendi Ḥażretlerinüñ Ḥadīḳa-i Rūḥ-perverlerine Gönderilmişdür 348
101. Şeyḫü'l-islām Ṣādıḳ Efendi Ḥażretleri Mesned-i Aʿlā-yı Fetvāya Ṣāʿid Olduḳda Tehniyye-nāmesidür 350
102. Ṣadr-ı ʿĀlī Çorlılı Devletlü ʿAlī Pāşā Cenābınadur 352
103. Bu daḫı Āṣaf-ı Müşārün ileyh Ḥażretlerine Defʿa-i Ṣālişede Gönderilmişdür 353
104. Muḥāfıẓ-ı Baġdād iken Ḳalaylı Aḥmed Pāşā Ḥażretlerinüñ Pīşgāhına İrsāl Olınmışdur 354
105. Rāmī Efendi Ḥummā-zede Olduḳda Yazılmışdur 356
106. Bu daḫı Şeyḫü'l-islām Ṣādıḳ Efendi Cānibine Yazılmışdur 357
107. Rāmī Efendi Reʾīsü'l-küttāb Olduḳda Taʿbīrāt-ı Dil-peẕīr ile İrsāl Eyledügi Tesvīd ve Ġāyet Bī-naẓīr Tehniyyet-nāmedür ki Beyān Olınur 358
108. Reʾīs iken Bu daḫı Rāmī Efendi'ye İrsāl Olınmışdur 364
109. Dībāce-i Mektūb-ı Merġūb el-Rāmī Efendi'ye 365
110. Ḫᵛāce-i Ḥażret-i Şehryārī, es-Seyyid Feyżu'llāh Efendi'nüñ Erżurūm'dan Āsitāneye Geldükde Nüviştedür ki Ẕikr Olınur 365
111. Defterdār İsmāʿīl Efendi'ye Nān-pāre Recāsına Yazılmışdur 367
112. Muṣāḥib Pāşā Ketḫüdāsı Çalıḳ Meḥmed Aġa Çavuş-başı iken Yazılmışdur 367
113. ʿUlemādan Birine Nüviştedür 369
114. ʿĀrif Feyżu'llāh Efendi Cenāblarına Nüviştedür 369
115. Vüzerā-yı ʿİẓāmdan Olan Ḳapudan Pāşāya Gönderilmişdür 370
116. Mīr-i Mīrān ʿAbdü'l-bāḳī Pāşā Cānibinedür 372
117. Ṣadr-ı Aʿẓam, Vezīr-i Mükerrem Ḥażretleri Cānibine Nüviştedür 372
118. Şeyḫü'l-islām Ṣādıḳ Efendi Ḥażretlerine Firistāde Duʿā-nāmedür 373

119. Ṣadr-ı ʿĀlī Mektūbcısı Fetḥī Efendi'ye Nüvişte dür 375
120. Ser-kār-dih-i Ricālden Birine Nüvişte dür 378
121. Erbāb-ı Devletden Birine Nüvişte dür 378
122. Aḥbāb-ı Ṣadāḳat-güẓārdan Birine Nüvişte dür 380
123. Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Efendi Cenāblarına Ḥamevī ʿAlī Efendi Tavṣiyesidür 381
124. Teẓkīre-i Ṣānī Nādirī Aḥmed Efendi Ṭarafına Nüvişte dür 382
125. Vezīr-i Aʿẓam Ḥażretlerinüñ Ṭarafına Nüvişte dür 384
126. ʿUlemādan Birine Nüvişte dür 385
127. Meşāyiḫ-i Aʿẓāmdan Birine Nüvişte dür 386
128. Pīrā-yı Ṭarīḳat-ı ʿAliyyeden ʿAzīz Efendi Ḥażretlerine Nüvişte Būd 387
129. Bu daḫı Rāmī Efendi'yedür 389
130. Nābī Efendi Defʿa-i Ṣāniyede Şām Defterdārlığı ile Be-kām Olmaġla Teşekkürāne Reʾsü'l-küttāb Rāmī Efendi Cānibine Nüvişte dür 390
131. Şehbā'da Fāriġü'l-bāl ʿAzlinden Ṣoñra Āsitāneye Gelmek Ḳaṣdiyle Tevḳīʿī Süleymān Pāşā'ya Nüvişte dür 393
132. (Başlıksız) 394
133. Müşārün İleyhden Mektūb-ı Mezbūra Bu Ḥabeşī-zāde Müsveddesiyle Yazılan Cevābdur 396
134. Der-kenār Nüvişte Ḥamevī ʿAlī Efendi Ḥaḳḳında Laṭīfedür 398
135.1. Ser-nāme-i Dīgerān-ı Merġūbe 400
135.2. (Başlıksız) 401
136. Ser-nāme-i Dīgerān-ı Teẓkere-i Merġūbedür 401
137. Ser-nāme-i Merġūbedür 401
138. Balṭacı Vezīr-i Mükerrem Meḥmed Pāşā'yadur 404
139. Ser-nāme-i Dīgerān-ı Merġūbedür 405
140. Muʿīd Aḥmed Efendi'ye Diyār-bekir Ḳażāsına İbtilāsına 406
141. Tevḳīʿī Süleymān Pāşā Mühürdārı Kör ʿAlī Aġa'ya İnşāʾ-i Pesendīdesidür 408
142. Şeyḫü'l-islām Ḥażretlerine Nüvişte dür 410
143. Vezīr-i Aʿẓam Teberdār Meḥmed Pāşā Ketḫüdāsı Kel Yūsuf Efendi'ye ve Ḳapucı-başı ʿOṣmān Ketḫüdā Cenāblarına ʿUbūdiyyet-nāme 411
144. Vezīr-i Aʿẓam Gürcī Süleymān Pāşā Ḥażretlerinüñ Mührdārına 413
145. Erbāb-ı Devletden Birine Firistāde Olınmışdur 415
146. Fāʾiḳ Efendi Ṭarafına Nüvişte dür 417

147. Bostān Efendi-zāde Çelebi Efendi Ḥażretlerinedür 418
148. Rāmī Efendi Ḥażretlerinedür 419
149. Bu daḫı Erbāb-ı Devletden Birine Nüvişted ür 420
150. Ḫalīl Pāşā Dāmādı Rāġıb Efendi'ye Nüvişted ür 421
151. Bu daḫı Diyār-bekir Vālīsine Birecikli Şeyḫ-zāde Recāsınadur 423
152. Bu daḫı Rāmī Efendi Beglikçi iken Yazılmışdur 426
153. Bāḳī Pāşā Dīvān Efendisi Enīs Çelebi'ye Nüvişte-i Merġūbedür 427
154. Vezīr-i Aʿẓam Mühürden İnfiṣālinden Ṣoñra Yazılmışdur 429
155. Ser-nāme-i Merġūbe 430
156. Ser-nāme-i Merġūbe-i Nev-āḫer 431
157. Ser-nāme-i Dīger 431
158. Ser-nāme-i Dīger 432
159. Ser-nāme-i Merġūbe 432
160. Rāmī Efendi'yedür 433
161. Erżurūm Muḥāfıżı Saʿādetlü İbrāhīm Pāşā Ḥażretlerine 434
162.1. Yigirmi Sekiz Efendi'ye Recā-āmīz Taḥrīr Olınmışdur 436
162.2. Ḫāmiş-i Teẕkere 436
163. Vezīr-i Aʿẓam ʿAmmī-zāde Ḥüseyin Pāşā'yadur 437
164. Ser-nāme 439
165. Ser-nāme-i Dīger 440
166. Rāmī Efendi'ye İrsāl Olınmışdur 441
167. Mūmā İleyh Ḥażretlerine Nüvişted ür 442
168. Maḳtūl-zāde ʿAlī Pāşā Ḥażretlerine Nüvişted ür 443
169. Defterdār İsmāʿīl Efendi Defʿa-i Ūlāsında Yazılmışdur 445
170. Aḥbābdan Birine Teẕkīredür 447
171. Aḥbābdan Birine 448
172. Rāmī Efendi'yedür 449
173. Bu daḫı Rāmī Efendi Cenāblarınadur 453
174. Bu daḫı Rāmī Efendi Ḥażretlerine Nüvişte 454
175.1. Ḳubūrī-zāde Çelebi'ye Yazılmışdur 456
175.2. Ve Le-hu Teẕkeredür 456
176. Bu daḫı Teẕkeredür 457
177. Bu daḫı Rāmī Efendi'yedür 457
178. Vezīr-i Mükerrem İbrāhīm Pāşā Erżurūm'da iken Ḫaber-i Mūḥiş Żuhūr İtdükden Ṣoñra Ḥabeşī-zāde'ye Gönderdügi Mektūbdur 459
179. Muḥāfıẓ-ı ʿArż-ı Rūm Destūr-ı Maʿālī-mersūm Silaḥdār İbrāhīm Pāşā Cenāblarına Gürcī-beççe Niyāzıyla İrsāl Eyledügi Nāme-i Merġūbedür 461

180. (Başlıksız) 463
181. Der-kenār 463
182. Mūṣul Vālīsi Vezīr-i Mükerrem Çelebi Yūsuf Pāşā Ḥażretleri Ḥaleb Vālīsi iken Kerem ü ʿİnāyetlerine Me'lūf Olmaġla Cānib-i Mūṣul'a İṣāl Eyledügi Duʿā-nāmedür 464
183. Ḥażret-i Celāle'd-dīn-i Rūmī Eyyede Bi's-sırri, Evlād-ı Kirāmlarından Seccāde-nişīn-i İrşād Maḫdūm-ı Kerāmet-āyīn Ṣadre'd-dīn Çelebi Ḥużūrlarına Firistāde İki Külāh-ı Nemedīn Deryūzesine Sezā Der-hevā-yı Ārzū Olmaġla Ḥuṣūl içün Niyāz-nāmesidür ki Ẕikr Olınur 466
184. Merḥūm Muṣāḥib Pāşā Müntesiblerinden Şāʿir-i Ġarrā Yūnus Beg'üñ Ḫayr-ḫalefi Olan Dervīş Ṣāliḥ Beg'üñ Āvān-ı Ẕī-ʿavāmīde iken Nābī Efendi Ṭaraflarına Ekser Mükātebāt Vāḳiʿ Olmaġla Ṭarafına Yazılmışdur 468
Der-kenār Nüviştedür: 469
185. Bu daḫı Cenāb-ı Riyāset-penāh Ḥażret-i Rāmī Efendi Ṭaraflarına Nüviştedür 470
186. Ser-nāme-i Mektūb 471
187. Ser-nāme-i Merġūbe 472
188. Vezīr-i Aʿẓam iken Çorlılı Merḥūm ʿAlī Pāşā'ya Olan ʿArżuḥāldür ki Dībācesi Naḳl Olınur 472
189. Bu daḫı Müşārün İleyh Çorlılı ʿAlī Pāşā'ya Mālikāne Ḫuṣūṣı içün ʿArżuḥālidür 473
190. (Başlıksız) 474
191. Nādī Aḥmed Efendi Ḥażretlerine Berāy-ı Teşekkür Duʿā-nāmesidür 474
192. Ser-nāme 475
193. ʿAlī Pāşā Kātibi Refīʿā Çelebi'ye Nüviştedür 476
194. Dürrī Efendi'ye Maḥabbet-nāmesidür 478
195. Ser-nāme-i Merġūbedür 479
196. Ser-nāme-i Dīgerān 480
197. Meḥmed Emīn Ḥażretlerinüñ Ḥużūrlarına Nüviştedür 482
198. Bu daḫı Meḥmed Emīn'e Nüviştedür 484
199. Tevḳīʿī Süleymān Pāşā Ḥażretlerine Duʿā-nāmedür 485
200. Ser-nāme-i Merġūbe 486
201. ʿAbdü'l-bāḳī Pāşā Merḥūm Sābıḳan Birḳaç Müddet Vezīr-i Aʿẓam Tekfūr-ṭaġī Muṣṭafā Pāşā'ya Ketḫüdā Olup Velvele-ārā Olduḳda Ümīd-i Nevāzişle Nābī Efendi Ṭarafından Yazılan Mektūb-ı Merġūbedür 487

202. Tevḳīʿī Süleymān Pāşā Ḥażretlerinüñ Mühürdār-ı Nezāket-kirdārı ʿAlī Aġa Cānibine Taḥrīr Olınup Bir Miḳdār Serzeniş Yollu Aḥvāl Be-dīdār Olmaġla Mühürdār Aġada Bes Noḳṣān Var iken Böyle Şāʿir-i ʿĠarrāya Taʿarruż itmesi Aġrebdür, Bināʾen-ʿaleyh, Taḥrīr Olındı 490
203. Ser-nāme-i Merġūbedür 493
204. Bu daḫı Bir Dosta Yazılmışdur 494
205. Bu Mektūb-ı Belāġat-intisāb Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Efendi Manşıb-ı Riyāsetden ʿAzl Olınup Āsitānede Mekşi Fermān Olınduḳda Tesliyet-nāme Taḥrīr ve İrsāl Olınmışdur 495
206. Ser-nāme-i Dīger 500
207. Ser-nāme-i Merġūbe "Reʾsü'l-küttāb ʿAcem Ebū Bekir Efendi'ye Nüviştedür" 501
208. Rāmī Pāşā Mıṣr Vālīsi Olduḳda Tehniyye-nāmesidür 502
209. Caʿfer Pāşā Ṭarafından Şām-ı Şerīfde Şeyḫ Murād'a Taḥrīr Olınmışdur, Bā-tesvīd-i Nābī 504
210. İbrāhīm Efendi Şām Ḳāḍısı iken İrsāl Eyledügi Nüvişt-i Daʿvet-nāmesidür 505
211. Ṣūret-i Merġūb 508
212. Merḥūm Muṣāḥib Muṣṭafā Pāşā'dan Şeyḫ Vānī Efendi Ḥażretlerine Nüviştedür 510
213. Mektūbī-i Ketḫüdā-yı Ṣadr-ı ʿĀlī Ṣubḥī-zāde Feyżu'llāh Efendi'ye İrsāl Eyledügi Laṭīfe-āmīz Nāmedür 511
214. Mīr-zā Efendi Ḥażretlerine Ḳamāniçe Ḳāḍısı iken İrsāl Olınur 514
215. Köprüli-zāde Muṣṭafā Pāşā Merḥūmuñ Oġlı Esʿad Beg'e Yazılmışdur 519
216. Saʿādetlü Āṣaf ibn-i Āṣaf, Silaḥdār İbrāhīm Pāşā Ḥażretleri, Vālī-i Ḫıṭṭa-i Ḥalebü'ş-Şehbā iken Enderūn Aġalarından Maḥmūd Aġa Nām Siyāh ʿArab, Nābī Efendi Geldükde Ḫıdmetine Meʾmūr Olup Çehre-i Bī-nūrından Nābī Efendi Şikāyet Eyledükçe Müşārün İleyh Pāşā Ḥażretleri, Laṭīfe-şināس Ḳaṣd-ı Mizāc Birle Mezbūrı daḫı Ziyāde Taslīṭ idüp Temāşāsında iken Ḥaleb'den Maʿzūl Olup (A 142b) Kerkük'e Me'mūr Olduḳlarında Eṣnā-yı Rāhda Mezbūr ʿArabuñ Lisānından Dīvān Efendisi Olan Ḥabeşī-zāde Müsveddesiyle ʿAlā-ṭarīḳi'l-laṭīfe, Nābī Efendi'ye İrsāl Eyledügi Mektūbdur ki Vuṣūlinde Mūmā İleyh, Nābī Efendi Mektūb-ı Mezbūrı Tamām Şerḥ ü Beyān birle Cerb-nāmesidür 522

217. Bāḳī Pāşā Etbāʿ ından Sābıḳan Ḳasṭamonı Mütesellimi Olan Ḫalīl Aġa'nuñ Baʿż-ı Nā-hemvār Ḥareketinden Nābī Efendi İġḍāb Olmaġla Hezl-āmīz Taḥrīr itdügi Mektūbdur 524
218. Bāḳī Pāşā Muḳaddemen Muḥaşşıl-ı Şehbā Olup ʿAzlinden Ṣoñra Sūziş-i İftirāḳ ile Giryān Olan Nābī-i Miḥnet-dīde İẓhār-ı Ḥüzn-i Derūn birle Yazduġı Mektūb-ı Leṭāfet-meşḥūnıdur 530
219. Reʾīs Kātiblerinden Ledünnī Nām Kātibüñ Bī-maʿnā Mektūbınuñ Nābī Efendi, Elḳāb-ı ʿAdīm-maʿnā-i Hezl-āmīz Taḥrīr ve Cevāb-ı Mektūb-ı B[ī]-maʿnāsı Olmaḳ Üzre İrsāl Eyledügi Mektūbdur 536
220. Fevāʾid-i Zekāt-ı Nevādir Gevher-keş-i Silk-i Belāġat Olan Ḫāme-i ʿAnberīn-cāmelerine İḫtiṣāṣ Bulan Saʿādetlü Nābī Efendi Merḥūmuñ Maġnīsāvī Birrī Efendi Merḥūmuñ Bülbüliyye Nām Teʾlīf-i Muṭfīlerine Olan Taḳrīż-i Kem-yābdur 536
221. (Başlıksız) 538
222. (Başlıksız) 539
223. Nābī Efendi'nüñ Büyük Teẕkereci ʿAbdu'llāh Efendi'ye Gönderdügi Mektūb Ṣūretidür ki Ẕikr Olınur 540
224. Mine'l-muḫlişi ʿan-şamīmi'l-ḳalbi Nābī 540
225. Ḫātem-i Şuʿarā-yı Devrān, Güzīde-i Nükte-perverān-ı Zamān Pīr-i Merḥūm Nābī Efendi'nüñ Laṭīfesinden Baʿżıdur 541
226. (Başlıksız) 544
227. Rāzī'nüñ Ḫalṭiyyātı Budur 545
228. Mecānīn-i Evvābīnden Bir Ṭurfe Şaḫṣ-ı Ġarīb-heyʾet Rāzī Taḫallüṣiyle Ḫand-baḫş-ı Erbāb-ı Ülfet Zuʿmınca Şāʿir Bir Şaḫṣ-ı Nādir Ẓuhūra Gelüp Ḳaṣīde Diyü Eyledügi Taʿbīrāta Taḳrīżdür 549
229. Merḥūm Şeyḫü'l-islām Seyyid Feyżu'llāh Efendi'nüñ Maḫdūmlarına Mekke-i Mükerreme Ḳāḍısı iken Baʿż-ı Laṭīfeʾi Müştemil Gönderdügi Mektūbdur 551
230. Nābī Efendi'nüñ Baʿż-ı Esāmī-i Lāleyi Mutażammın Mektūb-ı İʿcāz-üslūbıdur 553
231. Müşārün İleyh Nābī Efendi Ḥażretlerinüñ Taʿbīrāt-ı Maḥāsin ile İmlāʿ Buyurdukları İnşā-yı Ġarrā ve Nemīḳa-i Zībādur 554
232. Naḳş-bend-i Kārgāh-ı İʿcāz Ṭarḥ-efgend-i Ṭāḳ-ı Bālā-ḫāne-i Süḫan-sāz Aʿnī Ḥażret-i Nābī Efendi'nüñ Ḫāme-i Gevher-bārları Olan Maḥabbet-nāme-i Belāġat-ṭırāz-ı Şīrinkārlarıdur ki Keşīde-i Zer-tār-ı İmlāʾ Ḳılındı 555

233. Şīr-i Meydān-ı Veġā, Peleng-i ʿArża-süḫā, Vezīr-i Pür-dil-i Ṣāf-şiken ve Şems-ārā, Saʿādetlü, Devletlü Arşlān Meḥmed Pāşā Ḥażretlerinüñ Dīvān Efendisi Rāsiḫ Efendi Pāşā-yı Müşārün İleyhden Münşī-i Merḳūma Ṣūret-i Şekvede Gelen Mektūbuñ Cevābına Taḥrīr itdügi Tesliyet-nāmedür 556
234. Āṣaf-ı Dilīr-i Ṣaf-ārā, Vezīr-i Ṣalābet-güster-i Meydān-ı Veġā, Vekīl-i Muṭlaḳ-ı Pādişāh-ı Cihān-penāh, Meḥmed Pāşā Ḥażretlerinüñ Pīşgāh-ı Nuṣret-destgāhlarına Eṣnā-yı Sefer-i Humāyūnda Taḥrīr ve İrsāl Olınmışdur 556
235. Münşī-i Merḳūm Ṭarafından Devletlü, ʿİṣmetlü Ḫadīce Sulṭān Cānibine Yazılmışdur 558
236. (Başlıksız) 559
237. Anṭākiyye'de Ẓuhūr iden Āşūb u Fitnenüñ Defʿ ü Refʿ ine Ḥaleb Vālīsi Efendimüz İbrāhīm Pāşā Ḥażretleri Meʾmūren ʿAzīmet ve Edā-yı Ḫıdmet-i Meʾmūreleri Ṣavb-ı Devlete ʿArżdan Ṣoñra Ḥaleb'e ʿAvdetleri Eṣnāsında Bu Ḥaḳīre Yazduġı Mektūbdur ki Naḳl Olınur 560
238.1. Ṭūṭī-i Şekeristān-ı Belāġat Vezīr-i Arisṭū-fıṭnat Rāmī Meḥmed Pāşā Muḥāfiż-ı Ḳāḥire iken İrsāl Eyledügi Mektūblarına Cevāb Olmaḳ Üzre Sāʾilāne İnşāsıdur ki Ẕikr Olınur 562
238.2. Der-kenār Nüvişte dür 562
239. Ser-nāmeye Nüvişte 564
240. Erżurūmī Mosis Nām Naṣrānīnüñ Müteşāʿirāne Vādī-i İnşāda Nābī Efendi'ye İrsāl Eyledügi Mektūbuñ Cevābı Taḥrīrdür 565
241. Bāḳī Pāşā Dīvān Efendisi Enīs Efendi'ye Gürcī-beççe İltimāsiyle Çār Pāre İʿtibār ve Her Bir Pāresin Bir Aḥbābına Ḥavāle Żımnında
Be-ṭarīḳ-i Leṭāʿif-üslūb Nezāket-maʿārif Nābī Efendi Tesvīd ve Enīs Efendi'ye Gönderdügi Mektūbdur 570
242. Nābī Efendi Ṣābit Efendi'ye Taḥrīr Eyledügi Mektūbdur 574
243. Ḫᵛāceler ile Eṭfāl Beyninde Nizāʿı Ḥāvī Ṣoḥbet 575
244. Metn-i Mektūb-ı Maʿhūd 582

ÖZEL ADLAR DİZİNİ 595

HAZIRLAYANIN ÖNSÖZÜ

Bu çalışma, XVII.-XVIII. yüzyılların şâir-yazarı olan Nâbî'nin (1642-1712) Münşeât adlı eserinin inceleme, metin ve özel isimler dizininden oluşmaktadır. Münşeât, Nâbî'ye ait olduğu tespit edilebilen iki yüz kırk dört metinden/mektuptan meydana gelmektedir.

Bu çalışmanın amacı, Klâsik Türk Edebiyatının en büyük temsilcilerinden biri olan Nâbî'nin akademik olarak çalışılmamış olan Münşeât adlı eserinin karşılaştırmalı metnini ortaya çıkarmak ve Münşeât'ta geçen metinlerin/mektupların edebî incelemesini yapmaktır.

Yapılan bu çalışmada *belge tarama yöntemi* kullanılmıştır. Bu yöntemle yurt içi ve yurt dışındaki kütüphanelerde bulunan yazma eser katalogları taranarak Nâbî Münşeât'ının nüshaları tespit edilmiştir. Nüsha tavsif ve tasnifleri yapılmış, bu incelemeler neticesinde belirlenen nüshalar için kütüphanelerle irtibata geçilerek karşılaştırmalı metinde kullanılacak nüshalar temin edilmiştir. Nüshalar karşılaştırılarak eserin karşılaştırmalı metni ortaya çıkarılmıştır. Bu işlemden sonra metin, *analiz* yöntemiyle incelenmiş, Münşeât'ın edebî incelemesi yapılmıştır.

Bu çalışmanın kapsamı, Nâbî'nin Münşeât'ının akademik ölçütlere göre gün yüzüne çıkarılmasını, Klâsik Türk Edebiyatı araştırma yöntem ve teknikleri kullanılarak edebî analizinin yapılmasıdır. Bu çalışma yapılırken başta divanlar ve sözlükler olmak üzere Eski Türk Edebiyatı alanında daha önce yapılmış olan çalışmalardan yararlanılmıştır. Ayrıca Nâbî hakkında daha önce yapılmış akademik çalışmalar da dikkate alınmıştır.

Yapılan araştırmada Münşeât'ın yurt içinde ve yurt dışındaki kütüphanelerde, yüz elli beş nüshası tespit edilmiştir. Bu nüshalardan elli dört tanesine ulaşılmıştır. Bunlardan A, Ö, USA olarak kısaltılmış üç nüsha, diğerlerine göre daha hacimli, düzenli ve okunaklı olmalarından dolayı karşılaştırmalı metnin kurulmasında temel başvuru nüshaları olmuştur. Bunların yanı sıra AE, BD1, BD2, HK, IB1, IB2, IB3, KB, KM, M, MH1, MK1, MK2, Ö1, TD, TS1, TS2 şeklinde kısaltılmış olan nüshalardan da yer yer faydalanılmıştır. Her nüshanın birtakım eksikleri olduğundan dolayı karşılaştırmalı metnin kurulmasında belli bir nüsha esas alınmamış, eldeki nüshaların hepsinden yararlanma yoluna gidilmiştir.

Ulaşılan tüm nüshalar dikkatlice incelenmiş ve bunlarla ilgili tablolar oluşturulmuştur. Bu tablolara, karşılaştırmalı metin oluşturulurken başvurulan nüsha-

larla ilgili çeşitli bilgiler işlenmiştir. Aruz Kalıpları ve Nazım Şekilleri Tablolarında (Tablo 3.1, 3.2, 3.3), Münşeât'ta geçen Türkçe, Farsça ve Arapça manzum metinlerin vezin ve nazım şekillerine yer verilmiştir. Mektup Türlerinin Sayısı Tablosunda (Tablo 1), Münşeât'ta yer alan mektupların türlerinin kaçar adet olduğu işlenmiştir. Nüshaların Mektup Sayıları Tablosuna (Tablo 2), hangi nüshanın kaç mektup içerdiğiyle ilgili rakamlar girilmiştir.

İncelenen elli dört (54) nüshada Nâbî'ye ait olduğu kesin olan metin/mektupların yanı sıra, dil ve üslûp bakımından paralellik arz ettiği halde ona ait olmasından kuşku duyulan yaklaşık yüz (100) metin/mektup daha bulunmaktadır. Bunların başlıkları ve bir kısmının da giriş cümleleri inceleme kısmına alınmıştır.

Bu çalışmada kullanılan nüshaların kütüphane arşiv numaralarındaki kısaltmalar, olduğu gibi korunmuş ve bunlar "Kısaltmalar" başlığına alınmamıştır.

Çalışmanın giriş kısmında inşâ, inşâ ile ilgili kavramlar, inşânın edebiyat tarihi içindeki yeri, Nâbî, Nâbî'nin inşâ yeteneği ve bu bağlamda Münşeât adlı eserle ilgili çeşitli konulara yer verilmiştir.

Birinci Bölüm, Nâbî'nin Münşeât'ıyla ilgili elde edilen verilerin/bilgilerin değerlendirilmesinden oluşmaktadır. Eserin tanıtımından sonra nüsha tavsif ve tasnifine yer verilmiştir. Daha sonra nüshalarda yer alan, fakat Nâbî'ye ait olduğundan kuşku duyulan metin/mektuplar üzerinde durulmuş ve Münşeât; şekil, muhteva, imlâ, üslûp ve dil yönünden incelenmiştir. Metin başlıkları, metin/mektupların sıralanması, mektupların şekil özellikleri, mektup türleri, eserdeki manzum metinler, nazım şekilleri, aruz kalıpları, eserde adı geçen kitap isimleri şekil incelemesine konu olmuştur. Muhteva incelemesinde öncelikle her metin/inşâ kısaca özetlenmiştir.

İmlâ incelemesinde eserin dikkat çeken imlâ hususiyetleri üzerinde durulmuştur. Sonradan metne eklenmiş olan harf/ses/ifadeler köşeli parantez [...] içinde gösterilmiştir.

Üslûp ve dil incelemesinde metinde yer alan seciler, ses ve söz tekrarları, ikilemeler, söz kalıpları, darb-ı meseller, deyimler, edebî sanatlar, hitap sözleri, Arapça ve Farsça ibareler, ayetler, hadisler, kelam-ı kibarlar ile dua sözlerinin yanında Nâbî'nin üslûbunun şekillenmesinde etkili olan şâir ve yazarlar ile bunların eserlerine yer verilmiştir.

İkinci Bölümde, önce metin kurma yöntemi üzerinde durulmuş ve ardından Münşeât'ın karşılaştırmalı metnine yer verilmiştir. Burada her metne/mektuba

bir numara verilmiştir. İnşâ başlıkları, nüshalara göre faklılık arz etmektedir. Bu sebeple mektup içeriğini en kapsamlı şekilde açıklayan başlıkların karşılaştırmalı metinde kullanılmasına dikkat edilmiştir. İçeriğe uygun olan farklı başlıklardan bir tanesi de ilgili dipnotta gösterilmiştir. Bazı mektuplarda başlık olmadığı için bu mektupların başına "Başlıksız" ifadesi yazılmıştır. Karşılaştırmalı metinden sonra *Sonuç* ve *Özel Adlar Dizini*ne yer verilmiştir. Dizinde hem karşılaştırmalı metnin hem de inceleme kısmının özel adları bulunmaktadır. İnceleme kısmında yer alan karşılaştırmalı metinden yapılmış alıntılardaki özel adlar, dizinde gösterilmemiştir.

Bu çalışma tez aşamasında iken hazırlanmasında yardımlarını esirgemeyen danışman hocalarım Doç. Dr. İdris Kadıoğlu ve Prof. Dr. Süleyman Çaldak'a yakın ilgilerinden dolayı teşekkür ederim.

Ayrıca benimle bilgi ve tecrübelerini paylaşan, bana yol gösteren kıymetli hocalarım Prof. Dr. Sadettin Özçelik, Prof. Dr. A. Azmi Bilgin, Prof. Dr. Cihan Okuyucu, Prof. Dr. Hatice Aynur, Prof. Dr. Hayati Develi, Prof. Dr. İskender Pala ve Prof. Dr. Mahmut Kaplan'a şükranlarımı sunarım.

Farsça metinlerin okunması ve tercümesinde yardımcı olan Yrd. Doç. Dr. Hayrullah Acar, Arş. Gör. Emrullah Yakut, Haidar Khezri ve Shahab Vali'ye; Arapça metinlerin okunması ve tercümesinde yardımcı olan Doç. Dr. Mehmet Akbaş, Yrd. Doç. Dr. Halid el-Avâisi, Yrd. Doç. Dr. Tahirhan Aydın, Yrd. Doç. Dr. Yunus Cengiz, Öğr. Gör. Dr. Ahmet Abdulhadioğlu, Arş. Gör. Dr. Fatih Kılıç ve Arş. Gör. Kamuran Gökdağ'a teşekkür ederim. Ayrıca doktora tezi aşamasında iken bu çalışmayı destekleyen Dicle Üniversitesi BAP yetkili ve çalışanlarına, nüshaların temin edildiği kütüphanelerin yönetici ve çalışanlarına yardımlarından dolayı teşekkür ederim.

Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, medeniyet tarihimizin en değerli eserlerini epeyce bir süreden beridir gün yüzüne çıkarmaktadır. Eski Türk Edebiyatında kendine has hikemî tarzıyla büyük şair Nâbî'nin Münşeât'ının gün yüzüne çıkarılmasında desteğini esirgemeyen Türkiye Yazma Eserler Kurumunun hususi olarak başkanına, ayrıca diğer idarecileriyle çalışanlarına ve özellikle metni baştan sona kadar titizlikle inceleyip çok değerli fikirlerini benimle paylaşma nezaketini gösteren uzmanlarına sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak manevî desteklerini gördüğüm anneme, babama, kardeşlerime, çocuklarıma ve eşime hasseten teşekkür ederim.

Gerek karşılaştırmalı metnin hazırlanmasında gerekse inceleme kısmının yazımında son derece titiz çalışma yapılmasına rağmen eksikliklerin olması mümkündür. Hatalarımın müsamaha ile karşılanacağını umar, saygılar sunarım. Çalışma bizden, tevfik Allah'tandır.

Yrd. Doç. Dr. Adnan OKTAY
Mardin-2017

KISALTMALAR

AKM	:	Atatürk Kültür Merkezi
b.	:	Bin (oğul)
bk.	:	Bakınız
c.	:	Cilt
EAT	:	Eski Anadolu Türkçesi
GEFAD	:	Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi
GUJGEF	:	Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty
Haz.	:	Hazırlayan-lar
İ.	:	İnşâ
İBB	:	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
İst.	:	İstinsah
MEB	:	Millî Eğitim Bakanlığı
MKDB	:	Millî Kütüphane Daire Başkanlığı
mm.	:	milimetre
s.	:	Sayfa
S.	:	Sayı
TDED	:	Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi
TÜBAR	:	Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi
USA	:	Amerika Birleşik Devletleri
v.	:	Volume (cilt)
vb.	:	Ve benzeri
vs.	:	Ve saire
YKY	:	Yapı Kredi Yayınları
Yz.	:	Yazma

Nüsha Kısaltmaları

A	:	İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Ali Nihat Tarlan Koleksiyonu, 34 Sü-Tarlan 91.
AE	:	İstanbul Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Koleksiyonu, 34 Ae Edebiyat 403
BD1	:	İstanbul Beyazıt Devlet Kütüphanesi, V4114.
BD2	:	İstanbul Beyazıt Devlet Kütüphanesi, B5879.
H	:	Manisa İl Halk Kütüphanesi, 45 Hk 5272.

HK	:	İstanbul Hüseyin Kocabaş Kitaplığı Türkçe Yazmaları, S.H.M. H.K.Yz. 384/2.
IB1	:	İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Türkçe Yazmaları, K.691/1.
IB2	:	İBB Atatürk Kitaplığı Türkçe Yazmaları, O.80/3.
IB3	:	İBB Atatürk Kitaplığı Türkçe Yazmaları, K.16/6.
KB	:	Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi, Gaziantep İl Halk Kütüphanesi, 42 Kon 3466/4.
KM	:	İstanbul Köprülü Yazma Eser Kütüphanesi Süleymaniye-Mehmet Asım Bey Koleksiyonu, 34 Ma 481/1.
M	:	Manisa İl Halk Kütüphanesi, Manisa İl Halk Kütüphanesi, 45 Hk 2774.
MH1	:	Manisa İl Halk Kütüphanesi, 45 Hk 5274.
MK1	:	Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 4801.
MK2	:	Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 3708.
N	:	İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Ali Nihat Tarlan Koleksiyonu, 34 Sü-Tarlan 140.
Ö	:	Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, 06 Hk 4266.
Ö1	:	Ankara Milli Kütüphane, Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi, 06 Hk 1323.
T	:	İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Tercüman Gazetesi Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, Y-202.
TD	:	Ankara Türk Dil Kurumu Türk Dil Kurumu Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, Yz. A 410.
TS1	:	Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları, R. 1053.
TS2	:	Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları, H. 848.
USA	:	USA. Boston Harvard University. Houghton MS Turk 30, no. 2220956.

TENKİTLİ METİNDEKİ İŞARETLER

ا آ	ā,Ā, A,a E,e	ص	Ṣ,ṣ
ب	B,b, P̱,p̱	ض	Ḍ,ḍ Ż,ż
پ	P̱,p̱	ط	Ṭ,ṭ
ت	T,t	ظ	Ẓ,ẓ
ث	Ṣ,ṣ	ع	ʿ
ج	C,c	غ	Ġ,ġ
چ	Ç,ç	ف	F̱,f̱
ح	Ḥ,ḥ	ق	Ḳ,ḳ
خ	Ḫ,ḫ	گ,ك	K,k, G,g, ñ
د	D,d	ل	L,l
ذ	Ẕ,ẕ	م	M,m
ر	R,r	ن	N,n
ز	Z,z	و	V,v O,o Ö,ö U,u Ü,ü ū,ō
ژ	J,j	ه	H,h E,e A,a
س	S,s	ى	Y,y I,ı İ,i Ī,ī
ش	Ş,ş	ء	A, a ’

GİRİŞ

A. İnşâ ve İnşâ ile İlgili Bazı Kavramlar

İnşâ

İnşânın sözlüklerde birçok anlamı vardır. Arapça *neşe'e* kökünden türemiş olan inşâ; ortaya çıkarmak, icat ve ihdas etmek, kurmak, üretmek, yazmak, yazma sanatı, kompozisyon (Durmuş, 2000: 334) yapma, meydana getirme, terbiye etme; belirli kurallara göre mektup yazma, kaleme alma, nesir yazı (Özarslan, 2007: 64); imâl, gemi ve bina yapma; yaratma, icat etme, söz yaratıcılığı, yazıcılık; kâfiyeli, secili, fasîh ve müteressilâne yazı; bir nesneyi yükseltme, diriltme, büyüyüp geliştirme, devenin gebe kalması gibi anlamlara gelmektedir. Kelimenin ıstılâhî manası, yazışma ya da nesir yazıların belirli kurallar çerçevesinde yazılması olarak özetlenebilir (Gültekin, 2007: 2, 232, 234).

İnşâyı "mektup" kelimesinin dar anlamı içine hapsetmemek gerekir. Nitekim konuyla ilgili yazılmış eserler, bu kelimeyi mektup kelimesiyle sınırlandırmamaktadır. Aksine inşâ, nesir olarak oluşturulmuş resmî ve hususî yazışmalar yanında herhangi bir meseleyle ilgili sanatlı nesirle yazılmış eserleri de ihtiva etmektedir. Dolayısıyla inşâ, bir taraftan resmî ve hususî "mektup yazımı ile mektup yazma kuralları" anlamına gelirken diğer taraftan sözü belâgata uygun söylemeyi karşılamaktadır. Zamanla kelime resmî yazışma kuralları bilgisini karşılamaktan uzaklaşmış, nesir yazmadaki yeteneği karşılar hale gelmiştir. Böylece bu tür metinleri yazanlar *nâsir* olarak değil, *münşî* olarak adlandırılmıştır. Daha sonraki dönemlerde ise resmî yazıları yazanlara *kâtip*[1] denmiştir. Bununla beraber kâtipliğin en üst derecesinin "münşî"lik olduğu unutulmamalıdır (Durmuş, 2000: 335; Gültekin, 2007: 1, 239).

Edebiyatta belli kuralları olan belâgat ve fesâhat ölçülerine göre ortaya konmuş edebî güzellik taşıyan her çeşit söz veya yazı "inşâ" ile karşılanmıştır. Bu tür yazılar için *"sanatlı nesir, güzel nesir, sanatlı yazı"* kavramları kullanılmıştır. Bu kavram, ayrıca dil biliminde iki temel kavramdan (inşâ-haber) biri olarak ya da *"sözle gerçekleşen fiiller"*i karşılayan bir fıkıh terimi olarak kullanılmıştır (Durmuş, 2000: 334-335)[2].

---

1 İlhanlılar resmî belgelere bitig derlerdi. Bunları yazanlara ulug-bitigçi denirdi. Osmanlılarda ise ilk dönemlerde yazıcı kelimesi kâtip için kullanılmıştır (Gültekin, 2007: 241). Diğer yandan kâtip, *"…yazıda belli bir ustalık derecesine ulaşmış, birtakım bilgilere sahip, inşâ kaidelerine riayet ederek verilen resmî yazıcılık görevini ifa eden kişi …"* ya da *"Her yazdığı şeyden kolaylıkla mana çıkaran kişi…"* (Haksever, 1996: 7) olarak da tanımlanmıştır.

2 İnşânın dil bilimi ve fıkıhtaki yeri ile ilgili bk. Görgün, 2000: 339-342.

Arap Edebiyatında belli bir usûle göre mektup yazma anlamındaki inşâ, ilk olarak Kudame b. Ca'fer tarafından 288/901 yıllarında yazılmış olan *Kitâbü'l-Harâc ve Sınâ'ati'l-Kitâbe* adlı eserde geçmektedir. Burada inşâ, *inşâü'l-kitâb, kitâb münşe, meclisü'l-inşâ/dîvân-ı inşâ* şeklinde kullanılmıştır (Durmuş, 2000: 335).

İnşânın anlaşılabilmesi için konu ile ilgili bazı temel kavramların incelenmesi gerekir. Bu yüzden inşâyla yakından ilişkili olan *ilmü'l-inşâ, dîvân kâtipliği, nesir, mektup, münşî, münşeât, kitabet* kavramları, kısa açıklamaları ile birlikte aşağıya alınmıştır:

İlmü'l-inşâ

Resmî ve özel yazışmaların belirli bir usule göre yapılmasının inceliklerini ve mektup yazma sanatını ifade eden inşâyı konu edinen disipline *ilmü'l-inşâ* (inşâ ilmi) denmiştir (Durmuş, 2000: 334).

İnşâ eserleri, ilk olarak resmî yazışmalarla ilişkili olarak ortaya çıkmıştır. Bu yüzden inşâ, yazıldığı Arapça, Farsça ve Türkçe gibi dillere ve o devletin yazışmalarda kullandığı *resmî dile* bağlı olarak gelişmiştir. Sonuçta Arapça, Farsça ve Türkçede oldukça geniş bir inşâ literatürü oluşmuştur. En başta Hz. Muhammed'in mektuplarında bulunan besmele, dua ifadeleri gibi İslâmî unsurlar, sonradan meydana getirilen *ilmü'l-inşâ* ile ilişkili diğer ürünlerde de yerini korumuştur. Ancak devletlerin bürokrasilerinden kaynaklanan farklılıklara göre bu ürünlerin üslûplarının da farklılık gösterdiği görülmüştür (Durmuş, 2000: 335).

Dîvân Kâtipliği

Dîvân, devlet merkezinde idarî işlemlerin yürütüldüğü en önemli kurumdur. Buradaki işlemler, *dîvân kâtipliği* denilen birim tarafından kaleme alınmaktadır. Muhtelif devletlerde değişik isimler verilmiş olan bu birim, İslâm Devletleri'nin bürokratik bir yapı kazanması ile birlikte görülmeye başlamıştır. Bir devlet kurumu olarak *dîvân kâtipliği*, Muaviye tarafından kurumsallaştırılmıştır. Bunun için *dîvân-ı inşâ, meclisü'l-inşâ* gibi kavramlar da kullanılmıştır. Bu sebeple inşâ metinleri, sadece mektup yazma sanatı ile ilgili hususları değil, bulunduğu dönemin sosyal, kültürel unsurlarının yanında ayrıca devletin bürokratik yapısı hakkında da bilgiler vermektedir. *Dîvân Kâtipliği* biriminde çalışan memurlar, başlarda devlet merkezinde çalıştırılır iken zamanla eyalet valileri tarafından da görevlendirilmiştir (Durmuş, 2000: 335).

Nesir

Nesir, Arapça bir kelime olup *"yayma, dağıtmak, saçma, sözü çoğaltmak, manzum olmayan söz"* anlamlarına gelmektedir. Istılâhî manası ise *"nazmın karşıtı olarak dil kaidelerine bağlı, tabiî anlatım yolu"*dur (Durmuş, 2007: 6; Gülhan, 2012: 9).

Nesir, Klâsik Edebiyat metinlerinde nazım kadar geniş yer almamıştır (Okumuş, 2011: 87). Bunun çeşitli sebepleri vardır. Tanpınar, eski nesrin genişleyememe sebebini, *"…kültürün insana ayırdığı sahanın darlığı…"* ifadeleri ile açıklar. Türkçe, Orhun Abideleri gibi olgun örneklerle tarihe girmiş iken ne yazık ki, sonraki dönemlerde *nesir* hususunda canlılığını yitirmiştir (Tanpınar, 1997: 31-32). Bu tespit, tarihin belli bir döneminde *nesir* sahasında bir kopmanın gerçekleştiğine işaret etmektedir. Önceden nesri/inşâyı kültürel hayatın önemli bir parçası haline getiren yapının/düzenin, ortadan kalktığı ya da nesri fazla önemsemeyen yeni bir düzenle yer değiştirdiği anlaşılmaktadır. Öyleyse devlet yönetimi/bürokrasi veya sosyal-kültürel hayat ile nesrin yakın bir ilgisi vardır. Nesri arka plana atan bu sosyal ya da kültürel hayat düzeninin de değişmesi, yeniden nesre yönelmeyi sağlamıştır. Ortaya çıkan yeni düzen, nesri de geliştirmiştir. Nitekim, nesrin bürokrasi ile yakın ilişki içinde olduğunu söyleyen İnalcık, bu durumu *"…Osmanlı nesri, aslında Osmanlı bürokrasisine bağlı küttâbın özel bir hazırlık ile öğrendikleri resmî 'inşâ' üslûbudur."* (İnalcık, 2005: 68) ifadeleri ile dile getirmiştir.

Mektup

Mektup için arîza, kâime (büyüklerden küçüklere yazılan resmî yazı), şukka (kâğıt parçası), nâme, varak-pâre, tezkire, uhuvvet-nâme, muhabbet-nâme, kâğıt gibi ifadeler kullanılmıştır (Karataş, 2012: 2177).

> "Mektup yazmak amacıyla ilk dönemlerde kil tablet ve papirüs kullanılmıştır. Ortaçağda bunların yerini "tirşe" denilen bir madde almıştır. İlk mektup örnekleri Firavun mektupları ve Hitit Hattuşaş bölgesinde bulunan Kral Mektuplarıdır. Bunların en önemli özelliği diplomatik olmalarıdır. Bu metinlerin yanında Democthenes ve Çiçero'nun mektupları da politik, edebî, felsefî ve sosyal pek çok konunun tartışıldığı ya da çözüme kavuşturulduğu resmî ya da genel mektuplardandır (Karataş, 2012: 2175)[1].

1 **"***Eski Yunan kültüründe Çiçero ve Seneca'nın mektupları, Horatius'un "Mektuplar" ve Ovidius'un "Karadeniz'den Mektuplar" adlı eserleri önemli metinlerdir. Ayrıca Latin Edebiyatının hicivden sonra en fazla gelişmiş edebî türü mektuptur. İlk edebî mektup olarak Londra Kalesinde tutsak olarak bulunan Thomas More'un kızı Margaret'e bir kömür parçasıyla yazdığı mektup gösterilmektedir. Mektubun bir edebî tür olarak kabul edilmesinin kökeninin Yeni Ahit'te Paul'e yazılan mektuplara dayandığı iddia edilmektedir. Mektubun asıl gelişim asrı 18. yüzyıldır. Gelişim yeri ise İngiltere'dir. Bunun sebepleri arasında Latin Edebiyatının yeniden canlandırılmaya çalışılması, bireyselliğin öne*

Mektup, öncelikli olarak kişiler ve kurumlar arasında iletişimi sağlayan önemli bir araçtır. Ancak bu tür mektupların yanında eğitici/didaktik amaçları olan mektuplar da yazılmıştır. İslâm dünyasında eğitici/didaktik özel mektuplardan İmam Rabbânî, Gazâlî ve Mevlânâ'nın mektupları tasavvufî ve eğitici olmaları yönüyle zikredilebilir (Karataş, 2012: 2175). Bunlardan başka el-Hac Muhammed Esad ile Şeyh Hasan Sezâî'nin Mektûbât'ları da müritlere hitaben ya da uzaktaki bir bağlısına yazılmış olmaları hasebiyle sonradan derlenip adeta bir el kitabı olarak hazırlanıp okunmuş eserlerdendir (Törenek, 1999: 165).

Münşeât

Münşeât, *inşâ* kelimesinin ism-i mef'ûlü olan *münşe*nin çoğuludur. *"Kaleme alınan güzel nesir yazıları, bir münşînin yazdığı şeyler, mektuplar, resmî veya hususî muharrerât"* anlamlarının yanında *"müsvedde ve inşâ ettikleri kâğıt ve dahi yelkeni çekilmiş gemi, yelken açmış gemi"* anlamlarına gelmektedir (Haksever, 1996: 15). Bu anlamların yanında münşiyâne ve müteressilâne yazılmış yazılar, inşâ edilmiş şeyler, mürâseleler; kaleme alınmış şeyler, fenn-i inşâya ait âsâr (Aksoyak, 2007: 2), muharrerât; nesir yazılar, atölye, iş yeri gibi anlamlarda da kullanılmaktadır (Gültekin, 2007: 235).

Edebî anlamıyla münşeât, *"inşâ ilmi ile ilgili öğretici bilgilerin yer aldığı süslü ve sanatlı inşâ örneklerinin daha ziyade mektup türü güzel yazıların yer aldığı kitap ve mecmûalar"* anlamına gelmektedir. Buna göre inşâ ilmiyle ilgili öğretici bilginin, sanatlı ve süslü örneklerin ve genellikle mektup türünde yazıların içinde bulunduğu mecmûalara *münşeât* denir. Bu eserler, edebî gelenek içinde dîvânlar kadar itibar görmüş, münşeât müellifleri ile şâirler, değer ve kıymet açısından bir tutulmuştur (Haksever, 1996: 16).

Münşeât (bir çeşit nesir antolojisi), münşî denilen ve devletin dîvân, kalem ve ketebe gibi dairelerinde çalışan nişancı, tevkiî ya da kâtiplerin yazdığı çoğu sanatlı resmî yazılar ile mektupların toplandığı eserlere ya da şâir ve edebiyatçıların her türlü sanatlı düz yazıları ve bu yazıların toplandığı eserlere de denmiştir (Batislam, 2013: 47; İnce, 2009: 636; Okumuş, 2011: 87). Türk ve Fars kültüründe "mektûbât"ın karşılığı olarak da kullanılmıştır (Uzun, 2006: 18)

çıkması, romantizmin hızlı bir şekilde etkinleşmesidir. Bu asırdaki saray yaşamının sosyal hayatı canlandırması da bu türü geliştirir. Salon dedikoduları, sosyal ve bireysel haberler, uzaktaki tanıdıklara ulaştırılmak istenmiş, bu durum da tür olarak mektubun gelişmesini sağlamıştır." (Karataş, 2012: 2175)

Çok farklı manalarda kullanılan münşeât kelimesinin kullanımında bazen karışıklıklar olabilmektedir. Kelimenin hem münşiyâne yazılmış yazılar ve mektuplar hem de bu tür yazıların toplandığı mecmûaya isim olması, bu karışıklıkların temel sebebidir (Gültekin, 2007: 235).

Nâbî'nin Münşeât'ından hareketle münşeât, bir şâir ya da yazarın herhangi bir mesele ile ilgili görüşlerini ifade eden nesir yazıların ya da başkasına yazılmış resmî veya hususî mektupların toplandığı eserlere/mecmûalara karşılık gelmektedir.

Münşî

Lügatteki manası "yapan, inşâ eden, yaratan"dır. Bir edebiyat terimi olarak da "güzel nesir yazan, inşâ tekniğine uygun beliğ yazılar kaleme alabilen, inşâ ilmi ile meşgul olan kişi" anlamlarına gelir (Haksever, 1996: 12). Ayrıca münşî ifadesi, devlet dairelerindeki dîvân, kalem, ketebe gibi resmî kurumlarda çalışan nişancı, tevkiî ya da küttâblar için de kullanılmıştır (Uzun, 2006: 18).

Kitâbet

Kitâbet, inşâya yakın bir manaya gelmektedir. İlm-i inşâ ya da fenn-i kitâbet, vesîka veya belge ilmi olarak da bilinir. Batıda XVII. yüzyıldan itibaren hukûkî ve idârî önem taşıyan resmî kayıt ve belgeler, *diplomatika* adında diplomasiden de bağımsız bir bilim dalı haline gelmiştir.

Osmanlı diplomatikası, münşeât geleneği ve modern anlamda diplomatika çalışmaları olarak iki başlıkta değerlendirilmiştir. İlk dönem Feridun Ahmet Bey'in *Münşeâtü's-selâtin* (1575), Ahmed-i Dâ'î ile Kırımlı Hafız Hüsam'ın *Teressül* gibi eserleri Osmanlı inşâ eserleri ya da münşeâtları içinde birer diplomatika eseri olarak da kabul edilebilir (Gök, 2008: 731, 732, 739).

B. İnşânın Tarihî Gelişimi

Burada sadece İslâmiyetten sonraki dönemde Arap, Fars ve Türk Edebiyatlarında inşânın tarihî gelişiminden bahsedilmiştir[1].

Arap Edebiyatında İnşâ

İnşâ ile ilgili metinler, İslâm devletlerinin bürokratik yapı kazanmasıyla birlikte farklı devletlerde farklı isimlerle karşılanan *dîvân kâtipliği* makamının işleriyle

1 Çalışılmış olan Nâbî'nin Münşeât'ı, İslâmî Dönem Arap ve Fars Edebiyatlarından derin izler taşımaktadır. Bundan dolayı "İnşânın Tarihî Gelişimi" başlığında, sadece İslâmî Döneme ait söz konusu edebiyatlardaki inşânın tarihî gelişiminden bahsedilmiştir.

ilgili olarak ortaya çıkmıştır. Bundan dolayı bir taraftan *kuramsal metinler* hazırlanırken bir taraftan da yazıldıkları devletlerin bürokratik yapısı hakkında bilgiler içeren *kurumsal metinler* hazırlanmıştır (Durmuş, 2000: 335).

Cahiliye Döneminde nesir, hayatın önemli bir parçasıydı ve daha çok hitâbette kullanılmaktaydı. Şiir ve fasîh olarak kullanılan dil ise nazmın gücünün de farkında olan Arapların (Furat, 1996: 96) Cahiliye Döneminden kalan önemli iki unsur olarak bilinmektedir. Yaygınlık kazanmış bir yazıları olmamasına rağmen Arapların gelenekleri teşekkül etmiş bir nazım ve nesir sanatına sahip olmaları, bu iki unsura sahip olmalarından kaynaklanmaktadır[1].

Sözlü kültür ve edebiyat ürünleri, aynen hitâbette olduğu gibi İslâmiyetten sonra içerik açısından önemli değişime uğramıştır. İslâm'la beraber bu ürünler, insanların yeni dine davet edilmelerinde önemli birer araç olarak kullanılmıştır.

İslâm tarihinde ilk resmî mektup örnekleri, yeni bir devletin de kurulmasının etkisiyle Hz. Muhammed'in İslâm'a davet/tebliğ mektuplarıdır. Bu mektupların üslûp ve yapısı, inşânın ilk ve en eski kurallarını içermektedir. İlk mektuplar, oldukça sade ve sanatlı söyleyişlerden uzak iken son zamanlarda inşâ edilen mektuplar, daha süslü ve sanatlı olmanın yanında tekrarlardan uzak, kelimelerin özel olarak seçildiği metinler haline gelmişlerdir.

Sözlü ürünlerin yazılı hale getirilme çabası, kitâbet ve kâtipliğin önemini arttırmıştır. Hz. Ebubekir'in hitâbet ve inşâsı, peygamberin öğretilerini, mektuplarını ve sözlerini takip etmiştir. Hz. Ömer zamanında devletin idarî, askerî ve malî faaliyetlerinin yürütüldüğü yer olan *Dîvân*'ın kurulmasıyla inşâ, kurumsal bir kimliğe bürünmüştür. *Dîvân*'ın varlığı, kitâbet çalışmalarının "yeni bir meslek grubunun işi" formatına sokulduğunu göstermektedir. Ayrıca bu durum, "kâtipler" sınıfının doğuşuna/doğacağına işaret etmektedir.

İslâmî dönemin ilk mektuplarında seci, istiâre gibi bediî sanatlara yer verilmemiştir. Hz. Osman zamanında mektuplar şiirle süslenmiştir. Hz. Ali zamanında ise mektuplarda seci ile beraber şiir, ayet ve hadislere bolca yer verilmiştir. Tabiî bu durum, mektupların daha da uzamasına sebep olmuştur. Dört Halife dönemi

---

1 Metinlerin yazılı olmaması, Cahiliye Dönemi Arap Edebiyatının gelişim dönemlerini takip etmeyi zorlaştırmaktadır. Edebî çalışmaları teşvik eden gelenekler ve adeta bir edebî muhit özelliği arz eden panayırlarla ilgili yapılan her çalışmanın özellikle Cahiliye Dönemi Arap Edebiyatının gelişimi hakkında bilgi sahibi olmayı beraberinde getireceği önemli bir gerçektir. Ayrıca Kur'ân'dan ve diğer İslâmî/dinî ürünlerden etkilenen hitâbet sanatının, inşânın ortaya çıkışına zemin hazırladığı unutulmamalıdır (Gültekin, 2007: 4-6).

mektuplarının en göze çarpan yönü, estetiğin önceki döneme göre daha fazla ön plana çıkmış olmasıdır (Gültekin, 2007: 5-8).

Sonuçta Hz. Muhammed, İslâmî dönemin yazışma kurallarının bir pratiğini oluşturmuştur. Bu pratik; Roma, Bizans ve eski İran yazışma kuralları, yöntem ve teknikleri; İslâm, Arap ve Fars devletlerinde gelişen yeni bir pratik ile birleşerek inşâ sanatının kurumsallaşmasına sebep olmuştur (Gültekin, 2007: 36).

Emevîler devrinin (661-750) nesri; hitâbet, inşâ, vaaz, dinî kıssa ve tarih ile dinî ilimlerin çeşitli dallarının temel malzemesi olarak gelişmiştir. Arap Edebiyatının birçok ürününde olduğu gibi bu dönem nesri, örnek olarak Kur'ân ve hadis dilini sürdürmüştür (Furat, 1996: 167).

Emevîler döneminde yazışmaların doğru yapılabilmesi için uyulması gereken kuralları belirten ve Abdülhamîd b. Yahyâ el-Kâtib (ölüm 132/750) tarafından yazılmış *Risâle ile'l-Küttâb*'ın olması, kitâbetin İslâmiyet'ten sonraki tarihî süreçte kat ettiği mesafenin anlaşılması bakımından önemli bir kaynaktır[1]. Bu eser, Hz. Muhammed'den beri oluşan İslâmî resmî yazı geleneğinin aslında Bizans, Yunan ve Fars mektup yazma geleneğinden izler taşıdığını ya da bu geleneklerden etkilendiğini gösteren önemli bir eserdir. Ancak zamanla inşâ, faydalandığı yabancı unsurları aşmış, kendi başına müstakil bir tür olarak gelişmiştir (Gültekin, 2007: 8).

Esas olarak inşâ resmî yazışmaların nasıl yapılacağını konu edinmektedir. Bu sebeple devlet kurumları içinde bu görevi yapacak bir makamın ihdas edilmesiyle beraber inşâ, bu makamın ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olarak gelişmiştir (Durmuş, 2000: 335). Muaviye tarafından *Dîvânü'r-Resâil* [2] adıyla bir kurumun oluşturulması, ülke topraklarının genişlemesi gibi sebeplerden dolayı bu dönemin mektupları, zamanla daha sanatlı bir hale gelmiştir. Dört Halife devrindeki mektuplar, konuşma diline yakın iken bu dönem ürünleri, artık birçok sanatın icrâ edildiği mektuplar haline gelmiştir. Böylece ilk zamanlarda pek de muteber olmayan bir uğraş olan mektup, Emevîler döneminde kendine göre belli kuralları olan seviyeli bir tür haline gelmiştir (Gültekin, 2007: 8-11).

---

1 Bu eser, kâtiplerin başvuru kaynaklarından biridir. Abdullah b. Mukaffa'nın eseri de kâtiplerin faydalandığı eserlerin başında gelmektedir (Durmuş, 2000: 335).

2 *Dîvânü'r-Resâil,* Emevîlerde Muaviye zamanında devletin resmî yazışmalarını yapmak üzere oluşturulmuş devlet dairesidir.

Abbâsîlerin ilk iki asrında yazılan münşeât mecmûaları hakkında fazla bilgi yoktur. Bu dönemden günümüze ulaşan eserler daha çok *edebü'l-kâtib*[1] türündedir. Bunun yanında X. yüzyıldan itibaren inşâ sahasında dikkat çekici ilerlemeler kaydedilmiştir (Durmuş, 2000: 335).

Abbâsîler (750-1258) döneminde kitâbet (yazı yazma) sanatı, İran kültürünün etkisinde kalmıştır. Bürokratik düzenin belli bir olgunlaşmaya gelmesinden sonra kitâbet, artık dîvânlardaki resmî yazışmalarda kullanılan bir uğraş olmaktan çıkmış; kitap yazma, tercüme yapma, husûsî mektup, tevkî'ât ve makâmelere[2] kadar birçok alanda tercih edilmiştir. Diğer yandan *Dîvânü'r-Resâil*'de çalışmanın toplumsal saygınlığı daha da artmış, adeta ayrıcalıklı bir sınıf (kâtipler) ortaya çıkmıştır (Gültekin, 2007: 12).

Araplar, fetihlerle birlikte topraklarını genişletmiştir. Fetihlerin neticesinde Farslarla komşu olmuşlar ve onlarla sosyal, kültürel ve ticarî ilişkiler geliştirmişlerdir. İran'la olan kültürel münasebetlerinde Fars Edebiyatından etkilenmişlerdir. Sonuçta önceden kısa olan Arapça nesir, ağır bir üslûp kullanılarak daha uzun hale getirilmiştir (Batislam, 2009: 78). Arapça kitâbetin gelişmesinde Abbâsîlerin İranlılardan aldığı *tevkî'ât*[3] türü oldukça fazla etkili olmuştur.

Abbâsîler döneminde inşâ edebiyatının önde gelen müellifleri, özellikle Büveyhîlerin hizmetindeki *Dîvânü'r-Resâil* 'de çalışan kâtipler arasından çıkmıştır. Nitekim, Ebû İshâk es-Sâbî'nin *Münşeât* ve *Resâ'il* başlıklı üç ayrı mecmûası, bu dönemin eserleri olarak günümüze kadar ulaşmıştır (Durmuş, 2000: 335)[4].

Abbâsîler döneminde Ebu'l-Yüsr İbrâhim b. Muhammed el-Müdebbir tarafından yazılmış olan *Risâletü'l-Azrâ* kitâbetin üslûbunu ve diğer özelliklerini göstermesi bakımından önemlidir. Ayrıca Abbâsîlerin son döneminde Ebü'l-Fazl İb-

---

1 *Edebü'l-kâtib* türündeki eserler, kâtiplerin uymaları gereken kuralları ihtiva eden eserlerdir. Buna göre divan kâtibinin öncelikle dili, fıkhı ve bürokrasideki hiyerarşik yapıyı çok iyi bilmesi gerekmektedir. Bunun yanında bu türdeki eserler, kâtibin vazifesini hakkıyla yerine getirebilmesi için yazı ve yazı malzemelerine dair ayrıntılardan kâtibin ahlâkî özelliklerine kadar birçok konu hakkında bilgiler ihtiva etmektedir (Durmuş, 2000: 336).

2 Kabile toplantısı manasına gelen makâme, edebî bir tür olarak Emevîler ve Abbâsîler dönemindeki halifelerin, dindar kimselerin ağzından dinî hikâyeler dinlemek için yaptıkları toplantıları ifade ediyordu. Bu türün gelişmesi, Abbâsîlerin son dönemine denk gelir (Furat, 1996: 289).

3 *Tevkî'ât,* devlet dairelerine sunulan yazı ve dilekçelerin derkenarında yer alan ve o metnin muhtevasını özetleyen sanatkârâne yazılardır. Bu metinler zamanla o kadar çok ve önemli bir hale gelmiştir ki, sadece bu türle ilgili işleri yapmak üzere *Dîvânü't-Tevkî* denilen bir birim oluşturulmuştur (Gültekin, 2007: 14).

4 Bu metinler, eyalet memurları ve makamlarına yönelik olarak hazırlanmış metinler olup rica, uyarı ve tekdir konularında yazılmış risaleleri içermektedir (Durmuş, 2000: 335).

nü'l-Amîd ve Sâhib b. Abbâd'ın bu sanatta oluşturdukları ekol, bu sanatın klâsik şekline ulaşmasını sağlamıştır[1]. Belâgat ve fesâhatin de etkisiyle nesirdeki büyük gelişmeler, mektupların zaman-mekânla ilişkili olarak ileri seviyede bir olgunluk ve güzelliğe ulaşmasına, böylece kitâbet sanatının da estetik olarak zirveye çıkmasına sebep olmuştur (Gültekin, 2007: 13-14).

XI. ve XII. asırlarda Arapçanın yanında Farsçayı da resmî dil olarak kullanan devletler ortaya çıkmıştır. Bunun neticesinde Arapça ve Farsça resmî mektupların derlendiği mecmûalar oluşmaya başlamıştır[2].

Fâtımîlerin (909-1171) ortaya çıkışıyla da özellikle istiâre, seci ve diğer sanatların yoğun kullanımıyla kitâbet, anlaşılmaz bir hal almış ve muhataba hitap şekillerine dayanan *teressül üslûbu* yaygınlaşmıştır. Eyyûbîler (1171-1348), Fâtımîlerin *Dîvân-ı İnşâ* olarak değiştirdikleri *Dîvân-ı Resâ'il*'i, tekrar eski ismiyle adlandırmıştır. (Gültekin, 2007: 14-15).

Fâtımîler ve Eyyûbîler döneminde birçok münşeât mecmûası yazılmıştır. Bu dönemin eserlerinden olan Ebü'l-Kâsım İbnü's-Sayrafî'nin bazı edebî risâleleri de içeren *el-Efdaliyyât* adlı eseri önemlidir (Durmuş, 2000: 336). Ayrıca Ebû Abdurrahîm el-Lahmî el-Kâdı el-Fâdıl'ın (ölüm 596/1199) oluşturduğu üslûp, *Fâdılî Üslûbu*[3] olarak kendisinden sonraki dönemi etkilemiştir (Gültekin, 2007: 15).

Memlükler (1250-1517), Arap nesrinin gelişmesi için çalışmalar yapmışlar, *Dîvân-ı İnşâ*'ya önem vermiştir. *Sır kâtibi* kavramını sultanın bütün sırlarına vakıf olması hasebiyle bu Dîvân'ın başındaki kişi için kullanmış olan Memlükler, Dîvân'ın daha da gelişmesine katkıda bulunmuşlardır. Birçok çalışanı edip olan ve sürekli kendini yenileyen ve gelişen *İnşâ Dîvânı*'ndaki çalışmalar, nesrin de gelişmesine sebep olmuştur.

Bu dönemde *Eyyûbî* olarak isimlendirilen *Fâdılî Üslûbu* takip edilmiştir. Bu üslûbun takipçilerinden Muhyeddîn Abdullah b. Abdüzzahhir (ölüm 692/1292), Mısır'daki yazışmalarda uygulanacak kuralları ve ıstılahları tespit etmiş, devlet görevlileri arasında kullanılan rütbe ve lakapların yerinde kullanılması gerektiğine özel ehemmiyet göstermiştir.

---

1 Bu dönemin diğer önemli kâtip, münşî ve eserleri için bk. Durmuş, 2000: 336.

2 Bu mecmûalar arsında Cürcân Emîri Kâbûs b. Veşmgîr'in mektuplarını içeren *Kemâlü'l-Belâğa* adlı mecmûa ile Hârizmşahlar sarayında görev yapmış Reşidüddîn Vatvât'ın Arapça ve Farsça mektuplarını içeren mecmûalar zikredilebilir (Durmuş, 2000: 336).

3 *Fâdılî Üslûbu*nda, hayâlî tasvirlerin yapıldığı şiirsel anlamlara baş vurulur. Seci, tıbak, telmih, tevriye ve cinas sanatları çok kullanılır. Cümle ve paragraflar aşırı derecede uzundur. İlmî terimlere sıkça yer verilir.

Bu dönemde nesir, şiirin önüne geçmiş, konuyla ilgili ansiklopedik eserler yazılmıştır. Nesirde ustalaşmış şahıslar, edebî olarak kendilerini ispatlamaya çalışmıştır. Bu yüzden bediî sanatlar sıkça kullanılmış ve böylece aşırı derecede sanatlı metinler ortaya çıkmıştır. Bu kadar gelişen kitâbet, doğal olarak hitâbetin gerilemesine sebep olmuştur (Gültekin, 2007: 16-17)[1].

Arap Edebiyatı inşâ metinleri arasında *şürût* veya *sicillât* türü metinler de zikredilebilir. Bu metinler, kazâ makamı ya da adeta bir noter görevi de gören kadılar tarafından hazırlanmıştır. Olayların şahitleri ortadan kalktığı zaman verilen kararların doğruluğunu göstermek amacıyla hazırlanan şürût metinleri; fıkıh, inşâ, gelenekler ve devletin resmî işlemleri ile yakından ilişkilidir. Zamanla bu metinleri inceleyen *"ilmü'ş-şürût"* adında yeni bir disiplin ortaya çıkmıştır (Durmuş, 2000: 336).

Fars Edebiyatında İnşâ

İran'da İslâm öncesi dönemde resmî yazışmaları padişah kâtipleri yürütmüştür. Bu dönemde *inşâ*ya Farsçada *nâme-nüvîsî* veya *nâme-nigârî*, kâtiplere de *debîr* denmiştir. Sâsânîler (224-651) döneminde herhangi bir meseleyle ilgili olarak sanatlı nesirle yazılan risâleler için *nâme* tabiri kullanılmıştır. *Nâme-nüvîsî* ise özellikle yemek yeme, giyinme âdâbı ya da toplumsal bazı kurallara dair yazılmış risâleleri karşılamıştır (Gültekin, 2007: 20). İslâmiyetten sonra Fars edebiyatında inşâ, "mektup yazma sanatı" anlamında kullanılmıştır (Kanar, Kurtuluş, 2000: 337).

Saffârîler, Tâhirîler ve Sâmânîler döneminde ihvâniyat ve sultâniyat türü mektupları sadedir. Didaktik metinler ise edebî tabirler ve şiirsel ifadelerle dolmuştur. Gazneliler döneminde sultâniyat mektuplarında üslûp bazen sade iken sanatlı ifadelere doğru bir ilerleme kaydetmektedir (Kanar, Kurtuluş, 2000: 337).

Daha önce sivil alanda zayıf da olsa örneklerini veren *inşâ*, zamanla devlet bürokrasisi içinde etkin bir yer edinmiştir. Devletin idarî birimleri içinde kâtip sınıfının ortaya çıkışı, Saffârî Devletinin (863-902) ilk dönemlerine denk gelmektedir. Farsça *inşâ/nesir* örneklerini ortaya koyan ilk resmî kâtip, Saffârî Devletinin kurucusu olan Yakub Leys-i Saffâr'ın kâtibi Muhammed b. Vasîf'tir (Gültekin, 2007: 21). Kâtip sınıfının ortaya çıkışı, inşânın geleceği açısından önemli bir gelişme olmuştur.

---

1 Bu dönemde konuyla ilgili olarak yazılmış eserler için bk. Gültekin, 2007: 18-19.

Sâmânîler dönemi (874-999), Farsça nesrin temelinin atıldığı bir dönemdir. Ancak kayda değer herhangi bir eser yazılamamıştır. Bu dönemde *mürsel* denilen sade ve anlaşılır mektuplar yazılmıştır. Bu mektupların bir amacı vardır ve bu yüzden bu metinlerde anlama daha fazla önem verilmiştir (Gültekin, 2007: 21-22). Dönemin nesri, akıcı olup her türlü tasannudan uzaktır. İlgili metinlerde, sadece maksadı izah etmek kaygısı güdülmüştür. Bundan ötürü bu metinler, *sade nesrin* bütün özelliklerini içermektedir (Coşkuner, 2004: 48). Ancak bu durum fazla uzun sürmemiştir. Arap Edebiyatındaki *inşânın anlaşılmama sorunu* yine denilebilir ki, aynı sebeplerden dolayı Fars Edebiyatı için de söz konusu olmuştur.

Gaznelilerde (977-1187) inşâ ile ilgili ilk eserler, bu hanedanın son dönemlerine denk gelmektedir. Muhammed b. Hüseyin el-Beyhâkî'nin mektuplarında ilk Farsça inşâ örneklerine rastlanmaktadır.

Sâmânîler gibi Gaznelilerin ilk dönemlerinde *mürsel* denilen sade ve anlaşılır mektuplar yazılmıştır. Mektupların sanat ve edebî zevkten uzak olması, o dönemde söz konusu coğrafyanın içinde bulunduğu sosyal ve siyasî şartlarla ilişkilendirilebilir.

Gaznelilerden sonra İran coğrafyası uzun yıllar siyasî birliğini sağlayamamıştır. Kurulan İldenizliler, Salgurlular gibi atabeyliklerin hakimiyetlerinin kısa sürmesi, öte yandan Abbâsîlerin ortadan kalkması, Oğuzların ayaklanması, Moğollarca Karahıtayların ortadan kaldırılıp geniş bir coğrafyanın istilâ edilmesi gibi sosyal ve siyasî olaylar, inşânın da doğal olarak gelişememesine sebep olmuştur.

Yukarıda belirtilen sebepler, Farsça nesirde tasavvufun da etkileriyle birleşerek remizli bir söylemin gelişmesini sağlamıştır. Ayrıca değişen hayat/devlet düzeni, düşük seviyeli yeni bir kâtipler sınıfını doğurmuştur. Bu da Farsçanın oldukça yanlış bir şekilde kullanılmasına sebep olmuştur (Gültekin, 2007: 22-23).

Gazneliler döneminin inşâ metinleri arasında Ebü'l-Fazl el-Beyhâkî'nin *Târîh-i Beyhâkî*'si, Gazâlî'nin *Fezâ'ilü'l-enâm min resâ'ili hücceti'l-İslâm*'ı, Aynül'l-kudât el-Hemedânî'nin *Nâmehâ-yı Aynü'l-kudât-ı Hemedânî*'si ve Ahmet el-Gazâlî'nin mektupları zikredilebilir (Kanar, Kurtuluş, 2000: 337).

Hârizmşahlardan (1157-1231) Atsız'ın *Resâ'il-i Sâhib-dîvân*'ı, Reşidüddîn Vatvât'ın *Nâmehâ-yı Reşidüddîn Vatvât*'ı, Bahâeddîn-i Hârizmî'nin *et-Tevessül ile't-teressül*'ü türün örnek eserleridir. Bu eserlerin dili sıkça kullanılan sanatlar, seciler, kelime oyunları sebebiyle oldukça ağırdır (Kanar, Kurtuluş, 2000: 337).

Türk boylarından biri tarafından kurulmuş bir devlet olmasına rağmen Selçukluların (1040-1157) sonlarına doğru Farsça inşâ sanatı zirveye ulaşmıştır. Selçuklular döneminde İslâm'a ait birçok Arapça dinî unsur/kelime Farsça nesre girmiştir. Ayrıca bu dönemde kâtiplere Arapça bilme zorunluluğu getirilmiş, *makâme* denilen hikâyeler de yaygınlık kazanmıştır. *"Selçukluların kuruluşundan XIII. asrın sonlarına kadar devlet dili olarak Farsçanın kullanılmış olması, eserlerin Türkçe yazılmasını engellemiştir."* (Gültekin, 2007: 35)[1]

Muhammed b. Abdülhâlik el-Meyhenî, *Destûr-ı Debîrî* adlı eserinde mektupları üç grupta incelemiştir. Bunlar sultâniyât, ihvâniyât ve mehâzir olarak sıralanmıştır. Resmî işlemleri içerenler sultâniyât; hususî metinler ihvâniyât; taahhütnâme, şehâdetnâme gibi eserler de mehâzir olarak değerlendirilmiştir. Bu metinlerin hepsi de zamanla belli şekil ve kalıplara bürünmüşlerdir (Kanar, Kurtuluş, 2000: 337).

Selçuklu devlet dairelerinde, Hârizmşahlar Sultanı Sencer'in münşîlerinden Müntecibüddîn Atâbek-i Cüveynî'nin *Atebetü'l-ketebe* adlı inşâ eseri örnek alınmıştır (Kanar, Kurtuluş, 2000: 337)[2].

Değişen sosyal ve siyasî şartlar, nesir üslûplarının da değişimini beraberinde getirmiştir. Selçuklulardaki *Horasan Üslûbu*[3] yerini, Arapça eserler yazılmamasına rağmen daha süslü ve sanatlı olan *Irak Üslûbu*'na[4] bırakmıştır (Gültekin, 2007: 22-24).

Türklerin yaşadığı coğrafyalarda ilk inşâ metinleri, Anadolu Selçukluları (1077-1308) döneminde devlet merkezinden yazılan berat, ferman, takrir[5] gibi Farsça resmî yazılardan oluşmaktadır (Haksever, 1996: 18). Bu dönemde yazılan inşâ metinlerinin içeriğinde dönemin sosyo-ekonomik durumu, siyasî vaziyeti ve devlet kurumlarının işleyişi ile ilgili önemli bilgiler bulunmaktadır (Daş, 2004: 207).

Bu dönemde Hasan b. Abdülmü'min el-Hûî'nin *Nüzhetü'l-küttâb ve Tuhfetü'l-Ahbâb, Gunyetü'l-kâtib ve Rüsûmü'r-resâ'il* adlı eserleri, Ebû Bekir İbnü'z-Zekî'nin *Ravzatü'l-küttâb* ve *Hadîkatü'l-elbâb*'ı, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin *Mektûbât'ı*, önde gelen Farsça eserlerdendir (Kanar, Kurtuluş, 2000: 337).

---

1 XIII. asır öncesi Türkçe inşânın tarihi için bk. Gültekin, 2007: 32-35.

2 Selçuklular döneminde yazılmış inşâ metinleri için bk. Kanar, Kurtuluş, 2000: 337.

3 *Horasan Üslûbu*, sade ve akıcı bir üslûp olup daha çok baskı ortamlarının olmadığı, şair-yazarların fikirlerini açık ve yalın bir şekilde ifade edebildiği serbestlik dönemlerinde kullanılmıştır.

4 *Horasan Üslûbu*na göre daha sanatkârâne olan *Irak Üslûbu*, süslü ibâreler ile secili, kinâyeli ifadelerden oluşan şiirsel uzun cümlelerden kurulu bir üslûptur .

5 **Berat**: Eskiden rütbe, nişan ve imtiyaz berildiğini belirten fermanlara denmiştir. **Ferman**: Münşe'ât kayıtlarına göre gönderen padişah ise ve bir kişiye mansıp ihsan ediyorsa ona "menşûr"; bir iş, maslahat siparişi için yazmışsa "ferman" denir. Metni yazan padişahtan başkası ise bu metne "misâl" denir (Haksever, 1996: 24). **Takrir**: Bir işin resmen merciine bildirildiği yazı demektir.

Osmanlılar döneminde de Farsça inşâ örneklerine rastlanmaktadır. Bunların en önemlisi Feridun Bey'in yaklaşık üçte biri Farsça olan *Münşeâtü's-Selâtîn* adlı eseridir. Yavuz Sultan Selim zamanında kaleme alınan *Letâ'ifü'l-inşâ* da Farsça metinler yanında Arapça ve Türkçe metinler içermektedir. Abdülgaffâr Sadîkî-i Hüseynî'nin Yavuz Sultan Selim için yazdığı *Sahîfetü'l-ihlâs* da önemli bir münşeat mecmûasıdır (Kanar, Kurtuluş, 2000: 338).

Safevîler dönemi (1502-1736), birçok inşâ eserinin yazıldığı bir dönem olarak zikredilebilir. Ancak Safevî Devletinin (907-1135/1501-1722) baskıcı uygulamaları, hem âlim ve sanatkârların ülkeyi bir bir terk etmesini hem de *Hind Üslûbu* denilen yeni bir üslûbun Farsça nesirde kullanılmasını sağlamıştır. Bu üslûpta akla sığmayan hayaller, muğlak ifadeler kullanılarak lafız güzelliğine dikkat çekilmiştir (Gültekin, 2007: 24).

Safevîlerden sonra kurulan Kaçarlar Devleti (1779-1925) döneminde *Hind Üslûbu* yerini *Horasan Üslûbu*na bırakmıştır. Böylece daha anlaşılır metinler ortaya çıkmıştır. Bu dönemde nesirde önceki dönem eserleri taklit edilmiştir.

Farsça inşâ; Moğollar, Timurlular, İlhanlılar, Safevîler, Kaçarlar gibi birçok ülkede gelişimini sürdürmüştür. Ayrıca Hindistan ve Anadolu'da inşâ ile ilgili önemli eserler verilmiştir (Kanar, Kurtuluş, 2000: 337)[1].

Yazar ve âlim olan devlet adamlarının resmî yazışmalarının mecmûalarda toplanması, bu metinlerin kaybolmasının önüne geçmiştir (Gültekin, 2007: 23-25). Fars Edebiyatında İslâm'ın kabul edilmesinden günümüze kadar geçen zamanda yüz yirmi yedi (127) tane münşeât mecmûası tertip edilmiştir[2]. Bu rakam, münşeâtın toplumsal karşılığının/ilgisinin anlaşılması bakımından önemlidir.

Türk Edebiyatında İnşâ

İnşâ, Türk Edebiyatında bir dil bilimi terimi, resmî yazışmaları ihtiva eden bir disiplin, bir tür kompozisyon tekniği ve güzel yazı yazma sanatı olarak anlaşılmıştır. Ziyâ Paşa, *Şiir ve İnşâ* adlı makalesinde inşâyı doğrudan nesir anlamında kullanmıştır. İnşâ, kelimelerin cümle içindeki söz dizimi kurallarına göre sıralanmasını da karşılamıştır. Bir bilim dalı olarak inşâ, yazıların münşî denilen yazarların beğenecekleri özelliklere sahip olması için bilinmesi ve uyulması gereken kuralları öğreten fen olarak izah edilmiştir. Kâtip Çelebi inşâyı, *ifadede yerine, konusuna ve amacına uygun güzel ibareler kullanmak* olarak tanımlamış ve mektubu da inşânın bir dalı olarak değerlendirmiştir (Uzun, 2000: 338).

1 Bu eserlerle ilgili detaylar için bk. Kanar, Kurtuluş, 2000: 337.
2 Bu eserlerle ilgili detaylar için bk. Gültekin, 2007: 26.

İlk zamanlarda Türk Edebiyatında yazışma kurallarını ihtiva eden *inşâ* sanatı, zamanla hünere bağlı belâgat kurallarına göre yazılmış her çeşit nesir yazıyı içermiştir. Sanatlı nesir, bu anlamda ortaya çıkış ve gelişimini İslâmî edebî geleneğe borçludur (Gültekin, 2007: 35-36).

Anadolu'daki güç dengelerinin değiştiği bir süreçte Türkçe, yönetim dili karakterine bürünmüştür. Böylece yazışma dili Farsça olmaktan çıkmıştır. Osmanlıların kurulmasıyla her türlü yazışmada Türkçenin kullanımı yaygınlaşmış, Farsça ise bu anlamda kaybolmuştur.

Edebî gelenekler, edebî kültür ortamlarıyla yakından ilişkilidir. XIV. asırda Anadolu'daki karışıklığın/kargaşanın varlığı, edebî bir kültür ortamının oluşumunu geciktirmiştir. Bu dönemde genellikle Arapça ve Farsçadan Türkçeye yapılmış inşâ ürünlerinden Kur'ân tercüme ve tefsirleri dikkat çekmektedir. Bunların dili de gerçekleştirilmek istenen hedeflerle bağlantılı olarak sadedir.

Bir taraftan Türkçe resmî mektuplar sıkça ortaya çıkarken diğer taraftan ünlü şâir, yazar ve âlimlerin çevrelerindeki çeşitli kişi ya da kurumlara gönderdiği mektupların kendileri ya da başkaları tarafından derlenmesiyle münşeât mecmûaları ortaya çıkmıştır (Gültekin, 2007: 40). "Dîvân, kalem, ketebe" adlı devlet dairelerinde görev yapan nişâncı, tevkiî veya kâtipler tarafından yazılmış/derlenmiş olan bu mecmûalar, resmî mektuplar ve manzum/mensur yazılmış hususî mektupları içermektedir. Ayrıca bu mecmûalarda yazılmış makale ya da arzuhâl gibi metinler de yer almaktadır (Uzun, 2006: 18).

XIV. yüzyıl, kâğıdın yaygınlaşmasıyla beraber mektup türünün daha da geliştiği bir yüzyıl olmuş (Karataş, 2012: 2175), nesir alanında Arapça ve Farsçadan tercüme edilmiş müstakil eserler yazılmıştır. Bunlar, telif olmayan dinî içerikli Türkçe eserlerdir. Beylik yöneticilerinin Arapça ve Farsça bilmemesi eserlerin Türkçe yazılmasında etkili olmuştur.

Ahmed-i Dâ'î'nin[1] XV. asrın başlarında kaleme aldığı mektup yazma kuralları, hitap formülleri ve mektup örneklerini içeren münşeât türünün *Teressül* adlı bilinen ilk inşâ eseri (Haksever, 2011a: 1265), Selçuklular tarafından geliştirilen Fars inşâ geleneğinin adeta devamı niteliğindedir (Gültekin, 2007: 36-38).

Yahya b. Mehmet el-Kâtip tarafından 884/1479'dan önce yazılmış olan *Menâhicü'l-İnşâ* adlı eser, II. Murat ve Fatih Sultan Mehmet devirlerindeki resmî yazıla-

---

1 Ahmed-i Dâ'î'nin hayatı ve eserleri ile ilgili ayrıntılı bilgi için bk. Özmen, Mehmet. (2001). *Ahmed-i Dâ'î Dîvânı (Metin-Gramer-Tıpkı Basım) I-II*. Ankara: TDK Yayınları.

ra yer vermiştir. Bu eserin Farsça inşânın etkisinde kaldığı açıktır (Gültekin, 2007: 36-38). Nitekim Arap ve İran Edebiyatlarından etkilenen Eski Türk Edebiyatındaki ilk mektup örnekleri olması dolayısıyla Şeyh Mahmûd b. Edhem'in *Gülşen-i İnşâ* ve Mesîhî'nin *Gül-i Sad-berg*'ini burada zikretmek gerekir (Derdiyok, 1997: 665). Hüsâm-zâde Mustafa Efendi'nin *Mecmûa-yı İnşâ* adlı eseri de en eski inşâ kitaplarındandır.

Devlet dairelerindeki hatt-ı humâyûn, irâde-i seniyye, menşur, emir-nâme, buyuruldu, telhis, takrir, tahrirât, tezkire, kâime, temessük, sened, ilmühaber, müzekkire, mazhar, mazbata, lâyiha gibi belgelerle fetvâ, i'lâm, hüccet ve vakfiyeler Türkçe inşânın önemli kaynakları arasındadır (Uzun, 2000: 338).

Türkçe nesrin gelişmesinde birçok sebep bulunmaktadır. Mevcut devlet büyüdükçe sosyal ve kültürel yapıdaki değişmeler, yeni bir inşâ sürecinin başlamasına sebep olmuştur. İran'a gidip tahsil gören şâir ve yazarlar, sanatlı nesrin ortaya çıkışına zemin hazırlamıştır. Bunda özellikle Fars ve Arap ekolleri ile resmî yazışma dili etkili olmuştur (Gültekin, 2007: 36-37).

İnşâdan bahsederken Çağatay Edebiyatı mektuplarını unutmamak gerekir. Nitekim, sevgiliye seslenerek başlanan bir tür mektuplaşmadan oluşan eserlerin ilk ortaya çıkışı deh-nâmeler ile olmuştur. İran Edebiyatı kökenli olup Türk dilleri arasında sadece Çağatay Türkçesinde örneklerine rastlanan bu tür, mesnevî biçiminde aruzun hezec bahri ile yazılmış metinlerden oluşmaktadır. İçinde gazellerin de olduğu bu metinlerin konusu, âşık-maşûk arasındaki mektuplaşmadır (Gençtürk, 2010: 149).

İnşâ, Osmanlı edebî geleneğinde, mektup yazımından ziyade, belîğ ve fasîh olmak şartıyla secili ve sanatlı söz dizimini ifade etmiş, mektup yazma da inşânın bir dalı olarak değerlendirilmiştir (Gültekin, 2007: 233). Gelibolulu Mustafa Âlî (1541-1600)'nin *Menşe'ü'l-İnşâ* adlı eserinde, özellikle Molla Câmî'nin eserlerini örnek aldığı; düzgün söz söyleyen, akranı arasında az bulunan, tarih ve hikmeti bilen, bilgili ve erdem sahibi münşîleri övdüğü görülmektedir (Aksoyak, 2006: 235). Bu övgüler, inşânın sadece mektup yazmadan ibaret olmadığını açıkça göstermiş, ayrıca iyi bir münşînin nasıl olması gerektiğinin ölçütlerini de ortaya koymuştur.

Osmanlılarda *nişâncı*[1], Selçuklulardaki resmî yazışmaları yürüten *Dîvân-ı İnşâ* veya *Dîvân-ı Tuğrâ*nın görevini ifa etmiştir. Bu görevi yaparken Dîvân-ı Humâyûn

1 Nişancı, Osmanlılarda yüksek vazifelerden biridir. İslâm hükümetlerinde "sâhib-i kalem-i âlâ, sâhib-i dîvânü'l-inşâ, muvakki', tuğrâî, pervâne" gibi adlar verilen bu makamın sahibine Osmanlılar "nişancı" demişler ve makamın gördüğü vazifeden kinaye olarak da "tevkiî" ismini vermişlerdir. Ayrıntılı bilgi için bk. Pakalın, 1993: 697-700.

kâtiplerinin başı olan *re'îsü'l-küttâb*ın memuriyetinden faydalanmıştır. Burada yeri gelmişken Osmanlılarda *nişâncı* seçilebilmek için aranan şartları, Gelibolulu Mustafa Âlî'nin penceresinden incelemekte fayda vardır. Ona göre nişâncı seçilebilmek için yazı yazmada eski olmak ya da olmamak (tecrübe) bir şart değildir. Bu görev bazen ulemâya bazen de münşîlere verilebilir. Nişâncı, Acem ve Buhara'dan gelen mektupları da tercüme edebilmelidir. Böyle biri ortaya çıkmazsa bu görev için kadılar ve müderrislerden biri de seçilebilir ya da İran ve Arabistan'da uygun biri araştırılıp bu görev ona verilebilir (Aksoyak, 2006: 238).

XV. asır, Türkçenin artık oluşturulan metinlere yetmediğinden şikâyet edildiği bir asır olmuştur (Gültekin, 2007: 36). Bu da dilin ne derece işlendiğinin önemli bir göstergesidir.

Türk Edebiyatında önemli mektup örneklerine Eski Türk Edebiyatı ürünlerinden olan münşeât kitaplarında rastlanmakta ve bu eserlerde genellikle Arap Edebiyatının takip edildiği görülmektedir (Karataş, 2012: 2176).

Münşeâtın, ilk örneklerini XIV. yüzyılda vermiş olduğunu[1] ve giderek bir tür olarak anılmış inşâ ilminin kurallarına göre yazılan nesir yazıları için kullanıldığını dikkate almak ve nesir dilinin de XIV. yüzyıl ile XV. yüzyılın ilk yarısında çok yalın ve özentisiz bir görünüm arz ettiğini unutmamak gerekir (Haksever, 2009: 24; Okumuş, 2011: 89). Ancak *"XV. yüzyıldan itibaren edebî nesir örnekleri, sürekli olarak daha sanatlı ve süslü bir yol izlemiştir."* (Batislam, 2009: 78) Bu yüzyılda mektup, bir amaç olmaktan çıkmış, güzel sözler söylemenin bir aracı haline gelmiştir. Ancak bazen gerçekten mektubun bir amaca binaen yazıldığı da görülebilmektedir. XVI. asır şâiri olan Fuzûlî'nin *Şikâyet-nâme*si[2], çağına göre sadeliği yönüyle buna güzel bir örnektir (Karataş, 2012: 2177).

---

1 İnalcık ise *"Timurîler dönemi Farsça münşeâtlarda örnekleri verilen inşâ dili, Osmanlılarda bu örneklere göre XV. yüzyılın ilk yarısında meydana gelmiş … Cezerî Kasım tarafından geliştirilmiş ve (XVI. asırda) Nişancı Celâl-zâde Mustafa tarafından klâsik şekline ulaşmıştır."* demiştir (İnalcık, 2005: 69).

2 Burada her ne kadar Fuzûlî'nin Şikâyet-nâme'sinden sade ve rahat anlaşılabilirliği yönüyle bahsedilmişse de O'nun aynı zamanda süslü nesir örneklerine de imza attığı unutulmamalıdır. Şehzâde Bâyezîd'den kendisine gelen mektuba yazdığı cevâb-nâme, Fuzûlî'nin süslü ve ağır nesir üslûbuna güzel bir örnektir (Mazıoğlu, 2011: 167-181).

XV. asırda birçok münşî yetişmiştir. Bunların başında kendisinden sonraki dönemleri de büyük ölçüde etkileyen Tâcî-zâde Cafer Çelebi gelmektedir[1]. İnşâ hususunda kendisinden sonraki dönemleri önemli ölçüde etkileyen kişilerden biri de XVI. asrın önemli münşîlerinden biri olan Nişancı Celâl-zâde Mustafa'dır (Uzun, 2000: 339).

Fatih Sultan Mehmet'in Kânûn-nâme-i Âl-i Osmân'ında devlet ricâline nasıl hitap edileceği ve bununla ilgili kullanılacak kavramlar üzerinde durulmuştur (Gültekin, 2007: 39). Bu durum, aslında devlet otoritesinin sanat ve edebiyatla hatta inşâ ile yakından ilgili olduğunu göstermektedir. Bu kânûn-nâmenin ilk bakışta devlet bürokrasisine yönelik olduğu düşünülebilir. Oysaki, bürokrasideki kişilerin genellikle aydın, şâir, edip olduğu bu dönemin önemli bir gerçeğidir. Buradan yola çıkılarak idarecilerin edebî metinlerin tanziminde etkin olduğu söylenebilir.

Osmanlı münşeâtçılığının ilkel yapısını bırakıp belli bir sanat anlayışı ile yazılmasının İdris-i Bitlisî ile başladığı düşünülebilir. Nitekim *Heşt-behişt* incelendiğinde Bitlisî'nin Farsçayı Türkçe edebî metin yapısı içinde bozmadan ve hiç yorulmadan ne kadar ustaca kullandığı rahatlıkla görülmektedir (Daş, 2003b: 189).

İnşâ alanındaki örnekler arttıkça bu çalışmaların bir sınıflandırmaya da tabiî tutuldukları görülmektedir. Resmî ve husûsî mektupları içeren münşeât mecmûalarının olması, bu sınıflandırmanın varlığını kanıtlamaktadır. Ayrıca XV. asırdaki inşâ metinlerine müstakil isimler verilirken daha sonraki yıllarda yazılanların çoğuna *münşeât mecmûası* ismi verilmiştir (Gültekin, 2007: 39).

XVI. yüzyılda farklı alanlarda mensur eserler kaleme almış birçok âlim, şâir, bilim adamı göze çarpmaktadır. Feridun Ahmet Bey'in *Münşeâtü's-Selâtîn*'i, Lâmi'î Çelebî ile Kınalı-zâde Alî Efendi'nin *Münşeât*ları bu asrın önde gelen münşeâtlarındandır[2].

---

1 XV. yüzyıl, nesrin başlangıç devresi olmasına rağmen birçok nâsiri barındırmaktadır. İznikli Musa b. Hacı Hüseyin, Kaygusuz Abdal, Ahmed-i Dâ'î, İbn-i Arabşâh, Arif Ali, Ahmed Bîcan, Ali b. Hüseyin, Eşrefoğlu Abdulah Rûmî, Adnî Mahmûd Paşa, Âşık Paşa-zâde, Nişancı Mehmet Paşa, Küçük Abdal, Sinân Paşa, Dursun Bey, Molla Lütfî, Mesîhî, Firdevsî-i Rûmî, Haliloğlu Yahya, Ebu'l-Hayr-ı Rûmî, Yazıcıoğlu Ali, Kıvâmî, Oruç Bey, Neşrî, Mercimek Ahmed, Yahya b. Mehmet el-Kâtip, Şeyh Ahmed gibi bir kısmı aynı zamanda alim, şair olan bu şahsiyetler, XV. yüzyılın önemli nâsirlerindendirler (Okumuş, 2011: 91-101).

2 XVI. yüzyıl nâsirleri arasında Zenbilli Ali Efendi, Kemâl Paşa-zâde Şemseddîn Ahmed, Abdülganî Efendi, Zâtî, Sehî Bey, Fuzûlî, Taşköprülü-zâde İslâmeddîn Ahmed, Gelibolulu Mustafa Surûrî, Kınalı-zâde Hasan Çelebi, Ahdî, Ebussuûd Efendi, Pîrî Reîs, Seydî Ali Reîs, Birgivî Mehmet Efendi, Âşık Çelebi, Bâkî, Latîfî, Gelibolulu Âlî, Selânikli Mustafa Efendi, Lütfî Paşa gibi şahsiyetler yer almaktadır (Okumuş, 2011: 91-116).

XVII. yüzyıl, inşâ metinlerinin oldukça fazla olduğu bir yüzyıldır. Önceki asrın derin izlerinin rastlandığı XVII. yüzyılda yazılan kuramsal metinlerde fazla ağır bir üslûp kullanılmamıştır. *Hadîkatü'l-Münşeât*, *İnşâ-i Sa'dî, Hulâsa-i İnşâ ve Münşeât-ı Râmî, Unvân-nâme-i Gencî*, *Kitâb-ı İnşâ*, *İnşâ* adlı eserler, bu asrın kuramsal metinleri olarak kaydedilmiştir (Gültekin, 2007: 49-51).

XVII. yüzyılda kuramsal metinlerde sanatlı üslûp önceki asırla benzer iken münşeât metinlerinde de sanatlı nesir üslûbunun bu asırda Veysî ve Nergisî'nin münşeâtları ile zirveye ulaştığı görülmektedir (Gültekin, 2007: 102)[1].

XVIII. asırda edebiyat, renkli ve halka/avama ait unsurların içinde bolca olduğu bir hale bürünmüştür. Günlük konuşma diline yaklaşmış bir dil kullanılmıştır. *Münşeât-ı Osman-zâde Tâib*, *Münşeât-ı Âsım*, *Münşeât-ı Lutfî*, *Mecmûa-i İnşâ*, *Münşeât-ı Mehmed Reşîd*, *Mekâtib-i Müfîd*, *Münşeât Mecmûası*, *San'ât-ı Kitâbet*, *Risâle-i İnşâ*, *İnşâ* (3 adet ayrı müstakil eser), *İnşâ-i Mergûb* (4 adet ayrı müstakil eser) adlı müstakil eserler XVIII. asır nesrinin kuramsal metinleri olarak dikkat çekmektedir (Gültekin, 2007: 51-58)[2].

---

1 Bu asrın eserleri arasında Münşeât-ı Nâbî, Münşeât-ı Veysî, Münşeât-ı Nergisî, Münşeât-ı Nef'î, Münşeât-ı Nev'î-zâde Atâyî, Münşeât-ı Latîfe, Münşeât-ı Abdülkerim Çelebi, Münşeât-ı Abdülganî-zâde Mehmet Nâdirî, Münşeât-ı Okçu-zâde, Menşe'ü'l-İnşâ, Behcetü'l-İnşâ, Düstûrü'l-İnşâ, Münşeât-ı Zuhûrî, Münşeât-ı Dahkî, Münşeât-ı Sâmî, Münşeât-ı Âlî Efendi, Münşeât-ı Mehmet Abdülbâkî, Münşeât-ı Seyyid Mustafa, Münşeât-ı Vânî Mehmet Efendi, Mekâtibü'l-Müfîd, Münşeât, Münşeât-ı Dîvân-ı Humâyûn, Münşeât-ı Âlî, Mekâtib-i Hulefâ ve Selâtîn, Münşeât Mecmûası (7 adet ayrı müstakil eser), Kitâb-ı İnşâ, İnşâ (5 adet ayrı müstakil eser), İnşâ-i Kadîm, İnşâ Mecmûası (4 adet ayrı müstakil eser), Münşeât (3 adet ayrı müstakil eser), Mecmûa-i Resâili ve'l-Fermânât ve Muâhedâtü'l-Devletiyye, Münşeât ve Resâil, Mecmûa-i Münşeât (4 adet ayrı müstakil eser), Ravzatü'l-İnşâ, İnşâ-i Mu'teber, Risâle fî-Beyâni'l-Mürâselât, Risâle-i İnşâ, *İsimsiz* (2 adet ayrı müstakil eser) adlı eserler sayılabilir. (Gültekin, 2007: 102-131).

2 Bu dönem eserleri arasında Münşeât-ı Nevres, Münşeât-ı Râgıb (Telhîsât-ı Râgıb Paşa), Münşeât-ı Kânî, Münşeât-ı Âtıf Mustafa, Münşeât-ı Münîf, Münşeât-ı Refîâ, Münşeât-ı Zeynî-zâde Hüseyin, Münşeât-ı Vehbî, Münşeât-ı Salih b. Hüseyin b. Osman b. Salih, Muharrerât-ı Husûsiye-i Neş'et, Münşeât-ı İbrahim Vehbî, Münşeât-ı Ahmed Resmî, Münşeât-ı İshak H^{v}âcesi Ahmed Efendi, Münşeât-ı Abdülkerîm b. Sinan Efendi, İnşâ-i Mergûb-i Seyyid Vahdetî Çelebi, Münşeât-ı Esîrî, Münşeât-ı Bahâüddîn Ahmed Cizyedâr-zâde, Mektûbât-ı Sezâî, Münşeât-ı Kâtib Hüsnî, Münşeât-ı Âbî, Mecmûa-i Münşeât, Mektûbât-ı İbrâhim Hâs, Münşeât-ı Nahifî, Münşeât-ı Hâfız Osmân, Münşeât-ı Seyyid Mehmet, Münşeât-ı Emîn, Münşeât-ı Mehmet Nesîb, Münşeât-ı Halîl Mâhir, Münşeât-ı Ebû Reşîd Hoca Mehmet Râsim b. Yûsuf Egrikapılı Çelebi, Münşeâtü'l-Letâif ve Sandûkatü'l-Ma'ârif, Münşeât-ı Abdullah Efendi, Mecmûa-i Eş'âr ve Münşeât, Münşeât Mecmûası (8 adet ayrı müstakil eser), Münşeât (3 adet ayrı müstakil eser), Mecmûa-i Münşeât (6 adet ayrı müstakil eser), Mecmûa-i Resâil, Münşeâtü'l-Mufassala li-Mülûki'l-Osmâniyye, Münşeât-ı Siyâsiye, Mecmûa-i Mektûbât, Mecmûa-i Münşeât-ı Resmiyye, Mektup Sûretleri (2 adet ayrı müstakil eser), Kitâb-ı İnşâ (2 adet ayrı müstakil eser), İlm-i İnşâ, İmlâ ve İnşâ, Nümûne-i İnşâ, Kitâb-ı İnşâ-i Mergûb, İnşâ-i Mergûb (2 adet ayrı müstakil eser), İnşâ-i Mergûbe, *İsimsiz* (11 adet ayrı müstakil eser), İnşâ Mecmûası adlı eserler zikredilebilir (Gültekin, 2007: 131-157).

Yukarıda yüzyıllara göre sıralanmış eserlere bakılırsa münşeât mecmûası açısından XV. asır, münşeât mecmûasının hiç görülmediği bir asır olarak tespit edilmiştir. XVI. asırda otuz sekiz; XVII. asırda elli dört; XVIII. asırda yetmiş yedi; XIX. asırda ise elli bir eserin kaleme alındığı görülmüştür (Gültekin, 2007: 85).

Devletin, inşâyı yönetmeliklerin ve resmî metinlerin ya da ders kitaplarının sınırları içine sıkıştırdığı bir dönem olarak XIX. asır dikkat çekmektedir[1]. XIX. asır, devlet eliyle yapılan müdahaleler neticesinde dilde sadeleşmeye gidildiği bir asırdır. Bu durum dönemin inşâ eserlerinde kendini rahatlıkla hissettirmektedir (Gültekin, 2007: 157)[2]. Tanzimat'a kadar mektup türü, *inşâ* denilen nesir sahasının bir parçası olarak değerlendirilmiştir (Batislam, 2009: 77; Gökyay, 1974: 17). Tanzimat'tan sonra ise inşâ, bir sanat kolu olarak değil bir bilim dalı olarak kabul edilmiştir (Karataş, 2012: 2176).

1836'da çıkarılan bir hatt-ı humâyûnla *reîsü'l-küttâb*lık makamı, umûr-ı hâriciye nezâretine çevrilerek bakanlık seviyesine çıkarılmış, artık eski inşâ yerini batılı anlamda daha farklı yeniliklere sahne olan yeni inşâya bırakmıştır. Eski inşânın kısmen etkisi ve izleri devam etse de oluşan yeni inşâ, birçok münşînin kalem oynattığı bir uğraş halini almıştır (Gültekin, 2007: 40).

Tanzimat sonrası kitâbet, resmî ve husûsî kitâbet başlığında çoğu zaman aynı yapıt içinde beraber ele alınmıştır. Bu yapıtlara önceleri *münşeât* ya da *inşâ*; bunları tertipleyenlere de *münşî* denirken Tanzimatla beraber kitâbet-i resmiye ve gayr-ı

---

1 İnşâ-i Mergûb (13 adet ayrı müstakil eser), Münşeât-ı Mehmet Süheyl, Münşeât (3 adet ayrı müstakil eser), İnşâ (2 adet ayrı müstakil eser), Münşeât-ı Said Efendi, İlm-i İnşâ ve Lûgati, Kitâbet Mecmûası, İlm-i İnşâda Müsta'mel Olan Lûgatler, İnşâü'l-Mergûbi'l-Matlûb, İnşâü'l-Mergûb (3 adet ayrı müstakil eser), İnşâ-yı Cedîd, İlm-i İnşâ (2 adet ayrı müstakil eser), İnşâ Mecmûası, Unvân-ı Mekâtib, Kitâb-ı İnşâ, Mecmûa-i Münşeât (2 adet ayrı müstakil eser) adlı kuramsal eserlerin yanında tarihi belli olmayan yaklaşık kırk beş tane inşâ ile ilgili eser bulunmaktadır (Gültekin, 2007: 58-85).

2 XIX. asır inşâ sahasının önemli eserleri arasında Münşeât-ı Hâcı Râsim, Münşeât-ı Enverî, Münşeât-ı Âsım, Münşeât-ı Ebû Bekr Rif'at, Münşeât-ı Es'ad, Münşeât-ı Celâleddîn, Bâhir Efendinin Bazı Tahrîrâtı, Münşeât-ı Celâl (2 adet ayrı müstakil eser), Münşeât-ı Rif'atî Mehmet, Münşeât-ı Târihiyye, Münşeât (6 adet ayrı müstakil eser), Münşeât-ı Münîb, İnşâ-yı Hayret (Riyâzü'l-Kütebâ ve Hıyâzü'l-Üdebâ), Dîvânü'l-İnşâ, İnşâ-i Mergûb-i Abdullah Şâkir, İnşâ (3 adet ayrı müstakil eser), İnşâ-i Mergûb-i Cedîd-Elkâb, Sûret-i Mektûb, Mecmûa-i İnşâ, *İsimsiz*, Kitâb-ı İnşâü'l-Mergûbi'l-Cedîd, İnşâ-i Mahsûsa, İnşâ Örnekleri, İlm-i Kitâbet, İnşâ ve Şiir Mecmûası, İnşâ-yı Husûsî, İnşâ-i Cedîd, Mecmûa-i Eş'âr ve Münşeât, Mecmûa-i Mekâtib ve Eş'âr, Mecmûa-i Münşeât (3 adet ayrı müstakil eser), Mecmûa-i Münşeât ve Eş'âr, Mektûbât ve Münşeât, İnşâ-yı Mergûb, Mecmûa-i Gazeliyât ve İnşâ, İnşâ-i Mergûb (4 adet ayrı müstakil eser), Mecmûa-i Eş'âr ve Fevâid ve İnşâ, Mecmûa-i Ulûm-i Kitâbet adlı eserler zikredilebilir (Gültekin, 2007: 157-171),

resmiye el kitâbı denmiş, yazışmalar için *kitâbet*, bu işle meşgul olanlara da *kâtip* denmiştir. Ayrıca kitâbet-i adliye, kitâbet-i askeriye, kitâbet-i hâriciye gibi yeni kavramlar da kullanılmaya başlanmıştır. Bu eserlerde kuramsal bilgilerin yanında açılan yeni okulların müfredâtlarına yetişmeye çalışan bir çaba görülmektedir. Bu dönemde inşânın değişim ve dönüşümünü içeren birçok eser hazırlanmıştır (Gültekin, 2007: 40-41)[1]. Kısaca Tanzimat ve sonrasındaki dönemde inşâ, köklü değişikliklere sahne olmuştur. Bu durumu Tanpınar, *"Türkçede nesrin teşekkülü için insanın ve cemiyet müesseselerinin değişmesi, tahsil sisteminin Türkçeye dönmesi lâzımdı. İşte Tanzimat bunu yaptı."* (Tanpınar, 1997: 33) ifadeleri ile özetlemiştir.

C. Bir Şâir ve Nâsir/Münşî Olarak Nâbî ve Münşeât'ı

Ömrü, I. İbrahim, IV. Mehmet, II. Süleyman, II. Ahmet, II. Mustafa, III. Ahmet gibi sultanların saltanat yıllarına denk gelen Nâbî, hicrî 1055-1124 (milâdî 1642-1712) yılları arasında yaşamıştır[2]. Rühâ'da (Şanlıurfa) doğup İstanbul'da vefat etmiş olan Nâbî, Klâsik Türk Edebiyatının klâsik döneminin son büyük şâiridir (Mengi, 1991: 28). Yaşadığı yüzyıl, imparatorluğun en karışık olduğu, toplumsal yapının bozulmaya başladığı, mağlubiyetle sonuçlanan savaşların arttığı, iç isyanların baş gösterdiği bir yüzyıldır. Hayatının büyük bir kısmı, en karakteristik özelliği *istikrarsızlık* olan ve Osmanlı tarihçilerince *çözülme asrı* ya da devletin eski gücünü kaybetmeye başladığı asır olarak nitelenen XVII. yüzyılda geçmiştir[3]. Nâbî'nin İstanbul'a gelişi 1076/1665-66 tarihindedir. 1082/1671 tarihinde Kamaniçe Kalesinin fethi için yapılmış olan sefere katılmış (Okuyucu, 2013: 21), 1089/1678 yılında Rühâ'yı ziyaret edip hacca gitmiştir[4]. 1685 yılında Mora'ya giden Nâbî, Mora dönüşü Halep'e gitmiş ve orada müreffeh bir hayat yaşamıştır. Nâbî'nin Halep'teki 20. yılı (İ. 24), 1705 tarihine denk gelmektedir. Vefatı 10 Nisan 1712 / 3 Rebiyülevvel 1124 tarihindedir[5].

---

1 İnşâ ile ilgili olarak XV. asırdan itibaren Türkçe yazılmış bu eserlerle ilgili olarak bk. Gültekin, 2007: 41-231.

2 E. J. W. Gibb, Nâbî'nin 1630'lu yıllarda doğduğunu iddia etmiştir (Gibb, III-V, 1999: 231).

3 Bu bilgiler için bk. Savran, 2006: 103; Bilkan, 2006: 113; Şener, 2013: 2507.
Nâbî bu karmaşa dönemlerinde toplumsal problemlerle yakından ilgilenmiştir. Nitekim, Dîvân'ında onun siyasî, sosyal ve ekonomik hadiseleri gözlemlediği yakından müşahede edilebilmektedir (Selçuk, 2009: 161).

4 Şentürk, Tuhfetü'l-Harameyn adlı eserin, bu hac yolculuğundan beş yıl sonra telif edildiğini (1094/1683) belirtir (Şentürk, 2013: 520). Bu bilgi Nâbî'nin hangi yıl hacca gittiğinin hesaplanmasını kolaylaştırmıştır.

5 Nâbî'nin hayatı ile ilgili olarak bk. Diriöz, 1994: 35; Ambros, 2011: 248-9; Okuyucu, 2013: 16; Akkuş, 1995: 199.

"Klâsik Türk Edebiyatı denince akla ilk önce şiir gelir." (Kaçalin, 2013) fikri ile *"Eski Türk Edebiyatı diyince eskiler sadece dîvân şiirini ve bu şiirin estetiği ile birçok sanatlarını kullanan süslü nesri kast etmişlerdir."* (İz, 1996: V) fikri, önemli bir hususa işaret etmektedir. Bu husus, Klâsik Türk Edebiyatı içinde nazmın, nesre göre daha fazla öneme sahip olmasıdır. Nâbî'nin edebî kişiliği incelenirken de bu durum belki de farkına varılmadan dikkate alınmıştır. Bu yüzden onun mensur eserleri kısmen de olsa görmezden gelinmiştir. Halbuki, Sâib-i Tebrîzî, Molla Câmî, Şevket-i Buhârî gibi İranlı şâirlerin şiirinden etkilenen Nâbî'nin şâirliğiyle beraber iyi bir nâsir olarak da incelenmesi gerekmektedir (Bilkan, 2007: 16).

Nâbî, öncelikle bir şâir olarak edebiyat tarihinde yerini almıştır. Nitekim tezkireler de Nâbî'nin büyük bir şiir yeteneğine sahip olduğunu belirtmektedir[1]. Bunun en önemli sebebi, Klâsik Türk Edebiyatının algılandığı zeminin öncelikli olarak şiirle beraber anlaşılmasıdır. Diğer ifadeyle Klâsik Edebiyat denilince akla hemen *şiir*in gelmesidir. Bu durumu Gülhan, *"Her edebî ekolde olduğu gibi Klâsik Edebiyatımız da nesir ve nazım ürünlerinden oluşuyorsa da; bu ekolde nesrin, nazım yanında ikinci planda kaldığı bir gerçektir."* (Gülhan, 2012: 9) ifadeleriyle dile getirmektedir. Hatta şâirin sadece bugün iki büyük cilt halinde basılmış olan Dîvân'ının olması, bunun en önemli kanıtlarındandır[2].

Karahan, Nâbî için *"XVII. yüzyılda yetişmiş, Klâsik Dîvân Edebiyatının nazımda ve nesirde büyük sanatkârları arasında yer almış ve XVIII. asır Dîvân Şiiri ve İnşâsı üzerinde kuvvetle hâkim olmuş bulunan Nâbî'nin…"* (Karahan, 1947: 140) ifadelerini kullanmaktadır. Özellikle Münşeât'ın oldukça hacimli olmasının yanında Nâbî'nin tarihe adeta tanıklık edip hayatının geniş bir dönemine yayılmış mensur metinler/mektuplar yazmış olması, bu şâirin/nâsirin özellikle nesri ile ilgili inceleme yapılmasını zorunlu kılmıştır.

"…Nâbî'nin nazmı gibi nesri de çok güçlüdür." (Haksever, 2011b: 33) ifadeleri, Nâbî'nin nesri ile ilgili tereddütleri ortadan kaldırmaktadır. Nâbî'nin nazım alanında vermiş olduğu eserler, nesir alanında verdiği eserlere göre daha fazladır. Sözü güzel ve etkili söyleme yeteneğinin şâirde nesir alanında da güçlü bir şekilde kendisini hissettirdiği, yapılmış olan bu çalışmaya göre rahatlıkla söylenebilir[3].

---

1 Bu husus için bk. Abdülkadiroğlu, 1999: 411; Çapan, 2005: 628; İnce, 2005: 630.

2 *Nâbî'nin manzum eserleri*: Türkçe Dîvân, Farsça Dîvânçe, Hayrî-nâme (Hayriyye), Terceme-i Hadîs-i Erba'în, Hayr-âbâd, Sûr-nâme. *Nâbî'nin Mensur Eserleri*: Fetih-nâme-i Kamaniçe, Tuhfetü'l-Harameyn, Zeyl-i Siyer-i Veysî, Münşeât (Bilkan, 2007: 23-37).

3 Bugün yapılan birçok çalışmada bile muhtemelen çalışmanın içeriğinden kaynaklanmış olacak ki, Nâbî'nin sadece *şairlik* özelliğine yer verilmiş, *nâsirlik* yönüne ise vurgu yapılmamıştır. Bk. Şener, 2013: 187-196; Bektaş, 2008: 51-66.

Fahir İz'in eserinde belirttiği *sade nesir, süslü nesir (inşâ) ve orta nesir* (İz, 1996: V-XVI) kavramları göz önünde bulundurulduğunda Nâbî'nin orta nesri takip ettiği söylenebilir. Bu bağlamda *"…yenilikçi, aydınlatıcı, günümüz tabiriyle aydın kimliğine sahip bir kişiliğe sahip olan Nâbî'yi diğer sanatçılardan ayıran bir başka özelliği de düşüncelerini açık, yalın ve doğrudan söylemesidir."* ifadeleri, Nâbî'nin tarzının anlaşılması bakımından önemlidir (Aytaş; Karakuş Aktan, 2012: 542). Ayrıca *"…Nâbî, bağlı olduğu edebiyat anlayışının kuralları çerçevesinde ve onun hayat felsefesine aykırı gelmeyecek şekilde eserlerinde realiteyi de görmüş ve ifadelendirmiştir."* (Savran, 2006: 110) sözleri, Münşeât'ta da yansımaları olabilecek sözlerdir.

Bu incelemeye konu olan Münşeât adlı eserden Nâbî'nin inşâ konusunda oldukça yetenekli olduğu anlaşılmaktadır. Zeyl-i Siyer-i Veysî adlı mensur eserin akademik incelemesi yapıldığında Nâbî'nin nesri ile ilgili daha kesin hükümler verilmesi mümkündür.

Münşeât'ta Nâbî'nin Hayatından Kesitler

Münşeât'ta yer alan mektuplar, Nâbî'nin hayatının yaklaşık olarak elli (50) yılına yayılmış mektuplardır. Dolayısıyla bu metinler, onun hayatı boyunca yapıp ettiklerini, muhatap, dost ve düşmanlarını, his, hayal ve düşüncelerini aksettirmesi bakımından oldukça önemlidir.

Nâbî, *"…Merḥūm ḫuld-āşiyān, peder-i ʿālī-güherleri, Sulṭān Meḥmed Ḫān Ḥażretlerinüñ merḥūm Muṣāḥib Pāşā vasıṭāsıyla yigirmi sene ḳadar ḥużūr-ı ḥumāyūnlarına mülāzemet şerefine vāṣıl ve envāʿ-ı iltifāt ü iḥsānlarına nāʾil olmaḳ müyesser olup…"* (İ. 23) ifadeleriyle Musahip Paşa'nın vesilesiyle yaklaşık yirmi sene kadar Sultan IV. Mehmet'in huzurunda çalışma şerefine nâil olduğunu belirtmiştir.

Şam Defterdarlığına ikinci defa getirilişi dolayısıyla muhatabına teşekkür ettiği bir mektubunda *"…On iki seneden berü zehr-ābe-i ʿazl dimāġ-ı ümmīdümi çāk çāk ve ḥayvānāt-ı ḳadr nā-şināslar beyninde mehçe-i ārām u ḳarārumı müşrif-i helāk itmiş iken…"* (İ. 130) ifadelerinden Nâbî'nin on iki sene önce Şâm Defterdârlığından azledilmesinden sonraki dönemde sıkıntı çektiği anlaşılmaktadır.

Nâbî, yirmi otuz sene devlet kapısında çalıştığını *"…Bi-ḥamdi'llāh, yigirmi otuz sene miḳdārı dāʾire-i Devlet-i ʿAliyyede nāʾil olduġumuz emvāl ü eşyāyı, cümle cenābuñuz gibi çelebi maḫdūmlara ve ālüfte yārāna ve zümre-i iḫvān u dervīşāna ṣarf itdügümüzi…"* (İ. 202) ifadeleriyle belirtmiş, burada ömrünü çevresindekilere iyilik yapmakla geçirdiğini dile getirmiştir. Yine *"…Senevī kendü ḫuddāmumuzdan faźla otuz, ḳırḳ ḳadar şuʿarā ve küttāb ve ʿulemā ve meşāyiḫ ve sāʾir ḫᵛānendegāna*

bi' t-tamām yıllıkların viregelmiş idük…" (İ. 202) ifadelerinde söylediği gibi Nâbî, kendi yöneticilik yıllarında otuz kırk şâir, kâtip, âlim, şeyh ve mûsikîşinâsa yıllık ücret verdiğini iftiharla belirtmiştir.

Nâbî'nin kadim dostları vardır. Bazen mektuplarında bu dostlarından bahseder. Kullandığı ifadeler, onun dostlarına ve dostluk kavramına özel önem verdiğine işaret etmektedir. Şam Kadısı İbrahim Efendi'ye yazdığı mektubunda *"…bu şenā-kāruñuz on sekiz sene ḳadar nār-ı firāḳa sūzān iken…"* (İ. 210) ifadeleriyle muhatabından ayrılığının on sekiz yıl kadar olduğunu üzülerek belirtmiştir. Bu durum, mektupların büyük bir kısmında açıkça görülmektedir.

Nâbî'nin saraydaki hayatıyla ilgili bilgilere de mektuplarda rastlanmaktadır. Nitekim bir mektubunda Musahip Paşa'yla beraber uzun yıllar sarayda kaldığını, Silahtar Hüseyin Paşa, Saatçi Mehmet Paşa, Boz-oklu Mustafa Paşa ve zamanın has oda ağalarıyla sohbetler ettiğini ve Sultan IV. Mehmet'in lütuf ve yardımlarına nail olduğunu dile getirmiştir (İ. 34).

Münşeât'ta Nâbî'nin Diyarbakır'a gittiğiyle ilgili ipuçları bulunmaktadır (İ. 217). Bu metinde Nâbî, Diyarbakır'da ismini verdiği Süveyka(?) Hamamı'nın taslarından sanki onları görmüşçesine bahsetmektedir[1].

Münşeât'ta Nâbî'nin Fizikî Portresi

Nâbî, birçok mektubunda kendi fizikî portresi ile ilgili önemli bilgiler vermektedir. Mektuplarda bazı klişe ifadelerle karşılaşılan bu portre hakkında, burada birkaç örnek verilmiştir. *"…bu **peder**-i nā-tüvānı, sinn-i heftād u heştād eşnāsında ʿināyetle iḥyā…"* (İ. 33) ifadeleriyle yaşının yetmiş seksenlerde olduğunu belirtir. Bu husus birçok yerde görülmektedir. Mektup girişlerinde Nâbî kendisini ifade

1 Nâbî'nin Diyarbakır hayatıyla ilgili olarak Ali Emîrî Efendi, Tezkire-i Şuarâ-yı Âmid'de Çâkerî Efendi'yi anlatmak için oluşturduğu başlıkta *"Şâ'ir-i şehîr Nâbî-i nüktedânın Diyârbekir'e gelerek şu'arâ-yı memleket ve üstâdân-ı mûsikân ile hem-âheng-i şi'r ü nağamât olması"* (Tezkire-i Şuarâ-yı Âmid, Fihrist Bölümü) ifadelerini kullanmış, böylece Nâbî'nin Diyarbakır'a geldiğine işaret etmiştir. Ayrıca aynı eserde *"… birçok şu'arâ-yı memâlik ü bilâd ve o cümleden melikü'ş-şu'arâ Nâbî merhûm gibi bir üstâd defa'âtle şehrimüze gelerek o encümen-i dâniş'de musâhabet-pîrâ olmuş idi…"* (Tezkire-i Şuarâ-yı Âmid, s. 23) ifadelerine yer verilmiş, bu şehre farklı ülkelerden birçok şairin uğradığını, bunlardan birinin de buraya defalarca gelen Şair Nâbî olduğunu belirtmiştir. Nihânî maddesinde de Nâbî'nin ilim tahsili için Diyarbakır'a geldiği beyan edilmiştir (Tezkire-i Şuarâ-yı Âmid, s. 128). *"Alâuddîn Sâbit Efendi, hicrî 1119 senesinde Âmid Kadılığı'na nasb ve ta'yîn olunmuştur. Bu sırada vâkı' olan da'vet üzerine Nâbî Efendi, son def'a olarak Diyârbekir'e gelmiş idi."* (Tezkire-i Şu'arâ-yı Âmid, s. 26) ifadeleri, Nâbî'nin Diyarbakır'a hicrî 1119 yılında geldiğine işaret etmektedir. Küçük yaşlarda ilim tahsili için Diyarbakır'a gelmiş olan Nâbî, son olarak 1120/1708 yılında Diyarbakır'da bulunmuştur (Kadıoğlu, 2010: 39).

ederken genellikle *"…bu **peder**-i duʿā-perverüñüz…"* (İ. 19-1), *"…müşfiḳāne-i **pederī** budur…"* (İ. 23), *"…bu **peder**-i vālā-perverüñüz…"* (İ. 25), *"…bu dāʿī-i **peder**-māndeleri iḥyā…"* (İ. 26-3) ifadelerinde olduğu gibi kendisini *peder* ifadesiyle tanımlamaktadır. "Peder" ifadesini mektuplarının büyük bir kısmında kullanan Nâbî'nin, birçok mektubunu, yaşının kemâle erdiği, kendisinin şöhret kazandığı, çevresince tanınıp bilindiği ve devlet erkânı nezdinde itibarının olduğu dönemlerde yazmış olabileceği düşünülmektedir.

Nâbî'nin Münşeât'a Yansıyan İnşâ Kabiliyeti

Münşeât'ın girişindeki on beş kısa metin, Nâbî'nin inşâsı hakkında önemli fikirler vermektedir. Bu metinlerde Nâbî, inşâ hususundaki kabiliyetini ispatlamış ve bu farklı metinleri yazarak nesirde adeta on beş farklı üslûp kullandığını göstermiştir (İ. 3-17).

Nâbî'nin şiir alanında kendisini iyice ispatladığı bir dönemde ihtimaldir ki, edebiyat meclislerinde nesir alanında da güzel metinler yazıp yazamayacağı konuşulmuştur. Bu esnada bir manayı on beş değişik ifade ile yazabileceğini iddia eden Nâbî, bunu söz konusu metinlerle kanıtlamıştır.

Nâbî'nin üstün inşâ yeteneğini Münşeât'taki birçok metinde görmek mümkündür. Her türlü duygu ve düşünceyi nesirde çok farklı üslûplarla ifade etme ustalığına sahip olan yazar, bir taraftan çok samimî ve içten bir üslûpla muhatabından bazı isteklerde bulunurken diğer taraftan en galiz küfürleri hoşlanmadığı bir muhatabı için acımasızca kullanabilmektedir. Nâbî'nin bütün bunları yaparken edebî kaygıdan, estetikten, mana sanatlarından, ses ve söz uyumlarından bir an bile uzak düşmediğini rahatlıkla görmek mümkündür.

Münşeât'a Göre Nâbî'nin Çok Yönlülüğü

Nâbî, mektuplarında nazım ve nesir alanında eserler veren kişiler ile saz şâirlerini övmüş, onlara adeta üstatlık etmiştir. Bir taraftan nesir alanında eğiticilik yaparken bir taraftan muhatabının şiirlerinden zevk aldığını belirtmiştir. Ayrıca Nâbî, saz şâirleri ile de mektuplaşmakta, onların eserlerini takip ettiğini ve bu eserlerden zevk aldığını beyan etmektedir.

Nâbî'nin edebî değeri diğerlerine göre oldukça yüksek olan bazı mektupları vardır. Bazen bu tür mektuplarda muhatabının edebî birikimden övgüyle bahseder (İ. 124). *"…Merḥūm Muṣāḥib Pāşā müntesiblerinden şāʿir-i ġarrā Yūnus Beg'üñ ḫayr-ḫalefi olan Dervīş Ṣāliḥ Beg'üñ āvān-ı ẕī-ʿavāmīde iken Nābī Efendi ṭarafla-*

rına ekşer mükātebāt, vāḳiʿ olmaġla…" (İ. 184) ifadelerinden büyük şâir Yunus Bey'in halefi olan Derviş Salih Bey'in Nâbî Efendi ile birçok kez yazıştığı ve hatta Nâbî'nin, inşâ konusunda çevresindekileri eğittiği anlaşılmaktadır.

Nâbî, Dürrî Efendi'ye gönderdiği bir mektupta, onun şiirlerinden zevk aldığını, Halep Muhafızı'nın da katıldığı kasîde ve redif sohbetlerinde bulunmak istediğini dile getirmiştir. Nâbî, burada Dürrî Efendi'yi iltifat ederek övmüştür. Hatta Dürrî Efendi'yi; Unsurî, Ferruhî, Ascedî ve Firdevsî'ye benzeterek onun mükemmel bir şiir yeteneğine sahip olduğunu belirtmiştir (İ. 194).

Köprülü-zâde Mustafa Paşa'nın oğlu Es'ad Bey'e yazılmış olan mektup (İ. 215) da adeta bir edebiyat sohbeti niteliğindedir. Diğer yandan Nâbî, Sabit Efendi'nin şiirlerini de zevkle okuduğunu dile getirmiştir (İ. 238-2). Ayrıca Erzurum'da Ermenî Şâiri Hakkâk Mosis'e gönderdiği mektupta da edebî münazaralara yer verilmiştir. Bu mektup, bir gayrimüslime gönderilmiş olan tek mektuptur. Burada ayrıca Nâbî, *"…erbāb-ı çögürden ʿĀşıḳ Vārṭān ile Mecnūnī ḥalāvetine vāṣıl olmaḳ iḥtimāli yoḳdur."* (İ. 240) ifadeleriyle Âşık Vartan ve Mecnûnî adlı çögür erbabı kişilerin eserlerinden zevk aldığına değinmiştir.

Münşeât'ta Hezl, İstihza, Öfke

Münşeât, yazarının birçok üslûbu bir arada kullandığı bir eser olarak dikkat çekmektedir. Bazı mektuplarda Münşeât'ın genelinde görülmeyen farklı bir üslûp dikkat çekmektedir. Bu mektupların, Nâbî tarafından öfke anında yazıldığı düşünülmektedir. Ayrıca bu metinlerdeki hakaret, küfür, alay ve istihza ifadeleri, Nâbî'nin edebî kişiliğine ve üslûbuna ayrı bir renk katmaktadır (İ. 216, 217, 244).

Toplumsal Problemler Karşısında Nâbî'nin Rolü

Nâbî, eserlerinde sık sık memleket meselelerine çözümler sunmuştur (Bilkan, 1998: 116). Bu durum, Münşeât'ta da söz konusudur. Yazar, birçok yerde halkın problemlerinin çözülmesi hususunda yöneticilerin makul eylemlerini onaylamış, kendince çözüm yolları üzerinde durmuştur. Sorunların üstesinden gelmek için nasıl davranılması gerektiği ile ilgili fikrini beyan etmiştir. Nâbî, problemlere çözüm yolları sunarken bir manifesto şeklinde düşüncelerini sıralamaktan ziyade etrafındaki güzel örnekler, eylemler, şahsiyetler üzerinden sorunlarla ilgili fikirlerini ve çözüm yollarını kendine özgü bir yöntemle dolaylı bir şekilde beyan etmiştir (İ. 172, 237)[1].

---

1 Nâbî'nin toplumsal olaylar/problemlerle ilgili düşünceleri için bk. Mengi, 1978: 178-179; Kortantamer, 1984: 83-116.

Münşeât'ta Nâbî'nin hayatı ve düşünceleri ilgili elbette ki, elde edilmiş veriler bunlardan ibaret değildir. Nâbî'nin hayatı ile ilgili bilgi kırıntılarını, her mektubun satırları arasında bulmak mümkündür.

Nâbî'nin Mektuplaşması

Cevâb-nâme başlıklı metinlerden hareketle Münşeât'ta tek yönlü bir mektup göndermeden ziyade *mektuplaşma*dan rahatlıkla söz edilebilir. Bazı mektuplarda Nâbî, muhataptan kendisine daha önce mektup geldiğine işaret etmektedir. Bu durum, Nâbî'nin mektup yazmasının tek yönlü olmadığını göstermektedir. Yani İ. 140'ta belirttiği gibi bir taraftan kendisine mektuplar gelmekte, diğer taraftan da Nâbî, bu mektuplara cevaplar vermektedir. Yazar ayrıca eserin çeşitli yerlerinde muhatabıyla mektuplaşmadan, mektuplaşma isteğinden bahsetmektedir (İ. 35, İ. 37, İ. 100, İ. 133 vs.). Bazen yoğunluk sebebiyle cevaplanamayan bazı mektuplar da olmuştur. Bu durumda Nâbî, önceden almış olduğu mektupların tümüne *toplu cevap* verme yolunu seçmiştir (İ. 184).

Nâbî'den mektup almak ya da ona mektup göndermek veya onun mektuplarından birine konu olmak, halk arasında ya da işin erbabı nezdinde ayrıca bir statü kazanmaktır. Bu hususa bizzat Nâbî'nin kendisi, Kâtip Ledünnî'ye cevap olarak gönderdiği bir mektubun sonunda *"…Maḳṣūd laṭīfedür, yoḫsa resm-i ġaddārāne ile sizi fedā degüldür. Belki cenābuñuza beyne'l-ahālī, vesīle-i şöhret olacaġı mektūbdur…"* (İ. 219) ifadeleriyle işaret etmektedir.

Münşeât genelde Nâbî'nin kendi isteğiyle yazdığı mektuplardan oluşmaktadır. Ancak bazıları, (İ. 61 gibi) Nâbî'nin bizzat kendi isteğiyle değil, ona birilerinin rica etmesiyle yazılmıştır. Cafer Paşa tarafından büyük şeyhlerden Şam'daki Şeyh Murat ya da Mahmud Efendi'ye Nâbî yazısıyla yazılmış olan mektup (İ. 209), onun bazen ısmarlama mektup yazdığını göstermektedir. Mektuplarından *"Ḳandiye'yi fetḥ ü tesḫīr itdükde Nābī Efendi müsveddesiyle irsāl olınan mektūbdur."* (İ. 225) başlıklı mektup, bahsedildiği gibi ısmarlanmış mektuplardan biridir. Diğer taraftan *"Müşārün İleyhden Mektūb-ı Mezbūra Bu Ḥabeşī-zāde Müsveddesiyle Yazılan Cevābdur."* (İ. 133) başlıklı mektup, Nâbî'nin bir mektubuna Tevkiî Süleyman Paşa tarafından Habeşî-zâde müsveddesiyle cevap olarak yazılmıştır. Münşeât'ta yer alan bu mektup, Nâbî'nin almış olduğu bir mektup olması açısından önemlidir.

Nâbî'nin Mektuplaştığı Kişiler

Nâbî'nin mektuplarındaki muhatapları toplumun her kesiminden tanıdık kişilerdir. Bu kişiler, çoğunlukla yönetici insanlardır. Bunlar arasında Vezir Ali Paşa, Halep Muhafızı Mehmet Paşa, Halep Muhafızı Silahtar İbrahim Paşa, Halep Valisi İbrahim Paşa, Damat Ali Paşa, Râmî Paşa, Refia Efendi, Boz-oklu Mustafa Paşa, Çorlulu Ali Paşa, Şeyhülislâm Mehmet Sadık Efendi, Defterdar İsmail Efendi, Mîr-i Mîrân Abdülbâkî Paşa, Arif Efendi, Tevkiî Süleyman Paşa, Hamevî Ali Efendi, Baltacı Mehmet Paşa, Mehmet Paşa-zâde Yûsuf Beg, Diyarbakır Valisi Yûsuf Paşa, Bâkî Paşanın Dîvân Efendisi Enis Çelebi, Habeşî-zâde, Erzurum Muhafızı İbrahim Paşa, Veziriazam Ammî-zâde Hüseyin Paşa, Maktûl Mustafa Paşa-zâde Ali Paşa, Mîr-zâ Efendi, Köprülü-zâde Esad Beg, Kastamonu Müteselimi Halil Ağa yer almaktadır. Derviş Salih Bey, Sabit Efendi, Şâir Mosis, Kâtip Ledünnî gibi bazı şâir ve edipler de onun mektuplaştığı kişilerdendir. Bu kişilerden hareketle mektupların sadaret makamına ya da önemli devlet yöneticilerine gönderilmiş olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca Nâbî'nin sıradan insanlara göndermiş olduğu mektuplar da vardır.

Münşeât'ta Nâbî'nin en fazla kendisine mektup gönderdiği kişi olarak Râmî Mehmet Paşa göze çarpmaktadır. Mektuplardan bir kısmında Râmî Mehmet Paşa'ya Nâbî'nin apayrı ve derin bir muhabbetinin olduğu anlaşılmaktadır. Bu muhabbet, Mevlânâ'nın II. İzzeddîn Keykâvus'a gönderdiği mektuptaki baba-oğul arasındaki derin muhabbeti anımsatmaktadır (Gölpınarlı, 1963: VIII). Nitekim, birçok mektupta Nâbî, aralarındaki samimiyetten dolayı muhatabına *oğlum* diye hitap etmektedir.

Râmî Mehmet Paşa kadar olmasa da Nâbî'nin diğer önemli derecede mektup gönderdiği bir kişi de Ali Paşa'dır. Ali Paşa bazen Damat Ali Paşa, bazen Çorlulu Ali Paşa bazen de Silahtar Ali Paşa olarak dikkat çekmektedir.

Mektuplardan sadece bir tanesi bir kadına, Hatice Sultan'a yazılmıştır (İ. 235). Diğer mektupların hepsinde ise muhatap erkektir. Bu durum, dönemin sosyal yapısı ile ilişkilendirilebilir.

Mektupların Yazılış Sebepleri

Mektup yazdığı kişiler ve gerekçelerine bakılırsa genelde Nâbî'nin muhataplarından birçok zaman dünyalık taleplerde bulunduğu anlaşılmaktadır. Devlet ricâline gönderilen mektupların büyük bir kısmında muhataptan bazen dolaylı bazen

de açık olarak bir yardım ya da bu yardıma işaret eden bir *inâyet-nâme*[1] beklendiği (İ. 201) anlaşılmaktadır.

Mektuplarda dile getirilen hususlara göre Nâbî'nin kenarda köşede oturan bir kişi olmadığı rahatlıkla anlaşılabilir. Hele Râmî Paşa'ya gönderilen mektuplarda Nâbî'nin hayat içinde birçok hususta inisiyatif aldığı, insanların sıkıntı ve ihtiyaçlarıyla yakından ilgilendiği göze çarpmaktadır. Nitekim, Mektup Türlerinin Sayısı Tablosuna (Tablo 2) bakıldığında bu husus rahatlıkla fark edilebilir. Mektup türlerinden dua-nâme, tehniyet-nâme, ricâ-nâme, şefâat-nâme, hulûs-nâme, meveddet-nâme, niyâz-nâme, teşekkür-nâmenin özellikle fazla olması, bu iddiayı önemli derecede desteklemektedir.

Münşeât'taki mektup türlerinin çok fazla ve çeşitli olması, Nâbî'nin ortalama bir Osmanlı aydını olduğunu göstermektedir. Bir taraftan ubûdiyet-nâme yazan Nâbî diğer taraftan hezl-nâme yazabilmektedir. Ya da bir yandan dua-nâme yazarken diğer yandan iltimâs-nâme yazabilmektedir. Bu durum, Nâbî'nin, hayatın birçok farklı alanında kalem oynattığını, hayat içinde kendisine göre (nev'i şahsına münhasır) bir tavır takındığını göstermektedir.

Mektuplardan bir kısmı, bugünkü karşılığıyla referans mektubu niteliğindedir. Bunlar genelde mektubu götüren kişinin eline aceleyle yazılıp tutuşturulmuş mektuplardır. *"…Yaḥyā Aġa ḳuluñuz pā-der-rikāb iken namāz-ı ṣubḥ eṣnāsında…"* (İ. 33) ifadelerinden de anlaşıldığı gibi sabah namazı vaktinde yolculuk esnasında yazılan bir mektubun bazı dikkatten kaçan hususları/yanlışlıkları da rahatlıkla affettirebileceğine işaret edilmiştir. Bununla birlikte mektubu getiren kişiye yardım edilmesi ya da söz konusu kişinin sıkıntısının giderilmesi tavsiye edilmiştir.

Münşeât'ta çok geniş bir yelpazede talepler söz konusudur. Bu mektuplarda bazen çok samimî kişisel istekler dile getirilir (İ. 140). Bazen iftiraya uğramış bir depremzedeye yapılan rutin yardımların devam etmesine vurgu yapılır (İ. 71). Bazen vefat eden birinin geride kalanları için toplumsal sorumluluk gereği, adeta sosyal yardımlaşmanın öncülüğü yapılır (İ. 88). Bazen muhatabın hastalıktan kurtulmasından dolayı duyulan mutluluk dile getirilir (İ. 113). Kimi zaman Halep'in harçlarıyla ilgili tespitlerde bulunur (İ. 72). Bazen iyi hasletlerinden bahsettiği kişinin, kendisine uygun bir işe yerleştirilmesini ya da bir şekilde ona yardım

1 Devlet büyüklerinin ya da ileri gelen kişilerin, başkalarına lütuf ve yardım amacıyla gönderdiği mektuplardır.

edilmesini muhatabından talep eder (İ. 73, 75, 77, 85, 118, 146, 200). Bazen de muhatabından erbabına kitap yardımında bulunulmasını isteyerek farklı bir talebi dile getirir (İ. 78). Bütün bunlardan hareketle Nâbî'nin toplumsal sorumluluk bilincine sahip olduğu ve sosyal-siyasî hayattaki gidişata müdahale eden bir rol üstlendiği anlaşılmaktadır (Bilkan, 2006: 118).

Nâbî, bazen kendi kişisel ihtiyaç ve isteklerinin yerine getirilmesi için aşırı derecede cüretkâr ve aktif bir şekilde taleplerde bulunmuştur (İ. 98). At (İ. 21, 22) çeşitli hediyeler (İ. 23), kendi evinin tamir edilmesi (İ. 25), hastalığının ağırlığından dolayı doktor talebi (İ. 36, 59-1), mansıp (İ. 44), at ve eyer takımı (İ. 57), erzak (İ. 92) gibi çeşitli yardımlar (İ. 95), defterdarlık makamı (İ. 98), Şam Defterdarlığı (İ. 129), taltiflerin devam ettirilmesi (İ. 112, 125), Gürcü beççe (İ. 154, 161, 179, 241), şeyhten kendi çocukları için okunmuş iki külah (İ. 183), hazineden bir pay (İ. 188), kahve mukataası (İ. 189), oğlu Ebülhayr (bir işe yerleştirilmesi vs.) için yardım (İ. 193), birkaç köyün mîrîsi (İ. 207), bir edipten kendi eserine takriz yazması (İ. 242) gibi istekler Nâbî'nin rahatlıkla muhataplarından istediği kendi kişisel talepleridir.

Mektuplarda Taşra ve Merkez Bürokrasisi

Münşeât'ta yer alan mektupların büyük bir kısmı devrin idarecilerine gönderilmiştir. Bu yüzden Nâbî, taşra ve merkez bürokrasisini çok iyi bilmektedir. Yöneticilerden kime, hangi ifadelerle hitap edileceğini, idarecilerin hassas noktalarını ya da zaaflarını veya onların nelerden hoşlandığını; yöneticilerin taleplerle ilgili olarak nasıl ikna edileceğini, hangi talebin, kimden ve nasıl isteneceğini mektuplarında adeta uygulamalı olarak göstermiştir. Muhatapları için kullandığı ifadeler, onların ayrıca sosyal hayat içindeki duruşları, kişilikleri, konumları ve makam mevkileri ile yakından ilişkilidir. Nâbî'nin bu husustaki maharetini göstermesi bakımından *İnşâ 201* oldukça önemlidir.

Nâbî bir yandan vezir ya da veziriazama mektuplar gönderirken bir yandan da büyük yöneticilerin dîvân efendisi, kethüda ya da tezkerecilerine mektuplar göndermektedir. Dolayısıyla bu yöneticilerin, taleplerin gerçekleştirilmesi ya da yerine getirilmesi hususunda hakikaten etkili oldukları, Nâbî tarafından çok iyi bilinmektedir.

İNCELEME

A. Nâbî'nin Münşeât'ı

Münşeât'ın Telif Edilmesi ve Bir Araya Getirilmesi

Münşeât mecmûaları, genel olarak yazmaya yeni başlayanlara kuramsal destek içerikli olanlar ve tanınmış şâirlerin kendilerine ait mektup sûretlerini bir araya getirmeleriyle oluşturulmuş olanlar olmak üzere iki kısımda incelenir. Mektupları bir araya getiren bizzat mektupların sahibi ise bu mektuplarda bir hata ya da eksiklik genellikle olmamaktadır. Ancak mektupları başkası derlemişse bu mecmûalarda birçok sıkıntı ile karşılaşılabilmektedir[1].

Burada incelenen Münşeât adlı eser, bizzat Nâbî tarafından derlenip toparlanmamıştır[2]. Ayrıca mektupların birer nüshasının Nâbî tarafından kopyalandığı ile ilgili elde kesin kanıtlar yoktur. Nüshalardaki mektup sayısının birbirinden çok farklı olması, Münşeât'ın Nâbî tarafından derlenip toparlanmadığını daha da netleştirmektedir. Ancak, Münşeât'ın başındaki farklı üslûpları gösteren metinler/parçalar, Nâbî'nin belli başlı bazı metinleri kısmen de olsa derlediğini göstermektedir.

Bazı nüshaların istinsah tarihlerine bakıldığında eserin, Nâbî tarafından gözden geçirilip düzeltilmiş olabileceği düşünülmektedir. Bu hususa nüshalar değerlendirilirken işaret edilmiştir.

Mektupların büyük bir kısmının istinsah tarihi belli değildir. Bazı mektupların yazılış tarihi; içerdikleri olaylar ve bahsedilen kişiler sebebiyle rahatlıkla kestirilebilmektedir. Ancak birçok mektubun istinsah tarihi, kesin olarak verilememektedir. Bu durum, Nâbî mektuplarının kronolojik olarak tasnif edilmesini de güçleştirmektedir.

Münşeât metinleri/mektupları incelenmeden hazırlanan biyografilerin eksiklikler içereceği unutulmamalıdır. Mektuplar, bir taraftan kişinin yalnızlığını, iç dünyasını ifade ederken diğer taraftan tarihî, siyasî ve edebî bir belge olma özelliği taşır[3]. Dolayısıyla Nâbî'nin mektupları da bu açıdan incelendiğinde hem yazarın iç dünyasının keşfine yardımcı olmakta hem de yukarıda bahsedilen nitelikleri haiz birer belge olma özelliği taşımaktadır.

---

1 Münşeât mecmûaları ile ilgili ayrıntılı bilgi için bk. Gültekin, 2007: 236-238.

2 Uzun, Münşeât'ın bizzat Nâbî'nin kendisi tarafından derlendiğini iddia etmektedir. Bk. Uzun, 2007: 18.

3 Bu hususla ilgili olarak bk. İnce, 2009: 652; Kefeli, 2002: 41.

Münşeât'ın Nüshaları

Münşeât'ın yurt içi ve yurt dışı kütüphane kayıtlarında tespit edilen toplam yüz elli beş nüshası vardır. Bunlardan bazıları *"Arz-ı Hâl-i Nâbî, Hasbihâl, İnşâ, Mektûb, Tuffe-i Emsâl-i Nâbî: Dilbaş"* başlıkları altında sadece birkaç metni içeren küçük risalelerdir. www.yazmalar.gov.tr'de Münşeât olarak kaydedilmiş bazı nüshaların da *(Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları: M. R. 4534, H. 1019)* Nâbî'nin eseri olmadığı tespit edilmiştir. *Hüseyin Kocabaş Kitaplığı Türkçe Yazmaları, No: 384-1*'de kayıtlı *Münşeât-ı Meḥmed Esad* isimli nüshanın yazarının sehven Nâbî olarak kaydedildiği görülmüştür.

Nüsha kısaltması, müstensih, hat, varak-satır sayısı, hicrî-miladî istinsah tarihi, bulunduğu ülke-şehir-koleksiyon, arşiv numarası bilgileri Nüsha Bilgileri Tablosunda (Tablo 1) yer almaktadır.

Karşılaştırmalı Metin İçin Kullanılan Nüshalar

1. A Nüshası (Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Ali Nihat Tarlan No. 91):

Müstensih	:	–
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi	:	–
Hat (Yazı)	:	Nestalik
Satır Sayısı	:	19
Varak Sayısı	:	146
Ölçü	:	206x124-154x73 mm.

Adi tezhipli mihrâbiye, yaldız cetvel ve üçgen biçiminde güller ile söz başları kırmızıyla belirlenmiş olup nazım parçaları çift sütun üzeredir. Kahverengi meşin, zencirekli bir cildi vardır. Silahtar Ali Paşa'nın emriyle Habeşî-zâde Abdurrahman Rahîmî Efendi tarafından derlenmiştir. Nüshanın 1a varağı boştur. 1b'de şu ifadeler yer almaktadır: *"Sulṭān Meḥmed zamānındadur, Sulṭān Aḥmed ʿaṣrında daḫı ḥidmet itmiş Nābī merḥūmuñ maskaṭ-i reʾsi olan maḥall (Rūḥā) imiş."* 2a'da *Münşeʾāt-ı Nābī, aleyhi raḥmetü'l-Bārī, temellükü'l-ʿaṣr Meḥmed Yümnī/ʿAynī*(?), *kātib-i ruʿūs-ı humāyūn (م)*[1]. ifadelerine yer verilmiştir. 2a boştur.

Baş: Żamāʾir-i erbāb-ı faẓl u ʿirfāna pūşīde degüldür ki, eşʿār-ı belāġāt-şiʿār ve selāset-āsārda nādire-güftār ve vādī-i neṣr ü inşāda Veysī-i nāmdārī münsī…

1 Bir mektubun sonunda mim (م) harfine rastlanmasını, Gökyay göndericinin/yazıcının Şiî mezhebinden olmasına bağlamaktadır (Gökyay, 1974: 21).

Son: …*Niʿme'l-maṭlūbu ve niʿme'l-meʾmūl ve niʿme'l-mesʾūl. Bākī bir gün muḳaddem ser-nigūn-ı dereke-i nīrān bād.*

2. AE Nüshası (İstanbul Millet Yazma Eser Kütüphanesi, Ali Emiri Edebiyat No. 403):

Müstensih	:	Seyyid Emīn
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi	:	1179/1765
Hat (Yazı)	:	Arap-Talik
Satır Sayısı	:	17
Varak Sayısı	:	132
Ölçü	:	205x122,140x60 mm.

Serlevha ve cetveller tezhipli olup tam meşin kaplı ve mikleplidir. Baş tarafları eksiktir. Nüshanın yaklaşık yüz on varağı Münşeât'tandır. Burada Nâbî'ye ait olmayan metinler de vardır.

Baş: Saʿādetlü, ʿizzetlü, birāder-i ser-ber-ā-berüm ḥażretlerinüñ nādī-i neşāṭ-ā-bād ü meserret-bünyādlarına, ġıdā-yı zemzeme-i rūḥāniyān olmaġa şāyān nevāle-i…

Son: …tecvīz-kerde-i meşreb-i himmet olmamaġın mektūb-ı ḳabīḥü'l-üslūbuñ ṣarf-ı enfās u evḳāt ile teʾessüf-künān, tamāmen şerḥ ü irsāl olınmışdur…

3. BD1 Nüshası (Beyazıt Yazma Eser Ktp., Veliyüddin Efendi No 4114):

Müstensih	:	Maḥmūd ʿUrfī
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi	:	1782/1782
Hat (Yazı)	:	Talik
Satır Sayısı	:	22
Varak Sayısı	:	84
Ölçü	:	210x140 mm.

Cildi kağıt mukavva olup sırtı bordo meşindir. Söz başları kırmızıdır. Nâbî'ye ait olmayan bazı inşâ örneklerini de içermektadir. "…25 Rebīʿü'l-evvel, 1195, ġafare le-hu" ile bitmiştir. Ardından Nâbî'ye ait olmayan bazı mensur metinlere yer verilmiştir.

Baş: *Bi'smillāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm*. Saʿādetlü, ʿināyetlü, faẓīletlü, nūr-ı bāṣıra-i ibtihāc-ı ʿazīzüm, oġlum, sulṭānum ḥażretlerinüñ maḳṣad-ı esnā-yı ʿālī ve…

Son: …semāḥatlü efendüm, sulṭānum ḥażretleri, ne ise merām, taḥrīr olınmışdur. Temmet, hāẕihi'r-risālete'l-inşāʾiyye-i Nābī Yūsuf Efendi … … ġafere lehü.

4. BD2 Nüshası (Beyazıt Yazma Eser Ktp., Beyazıt 5879):

Müstensih	:	–
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi	:	1187/1773
Hat (Yazı)	:	Talik
Satır Sayısı	:	15
Varak Sayısı	:	86
Ölçü	:	285x165- 200x100 mm.

Nüshanın giriş kapağının içinden asıl metne kadar olan kısımda Nâbî'ye ve başka bir şâire ait bazı manzum metinlere yer verilmiştir. Metin 1b'de *"Emlaḥa şuʿarā, ḥażret-i Nābī-i pīr-i tā-hüner-edā, ḳuvvet-i ḳudsiyye-i münşiyāne ile ber-āvürde-i leb-i ḫāme-i bediʿü'l-imlā buyurduḳları teẕākīr-i nev-edādur ki, pīrāye-i dībāce-i ġarrā vü ārāyiş-i ser-i ṣaḥīfe-i Münşe'āt-ı ra'nā ḳılındı, ve hüve't-tevfīḳü'l-mennān."* başlığının altında bir manzumeden sonra *"Dībāce-ṭırāz-ı Nüsḫa-i Ekvān Ber-mūcib-i* كل يوم هو فى شأن*, Nābī-i Nā-tüvān-ı…"* ifadeleriyle metin başlamaktadır. Farklı üsluplarla yazılmış olan kısa metin parçalarından sonra *"Temmeti't-teẕākīri bi-tevfīḳi'l-ḳādiri bi-nuḳāti teẕkere-i bedīʿü'l-imlā-yı ġarrādur."* başlığıyla bir sayfalık bir metin vardır. Birçok yerinde *"Vakf-ı Kütüpḫāne-i ʿUmūmī … Muḥammed Esʿad"* mührü basılıdır. Sondaki mektuplara karşılaştırmalı metinde yer verilmemiştir, ancak Nâbî'yle ilgili olmaları kuvvetle muhtemeldir. Burada bir beyit ile tarih düşürülmüştür: "fî 22 c.a. 1187." Bu nüsha harekelidir.

Baş: Emlaḥu'ş-şuʿarā ḥażret-i Nābī-i pīr … edā, ḳuvvet-i ḳudsiyye-i münşiyāne ile ber-āverde-i leb-i ḫāme-i bedīʿü'l-imlā buyurduḳları teẕākīr-i nev-edā-āver ki…

Son: … buyurmaları bābında lüṭf u himmet ẕāt-ı sütūde-ḫaṣlet sulṭānum ḥażretlerinüñdür. *Bāḳī hemīşe nihāl-i iḳbāl ber-āver-i āmāl dāʾim bād.*

5. H Nüshası (Manisa İl Halk Kütüphanesi, 45 Hk 5272):

Müstensih	:	ʿİzzet es-Seyyid Ḥamduʾllāh Şehsüvār-zāde
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi	:	1148/1735
Hat (Yazı)	:	Nesih
Satır Sayısı	:	21
Varak Sayıs	:	138
Ölçü	:	210x125-140x78 mm.

Mıklebli, yaldız zencirek ve şemseli, koyu kahverengi meşin ciltlidir. Mihrâbiyesi mülevven altın yaldızlı, cetvel ve başlıkları altın yaldızlıdır. Söz başları kırmı-

zıdır. Girişte *"Münşeʾāt-ı Ḥassān-ı Rūm Nābī-i Merḥūm"* yazılıdır. Ayrıca, *Ḥaşmet* başlıklı bir beyte yer verilmiştir. Sonraki sayfadaki mühürlerden birinde *"Hāẕā kitābu'ş-şerīf ʿizz-i vaḳf-ı el-Ḥāc Eyyūb"*, diğerinde *"ʿOṣmān bende-i Raḥmān"* yazılıdır. Diğer mühür okunamamıştır. Müstensih kaydının yanında *"Kemāl Pāşā"* başlıklı bir manzume yer almaktadır. Temiz bir nüshadır.

Baş: Żamāʾir-i erbāb-ı faẓl u ʿirfāna pūşīde degüldür ki, eşʿār-ı belāġāt-şiʿār ve selāset-āṣārda nādire-güftār ve vādī-i neṣr ü inşāda Veysī-i nāmdārī münsī…

Son: *…niʿme'l-meʾmūl ve niʿme'l-mesʾūl. Bākī bir gün muḳaddem ser-nigūn-ı dereke-i Yezdān bād, bi-rabbi'l-ʿibād, temmetü'l-kitāb, sene 9 Muḥarrem 1148.*

6. HK Nüshası (İstanbul Hüseyin Kocabaş Kitaplığı Türkçe Yazmaları, S.H.M.H.K.Yz. 384/2):

Müstensih : –
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi : –
Hat (Yazı) : Talik
Satır Sayısı : 25
Varak Sayısı : 115
Ölçü : 215x135 mm.

Yazısı oldukça okunaklıdır. Yer yer kırmızı noktalarla süslenmiştir. Nazım parçaları çift sütun halinde yazılmıştır. Kısmen söz başlıkları kırmızıdır. Söz başlarının ya da başlıkların olmadığı mektuplar hayli fazladır. Başında "Nābī Efendi'nüñ inşā eyledügi mektūb-ı elḳābdur." yazılıdır. Son sayfalar kopuktur. Bu sebeple bu nüshanın sonundaki mektup eksik kalmıştır.

Baş: Żamāʾir-i erbāb-ı faẓl u ʿirfāna pūşīde degüldür ki, eşʿār-ı belāġāt-şiʿār ve selāset-āṣārda nādire-güftār ve vādī-i neṣr ü inşāda Veysī-i nāmdārī münsī…

Son: … müteşevviḳāne-i bī-ḳarārāne ve iḥtirāmāt-ı münceẓibāne-i bī-iḫtiyārāne ile cerīde-pīrā-yı rūḥāniyān olmaġa şāyān daʿavāt-ı zūd-teʾṣīr.

7. IB1 Nüshası (İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Atatürk Kitaplığı, Türkçe Yazmaları, K.691/1):

Müstensih : –
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi : 1187/1773
Hat (Yazı) : Nesih
Satır Sayısı : 25
Varak Sayısı : 105
Ölçü : 220x145-145x60 mm.

Katalog kaydında bu nüsha ile ilgili herhangi bir açıklama yazılmamıştır. Kapak fotoğrafı görülmemiştir. Mihrâbiyesi altın yaldızlı, cetveli yaldızlıdır. Yazısı oldukça okunaklıdır. Metin başlıkları kırmızıdır. Yer yer kırmızı noktalarla süslenmiştir. Nazım parçaları çift sütun halinde yazılmıştır.

Baş: Żamāʾir-i erbāb-ı fażl u ʿirfāna pūşīde degüldür ki, eşʿār-ı belāġāt-şiʿār ve selāset-āṣārda nādire-güftār ve vādī-i neṣr ü inşāda Veysī-i nāmdārī münsī…

Son: …tecāvüz olınmamaḳ vechi üzre muṣālaḥaya ḥükm birle mā-vaḳaʿa bi'ṭ-ṭaleb ketb olındı, *taḥrīri 1117, 9 Receb, temmet hāzihi nüsḫatun bi-ʿavni'llāhi teʿālā.*

8. IB2 Nüshası (İBB Atatürk Kitaplığı Türkçe Yazmaları, O.80/3):

Müstensih	:	–
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi	:	–
Hat (Yazı)	:	Talik
Satır Sayısı	:	17
Varak Sayısı	:	98
Ölçü	:	210x130-145-60 mm.

Katalog kaydında bu nüsha ile ilgili herhangi bir açıklama yazılmamıştır. Kapak fotoğrafı görülmemiştir. Metin başlıkları kırmızıdır. Birçok sayfanın derkenarı doludur. Nüshanın sonunda bazı sayfalar kopmuştur.

Baş: Żamāʾir-i erbāb-ı fażl u ʿirfāna pūşīde degüldür ki, eşʿār-ı belāġāt-şiʿār selāset-āṣārda nādire-güftār ve vādī-i neṣr ü inşāda Veysī-i nāmdārī münşī…

Son: … cedīd ancaḳ ümīdvāruz. Kendi eliñüz ṭoḳunduġı maḥalden bu pīrligümüzde ʿalima'llāh, tāze-neşve-i ḥayāt kesb idecegümüzi…"

9. IB3 Nüshası (İBB Atatürk Kitaplığı Türkçe Yazmaları, K.16/6):

Müstensih	:	–
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi	:	–
Hat (Yazı)	:	Talik
Satır Sayısı	:	32
Varak Sayısı	:	45
Ölçü	:	195x120-170x90 mm.

Katalog kaydında bu nüsha ile ilgili herhangi bir açıklama yazılmamıştır. Kapak fotoğrafı görülmemiştir. Nüsha dağınık halde olup sayfaları hasarlıdır. Metin başlıkları kırmızıdır. Metin sayfaya çarpraz olarak istinsah edilmiştir. Yazı yer yer

siliktir. Nüshanın sonunda bazı sayfalar kopmuştur. Eser Nâbî'nin Münşeât'ından bazı metinleri içermektedir. Öncesinde ve sonrasında özensiz bir hatla çeşitli metinler yazılmıştır.

Baş: *Ez-Münşeʾāt-ı Nābī*: Vezīr-i Aʿẓam-ı Sābıḳ Şehīd ʿAlī Pāşā'ya Yazılmışdur: Semāḥatlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü, nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, sulṭānum ḥażretlerinüñ…

Son: …ʿaşḳumuza taḥammül idemeyüp anlar daḫı ḳarīben helāk olurlar, üçüñüzden birden ḫalāṣ olmış oluruz. Bākī bir gün muḳaddem ser-nigūn-ı dereke-i nīrān olasız."

10. KB Nüshası (Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi, Gaziantep İl Halk Kütüphanesi, 42 Kon 3466/4):

Müstensih	:	–
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi	:	1117/1705
Hat (Yazı)	:	Nesih
Satır Sayısı	:	25
Varak Sayısı	:	102
Ölçü	:	225x150-175x85 mm.

Cetveller yaldızlı, sözbaşları kırmızı olup kahverengi tam meşin zencirekli cildi vardır. Oldukça okunaklı olan bu nüsha, Gaziantep İl Halk Kütüphanesinde "27 Hk 312/4" no ile kayıtlıyken Konya Bölge Yz. Es. Kütüphanesinde "42 Kon 3466/4" no ile kaydedilmiştir. Nüshanın istinsah tarihi yazılmamıştır. Ancak katalogda istinsah tarihi, 1117 olarak işlenmiştir.

Baş: Żamāʾir-i erbāb-ı faẓl u ʿirfāna pūşīde degüldür ki, eşʿār-ı belāġāt-şiʿār ve selāset-āsārda nādire-güftār ve vādī-i neşr ü inşāda Veysī-i nāmdārī münsī…

Son: …*Niʿme'l-maṭlūbu ve niʿme'l-meʾmūl ve niʿme'l-mesʾūl. Bākī bir gün muḳaddem ser-nigūn-ı dereke-i nīrān bād.*

11. KM Nüshası (İstanbul Köprülü Yazma Eser Kütüphanesi Süleymaniye-Mehmet Asım Bey Koleksiyonu, 34 Ma 481/1):

Müstensih	:	Abdu'r-raḥim bin el-Şeyḫ Sāliḥ
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi	:	1146/1733
Hat (Yazı)	:	Arap Talik
Satır Sayısı	:	23
Varak Sayısı	:	108
Ölçü	:	220x145-145x60 mm.

Zencirekli, gömme şemseli, kahverengi meşin ciltlidir. Cildin iç taraflarına kırmızı kâğıt döşenmiştir. 1a'da *"Hāzā'l-kitābu Mecmūʿa-i İnşā el-Ḥāc Süleymān İbn-i Aḥmed el-Yesārī el-Edirnevī…"* ifadelerine yer verilmiştir. Altında Seyyid Ahmed Necîp Yesârî'ye ait hicrî 1205(?) tarihli bir temellük kaydına, ardından iki adet mühre yer verilmiştir. Mihrabiye müzehhep değildir. Cetveller ve söz başları kırmızıdır. Yer yer sayfa kenarlarında manzum ve mensur metinlere yer verilmiştir. Kısmen kırmızı noktalarla süslenmiştir. Eserin sonundaki boş sayfalara müellifi, müstensihin kendisi olduğu düşünülen birkaç inşâya yer verilmiştir.

Baş: Żamāʾir-i erbāb-ı faẓl u ʿirfāna pūşīde degüldür ki, eşʿār-ı belāġāt-şiʿār, selāset-āṣārda nādire-güftār ve vādī-i neṣr ü inşāda Veysī-i nāmdārī münsī…

Son:

Çeşm guşāde lāzıme-i ehl-i himmet est / Ger baʿd-ı merg ḥabbe şevem tūtīyā şevem

Bī-reng-i ʿaşḳ reng-i dīger rā çe iʿtibār / Ger baʿd-ı merg mühre şevem kehribā şevem

12. M Nüshası (Manisa İl Halk Kütüphanesi, 45 Hk 2774):

Müstensih	:	Ḥācı Ebū-bekir
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi	:	–
Hat (Yazı)	:	Nesih
Satır Sayısı	:	17
Varak Sayısı	:	168
Ölçü	:	230x135-165x75 mm.

Müzehheb şemseli, zencirekli vişne rengi meşin ciltlidir. Mihrabiyesi müzehhebdir. Söz başları ve cetveller kırmızıdır. İlk iki sayfanın cetvelleri yaldızlıdır. Oldukça temiz bir nüshadır. Münşeât metninden sonra farklı bir hatla iki mensur metne yer verilmiştir.

Baş: Żamāʾir-i erbāb-ı faẓl ʿirfāna pūşīde degüldür ki, eşʿār-ı belāġāt-şiʿār ve selāset-āṣārda nādire-i güftār ve vādī-i neṣr ü inşāda Veysī-i nāmdārī münsī…

Son: "…muṣālaḥaya biñ cān ü dilden rāżī olmaları ṣıdḳ-ı ḳadīm tecāvüz olınmamaḳ vechi üzre muṣālaḥaya ḥükm birle bi'ṭ-ṭaleb ketb olındı." Bu ifadeden sonra şunlar yazılmıştır: *"el-Ḥāc Ebū-bekir ġafara'llāhu ve li-vālidihimā ve cemīʿi'l-muʾminīne ve'l-muʾmināt."*

13. MH1 Nüshası (Manisa İl Halk Kütüphanesi, 45 Hk 5274):

Müstensih	:	Dīvān-ı Humāyūn Kātibi Seyyid ʿAlī Şākir
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi	:	1193/1780
Hat (Yazı)	:	Talik
Satır Sayısı	:	31
Varak Sayısı	:	73
Ölçü	:	300x195-220x125 mm.

Cildi mıklebli, desenli kağıttan kaplanmış mukavva olup sırtı ve sertâbı bordo meşindir. Söz başları kırmızı olup serlevhası mülevven çiçek motiflidir. 69b varağında 1121 tarihi bir mektuptan sonra yazılmıştır. Oldukça hacimli bir nüshadır.

Baş: Żamāʾir-i erbāb-ı fażl u ʿirfāna pūşīde degüldür ki, eşʿār-ı belāġāt-şiʿār, selāset-āsārda nādire-i güftār ve vādī-i nesr ü inşāda Veysī-i nāmdār münsī…

Son: …bābında kerem ʿināyetlü efendümüñdür. من الدّاعى بالخير يوسف نابى[1] (Beyit) *Z'-ḫᵛān-ı kerem şüd heme behremend / Gürisne ne-mānde cüz īn derdmend.*

14. MK1 Nüshası (Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 4801)**:**

Müstensih	:	Dervīş Muḥammed el-Ceylānī el-Ḳādiriyyī
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi	:	1141/1728
Hat (Yazı)	:	Nestalik
Satır Sayısı	:	15
Varak Sayısı	:	195
Ölçü	:	215x145-180x110 mm.

Cildi kahverengi meşin kaplı mukavva olan bu nüshanın kapağı, gömme şemseli, zencirekli ve köşebentlidir. Sırtı tamir görmüştür. Kağıdı; zemini sarı, kenarları beyaz suyolu filigranlıdır. 1a'da içinde "*Celāle'd-dīn*" yazan bir mührün yanında Farsça beyitlere yer verilmiştir. 1-13 varaklarda, eldeki Nâbî mektuplarından hiçbiri yoktur. Bu kısımda Ahmet Said adlı bir muharrire ait inşâ örneklerine fazlaca yer verilmiştir. İçinde farklı tarihlere yer verilmiştir. Bunlardan bazıları şu şekildedir: 193a'da "sene 1141" yazılıdır. 196b'de ise mühür içinde "sene 1201" yazılmıştır. Eserin yazısı özensizdir. Yer yer kırmızı noktalarla süslenmiştir. Nüshanın son sayfaları kopuktur. Bu yüzden son mektup eksik olarak bitmektedir.

---

1 *Hayırla duacı Yusuf Nâbî'den.*

Baş: Fevāʾid-i zekāt-ı nevādir gevher-keş-i silk-i belāġat olan ḫāme-i ʿanberīn-cāmelerine iḫtişāş bulan saʿādetlü Nābī Efendi merḥūmuń Maġnīsāvī Birrī Efendi…

Son: …ḥarīr-i enfās, henüz teng-i bedenden güsiste olmayup bender-i Ḥaleb'de pā-beste-i kārgāh-ı iḳāmet olduġumuz āmed-şüd-i mākū-yı aḫbārdan nümāyāndur.

15. MK2 Nüshası (Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 3708):

Müstensih : –
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi : –
Hat (Yazı) : Talik
Satır Sayısı : 23
Varak Sayısı : 124
Ölçü : 210x120-160x72 mm.

Serlevha ve mihrabiyesi müzehheb ve mülevvendir. Cetveller yaldızlıdır. Sırtı bordo meşindir. Zencirekli, kahverengi meşin bir cilt içindedir. Söz başları kırmızıdır. Nüshanın başındaki dört varak eksiktir. Sonunda bu eser için yazılmış Edirneli Kâmî Muhammed Efendi, Seyit Vehbî Efendi ve Osman Efendi-zâde Sâmî Çelebi'ye ait takrizler yer almaktadır.

Baş: (Kopuk kısım) … taʿbīrāt-ı ẓarāʾif der-zebān idi. Ne meclis, meclis-i ṣāḥib-i sütūde-siyer, vezīr-i pākīze-gevher, fāżıl-ı melek-ḫıṣāl, fāʾiz-i derece-i ʿilm ü kemāl, yegāne-i …

Son: … ḫᵛāce efendiler ile muṣālaḥaya biń cān ü dil ile … rāżī olmalarıyla ṣıdḳ-u ḳadīm tecāvüz olınmamaḳ vechi üzre muṣālaḥaya ḥükm birle bi'ṭ-ṭaleb ketb olındı.

16. N Nüshası (Süleymaniye Yazma Eser Ktp., Ali Nihat Tarlan No. 140):

Müstensih : –
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi : –
Hat (Yazı) : Nestalik
Satır Sayısı : 19
Varak Sayısı : 184
Ölçü : 202x132-128x68 mm.

Çiçekli, tezhipli mihrabiye şükûfeli, yaldız cetvelli, söz başları kırmızı ile belirlenmiş, bir deffesi düşmüş, meşin vişne renkli, şemseli, zencirekli, şirazesi dağılmış bir cilt içindedir. 1a'da *Nābī* altında *"ṣāḥib… 1180/1766"* yazılıdır. Bunun da altında temellük kaydı için özensiz bir yazıyla *"Hāẕā kitāb-ı inşā' … …, ʿİsmāʿīl ibn-i ʿAzīz Aġa'dur."* yazılıyken altında sene 1277/1860 bilgisine yer verilmiştir. Metne *"Bismi'llāh"* ile başlanmıştır. Son yaprakta metinden sonra ebced rakamları vardır.

Baş: *Bismi'llāh.* Żamāʾir-i erbāb-ı faẓlʿ irfāna pūşīde degüldür ki, eşʿār-ı belāġāt-şiʿār ve selāset-āṣārda nādire-i güftār ve vādī-i neṣr ü inşāda Veysī-i nāmdār…

Son: … ḫᵛāce efendiler ile muṣālaḥaya biñ cān ü dilden rāżī olmalarıyla ṣıdḳ-ı ḳadīm tecāvüz olınmamaḳ vechi üzre muṣālaḥaya ḥükm birle bi'ṭ-ṭaleb ketb olındı.

17. Ö Nüshası (Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, 06 Hk 4266):

Müstensih	:	–
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi	:	1154/1741
Hat (Yazı)	:	Nesih
Satır Sayısı	:	19
Varak Sayısı	:	198
Ölçü	:	210x120-150x65 mm.

Zencirekli, salbek şemseli, mıklebli bordo meşin ciltlidir. Kenarları yıpranmış, salbek çiçek desenli, şemseli kırmızı muhafazalıdır. Üst kapağın içi ebruludur. Mihrabiye müzehhep ve mülevven cetveller altın yaldızlı ve söz başları kırmızıdır. Oldukça hacimli bir nüshadır. Bu nüsha, metnin tamiri noktasında diğer nüshalara göre oldukça dikkatli ve daha bilinçli yazılmıştır.

Baş: Żamāʾir-i erbāb-ı faẓlʿ irfāna pūşīde degüldür ki, eşʿār-ı belāġāt-şiʿār selāset-āṣārda nādire-i güftār ve vādī-i neṣr ü inşāda Veysī-i nāmdār…

Son: … biñ cān ü dilden rāżī olmaları ile ḥadd-i ḳadīm üzre tecāvüz olınmamaḳ üzre ol vecihle muṣālaḥaya ḥükm birle mā-veḳaʿa bi'ṭ-ṭaleb ketb olındı.

18. Ö1 Nüshası (Ankara Milli Kütüphane, Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi, 06 Hk 1323):

Müstensih	:	–
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi	:	–
Hat (Yazı)	:	Talik
Satır Sayısı	:	21
Varak Sayısı	:	83
Ölçü	:	160x120-140x70 mm.

Kahverengi, sade meşin ciltli olup müzzehep mihrabiyelidir. Cetvelleri yaldızlanmıştır. Ara başlıkları kırmızı mürekkeple yazılmıştır. İlk sayfası okunmayacak kadar siliktir. Başta Seyyid Abdullah'ın mührü basılmıştır.

Baş: Żamāʾir-i erbāb-ı faẓl ʿirfāna pūşīde degüldür ki, eşʿār-ı belāġāt-şiʿār ve selāset-āsārda nādire-i güftār ve vādī-i nesr ü inşāda Veysī-i nāmdārī münsī…

Son: …muṣālaḥaya biñ cān ü dil ile ṭavʿan rāżī olmalarıyla ḥudūd-ı ḳadīme tecāvüz olınmamaḳ vechi üzerine muṣālaḥaya ḥükm birle bi'ṭ-ṭaleb ketb olındı.

19. T Nüshası (Süleymaniye Yazma Eser Ktp., Tercüman No. 202.):

Müstensih	:	el-Ḥāc Muḥammed Ṣādıḳ
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi	:	1167/1753
Hat (Yazı)	:	Nestalik
Satır Sayısı	:	17
Varak Sayısı	:	179
Ölçü	:	212x138 mm.

Söz başları kırmızıdır. Müellifin doğum tarihi 1055/1645-46; ölüm tarihi de 1124/1712-13 olarak verilmiştir. 1b boştur. 2a'ya bir katalog etiketi yapıştırılmıştır. Etikette Latin alfabesiyle şu ifadeler yazılıdır: "Y202 / 157. Eserin adı: *"Münşeʾāt-ı Nābī Efendi"*, Müellifi: Nâbî Efendi. 179 varak. (1171)." Etiketin dışına bir kaşe basılmıştır. Kaşede eserin katalog bilgileri mevcuttur. 2b boştur. 3a'ya iki kaşe vurulmuştur. Sayfanın sol alt tarafına bir mühür basılmıştır. Mühürde *"Ebû-bekir es-Şıddīḳ"* ifadeleri yazılıdır. Bu temellük mührü de olabilir. Burada başka tarihlere de yer verilmiştir. Metin bittikten sonra farklı notlar ve çeşitli şiirler bulunmaktadır.

Baş: Żamāʾir-i erbāb-ı faẓl-ı ʿirfāna pūşīde degüldür, eşʿār-ı belāġāt-şiʿār, selāset-āsārda nādire-i güftār ve vādī-i nesr ü inşāda Veysī-i nāmdār münsī…

Son: …*Niʿme'l-maṭlūbu ve niʿme'l-meʾmūl ve niʿme'l-mesʾūl. Bākī bir gün muḳaddem ser-nigūn-ı dereke-i nīrān bād.*

20. TD Nüshası (Ankara Türk Dil Kurumu Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, Yz. A 410):

Müstensih : –
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi : 1206/1791
Hat (Yazı) : Nesih Kırması
Satır Sayısı : 15
Varak Sayısı : 69
Ölçü : 175x115-152x75 mm.

Konu başları kırmızıdır. Siyah ve tuğla renkli kağıtla kaplanmış kartondan bir cilt içerisindedir. 1b'deki başlık, *"Münşeʾāt-ı Nābī Efendi, Raḥmetu'llāhi ʿaleyhi, terceme-i Ḥabeşī-zāde Raḥīmī Efendi, raḥmetehu ve esʿadehu" şeklindedir."* Hattı rahatlıkla okunabilmektedir. Nüshanın sonundaki bir metnin altına şu not düşülmüştür: "17 Cemāzi'l-ūlā, sitte ve miʾeteyn ve elfe (1206)." Ancak, bu metin anlaşıldığı kadarıyla *"Ẕeyl-i Siyer-i Nābī"* başlığıyla sonradan bu nüshaya eklenmiştir. Son sayfalar kopuktur. Bu sebeple bu nüshanın sonundaki mektup yarım kalmıştır.

Baş: Żamāʾir-i erbāb-ı fażl u ʿirfāna pūşīde degüldür ki, eşʿār-ı belāġāt-şiʿār ve selāset-āṣārda nādire-güftār ve vādī-i neṣr ü inşāda Veysī-i nāmdārī münsī…

Son: … iḫlāṣ ḳılındugı siyāḳda ber-dāşte-i ṣenāverī-i dīrīn budur ki, ʿāṭıfetlü, mekremetlü efendüm, sulṭānum ḥażretlerine olan.

21. TS1 Nüshası (Topkapı Sarayı Müzesi Ktp., Revan Kitaplığı No. 1053):

Müstensih : –
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi : 1134/1721
Hat (Yazı) : Nesih-Talik
Satır Sayısı : 30
Varak Sayısı : 117
Ölçü : –

Kenarları zencirekli, kahve rengi deri ciltli olup sırtı bordo meşindir. Yer yer sayfa kenarlarında çeşitli metinler vardır. Söz başları kırmızıdır. Bazen söz başlarının yeri boştur.

Baş: Żamāʾir-i erbāb-ı fażl ʿirfāna pūşīde degüldür ki, eşʿār-ı belāġāt-şiʿār selāset-āṣārda nādire-i güftār ve vādī-i neṣr ü inşāda Veysī-i nāmdārī münsī…

Son: …şūret-i müstelzim-i envāʿ-ı fütūḥ u şādmānī idügi lā-raybdür. *Temmet, hāẕā'l-kitāb bi-avni'llahi'l-meliki'l-vehhab, sene 1134, min lehü'l-ʿizz ve'l-şeref (mim).*

22. TS2 Nüshası (Topkapı Sarayı Müzesi Ktp., Hazine Kitaplığı No. 848):

Müstensih	:	–
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi	:	1146/1733
Hat (Yazı)	:	Talik
Satır Sayısı	:	21
Varak Sayısı	:	135
Ölçü	:	–

Kenarları zencirekli, kahve rengi deri ciltlidir. Temellük kaydı vardır. Metin kısmen harekelidir. Sonunda bir tarih beytine yer verilmiştir. Bu tarihin ardından Nâbî'ye ait olmayan yedi mektuba yer verilmiştir.

Baş: Żamāʾir-i erbāb-ı faẓl u ʿirfāna pūşīde degüldür ki, eşʿār-ı belāġāt-şiʿār selāset-āşārda nādire-i güftār ve vādī-i neşr ü inşāda Veysī-i nāmdārī münsī…

Son: …*Niʿme'l-maṭlūbu ve niʿme'l-mesʾūl fe-niʿme'l-meʾmūl. Bākī bir gün muḳaddem ser-nigūn-ı dereke-i nīrān bād, Temmetu Münşeʾāt-ı Nābī bi-ʿavni'llāhi teʿālā.*

23. USA Nüshası (Boston Harvard Üniversitesi-Amerika Birleşik Devletleri. Houghton MS Turk 30):

Müstensih	:	–
Hicrî/Miladî İstinsah Tarihi	:	1176/1762
Hat (Yazı)	:	Nestalik
Satır Sayısı	:	17
Varak Sayısı	:	149
Ölçü	:	210x210x138 mm.

1a'da rengi solmuş bir ifadeden sonra okunamamış bazı ifadelere yer verilmiştir. 2a'nın kenarında Farsça bir manzumeye yer verilmiştir. 3b'de *Ṣūret-i Mektūb-ı Ḫūb* başlıklı bir metne, akabinde *Ṣūret-i Āḫer* başlıklı bir metne, 4a'da *Elfāẓ-ı Lāzıme* başlığı altında bir yer verilmiş. Daha sonra *Maḥabbet-nāme* adlı bir metnin ardından tekrar *Maḥabbet-nāme* başlıklı bir metne ve daha sonra *Maḥabbet-nāme-i Laṭīf* adlı bir inşâya yer verilmiştir. Bu metinler, üslûp açısından kısmen Nâbî'nin üslûbunu çağrıştırmakla birlikte bu metinlere karşılaştırmalı metinde yer verilmemiştir.

Baş: Żamāʾir-i erbāb-ı fażl-ı ʿirfāna pūşīde degüldür, eşʿār-ı belāġāt-şiʿār, selāset-āşārda nādire-i güftār ve vādī-i neşr ü inşāda Veysī-i nāmdār münsī…

Son: …*Niʿme'l-maṭlūbu ve niʿme'l-meʾmūl ve niʿme'l-mesʾūl. Bākī bir gün muḳaddem ser-nigūn-ı dereke-i nīrān bād.*

Metin İçin Kullanılan Nüshaların Tasnifi

Bu çalışma yapılırken herhangi bir nüshanın esas alınmamış olmasının sebebi, eserin başlı başına müstakil bir eser olarak yazılmamış olmasıdır. Esere zamanla yeni mektuplar ilave edildiği incelenen nüshalardan anlaşılmıştır.

Yapılan ön incelemede A nüshasının diğer nüshalara göre daha hacimli olduğu tespit edilmiştir. Ancak nüshalar detaylı incelendikçe yeni mektuplar tespit edilmiştir. İncelenen nüshalardan hiçbiri, Nâbî'nin bütün mektuplarını içermemektedir.

Münşeât, Nâbî tarafından müstakil olarak hazırlanmış bir eser değildir. Farklı zaman ve mekânlarda farklı kişilere gönderilen mektupların sonradan derlenip toparlanması neticesinde oluşturulmuş bir eserdir. Tarihi bilinen en eski IB1 nüshası (hicrî 1117) dikkate alındığında Nâbî'nin bu nüshayı gördüğü söylenebilir. Yapılan bu çalışmada eserin bütünüyle Nâbî tarafından derlendiği ya da yeniden istinsah edildiği kanaati oluşmamıştır[1].

Eldeki tarihi en eski olan nüsha, hicrî 1117 tarihli IB1 nüshasıdır. Bu nüshanın bilinmeyen bir nüshadan alındığı ya da oluşturulan ilk nüshalardan biri olma ihtimali yüksektir. Bu nüsha, başka bir nüshadan istinsah edilmiş olabileceği gibi bir müstensihin Nâbî'nin mektuplarını derlemesi sonucu tamamen bağımsız bir şekilde de hazırlanmış olabilir.

A, H, N, Ö, T, USA nüshaları; hacim, muhteva ve tarih bakımından diğer nüshalara göre daha önemli olduğundan karşılaştırmalı metin için özellikle seçilmiş ve daha çok kullanılmıştır.

Münşeât nüshaları içinde istinsah tarihi belli olmayan nüshalar oldukça fazladır. Bu durum, müellife ya da esas metne en yakın nüshayı bulmayı zorlaştırmaktadır. Bu sebeple hazırlanmış olan karşılaştırmalı metin, özellikle yukarıda belirtilmiş olan nüshalar (A, H, N, Ö, T, USA) üzerinden kurulmaya çalışılmıştır.

---

1 Böyle bir kanaate varmak amacıyla Nâbî'nin el yazısı ile ilgili bazı eserler incelenmiştir. Bu eserlerde Nâbî'nin el yazısı olarak verilmiş olan hat (Mehmed Mağnîsâvî, 45 Hk 5181/1; Karahan, 1947; Çağlı, Özdingiş, 2004) ile incelenen Münşeât nüshalarındaki hat arasında ikna edici benzerlikler bulunamamıştır.

Ancak bu çalışmada ağırlıklı olarak A, Ö, USA nüsha farklarına dipnotta daha fazla yer verilmiştir.

Mektup sayısı diğer nüshalara göre hayli az olan D1, E4, G, IB3, TD, MK1, M5, BD2 nüshaları, diğer nüshalardan pek de farklı olmayan mektuplar içerdiklerinden dolayı tasnif dışı bırakılmışlardır. Bu nüshalardan bazıları tarihsiz olup bazıları ise geç tarihlerde istinsah edilmiştir.

İncelenen elli dört nüshanın istinsah tarihi (hicrî 1117) en eski olan İBB Atatürk Kitaplığındaki IB1 nüshasına göre bazı incelemeler yapılmıştır. Bu nüshanın mektup sayısı, yazısı, başlama ve bitiş ifadeleri, dil ve imlâ açısından tutarlılığı, tertip ve düzen gibi hususlar bakımından iyi bir nüsha olarak hazırlandığına kanaat getirilmiştir. En hacimli nüshalardan biri olan A nüshasıyla karşılaştırıldığında IB1 nüshasının, sekiz metin/inşâsının eksik olduğu görülmüştür.

Bu çalışmadaki temel amaç, nüshaları karşılaştırarak en sağlam ve doğru metni ortaya koymaktır. Bu yüzden içerdikleri mektup sayısı ve hacimleri bakımından tutarsızlık gösteren nüshalardan hiçbiri, temel olarak incelenen nüshalar arasına alınmamıştır.

Eldeki nüshalar, beş ana başlık altında aşağıdaki şekilde bir değerlendirmeye tabi tutulmuştur:

a. Aynı ifadelerle başlayıp aynı ifadelerle biten nüshalar (1. grup): D, H1, H3, IB1, K, H2, M, MK2, N, Ö, Ö1, S4, Z. Bu nüshalar "*Żamā'ir-i erbāb-ı faẓl u ʿirfāna pūşīde degüldür…"* ifadeleriyle başlayıp *"…muṣālaḥaya ḥükm birle bi'ṭ-ṭaleb ketb ü taḥrīr olındı."* İfadesi ile bitmektedir. İstinsah tarihleri birbirinden farklı olmakla beraber genel olarak içerikleri, mektup türleri benzerlik arz etmektedir.

b. Aynı ifadelerle başlayıp ve aynı ifadelerle biten nüshalar (2. grup): A, E, E1, H, J1, KB, M4, MH1, R, S, S5, S6, T, USA, Y1, Z2. Bu nüshalar, *"Żamā'ir-i erbāb-ı faẓl u ʿirfāna pūşīde degüldür…"* ifadeleriyle başlayıp *"…bāḳī … bād"* ifadeleri ile bitmektedir. İstinsah tarihleri birbirinden farklı olmakla beraber genel olarak içerikleri, mektup türleri benzerlik arz etmektedir.

c. Sonu eksik olan nüshalar: E2, HK, IB2, TD, M1, Z1. Bu nüshalardan özellikle HK ile M1 nüshaları, bu çalışma açısından önemli sayılabilir. Buna rağmen bu nüshalar, sonlarındaki sayfa kopukluğu, ya da nâ-tamam olma durumlarından dolayı bu grupta değerlendirilmiştir. M1 nüshası eksik olduğu halde S2 nüshasıyla aynı mektupla bitmektedir. Bu anlamda aralarında bir ilişki olabileceği dikkatten uzak tutulmamalıdır.

d. Farklı metinlerle biten nüshalar: TS1, S2, MK1, M6, Y nüshaları farklı metinlerle bitmektedir. Diğer nüshalardan farklı olarak ayrıca bu nüshalar da kendi aralarında farklı metinlerle sona ermektedir.

e. Dağınık ya da karışık halde veya kısmen Nâbî'nin metinlerinin içinde bulunduğu nüshalar: D1, AE, E4, G, IB3, M5, BD1, BD2.

B. Münşeât'ın Edebî Yönden İncelemesi

Eserin edebî incelemesi; şekil, imlâ, muhteva, üslûp ve dil incelemesi şeklinde dört ana bölüme ayrılmıştır.

Münşeât'ın Şekil İncelemesi

Burada Münşeât'taki başlıklar ile metinlerin sıralanması, Münşeât'taki mektupların yapısı ve Münşeât'ta Yer Alan Manzum Metinler başlıklarına yer verilmiştir.

Münşeât'taki Başlıklar

Münşeât'taki başlıkların büyük bir kısmı müstensihler tarafından kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Metin muhtevalarının anlaşılmasında başlıkların önemli bir yeri vardır. Başlıkların ikisi Arapça, diğerleri ise Türkçedir. Başlıklar bazen oldukça kısa (İ. 2), bazen çok uzun (İ. 232) olabilmektedir. Genelde terkipli, Arapça ve Farsça kelime ve cümlelerle zenginleştirilmiş başlıklar tercih edilmiştir.

Başlıklar oluşturulurken varsa metnin içeriğine en yakın olan ve en doyurucu bilgiyi veren iki başlık tercih edilmeye çalışılmıştır. Bunlardan biri metnin içinde verilmiş, diğeri ise başlık dipnotunda gösterilmiştir. Metnin incelenmesi için değerlendirmeye alınan diğer nüshalardaki başlıklar ise metnin hacmini genişletmemek amacıyla çalışmaya alınmamıştır. Bu yöntemin tercih edilmesinin sebebi, başlıkların müellife değil müstensihlere ait olma ihtimalidir. Ayrıca başlıkların satır numaraları da gösterilmemiştir. Eğer incelenen nüshada başlığa yer verilmemişse bu durum başlık dipnotunda gösterilmiştir. Örnek: *-N*. Bu, *N nüshasında başlık yoktur*, anlamına gelmektedir. Başlığı olmayan metinlerin başlık kısmına tarafımızdan (*Başlıksız*) ifadesi yazılmıştır.

Münşeât'taki Metinlerin Sıralanması

Nâbî'nin inşâdaki üstün yeteneğini göstermek için hazırlanmış baştaki kısa metinlerin sıralaması hiçbir nüshada değişmemiştir. Bu metinler incelenen nüshalarda ya yoktur ya da varsa en başta yazılmıştır. Diğer metin/mektupların sıralamasının ise müstensihler tarafından rastgele ya da metne ulaşma sırasına göre yapıldığı söylenebilir.

Mektuplar, tarihî/kronolojik bir sıralama gözetilmeden istinsah edilmiştir. Mektupların ayrıca muhataba göre bir tasnife tabi tutulmadığı görülmüştür.

Münşeât'taki Mektupların Yapısı

Mektuplar, uzun, orta ve kısa hacimlidir. Nüshalardaki uzun mektupların satır sayısı yüze kadar çıkmakta, bunun yanında beş-on satırlık kısa metinler de bulunmaktadır. Öte yandan incelenen nüshalarda kullanılan yazı çeşitleri farklılık arz etmektedir. En fazla kullanılan yazı çeşitleri sırasıyla talik, nesih ve nestaliktir.

Her mektup türünün kendine göre bir şekli vardır. Bu şekil, mektubun içeriği/muhtevası ile yakından ilişkilidir. Mektubun türü ya da muhtevası, metnin nasıl şekilleneceğine ve sûretinin nasıl olacağına yön vermektedir. Bu şekil, belli kural ve şablonlar çerçevesinde oluşturulmaktadır[1]. Bu çalışmada mektup metinleri, dört kısım olarak değerlendirilmiştir. Bunlar; başlık, giriş, metin ve sonuçtur. Münşeât'ta mektup türlerinin sayısı oldukça fazla olduğundan dolayı sadece bir tehniyet-nâmenin (İ. 208) iç yapı özellikleri örnek olması amacıyla buraya alınmıştır[2].

a. Başlık: Münşeât'ın başındaki on beş metnin başlıkları hariç diğer başlıklar, müstensihler tarafından mektubun içeriğine uygun olarak metne eklenmiştir. Mektupların çoğunun başlıkları yazılmıştır. Bu başlıklardan mektubun kime yazıldığı, yazılış sebebi, mektubun türü gibi bilgilere ulaşılabilmektedir. "*Rāmī Pāşā Mışr Vālīsi Oldukda Tehniyye-nāmesidür*" (İ. 208) başlığı, bu mektubun Râmî Paşa'nın Mısır'a vali olduğu zaman Nâbî tarafından tebrik amacıyla yazıldığını göstermektedir.

---

1 Mektup türlerinin iç yapısı/şekil özellikleri için bk. Gültekin, 2007: 242-292.

2 Mektupların şekil ve içerikleri ile ilgili yapılan araştırmalarda şu tespitler dikkat çekmektedir:
1. Mektup bölümleri başlığı altında şu başlıklara yer verilmiştir: Elkâb, dîbâce, taleb, du'â, imzâ (Gökçe, 2006: 18).
2. Gültekin ise mektubu; Giriş, Metin ve Sonuç olmak üzere üç ana bölüme ayırır (Gültekin, 2007: 288). Ayrıca burada incelenmiş olan tehniyetnâme türündeki metinler için belirlenmiş olan şu on rüknü vermiştir: Bunlar "*İbtidâ, Mürselün ileyh, İsm-i mürselün ileyh cezâ-yı ibtidâr ki mürselün ileyhe duayı müştemil ola, Zikr-i kâtib, İblâğ-ı selâm, Mukaddime-i tehniyet, Tehniyet olan şey'ün bekâsını ricâ, Tehniyet olınan şeye dua, Mürselün ileyhe dua.*" (Gültekin, 2007: 246)
3. Mebâniyü'l-İnşâ ise mektupları ibtidâ, tahallüs, talep ve intihâ olmak üzere dört bölüme ayırır (Mîralay Süleyman Bey, 1291: 208-219).
4. Mesîhî'nin Gül-i Sad-berg'inde elkâb, ibtidâ, tahallüs, talep, intihâ, dua ve imza bölümleri bulunmaktadır (Derdiyok, 1997: 666; Batislam, 2009: 79).
5. Diğer yandan mektubun iç yapısını hû, beduh, elkâb, dîbâce, asıl konu, dua, selâm, imzâ şeklinde değerlendirenler de olmuştur (Karataş, 2012: 2177).

b. Giriş (*Elkâb, Mürselün ileyh, İsm-i mürselün ileyh, İblâğ-ı selâm, İbtidâ, Mukaddeme, Dîbâce, Tahallüs, Cezâ-yı ibtidâr ki mürselün ileyhe duayı müştemil ola, Zikr-i kâtib*):

Bu kısımda muhataba hitap (elkâb), onun ismini anma ya da sıfatlarını zikretme, onu övme ve onun için dua etme ifadelerine yer verilir. Mektubun yazılış sebebine geçmek için hazırlık yapılır. Mektup sahibi, kendi sağlık durumunu ya da ekonomik düzeyini, güzel yanlarını muhatabına edebî bir dille anlatır. Muhatabına selamlarını iletir. Örnek: *"Saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü ser-tāc-ı ibtihācum, sulṭānum ḥażretlerinüñ dīvān-ḫāne-i baʿīdü'l-ġavr-ı raşīnü'l-esāslarına pīş-ṭāḳ-ı muʿallā-revāḳ-ı felek-mümāsları sāḥasına dest-i tevāżuʿ ve taʿẓīmle Rūd-ı Nīl'den cūşendeter ve Baḥr-ı İskenderiyye'den ḫurūşendeter zülāl-i daʿavāt-ı sükkerīn ve selsāl-i taḥiyyāt-ı nemekīn pāşīde kılındugı zemīnde ʿarża-dāşte-i Yaʿḳūb-ı ḥazīnleri budur ki, iḳtiżā-yı revābıṭ-ı iḫlāṣ ve istiḥkām-ı ḳavāʿid-i iḫtirām u iḫtiṣāṣ üzre cānib-i müştāḳ-ı ḥicr-azmālarına iʿāde-i sefir-i tefaḳḳud buyurılur ise* بحمده سبحانه و تعالى*, henüz muḳīm-i ʿuzletkede-i ʿāfiyet olup duʿā-yı ḥavṣala-i keşīdemüz, biżāʿe-i müzcāt-ı duʿālarıyla memlū idügi peymūde-i keyl-i evfā-yı ʿirfānlarıdur…"* (İ. 208)

c. Metin (*Mukaddime-i tehniyet, Tehniyet olan şey'ün bekâsını ricâ, Tehniyet olınan şeye dua***):**

Bu kısım, mektubun konusunun ne olduğunu ve niçin yazıldığını gösteren ve kısmen de muhataptan beklenen taleplere bazen açıkça bazen de ima ile yer verilen kısımdır. Mektubun konusuna binaen, muhatap methedilir, bu haberden dolayı çok mutlu olunduğu ifade edilerek onun yeni görevinde başarılı olması için dua edilir. Daha önce hazırlık yaptığı talepleri dile getirir. Örnek: *"…Revzen-i ḳaṣru'l-ʿayn-ı intiẓārumuz, hübūb-ı nesīm-i ʿināyet-i Rabbānīye güşāde, lākin bulāḳ-ı dīdemüz tevārüd-i sefāʾin-i aḫbār-ı şādmānīye āmāde iken bi-ḥamdi'llāhi teʿālā, teʾyīd-i İlāhī ve ʿināyet-i pādşāhī ile ġayābeti'l-cubb-i tengnā-yı Ḳıbrīs'den serīr-i ʿizzet-maṣīr-i Mıṣr'a taḥvīl buyurdukları aḫbārı, cān-ı ḥicrān-çeşīdeye ʿamel-i pīrāhen ve dīde-i ḥayātumuz rūşen idüp bu ṣūret-i meserret-baḫşā müşāhedesinden ḥarīm-i sīnemüzde müctemiʿ olan nisvāndan vesāvis-i fāside, turunc-ı ḫāṭır-ı ḫūn-ālūdumuzdan sikkīn-i ḥayretle ḳaṭʿ-ı yed-i ümmīd eylemişdür. Bu ḳaḥṭ-ı sāl-i melālde, ḥazāʾin-i elṭāf-ı İlāhīden āmede-i dest-i āmāl olan nuḳūd-ı nā-maʿdūde-i sürūr-ı mīzān-ı ḳıyāsa güncāyişden mürtefiʿ ve ekyās-ı iltimāsa nā-müttesiʿ olmaġla ḥarīdārī-i şükri rişte-i pīr-zen-i evhāmdan güsteterdür. Fe-ḥamden ṣumme ḥamden, Cenāb-ı Ḫüdāvend-i vedūd celle şānuhu, mübārek ü mesʿūd ve ʿahd ü maʿdelet-perverlerin memālik-i ümmü'd-dünyāya ḥayrü'l-ʿuhūd eyleye, āmīn! Vaẓīfe-i muʿtāde-i*

şebān-rūzumuz üzre hemīşe emānī-i ḫayriyyeleri mānende-i Yūsuf-ı ṣıddīḳ hem-āġūş-ı Zelīḫā-yı taḥḳīḳ ve miḳyās-ı maḳāṣıd-ı nāfiʿaları cūşiş-i āb-ı birke-i murād ile vāṣıl-ı aʿlā-yı medāric-i tevfīḳ olup mezāriʿ-i āmālleri, reşāşe-i ḫalīc-i ʿināyet ile peyveste-sebz ü ter ve besātīn-i mecāmiʿ-i iḳbālleri, rükūʿ ve sücūdda sebz-i aġṣān ile hemvāre ezher olmaḳ duʿāları zebānumuzda ünbūbe-i ney-şekker gibi mükerrer ve dāne-i pirinc üzre olan naḳş-ı iḫlāṣ gibi ṣaḥīfe-i dilde mużmerr olduġı minnet-keş-i ḳalem-i beyān degüldür…" (İ. 208)

d. Sonuç (*İntihâ, Mürselün ileyhe dua, İmzâ*)

Mektup konusuna uygun olarak övgü ve dua ile bitirilir; imza atılır. Örnek: *"…İn-şāʾa'llāhu teʿālā, zamān-ı saʿādetüñüzde, ṣaḥīfe-i şarḳiyye vü ġarbiyye nüsḫa-i Mıṣriyye resīde ve derece-i nizām ve mesāʿī-i ʿādile-i himmetleriyle müretteb mehāmm-ı rāh-ı Beytü'l-ḥarām ve sebīlü'l-ʿallām olmaġla dergāh-ı kerīm-i çāre-sāz-dān müstedʿāyuz. Bende Yūsuf Nābī."* (İ. 208)

C. Münşeât'ta Yer Alan Manzum Metinler

Münşeât'ta Türkçe, Farsça ve Arapça yazılmış birçok manzume vardır. Bu metinler, incelemenin fazla hacimli olmaması için buraya alınmamıştır. Buraya sadece manzumelerin aruz vezinleri tablosu verilmiştir. Metin içinde Farsça manzumeler transkribe edilmiş haliyle verilmiş, dipnotta da manzumenin manasına yer verilmiştir. Arapça manzumelerin Arap alfabesiyle yazımının yanında dipnotta manasına yer verilmiştir.

Çalışmada yer alan mısra, beyit, manzume/şiirlerden 109 tanesi Türkçe, 67 tanesi Farsça, 6 tanesi de Arapçadır.

D. Manzum Metinlerin Vezni ve Nazım Şekilleri

Münşeât'ta birçok manzum metne yer verilmiştir. Bazı mektuplar manzum metin olarak yazılmıştır (İ. 26-1, İ. 28, İ. 41-3). Münşeât'ta yer alan manzum metinlerin veznini ve nazım şekillerini gösteren tablolar hazırlanmıştır (Tablo 3.1, 3.2, 3.3). Buna göre Münşeât'ta en fazla Türkçe manzum metin bulunmakta ve ardından Farsça ve Arapça olarak sıralama devam etmektedir. Tablolarda vezni tespit edilemeyen manzum metinler de gösterilmiştir.

Tablo 1: Türkçe Manzumelerin Aruz Kalıpları ve Nazım Şekilleri

Aruz Kalıpları	Kasîde	Gazel	Tahmis	Rübâ'î	Kıt'a	Beyit	Mısra
Ahreb				8			
Ahrem				1			
Fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün	1	2	1			5	3
Feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilün					6	12	
Feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilün					2		
Feʿ ilātün mefāʿ ilün feʿ ilün	1				1	2	
Feʿ ūlün Feʿ ūlün Feʿ ūlün Feʿ ūlün					1		
Mefāʿ ilün feʿ ilātün mefāʿ ilün feʿ ilün	1	1			2	15	2
Mefāʿ ilün feʿ ilātün mefāʿ ilün feʿ ilātün							1
Mefāʿ īlün mefāʿ īlün mefāʿ īlün mefāʿ īlün					1	12	2
Mefʿ ūlü fāʿ ilātü mefāʿ īlü fāʿ ilün		1			1	9	1
Mefʿ ūlü fāʿ ilātün mefʿ ūlü fāʿ ilātün						1	
Mefʿ ūlü mefāʿ īlü mefāʿ īlü feʿ ūlün	2					4	1
Mefʿ ūlü mefāʿ ilün feʿ ūlün	1				1		
Müstefʿ ilün müstefʿ ilün müstefʿ ilün müstefʿ ilün							1
Vezni tespit edilemeyen		1				2	
TOPLAM	**6**	**5**	**1**	**9**	**15**	**62**	**11**

Tablo 2: Farsça Manzumelerin Aruz Kalıpları ve Nazım Şekilleri

Aruz Kalıpları	**Rübâ'î**	**Kıt'a**	**Beyit**	**Mısra**
Ahreb	2			
Ahrem	1			
Fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün			1	
Fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün			5	2
Feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilün			5	1
Feʿ ilātün mefāʿ ilün feʿ ilün			2	
Feʿ ūlün feʿ ūlün feʿ ūlün feʿ ūl		1	2	1
Mefāʿ ilün feʿ ilātün mefāʿ ilün feʿ ilün			11	1
Mefāʿ ilün feʿ ilātün mefāʿ ilün feʿ ilātün				2
Mefāʿ īlün mefāʿ īlün mefāʿ īlün mefāʿ īlün				
Mefāʿ īlün mefāʿ īlün feʿ ūlün				2
Mefʿ ūlü fāʿ ilātü mefāʿ īlü fāʿ ilün			9	1
Mefʿ ūlü mefāʿ īlü mefāʿ īlü feʿ ūlün			4	
Mefʿ ūlü mefāʿ īlün mefʿ ūlü mefāʿ īlün		1		
Müfteʿ ilün fāʿ ilün müfteʿ ilün fāʿ ilün			1	
Mütefāʿ ilün feʿ ūlün mütefāʿ ilün feʿ ūlün			1	
Vezni tespit edilemeyen	0	0	5	6
TOPLAM	**3**	**2**	**46**	**16**

Tablo 3: Arapça Manzumelerin Aruz Kalıpları ve Nazım Şekilleri

Aruz Kalıpları	**Beyit**	**Mısra**
Fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün	1	
Feʿ ilātün mefāʿ ilün feʿ ilün	2	
Mütefāʿ ilün feʿ ūlün mütefāʿ ilün feʿ ūlün	1	
Vezni tespit edilemeyen	1	1
TOPLAM	**5**	**1**

E. Münşeât'ın İmlâ İncelemesi

XVII. yüzyıl, Eski Anadolu Türkçesi özelliklerinin kullanımına devam edildiği, ancak ünlü uyumlarının da kullanıma girmeye başladığı "geçiş dönemi" olarak değerlendirilebilecek bir yüzyıldır. Bu durum, doğal olarak metin çalışmalarında bir karışıklığa sebep olmaktadır (Tuğluk, 2010: 359). Belki de bundan dolayı Münşeât'ta bazen imlâ karışıklığı/tutarsızlığına rastlanmaktadır. Günümüzdeki metin çalışmalarında da imlâ tutarsızlığı sık sık göze çarpmaktadır. Bu çalışmanın karşılaştırmalı metninde İsmail Ünver'in *"Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler"* adlı makalesi esas alınmıştır. Metnin imlâsı ile ilgili bazı hususlar, aşağıda sıralanmıştır:

Ünsüzlerin Yazımı

1. /ç/ ünsüzü genellikle cîm (ج) ile yazılmıştır.

2. /p/ ünsüzü genellikle bâ (ب) ile yazılmıştır.

3. Günümüzde d (د) harfi ile gösterilen bazı kelimelerin ilk sesleri, ṭ (ط) harfi ile gösterilmiştir. Örnek: ṭaġ, ṭamġa, ṭoġ-, ṭoġru, ṭoḳuz, ṭoḳun-, ṭol-, ṭolu, ṭuyul-, ṭurur. Bazı kelimelerde ise hem ṭ (ط) hem de d (د)'li kullanım beraber söz konusudur. Örnek: ṭolaş-dolaş, ṭoy-doy, ṭur-dur.

Eklerin Yazımı

1. Karşılaştırmalı metinde birinci teklik şahıs iyelik eki *-Um* EAT'de olduğu gibi yuvarlak ünlü ile; ikinci teklik şahıs iyelik eki *-Üñ* yuvarlak ünlü ile; üçüncü teklik şahıs iyelik eki *-I* düz ünlü ile kullanılmıştır. Birinci çokluk şahıs iyelik eki olan *-UmUz*, yuvarlak tabanlı kelimelere eklenirken "derūnımuza, olduġımuzda, taşavvurımuza" örneklerinde olduğu gibi yardımcı ses olarak ye (ی) ile kullanılmasından dolayı bazen *-ImUz* şeklinde gösterilmiştir. İkinci çoğul şahıs iyelik eki olan *-(U)ñUz,* EAT'de yuvarlak olarak kullanılırken Münşeât'ta bazen ye (ی) ile istinsah edilmiştir. Örnekler: ʿazīz-iñüz-i (عزیزیکزی), ḳadr-iñüz-i (قدریکزی), ṣenāver-iñüz (ثناوریکز), enver-iñüz-den (انوریکزدن), peder-iñüz-e (پدریکزه), żamīr-iñüz-i (ضمیریکزی).

Karşılaştırmalı metinde birinci çoğul şahıs eki olan *-Uz,* yuvarlak ünlülü gösterilmiştir. Ayrıca bu ekin *-vUz* şeklinin, farklı şekillerde istinsah edildiği görülmüştür. Örnekler: idine-vüz (ایدینه یوز - ایدینه یز- ایدینه وز)

2. *-A* datif eki, hem elif (ا) ile hem de he (ه) harfi ile istinsah edilmiştir. Örnekler: añ-a (اکا), bañ-a (بکا), dām-a (دامه).

3. *-rA* yön ekinin ünlüsü, he (ه) ile istinsah edilmiştir. Örnekler: üz-re (اوزره), ṭaş-ra (طشره), şoñ-ra (صكره), iç-re (ايچره).

4. *-daş* isimden isim yapım ekinin ünlüsü elif (ا) ile gösterilmiştir. Örnek: ḳarın-daş-uñuz.

5. *-sIz* isimden isim yapım olumsuzluk eki, karşılatımalı metinde "bār-gīr-süz, şübhe-süz, sulṭānum-suz" örneklerinde olduğu gibi yuvarlak ünlülü yazılmıştır.

6. *-cI* eki; "duʿā-cı, ḳapu-cı, mektūb-cı-sı, çaḳır-cı-başı, balṭa-cı, Şūrba-cı-zāde, taḫt-ı revān-cı-başı, daʿvā-cı-sı" kelimelerinde olduğu gibi düz ünlülüdür.

7. *-cIk* eki; "ḳuzı-cıḳ-ların, miḳdār-cıḳ, emekdār-cıḳ-lar" örneklerinde olduğu gibi düz ünlülü olarak kullanılmıştır.

8. *-lI* eki, "saʿādet-lü, devlet-lü, ʿināyet-lü, mekremet-lü, maḥabbet-lü, ḳan-lu, māl-lu" örneklerinde olduğu gibi yuvarlaktır. Öte taraftan "Çorlı-lı, kir-li, yaldız-lı, çañ-lı, uş-lı" gibi kelimelerde ise bu ekin düz ünlü ile gösterilmiştir. Karşılaştırmalı metinde her iki durum, olduğu gibi korunmuştur.

9. *-lIk* ekinin ünlüsü, karşılaştırmalı metinde düzlük-yuvarlaklık bakımından kök ünlüsüne uyumlu olarak yazılmıştır. Örnekler: bī-nişān-lıḳ-dur, sü-başı-lıḳ, çaḳıl-lıḳ, ṣarf-fürūş-luḳ.

10. *-ncI* eki; "dörd-ü-nci, bir-i-nci" örneklerinde olduğu gibi düz ünlülüdür.

11. Fiilden fiil yapım eki olan *-(I)l-* ekinin ünlüsü, ye (ى) ile yazılmamışsa bile karşılaştırmalı metinde düz-dar ünlülerle yazılmıştır. Örnekler: Buyur-ıl-, gönder-il-, yaz-ıl-, ḳaldır-ıl-, itdir-il-, vir-il-.

12. *-(I)ş-* eki "ḳar-ış-, yap-ış-, ir-iş-" örneklerinde olduğu gibi düz ünlü ile yazılmıştır.

13. EAT'de yuvarlak ünlülü olan *-DIr* faktitif eki, bu ekin ünlüsünün birçok yerde ye (ى) ile kullanımından dolayı karşılaştırmalı metinde düz-dar ünlü ile yazılmıştır. Örnekler: it-dir-, çek-dir-, in-dir-, di-dir-.

14. *-(I)n-* eki, EAT'deki gibi düz ünlü hali ile karşılaştırmalı metne alınmıştır. Örnekler: Dök-in-disi, süpür-in-disi ol-ın-duḳda.

15. *-mA* fiilden isim yapım eki, he (ه)'li ve he (ه)'siz olarak istinsah edilmiştir. Örnekler: buyur-ma-larıyla (بيورملريله), yanaş-ma (يناشمه).

16. Sıfat-fiil yapım eki olan *-dUḳ, -dUġ* eki, EAT'de daima yuvarlak ünlü ile yazılmıştır (Ergüzel, 2009: 29). Ancak Münşeât'ta, bu ekin ünlüsünün bazen ye (ى) ile yazıldığı görülmüştür. Örnek: oldığımuz (اولديغيمز).

17. Zarf-fiil eki olan *-up/-üp* ekinin ünsüzü, nüshalarda *"ب"* ile istinsah edilmiştir.

18. *-IcAk* zarf-fiil ekinin birinci vokali, bazen ye (ی) ile bazen de ye (ی)'siz istinsah edilmiştir. Örnekler: alıcaḳ (آلیجق), olıcaḳ (اولجق).

19. "Gördük güşāyiş-i gül-i maḳṣūdı **ṣolmadın** / Ser-menzil-i murāda irişdük **yorılmadın** (İ. 107) ile "Ne ʿaceb tīz geçer ẕevḳ [u] sürūr-ı eyyāmı / **İrmedin** nıṣf-ı nehārı irişür aḫṣāmı (Ulvî, İ. 243)" beyitlerinde "*ṣolmadın-yorılmadın-irmedin"* zarf-fiillerinde *-mAdAn* eki kullanılmıştır. Bu manzume incelenen Nâbî Dîvânında da (Bilkan, 1997) bulunamamıştır. Dolayısıyla bu örneklerin Nâbî'ye ait olmayan alıntılar olduğu düşünülmektedir.

Bazı Kelimelerin Yazımı

1. Bazı kelimelerde düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı durumlar söz konusudur. Örnek: *ḳurı, degül-süz, bilür-süz.*

2. Bazı kelimelerin yuvarlak olarak istinsah edildiği görülmüştür. Bu kelimelerden biri de *kapı* sözcüğü olup metinde *ḳapu* olarak geçmektedir.

3. Bugün *çubuk* olarak kullanılan kelime ise karşılaştırmalı metinde *çubuġ-ın* (چبوغن) şeklinde yer verilmiştir.

4. *"berü-beri, kendü-kendi"* sözcükleri her iki farklı halde yazılmıştır. *"ḳarşu"* sözcüğünün ikinci ünlüsü, yuvarlak ünlüdür.

5. Bazen ünlüleri ye (ی) ile bazen de ye (ی)'siz gösterilmiş olan *beg, gece, deyü* gibi kelimeler, karşılaştırmalı metinde /e/ ile yazılmıştır. Bugün /e/ ile yazılan *di-, id-, it-, ir-, yit-, ir-, vir-,* gibi fiillerin ise kök ünlüsü hep ye (ی) ile yazılmıştır. Ayrıca bugün birinci ünlüsü /i/ olarak söylenen *eyü* (ایو) sözcüğü de karşılaştırmalı metinde bir defa geçmektedir.

6. Bugün "öyle, o şekilde" anlamlarında kullanılan sözcüğün, Münşeât'ta *eyle* olarak geçtiği görülmüştür.

7. Metinde ünlü düşmesi olabilecek bazı kelimeler kullanılmıştır. Örnekler: *üzere-üzre; oġul- oġlum; göñül-göñlüñi.*

8. *-mI* soru eki kendisinden önceki kelime ile hem bitişik hem de ayrı istinsah edilmiştir. Örnekler: *ṣalmış mı* (صالمشمی), *ola mı* (اوله می).

9. Bazı sözcüklerin nüshalarda bazen bitişik bazen de ayrı yazıldığı görülmüştür. Örnekler: *ʿarż-ı ḥāl* (عرضحال - عرض حال), *ḫāk-i ʿizzet* (خاكعزت - خاك عزت).

10. Bazen iki kelimenin genellikle vezinden dolayı birleşik yazıldığı ve bir ünlüsünün düştüğü görülmüştür. Örnekler: ne + eyler: *n'eyler*; ne + eylesün: *n'eylesün*;

ne + eyleyim: *n'eyleyim*; ne + eydügin: *n'eydügin*; *ne + ist: n'ist (Farsça);* ne + ola: *n'ola*; ne + olaydı: *n'olaydı*; ne + olduğın: *n'olduġın*.

İzafet Kesresinin Yazımı

11. Bazen izafet kesresi için ye (ى) ya da vav (و) harfi yazılmıştır. Örnek: mesmūʿ-ı: mesmūʿı (مسموع- مسموعى); *"…aḫz-u intiḳām idügi…"* (İ. 214, İ. 218).

Hareke ve Yazı İşaretleri

12. Metin istinsah edilirken bazen şedde kullanılmıştır.

13. Sonu eksik olup müstensihi ve istinsah tarihi bilinmeyen BD2 nüshası harekelidir.

14. Okunması zor olan ya da okuyucu tarafından yanlış okunabilecek bazı kelimeler harekelenmiştir. Örnek: münsī (مُنْسِي).

F. Münşeât'ın Muhteva İncelemesi

Burada Münşeât'ta yer alan metinlerin kısaca içeriklerine yer verilmiştir. Bu içerikler, inşâ numaraları ile beraber aşağıdadır:

İnşâ 1: Bu metin, Habeşî-zâde tarafından eserin girizgâhı olarak yazılmış olup Nâbî'ye ait değildir. Nâbî'nin münşîliği övülmüş, eserin toplanmasına yer verilmiştir: Buna göre eser, sultanın damadı olan vezir tarafından verilmiş bir emre binaen derlenmiştir.

İnşâ 2: Nâbî, bir akşam ikinci vezir ve sultanın damadı olan Şehit Ali Paşa'nın (1667-1716) bir ziyafet meclisine katılmıştır. Bir yemeğe davet mektubunun kaç değişik şekilde yazılabileceği konuşulmaktadır[1]. Herkes fikrini söyler. Nâbî, on beş değişik şekilde söyleyebileceğini belirtir ve bunu bir gecede yazıp tamamlar. Aşağıdaki özetlenen ilk on beş metin bu hususla ilgilidir:

İnşâ 3'te bir sabah vaktinde, güneşin doğuşu esnasında muhatapla görüşmek, sohbet etmek düşüncesi dile getirilirken bir ziyafet davetinin gıda kavramlarıyla; İnşâ 4'te bir bahçede su kenarında serinlemekle ilgili kavramlarla; İnşâ 5'te bir Mevlevî tekkesinin kavramları ile; İnşâ 6'da kahramanlık meydanındaki at biniciliğinin kavramları ile; İnşâ 7'de kumaş ticareti kavramlarıyla; İnşâ 8'de güzel koku kavramları ile; İnşâ 9'da hakikat, ince anlayış, kalp temizliği, ihlas gibi kavramlarla; İnşâ 10'da bir ordunun ilerleyiş kavramlarıyla; İnşâ 11'de çamaşır yıkama kavramlarıyla; İnşâ 12 ve 13'te yazı yazma ifadeleriyle; İnşâ 14'te sergilenen güzel davranışlarla; İnşâ 15'te çadırla ilgili kavramlarla; İnşâ 16'da bir gelinin kıymetli

1 Ayrıntılı bilgi için bk. Kaya, 2007: 117; Gökyay, 1974: 18.

taşlarla süslenmesi ile; İnşâ 17'de ise hastalık ve tedavi kavramları ile muhatap davet edilmiştir.

İnşâ 18: Nâbî, Vezir Ali Paşa'nın daha yeni vezirliğe atanması münasebetiyle kendi eserlerinden biri olan Hadîs-i Erbaîn Tercümesi'ni hediye olarak bu mektupla beraber göndermiştir. Buradan, Nâbî'nin daha evvelden Ali Paşa'ya iki mektup daha gönderdiği anlaşılmaktadır. Hatta, Tevkiî Süleyman Paşa, bu mektuplarda bazı yazım kusurlarını görmüş ve bu durum Nâbî'yi utandırmıştır.

İnşâ 19: Bu mektup, bir dua-nâme olup Sultan Ahmet zamanında Şehit Ali Paşa'ya Halep'ten bir na't-ı Nebevî ile beraber gönderilmiştir.

İnşâ 20: Şehit Ali Paşa'nın vezaret-i sânî makamına gelişiyle yazılmış bir tehniyet-nâmedir. Mektubun ikinci bölümünde vezirin Halep taraflarına gelmesinden dolayı Halep civarının cennet gibi olduğuna işaret edilmiş, dua ile mektup bitirilmiştir.

İnşâ 21: Halep Muhafızı Mehmet Paşa'ya ya da sâbık Vezir Şehit Ali Paşa'ya yazılmış olan bu dua-nâmede Nâbî, duadan sonra kendisinin çok yaşlandığını, vücudunda takat kalmadığını, bu yüzden kendisine bir at verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

İnşâ 22: Daha önce gönderilmiş olan dua-nâmeye cevap verdiği belirtilen bu metinde girişten sonra Nevruz Bayramı'nda Mir-âhûr Muhammed Paşa eliyle yazılmış olan metne cevap verilmiştir. Buna göre Muhammed Paşa'nın mektubu edebî zevk ve estetik açısından övülmüştür. Bu mektubun Sultan Ahmet'e gönderilmiş olan ikinci bölümünde daha önceki talebin Muhammed Paşa'ya havale edildi belirtilmiştir. Nâbî burada muhatabından bir Rumeli beygiri istemiştir. Bir beygirin temin edilmesinin muhatap için basit bir iş olduğunu vurgulamıştır.

İnşâ 23: Nâbî, bu mektupta Sultan Ahmet ile aralarında geçen bir olayı anımsatmış, zamanın silahtarına nasihatlerde bulunmuştur.

İnşâ 24: Bu inşâ, yazarın Veysî'nin Siyer'ine zeyil olarak yazdığı mensur Zeyl-i Siyer-i Veysî adlı eserin şekil ve içerik özellikleri hatta kapak özelliklerinden de detaylı olarak bahsettiği bir metindir.

İnşâ 25: Daha önce Halep Muhafızı Silahtar Vezir İbrahim Paşa'ya yazılmış olan bir muhabbet-nâmeye binaen Nâbî'ye hediyeler gönderilmiş, Nâbî de aldığı hediyelere teşekkür etmek amacıyla bu mektubu yazmıştır. Mektubun sonunda yazar, kendi evinin tamir edilmesini de talep etmektedir.

İnşâ 26.1: Başlıktan Sultan Ahmet'in Nâbî'ye gönderdiği bir hediyeye binaen yazılmış olduğu anlaşılan bu kasîde, daha önceden sultana gönderilmiştir. Ancak

şâirin herhangi bir ihsana nail olmaması nedeniyle aşağıdaki mektupla beraber muhataba tekrar gönderilmiştir[1].

İnşâ 26.2: İnşâ 26.1'deki kasîde ile beraber Sultan Ahmet'e gönderilmiş olan bu mektupta Sultan Ahmet'in cülusu hatırlatılmıştır. Sultan, madde ve mana âleminde üstün niteliklere sahip olması bakımından fazlasıyla övülmüş ve mektup, sultandan lütuf ve ihsan talebi ile bitirilmiştir.

İnşâ 26.3: Nâbî, yazdığı bir eserin tamamını sultana göndermenin nasip olmadığını, eserin bir nüshasının Halep Mollası Kevakibî-zâde Veliyüddîn Efendi'de olduğunu, istenirse eserin ondan alınıp istinsah edilebileceğini bildirmiştir. Önceden sultana sunduğu bazı eserlerinden dolayı çeşitli hediyeler aldığını belirtmekte, özellikle *Tuhfetü'l-Harameyn*'e karşılık bolca ihsanlara nail olduğunu ifade etmektedir.

İnşâ 27.1: Halep Valisi Silahtar İbrahim Paşa'ya yazılmış olan övgü ve teşekkür içerikli bir dua.nâmedir.

İnşâ 27.2: Halep Valisi Silahtar İbrahim Paşa'ya yazılmış mektubun aceleye getirilerek yazıldığını belirten özür içerikli bir haşiyedir.

İnşâ 28: Sultan Ahmet'in oğlu Şehzâde İsâ'nın doğumuyla ilgili bir tarih manzumesidir.

İnşâ 29: Nâbî'nin İbrahim Paşa'ya Antakya'da bir köy malikanesi dolayısıyla yazdığı cevap-nâmedir. Burada Nâbî subaşı olduğunu beyan etmiştir.

İnşâ 30.1: Nâbî tarafından Sultan Ahmet'e, Şehzâde Sultan Mehmet'in veladeti dolayısıyla yazılmış tarih manzumelerini bildiren bir mektuptur.

İnşâ 30.2; İnşâ 30.3: Şehzâde Sultan Mehmet'in doğumu sebebiyle yazılmış velâdet-nâme türünde iki tarih manzumesidir.

İnşâ 30.4: Önceki mektubun tetimmesi (eklenti) olarak yazılmış olan bu metinde *Hayr-âbâd* nüshasının Anadolu kadılarından Faik Efendi'den temin edilebileceği belirtilmiştir.

İnşâ 31: Burada sadrazamın oğluna gönderilmiş olan kısa bir dua-nâmeye yer verilmiş, söz konusu tarihlerin bir suretinin sadrazama da gönderildiği ifade edilmiştir. Nâbî ayrıca Defterdar-zâde Ali Ağa ile yaptığı sohbetlere değinmiş, muhataptan lütuf ve ihsan beklentisi ile mektubunu bitirmiştir.

---

1 Münşeâtlarda bazen manzumelere yer verilmiştir. Bazen münşînin kendisi bazen de inşâ derlemesi yapan kişi/ler, kendi şiirlerinden ya da başka şairlerden alıntı yaparak mensur metin içinde bir beyit, kıt'a, gazel ya da kasîdeye yer vermiştir. Hatta bazen mektuplarını baştan sona kadar manzum olarak yazmışlardır (Haksever, 1996: 28-29; Güven, 2007: 115-126).

İnşâ 32.1: Nâbî'nin, kardeşi Mahmud Ağa'nın toprağını, oğullarına bölmek amacıyla yazdığı bir dua-nâmedir. Duadan sonra Arap seferi sırasında Hacı Mahmud'un kendisine ait olan zeameti, yaşlılığından dolayı oğulları Hacı Muhammed ve İsmail arasında paylaştırmak istediğini ifade etmiştir.

İnşâ 32.2: Nâbî, Musahip Paşa ile olan muhabbetinin Râmî Paşa ile de devam etmesini dilemektedir.

İnşâ 33: Nâbî'nin, oğlu Hayrullah Çelebi'nin elindeki kahve vergilerinin sağlamlaştırılması ricasıyla İbrahim Paşa'ya yazdığı bir iltimas-nâmedir. Duadan sonra durumunu arz edip Muhassıl Abdurrahman'ı şikâyet etmiştir. Muhatabının yardımıyla sıkıntıdan kurtulduğunu, mektubun sabah namazı vaktinde aceleyle yazıldığını belirtmiş, bu yüzden hatalarının affedilmesini dileyerek duayla mektubu bitirmiştir.

İnşâ 34: Huzur-ı humayunda *Hayr-âbâd* adlı eserin kıymet görmesi amacıyla sadrazama yazılmış bir letâif-nâmedir. Duadan sonra Nâbî, muhatabıyla geçmişteki anılarından, dostluklarından bahsedip söz konusu esere sahip çıkılması gerektiğini ifade ederek dua ile mektubu bitirmiştir.

İnşâ 35: Halep Valisi İbrahim Paşa'nın Nâbî ile mektuplaşmasından bahsedilmiştir. Nâbî, burada muhatabını sürekli hatırladığını vurgulamaktadır.

İnşâ 36: Hüseyin Ağa'ya gönderilmiş olan bir niyaz-nâme olup ağadan Süleyman Paşa-zâde Yûsuf Bey'e şefâat etmesi talep edilmektedir.

İnşâ 37: Uzman bir tabibe gönderilmiş olan bir davet-nâmedir. Bu metin iki bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde bir doktor talep edilmektedir. İkinci bölümde ise Nâbî, Mısır'dan biriyle mektuplaşmasından bahsetmiştir. Bu mektup, Ramazan ayında imsak vaktinde yazılmıştır. Bu yüzden mektubun itina ile yazılmadığı, bayram hilâli görüldüğünde bundan daha iyi bir mektup yazılacağı ifade edilmiştir.

İnşâ 38: Vezire yazılmış olan bu metinde Nâbî, ondan Kapıcıbaşı Süleyman Paşa-zâde Yûsuf Bey'e şefâat etmesini istemiş ve muhatabına yeni yazılmış birkaç gazelini sunmuştur.

İnşâ 39: Halep'ten başkente/İstanbul'a yapılan bir yolculuk esnasında Nâbî, şevke gelerek sultan ya da sadrazama bu ubûdiyet-nâmeyi yazmıştır.

İnşâ 40: İkinci Vezir Silahtar Damat Ali Paşa'ya yazılmış bir bayram tebriği kasîdesidir.

İnşâ 41.1: Vezir, bayramda çevresindekilere hediyeler dağıtmıştır. Nâbî'ye de bu hediyelerden verilmiştir. Muhatabına sık sık övgülerde bulunmuş ve dualar etmiş olan Nâbî, teşekkür amacıyla bu mektubu yazmış, bunun gecikmesinden dolayı da mahcubiyetini ifade etmiş ve bir manzume ile mektubunu tamamlamıştır.

İnşâ 41.2: Nâbî'nin önceki mektup için yazdığı bir tetimme (eklenti)dir.

İnşâ 41.3: Bayramda hediyeye mazhar olunca yazılmış olan bir tarih manzumesidir.

İnşâ 42: Yazdığı arzuhalden sonra kendisine gönderilen hediyeler için yazılmış bir dua-nâmedir.

İnşâ 43: Silahtar Ali Paşa'nın ikinci vezirliğe gelmesi dolayısıyla yazılmış bir tarih manzumesidir.

İnşâ 44: Mansıp ümidiyle yazılmış olan bir mektuptur. Nâbî burada vezirin meclisine davet edilmeyi büyük bir istekle beklediğini beyan etmiştir.

İnşâ 45.1: Nâbî'nin Damat Ali Paşa'ya göndermiş olduğu bu arzuhale bir manzumeyle giriş yapılmıştır. Ardından muhatapla görüşme isteği beyan edilmiş ve metin, bir gazelle sona ermiştir.

İnşâ 45.2: Bir önceki metnin sonuna eklenmiş olan bir gazelden oluşmaktadır.

İnşâ 46: Yüce vezire gönderilmiş bir ubûdiyet-nâmedir. Burada Nâbî, birkaç gün hastalandığını, bu hastalıktan muhatabı sayesinde kurtulduğunu, kendisinden talep edilen beyitlerin yakında gönderileceğini, daha önce birçok davetlere katıldığını, ancak hiçbirinde muhatabının meclisinden aldığı kadar zevk almadığını beyan etmiş ve dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 47: Bir rübâî ile başlayan bu mektup, Nâbî'nin Vezir Ali Paşa'ya yardımlarından dolayı göndermiş olduğu bir niyaz-nâmedir.

İnşâ 48: Nâbî, kendisine Urfa'dan hediye olarak gelen Kovanlar Köyü'nde yetişmiş şifalı buğdayı ya da bu buğdaydan yapılmış olan bulguru, Silahtar Ağa'ya hediye olarak göndermiştir. Bu mektubu, hediyelerle beraber ağaya sunmuştur. Mektupta, gönderdiği hediyelerden övgü ile bahsetmiş, bulgurun Rühâ (Urfa)'daki Hz. İbrahim ile Hz. Eyyüb makamının suyuyla kaynatıldığını belirtmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 49.1; İnşâ 49.2: Mora Adası fatihi Silahtar Ali Paşa'nın yaptırdığı köşk için Nâbî tarafından yazılmış iki tarih manzumesidir.

İnşâ 50: Hazinedar Ağaya gönderilmiş olan bu mektupta devletli efendinin tasvirleri istediğine değinilmiş, ancak bu isteğin *getüresiz-gönderesiz* gibi ifadelerle açıkça anlaşılır olmaması yüzünden tasvirlerin gönderildiği belirtilmiştir.

İnşâ 51: Nâbî'nin, kasrın tarihi için yazdığı bazı beyitleri değiştirmek amacıyla oğlu Ebülhayr ile Kethüda İbrahim Efendi'ye gönderdiği mektuptur.

İnşâ 52: Hazinedar Ağaya gönderilmiş olan bir mektuptur. Nâbî'nin mecmûasına kaydedilmek üzere Kethüda Beyden alınmış olan bir nüshanın, Nâbî'nin kendi el yazısı ile yazılmış bir mektupla beraber gönderildiğinden bahsedilmiştir.

İnşâ 53: Silahtar Vezir Ali Paşa kasrının kitabesine ne kadar beyit lazım geldiğini sormak için Kethüda Beye yazılmış olan bir mektuptur.

İnşâ 54: Silahtar Vezir Ali Paşa'nın kasrındaki kitabenin genişliğinin kaç beyitlik olduğunu sormak için Kethüda İbrahim Efendi'ye yazılmış bir mektuptur.

İnşâ 55.1: Nâbî'nin, kendisine Malatya'dan gelen bir hediyeyi, Vezir Ali Paşa'ya göndermesi sebebiyle Hazinedar Ağaya yazılmış olan bir tezkeredir.

İnşâ 55.2: Önceki mektubun devamında Vezir Ali Paşa için yazılmış on beyitlik bir manzumedir.

İnşâ 56: Nâbî'nin, kendisine verilen bir görev sebebiyle veliyyünniamın fikrini, zikrini, huyunu, mizacını öğrenmek için Hazinedar Ağaya yazdığı bir tezkeredir.

İnşâ 57: Vezir Silahtar Ağa'nın kendisine hediye olarak verdiği at için eyer takımı talebiyle yazılmış bir tezkeredir.

İnşâ 58: Habeşî-zâde Rahîmî'nin gazeline Nâbî'nin yazdığı tahmistir.

İnşâ 59.1: Hasta olarak yatağında yatan Nâbî, bu mektubu vezirden uzman doktor talebiyle yazmıştır. Nâbî'nin sağlık durumu acil müdahele gerektirmektedir. Bu esnada Nâbî, perişan halde olduğundan dolayı vezirden helallik istemiştir.

İnşâ 59.2: Bu arzuhalden sonra bir daha Nâbî'ye arzuhal göndermek nasip olmamıştır. Verilen manzumede de Nâbî'nin kendi vefatına tarih düşürdüğü belirtilmektedir.

İnşâ 60: Hz. Mevlânâ sülalesinden Seccâde-nişin olan Şeyh Muhammed Sadreddîn Çelebi tarafından Vezir Ali Paşa'ya gönderilmiş bir dua-nâmedir. Metnin sonunda mektubu götüren Derviş Hacı Halil'in bazı talepleri ileteceği belirtilmiş, bu taleplerin muhatap tarafından en iyi şekilde değerlendirilip yerine getirilmesi istenmiştir[1].

---

1 Bu mektup birkaç Münşeât nüshasında yer almaktadır. Birkaç nüshada geçen buna benzer yaklaşık 50 tane mektup tespit edilmiştir. Bu mektupta geçen şahıs ve ifadelere bakıldığında mektubun Nâbî'ye ait olmadığı düşünülebilir. Ancak Nâbî'nin bazen başkası adına da metinler yazdığı unutulmamalıdır.

İnşâ 61: Bir önceki mektubun cevabı olan bu metin, Vezir Ali Paşa tarafından Nâbî Efendi'nin yazısıyla/ifadeleriyle Çelebi Bostan Efendi'ye gönderilmiş yardım içerikli bir (kerem-nâme) mektuptur.

İnşâ 62: Sadık Efendi şeyhülislâmlık makamına geldiğinde yazılmış olan bir tehniyet-nâmedir.

İnşâ 63: Reisülküttâb Râmî Efendi'ye gönderilmiş kahve mukataasıyla (vergi) ilgili bir mektuptur. Metin, Fethi-zâde Abdullah Efendi ile Halil Ağa'nın selâmı ve duasıyla bitirilmiştir.

İnşâ 64: Reisülküttâb İshak Efendi'ye dîvân ıstılahlarıyla ilgili yazılmış latifeli bir mektuptur. Burada kalem, cerîde, mukavva, safahât, defter, cild, müsvedde, sahîfe, şâkird, dîvân-hâne, tezkere, erbâb-ı kalem, küttâb, nakş, imzâ, gubâr, vezn gibi kavramlara yer verilmiştir.

İnşâ 65: Vezir Teberdar Mehmet Paşa'nın kethüdası Osman Ağa'ya yazılmış bir dua-nâmedir.

İnşâ 66: Râmî Efendi'ye gönderilmiş bir tezkeredir. Nâbî, muhatabının sıhhat ve afiyette olması için dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 67: Memik-zâde tezkerecisi olan efendiye beyaz çiçek soğanı gönderildiğine dair yazılmıştır.

İnşâ 68: Vezir Abdülbâkî Paşa'nın Erzurum'a vali olması sebebiyle yazılmış olup oldukça uzun bir tehniyet-nâmedir. Nâbî, bu metni sık sık manzumelerle ve birçok edebî sanatla süslemiştir.

İnşâ 69: Bâkî Paşa'nın Dîvân Efendisi Refia Efendi'ye gönderilmiş beliğ ifadelerle dolu bir mektuptur. Nâbî, muhatabın kendisine daha önceden gönderdiği mektuptan memnun kalmıştır. Aldığı hediyeler sebebiyle de mutlu olmuştur. Abdurrahman ve Hasan Ağa adlı kişileri muhatabına şikâyet etmiş, bunun yanında özellikle Haleb'e teşriflerinden sonra Abdülbâkî Paşa'dan gelen hediyelerin çokluğundan bahsetmiştir. Dîvâne Ali Ağa'ya da sitem dolu ifadeler kullanmıştır. Halep'te Çavuş Ali Ağa'yı oldukça fazla yermiş, Süleyman Paşa'yı da methetmiştir. Süleyman Paşa'nın en kısa zamanda küçük müezzin olması için dua ederek mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 70: Reisülküttâb Râmî Efendi tarafından Nâbî'ye gönderilen beygir sebebiyle yazılmış olan bir teşekkür-nâmedir.

İnşâ 71: Nâbî'nin muhtemelen Râmî Efendi'ye gönderdiği bir mektuptur. Burada muhataba duadan sonra Nâbî, Hacı Şaban adında bir kişinin, hastalıktan perişan olduğunu, depremde zarar gördüğünü ve bu yüzden daha önceden kendisine yapılan yardımların devam etmesi gerektiğini ifade etmiştir.

İnşâ 72: Dostlardan birine yazılmış olan bu metinde duanın ardından Halep'teki vergilerle ilgili bir hususa işaret edilmiştir.

İnşâ 73: Reisülküttâb Râmî Efendi'ye Abdurrahman Ağa vasıtasıyla gönderilmiş olan bu mektupta, muhataba iletilen hususlarla ilgili yardımın esirgenmemesi istenmiştir.

İnşâ 74: Reisülküttâb Râmî Efendi'ye gönderilmiş olan bu mektupta Nâbî, çuhadar efendi ile kendisine gelen latifeli mektubu aldığını, bundan dolayı mutlu olduğunu, muhatabına dua ettiğini, yaşadığı yerlerin ahvali ile ilgili tafsilatın çuhadar efendiden sorulabileceğini ifade etmiştir.

İnşâ 75: Reisülküttâb Râmî Efendi'ye gönderilmiş olan bu mektupta Nâbî, Halep Muhafızının kethüdası olan Ali Ağa'dan yardımın eksik edilmemesini istemiştir.

İnşâ 76: Şam Kadısı Arif Efendi'ye yazılmış olan bir tehniyet-nâmedir. Nâbî, bu mektupta Şeyhülislâm için Şeyh Mustafa Mevlevî'nin sürekli dua ettiğini belirtmiş, muhatabının bu yöreye gelmesiyle Halep ve Şam arasındaki kervanların daha da arttığını ifade ederek dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 77: Reisülküttâb iken Râmî Efendi'ye gönderilmiş olan bir rica-nâmedir. Nâbî'yle beraber Halep'te birkaç gün kalan Ali Bey, iyi hasletleriyle dikkat çekmiştir. Bu vesileyle Nâbî, muhatabından ona yardım etmesini istemiştir.

İnşâ 78: Reisülküttâb iken Râmî Efendi'ye gönderilmiş olan bir mektuptur. Duadan sonra Şeyh Ahmet Mekkî Efendi, takvası ve ilmi bakımından övülmüş ve onun Şeyh Murat Efendi'nin yakını olduğu üzerinde durulmuştur. Şeyhin bazı kitaplara ihtiyaç duyduğuna ve bu hususta kendisine yardım edilmesinin feyz ve bereket açısından önem arz ettiğine vurgu yapılarak mektup bitirilmiştir.

İnşâ 79: Reisülküttâb iken Râmî Efendi'ye gönderilmiş olan bu şefâat-nâmede Nâbî, Halep tüccarlarından Mir-zâde Hüseyin Çelebi'nin vefat ettiğini belirtmiş ve muhatabından Zerzene Ceziresi'nin onun oğulları arasında paylaştırılması hususunda yardım istemiştir.

İnşâ 80: Râmî Efendi'ye gönderilmiş olan bu rica-nâmede Nâbî, Antâkî Musa Efendi'ye yardım edilmesini istemiştir.

İnşâ 81: Râmî Efendi'ye gönderilmiş olan bu rica-nâmede Nâbî, kişilik özellikleri iyi olan Hacı Hüseyin Ağa'nın Muhammed Paşa'nın yakınlarından biri olduğunu belirtmiş ve bu sebeple muhatabından söz konusu kişiye yardım etmesini rica etmiştir.

İnşâ 82: Subhî Ahmet Efendi'ye gönderilmiş olan bu tezkerede Nâbî, isteğinin yerine getirilmesi sebebiyle muhatabına teşekkürlerini bildirip dua etmiştir.

İnşâ 83: Râmî Efendi'ye gönderilmiş olan bu şefâat-nâmede Nâbî, muhatabından bu mektubu getiren kişiye şefâat ve yardım etmesini istemiştir.

İnşâ 84: Râmî Efendi'ye gönderilmiş olan bu darâat-nâmede Nâbî, duadan sonra muhatabından gelen yardımın kendisi için önemli olduğunu belirtmiş ve mektubunu dua ile bitirmiştir.

İnşâ 85: Râmî Efendi'ye gönderilmiş olan bu şefâat-nâmede Nâbî, Hacı Ali Ağa'nın iyi özelliklere sahip olduğunu, bu yüzden kendisine yardım edilmesinin uygun olduğunu bildirmiştir.

İnşâ 86: Râmî Efendi'nin meclisine abanoz dalı gönderilmesi amacıyla yazılmış, retoriğin güzel örnekleriyle dolu bir niyaz-nâmedir. Duadan sonra Nâbî, daha önce birkaç defa muhatabına mektup gönderdiğini, Çuhadar Ahmet Ağa ile Şam'da görüştüğünü ve kendisinden memnun kaldığını belirtmiştir. Nâbî, Derviş Buhârî adında bir usta tarafından birkaç ayda yapılmış benzersiz ve meşhur bir *abanoz duman (tütsü) çubuğu*nun kendisine Silahtar Mustafa Paşa'nın hediye ettiğini Çuhadar Ahmet Ağa'ya söylemiştir. Çuhadar Ahmet Ağa'nın, Râmî Efendi'nin bu çubuktan çok memnun kalacağını beyan etmesi üzerine Nâbî, bu çubuğu Râmî Efendi'ye hediye olarak göndermiştir. Mektup dua ile sona ermiştir.

İnşâ 87: Halep'te ikamet eden Çeşmî-zâde Abdulhalim Efendi'ye şefâat talebiyle Râmî Efendi'ye yazılmış bir mektuptur.

İnşâ 88: Vefatından dolayı Halep Kadısı Emrullah Efendi'nin ailesine yardım edilmesi için Reisülküttâb Râmî Efendi'ye yazılmış bir mektuptur.

İnşâ 89: Reisülküttâb Râmî Efendi'ye yazılmış olan bu şefâat-nâmede Nâbî, Diyarbekrî Hacı-zâde Yûsuf Efendi'nin iyi hasletlerinden bahsetmiş ve muhatabından söz konusu kişiye yardım etmesini istemiştir.

İnşâ 90: Sadece övgülü bir giriş mahiyetinde olan bu metinde muhatap methedilmiştir.

İnşâ 91: Râmî Efendi'nin yeniden sağlığına kavuşması için yazılmış bir niyaz-nâmedir. Duadan sonra mektubu götüren Mir-zâde Hacı Mustafa methedilmiş, ardından Hacı Muhammed adında biri övülmüştür. Nâbî, muhatabına yüz (100) Rühâ narı, biraz Rühâ bulguru ve yüz (100) Halep lülesi göndermiştir. Râmî Efendi'nin şifa bulması için duayla mektup sona ermiştir.

İnşâ 92: Ammî-zâde Hüseyin Paşa'ya gönderilmiş olan bu niyaz-nâmede Nâbî, duadan sonra muhatabının kendisine erzak vermesini istemiş ve dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 93: Devlet büyüklerinden birine yazılmış bir dua-nâmedir.

İnşâ 94: Zihnî Efendi'ye selâm amacıyla Abdülbâkî Bey'in mektubuna yazılmış olan bir haşiyedir. Nâbî, bir süreden beri Zihnî Efendi ile yazıştıklarını belirtmiş, çağrıldığı davete katılamayacağını beyan ederek dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 95: Rikâb-ı Humâyûn Kaymakamı Boz-oklu Mustafa Paşa'ya yazılmış olan bu metinde duadan sonra Nâbî, kendisinin yaşlandığını, vücudunun zayıf düştüğünü ve bu yüzden kendisine yardım edilmesini dileyerek mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 96.1: Köprülü-zâde Mustafa Paşa'nın oğlu Es'ad Bey'e bir kasîde ile beraber gönderilen bu mektupta Nâbî, duadan sonra İdlib Mütevellisi Ahmet Ağa'nın kendisine Es'ad Bey'in şiirle ilgilendiğini söylediğini belirtmiştir. Nâbî; Firâkî Süleyman Efendi, Neylî Efendi, Reis Ahmet Efendi ve Ahmet Paşa'nın meclislerindeki edebî sohbetlere katıldığını ve bu sohbetlerin kaleme alınması halinde epeyce metnin yazılabileceğini ifade etmiş, mektubunu dua ile bitirmiştir.

İnşâ 96.2: Önceki mektubun der-kenarında yazılmış olan bu tezkerede Nâbî, muhatabının eserleriyle tanışmak istediğini beyan etmiştir.

İnşâ 97: Muhtemelen önceki mektuba eklenerek gönderilmiş olan bu kasîde, Köprülü-zâde Mustafa Paşa'nın oğlu Es'ad Bey için Nâbî tarafından yazılmış olup 101 beyittir.

İnşâ 98: Tersane-i Amire Emini Boz-oklu Mustafa Bey tarafına gönderilmiş olan bu metinde Nâbî, muhatabı için dua etmiş, yaşlandığını, belki de muhatabı tarafından unutulduğunu, ancak kendisinin onu unutmadığını, ondan mektup beklediğini ve kendisinin defterdar olarak atanmak istediğini belirtmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 99: Güzel bir girişle başlayan bu mektup, özür ifadeleriyle sona ermiştir.

İnşâ 100: Konya'da Seccâde-nişin olan Hz. Mevlânâ-zâde Seyit Bostan Efendi'ye gönderilmiş olan bu mektupta Nâbî, muhatabıyla mektuplaşmak ve bir an evvel görüşmek istediğini, ancak hayat şartlarının buna el vermediğini beyan etmiştir. Bu mektubun muhatabı Ö nüshasında, "Nakşibendî tarîkatinden Diyarbekir'de Seccâde-nişin Aziz-zâde Ahmet Efendi" olarak geçmektedir.

İnşâ 101: Sadık Efendi şeyhülislâm olduğunda yazılmış bir tehniyet-nâmedir. Mektuba duayla bir giriş yapılmıştır. Edebî zevk açısından Nâbî, kendi edebî birikiminin muhatabın bilgi ve tecrübesinin yanında ancak ummandan bir katre olduğunu belirtmiştir. Birkaç övgü ifadesinden sonra dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 102: Sadrazam Çorlulu Ali Paşa'ya gönderilmiş olan bu ubûdiyet-nâmede, duadan sonra Nâbî, daha önce muhatabının ihsanlarına nail olduğunu ifade etmiş, bundan sonra da bu lütuf ve ihsanların devam etmesini istemiştir. Muhatabının görevini yerine getirirken başarılı olması için dua edip mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 103: Sadrazam Çorlulu Ali Paşa'ya tekrar vezir olması sebebiyle gönderilmiş olan bu ubûdiyet-nâme, sadece muhataba dua edilen giriş kısmından ibarettir.

İnşâ 104: Kalaylı Ahmet Paşa, Bağdat Muhafızı iken gönderilmiş olan bu ubûdiyet-nâmede Nâbî, süslü bir girişin ardından duaya yer vermiştir. Muhatabına sadakatini ifade etmiş, Muhassıl Abdülbâkî Bey ile beraber onun için sürekli dua ettiğini vurgulamış ve bir an önce muhatabın meclisine katılmak istediğini dile getirmiştir. Kendisinden istendiği takdirde bundan sonra da muhatabını methedebileceğini ifade ederek mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 105: Râmî Efendi hummaya yakalandığında gönderilmiş olan bu mektupta Nâbî, ona Allah'tan şifa dilemiş, Çuhadar İsmail'den onun iyileştiği haberini alınca çok mutlu olduğunu belirtmiş, şifa dilekleriyle mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 106: Şeyhülislâm Mehmet Sadık Efendi'ye Halep'ten Müvakka'-zâde Çelebi Es'ad Efendi için gönderilmiş olan bu şefâat-nâmede Nâbî, süslü bir girişten sonra muhatabına dua etmiştir. Müvakka'-zâde Çelebi Es'ad Efendi'nin ailesi ve kendisinin iyi özelliklerinden bahsederek ona şefâat edilmesini istemiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 107: Râmî Efendi reisülküttâb olduğunda gönül okşayıcı ifadelerle yazılmış olan bir tehniyet-nâmedir. Övgü ifadelerinden sonra Nevruz Bayramı'nda gerçekleşen bu olaydan dolayı bütün kâinatın bayram havasına girdiğini belirten Nâbî, mübalağalı övgüler ve dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 108: Râmî Efendi'ye reisülküttâb iken gönderilmiş olan bu mektupta Nâbî, övgü dolu bir girişten sonra muhatabına dua etmiştir. Devamında Nâbî Efendi, Bâkî Bey'in çuhadarı Hüseyin ile kendisine ulaştırılan kerem-nâmeden dolayı mutlu olduğunu, muhataba yazılmış olan arzuhalin İbrahim adlı kişinin hareketi dolayısıyla muhtemelen geciktiğini belirtmiş ve dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 109: Râmî Efendi'ye gönderilmiş bir mektubun dîbâcesi olan bu metinde Nâbî, muhatabına bir talebini Ramazan ayında ilettiğinden bahsetmiştir.

İnşâ 110: Seyit Feyzullah Efendi, Erzurum'dan âsitâneye/başkente geldiğinde yazılmış olan bu ubûdiyet-nâmede, giriş ve duadan sonra Nâbî, kendisinin unutulmamasını istemiş, bu konudaki hükmü muhatabına bırakarak mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 111: Vergiyle ilgili bir sebepten dolayı Halep'ten Defterdar İsmail Efendi'ye yazılmış olan bir rica-nâmedir. Giriş ve duanın akabinde Nâbî, muhatap tarafından kendisine verilmiş olan mukataanın kendisini çekemeyenler tarafından engellendiğini belirtmiş, bir beyitle mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 112: Musahip Paşa'nın kethüdası Çalık Mehmet Ağa çavuşbaşı iken yazılmış olan bu metinde, giriş ve duadan sonra Nâbî, kendisine daha önce gösterilen teveccühleri hatırlatıp teşekkür etmiş, kendisinin unutulmamasını ve önceki taltiflerin de devam ettirilmesini isteyerek dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 113: Ulemâdan Arif Efendi'ye yazılmış olan bu hulus-nâmede, giriş ve duadan sonra Nâbî, muhatabın hastalığından kurtulduğunu duymanın kendisini içtenlikle mutlu edeceğini bildirerek dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 114: Arif Feyzullah Efendi'ye yazılmış olan bu hulus-nâmede, giriş ve duadan sonra Nâbî, kendisinin muhatabı tarafından unutulmamasını beyan etmiş ve dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 115: Vezir Kaptan-ı Derya'ya gönderilmiş olan bu dua-nâmede, denizcilik kavramları ile kurulmuş bir giriş ve duadan sonra muhatabın cömertliği üzerinde durulmuş, kardeşi Halep Muhafızı Cafer Paşa zikredilmiş ve paşa tarafından Ahmet Efendi'ye yapılmış olan iyilikler belirtilmiş, bu yüzden muhataba dua edilmiştir. Ancak Nâbî, Ahmet Efendi'nin yaşlandığını, kendisindeki görevleri yerine getiremediğini, buna paralel olarak kendisinin de yaşlandığını ifade etmiş, Ahmet Efendi'ye reva görülen şefkatin kendisine de reva görülmesini istemiş, bu konudaki hükmü muhatabına bırakarak mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 116: Mîr-i Mîran Abdülbâkî'ye gönderilmiş olan bu mektupta sadece giriş/dîbâce ifadelerine yer verilmiştir.

İnşâ 117: Sadrazama gönderilmiş olan bu daraat-nâmede, sık sık muhataba övgü ifadelerine yer verilmiş ve mektup dua ile bitirilmiştir.

İnşâ 118: Şeyhülislâm Sadık Efendi'ye gönderilmiş olan bu şefâat-nâmede, muhatabı öven ve ona dualar içeren bir girişten sonra Nâbî, Şeyh Muhammed Efendi'nin, kendisinin hocası olan Rühâ'nın eski müftüsü Mahmud Efendi'nin oğlu olduğunu, bu kişinin eğitimini Kürt Medreseleri'ndeki âlimlerden aldığını, ahlâk ve ilim bakımından iyi bir seviyede olduğunu belirtmiş, bu zata yardım edilmesinin önem arz ettiğini vurgulayıp dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 119: Sadrazamın mektupçusu Fethi Efendi'ye gönderilmiş olan bu hulus-nâmede girişten sonra Nâbî, kendisinin durumunun iyi olduğunu öncelikle belirtmiştir. İyi niyetli olmayan kişilerin muhatabıyla ilgili olarak yaptığı hareketlerin kötü olduğunu, bu hareketlerin kendisini son derece rahatsız ettiğini, ancak bunda asıl sorumlunun muhatabının kendi yapıp ettikleri olduğunu vurgulamıştır. Fakat buna rağmen olup biten bu hoş olmayan olayların engellenmeye çalışıldığını beyan etmiş, duayla mektup sona ermiştir.

İnşâ 120: Hazır bir mektup dîbâcesi olan bu metinde, övgüden sonra muhataptan kendisine yardım edilmesi talep edilmekte ve metin dua ile sona ermektedir.

İnşâ 121: Devlet adamlarından Ali Paşa'ya gönderilmiş olan bu hulus-nâmede övgü ve duadan sonra Nâbî, muhatapla devlet işlerinin yoğunluğundan dolayı görüşmenin ancak dualarda gerçekleştiğini, kendisinin onunla bir araya gelmek istediğini, ancak bunun bir türlü gerçekleşmediğini, unutulduğu düşüncesinden dolayı kederlendiğini, onun hastalığından kısa zamanda kurtulması için Allah'a dua ettiğini belirtmiş, görüşme konusunda hükmün muhataba ait olduğunu belirterek mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 122: Sadık dostlarından biri olan Veziriazam Mehmet Paşa'ya gönderilmiş bir dua-nâmededir. Mektuba övgü ve dua ile giriş yapan Nâbî, âsitâneye dua-nâme yazmak için durumu Çakırcı-başı İvaz Ağa ile müzakere ettiğini, âsitâneye gidecek adam çıktığında dua-nâmesini göndereceğini, ancak Kasım Ağa'nın âsitâneye gidişinden haberdar olmadığından mektubunu gönderemediğini ve bu yüzden utandığını, muhatabının çuhadarı ile gelen iltifat-nâmeden dolayı hayli mahcup olduğunu, fakat buna çok sevindiğini, bu tür iltifat-nâmelerin bundan sonra da devamını dilediğini belirtmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 123: Reisülküttâb Râmî Efendi'ye Hamevî Ali Efendi'yi tavsiye için gönderilmiş olan bu şefâat-nâmede giriş ve duadan sonra Nâbî, Ali Efendi'nin Halep'e gelip kendisiyle birkaç gün zaman geçirdiğini, söz konusu kişi ile mutlu olduğunu, âsitâneye geldiğinde kendisine şefâat edilmesini istediğini belirtmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 124: Nadirî Ahmet Efendi tarafına gönderilmiş ikinci tezkeredir. Nâbî burada muhatabının edebî birikimden detaylıca bahsetmiş dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 125: Veziriazama gönderilmiş olan bu ricâ-nâmede giriş ve duadan sonra Nâbî, hasta ve yaşlı olduğunu, kendisine yardım edilmesini ifade ettikten sonra dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 126: Ulemâdan Nâimâ Efendi'ye ya da Mehmet Paşa'nın Dîvân Efendisi Şefik Mustafa Efendi'ye yazılmış olan bu dua-nâmede giriş ve duadan sonra Nâbî, muhatabının bir kıt'asında kendisine işaret ettiğini, bundan mutlu olduğunu, bu yüzden kendisine dua ettiğini, hukuklarının eski olduğunu ve uzun bir müddet görüşemediklerini belirtmiş, muhatabının kısa zamanda sağlığına kavuşması için dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 127: Büyük sûfî şeyhlerinden Arif Efendi'ye ya da Himmet-zâde Abdullah Efendi'ye gönderilmiş olan bu ubûdiyet-nâmede, giriş ve duadan sonra Nâbî, muhatabından ayrı kaldığını, bu yüzden sıkıntı çektiğini, ancak her şeye rağmen şeyhin samimî bir müntesibi olduğunu belirtmiş, dua ile mektubu bitirmiştir.

İnşâ 128: Tarikat şeyhlerinden Aziz Efendi'ye gönderilmiş olan bu ubûdiyet-nâmede övgü dolu girişten ve dua ifadelerinden sonra Nâbî, şeyhe olan sadakatini bildirerek mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 129: Şam Defterdarlığı görevi verilmesi için Nâbî Efendi tarafından Râmî Efendi'ye yazılmış olan bir ricâ-nâmedir. Muhatabın methedildiği bir giriş ve duadan sonra Nâbî, bir yıl evvel Şam Defterdarlığı görevini istediğini, ancak bunun gerçekleşmediğini, artık ne olursa olsun bu göreve getirilmek istediğini, âlemin perişan olduğunu, kendisinin de bu perişanlıktan etkilendiğini, bu yüzden bu tarafa dokuz bin (9000) kuruşun havale edilmesi gerektiğini beyan ederek mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 130: Şam Defterdarlığı görevine ikinci defa getirilmesi sebebiyle Râmî Efendi'ye gönderilmiş olan bu mektupta Nâbî Efendi, giriş ifadeleri ve duanın ardından Ahmet Bey eliyle gönderilmiş olan iltifat-nâmeyi aldığını, bu yüzden

çok mutlu olduğunu, muhatabını bu görevden dolayı asla mahcup etmeyeceğini detaylı olarak izah ettikten sonra dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 131: Halep'teki görevinden azledildikten sonra âsitâneye gelmek amacıyla Tevkiî Süleyman Paşa'ya yazılmış bir darâat-nâmedir. Bu mektupta Nâbî, bir manzumeyle Halep'te artık rızkının kalmadığını, kaderin kendisini Rum diyarına gönderdiğini beyan etmiş, devamında artık yaşlandığını, Kethüda Hacı Ali Ağa'nın durumu kendisine bildirdiğini, daha önce kendisinin onun çok yardımını gördüğünü belirtmiştir.

İnşâ 132: Nâbî burada Silahtar Ali Paşa'nın lütfuna birçok kez mazhar olduğunu belirtmiştir. Halep Dîvânı'nın çavuşlar kethüdası Bekir Ağa'nın birinci sahip olduğunu, bu yüzden onun kendisinin azledildiği bu göreve daha lâyık olduğunu, Genç Ali Efendi ve Hacı İbrahim'in de iyi hasletlere sahip olduklarını ifade etmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 133: Münşe'ât'ta Nâbî'ye gelen bazı mektuplara da yer verilmiştir. Ona gelen mektuplardan biri de Tevkiî Süleyman Paşa'dan Habeşî-zâde yazısıyla Nâbî'ye yazılmış olan bu nevâziş-nâmedir. Giriş ve duadan sonra söz konusu kişi, birkaç defa Halep'te Nâbî'nin sohbetinde bulunduğunu, Erzurum ve Kerkük'te görevlendirildiğini, bu yüzden Nâbî'den ayrı kaldıklarını, artık Halep'te olduğunu, ancak Nâbî'nin âsitâneye gittiğini öğrendiğini, Nâbî'yi Nizâmî ve Câmî'ye benzettiğini, bu yüzden kendisiyle ülfet kurmak istediğini belirtmiştir. Nâbî'nin yokluğu dolayısıyla üzüntülerini bir beyitle ifade etmiştir. Mektuplaşmalarında kendisine yapılan eleştirilerden memnun kaldığını, eserlerinin inci gibi olduğunu, Mustafa adlı bir kişi tarafından bulunup yazılan Dîvân halindeki bir suretin bu nevâziş-nâme ile beraber gönderildiğini belirtmiş, dua ile mektubuna son vermiştir.

İnşâ 134: Hamevî Ali Efendi hakkında yazılmış latifeli bir mektuptur. Hitaptan sonra Ali Efendi, bir şehre benzetilmiş, latifeli bir üslûpla muhatabın portresinden uzun uzadıya bahsedilmiş, dua ile metin bitirilmiştir.

İnşâ 135.1: İbrahim Paşa silahtarlık görevinden azledildikten sonra Nâbî Efendi'ye çeşitli eziyetler edilmiştir. Bu sebeple Nâbî'nin Râmî Efendi'ye göndermiş olduğu bu ubûdiyet-nâme, giriş ve duadan ibarettir.

İnşâ 135.2: Bu metin oldukça kısa bir metin olup önceki metin ile birleştirilerek değerlendirilmiştir. Burada sadece metnin giriş ifadeleri yazılmıştır.

İnşâ 136: Râmî Efendi'ye gönderilmiş olan bir dua-nâmedir. Görevinden ayrılan Silahtar Paşa, Nâbî'yi sarayına çağırıp bir beygir ile bir at hediye etmiştir. Nâbî

Efendi, bu hediyelerin kendisine verilmesinde en büyük payın Râmî Efendi'de olduğunu beyan etmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 137: Kibardan Silahtar Paşanın dîvân efendisi Şefik Efendi'ye gönderilmiş olan bir hulûs-nâmedir. Nâbî, duadan sonra muhatabının halini hatırını sormuş, onunla aralarının soğuduğunu, mektuplaşmalarının kesildiğini, kendisinin bunu asla istemediğini, söz konusu olan kasîdenin ise yanlış anlaşıldığını, düşmanların kendisine iftira ettiğini, kasîde okunurken orada olanların buna şahit olduğunu, bu sebeple düşmanların sözlerine kulak asılmaması gerektiğini belirtip dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 138: Vezir Baltacı Mehmet Paşa'ya gönderilmiş olan bu darâat-nâmede giriş ve duadan sonra Nâbî, kendisine yapılan yardımdan dolayı muhatabına teşekkür edip dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 139: Ulemâdan Muhammed Paşa-zâde Yûsuf Bey'e yazılmış olan bu dua-nâmede giriş ve duadan sonra yazar, muhatabıyla mektuplaşmalarına değinmiş, Vezir Halil Efendi ile görüşmeleri esnasında kendi dualarını ona iletmelerini rica edip dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 140: Diyarbakır'da görevli Muid Ahmet Efendi'ye gönderilmiş olan bu metinde Nâbî, muhatabından mektup alamadığı için üzüntülerini belirtmiştir.

İnşâ 141: Tevkiî Süleyman Paşa'nın mühürdarı Kethüda Kör Ali Ağa'ya gönderilmiş bu mektupta, Ramazan ayının bazı hususiyetleri dile getirilmiştir. Ayrıca Nâbî, Erzurum Muhafızı Vezir İbrahim Paşa'nın kendisine Habeşî-zâde yazısıyla bir mektup gönderdiğini[1], Hamevî Ali Efendi zamanında Halil Ağa ve Necip Çelebi ile sohbetlerinin olduğunu, Ali Efendi'nin âsitâneye gitmesi vesilesiyle onunla beraber güzel bir kıt'ayı muhatabına gönderdiğini beyan etmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 142: Şeyhülislâm Sadık Efendi'ye gönderilmiş olan bu mektupta giriş ve duadan sonra Nâbî, Sadık Efendi'yi yeni görevine getirilmesi vesilesiyle tebrik etmiş ve muhatabına sadakatini belirtmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 143: Veziriazam Baltacı Mehmet Paşa'nın kethüdası Kel Yûsuf Efendi'ye ve Kapıcıbaşı Kethüda Osman'a gönderilmiş olan bu ubûdiyet-nâmede, giriş ve duadan sonra Nâbî, dünyanın gidişatının bazen iyi bazen kötü olduğunu, muhataba gelen musibetten dolayı üzüldüğünü belirtmiştir. Halep'e geldiği gün, karşılama sırasında yedeğindeki Osman Ağa'dan kalan tek ve son yadigar olan siyah

1 Bu mektup, İ. 131 olabilir.

beygiri kendisine verdiğini ve kendisinin bundan dolayı ağladığını ve bu durumdan çok memnun kaldığını belirterek mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 144: Veziriazam Gürcü Süleyman Paşa'nın mühürdarına gönderilmiş olan bu meveddet-nâmede, giriş ve duadan sonra Nâbî, Hamevî Ali Efendi'yle muhabbetlerinin iyi olduğunu, Silahtar Ali Paşa'nın da iyi hasletlere sahip olduğunu, ikisinin de dîvânda yer almasının uygun olacağını, bu mektubu da Çuhadar Halil Bey ile gönderdiğini belirtmiştir.

İnşâ 145: Kibardan Selanik Mollası iken Mîr-zâ Efendi-zâde'ye gönderilmiş olan bu hulûs-nâmede, giriş ve duadan sonra Nâbî, muhatabından kendisine gelen kerem-nâmeden dolayı mutlu olduğunu belirtmiş, muhabbetlerinin bundan sonra da devam etmesini istemiştir.

İnşâ 146: Faik Efendi'ye gönderilmiş bir ricâ-nâmedir. Nâbî, kendisiyle bu ricâ-nâmeyi gönderdiği Abdurrahim Bey ile otuz yıllık kadim dost olduğunu, devlet işlerinde görevlendirilmesinin faydalı olacağını ve bu durumun Râmî Efendi'ye söylenmesini belirtmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 147: Bostan Efendi-zâde Çelebi Efendi'ye gönderilmiştir. Burada Nâbî, kendisine gelen bir mektuptan dolayı muhatabına teşekkür etmiştir.

İnşâ 148: Râmî Efendi'ye gönderilmiş olan bu mektupta Nâbî, muhatabından Silahtar Ağa vasıtasıyla gelen kerem-nâmeyi aldığını ve bu yüzden kendisine teşekkür ettiğini ve ona dua ettiğini belirtmiştir.

İnşâ 149: Süleyman Paşa-zâde Kapıcıbaşı Yûsuf Bey için devlet ricalinden Silahtar Ali Paşa'ya gönderilmiş olan bir şefâat-nâmedir.

İnşâ 150: Halil Paşa'nın damadı Ragıp Efendi, Nâbî'ye bir niyâz-nâme göndermiştir. Buna bir cevab-nâme yazan Nâbî, burada muhatabına birkaç gazel göndermek istediğini, ancak yaşlılığının buna engel olduğunu, gönderilmiş olan birkaç gazelin istenmesi halinde Dürrî Efendi'den temin edilebileceğini, Süleyman Ağa-zâde Mehmet Ağa ve Mustafa Çelebi ile selâmlaşmalarından memnun olduğunu belirtmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 151: Şeyh-zâde'ye Birecik İskelesi veya Suruç Mukataasının verilmesi hususunda Nâbî tarafından Diyarbakır Valisi Ocak-zâde Yûsuf Paşa'ya gönderilmiş olan bir ricâ-nâme veya ubûdiyet-nâmedir.

İnşâ 152: Râmî Efendi beglikçi iken yazılmış olan bir ubûdiyet-nâmedir.

İnşâ 153: Bâkî Paşa'nın Dîvân Kâtibi Enis Çelebi'ye gönderilmiş bir mektuptur. Nâbî, Ali Çelebi'nin kendisine selâmını getirdiğini, halinin perişan olduğunu, memleket hasreti çektiğini beyan etmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 154: Veziriazam Mehmet Paşa'ya yazılmış olan bu mektupta Nâbî, kendisine gelen inâyet-nâme dolayısıyla rahata erdiğini, ifa edeceği göreve karşılık olarak Gürcü beççe istediğini ve anlaşmaya varılması durumunda söz konusu görevi en kısa zamanda yerine getireceğini belirtmiş, bu husustaki son hükmü muhatabına bırakmıştır.

İnşâ 155: Bu metin, bir mektup girişinden ibarettir.

İnşâ 156: Kısa ve latifeli olan inâyet-nâme içerikli bu mektubun kime gönderildiği belli değildir.

İnşâ 157: Kısa ve latifeli olan bu mektubun kime gönderildiği belli değildir.

İnşâ 158: Kısa ve latifeli olan bu mektubun kime gönderildiği belli değildir. Bu mektubun sadece giriş kısmı yazılmıştır.

İnşâ 159: Mehmet Paşa ya da Tevkiî Süleyman Paşa'ya gönderilmiş olan bu neşât-nâmede Nâbî, girişten sonra kendisine daha önce gönderilmiş olan bir iltifat-nâmeden dolayı çok mutlu olduğunu ve söz konusu metni defalarca okuduğunu beyan etmiştir.

İnşâ 160: Râmî Efendi'ye gönderilmiş bir niyâz-nâme ya da dua-nâmedir.

İnşâ 161: Erzurum Muhafızı İbrahim Paşa'ya gönderilmiş bir dua-nâmedir. Nâbî burada birkaç gün evvel muhatabına bir dua-nâme gönderdiğini, kısa bir süre sonra Erzurum'a giden birini fark edince tekrar bir dua-nâme yazdığını, o taraflardan Halep'e gelen kervanlar arasında kendisine gönderilen bir Gürcü beççe beklediğini, hayalen karlı Erzurum'u dolaştığını, kendisine bir kürkün de gönderilebileceğini, ertelenmiş bedellerle ilgili de Çorbacı-zâde'nin bilgisinin olduğunu ifade etmiştir.

İnşâ 162.1: Yirmi Sekiz Efendi'ye gönderilmiş olan bu ricâ-nâmede Nâbî, Diyarbakır Alayı Beyliği ile ilgili olarak muhatabından bilgi istemiş, uygun olursa ilgilenenleri oraya gönderebileceğini beyan edip selâmla mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 162.2: 1124 tarihini veren bir tarih manzumesidir.

İnşâ 163: Veziriazam Ammî-zâde Hüseyin Paşa ya da Râmî Efendi'ye gönderilmiş bir mektuptur. Burada Nâbî, kendisine gönderilen bin dinara teşekkür ettiğini, muhatabına dua ettiğini, onun adaletli olması sebebiyle toplum içinde sevildiğini, zulme rıza göstermediğini beyan etmiş ve Halep Muhafızı Yûsuf Paşa'nın yüce makama gönderdiği atların da kabul edilmesini belirtmiştir.

İnşâ 164: Mîr-i Mîrân Yûsuf Paşa(?), Baba Dağı'nda iken yazılmış olan bu mektup, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada muhatabından gelen bir mektuptan dolayı çok sevindiğini, paşanın refah dolu hayatından dolayı son derece mutlu olduğunu belirtmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 165: Ammî-zâde Hüseyin Paşa'ya sefere çıkarken yazılmış olan bu arzuhal, giriş ve dua ile başlamıştır. Nâbî, sadrazamın çıktığı seferden zaferle dönmesini, bu vesileyle bütün İslâm Âlemi'ni mutlu etmesini dilemiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 166: Râmî Efendi'ye yazılmış olan bu mektup, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî, burada gönlünün sürekli muhatabıyla olduğunu ve ondan ayrılığın kendisine çok zor geldiğini beyan etmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 167: Dostlardan Arif Efendi'ye Halep'ten gönderilmiş olan bu mektup, giriş ifadeleriyle başlamaktadır. Nâbî burada kendisine gönderilmiş olan mektup ve hediyelerden memnun kaldığını belirtmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 168: Maktûl Mustafa Paşa-zâde Ali Paşa'ya gönderilmiş olan bu dua-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada Musahip Paşa'yla sık sık görüştüğünü, muhabbetlerinin iyi olduğunu belirtmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 169: Defterdar İsmail Efendi'ye birinci görevi sebebiyle yazılmış olan bu nevâziş-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada muhatabının öncelikle hal ve hatırını sormuş, kendisinin iyi olduğunu belirtmiş, lütuf ve yardımların kendisinden esirgenmemesini dileyerek dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 170: Ahbaptan Faik Efendi'ye gönderilmiş olan bu davet tezkeresi, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada muhatabıyla epey zamandan beri bir araya gelip sohbet edemediğini belirtmiş, muhatabını evine davet edip bir beyitle mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 171: Dostlardan birine gönderilmiş olan bu mektup, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, muhatabıyla Sakız'da Hasan Paşa Bahçesi ve sarayında, Mezamorta Sarayı'nda, Mühürdar Kalesinde, çeşme başlarında katıldığı eğlence meclislerini hatırlatmış, küçük müezzinin okuduğu ilâhîler ile Şükrü Çelebi'nin okuduğu manzumelere yer vermiş, bu tür etkinliklerin artık düzenlenmemesi sebebiyle çok üzüldüğünü ifade etmiş, Ali Paşa ile yapılacak sohbetlerde kendisinin unutulmamasını belirterek mektubunu dua ile bitirmiştir.

İnşâ 172: Rakka Valisi Mustafa Paşa'nın Rakka ahalisine yardım etmesi ve ihanet eden kötü niyetlilerden korumak için onlara sahip çıkması için Reisülküttâb

Râmî Efendi'ye yazılmış olan bu ricâ-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamaktadır. Burada Nâbî, kendi durumunun iyi olduğunu, daha önce bir mektup daha yazdığını, Rakka Valisi Mustafa Paşa'nın buraya atanmasının çok yerinde bir karar olduğunu belirtmiştir. Mustafa Paşa'nın bu yöredeki eşkiya gruplarını bastırdığını, isyancılarla iyi mücadele ettiğini, Hüseyin ve Tahir kavgasından dolayı ortaya çıkan büyük Arap Fitnesi'nin ve yerleşik isyancıların zararlarının, alınan güzel tedbirler sebebiyle engellendiğini, Araplarla savaşırken Deyr Kalesi'ne kadar asker sevk edildiğini, böylece Bağdat'a gitmesi planlanan buğday gemilerini Fırat'ta engeleyen Arap şerlilerinin iki aydan beridir yaptığı anlatılması mümkün olmayan kötülüklerin engellendiğini ifade etmiştir. Kavganın sebebi olan Tahir'in, Arapları zabt etmeye gücü olsaydı ve Araplar onun emrine tam olarak girseydi, bu kişilerin onu bile zorlayacaklarını, Tahir'in söz ve hareketlerinin güven vermediğini, Araplara güç yetirecek akıl ve liyakatinin bulunmadığını, onun tam bir *deli* olduğunu söylemiş, çaresiz ve kayıtsız Arapları zincirden başka zabt etmenin adeta mümkün olmadığını, genel bir düzen oluşturuluncaya kadar Mustafa Paşa'nın buradan gitmemesi gerektiğini belirtmiştir. Metnin sonunda Nâbî, kendi vatanının Rühâ, meskeninin Halep olduğunu, muhatabının kendisine, Rühâ'daki yakınlarına ve biraderi Hacı Mahmud Ağa'ya yaptığı iyiliklerin çok olduğunu vurgulamış, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 173: Âmid Muhafızı Yûsuf Paşa'nın Dîvân Efendisi Muhammed Efendi'yi bir görev sebebiyle Râmî Efendi'ye tavsiye için yazılmış olan bu ricâ-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Burada Nâbî, Muhammed Efendi'nin Halep'e geldiğini, kendisinin onu çok beğendiğini belirtmiş, ona yardım edilmesini dileyerek dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 174: Râmî Efendi'ye gönderilmiş olan bu dua-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Burada Nâbî, daha önce Muhassıl Osman Ağa ile Mevkûfâtî Yûsuf Efendi tarafından kendisine dua-nâme gönderildiğini belirtmiş, kendisine gelir kaynağı olarak tahsis edilen çeşitli mülklerle ilgili bazı değerlendirmelerde bulunmuştur. Hâşim-zâde, Hacı İbrahim, Şehbender Abdurrahman, Tarihci Gavrî Hasan Ağa'nın çeşitli vesilelerle isimlerini anmış, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 175.1: Kubûrî-zâde Çelebi'ye gönderilmiş olan bu ricâ-nâmede Nâbî, giriş ifadelerinden sonra muhatabından bir akşam vaktinde kendi meclisini şereflendirmesini rica etmiştir.

İnşâ 175.2: Bu tezkerede Nâbî, muhatabını kendi meclisine davet etmiştir.

İnşâ 176: Sadece giriş ifadelerinden oluşan kısa bir metindir.

İnşâ 177: Râmî Efendi'ye gönderilmiş olan bu dua-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Burada Nâbî, muhatabına Halep'ten Şam tüccarı vasıtasıyla poliçe gönderdiğini, bunlardan bir kısmını şayet uygunsa masraf olarak kendisine istediğini, uygun değilse bile bu durumu yine de kabul edeceğini belirtmiş, ardından bir şikâyetine yer vermiştir. Kendi mülkiyetinde olan Aynü'l-cemil ve Canlıca Mezralarının Şehbender Abdurrahman tarafından haksızca zapt edildiğini ifade etmiş, bu konuda muhatabından yardım istemiştir. Muhatabına yüz (100) inci ile Rühâ narı ve Rühâ bulgurunu Hacı Mustafa ile gönderdiğini, muhatabından mektup alamadığını, ancak ondan mektup almayı içtenlikle istediğini belirtmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 178: Bazı kötü niyetli kişiler, Nâbî'nin 11 Rebiyülahir, Çarşamba günü öldüğü haberini yaymışlardır. Bu esnada Vezir İbrahim Paşa Erzurum'da bulunmaktadır. Nâbî bu kötü haberi öğrenir öğrenmez paşaya haber vermesi için Habeşî-zâde'ye bir mektup yazmıştır. Giriş ifadeleri ve dua ile başlayan bu mektupta Nâbî, bu haberin doğru olmadığını, daha önce dua-nâme gönderemediği için muhatabından çok özür dilediğini belirtmiş, bu mektubu gece geç saatlerde aceleyle yazdığını beyan etmiştir. Bu kötü haberi duyan ve kendisini seven kişilerin her taraftan ziyarete geldiklerini, ancak hakikati öğrenince dua ile geri gittiklerini belirtmiştir. *H^{v}ace Tarihi* adlı eserin nüshasının muhatabında olup olmadığını da soruşturan yazar, yüzden fazla gazelin kendisinde hazır olduğunu ve bunları da muhatabına göndereceğini beyan etmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 179: Erzurum Muhafızı Silahtar İbrahim Paşa'ya Gürcü beççe isteğiyle gönderilmiş olan bu dua-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Burada Nâbî, Vezir Mehmet Paşa'nın Halep'e geldiğini, onun muhatabından çok bahsettiğini, epey zamandan beri kendisine muhatabının inâyet-nâme veya iltifat-nâme göndermediğini, gelen kervanlarda da kendisine gönderilecek Gürcü beççeyi hep beklediğini belirtmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 180: Mektup giriş ifadeleri ile başlamıştır. Burada Nâbî, bir eser yazdığını, bu eserden aceleyle birkaç gazeli yazıp muhatabına hediye edeceğini, eserin tamamını ise daha sonra kendisine ileteceğini, "H^{v}ace Tarihi" nüshasının kayıp olduğunu, bu yüzden eserin soruşturulması gerektiğini belirtmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir. Bu metin, İnşâ 178'in devamı olarak düşünülebilir.

İnşâ 181: Nüshalarda genellikle İnşâ 179 ile beraber işlenmiş olan bu metin, dîvân efendisine selâmla başlamıştır. Nâbî, muhatabına oğlu Ebülhayr'ın da hürmetlerini özellikle iletmiş, Şeyh İsmail'e gönderilen selâmın verdiği mutluluğu dile getirmiştir. Ayrıca sultana yazılmış tarihlerin güzelliğine işaret etmiş, kendisine yapılan iyiliklerde muhatabının da payının olduğunu ifade ederek dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 182: Musul'a vali tayin edilen Vezir Çelebi Yûsuf Paşa'ya Halep valisi iken yaptığı yardımlar sebebiyle gönderilmiş olan bu dua-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başalamıştır. Nâbî burada, öncelikle her zaman dua-nâme gönderemediği için muhatabına özrünü beyan etmiş, onun hep aklında olduğunu, bu yüzden onu kıskananların her zaman olduğunu belitmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 183: Hz. Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin evlatlarından Seccâde-nişin Sadreddîn Çelebi'ye gönderilmiş olan bu niyâz-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, muhatabına muhabbetinin fazlalığını, bu yüzden ona kavuşmak istediğini, fakat ihtiyarlığının buna engel olduğunu, manevî sofralarından kendilerine pay verilmesini, Ebülhayr'ın muhabbetini sunduğunu, on iki ve sekiz yaşlarındaki çocuklarına göre iki külahı uygunsa göndermesini ifade etmiş, mektubunu dua ile bitirmiştir.

İnşâ 184: Bu mektup iki kısımdan ibarettir. Bu kısımlar birbirinden anlam olarak bağımsız gibi durmaktadır. Ancak genelde beraber işlenmişlerdir. Birinci kısım: Merhum Musahip Paşa tabilerinden büyük Şâir Yunus Bey'in halefi olan Derviş Salih Bey'in Nâbî Efendi'ye gönderdiği birçok yazışmanın cevabı olan bu metin, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, muhatabından kendisine gelen mektup sebebiyle mutlu olduğunu, gönüllerinin birlikteliğini, bundan sonra da mektuplaşmalarının devam etmesi dileğini belirterek mektubun birinci kısmını bitirmiştir.

İkinci kısım: Bu kısım ayrı bir mektup olarak da değerlendirilebilir. Vezir Mehmet Paşa'ya gönderilmiştir. Nâbî, muhatabından kendisine bir ilgi alakasının olduğunu, kendisinin de aynı duyguları muhatabı için beslediğini, ancak dua-nâme yazıp gönderecek takatinin olmadığını belirtmiş, mektubunu dua ile bitirmiştir.

İnşâ 185: Râmî Efendi'ye gönderilmiş olan bu meveddet-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, paşaya olan muhabbetini çok içtenlikli bir edebî dil ve üslûp ile ifade etmiştir.

İnşâ 186: Vezir Mehmet Paşa-zâde Mîr Mustafa Bey'e gönderilmiş olan bu meveddet-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, muhatabının

kendisine yaptığı yardımları dile getirmiş, aldığı mektuptan dolayı da oldukça mutlu olduğunu beyan ederek mektubunu dua ile bitirmiştir.

İnşâ 187: Halep'ten dostlarından biri tarafından gönderilmiş olan tezkereye yanıt olan bu cevâb-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, kendisine gelen güzel mektuptan dolayı mutlu olduğunu, bu sebeple bu metni yazdığını beyan etmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 188: Sadrazam Çorlulu Merhum Ali Paşa'ya gönderilmiş bir arzuhal olan bu metin, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, hazineden kendisine bir pay verilmesi hususunda muhatabından yardım istemiştir.

İnşâ 189: Sadrazam Çorlulu Merhum Ali Paşa'ya gönderilmiş bir arzuhal olan bu metin, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, muhatabından malikane hususunda yardım istemiştir. Kahve mukataası için Nâbî, kendisine bir berat gönderilmesini ifade etmiş, son hükmün de sadrazamda olduğunu beyan ederek metnini bitirmiştir.

İnşâ 190: Kime yazıldığı belli olmayan, fakat muhtemelen Râmî Efendi'ye gönderilmiş olabileceği düşünülen bu metin, giriş ifadeleri ve sonuç duasından ibarettir.

İnşâ 191: Nâdî Ahmet Efendi'ye gönderilmiş olan bu meveddet-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, gelen fermanla elli senelik emeklerini ayırdıklarını, bu yüzden üzüldüğünü, daha sonra Silahtar Ağa'nın beratıyla sevince gark olduğunu beyan etmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 192: Kime yazıldığı belli olmayan, fakat muhtemelen Râmî Efendi'ye gönderilmiş olabileceği düşünülen bu tezkere, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, önceden içinde bulunduğu kötü hali ve sonradan nail olduğu nimetleri hatırlatmış, bunlar için daha önce muhatabına yazdığı ifadelere işaret etmiştir. Mektup eksiktir.

İnşâ 193: Ali Paşa'nın Dîvân Efendisi Refia Çelebi'ye yazılmış olan bu meveddet-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, Halep Muhafızı silahtarının o taraflara gelişini fırsat bilip bu mektubu yazdığını, oğlu Ebülhayr'ın da muhatabın bir duacıları olduğunu, yardımlarını çok gördüğü merhum Bâkî Paşa için dua ettiğini belirtmiş, muhatabından da yardım ve lütuf beklediğini ifade ederek mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 194: Dürrî Efendi'ye yazılmış olan bu muhabbet-nâme, giriş ifadeleri ile başlamıştır. Nâbî burada, öncelikle muhatabını büyük şâirler Unsurî, Ferruhî, As-

cedî ve Firdevsî'ye benzetmiş, muhatabından mektup almak istediğini, Dürrî ve Sadî Efendilerin eserleriyle şevklendiğini, Halep Muhafızı'nda olan kasîde ve redif sohpetlerinden zevk aldığını ifade etmiş, bundan sonra ayrılıklarının daha fazla uzamaması temennisi ve duasıyla mektubunu sonlandırmıştır.

İnşâ 195: Küçük Çelebi-zâdenin kardeşi Süleyman Ağa Halep'e gitdiğinde kardeşi İsmail Efendi'ye yazılmış olan bu muhabbet-nâme, giriş ifadeleri ile başlamıştır. Nâbî burada, İstanbul'a hayran olduğunu, muhatabının kardeşini Halep'te görünce mutlu olduğunu beyan etmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 196: Mühürdar Musahip Paşa için yazılıp Mısır'a gönderilmiş olan bu muhabbet-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî'nin ifade zengiliğinin adeta mükemmel bir göstergesi olan bu mektup, muhataba duyulan sevgiyi belirten ifadelerle zenginleştirilmiş, dua ile bitirilmiştir.

İnşâ 197: Mehmet Emin Efendi'ye yazılmış olan bu muhabbet-nâme, giriş ifadelerinden sonraki bir beytin ardından yapılmış yorumlarla devam etmektedir. Nâbî burada, muhatabına kavuşmak istediğini, ancak buna bazı engellerin olduğunu, Vanî Hasan Ağa'ya, Ömer Efendi'ye selâm ettiğini, Attâr Çelebi'nin muhataba dua ettiğini, Mustafa Çelebi'ye muhabbetlerini sunduğunu, Kâtip Abdurrahman Efendi'nin selâm ettiğini, Kahveci-zâde Seyit Muhammed'in afyon müptelası olduğunu, Sahaf Seyit Ali Çelebi[1] ve Saçlı-zâde Ahmet Çelebi'nin ve cümle dostların selâm ettiğini beyan etmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 198: Mehmet Emin Efendi'ye yazılmış olan bu muhabbet-nâme, giriş ifadeleri ile başlamıştır. Nâbî burada, bazen Abdullatif Çelebi ile bostanda kalıp ağa hazretlerini ve muhatabını yad ettiklerini belirtmiştir.

İnşâ 199: Tevkiî Süleyman Paşa'ya yazılmış olan bu dua-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, tuğra motifi üzerinden kendi durumunu muhatabına izah etmiştir. Muhatabına daha önce de dua-nâme göndermek istediğini, ancak buna şartların el vermediğini beyan etmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 200: Reisülküttâb Râmî Mehmet Efendi ya da Halep'te Hüseyin Paşa-zâdeye bir tanıdığını tavsiye için yazılmış olan bu şefâat-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, Şeyh Hüseyin'in isteğiyle bu metni yazdığını, bu zata gerekli yardımın yapılmasını istemiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

---

1 Ali Emîrî Efendi, Nâbî'nin hicrî 1120 yılında Diyarbakır'da bulunduğunu ve bu esnada dostu olan Abdülvahhâb Ağa-zâde Muhammed Emîn'e bir mektup yazdığını ifade etmiştir. Bu mektupta Çâkerî mahlasıyla şiirler yazan Sahaf Seyit Ali Çelebi'nin selâmlarını dostuna iletmiştir (Ali Emîrî Efendi, s. 126-128).

İnşâ 201: Abdülbâkî Paşa'nın önceden bir müddet Veziriazam Tekfur-dağî Mustafa Paşa'ya kethüda iken yazılmış olan bu dua-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, bunu yazarken içinde bulunduğu mahcubiyetini, muhatabı tarafından kendisine mektup gönderilmediğini, bu dua-nâmeye bir inâyet-nâme ile cevap beklediğini beyan etmiş ve mektubunu dua ile bitirmiştir.

İnşâ 202: Tevkiî Süleyman Paşa'nın mühürdarı Ali Ağa'dan gelen serzeniş ifadeli mektupta büyük şâire ta'riz yapıldığından; şâirin tenkit dolu babacan nasihatlerle yazdığı bu cevâb-nâme, giriş ifadeleri ile başlamıştır. Nâbî burada, Çuhadar Mustafa tarafından mektubun kendisine ulaştığını, fazla yazı yazmaktan dolayı muhatabına mektup yazamadığını, kendisine gelen mektuptaki bazı ifadelerden dolayı bu mektubu yazdığını belirtmiş, bu ifadelere gerekli tenkitlerini yaparak mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 203: Tekfur-dağî Mustafa Paşa sadrazam olduğunda kethüdası Abdülbâkî Bey'e yazılmış olan bu tehniyet-nâme, giriş ifadeleri ile başlamıştır. Nâbî burada, Mustafa Paşa'nın sadaretinden memnun olduğunu detaylıca belirtmiş, bu tehniyet-nâmeyi sunmaya muhatabını vekil tayin ettiğini belirterek mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 204: Bir dosta yazılmış olan bu meveddet-nâme, giriş ifadeleri ile başlamıştır. Nâbî burada, muhatabına olan muhabbet ve sevgisini dile getirerek mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 205: Reisülküttâb Râmî Efendi görevinden azl olunup âsitâneye gitmesi emr olununca yazılmış olan bu tesliyet-nâme, giriş ifadeleri ile başlamıştır. Nâbî burada, bu durumun zor, ancak bunun takdir-i İlahî olduğunu, bu dünyada mutluluk gibi görünen şeyin aslında mihnet olduğunu, yaptığı hizmeti hakkıyla yaptığını, ulaşılacak tüm dünyevî makamlara ulaştığını, bundan sonra da ömrünü Allah'a taat ile geçireceğini, bu durumda bile bazılarının kendisinden bazı beklentileri olabileceğini beyan etmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 206: Devlet ricalinden birine Ayntâbî Ahmet Efendi'ye yardım edilmesi için yazılmış olan bu şefâat-nâme, giriş ifadeleri ile başlamıştır. Nâbî burada, bu kişiyle kırk yıllık ülfetleri ve kendisine yardım edilebilecek biri olduğunu belirterek yardımı muhatabına bırakmıştır.

İnşâ 207: Acem Ebubekir Efendi'ye yazılmış olan bu hulûs-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, öncelikle uzak diyarlarda olduğunu, daha önce iki defa tebrik metni gönderdiğini, vatanı Rühâ'nın istirahata uygun olmadığı için Halep'te yaşadığını, birkaç köyün mîrîsinin kendisine tahsis edilme-

sini, detayın Râmî Efendi'nin mektubunda yazıldığını belirtmiş, yardım isteğini yineleyerek mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 208: Mısır Valisi olunca Râmî Efendi'ye yazılmış olan bu tehniyet-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, Mısır'la ilgili kavramlara sıkça yer vererek bu haber yüzünden çok sevindiğini, yardım ve inayetini kendisinden eksik etmemesini ifade etmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 209: Cafer Paşa tarafından büyük şeyhlerden Şam'daki Şeyh Murat ya da Mahmud Efendi'ye Nâbî yazısıyla yazılmış olan bu meveddet-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Burada muhataptan gelen meveddet-nâme dolayısıyla mutlu olunduğu, manevî lütuf ve feyzin devam etmesi dileği belirtilmiş, dua ile mektup bitirilmiştir.

İnşâ 210: İbrahim Efendi Şam kadısı iken azlinden sonra âsitâneye giderken yolunun Halep'ten geçmesi ve bir müddet Halep'te misafir kalması talebiyle yazılmış olan bu davet-nâme, giriş ifadeleri ile başlamıştır. Nâbî burada, Halep'in büyük ve güzel bir şehir olduğunu, Muhafız Mehmet Paşa'nın da Halep'te muhatabın kalmasına sevineceğini, kendisi için bir evin hazırlandığını belirtmiş, Hüseyin Çelebi ve diğer görevlilere selâm ve dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 211: Recep Paşa'nın dîvân efendisi Ahmet Efendi'ye Şam'da iken yazılmış olan bu muhabbet-nâme, giriş ifadeleri ile başlamıştır. Nâbî burada, kendisinin uzun zamandan beridir buralarda unutulduğunu, bunda kendisinin de payı olduğunu, Şamlı Derviş Ali Çelebi'nin o taraflarda bir vazifesi olduğunu, bu vazife sebebiyle mektubunu yazdığını ve buna bir cevap yazılmasını ifade etmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 212: Musahip Mustafa Paşa'dan Şeyh Vanî Efendi'ye yazılmış olan bu meveddet-nâme, giriş ifadeleri ile başlamıştır. Burada muhatabın özlemiyle gönül yanık haldeyken ondan bir mektup geldiği, bu mektubun kendisini son derece mutlu ettiği ve bir an önce ona kavuşmak isteği ifade edilmiştir.

İnşâ 213: Sadrazamın mektupçu kethüdası Subhî-zâde Feyzullah Efendi'ye yazılmış olan bu latîfe-nâme, klişe giriş ifadeleri ile başlamıştır. Nâbî burada, muhatabıyla hayalî olarak görüştüğünü, Hisar Yalısı'nda babası ve Memişçik ile olan sohpetleri unutmadığını, Fethi-zâde'nin, muhataba olan sevgisini anlattığını, buna çok sevindiğini yazmıştır. Ayrıca muhatabından bir talebi olduğunu, bununla ilgilenmesini istediğini, kendisine birkaç yeni gazel hediye ettiğini, bunların kabul edilmesini dilemiş ve dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 214: Kamaniçe Kadısı Mîr-zâde Efendi'ye yazılmış olan bu mektup, dua ile başlamıştır. Nâbî burada, epeyce bir süreden beri muhatabıyla görüşemediğini, yeni gelen mektubuna çok sevindiğini, ancak mektuptaki ifadelerin zehir gibi olduğunu ifade etmiş, rind ve zahid ile ilgili bir tartışmaya yer vermiştir. Ardından geçen zaman içinde bazı dostane olmayan fiil ve sözlerden uzunca bahsedilmiş, dua ile mektup bitirilmiştir.

İnşâ 215: Merhum Köprülü-zâde Mustafa Paşa'nın oğlu Es'ad Bey'e yazılmış olan bu hulûs-nâme, giriş ifadeleri ile başlamıştır. Nâbî burada, medrese eğitimi kavramlarıyla muhatabından aldığı mektuba çok sevindiğini belirtmiş, muhatabının seviyesinin Sâib, Urfî ve Selîm gibi yüce olduğunu, şiir ve inşâda Sâlis Vassâf, Kelîm ve Fehîm gibi olduğunu ifade etmiştir. Halep Muhafızı Mehmet Paşa'nın bile kendisine ait kitap nüshasını birkaç defa okuduğunu söylemiş, muhataptan kendi risalesine bir takriz yazmasını istemiş ve mektubunu dua ile bitirmiştir.

İnşâ 216: Halep valisi Silahtar İbrahim Paşa zamanında Nâbî'nin hizmetine enderun ağalarından Mahmud Ağa adında siyah bir Arap verilir. Nâbî, bu kişinin nursuz çehresinden rahatsız olur. Durumu şikâyet ettikçe İbrahim Paşa, latifeyle ağayı Nâbî'ye musallat eder. Derken paşa azl edilip Kerkük'e giderken yolda zikredilen ağanın lisanından Habeşî-zâde yazısıyla bir mektup yazar ve mektubu Nâbî'ye gönderir. Bu mektup, gelen söz konusu mektuba Nâbî'nin yazdığı ağır bir cerb-nâmedir. Mektup, olumsuz manalar ve hakaret dolu ifadelerle başlamış ve aynı üslûpla bitirilmiştir.

İnşâ 217: Bâkî Paşa'nın emrinde çalışan, önceden Kastamonu Mütesellimi olan Halil Ağa'nın bazı uygunsuz söz ve fiillerinden dolayı öfkelenen Nâbî Efendi'nin ciddiyetsizce yazdığı bu mektup, alaycı bir üslûpla yazılmıştır. Nâbî burada, kendisine muhatabından gelen mektuptaki uygunsuz ifadelerin oldukça ağır sözlerle tenkit etmiştir.

İnşâ 218: Halep Muhassılı Bâkî Paşa'nın görevinden azledilmesinden sonra Nâbî'nin üzüntülerini beyan etmek için yazdığı bir mektuptur. Nâbî burada, muhatabını çok sevdiğini, kendisiyle geçirdiği anları asla unutamadığını tafsilatlı olarak ifade etmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 219: Reis kâtiplerinden Ledünnî adında kâtibin manasız mektubuna Nâbî Efendi'nin *hezl-amiz* yazdığı bir mektuptur. Bu mektup, manasızlığından dolayı büyük bir kısmı okunamadığından tıpkıbasım olarak karşılaştırmalı metne alınmıştır. Mektubun anlaşılabilen son kısmı ise okunmuş ve karşılaştırmalı metne alınmıştır.

İnşâ 220: Manisalı Birrî Efendi'nin Bülbüliyye adlı eserine Nâbî Efendi'nin yazmış olduğu takrizdir. Nâbî burada, muhatabını ve eserini beliğ ifadelerle övmüş, metnini bir beyitle bitirmiştir.

İnşâ 221: Başlıksız olan bu tehniyet-nâmenin kime gönderildiği belli değildir. Giriş ifadeleri ve dua ile başlayan bu metinde Nâbî, daha önce muhatabına bir dua-nâme gönderdiğini, ondan lütuf ve ihsanlar beklediğini beyan etmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 222: Başlıksız olan bu dua-nâmenin kime gönderildiği belli değildir. Giriş ifadeleri ve dua ile başlayan bu metinde Nâbî, muhatabının İslâm Âlemi tarafından çok sevildiğini, onun âleme çok faydası olduğunu, muhatabına bir kasîde gönderdiğini beyan etmiş, Farsça bir beyit ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 223: Büyük tezkereci Abdullah Efendi'ye gönderilmiş olan bu mektup, giriş ifadeleri ve dua ile başlamaktadır. Nâbî burada, Süleymaniye Tab-hanesi'nde hazırlanmış olan bir eserle ilgili değerlendirme yapmakta ve eserin basımıyla ilgili kusurları dile getirmektetir.

İnşâ 224: Sadrazam olması sebebiyle muhataba gönderilmiş olan bu tehniyet-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamaktadır. Nâbî burada, duyduğu bu habere çok sevindiğini, daha önce de muhatabına kavuşmak istediğini, ancak yaşlılığının buna engel olduğunu, kendisinden mektup beklediğini, Beglikçi Râmî Efendi ile beraber sevgilerini ilettiğini belirtmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 225: Başlıklardan birinde (MH1) Kandiye Kalesi'ni fetheden Köprülü-zâde Ahmet Paşa'ya Nâbî yazısıyla Musahip Mustafa Paşa tarafından gönderildiği belirtilen bu mektup, Nâbî'nin latifelerini içermektedir. Metin, klişe giriş ifadeleri ve dua ile başlamaktadır. Mektubun sahibi burada, kendisine gelen mutlu bir haber üzerine bu mektubun yazıldığını, humma hastalığına yakalanmasına rağmen Çavuşbaşı İbrahim Ağa'dan aldığı mektuba çok sevindiğini, çok zor olmasına rağmen fethedilen kalenin çok sağlam ve meşhur olduğunu, bunda Allah'ın yardım ve inayetiyle muhatabının büyük payı bulunduğunu belirtmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 226: Başlıksız olan bu dua-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamaktadır. Nâbî burada, halinin iyi olmadığını, kendisine yardım edilmesini muhatabına iletmiştir.

İnşâ 227: Bu metin, Râzî'nin bir gazeli ile başlamaktadır. Nâbî, bu gazelin tenkidini yapmış ve şâirini eleştirmiştir.

İnşâ 228: Râzî mahlasıyla garip şiirler yazan bir şâirin yazdığı kasîdeye Nâbî'nin yazdığı takrizdir.

İnşâ 229: Şeyhülislâm Seyit Feyzullah Efendi'nin mahdumlarına Mekke kadısı iken latife yoluyla yazılmış olan bu dua-nâme, secili bir giriş ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, muhatabına olan muhabbetini uzun uzadıya dile getirmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 230: Nâbî'nin bazı lâle isimlerini içeren beliğ mektubudur.

İnşâ 231: Nâbî'nin güzel tabirler ile yazdığı kıymetli bir hulûs-nâmedir.

İnşâ 232: Nâbî'nin güzel tabirler ile yazdığı kıymetli bir muhabbet-nâmedir.

İnşâ 233: Arslan Mehmet Paşa tarafından dîvân efendisi Rasih Efendi yazısıyla gelen mektuba Nâbî'nin yazdığı tesliyet-nâmedir. Burada Nâbî, yaşlılık ve hastalığına işaret eden bir beyitle muhatabından helallik istemiştir.

İnşâ 234: Sadrazam Mehmet Paşa'ya sefere çıktığı esnada yazılmış bir mektuptur.

İnşâ 235: Hatice Sultan'a gönderilmiş olan bu dua-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî bu metinde, mektubu Hacı Ömer Ağa'nın âsitâneye/başkente gidişi vesilesiyle yazdığını belirtip lütuf talebini söyleyerek mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 236: Başlıksız olan bu mektupta, muhataba gönderilmiş bir kasîde ile ilişkili olarak bu mektubun yazıldığına işaret edilmiştir. Ayrıca Nâbî, kendisine muhatabından gelen mektuba son derece sevindiğini ifade etmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 237: Antakya'da çıkan fitnenin giderilmesi için Halep Valisi İbrahim Paşa görevlendirilir. Paşa görevini yerine getirerek Halep'e geri döner. Dîvân Efendisi Habeşî-zâde'ye hitaben teşekkür etmek amacıyla yazılmış olan bu hulûs-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, öncelikle muhatabına teşekkür etmiştir. Ardından bu görevi ifa eden İbrahim Paşa'ya teşekkürlerini dile getirmiş, bir beyitle mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 238.1: Mısır Valisi Râmî Mehmet Paşa'nın gönderdiği mektuba yazdığı cevâb-nâmedir. Nâbî burada, aldığı mektuptan dolayı çok mutlu olduğunu beyan etmiştir.

İnşâ 238.2: Bu mektupta Nâbî, öncelikle Sabit Efendi'nin eserlerinden zevk aldığını, Sabit Efendi Mısır'a gittikten sonra ondan hediye ya da şiir alamadığını ifade etmiştir. Sabit Efendi'nin İstanbul'a gitmesine çok sevinen Nâbî, Halep

Mollası ile İstanbul'a bu mektubu göndermiştir. Burada Sabit Efendi'nin şiirleri, Mısır şekerine eşdeğer olarak değerlendirilmiştir. Nâbî, mektupla beraber birkaç yeni gazelini de gönderdiğini, bunların muhatabı tarafından kabul edilmesini dile getirmiştir. Ayrıca Sabit Efendi'de bulunan Dîvân nüshasında yer almayan yüzden (100) fazla gazelin kendisinde olduğunu belirtmiş, dua ile mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 239: Sadrazamın kethüdası Osman Ağa'ya yazılmış olan bu hulûs-nâme, giriş ifadeleri ile başlamıştır. Nâbî burada, muhatabından bir mektup alınca çok mutlu olduğunu iki Farsça beyitle dile getirmiştir.

İnşâ 240: Erzurumlu Şâir Hakkâk Mosis adlı Ermenî şâirin gönderdiği mektuba yazılmış olan bu cevâb-nâme, giriş ifadeleri ve dua ile başlar. Nâbî burada, muhatabıyla olan şiir ve inşâ ile ilgili karşılıklı sohpet ve atışmalarına yer vermiştir.

İnşâ 241: Bâkî Paşa'nın dîvân efendisi Enis Efendi'den Gürcü beççe isteğini dile getiren latif üslûpla yazılmış nükteli bir mektuptur. Nâbî mektubunda kendisinin Halep'te yaşadığını, durumunun iyi olduğunu, muhatabından mektup aldığını, Osman Paşa'nın kethüdası Ahmet Ağa'nın Halep muhassılı olduğunu, Fazlı Efendi'ye selâmlarını ilettiğini belirtmiş, iyi hasletlerini zikretmek babında dört güzel dosta yer vermiştir. Bu dostlar; Fazlı Efendi, Bâkî Ağa, Enis Efendi, Faik Efendilerdir. Mektubunu dua ile bitirmiştir.

İnşâ 242: Sabit Efendi'ye yazılmış olan bu mektup, giriş ifadeleri ve dua ile başlamıştır. Nâbî burada, *Hayr-âbâd* adlı eserin bir nüshasının Faik Efendi'de olduğunu, Faik Efendi'ye yazdığı bir mektubunda bu hikâyecik için Sabit Efendi'den takriz yazmasını istediğini, Sabit Efendi'nin mektuplarını kendisine Halil Ağa'nın getirdiğini belirtmiş, beş beyitlik bir Farsça manzumeyle mektubunu bitirmiştir.

İnşâ 243: Hocalar ile medrese talebeleri arasında geçen bir sohbeti içeren bu metin, talebelerin derse ve medreseye gitmemek için uydurmuş olduğu akıl almaz bahaneler ve buna çözüm olarak sunulan öneriler üzerinde müderrislerle varılan sözleşmeden bahsetmektedir.

İnşâ 244: Nâbî'ye İnşâ 215'teki gibi benzer sebeplerle yazılıp gönderilmiş olan bir mektuba Nâbî'nin verdiği cevap olduğu düşünülen bu mektup, hakaret dolu ifadelerle başlamaktadır. Nâbî, burada kendisine gönderilmiş olan söz konusu mektubu, adeta cümle cümle tenkit ederek değerlendirmiş, yine hakaret dolu ifadelerle mektubunu bitirmiştir.

Mektup Türleri

Mektup yazımı belli kural ve kalıplara bağlıdır. Her mektup türünün kendine has bazı kuralları vardır. Bu kurallar göz önünde bulundurularak, metinler inşâ edilmektedir. İnşâ sürecinde mektubun kime ve niçin yazıldığının bilinmesi önemlidir. Çünkü oluşturulacak metin bunlara göre şekil almaktadır. Bu yüzden kâğıt düzeninden kullanılacak ifadelere kadar birçok hususun, mektup yazarken göz önünde bulundurulduğu görülmektedir. Göz önünde bulundurulan bu hususlar, ayrıca mektubun türünün ne olacağını da belirlemektedir.

Fars Edebiyatında resmî mektuplar *sultâniyat*[1], özel mektuplar *ihvâniyat* adıyla sınıflandırılmıştır. Dîvân Edebiyatında da buna benzer isimlendirmeler yapılmıştır. (Gültekin, 2007: 241)[2]. Buna göre Münşeât'ın metinleri ağırlıklı olarak *ihvâniyat* türünde metinlerdir.

Münşeât'ta birçok türde mektup yer almaktadır. Bir mektubun hangi türe ait olduğuna karar vermek için bazen zorluk yaşanmıştır. Bir mektup (İ. 174. ve İ. 160 gibi), hem bir dua-nâme hem de bir niyaz-nâme olarak değerlendirilebilir. Başlığında dua-nâme yazan bir metin (İ. 117 gibi), ayrıca bir şefâat-nâme olarak da değerlendirilebilir. Bu durum, bir hatadan ziyade metne bakış açısıyla ilgilidir.

Münşeât'ta yer alan mektup türleri şunlardır: Tezkere, duâ-nâme, ricâ-nâme, tehniyet-nâme, şefâat-nâme, hulûs-nâme, meveddet-nâme, niyâz-nâme, ubûdiyet-nâme, arzuhâl, cevâb-nâme, muhabbet-nâme, teşekkür-nâme, darâat-nâme, davet-nâme, latîfe-nâme, neşât-nâme, nevâziş-nâme, takriz-nâme, tesliyet-nâme, tetimme-i mektup, cerb-nâme, hezl-nâme, iltimâs-nâme, kerem-nâme. Bu mektup türlerinin yanında "cerb-nâme, davet-nâme, dostî-nâme, hasb-i hâl-nâme,

---

1 Muhatabın/muhtevanın devlet ya da devletle ilişkili olması halinde yazılar-yazışmalar/mektuplar "fermân, nâme-i humâyûn, hatt-ı humâyûn, berât, menşûr, mülk-nâme, ahd-nâme, irâde, takrîr, telhîs, ruk'a, buyurıldu, tezkire, tarhaniyet-nâme, arîza, kâime, temessük, arz, arz-ı hâl, arz-ı mahzar, tahrîrât, şukka" gibi ismler almaktadır (Gültekin, 2007: 261).

2 Mektup türleriyle ilgili bk.: Gökçe, Recep. (2006). *Eski Türk Edebiyatında Mektup ve Bir Mecmû'a-i Münşeât (İnceleme-Metin-Tıpkı Basım)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bu çalışmada ayrıca uhuvvet-nâme, şevk-nâme, ta'ziyet-nâme, taleb-nâme, şefakat-nâme (şefkat-nâme), mu'âvenet-nâme, muhlis-nâme, tavsiye-nâme, irsâl-nâme, i'lâm-nâme, şikâyet-nâme, iyâdet-nâme adlı mektup türlerinden de bahsedilmiştir (Gökçe, 2006: 21). Haksever, farklı olarak i'tizâr-nâme (özür beyan eden metin), i'zâz-nâme (ikram içerikli metin), tevkîr-nâme (ululama içerikli metin), istimâlat-nâme (gönül alma, çekme, avutma içerikli metin) türlerinden bahseder (Haksever, 1996: 26). Bu husus için ayrıca (İnce, 2009: 649-650.)ye de bakılabilir.

heves-nâme, iltifât-nâme, iltimâs-nâme, inâyet-nâme, iştiyâk-nâme, kerem-nâme, mekremet-nâme, neşât-nâme, nevâziş-nâme, tesliyet-nâme" türlerine de az da olsa Münşeât'ta yer verilmiştir. Bu eserde ayrıca herhangi bir türe dahil edilmeyip başlıklarında hâşiye, ser-nâme, inşâ gibi ifadeler yazan metinler de yer almaktadır. Mektup türlerinin karşılaştırmalı metin içindeki sayıları Mektup Türlerinin Sayısı Tablosunda (Tablo 2) gösterilmiştir.

Yukarıda isimleri anılan türlerden Münşeât içinde üçten fazla örneği olan mektup türleri ile ilgili kısa açıklamalara aşağıda yer verilmiştir:

Arz-ı Hâl: Sözlükte kişinin kendi halini ya da ne halde bulunduğunu bildirmesi, dilekçe anlamında kullanılan arz-ı hal, bir iş için bir makam veya resmî daireye yazılan dilekçe anlamına gelmektedir. İstid'â-nâme olarak da değerlendirilir (Gültekin, 2007: 282)[1]. Bu tür metinlerde Nâbî genellikle kendi durumunu devlet idarecilerine bildirmiş, konu ile ilgili olarak onlardan yardım talep etmiştir. İncelenen eserde bu türe ait on adet metin yer almaktadır.

Cevâb-nâme: Gelen bir mektub, konu ya da soruya cevap amacıyla yazılan mektuplardır (İnce, 2009: 650). Nâbî, bu metinleri yazarak kendisinin bir meselede yardımını isteyen ya da fikrini soran veya herhangi bir hususla ilgili olarak kendisine gönderilmiş olan mektuplara cevap vermiştir. Münşeât'ta cevab-nâme türünde on metin yer almaktadır.

Darâat-nâme: Muhataba itaat etmeyi, ona tabi olmayı belirten, alçak gönüllüce yazılmış aşırı tevazu içeren mütevazi mektup türüdür (Haksever, 1996: 26). Nâbî, devrinin önde gelen yöneticilerine samimiyetini ve sadakatini belirtmek amacıyla bu türde mektuplar yazmıştır. Münşeât'ta bu türe ait dört mektuba yer verilmiştir.

Dua-nâme: Bu tür, din ve devlet büyükleri ya da ana-baba için Allah'tan iyi dilek ve temennilerde bulunmak üzere yazılır (İnce, 2009: 649). Bunun yanında bu türde birine işi, hastalığı gibi durumlardan dolayı dua etme ya da birini herhangi bir etkinliğe davet etme söz konusu edilir. Münşeât içinde en fazla mektuba sahip olan türlerden biri olan dua-nâme türüne ait otuz dört mektup yer almaktadır.

Hulûs-nâme: Sadece muhabbet, alaka ve bağlılığı göstermek için içtenlikle yazılmış olan mektup türüdür. Nâbî, devletin önde gelen yöneticilerine muhabbet ve bağlılığını göstermek için bu türde mektuplar yazmıştır. Bu türe ait karşılaştırmalı metin içinde on iki adet mektup yer almaktadır.

---

1 Dilekçeler hakkında daha ayrıntılı bilgi için bk. Afacan, 2011; İpşirli, 1991.

İnşâ: Bu tür metinlerin en önemli özelliği, bir mektup gibi herhangi birine ithafen yazılmamış olmalarıdır. İnşânın konusu herhangi bir edebî, sanatsal durum ilgili olabileceği gibi bir metnin tenkidi ile ilgili de olabilir. Ayrıca bu metinleri, bir tür olarak da değerlendirmemek gerekir. *İnşâ* isminin verilmesi, başlıklarında bu ifadenin kullanılması sebebiyledir. Münşeât'ta on yedi metnin başlığında *İnşâ* ifadesi geçmektedir.

Muhabbet-nâme: Bu mektuplara meveddet-nâme, şevk-nâme ya da uhuvvet-nâme isimleri de verilmektedir (Gültekin, 2007: 242). Kişinin kendi sevgisini ya da aşkını muhatabına belirtmek için yazdığı mektup türüdür. Bu türden dokuz adet mektuba Münşeât'ta yer verilmiştir. Meveddet-nâme ismiyle ise Münşeât'ta on bir adet mektup bulunmaktadır.

Niyâz-nâme: Yalvarma, yakarma üslûbuyla yazılmış mektup türü olup dua, istek ve herhangi bir ihtiyaç amacıyla muhataba yazılırlar (Haksever, 1996: 26). Nâbî de beliğ ifadelerle niyaz-nâmeler yazmış, genellikle devlet büyüklerine bir ricasını arz etmek üzere göndermiştir. Bu türe karşılaştırmalı metin içinde on bir defa rastlanmaktadır.

Ricâ-nâme: Bu türün en önemli özelliği, bir ümit ya da beklenti veya bir istek ya da dilek ile ilgili olarak yazılmış olmalarıdır. Münşeât'ta bu türden on yedi mektup bulunmaktadır.

Şefâat-nâme: Bir suçun affedilmesi (Gültekin, 2007: 260) ya da herhangi bir iş için yardım istenmesi amacıyla yazılan mektuplardır. Bu türde bazen iyi haslet ve liyâkatinden dolayı bir kişinin devlet yöneticisine ya da bir üst makama tavsiye edilmesi söz konusu edilir. Şefâat-nâmeler o kadar etkilidir ki, devlet yöneticileri herhangi bir göreve atama yapacağı zaman kendilerine gelmiş bu tür metinleri de dikkate almışlardır. Tarikat şeyhlerinden gelen şefâat-nâmelerin de atamalarda önemli etkisi olmuştur (Yılmaz, 2006: 100). Bu bağlamda Nâbî'nin Münşeât'ında genellikle bazı kişilerin ihtiyaçlarını gidermek amacıyla şefâat-nâme türünde on üç metin yer almaktadır.

Tehniyet-nâme (tebrîk-nâme): "Tebrikler, hoş geldin!" demek için bir yöneticiye yeni atandığı/geldiği makam sebebiyle yazılmış olan mektuplardır. Tebrîk-nâme ismiyle doğum, düğün, terfi gibi mutluluk verici olayların kutlanması amacıyla da yazılırlar. Nâbî, devlet büyüklerinden Vezir Ali Paşa, Abdülbâkî Paşa, Râmî Mehmet Paşa gibi şahsiyetlere yeni görevlerine atanmalarından dolayı tehniyet-nâmeler yazmıştır. Münşeât'ta on dört metin, tehniyet-nâme türündedir.

Teşekkür-nâme (şükür-nâme): Yapılan bir iyiliğe teşekkür etmek amacıyla yazılmış olan mektup türü olup Münşeât'ta bu türün özelliklerini taşıyan beş metne yer verilmiştir.

Tezkere: *"Herhangi bir iş için müsaade edildiğini bildirmek üzere alınan resmî vesika, tezkire"* anlamında olan bu kelime, *pusula* manasında da kullanılmaktadır. Resmî kurumlar veya kişiler arasında iletişim amacıyla teferruatsız ve sade bir dille yazılmış metin/mektuplardır[1]. Karşılaştırmalı metninde genellikle kısa olup tür olarak herhangi bir türe ait yeterli veri vermeyen metinler de tezkere olarak değerlendirilmiştir. Bunlardan bir kısmının *tezkere* olarak değerlendirilmesinde, başlıklarındaki *tezkere* ifadesi etkili olmuştur. Diğerleri de bu örneklerle ilişkilendirilip/kıyaslanıp *tezkere* olarak değerlendirilmiştir. Münşeât'taki otuz yedi (37) tezkere, konu bakımından farklılıklar arz etmektedir.

Ubûdiyet-nâme: Bir devlet büyüğüne olan bağlılık, sadakat, bendelik, kulluk ve köleliği belirtmek amacıyla yazılıp söz konusu kişiye/makama arz edilen mektuplardır (İnce, 2009: 649). Münşeât'ta devletin önde gelen yöneticilerine gönderilmiş on bir ubûdiyet-nâme metni yer almaktadır.

G. Münşeât'ın Üslûp ve Dil Bakımından İncelemesi

Üslûp, *"…kişinin kendi duygu, düşünce ve heyecanlarını dile getirme şekli, dili kullanma biçimi…"* (Durmuş, 2002: 383) olarak tanımlanmıştır. Birçok etken üslûbun oluşmasına katkı sağlamaktadır. Bunlar arasında inanç ve toplumsal hayatın da önemli yeri vardır (İnce, 2009: 646).

XVII. asır, sade bir dille yazılan eserlerin yanında Veysî, Nergisî, Nâbî gibi münşîlerin Türkçe nesrin tüm imkânlarını zorladığı, ancak erbabınca bilinebilen girift, sunî ve muğlak metinlerin yazıldığı bir asırdır (Coşkun, 2004: 554).

Nâbî'nin nazımdaki üslûbu için Bilkan, *"…fazla kullanılmayan, sözlük sayfaları arasında kalmış kelimelerin, şiir ve nesir dilini güçleştirdiğini belirtmesine rağmen yazdıklarında pek uygulayamamıştır."* (Bilkan, 2006: 116) ifadelerini kullanmıştır. Kaplan, Nâbî'nin nesirdeki üslûbunu *"…daha ağır, zincirleme Farsça terkiplerle dolu…"* sözleriyle dile getirmiştir (Kaplan, 2008: 60). Okuyucu'nun *"… nesir dilinde hüner gösterme arzusuyla hareket eden diğer nâsirler gibi Nâbî de tam bir münşî tavrı sergiler."* (Okuyucu, 2013: 118) ifadeleri, Nâbî'nin sanat yapma endişesini belirtmektedir.

---

1 Ayrıntılı bilgi için bk. Gültekin, 2007: 242; Haksever, 1996: 26.

Tanzimat dönemine kadar nesirde üstat olarak kabul edilen Nergisî (Çaldak, 2004: XII) ile Veysî, kendi dönemlerinde birçok aydının genelde kullandığı tarz ve üslûpla yazmışlardır. Onlar, Türk dilini Arapça, Farsça kelime ve izafetlerle, seci ve diğer edebî sanatlarla, uzun cümlelerle yoğun bir şekilde kullanan kişiler olarak anılmaktadır (Haksever, 2001: 179)[1]. Nâbî'nin mektuplarında da böyle bir üslûp özelliği kısmen mevcuttur. Bu yüzden onu inşâ hususunda *başarılı* olarak (Mengi, 1991: 28) değerlendirmek gerekir[2].

Nâbî'nin üslûbuyla ilgili olarak Münşeât nüshalarından birinin derkenarında yazılmış olan şu ifadeler önemlidir: *"Nābī merḥūm neṯr ḫuṣūṣunda dehā(?) mahāretli olup ez-cümle iş-bu kitābda münderic mektūblardan māʿadā Rūhā'ya çoḳ āṯārı ve müfīd maḳāleleri bulunduġı añlaşılmış ise de merḥūmuñ birāz şedīd lisān ile müştehir olduġı da unutulmamalıdur*[3]*."* Bu ifadelerden Nâbî'nin nesir konusunda bir dahi olduğu, Münşeât'tan başka çeşitli makalelerinin olduğu, kendi döneminde ağır bir lisanla yazmasıyla öne çıktığı anlaşılmaktadır.

İnşâ tekniği ve üslûbu açısından bakıldığında Münşeât'ta sadece Nâbî'ye has bir üslûptan bahsetmek mümkün değildir. Bu çalışma yapılırken ulaşılıp da karşılaştırmalı metne alınmayan mektup örneklerinden anlaşıldığı kadarıyla, birçok kişinin üslûbu ile Nâbî üslûbu, aslında birbirine oldukça yakındır. Nitekim, münşeâtlarda inşâ tekniği açısından kişiye/yazara göre değişmeyen kalıplaşmış ve yerleşmiş tarzlar kullanılmıştır[4]. Bu yüzden Nâbî'nin münşeât üslûbu üzerinde *o türle ilgili oluşmuş geleneğin* epeyce etkili olduğu anlaşılmaktadır.

Nâbî'nin Münşeât'ında üslûp için *ṣūret, naḳş, taʿbīr, libās, ṭarz, ṭavr, ḳabā, reviş, vādī, vażʿ, reftār* gibi ifadeler, özellikle girişteki kısa metinlerin başlıklarında kullanılmıştır. Bu ifadelerin hayli fazla olması, üslûp için bu dönemde kullanılan kavram zenginliğine ve Nâbî'nin farklı üslûpları tek bir metin içinde bile rahatlıkla kullanabildiğine işaret etmektedir.

Münşeât'ta Nâbî'nin tekdüze bir üslûbundan bahsetmek mümkün değildir. Bu durum, eserin büyük bir kısmının mektuplardan oluşmasından kaynaklanmakta-

---

1 Tanpınar, nesrin bol sanatlarla süslü olması ve anlamının kapalılığı ile ilgili olarak "… nesirde söz sanatları iptilâsının mühim sebebi de şüphesiz ki, başka dillerde plastik sanatlardan ve resimden gelen terbiyeden, onların insana açtığı sarih görüş imkânından mahrum oluşudur." ifadelerini haklı olarak kullanır (Tanpınar, 1997: 33).

2 *"Nâbî'nin nesrinin genellikle süslü olduğu söylenebilir."* (Ambros, 2011: 249).

3 A nüshası 147b.

4 İnşâ üslûbu için bk. Tanpınar, 1997: 32; Gökyay, 1974: 18; Batislam, 2009: 80; Haksever, 2009: 25.

dır. Doğal olarak bu mektuplar, farklı zamanlarda, farklı kişilere yazılmıştır. Bundan dolayı Münşeât'taki Nâbî üslûbu; muhataba, zamana ve konuya göre farklılık arz etmektedir. Yani üslûbu önemli ölçüde muhatabın ilmi, irfanı, makamı ve mevkisiyle beraber içinde bulunulan çağ/zaman ve metnin muhtevası şekillendirmektedir[1]. Nitekim Nâbî ve Gelibolulu Mustafa Âlî gibi yazarların farklı eserlerinde farklı üslûpları da kullandığı (Coşkun, 2004: 553) dikkate alınırsa aslında Nâbî üslûbunun karmaşıklığı daha iyi anlaşılmış olacaktır.

Münşeât'ta sade ve anlaşılır bir Türkçe ile yazılmış bazı mektuplar bulunmaktadır. Bunların yanında anlaşılması zor, içinde Arapça ve Farsça kelimelerin çok olduğu zincirleme terkiplerle dolu mektuplar da yer almaktadır. Ağır, süslü ve sanatlı üslûp özellikleri, eserin ilk metinlerinde oldukça fazladır.

Nâbî'nin inşâ üslûbu, genellikle muhatabının anlamadığı ve içinden çıkamadığı bir üslûp değildir. Aksine o, muhatabının birçok yönden seviyesini sık sık göz önünde bulundurmuştur. Ama bunu yaparken kendi sanatından taviz vermemiştir.

Münşeât, Nâbî'nin nesir üslûbunun zenginliğini kanıtlamak için önemli bir tanıktır. Çeşitli duyguları latifeli, hicivli ve şiirsel ifadelerle yazdığı ve adeta bir sanat etkinliğine dönüşen mektupları, onun üslûbunun anlaşılması açısından önemlidir. Nâbî, Münşeât'taki birçok mektubunda bir taraftan muhatabına bazı tavsiyelerde bulunurken diğer taraftan İ. 244'te olduğu gibi argo ve küfür dolu ifadeleri rahatlıkla kullanabilmektedir.

Münşeât'ın dili Türkçedir. Nâbî, bu eserinde sık sık Arapça ve Farsça kelimelere yer vermiştir. Rastgele seçilen bir sayfada bile kelimelerin epeyce bir kısmının Arapça ve Farsça olduğu görülecektir. Hatta Nâbî'nin eserinde, sadece Türkçenin bazı kelimelerini, eklerini ve cümle düzenini kullandığı bile söylenebilir.

Münşeât içinde terkiplere oldukça sık yer verilmiştir. Aşağıdaki metin, eserin başında yer alan sanat kaygısıyla kaleme alınmış metin parçalarından biridir:

*"Ḥażret**lerinüñ** meclis-i pākīze-niẓām**larına**, māliş-i cebhe-i taʿẓīm ü sitāyiş pīşānī-i tekrīm **ile** ʿarża-dāşt-ı dāʿī-i ḳadīm **budur** ki, ābyārī-i feyyāże-i ʿināyet ve rīziş-i zülāl-i iltifāt-ı bī-ġāyet**üñüz ile** şüst ü şūy-ı pīrāhen-i çirk-āgīn-i hicrān ve taṭhīr-i cāme-i ḥırmān **itmek, çoḳdan** cā-kerde-i ṭaşt-ı hezār sūrāḫ-ı dil ü cān **olmaġla**, in-şāʾallāhu teʿālā, ḳurṣa-i ṣābūn-ı mihr-i münīr legen-i çarḫ-ı müstedīrde, kef-feşān-ı sepīde-i ṣubḥ **olduġı** āvānda ṭaraf-ı ṣenāverīye taḥrīk-i ḳādime-i teşrīf **ile***

1 Üslûbun şekillenmesinde önemli yer tutan muhatabın makamı, mektup yazarken a'lâ, ednâ ve akran olarak değerlendirilir (Haksever, 1996: 9).

*dāmen-i dilden izāle-i vesaḫ-ı aḥzāna himmetleri mercū**dur**, bāḳī (İ. 8)."* Bu metindeki Türkçe unsurlar koyulaştırılarak yazılmıştır. Dikkat edilirse metindeki ek ve kelimelerin sadece çok az bir miktarı Türkçedir. Ayrıca en az üç kelimeden oluşan terkiplere sık sık yer verilerek süslü ve sanatlı bir üslûp kullanılmış, sanat kaygısı gözetilmiştir.

Aşağıdaki metin, daha önce hizmetinde bulunmuş avamdan birinin ağzındanmış gibi yazılıp kendisine gönderilen bir mektuba, Nâbî'nin verdiği bir cevab-nâmeden alınmıştır:

*"**…**Estaġfiru'llāh ve etūbū ileyhi ki, **seni** ḫāṭır**a getürüp** ḥāl**üñden** suʾāl **eyleyem. Seni** ḫāṭıra **getürmek**, müʾeddī-i istiʿāze ve mūcib-i istiġfār**dur** ve cemīʿ-i vesāvis-i fāside ve evhām-ı muvaḫḫişe, **seni** tefekkür**den** ehven**dür**. Farażā, ṣıḥḥatüñi ḫaber **vireceklerine** müteyaḳḳın **olsam** zebān**uma getürüp** ḥāl**üñden** suʾāl **itmeyecegüm** Ḫüdā**'ya** ʿıyān**dur** (İ. 244)."* Bu mektubun muhatabı, avamdan bir hizmetçidir. Yazar burada, muhatabının bilgi ve kültür seviyesini dikkate alarak Türkçe unsurlara daha fazla yer vermiş anlaşılmasında sıkıntı yaşanmaması için az da kısa terkipler kullanmıştır. Ancak bunu yaparken sanat kaygısını göz ardı etmeyen bir üslûp kullanmıştır.

Münşeât'ta yazar, sık sık uzun cümlelere yer vermiştir. Öyle ki, uzun cümlelerin eserin tüm metinlerinde bulunabilmesi mümkündür. Böyle cümlelere bu kadar fazla yer verilmiş olması, Nâbî'nin anlaşılmasını oldukça zorlaştırmaktadır. Hatta İ. 93 gibi bazı metinlerin sadece tek bir uzun cümleden oluşuyor olması, bunu kanıtlamaktadır. Aşağıya alınmış olan iki örnek cümle, bu hususu rahatlıkla gözler önüne sermektedir:

Örnek 1: *"…Reşeḥāt-ı ḳalem-i rengīn-ḫırāmı ḫāl-i cemāl-i şāhid-i āmāl ve nefeḥāt-ı himem-i infiṣāmı bādī-i iḳbāl olan fażīletlü, mürüvvetlü efendüm ḥażretlerinüñ maḥfaẓa-i cerīde-i ʿavārif ve muḳavvā-yı eczā-yı maʿārif olan mevḳiʿ-i maʿālī-rüsūmlarına, ṣafaḥāt-ı defter-i muḥāsebe-i aʿmāl-i ʿālemiyāna güncāyiş mertebesinden bīrūn duʿā ve rūz-nāme-i nüh cild-i āsmān-ı keşret-i sevdā ile cāme-pūş-ı ʿanber-gūn-ı leyāl olmaḳ derecesinden efzūn ṣenā ī̱ṣārī siyāḳında müsvedde-i ẕalāmı ṣaḥīfe-i ufuḳ üzre beyāż iden ḥūrşīd-i zerrīn ḳalem-i şākird-i dāʾirü'l-ifāde-i pertevi olmaġla rūşenā-yı ʿālem olan ḳalb-i münīrleri, tefaḥḥuṣ-ı ser-saṭr-ı dībāce-i risāle-i iştiyāḳ ḳılındukdan ṣoñra ʿarīża-i niyāzmendī budur ki, defter-i muʿteber-i ḫāṭır-ı ḥaṭīrlerinde esāmī gürūh-ıaḥibbā tefaḳḳudı eṣnāsında nām-ı devlet-ḫᵛāhı daḫı çeşm-güẕār-ı iltifātları olur ise* بمنّه سبحانه و تعالى *, berāt-ı ser-best-i ṣenāları, der-dest olmaġla ḳalem-rev-i çehār-ḫāne-i vücūd-ı ḫāksār, ʿavārıż-ı āsīb-i rūzgārdan muʿāf olup*

zemīn-i ḳalb-i ḥazīn dīvān-ḫāne-i āferīnişde cenāb-ı ʿālīlerine muḳāṭaʿa-i ḫāṣ taʿyīn buyurılduġı demden berü ḥāṣıl olan naḳd-i nā-maġşūş-ı duʿā dest-i ḥavāle-i şevḳ ile teslīm-i ḥazīne-i icābet ḳılınmaḳ, ẕimmet-i ṣadāḳatümüzde ʿadīmuʾt-taḥvīldür… (İ. 64)"

Örnek 2: *"Sebeb-i taḥrīr-i veṣīḳa-i leṭāʾif ve mūcib-i tasṭīr-i nemīḳa-i ẓarāʾif budur ki, medīne-i ṣabāvetde vāḳiʿ maḥalle-i ṭufūliyyet sākinlerinden bāʿż-ı kūdekān-ı nev-resīde meclis-i ʿirfāna ḥāżır olup bu siyāḳ üzre basṭ-ı maḳāl ve keşf-i serīde-i ḥāl eylediler ki, bizler bir gürūh etfāl-i nā-dīde-i ʿālem olup ṭāʾir-i ervāḥumuz, feżāyı ıṭlāḳı ber-vech-i dil-ḫʷāh ṭayarān iderken nā-gāh dāne-i ḳażā ile dām-ı taḳdīre esīr olup bir zamān aṣlāb-ı ābā-yı ʿulvī ve erḥām-ı ümmehāt-ı süflī zindānlarda, Yūsuf-miṣāl, pā-beste-i imhāl olup bir müddet daḫı düzd-i töhmet-ālūde-i bī-günāh meṣābesinde meclis-i ṣulb-i pedere giriftār olıcaḳ ṣu yolından ferce-i ḫalāṣ tevaḳḳuʿ itdügümüz ṭuyulmaġla bizi bir zamān daḫı raḥm-i māder nāmında olan ḳanlu ḳuyuya indirüp ol zindān-ı teng ü tārda selāsil ü aġlāl ü ʿurūḳ u aʿṣābla ez-ser tā-kādem muḳayyed ü maġlūl olup ṭoḳuz ay miḳdārı ol künc-i şīme-i miḥnetde nevāle-i ḫūn-ı cigerle ser-be-zānū-yı tengnā-yı iżṭırār iken nā-gāh bir gün küşāyiş-i derīçe-i merām müyesser olup (mıṣraʿ);*

Yolda zencīrin sürer dīvāne şeklin baġlamış

mażmūnınca saḥā-i vücūda vażʿ-ı ḳadem idüp istişmām-ı nesīm-i ḥayāt ile teneffüs ve miḥen-i sālifeden necāt bulduġumuza secde-i şükr ve girye-i sürūra der-kār iken dāye-i mihrbān ṣūret-i şefḳatde bizi ḳat ḳat meclis-i ḳımāṭuma pīçīde idüp bizler ise "Yā Rāb! Bu ne ṭāliʿ-i maʿkūsdur ki, (beyt)

Ol mürġ-i cefā-perver gibi müdām
Dāma düşerüz ḳafesden āzād olsaḳ"

diyü bükā-yı iştikāya dem-sāz oldukça ser-i pistānın bize mühr-i dehān idüp liḥāfe-i ḳımāṭa bizi ḥabs itdügi gibi feryādumuz daḫı sūrāḫ-ı gelümuzda muḥtebes eyledi… (İ. 243)"

Münşeât'ta kullandığı ses/söz tekrarları, söz kalıpları ve ikilemelerin bilinmesi, Nâbî'nin üslûbunun daha iyi anlaşılması için önemlidir. Ayrıca metinde yer alan edebî sanatlar, darb-ı meseller, kelâm-ı kibârlar, deyimler, Arapça ve Farsça metinler/ibareler, ayet ve hadisler ile Nâbî'nin üslûbunun oluşmasında etkili olduğu düşünülen ve Münşeât'ta çeşitli vesilelerle zikredilen kitapların bilinmesi de Nâbî'nin üslûbu ile ilgili bir hükme varmak açısından önem arz etmektedir. Bahsi geçen unsurlar, örnekleriyle beraber aşağıya alınıp incelenmiş, böylece Nâbî'nin nesir

üslûbu, daha net bir şekilde tespit edilmeye çalışılmıştır. Sonuçta görülmüştür ki, bu eserdeki Nâbî üslûbu, metin içinde oldukça fazla yer verilmiş olan seciler ile Türkçe, Arapça ve Farsça ile yazılmış ve metne alınmış birçok manzum ve mensur ifadenin yer almasından dolayı şâirane bir üslûptur. Ayrıca bu üslûp, içinde birçok Türkçe deyimin kullanıldığı, uzun cümlelerin sıkça geçtiği, edebî sanatlarla süslenmiş, hikemî ve bilgece ifadelerin yer aldığı, kısmen *süslü* bir üslûp olarak da nitelendirilebilir.

Münşeât'ta Edebî Sanatlar

Münşeât'ta birçok edebî sanat bulunmaktadır. Bunlar arasında mecazlar, anlam ve sözle ilgili edebî sanatların yanında sanat olarak kabul edilen nazım türleri de yer almaktadır. Her ne kadar Nâbî, yer yer süslü nesrin örneklerine mektuplarında yer vermişse de genel olarak bu eserin aşırılıktan uzak, ancak birçok sanatlı ifadeye yer veren bir metin olduğu söylenebilir. Eserde mecaz, tenasüb, nida, iktibas, seci ve teşbih unsurlarının dikkat çekici derece fazla olduğu söylenebilir.

Münşeât'ta Kalıp Sözler

Münşeât'ta yer alan darb-ı meseller, kelâm-ı kibârlar ile deyimler, kalıp sözler olarak değerlendirilmiş ve bu kavramlar, örnekleriyle beraber aşağıya alınmıştır.

Darb-ı Meseller, Kelâm-ı Kibârlar

Darb-ı mesel atasözü demektir (Pala, 1991, 121). Kelam-ı kibar ise vecize ve atasözünün yerine kullanılır (Pala, 1991, 288). Münşeât'ta geçen aşağıdaki ifadeler, darb-ı mesel ve kelâm-ı kibâr kapsamında değerlendirilebilir[1]:

"es-Sulṭānu iẓā kāne ṣāliḥan fe-huve mine'l-aḳṭāb ve iẓā kāne ġayre ṣāliḥ fe-huve mine'l-abdāl[2]." (İ. 23)

"Mülūkdan ṭamaʿ-ı iḥsān ʿayb degüldür." (İ. 23)

"el-ʿĀrifu yekfiyehu'l-işāreh[3]" (İ. 44)

"…Bī-nāmūsa ḳarye ve maḥṣūl ve emvāl iʿtimād itmenüñ, köpegi ḳaṣṣāb dükkānına ve fāreyi nigehbān-ı maḥzen itmeden farḳı (yoktur)." (İ. 119)

---

1 Burada en çok Arapça atasözlerine yer verilmiştir. Arapça atasözleri ve deyimlerden bazıları için bk. Koçak, İnci. (1982). Al-Harîrî'nin Makâmât'ındaki Bazı Atasözleri ve Deyimler. *Ankara Üniversitesi Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi Dergisi*. c. XXX. S.1-2. 185-192.

2 *Sultan, eğer salih ise kutuplardan (bir kutup)tur, eğer salihlerden değilse o (sultan) abdaldan (bir velidir).*

3 *Arif, kendisine bir işaretin yeterli olduğu kimsedir.*

"el-Ġarīḳu yeteşebbeṣu bi-kulli ḥaşīşin [1]*."* (İ. 151)

"ʿĀḳıbetu'l-emri bi'ż-żarūre[2]*"* (İ. 151)

"el-ʿUhdetu ʿalā'r-rāvī[3]*."* (İ. 217)

"Ḥażır müft-i yārānı kim istemez?" (İ. 217)

"Şukūfe-i külḫen ḥażrāʾ-i dimen.[4]*"* (İ. 240)

"Şerīʿat kesdügi parmaḳ acımaz." (İ. 243)

"…muvāfiḳ olduġın añlayup **az ṭamaʿ çoḳ żarar ideceklerini** cāzim olmaġıla…" (İ. 243)

Deyimler

Deyimler, genellikle birkaç kelimeden ya da tam veya eksiltili cümlelerden oluşan; bir maksadı, bir hususu ya da bir olayı teşbih, istiâre, mecaz, kinâye ögeleriyle anlatan ya da tasvir eden ifadelerdir (Parlatır, 2000: 2-3)[5]. Türkçe, deyim bakımından zengin bir dildir. Günlük hayatta bile birçok ifade deyimlerle beraber söylenmektedir. İfadeye canlılık ve doyuruculuk kattıklarından dolayı edebiyatın bütün türlerinde sık sık deyimlere yer verilmiştir (Kadıoğlu, 2005: 42). Aşağıya, Münşeât'ta geçen bazı deyimler alınmıştır[6].

Ağzına yakışmak: "…Bir defʿa senüñ **aġzuña yaḳışur…**" (İ. 150)

Ahz-ü intikâm itmek: "…ṣalātüñ **aḫz-ü intiḳām it**düklerini mi…" (İ. 218)

Ateş düşmek: "…**Derūn-ı ṭopa āteş düşdi…**" (İ. 30-2)

Aynın açamamak: "…**Açamaz** ġam-ı ebrūdan ḫāmeʿ **aynın** n'eylesün?" (İ. 227)

Başına küller savurmak: "…tīġ-i sitem-i rūzgārdan şikāyet içün **başına küller şavurup** lākin…" (İ. 243)

Belâ etmek: "…düşmene bārān-ı **belā idüp** ʿan-ḳarīb…" (İ. 165)

Belâya duş olmak: "…bunlardan müşkil bir **belāya** daḫı **düş ol**dum ki…" (İ. 244)

---

1 *Suya düşen çer çöpe yapışmaya çalışır. "Denize düşen yılana sarılır." atasözünün karşılığıdır.*

2 *İşin neticesi, zorunludur.*

3 *Sorumluluk raviye aittir.*

4 *Külhanın çiçeği, mezbelenin sakini (gibidir). Dağlar, ifadeyi "Şüküfe-yi gülḫan ḥaḍrā-yı dimen." olarak okumuş; "Külhan gülü, orta malı." olarak da mana vermiştir* (Dağlar, 2012: 94-95).

5 Ayrıca deyimlerle ilgili olarak bk. MKDB, 2001: VII.

6 Karşılaştırmalı metindeki deyimler bunlarla sınırlı değildir. İncelemenin hacmini arttırmamak için her deyim için genellikle birer örnekle yetinilmiştir. Burada deyim ifadeleri karartılarak (bold) yazılmıştır. Ayrıca Klâsik Türk Edebiyatında deyimlerle ilgili olarak bk: Tanyeri, M. Ali. (1999). *Dîvân Şiirinde Deyimler*. Ankara: Akçağ.

Boyuna biçilmiş kaftan olmak: "…ḫınzīr lafẓı, tamām **boyuña biçilmiş ḳaftānuñdur…**" (İ. 244)

Ciger kebab itmek: "…Felek bir ehl-i derūnuñ **kebāb ider cigerin…**" (İ. 119)

Çarha girmek: "…**Çarḫa** çoḳ **girdi** çarḫ-ı dāʾire-gīr…" (İ. 19-3)

Dama düşmek: "…**Dāma düşerüz** ḳafesden āzād olsaḳ…" (İ. 243)

Derde ilâç olmamak: "…ġayrı bu **derde** dārū-yı ʿ**ilāc olmaduġın** bilmek…" (İ. 243)

Derd-i çâre-sûza giriftâr eylemek: "…Bu pīrlikde bu **derd-i çāre-sūza** bizi niçün **giriftār eylediñüz…**" (İ. 218)

Dil-beste olmak: "…bu diyāra **dil-beste olup…**" (İ. 30-4)

Döke saça: "…Hemān baʿd-ez-īn **döke ṣaça** maṣraf idersin**…**" (İ. 69)

Dünyalar (birinin) olmak: "…ḥāṣıl olduḳda **dünyālar bizüm olup…**" (İ. 164)

Dünyaya gelmişe dönmek: "…olup yeñi **dünyāya gel**mişe **dön**mişdür…" (İ. 230)

Dünyaya toymak: "…Ḥāṣılı **dünyāya ṭoy**dıḳ ṭoymadıḳ ruḫsāruña…" (İ. 170)

Eser kalmamak: "…şimdi pederüñüzde **eṣer ḳalma**mışdur…" (İ. 130)

El degmemek: "…ṣevḳe **el degmez** oldı…" (İ. 237)

Elden çıkarmak: "…vücūduñuzı **elden çıḳarup** çeşm-bāz-ı ḥayret…" (İ. 218)

Elden düşmemek: "…nezāket-üslūbuñuz **elden düşmeyüp** ve pes…" (İ. 144, 146, 195)

Elden ve ayakdan çıkmak: "…sermā-zede-i ıżṭırāb olup **elden ve ayaḳdan çıḳmaḳ** mertebelerine…" (İ. 161)

Ele almak: "…ḫāme-i ṣerāre-rīzi **ele alup** numūne-i naḳṣ-ber-āb…" (İ. 214)

Ele girmek: "…bir köhne-pā-pūşları **elüme girse…**" (İ. 23)

Ele girmek: "…keṣret-niẓām ḳanda **ele gir**er, diyü…" (İ. 210)

Eli tokunmak: "…Kendi **elüñüz ṭoḳunduġı** maḥalden…" (İ. 177)

Emânetin hakkına riâyet etmek: "…ʿaṣrda ḳadr-i emāneti bilür ve **ḥaḳḳ-ı emānete riʿāyet ider** ādem nādirdür…" (İ. 29)

Emânetin kadrini bilmek: "…ʿaṣrda **ḳadr-i emāneti bilür** ve ḥaḳḳ-ı emānete riʿāyet ider ādem nādirdür…" (İ. 29)

Eti senin, kemiği benim olmak: "…**eti senüñ, kemügi benüm…**" (İ. 243)

Fırsat düşmek: "…taḥrīrine **furṣatumuz düşmez…**" (İ. 23)

Fırsatı fevt itmek: "…itmeyüp kendiñüz muġtenim olmaḳ **furṣatını fevt itmeyesiz…**" (İ. 23)

Gam çekmek: "…bu cihānda ne **ġam çeker…**" (İ. 205)

Gamdan âzâd olmak: "…Mirʾāt-ı żamīri **ġamdan āzād** / Yā Rabb **ola** ṭurduġınca ʿālem…" (İ. 26-1)

Gamı def etmek: "…baḫṣāları ile **defʿ-i ġam idüp** dostān…" (İ. 121, 134)

Gece ve gündüz sürmek (olmak): "…**gice ve gündüz** yüzüme ve gözüme sürüp vesīle-i…" (İ. 23)

Gönlü kopmak: "…**ḳopdı göñli şevḳinden…**" (İ. 30-2)

Gözünde kalmak: "…**Ḳalur gözüñde** o demler ḫayāl-i ḫᵛāb gibi…" (İ. 218)

Gâşe-güzîn-i kanâat olmak: "…**kūşe-güzīn-i ḳanāʿat ol**duḳ…" (İ. 98)

Hadd-i imkânda olmak: "…**Ḥadd-i imkānda olduġı** ṣūretle ṭālibīn…" (İ. 162-1, 228)

Haddi olmadığını bilmek: "…bu iḥsāna liyāḳat-ı **ḥaddüm olmaduġın bilürüm…**" (İ. 26-3)

Hasret kalmak: "…ke-ẕālik, ḥiṣṣedār-ı **ḥasret ḳalmaḳ** ʿale'l-…" (İ. 210)

Helâk olmak: "…**helāk ol**mamuza bir ramaḳ ḳalmış…" (İ. 244)

İki gözün nurı olmak: "…benüm oġlum, **iki gözüm nūrı…**" (İ. 152, 175-1, 177, 205)

İki günde bir: "…boġçelerden ġayrı her **iki günde bir** gāh sarāylarında…" (İ. 131)

Kenîf sûrâhına altın düşürmek: "…sehven **kenīf sūrāḫına altun düşürmek** ile aṣlā farḳı yoḳdur…" (İ. 244)

Kurban etmek: "…Ṣevr-i gerdūnı **ḳurbān it**mez…" (İ. 68)

Mürg-i fursat pervâzâ gelmek: "…ne çāre **mürġ-i furṣat, pervāzā gelmiş** bulunup…" (İ. 108)

Nân u nemek hukûkunu bilmek: "…**ḥuḳūḳ-ı nān u nemegi** biz de mi **bil**meyelüm…" (İ. 69)

Ne hadd: "…ḳudsī-niẓāmda meẕkūr olmaḳ **ne ḥaddümüzdür…**" (İ. 30-1)

Ramak kalmak: "…ṣuya ġarḳ olmamuza bir **ramaḳ ḳal**mış iken…" (İ. 244)

Sînesini güşâde itmek: "…Yollar gözedüp, **sīnesin itmişdi güşāde…**" (İ. 68)

Sözü yok: "…Kendülerinüñ luṭfına **söz yoḳ…**" (İ. 69)

Şahin başından üsküfünü almak: "…yumurṭadan çıḳmış cürre **şahin başından üsküfin al**ıcaḳ…" (İ. 243)

Şişip kabarmak: "…bu zaḫma taḥammül idemeyüp **şişüp ḳabarmaġa** başladı…" (İ. 243)

Taşdan âb cereyân itmek: "…ḥāʾil olmaz, "**Ṭaşdan āb cereyān itdir**ür." Taʿbīriyle…" (İ. 202, İ. 208)

Tedârik görmek: "…tīzcek müteyaḳḳıẓ olup **tedārik**in **gör**diñüz…" (İ. 119)
Tehî-dest kalmak: "…beyne'n-nās, **tehī-dest ḳalmaḳ…**" (İ. 63)
Yâdigârı kalmamak: "…bundan ġayrı **yādigārı ḳalma**dı…" (İ. 22-2, 86)
Yanar yok: "…Bir **yanar yoḳ** benüm içün cigerümden ġayrı…" (İ. 171)
Yerini boş koymak: "…gitdüñ; **yerüñi boş ḳoy**maduñ…" (İ. 244)
Yol bulmamak: "…**Yol bulmaya** ġubār-ı keder ṭabʿ-ı ṣāfına…" (İ. 45-1)
Yollar gözetmek: "…**Yollar gözedüp,** sīnesin itmişdi güşāde**…**" (İ. 68)
Yüz sürmek: "…Kim mihr **yüz sür**erse sezādur liḥāfına…" (İ. 45-1)
Yüzüne sürmek: "…taḥrīrin **yüzine sürmeg**e…" (İ. 177)
Yüzüne ve gözüne sürmek: "…ḳalemüñüz ile **yüzümüze ve gözümüze sürüp…**" (İ. 23, 177)
Yüzünü siyah eylemek: "…Cenāb-ı Ḥaḳ, **yüzin siyāh eyle**ye…" (İ. 69)
Zarar görmek: "…Hele biz **żarar**-ı māliyyesin **gör**medik bī-edebānesin **çek**dik…" (İ. 119)
Zararını çekmek: "…Hele biz **żarar**-ı māliyyesin **gör**medik bī-edebānesin **çek**dik…" (İ. 119)
Zîr ü zeber olmak: "…berekātiyle kendisi **zīr ü zeber ol**up biz…" (İ. 244)

Münşeât'ta Bahsi Geçen ve Nâbî Üslûbuyla İlgili Olduğu Düşünülen Eserler

Münşeât'ta geçen eser isimlerinden bir kısmı Nâbî'nin kendi eserleridir. Bir kısmı da faydalandığı ya da çeşitli vesilelerle değindiği veya atıf yaptığı eserlerdir. Nâbî, bir taraftan kendi eserlerine değinirken öte taraftan bağlama uygun olarak faydalandığı eserlerin isimlerine yer vermiş ya da alıntı yaptığı eserlere işaret etmiştir. Bu da Nâbî'nin üslûbunda etkili olan bazı şahsiyetlerin olduğunu göstermektedir. Nâbî'nin mektuplarında ismini andığı, alıntı yaptığı ya da yazarını anarak işaret ettiği eserler aşağıda üç başlık altında incelenmiştir:

a. Nâbî'nin Kendi Eserleri

Hadîs-i Erbaîn Tercümesi, Zeyl-i Siyer-i Veysî, Tuḥfetü'l-Harameyn, Hayr-âbâd ve *Dîvân*, Nâbî'nin Münşeât'ta çeşitli sebeplerle değinmiş olduğu kendi eserleridir. Bu eserler bağlamlarıyla beraber aşağıya alınmıştır:

Dîvân:

Dîvân ile ilgili ifadeler (İnşâ 132), bu eserin Nâbî'ye ait olma hususunda şüphe uyandırmaktadır. Dolayısıyla *"…bendelerine taḥrīr itdirilüp başḳa **Dīvān** olmaġla*

ser-levḥa-i dil…" (İ. 133) ifadesinde geçen "*Dîvân*"ın kime ait olduğu şüphelidir. Diğer bir mektupta *Dîvân* ile ilgili olan ifadelerden ise eserin Nâbî'ye ait olduğu rahatlıkla anlaşılmaktadır. *"…cenāb-ı şerīfüñüzde olan **Dīvān**'dan ḫāric şoñra ẓuhūr itmiş…"* (İ.238-2) ifadelerinde ve bu ifadelerin devamında Nâbî, kendi *Dîvân*'ının bir nüshasının muhatabında olduğunu ve daha sonradan telif edilmiş bazı şiirlerin bu nüshada yer almadığını belirtmiştir.

Hadîs-i Erbaîn Tercümesi:

*"…**Ḥadīṯ-i Erbaʿīn Tercümesi**yle maʿan irsāl eyledügi mektūbdur ki…"* (İ.18-1) ifadelerinden *Hadîs-i Erbaîn Tercümesi*'nin bir mektupla beraber muhataba gönderildiği belirtilmiştir.

Hayr-âbâd:

Hayr-âbâd, metinde en fazla işaret edilen eserdir. *"…ḳarīben **Ḫayr-ābād** nām bir ḥikāyecik naẓm olınup ṭaraf-ı āsitāneye..."* (İ. 242) ifadeleri ile kısa bir hikâye olan Hayr-âbâd'ın az bir süre önce nazm olunup başkente gönderildiği; *"…nüsḫa-i **Ḫayr-ābād** şimdiye dek resīde-i naẓar-ı enverüñüz olmadıysa Anaṭolı ḳużātından Fāʾiḳ…"* (İ.30-4) ifadelerinden eserin, şayet ulaşmadıysa belirtilen kişiden sorgulanmasının istendiği; *"…bundan esbaḳ **Ḫayr-ābād** nām kitāb-ı nev-ḳumāş-ı pāy-endāz, ḥidīv-i cihāniyān olınmaḳ…"* (İ.34) sözlerinden eserin kısa bir süre önce yazıldığı; *"…lākin, ẓāhiren bu ebyātuñ cāʾizesi, **Ḫayr-ābād** cāʾizesi gibi süpürde-i kīse-i nisyān olmaḳ muḥtemeldür…"* (İ.153) sözlerinden ise daha önce sunulmuş olan bu eserin caizesinin unutulduğu veya alınmadığı anlaşılmaktadır.

Tuhfetü'l-Harameyn:

*"…daḫı ḥacc-ı şerīfden gelüp **Tuḥfetü'l-Ḥarameyn** nüsḫasın ʿarż itdügümüzde…"* (İ.26-3) ifadeleri ile *Tuhfetü'l-Harameyn*'in hac fârizası dönüşü muhataba sunulduğu anlaşılmaktadır.

Zeyl-i Siyer-i Veysî:

*"…nā-kāste ve **Ẕeylü's-Siyer**-i celīlü'l-ḳadr-i ḳamer-i nīm-māhiye-i…"* (İ.24) ifadesiyle *Zeyl-i Siyer-i Veysî*'in eksik olduğu ve tamamlanmak istendiği ifade edilmiştir.

b. Diğer Eserler

Avâmil:

*"…ʿ**Avāmil** oḳıyan eṭfāluñ nāʾil…"* (İ.202) ifadesinde medrese çocuklarının *Avâmil* okuduklarına işaret edilmiştir[1].

Bulgatü'l-Gavvâs:

*"…Şeyḫ Muḥyu'd-dīn el-ʿArabī ḳuddise sırruhu'l-ʿazīz ḥażretleri, **Bulġatü'l-Ġavvāṣ** nām bir te'līf-i münīflerinde…"* (İ.23) ifadesinde Muhyeddîn Arabî'nin *Bulgatü'l-Gavvâs* adlı eserine işaret edilmiştir[2].

Hoca Tarihi:

*"Bizüm **Ḫʷāce Tārīḫi** nüsḫası, dāʾire-i āṣafīde sehven gitmek…"* (İ.178) ifadesinde Hoca Sadettin Efendi'nin *Hoca Tarihi* adlı eserine işaret edilmiş, eserin yanlışlıkla vezaret makamına gittiğinden bahsedilmiştir[3].

Kânûn ve Şifâ:

*"menbaʿ-ı ʿāfiyet-fermā ve mesned-i refīʿ-i selāmet-baḫşālarına ḥem-rütbe-i **Ḳānūn** u **Şifā** olan duʿā-yı icābet-der-ḳafā…"* (İ.17) sözleri ile İbn-i Sînâ'nın *Kânûn* ve *Şifâ* adlı eserlerine[4] işaret edilmiş ve muhatap için yapılan duanın bu eserler kadar kıymetli olduğu vurgulanmıştır.

Kitâb-ı Mesnevî (Manevî):

*"…gencūr-ı defāʾin-i **Maʿnevī**, ṣāḥib-i **Kitāb-ı Meṯnevī**, Ḥażret-i Mevlevī…"* (İ.60) sözlerinde Mevlânâ'nın *Mesnevî-i Ma'nevî*'sine değinilmiştir. Ayrıca *"…ḳuṭbü'l-evliyā, zuḥrü'l-etḳiyā, gencūr-ı defāʾin-i **Maʿnevī**, ṣāḥib-i **Kitāb-ı Meṯnevī**, Ḥażret-i Mevlevī…"* (İ.60) ifadesinde de aynı esere atıfta bulunulmuştur.

---

1 Medreselerde oktulan dersler için bk. Hızlı, Mefail. (2008). Osmanlı Medreselerinde Okutulan Dersler ve Eserler. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. c. 17. S. 1. s. 25-46.

2 Bu eser Muhyeddîn Arabî'nin eserleri listesinde yer almaktadır (Kabalcı Yayınevi, tarih yok). Ayrıca İsmail Erdoğan da bu eseri İbn-i Arabî'nin eseri olarak zikretmektedir (Erdoğan, 2010: 28).

3 *Hoca Sadettin Efendi ve eserleri için bk*. Daş, Abdurrahman. (2003a). *Osmanlılarda Münşeât Geleneği ve Hoca Sadeddîn Efendi'nin Hayatı, Eserleri ve Münşeât'ı.* Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; Daş, Abdurrahman. (2003b) "Hoca Sadeddin Efendi'nin Hayatı ve Eserleri". *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, s. 14, 165-208.

4 İbn-i Sînâ'nın hayatı ve eserleri için bk. Alper, Ömer Mahir. (1999). İbn Sînâ: Eserleri. *İslâm Ansiklopedisi*. (c. XX, 337-345). İstanbul: TDV Yayınları.

Mahzen-i Esrâr:

*"Gūşı eyler **Maḫzen-i Esrār** ḥikmet lehçesi*

Çeşmi eyler maşrıḳ-ı envār ḥüsn-i manẓarı" (İ.40) dizelerinde Nizâmî'nin *Mahzen-i Esrâr* adlı eserine işaret söz konusudur[1].

Makâmât-ı Harîrî:

*"…tedḳīḳāt-ı **Maḳāmāt-ı Ḥarīrī**, ibrīşim-i tār-ı yek-tār-ı ḫayāllerine peyvend ve ṭabʿ-ı…"* (İ. 215) sözleriyle Harîrî'nin *Makâmât* adlı eserine işaret edilmiştir[2].

Mîzân-ı Şa'rânî:

*"…kevkebe-i fürūġ-ı ṭabʿ-ı bülendleri, **Mīzān-ı Şaʿrānī**-i şuʿarā-yı sābıḳa ve sevād-ı raḳīme-i eşer…"* (İ. 215) ifadeleriyle Abdülvehhâb-ı Şa'rânî'nin *Mîzânü'l-Kübrâ* adlı eserin eski şâirlerin eserlerine ya da manzum metinlerine yer verdiğine işaret edilmiştir[3].

Siyer-i Veysî:

"…olduġı ḥālde ḳabā-yı nīm-dūz-ı **Siyer**, Veysī merḥūm tavṣīl-i ẕeyille itmām dāʿiyesi içün…" (İ.24) ifadeleri ile Veysî'nin *Siyer*'inin eksik olduğundan dolayı tamamlanmasına değinilmiştir.

Şeh-nâme:

*"…belki mecālis-i **Şeh-nāme** teṣāvīrine nigerān olmaġa bile…"* (İ. 21, 215) ifadesinde *Şeh-nâme* meclislerinin tasvirlerine ya da burada zikredilen eğlence meclislerine yer verilmiştir. *"…ḫuṣūli, **Şeh-nāme**'de meṣṭūr olan āhen ḳulleden…"* (İ. 69) ifadesinde *Şeh-nâme*'de bahsi geçen demir kuleye (zirve, doruk) işaret edilmiştir. *"…naẓīre-i evvelīn-i **Şeh-nāme**-i ʿirfān…"* (İ. 194) ifadesiyle *Şeh-nâme*'nin irfân içerikli olduğuna temas edilmiştir.

c. Eserlerine İşaret Edilen Kişiler

Mevlânâ Câmî:

*"…Lākin **Mevlānā Cāmī** merḥūmuñ nüsḫası sulṭānumuñ kütüb-ḫānelerinde mevcūd…"* (İ.18-1) ifadesiyle Mevlânâ Abdurrahman Câmî'nin eserinin bir nüshasının sultanın kütüphanesinde olduğu vurgulanmıştır.

---

1 Beyitte geçen "maşrıḳ-ı envār" ifadesi de bir kitap ismini çağrıştırmaktadır.

2 Makâmât için bk. Harîrî. (1991). *Makâmât*. Çeviren: Sabri Sevsevil. Ankara: MEB Yayınevi.

3 Mîzânü'l-Kübrâ için şu esere bk. Abdülvehhâb-ı Şa'rânî. (2012). *Mîzânü'l-Kübrâ: Dört Hak Mezhebin Büyük Fıkıh Kitabı ve Tasavvufi Yorumları*. İstanbul: Furkan Yayınları.

Şiir ve inşâda Sâib, Urfî, Selîm, Sâlis Vassâf, Kelîm ve Fehîm'i yüce bir makama oturtan Nâbî, muhatabını şiir ve inşâda bu şahsiyetlere benzeterek övmektedir. Ayrıca Firdevsî, Unsurî, Ferruhî ve Ascedî'yi şiirleri sebebiyle övmektedir. Sabit Efendi'nin ismini de onun şiirlerinden zevk alarak okuduğunu belirtirken zikretmektedir. Şâir Yunus Bey'i de "şâir-i garrâ" ifadesiyle övmektedir. Ayrıca *"… Lutf idüp bu gice meclisümüzi reşk-sāz-ı bezm-i Bayḳara ve maḥsūd-ı Zühre-i zehrā buyurasız…"* (İ. 175-1) ifadeleriyle Sultan Baykara'nın meclisini işaret etmiştir. Mektuplarında övgüyle kendilerinden bahsedilen bu şahsiyetlerin yazdığı eserler, Nâbî'nin üslûbunun oluşmasında şüphesiz etkili olmuştur.

Nâbî Üslûbuyla Yazılmış Bazı Şüpheli Mektuplar

Münşeât metinlerinin üslûpları genelde birbirine benzemektedir (Batislam, 2009: 78). Bu yüzden bağımsız gibi duran metinlerin kime ait olduğunun tespit edilmesi zorlaşmaktadır. Bu durum, Nâbî'nin Münşeât'ı için de geçerlidir. Nüshalarda geçen bazı metinlerin Nâbî'ye ait olması mümkündür. Fakat, kesin bir hüküm için daha güçlü delillerin olması gerekmektedir. Nâbî'ye ait olmasından kuşku duyulan bu metinler, karşılaştırmalı metne alınmamıştır. Aşağıda bu metinlerin hangi nüshalarda geçtiği belirtilmiştir. Metinlerin varsa başlıkları alınmış, giriş kısımlarına da kısmen yer verilmiştir.

4.1. AE Nüshasındaki Metinler

1b'de yazarı belli olmayan bir arzuhale yer verilmiştir. Sayfanın kenarında ise Dervīş … Mevlevî'ye ait bir manzume yazılmıştır. Ayrıca bu nüshanın kırkıncı (40.) varağına kadar olan bazı sayfaların kenarında manzum ve mensur metinlere yer verilmiştir. Bunlardan biri, söz konusu metinlerin üslûbunu görmek amacıyla örnek olarak aşağıya alınmıştır. Bazılarının ise başlıklarıyla beraber giriş kısmından bir-iki satırına yer verilmiştir. Kalan diğer inşâ metinlerinin de varsa sadece başlıklarına yer verilmiştir:

1. Metin (111a): Meclis-i şerīflerine dürer-i cevāhir-i saʿādet-i rabbāniyye ve aṣnāf-ı ġurer-i zevāhir-i ʿināyet-i sübḥāniyye ki, ḫazāʾin-i daḳāyıḳ-ı Ḫālıḳ-ı bī-çūnla maḥzūn u meknūn dürr-niṣār-ı mekremet-ṣıfātla iḫlāṣ-ı ṭaviyyet-i būstān-ı silsile-i ṣıdḳ-ı ḳudsiyān ile neşve-nümādur. Maʿrūż-ı ẕerre-i ḫāksārlarına eger dīde-i merḥamet-bīn ve gūşe-i çeşm-i ʿāṭıfet-āyīn ile nigāh buyurılup pursīden-i aḥvāl-i muḫliṣ buyurılur ise bi-ʿināyeti'l-meliki'l-maʿbūd-ı ḥamd-i Ḫudā ile ḫūş-dem ve aḥbābuñ ẕikr-i ḫayrları evrādıyla ḫurrem olup ol cenāb-ı ḥażret-i cāmiʿü'l-müştāḳīden mercū ve mesʾūldür ki, şeref-i ẕāt-ı ḫuceste-ṣıfāt ki, etemm-i

murādātdur, ʿalā-aḥseni'l-ḥāl ola ve meclis-i ṣafāların cārūb-ı müjgānla menkūs-ı müyesser eyleye, āmīn! بمنّه و احسانه و بعد ... ve ṣādırın ile īṣār-ı selāmetlerinden teḥāşī buyurılmaması vürūdı maḥżı mūcib-i meserret-i tām idügine rayb yoḳdur. *Bāḳī hemīşe meʾmūlāt-ı dünyevī ve maḳṣūdāt-ı uḫrevī ber-vefḳ-i dil-ḫvāh bād*[1].

2. Metin (111b): Meclis-i şerīf-i müstevcibü's-serverleri ṣavb-ı mekremet evbine mezīd-i aġrāz u ikrām farṭ-ı tevḳīr ü iḥtirām ile muḫāleṣet-nümūn ve ġurer-i…

3. Metin (111b): Meclis-i şerīf-i şeref-baḫşlarına envāʿ-ı ḍarāʿat ve aṣnāf-ı muḫāleṣet ile nāḥiye-i iḫlāṣ-nihāde ve cebhe-i iḫtiṣāṣ-fütāde ḳılınup inhā-i muḫāleṣet-āyīn oldur ki…

4. Metin (112a): Ḥażretlerinüñ ḫāk-pāy-ı şeref-baḫşları ki, fi'l-ḥaḳīḳa, tūtiyā-yı ʿuyūn-ı dāʿiyān ve kuḥl-i dīde-i devlet-ḫvāhāndur. Ḫulūṣ-ı bilā-ġāye ve ḍarāʿat-ı bī-nihāde…

5. Metin (112b): Saʿādetli, fażīletli efendi ḥażretlerinüñ meclis-i dil-nişīn-i bihişt-āyīnleri ṣavb-ı ʿizzet evbine daʿavāt-ı Şüreyyā-niẓām ve teslīmāt-ı lü'lü-intiẓām…

6. Metin (113a): Ḥażretlerinüñ meclis-i şerīf-i saʿādet-redīf ve maḥfel-i münīf-i ʿizzet-elīfleri ṣuyūb-ı şeref-evbine dürer-i daʿavāt-ı…

7. Metin (113a): Meclis-i şerīf-i saʿādet-i elīfleri ṣavbına ki, melce-i cemāhir-i ʿulemā vü mellā vü meşāyiḫ ü ṣuleḥādur, envāʿ-ı ḫulūṣ u meveddet ve aṣnāf-ı…

8. Metin (113b): Saʿādetlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü veliyyü'n-niʿam efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ maḥż-ı niʿmet-i celīle olan vücūd-ı şerīflerin Ḫüdā-yı…

9. Metin (114a): Ḥażretlerinüñ maḥfel-i refīʿ-i maʿālī-şiʿār ve nādī-i menbaʿ-ı eʿālī-medār cenābına daʿavāt-ı ṣāfiyāt-ı müştāḳāne ve taḥiyyāt-ı vāfiyāt-ı bī-kerāne itḥāfından…

10. Metin (114a): Daʿavāt-ı ṣāfiyāt ve taḥiyyāt-ı vāfiye iblāġından ṣoñra inhā-i muḥibbāne olınur ki, maḳarr-ı ḥükūmetleri olan Filibe aʿyānından Meḥmed Aġa rū-be-rāh olmışdur.

11. Metin (114b): Ḥażretlerinüñ ḥużūrlarına cevāhir-i ṣenā niṣār olınup mihr ü maḥabbet-i nühüfteleri ʿayān ḳılınup inhā-i muḫliṣ-i ṣenākār oldur ki, saʿy-i bisyār ile fülān…

12. Metin (114b): Ḫavāṣṣ-ı teslīmāt-ı selāmet-i simāt ve ṣavāliḥ-i daʿavāt-ı icābet-i ġāyāt ihdāsıyla mezīd şevḳ ile taḥiyyat ü selām ihdā olınup inhā-i muḫliṣī budur ki…

13. Metin (115a): Meclis-i şerīflerine dürer-i daʿavāt-ı ṣāfiyāt ve ġurer-i teslīmāt u āfiyāt īṣār u niṣār olınduḳdan ṣoñra nāḳil-i varaḳçe-i muḫāleṣet-şiʿār…

1 *Artık, dünyevî istekler ve uhrevî maksatlar, (onları) isteyen gönüle göre olsun.*

14. Metin (115b): Ḥażretlerinüñ maġbūṭ-ı bihişt olan nādī-i elṭāf-ı sirişteleri ṣavbına cevāhir-i edʿiyye-i pervīn-niẓām ve zevāhir-i eṣniye-i ʿanberīnfām īṣār u…

15. Metin (116a): Ḥażretlerinüñ nādī-i refīʿ-i vālā-yı bezm-i bihişt-āsālarına gülistān-ı iḫlāṣda zülāl-i selsāl-i ṣıdḳ-ı ṣafā ile neşv ü nemā yāfte…

16. Metin (116b): Ḥażretlerinüñ menbaʿ-ı yenābīʿ-i fażl-ı efżal ve ser-çeşme-i cūybār-ı elṭāf u kemāl olan bezm-i İrem-naẓīr-i bihişt-semīrleri ṣavb-ı mekārim…

17. Metin (117b): ʿAlā ḥücceti'l-iẓni[1]

18. Metin (124a): Merḥūm İsḥaḳ Ḫᵛācesi Aḥmed Efendi Ḥażretlerinüñ Şeyḫü'l-islām Meḥmed Efendi müteveccih-i ʿālem-i beḳā olduḳda ʿizzetlü ʿAbdü'l-ʿazīz Efendi Ḥażretlerine gönderdügi taʿziyet-nâmenüñ ṣūretidür:[2]

19. Metin (126a): ʿArżuḥāl-i Veysī Efendi ki, … Üveys Pāşā firistāde būd.[3]

20. Metin (128b): Būrısalı Hādī Efendi-zāde Seyyid Emīn Efendi'nüñ münşeʾātlarıdur.

21. Metin (129b): Nāme-i Dīger Seyyid Emīn.

22. Metin (130a): Vehbī Efendi'nüñ mektūbıdur.

23. Metin (131a, başlıksız)

24. Metin (131b): El-faḳīr-i dāʿī vaṣf-ı aḥbāb Emīn.

25. Metin (132a): Mānend-i bendīne-i mercān sīne-i dil-berān olan mihrin…

26. Metin (132a): Bostān-ı Kaʿbe-i ʿulyā maṭāf-ı kerrūbiyān

4.2. TD Nüshasındaki Metin

1. Metin (68b): Sābıḳan Ṭrablūs Vālīsini ʿazl ve yerine Muḥaṣṣıl ʿOṯmān Pāşā gelüp anı daḫı Ṭrablūs'dan ʿazl itmişlerdür ve bu ḳāʾime-i vezīr ketḫüdāsı olup Mīr el-Ḥāc Pāşā-yı müşārün ileyhüñ ḳapu ketḫüdāsı olan ḫālişen ʿOṯmān Ketḫüdāya yazılmışdur[4]: Budur ki, rāh-ı Beytu'llāh'da ḳāṭın-ı ṭavāʾif-i ʿArabān cibāl ü berārīde pür-ḳadrde…

4.3. M Nüshasındaki Metin

1. Metin (170a, *Balıksız*): Devletlü, ʿināyetlü mürüvvetlü, ʿaṭūfetlü vaḳūru'l-kerem, cezīlü'l-himem, efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ pīşgāh-ı devlet-i destgāh-ı sāmiyānelerine hezār taʿẓīm ü iclāl ve bī-şümār…

---

1 *Bu metin Arapçadır.*
2 *Bu metin Arapçadır.*
3 *Bu metin Arapçadır.*
4 *Bu mektubun buraya alınmasının asıl sebebi, bu metnin Nâbî'ye ait iki mektup arasında yer almasıdır.*

4.4. Ö1 Nüshasındaki Metin

1. Metin (74b): Bu daḫı şeyḫü'l-islām, müftī'ü'l-enām Paşmaḳçı-zāde Seyyid ʿAlī Efendi (1638-1712) Ḥażretlerinüñ maḫdūm-ı mükerremleri Seyyid ʿAbdu'l-lāh Efendi'nüñ cānibine kelām-ı muʿciz-irtisām ḥażret-i şīr-i Ḫudā ʿAlī Murtażā sene-i merḳūme tārīḫ vāḳiʿ olduġın işāret żımnında taḥrīr ve irsāl olınan mektūb-ı merġūbdur: Mekremetlü, semāḥatlü, maḥabbetlü naḫl-i necīb maḫdūm-ı edeb sulṭānum ḥażretlerinüñ meclis-i şerīf-i belāġat-perver ve nādī-i münīf-i bülend-āḫterleri ṣavb-ı…

4.6. TS2 Nüshasındaki Metinler

Aşağıdaki metinler, Nâbî'nin Münşeât'ı sona erdikten sonra kalan boş sayfalara yazılmış olan metinlerdir.

1. Metin (130a, *der-kenārda*): Mūṣul Vālisi ṭarafına ketḫüdā begden: Ḥażretlerinüñ … devlet-meʾābları ṣavbına kemāl-i taʿẓīm ü ikrām ve nihāyet-i tefḫīm ü iḥtirām…

2. Metin (132a): Mıṣr Vālīsi Meḥmed Pāşā'nuñ şerīf-i Mekke'ye gönderdügi mektūbdur: Neyyir-i raḥşende-i sipihr-i siyādet, bedr-i tābende-i ufḳ-ı şerāfet, saʿādetlü, merḥametlü, şerāfetlü, şerīf-i ʿālī-şānum sulṭānum ḥażretlerinüñ mevḳiʿ-i refīʿ-i…

3. Metin (133a, *başlıksız*): Devletlü, ʿināyetlü, merḥametlü efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ ḳadīmden reşeḥāt-ı ebr-i ʿāṭıfetleri neẓāret-baḫşā-yı…

4. Metin (133a, *başlıksız, der-kenārda*): Devletlü efendimüñ ḥużūr-ı lāmiʿü-nūr-ı Süleymān…

5. Metin (133b): Maḫādim-i kirāmdan birine ṣarf cümlesi ihdāsı żımnında yazılmışdur: Saʿādetli sulṭānum ḥażretlerinüñ reşkīn-sāz-ı Bāġ-ı İrem olan nādī-i muḥteremlerine şāʾibe-i ʿillet ü riyādan…

6. Metin (133b, *der-kenārda*): İrsāl-i taḳvīm-i…: ʿİnāyet-kār-ı irsāl-i be-sāl-i vaẓīfe-i ẕimmet-i ʿācizānemüz olan rūz-nāme irsāl ü tecdīd…

7. Metin (134a): Aydın Vālisinedür, saʿādetlü imām-ı evvel-i sulṭānī ḥażretlerine: Saʿādetlü sulṭānum ḥażretlerinüñ ġıbṭa-fermā-yı gül-zār-ı İrem olan…

8. Metin (134b): Defterdār Efendi'den ḳāʾim-maḳām-ı rikāb ṭaraflarına: Ḥażretlerinüñ ḫāk-pāy-ı gerd ve besā-yı sāmīlerine taḳdīm-i vācibe-i sāyiş-cebīn-i bī-çīn-i ibtihāl ile hemvāre müʾeṣṣir-i ʿālem-gīr-i cāh u celālleri ʿunvān-ṭırāz-ı şeref-nāme-i…

9. Metin (135a): Ḳandiye Muḥāfızı Ebū-bekir Pāşā'dan Muḥāsebeci İsmāʿīl Efendi'yedür: Saʿādetlü, mekremetlü efendi ḥażretlerinüñ nādī-i maʿāriflerine mezīd-i aġrāz u ikrām ile daʿavāt-ı ṣāfiyāt-ı maḥabbet-meʾāl ve ġurer-i teslīmāt-ı vāfiyāt-ı…

10. Metin (135b, *başlıksız*): Sulṭānum ḥażretlerinüñ bārgāh-ı bülend ve destgāh-ı devletlerine rū-yı ʿubūdiyyet mālīde ve…

4.8. T Nüshasındaki Metinler

1. Metin (T 3b-4a): Ġazel-i Nābī Taḫmis-i ʿĪzzet-i Nā-kām Der-naʿt-ı Seyyidü'l-Enām

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Zihī cāy-ı dil-ārā merḳad-i ḫayrü'l-verādur bu
Muḳallid ravża-i zībā-yı ḫatmü'l-enbiyādur bu
Edā-yı resm-i taʿẓīm ile bir devlet-serādur bu
Ṣaḳın terk-i edebden kūy-ı maḥbūb-ı Ḫüdā'dur bu
Naẓargāh-ı İlāhīdür maḳām-ı Muṣṭafā'dur bu

Ḫulūṣ ile bu devlet-ḫāneye kim ki ola dāḫil
Dü-ʿālemde olur ol ẕāt-ı vālā devlete nāʾil
Bunuñ zerre ġubārından be-her noḳṣān olur kāmil
Bu ḫāküñ pertevinden oldı deycūr-ı ʿadem zāʾil
ʿAmādan açdı mevcūdātı çeşm-i tūtiyādur bu

Bu cāy-ı dil-güşā ḫayrü'l-emākindür şerāfetde
Felekden ḳadr-i vālāsı müreccaḥ bāb-ı raḥmetde
Resūl-i ekremüñ ārāmgāhıdur ḥaḳīḳatde
Ḥabīb-i Kibriyā'nuñ ḫᵛābgāhıdur faẓīletde
Tefevvuḳ-kerde-i ʿarş-ı Cenāb-ı Kibriyā'dur bu

Melāʾik bu zemīnüñ cümle-i muḥtāc-ı ḫākidür
Felek būy-ı türāb-ı nāb-ı pāki ʿıṭrnākidür
Kevākib çarḫ-ı aʿlāda bunuñ envār-ı pākidür
Felekde māh-ı nev Bābü's-selām'uñ sīne-çākidür
Bu nīk ḳandīldür ḫūr maṭlaʿ-ı nūr-ı żiyādur bu

…

Varup taʿẓīmle ʿizzet-i tażarruʿ ile ol şāha
Mürāʿāt-ı edeb şarṭıyla gir Nābī bu dergāha
Metāf-ı ḳudsiyāndur būsegāh-ı evliyādur bu

2. Metin (T 13b): *"Boğçe hediyyesine dāʾir nihāde-i ṣandūḳa-i ḳabūl buyurıldugını ʿimāya mütedāʾir min müsvedde-i Lāmiʿ Efendi"* başlıklı bir metindir.

3. Metin (T 14a): T 13b'deki metinle ilişkili olduğu anlaşılan bu metin, *"… boğçenüñ vuṣūline dāʾir bu daḫı ḳabā-yı dīger"* başlığı ile verilmiştir.

4.9. USA Nüshasındaki Metin

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün[1]
Ḥakīm-i muṭlaḳuñ olmasa ger bir işde taḳdīri
Muḳīd olmaz hezār erbāb-ı ʿaḳluñ reʾy-i tedbīri
ʿİnāyet eylese bir bende gene Ḥażret-i Mevlā
Ṣavāb olur ḫaṭāsı hem kemāl-i maḥż-ı taḳṣīri
… ḳadar ḳalmaz ne-deñlü gūşiş eylersin
Ḳażā … mümkin degül saʿyle taġyīri
Hezārān cūş … ile ḳat ḳat …
Kişi menʿ idemez ḳavs-ı ḳaderden atılan tīri
Muḳadderdür ġınā vü faḳr-ı … …
Nedür *naḥnu ḳasemnā*[2] āyetinüñ añla tefsīri
Müʾeşşirdür muḥaḳḳaḳ fāʿil-i … her işde
Kevākible felekden ey müneccim bilme teʾşīri
Ne naḳş itdiyse üstād …

4.7. BD1 Nüshasındaki Metinler

1. Metin (46a, *başlıksız*): Ḥażretlerinüñ pesendīde-i ḫāṣ u ʿām olan nādī-i saʿādet-niẓāmlarına merāsim-i taʿẓīm ü tekrīm birle ber-āverde-i ravża-i derūn-ı ḫulūṣ-meşḥūn olan ezhār-ı ḫūş-būy-ı daʿavāt-ı icābet-maḳrūn ve eşmār-ı ḫūş-çāşnī-i taḥiyyāt-ı meveddet-nümūn itḥāfı lāzıme-i pursiş-i ṭabʿ-ı enverleriyle tekmīl ẕeylinde, temmet.

---

1 Bu manzume, incelenen nüshalar arasında sadece USA 149a'da mevcuttur. Dolayısıyla okunamamış yerlerin başka bir nüshadan bakılarak tamamlanması mümkün olmamıştır.

2 Bu beyitte geçen *"naḥnu ḳasemnā"*nın meali, içinde geçtiği ayetle birlikte şu şekildedir: "*Rabbinin rahmetini onlar mı paylaştırıyorlar? Dünya hayatında onların geçimliklerini aralarında biz paylaştırdık."* Kur'ân-ı Kerîm; Zuhruf: 32.

2. Metin (61b): Ḫān-ı ʿĀlī-şāna: Şevketlü, celādetlü, mehābetlü, ḫūrşīd-menziletlü, veliyyü'n-niʿam efendüm, sulṭānum, pādişāhum ḥażretlerinüñ ḫāver-i āfitāb-ı devlet…

3. Metin (72a, *başlıksız*): Saʿādetlü, şerāfetlü, semāḥatlü şerīf-i ʿālī-şān ḥażretlerinüñ meclis-i refīʿ-i ʿarş-fersā ve maḥfel-i münīf-i sidre-āsālarına iʿẓām u ikrām-ı bī-…

4. Metin (72b, *başlıksız*): Fażīletlü, şerāfetlü, semāḥatlü mezīd meveddetlü efendi ḥażretlerinüñ ṭavāfgāh-ı cemīle-i üns olan meclis-i…

5. Metin (73a, *başlıksız*): Saʿādetlü Ḫalīl Efendi ḥażretleri aḥsen-i ḥāli ile ḫıdmetlerinden müfāraḳat ve meʾẓūnen ol cānibe rū-be-rāh olmaġla nemīḳa-i vidād-ı...

6. Metin (76a, *başlıksız*): Fażīletlü, semāḥatlü, mekremetlü, mürüvvetlü efendüm, sulṭānum efendi طال بقاه و نال ما يتمناه[1], ḥażretlerinüñ kenār-ı pīş-…

7. Metin (79b, *başlıksız*): Ḥażretlerinüñ mūr u … fetḥ ü ẓafer ve mecmaʿ-ı cünūd-ı nuṣret-…

8. Metin (80a, *başlıksız*): Fażīletlü, ʿināyetlü, semāḥatlü efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ merciʿ-i fażīletmendān ve melce-i ḥācetmendān olan nādī-i feżāʾil-…

9. Metin (81a): Ḥālā maḥmiye-i Edirne'de seccāde-pīrā-yı irşād ve feyż-baḫş-ı erbāb-ı istiʿdād olan mürşid-i āgāh, ʿārif-i bi'llāh, himmetlü, velāyetlü, kerāmetlü, efendimüz kerāmet-i bünyānları sāḥasına dest-āvīz-i faḳīrānemüzdür:[2] Himmetlü, kerāmetlü, velāyetlü efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ ḫānḳāh-ı evliyā-penāḥlarına zīver-i ṭāḳ-ı…

10. Metin (81b, *başlıksız*):[3] Saʿādetlü, semāḥatlü, reʾfetlü birāder-i vālā-şānum, sulṭānum efendi ḥażretlerinüñ menbaʿ-ı zülāl-i maʿārif ve kemāl-i nādī-i…

11. Metin (82a): Kenār-ı Nüvişteleri: Benüm mürüvvetlü, reʾfetlü sulṭānum birāder-i ḥamīde-ḫıṣālum ḥażretleri ʿUrfī Efendi muḫlişümüz…

12. Metin (82a): ʿAlī-zāde Żiyāʾu'd-dīn Efendi Ḥażretlerinüñ bu ḥaḳīre taḥrīr buyurduḳları kerem-nāmedür: Saʿādetlü, reʾfetlü mezīd maḥabbetlü ḳarındaş-ı muḥteremüm ʿUrfī Efendi Ḥażretlerinüñ kenār-ı leb-i Kevṣer'den dil-nişīn olan…

13. Metin (82b): Bu mektūb-ı manẓūme daḫı Luṭfī Efendi birāderümüz ṭarafından bu ʿabd-i faḳīr ʿUrfī-i pür-taḳṣīre taḥrīr olınmışdur.

---

1 *Ömrü uzun olsun ve temenni ettiğine ulaşsın.*

2 Bu metnin sonunda *ʿabd-i faḳīr ʿİffet (?)* yazılıdır.

3 Bu metnin sonunda *Mine'l-muḫlişi Meḥmed Esʿadü'l-…* yazılıdır.

14. Metin (83a): Bu daḫı … … ṭarafından ṭarafumuza gelen mektūb-ı feṣāḥat-üslūbdur.[1]

15. Metin (83b): Bu daḫı ol şāʿir-i māhirüñ ṭarafumuza gönderdügi mektūb-ı belāġat-üslūbdur.

16. Metin (83b): Bu daḫı mūmā ileyhüñ ṭarafumuza gönderdükleri mektūb-ı feṣāḥat-maṣḥūbdur.

17. Metin (84a): Bu daḫı mūmā ileyhüñ mektūbıdur.

18. Metin (84b): Vezīr-i muḥterem Rātıb Aḥmed Pāşā'nuñ selāmet-kirār-ı ḫān-ı ḥażretlerine gönderdükleri mektūbdur.

4.5. BD2 Nüshasındaki Metinler

1. Metin (39b)**:** Meclis-i rindāne ile maḥabbet-nāme-i zībādur: Şebdīz-i iştiyāḳları olduġum saʿādetlü, semāḥatlü, necābetlü, nebāhetlü, meymenetlü nūr-ı bāşıra-i ibtihācum, sulṭānum mīr-i kerrūbī-ḫıṣāl ḥażretlerinüñ…

2. Metin (44a)**:** Bir ẕāt-ı leṭāʾif-şināس cenāblarınuñ mektūbına cevāb olmaḳ üzre ʿalā-ṭarīḳi'l-mülāṭife taḥrīr ü tenmīḳ olınan maḥabbet-nāme-i ġarrā ve inşā-yı zībā olmaġla keşīde-i zerrīn-tār-ı imlā ḳılındı: *Mācerāmuz bizüm ey dil daḫı çoḳ ṣu götürür*: Saʿādetlü, necābetlü, neẓāfetlü, ʿārifetlü, vālā-ḳadrüm, sulṭānum efendi ḥażretlerinüñ mecrā-yı māʾil-i ḥayāt-ı neşāṭ olan nādī-i semāḥat-i irtibāṭları sū-yı dil-cūyına…

3. Metin (46b)**:** Vüzerā-yı bīrūn ḥażerātı cānibinden ketḫüdā-yı ḥażret-i ṣadr-ı ʿālī ṭaraflarına bār-gīr-i ḫūş-nümā hediyye-i seniyyelerinüñ vuṣūlini mutażammın nüvişte ve pāy-endāz ḳılınan mektūb-ı ġarrā ve ʿubūdiyyet-nāme-i zībādur: Devletlü, saʿādetlü, reʾfetlü, ʿaṭūfetlü efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ ḫak-pāy-ı devlet-iştimāllerine…

4. Metin (47a)**:** İşbu ṣūret-i ġarrā daḫı mektūbī-i ḥażret-i ṣadr-ı ʿālī ṭarafından vüzerā-yı bīrūn ḥażerātı cāniblerine bār-gīr ihdā'l-lezīnüñ vuṣūlini müşʿir-i taḥrīr ve pāy-endāz ḳılınan ʿubūdiyyet-nāme-i zībādur: Devletlü, ʿināyetlü, ʿaṭūfetlü, ḥimāyetlü, ʿaliyyü'l-himem efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ dāmen-i saʿādet pīr-i emn-i vezīrāneleri bu…

5. Metin (48a)**:** İşbu ṣūret-i dil-ārā daḫı teẕkere-i evvel efendi ḥażretleri cānibinden vüzerā-yı bīrūn ḥażerātınuñ esb-i hediyye-i behiyyeleri vuṣūlini mutażammın taḥrīr ü tesyīr ḳılınan ʿubūdiyyet-nāme-i ġarrādur: Devletlü, ʿināyetlü, reʾfetlü, ʿāṭıfetlü, cezīlü'l-himem efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ ḫāk-pāy-ı kimyā-i ʿayyār-ı celīlü'l-…

---

1 Metnin sonunda mektubun 1134 tarihinde yazıldığı belirtilmiştir.

6. Metin (49a)**:** İşbu ṣūret-i belāġat-nümā daḫı tezkere-i ṣānī efendi ḥażretleri ṭarafından vüzerā-yı bīrūn ḥażerātınuñ bār-gīr hediyyeleri vuṣūlini müşʿir nüvişte ve pāy-endāz ḳılınan ʿubūdiyyet-nāme-i raʿnādur: Devletlü, ʿināyetlü, reʾfetlü, ʿaṭūfetlü veliyyü'n-niʿam, cezīlü'l-kerem efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ cevlāngāh-ı…

7. Metin (50a)**:** İş-bu ṣūret-i rengīn daḫı reʾīsü'l-küttāb-ı vālā-cāh efendi ḥażretleri cānibinden…

Yukarıdaki metinlerden başka BD2 nüshasında kırk beş (45) adet mektup bulunmaktadır. Çalışmanın hacmini arttırmamak için bunların sadece varak numaraları dipnotta verilmiştir[1].

Tablo 4: Mektup Türleri ve Sayısı

Mektup Türleri	**Adet**
Tezkere	37
Dua-nâme	34
Ricâ-nâme	17
Tehniyet-nâme	14
Şefâat-nâme	13
Hulûs-nâme	12
Meveddet-nâme	11
Niyâz-nâme	11
Ubûdiyet-nâme	11
Cevâb-nâme	10
Arz-ı Hâl	10
Muhabbet-nâme	9
Teşekkür-nâme	5
Darâat-nâme	4
Davet-nâme	3
Latîfe-nâme	3
Neşât-nâme	3
Nevâziş-nâme	2
Takriz-nâme	2
Tesliyet-nâme	2
Tetimme-i Mektup	2
Cerb-nâme	1

1 BD2'de bulunan metinlerin varak numaraları: 51b, 51a, 52b, 53a, 54b, 55b, 56a, 57a, 58a, 59a, 60a, 61a, 62a, 62b, 63b, 65a, 65b, 66b, 67b, 68b, 69b, 70b, 71b, 72a, 73b, 74a, 75a, 75b, 76b, 77a, 77b, 78b, 79b, 80b, 81a, 81b, 82b, 83a, 83b, 84b, 85b

Hezl-nâme	1
İltimâs-nâme	1
Kerem-nâme	1
Diğer (İnşâ, ser-nâme vs.)	23
TOPLAM	**242**

Tablo 5: Nüshaların Mektup Sayıları

Sıra	Nüsha Kısaltması	Mektup Sayısı
1	MH1	210
2	Ö	204
3	A1	201
4	M4	201
5	S	200
6	N1	199
7	Y1	199
8	A	198
9	R	198
10	Y	198
11	E	197
12	HK	197
13	MK2	196
14	H1	194
15	Z	194
16	KB	193
17	B	192
18	TS1	192
19	IB1	190
20	M1	189
21	S2	186
22	E1	185
23	S5	185
24	T	185
25	USA	185
26	H	173
27	Z1	173
28	TS2	172
29	S3	171
30	KM	169

Tablo 5 (devam): Nüshaların Mektup Sayıları

Sıra	Nüsha Kısaltması	Mektup Sayısı
31	M	166
32	E2	153
33	K	153
34	AE	149
35	Z2	146
36	J1	143
37	N	143
38	D	142
39	S4	140
40	H2	139
41	M6	137
42	B1	133
43	H3	125
44	IB2	121
45	BD1	108
46	Ö1	83
47	MK1	66
48	TD	64
49	IB3	46
50	BD2	43
51	D1	42
52	G	26
53	E4	16
54	M5	8

SONUÇ

Bugüne kadar yapılmış bilimsel çalışmaların çoğunda Nâbî'nin özellikle manzum eserleri çalışılmıştır. Doğal olarak o, bir *şâir* olarak değerlendirilmiştir. Bu çalışmada Nâbî'nin şâirliği yanında *nâsirlik/münşîlik* yönü de ortaya çıkarılmıştır. Oldukça hacimli olan Dîvân'ı ile ahlâkî ve didaktik özelliği ile dikkat çeken Hayrî-nâme (Hayriyye) adlı mesnevi, Nâbî'yi bir şâir olarak üne kavuşturmuştur. Oysaki o; yazmış olduğu mensur eserleriyle de yaşadığı dönemi ve sonrasını etkilemiş ve Klâsik Dîvân Edebiyatında önemli izler bırakmış bir edebî kişiliğe sahiptir. Bunun en büyük delillerinden biri, yurt içi ve yurt dışı kütüphanlerinde yüz elli beş nüshası bulunan ve yazıldığı dönemde elden ele dolaşan Münşeât adlı mensur eserdir. Bu çalışmada Nâbî'nin münşîliğini her yönüyle ortaya koyan bu eser ele alınıp incelenmiş ve varılan sonuçlar aşağıda sıralanmıştır:

1. Bu çalışmada Münşeât nüshaları ile ilgili detaylı bir inceleme yapılmış ve bu nüshaların iki ana metne dayandığı tespit edilmiştir. Bununla beraber hicrî 1117 tarihli en eski Münşeât nüshasının Nâbî (ö. 1124) tarafından görülmüş ve tashih edilmiş olabileceği düşünülmektedir.

2. Nüshalarla ilgili yapılan detaylı incelemenin sonunda bu nüshaların çeşitli yer ve zamanlarda geniş bir coğrafya ve büyük bir zaman dilimi içinde farklı kişiler tarafından istinsah edildiği anlaşılmıştır.

3. Münşeât'ın hiçbir nüshasının bu çalışmada kurulmuş olan karşılaştırmalı metne göre tam olmadığı tespit edilmiştir.

4. Münşeât'ın müstakil bir eser olarak yazılmadığı, Nâbî'nin farklı zamanlarda çeşitli vesilelerle yazdığı mensur ve kısmen de manzum metinlerin sonradan derlenip toparlanması neticesinde oluşturulduğu anlaşılmıştır.

5. Münşeât nüshalarından anlaşıldığı kadarıyla iki yüz kırk dört mektup Nâbî'ye aittir. Yaklaşık yüz (100) mektup ise dil ve üslûp bakımından Nâbî'nin üslûbunu çağrıştırmaktadır. Ancak bu mektuplar, Nâbî'ye ait olmayabilir düşüncesinden dolayı karşılaştırmalı metne alınmamış ve burada incelemeye tabi tutulmamıştır.

6. Nâbî hem iyi bir inşâ yazarı hem de inşâ hususunda çevresindekileri eğiten meşhur bir üstattır. Bu yüzden yöneticilik yıllarında çevresinde bulunan âlim, şâir, mûsıkîşinâs ve hatta şâir şeyhlerle önemli dostluklar kurmuş ve onları çeşitli yönlerden desteklemiştir. Münşeât'tan anlaşıldığı kadarıyla Nâbî; hamiyetli, cömert,

dost canlısı bir kişidir. Yazdığı mektuplarda geçen mübâlağalı övgü ifadeleri, devrindeki insanlara verdiği önemi ortaya koymaktadır.

7. Nâbî, nesirdeki üstün kabiliyetini, bir mananın birçok değişik şekilde ifade edilebileceğini gösteren Münşeât'ın başındaki on beş metinle ispatlamıştır.

8. Sade, orta, süslü ve ağdalı nesir açısından bakıldığında Nâbî'nin, dil ve anlatım bakımından orta nesrin temsilcisi olduğu söylenebilir. Ancak bazı mektuplardaki süslü ve ağdalı ifade tarzı, onu süslü nesir üslûbuna da yaklaştırmaktadır.

9. Bazı mektupların içindeki Türkçe olmayan manzum metinler, Nâbî'nin Arapça ve Farsçayı şiir yazacak derecede iyi bildiğine işaret etmektedir.

10. Münşeât'ta mektuplaşmayla birlikte hediyeleşmenin de oldukça yaygın olduğu anlaşılmıştır. Bu hediyeler, XVII.-XVIII. yüzyılda insanların nelere rağbet ettiğini göstermektedir. At başta olmak üzere hizmetçi, çeşitli yiyecekler, değerli taşlar, güzel kokular, kıymetli araç ve gereçlerin yanında değerli kitapların da mektuplarda sıkça istenen ve gönderilen hediyeler olduğu görülmüştür. Hatta Urfa ve Halep taraflarından gönderilen nar, bulgur gibi yiyecekler bile hediyelik eşya kategorisine dahil edilmiştir. Bu durum, bir yönüyle dönemin sosyal hayatına da ışık tutmakta, insanlar arasındaki iletişimin hediyeler üzerinden oldukça geliştiğini göstermektedir. Bununla beraber Münşeât'tan bazı mektupların sadece gönderilen hediyeleri tanıtmak amacıyla yazıldığı anlaşılmaktadır.

Münşeât, Nâbî'nin hem sosyal hayatı hem de edebî kişiliği hakkında çok önemli bilgiler içeren edebî metinler bütünüdür. Bu eserin ortaya çıkarılıp ilim dünyasına tanıtılması, hem Nâbî hem de XVII.-XVIII. yüzyıl edebiyat araştırmalarına ışık tutması açısından önemlidir.

Münşeât'ın hazırlanması, şimdiye kadar yapılmış Nâbî okumalarının yeniden ele alınmasını sağlayabilir. Çünkü bu metin, yazarın ve ilgili dönemin daha iyi anlaşılabilmesi için değerli ipuçları içermektedir. Bu durumda özellikle Nâbî'nin eserleri üzerinden yeni bir metinler arası okumanın yapılması önem arz etmektedir.

KAYNAKLAR

Abdülkadiroğlu, Abdulkerim. (1999). *İsmail Beliğ: Nuhbetü'l-Âsâr li-Zeyl-i Zübdeti'l-Eş'âr*. Ankara: AKM Yayınları.

Abdülvehhâb-ı Şa'rânî. (2012). *Mîzânü'l-Kübrâ: Dört Hak Mezhebin Büyük Fıkıh Kitabı ve Tasavvufî Yorumları*. İstanbul: Furkan Yayınları.

Afacan, Serhan. (2011). Devletle Yazışmak: Türkiye-İran Sosyal Tarihçiliğinde Dilekçeler. *Türkiyat Mecmuası*. c. XXI. Bahar. 1-29.

Ahmet Midhat Efendi. (2003). *Bütün Eserleri, Romanlar XVI: Eski Mektuplar, Altın Âşıkları, Mesâil-i Muğlaka, Jön Türk*. (Hazırlayanlar: Çoruk, Ali Şükrü; Andı, M. Fatih; Yetiş, Kâzım). Ankara: TDK Yayınları.

Akkuş, Metin. (1995). Yusuf Nâbî'de İnsan Tipi ve Özeleştiri. *Atatürk Üniversitesi. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*. S. 3. 197-203.

Aksoyak, İsmail Hakkı. (2006). Gelibolulu Mustafa Âlî'nin Menşeü'l-İnşâ'sı. *TÜBAR*. c. XIX. S. Bahar. 225-244.

Aksoyak, İsmail Hakkı. (2007). *Gelibolulu Mustafa Âlî, Menşeü'l-inşâ*. Ankara: Bizim Büro Yayınları.

Akyüz, Kenan; Beken, Süheyl; Yüksel, Şedit; Cunbur, Müjgân. (1958). *Fuzûlî: Türkçe Dîvân*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Ali Emîrî Efendi. (1328). Tezkire-i Şuarâ-yı Âmid. İstanbul.

Almaany. (2013). *Kâmûs ve Mu'cem*…. Erişim Tarihi: 08 Eylül 2013. http://www.almaany.com.

Alper, Ömer Mahir. (1999). İbn Sînâ: Eserleri. *İslâm Ansiklopedisi*. (c. XX, 337-345). İstanbul: TDV Yayınları.

Ambros, Edith Gülçin. (2011). Şair Nâbî Bibliyografyası. (Çeviren: Reyhan Keleş). *Atatürk Üniversitesi. İlahiyat Fakültesi Dergisi*. S. 35. 247-252.

Amîd, H. (1387). *Ferheng-i Amîd*. Tahran-İran: Müessese-i İntişârât-ı Emîr Kebîr.

Aytaş, Gıyasettin; Karakuş Aktan, Eda Nur. (2012). Çocuk Edebiyatı ve Eğitimi Açısından Hayriyye. *GEFAD/GUJGEF*. c. XXXII. S. 2. 537-555.

Bakkal, Ali. (2009). *Şair Nâbî Sempozyumu*. Şanlıurfa: Şanlıurfa Belediyesi. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü.

Batislam, H. Dilek. (2013). Tokatlı Ebubekir Kânî'nin Münşeât'ında "Üslûp" Yerine Kullanılan Kelimeler. *TÜBAR*. c. XXXIII. S. Bahar-2013. 45-60. *(VI. Uluslararası Türk Dil Kurultayı (20-25 Ekim 2008). Kurultay Bildirisinin Makalesi. Ankara: TDK.)*

Battal, Abtullah. (1997). *İbn-i Mühennâ Lûgati*. Ankara: TDK Yayınları.

Bektaş, Ekrem. (2008). Nâbî'nin "Bu" Redifli Gazeline Urfalı Şairler Tarafından Yapılan Tahmis ve Yazılan Nazireler. *Gazi Türkiyat (Türklük Bilimi Araştırma Dergisi)*. S. 3. 51-66.

Bilkan, Ali Fuat. (1997). *Nâbî Dîvânı I-II*. İstanbul: MEB Yayınları.

Bilkan, Ali Fuat. (1998). *Nâbî: Hikmet, Şair, Tarih*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Bilkan, Ali Fuat. (2006). *Nâbî'nin Klâsik Şiirdeki Yeri*. Kaya, Ahmet (Editör). Klâsik Türk Edebiyatı Sempozyumu: Prof. Dr. Abdülkadir Karahan'a Armağan. Şanlıurfa Belediyesi, Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları. s. 113-119.

Bilkan, Ali Fuat. (2007). *Nâbî: Hayatı, Sanatı, Eserleri*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Cânan, İbrahim. (1991). *Kütüb-i Sitte: Muhtasarı Tercüme ve Şerhi.* c. XII. Ankara: Akçağ Yayınları.

Coşkun, Menderes. (2004). Son Klâsik Dönem: Nesir. Tural, Sadık. (Proje Başkanı). *Türk Dünyası Edebiyat Tarihi V*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları. s. 552-590.

Coşkun, Menderes. (2007). *Sözün Büyüsü: Edebî Sanatlar*. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Coşkuner, Fahrettin. (2004) Gazneliler Döneminde Nesir. *Nüsha.* S. 13. 45-53. Erişim Tarihi: 07 Eylül 2013. http://www.doguedebiyati.com.

Çağlı, Adnan; Özdingiş, Vicdan. (2004). *Bülbüliyye: Birrî Mehmed Dede*. İzmir: Akademik Kitabevi Yayınları.

Çakır, Ömer. (2006). Türk Edebiyatında "Taziyetnâme". *TÜBAR*. c. XIX. S. Bahar. 269-291.

Çaldak, Süleyman. (2004). *Nergisî ve Nihâlistân'ı (İnceleme-Metin)*. Malatya: Özserhat Yayıncılık.

Çapan, Pervin. (2005). *Mustafa Safayî Efendi: Tezkire-i Safâyî (Nuhbetü'l-Âsâr min Fevâ'idi'l-Eş'âr) İnceleme-Metin-İndeks*. Ankara: AKM Yayınları.

Dağlar, Abdülkadir. (2012). Türk Edebiyatında "Taziyetnâme". *Milli Folklor*. S. 95. 83-95.

Dallog. (2013). *Osmanlı Sadrazamları, Sadâret Tarihleri ve Müddeti*. Erişim Tarihi: 30 Haziran 2013. http://www.dallog.net/kurumlar/sadrazam.htm.

Daş, Abdurrahman. (2003a). *Osmanlılarda Münşeât Geleneği ve Hoca Saadeddin Efendi'nin Hayatı, Eserleri ve Münşeâtı.* Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Daş, Abdurrahman. (2003b) Hoca Sadeddin Efendi'nin Hayatı ve Eserleri. *Selçuk Üniversitesi. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi.* S. 14. 165-208. Erişim Tarihi: 07 Eylül 2013. http://www.turkiyat.selcuk.edu.tr.

Daş, Abdurrahman. (2004). Türkiye Selçukluları ve Osmanlı Dönemine Ait Münşeât Mecmualarının Tarihî Kaynak Olarak Değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi. İlahiyat Fakültesi Dergisi.* c. XLV. S. 2. 205-218. Erişim Tarihi: 07 Eylül 2013. http://dergiler.ankara.edu.tr.

Derdiyok, İ. Çetin. (1997). Eski Edebiyatımızdan Günümüze Mektuplarda Biçim. *Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü.* S. 415. 665-671.

Develioğlu, Ferit. (2006). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. (26. Baskı). Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.

Dilçin, Cem. (1983). *Yeni Tarama Sözlüğü*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

Dilçin, Cem. (2009). *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*. Ankara: TDK Yayınları.

Diriöz, Meserret. (1994). *Nâbî Divanı (Eserlerine Göre Nâbî)*. İstanbul: Fey Vakfı Yayınları.

Kuran-ı Kerim Türkçe Meali. (2013). (Hazırlayanlar: Subaşı, Necdet; Yüksel, Ebubekir; Menekşe, Ömer). Diyanet İşleri Başkanlığı. Erişim Tarihi: 07 Eylül 2013. http://www.kuranikerim.com/mdiyanet.htm.

Doğan, Mehmet. (1996). *Büyük Türkçe Sözlük*. (11. Baskı). İstanbul: İz Yayıncılık.

Durmuş, İsmail. (2000). İnşâ (Edebî Tür Olarak İnşâ: Arap Edebiyatı). *İslâm Ansiklopedisi*. (c. XXII, 334-337). İstanbul: TDV Yayınları.

Durmuş, İsmail. (2002). Üslûp. *İslâm Ansiklopedisi*. (c. XLII, 383-385). İstanbul: TDV Yayınları.

Durmuş, İsmail. (2007). Nesir. *İslâm Ansiklopedisi*. (c. XXXIII, 6-8). İstanbul: TDV Yayınları.

Durmuş, Mustafa. (2012). Klâsik Osmanlı Nesrinde Aliterasyon. *Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları: International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. c. VII. S. 1. 995-1004.

el-Mubârekfûrî, M. b. (Tarih yok). Şurûhü'l-hadîs (Tuhfetü'l-Ahvezî). Haziran 13, 2017 tarihinde http://library.islamweb.net/newlibrary/display_book.php adresinden alındı.

Erdoğan, İsmail. (2010). "El-Bulga Fi'l-Hikme" Adlı Eseri Bağlamında Muhyiddin İbn Arabî'nin Vahiy Anlayışı. *Fırat Üniversitesi. İlahiyat Fakültesi*

Dergisi. Elazığ. c. XV. S. 2. s. 27-45. Erişim Tarihi: 20 Eylül 2013. http://portal. firat.edu.tr.

Ergüzel, M. Mehdi. (2009). *İbn-i Nasuh Paşa: Pârs-nâme*. Ankara: TDK Yayınları.

Furat, Ahmet Subhi. (1996). *Arap Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Edebiyat Fakültesi Basımevi.

Gençtürk Demircioğlu, Tülay. (2010). Ali Şîr Nevâyî'nin Dîvânlarında Mektuplaşma: Âşıktan Sevgiliye, Sevgiliden Âşığa. *Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları: International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. c. V. S. 3. 146-176.

Gibb, E. J. Wilkinson. (1999). *Osmanlı Şiir Tarihi I-II-III-IV-V*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Gök, Nejdet. (2008). Osmanlı Beratları Kapsamında Diplomatika İlmi veya İlm-i İnşâ. *Selçuk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. s. 20. 731-746.

Gökçe, Recep. (2006). *Eski Türk Edebiyatında Mektup ve Bir Mecmû'a-i Münşeât (İnceleme-Metin-Tıpkı Basım)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kayseri: Erciyes Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gökyay, Orhan Şaik. (1974). Tanzimat Dönemine Değin Mektup. *Türk Dili: Mektup Özel Sayısı.* Ankara. S. 274. 17-87.

Gölpınarlı, Abdulbâki. (1963). *Mevlânâ Celâleddîn: Mektuplar*. İstanbul: İnkılap ve Aka Kitabevleri-Yeni Matbaa.

Görgün, Tahsin. (2000a). İnşâ (Dilbilimi Terimi Olarak İnşâ). *İslâm Ansiklopedisi*. (c. XXII, 339-341). İstanbul: TDV Yayınları.

Görgün, Tahsin. (2000b). İnşâ (Fıkıh). *İslâm Ansiklopedisi*. (c. XXII, 341-342). İstanbul: TDV Yayınları.

Gülhan, Abdülkerim. (2012). Bir İnşâ-i Merğûb'dan Hareketle XVIII. Yüzyılda Yazışma ve Sözleşme Örnekleri. *Dil ve Edebiyat Araştırmaları, Journal of Language and Literature Studies*. İstanbul. S. 5. 9-42.

Gültekin, Hasan. (2007). *Türk Edebiyatında İnşâ: Tarihî Gelişim-Kuram-Sözlük ve Metin*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Haksever, Halil İbrahim. (1996). *Eski Türk Edebiyatında Münşeâtlar ve Nergisî'nin Münşeât'ı*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Haksever, Halil İbrahim. (2001). Veysî ve Nergisî'nin Karşılıklı Mektupları. *Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları: International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. c. II. S. 2. 179-184.

Haksever, Halil İbrahim. (2009). Münşeâtlarda Yer Alan Tarihî Bilgiler. *Uşak Üniversitesi. Sosyal Bilimler Dergisi*. c. II. S. 1. 24-31. Erişim Tarihi: 01 Ekim 2013. http://sosyaldergi.usak.edu.tr.

Haksever, Halil İbrahim. (2011a). Ahmed-i Dâ'î'nin Teressülü. *Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları: International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. c. VI. S. 1. 1265-1273.

Haksever, Halil İbrahim. (2011b). Nâbî Münşeât'ında Mizahî İfadeler ve Râmî Paşaya Yazdığı Mizahî Mektup. *Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları: International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. c. VI. S. 2. 33-38.

Haksever, Halil İbrahim. (2013). Nâbî Münşeât'ında Biyografik Bilgiler. *Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları: International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. c. VIII. S. 1. 1599-1606.

Hızlı, Mefail. (2008). Osmanlı Medreselerinde Okutulan Dersler ve Eserler. *Uludağ Üniversitesi. İlahiyat Fakültesi Dergisi*. c. XVII. S. 1. 25-46. Erişim Tarihi: 07 Eylül 2013. https://dosya.sakarya.edu.tr.

İnalcık, Halil. (2005). *Şair ve Patron: Patrimonyal Devlet ve Sanat Üzerinde Sosyolojik Bir İnceleme*. Ankara: Doğu Batı Yayınları.

İnce, Adnan. (2005). *Tezkiretü'ş-Şu'arâ: Sâlim Efendi*. Ankara: AKM Yayınları.

İnce, Ömer. (2009). Toplumsal Hayatın Münşeât Geleneğindeki İzleri. *Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları: International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic.* c. IV. S. 2. 634-653.

İz, Fâhir. (1996). *Eski Türk Edebiyatında Nesir*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Kabalcı Yayınevi. *Dizin (Tarihsiz)*. Erişim Tarihi: 04 Eylül 2013. http://www.kabalciyayinevi.com.

Kaçalin, Mustafa. (2013). *Osmanlı Nesrinin Dili*. Türk Dil Kurumu TDK. Erişim Tarihi: 07 Eylül 2013. http://www.tdk.gov.tr.

Kadıoğlu, İdris. (2005). *Diyarbakırlı Lebîb: Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Dîvânı*. Malatya: Dicle Üniversitesi. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Yayınları.

Kadıoğlu, İdris. (2010). Diyarbekir "Encümen-i Dânişi"nin Üstad Şairi Âgâh ve Devrindeki Şairler Üzerindeki Etkisi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (DUSBED).* Kasım. S. 4. s. 35-45.

Kanar, Mehmet. (1998). *Büyük Sözlük: Farsça-Türkçe*. İstanbul: Birim Yayıncılık.

Kanar, Mehmet; Kurtuluş, Rıza. (2000). İnşâ (Fars Edebiyatı). *İslâm Ansiklopedisi*. (c. XXII, 337-338). İstanbul: TDV Yayınları.

Kanar, Mehmet. (2013). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*. Beirut: Librairie Du Liban. Erişim Tarihi: 08 Eylül 2013. http://www.sevde.de/ OsmanliTurkcesiSozlugu.pdf.

Karahan, Abdülkadir. (1947). Nâbî'nin El Yazısı, İmzası, Mührü ve Sûrnâme'sine Dâir. *TDED*. c. II. S. 1/2. 133-140.

Karataş, Evren. (2012). Mektup Roman Tekniği ve Türk Romanından İki Örnek: Mektup Aşkları ve Kedi Mektupları. *Turkish Studies/Türkoloji Araştırmaları: International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. Volume 7/4. 2173-2192.

Kaya, Güven. (2007). Eski Türk Edebiyatında Manzum Mektup Türü ve Pâre Pâre Ahmet Çelebi ile Lâmiî Çelebi Arasındaki Manzum Mektuplaşma. *Atatürk Üniversitesi. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*. S. 32. 115-126.

Kefeli, Emel. (2002). *Anlatım Tekniği Olarak Mektup*. İstanbul: Kitabevi Yayınları.

Kılıç, Atabey; Dağlar, Abdülkadir; Tanyıldız, Ahmet; Paksoy, Kezban; Gümüş, Zehra (Hazırlayanlar). (2010). *II. Klâsik Türk Edebiyatı Sempozyumu (Prof. Dr. İsmail Ünver Anısına), 15-16 Mayıs 2008, Kayseri, Bildiriler.* Kayseri: Erciyes Üniversitesi Yayınları.

Kılıç, Atabey; Dağlar, Abdülkadir; Tanyıldız, Ahmet (Hazırlayanlar). (2011). *III. Klâsik Türk Edebiyatı Sempozyumu (Prof. Dr. Cem Dilçin Anısına), 13 Şubat 2009, Kayseri, Bildiriler*. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Yayınları.

Kocakaplan, İsa. (1992). *Açıklamalı Edebî Sanatlar*. İstanbul: MEB Basımevi.

Koçak, İnci. (1982). Al-Harîrî'nin Makâmât'ındaki Bazı Atasözleri ve Deyimler. *Ankara Üniversitesi. Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi Dergisi*. c. XXX. S.1-2. 185-192. Erişim Tarihi: 22 Ekim 2013. http://dergiler.ankara.edu.tr.

Kortantamer, Tunca. (1984). Nâbî'nin Osmanlı İmparatorluğunu Eleştirisi. *Tarih İncelemeleri Dergisi II*. 83-116. Erişim Tarihi: 30 Eylül 2013. http://www.egeweb2.ege.edu.tr .

Mazıoğlu, Hasibe. (2011). *Fuzûlî Üzerine Makaleler*. Ankara: TDK Yayınları.

Mehmed Mağnîsâvî. (öl. 1128/1616). *Bülbül-i Gülzar-ı Vecd*. Manisa İl Halk Kütüphanesi. No: 45 Hk 5181/1.

Mengi, Mine. (1991). *Dîvân Şiirinde Hikemî Tarzın Büyük Temsilcisi: Nâbî*. Ankara: AKM Yayınları.

Mermer, Ahmet; Koç Keskin, Neslihan. (2005). *Eski Türk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Akçağ Yayınları.

MKDB(Millî Kütüphane Daire Başkanlığı). (2001). *Türk Atasözleri ve Deyimleri I*. İstanbul: MEB Basımevi.

Mutçalı, Serdar. (1995). *Arapça-Türkçe Sözlük*. İstanbul: Dağarcık Yayınları.

Mütercim Âsım Efendi. (2009). *Burhân-ı Katı*. (Hazırlayanlar: Öztürk, Mürsel; Örs, Derya). İstanbul: TDK Yayınları.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. (1052-1124/1642-1712). *Münşe'ât*. Süleymaniye Ali Nihat Tarlan Koleksiyonu. No: 34 Sü-Tarlan 91.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşe'ât*. Manisa İl Halk Kütüphanesi. 45 Hk 5272.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşe'ât*. Manisa İl Halk Kütüphanesi. 45 Hk 2774.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşe'ât*. Süleymaniye Ali Nihat Tarlan Koleksiyonu. No: 34 Sü-Tarlan 140.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşe'ât*. Milli Kütüphane. Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi. 06 Hk 4266.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşe'ât*. Tercüman Gazetesi Kütüphanesi Türkçe Yazmaları. No: Y-202.

Nâbî. (1641 or 2-1712). *Münşeât-ı Nâbî Efendi*. Harvard College Library. Houghton MS Turk 30. 011453767.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât-ı Nâbî*. Süleymaniye-Atıf Efendi Koleksiyonu. No: 34 Atf 2282/2.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât*. Almanya Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları. No: Ms. or. oct. 1595 Staatsbibliothek, Berlin.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât-ı Nâbî*. Gazi Hüsrev Kütüphanesi Türkçe Yazmaları. No: 3933.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât-ı Nâbî*. Diyarbakır İl Halk Kütüphanesi. No: 21 Hk 1718.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât*. Diyarbakır İl Halk Kütüphanesi. No: 21 Hk 567.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Nâbî Münşeât'ı*. Ali Emiri Koleksiyonu. No: 36 Ae Edebiyat 405.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât-ı Nâbî Efendi*. Ali Emiri Koleksiyonu. No: 34 Ae Edebiyat 402.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât-ı Nâbî Efendi*. Ali Emiri Koleksiyonu. No: 35 Ae Edebiyat 404.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât-ı Nâbî Efendi*. Ali Emiri Koleksiyonu. No: 34 Ae Edebiyat 403.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât'tan*. Ali Emiri Koleksiyonu. No: 34 Ae Arabi 4363/5.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât*. Amasya Beyazıt İl Halk Kütüphanesi. No: 05 Ba 1551/9.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât*. Hüseyin Kocabaş Kitaplığı Türkçe Yazmaları. No: S. H. M. H. K. Yz. 390.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât*. Hüseyin Kocabaş Kitaplığı Türkçe Yazmaları. No: S. H. M. H. K. Yz. 391.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât*. Hüseyin Kocabaş Kitaplığı Türkçe Yazmaları. No: S. H. M. H. K. Yz. 392.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât*. Hüseyin Kocabaş Kitaplığı Türkçe Yazmaları. No: S. H. M. H. K. Yz. 384/2.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât*. İBB Türkçe Yazmaları. No: K. 691/1.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât*. İBB Türkçe Yazmaları. No: O. 62/1.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât*. İBB Türkçe Yazmaları. No: O. 80/3.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât*. İBB Türkçe Yazmaları. No: K. 16/6.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât*. Konya İl Halk Kütüphanesi. No: 42 Kon 3445.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât*. Gaziantep İl Halk Kütüphanesi. No: 42 Kon 3466/4.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât*. Türk Dil Kurumu Kütüphanesi Türkçe Yazmaları. No: Yz. A 410.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât-ı Nâbî Efendi*. Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu. No: 06 Mil Yz A 5317.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât-ı Nâbî*. Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu. No: 06 Mil Yz A 4801.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât-ı Nâbî*. Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu. No: 06 Mil Yz A 3708.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât*. Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu. No: 06 Mil Yz A 2211.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât*. Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu. No: 06 Mil Yz A 3554/18.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât-ı Nâbî*. Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu. No: 06 Mil Yz A 8314.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât*. Süleymaniye-Nuruosmaniye Koleksiyonu. No: 34 Nk 4299.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât*. Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi. No: 06 Hk 1323.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât-ı Kübra (Külliyat)*. Raşit Efendi Eski Eserler Kütüphanesi. No: Râşid Efendi 1273/4.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât*. Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları. No: R. 1054.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât*. Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları. No: R. 1053.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât*. Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları. No: R. 1051.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât*. Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları. No: R. 1052.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât*. Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları. No: H. 847.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât-ı Nâbî Efendi*. Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları. No: B. 173.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât*. Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları. No: H. 848.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât*. Süleymaniye-Mehmet Asım Bey Koleksiyonu. No: 34 Ma 481/1.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât-ı Nâbî Efendi*. Manisa İl Halk Kütüphanesi. No: 45 Hk 5274.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât*. Beyazıt Devlet Kütüphanesi. No: V4114.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât*. Beyazıt Devlet Kütüphanesi. No: B 5879.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât*. Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi Türkçe Yazmaları. No: 482.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât*. Mevlana Müzesi Türkçe Yazmaları. No: 2174.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât*. İzmir Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları. No: 1655/1.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât-ı Nâbî*. İzmir Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları. No: 1041.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât*. Manisa Akhisar Zeynelzade Kolksiyonu. No: 45 Ak Ze 182.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât*. Kitabhane-i Melik Türkçe Yazmaları. No: 3670.

Nâbî Yûsuf b. Abd-Allâh Ruhâvî. *Münşeât-ı Nâbî (Külliyat)*. Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu. No: 06 Mil Yz A 4354/1.

Okumuş, Sait. (2011). Klâsik Türk Edebiyatında XV. ve XVI. Yüzyıl Nesir ve Nâsirlerine Bakış. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. c. IV. S. 18. 86-118.

Okuyucu, Cihan. (2013). *Nâbî: Mütefekkir Bir Şairin Romanı*. İstanbul: Sütun Yayınları.

Osmanlı Devleti. (2013). *Osmanlı Devleti*. Erişim Tarihi: 30 Haziran 2013. http://www.osmanli-devleti.com.

Osmanlıca-Türkçe Sözlük (2013). *Osmanlıca-Türkçe Sözlük, Lûgat, Eski Ölçü Birimleri Dönüştürücü*. Erişim Tarihi: 08 Eylül 2013. http:// www.osmanlicaturkce.com.

Özarslan, Ersin. (2007). Harf İnkılâbından Önce Neşredilmiş Türkçe İnşâ, Kitâbet ve Münşeât Kitapları. *Atatürk Üniversitesi. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*. c. XIV. S. 34. 63-78.

Özmen, Mehmet. (2001). *Ahmed-i Dâ'î Dîvânı (Metin-Gramer-Tıpkı Basım) I-II*. Ankara: TDK Yayınları.

Pakalın, Mehmet Zeki. (1993). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü I-II*. İstanbul: MEB Yayınları.

Pala, İskender. (1991). *Ansiklopedik Dîvân Edebiyatı Sözlüğü*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Parlatır, İsmail. (2000). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü II*. Ankara: Yargı Yayınevi.

Redhouse, J. W.; Wells, C. (1880). *Redhouse's Turkish Dictionary, In Two Parts, English and Turkish And Turkish and English*. London: B. Quaritch.

Redhouse, J. W. (1890). *A Turkish And English Lexicon: Shewing in English The Signification of The Turkish Terms*. Beirut: Librairie Du Liban.

Sâmî, Şemseddîn. (1317). *Kâmûs-ı Türkî*. İstanbul: İkdâm Matbaası.

Saraç, M. Ali Yekta. (1996). *Edebiyat Terimleri: Istılâhât-ı Edebiyye.* İstanbul: Risale Yayınları.

Saraç, M. Ali Yekta. (2000). *Klâsik Edebiyat Bilgisi: Belâgat.* İstanbul: Risale Yayınları.

Sarı, İsa. (2011). *Osmanlıca-Türkçe Sözlük*. Erişim Tarihi: 26 Eylül 2011. http://www.isa-sari.com/osmanli-turkcesi-osmanlica-transkripsiyon-alfabesi.

Savran, Ömer. (2006). *Nâbî'nin Şiirlerinde Döneminin Sosyal Eleştirisi*. Kaya, Ahmet (Editör). Klâsik Türk Edebiyatı Sempozyumu: Prof. Dr. Abdülkadir Karahan'a Armağan. Şanlıurfa Belediyesi, Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları. s. 103-111.

Selçuk, Bahir. (2009). Nergisî'nin Meşâkku'l-Uşşâk'ında Osmanlı Toplum Hayatından Yansımalar. *Bilig*. s. 49. Bahar. 161-176.

Sezen, Tahir. (2006). *Osmanlı Yer Adları (Alfabetik Sırayla)*. Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları.

Steingass, F. (2005). *A Comprehensive Persian-English Dictionary*. İstanbul: Çağrı Yayınları.

Şener, Hasan. (2013). Nâbî'nin Şiirlerinde Halep. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi. Sosyal Bilimler Dergisi*. c. II. S. 4. 187-196.

Şener, Hasan. (2013). Hayriye-i Nâbî'de Aktarılan Değerler. *Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları: International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. c. VIII. S. 1. 2501-2524.

Şentürk, Ahmet Atillâ. (2013). *Osmanlı Şiiri Antolojisi.* İstanbul: YKY.

Tanpınar, Ahmet Hamdi. (1997). *19. Asır Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Çağlayan Kitabevi.

Tanyeri, M. Ali. (1999). *Örnekleriyle Dîvân Şiirinde Deyimler*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Törenek, Mehmet. (1999). Mektuplar, Mektuplaşmalar. *Atatürk Üniversitesi. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*. S. 11. 161-171.

Tuğluk, İbrahim Halil. (2010). XVII. Yüzyıla Ait Harekeli İki Metinde Bazı İmlâ Özellikleri. (Haz. Kılıç vd.). *II. Klâsik Türk Edebiyatı Sempozyumu (Prof. Dr. İsmail Ünver Anısına), 15-16 Mayıs 2008, Kayseri, Bildiriler.* Kayseri: Erciyes Üniversitesi Yayınları. s. 358-374.

Tunç, Semra. (2005). Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Revan 1985 Numaralı Şiir Mecmûası. *Selçuk Üniversitesi. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü*, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*. S. 18. 11-87.

Türk Dil Kurumu. (2013). *Büyük Türkçe Sözlük*. Erişim Tarihi: 08 Eylül 2013. http://www.tdk.gov.tr.

Uzun, Mustafa. (2000). İnşâ (Türk Edebiyatı). *İslâm Ansiklopedisi*. (c. XXII, 338-339). İstanbul: TDV Yayınları.

Uzun, Mustafa. (2007). Münşeât. *İslâm Ansiklopedisi*. (c. XXXII, 18-20). İstanbul: TDV Yayınları.

Ünver, İsmail. (2008). Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler. *Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları: International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. c. III. S. 6. 1-46.

Yılmaz, Mehmet Şakir. (2006). *"Koca Nişancı" Of Kanuni: Celalzade Mustafa Celebi, Bureaucracy And "Kanun" in The Reign of Suleyman The Magnificent (1520-1566)*. A Ph. D. Dissertation. Ankara: Bilkent University. The Institute of Economics and Social Sciences.

TENKİTLİ METİN

Münşeât-ı Nâbî

Metin Kurma Yöntemi

Karşılaştırmalı metin esas olarak A, H, N, Ö, T, USA nüshaları ile kurulmuştur. Metnin satır numaraları, A nüshasına göre verilmiş olup bu nüshada yer almayan mektupların satır numaraları verilmemiştir. Karşılaştırmalı metinde A, N, T, USA nüshalarının sayfa başlangıç yerleri gösterilmiş, metnin fazla hacimli olmaması için H, Ö nüshaları ile kısmen faydalanılan diğer bazı nüshaların sayfa başlangıç yerleri ise gösterilmemiştir[1].

Nüshaların Mektup Sayıları Tablosunda (Tablo 3) görüldüğü gibi nüshalardaki mektup sayıları birbirinden oldukça farklıdır. A nüshasında yer almayan mektupların başlangıç varak numaraları başlık dipnotunda verilmiştir.

Yukarıda bahsedilen nüshalardan başka AE, HK, IB1, IB2, KB, TD, M, MK1, MK2, Ö1, TS1, TS2, KM, MH1, BD1, BD2 nüshalarından da metin kurmada faydalanılmıştır.

Bir karşılaştırmalı metni kurarken ana nüshaya ulaşmak önemlidir. Ancak burada ana nüshaya ulaşmaktan ziyade esas metnin oluşturulması ve kurulması öncelenmiştir. Dolayısıyla eldeki tüm nüshalar tek tek incelenmiş, kurulan karşılaştırmalı metindeki eksiklikler, böylece giderilmeye çalışılmıştır.

Bazı nüshalarda Nâbî'nin üslûbunu andıran, ancak elde daha güçlü deliller olmadığı için karşılaştırmalı metne alınmayan yaklaşık yüz (100) adet mektup tespit edilmiştir. Bunların, inceleme kısmında başlık, giriş cümleleri gibi bilgilerine kısaca yer verilmiştir.

Karşılaştırmalı metinde metin/mektuplar sıralanırken genel olarak nüshaların ortak sıralama düzenine riayet edilmiştir. Farklı nüshaların genellikle sonunda yer alan mektuplar, karşılaştırmalı metnin de son sıralarına alınmıştır.

---

1 Belirtilen hususlar doktora çalışması için geçerlidir. Yazma Eserler Kurumu (YEK) uzmanlarının talepleri göz önünde bulundurularak bu baskı için şu yöntem takip edilmiştir: H, N, T nüshalarının nüsha farkları, tenkitli metinden çıkarılmıştır. En hacimli nüsha olmalarından dolayı sadece A, Ö, USA nüshalarının nüsha farkları metne alınmıştır. Ayrıca bazı metinler A, Ö, USA nüshalarında yer almamaktadır. Bu metinler için gerektikçe söz konusu nüshalar incelenerek metin kurulmuştur.

1. Münşeʾāt-ı Nābī[1]

Żamāʾir-i erbāb-ı fażl u[2] ʿirfāna pūşīde degüldür ki[3] eşʿār-ı belāġāt-şiʿār ve selāset[4]-āşārda nādire-güftār ve vādī-i neşr ü inşāda Veysī-i nāmdārī münsī[5] olan münşī-i devrān ve[6] Vaṣṣāf-ı zamān, Ḫᵛāce-i cihān, Ḥassān-ı Rūm[7] Nābī Efendi merḥūmuñ mededkārī-i feyż-i Bārī ile ḳulzüm-i maʿānīden dāmen dāmen ber-āverde-i leb-i beyān[8] eyledügi derārī-i nikāt ü[9] mażāmīni rişte-i naẓma keşīde ve nasaḳ-ı maʿrūf üzre müretteb dīvān eyleyüp ziynet-baḫş-ı kāşāne-i mihr ü[10] maḥabbet ve revnaḳ-dih-i bālā-ḫāne-i ülfet olan ṣuver-i[11] mekātīb-i bedīʿatü'l-esālībe şīrāze-bend-i[12] raġbet olmayup

(Beyt)[13] **Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün**
Bedīʿ-i nāme ki her nīk[14] zi-lafẓ-ı cān-baḫşeş
Çu der-siyāhī-i[15] şeb rūşenī-i pervīn est

Daḳīḳehā-yı maʿānīş[16] der-libās-ı [N 2a] ḥurūf [T 2a]
Zi-rū-yı luṭf[17] sezā-yı hezār taḥsīn est[18]

(Neşr) güftārı[19], naḳş-ı nāṣiye-i iştihārı olan [A 2a] zāde-i ṭabʿ-ı pesendīde-reftārı, muḫālif-i yek-dīger çend nevʿ libās-ı perend-i[20] tāze-naḳş ile cilveger

---

1 A 1b, Ö 2b, USA 1b: Münşeʾāt-ı Nābī: -A, -Ö, Münşeʾāt-ı Nābī Efendi USA
2 u: -USA
3 ki: -USA
4 ve selāset: selāset Ö
5 nāmdārī münsī: nāmdār-münşī A, nāmdār-münsī USA
6 ve: -Ö
7 cihān Ḥassān-ı Rūm: cihān Rūm A, cihān Ḥassān-ı Rūmī USA
8 dāmen ber-āverde-i leb-i beyān: ber-āverde-i leb ü beyān A, dāmen ber-āverde Ö
9 ü: ve ġırārī-i laṭīfāt-ı A
10 ü: -T, -USA
11 ülfet olan ṣuver-i: elif-ṣuver-i USA
12 şīrāze-bend-i: şīrāze-i bend-i USA
13 beyt: rubāʿī Ö, -A
14 *nīk zi-: yek zi-* A, USA, *nīk* Ö
15 *siyāhī-i*: *sipāhī-i USA*
16 *daḳīḳehā-yı maʿānīş*: *daḳīḳehā ve'y maʿānīş* A, *daḳīḳehā-yı maʿāneş* Ö, USA
17 *zi-rū-yı luṭf*: *zi-rū-yı laṭīf* Ö, *rūzī laṭīf* USA
18 *Onun can bağışlayan lafızlarından her biri, gece karanlığındaki Pervin yıldızının aydınlığı gibidir. Harf kisvesini giymiş manalarının inceliği, güzelliklerinden dolayı binlerce takdire lâyıktır.*
19 neşr güftārı: güftār A, güftārı USA, neşr güftāre-i Ö
20 çend nevʿ libās-ı perend-i: çend nevʿ libās-ı perende A, çend libās-ı perend-i Ö

idüp ol şāhid-i ser-be-mühr-i[1] rāzı, māh-ı seriʿ ü's-seyr gibi ḳanġı şehr ü diyāra[2] sefer-ber itmiş ise endiye-i aṣḥāb-ı faẓl u kemālde hezār terḥīb[3] ile bir[4] nüsḫāsın taʿ vīẓ-i maḥabbet diyü ārāyiş-i destār-ı ser eyleyüp be-her-ḥāl bir[5] ṣūretin daḫı ziynet-dih-i ser-i sefīne-i[6] ʿ irfān itmeleri muḳarrer idi. Bināʾ-ber-īn[7];

(Naẓm) **Feʿ ilātün Mefāʿ ilün Feʿ ilün**
Bu sitem-dīde bende-i nā-şād
Yaʿ ni nā-ḳābil[8] ü kem-istiʿ dād

Bu ḳalīlü'l-biżāʿ e, ʿ abd-i ḥaḳīr
Ḥabeşī-zāde-i şikeste-żamīr

(Neşr)[9] ḥālā reh-berī-i ḥażret-i[10] tevfīḳ-i Ḫüdāvend-i vehhāb ile ḫıdmet-i ʿ āliyyelerinde şeref-yāb-ı intisāb-ı der-i devlet-meʾābları olduġum erīke-ārā-yı mecd ü iḳbāl, revnāḳ-dih-i dīvān-ḫāne-i cāh ü celāl ve maṭlaʿ -ı neyyireyn-i[11] faẓl u kemāl, menbaʿ -ı cūybār-ı birr[12] ü nevāl, dāmād-ı şehryār-ı memālik-sitān, muḳarreb-i pādişāh-ı[13] devrān, ḳāʾim-maḳām-ı rikāb-ı sulṭānī, nāʾib [N 2b]-menāb-ı āṣaf-ı Süleymānī, semiyy-i şīr-i Ḫudā, müşīr-i maʿ delet-pīrā, memdūḥü'ş-şiyem, veliyyü'n-niʿ am, ʿ aliyyü'l-himem, dāme mā-dāme'l-ʿ ālem[14] [T 2b] ḥażretleri bi-ḥasebi'l-maḳām, lāzıme-i cāh ü devletleri olan meşāġil-i ṣūriyyeden aḥyānen furṣatyāb-ı ferāġ olduḳça tetabbuʿ kütüb-i naḳliyye vü aḳliyyeye kemāl-i[15] iştiġāl ve geh ü gāh[16] tevārīḫ ve siyer ve müʾellefāt-ı aṣḥāb-ı hüner ü kemālāta nigāh-efgen-i

---

1 idüp ol şāhid-i ser-be-mühr-i: idüp şāhid-i ser-be-mühr-i T, olup ol şāhid-i ser-be-mühr-i Ö
2 diyāra: diyārda Ö
3 u kemālde hezār terḥīb: u kemālde hezār tercīb N, u kemāl hezār terḥīb T, kemālde hezār terḥīb USA
4 ile bir: iledür, birer A, Ö, iledür, bir USA
5 bir: birer USA
6 ziynet-dih-i ser-i sefīne-i: ziynet der-ser-i sefīne-i USA
7 naẓm: -A, -USA
8 nā-ḳābil: nāḳil USA
9 neşr: -A, -USA
10 ḥażret-i: ḥażar-ı A
11 ve maṭlaʿ -ı neyyireyn-i: maṭlaʿ -ı neyyireyn-i A, USA
12 birr: pür USA
13 pādişāh-ı: pāşā A
14 *Alemde daim ve bâkî oldukça.*
15 naḳliyye ve aḳliyyeye kemāl-i: aḳliyye ve naḳliyyeye kemāl-i Ö, naḳliyye ve aḳliyye kemāl-i USA
16 geh ü gāh: gāh A, geh gāh Ö

taḥsīn olup mirʾāt-ı ẕihn-i ṣafvet-nümālarında[1], bu yüzden daḫı gerd-i kelāl müşāhede eyleseler semend-i tabʿ-ı evc-peymāları[2] pūye-gerd-i hevā olmaġla[3] vādī-i maʿārifden bir semte[4] daḫı aṭf-ı ʿinān-ı raġbet ve gül-gūn-ı sebük-seyr-i efkārların bir zemīn-i dil-nişīn-i feyż-nümāya revān itmek muʿtād-ı edībāneleri olmaġın[5], [A 2b] ol pīr-i tāze-güftāruñ bu maḳūle āṣār-ı ḫāme-i müşgīn-bārından[6] sebt-i cerīde-i intiḫāb buyurdukları nāmeleriyle[7] pişgāh-ı devlet-penāhlarına rūy-māl[8] ile şeref-yāb olmazdan muḳaddem ʿarż-ı ʿubūdiyyet ve hüner siyāḳında irsāl eyledügi mekātīb[9] ve teẕākīr ʿalā-vechi't-tertīb[10] kilk-i ihtimām-ı [N 3a] ʿabd-i nā-kām[11] ile tenmīḳ u tensīḳ ve taḥrīre bi'ẕ-ẕāt[12] fermān-ı muteḥettimü'l-imtiṣālleri ṣādır olmaġın tasṭīre şürūʿ olındı. *Ve mine'llāhi't-tevfīḳ ve ʿaleyhi't-tuklān*[13].

Dībāce-ṭırāz-ı nüsḫa-i ekvān ber-mūceb-i *Kulle yevmin huve fī-şeʾn*[14], Nābī-i nā-tüvān-ı [T 3a] ʿuzlet-iḫtiyārı teḳālīb-i zamān, der-i devlet-meʾāb-ı veliyyü'n-niʿam-ı ʿalī-şāna ruḫ-sūde itmegin

(Beyt)[15 16] **Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün**
Çu rūzgār resīdem be-dergehī ki koned
Zamāne ṭavf-ı ḥarīmeş be-dīde-i taʿẓīm[17]

(Neşr)[18] terānesiyle ser-i enbān-ı maʿārifi[19] pīşgāh-ı āṣafīde bāz,

---

1 -nümālarında: -nümālarından A
2 -peymāları: -USA
3 olmaġla: olmamaġla A, Ö
4 semte: semend A, şeme Ö, USA
5 edībāneleri olmaġın: dībāceleri olmaġın A
6 müşgīn-bārından: miskīn-bāzından A
7 nāmeleriyle: nāmeler-ile USA
8 rūy-māl: rū-māl Ö
9 mekātīb: mekātib USA
10 teẕākīr ʿalā-vechi't-tertīb: teẕkīr ʿalā-vechi't-tertīb A, teẕākīr ʿala't-tertīb USA
11 nā-kām: nā-gāh A
12 bi'ẕ-ẕāt: -A, -USA
13 *Ve mine'llāhi't-tevfīḳ ve ʿaleyhi't-tuklān: Ve mine'llāhi't-tevfīḳ* A, USA: *Yardım Allah'tandır ve ancak ona güvenilir (tevekkül onunla yapılır).*
14 *O, her an ilahi kudretinin yeni bir gösterişi tasarrufundadır*. Kur'ân-ı Kerîm; Rahman: 29.
15 ʿĀlī-şāna Ruḫ-sūde İtmegin Beyt: ʿAlī Pāşā Ruḫ-sūde İtmegin A, ʿAlī Pāşā Ruḫ-sūde İtmegin Beyt Ö
16 Ö 3b, USA 2b
17 *Rüzgâr gibi (öyle) bir kapıya ulaştım ki zamane onun harimini tazim gözüyle tavaf eyler.*
18 neşr: -A, -USA
19 maʿārifi: maʿānī-i Ö

(Beyt)[1] **Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün**
Bāġ-ı maʿnī ḫoş-bahār ez-ebr-i taḳrīr-i men est
Serv-i ū naẓm-ı men est ü sebz-i ū inşā-yı men[2]

(Neşr)[3] mażmūnıyla gūyā olduḳça,

(Beyt)[4] **Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün**
Gülşen-i ṭabʿ-ı tu ez-taḥsīn-i men şud sebz ü ter
Ebr-i ū cūd-ı men est ü mihr-i ū iʿṭā-yı[5] men[6]

(Neşr) ḫiṭābı resīde-i semʿ-i şevḳ olmaġla[7] bu maḳāle-i nev-peydā ile ʿarż-ı kālā-yı inşā itmegin ser-levḥa-i zīver-i[8] **Münşeʾāt** ḳılınmışdur.

2. *Bismike'llāhumme aḥmeduke*[9]

Bir şebāngeh bir meclis-i üns-ā-üns-i rūḥānī-niẓāmda ki tār u pūd-ı bisāṭ u firāşı, ḥarīr-i zer-tār-ı[10] ʿināyet ü tevfīḳden [N 3b] rişte ve eczā-yı binā-yı feyż-pāşı gül-āb-ı tedḳīḳ ve ʿıṭr-ı şāhī-i taḥḳīḳden sirişte idi. Efvāc-ı[11] [A 3a] yümn ü saʿādet, dest-bend-i edā-yı ḫıdmet ve gürūh u enbūh-ı ḫayr u bereket, dāmen be-miyān-ı irādet[12] ve çeşm-dūz-ı gūşe-i ebrū-yı işāret olmışlar idi. Māʾide-i feżāʾil[13] ü maʿārif der-miyān ve maʿcūnü'l-cevāhir-i [T 3b] leṭāʾif der-dehān ve sevāniḥ-i taʿbīrāt-ı ẓarāʾif[14] der-zebān idi. Ne meclis, meclis-i

---

1 *Beyt*: -A
2 *Benim takririmin bulutuyla mana bağının baharı hoştur. Onun servisi benim nazmım, onun yeşilliği de benim nesrimdir.*
3 neşr: -A, -USA
4 beyt: -A, -Ö
5 *iʿṭā-yı*: *aʿżā-yı* Ö
6 *Senin mizaç gülşenin, benim takdirimden (beğenimden dolayı) yeşil ve taze olmuştur. Onun bulutu, benim cömertliğimdir ve onun güneşi (sıcaklığı, saadeti) benim ihsanımdır.*
7 neşr; ḫiṭābı resīde-i semʿ-i şevḳ olmaġla: ḫiṭābı resīde-i şemʿ-i şevḳ olmaġla A, ḫiṭābı resīde-i semʿ-i şevḳi olmaġla USA, neşr; resīde-i semʿ-i şevḳ olmaġın Ö
8 ser-levḥa-i zīver-i: zīver-i ser-levḥa-i Ö
9 Ö 4a, USA 3a: *B'ismike'llāhumme ve bi-ḥamdike: Allāhumme aḥmeduke, Derkenarda "Bu maḥalden Nābī Efendi merḥūmuñ āṣārına bedʾ olınır" ifadesi yazılıdır* Ö: *Allah'ım senin adınla ve senin övgünle (başlarım).*
10 fırāşı, ḥarīr-i zer-tār-ı: fırāşı, ḥarīr-i A, ferşi, ḥarīr-i zer-tār-ı USA
11 taḥḳīḳden sirişte idi, efvāc-ı: muḥaḳḳīḳden sirişte, efvāc-ı A, taḥaḳḳuḳdan sirişte idi, efvāc u T, taḥḳīḳden sirişte idi, efvāc u USA
12 irādet: edāt A
13 māʾide-i feżāʾil: māʾide-i fażl Ö, mānende-i feżāʾil USA
14 taʿbīrāt-ı ẓarāʾif: taʿbīrāt Ö, ẓarīf u USA

ṣāḥib-i[1] sütūde-siyer, vezīr-i pākīze-gevher, fāżıl-ı melek-ḫıṣāl, fāʾiz-i derece-i ʿilm ü kemāl, yegāne-i vüzerā, yek-dāne-i vükelā, āṣaf-ı ṣānī, ferīd-i bī-müdānī, dāmād-ı şehenşāh-ı[2] enām, memdūḥ-ı elsine-i ḫāṣ[3] u ʿāmm, āṣaf-ı ʿaẓīmuʾş-şān, müşīr-i refīʿ ü'l-ʿunvān, ḫulāṣa-i terkīb-i kemāl, yaʿnī ʿAlī Pāşā-yı bülend-iḳbāl-de ki[4], cevlān-ı lisān-ı ʿirfānları, elsine-i dāʾire-nişīnān-ı bezmi[5], zebān-ı şemʿ-i meclis gibi ḳuvvet-i nāṭıḳadan bī-naṣīb ve ḥüsn-i taʿbirāt-ı maʿānī-nişānları, çeşm ü dil-i[6] mesāmiʿ-i ḥużżārı bī-şekīb idüp enāmil-i fehm ü idrākleri ṭurre-i pīç-der-pīç-i maʿānīye şāne-zen ve ser-pençe-i[7] ḳuvvet-i [N 4a] müteḫayyile ile[8] tūy-der-tūy-ı aġṭiye-i tevriye[9] vü istiʿārāta çāk-efgen olduḳları[10] ḥāletde bu dāʿī-i fersūde-bāl, yaʿnī Nābī-i perīşān-maḳāllerin şāyān-ı nigāh-ı[11] iltifāt ve ḫiṭāb-ı ḥalāvet-baḫşāları ile kāse-i sāmiʿayı[12] leb-rīz-i şerbet-i ḥayāt buyurup ḳuvvet-i taṣarrufāt-ı münşīyāne ile bir şāhid-i [T 4a] nev-ḫırām-ı maʿnā ḳaç libās ile cil-ve-güẕār ve bir dūşīze-i tāze-endām-ı meʾāl[13] çend perde ile ḳābil-i iẓhār-ı şīve-i reftār olur? Ve bir āb-ı[14] ṣāf ḳaç perde-i şükūfeden ṣūret-nümā ve bir pertev-i şemʿ-i mażmūn ḳaç reng-i cām-ı revzenden hüveydā olmaḳ ḥayyiz-i imkānda-dur? Yaʿnī "Maʿnā-i vāḥid, ḳaç dürlü taʿbīr ile taḥrīr ve ṣūret-i vāḥide ḳaç reng[15] ile taṣvīr olınmaḳ müteṣavverdür?" diyü[16] taḥrīk-i leb-i cevher-rīz-i istinṭāḳ u istiḫbār buyurduḳlarında ahālī-i meclis-i ʿalīlerinden baʿżı[17] [A 3b] ṣūret-i ṣā-niyesin bile istiʿsār u istişkāl ve ṣalişe vü rābiʿasın ḫod derece-i imtināʿa īṣāl

---

1 meclis, meclis-i ṣāḥib-i: meclis-i ṣāḥib-i A, USA, meclis, meclis-i Ö
2 şehenşāh-ı: şehenşāhī-i USA
3 ḫāṣ: ḫᵛāṣ USA
4 iḳbālde ki: iḳbāl A, USA
5 bezmi: bezm A
6 şemʿ-i meclis gibi ḳuvvet-i nāṭıḳadan bī-naṣīb ve ḥüsn-i taʿbirāt-ı maʿānī-nişānları, çeşm ü dil-i: -A
7 pīç-der-pīç-i maʿānīye şāne-zen ve ser-pençe-i: pīç-i maʿānīye zen ve ser-pençe-i A
8 müteḫayyile ile: müteḫayyileleri Ö
9 tūy-der-tūy-ı aġṭiye-i tevriye: tūy-ı aġṭiye-i tevriye A
10 olduḳları: olduġı A, Ö
11 şāyān-ı nigāh-ı: şāyān-gāh-ı A, Ö
12 baḫşāları ile kāse-i sāmiʿayı: baḫşālarıyla kāse-i sāmiʿayı A, USA, baḫşāları ile kāse-i sāmiʿamı Ö
13 tāze-endām-ı meʾāl: tāze-endām-ı māʾil A
14 bir āb-ı: ve berāt-ı A
15 vāḥid ḳaç dürlü taʿbīr ile taḥrīr ve ṣūret-i vāḥide ḳaç reng: vāḥid ḳaç dürlü taʿbīr ile taḥrīr ve ṣūret-i vāḥid ḳaç reng A, Ö, vāḥid ḳaç reng USA
16 diyü: -USA
17 baʿżı: baʿż-ı USA

itmeleriyle bu faḳīr-i ber-hem-zede[1]-bāl, yaʿnī [N 4b] Nābī-i perīşān-maḳāl, şevḳ-i naẓar-ı[2] taḥsīn ve dāʿiye-i nevāziş ü āferīnleriyle yek-şebe müddetde[3] ol ṭıfl-ı nev-ḫırām-ı maʿnāyı ḥadd-i bulūġ-ı merdān olan mirḳāt-ı[4] pānzdeh-pāye-de cilve-sāz ve ol ḳumāş-ı nev-ẓuhūr-ı pānzdeh-ẕirāʿ pāy-ı semend-i bülendleri-ne pāy-endāz[5] ḳılınmışdur.

3. Ṣūret-i Evvel[6]

Saʿādetlü, ʿizzetlü[7], birāder-i ser-ber-ā-berüm ḥażretlerinüñ nādī-i [T 4b] neşāṭ-ābād ü meserret-bünyādlarına ġıdā-yı zemzeme-i rūḥāniyān olmaġa şāyān[8] nevāle-i nemekīn-i ḫoş-çāşnī-i duʿā ihdāsına müteʿāḳıb ber-āverde-i[9] muḫliṣ-i bī-riyā budur ki cenāb-ı şerīfüñüzle çoḳdan dāʾire-nişīn-i ḫᵛānçe-i[10] ṣoḥbet itmek ve nemek-līs-i[11] māʾide-i ülfet olmaḳ kilār-ı żamīrde[12] müstekin olmaġın, in-şāʾa'l-lāhu teʿālā, ḫorōs-ı ṣubḥgāhī āheng-i nevā ve decāce dücā[13], vażʿ-ı beyża-i beyżā eyledügi hengāmda cādde-i teşrīfi pīş-gīr-i ḳādime-i[14] ʿazīmet ve kebāb-ı[15] dil-i müştāḳa nemek-feşān-ı tesliyet[16] olmaları mercūdur, bāḳī[17].

---

1 ber-hem-zede: hem-zede USA
2 maḳāl, şevḳ-i naẓar-ı: maḳāle, şevḳ-i naẓar u Ö
3 āferīnleriyle yek-şebe müddetde: āferīnlerine yek-şebe müddetde A, USA
4 mirḳāt-ı: -Ö
5 pāy-endāz: -A
6 Ö 5a, USA 4a: *Başlık* Ö: Ṣūret-i Evvel Bu Minvālde Taḥrīr ve Bu Maḳāl ile Taṣṭīr Olındı USA
7 saʿādetlü, ʿizzetlü: ʿizzetlü, saʿādetlü Ö
8 zemzeme-i rūḥāniyān olmaġa şāyān: zemzeme-i rūḥāniyān olmaġa şāyānı A, zümre-i rūḥāniyān olmaġa şāyān USA
9 ber-āverde-i: pür-āverde-i USA
10 ḫᵛānçe-i: ḫᵛāce-i A
11 ve nemek-līs-i: -līs-i A
12 żamīrde: żamīrümüzde Ö
13 dücā: -A, recā USA
14 pīş-gīr-i ḳādime-i: pīşger-i ḳādime-i USA
15 kebāb-ı: kitāb A
16 nemek-feşān-ı tesliyet: nemek-i tesliyet-feşān A, tesliyet-feşān USA
17 bāḳī: -USA

4. Naḳş-ı Dīger[1]

Saʿādetlü, mekremetlü, dāder-i pākīze-gevherüm[2] ḥażretlerinüñ hem-reng-i nişīmen-i bihişt olan meclis-i rūḥānī-siriştlerine, gül-i mużāʿaf-ı duʿā ārāyiş-i sükkān-ı semāvāt-ı ʿalā ḳılınduġı iʿlāmdan ṣoñra[3] inhā-kerde-i birāderī budur ki[4], cenāb-ı kerīmüñüz ile[5] leb-i cūybār-ı mülāḳātda tebrīd-i ḥarāret-i iştiyāḳ ve taʿdīl-i mizāc-ı iftirāḳ itmek[6] [A 4a] nühüfte-i zāviye-i żamīrümüz olmaġın, in-şāʾa'llāhu teʿālā, inficār-ı emvāc-ı tebāşīr-i felaḳ ḳılınmaḳ[7] miyānında ḥabāb-ı āfitāb-ı cereyāna der-kār olduġı eṣnāda ifāża-i selsāl-i teveccühleriyle terṭīb-i[8] [T 5a] dimāġ-ı intiẓār ve izāle-i sevdā-yı ıżṭırār buyurmaları der-ḫᵛāstdur, bāḳī[9].

5. Taʿbīr-i Dīger[10]

Sadāḳatlü, saʿādetlü, semāḥatlü[11], aḫ-i vālā-birāderüm[12] ḥażretlerinüñ encümen-i ḥaḳāyıḳ-niẓāmlarına berg-i sebz-i dervīşāne-i duʿā ihdāsından ṣoñra ber-dāşte-i ṣenāverī budur ki cenāb-ı şerīfüñüzle[13] [N 5b] muḳābele-i nüsḫa-i germiyyet ve idāre-i peymāne-i[14] ülfet hevāsıyla mānend-i ney-i nālān[15] ve şevḳ-i ḳudūmuñuzla sīne-kūbān eyledügümüz[16] meşmūl-ı ẕāʾiḳa-i ʿirfānuñuz olmaġla, in-şāʾa'llāhu teʿālā, pāleheng-i ḳurş-ı ḫūrşīd-i tābān, miyān-ı Mevlevī-i çarḫ-gerdānda dıraḫşān olduġı zamān hem-ḥāl-i tekye-i[17] dervīşān olan ġam-ḫāne-i[18]

---

1 Ö 5b, USA 4b: *Başlık* N: Naḳş-ı Dīger-i Taʿbīr-i Tāze A, Ö
2 dāder-i pākīze-gevherüm: pākīze-gevherüm A, USA
3 iʿlāmdan ṣoñra: iʿlāmından ṣoñra USA
4 birāderi budur ki: birāderidür ki Ö, USA
5 kerīmüñüz ile: şerīfüñüzle Ö
6 itmek: -A, -Ö, -USA
7 felaḳ ḳılınmaḳ: felaḳ ḳılmaḳ A, felaḳ Ö, -USA
8 terṭīb-i: raṭb-ı Ö
9 der-ḫᵛāstdur, bāḳī: der-ḫᵛāstedür A, der-ḫᵛāstdur Ö
10 Ö 6a, USA 4b: *Başlık* Ö: Ser-nāme-i Taʿbīr-i Dīger-i Nüviştedür A
11 sadāḳatlü, saʿādetlü, semāḥatlü: sadāḳatlü, semāḥatlü A, USA, saʿādetlü, semāḥatlü Ö
12 birāderüm: perverüm Ö, USA
13 ṣenāverī budur ki cenāb-ı şerīfüñüzle: ṣenāverīdür ki cenāb-ı şerīfüñüz ile USA
14 idāre-i peymāne-i: dāʾire-peymā-i bī- Ö
15 ney-i nālān: nālānı A, USA
16 -kūbān eyledügümüz: -kūpān idügümüz A, Ö, -giryān eyledügümüz USA
17 tekye-i: -A, -USA
18 ġam-ḫāne-i: ḫāne-i Ö

nā-be-sāmānumuza[1] idāre-i veche-i ʿazīmet ve izāle-i ġubār-ı vaḥşet[2] buyurmaları çeşm-dāşt-ı intiẓārumuzdur[3]. *Bāḳī ed-duʿā*[4].

6. Libās-ı Dīger[5]

Faẓīletlü, maḥabbetlü, mekremetlü[6], yār-ı ṣadīḳ ve birāder-i şefīḳüm[7] ḥażretlerinüñ meclis-i ahālī-penāh ve maʿālī-destgāhları ṣavbına[8], sāḥa-i ʿālem-i bālāda cilve-i istiḥsāna çesbān[9] kemmiyyet-i semāvātı duʿā[10] pīş-keş olınmaḳ ḫilālinde inhā-yı iḫlāṣ-pīşeleri budur[11] ki [T 5b] cenāb-ı refīʿleriyle hem-rikāb-ı ṭarīḳ-i ittiḥād ve raḫş-cünbān-ı[12] meydān-ı ḥubb [N 6a] ü vidād olmaḳ dāʿiyesi ʿinān-ı ārāmumuzı rübūde[13] itmegin, in-şāʾa'llāhu teʿālā, ḥamāʾil-i zerrīn-i [A 4b] mihr-i enver, āvīḫte-i gerden-i edhem-i çābuk-ḫīz-i seḥer olduġı maḥal, naʿl[14]-der-āteş-i iştiyāḳlarınuñ ṣaḥn-ı miḥnet[15]-serāsın naḳş-ı süm-i semend-i teşrīfleriyle hem-kevkebe-i āsmān buyurmaları, eʿazz-i mültemesānumdur[16]. *Bāḳī ed-duʿā*[17].

7. Taḥrīr-i Dīger[18]

Ḥażretlerinüñ pīşgāh-ı rifʿatlerine[19] revāc-yāb-ı mezādgāh-ı melekūt olmaġa[20] erzānī, emtiʿa-i daʿavāt-ı rūḥānī ihdāsından ṣoñra ser-māyedār-ı kālā-yı ʿirfān olan

---

1 nā-be-sāmānumuza: tābistānumuza A, tābistānumuz USA
2 vaḥşet: ḫışmet USA
3 intiẓārumuzdur: intiẓārdur A
4 *Bāḳī ed-duʿā*: *bāḳī* A, -Ö: *Bundan sonrası duadır.*
5 Ö 6a, USA 5a: *Başlık* A: Bu Daḫı Taʿbīr-i Dīger Tesvīddür USA
6 faẓīletlü, maḥabbetlü, mekremetlü: maḥabbetlü, mekremetlü A, Ö, USA
7 şefīḳüm: şefīḳim A, ṣıddīḳ USA
8 -destgāhları ṣavbına: -destgāhlarına Ö
9 çesbān: çesbānı A, USA
10 duʿā: -USA
11 -pīşeleri budur: -pīşeleridür USA
12 cünbān-ı: cünbānı A
13 vidād olmaḳ dāʿiyesi ʿinān-ı ārāmumuzı rübūde: dād olmaḳ dāʿiyesi ʿinānı ārāmumuzı A, dād olmaḳ edʿiyyesi ʿinān-ı ārāmumuzı rübūde USA
14 naʿl: bu naʿl A, Ö
15 iştiyāḳlarınuñ ṣaḥn-ı miḥnet: iştiyāḳ-ı ṣaḥn-ı miḥnet A
16 eʿazz-i mültemesānumdur: eʿazz ḳılınmışdur A
17 *Bāḳī ed-duʿā*: bāḳī A, -Ö; *Gerisi duadır.*
18 Ö 6b, USA 5a: *Başlık* N: Taḥrīr-i Āḫeri A, Ö
19 pīşgāh-ı rifʿatlerine: pīş-kār rifʿatlerine A, pīşgāh-ı refīʿlerine Ö
20 olmaġa: olmaġla A

ẕāt-ı daḳīḳa-dānlarıyla[1] maḥzen-i āmīziş ü ittiḥāda[2] teng-güşā-yı ḥarīr-i muvāneset ve endāze-peymā-yı[3] germiyyet ü ülfet olmaḳ zāviye-gīr-i kārbān[4]-serāy-ı żamīrümüz olmaġın, in-şā'allāhu teʿālā, tamġa-yı zerrīn-i benderçe-i[5] Çīn, kenāre-i aṭlas-ı felekde ṣūret-nümā-yı temkīn olduġı hengāmda ribāṭ-ı nişīmen-i[6] dil-nişīnümüzde[7] muvāzene-i eczā-yı mihr ü[8] maḥabbet [N 6b] içün taḥrīk-i terāzū-yı ḳādime ʿazīmet buyurmaları sencīde-i çeşm-i intiẓārumuzdur. *Bāḳī ed-duʿā*[9]

8. İnşā-i Dīger[10]

Ḥażretlerinüñ meclis-i ser-āmedlerine, taʿṭīr-i dimāġ-ı ʿulviyyūna sezā, gül-āb-ı[11] nev-taḳṭīr-i duʿā ihdāsı ḫilālinde ber-dāşte-i ser-be-teslīm-i iḫlāṣları budur[12] ki cenāb-ı şerīfüñüzüñ[13] ser-bürehnegān-ı minaṣṣa-i maḥabbetlerinden itdügümüz[14] ser-i mū ḳabūl-i ḳīl ü ḳāl itmedügine[15] binā'en, cenābuñuz ile kürsī-nişīn-i mücāleset-i[16] āmīziş ü iḫtilāṭ ve muḳābele-dāşte-i mir'āt-ı üns ü[17] irtibāṭ olmaḳ sevdāsı, ser-i bī-sāmānumuza ser-dāde[18] olmaġın, in-şā'allāhu teʿālā, sertırāş-ı tīz[19]-dest-i seḥer āyīne-i tābnākin [A 5a] dükkān-ı maṭlaʿa āvīḫte itdügi vaḳitde muḫliş-ḫānemüzde dāmen-i dilden taṭhīr-i evsāḫ-ı firḳat, teşmīr-i bāzū-yı himmet ve taḥrīk-i miḳrāṣ-ı kām-ı ʿazīmet buyurmalarına çeşm-i ümmīdümüz[20], mānend-i āyīne-i rāh-ı intiẓārumuz der-küşāddur, bāḳī[21].

---

1 olan ẕāt-ı daḳīḳa-dānlarıyla: ẕāt-ı daḳīḳadānlarıyla A, olan ẕāt-ı daḳīḳadānlarıyla Ö, olan ẕāt-ı daḳīḳadānların USA
2 ittiḥāda: ittiḥādda ve A, USA
3 endāze-peymā-yı: endāz-peymā-yı A, endāze-peymā-yı yeke-tāz-ı Ö
4 kārbān: gerdān USA
5 benderçe-i: bend-i derece-i USA
6 hengāmda ribāṭ-ı nişīmen-i: hengāmda nişīmen-i A, zamān ribāṭ-ı nişīmen-i Ö
7 dil-nişīnümüzde: nişīnümüzde A
8 eczā-yı mihr ü: eczā-yı mihr A, icrā-yı mihr ü Ö, USA
9 *Bāḳī ed-duʿā*: *bāḳī bād* A, -Ö: *Bundan sonrası duadır.*
10 Ö 6b, USA 5b: *Başlık* A: Bu Daḫı İnşā-i Dīger-i Tesvīddür USA
11 sezā gül-āb-ı: serā gül-āb-ı A
12 ser-be-teslīm-i iḫlāṣları budur: seyr-i teslīm-i iḫlāṣları budur A, ser-be-teslīm-i iḫlāṣlarıdur Ö
13 şerīfüñüzüñ: şerīfüñüz A
14 idügümüz: idügümüz A, itdügümüz USA
15 itmedügine: idügine A
16 mücāleset-i: mecāliste A
17 ü: -A
18 bī-sāmānumuza ser-dāde: bī-sāmānumuzda serd-dāde A
19 tīz: neyyir USA
20 çeşm-i ümmīdümüz: çeşm-i ümmīdümüz Ö, ümmīdümüz -USA
21 intiẓārumuz der-küşāddur, bāḳī: intiẓār güşādedür A, intiẓārda güşādedür Ö, intiẓārumuz der-güşādur, bāḳī USA

9. Ḳabā-yı Dīger[1]

Ḥażretlerinüñ mirʾāt-ı ḥaḳāyıḳ u īḳān ve medār-ı daḳāyıḳ u[2] ʿirfān olan nādī-i mīnū-nişānlarına inciẕāb-ı zencīr-i żamīr ile duʿā-yı serīʿü't-teʾşīr īşālinden şoñra[3] numūne-i muḫliş-i ṣāf-derūnları[4] budur ki zenberek-i nühüfte-i süveydā-yı[5] ḳalbümüz, cāẕibe-i[6] iḫlāşlarına pā-beste [T 6b] ve raḳḳāş-ı bī-ārām ḫāṭırumuz, derece-i iḫtişāşlarına peyveste olmaġın, in-şāʾa'llāhu teʿālā, girībān-ı muraṣṣaʿ-ḳabā-yı gencūr-ı deycūrdan[7] sāʿat-i zerrīn-i ḫūrşīd dıraḫşān olduġı[8] zamānda dārū-yı bür'ü's-sāʿe-i[9] teşrīfleriyle bu nīş-ḫorde-i ʿaḳreb-i hicrāna ifāża-i ifāḳat ü teskīn ve idāre-i miftāḥ-ı nevāzişleriyle evḳāt-ı duʿā vü ṣenālarına[10] taʿyīn buyurmaları mütemennādur. *Bāḳī ed-duʿā*[11].

10. Ṭarz-ı Dīger[12]

Ḥażretlerinüñ cilvegāh-ı sipāh-ı rüşd ü[13] intibāh olan pīşgāh-ı ʿirfān-penāhlarına pīşānī-i semend-i icābetde münaḳḳaş olan ṣabāḥü'l-ḫayr-ı duʿā ihdāsından şoñra inhā-yı[14] [N 7b] ṣenāverī budur[15] ki cenāb-ı yekke-tāz-ı himmetle türk-tāz-ı ʿarṣa-i nāz u niyāz ve refʿ-i ġubār-ı sūz u güdāz, sāḥa-i żamīrümüzde[16] cāy-sāz olmaġın, in-şāʾa'llāhu teʿālā, raḫt-ı sīmīn-i sepīde-i ṣubḥ gerden-i gerdūnda[17] nümāyān ve rikāb-ı zerrīn-i āfitāb miyān-ı semend-i semāvātda ber-āvīzān olduġı[18]

---

1 Ö 7a, USA 5b: *Başlık* A: Bu Daḫı Ḳabā-yı Dīger-i Tesvīddür USA
2 u: -USA
3 -teʾşīr īşālinden şoñra: -teʾḫīr īşālinden şoñra A
4 -derūnları: -derūn USA
5 süveydā-yı: sevdā A
6 cāẕibe: cāzibe A
7 gencūr-ı deycūrdan: gencūr u deycūrdan A, gencūr-ı bī-cevrden USA
8 olduġı: olduġı A
9 dārū-yı bür'ü's-sāʿe-i: dārū-yı bür'ü's-sāʾiʿa-i A
10 duʿā ve ṣenālarına: duʿālarına Ö
11 *Bāḳī ed-duʿā*: -A, -Ö
12 Ö 7b, USA 6a: *Başlık* A: Bu Daḫı Ṭarz-ı Dīger-i Tesvīddür USA
13 ü: -USA
14 ihdāsından şoñra inhā-yı: ihdāsından şoñra inhā-i Ö
15 ṣenāverī budur: ṣenāverīdür Ö, USA
16 u güdāz, sāḥa-i żamīrümüzde: u güẕār, sāḥa-i żamīrümüz A, u güẕār, sāḥa-i żamīrümüzde USA
17 ṣubḥ, gerden-i gerdūnda: ṣubḥ, gerdūnda A, Ö
18 semāvātda ber-āvīzān olduġı: semāvātı ber-āvīzān olduġı A, semāvātīye āvīzān olduġı Ö, semāvātı ber-āvīzān olduġı USA

zamān ṭaraf-ı dil-ḫᵛāhlarına imāle-i ʿinān, [A 5b] teşrīf içün[1] rāh-ı iştiyāḳda düçeşm rūşen ve ebrū cüsūr-ı ṭāḳ-ı ārzū olmışdur[2]. *Bāḳī bād* [3].

11. Reviş-i Dīger[4]

[T 7a] Ḥażretlerinüñ meclis-i pākīze-niẓāmlarına māliş-i cebhe-i taʿẓīm ü sitāyiş pīşānī-i tekrīm ile ʿarża[5]-dāşt-ı dāʿī-i ḳadīm budur ki ābyārī-i feyyāże-i ʿināyet ve rīziş-i zülāl-i iltifāt-ı bī-ġāyetüñüz[6] ile şüst ü şūy-ı pīrāhen-i çirk-āgīn-i hicrān ve taṭhīr-i cāme-i ḥırmān itmek, çoḳdan cā-kerde-i ṭaşt-ı[7] hezār sūrāḫ-ı dil ü cān olmaġla, in-şāʾa'llāhu teʿālā, ḳurşa-i ṣābūn-ı mihr-i münīr legen-i çarḫ-ı müstedīrde kef-feşān-ı [N 8a] sepīde-i ṣubḥ olduġı[8] evānda ṭaraf-ı şenāverīye[9] taḥrīk-i ḳādime-i teşrīf ile dāmen-i dilden izāle-i vesaḫ-ı aḥzāna himmetleri mercūdur, bāḳī[10].

12. Libās-ı Dīger[11]

Ḥażretlerinüñ nüsḫa-i fünūn-ı maʿālī ve muṭālaʿagāh-ı intiẓār-ı[12] eʿālī olan nādī-i ahālī-perverlerine ebvāb-ı ikrām ve fuṣūl-ı iḥtirāmı[13] ḥāvī, daʿavāt-ı icābet-meʾāl iblāġı żımnında maʿrūż-ı şenāver-i rāst-maḳāl budur ki cenāb-ı maʿārif-nişābuñuz ile[14] ġāʾibāne cerīde-i ḫayāle müşbet[15] olan mevādd-ı maḥabbet bi'l-müşāfehe lisān-ı ḳalem ile ṣaḥīfe-i sāmiʿaya[16] taḥrīr olınmaḳ ārzū-yı debīr-i żamīr[17] olmaġın, in-şāʾa'llāhu teʿālā, rīkdān-ı zer-i dürr[T 7b]-efşān-ı[18] āfıtāb-ı

---

1 içün: -USA
2 iştiyāḳda dü-çeşm rūşen ve ebrū cüsūr-ı ṭāḳ-ı ārzū olmışdur: iştiyāḳdadur ve çeşm ü ebrū cüsūr-ṭāḳ-ı ārzū olmışdur A, iştiyāḳda dü çeşm ebrū çeşm-i zer-ṭāḳ-ı ārzūvānumdur USA
3 *bāḳī bād*: -Ö, -USA
4 Ö 7b, USA 6b: *Başlık* Ö: Bu Daḫı Revīş-i Āḫerle Tesvīddür USA
5 ʿarża: ʿarż USA
6 bī-ġāyetüñüz: bī-ʿināyetüñüz USA
7 cā-kerde-i ṭaşt-ı: çākerde ṭaşt-ı A, Ö, çākerde ṭıynet-i USA
8 olduġı: olduġı A
9 şenāverīye: şenāveriye USA
10 bāḳī: -USA
11 Ö 8a, USA 6b: *Başlık* A: Bu Daḫı Üslūb-ı Āḫer İle Tesvīddür USA
12 muṭālaʿagāh-ı intiẓār-ı: muṭālaʿa-ı intiẓār-ı A
13 fuṣūl-ı iḥtirāmı: fuṣūl-ı iḥtirām USA
14 -nişābuñuz ile: -nişābuñuz A
15 cerīde-i ḫayāle müşbet: cerīde-i ḫayāle şebt A, cerīde-i ḫayāl müşbet USA
16 ḳalem ile ṣaḥīfe-i sāmiʿaya: ḳalemle ṣaḥīfe-i sāmiʿaya A, Ö, ḳalem ile ṣaḥīfe-i sāmiʿa USA
17 debīr-i żamīr: biz żamīr USA
18 zer-i dürr-efşān-ı: zer-feşān-ı A

tābān, dest-i kātib-i müsvedde-şikāf-ı bāmdādda gerdān olduġı[1] zamān, ḳalem-i ḫaṭavāt-ı saʿādet-resānlarıyla şaḥīfe-i sāḥa-i ḫāne-i faḳīrānemüze[2] [A 6a] hem-reng-i nüsḫa-i cennet [N 8b] ve gerd-i[3] dāmen-i ʿināyetleriyle varaḳ-ı zer-efşān-ı[4] ḫayr u bereket buyurmaları, çeşm-dāşt-ı tevaḳḳūʿumuzdur, bāḳī[5].

13. Vādī-i Dīger[6]

Ḥażretlerinüñ nādī-i[7] vālāterīn-i efāżıl-nişīnlerine, ser-māye-i münşiyāne-i melekūt olmaġa şāyān taʿbīrāt-ı tāze-maʿnā-yı duʿā itḥāfı ẕeylinde maʿrūż-ı devām-cūy-ı[8] rifʿatleri budur[9] ki mektūb-ı müşevveş-raḳam-ı ḫāṭır-ı fātirümüz, mühür-zede-i[10] mihr ü maḥabbetleri ve żıyāʿ-ı ribāʿ-ı żamīr-i kesīrümüz, ḥüccet-dāde-i dest-i irādetleri olmaġla[11] nigīn-i zerrīn-i şems-i tābān, ceyb-i kebūd-fām-ı āsmāndan lemeʿān itdügi demde eşer-i nakş-ı ḳadem-i meymenet-tevʾemleriyle şaḥīfe-i sāḥa-i ġam-ḫānemüz[12], varaḳ-ı memhūr ve ḥıfẓ-ı esbāb-ı sürūr u neşāṭ ile[13] nüsḫa-i taʿvīẓ-i suṭūr buyurmaları, mesṭūr-ı cerīde-i āmālümüzdür[14].

14. Ṭavr-ı Dīger[15]

[T 8a / N 9a] ʿİzzetlü efendi ḥażretlerinüñ[16] meclis-i meserret-niẓām ve beşāret-irtisāmları şavbına vecd[17]-engīz-i maḥāfil-i ḳudsiyān ve ḥālet-baḫş-ı mecāmiʿ-i

---

1 bāmdādda gerdān olduġı: bāmdāda gerdān olduġı A, Ö, USA

2 ḫaṭavāt-ı saʿādet-resānlarıyla şaḥīfe-i sāḥa-i ḫāne-i faḳīrānemüze: ḫaṭavāt-ı saʿādet-resānlarıyla şaḥīfe-i sāḥa-i faḳīrānemüze A, ḫaṭavāt-ı saʿādet-resānlarıyla şaḥīfe-i sāḥa-i ḫāne-i faḳīrānemüz Ö, ḫaṭerāt-ı saʿādet-resānlarına şaḥīfe-i sāḥa-i ḫāne-i faḳīrānemüze USA

3 cennet ve gerd-i: maḥabbet ve kerden-i A

4 efşān-ı: -feşān-ı A

5 bāḳī: -A, -Ö

6 Ö 8b, USA 7a: *Başlık* Ö: Bu Daḫı Vādī-i Dīger ile Tesvīddür USA

7 nādī-i: -Ö

8 devām-cūy-ı: dāʿī-i devām-cūy-ı A

9 rifʿatleri budur: rifʿatleridür Ö, USA

10 fātirümüz, mühür-zede-i: fātirümüz, mühür-zāde-i A, fātır, mühür-zede-i USA

11 olmaġla: olmaġın Ö

12 ġam-ḫānemüz: ġam-ḫānumuz A

13 ile: -A, -USA

14 āmālümüzdür: āmānumuzdur USA

15 Ö 8b, USA 7a: *Başlık* A: Bu Daḫı Elfāẓ-ı Dīger ile Tesvīddür USA

16 ʿizzetlü efendi ḥażretlerinüñ: ḥażretinüñ A, ḥażretlerinüñ Ö

17 vecd: vech USA

rūḥāniyān olacaḳ rāst-rev[1] daʿavāt ihdāsı żımnında[2], maʿrūż-ı perde-güzīn-i iḫlāṣları budur ki cenāb-ı bülend-cāhlarınuñ āvāze-i ḥüsn-i sīret ve ṣīt ü[3] ṣadā-yı luṭf-ı ṭabīʿatları, āvāze[4]-gīr-i iştihār ve ṣūr[5]-efgen-i mesāmiʿ-i ṣıġār u kibār ve ḥarekāt-ı maṭbūʿaları kār-bend-i naḳş-ı uṣūl ve cünbiş-i muʿtedilāneleri, pā-beste-i ḥüsn-i[6] ḳabūl olmaġın, ferdā dāʾire-i zerrīn-i ḫūrşīd, dest-i rāmişger-i[7] gerdūnda be-dīdār olduġı[8] eşnāda ḳudūm-ı saʿādet-lüzūmlarıyla ḫāne-i ḫāmuşānumuzı[9] eşref-i maḳāmāt ve ser-i iftiḫārumuzı, [A 6b] vāṣıl-ı evc-i mübāhāt buyurmaları, ḫulāṣa-i āmālümüzdür[10].

15. Vażʿ-ı Dīger[11]

ʿİzzetlü efendi[12] ḥażretlerinüñ serā-perde-i iḳbāllerine medd-i ṭınāb-ı[13] duʿā ve vażʿ-ı fülke-i ṣenā ḫilālinde ber-dāşte-i dāʿī-i pā-ber-cāları budur[14] ki dāmen-i ḫayme-i dilde naḳş-ı iḫlāṣuñuz dūḫte ve sütūn-ı[15] żamīrümüz, iştiyāḳuñuz ile efrūḫte[16] olmaġın, [T 8b] in-şāʾa'llāhu teʿālā, ṣāḥib-ḳırān-ı ʿālem-güşā-yı çīn[17] kesr-i sipāh-ı siyeh-livā-yı ẓalām ve fetḥ-i ḳalʿa-i ser-be-çarḫ-ı şām[18] içün siper-i zerrīn be-dūş ve şemşīr-i eşiʿʿa ile cūş[19] u ḫurūş eyledüginde cenāb-ı sütūde[20]-ṣıfāt ile sāye-i ḥişār-ı mülāḳātda[21], güzāriş-i peymāne-i evḳāt, aḳdem-i mültemesāt-ı dāʿīleridür, bāḳī[22].

---

1 -rev: -revi A
2 żımnında: żımnda A
3 ü: -USA
4 āvāze: āvāre-i A
5 ṣūr: sūr A, şevḳ USA
6 ḥüsn-i: ḥüsn ü A, çīn-i USA
7 rāmişger-i: dest-i rāmişger-i Ö
8 be-dīdār olduġı: be-dīdār olduġı A
9 ḫāne-i ḫāmuşānumuzı: ḫāne-i ḫāmūşānemüzi A, Ö, ḫāme-i ḫāṣ-ı şānumuzı USA
10 āmālümüzdur: mālumuzdur USA
11 Ö 9a, USA 7b: *Başlık* Ö: Bu Daḫı Ṭavr-ı Dīger ile Tesvīddür USA
12 ʿizzetlü efendi: -A, -Ö
13 medd-i ṭınāb-ı: medd-i ṭıbāb-ı USA
14 pā-ber-cāları budur: pā-ber-cālarıdur USA
15 iḫlāṣuñuz dūḫte ve sütūn-ı: iḫlāṣuñuza dūḫte ve sütūn-ı A, iḳbālüñüz dūḫte ve sütūn-ı Ö
16 iştiyāḳuñuz ile efrūḫte: iştiyāḳuñuzla fürūḫte A
17 çīn-i: çunīn A
18 -livā-yı ẓalām ve fetḥ-i ḳalʿa-i ser-be-çarḫ-ı şām: -livā-yı ẓalām ve fetḥ-i ḳalʿa-i ser-be-çarḫ-ı meşām A, Ö, - berāy-ı ẓalām ve fetḥ-i ḳalʿa-i ser-be-çarḫ-ı şām USA
19 eşiʿʿa ile cūş: şuʿaʾ ile cūş A, eşiʿʿa ile ḫoş Ö
20 sütūde: sütūde-i A
21 mülāḳātda: mülāḳāt USA
22 aḳdem-i mültemesāt-ı dāʿīleridür bāḳī: aḳdem-i mültemesātdur Ö, mültemesātumdur USA

16. Nüsḫa-i Dīger[1]

Ḥażretlerinüñ gencīne-i maʿārif ve ḫizāne-i cevāhir ü leṭāyif[2] olan nişīmen-i müzeyyenlerine mürsele-i ʿarāʾis-i ḥūrü'l-ʿīn ve gūşvāre-i dūşīzegān-ı bihişt-i berīn olmaġa sezā leʾālī-i girān-bahā-yı daʿavāt [N 10a] itḥāfına ḳarīn-i ber-dāşte-i vālā-ḫᵛāhları budur[3] ki cenābuñuz ile[4] ġāʾibāne beynümüzde cārī olan nuḳūd-ı müteʿāḳibü'l-vürūd-ı ḥubb u vidād nā-maʿdūd[5] olmaġın ṣarrāf-ı sipihr-i daḳīḳa-şinās nuḳre-i encümle tebdīl eyledügi zerrīn-i[6] ʿālem-tābı, āverde-i bāzār-ı ṣubḥgāh[7] eyledügi vaḳitde cenāb-ı şerīfüñüz ile[8] hem-zānū-yı ṣoḥbet-i ḫāṣ ve kīse-i ārzūda olan nuḳre-i nā-maġşūş-ı iḫlāṣ, yegān yegān[9] şümürde-i benān-ı beyān ve güẓāşte-i[10] ser-engüşt-i zebān ḳılınmaḳ [T 9a] ümmīdiyle süfre-i sāmiʿa güşāde ve taḫta-i sīnemüz āmāde idügi [A 7a] melḥūẓ-ı ʿizzet buyurılmaḳ mercūdur[11]. *Bāḳī ed-duʿā*[12].

17. Reftār-ı Dīger[13]

Ḥażretlerinüñ mevḳiʿ-i[14] menbaʿ-ı ʿāfiyet-fermā ve mesned-i refīʿ-i selāmet-baḫşālarına[15] hem-rütbe-i **Ḳānūn** u **Şifā** olan duʿā-yı icābet-der-ḳafā ihdāsından ṣoñra ġāyetü'l-beyān inhā-yı derdmendānumuz budur ki bu[16] ṣenāverleri [N 10b] müddet-i medīdeden berü[17] teb-zede-i ḥummā-yı iftirāḳ ve esīr-i firāş-ı iştiyāḳları olmaġın, in-şāʾa'llāhu teʿālā, ṭabīb-i ḥāẓıḳ-ı ṣubḥ-ı ṣādıḳ, tedāvī-i emrāż ü[18] esḳām ve izāle-i ʿilel-i sevdā-yı ẓalām içün hāven-i[19] zerrīn-i mihr-i münīr[20],

1 Ö 9b, USA 8a: *Başlık* Ö: Bu Daḫı Vazʿ-ı Āḫer ile Tesvīddür USA
2 leṭāyif: leṭāʾif A, Ö
3 vālā-ḫᵛāhları budur: vālā-ḫᵛāhlar budur A, dil-ḫᵛāhlarıdur Ö, vālā-ḫᵛāhlarıdur USA
4 cenābuñuz ile: cenābuñuzla Ö
5 nā-maʿdūd: nā-maʿdūde A
6 zerrīn-i: zer-i Ö, USA
7 āverde-i bāzār-ı ṣubḥgāh: āverde-i bāzār-ı ṣubḥgāhī A, ber-āverde-i bāzār-ı ṣubḥgāh Ö
8 şerīfüñüz ile: şerīfüñüzle A, Ö
9 yegān: -A
10 benān-ı beyān ve güẓāşte-i: benān ve güẓeşte-i A, beyān ve güẓāşte-i USA
11 melḥūẓ-ı ʿizzet buyurılmaḳ mercūdur: maʿlūm-ı ʿizzet buyurıla Ö
12 *Bāḳī ed-duʿā*: bāḳī A, -Ö
13 Ö 10a, USA 8a: *Başlık* Ö: Bu Daḫı Reftār-ı Dīger ile Tesvīddür USA
14 mevḳiʿ-i: mevḳif A, Ö
15 selāmet-baḫşālarına: selāmet-baḫşāları A
16 derdmendānumuz budur ki bu: mendāne budur ki bu A, derdmendānemüz budur ki bu Ö, derdmendānumuzdur ki USA
17 berü: beri A, USA
18 ü: -USA
19 hāven-i: hāvī A
20 münīr: münīrin Ö

eczā-yı envāra[1] der-kār eyledügi maḥall-i pursiş-i ḫāṭır-ı bīmār ve tefaḥḥuş-ı nabż-ı nā-hemvār-ı bī-ḳarār içün ser-bālin-i dil-ḫaste-i iştiyāḳların teşrīf[2] ve şerbet-i şifā-baḫş-ı iltifātlarıyla[3] mizāc-ı maʿlūl-i intiẓārumuzı talṭīf buyurmaları, intihā-yı emānī-i[4] ṭabʿ-ı żaʿīfümüzdür. *Bāḳī ed-duʿā*[5].

18.1. Ḥadīş-i Erbaʿīn Tercümesi ile Maʿan İrsāl Eyledügi Mektūbdur ki Henüz ʿAlī Pāşā Ḥażretleri Vezāret ile Çıḳduġı Vaḳitdür[6]

[T 9b] Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü, nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, sulṭānum ḥażretlerinüñ merciʿ-i efāżıl-ı üdebā ve melceʾ-i ekābir-i fużelā olan [N 11a] nādī-i dīvān-ḫāne-i āṣafiyyü'l-irtisām[7] ve müttekā-yı ṣāḥibiyyü'l-intiẓāmları sāḥasına rişte-i tār u[8] pūd-ı taʿbīrātı, çarḫa-i tekrīmāt ile tāfte[9] ve kārgāh-ı iḫlāṣda şāne-i tāze-beste-i tefḫīmāt ve mākū-yı[10] nev-cünbiş-i taʿẓīmāt ile bāfte[11] ve endāze-i elfāẓ-ı müʾessireye keşīde ve varaḳ-ı mücellā-yı ṣıdḳa[12] pīçīde vāsıṭa-i tecdīd-i iḫtiṣāṣ-ı[13] mele-i aʿlā olmaġa şāyān ve tamġa-zede-i icābet-i [A 7b] Rabbānī olmaġa çesbān[14] emtiʿa-i nā-dīde-i daʿavāt-ı nā-dūḫte ve aḳmişe-i nā-şenīde-i ḥayāt-ı[15] nā-fürūḫte, resm-i ādāb-ı şermsārāne ve vażʿ-ı tevāżuʿ-ı niyāzmendāne ile dest-āviz-i ʿācizāne ḳılınduġı zemīnde[16], ʿarża-dāşte-i dāʿī-i dīrīn-i ʿināyet-dīdeleri budur[17] ki cenāb-ı şīrāze-bend-i eczā-yı kāʾināt, celle şānuhu, nüsḫa-i kem-yāb-ı kitāb-ḫāne-i vezāret olan ẕāt-ı girāmīlerin maḥfaẓa-i viḳāye-i Rabbānīsinde mekīn

---

1 envāra: envārda USA
2 teşrīf: şerīf A
3 iltifātlarıyla: iltifātlar-ile A
4 intihā-yı emānī-i: emānī-i USA
5 *bāḳi'd-duʿā*: *bāḳī* A, *temmetu't-tezākir* Ö
6 Ö 10a, USA 8b: *Başlık* H: Ḥadīş-i Erbaʿīn Tercümesiyle Maʿan İrsāl Eyledügi Mektūbdur ki Henüz ʿAlī Pāşā'nuñ Vezāret ile Çıḳduġı Vaḳitdür USA
7 nādī-i dīvān-ḫāne-i āṣafiyyü'l-irtisām: dīvān-ḫāne-i āṣafiyyü'l-irtisām A, USA
8 sāḥasına rişte-i tār u: sāḥa-i rişte-i tār A, sāḥasına rişte-i tār USA
9 çarḫa-i tekrīmāt ile tāfte: tekrīmāt ile tāfte USA
10 tefḫīmāt ve mākū-yı: tefḫīmāt ve *Derkenarda "mākūy; yaʿnī çuhālaruñ mekügi dimege" yazılmıştır* Ö
11 bāfte: yāfte A, USA
12 ṣıdḳa: ṣıdḳ USA
13 tecdīd-i iḫtiṣāṣ-ı: teceddüd-i iḫtiṣām-ı A, tecdīd-i iḫtiṣām-ı USA, teceddüd-i iḫtiṣāṣ-ı Ö
14 çesbān: ḥasebān USA
15 ḥayāt-ı: taḥiyyāt-ı Ö
16 ḳılınduġı zemīnde: ḳılınduġı zemīnde Ö, ḳılınduġı zemīninde USA
17 -dīdeleri budur: -dīdeleridür USA

ve maʿnā-yı[1] bihterīn-ṣūret-i devlet olan vücūd-ı sāmīlerin mefhūm-ı baḥr-ı ṭavīl gibi ṭūl-i ḥayāt ve[2] [N 11b] imtidād-ı [T 10a] ṣebātla[3] mecmūʿa-i maḳām-ı saʿādetde kām-bīn eyleye, āmīn. Bundan esbaḳ[4], vaẓīfe-i lāzımemüz olduġı üzre iki[5] defʿa tehniyye-i rütbe-i ʿulyā-yı vezāretlerini[6] muḥtevī duʿā-nāme-i ʿācizāne ile ser-i saʿādet-medārları taṣdīʿine ictirāʾ olınmışdı. Ammā[7] ġālibā reh-zenī-i baḫt-ı nā-sāzkāra[8] müṣādif olmaġla şeref-i taḳbīl-i yed-i[9] ʿulyālarına muvaffaḳ olamadı. Ḥattā saʿādetlü, semāḥatlü[10], vezīr-i ṣaḥib-żamīr Tevḳīʿī[11] Süleymān Pāşā ḥażretleri[12] ṣenāverlerinüñ taḥrīr-i tehniyyet-nāmede[13] taḳṣīrümüze teʾessüf buyurduḳları vāṣıl-ı gūş-ı faḳīr olduġı bu dāʿīlerin ġarīḳ-i lücce-i şerm ü ḥicāb itmegin ḥālā telāfī-i[14] taḳṣīr-i güẕeşte içün bir hediyye-i meymenet-endūz-ı rūḥāniyyeye muvaffaḳ olup nādī-i ʿulyālarına refʿ-i ruḳʿaya mübāderet olındı. Bu hediyyenüñ ḳadr ü ḳıymeti ve ʿinda'llāh şeref-i menzileti yine ʿināyetlü sulṭānumuñ muḥāṭ-ı ẕihn-i derrākleri[15] olmaġla vā-beste-i taʿrīf degüldür. Lākin **Mevlānā**[16] **Cāmī** [N 12a] merḥūmuñ nüsḫası sulṭānumuñ kütüb-ḫānelerinde mevcūd ve manẓūr-ı saʿādetleri olduġı[17] bilā-şekk olmaġın, anlaruñ ḳumāşıyla [A 8a] bu dāʿīlerinüñ nesīc-i nev-tār-ı faḳīrānesinüñ [T 10b] muvāzenesi yine devletlü sulṭānumuñ mīzān-ı ʿirfān ve endāze-i inşāflarına maḥmūldür[18]. Ol-bābda ḥüsn-i ḳabūl ve luṭf u kerem; devletlü, saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü[19] sulṭānum ḥażretlerinüñdür.

---

1 maʿnā-yı: maʿnā A
2 gibi ṭūl-i ḥayāt ve: ḥayāt ve A, Ö
3 ṣebātla: ṣebāt-ile Ö, USA
4 esbaḳ: aḳdem USA
5 olduġı üzre, iki: olduġı üzre, iken A
6 vezāretlerini: vezāretlerin A, USA
7 taṣdīʿine ictirāʾ olınmışdı. Ammā: taṣdīḳine eczā olınmış idi. Ammā A, taṣdīʿine ictirāʾ olınmış-ıdı Ö
8 nā-sāzkāra: nā-sezākāra USA
9 yed-i: -USA
10 semāḥatlü: -USA
11 tevḳīʿī: tevfīḳī A
12 ḥażretleri: -Ö
13 tehniyyet-nāmede: tehniyye-nāmede de Ö
14 telāfī-i: telāḳī-i A
15 derrākleri: idrākleri A
16 Mevlānā: Mollā USA
17 olduġı: olduġı A
18 maḥmūldür: muḥavveldür USA
19 devletlü, saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü: devletlü, ʿināyetlü A, devletlü, saʿādetlü, semāḥatlü USA, semāḥatlü, ʿināyetlü Ö

18.2. Ḥāşiye[1]

Benüm saʿādetlü, semāḥatlü sulṭānum ḥażretleri, nüsḫa-i merḳūme çūḳadār bendelerine teslīm olınmışdur. Mezbūr bendeleri evvelden maʿlūm-ı dāʿīleri ve müstaḳīm ü müʿeddeb ḳullārı olmaġın, manẓūrü'l-ḫāṭiʾe-i ʿināyet buyurılmaḳ bābında luṭf u ʿināyet devletlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür.

19.1. Mektūb Maʿa Naʿt-ı Nebevī[2]

Saʿādetlü, ʿināyetlü, fażīletlü, ḥaḳīḳatlü[3], nūr-ı bāṣıra-i iftiḫār u ibtihācum, ʿazīzüm[4], oġlum, sulṭānum ḥażretlerinüñ maḳṣad-ı esnā-yı eʿālī vü efāżıl ve revācgāh-ı ecnās-ı maʿālī vü feżāʾil olan pīşgāh-ı mekārim-destgāhlarına lisān-ı şevḳ ü iḫlāṣ ve ışṭılāḥ-ı ṣıdḳ u iḫtişāṣ üzre tuḥfe-i[5] mecālis-i ḳudsiyān ve hediyye-i [N 12b] medāris-i rūḥāniyān olmaġa[6] şāyān nüsḫa-i tāze-taʿbīr-i daʿavāt-ı serīʿü't-teʾşīr ve risāle-i nev-teʾlīf-i taḥiyyāt-ı bedīʿü't-taḥrīr ihdāsı, meclā-yı füyūżāt-ı ḳudsiyye olan żamīr-i ḫaṭīrleri pursişi ile tekmīl ü[7] taʿṭīr olınur. Hemvāre, ḳurb-ı sāye-i Yezdānīde rū-be-rū-yı nūr-ı cemāl ü kemāl ve zānū-be-zānū-yı şāhid-i ʿāfiyet[8] ü iḳbāl olalar. Eger meşāġil-i ḫidemāt-ı humāyūn beyninde tefaḥḥuṣ-ı ḥāl-i dāʿī-i dil-rübūdeleri[9] furṣat-yāb-ı duḫūl olmaḳ şerefine nāʾil olursa[10] bi-ḥamdihi subḥānehu[11], henüz mücelled-i[12] çār-fenn-i [T 11a] beden şīrāze-bend-i[13] enfās güsiste olmayup ḥāşiye-i mühimme-i duʿāları, pīrāye-i bihīn-i[14] evḳāt ḳılınmaḳ eşref-i işti'ālümüz idügi ʿallāme-i ḥaḳīḳat-bīn-i ʿirfānlarına[15] nā-pūşīdedür. ʿAle'l-ḫuṣūṣ, ahālī-i Ḥaleb'den baʿż-ı gūşe-i dāmān-ı iḳbālüñüze vāṣıl-ı rū-māl ve sāmiʿaları

---

1 Ö 11a
2 Ö 11b, USA 9b: *Başlık* A: Müşārün İleyh Ḥażretlerine Bir Ḳıṭʿa Naʿt-ı Nebevī ile Maʿan İrsāl eyledügi Mektūbdur Ö
3 Saʿādetlü, ʿināyetlü, fażīletlü, ḥaḳīḳatlü: Saʿādetlü, ʿināyetlü USA
4 iftiḫār u ibtihācum, ʿazīzüm: iftiḫārum A, USA
5 u iḫtişāṣ üzre tuḥfe-i: u iḥtişāṣ üzre tuḥfe-i A, iḫtişāṣ üzre tuḥfe-i USA
6 olmaġa: olmaġla A, Ö
7 tekmīl ü: tekmīl-i USA
8 ʿāfiyet: ʿāḳıbet A
9 rübūdeleri: rübūdeleridür ki USA
10 şerefine nāʾil olursa: muʿarrıḳına nāʾil olursa USA
11 *Bütün noksanlıklardan münezzeh olan Allah'a hamd ile.*
12 henüz mücelled-i: henüz mücellede-i A, mücelled-i USA
13 şīrāze-bend-i: şīrāze-i Ö
14 bihīn-i: metn-i Ö, meh-liḳā USA
15 ḥaḳīḳat-bīn-i ʿirfānlarına: ḥaḳīḳat-i ʿirfānlarına Ö, ḥaḳīḳat-bīn-i ʿirfānları USA

nāṭıḳa-i ʿināyet-endūzuñuzdan nāʾil-i leʾāl-i maḳāl olanlar, bu ṭarafa geldükçe bu peder-i duʿā-perverüñüz aḥvāline taḥrīk-i leb-i istiḫbār [N 13a] buyurduġuñuzı[1] naḳl itmeleriyle sūrāḫ-ı şımāḫ-ı [A 8b] ʿācizānemüz, memerr-i ḳavāfil-i sürūr ve dil-i vīrānemüz maʿmūr olmaġın evlād u ʿiyālümüz ile duʿā-yı ʿömr ü devletüñüze[2] mużṭarr u mecbūr idügümüz[3] nā-mestūrdur. Benüm ʿināyetlü, mekremetlü[4] sulṭānum ḥażretleri! Her bār ṭaraf-ı eşrefe[5] küstāḫāne duʿā-nāme taḥrīriyle[6] evḳāt-ı ʿazīziñüzi tażyīʿ ve ser-i mübārekeñüzi[7] taṣdīʿ, münāfī-i şarṭ-ı ādāb mülāḥaẓa olınmaġın[8] bu takṣīrümüzi istiʿfāya ve[9] bu yaḳınlarda ravża-i ṭabīʿat-ı pīrāneden ser-zede olmış bir ḳıṭʿa naʿt-ı Nebevī ihdāsıyla teyemmünen mübāderet[10] olındı. Dergāh-ı İlāhīde ḳabūli bī-iştibāh[11] olmaġın cenāb-ı saʿādet ve sāʾir ḫᵛānā[12] vü şinevā nāʾil-i ḥiṣṣe-i feyż ü ṣevāb olmaḳ meʾmūldür. [T 11b] Baʿd-ez-īn[13] çekīde-i ḫāme-i feyż-āṣāruñuz olan varaḳ-pāre-i[14] ʿināyet-āmīz ile ser-i[15] iftiḫār u intiẓārumuzı, sürādıḳ-ı semā[16] buyurmaḳ bābında luṭf u kerem devletlü, ʿināyetlü cenāb-ı kerīmü'ş-şānuñdur[17].

19.2. Naʿṭ-ı Şerīf[18]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün
Ey maʿnī-i hestī[19] ki senüñ ḫalḳa vücūduñ
Ser-māye-i īcāddur iḥsān-ı Ḫudā'dan

---

1 buyurduġuñuzı: buyurduġuñuz A
2 devletüñüze: devletüñüzde A
3 idügümüz: eyledügümüz Ö, USA
4 mekremetlü: -Ö, -USA
5 eşrefe: eşrefüñüze Ö
6 taḥrīriyle: taḥrīr ile Ö, USA
7 mübārekeñüzi: mübāreküñüzi Ö
8 şarṭ-ı ādāb-ı mülāḥaẓa olınmaġın: şarṭ-ı ādāb-ı mülāḥaẓa olmaġın T, USA
9 takṣīrümüzi istiʿfāya ve: taʿṣīr-i taḥrīr-i istiʿfāya A, takṣīrümüzi istiʿfā ve USA
10 ihdāsıyla teyemmünen mübāderet: ihdāsına teyemmünen mübāderet A, Ö, USA
11 İlāhīde ḳabūli bī-iştibāh: İlāhīde ḳabūl bī-iştibāh A
12 ḫᵛānā: ḫᵛāna A
13 ez: ze A
14 varaḳ-pāre-i: -A
15 ser-i: kesr-i USA
16 semā: sīmā A, USA
17 devletlü, ʿināyetlü cenāb-ı kerīmü'ş-şānuñdur: devletlü, ʿināyetlü kerīmü'ş-şānuñdur A, cenāb-ı kerīmü'ş-şānuñdur USA
18 E 9a, IB1 22b: *Başlık* E
19 maʿnī-i hestī: maʿnī IB1

Maḳṣūd senüñ şānuñı āfāḳa beyāndur
Ārāyiş-i tertīb-i niẓām-ı dü[1]-serādan

Evṣāfuña ṣarf itmek içün olmasa elfāẓ
Maḥrūm ḳalurdı şuʿarā ḥüsn-i edādan

Nābī ḳuluñuñ añladuġı[2] ey şeh-i kevneyn
Bir nüktedür īcād-ı vücūd-ı üdebādan

Kim virmez idi kimseye Ḫaḳ ḥüsn-i ṭabīʿat
Ḫalḳ itmez idi kimseyi ḳısm-ı büleġādan[3]

Gūş itmek eger olmasa maḳṣūd-ı İlāhī
Evṣāf-ı dil-ārāñı zebān-ı şuʿarādan

19.3. Naʿt-ı Şerīf İn est[4]

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün
Oldı hem-ḳadr-i Leyle-i İsrā
Leyle-i Mevlid-i ḥabīb-i Ḫudā

Niçe şeb ṣubḥgāh ʿīd ü[5] sürūr
Feverān-ı tenūr-ı nūr-ı ẓuhūr

Nice şeb nūr-baḫş oldı o şeb
K'oldı ṭāliʿ içinde ol kevkeb

Ne mübārekdür ol şeb-i tārīk
K'oldı āfāḳa mūcib-i tebrīk

Ne ḳavī-baḫt imiş o şeb ẓulumāt
K'oldı peydā içinde āb-ı ḥayāt

İtdi ol şām-ı bī-ʿaded-berekāt
Şeb-i Ḳadr ü Berāt-baḫş u[6] zekāt

---

1 niẓām-ı dü: niẓām-ı derd-i E, dü IB1
2 ḳuluñuñ añladuġı: ḳuluñ añladugı IB1
3 Kim virmez idi kimseye ḥaḳ ḥüsn-i ṭabīʿat / Ḫalḳ itmezdi kimseyi ḳısm-ı büleġādan: Taʿalluḳ itmez idi kimseye bī-ḳısm-ı büleġādan E
4 Ö 11b
5 ü: -Ö
6 u: -Ö

O sevād-ı şeb içre buldı vücūd
Levḥ-i ḫilḳatde maʿnī-i maḳṣūd

Oldı ol[1] şeb furūġ-güster-i ḫāk
Sırr-ı mestūr-ı maʿnī-i *levlāk*

[A 9a] Oldı ol tīre-şām-ı kuḥlī-fām
Sürme-i nūr-baḫş-ı çeşm-i enām

Oldı ol şām içinde cilve-nümā
Kevni tertībden[2] murād-ı Ḫudā

Virdi ol şām içinde ʿāleme[3] zīb
Maʿnī-i aṣl-ı ʿālem-i terkīb

Oldı ṣaḥnında ol şebüñ ber-pā
Bārgāh-ı risālet-i ʿuẓmā

İtdi pür ol şeb ḫuceste-eşer
Ṭabla-i çarḫı sükker-i aḫter

Ol seḥergeh oldı çehre[4]-nümā
Āfitāb-ı nübüvvet-i kübrā

Oldı zīb-i ḳılāde-i tekrīm
Nüh ṣadefden o şebde dürr-i yetīm

O şeb içre o şemʿ-i bezm-i Ḫudā
Virdi fānūs-ı kāʾināta ṣafā

Başdı ol şebde ṣaḥn-ı mülke ḳadem
Sebeb-i āferīniş-i ʿālem

O mübārek şeb içre oldı bedīd
Nāvdān-ı siḳāye-i ümmīd

O şeb olduḳda sırrın itdi ʿıyān
Cünbişi gāhvāre-i īmkān[5]

---

1 ol: o Ö
2 kevni tertībden: kevn-i tertībden Ö
3 virdi ol şām içinde ʿāleme: virdi ol şām içinde ʿālem Ö
4 seḥergeh oldı çehre: seḥergehde oldı cilve Ö
5 īmkān: īmān Ö

Oldı āvīze heft seyyāre
Keh-keşān nīm-ṭāḳ-ı gehvāre

Pīş-gīr-i sefīd[1] açup meh-tāb
Ebr-i raḥmet-feşānda itdi[2] gül-āb

Devr idüp micmer-i sipihr-i eşīr
İtdi ḫalḳuñ dimāġını taʿ ṭīr

Olınup zeyn mülk-i ʿ ılliyyīn
İtdiler nüh felekde şehr-āyīn

Girdi ol şevḳ ile semāʿ a felek
Cebhe-sāy oldı ḫāk-i şükre melek

Şīr-i envāra oldı ʿ ġarḳ cihān
Oldı pistān-ı mihr ü meh cūşān

İtdi ol zāde-i ne-dīde naẓīr
Çeşm-i ābā vü ümmehātı ḳarīr

Görmedi āferīniş içre tamām
Öyle mevlūdı māder-i eyyām

[A 9b] Görmedi çeşmi olalı gerdān
Öyle maʿ ṣūmı dāye-i devrān

Anuñ olındı ʿ aşḳına bünyād
Raḥmet-ābād-ı ʿ ālem-i īcād

Ṭoġmaḳ içün o[3] āfıtāb-ı münīr
Çarḫa çoḳ girdi çarḫ-ı dāʾ ire-gīr

Bulmaḳ içün[4] vücūd o gevher-i pāk
Ḳatı çoḳ şekle girdi maʿ den-i ḫāk

Açılınca o ġonce-i maḳṣūd
Çoḳ ḫazān çekdi gülistān-ı vücūd

---

1 sefīd: sepīd Ö
2 itdi: ṣaçdı Ö
3 ṭoġmaḳ içün o: ṭoġmaḳ içün H, ṭoġmaġ içün o Ö
4 bulmaḳ içün: bulmaġ içün Ö

Bulınınca[1] o gevher-i nā-yāb
Baḥr çoḳ gerdiş eyledi gird-āb[2]

O şeb-i nūr-zāya olsa sezā
Ṣad hezārān hezār[3] rūz fedā

Oldı ol şām mevhibet-encām
Maṭlaʿ-ı ẕāt-ı pāk-i ḫayr-ı[4] enām

Añа münzel kitāb-ı vaḥy-ı mübīn
Ḫalḳa oldur veliyy-i niʿmet-i dīn

İbtidā ol getürmese miftāḥ
Ḫalḳ ḳanda bulurdı bāb-ı felāḥ

Ḳanda neşv-ü[5]-nemā bulurdı tamām
Kişt-i īmān ü mezraʿ-ı[6] İslām

İdicek sāḥa-i vücūda ḫırām
Nüsḫa-i ṣunʿın oldı ḥüsni tamām[7]

İdüp itmām-ı[8] nüsḫa-i ḫilḳat
Ketebe yazdı kātib-i ḳudret

Maṭbaḫ-ı kāʾināta virdi nemek
Ena emlaḥ[9] ʿibāreti bī-şekk

Evvelīn ṣunʿ-ı kārgāh-ı ezel
Maṭlab-ı Kirdgār-ı ʿazze ve cell

---

1 bulınınca: bulınca H
2 baḥr çoḳ gerdiş eyledi gird-āb: baḥrı çoḳ gerdiş eyledi gird-āb H, baḥrı çoḳ gerdiş eyledi dolāb Ö
3 hezār: her zār-ı H
4 ẕāt-ı pāk-i ḫayr-ı: mihr-i ẕāt-ı ḫayrü'l- Ö
5 neşv-ü-: neşv- A
6 kişt-i īmān ü mezraʿ-ı: kiştzār-ı mezāriʿ-i Ö
7 *Beyit*: -A, -Ö
8 itmām-ı: itmāma Ö
9 *Güzelleştim*.
* Büyük hadis kaynaklarında Resulullah'tan böyle bir rivayet yoktur. Ancak hadis ifadesi olarak şöyle bir kayıt tespit edilmiştir: "قال رسول الله صلى الله عليه وسلم أخي يوسف أصبح وانا أملح" *"Kāle Resūlu-llāh ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem aḫī Yūsufu aṣbaḥu ve ene emlaḥu"* Resûlullah (sav.) dedi ki, kardeşim Yûsuf daha beyaz tenlidir, ama ben ondan daha güzelim. (Muhammad Sanâu'llâh Mazharî. (1412/1991). Et-tefsîrü'l-mazharî. Mektebetü'r-rüşdiyye. Pakistan. C. 5. s. 192. Erişim: http://shamela.ws. Erişim tarihi: 05.05.2017).

İntiḫāb-ı cerīde-i maʿnā
Nūr-ı yek-tā sütūde-i Mevlā

Maḳṣad-ı kār-ḫāne-i hestī
İftiḫār-ı bülendī vü pestī

Reh-ber-i şāh-rāh-ı fevz ü[1] felāḥ
Ḳāʾid-i kārvān-ı zühd ü ṣalāḥ

Şemʿ-i meclis-fürūz-ı *mā-evḥā*[2]
Şeb-çerāġ-ı serīr-i *ev ednā* [3]

Bāʿiş-i cūşiş-i maʿādin-i ṣunʿ
Dürr-i yek-dāne-i maḫāzin-i ṣunʿ [4]

[A 10a] Ḥükm-fermā-yı ḫıṭṭa-i nāsūt
Nāmiye-bāḫş-ı gülşen-i melekūt

İdicek sāḥa-i vücūda ḫırām
Nüsḫa-i ṣunʿuñ oldı ḥüsni tamām

Dest-i luṭfiyle itdi küfri tebāh
Ḫançer-i *lā-ilāhe illa'llāh* [5]

Fātiḥ-i ḫıṭṭa-i Müselmānī
Rāyet-efrāz-ı dīn-i Yezdānī

Evvelīn fātiḥ-i ḳalem-rev-i nūr
Nakş-ı pīşīn-i kārgāh-ı ẓuhūr

Aṣl-ı taḫmīr-i ṭıynet-i eşbāḥ
Nūr-ı ebdān-ı ḫulāṣa-i ervāḥ

Seyyidü'l-enbiyā ḥabīb-i Vedūd
Bihterīn naḳş-ı kārgāh-ı vücūd

Şāfiʿ-i müznibīn ḫazīne-i cūd
Yaʿnī Aḥmed, Muḥammed ü Maḥmūd

---

1 ü: -A
2 Kur'ân-ı Kerîm; Necm: 10.
3 Kur'ân-ı Kerîm; Necm: 9; Bakara: 255.
4 dürr-i yek-dāne-i maḫāzin-i ṣunʿ: -A
5 *Allah'tan başka ilah yoktur.* Kur'ân-ı Kerîm; Muhammed: 19.

Kim ki[1] maḳbūl-i ḥażret-i Ḥaḳ olur
O şebüñ ḳadrine muvaffaḳ olur

Kim ki[2] eyler o leyleye ikrām
İder aḥkām-ı ʿizzetin iḥkām

Kim ki[3] o leyleye ider taʿẓīm
İder esbāb-ı rifʿatin tanẓīm

Anda taʿẓīm içün yanan ʿanber
Micmer-i māhı nār-ı reşke aḳar

O şeb içre sebīl olan şerbet
İder işrāb[4] Kevṯer-i cennet

Anda ṣarf olınan nebāt u şeker
Renc-i cürme olur şifā-āver

Şemʿ olınsa o leylede[5] īḳād
Ẓulmet-i naḳżdan ider[6] āzād

Li'llāhi'l-ḥamd bir vezīr-i şefīḳ
Buldı icrā-yı ḫıdmete tevfīḳ

Ṣıdḳ u iḫlāṣ ile idüp niyyet
İtdi tertīb-i meclise himmet

İtdi bu ḫıdmet-i şerīfe ḳıyām
Şarṭ-ı iḫlāṣuñ[7] eyledi itmām

[A 10b] Leyle-i mevlide idüp taʿẓīm
İtdi cümle levāzımın tetmīm

Niçe yirde yaḳup çerāġ-ı münīr
İtdiler şaḥn-ı meclisi tenvīr

---

1 kim ki: kim-ki A
2 kim ki: kim-ki A
3 kim ki: kim-ki A
4 işrāb: īrāş Ö
5 leylede: leyleye Ö
6 naḳżdan ider: naḳṣdan olur Ö
7 iḫlāṣuñ: iḫlāṣın Ö

Ḳadd-i ḫūbānda şemʿ-i kāfūrī
İtdi taḥrīk lücce-i nūrı[1]

Çıḳdı çarḫa buḫūr u ʿanber u ʿūd
İtdi rāh-ı neẓẓāreyi mesdūd

Ḳaplayup çarḫı dūd-ı ʿanber-bār
Zuhāl'e döndi sebʿa-i seyyār

İtmedi bezmi būy-ı ʿanber u ʿūd
Ḫāṭır-ı ehl-i ʿaşḳveş pür-dūd

Çıḳdı eflāke dūd-ı ʿanber-bār
Zuhāl'in rengin itdi dīgergūn[2]

Şerbet-i reng reng ü nuḳl-i kebāb
Virdi eẕvāḳa çāşnī-i ḥayāt

Olınup ʿaḳd-i bezm-i rūḥānī
Oldı ser-şār ẕevḳ-i vicdānī

Oldı her bir dehān nāṭıḳa-rāz
Ḥoḳḳa-i gevher-i[3] ṣenā-yı Ḫudā

Oldı her bir zebān-ı mercān-fām
Māhī-i lücce-i ṣalāt ü selām

İde ḫayrın ḳabūl İzid-i pāk
Ola marżiyy-i[4] server-i *levlāk*

Oldı Ḥaḳḳ'a o ẕāt-ı nīk-ḫıṣāl
Faḫru'l-aḳrān zübde-i[5] emṣāl

Fāżıl u kāmil ü ḥalīm ü selīm
ʿĀlim ü ʿāmil ü ġayūr u kerīm

Yaʿnī dāmād-ı şehryār-ı cihān
ʿAlī Pāşā-yı kāmilü'l-ʿirfān

---

1 nūrı: şūrī Ö
2 *İki beyit*: -A, -Ö
3 gevher-i: kevşer-i Ö
4 marżiyy-i: marażī-i Ö
5 zübde-i: güzīde-i Ö

O ḳadar ehl-i ʿiffet ü perhīz
Renciş-i mūrı eylemez tecvīz

Ḥüsn-i ḫulḳı verā-yı ḥadd-i beyān
Luṭf-ı ṭabʿı ḳıyāsdan güẓerān

Çün degül vaşfı ḳābil-i taʿdād
Eyle Nābī duʿāsını īrād

ʿÖmri efzūn ola zamānı mezīd
Her umūrında Ḥaḳ ide teʿyīd[1]

Ḥaḳ teʿālā ḥayātın ide mezīd[2]
İde esbāb-ı rifʿatin temhīd

Görmeye ṭabʿ-ı ṣāfı gerd-i keder
Olmaya dāmen-i dili muġber

[A 11a] Seri üstinden olmaya zāʾil[3]
Sāye-i pādişāh-ı deryā-dil

Yaʿnī Sulṭān Aḥmed-i yek-tā
Ḫallada'llāhu mulkehu ebedā [4]

Şehriyār-ı yegāne-i İslām
Ẓıll-ı Yezdān-ı niẓām-baḫş-ı enām

Āfitāb-ı sipihr-i sulṭānī
Ḳurre-i dīde-i Müselmānī

Nüsḫa-i bī-ʿadīl-i fenn-i kemāl
Pādişāh-ı serīr-i istiḳlāl

Eylemiş ʿālem-āferīn-i Ḳadīr
Ṭıynetin dest-i luṭfıla taḫmīr

Yā İlāhī bi-ḥaḳḳ-ı faḫr-ı cihān
ʿAvn u naṣruñla ḳalbin it şādān

---

1 *Beyit*: -A, -Ö
2 mezīd: medīd Ö
3 zāʾil: ẕāʾil Ö
4 خلد الله ملكه ابدا : *Allah, onun mülkünü (saltanatını, varlığını, devletini) sonsuza dek sürdürsün.*

Yā İlāhī bi-ḥaḳḳ-ı dīn-i mübīn
Eyle esbāb-ı devletin temkīn

Yā İlāhī bi-ḥaḳḳ-ı nūr-ı dühūr
Eyle aʿdā-yı devletin maḳhūr

Bi-ḥaḳ-ı şām-ı mevlid-i Nebevī
Ḳıl mebānī-i devletini ḳavī

Eyle yā Rab murādın āmāde
Ḳalb-i pākin kederden āzāde

20.1. Bu daḫı Ol Müşīr-i Bülend-iştihār ve Ol Vezīr-i Sipihr-iḳtidār Maṭlaʿ-ı Serāy-ı ʿĀlī-şāndan Rütbe-i Vālā-yı Vezāret-i Ṣānī ve Ḳāʾim-maḳām-ı Rikāb-ı Ḫüsrevānī ile Hengām-ı Ṭalʿatinde Berāy-ı Tehniyyet Südde-i Devletlerine İrsāl Eyledügi Ruḳʿa-i ʿUbūdiyyetdür[1]

Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü[2], pertev-i şārıḳ-ı ḥayātum ve nūr-ı bāṣıra-i mübāhātum, sulṭānum *eṭāla'llāhu beḳāhu*[3] ḥażretlerinüñ ḳıble-i āmāl-i feżāʾilmendān-ı [A 11b] devrān ve ṭamġa-ḫāne-i emtiʿa-i fażl u ʿirfān, dīvān-ı raṣīṣü'l-esās ve[4] menīʿü'l-indirāsları sāḥasına sitāyiş-i pīşānī-i tevāżuʿ ve māliş-i cebīn-i tażarruʿla tebḫīren damġa-i[5] ḳudsiyān, ʿuhde-i sirişt-i ḫāṣiyyetnākinde mużmer ʿanber-pāre-i daʿavāt-ı girān-bahā ve taʿṭīr-i meşāmm-ı rūḥāniyān, ṭıynet-i berg-i kemterīninde muḫammer[6] şükūfe-i reng-ā-reng-i taḥiyyāt-ı nev-peydā niṣārına[7] müteʿāḳıb ʿarża-dāşte-i daʿī-i dīrīn ve ṣenāver-i kemterīn budur ki ḥażret-i muṣannif-i kitāb-ḫāne-i vücūd ve müʾellif-i terākīb-i [T 12a] būd u nebūd celle şānuhu, [N 14a] nüsḫa-i endek-yāb-ı ẕāt-ı maʿālī-ṣıfātların dārü'l-ifāde-i merātib-i devletde peyveste-i şīrāze-gīr-i ʿāfiyet ve maḥfaẓa-nişīn-i selāmet

1 USA 10b: *Başlık* A: Bu Daḫı Ol Müşīr-i Bülend-iştihār ve Ol Vezīr-i Sipihr-iḳtidār Maṭlaʿ-ı Serāy-ı ʿĀlī-şāndan Rütbe-i Vālā-yı Vezāret-i Ṣānī ve Ḳāʾim-maḳām-ı Rikāb-ı Ḫüsrevānī ile Hengām-ı Ṭalʿatde Berāy-ı Tehniyyet-i Südde-i Devletlerine İrsāl Eyledügi Mektūbdur USA

2 saʿādetlü, semāḥatlü ʿināyetlü ʿāṭıfetlü: saʿādetlü USA

3 *Allah onun hayatını (yönetimini) uzatsın.*

4 ve: -A

5 damġa-i: defʿa-i USA

6 berg-i kemterīninde muḫammer: berg-i kemterīnde micmer A, perek-i kemterīninde micmer USA

7 niṣārına: niṣār USA

ve[1] bāġbān-ı çemen-ṭırāz-ı āferīniş, *ʿammet ālāʾuhu-i*[2] ārāyiş ḥadīḳa-i saʿādet ü leṭāfet olan nihāl-i ḳaviyyü'n-nemā-yı vücūd-ı yek-tāların hemvāre rüʾūs-ı ḥācetmendān-ı enām üzre sāye[3]-bāḫş-ı luṭf u ʿināyet eyleye, āmīn! Bi-ḥamdi'llāh, ber-ṭıbḳ-ı tertīb-i ḥikmet-endūz-ı cerīde-i Rabbānī ve ber-vefḳ-i taʿyīn-i irāde-i ezeliyye-i Ṣamedānī, ẕāt-ı memdūḥu'ṣ-ṣıfāt-ı bī-müdānīleri, ceẕbe-i biżāʿe-i cevāhir-i istiʿdād ve şevḳ-i[4] liyāḳat-ı māder-zādla erfaʿ-ı mevāḳiʿ-i[5] cāh ü celāl ve emnaʿ-ı mevāḳıf-ı ʿizz ü iḳbāl olan rütbe-i ʿulyā-yı vezārete[6] iʿtilā ve derece-i vālā-yı destūriyyete irtiḳā buyurup ve[7] nüsḫa-i devlet-serāy-ı salṭanatda dībāce maḳāmında maġbūṭ-ı ḫıyām-ı gerdūn olan dīvān-ḫāne-i maʿdelet-penāḥ ve[8] bāḫuṣūṣ ser-levḥa-i zer-endūde menzilesinde maḥsūd-ı ḳıbāb-ı melekūt olan zīr-i ḳubbe-i saʿādet-destgāhda ḥāʾiz-i merkez-i [N 14b] taʿyīn[9] ve fāʾiz-i derece-i temkīn olduḳları, peyām-ı beşāret-fermā[10] [T 12b] bu dāʿī-i kerem[A 12a] -dīdelerin neşʾe-yāb-ı sülāfe-i inşirāḥ itmegin edā-yı lāzıme-i tehniyye-i iḳbāllerini, munṭavī bir duʿā-nāme ile tecdīd-i berāt-ı iḫlāṣ dāʿiyesinde iken sābıḳan ṣadr-ı vālā ve ḥālā muḥāfıẓ-ı[11] ḫıṭṭā-i Şehbā Meḥmed Pāşā-yı nādirü'l-aḳrān ḥażretleri pīşgāhına kemāl-i ittiḥād ü iḫlāṣ ve ġalebe-i inciẓāb ü iḫtişāṣdan nāşī iṭāre buyurılan varaḳāʾ-i bülend-pervāz-ı raḳīme-i rūḥānīleri ḥāşiyesinde bu ġarīḳü'l-iḥsān dāʿīlerine zebān-güẓār-ı iltifāt-ı selām buyurılduġı ʿaynı ile dīde-i pīr-i Kenʿān'a būy-ı pīrāhen-i Yūsufʿamelin icrā ve ṭūṭī-i nāṭıḳa-i faḳīrānemüzi bī-iḫtiyār ġarḳ-ı şekeristān-ı duʿā ve vaḳf-ı ḫıdmet-i[12] duʿā-yı bī-riyā eyledügi muḥāṭ-ı ʿilm-i Cenāb-ı Kibriyā'dur. Bāḳī luṭf u iḥsān devletlü ve saʿādetlü, mürüvvetlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür[13].

---

1 ve: -A
2 *Nimeti bol olsun.*
3 sāye: sāye-i A
4 şevḳ: sūḳ USA
5 māder-zādla erfaʿ-ı mevāḳiʿ-i: māder-zādla erfaʿ-ı A, māder-zād ile erfaʿ-ı mevāḳiʿ-i USA
6 vezārete: vüzerāta A
7 ve: -A
8 ve: -A, -USA
9 taʿyīn: yaḳīn USA
10 -fermā: -fermā-yı A, -fermāyı USA
11 vālā ve ḥālā muḥāfıẓ-ı: vālā ḥālā USA
12 vaḳf-ı ḫıdmet-i: vefḳ-i ḫıdmet-i USA
13 Bāḳī luṭf u iḥsān devletlü ve saʿādetlü, mürüvvetlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür: Bāḳī luṭf u iḥsān devletlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür A, -Ö, Bāḳī luṭf iḥsān devletlü sulṭānumuñdur USA

20.2. Der-kenār Nüvişte[1]

Benüm saʿādetlü, ʿināyetlü[2] sulṭānum ḥażretleri [N 15a] egerçi neyl-i derece-i sāmiye-i saʿādet ve rütbe-i ʿāliyye-i vezāret hengāmında südde-i vüzerā-yı ʿālī-cāh[3] ṭavāfgāh-ı ṣaḥāʾif-i nihānī[4] ḳılınmaḳ, resm-i ḳadīm ve deʾb-i sülūk idügi[5] maʿlūm u müştehirdür. Lākin ḥaḳḳu'l-inṣāf [T 13a] budur ki ġalebe-i cevher-i ẕāt-ı[6] bī-ʿadīlüñüz, ol ḳāʿide-i köhneye daḫı imrār-ı ḳalem-i nesḫ buyurup rütbe-i ʿulyā-yı destūriyyet ve elḳāb u[7] maʿānī-i vezāret[8] sulṭānum gibi maʿmūrü'l-cevānib bir fāżıl-ı yegānenüñ südde-i refīʿine intisāb ile kesb-i ʿulüvv-i şān itdüginden nāşī tebşīr ü tehniyye-i rütbe-i vezāret daḫı şāyānterdür[9] ve bu taʿbīr ü taḥrīr, vāḳıʿ-ı ḥāle muvāfıḳ u muṭābıḳ ve sulṭānumuñ ẕāt-ı ʿālī-şānı, bu maʿnāya lāyıḳ olmaġın mubālaġa ve iġrāḳ-ı[10] [A 12b] şāʿirāne maḳūlesinden olmaduġı[11] imżā-kerde-i aṣḥāb-ı inṣāfdur. Cenāb-ı Ḥaḳ, mübārek ve müteyemmin ve nūr-ı ʿināyetle çeşm-i iḳbālüñüzi rūşen eyleye, āmīn. Ḥālā [N 15b] muḥāfıż-ı ḫıṭṭa-i Şehbā, vezīr-i bī-naẓīr ü sütūde-rā[12] ḥażretleri, bu ṭarafa teşrīf itdükleri eyyāmdan berü Ḥaleb, reşk-i gülşen-i bihişt olup her bār şeref-yāb-ı meclis-i üns-ā-üns-i maʿālī[13]-niẓāmları olduḳça ʿalima'llāh, sulṭānumuñ medāyiḥ-i cezīle ve maḥāsin-i cemīleleri, nemek-i meclis-i iltizāmları[14] olup iẓhār buyurduḳları ʿalāḳa-i ṣādıḳāne ve rābıṭa-i ḫāliṣāne ḥadd-i taḥrīrden bīrūndur. Ṭabīʿat-ı şerīflerinde daḫı ṣıdḳ u[15] iḫlāṣdan ġayrı bir şey olmaduġı meşhūd-ı bāṣıra-i[16] [T 13b] taḥḳīḳüñüzdür. Her

---

1 Ö 16b, USA 11b: *Başlık* Ö: Bu Daḫı Kenār-ı Duʿā-nāmede Nüvişte dür USA
2 ʿināyetlü: -USA
3 -cāh: -cāy A, Ö
4 nihānī: nihāl A
5 sülūk idügi: meslūk idügi A, Ö , sülūk eyledügi USA
6 cevher-i ẕāt-ı: cevāhir-i USA
7 u: -USA
8 vezāret: vezirāt A
9 rütbe-i vezāret daḫı şāyānterdür: rütbe-i vüzerāt daḫı şāyānīterdür A, vezāret daḫı şāyānterdür Ö
10 iġrāḳ-ı: iġlāḳ-ı Ö
11 olmaduġı: olduġı A
12 ü sütūde-rā: ü sütūre A, sütūde-rā Ö, USA
13 maʿālī: maʿānī A
14 meclis-i iltizāmları: iltizāmları Ö
15 bīrūndur, ṭabīʿat-ı şerīflerinde daḫı ṣıdḳ u: bīrūndan ṭabīʿat-ı şerīflerinde daḫı ṣıdḳ u A, bīrūndur, ṭabīʿat-ı şerīflerinde daḫı ṣıdḳ Ö
16 olmaduġı meşhūd-ı bāṣıra-i: olmaduġı meşhūr-ı bāḫire-i A

bār bu dāʿīñüze, sulṭānumla bu[1] dāʿīñüzi müẓākere buyurduḳların[2] naḳl u ḥikāye ve sulṭānuma taḥrīk-i zebān-ı şenā buyururken[3] mektūb-ı şerīfüñüz ḥāşiyesinde taḥrīr buyurılan iltifāt-ı taʿbīr-i selāmuñuz, taḳrīr-i sābıḳların taḥḳīḳ u taṣdīḳ itmekle duʿācuñuzdan ziyāde memnūn ve münşeriḥü'l-ḫāṭır olup bī-iḫtiyār duʿā-yı ẕāt-ı ʿadīmü'l-miṣālüñüzi [N 16a] żamīme-i evrād itmek mertebesinde iltizām buyurmışlardur[4]. Cenāb-ı İlāhī, anları da ve sulṭānumı da viḳāye-i Rabbānīsinde ekdār-ı rūzgārdan emīn ü sālim eyleye, āmīn, *bi-ḥurmeti seyyidi'l-mürselīn, bāḳī* [5].

21. O Yekke-tāz-ı Miżmār-ı Belāġat ü Beyān, Pīr-i Nā-tüvān, Veliyyü'n-Niʿam-ı Bī-imtināndan Eşheb-i Ṭabʿ-ı Sebük-reftārına Çesbān Bir Raḫş-ı Āheste-ḫırām Niyāzıyla Edhem-i Ḫāme-i Vādī-i İnşāya Kerem-i ʿİnān Eyledügi Heves-nāmesidür[6]

Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü, mürüvvetlü[7] nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, sulṭānum ḥażretlerinüñ [A 13a] cilvegāh-ı ḫuyūl-ı[8] duʿā-gūyān-ı devlet ü[9] iḳbāl ve cevlāngāh-ı rekāʾib-i maḳāl, medīḥa-serāyān-ı cāh ü celāl olan sāḥa-i bihişt-miṣāl devlet-serāy-ı ʿizz ü iclāllerine[10], [T 14a] semend-i müteḫayyileden esraʿ ser-menzil-i icābete resā[11] ve eşheb-i nūr-ı nigāhdan çāpükter[12] tamġa-yı ḳabūle sezā [N 16b] perverde-i şıṭabl-ı iḫlāṣ ve miḥasse[13]-zede-i tīmār-ı iḫtişāṣ olan[14], yek-rān-ı sebük-ʿinān-ı duʿā ve rehvār-ı ḫoş-reftār-ı şenā efsār-ı iftiḳār ve şekī-

---

1 dāʿīñüze, sulṭānumla bu: dāʿī-i sulṭānum ile A, dāʿīñüze, sulṭānum ile bu Ö, dāʿīñüze, sulṭānumla USA

2 buyurduḳların: buyurduḳları A, buyurduḳlarını Ö

3 zebān-ı şenā buyururken: zebānı şenā buyururken A, zebān-ı şenā iderken Ö

4 evrād itmek mertebesinde iltizām buyurmışlardur: āver itmek mertebe iltizām buyurmışlar A

5 *bi-ḥurmeti seyyidi'l-mürselīn, bāḳī*: *bi-ḥurmeti eşrefi'l-mürselīn* A, H, *bi-ḥurmeti seyyidi'l-mürselīn* Ö, -USA: *Resullerin en saygının (en şereflilerinin) hürmetiyle…*

6 Ö 17b, USA 12a: *Başlık* N: O Yekke-tāz-ı Miżmār-ı Belāġat ü Beyān, Pīr-i Nā-tüvān, Veliyyü'n-Niʿam-ı Bī-imtināndan Eşheb-i Ṭabʿ-ı Sebük-reftārına Çesbān Bir Raḫş-ı Āheste-ḫırām Niyāzıyla Edhem-i Ḫāme-i Vādī-i İnşāya Kerem-i ʿİnān Eyledügi Duʿā-nāmesidür USA

7 Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü, mürüvvetlü: saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü A, saʿādetlü, ʿināyetlü, semāḥatlü, ʿāṭıfetlü Ö, saʿādetlü, semāḥatlü, mürüvvetlü USA

8 ḫuyūl-ı: ḫubūl-i A

9 ü: -USA

10 iclāllerine: celāllerine A

11 ser-menzil-i icābete resā: menzil-i icābete resā A, USA, ser-menzil-i icābet-resā Ö

12 çāpükter: cāy-gīr A

13 miḥasse: maḥşer A

14 iḫtişāṣ olan: iḫtişāṣ A, USA

me-i şerm ü inkisār ile keşīde ḳılınduġı ẕeylinde ʿarża-dāşte-i dil-sipārları budur[1] ki benüm saʿādetlü, devletlü[2] sulṭānum ḥażretleri, āferīnende-i meydān-ı hestī ve dārende-i tertīb-i bülend ü pestī, celle[3] şānuhu, ḥażretleri, ber-ṭıbḳ-ı ṭūl-i ezmān raḫş-ı[4] emānī vü āmāli zīr-i rān[5] eyleye. Bu piyāde-i naṭʿ-ı inzivā olan dāʿī-i bī-riyālarınūñ ḫayyāl-i enfāsı[6] ḳavāʾim-i maṭāyā-yı duʿālarına peyvend ve medd-i dü-tā-yı[7] naẓra-i āmāli, tekāver-i şenālarına sīne-bend[8] olup ve dīde-i sīm-rīzümüz[9], semend-i āheste-ḫıram-ı duʿā-yı devletlerine rikāb ve müjgān-ı sirişk-ālūde[10] suʾāl-i raḫş-ı ʿāfiyetlerine cevāb idügi, mānend-i ʿinān müsellem-i ḳabża-i ʿirfānları olmaġla, pīşgāh-ı ẕihn-i derrāklerinde icāle-i esb-i iddiʿā, işāre-i ġubār-ı riyādan muʿarrā olmaġla, rāh-ı rāstdan [N 17a] küstāḫāna bāʿiş-i kesr-i ʿiḳāl-i kümeyt-i[11] ḫāme-i perīşān-maḳāl budur ki bu dāʿī-i sāl-ḫorde-i [T 14b] pā-fersūdelerinüñ bāre-i bī-ārām-ı ḥayātı, merāḥil-i merḥale-i sebʿīni güẕār itmekle;

Çu şaşt āmed nişest āmed be-dīdār[12]

(Neşr) ṭıbḳınca[13] üstüḫᵛān-ı sāḳ-ı ʿacz-mesāḳ-ı pīrānemüz, ḳalemdān-ı ḳużat-ı[14] ʿazl-çeşīdeveş imdād-ı midād-ı ḳuvvetden ḫālī ve ʿuḳde-i zānū-yı [A 13b] nā-tüvānumuz, kāse-i ṭanbūr-āsā ʿurūḳ-ı ḫuşkla mālī olmadan nāşī, mānend-i ḳalem, ḳavāʾim-i maṭiyye-i engüştāndan istiʿāre-i ḥareket ve deryūze-i imdād-ı ḳuvvet itmeden[15] mużṭardur. Merkūbe eşedd-i iḥtiyācumuz muḳarrer olup bu ṭaraflarda bulınan maṭāyā maḳūlesi, eşḳiyā-yı Türkmen ü ʿArab şeklinde ser-der-hevā ve berḳ-i cünbiş-i kūh-sīmā olmaġla, hengām-ı şebānumuzda bile rükūbdan hirāsān

---

1 -sipārları budur: -sipārlarıdur A
2 saʿādetlü, devletlü: devletlü, saʿādetlü Ö, saʿādetlü USA
3 dārende-i tertīb-i bülend ü pestī, celle: ber-ārende-i tertīb-i bülend ü pestī, celle Ö, dārende-i tertīb-i pestī, ʿizz ü USA
4 raḫş-ı: vaḫş-ı USA
5 vü āmāli zīr-i rān: vü emānī Yezdānī USA
6 enfāsı: enfās A, USA
7 ve medd-i dü tā-yı: ve medd ü tārı USA
8 sīne-bend: sīne-bende A
9 -rīzümüz: -rīzüm A
10 -ālūde: -ālūd A
11 kümeyt-i: yekʾest Ö, USA
12 *Yaş altmışa varınca oturmak gerekli görülür. (Nizamî)*
13 neşr; ṭıbḳınca: ṭıbḳınca A, neşr; ṭabʿınca Ö, ṭabʿınca USA
14 pīrānemüz, ḳalemdān-ı ḳużat-ı: pīrānemüz, ḳalemdān-ı ḳażā-i A, pīrānemüz, ḳalemdān-ı ḳaṣṣāb-ı USA
15 itmeden: itmede Ö

ve cünbiş-i tünd[1] ü tīzinden[2] tersān iken şimdi, bu eyyām-ı ʿacz ü nā-tüvānīde süvār olmaḳ degül belki mecālis-i **Şeh-nāme** teşāvīrine nigerān olmaġa bile[3] tüvānumuz olmaduġından nāşī[4], bi'ż-żarūre, Rūm-ili'nüñ rehvār-ı hemvāre mülāyim-reftār bār-gīr-i mevzūn-kirdārına eşedd-i [N 17b] iḥtiyācumuz vuḳūʿı ve bu diyārlarda imtināʿ-ı vücūdı, bu gūne refʿ-i ġāşiye-i şerm ü ḥicāb ve āvīziş-i rikāb-ı küstāḫīye[5] müʾeddī-i irtikāb olmışdur[6]. Ġalebe-i mekārim-i āṣafānelerinden, ferāmūşān-ı zevāyā-yı ṣıṭabl-ı[7] iḳtidārları olan bār-gīr-i[8] köhne-sālden bir kemīne [T 15a] ve[9] kemter ammā, ḫoş-rūy ve[10] ḫoş-manẓar, kemer-gerden ü mevzūn-peyker, nerm-ḫūy u[11] müşgīn-būy, ḳavī-püşt, sütūn-dürüşt, ṭavūs-düm ü kāse-süm[12] bār-gīrcik iḥsānıyla beden-i nā-tüvānumuza, ifāża-i rūḥ-ı cedīd ve bünye-i vīrānumuzı ḫākden refʿ ve taḳviyet ü temhīd buyurılmaḳ, çeşm-dāşt-ı tevaḳḳuʿ-ı müstemendānemüzdür. Lākin saʿādetlü sulṭānumuñ zīr-i rān-ı[13] meymenet-nişānına kesb-i şeref-i misās idegeldügi derece-i ʿulyā ve mertebe-i ʿulüvv-i baḫtdan müfāraḳata sebeb olacaġumuz taḳdīrde ümīddür ki muʿtād u me'lūf olduġı[14] raḫt u bisāṭından daḫı mehcūr olmayup [A 14a] "Beni raḫt u baḫt ve ālāt-ı zīnümden[15] cüdā itmege sebeb, sen[16] olduñ." diyü bu nā-tüvāna ḳaṣd-ı kīn ve endāḫte-i ʿarṣa-i zemīn itmeden ṣıyānet-i müşfiḳāneleri, ʿalāḳa-i mürüvvet [N 18a] ü iḥsān buyurılmaḳ bābında luṭf u iḥsān, devletlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür ve

---

1 kūh-ı sīmā olmaġla hengām-ı şebānumuzda bile rükūbdan hirāsān-ı tünd: kūh-ı sīmā olmaġla hengām-ı şebānumuzda bile rükūbdan hirāsān ve cünbiş-i Ö, tünd USA

2 tīzinden: tezinden A, USA

3 nā-tüvānīde süvār olmaḳ degül belki mecālis-i şeh-nāme teşāvīrine nigerān olmaġa bile: nā-tüvānīde süvār olmaḳ degül belki mecālis-i şeh-nāmede teşāvīrine nigerān olmaġa bile A, nā-tüvānīde süvār olmaḳ degül belki mecālis-i şeh-nāme teşāvīrine nigerān olmaġla bile USA

4 nāşī: -Ö

5 āvīziş-i rikāb-ı küstāḫīye: ūş rikāb-ı küstāḫīye A, āvīziş-i rikāb-ı güstāḫiyye USA

6 olmışdur: olınmışdur USA

7 āṣafānelerinden, ferāmūşān-ı zevāyā-yı ṣıṭabl-ı: āṣafānelerinden, ferāmūşān-ı zevāyā-yı ıṣṭabl-ı A, āṣafānelerinden, ferāmūş-ı zevāyā-yı ṣıṭabl-ı USA

8 bār-gīr-i: bār-gīrān-ı Ö

9 ve: -USA

10 ve: -A, -USA

11 nerm-ḫūy u: nerm-ḫūy Ö

12 -süm: -sīm A, USA

13 zīr-i rān-ı: زيران A, USA,

14 muʿtād u me'lūf olduġı: muʿtād me'lūf olduġı A, USA, muʿtād u me'lūf olduġı Ö

15 zīnümden: zīn-i müzeyyenümden A

16 sen: -Ö

in-şāʾa'llāhu teʿālā[1], bu ḥaseneñüzüñ ʿöşr-i emṡāli deh rūz[2] müddetde vāṣıl-ı ṭavīle-i iḳbālüñüz olacaġına[3] elṭāf-ı ḫafiyye-i ilāhiyye mütekeffildür. Bundan aḳdem daḫı ḫāk-i ʿizzete[4] duʿā-nāme taḥrīr olınmışdı[5]. Lākin Anṭākiyye'de çend rūz tevaḳḳufı[6] vāḳiʿ olmaġla bu duʿā-nāmemüz ile [T 15b] dūş-be-dūş[7] vāṣıl olacaġı muḥtemel olmaġla, tekerrüren[8] istiṡḳāl buyurmamaḳ bābında mekārim-i fıṭrīlerine[9] tevessül olınur. Luṭf u kerem, devletlü sulṭānumuñdur[10].

22.1. Bu daḫı Ol Yekke-tāz-ı Miżmār-ı Belāġatuñ Muḳaddimen Niyāz Eyledügi Esb-i Rehvārı Ḥaleb Muḥāfıẓı Vezīr-i Mükerrem, Saʿādetlü, ʿİnāyetlü Meḥmed Pāşā Ḥażretleri[11] Tedārük ü Taḥṣīl Eyleyüp Ṭaraf-ı Veliyyü'n-niʿamdan İʿṭāya Fermān Buyurmaları Bābında Vezīr-i Müşārün ileyh Şeref-baḫşā-yı Ṣudūr Olan Mektūb-ı Emr-üslūbları Vürūdınuñ Teşekküri İçün Nüvişte Eyledügi Duʿā-nāmedür[12]

[N 18b] Ḥażret-i şīrāze-dūz-ı daḳāyıḳ-ı revābıṭ-ı eczā-yı imkān ve cenāb-ı ḳalemdān-ı ṣaḥāʾif-i, *külle yevmin hüve fī-şeʾn*[13] cellet ḳudretuhu saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü[14] sulṭānum *ṭāle beḳāhu ve nāle mā-yercāhu*[15] ḥażretlerinüñ nüsḫa-i cāmiʿa-i fünūn-ı fażl u ʿināyet ve şerḥ-i şifā-baḫşā-yı kimyā-yı ʿizz ü saʿādet olan vücūd-ı bī-hemāl ve ẕāt-ı bī-miṡāllerin[16] peyveste-i maḥfaẓa-i ʿināyet-i Rabbānīsinde[17] mekīn [A 14b] ve viḳāye-i kitāb-ḫāne-i ṣavn-ı Ṣamedānīde

---

1 ve in-şāʾa'llāhu teʿālā: ve in-şāʾa'llāhu A
2 ḥaseneñüzüñ ʿöşr-i emṡāli deh rūz: ḥaseneñüzüñ ʿöşr-i emṡāli-deh rūz A, ḥaseneñüzüñ ʿöşr-i emṡāli deh rūze Ö, ḥaseneñüz ʿöşr-i emṡāli rūz USA
3 olacaġına: olacaġında USA
4 ḫāk-i ʿizzete: ḫāk-ʿizzete Ö, USA
5 olınmışdı: olınmış-ıdı A, Ö, USA
6 tevaḳḳufı: tevḳīʿi A
7 dūş-be-dūş: dūş-ber-dūş A
8 tekerrüren: nigerān A, tekerrürin Ö, USA
9 fıṭrīlerine: fıṭriyyelerine Ö, fıṭrīleriyle USA
10 Luṭf u kerem, devletlü sulṭānumuñdur: Luṭf u kerem, sulṭānum ḥażretlerinüñdür USA
11 ḥażretleri: ḥażretlerinüñ USA
12 Ö 18b, USA 13b: *Başlık* A: Bu Daḫı Ol Yekke-tāz-ı Miżmār-ı Belāġata Münāsib Dābbe İḥsānıyla İʿtilāʾ Buyurmaları İçün Ḥaleb Muḥāfıẓı Meḥmed Pāşā'ya Sipārişleri Bābında Teşekkür-nāmedür Ö
13 *O, her an ilahi kudretinin yeni bir gösterişi tasarrufundadır*. Kur'ân-ı Kerim; Rahman: 29.
14 ʿāṭıfetlü: -USA
15 *Ömrü uzun olsun ve isteğine ulaşsın*.
16 ve ẕāt-ı bī-miṡāllerin: ve ẕāt-ı bī-miṡāllerine A, ẕāt-ı bī-miṡāllerin USA
17 Rabbānīsinde: Rabbānīde A

taṭarrufāt-ı[1] ekdār ve taṣārrufāt-ı[2] aḳdārdan emīn eyleye, āmīn[3]. [T 16a] Hemseng-i terāzū-yı ʿīd ü nevrūz-ı be-rūz[4]-fīrūz-ı behçet-efrūzda Ser-āḫūr[5] Meḥmed Aġa bendeleri yediyle şāhid-i aṭlas-pūş-ı iltifāt-nāme-i inşirāḥ-baḫşāları, girībān-ı şebden lemeʿān iden āfitāb-āsā, revzene-i intiẓārumuza, pertev-efşān-ı ʿināyet ve mānende-i[6] hümā-yı mübārek-bāl, ser-i bī-sāmānumuza[7], sāye-endāz-ı beşāret olmaġla rūḥ-ı nā-tüvān, üftān ü ḫīzān, istiḳbāline şitābān ve gülistān-ı suṭūr-ı pür-nūrından gül-çīn-i nükhet-i cāvidānī[8] olup ḫuṣūṣan ḥāşiye-i dil-ārāsında[9], her noḳṭa-i dil-nişīni, süveydā-i ḳulūb-ı rūḥānīsinden[10] ʿazīzter ve [N 19a] her ḥarf-i muʿanber-cebīni, ḥavācib-i[11] ḥūrü'l-ʿīnden nāzükter ve[12] her kelime-i rengīn-metīni revāyiḥ-i[13] maʿānī-i ʿāliyye ile memlū nevāfiḥ-i misk-i[14] ezferden muʿaṭṭarter olan çekīde-i ḫāme-i ḫāṣṣe-i ʿināyet[15]-fermāları, terkīb-i maʿcūn-ı cevāhirden efzūn, tefrīḥ-i derūn[16] ve tenvīr-i çeşm-i ḥayret-nümūn itdügi sāʿatde bī-iḫtiyār, feverān-ı[17] sirişk-i sürūr ile māliş-i dīde-i taʿẓīm beyninde ġavġā-yı mümānaʿat peydā ve edā-yı lāzıme-i teşekkür ile taʿbīrāt-ı ṣenā-yı ẕāt-ı girāmīleri miyānesinde münāzaʿa-i nevbet-i müsābaḳat rū-nümā olmaġla bu dāʿī-i [T 16b] bī-şuʿūr, bir müddet, esīr-i keş-me-keş-i ḥayret olmış iken[18] bi-ḥamdi'llāhi teʿālā, delālet-i

1 mekīn ve viḳāye-i kitāb-ḫāne-i ṣavn-ı Ṣamedānī'de taṭarrufāt-ı: mekīn ve viḳāye-i kitāb-ḫāne-i ṣavn-ı Ṣamedānī'de taṭarruḳāt-ı A, mekīn ve viḳāye-i kitāb-ḫāne-i ṣavn-ı Ṣamedānī'sinde taṣarrufāt-ı Ö

2 taṣārrufāt-ı: taṭarruḳāt-ı Ö

3 eyleye, āmīn: -A

4 be-rūz: ber-rūz A, Ö

5 fīrūz-ı behçet-efrūzda Ser-āḫūr: fīrūz-ı behçet-efrūzda Silaḥ-şūr A, fīrūzda Mīr-āḫūr Ö

6 mānende-i: mānend-i Ö

7 ser-i bī-sāmānumuza: ser-i nā-sāmānumuza A, ser-tāb-ı emānumuz USA

8 cāvidānī: cāvidān Ö

9 -ārāsında: -ārāsından A

10 ḳulūb-ı rūḥānīsinden: ḳulūb-ı rūḥānīden Ö, ḳılūp rūḥānīsinden USA

11 ḥarf-i muʿanber-cebīni, ḥavācib-i: ḥurūf-ı muʿanber-cebīni, ḫᵛāce-i A, ḥurūf-ı muʿteber-cebīni, ḥavācib-i Ö, ḥarf-i muʿteber-çīni, ḥavācib-i USA

12 ve: -USA

13 rengīn-metīni revāyiḥ-i: rengīn-metn revāyiḥ-i A

14 nevāfiḥ-i misk-i: nevāfic-i misk-i A, nevāfiḥ-i müşg-i Ö

15 ḫāme-i ḫāṣṣe-i ʿināyet: ḫāṣṣe-i ġāyet A, ḫāme-i ḫāṣiyye-i ʿināyet USA

16 efzūn, tefrīḥ-i derūn: efzūn A

17 sāʿatde bī-iḫtiyār, feverān-ı: sāʿatden, bī-iḫtiyār, feverān-ı A, Ö, sāʿatden, bī-iḫtiyār, fevvārān-ı USA

18 ḥayret olmış iken: ḥayret olmış-iken A, Ö, ḥayret olmışken USA

ḳāʾide-i[1] tevfīḳ ile āḫir, ḳāʿide-i muḳarrere-i taḳdīm-i ehemm[2] taṣḥīḥ ve lāzıme-i duʿā-yı devletleri cümleye tercīḥ olınmışdur. Cenāb-ı Ḥaḳ, ḳuvvetü'l-ḳalb-i ahālī ve ḳurretü'l-ʿayn-ı eʿālī olan sāye-i saʿādet-māyelerin, mefāriḳ-i[3] müstaʿiddān-ı zamān ve[4] ḥācetmendān-ı eyyāmdan zāʾil eylemeye, āmīn. Bu dāʿī-i nā-tüvānlarınuñ ehemm-i aʿmāl[5] [A 15a] ve aḥsen-i eşġāli, [N 19b] bu arāżī-i muḳaddese ve emākin-i müteberrekede ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü[6] sulṭānum içün, taḥt-ı imkānda olduġı[7] mertebe evḳāt-ı mücerrebede kendi lisān-ı[8] ʿācizānemüzden ġayrı, maẓānn-ı enfās-ı ḳudsiyye olan münzeviyān-ı ḳıbāb-ı ḫafā, baʿż-ı eʿizze-i murtāżīnden, isticlāb-ı duʿā itdügi[9] şāʾibe-i sümʿa vü riyādan muʿarrā olduġı meşmūl-ı[10] ẕāʾiḳa-i ʿilm ü ʿirfānları olduḳdan ṣoñra ol bābda[11], emr ü fermān ve luṭf u iḥsān devletlü, ʿināyetlü, saʿādetlü, semāḥatlü[12] sulṭānum ḥażretlerinüñdür.

22.2. Sulṭān Aḥmed Ḥażretlerine İrsāl idügidür[13]

Ve benüm devletlü, ʿināyetlü[14] sulṭānum ḥażretleri! Cenāb-ı fettāḥ-ı mefāliḳ-i umūr, ḥuṣūl-i dil-ḫᵛāhuñuz ile mesrūr eyleye[15]. Mekārim-i ʿaliyyeñüzden niyāzmend olduġumuz[16] ḫuṣūṣı, lisānen Meḥmed Aġa ḳuluñuza sipāriş ve saʿādetlü Meḥmed Pāşā ṣenāverüñüze[17] ḥavāle buyurılmaġla vezīr-i müşārün ileyh ḥażretleri, [T 17a] bu gūne muʿāmele-i mütteḥidāne ve bī-tekellüfāneñüzden bu duʿā-

1 teʿālā, delālet-i ḳāʾide-i: delālet-i ḳāʾide-i A, teʿālā, ḳāʾid-i Ö
2 muḳarrere-i taḳdīm-i ehemm: muḳarrere-i taḳdīm-i ehemm ü Ö, muḳārrer-i taḳdīm-i ehemm ü USA
3 mefāriḳ-i: muḳārin-i USA
4 ve: -Ö
5 aʿmāl: aʿmāli Ö
6 ʿāṭıfetlü: -USA
7 olduġı: olduġı Ö
8 lisān-ı: keşān-ı A, kesān-ı USA
9 murtāżīnden, isticlāb-ı duʿā itdügi: murtāżāndan isticlāb-ı duʿā idügi Ö, murtāżāndan isticlāb-ı duʿā itdügi USA
10 olduġı meşmūl-ı: olduġı meşġūl-ı USA
11 olduḳdan ṣoñra ol bābda: olduḳdan ṣoñra ol-bābda A, USA
12 devletlü, ʿināyetlü, saʿādetlü, semāḥatlü: devletlü, saʿādetlü, semāḥatlü A, devletlü, semāḥatlü Ö, devletlü USA
13 Ö 20b: *Başlık* S5: -A, -Ö, Der-kenār Nüvişte S2
14 ve benüm devletlü, ʿināyetlü: benüm devletlü, ʿināyetlü Ö
15 ile mesrūr eyleye: üzre mesrūr A
16 olduġumuz: olduġımuz Ö
17 ṣenāverüñüze: ṣenāverüñüz A

cuñuzdan efzūn nāʾil-i ibtihāc ü inşirāḥ olup faḳaṭ bir bār-gīre münḥaşır[1] iken işāret-i ʿaliyyeñüze imtişālen, kemāl-i ṭavʿ u raġbet ve ṭīb-i ḫāṭırla[2] duʿācuñuza īṣār u teslīme mübāderet buyurmışlardur. Cenāb-ı Ḥaḳ [N 20a] anları[3] ve sulṭānumı daḫı merkez-i saʿādetde dāʾim ü ṣābit[4] eyleye. Duʿācuñuz ṭarafınuñ daḫı memnūn-ı luṭf u iḥsānları[5] olmışuzdur. Benüm devletlü, saʿādetlü[6] sulṭānum ḥażretleri, egerçi taṣdīʿ-i küstāḫānedür, ammā bir bār-gīre inḥişārları taḥrīrinden teveccüh iden suʾāl-i muḳadderenüñ[7] cevābı ḫālī ḳalmamaḳ içün taḥrīre[8] ictirāʾ olındı. Bu ṭaraflarda[9] Rūm-ili bār-gīrlerinüñ vücūdı[10] ʿadīm olmaġla bu ṭarafa teşrīfleri eyyāmından berü tefaḥḥuṣ itdirüp birinüñ ḥuṣūline muẓaffer olamadılar. Ḥattā ibtidāʾ-ı[11] teşrīflerinde [A 15b] istiḳbāllerine müsāraʿat eyledügümüzde yedeklerinde ancak bir bār-gīr[12] bulınmaġın ṣoydurup duʿācuñuza[13] ikrāmen süvār idüp taḳrīrlerinde "Bizüm ʿOṣmān Aġa'nuñ bizde bundan ġayrı yādigārı[14] ḳalmadı. Egerçi bir ġayrısı[15] olaydı, bunı size ihdā itmek muṣammem idi." diyü buyurdılar. Bu duʿācuñuz daḫı "Bize heftede bir iki defʿa ancaḳ [T 17b] iḳtiżā ider. Sizlere muḥāfaẓa-i eṭrāf içün[16] her bār lāzımdur." diyü cevāb ile muḳābele olınmışdı[17]. Ḥālā nefes-i mübārekeñüz [N 20b] kerāmet menzilesinde tefvīżine[18] işāret-i seniyyeñüz ṣudūrından ġāyet memnūn u mesrūr olup taḥṣīl-i rıżā-yı şerīfüñüzi vāsıṭa-i inşirāḥ ʿadd buyurmışlardur. Saʿādetlü sulṭānumuñ ṭaraf-ı şerīflerine olan irtibāṭ-ı ḫāṭır ve ṣıdḳ-ı teveccühleri, mā-verā-yı ḥadd-i taḥrīr ve taḳrīrdür[19]. Cenāb-ı Ḥaḳ,

---

1 münḥaşır: münḥaşıra A
2 ve ṭīb-i ḫāṭırla: ve ṭīb-i ḫāṭır ile A, ḫāṭırla Ö
3 anları: anları-da A
4 ü ṣābit: -Ö
5 iḥsānları: iḥsān-ı ʿaẓīmleri A
6 devletlü, saʿādetlü: saʿādetlü A
7 muḳadderenüñ: muḳadderüñ Ö
8 ḫālī ḳalmamaḳ içün taḥrīre: ḫālī ḳalmamaġ-çün taḥrīre A, ḳalmamaḳ içün taḥrīr ü Ö
9 ṭaraflarda: ṭarafda Ö
10 vücūdı: vücūd A
11 teşrīfleri eyyāmından berü … olamadılar. Ḥattā ibtidāʾ-ı: -Ö
12 bir bār-gīr: bu bār-gīr A, bir bār-gīrleri Ö
13 duʿācuñuza: duʿācuñuz A
14 bizde bundan ġayrı yādigārı: bize bundan ġayrı yārı A
15 ġayrısı: ġāyrı A
16 sizlere muḥāfaẓa-i eṭrāf içün: muḥāfaẓa-i eṭrāf içün sizlere Ö
17 olınmışdı: olınmış-ıdı Ö
18 tefvīżine: tefvīże A, Ö
19 ḥadd-i taḥrīr ve taḳrīrdür: ḥadd-i taḥrīr ve taḳrīrden A

anları daḫı sulṭānumı visāde-i[1] ʿizz ü devletde ġunūde ve ekdār u[2] āfātdan āsūde eyleye, āmīn, *bi-ḥurmeti eşrefi'l-mürselīn*[3]. Bāḳī luṭf u ʿināyet, saʿādetlü, semāḥatlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür[4].

23. Kerāmetlü, Şevketlü, Şehenşāh-ı Cihān, Sulṭān Aḥmed Ḫān *Eyyeda'llāhu ve İbḳāhu*, Ḥażretleri, Āvān-ı Ṭufūliyyetlerinde Ol Ser-der-hevā-yı Cāh Olan Pīrüñ Dil-ḫᵛāhını, Kerāmet-i Cibilliye ile Keşf-i Żamīr Siyāḳında Hengām-ı Salṭanatlarında Manṣıb-ı Dīvāniyyeye İrtiḳāʾ Buyurmaların Ïmā ve Bir Zerrīn ile Destār-ı İftiḫārın Tezyīn Eyledükleri Berāy-ı Teẓkīre İʿlāmıdur[5]

[N 21a] Benüm pertev-i dīde-i ḥayātum, oġlum[6], sulṭānum ḥażretleri! Ġāʾibāne müşāhede-i teveccühātuñuzdan[7] [A 16a] nāşī, cenābuñuza kesb-i ʿalāḳa-i irtibāṭ olmaġın[8] bu mesʾele-i ḫafiyye, belki maʿlūm-ı şerīfüñüz[9] olmamaḳ iḥtimāliyle taḥrīre mübāderet [T 18a] olındı. Tavṣiye-i müşfiḳāne-i pederī budur[10] ki şevketlü, kerāmetlü[11] *ẓillu'llāhi fi'l-araḍīn*[12] ḫalīfe-i rū-yı zemīn efendimüzi, zinhār u zinhār sāʾir nāsa ḳıyās[13] buyurmayup veliyy-i muṭlaḳ bilüp ḫıdmet-i şerīflerinde ādāb-ı evliyāya riʿāyet buyurasız. *Ḫatmü'l-velāyeti'l-Muḥammediyye ve'l-kibrītü'l-aḥmer*[14] Şeyḫ Muḥyu'd-dīn el-ʿArabī ḳuddise sırruhu'l-ʿazīz ḥażretleri, **Bulġatü'l-Ġavvāṣ**

---

1 anları daḫı sulṭānumı visāde-i: anları daḫı sulṭānumı ve sāʾir A, anları daḫı ve sulṭānumı visāde-i Ö

2 ʿizz ü devletde ġunūde ve ekdār u: ʿizz ü devletlere ġunūde ve ekdār u A, devletde ġunūde ve ekdār Ö

3 *Gönderilen peygamberlerin en şereflisinin hürmetiyle.*

4 بحرمت اشرف المرسلين, bāḳī luṭf u ʿināyet, saʿādetlü, semāḥatlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür: بحرمت اشرف المرسلين, bāḳī luṭf u ʿināyet, saʿādetlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür A, اشرف المرسلين بحرمت Ö

5 Ö 13b, USA 15b: *Başlık* Ö: Kerāmetlü, ʿAzīmetlü, Şehenşāh-ı Cihān, Sulṭān Aḥmed Ḫān *Ebbeda'llāhu ve'l-beḳāhu*, Ḥażretleri, Ṭufūliyyetlerinde Ol Serdār-ı Hevā-yı Cāh Olan Pīrüñ Dil-ḫᵛāhı, Cibilliyye ile Keşf-i Żamīr Siyāḳında Hengām-ı Salṭanatlarında Menāṣıb-ı Dīvāniyyeye İrtiḳāʾ Buyurmaları Ïmā ve Bir Zerrīn İle Destār-ı İftiḫārın Tezeyyün Eyledükleri Berāy-ı Teẓkīre İʿlāmıdur A

6 pertev-i dīde-i ḥayātum, oġlum: perver-i ḥayātum USA

7 teveccühātuñuzdan: teveccühāneñüzden Ö

8 olmaġın: olınmaġın A, Ö

9 belki maʿlūm-ı şerīfüñüz: birle maʿlūm-ı şerīfüñüz A, belki maʿlūmuñuz Ö

10 pederī budur: pederī oldur Ö, perveri budur USA

11 şevketlü, kerāmetlü: -USA

12 *Allah'ın yeryüzündeki gölgesi.*

13 ḳıyās: ḳıyāsın A

14 *Muhammedî velayetin ve mürşitlerin sonuncusu.*

nām bir te'līf-i münīflerinde *es-Sulṭānu iẕā kāne ṣāliḥan fe-hüve mine'l-aḳṭābi*[1] *ve iẕā kāne ġayre ṣāliḥ*[2] *fe-hüve mine'l-abdāli* [3] taʿbīrin taṣrīḥ buyurmışlardır. Abdāl, aḳṭābdan bir derece mütenezzil[4] olan ḳırḳ nefer evliyāʾu'llāha ıṭlāḳ olınur. Bi-ḥamdi'llāhi teʿālā, şevketlü efendimüz[5], derece-i aḳṭābdan veliyy-i muṭlaḳ olduġında ḳaṭʿā iştibāh buyurmayup [N 21b] o naẓarla[6] dīdār-ı pür-envārına[7] ve enfās-ı müteberrikelerinden feyż-yāb olmaġa saʿy buyurasız. Sāʾir meşāyiḫüñ cümle velāyetlerinde şüphe var, ammā anlaruñ velāyetlerinde ḳaṭʿā[8] şübhe yoḳdur. Ḥālā mevcūd olan meşāyiḫ-i rüsūm, anlaruñ derecesini ruʾyāda bile göremezler. *Mülūkuhu ẓıllu'llāhi*[9] ıṭlāḳı, bu iʿtibār iledür[10]. Ġaflet buyurmayasız, *ʿalima'llāh, şehida'llāh*[11], bir köhne pā-pūşları elüme girse [T 18b] gice ve[12] gündüz yüzüme ve gözüme[13] sürüp vesīle-i istifāża-i rūḥāniyyet iderdüm. Merḥūm ḫuld-āşiyān, peder-i ʿālī-güherleri, Sulṭān Meḥmed Ḫān Ḥażretlerinüñ merḥūm muṣāḥib pāşā vasıṭāsıyla yigirmi sene ḳadar ḥużūr-ı humāyūnlarına mülāzemet şerefine vāṣıl [A 16b] ve envāʿ-ı iltifāt ü[14] iḥsānlarına nāʾil olmaḳ müyesser olup[15] ḥattā, ḫaṭṭ-ı humāyūnları iḥsānıyla kemāl-i refāhiyyet ile[16] ziyāret-i Ḥarameyni'ş-şerīfeyn[17] müyesser oldı[18]. Ammā ol eyyāmlarda[19], bu maʿnādan ġāfil bulunduġumdan[20] nāşī, ḥālā ol eyyām-ı fāʾiteye teʾessüf itmedeyüm. Cenābuñuz bārī bu saʿādetden [N 22a] maḥrūm olmamañuz içün keşf ü taḥrīr olındı, ammā luṭf idüp bu sırrı nā-maḥreme keşf

---

1 *mine'l-aḳṭāb*: *mine'l-abdāl A*
2 *ṣāliḥin*: *ṣāliḥan N*
3 *mine'l-aḳṭābi*: *mine'l-abdāli A; Sultan, eğer salih ise kutuplardan (bir kutup)tur, eğer salihlerden değilse o (sultan) abdaldan (bir velidir).*
4 mütenezzil: menzil Ö
5 teʿālā, şevketlü efendimüz: şevketlü efendimüz A
6 o naẓarla: ol naẓar ile USA
7 -envārına: -envār A, -enver Ö, -enverlerine USA
8 ḳaṭʿā: -USA
9 *Onun sultanları, Allah'ın gölgesidirler.*
10 iʿtibār iledür: taʿbīr iledür USA
11 *ʿalima'llāh, şehida'llāh: ʿalim USA: Allah bilendir, Allah şahittir.*
12 pā-pūşları elüme girse gice ve: pāy-būşları elime girse gice A, pā-būşları elime girse gice ve Ö
13 yüzüme ve gözüme: yüzime ve gözime Ö
14 ü: -USA
15 olup: oldı Ö, -USA
16 refāhiyyet ile: refāhiyyetle A
17 Ḥarameyniʾş-Şerīfeyn: Ḥarameyn USA
18 ḫaṭṭ-ı humāyūnları iḥsānıyla … Ḥarameyni'ş-Şerīfeyn müyesser oldı: -Ö
19 eyyāmlarda: eyyāmda Ö
20 bulunduġımdan: bulınmaduġımdan USA

itmeyüp kendiñüz muġtenim olmaḳ furṣatını[1] fevt itmeyesiz. Her bār cenābuñuza duʿā-nāme taḥrīrine furṣatumuz[2] düşmez. Bārī cenāb-ı saʿādete bir ḥikāye daḫı idelüm[3], ḥālen şevketlü efendimüzüñ kerāmetine dāʾir taḥrīr idelüm. Ḥażret-i[4] Rabbu'l-ʿizzet, serīr-i saʿādetde müʾeyyed eyleye, ẕāt-ı humāyūnları, çār-sāle olduġı eyyāmda henüz dīdār-ı mübāreklerin müşāhede müyesser olmış idi[5]. Bir gün Ḳaraaġaç Bāġçesi'nde merḥūm efendimüz Sulṭān Meḥmed Ḫān *ṭābe ṣerāhu*, ḥażretlerinüñ ḥużūr-ı humāyūnlarından [T 19a] ṭaşra çıḳup bāġçe cānibine ʿazīmet üzre iken meger ḥālā şevketlü, kerāmetlü efendimüz[6] ḥażretleri, miyān-ı şükūfezārda cilve-i ihtizāza çıḳmışlar. Merḥūm Boz-oḳlı[7] Muṣṭafā Pāşā silaḥdār aġa idiler. Mübārek ellerine yapışup yanlarınca dört beş küçük ʿArab muṣāḥibcikler ile[8] gülgeşt iderken bu faḳīri uzaḳdan görüp lisān-ı mübārekleriyle; "Gel efendi!" diyü [N 22b] daʿvet buyurdılar[9]. İbtidāʾ, dīdār-ı pür-enverleriyle anda ḳarīrü'l-ʿayn olmaḳ müyesser oldı. Bu faḳīr daḫı sürʿatle varup dāmen-i mübāreklerin[10] rūy-māl itdügümde "Otur!" diyü emr eyledi. Çaḳıllıḳ üzre[11] [A 17a] pīşgāh-ı saʿādetlerinde oturduġumda taḫtanuñ berisinden[12] bir zerrīn ḳoparup kendi yed-i müʾeyyedleri ile[13] destār-ı faḳīrānemüze naṣb buyurdılar. Tekrār dāmen-i saʿādetlerine rūy-māl idüp bu taʿbīr ile laṭīfeye şürūʿ eyledügümde[14] "Efendüm, bu şükūfenüñ ismi gerçi[15] zerrīndür. Ammā zerrīn dimek, altun dimekdür. Şeh-zādelerüñ iḥsān idecegi o bir zerrīndür." didügümde "İn-şāʾa'llāhu teʿālā[16], anı daḫı

1 furṣatını: farżiyyetin A, furṣatın USA
2 furṣatumuz: farżiyyetümüz A
3 idelüm: idelim USA
4 ḥālen şevketlü efendimüzüñ kerāmetine dāʾir taḥrīr idelüm. ḥālen şevketlü efendimüzüñ kerāmetine dāʾir taḥrīr ideyim, ḥażret-i Ö
5 mübāreklerin müşāhede müyesser olmış idi: mübāreklerin müşāhede müyesser olmış-ıdı A, mübāreklerin müşāhede müyesser olmamış-ıdı Ö, mübārekleri müşāhede müyesser olmamış-ıdı USA
6 meger ḥālā şevketlü, kerāmetlü efendimüz: meger ḥālā şevketlü efendimüz USA
7 Boz-oḳlı: Boz-oġlı Ö
8 muṣāḥibcikler ile: muṣāḥibciler bile A, peççe muṣāḥibler ile Ö, muṣāḥibcikleriyle USA
9 buyurdılar: buyurduḳlarında USA
10 varup dāmen-i mübāreklerin: dāmen-i mübāreklerine Ö
11 eyledi, çaḳıllıḳ üzre: eyledi, çaḳıllıḳ üzerinde A, buyurdılar, çaḳıllıḳ üzerinde Ö, USA
12 oturduġımda taḫtanuñ berisinden: urduġımda taḫtanuñ berisinden A, oturduġımda taḫtınuñ berisinden USA
13 müʾeyyedleri ile: müʾeyyedleriyle A, USA
14 eyledügümde: eyledüm A, eylemegi Ö
15 gerçi: egerçi Ö
16 didügümde "İn-şāʾa'llāhu teʿālā: dimekde "İn-şāʾa'llāhu A

virirüm." diyü vaʿd buyurdılar. Merḥūm Silaḥdār Muṣṭafā[1] Pāşā, o maḥalde buyurdılar ki "Efendimüzi, Allāh teʿālā[2] muʿammer eyleye, bu efendimüzden müşāhede olınan kerāmāt [T 19b] ve ġarīb ḥālāt, bī-ḥisābdur. Peder ü birāderine beñzemez, ḥattā bu ḳadar ādem geçerken birisine taḳayyüd itmeyüp sizi, bu iltifāta taḫṣīṣ buyurup[3] ḳadriñüzi bildükleri daḫı min-ʿindi'llāh, kerāmet-i maḥż olduġı hüveydādur." didiler[4]. "İn-şāʾ[N 23a]-a'llāhu teʿālā[5], benden size müjde; bu efendimüzüñ luṭf-ı ʿaẓīmine maẓhar olursız." diyü bu tebşīri[6] buyurdılar. Bu ḥikāyeyi[7], o zamāndan berü ṣaḥīfe-i taḥḳīḳe naḳş idüp her bār, zebān-güẓār-ı duʿā itmedeyüm. Benüm saʿādetlü sulṭānum, oġlum ḥażretleri[8]! Bu taḥrīrāt, rāyiḥa-i iḥtimāl-i kiẓb ü ṭamaʿdan ḫālī olmamaḳ maʿnāsına çesbān görinür. Ammā ʿalima'llāh, *ve kefā bihi şehīden*[9] vāḳiʿ ü'l-ḥālden[10] bir ḥarf ziyāde degüldür. Mülūkdan ṭamaʿ-ı[11] iḥsān, ʿayb degüldür. Ammā ḥāṣṣā ki yetmiş yaşından ṣoñra ṭamaʿ-ı zeḫārif-i dünyevī içün irtikāb-ı rū-siyāhī-i dürūġ[12] olına. Ancaḳ maḳṣūd, şevketlü efendimüzüñ kerāmetlerinden beyān ile cenābuñuzı ḫulūṣa taḥrīṣdür. Allāhu aʿlem, şevketlü efendimüzüñ maẓhar-ı luṭfları olmaḳ, cerīde-i taḳdīr-i İlāhīde[13], mesṭūr olduġı iltifāt-ı sābıḳlarından[14] müstedeldür. Evvelinde vāsıṭa-i vaʿd bir silaḥdār [A 17b] aġa olup şimdi daḫı miftāḥ-ı ḥuṣūl, siz silaḥdār aġa oġlumuzuñ[15] vücūdı olduġı delīl-i vāżıḥdur. Ancaḳ muḳaddime ve netīcede müʾeşşir-i ḥaḳīḳī olan [N 23b / T 20a] müsebbibü'l-esbāb ḥażretlerine[16], tefvīż idüp ḳarīḥa-i humāyūndan ne[17] ṣudūr iderse aña muntaẓır olup bu faḳīr içün tecvīz-i taṣdīʿ buyurmayasız,

---

1 Muṣṭafā: -USA
2 Efendimüzi, Allāh teʿālā: Efendimüzi, Allāh A, efendi, Allāh Ö, USA
3 buyurup: idüp Ö
4 didiler: -Ö
5 teʿālā: -A, -Ö
6 bu tebşīri: tebşīr Ö, USA
7 ḥikāyeyi: ḥikāye A, USA
8 sulṭānum, oġlum ḥażretleri: sulṭānum, oġlum A, USA, oġlum, sulṭānum Ö
9 *Şahit olarak O (Allah) yeter.* Kur'ân-ı Kerim; Ahkaf: 8.
10 *ʿalima'llāh ve kefā bihī şehīden* vāḳiʿ ü'l-ḥāl: *ʿalima'llāh* vāḳiʿ ü'l-ḥāldür USA; *Ve kefā bihī şehīden*: *Şahit olarak O (Allah) yeter.* Kur'ân-ı Kerîm; Ahkaf: 8.
11 bir ḥarf ziyāde degüldür. Mülūkdan ṭamaʿ-ı: Mülūkdan tamaʿ ve USA
12 rū-siyāhī-i dürūġ: rūy-siyāhī dirīġ A
13 İlāhīde: İlāhīdür A
14 sābıḳlarından: sābıḳalarından USA
15 oġlumuzuñ: oġlumuzuñ USA
16 müsebbibü'l-esbāb ḥażretlerine: sebebü'l-esbāb ḥażretlerine A, müsebbibü'l-esbāba Ö, USA
17 ne: -USA

(Beyt)[1] **Feᶜilātün Mefāᶜilün Feᶜilün**
Ender īn kārgāh-ı būḳalemūn
Kullu emrin bi-vaḳtihi merhūn[2]

(Beyt)[3] **Feᶜilātün Feᶜilātün Feᶜilātün Feᶜilün**
Kār mevḳūf be-vaḳt est ki çun vaḳt resīd[4]
Ḫᵛābī[5] ez-bend rehānīde[6] meh-i Kenᶜān-rā[7]

(Neşr)[8] ḥīn-i taḥrīrde olan leẕẕet-i ḫiṭāb, mūriş-i ıṭnāb olduġından ᶜafvuñuz recā olınur,

(Beyt)[9] **Mefāᶜilün Feᶜilātün Mefāᶜilün Feᶜilün**
Leẕīẕ būd ḥikāyet [10] dırāzter goftem
Çünān[11]-ki ḥarf-i ᶜaṣā goft Mūsā ender-Ṭūr[12]

(Ahreb)
Şeb reft u[13] ḥadīş-i mā be-pāyān[14] ne-resīd
Şeb-rā çe koned[15] ḥadīş-i mā būd dırāz[16]
Bāḳī hemīşe der-sāye-i Yezdānī āsūde bād.[17]

---

1 buyurmayasız, beyt: buyurmayasız, naẓm Ö, buyurasız USA
2 *Bukalemun (gibi değişken olan) bu dünyada bütün işler (kendi) gerçekleşeceği vakitle sınırlıdır.*
3 beyt: -A, -Ö, -USA
4 resīd: resīde A
5 ḫᵛābī: cevāb A
6 *ez-bend rehānīde*: *ez-bend rehā bend-i* A, USA, *ez-bend rehā bende-i* Ö
7 *İş vakti gelince gerçekleşir. Zamanı gelince bir rüya, Ken'ân ayını (Yûsuf) esaretten kurtarır.*
8 neşr: -A, -USA
9 beyt: naẓm Ö
10 *ḥikāyet*: *ḥikāye* A, USA
11 çünān: cenāb A
12 *Musa(nın) Tur Dağında "asa"(dan bahsederken) sözünü uzattığı gibi (ben de) lezzetli olduğu için hikâyeyi uzattım.*
13 *reft u*: *reft* Ö, *rifᶜat u* A
14 *be-pāyān*: *beyān* A, Ö
15 :*koned*: *guneh* Ö
16 *Şeb-rā çe koned ḥadīş-i mā būd dırāz*: *Şeb-rā çe koned ḥadīş-i mā būd dırāzī* A, USA, -Ö
Gece bitti ve bizim hikâyemiz henüz sona ermedi. Bizim hikâyemiz uzundu, (buna) gece ne yapsın? (Bu msralar Mevlânâ'nın bir rübâîsindendir.)
17 *bāḳī hemīşe der-sāye-i Yezdānī āsūde bād:* -Ö: *(O) her zaman Allah'ın gölgesinde rahat olsun.*

24. Devletlü, Veliyyü'n-niʿam Emr-i ʿĀlīleri Üzre Şāʾibü'l-vaḳt Nābī Efendi'nüñ Muḳaddemā ʿAvāʾiḳ-i Nā-müsāʿiden İtmāmı Olduġı Gibi Nā-kāste ve Ẕeylü's-siyer-i Celīlü'l-ḳadr-i Ḳamer-i Nīm-māhiye-i Tamāmī Gibi Bedr itdirmege Vesīle-i Şevḳ-i Ġarām Olmış iken İḫtitām-ı Nüsḫa-i Ḫayāli Ḫitām-ı Tekemmülenüñ Dībācesidür[1]

(Ahreb)
Yā rab bańa fevc-i keremüñ rām eyle
Āġāzemi ġıbṭa-senc-i encām eyle
Noḳṣānlarumı nüsḫa-i ʿālemde[2]
Aḳlām-ı ʿināyetüñle itmām eyle

[IB1 19b] taḥrīk-i nesāʾim-i enfās ile cūybār-ı elsineden ṣūret-nümā olan emvāc-ı ḥamd[3] ü ṣenā ber-muḳteżā-yı feḥvā-yı[4] *minhu bedeʾe ve ileyhi yeʿūd*[5], ol muḥīṭ-i emvāc-ı ḥaḳīḳat *celle şānuhu*, cānibine rāciʿ dür ki her bir zebān-ı nāṭıḳa-pīrā-yı[6] insānī ve lücce-i bī-kenāruñ her lisānı ve her ḥabāb-ı[7] noḳṭa-i emvāc-ı kelimāt u ḥurūf ol elsine-i enhārda münzele gibi[8] ḫaṭṭ-ı pīşānī ve ārāyiş ü[9] zīver-i şānīdür,

(Rubāʿī[10]) **(Ahreb)**
Emvācı[11] iẓhār idicek lücce-i cūd
Geldükde ḫurūşa baḥr-ı zeḥḥār-ı vücūd
Māhirā zebānı[12] buldı tüvān cünbiş
İtsün naʿatdür ḥamd-i maʿbūd

---

1 IB1 19a, KB 97b, TS2 10b: *Başlık* IB1
2 ʿālemde: aʿmālimde TS2
3 taḥrīk-i nesāʾim-i enfās … olan emvāc-ı ḥamd: -IB1, -KB
4 feḥvā-yı: -TS2
5 *Başlangıç ondandır, dönüş de onadır.*
6 zebān-ı nāṭıḳa-pīrā-yı: zebān-ı nāṭıḳa-serā-yı IB1, zamān-ı nāṭıḳa-pīrā-yı KB
7 ḥabāb-ı: cenāb-ı IB1, KB
8 gibi: -gīr TS2
9 ü: -IB1, -KB
10 rubāʿī: beyt IB1, KB: *Metinden de anlaşılacağı gibi türü naattir.*
11 emvācı: emvācını TS2
12 māhirā zebānı: māhī-i zebān TS2

Ve lemeʿān-ı bāriḳa-i şükr-i lā-yuḥṣā[1] ber-ḥaseb-i müʾeddī-i kerīmdür[2]. *Allāhu nūru's-semāvāti ve'l-arḍi* [3], ẕāt-ı muḳaddes-i ulūhiyyet ʿazze ismuhu, dergāhına ʿāʾiddür ki meşāriḳ-i şümūs-ı ervāḥ ve meṭāliʿ-i aḳmār-ı ʿuḳūl-i eşbāḥ[4] olan ebdān-ı meẓāhir-i küll-i insānīnüñ her birin bir serāçe-i sāḥa-i nūr ve serāy-ı çār-ṣuffe-i sürūr ve esirre-i[5] ḳulūbın müttekā-yı salṭanat-ı ʿilm ü şuʿūr[6] ve āb-gīne-i dīdelerin[7] revzene-i şeh-nişīn-i tecellī-ḫāne-i ṭavr eylemiş,

(Rubāʿī[8]) **(Ahreb)**

Der-beste[9] iken ḫizāne-i ʿālem-i nūr
Virdi ḳalem-i irāde destūr-ı ẓuhūr
ʿĀlem pür olup cevāhir-i[10] ḥikmetden
Oldı niʿam şükriyle dünyā maʿmūr

Ve ḫançer-i lüʾlü-i nigār-ı yāḳūt kenār-ı meḫāric miyānında cünbān-ı aḫger-i bāre-i[11] zebāndan fürūzān olan ʿūd-pāre-i ṣalāt-ı ṭayyibāt ve ʿanber[12]-rīze-i taḥiyyāt u teslīmāt, ol mihmān-ı[13] ʿazīz-i bi'l-iḥsāna[14] *esrā* ve iḥrām-nişīn-i dāʾire-i *el-ḳurbu ev ednā*[15], ve gevher-i[16] niṣārāt-ı *mā-evḥā*[17], pīşgāhına gerdān bir feḥvā-yı *levlāke lemā ḫalaḳtu'l-eflāk*[18], eger teşrīf-i ʿarża-i[19] vücūd buyurmaları taʿalluḳ-ker-

---

1 *Sayılamayacak derecede şükürler olsun.*
2 müʾeddī-i kerīmdür: müʾeyyedi kerīmdür IB1, müʾebbedi kerīmdür KB, müʾeddī-i kerīme-i TS2
3 *Allah, göklerin ve yerin nurudur.* Kur'ân-ı Kerîm; Nur: 35.
4 ʿuḳūl-i eşbāḥ: ʿuḳūl IB1, KB
5 serāçe-i sāḥa-i nūr ve serāy-ı çār ṣuffa-i sürūr ve esirre-i: serā her birin cā-serā-yı ṣuffa-i sürūr esire-i IB1, KB
6 ʿilm ü şuʿūr: ʿālem-şuʿūr TS2
7 dīdelerin: deyrlerin IB1
8 rubāʿī: beyt IB1, KB
9 der-beste: ẕerr IB1, KB
10 cevāhir-i: cevher-i IB1, KB
11 cünbān-ı aḫger-i bāre-i: merdce cünbān-ı aḫger-i TS2
12 ve ʿanber: -IB1, -KB
13 mihmān-ı: -IB1
14 bi'l-iḥsāna: bālā-ḫāne-i TS2
15 *Yakın olan önceliklidir. …(Ayetten kısa bir ifadedir.)* Kur'ân-ı Kerîm; Necm: 9.
16 gevher-i: gevher-çīn-i TS2
17 *Vahyettiği…(Ayetten bir ifadedir.)* Kur'ân-ı Kerîm; Necm: 10.
18 *levlāke lemā ḫalaḳtu'l-eflāk: levlāke levlāke lemā ḫalaḳtu'l-eflāk* TS2: *Sen olmasaydın felekleri yaratmazdım* (Hadis).
19 teşrīf-i ʿarża-i: be-teşrīf-i ʿarża-i KB, teşrīf-i ʿarṣa-i TS2

de-i irādet-i[1] ḥikmet-āmīz-i Rabbānī olmasa bu tertīb-i rengīn-i encümen-i ʿālem-nümāyān ve micmere-i muraṣṣaʿ-ı vażʿ-ı eflāk gerdān[2] olmazdı,

(Rubāʿī[3]) **(Ahreb)**
Olmazdı ṭabāḳ-ı çarḫ-bīnā gerdān
İtmezdi bisāṭ-ı ḫāk medd-i emān
Ey mā-ḥaṣal-ı [IB1 20a] vücūd sensin[4] maḳṣūd
Bu devlete nāʾil olmadan[5] kevn ü mekān

ve ʿaḳīde-i şekkerīn-i selām ve taḥiyyat-ı ṭıbḳ-ı nāṭıḳa ile ḥāşiye-i metn-i meclis-i nübüvvet ve vaṣṣāle-i bezm-i nüsḫa-i risālet olan āl ü aṣḥāb-ı bülend-menḳabet *rıḍvānu'llāhi teʿālā ʿaleyhim ecmaʿīn*[6] ḥażerātınuñ pīşgāh-ı hidāyet-penāhlarına nihāde ḳılınur ki her biri mesāhil-i birke-i şerʿ-i[7] ġarrā ve mesāric-i cevāmiʿ-i millet-i beyżādur,

(Ḳıṭʿa[8]) **Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün**
Be-sunʿ-ı ḥikmet-i miʿmār-ı āsmān u[9] zemīn
Çehār rükn ile buldı ḳarār ḫāne-i[10] dīn
Niẓām-ı ʿālem-i şerʿ-i münīr olmışdur
Miṣāl-i çār ʿanāṣır Çehār-yār-ı Güzīn

Ammā baʿd[11]; bu kemterīn-i ḫāk-yeksān-ı[12] sāḥa-i naẓm u inşā ve ʿācizterīn-i nemek-çeşān-ı nevāle-i sebk ü imlā Nābī-i ber-hem-zede-bāl-i perākende-edā[13], muḳaddemā şümār-ı sayḥa-i sinīn, vāṣıl-ı tārīḫ-i ḫamsīn ve tisʿīn olduġı ḥālde[14] āsitāne-i saʿādetde olduġı ḥālde ḳabā-yı nīm-dūz-ı **Siyer**, Veysī merḥūm[15] tavṣīl-i

1 irādet-i: irāde-i TS2
2 muraṣṣaʿ-ı vażʿ-ı eflāk gerdān: vażʿ-ı eflāk IB1, vażʿ-ı eflāk gerdān KB, muraṣṣaʿ-ı eflāk gerdān TS2
3 rubāʿī: beyt IB1, KB
4 sensin: sen IB1, KB
5 olmadan: olmadın KB
6 *Allah Teala, onların hepsinden razı olsun.*
7 şerʿ-i: şürrāḥ-ı IB1, KB
8 ḳıṭʿa: beyt IB1, KB
9 u: -IB1, -KB
10 buldı ḳarār ḫāne-i: buldılar ez-ḫāne-i IB1, KB
11 ammā baʿd: -IB1, -KB
12 ḫāk-yeksān-ı: cārūb-keşān-ı TS2
13 -edā: اذا IB1, KB
14 ḥālde: sālde TS2
15 merḥūm: merḥūmı TS2

ẕeyille itmām dāʿiyesi içün taḥrīk-i mevzūn-ı yerāʿa-i[1] ʿācizāne idüp vāḳʿa-i Bedr'den ekber ġazavāt-ı İslām, Beytu'llāhu'l-ḥarām, Mekke-i mükerreme ḫitāmına dek bi-ḥamdi'llāhi, aḥsen-i taʿbīrāt ve eblaġ-i teşbīhāt üzre teʾyīd-i Yezdānī ve teshīl-i Rabbānī[2] ile intihā-yı merātib-i leṭāfet ü nezāketde tesvīd ü taḥrīr ve kemāl-i derece-i ḥüsn[3] ü belāġat ü feṣāḥatda[4] terḳīm ü tasṭīr olınmışdı. Selāset-i[5] ʿibārāt ve melāḥat-i nikāt ü[6] istiʿārāt bir derecede ṣūret-yāb-ı ḥüsn-i niẓām ve bir mertebede[7] maẓhar-ı ḳabūl-i şekl-i seyyidān-ı[8] enām olmışdı ki bī-tekellüf, nüsḫa-i **Siyer**, Veysī merḥūma hem bāʿiṣ-i nesḫ ü şöhret ve hem vāsıṭa-i tecdīd-i iʿtibār u raġbet olup[9] ʿaynı ile māh-ı ṣıyāmuñ ẕeylinde ẓuhūr iden revnaḳ u ārāyiş ü neşāṭ-ı ʿīd, eyyām-ı rūzenüñ evḳāt-ı [IB1 20b] ḫᵛāb-ālūd ve eyyām-ı imsāḳ-nümūdına[10] vesīle-i nisyān ve hengām-ı eṣmār-ı[11] ḥadāʾiḳ ü besātīn, mevsim-i güẕeşte-i evrāḳ u eşcāra[12] vāsıṭa-i rücḥān olduġı gibi dest-i raġbetden suḳūṭ ve[13] ṣūretleri nümāyān oldı. Nüsḫa-i nev[14]-ṭarḥ-ı belāġat-nümā-yı faḳīr, nemek-i kitāb-ḫāne-i kibār[15], zīver-i pīş-taḫta-i iʿtibār ve enīs-i çeşm-i dil-i ḥüsn-şināsān-ı āṣār olmaġla mālik olanlar temellügi ser-māye-i iftiḫār ve dest-res olmayanlar berhem-zen-i[16] teʾessüf-i bī-iḫtiyār olmaḳ mertebelerine irtiḳā eyledi. Ḥattā, baʿż-ı[17] maḳādīr-şināsān-ı faẓl u hüner ve[18] ḫarīdārān-ı gevher-eṣer, kemāl-i[19] şevḳ-i raġbetlerinden mānend-i bādām-ı dü-maġz ve miṣāl-i ābisten-i tev'em, cild-i vāḥidde bir[20] ḫaṭṭ ile cemʿ itmeleriyle **Siyer-i Veysī-i** merḥūm bir ferzend-i resānende gibi

1 yerāʿa-i: berāʿa-i KB
2 Rabbānī: Yezdānī IB1, KB
3 derece-i ḥüsn: ve vech-i aḥsen IB1, derece-i aḥsen KB
4 feṣāḥatda: feṣāḥat IB1, KB
5 selāset-i: selāmet-i TS2
6 ü: -TS2
7 mertebede: mertebe IB1, KB
8 şekl-i seyyidān-ı: müşkil-pesendān-ı TS2
9 merḥūma hem bāʿiṣ-i nesḫ ü şöhret ve hem vāsıṭa-i tecdīd-i iʿtibār u raġbet olup: merḥūm hem nesḫ-i şöhret ve hem vāsıṭa-i tecdīd ü iʿtibār u raġbet olur IB1, KB, merḥūma hem bāʿiṣ-i nesḫ ü şöhret ve hem vāsıṭa-i tecdīd-i iʿtibār, raġbet olup TS2
10 ve eyyām-ı imsāḳ-nümūdına: ve eyyām-ı imsāḳ-nümūd IB1, eyyām-ı imsāḳ-nümūd KB
11 eṣmār-ı: eṣmār ve IB1, KB
12 eşcāra: aḳmār IB1, KB
13 ve: -TS2
14 nev-: bu IB1, KB
15 kibār: ekbād IB1, KB
16 berhem-zen-i: bir nemden IB1, pür-nemden KB
17 baʿż-ı: -IB1, -KB
18 ve: -IB1
19 kemāl-i: -TS2
20 bir: -TS2

ser-levḥa-i zerrīn ve cedvel-i rengīn ile tecdīd-i libās u[1] ʿunvān ve taḥṣīl-i şöhret ü[2] şān eyledügi daḳīḳa-sencān-ı[3] mīzān-ı inşāfa ʿıyān ve ḳıymet-şināsān-ı ḳumāş-ı inşāya nümāyāndur. Egerçi, bu zebān-güẕār-ı ḳalem-i iddiʿa şemmāme-i taʿbīrāt-ı hüner-fürūşāne ve dest-būy-ı taḥrīrāt-ı ḫod şitābāne[4] rāyiḥa-i faḫr ü mübāhātdan[5] ḫālī olmaduġı muḥaḳḳaḳdur. Ammā, li'llāhi'l-ḥamd, sirişt-i ḫamīr-i[6] faḳīr o maḳūle kān-rīz-i zaʿm u pindār ve çirkāne vü[7] naḫvet ve delāl-i cāhilāneden muṣaffā olmaġla muṭlaḳā taḥdīṯ-i niʿam ve edā-yı şükr-i vāhibü'l-kirām[8] olduġı yine muḥāṭ-ı ʿilm-i İlāhīdür,

(Ḳıṭʿa[9]) **Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün**
Ḥarf u ṣavt u nefes ve ʿilm ü[10] ḥayāt u ḳudret
Şübhe yoḳ olduġuna cümle ʿaṭiyyāt-ı[11] Ḫudā
Bende vü mālik-i bende Ḫudā'nuñ olıcaḳ
Cehldür kime ki benüm diyü iderse daʿvā

Lākin eşer-i merḳūmuñ fetḥ-i Mekke-i mükerremeden ṣoñra ḳābil-i[12] imżā-yı ḫitām ve vāṣıl-ı serḥadde itmām olduġuna baʿż-ı ʿavāʾiḳ-i[13] taḳdīr dāmen-gīr olup yigirmi senedür maʿmūre ve meşhūr-ı Ḥaleb-i Şehbā'da[14] kūşe-nişīn-i [IB1 21a] ʿuzlet ve tūşe-güzīn-i ḳanāʿat olup fıḳdān-ı ser-māye-i tāb ü tüvān ve derecāt-ı mirḳāt-ı ḥayāt-ı ḥadd-i heftādı güẕār sebebiyle gülgeşt-i gülşen-serāy-ı Rūm'dan bi'l-külliye, çeşm-bend-i yeʾs ü[15] ḥırmān olduġumuz eyyāmda ol diyārlarda nedret-i ḫarīdār ve ḳıllet-i raġbet ü iʿtibār eşer-i merḳūmuñ dāʿiye-i itmāmın müsvedde-i żamīrden ḥakk itmişken,

---

1 libās u: libās-ı TS2
2 şöhret ü: şöhret-i IB1, KB
3 -sencān-ı: -sübḥān-ı IB1, KB
4 şitābāne: nā-şināsāne TS2
5 faḫr ü mübāhātdan: faḫr-ı mübāhāt IB1, KB
6 ḫamīr-i: taḥrīr-i IB1, taḫmīr-i KB
7 çirkāne vü: çirkāne IB1, çirk-ābe-i KB
8 vāhibü'l-kirām: vāhib-i ikrām TS2
9 ḳıṭʿa: beyt IB1, KB
10 u nefes ve ʿilm ü: nefes ve ʿilm IB1, KB
11 ʿaṭiyyāt-ı: ʿaṭāyāt-ı IB1, KB
12 ḳābil-i: nāʾil-i TS2
13 serḥadde itmām olduġına baʿż-ı ʿavāʾiḳ-i: serḥadde itmām olduġına baʿż-ı ʿavāʾiḳa IB1, serḥadd itmām olduġına baʿż-ı ʿavāʾiḳa KB, serḥadd itmām olmasına baʿż-ı ʿavāʾiḳ-i TS2
14 senedür maʿmūre ve meşhūr-ı Ḥaleb-i Şehbā'da: sene daḫı maʿmūre-i meşhūre-i Ḥalebü'ş-Şehbā'da TS2
15 ü: -IB1, -KB

[Mısr]aʿ Besā laṭīfe ki der-żımn-ı nā-murād bahā'st[1]

ṭıbḳınca[2] eyyām-ı saʿādet-niẓām, ḥażret-i Aḥmed Ḫān[3] *eyyeda'llāhu ve ebḳāhu*[4] sāḥa-i eḳālīm-i sebʿayı hem-sirişt-i bihişt ve sāye-i maʿdilet-fermān-ı[5] ḫāḳānı, ʿarṣa-i ġabrā-i ferādīs-i cinānla hem-dest[6] itdügi hengāmlarda devāʾir-i pergār aʿvām-ı[7] ṣad ü pīst ü se merkezinde ḫırām eyledügi eyyāmda meger[8] dīde-i ümmīd-i faḳīrüñüzde[9] müşāhede-i ruḫsāre-i devletle ḳarīr ve pīşāne-i ārzū-nāliş-i[10] küstāḫāne-i āsitāne-i[11] saʿādetde hem-kevkebe-i mühr-i[12] münīr olmaḳ nüvişte-i cerīde-i taḳdīr olmaġla ḥavādiṯ-i iltifāt-ı baʿż-ı vükelā-yı devlet, cünbiş-i[13] taḫt-ı revān-ı himmet-i reh ve āriyyet-i ʿazīmet olmaġla vāṣıl-ı ser-menzil-i pāyitaḫt-ı saʿādet olduḳda bi-ḥamdi'llāhi[14], müşāhede-i kemāl-i iltifāt-ı vükelā-yı devlet ile vāṣıl-ı ʿömr-i ṣānī ve nāʾil-i menāṣıb-ı refīʿa-i dīvānī olduḳda ġayret-keşīde-i leb-i ḫūrşīd olan şeref-i dāmen-būs-ı şehryār ile iḳtiżā-yı[15] medāric-i āmāl ü emānī olmaḳ müyesser oldı.

(Ḳıṭʿa) **(Ahreb)**

Ben bilmez idüm saʿādetin kevkebümüñ
Hem-dūş-ı ḥuṣūl olduġunı[16] maṭlabumuñ
Biñ būse-i ārzū-yı şekībi[17] var imiş
Dāmen-i şehenşehde meger kim lebümüñ

---

1 *Muratsızın içinde olan birçok latife değerlidir (güzeldir).*
2 ṭıbḳınca: ṭıbakçe-i IB1, KB
3 ḥażret-i Aḥmed Ḫān: Aḥmed Ḫānı TS2
4 *Allah onu desteklesin (güçlendirsin) ve daim kılsın.*
5 -fermān-ı: -fermā-yı TS2
6 hem-dest: hem IB1, hem-pā KB
7 aʿvām-ı: ʿavām-ı IB1, KB
8 meger: kemer IB1, KB
9 faḳīrüñüzde: faḳīr-i kemter TS2
10 pīşāne-i ārzū-nāliş-i: pīşānī-i ārzū-māliş-i TS2
11 küstāḫāne-i āsitāne-i: küstāḫāne-i IB1, KB, āsitāne-i TS2
12 mühr-i: maḥżar-ı IB1, KB
13 cünbiş-i: cünbiş-baḫş-ı TS2
14 bi-ḥamdi'llāhi: el-ḥamdu TS2
15 iḳtiżā-yı: aḳṣā-yı TS2
16 hem-dūş-ı ḥuṣūl olduġunı: hümā-veş ḥuṣūl olduġı IB1, KB
17 ārzū-yı şekībi: ārzū şebīni IB1, KB

25. Bu daḫı Ḥażret-i Veliyyü'n-niᶜam, Rikāb-ı Humāyūn-ı Şehryār-ı Maᶜdelet-şiyem Ḥażretlerinüñ Silaḥdārlığı Ḫıdmet-i ᶜAliyyelerinde iken Muḥāfıẓ-ı Şehbā Sābıḳan Silaḥdār-ı Nāmdār Vezīr Bin[1] Vezīr İbrāhīm Pāşā Efendimüz Ḥażretlerine[2] İrsāl Buyurduḳları Maḥabbet-nāmeleriyle Bir Kīseye Vażᶜ Olınup Ol Nā-tüvāna Gönderilen Nevāziş-nāmeleri Şükrānesidür[3]

Saᶜādetlü, semāḥatlü, nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, sulṭānum ḥażretlerinüñ hem-revnaḳ-ı nüzhetkede-i bihiştiyān ve hem-ziynet-i ṣoḥbet-ḫāne-i ḳudsiyān olan pīşgāh-ı dil-ārā-yı [A 18a] rūḥānī-niẓāmlarına şāyān [T 20b] ḳumāş-ı eşᶜār-ı tāze-zemīn[4] renginde perniyān-ı nev-ṭarḥ-ı duᶜā ve metāᶜ-ı nev-ṭarz-ı āṣār şeklinde perend-i nev-ẓuhūr-ı ṣenā[5] basṭına müsāraᶜat żımnında ᶜarża-dāşte-i dāᶜī-i dil-bendeleri budur ki[6], benüm maᶜrifetlü, ṣadāḳatlü sulṭānum ḥażretleri[7]! Çend rūz muḳaddem muḥāfıż-ı ḫıṭṭa-i Şehbā; devletlü, saᶜādetlü[8], āṣaf-ı kişver-ārā[9] İbrāhīm Pāşā Ḥażretleri ṣenāverüñüze taḥrīr buyurılan ḫulūṣ-nāmeñüz[10] ḥāşiyesinde bu peder-i vālā-perverüñüz[11], ḳalem-i maḫṣūṣ-ı gevher-bāruñuzdan mütereşşiḥ selām-ı ṣadāḳat-fercām ve pursiş-i ḫāṭır-ı beşāret-niẓāmuñuzla yād buyurduġuñuz[12] mūriṣ-i irtiḳā-yı ṭabaḳāt-ı meserret olmışdur. Hemvāre, sāye-i ẓıll-ı [N 24b] İlāhīde āsīb-i ekdār-ı kevniyyeden, āsūde-nişīn-i maḳṣūre-i[13] ḥıfẓ-ı Rabbānī olasız, āmīn. Cenāb-ı saᶜādetüñüz gibi bir ẕat-ı ḳadr-şinās taᶜyīni ile öyle[14] vezīr-i kerīmü'l-aḫlāḳ, ṭībü'l-aᶜrāḳla[15] āġūş-ı yek-varaḳda hem-zānū-yı nişīmen-i tasṭīr ve hem-pehlū-yı rābıṭa-i taḥrīr olmaḳ daḫı başḳa bir saᶜādetdür. ᶜAle'l-ḫuṣūṣ

---

1 bin: ibn-i A
2 efendimüz ḥażretlerine: efendimüze USA
3 Ö 21a, USA 18a: *Başlık* A: Ṣavb-ı Ḥażret-i Veliyyü'n-niᶜamdan Muḥāfıẓ-ı Ḫıṭṭa-i Şehbā Silaḥdār-ı Sābıḳ İbrāhīm Pāşā'ya Firistāde Buyurılan Nevāziş-nāme ile Tevʾem-i Nābī Efendi Daḫı İltifāt-nāme-i İḥsānına Sezā Buyurup Bir Kīseye Vażᶜu İᶜtilāya Olan Teşekkür-nāmesidür Ö
4 -zemīn: -USA
5 ṣenā: -A
6 -bendeleri budur ki: -bendeleridür USA, -bendleri budur ki Ö
7 ḥażretleri: -A, -USA
8 devletlü, saᶜādetlü: devletlü USA
9 kişver-ārā: kişver-rā Ö
10 ḫulūṣ-nāmeñüz: ḫulūṣāneñüz A
11 vālā-perverüñüz: vālā-perverüñüzi A, dilā-perverüñüzi Ö
12 buyurduġuñuz: buyurduñuz A
13 maḳṣūre-i: maḳṣūde-i USA
14 öyle: -USA
15 aᶜrāḳla: aᶜrāḳ ile Ö

(Naẓm)[1] **Mefᶜūlü Mefāᶜīlü Mefāᶜīlü Feᶜūlün**
Mā ez-tu cudāyīm be-ṣūret ne be-maᶜnā
Çun fāṣıla-i beyt boved fāṣıla-i[2] mā

(Neṣr)[3] mefhūmı üzre, bi-ḥamdi'llāhi teᶜālā, ṣıdḳ u[4] ittiḥād-ı ḫulūṣ-ı vidādumuza īmādur.

(Şiᶜr)[5] **Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilün**
Rūḥahu rūḥī ve rūḥī rūḥahu
Men raʾā rūḥayni (15) ᶜāşā[6] fi'l-beden[7]

(Neṣr)[8]; ṭıbḳı üzre kemāl-i yek-ciheti [T 21a] ve intisābumuza işāret ḳaṣdıyla bir cism derūnında iki rūḥ[9] meṣābesinde bir kīse-i mektūbda īvā buyurduġuñuz kemāl-i nezāket ṭabᶜ-ı derrāküñüze[10] ḥaml olınduġından ġayrı cenābuñuz daḫı *Mā-min-şeyʾin illā ve ḳad yuṣelleṣu*[11] meʾāline riᶜāyet ve bu iḫlāṣ u ittiḥāda cenābuñuz daḫı ḥiṣṣedār-ı müşāreket olduġuñuza kendi imżā-yı dil-ārāñuz ile işāret buyurduġuñuzdan ḳaṭᶜ-ı naẓar, [A 18b] bizüm iḫlāṣ-ı [N 25a] ġāʾibānemüz, sizlerden ziyāde *ke'n-naḳşi fi'l-ḥaceri*[12] müstaḥkem[13] dimek ḳaṣdıyla naḳş-ı nigīn-i dil-nişīnüñüzi, ārāyiş-i ẓahr-ı mektūb buyurmaġla daᶜvā-yı ṣıdḳ u ittiḥāduñuzı ḳat ḳat teʾkīd ü temhīd buyurmaġla bu ṣenāverüñüz[14] daḫı imżā-nüvīs-i taḥḳīḳ ü taṣdīḳ olmışuzdur. Cenāb-ı İlāhī, hemvāre merkez-i saᶜādetde dāʾim ü sābit

---

1 naẓm: -A, beyt Ö, -USA
2 *Biz (her ne kadar) senden sûret olarak ayrıyız, mânâ olarak değil. Bizim ayrılığımız, (birbirinden görünüşte ayrı olan) beyitin ayrılığı gibidir.*
3 neṣr: -A, -USA
4 ṣıdḳ u: ṣıdḳ-ı A, Ö, USA
5 şiᶜr: -A, -USA
6 *ᶜāşā*: عشا A, *ġāşā* USA
7 *Onun ruhu, benim ruhum; benim ruhum da onun ruhudur. Bir bedende yaşayan iki ruhu kim görmüş?*
8 neṣr: -A, -USA
9 cism derūnında iki rūḥ: cism derūnında yek rūḥ A, çeşm derūnında iki rūḥ USA
10 derrāküñüze: idrāküñüze A, Ö, USA
11 *mā-min-şeyʾin illā ve ḳad yuṣelleṣu*: ما من شئ يثنى الّا و قد يثلّث Ö: *Hiçbir şey yoktur ki üçüncüsü (üçlenmiş) olmasın.*
12 *Taşa işlenen nakış gibi...*
13 müstaḥkem: müstaḥkemüz Ö, müstaḥkemter USA
14 buyurmaġla bu ṣenāverüñüz: buyurmaġla bu ṣenāveriñüz A, buyurduġuñuza ṣenāverüñüz Ö, buyurmaġla ṣenāverüñüz USA

eyleye, āmīn[1]. Benüm saʿādetlü, ʿināyetlü, semāḥatlü[2] sulṭānum ḥażretleri, Allāh teʿālā anları ve cenāb-ı saʿādetüñüzi[3] dil-ḫᵛāhı ile mesrūr u muʿammer eyleye. Vezīr-i müşārün ileyh ḥażretleri Ḥaleb'e teşrīfleri sāʿatinden berü bir sāʿat cenābuñuzuñ medḥ ü şenāsından ḫālī güẕer[4] eyledügi vāḳiʿ olmamışdur. Bu mertebe kimesneden bir kimesneye ʿalāḳa-i derūn-ı[5] meşhūdumuz olmamışdur[6]. Anlaruñ taʿbīrāt u teşvīḳātından fażla cenābuñuzuñ daḫı muʿāmele-i ḫulūṣ-ı ġāʾibāneleri ḥaḳ budur ki [T 21b] vīrāne-i ḫāṭırumuzı ṭaraf-ı şerīfüñüze ceẕb ve ḥüccet-i iḫlāṣ ile cenābuñuza[7] mülk idüp ḥālā kātib-i aʿmāl olan melāʾike-i kirām, cenābuñuzuñ[8] duʿā vü şenāsından füzūn[9] defter-i aʿmālümüze bir şey ḳayd [N 25b] itdükleri nādir olmaḳ gerekdür. Lākin[10] benüm sulṭānum, kibārdan birisi bir ḫarābe ḫāne temellük eyledükde elbetde[11] az müddetde anuñ taʿmīrine teveccüh itdükleri ʿādet-i maʿrūfe iken hīç cenābuñuzdan ol maḳūle ḥareket-i taʿmīr ẓuhūr itmedügi mūriş-i taʿaccüb olmadadur. Eger ṭabīʿat-ı şāʿiriyye[12], müʾeddī-i aḫẕ olınup[13] mūcib-i ʿaṭā olmaduġı ḳāʿideye istimsāk buyurılur ise biz[14] daḫı şāʿir olduġumuz[15] var, ammā zamān-ı iḳtidārumuzda ehlinden taṣarruf ve dirīġ vāḳiʿ olmamışdur. Cenābuñuza maḳṣūd laṭīfedür, ammā muʿāmele-i sābıḳa-i zerrīn ʿaṭiyyesinden ḥaḳ budur ki ümmīdümüz [A 19a] münḳaṭıʿ degüldür. Lākin[16], cenābuñuzuñ zamān-ı terbiyye vü vesāṭetinde[17] ẓuhūr itmedüginden ṣoñra ne zamān ẓuhūr idecegi vā-beste-i ʿuḳde-i[18] efkārdur. Hemān Cenāb-ı İlāhī, nūr-ı dīde-i ʿālemiyān olan āfitāb-ı felek-i salṭanatı, hemvāre viḳāyetü'l-ḥıfẓ-ı Ṣamedānī'sinde muʿammer ü müstedām ide, āmīn, bāḳī[19].

---

1 āmīn: -USA
2 saʿādetlü, ʿināyetlü, semāḥatlü: saʿādetlü, semāḥatlü A, saʿādetlü, ʿināyetlü Ö
3 saʿādetüñüzi: şerīfüñüzi Ö
4 ḫālī güẕer: ḫālī güẕār Ö, USA
5 derūn-ı: derūnī A, Ö
6 bu mertebe, kimesneden … derūn-ı meşhūdumuz olmamışdur: -USA
7 cenābuñuza: cenābuñuz USA
8 cenābuñuzuñ: cenāb-ı şerīfüñüzüñ A, Ö
9 füzūn: efzūn Ö
10 lākin: -USA
11 ḫāne temellük eyledükde elbetde: ḫāne temellük eyledükde elbette N, ḫāneyi temellük eyledük de elbetde Ö
12 şāʿiriyye: şāʿirāne A
13 olınup: olup Ö
14 buyurılur ise biz: buyurılur ise bizüm Ö
15 olduġumuz: oldıġumuz A, USA
16 lākin: -Ö
17 vü vesāṭetinde: vesāṭetinde A
18 ʿuḳde-i: ʿuḳle-i USA
19 āmīn, bāḳī: āmīn A, Ö, bāḳī USA

26.1. Vāḥidü'l-beşer, Şāniyü'l-manẓar, Şālişü'ş-şems Ve'l-ḳamer, Ḳuṭb-ı Felek-i Salṭanat, Ḥāris-i Mülk ü Millet, Şehenşāh-ı Devrān, Ġāzi Sulṭān Aḥmed Ḫān Ḥażretleri Ol Künc-nişīn-i İnzivāya Gencīne-i Cūdından İᶜṭā ve İrsāl Buyurduḳları Zer-i Meserret-eşer Vuṣūlinde Dest-i Suʾāli Dergāh-ı Ḳāḍiyü'l-Ḥācāta Bāz ve ᶜAṭiyye-i Ġaybiyye Şükrine Zemzeme-pervāz Olduġudur[1]

[T 173b] **Mefᶜūlü Mefāᶜilün Feᶜūlün**[2]
Ser-rişte nümā-yı gevher-i rāz
Maḳṣūda bu yüzden eyler āġāz

Kim bu[3] dem-i ḥayret-āzmāde
Kim rāh-ı dil idi nā-güşāde
Pejmürdelemişdi[4] bāġ-ı ümmīd

İtmişdi berāt-ı yeʾs-i tecdīd[5]
Ḫuşk olmış idi[6] riyāż-ı āmāl

Āyīne-i dil ġubāra pā-māl

Oldı göze nā-gehān nümāyān
Bir ebr-i sefīd-i[7] ᶜanber-efşān

Bir ebr-i sefīd līk merḳūm
Bir ḳaṭre-i feyż-i sırr-ı mektūm[8]

Her lafżı meşīme-i leṭāfet
Maᶜnāsı leʾāli-i belāġat

---

1 Ö 29b, USA 19b: *Başlık* Ö: Vāḥidü'l-beşer, Şāniyü'l-manẓar, Şālişü'ş-şems Ve'l-ḳamer, Ḳuṭṭāb-ı Felek-i Salṭanat, Ḥāris-i Mülk ü Millet, Şehenşāh-ı Devrān, Ġāzi Sulṭān Aḥmed Ḫān Ḥażretlerinüñ O Genc-nişīn-i İnzivāya Gencīne-i Cūdından İᶜṭā ve İrsāl Buyurduḳları Zer-i Meserret-eşer Vuṣūlinde Dest-i Suʾāl Dergāh-ı Ḳāḍiyü'l-Ḥācāta Bāz ve Buᶜ Aṭiyye-i Ġaybiyye Şükrine Zemzeme-pervāz Olup Bu Mektūb Ān'est T

2 *Manzume:* Ö 29b, USA 19b

3 bu: bir Ö

4 pejmürdelemişdi: bize müjdelenmişdi A, pejmürdelenmiş-idi Ö

5 yeʾs-i tecdīd: yeʾsimi tecdīd A

6 olmış idi: olmış-ıdı A, Ö

7 sefīd-i: sefīde A

8 mektūm: meknūn A

Mānend-i seḥāb-ı faṣl-ı nīsān[1]
Bāġ-ı dile oldı ḳaṭre-efşān[2]

Ammā ki[3] ne ḳaṭre ḳaṭre-i zer
Her ḳaṭresi āftāb-ı enver

Ḥāşā nice āftāb-ı enver
Mihr aña nice olur ber-ā-ber [A 19b]

Ṣalmış mı cebīn-i mihre sāye
Ṭuġrā-yı ḫidīv-i ʿarş-pāye

Hīç nām-ı şerīf ẓıll-ı Yezdān
Olur mı cebīn-i mihre mihmān

Bu rifʿate ḳandan oldı şāyān
Pīşānī-i āftāb-ı tābān

Çün oldı o ebr-i[4] feyż-perver
Bu ḫāk-i ḥaḳīre ḳaṭre-güster

Līk itdi beni bu ṭurfe-ṣūret
Ġarḳ-ābe-i[5] cūybār-ı ḥayret

Kim bu ne seḥāb-ı cān-fezādur
Kim ḳaṭreleri naẓar[6]-rubādur

Devr eyleyeli sipihr-i devvār
Meşhūr[7] degül seḥāb-ı zer-bār [T 174a]

Dil olmış iken[8] bu ḥāle medhūş
Oldı bu ṣadā resīde-i gūş

---

1 faṣl-ı nīsān: faẓl-ı beyān A
2 Mānend-i seḥāb-ı faṣl-ı nīsān / Bāġ-ı dile oldı ḳaṭre-efşān: Bāġ-ı dile oldı ḳaṭre-efşān / Mānend-i seḥāb-ı faṣl-ı nīsān A
3 ki: -Ö
4 ebr-i: bir A
5 ġarḳ-ābe-i: irfāne-i A
6 naẓar: naẓara Ö
7 meşhūr: meşhūd Ö
8 olmış iken: olmış-iken A, Ö

K'ey pīr-i füsürde-i kem-endīş
Olmaḳ ne bu pāy-māl-i[1] teşvīş

Bu ebr-i sipihr-i mekremetdür
Ārāyiş-i evc-i ʿāṭıfetdür

Feyyāże-i ʿālem-i dīgerdür
Yaġdurduġı dürr ile[2] güherdür

Ol ebr mi ẓann idersüñ anı
Kim ola her ebr aña müdānī

Mektūbıdur ol bülend-cāhuñ
Kim maḥremidür cihān-penāhuñ

Bu ol varaḳ-ı kerem-nümādur
Kim evc-i ʿināyete hümādur

Ammā ne hümā hümā-yı gül-per
Her beyżası reşk-i mihr-i enver

Şāhenşehe aḳreb u[3] ḳafādār
Hem kātib-i sırr u hem silaḥdār

Seyf ü ḳalemi be-hem ber-āver
Destinde dü-żıdd olur ber-ā-ber

Hem-nām-ı ʿAlī ṣadīḳ-i fāżıl
Bālāter-i rütbe-i efāżıl

Dānişver-i fāżıl-ı yegāne
Maʿrūf-ı maʿārif-i zamāne [A 20a]

Faḫr-ı ḳudemā vü reşk-i eslāf
Āvāze-fürūz-ı ḥüsn-i evṣāf

Ṣāfī-dil ü ḫayr-ḫᵛāh-ı devlet
Dānā-yı mesāʾil-i ḥaḳīḳat

Dārende-i nüh ḳıbāb-ı gerdūn
Meʾmūlin ide ḥuṣūle maḳrūn

1 ne bu pāy-māl-i: bu ne pā-māl-i Ö
2 dürr ile: dürle A
3 şāhenşehe aḳreb u: şāhenşehe aḳreb A, Ö

İtdi bu ḥaḳīre[1] ġāʾibāne
Teẕkīre[2] ʿaṭiyye-i şāhāne[3]

Ammā nice şeh ḫalīfe-i dīn
Āb-ı ruḫ-ı gülşen-i selāṭīn

Yaʿni melikü'l-mülūk-ı ʿālem
Ser-tāc-ı şehān ḫidīv-i[4] aʿẓam

Ḫūrşīd-i vücūd-ı[5] rūḥ-ı eyyām
Şāhenşeh-i taḫtgāh-ı İslām

Ārāyiş-i mesned-i ḫilāfet
Fermān-dih-i manṣıb-ı şerāfet

Şūyende-i nām-ı Ḫüsrev ü Cem
Şāhenşeh-i ekrem ü muʿaẓẓam

ʿAnḳā-yı[6] cihān hümā-yı devrān
Kürsī-i amān ü ʿarş-ı īmān

Şāyeste-i taḫt-ı pādişāhī
Nūr-ı Ḥaḳ u sāye-i İlāhī[7]

Ḫān Aḥmed-i ʿādil-i yegāne
Sulṭān-ı yegāne-i zamāne

Allāh muʿammer ide ẕātın
Medd eyleye rişte-i ḥayātın

İḥsān ile ol ḫidīv-i yek-tā
Dāʿī-i ḳadīmin itdi iḥyā[8]

Sī[9] sālden ol şehenşeh-i dīn
İtmişdi[10] bir iltifāt-ı zerrīn

1 ḥaḳīre: faḳīre A
2 teẕkīre: teẕkīr-i A, Ö
3 şāhāne: şehāne Ö
4 şehān ḫidīv-i: ḫidīv şehān-ı Ö
5 vücūd-ı: vücūd u Ö
6 ʿAnḳā-yı: ʿṣafā-yı Ö
7 *beyit*: -Ö
8 iḥyā: aḥkem A
9 sī: se A
10 itmişdi: itmiş-idi A

Şimdi eşeri gelüp ẓuhūra
Ġarḳ itdi beni yem-i sürūra

Āḫir olup ol eşer hüveydā
Āṯār-ı kerāmet oldı peydā

ʿAṣr-ı pederindeki[1] silaḥdār
Olmışdı delīl-i luṭf[2]-güftār

Gör ḥikmeti[3] yine bir silaḥdār
Oldı sebeb-i ẓuhūr-ı āṯār [A 20b]

Anuñla da ḥubba[4] ġāʾibāne
Oldı selefi yine bahāne

Mektūb ile[5] bir kerīm ü[6] dānā
Ser-rişte-i ülfet itdi peydā [T 174a]

Bu luṭfa Cenāb-ı Rabbu'l-erbāb
Ol rütbe ricālin itdi esbāb

Oldı lemeʿāna bu cemīle
Aṣḥābı o merkezüñ vesīle

Oldı bu kerem[7] eliyle cārī
Bu ḫāke ʿaṭā-yı şehryārī

Olmaġa bu ʿāṭıfet be-dīdār
Hep oldı sebeb birer[8] silaḥdār

Şāyestedür olmaġa bu iḥsān
Ser-māye-i iftiḫār-ı aḳrān

---

1 pederindeki: pederinde-ki A
2 luṭf: luṭfa A, luṭf u Ö
3 ḥikmeti: ḥikmeti ki A
4 ḥubba: ḥubba-i A
5 mektūb ile: mektūbla Ö
6 kerīm ü: kerīm A, USA
7 bu kerem: ikrām A
8 birer: bir A

Bu şevḳ ile ṣıġmayup cihāna[1]
İrdi ser-i faḫrum āsmāna[2]

Refʿ itdi göge bu ḫāk-ı rāhı[3]
Tefrīḥ-i[4] nevāl-i pādişāhī

Yoḳ olduġı kimseye müyesser
Bī-renc ṭaleb ʿaṭiyye-i zer

Olmadı mülūkdan nümāyān
Bir kimseye ġāʾibāne iḥsān

Yoḳ geldügi ʿādeten ẓuhūra[5]
İrsāl-i ʿaṭā bilād-ı Rūmʾa[6]

İmʿān olınursa kāʾināta
Kim oldı sezā[7] bu iltifāta

Bu da baña bir[8] ʿaṭā-yı Ḥaḳdur
Eslāfda[9] meşeli nā-sebaḳdur

Bu luṭf ki oldı miṣli[10] nādir
Kim ola edā-yı şükre ḳādir

Luṭf ide ʿale'l-ḫuṣūṣ o yek-tā
Kim miṣli degül cihānda peydā

Bir vechile aña nisbetüm yoḳ
Bu ʿāṭıfete liyāḳatüm yoḳ

Ben mūr-ı naḥīf ol Süleymān
Ben ḫāk-i ḥaḳīr o ẓıll-ı Yezdān

---

1 şevḳ ile ṣıġmayup cihāna: şevḳ ile ṣıġmayup cihān A, şevḳle ṣıġmayup cihāna Ö
2 āsmāna: esmāya A
3 ḫāk-ı rāhı: ḫāk-rāhı Ö
4 tefrīḥ-i: taşrīḥ A
5 ẓuhūra: ẓuhūr A
6 Rūmʾa: dūra Ö
7 sezā: -A
8 bir: -A
9 eslāfda: İslāmʾda A
10 luṭf ki oldı miṣli: luṭf ki miṣli oldı Ö

Yā Rabbi bi-ḥaḳḳ-ı faḫr-ı ʿālem
Peyveste-i derūnın eyle ḫurrem [A 21a / T 174b]

Olsun dil-i feyż-güsteri şād
Mirʾāt-ı żamīri ġamdan āzād

Yā Rabb ola ṭurduġınca[1] ʿālem
Bālā-yı serīrde mükerrem

Ṣalsun şafaḳ olduġınca gül-gūn
ʿĀlemlere sāye-i humāyūn

Aʿdası ola zebūn u ḫaste[2]
Bed-ḫᵛāhı zelīl ü dil-şikeste[3]

Ol rūḥ-ı cihānuñ it İlāhī
Ḥıfẓuñ seri üzre ser-penāhī

İt dest-i ʿināyetüñle yā Rabb
Dil-ḫᵛāhı ne ise hep müretteb

Dāʿī-i kemīn[4] faḳīr Nābī
Dergāh-ı refīʿinüñ[5] türābı

İḥsānına dāʾim ola maẓhar
Ḳalmaya kef-i duʿāsı bī-zer

26.2. Mektūb İn est[6]

Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü[7], nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum[8], sulṭānum ḥażretlerinüñ hem-sirişt-i encümen-i bihişt olan pīşgāh-ı[9] mekārim-destgāhlarına icābet-ḫāne-i Rabbānīsinde[10], imżā-yı ḥüsn ü ḳabūle[11] ser-i iḳbāle-i daʿavāt-ı zūd-

1 ola ṭurduġınca: ol ṭurduġınca A
2 zebūn u ḫaste: zebūr ḫaste A
3 ü dil-şikeste: dil-şikeste Ö
4 kemīn: kemīni A
5 refīʿinüñ: refīʿüñ A
6 Ö 31b, USA 19b: *Başlık* A: -USA
7 saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü: semāḥatlü, ʿināyetlü Ö, saʿādetlü, ʿināyetlü USA
8 nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum: -USA
9 pīşgāh-ı: bihiştgāh-ı A
10 Rabbānīsinde: Rabbānīde -Ö
11 ḳabūle: ḳabūl A

te'ṣīr ve medrese-i melekūtda taḥsīn ve taḳrīẓ-i Bircīs'e aḥrā[1] risāle-i taḥiyyāt-ı tāze-taʿbīr niṣārı[2] küstāḫāne-i ism-i[3] pursiş-i ḫāṭır-ı mübārekleriyle teẕyīl olınur[4]. Hemvāre, erfaʿ-ı[5] medāric-i ʿizzet ve erḳā-yı maʿāric-i saʿādet olan[6] merkez-i ḳurb-ı ḥıdmet, ẓıll-ı İlāhīde maġbūṭ-ı ḫademe-i rūḥāniyān ve hem-zānū-yı [N 26b] şāhid-i āmān olalar[7]. Ḥāl-i dāʿī-i ʿināyet-dīdeleri, taʿalluḳgāh-ı çeşm-i tefaḳḳūd buyurılur ise[8] bi-ḥamdihi subḥānehu[9], henüz tār-ı[10] enfās-ı ḥayāt-ı dīdeleri, nā-küşte[11] olup metn-i duʿā-yı ʿömr ü devlet-i şehenşāhī, duʿā-yı ẕāt-ı ḫayrları ile taḥşiye olduġı[12] [T 24b] ʿallāme-i ʿirfānlarına nā-pūşīdedür. [A 21b] Çeşm ü gūş-ı şevḳ-endūdumuz[13], vaḳf-ı rāh-ı intiẓār iken mübārekterīn evḳātda nemīḳa-i nemekīn-i[14] taʿbīr-i zer-efşānları, ḥammāme-i Ḥarem gibi ser-i iftiḫārumuza sāye-güster olmaġın,

(Beyt)[15] **Mefʿūlü Fāʿilātü, Mefāʿīlü, Fāʿilün**
Dil ez-neşāṭ nāme-i luṭfet[16] çu kūdegān
Ṣad bār ḫ^{v}ānde[17] vü dīger ez-ser-girifte est[18]

(Neşr)[19] ṭıbḳı üzre miyān-ı dest ü leb ve[20] çeşm ü gūş u serde ẓuhūr iden ġavġā-yı taḳdīm-i ḳıble-i[21] taʿẓīm sükūnından ṣoñra derūn-ı ḥikmet-i meşḥūnında

---

1 aḥrā: aḥrā-yı USA
2 niṣārı: şenāveri A
3 ism-i: resm-i Ö
4 teẕyīl olınır: teẕlīl olur A, teẕlīl olınır USA
5 erfaʿ-ı: rāfiʿ-i A
6 hemvāre, erfaʿ-ı medāric-i ʿizzet ve erḳā-yı maʿāric-i saʿādet olan: -USA
7 āmān olalar: nev-ḫırām-ı āmān olasız Ö
8 buyurılur ise: buyurılursa A
9 *Bütün noksanlıklardan münezzeh olan Allah'a hamd ile.*
10 tār-ı: nār-ı USA
11 ḥayāt-ı dīdeleri, nā-küşte: ḥayāt nā-küşte A, USA, ḥayāt nā-küste Ö
12 ḫayrları ile taḥşiye olduġı: ḫayrları ile taḥşiye olınduġı A, ḫayrlarıyla taḥşiye olınduġı Ö
13 -endūdumuz: -endūdemüz USA
14 nemekīn-i: -resān A
15 beyt: -A, -USA
16 luṭfet: luṭf T, USA
17 *bār ḫ^{v}ānde*: *pāre* A, *pāre ḫ^{v}ānde* Ö, USA
18 *Gönül, senin lütuf mektubunun sevincinden çocuklar gibi şendir. (Gönül, o mektubu) yüz defa okudu ve (onu) tekrar baştan aldı.*
19 neşr: -A, -USA
20 ve: -A, -USA
21 ḳıble-i: -A

maḥzūn olan şümūs-ı şārıḳa-i āsmān-salṭanat-ı *eyyeda'llāhu ve ebḳāhu*[1] dıraḫşān yaʿnī, bu iḥsān-ı dīde-i ḳadīmlerine ʿināyet-i ʿaṭiyye-i cihāndārī ki

(Vezin?)

(Şiʿr)[2] Mā[3]-murselun esraʿu (8) fi'n-necāḥ
Min-aṣfarin[4] mudevverin ṣıḥāḥ

ve ṣāḥib-i **Maḳāmāt**'uñ

(Mışraʿ)[5] Lev la'l-tuḳā le-ḳultu le-hu cellet ḳudretuhu[6]

(Neşr)[7] taʿbīr-i [N 27b] ārāyiş-i pīşānī-i iştihārıdur. Nümāyān olduġı ḥāletde[8], ʿaynı ile dīde-i Yaʿḳūb-ı ḥazīne[9] pīrāhen-i Yūsuf-ı ʿazīzden ḥāṣıl olan nūr-ı[10] sürūruñ numūnesi ẓāhir olup bī-iḫtiyār, dest-i duʿā efrāşte-i bārgāh-ı[11] Kibriyā ḳılınmışdur. Ol teşne-i[12] rūḥānī ve ẕevḳ-ı vicdāniyyenüñ beyān-ı şānına şāyeste taʿbīr henüz şükūfe-i nev-ẓuhūr-ı [T 23a] tenhāda ism gibi luġat-ı[13] imkānda nā-peydā olmaġın, edā-yı ḥaḳḳ-ı teşekküri zebān-ı ḥāle ḥavāle olınmışdur. Cenāb-ı Ḥaḳ, merdüm-i çeşm-i kāʾināt olan ẕāt-ı humāyūnların medaʾd-dehri bālā-yı serīr-i İskenderīde nigāh-dāşte-i viḳāyetü'l-ḥıfẓ-ı emn ü selām idüp sāye-i humāyūnların, mefāriḳ-i iḥsān-dīdegāndan[14] zāʾil eylemeye, āmīn. Bu kemīne-i bī-liyāḳat, ḫıṭṭa-i baʿīdede ḥavāle-gerd-i żamīr-i kerāmet-maḳrūn ve zebān-güẕār-ı humāyūn buyurılmaḳ, pīr-i nā-tüvānı nāʾil-i ʿömr-i ṣānī itmekle baḳıyye-i ḥayāt, vaḳf-ı ʿömr ü devletleri ḳılınmışdur. Bā-ḫuṣūṣ, iḥsān-ı [A 22a] humāyūn-ı ḳadīmden, me'lūf-ı ziyāreti olduġumuz ḫazīne-i humāyūn[15]

---

1 *eyyeda'llāhu*: *ebbeda'llāhu* A, Ö: *Allah onu desteklesin (güçlendirsin) ve daim kılsın.*
2 cihāndārī ki şiʿr: cihāndārı-ki A, cihāndārı USA
3 mā-: yā A, USA
4 *Hiçbir gönderilmiş olan, gerçek yuvarlak sarıdan (altından) başarıda daha hızlı değildir!*
5 mışraʿ: -A, -USA
6 *cellet*: *celle* Ö: *Eğer korkmasaydım "Ona (paraya) sen kudreti yüce olan tanrısın." derdim.* (Harîrî-Makâmât)
7 neşr: -A, -USA
8 ḥāletde: ḥālde Ö
9 ḥazīne: ḫazīne A, USA
10 nūr-ı: -Ö
11 bārgāh-ı: -USA
12 teşne-i: neşʾe-i Ö, USA
13 tenhāda ism gibi luġat-ı: tenhāda ism gibi A, nihāda ism gibi luġat-ı Ö, tenhāda ism gibi laġib-i USA
14 iḥsān-dīdegāndan: iḥsān-ı dīde-i kāndan USA
15 ḳadīmden, me'lūf-ı ziyāreti olduġumuz ḫazīne-i humāyūn: -USA

mühriyle [N 27b] ẓuhūr itmegin ʿāşıḳ-ı güm-kerde-yāb gibi çeşm-i derūnımuza mālīde ve[1] teberrüken ṣandūḳ-ı taʿẓīmde nühüfte ḳılınmışdur. Şevketlü, kerāmetlü, veliyyü'n-niʿam efendimüzüñ, tehniyye-i[2] cülūs-ı humāyūnları içün[3] iki üç sene muḳaddem, bir ḳaṣīde-i ġarrā naẓm olınup lākin żımnında[4] ʿādetā melḥūẓ olan rāyiḥa ṭamaʿ-ı[5] mūriṣ-i ḥicāb olmaġın irsālinde[6] tereddüd olınmış idi[7]. Ḥālā, cāʾize-i humāyūn pīşīn ẓuhūr itmegin[8] irsāle cesāret olındı. Velādet-i humāyūnları içün olan[9] tārīḫ daḫı ġālibā resīde-i naẓar-ı enverleri [T 23b] olmamaḳ iḥtimāliyle ṣūreti irsāl[10] olındı. Bir vaḳt-i münāsibde ʿarż u teblīġi[11] vā-beste-i reʾy-i ʿālīleridür. Ol bābda[12] luṭf u kerem cenāb-ı refīʿ ü'ş-şānuñdur.

26.3. Der-kenār Nüvişte

Benüm ḥaḳīḳatlü, faẓīletlü[13], nūr-ı dīdem, sulṭānum ḥażretleri[14]! Āṣār-ı faḳīrānemüzüñ tamāmen irsāline vaḳit müsāʿid[15] olmadı. Ammā sābıkan Ḥaleb Monlāsı[16] Kevākibī-zāde Veliyü'd-dīn Efendi[17], tamāmen bir nüsḫasın götürmişdür[18]. Raġbet buyurılur ise[19] anlardan istinsāḫ buyurasız. Bu dāʿī-i [N 28a] dil-dāde ḥaḳḳında Allāh teʿālā muʿammer eyleye[20], muʿāmele-i ġam-ḫʷāruñuz[21] müşāhe-

1 çeşm-i derūnımuza mālīde ve: çeşm-i derūnımuza mālīde A, USA
2 tehniyye-i: -Ö
3 humāyūnları içün: humāyūnları-çün Ö
4 olınup lākin żımnında: olınup lākin żımnda A, olınmışdur lākin żımnında Ö
5 ṭamaʿ-ı: -A, -USA
6 olmaġın irsālinde: olduġından irsālde Ö
7 olınmış idi: olınmışdı A, olınmış-ıdı Ö, USA
8 pīşīn ẓuhūr itmegin: pīşīn ẓuhūr itmegin ẓuhūr itmegin A
9 humāyūnları içün olan: humāyūnları içün A, USA, humāyūnlar içün olan Ö
10 irsāl: iḥsān Ö
11 u teblīġi: teblīġ A, u teblīġ USA
12 ʿālīleridür, ol bābda: ʿālīlerindür, ol-bābda A, ʿālīleridür, ol-bābda USA
13 faẓīletlü: -USA
14 ḥażretleri: -A, -USA
15 müsāʿid: -A, -USA
16 Monlāsı: mollası A, ḳāḍısı Ö
17 Efendi: -A
18 götürmişdür: görmişdür A
19 buyurılur ise: buyurılursa A
20 eyleye: eyle A
21 -ḫʷāruñuz: -ḫʷārāneñüz A, Ö

desi bu faḳīri[1] küstāḫ itmekle zāviye-i ḫāṭır-ı fātirde emānī-i ʿalemden bāḳī ḳalan ārzū-yı nühüfteyi ki mālīḫulyā[2] aḳsāmından idügi, bī-iştibāhdur[3]. Ḥużūr-ı saʿādete ʿarż u iʿlām dāʿiyesi, ḫalecāndan ḫālī[4] olmayup lākin bu ṭarafda şerm ü ḥicāb daḫı[5] mānīʿ olmaġla küstāḫāne kemāl-i tereddüd ile ber-dāşte-i mevḳiʿ-i inhā ḳılınur ki eger terbiye-i müşfiḳāneñüz ile[6] ʿālem-i bālādan tekrār iḥsān ṣūreti nümāyān olursa beyt-i mükerremüñ kisvesi tecdīd olınduḳça sābıḳı[7] müsteḥaḳḳına iʿṭā olınduġı gibi beden-i muḳaddes ḳıble-i ʿālem istiʿmālinden [A 22b] muʿaṭṭal olan kürklerüñ[8] biricigi ile bu dāʿī-i peder-māndeleri iḥyā buyurılur ise[9] rāyiḥa-i [T 24a] cism-i ḫilāfet-penāhlarıyla[10] tecdīd-i ḳuvvet-i ḥayāt itdügümüzden ġayrı tā-be-ḳıyāmet, evlād-ı evlādumuza[11], ser-māye-i mübāhāt ü iftiḫār olacaġı bedīhīdür. Merḥūm u maġfūrla peder-i ḫuld-āşiyān-ı vālā-güherleri efendimüzden bir defʿa, sūr-ı humāyūnda

[Mısr]aʿ[12] Ne bir maḥalli didirdük[13] ne der-kenār idebildük

(Neşr)[14] ġazelini istimāʿ ve istiḥsān [N 28b] buyurduḳlarında ve bir defʿa daḫı ḥacc-ı şerīfden gelüp **Tuḥfetü'l-Ḥarameyn** nüsḫasın ʿarż itdügümüzde ve bir defʿa ikimüz de[15] ḳarīḥa-i humāyūnlarından birer kürk-i semmūr iḥsānına maẓhar olduġumuz leẕẕeti, henüz[16] dimāġ-ı cānda bāḳī ḳalmaġın; *Mā-min-şey'in illā ve ḳad yuṣelleṣu*[17] mefhūmınuñ itmāmı, Allāh teʿālā muʿammer eyleye, bu efen-

1 faḳīri: faḳīr A
2 nühüfteyi ki mālīḫulyā: nühüfteyi ki māliḫūlyā A, tehniyyeyi ki mālīḫulyā USA
3 idügi, bī-iştibāhdur: idügi, bī-iştibāhīdür A
4 ḫālī: ḫāli Ö
5 bu ṭarafda şerm ü ḥicāb daḫı: bu ṭarafdan şerm ü ḥicāb A, bu ṭarafda şerm ü ḥicāb USA, bir ṭarafdan şerm ü ḥicāb daḫı Ö
6 ile: -le A
7 olınduḳça sābıḳı: oldukça sābıḳı A
8 kürklerüñ: kürklerin A, USA
9 ise: -sa A
10 cism-i ḫilāfet-penāhlarıyla: çeşm-i ḫilāfet-penāhlarına USA
11 tā-be-ḳıyāmet, evlād-ı evlādumuza: bi'l-ḳıyāmet, evlādumuza A, tā-be-ḳıyāmet, evlād-ı evlādumuz ile Ö
12 [mısr]aʿ: -A, -USA
13 didirdük: -A
14 neşr: -A, -USA
15 itdügümüzde ve bir defʿa ikimüz de: buyurduḳlarında ve bir defʿa ikimüz de A, itdügümüzde Ö, USA
16 henüz: -USA
17 *mā-min şey'in illā ve ḳad yuṣelleṣu*: *mā-min şey'in yuṣennā illā ve ḳad yuṣelleṣu (İkil kılınan hiçbir şey yokdur ki üçlü kılınmsın.)* Ö: *Hiçbir şey yoktur ki üçüncüsü (üçlenmiş) olmasın.*

dimüzüñ iḥsānından ẕuhūr itmek mālīḫulyāsını[1] defʿa-i ḳudret bulamaduġumdan küstāḫāne āverde-i zebān-ı ḳalem ḳılındı. Lākin bu iḥsāna[2] liyāḳat-ı ḥaddüm olmaduġın bilürüm. Ammā āfitāb-ı tābānuñ nūrı, pestlere[3] taʿalluḳ itdügi ḳadar āfitāba mūriş-i naḳş olmaduġı maʿnā tesliyet-baḫş-ı ḫāṭır-ı tereddüd olmadadur. Taṣvīrüñüzde reʾy-i ḥakīmāneñüz olup ve[4] müʾeddī-i renciş-i tabʿ-ı humāyūn olmaz ise luṭf[5] u kerem Cenāb-ı Kerīmüñdür. Ve illā teġāfül buyurmañūzdan[6] daḫı memnūnum. Cenāb-ı [T 24b] saʿādetüñ[7] tedbīr-i ḥakīmānesine ḥavāle olınmışdur.

Benüm saʿādetlü, devletlü[8] sulṭānum! Cenāb-ı saʿādete olan leẕẕet-i muḫāṭabāt-ı ḫayāliyye[9] bāʿiş-i ıṭnāb-ı taḥrīr olduġundan ʿafvuñuz recā olınur.

(Beyt)[10] **Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün**
Leẕīẕ būd ḥikāye[11] [N 29a] dırāzter goftem
Çünān ki ḥarf-i ʿaṣā[12] goft Mūsā ender-Ṭūr

Bāḳī hemīşe luṭf u ʿināyet, cenāb-ı ʿālī-şānuñdur[13]. [A 23a]

---

1 mālīḫulyāsını: māliḫūlyāsı A, Ö
2 iḥsāna: iḥsān A
3 pestlere: bestāna Ö, peslere USA
4 ve: -A, -USA
5 tabʿ-ı humāyūn olmaz ise luṭf: humāyūn olmazsa luṭf USA
6 buyurmañūzdan: buyurmañuz USA
7 saʿādetüñ: şerīfüñ Ö
8 devletlü: -USA
9 ḫayāliyye: ḫaliye USA
10 olduġından ʿafvuñuz recā olınır, beyt: olduġından ʿafvuñuz recā iderüm A, olduġından ʿafvuñuz recā iderüm, beyt Ö, olduġından ʿafvuñuz recā olınır USA
11 ḥikāye: ḥikāyet Ö, USA
12 *çünān ki ḥarf-i ʿaṣā*: *cenāb-ki ḥarf-i ʿaṭā* A: Beyitin manası: *Musa'(nın) Tur Dağı"nda "asa"(dan bahsederken) sözünü uzattığı gibi (ben de) lezzetli olduğu için hikâyeyi uzattım.*
13 Bāḳī hemīşe luṭf u ʿināyet cenāb-ı ʿālī-şānuñdur: Bāḳī luṭf u ʿināyet cenāb-ı ʿālī-şāndur A, Bāḳī luṭf u ʿināyet cenāb-ı ʿālī-şānuñdur Ö, Bāḳī hemīşe ʿināyet cenāb-ı kerīmu'ş-şānuñdur USA

27.1. Ḥażret-i Veliyyü'n-niʿam-ı Ferişte-ḫıṣāl Ol Ṣāḥib-i Maʿārif ü Kemāl, Vālī-i Ḥaleb Olan Müşīr-i Bī-hemāl İbrāhīm Pāşā'ya Tevcīh-i Siyāḳında İrsāl Buyurduḳları Mektūb-ı Emr-üslūblarınuñ Şükri ve Müşārün ileyhüñ Medāyiḥi Taḥrīriyle Olan Duʿā-nāmesidür, Ẕikr Olınur[1]

Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, ḥaḳīḳatlü, mekremetlü[2], nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum[3], ʿazīz ü mükerrem aġa-yı ʿālī-şānum, oġlum[4], sulṭānum ḥażretlerinüñ ṣaff-ı aʿlā-yı[5] devlet-serāy-ı ḫāṣ ve mesned-i bülend-i maḳāmāt-ı[6] iḫtişāṣ olan müstaḳarr-ı mīnū-niẓām-ı vesīʿü'l-iḳtişāṣları pīşgāhına dest-i taʿẓīm ile vażʿ-ı şükūfedān-ı reng-ā-reng-i ṣenā ve basṭ-ı fevākih-i gūn-ā-gūn-ı duʿā ʿaḳībinde ḫulāṣa-i mefhūm-ı ruḳʿa-i bī-riyā budur ki Cenāb-ı Ḥaḳ celle şānuhu, mecmūʿa-i dest-i iʿtibār olan ẕāt-ı maʿārif-i meşḥūnlarından[7] [T 25a] maḥfaża-i ʿināyet-i Rabbānīde[8] mükerrem [N 29b] ve eczā-yı iḳbāl ü[9] āmāllerin āġūş-ı şīrāze-i ṣıyānet-i Ṣamedānīsinde[10] müstaḥkem eyleye! Ġalebe-i inciẓāb-ı ṭabīʿī[11] ve teʾşīr-i ʿalāḳa-i ḥaḳīḳīden[12] münbaʿiṣ mekremet-nāme-i ṣadīḳāneleri[13] vürūdı dīde-i pīr-i Kenʿān'a[14] būy-ı pīrāhen-i Yūsuf ʿamelin ifāża idüp dil ü dīde-i[15] iştiyāḳ-endūd-ı leb-rīz-i nūr-ı sürūr olduġundan fażla ḳıble-i ʿālemiyān[16] ve Kaʿbe-i ḥācetmendān[17] olan pīşgāh-ı rūḥānī-sirişt-i ẓıll-ı İlāhīde[18] zebān-güẕār-ı terbiye ve taʿrīf buyurılduġı

---

1 Ö 22b, USA 22a: *Başlık* A: Ḥażret-i Cenāb-ı Veliyyü'n-niʿam-ı Ferişte-ḫıṣāl Ol Ṣāḥib-i Maʿārif ü Kemāl, Vālī-i Ḥaleb Olan Müşīr-i Bī-hemāl İbrāhīm Pāşā'ya Tavşiye Siyāḳında İrsāl Buyurduḳları Mektūb-ı Emr-üslūblarınuñ Teşekküri ve Müşārün ileyhüñ Medāyiḥi Taḥrīriyle Olan Duʿā-nāmesidür Ö

2 Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, ḥaḳīḳatlü, mekremetlü: Saʿādetlü, semāḥatlü, mekremetlü A, Saʿādetlü, ʿināyetlü, ḥaḳīḳatlü Ö, Saʿādetlü, mekremetlü USA

3 ibtihācum: iftiḫārum Ö

4 ʿazīz ü mükerrem aġa-yı ʿālī-şānum, oġlum: -A, -USA

5 ṣaff-ı aʿlā-yı: ṣaffu'l-aʿlā-yı A

6 maḳāmāt-ı: mamḳat A

7 meşḥūnlarından: meşḥūnların A, meşḥūnlarını Ö

8 Rabbānīde: Rabbānīsinde A

9 ü: -USA

10 ṣıyānet-i Ṣamedānī'sinde: Ṣamedānī'de Ö

11 ṭabīʿī: ṭabʿī Ö

12 ḥaḳīḳīden: ḥaḳīḳatden USA

13 ṣadīḳāneleri: ṣadīḳānları USA

14 Kenʿān'a: Kenʿān USA

15 dil ü dīde-i: dīde-i Ö

16 ʿālemiyān: ʿālemiyānı A

17 ḥācetmendān: ḥācetmendānı A

18 İlāhīde: ilāhiydi A

taʿbīrāt-ı ʿanberīn sūdā-yı ʿilāve-i behcet ü ihtizāz olup duʿā-yı imtidād-ı ʿömr ü devlet ve edā-yı teşekkürāt-ı[1] niʿmet-i deryālarından dest ü pā-zen-i[2] şināverāne iken ḥikmeten[3] mektūb-ı dil-āşūb-ı ʿināyet-maşḥūbları muḥāfıẓ-ı[4] ḫıṭṭā-i Şehbā, vezīr-i bī-naẓīr[5], saʿādetlü İbrāhīm Pāşā Ḥażretlerinüñ[6] yevm-i nüzūllerine müşādif olup ibtidāʾ-ı[7] şeref-i [A 23b] mülāḳātda anlaruñ yed-i kerīmlerüñden[8] bu dāʿīlerine vāṣıl olup ḫāṣiyyet-i mektūb-ı şerīfüñüz meclis-i evvelde muʿāmele-i ülfet ü istīnāsa bāʿiş olduġundan[9] ġayrı ol ṣoḥbet-i rūḥ-baḫşā [N 30a] tamāmen idāre-i sübḥā-i şenā ve iʿāde-i ḫayr-ı duʿāñuzla[10] [T 25b] ḫitām bulmışdur. Ḥāşiye-i mektūb-ı ʿanberīn-raḳamuñuzda āṣāf-ı müşārün ileyh ḥażretleri, medāyiḥe[11] taḥrīr buyurduġuñuz kelimāt-ı pākīze-simāt, ʿayn-ı vāḳiʿ ve[12] nefsü'l-emre muṭābık olduġı cāy-ı kelām degül, ammā ḥaḳ budur ki her ne-ḳadar[13] medd-i ḳumāş-ı şenā[14] olınsa anlaruñ[15] bālā-yı istiʿdādından ḳāṣır ve anlaruñ celāʾil-i evṣāfı ve medāyiḥ-i aḫlāḳı ḥudūd-ı[16] taʿbīr ü taḥrīrden[17] mütezāyid ü mütekāşirdür. Ẕāt-ı şerīflerinde vedīʿa-ı İlāhī olan maʿārif ü feżāʾil ve ʿaḳl ü rüşd ve dāniş ü taḳvā ve sāʾir aḳsām-ı ṭabīʿat ü mürüvvet maḳūlelerine cenābuñuz bizden muḳaddem ʿālim olmaġla evṣāf-ı ḥamīdelerinüñ taʿrīfi, bu faḳīrüñ minnet-keş-i[18] taʿbīr ü taḥrīri degüldür. Ancaḳ bizüm meşhūd u maʿlūmumuz olan budur ki ẕātlarında merkūz olan cevāhir-i aṣālet maḥallinde ẓāhir olup ḫıṭṭa-i Şehbāʾya teşrīflerinde ekābir ü aṣāġir[19], biʾl-cümle, muʿāmelāt-ı iltifāt-ı ḥaḳīmāne ve mücāẕāt-ı[20]

---

1 teşekkürāt-ı: teşekkür-i Ö
2 dest ü pā-zen-i: dest-i niyāzdan USA
3 ḥikmeten: ḥikme-i A, ḥikmetuhu USA
4 -maşḥūbları muḥāfıẓ-ı: -maşḥūbları muḥāfaẓa-i USA
5 vezīr-i bī-naẓīr: āṣaf-ı bülend-rā Ö
6 Pāşā Ḥażretlerinüñ: Pāşā A, Pāşāʾnuñ Ḥażretlerinüñ Ö
7 nüzūllerine müşādif olup ibtidāʾ-ı: nüzūllerine müṣādif olup ibtidā-yı A, Ö
8 kerīmlerüñden: kerīmlerinden Ö, USA
9 ü istīnāsa bāʿiş olduġundan: istīnāsa bāʿiş olduġundan A, ü istīnāsa bāʿiş olduġundan Ö
10 duʿāñuzla: duʿāñuz ile Ö, USA
11 medāyiḥe: medāyiḥine Ö, medāyiḥinde USA
12 ve: -Ö
13 ne-ḳadar: ḳadar A
14 şenā: -A
15 anlaruñ: -Ö
16 medāyiḥ-i aḫlāḳı ḥudūd-ı: medāyiḥ-i aḫlāḳı ḥadd-i Ö
17 taḥrīrden: taḥrīr A
18 minnet-keş-i: minnet keş-i A
19 aṣāġir: aṣāġire A
20 mücāẕāt-ı: muḥāverāt-ı Ö

lāzıme-i ḥākimānede olan ḥarekāt-ı muʿtedilelerinüñ memnūnı olup bi'l[1]-ittifāḳ, enderūnı [N 30b] ve bīrūnı duʿā-yı devlet-i şehryārīde hem-zebān ü ittifāḳ[2] olmışlardur. ʿAlima'llāh, gerek levāzım-ı ʿiffet ve istiftā-yı ʿismet[3] ve gerek icrā-yı [T 26a] levāzım-ı niẓām-ı ḥükūmetde[4] bu faḳīrüñüz, eslāfında mişlin görmedüm. Eşer-i meymenet-i ḳudūmlarından nāşī belde-i vesīʿ ü'l-eṭrāf-ı Ḥaleb'de vāḳiʿ olan on beş[5], yigirmişer senelik ḫuṣūṣ-ı ḳattāl[6] u seffāk maḳūlelerinden dört, beş nefer [A 24a] şaḳī ki her bir vālī-i cedīd geldüginde[7] ahālī-i maḥalleleri şerlerinden ḫalāṣ ümīdiyle[8] tecemmüʿ ve muʾāḫeẓ[9] idüp niçe ḥüccetler ile melʿanetlerin işbāt idüp vālīlere teslīm idüp[10] izāle-i vücūdlarına niyāzmend olmışlar iken vālīlerüñ baʿżısı ṭamaʿından ve bāʿżıları ʿacz-i nefslerinden ıṭlāḳ idüp ahālī-i şehre[11] daḫı ziyāde ḳaṣd-ı intiḳām-ı muʿtādları olan meşhūr ḫırsızlarına bunlaruñ zamānında daḫı muʾāḫeẓ[12] olınduḳda mücerred niẓām-ı memleket içün icrā-yı ḥaḳda taḳṣīr buyurmayup cezā-yı şerʿīlerin[13] tertīb buyurmalarıyla tamāmen ahālī-i Ḥaleb'i ʿabd-i zer-ḫarīde[14] ve duʿā-yı devletlerine vaḳf-ı zebān [N 31a] itmişlerdür. Benüm nūr-ı çeşmüm, oġlum, sulṭānum! Böyle ḥükm-i[15] muʿtedil eyyāmında ehl-i ʿarż rāḥat olmaġla bu dāʿīñüz, bu taḥrīre[16] bī-iḫtiyār olduġumdan irtikāb-ı tafṣīl olınmışdur. Cenāb-ı saʿādetüñ ḥużūr-ı ʿālīterīn-i humāyūnda bu faḳīri terbiyeleri[17] teşekkürine ḳādir degül iken vezīr-i müşārün ileyh [T 26b] ḥażretlerinüñ teşrīfleri, teşekküri daḫı żamīme olmaġın bu żaʿf-ı pīrī eşnāsında bu faḳīrüñüzi şükr fırṭına-

---

1 olup bi'l-: olan A
2 ü ittifāḳ: ittifāḳ A
3 istiftā-yı ʿismet: istiftā-yı ʿaẓamet A, istiʿfā-yı ʿismet Ö
4 ḥükūmetde: ḥükūmet USA
5 olan on beş: on beşer Ö
6 ḳattāl: ḥāl USA
7 her bir vālī-i cedīd geldüginde: her vālī-i cedīd geldüginde Ö, her bir vālī geldükde USA
8 maḥalleleri şerlerinden ḫalāṣ ümīdiyle: maḥalleleri şerlerinden ümīdiyle A, maḥalleri şerlerinden ḫalāṣ ümīdiyle Ö, USA
9 ve muʾāḫeẓ: muʾāḫeẓe A, USA, ve muʾāḫeẓe Ö
10 teslīm idüp: teslīm ve USA
11 ahālī-i şehre: ahālī-i şehr USA
12 muʾāḫeẓ: muʾāḫeẓe A, Ö
13 şerʿīlerin: şerʿiyyelerin USA
14 -ḫarīde: -cerīde USA
15 böyle ḥükm-i: böyle ḥākim-i A, Ö, bu ḥikmet-i USA
16 bu dāʿīñüz, bu taḥrīre: bu dāʿīlere, bu taḥrīr A, dāʿīñüz, bu taḥrīre Ö, bu dāʿīñüz, bu taḥrīr USA
17 faḳīri terbiyeleri: faḳīr terbiyeleri A, USA

sına vaḳf buyurduñuz. Elṭaf-ı ḫafiyye-i İlāhīden[1] birḳaç sene şehrümüzi bunlaruñ sāye-i maʿ deletlerinde āsūde idüp tīzcek firāḳlarına mübtelā itmemek recā olınur. Bundan aḳdem necābetlü şeh-zāde-i ṣānī[2] ḥażretlerinüñ velādet-i bā-berekātlarına bir tārīḫ-i faḳīrāne[3] daḫı naẓm ve irsāl olınmışdı[4]. Ẓāhiren, yine terbiye-i kerīmāneñüze maẓhar olmaḳ[5] gerekdür. Anuñ daḫı vuṣūli aḫbārından mümkin olduġı ḳadar[6] çekīde-i ḳalem-i gevher-niṣār buyurılmaḳ bābında luṭf u kerem cenāb-ı kerīmü'ş-şānuñdur[7].

27.2. Ḥaşiye[8]

Benüm nūr-ı dīdem, sulṭānum [A 24b] ḥażretleri! Nāme-ber bendeleri tāziyāne be-kef, mūze [N 31b] be-pā ḥīn-i[9] taḥrīrde pīşgāh-ı faḳīrde[10] ḫamyāze-keş-i intiẓār olmaġın ʿicāleten taḥrīre imkān müyesser oldı. Ḳuṣūrumuzı[11] endāḫte-i vādī-i teġāfül ü tesāmuḥ buyurılmaḳ mercūdur.

28. Tārīḫ-i Velādet-i Sulṭān ʿĪsā[12]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Eyledi maḳdem-i şeh-zāde-i ḫūrşīd-liḳā
Çeşm-i Ḫān Aḥmed-i din-perveri leb-rīz-i ṣafā

Böyle şeh-zāde-i pākīze-sirişte yaraşur
Nāmını çarḫdan eylerse Mesīḥā ihdā

Mehd[13] cünbānlıġına Zühre iner eylemese[14]
Dāyenüñ rifʿat-i şānından eger istiḥyā

---

1 İlāhīden: İlāhiyyeden Ö
2 necābetlü şeh-zāde-i ṣānī: şeh-zāde-i ṣānī A, USA, necābetlü Şeh-zāde ʿĪsā Ö
3 bir tārīḫ-i faḳīrāne: tārīḫ-i muḥaḳḳirāne A, bir tārīḫ-i muḥaḳḳirāne Ö
4 olınmışdı: olınmış-ıdı Ö
5 kerīmāneñüze maẓhar olmaḳ: kerīmāneñüze maẓhar olmamaḳ USA
6 ḳadar: -A, -USA
7 u kerem cenāb-ı kerīmu'ş-şānuñdur: u kerem cenāb-ı kerīmu'ş-şānlarınuñdur Ö
8 Ö 24b, USA 23b: Ḥaşiye: -A, -USA
9 be-pā ḥīn-i: be-pā çīn-i A
10 faḳīrde: faḳīr A
11 imkān müyesser oldı, ḳuṣūrumuzı: imkān müyesser oldı, ḳuṣūrını A
12 Ö 25a: *Başlık* A: Tārīḫ-i Velādet-i Şeh-zāde ʿĪsā'dur Ki Taḥrīr Olındı H
13 mehd: mihr-i A
14 eylemese: eylese A

Anı Rıḍvān daḫı evvelden iderdi itḥāf
Olsa şāyeste-i gehvāresi şāh-ı[1] Ṭūbā

İsm-i sulṭān aña şāyān ki[2] ʿadedde birdür
Lafẓ-ı sulṭān ile ʿaynı ile lafẓ-ı ʿĪsā[3]

Ḥażret-i pādişehüñ ṭāliʿ-i saʿd-aḫteridür
Ki mükerrer keremin eyledi iẓhār-ı Ḫudā

ʿAvn-ı Ḥaḳḳ'uñ müteʿāḳibligin eyler işʿār
İki şeh-zāde ile olduġı çeşm-i[4] bīnā

ʿĀlemüñ eyledi taʿṭīr[5] meşāmm-ı ẕevḳin
Ol iki ġonce-i nev-reste-i gülzār-ı bahā

Pederinüñ daḫı olmışdı iki şeh-zāde
Merdüm-i dīde maḳāmında aña cilve-nümā

Ola kendi daḫı yā Rab pederinden efzūn
Zīver-i memleket ārāyiş-i dīn ü dünyā

Ẕāt-ı şeh-zāde-i meh-rū ne ḳadar nāzük ise
Aña tārīḫ daḫı öyle[6] gerek müsteşnā

Aña tārīḫ içün ol gūne süḫan lāyıḳdur[7]
Ki mürāʿāt olına ḥüsn-i edā ḥaḳḳ-ı edā

Böyle tārīḫe bir üstād-ı süḫan lāzım kim[8]
İltimāʿ eyleye ṭabʿ ında ḳumāş-ı maʿnā

Pederinüñ daḫı tārīḫ-i humāyūnında
Ola mānend-i meh[9] engüşt-nümā-yı şuʿarā

Zūr-ı çevgān-ı ṭabīʿatla o eyyāmuñda
Dest-i ṭabʿ-ı şuʿarā senden ola gūy-rübā

---

1 şāh-ı : miṣl-i A
2 şāyān ki: şāyān-ki A
3 *"sulṭān" ve "ʿĪsā" kelimelerinin altına ebced hesabının neticesi olarak "150" yazılmıştır* A
4 ile olduġı çeşm-i: olduġı çeşm-i A, ile olduġı çeşmi Ö
5 taʿṭīr: taʿṭīl A
6 aña tārīḫ daḫı öyle: ola tārīḫ daḫı eyle A
7 ol gūne süḫan lāyıḳdur: ol-gūne süḫan lāyıḳdur A, ol gūne süḫan lāzımdur Ö
8 lāzım kim: lāzım-kim A
9 mānend-i meh: mānende-i A

[A 25a] Nābī-i pīr-i kühen-sāldur olursa eger
Zümre-i ehl-i maḳāl içre bu taʿrīfe sezā

Ḳırḳ yıldan berü iḳlīm-i hüner-ḫīz-i süḫan
Ḫāṣdur ṭabʿına bī-müşterek ü bī-daʿva[1]

Eskiden ḫıdmetidür didi anuñçün tārīḫ
Geldi rūḥ-ı mütecessid gibi Sulṭān ʿĪsā (1117/1705-6)

29. Nāẓım-ı Umūr-ı Memleket Veliyyü'n-niʿam-ı ʿĀlī-himmet Aḥvāl-i Reʿāyāya Taḥṣīl-i İṭṭilāʿ ve Nesaḳ-sāz-ı Umūr-ı Cumhūr Olmaḳda Saʿy-ı Mevfūrlarından Nāşī Silaḥdār iken Nevāḥī-i Anṭākiyye'den Bir Karye Mālikānesine Teveccüh-i Nigāh-ı Merḥamet Buyurduḳlarında Nābī Efendi Ṭarafından İstişvāb ile Cevāb-nāmesidür[2]

Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü[3], pertev-i ḥadīḳa-i ḥayātum, sulṭānum ḥażretlerinüñ nüsḫa-i encümen-i ḳudsiyān olan pīşgāh-ı ʿināyet-i ʿunvānlarına destāvīz-i ḫulūṣ-āmīz-i daʿavāt-ı icābet-peyvend[4] ve reh-āverde-i[5] teʾşīr-engīz-i taḥiyyāt-ı kerrūbī-pesend nişārına[6], müteʿākıb ʿarża-dāşte-i dil-beste-i evṣāf-ı ʿulyāları budur ki[7], benüm saʿādetlü, ʿināyetlü[8] sulṭānum ḥażretleri, revzene-i sāmiʿa-i intiẓār-ı [N 32a] vürūd ḳāfile-i peyām-ı ʿāfiyet-i ẕāt-ı sütūde-ṣıfātlarına güşāde iken eşref-i[9] aḥyānda Çūḳadār Aḥmed Aġa ḳullarıyla[10] iltifāt-nāme-i neşāṭ-baḫşāları[11] vürūdı, dīde-i żamīrümüzi ḳarīr itdüginden mā-ʿadā bi-ḥamdi'llāhi teʿālā[12], nevāḥī-i Anṭākiyye'de ʿalāḳa-i mālikāneye tevcīh-i żamīr buyurılmaġla baʿd-ezīn gūşe-i naẓar-ı enverleri, bu ṭarafa taʿalluḳ itdüginden fāʾiz-i derece-i sürūr-ı

1 bī-daʿvā: bī-pervā A
2 Ö 34a, USA 23b: *Başlık* Ö: Nāẓım-ı Umūr-ı Memleket, Veliyyü'n-niʿam-ı ʿĀlī-himmet Aḥvāl-i Reʿāyāya Taḥṣīl-i İṭṭilāʿ ve Vefḳ-sāz-ı Umūr-ı Cumhūr Olmaḳda Saʿy-ı Nūrlarından Nāşī Silaḥdār İken Nevāḥī-i Anṭākiyye'den Bir Karye Mālikānesine Teveccüh-i Nigāh-ı Merḥamet Buyurduḳlarından Nābī Efendi Ṭarafından İstişvāb ile Cevāb-nāmesidür A
3 ʿināyetlü: -USA
4 -peyvend: -peyvende A
5 ve reh-āverde-i: ve reh-āver-i A, ve reh-āverd-i Ö
6 pesend nişārına: pesend-i şenāverine A
7 ʿulyāları budur ki: ʿulyālarıdur ki Ö, USA
8 ʿināyetlü: -USA
9 eşref-i: eserr-i Ö, USA
10 ḳullarıyla: ḳulları ile A
11 -baḫşāları: -baḫşā Ö
12 teʿālā: -A, -USA

nā-maḥṣūr olduġumuza[1] ḳalb-i muṣaffāları aʿdal-i[2] şühūddur. Ḫuṣūṣan, arāżī-i muḳaddesede basṭ-ı rābıṭa-i taʿalluḳ buyurılmaḳ, muḳaddime-i meymenet ü bereket olduġı maʿnā, mūcib-i istibşār-ı żamīr-i faḳīr olmışdur[3]. Ḥażret-i Ḫālıḳ-ı vedūd; mübārek, mesʿūd[4] ve eyyām-ı menāfiʿin memdūd [A 25b] eyleye! Ḥalen muḥāfıẓ-ı Şehbā, āṣaf-ı bülend-ārā[5], saʿādetlü İbrāhīm Pāşā Ḥażretleri, ṣenāveriñüz çūḳadār[6] ḳuluñuz ile muḳarreb aġalarından[7] birini bile gönderüp ahālī-i ḳurādan [T 27b] sinīn-i māżiye maḥṣūlin tefaḥḥuṣ u[8] istiḫbār itdüklerinde baʿde'l-mīrī, senevī yedi yüz ġurūşa ḳarīb[9] defter idüp getürdiler. [N 32b] Eger daḫı ziyādece[10] tedḳīḳ ü ihtimām olınursa bir miḳdār teraḳḳī bulacaġ muḥaḳḳaḳdur. Sü-başı[11] nāmında olan bendeñüze daḫı iki yüz[12] ġurūşdan mütecāvizce sü-başılıḳ[13] resmi ḥāṣıl olmaḳ gerekdür. Nevāḥī-i merḳūmenüñ[14] maḥṣūlātı, şaʿīr ü ḥınṭa maḳūlesinden ancaḳ taʿayyüşleri mertebesi olup arāżīleri, ekṣer eşcār-ı zeytūn olmaġla ve eşcāruñ her yüz aġacında[15] beynlerinde müteʿārif resm-i muʿayyen olmaġla mecmūʿ-ı[16] umūrı ber-vech-i taḳdīr bir[17] ayda ḥuṣūle gelmekle żabṭ-ı sühūlete maḳrūndur. Ḫālā Aḥmed Aġa ḳuluñuz, vezīr-i mūmā ileyh ḥażretlerinüñ reʾy ile żabṭ u[18] taḥṣīle müteveccih olmışdur[19]. Nevāḥī-i merḳūmede aṣḥāb-ı vuḳūfdan[20] bu dāʿīñüze müteʿalliḳ bir kimesne olmaġın aña mektūb yazup Aḥmed[21] Aġa ḳuluñuza reh-nümā-yı ṭarīk-i tedḳīḳ olmaġ içün[22] sipāriş eyledüm. İn-şāʾa'llāhu

1 olduġumuza: olduġumuz A, olduġın Ö
2 aʿdal-i: ʿadl-i A
3 faḳīr olmışdur: faḳīrdür USA
4 mesʿūd: -USA
5 bülend-ārā: bülend USA, bülend-rā Ö
6 çūḳadār: çūḳadārī A
7 aġalarından: aġalardan USA
8 māżiye maḥṣūlin tefaḥḥuṣ u: māżiyeden maḥṣūlin tefaḥḥuṣ A
9 yedi yüz ġurūşa ḳarīb: yedi-yüz ġurūşa ḳarīb A, Ö
10 ziyādece: ziyāde A
11 sü-başı: ṣu-başı A
12 bendeñüze daḫı iki yüz: bendeñüze daḫı iki-yüz A, Ö, USA
13 mütecāvizce sü-başılıḳ: mütecāvizce ṣu-başılıḳ A
14 merḳūmenüñ: merḳūme ḳurāsınuñ A, Ö
15 aġacında: aġacından USA
16 muʿayyen olmaġla mecmūʿ-ı: muʿayyen olmaġla mecmūʿı A
17 bir: -A
18 mūmā ileyh ḥażretlerinüñ reʾy ile żabṭ u: mūmā ileyh ḥażretlerinüñ reʾyler ile żabṭ A, müşārün ileyh ḥażretlerinüñ reʾyiyle żabṭ u Ö, müşārün ileyh ḥażretlerinüñ reʾy ile żabṭ u USA
19 olmışdur: olmışlardur Ö
20 vuḳūfdan: vuḳūf A
21 Aḥmed: -USA
22 olmaġ içün: olmaġ-çün A, olmaġ-ıçün Ö, USA

teʿālā, bir şey fevt olmaz. İtmām-ı[1] umūrdan ṣoñra in-şāʾa'llāhu teʿālā[2], yine tafṣīl üzre ḫāk-i ʿizzete[3] iʿlām olınur. Benüm saʿādetlü, devletlü[4] sulṭānum ḥażretleri! [N 33a] Ḳurāñuzuñ keyfiyet-i aḥvāli, maʿlūm-ı devletüñüz olduḳdan ṣoñra luṭf idüp naṣīḥat-i pederīye iʿtimād buyurılursa[5] zinhār, emāneten [T 28a] kimesneye sipāriş buyurmayasız. Zīrā bu[6] ʿaṣrda ḳadr-i emāneti bilür ve ḥaḳḳ-ı emānete riʿāyet ider ādem nādirdür. İn-şāʾa'llāhu teʿālā[7], ḳarīben rütbe-i taḥammüli[8] maʿlūm-ı devletüñüz olduḳdan ṣoñra kendi ḫuddāmuñuzdan birine ber-vech-i maḳṭūʿ tefvīż buyurasız[9]. Anlardan [A 26a] raġbet vāḳiʿ olmaduġı taḳdīrde[10] in-şāʾa'llāhu teʿālā[11], bir muʿtemed-i ʿaliyye ādeme ber-vech-i maḳṭūʿ tefvīż[12] olınur. Cenāb-ı İlāhī, ḫayrlar[13] müyesser eyleye, āmīn[14]! *Bāḳī hemīşe ʿizz ü rifʿat dāʾim bād*[15].

30.1. Rūḥ-ı Cismān-ı ʿĀlem, Māye-i Cenāb-ı Benī Ādem, Şehenşāh-ı Sipihr-iḳtidār Ḥażretlerinüñ Şehzāde-i ʿĀlī-nejādlarına Meded-i Enfās-ı Ḳudsiyye ile İnşā Eyledügi Tārīḫ İʿlāmıdur[16]

Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum[17], oġlum, sulṭānum ḥażretlerinüñ envāʿ-ı fünūn u kemālāt ile müretteb ve celāʾil-i ḫaṣāʾil ü maʿāl ile[18] müẕehheb nüsḫa-i endek-yāb-ı kitāb-ḫāne-i [N 33b] fıṭrat olan vü-

1 itmām-ı: tamām-ı A
2 bir şey fevt olmaz. İtmām-ı umūrdan ṣoñra in-şāʾa'llāhu teʿālā: bir şey fevt olmaz. İtmām-ı umūrdan ṣoñra A, bir şey fevt olmaz. in-şāʾa'llāhu teʿālā Ö, bir şey fevt olmaz. İtmām-ı umūrından ṣoñra USA
3 ḫāk-i ʿizzete: ḫāk-ʿizzete USA
4 devletlü: -USA
5 pederīye iʿtimād buyurılursa: pederīye iʿtimād buyurılur ise Ö, pederiyyeye iʿtimād buyurılur ise USA
6 bu: -Ö
7 teʿālā: -A, -USA
8 rütbe-i taḥammüli: mertebe-i taḥammül A, mertebe-i taḥammüli Ö
9 buyurasız: buyurırsız USA
10 vāḳiʿ olmaduġı taḳdīrde: vāḳiʿ olmaduġı taḳdīrce USA
11 in-şāʾa'llāhu teʿālā: in-şāʾa'llāhu A, -USA
12 buyurasız, anlardan raġbet … ber-vech-i maḳṭūʿ tefvīż: -Ö
13 ḫayrlar: ḫayrlusın A, ḫayrlısın Ö
14 āmīn: -Ö, -USA
15 *bāḳī hemīşe ʿizz ü rifʿat dāʾim bād*: -A, *bākī devlet efzūn bād* USA: *Bâkî, her zaman izzet ve yücelik daim olsun.*
16 Ö 26a, USA 25b: *Başlık* A: Rūḥ-ı Cismān-ı ʿĀlem, Māye-i Ḥayāt-ı Benī Ādem, Şehenşāh-ı Sipihr-iḳtidār Ḥażretlerinüñ Şehzāde-i ʿĀlī-nejādlarına Meded-i Enfās-ı Ḳudsiyye ile İnşād Eyledügi Tārīḫi İʿlāmdur Ö
17 ʿināyetlü, nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum: -USA
18 maʿāl ile: maʿāl-ile A, maʿāliye USA

cūd-ı girān-māyeleri, peyveste-i şīrāze-gīr-i rişte-i[1] ʿāfiyet ve şemse[2]-peẕīr-i şeref ü ʿizzet ve maḥfaża[3]-nişīn-i ḳurb-ı salṭanat olmaḳ duʿāları, ehemm-i iştiġāl-i şebān-rūzumuz olduġı ʿarż u inhā ẕeylinde netīce-i reftār-ı ḫāme-i süḫan[4]-güẕār budur ki benüm nūr-ı dīdem, ʿināyetlü sulṭānum ḥażretleri! ʿİnāyet-i Yezdān ve ḥafaẓa-i[5] rūḥāniyān, hemvāre ẕāt-ı [T 28b] ʿadīmü'l-miṣāllerine nigehbān[6] ola! Defterdār[7]-zāde ʿAlī Aġa bendeñüze firistāde buyurılan kerem-nāme-i ʿaliyyeñüz ḥāşiyesinde iki defʿa, bu peyġūleñüzi[8], zāviye-i ḥamūl olan dāʿī-i kühen-sāli kendi mübārek ḳalem-i gevher-niṣāruñuzla[9] yād ve ḫāne-i ber-hem-zedemüzi[10] şād u ābād buyurduġuñuzdan bī-iḫtiyār cūşiş-i reşk-i[11] sürūr-ı penc-nihāl-i iḫlāṣa imdād itmekle şāḫsār-ı meyvedār-ı duʿā, resīde-i Sidretü'l-Müntehā ḳılınmışdur. Ḫaṭṭ-ı dil-peẕīrüñüz[12], ḫod ḥarf-be-ḥarf, merḥūm[13] Muṣāḥib Pāşā ḫāṭṭınuñ şebīh-i ʿaynı[14] olmaġla çeşm-i ḥasretüñüze[15] bāʿiş-i tenvīr olmışdur.

(Beyt)[16] **(Ahreb)**

Maḳṣūre-i [N 34a] ʿizzetde hemīşe var ol
Gülzār-ı emānīde gül-i bī-ḫār ol
Ser-sebz[17] ḳılup [A 26b] dıraḫt-ı baḫtuñ Mevlā
Sen sāye-i rifʿatüñde ber-ḫūrdār[18] ol

---

1 şīrāze-gīr-i rişte-i: şīrāze-gīr-i A
2 şemse: şemşīr A, şīme Ö
3 maḥfaża: maḥfaża-i A
4 reftār-ı ḫāme-i süḫan: ḫāme-i saḫt- A
5 ḥafaẓa-i: ḥıfẓ-ı A
6 -miṣāllerine nigehbān: -miṣālüñüzüñ nigehbānı A, -miṣālüñüzüñ nigehbānı Ö, -miṣālüñüzüñ nigehbān USA
7 defterdār: defter-dād A
8 peyġūleñüzi: peyġūleñüzin A, Ö
9 -niṣāruñuzla: -niṣāruñuz ile USA
10 ber-hem-zedemüzi: ber-hem-zede A
11 cūşiş-i reşk-i: cūşiş-i sirişk-i Ö
12 dil-peẕīrüñüz: leb-rīzüñüz USA
13 merḥūm: -USA
14 pāşā ḫāṭṭınuñ şebīh-i ʿaynı: pāşā ḫāṭṭınuñ şebīh-i ʿĪsā A, pāşānuñ şebīh-i ʿaynīsī Ö
15 ḥasretüñüze: ḥasretümüze Ö
16 olmışdur, beyt: olmışdur A, olınmışdur USA
17 -sebz: -sebze USA
18 sāye-i rifʿatüñde ber-ḫūrdār: pāye-i rifʿatüñde ber-ḫūdār A, pāye-i rifʿatüñde ber-ḫūrdār Ö, sāye-i rifʿatde ber-ḫūrdār USA

(Neşr)[1] bā-ḫuṣūṣ, felek-i heftümden[2] erḳā ve sipihr-i şevābitden aʿlā olan[3] ḥużūr-ı humāyūn-ı şehryārī[4] *eyyeda'llāhu ve ebḳāhu*'da[5] bu ʿabd-i kemter-i zebān-güẓār[6] terbiye ve taʿrīf buyurduġuñuz bir vechile ferāmūş olınacaḳ iḥsān degüldür. Bu luṭfuñ edā-yı şükri, bīrūn-ı ḥavṣala-i ḳalem idügi bedīhīdür. Ḥażret-i Allāhu ʿaẓīmü'ş-şān, vücūd-ı pür-cūd-ı[7] humāyūnların meda'd-dehri[8] ārāyiş-i serīr-i salṭanat eyleye! Bu faḳīr-i nāçīzüñ o[9] meclis-i ḳudsī-niẓāmda [T 29a] meẓkūr olmaḳ ne ḥaddümüzdür? Kendi kemāl-i keremlerindendür. Duʿā-yı ʿömr ü devletlerinüñ ʿāmme-i mü'minīn üzre vücūb-ı şerʿīsinden ġayrı bu ʿabd-i faḳīrüñ ʿurūḳ u aʿṣābı, niʿmet ü iḥsān-ı peder-i ʿālī-güher-i bihişt-maḳarrlarıyla perverde olmaġın ḥālā duʿā-yı ʿömr ü devletleri sā'irden ziyāde bu ʿabd-i faḳīre farīża-i ẕimmet ḳılınduġı *ʿālimu's-sırr* [N 34b] *ve'l-ḫafiyyāt*'a[10] ʿıyāndur. Baʿd-ez-īn yine mevḳiʿ-i[11] mütenāsibede ḥüsn-i tedbīrleriyle duʿā-yı[12] ḫayrumuzı iġtinām[13] bābında luṭf u kerem, saʿādetlü, semāḥatlü, ʿāṭıfetlü[14] oġlum, sulṭānum ḥażretlerinüñdür.

Der-kenār Nüviştedür[15]. Benüm saʿādetlü, semāḥatlü, ʿāṭıfetlü[16] oġlum, sulṭānum ḥażretleri[17]! Ṭulūʿ-ı kevkeb-i mesʿūd, şeh-zāde-i āfıtāb-ı vücūd, şevḳle[18] kārgāh-ı ġayb-ı maʿnādan iki ḳumāş-ı tārīḫ-i nev-ẕuhūr bāfte-i mākū-yı[19] ḳalem olmaġın, pīçīde-i kāffe-i varaḳ ḳılınup nādī-i devlete dest-āvīz-i küstāḫāne ḳılındı. *Bi-meşī'eti'llāhi teʿālā*[20], bir vaḳt-i münāsibde ʿarża[21]-dāşte-i pīşgāh-ı cihān-penāhī

1 neşr: -A, -USA
2 heftümden: heftden USA
3 şevābitden aʿlā olan: şevābitden aʿlā USA
4 şehryārī: sipihr-i bārī A
5 -'da: -A, -USA: *Allah onu desteklesin (güçlendirsin) ve daim kılsın.*
6 kemter-i zebān-güẓār: kem-ḳadri zebān-güẓār A, Ö, kem-miḳdārı zebān-güẓārı USA
7 pür-cūd-ı: -A, -USA
8 dehr-i: duhūr-ı A
9 o: ve A
10 *Gizli, saklı çok ince şeyleri bilen (Allah).*
11 mevḳiʿ-i: mevāḳiʿ-i Ö
12 tedbīrleriyle duʿā-yı: tedbīrleriyle duʿā-i A, terbiyeleri ile duʿā-yı Ö
13 iġtinām: iʿtibār A
14 saʿādetlü, semāḥatlü, ʿāṭıfetlü: semāḥatlü, ʿāṭıfetlü A, saʿādetlü, ʿāṭıfetlü Ö, semāḥatlü USA
15 Der-kenār Nüviştedür: -A, -Ö, -USA
16 saʿādetlü, semāḥatlü, ʿāṭıfetlü: saʿādetlü A, USA, semāḥatlü, ʿāṭıfetlü Ö
17 oġlum, sulṭānum ḥażretleri: oġlum ḥażretleri A, sulṭānum ḥażretleri Ö, USA
18 şevḳle: şevḳile Ö
19 bāfte-i mākū-yı: yāfte-i mākū-yı USA
20 *Allah Teala'nın dilemesi ile…*
21 ʿarża: ʿarż A, USA

ḳılınmaḳ bābında reʾy ü[1] kerem sulṭānum ḥażretlerinüñdür[2]. Binā-yı ḥayāt-ı[3] faḳīrānemüz, derecāt-ı nerdübān-ı heftādı güẓer[4] itmegin endīşe-i maʿ tūhānemüz, bālā-yı[5] suʿ ūddan ʿāciz olup bu mertebe-i peste ancaḳ dest-res müyesser olmışdur. Ḳuşūrı ḥavāle-i [T 29b] naẓar-ı semāḥat buyurılmaḳ [A 27a] mercūdur. Bu maḳūle ḫıdmet-i vaẓīfe-i ḳadīmemüz olmaġla yine edāsına müsāraʿ at olındı.

30.2. Tārīḫ-i Velādet-i Şeh-zāde Sulṭān Meḥmed[6]

Mefāʿ īlün Mefāʿ īlün Mefāʿ īlün Mefāʿ īlün
Ḫidīv-i heft-kişver revnaḳ-ı evreng-i İskender
Ki oldı şimdi evc-i salṭanatda mihr-i tābende

Cihāndār-ı muʿ azzam Ḥażret-i Sulṭān Aḥmed kim
Felekler ārzū eyler derinde olmaġa bende

Ki ol[7] feyyāż-ı muṭlaḳ itdi iḥsān bir ciger-gūşe
Ki nūr-ı ʿ ārıżı ḫūrşīd-i tābāna ider ḫande

Zihī āyīne kim ṣūret-nümā-yı safḥa-i ḳudret
Vücūd-ı pākin itmiş ser-te-ser nūr ile āgende

Ḫoşā cevher ki cevher-baḫş-ı iḥsān-ḫāne-i *lā-rayb*
Anı görmiş viṣāḥü'ṣ-ṣadr-ı sulṭānīye erzende

Ferāhem-kerdedür ẕātında ṣāf-ı *aḥsenü't-taḳvīm*
Olınmış derdi gūyā ġayr-ı eṭfāle perākende

Gelelden cünbişe gehvāre-i gerdūn ṣalınmış mı[8]
Aña mānend bir şehzāde-i meh-rū-yı nāzende

Gice çıḳmazdı seyre bir[9] daḫı ol şeb murād üzre
Görüp ḥüsnin meh-i bedr olmasaydı[10] böyle şermende

---

1 ü: -USA
2 sulṭānum ḥażretlerinüñdür: sulṭānumuñdur A, Ö, USA
3 ḥayāt-ı: cenāb-ı A
4 güẓer: güẓār A
5 maʿ tūhānemüz, bālā-yı: maʿ tūhānemüz, bālāya Ö
6 *Manzume*: Ö 27a: *Başık* Ö: -A
7 ki ol: aña Ö
8 ṣalınmış mı: ṣalınması A
9 bir: -A
10 olmasaydı: olmış-ıdı A

Olur mānend-i Yūsuf ʿārıż-ı ḥavrā-firībinden[1]
Zenān-ı Mışrveş bānū-yı ḫāver pençe-efkende

[A 27b] Pederle māderüñ saʿdı aña itmiş sirāyet kim[2]
Felek terbīʿ-i saʿdın itdügi gün oldı zāyende

Humāyūn-per hümā-yı āşiyān-zād-ı saʿādetdür
Ki heft iḳlīmi itdi feyż-i bāli naḳş-yābende[3]

Cihān-ı nā-ḫoşı yümn-i[4] ḳudūmı eyledi ḫoş-ḥāl
Gelince böyle gelsün ʿāleme ṭıfl-ı ḫoş-āyende

Virüp yümn-i ḳudūmı çār-sūy-ı ʿāleme zīnet
Neşāṭından cihān oldı zer ü zīverle[5] zībende

Derūn-ı ṭopa āteş düşdi ḳopdı göñli şevḳinden
Ṣafādan ḳalmadı temkīn[6] ne ʿunṣurda ne maʿdende

Ṣafādan desti ḫalḳuñ inmez oldı sūy-ı[7] bālādan
Kimi vaḳf-ı duʿā olmış kimi olmaḳda raḳṣende

Felekler eyledi def mihr ü māhın baḥr gird-ābın[8]
Zemīn ü āsmān hem raḳṣ idüp hem[9] oldı ḫ^v^ānende

Duʿā-yı devleti bir gūne vācib Ehl-i İslām'a
K'aña[10] āmīn diye rūḥ-ı revende cism-i āyende

Dıraḫt-ı devletin bār-āver itsün ḥażret-i Bārī
Ola bīḫinden[11] aʿdānuñ nihāl-i ʿömri ber-kende[12]

---

1 -firībinden: -firībinde A
2 sirāyet kim: sirāyet-kim A, Ö
3 bāli naḳş-yābende: naḳş-ı ḥüsn-i tābende A, naḳşı ile tābende Ö
4 yümn-i: feyż-i A, Ö
5 zīverle: zīvere ki A
6 temkīn: ġamgīn Ö
7 desti ḫalḳuñ inmez oldı sūy-ı: dest ḫalḳuñ inmez oldı A
8 māhın baḥr gird-ābın: māhı baḥr gird-ābın A, māhı baḥr gerdānın Ö
9 hem: -A
10 k'aña: aña A, Ö
11 bīḫinden: bīḫinde A
12 ʿömri ber-kende: ʿumrevī perākende A

[A 28a] Duʿā-gūy-ı eb ü ecdādı[1] Nābī bu meserretden
Olup mānend-i bülbül naġme-i tāze-serāyende

Didi tārīḫden ḫoş taʿmiye resminde tārīḫin[2]
Ola Sulṭān Muḥammed ʿizz ü devlet birle pāyende (1117)

30.3. Tārīḫ-i Dīger[3]

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün
Ẕāt-ı Sulṭān Muḥammed-i şeh-zād[4]
Şems-i iḳbāl ü[5] nūr-ı ṣāfīdür

Eylemek ṣaḥn-ı ʿālemi teşrīf
Yümn ile[6] ʿaṣruñ ittiṣāfıdur

Nūr-ı çeşm-i cihāniyān dinmek
Maʿnī-i ġayr-ı iḫtilāfīdür

Añа olmaḳ semiyy-i faḫr-ı rusül
Şeref ü[7] meymenetde vāfīdür

Fi'l-ḥaḳīḳa o nām-ı ʿarş-efrūz
Ġayr içün şöhret-i iżāfīdür

Cümle āfātdan müsemmāsı
Yümn-i teʾṣīr ile muʿāfīdür[8]

Dünyevī uḫrevī o ism-i şerīf
ʿİllet ü miḥneti münāfīdür

Sāl-i tārīḫini suʾāl idene
Nābīyā bu cevāb-ı ṣāfīdür

Añа tārīḫ bu kifāyet ider
Cümle tārīḫe bu telāfīdür

---

1 -gūy-ı eb ü ecdādı: eb ü ecdād A
2 tārīḫin: tārīḫçün A
3 Ö 28a: *Başlık* Ö: -A
4 şeh-zād: şeh-zāde A
5 iḳbāl ü: iḳbāle A
6 yümn ile: yümnle A
7 ü: -A
8 *beyt*: -Ö

Rūḥ-ı pāk-ı resūl-i kevneyne
Ṣalavāt-ı şerīf kāfīdür. Sene 1117[1]

30.4. Tārīḫden Evvel Yazılan Mektūbuñ Tetimmesidür[2]

Benüm nūr-ı çeşmüm, iftiḫārum! Nüsḫa-i **Ḫayr-ābād** şimdiye dek resīde-i [N 35a] naẓar-ı enverüñüz olmadıysa Anaṭolı ḳużātından Fāʾiḳ Efendi[3] nām duʿā-cuñuzdan muṭālebeye himmet buyurasız. Malāṭiyyeli Ġalaṭa ḳassāmı ile müştehir[4] bir monlā-zāde bu ṭarafdan nüsḫasın [A 28b] götürmişdi[5]. Fāʾiḳ Efendi dāʿīñüz taḥṣīl ve sulṭānuma īṣāl iderler. Medāyiḥ-i şehryārī daḫı ol[6] nüsḫada ibḳā olınmışdur. Bāḳī luṭf u kerem cenāb-ı ʿālī-şānuñdur.

31. (Başlıksız)[7]

Benüm ʿināyetlü, semāḥatlü[8] oġlum, sulṭānum ḥażretleri! Allāh teʿālā muʿammer eyleye[9]! Saʿādetlü, devletlü[10] ṣadr-ı aʿẓam pederüñüz ḥażretlerinüñ[11] bu dāʿī-i ḳadīm[12] ile ülfet-i sābıḳa-i ṣādıḳānelerinden nāṣī bu duʿā-nāme, taḥrīri ʿaḳābinde[13] bir nevāziş-nāme-i ʿaliyyeleri, tevārüd idüp taʿmīr-i[14] ḫāṭır-ı kesīrümüz buyurmaları ile[15] tecdīd-i ḫıdmet-i duʿā-güẕārī itdügümüzden ġāyrı[16] tārīḫ-i faḳīrānemüzüñ[17] bir ṣūreti, anlar ṭarafına irsāl olınmayup āḫerden istimāʿ itmeleri, żamīr-i enverlerine[18] mūriṣ-i keder olmamaġ içün[19] anlar ṭarafına irsāl[20] olınmışdur. Pīşgāh-ı

1 sene 1117: -A
2 Tārīḫden Evvel Yazılan Mektūbuñ Tetimmesidür: -A, -Ö, -USA, R 109a
3 efendi: -A
4 müştehir: şöhret USA
5 götürmişdi: görmiş idi A, götürmişdür Ö
6 medāyiḥ-i şehryārī daḫı ol: meddāḥ-ı şehryārī daḫı o A
7 KB 108a, R 109a, S5 30a, S6 30a, T 29b.
8 semāḥatlü: -USA
9 Allāh teʿālā muʿammer eyleye: -USA
10 devletlü: -USA
11 ḥażretlerinüñ: ḥażretleri USA
12 ḳadīm: ḳadīme USA
13 ʿaḳābinde: ʿaḳībinde USA
14 taʿmīr-i: -A
15 buyurmaları ile: buyurmalarıyla A, USA
16 itdügümüzden ġāyrı: itdügümüz ġāyr-ı A
17 faḳīrānemüzüñ: faḳīrānemüz A
18 enverlerine: münīrlerine Ö
19 olmamaġ içün: olmamaġ-çün A, USA
20 olınmayup āḫirden istimāʿ … anlar ṭarafına irsāl: -USA

cihān-penāhīye ʿarż olınmaḳ dāʿiyesi, ḫāṭır-ı şerīfüñüzden ser-zede olursa luṭf u iḥsān buyurup nüsḫasın anlar ṭarafından tefaḥḥuṣ buyurup yine anlaruñ reʾy ü taşvībiyle ʿarż buyurılur ise[1] [T 30a] bu duʿācuñuzı ḳat ḳat memnūn-ı[2] iḥsān buyurmış olursız. Defterdār-zāde ʿAlī Aġa ḳuluñuz, ekşer evḳātda bu duʿācuñuzuñ ḫānesine mülāzım olup muḳaddemen pederleriyle daḫı ülfetümüz olmaġla kendülere[3] ḫaylī taʿalluḳ-ı ḫāṭır kesb olınup şebān-rūz, saʿādetlü sulṭānumuñ medāyiḥ-i aḫlāk ve maḥāsin-i evṣāfları nüsḫaların idāre itmedeyüz. Lākin bu diyāra dil-beste olup bu ṭarafda basṭ-ı firāş-ı iḳāmet niyyeti ile bir şeyʾ-i cüzʾiyye[4] niyāzmend olmaġla kendüyi baʿde'l-yevm, bu faḳīrüñüze[5] hibe itmek vechiyle[6] mesʾūline müsāʿade-i ʿaliyyeñüz ṣudūrı, bu dāʿīñüze vesīle-i minnet olıcaġı bī-raybdür[7]. *Bāḳī ed-duʿā* [8].

[A 29a]

32.1. Nābī Efendi, Merḥūm Birāderi Maḥmūd Aġa Tīmārını, Oġullarına Ḳaṣr-ı Yed itmekle Berātı İḫrāc Olınmaḳ İçün Niyāz-ı Şāʿirānesidür[9]

Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü[10] sulṭānum, *eṭāla'llāhu beḳāhu* ḥażretlerinüñ hem-sāye-i felek-i nühüm ve hem-pāye-i mustaḳarr-ı[11] dühüm āvīzişgeh-i[12] ḳanādīl-i Şüreyyā vü Sühā ve āmīzişgeh-i ṭavāʾif-i uli'n-nühā[13] olan dīvān-ḫāne-i mekārim-esās-ı ʿilliyyīn-mümāslarınuñ derece-i pāyīn ve mirḳāt-ı pestine[14] vażʿ-ı cebīn-i ḍarāʿat-āyīn ḫilālinde maʿrūż-ı dāʿī-i kemterīn[15] budur ki Cenāb-ı Ḥaḳ cellet[16] ḳudretuhu, gevher-i bāzū-yı devlet[17] olan vücūd-ı maʿālī-penāhların dürc-i

---

1 taşvībiyle ʿarż buyurılur ise: taşvībiyle ʿarż buyurılur-ısa A, taşvīri ile ʿarż buyurılur ise USA
2 duʿācuñuzı ḳat ḳat memnūn-ı: duʿācuñuza ḳat ḳat USA
3 kendülere: kendilere Ö
4 bir şeyʾ-i cüzʾiyye: şeyʾ-i cüzʾīye Ö
5 faḳīrüñüze: faḳīrüñüz A
6 vechiyle: vechile A
7 minnet olıcaġı bī-raybdür: minnet olıcaġı raybdür A, minnet olacaġı bī-raybdür Ö, minnetdür USA
8 *Bāḳī ed-duʿā*: bāḳī luṭf u kerem devletlü sulṭānumuñdur Ö, bāḳī USA
9 Ö 35a, USA 26b: *Başlık* A: Ḥācı Maḥmūd'uñ Tīmārı Ferāġından Müsāʿadesi-çün Duʿā-nāmesidür T
10 saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü: saʿādetlü, semāḥatlü, ʿāṭıfetlü A
11 felek-i nühüm ve hem-pāye-i mustaḳarr-ı: felek-i mustaḳarr A
12 āvīzişgeh-i: āvīz-i şebeke-i USA
13 *Akıllı kimseler, akıl sahipleri…*
14 pestine: pesendīde Ö, USA
15 kemterīn: kemteri A
16 *cellet*: *celle* Ö, USA
17 devlet: himmet Ö

emn ü[1] selāmetde mekīn [T 30b] ve mihr-i[2] sipihr-i [N 35b] rifʿat ü fażīlet olan ẕāt-ı ʿālī-cāhların burc-ı ʿāfiyet ü ʿizzetde āsūde-nişīn idüp lemʿa-i ināyetlerin kūşe-i güzīnān-ı tīre-rūz ve çeşm ü dest-i[3] ḥimāyetlerin ḥācetmendān-ı dīde-dūz-ı firḳatden[4] zāʾil eylemeye! Āmīn. Birāderümüz Ḥācı[5] Maḥmūd nām bendeñüz, pīr ü nā-tüvān olup[6] muḥāfıẓ-ı Raḳḳa, saʿādetlü Yūsuf Pāşā Ḥażretleri pederüñüzle[7] ʿArab Seferi çün[8] Ḥaleb'e geldüklerinde ḳadīmden taşarrufında olan zeʿāmetin[9] ḥüsn-i rıżāsıyla şulbī oġulları el-Ḥāc Muḥammed ve İsmāʿīl nām ḳullaruñuza[10] ḳaṣr-ı yed idüp vezīr-i mūmā ileyh ḥażretleri, taḥvīl ü teẕkere[11] iḥsān itmeleri ile āsitāne-i[12] devletde berāt-ı iḥsān olınmaḳ içün[13] irsāl olınmışdur. *Bi-ḥasebi'l-ḳānūni'l-ḳadīm ve bi-ḥasebi'ṭ-ṭarīḳi'l-meslūk ʿalā-vechi's-suhūlih*[14] ṣūret-yāb-ı ḥuṣūl olur ise[15] niʿme'l-meʾmūl [16] ve illā nevʿan ʿuḳde-i işkāl ve taʿvīḳe dūçār olmaḳ iḥtimāli [A 29b] vāḳiʿ olup devletlü, ʿināyetlü[17] sulṭānumuñ [N 36a] taḥrīk-i enāmil-i iltimāslarına vā-beste olmaḳ ṣūreti nümāyān olursa devletlü sulṭānumuñ hubūb-ı nesīm-i niʿmet[18] ü şefḳatleri çeşm-dāşt-ı niyāz-ı faḳīrānemüzdür. Bu dāʿī-i kemterlerinüñ[19] iʿtiḳādında meṣāliḥ-i żarūriyyemüz, devletlü sulṭānumuñ[20] cerīde-i

---

1 -penāhların dürc-i emn ü: -penāhīlerin dürc-i emn ü A, -penāhların emn ü Ö, -penāhların dürc-i emn USA
2 ve mihr-i: ve neyyir-i A, Ö
3 çeşm ve dest-i: çeşm-dost-ı Ö
4 firḳatden: farḳından Ö, firḳatde USA
5 Ḥācı: el-Ḥāc Ö
6 ü nā-tüvān olup: nā-tüvān A
7 ḥażretleri pederüñüzle: pederüñüz ile USA
8 seferi çün: seferi-çün A, seferinde USA
9 zeʿāmetin: tīmāruñ USA
10 el-Ḥāc Muḥammed ve İsmāʿīl nām ḳullaruñuza: el-Ḥāc Maḥmūd ve İsmāʿīl nām ḳuluñuza A, USA
11 teẕkere: teẕkīre A
12 teẕkere iḥsān itmeleri ile āsitāne-i: teẕkere iḥsān itmeleriyle āsitāne-i A, USA
13 olınmaḳ içün: olınmaġ içün Ö
14 *-meslūk*: *-mülūk* A, Ö; *suhūleti* A, USA: *Eski kanuna ve halihazırda kabul edilen sisteme göre kolay bir şekilde…*
15 olur ise: olursa A, USA
16 *Ümidin gerçekleşmiş olması, ne âlâ…*
17 ʿināyetlü: -USA
18 niʿmet: himmet Ö
19 faḳīrānemüzdür, bu dāʿī-i kemterlerinüñ: faḳīrānedür, bu dāʿī-i kemterlerinüñ A, faḳīrānemüzdür, bu dāʿī-i kemterīn USA
20 żarūriyyemüz, devletlü sulṭānumuñ: ṣūriyyemüz, devletlü sulṭānumuñ Ö, żarūretümüz, devletlü sulṭānumuñ USA,

iltizām-ı müşfiḳānelerinden[1] mesṭūr u muḥarrer ve mehtāb-ı[2] ḫāṣṣe-i [T 31a] āṣafānları[3] aḳsāmından maʿdūd buyurılmaḳ mertebeleri, meczūm u muḳarrer olmaġın taṣvīr-i[4] ʿācizānemüz taṣdīḳ ve mefhūm-ı iʿtiḳād-ı ṣādıḳānemüz teʾyīd ü taḥḳīḳ buyurılmaḳ bābında luṭf u[5] iḥsān ve emr ü fermān[6]; ʿināyetlü, faẓīletlü, semāḥatlü[7] sulṭānum ḥażretlerinüñdür[8].

32.2. Der-kenār Nüviştedür

Benüm menbaʿ-ı merḥamet ve maʿden-i mürüvvet sulṭanum ḥażretleri, egerçi ıṭnāb u tafṣīlāt ile ḥużūr-ı şerīfüñüzde[9] irtikāb-ı küstāḫī-i taḥrīrden şerm ü ḥicāb muḳarrer olmaġla[10], ammā bu faḳīr ḥaḳḳında rayiḥa-i fāyiḥa-i teveccüh ü iltifātuñuz şemm olmaġla bu[11] maḳūle ḥālāt-ı lāʾubāliyāneye ictirāʾ[12] olınmışdur. Muḳaddimen, bu dāʿīñüze bāb-ı feyż dāmād-ı şehryārī ṭarafından münfetiḥ olmaġla [N 36b] Cenāb-ı Ḥaḳ, anlaruñ şümār-ı[13] ḫāki ḳadar sulṭānuma ʿömrler[14] iḥsān eyleye. Gūyā perverde-i iḥsānı olduġum Muṣāḥib Pāşā ḳadar sulṭānumuñ südde-i saʿādetine rabṭ-ı ḫāṭır itmişümdür[15]. Ḫuṣūṣan, nūr-ı dīde-i maḫṣūṣumuz maġfūrun le-hu Rāmī Pāşā'nuñ ekşer eḳārib ü[16] ḫuddāmı, ḫıdmet-i ʿaliyyeleriyle müşerref olup bāb-ı ecānibe gitmedüklerinden daḫı ḳat ḳat mesrūr olup ṭaraf-ı eşrefe ʿalāḳa-i irtibāṭ-ı faḳīrānemüz müteżāʿif olmışdur. Fıṭrat-ı aṣliyyeñüzden[17] olan ḳadr-şināslıḳ, bu dāʿī ḥaḳḳında ẓuhūr iden sevābıḳ-ı iltifāt [T 31b] ü ʿināyetleri,

---

1 müşfiḳānelerinden: müşfiḳānelerinde A, Ö, müşfiḳānlarından USA
2 ve mehtāb-ı: mehtāb-ı A, USA, ve mühimmtāb-ı Ö
3 āṣafānları: āṣafāneleri Ö
4 taṣvīr-i: taṣavvur-ı A, Ö, USA
5 buyurılmaḳ bābında luṭf u: buyurılmaḳ bābında luṭf Ö
6 ve emr ü fermān: -USA
7 ʿināyetlü, faẓīletlü, semāḥatlü: ʿināyetlü, faẓīletlü A, ʿināyetlü USA
8 ḥażretlerinüñdür: ḥażretlerinüñ A
9 tafṣīlāt ile ḥużūr-ı şerīfüñüzde: tafṣīlātla ḥużūr-ı şerīfüñüzde A
10 muḳarrer olmaġla: muḳarrer: -USA, muḳarrerdür Ö
11 ammā bu faḳīr … … şemm olmaġla bu: bu A, ammā bu faḳīr ḥaḳḳında rayiḥa-i fāyiḥa-i teveccüh ü iltifātuñuz şemm olınmaġla Ö, ammā bu faḳīr ḥaḳḳında rayiḥa-i fāyiḥa-i teveccüh ü iltifātuñuz şemm olınmaġla bu USA,
12 lāʾubāliyāneye ictirāʾ: lāʾubāliyāneye icrā A
13 şümār-ı: şerer-i USA
14 ʿömrler: ʿömr A, Ö, USA
15 itmişümdür: itmişdür A, Ö
16 ü: -A, -USA
17 aṣliyyeñüzden: aṣliyyeñüzde A, Ö, USA

ḫod dīde-i żamīrümüzi[1], ḫalḳa[A 30a]-āsā, bāb-ı saʿādetetüñüze bend eyledügi[2], in-şāʾa'llāhu teʿālā, sulṭanumuñ daḫı meşhūd-ı āfıtāb-żamīrleridür. Bināʾ-ber-īn vāḳiʿ olan taḥrīrāt-ı[3] müteşevviḳāne ve taʿbīrāt-ı bī-tekellüfānelerümüzi[4], leẕẕet-i muḥāṭaba-i ḫayāliyyede bī-iḫtiyārlıġumuza ḥaml ile bu dāʿīlerin[5] ḥaḳḳında cereyān iden zülāl-i iltifātları, inḳiṭāʿ bulmamaḳ emrinde sāye-i şecere-i mekārim-i celiyyelerine ilticā [N 37a] olınur[6]. Bāḳī luṭf u kerem; ʿināyetlü, merḥametlü, mürüvvetlü[7] ẕāt-ı bülend-cāhlarınuñdur. Bende Yūsuf Nābī[8].

33. Nābī Efendi-zāde Ḫayru'llāh Çelebi ʿUhdesinde Olan Rüsūm-ı Ḳahve Muḳāṭaʿası Mālikānesine Taʿarruż Olınmaġla İstiḥkāmını Recā ile Mesʾūline Müsāʿade Buyurılmaḳ Bābında İltimās-nāmesidür[9]

Saʿādetlü, fażīletlü, ʿināyetlü, ḥaḳīḳatlü[10], nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, ʿāzīzüm ve mükerremüm[11], aġa-yı ʿālī-şānum, oġlum, sulṭānum ḥażretlerinüñ hem-rütbe-i mecālis-i ḳudsiyān ve hem-derece-i maḥāfil-i rūḥāniyān olan nādī-i refīʿü'ş-şān-ı feżāʾil-nişānlarına aḳsām-ı iḫlāṣ ve envāʿ-ı iḫtişāṣ ile żamīme-i evrād-ı kerrūbiyān[12] olmaġa şāyān şerāʾif-i daʿavāt-ı ṣādıḳa ve leṭāʾif-i taḥiyyāt-ı lāyıḳa [T 32a] niṣārı ẕeylinde ʿarża-dāşt-ı[13] dāʿī-i dīrīneleri budur[14] ki benüm nūr-ı dīdem, saʿādetlü, mekremetlü oġlum[15], sulṭānum ḥażretleri! Taḥrīrine şürūʿ olınacaḳ zamān[16] bu dāʿīñüzüñ lisānına ve ne cenāb-ı saʿādetüñ semʿ-i şerīfine münāsib [N 37b] maʿnā degül,

1 dīde-i żamīrümüzi: dīdemüzi USA
2 ḫalḳa-āsā, bāb-ı saʿādetetüñüze bend eyledügi: ḫalḳa-āsā, bāb-ı saʿādetüñüze bend eyledügi Ö, ḫalḳa-i āsiyāb eyledügi USA
3 taḥrīrāt-ı: taʿbīrāt-ı Ö
4 taʿbīrāt-ı bī-tekellüfānelerümüzi: taḥrīrāt-ı bī-tekellüfānelerümüzi Ö, taʿbīrāt-ı tekellüfānemüzi USA
5 dāʿīlerin: dāʿīleri A, Ö
6 celiyyelerine ilticā olınır: cebeliyyelerine ilticā olınır A, celīlelerine ilticā olınır Ö, celiyyelerine ilticā olındı USA
7 ʿināyetlü, merḥametlü, mürüvvetlü: -A, ʿināyetlü, merḥametlü Ö
8 Bende Yūsuf Nābī: -A, -Ö, Bende Yūsuf USA
9 Ö 36b, USA 28a: *Başlık* Ö: Nābī Efendi-zāde Ḫayru'llāh Çelebi ʿUhdesinde Olan Rüsūm-ı Ḳahve Muḳāṭaʿası Mālikānesine Taʿarruż Olınmaġla İstiḥkāmı Recā İle Mesʾūline Müsāʿade Buyurılmaḳ Bābında İltimās-nāmesidür USA
10 ḥaḳīḳatlü: -A, -USA
11 ʿāzīzüm ve mükerremüm: ʿāzīz ü mükerrem Ö
12 kerrūbiyān: girībān A
13 niṣārı ẕeylinde ʿarża-dāşt-ı: şenāsı ẕeylinde ʿarża-dāşt-ı A, niṣārı ẕeylinde ʿarża-dāşte-i Ö, USA
14 dīrīneleri budur: dīrīnleri budur Ö, dīrīneleridür USA
15 nūr-ı dīdem, saʿādetlü, mekremetlü oġlum: nūr-ı dīdem USA, saʿādetlü, mekremetlü oġlum Ö
16 taḥrīrine şürūʿ olınacaḳ zamān: taḥrīr şürūʿ olınacaḳ zamān A, taḥrīrine şürūʿ olınacaḳ mādde USA

ammā cenāb-ı şerīfüñüzden[1] ümīdvār-ı luṭf u ʿināyet olduġumuzdan nāşī hezār şerm ü ḥicāb ile taṣdīʿe ümmīd-i ʿafvuñuz taḳdīmiyle cesāret olınur. Ḫulāṣa-i teşbīb[2] budur ki Ḥaleb muḳāṭaʿātından bir muḳāṭaʿa[3], [A 30b] nā-çīz bende-zādeñüz üzerine[4] mālikāne itdirilmiş idi[5]. Müntefiʿ-i bahā muḳāṭaʿātı, ibtidā-yı ẓuhūr-ı mālikānede[6], çāpük-destān-ı dünyā-perest maḳūleleri, rübūde-i çengāl-i taṣarruf idüp fāʾideleri, birḳaç sene muḥaṣṣıllar ʿuhdesinde ḳalup taḥammüli[7] mertebesine ṭāliblerine iltizāmen virür idi[8]. Üç dört seneden ṣoñra yine Ḥaleb muḥaṣṣıllarınuñ ʿarżıyla[9] Ḥaleb fürūḫtı üzre ṭālibine mālikāne olmaġ içün[10] müʾekked fermānlar vārid olmaġın Ḥaleb taḥmīşi[11] aṣıl mālı egerçi altı biñ yüz ġurūş[12] olup lākin Baġdād ve Ḥicāz[13] ṭaraflarından vürūdı muʿtād olan ḳahve münḳaṭıʿ olmaġla muḥaṣṣıllar żarūrī beşer biñ ġurūşa[14] virirler idi. Bināʾ-ber-īn taʿayyüş olmaḳ ümmīdiyle beş biñ ġurūşa[15] muḥaṣṣıl ʿarżıyla mālikāne berāt olınmış idi[16]. Dört beş seneden berü *ʿAlime'llāhu ve ʿalime ahāli'l-Ḥaleb*[17], [N 38a] beş biñ ġurūşı daḫı tamāmen[18] istīfā olınamayup [T 32b] bir miḳdār żarar irtikāb itmedeyüz. Her[19] muḥaṣṣıl, bunı zebān-güẕār itmeyüp sene-i māżiyede[20] muḥaṣṣıl olan ʿAbdu'r-raḥman nām muḫīll ü mekkār; bu pederüñüze[21], saʿādetlü, devletlü, mürüvvetlü[22] İbrāhīm Pāşā Ḥażretleri muḫlişüñüzüñ żamāʾimiy-

---

1 cenāb-ı şerīfüñüzden: cenāb-ı kerīmüñüzden Ö, cenābuñuzdan şerīfüñüzden USA
2 teşbīb: teşebbüş USA
3 muḳāṭaʿa: muḳāṭaʿa-ı Ö
4 üzerine: üzerinde yine A
5 itdirilmiş idi: itdirilmiş-idi Ö
6 muḳāṭaʿātı ibtidā-yı ẓuhūr-ı mālikānede: muḳāṭaʿātı ibtidā-yı ṭahūr-ı mālikānede A, muḳāṭaʿātı ibtidā-i ẓuhūr-ı mālikāne itdirilmesi USA
7 taḥammüli: taḥammül A
8 virür idi: virürler idi A, Ö
9 Ḥaleb muḥaṣṣıllarınuñ ʿarżıyla: -Ö, muḥaṣṣıllaruñ ʿarż ile USA
10 olmaġ içün: olmaḳ içün USA
11 taḥmīşi: taḥmīşi A, taḥmīsi USA
12 yüz ġurūş: ġurūşa USA
13 ve Ḥicāz: -Ö
14 ġurūşa: ġurūş USA
15 virirler idi. Bināʾ-ber-īn taʿayyüş olmaḳ ümīdiyle beş biñ ġurūşa: virirler idi. Bināʾ-ber-īn taʿayyüş olmaḳ ümīdiyle beşer biñ ġurūşa Ö, -USA
16 berāt olınmış idi: berāt olınmış-ıdı Ö, ve berāt olınmış idi USA
17 *ʿalime'llāhu ve ʿalime ahālī'ü'l-Ḥaleb*: *ʿalime'llāhu ve ʿullimū ahāli'l-Ḥaleb* Ö, *ʿalime'llāhu ve ʿalime* ahālī-i Ḥaleb USA: *Allah ve Halep halkı (da) bilir.*
18 ġurūşı daḫı tamāmen: ġurūşı daḫı USA
19 itmedeyüz, her: itmedeyüz, her Ö, USA
20 māżiyede: māżiye A
21 mekkār; bu pederüñüze: mekkāra; bu pederüñüze A, mekkār; bu pederüñüz USA
22 saʿādetlü, devletlü, mürüvvetlü: saʿādetlü, mürüvvetlü USA

le[1] leṭāʾif peydā ve bizüm lisānumuzdan naḳl u inhā itmekle ḥarīf-i merḳūm gerçekden renciş-i ḫāṭır yapup aḫẕ-ı intiḳām sevdāsıyla muḳāṭaʿa-i merḳūmenüñ tefāvüti olan biñ yüz ġurūş baḳāyā nāmıyla ʿarż idüp taḥṣīl içün fermān irsāl itdirmegin ḥālen olan muḥaṣṣıluñ daḫı ḳuvvet-i ṭāmiʿası tenfīẕine muḥarrik olmaġla bu pīrligümüzde müddet-i ʿömrümüzde görmedük[2] miḥnet-i lā-yuṭāḳa[3] [A 31a] giriftār eylediler. Berātumuzuñ sūṭūrında muḥaṣṣıllar żarar iddiʿā itmeyüp itdügi taḳdīrde daḫı mesmūʿ olmamaḳ[4] aʿẓam-ı şūrūṭından iken muḥaṣṣıl[5] iṣġā itmeyüp köhne-pāpūş[6] u firāşumuzı fürūḫt itdirmege bir ramaḳ ḳalmış iken[7] nā-gāh nesīm-i ʿināyet-i[8] İlāhī vezān olup Ḥażret-i Ḫudā-yı [N 38b] bī-çūn; saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü[9] āṣaf-ı ṣāḥib-i kerem, ṣadruʾṣ-ṣudūr-ı aʿẓam[10] efendimüz ḥażretlerinüñ sāye-i devletlerin memālik-i ʿālemden [T 33a] zāʾil eylemeye! Ḥaḳīḳat-ı ḥāle vāḳıf olmalarıyla Ḫıżır-ı meded-res gibi fermān-ı ʿafv ü iḥsānları[11] imdādumuza irişüp ʿaynı ile ḥüccet-i ʿatāḳ menzilesinde bu pīr-i nā-tüvānı pençe-i muṭālebe-i lā-yuṭāḳdan āzād buyurmalarıyla bī-iḫtiyār, ehl ü ʿiyālümüz ile bükāʾ-i sürūr[12] ile duʿā-yı ʿömr ü devletlerine ṣarf-ı evḳāt olınmışdur[13]. Cenāb-ı Ḥaḳ, vücūd-ı kerīmānelerin[14] daḫı mekkāre ve mefāsid-i[15] ʿālemden viḳāye-i Rabbānīsinde emīn ve bed-ḫᵛāhların ser-nigūn ve ḥazīn eyleye, āmīn[16]. Bu luṭfuñ şükrinden bizʿāciziz, Allāh teʿālā, mükāfātın[17] eyleye! Lākin benüm saʿādetlü[18], nūr-ı dīdem, iḥsān buyurılan fermān-ı ʿālī-şāndan[19] baʿde'l-yevm yā māl-i[20] ḳadīmiyle ḳabūl idüp yāḫūd ḳaṣr-ı yed içün berātumuz irsāli fermān buyurılmış, ḥālen[21] Yaḥyā Aġa

---

1 muḫlişüñüzüñ żamāʾimiyle: żamāʾimiyle A, muḫlişüñüzüñ żamāʾimi ile USA
2 müddet-i ʿömrümüzde görmedük: müddet-i ʿömrümüzde görmedügümüz Ö
3 lā-yuṭāḳa: lāyıḳ u USA
4 daḫı mesmūʿ olmamaḳ: daḫı mesmūʿ olmamaġla A, mesmūʿ olmamaḳ USA
5 muḥaṣṣıl: muḥaṣṣıllar Ö
6 -pāpūş: -pāy-ı pūş A, pūşiş Ö
7 ḳalmış iken: ḳalmışken A, ḳalmış-iken Ö, USA
8 ʿināyet-i: ʿāṭıfet-i Ö
9 saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü: saʿādetlü, ʿināyetlü A, saʿādetlü, devletlü USA
10 ṣadruʾṣ-ṣudūr-ı aʿẓam: ṣadruʾṣ-ṣudūr Ö
11 iḥsānları: iḥsān A
12 ile bükāʾ-i sürūr: bükā vü sürūr A, ile bükā vü sürūr Ö
13 olınmışdur: ḳılınmışdur Ö
14 kerīmānelerin: kerīmlerin Ö
15 mefāsid-i: mefāside-i A
16 ser-nigūn ve ḥazīn eyleye, āmīn: ser-nigūn eyleye A, ser-nigūn eyleye, āmīn USA
17 mükāfātın: mükāfāt A, Ö
18 saʿādetlü: -USA
19 ʿālī-şāndan: ʿālī-şān A, ʿālī-şānda Ö, USA
20 māl-i: ḥāl-i A
21 irsāli fermān buyurılmış ḥālen: irsāli fermān buyurılmış A, irsāl-i fermānı buyurılmış ḥālen Ö, irsāl-i fermān buyurılmış ḥālen USA

oġlumuzla[1] irsāl olındı. Eger māl-i ḳadīmiyle ḳabūl ider bulınur ise[2] Allāh teʿālā mübārek eyleye! Lākin ṭālib-i[3] ẓuhūr itmeyüp [N 39a] muḥaṣṣıllar ʿuhdesinde ḳalmaḳ iḳtiżā iderse[4] anlar daḫı beş biñ ġurūşa ancaḳ müşteri bulabilürler. Bizüm āsiyābumuz[5] teḳāṭurı muʿtād olan mā ʾ-i nā-çīzüñ inḳiṭāʿı, anlaruñ nehr-i[6] ʿamīḳine çendān imdād idemedügi bedīhīdür. Devletlü, [T 33b] ʿināyetlü āṣaf-ı aʿẓam efendimüz[7] ḥażretlerinüñ ḫāk-i ʿizzetlerine, küstāḫāne bir[8] ʿarżuḥālcik taḥrīrine cesāret olındı. [A 31b] Ġā ʾibāne ġam-ḫʷār-ı ġayret-keşümüzüñ cümleden aḳdemi[9] cenāb-ı saʿādetüñüz olmaḳ ḫayāli, żamīr-i kesīr-i peder-i pīrde cāy-gīrdür. Sarāy-ı humāyūna[10] teşrīf buyurduḳları eṣnāda saʿādetlü oġlum ḥażretleri daḫı ḥiṣṣeñüze düşen niyāz-ı lisānīde ve[11] tefhīm-i keyfiyyet-i ḥālde mā-fi'ż-żamīrüñüz olan luṭf u ʿināyeti icrā ve[12] bu peder-i nā-tüvānı, sinn-i heftād u heştād eṣnāsında ʿināyetle[13] iḥyā ve beyne'n-nās, şerm ü ḥicābdan rehā ve berāt-ı ḳadīm üzre ibḳāya teveccüh-i tāmmuñuz niyāz iderüz. Cenāb-ı Ḥaḳ, sizleri daḫı hengām-ı pīr ü[14] nā-tüvānīde ıżṭırāb u iftiḳārdan [N 39b] rehā eyleye, āmīn! Benüm nūr-ı dīdem ʿalima'llāh, Yaḥyā Aġa ḳuluñuz pā-der-rikāb iken namāz-ı ṣubḥ eṣnāsında telāş ile[15] taḥrīr olınmışdur. Perīşān-ı[16] taʿbīrātumuzdan aġmāż-ı çeşm, tesāmuḥ buyurılmaḳ mercūdur. Birḳaç gün muḳaddem, bir ġazel-i nev-zemīn dilden ser-zede[17] olmaġla hediyye-i şāʿirānemüz ḥużūr-ı saʿādete ihdāya ictirā ʾ[18] olındı. Bāḳī luṭf u kerem cenāb-ı kerīmüñüzüñdür[19].

---

1 oġlumuzla: oġlumuz ile A
2 bulınır ise: bulınırsa A, Ö, USA
3 eyleye, lākin ṭālib-i: lākin meṭālib-i A, eyleye, lākin ṭālibi USA
4 iderse: ider ise A
5 āsiyābumuz: āsiyābumuza Ö
6 nehr-i: nehy-i A
7 ʿināyetlü āṣaf-ı aʿẓam efendimüz: ʿināyetlü āṣaf-ı aʿẓam efendimüzüñ Ö, āṣaf-ı aʿẓam efendimüz USA
8 ḫāk-i ʿizzetlerine, küstāḫāne bir: ḫāk-ʿizzetlerine, küstāḫāne bir Ö, ḫāk-ʿizzetlerine, küstāḫāne bu USA
9 cümleden aḳdemi: cümleden aḳdem A, cümle aḳdemi USA
10 humāyūna: humāyūnı A
11 lisānīde ve: lisānīde A, USA
12 ve: -USA
13 eṣnāsında ʿināyetle: eṣnā-i ʿināyetle A, eṣnāsında ʿināyet ile USA
14 pīr ü: pīrī ve Ö, pīr USA
15 ile: eyleye A
16 perīşān-ı: perīşānī-i A
17 nev-zemīn dilden ser-zede: nev-zemīn ser-zeden A, nūr-ı zemīn ser-zede USA
18 ictirā ʾ: icrā A:
19 Bāḳī luṭf u kerem cenāb-ı kerīmüñüzüñdür: Bāḳī luṭf u kerem cenāb-ı kerīmlerinüñdür Ö, -USA

34. Bu daḫı Keşīrü'n-nevāl, Ḥażret-i Veliyyü'n-niʿam-ı Maʿārif-ḫıṣāl Cānibine Ḫayr-ābād nām Te'līfin Ḥużūr-ı Humāyūnda Taḥsīn-i Recāsına İrsāl Eyledügi Mektūb-ı Leṭāʾif-iştimālidür[1]

Benüm devletlü, saʿādetlü, semāḥatlü[2] nūr-ı dīdem, oġlum, sulṭānum, aġa-yı kerīmü'l-ḫıṣāl ḥażretlerinüñ[3] hem-rütbe-i nişīmen-i rūḥāniyyīn olan pīşgāh-ı bihişt-āyīnleri türābına reyḥān-ı deste-i daʿavāt-ı ḥavrā-pesend nişārı ʿaḳībinde ʿarża-dāşte-i[4] dāʿī-i ġāʿibānları budur[5] ki cenāb-ı nesaḳ-baḫş-ı kārgāh-ı vücūd cel-le şānuhu, [A 32a] imāme-i[6] sübḥa-i ʿıḳdü'l-leʾāl-i muḳarrebīn-i şehenşāhī[7] olan yek-tā-güher-i ẕāt-ı [N 40a] girān-ḳadrların peyveste-i ārāyiş-i dest-i raġbet ve pīrāye-i vişāḥu'ṣ-ṣadr-ı saʿādet idüp merkez-i ʿālīlerinüñ ġāyeti ve rütbe-i sāmī-lerinüñ nihāyeti olan medāric-i vesīʿa ve menāṣıb-ı refīʿalarıyla ser-efrāz[8] eyleye, āmīn[9]. Sāmiʿa-i faḳīrānemüz, celāʾil-i evṣāf-ı seniyyeleriyle müzeyyen ve maʿālī-i[10] aḫlāḳ-ı ʿaliyyeleriyle gülşen olduġından fażla ṭanīn-endāz-ı ṣımāḫ-ı āfāḳ olan āvāze-i feżāʾil ü[11] maʿārif ve şöhret-i ʿulūm-ı ʿavārifleri, mesāmiʿ-i ekvānı leb-rīz itdüginden bī-iḫtiyār, ḫāne-i köhne-ġubār-ı beste[12]-dil vaḳf-ı duʿā-yı ʿömr ü devletleri ḳılınmışdur. Benüm devletlü, saʿādetlü sulṭānum ḥażretleri! [T 34b] Egerçi ḥarem-serāy-ı şehryārī perverdelerinden degülüz, ammā merḥūm muṣāḥib pāşā ḥażretlerinüñ ḫīdmet-i kitābetlerinde olduġumuz taḳrībiyle sinīn-i keşīrede[13] evḳāt-ı ḥayātumuz, sarāy-ı ʿāmire-i şehryārīde güẕer[14] idüp merḥūm Silaḥdār Ḥü-seyin Pāşā ve Sāʿatçi Meḥmed Pāşā ve Boz-oḳlı[15] Muṣṭafā Pāşā [N 40b] ile ve sāʾir o ʿaṣruñ ḫāṣ-oṭa aġalarıyla itdügümüz leṭāʾif-āmīz ṣoḥbetler ve[16] maġfūrun le-hu,

---

1 Ö 12b, USA 30a: *Başlık* Ö: Bu Daḫı Keşīrü'n-nevāl Ḥażret-i Veliyyü'n-niʿam-ı Maʿārif-ḫıṣāl Cānibine **Ḫayr-ābād** nām Te'līfi Ḥużūr-ı Humāyūnda Taḥsīn-i Recāsına İrsāl Eyledügi Mek-tūb İştimālidür USA

2 devletlü, saʿādetlü, semāḥatlü: devletlü, semāḥatlü, saʿādetlü Ö

3 aġa-yı kerīmü'l-ḫıṣāl ḥażretlerinüñ: aġa-yı kerīmü'l-ḫıṣāl ḥażretleri A, ḥażretleri Ö

4 ʿarża-dāşte-i: ʿarża-dāşt-ı A, USA

5 ġāʿibānları budur: ġāʿibāneleri budur A, bī-riyāları budur Ö, ġāʿibāneleridür USA

6 imāme-i: -USA

7 şehenşāhī: şāhenşāhī Ö

8 refīʿalarıyla ser-efrāz: refīʿa ile ser-efrāz A, refīʿa ile ser-firāz Ö

9 āmīn: -USA

10 maʿālī-i: maʿānī-i A

11 ü: -USA

12 -ġubār-ı beste-: -ġubār-ı peste- Ö

13 taḳrībiyle sinīn-i keşīrede: taḳrīble sinīn-i keşīre A, taḳrībiyle sinīn-i keşīre Ö

14 güẕer: -A, güẕār Ö

15 Boz-oḳlı: Boz-oġlı Ö

16 ṣoḥbetler ve: ṣoḥbetlere USA

cennet-mekān, ḫuld-āşiyān, Sulṭān Meḥmed Ḫān Ḥażretlerinden nāʾil olduġumuz luṭf u ʿināyetler ve[1] bu kūşe-i ʿuzletde ser-māye-i ḫayāl-i pīrānemüz ve medār-ı inşirāḥ-ı faḳīrānemüz[2] olmadadur. Bināʾ-ber-īn ol dāʾire-i ʿāliyye erbābına ḫāṭırumuz münceẓib olmada bī-iḫtiyār olup evḳāt-ı ḥayāt-ı bī-tābānumuzı sāliflerüñ[3] ervāḥ-ı muṭahharasına ve bāḳīlerüñ ṭūl-i ḥayātına duʿā-yı ḫayr ḫıdmeti içün[4] taʿyīn itmegi, eşref-i aʿmāl ʿadd itmişüzdür. Bundan esbaḳ **Ḫayr-ābād**-nām[5] kitāb-ı nev-ḳumāş, pāy-endāz-ı ḫidīv-i cihāniyān olınmaḳ[6] [A 32b] ārzūsıyla libās-ı naẓmda cilve-sāz ve āsitān-ı devlete ʿarż u[7] niyāz olınduḳda metn-i ʿubūdiyyet-nāmede imżāʾ vü mühri dü-ḫalḳa-i gūş-ı ʿubūdiyyetüñüz olan Defterdār-zāde ʿAlī Aġa bendeñüzüñ ḫāk-i ʿizzete[8] ʿarżuḥālinde taṣrīḥ olınmışdı[9]. [T 35a] Lāḳin eşerinüñ ʿadem-i ẓuhūrı[10] vuṣūlinde iştibāh ʿārż [N 41a] olmaġın tekrar taṣdīʿe ictirāʾ[11] olındı. Eger ṭaraf-ı āṣafīden rikāb-ı humāyūna ʿarż olınup istiʿṭāf-ı[12] mekārim-i şehryārī olınur ise[13] devletlü sulṭānum kitāb-ı merḳūmuñ ḫafāyā vü mezāyā ve leṭāʾif-i maʿānīsinde[14] ḥużūr-ı humāyūnda terbiye ile[15] ẓuhūr-ı āṣārına bāʿ iş olmañuza ümīdvārum. Bu ḥuṣūṣda olan iḥsānuñuza[16] bu ḥāşiyede küstāḫāne ve bī-tekellüfāne taḥrīrümüzüñ ʿafvı[17] ile itmām buyurılmaḳ bābında luṭf u[18] kerem, cenāb-ı kerīmu'ş-şānuñdur, bāḳī[19].

---

1 ve: -A, -USA
2 medār-ı inşirāḥ-ı faḳīrānemüz: medāric-i inşirāḥ-ı faḳīrānemüz USA
3 bī-tābānumuzı sāliflerüñ: bī-tābānumuzı sāliflüñüzüñ A, bī-tābānemüzi sāliflerüñ Ö
4 ḫıdmeti içün: ḫıdmet içün Ö
5 -nām: -USA
6 olınmaḳ: -A, -USA
7 u: -A, -Ö
8 ḫāk-i ʿizzete: ḫāk-ʿizzete Ö, USA
9 olınmışdı: olınmış-ıdı Ö, USA
10 ẓuhūrı: ẓuhūrından A, Ö
11 tekrar taṣdīʿe ictirāʾ: tekrar taṣdīʿe icrā A, tekrīr-i taṣdīʿe ictirāʾ Ö, USA
12 istiʿṭāf-ı: istinṭāf-ı USA
13 olınır ise: olınırsa Ö, USA
14 maʿānīsinde: maʿānīsin A, Ö, USA
15 ile: eyleye A
16 iḥsānuñuza: iḥsānuñuz A, Ö
17 ve bī-tekellüfāne taḥrīrümüzüñ ʿafvı: ve bī-teklīfāne taḥrīrümüzüñ ʿafvı A, ve bī-tekellüfāne taḥrīrümüzüñ ʿafv USA
18 u: -A
19 kerīmü'ş-şānuñdur, bāḳī: kerīmü'ş-şān ḥażretlerinüñdür A, kerīmü'ş-şānuñdur Ö

35. Bu daḫı Devletlü, Veliyyü'n-niᶜam Efendimüzüñ Silaḥdārlıḳları Eṣnāsında İbrāhīm Pāşā Ḥaleb Vālīsi iken Gāh Maḫṣūṣ Mektūb ve Gāh Pāşā-yı Mezbūruñ Mektūbı Kenārında Nābī Efendi'ye Selām Yazılup Birāz Zamān Yazılmaduġını Müşᶜir Gönderdügi Mektūbıdur[1]

Benüm[2] saᶜādetlü, devletlü, ᶜināyetlü, nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, aġa oġlum, sulṭānum ḥażretleri ġıbṭagāh-ı [N 41b] nüzhetkede-i mīnū olan sāḥa-i nādī-i dil-cūlarına[3] dest-i taᶜẓīm-i iştiyāḳ [T 35b]-āmīz ile vażᶜ-ı şüḳūfedān-ı[4] duᶜā-yı icābet-i nev-zemīnde[5] ᶜarża-dāşt-ı duᶜā-gūy[6] budur ki ṭarafe-i eşrefe[7] vesāʾiṭ-i taᶜrīfāt-ı āṣafī ile ṣūret-peẕīr olan rābıṭa-i inciẕāb-ı ġāʾibāne beyānı kirāren sebḳat itmekle muḥtāc-ı külfet-i beyān degüldür. [A 33a] Ammā bir müddetden berü nevāziş-nāme-i istiḳlāli degül ḥavāşī-i mekātīb-i[8] ᶜaliyyelerinde bile ḥiṣṣe-i selāma ᶜadem-i neylümüz nevᶜan maᶜānī-i nisyān ü teġāfül īrāş idecek efkāra müʾeddī olmadadur. ᶜArż-ı taḥrīrüñ[9], ser-rişte-i maḥabbetdür. Ve illā ṭarafeynden ser-zede olan şevḳ ü[10] ḫulūş ġāʾile-i nisyāndan maṣūn olacaġı meczūmdur. Bir sāᶜat mürūr itmez ki meclis-i ḫāṭır-ı nūr u żiyā[11]-fürūz-ı āṣafīde maḥāsin-i aḫlāḳ-ı kerīmüñüz[12] teẕkār ve duᶜā-yı ḫayruñuz tekrār olınmaya. Hemān Cenāb-ı İlāhīnüñ ḥıfẓ u[13] emānında muḳīm ve ber-vech-i dil-ḫᵛāh-ı sāye-i cihān-penāh-ı ḫāḳānīde müstedīm olasız. *Bāḳī eyyām-ı merām be-kām bād. Ḫaṭṭ-ı kātib be-cāy-ı mühr bes est* [14].

---

1 Ö 38b, USA 31a: *Başlık* Ö: Devletlü, Veliyyü'n-niᶜam Efendimüzüñ Silaḥdārlıḳları Eṣnāsında İbrāhīm Pāşā Ḥaleb Vālīsi İken Gāh Maḫṣūṣ Mektūb ve Gāh Pāşā-yı Müşārün İleyhüñ Mektūbı Kenārında Nābī Efendi'ye Selām Yazılup Birāz Zamān Selām Yazılmaduġına Müşᶜir Gönderdügi Mektūb-ı Ḫulūṣ-iştimālidür T

2 benüm: -USA

3 nādī-i dil-cūlarına: nāzı dil-ḥūlarına A

4 şüḳūfedān-ı: şüḳūfeden A

5 nev-zemīnde: nev-zemīninde A, Ö

6 -dāşt-ı duᶜā-gūy: -dāşt-ı duᶜā-gū A, -dāşte-i duᶜā-gū Ö, -dāşt-ı duᶜāñuz USA

7 ṭarafe-i eşrefe: ṭarafe-i eşrāfa N, ṭaraf-ı eşrefe Ö, ṭaraf-ı eşrāfa USA

8 ḥavāşī-i mekātīb-i: ḥavāşī-i mekātib-i A, ḫᵛāşī-i mekātīb-i USA

9 ᶜarż-ı taḥrīrüñ: ġarież-ı taḥrīk Ö, ġarież-ı taḥrīrüñ USA

10 ü: -A

11 meclis-i ḫāṭır-ı nūr u żiyā: meclis-i ḫāṭır-ı Ö, meclis-i ḫāṭır-ı nūr-ı żiyā USA

12 kerīmüñüz: kerīmeñüz Ö

13 u: USA

14 *Ḫaṭṭ-ı kātib be-cāy-ı mühr bes est:* -USA: Önceki ifadeyle beraber metnin anlamı: *Meram günlerimiz, gönlümüzce olsun. Kâtibin yazısı, mührün yerini tutar.*

36. Ḥüseyin Aġa'yı Şefāʿat Żımnında Taḥrīrine Tecāsüri İstiʿfā Siyāḳında Niyāz-nāme-i Ḫoş-taʿbīrdür ki Naḳl Olınur[1]

Saʿādetlü, devletlü, semāḥatlü, ʿināyetlü[2] efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ [T 36a] erfaʿ-ı mevāḳiʿ-i faẓl u kerem ve emnaʿ-ı mevāżıʿ-ı[3] ʿilm ü himem olan pīşgāh-ı devlet-penāh ve saʿādet-destgāhlarına[4] pīşānī-i duʿā, hem-kār-ı ḳadem ḳılındugı zemīnde[5] maʿrūż-ı dāʿī dem-be-dem budur ki benüm devletlü, saʿādetlü, semāḥatlü[6] efendüm, sulṭānum ḥażretleri! Cenāb-ı Ḥaḳ, ẕāt-ı kerīmu'ṣ-ṣıfātuñuzı nigāh-dāşte-i viḳāye-i emn ü ʿāfiyet iḥsān[7] eyleye! Bu dāʿīñüz ḥaḳḳında olan rābıṭa-i naẓar-ı ʿināyet ü iltifātuñuz, şöhret-yāb-ı enām olmaġla ḫāk-pāy-ı devlete teşne-i rū-māl olanlar, duʿā-nāme-i faḳīrānemüzi vesīle-i duḫūl-i meclis-i ʿālī ittiḫāẕ itmeleriyle her biri, ḫᵛāst-gār-ı nemīḳa-i niyāz olup bu dāʿī-i kemīnenüñ siriştinde daḫı ḳuvvet-i müdāfaʿa[8] nā-yāb ve iẓhār-ı cevāb-ı yeʾs[9] [N 42b] müʾeddī-i şerm ü ḥicāb olmaġın bi'ż-żarūre, saʿādetlü [A 33b] sulṭānumuñ[10] ġalebe-i ʿafv ü tesāmuḥlarına[11] iʿtimāden küstāḫāne[12] taḥrīr ü taṣdīʿ irtikāb olınmışdur. Nemīḳa-resān-ı ḍarāʿat-ı Ḥüseyin Aġa bendeñüz güẕeşte-i cerīde-i bendegāna maḫṣūṣ[13] olmaġın şāyān-ı naẓar-ı iksīr-eşer[14] buyurılmaḳ emrinde luṭf sulṭānumuñdur. Süleymān Pāşā-ẕāde Yūsuf Big bendeñüzle [T 36b] ḫāk-i ʿizzete[15] duʿā-nāme taḥrīriyle olan taṣdīʿüñ tekrīri[16] ʿafv buyurılmaḳ niyāzında olduġumuzdan[17] ġayrı gāh gāh ibrām-ı aḥibbā ile[18] bu gūne taṣdīʿāta ruḫṣat-ı ʿaliyyeleri

---

1 Ö 39a, USA 31b: *Başlık* Ö: Ḥüseyin Aġa'ya Duʿā-nāme-i Şefāʿat Żımnında Taḥrīrine Tecāsüri İstiʿfā Siyāḳında Niyāz-nāme-i Ḫoş-taʿbīrdür Ki Naḳl Olınır A

2 Saʿādetlü, devletlü, semāḥatlü, ʿināyetlü: Saʿādetlü, semāḥatlü, devletlü, ʿināyetlü USA

3 mevāżıʿ-ı: -A

4 devlet-penāh ve saʿādet-destgāhlarına: devlet saʿādet-destgāhīlerine A, devlet-penāh saʿādet-destgāhlarına Ö

5 zemīnde: zemīninde USA

6 devletlü, saʿādetlü, semāḥatlü: devletlü, semāḥatlü A, Ö, devletlü, saʿādetlü USA

7 emn ü ʿāfiyet iḥsān: emīn ü ʿāfiyet iḥsān A, emn ü ʿāfiyet Ö

8 siriştinde daḫı ḳuvvet-i müdāfaʿa: siriştinde daḫı ḳuvvet-i dāfiʿa Ö

9 cevāb-ı yeʾs: yeʾs-i cevāb USA

10 sulṭānumuñ: sulṭānum A

11 u tesāmuḥlarına: u iḥsānlarına Ö, tesāmuḥlarına USA

12 küstāḫāne: kestāne A, küstāḫī-i Ö

13 bendegāna maḫṣūṣ: bendegān maḫṣūṣ A, bendegān maḫṣūṣalarından USA

14 olmaġın şāyān-ı naẓar-ı iksīr-eşer: olmaġın şāyān-ı naẓra-i iksīr-eşer A, olmaġın olmaġla in naẓar-ı iksīrī-eşer USA

15 ḫāk-i ʿizzete: ḫāk-ʿizzete Ö, USA

16 tekrīri: tekrārı A, tekdīri USA

17 olduġumuzdan: olduġumuz ve A

18 aḥibbā ile: iḥsān-ile USA

ṣudūrını müşʿir, işāret-i sāmīlerine ümīdvāruz. Ol bābda[1] emr ü fermān devletlü, merḥametlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür[2].

37. Nābī Efendi'nüñ Bir Ṭabībe Gönderdügi Mektūbdur[3]

ʿİzzetlü, saʿādetlü[4] birāderüm ṭabīb efendi ḥażretlerinüñ pīşgāh-ı naẓar-ı[5] ḥāl-şināsları meveddet-i aʿşāb-ı gūn-ā-gūn-ı ṣenā ḳılup pursiş-i żamīr-i münīr-i[6] feylesofāneleri ber-üslūb-ı ḥakīmāne müʾeddī ḳılınduḳdan ṣoñra ber-dāşte-i devām-cūy-ı cenāblarıdur[7] ki eger sebbābe-i serīredān-ı ʿirfānları benef-gīr-i[8] ḫāṭır-ı bīmāra müteḥarrik olur ise *bi-ḥamdihi subḥānehu ve teʿālā* mizāc-ı ʿillet-zede-i iftirāḳ egerçi şerbet-i şīrīn-güvār-ı ʿāfiyetle istīlā-yı maraż-ı cān-feşān endūhdan selīmü'l-bāl olmaḳ derecesine müteḳāribdür. Ammā buḥrān-ı ṣıḥḥat-gīr-i[9] hücūm pīçīde-i firāş-ı çār-güne-i beden olan ṭabīʿat-ı şikeste-ḳuvāya[10] hücūm üzre ḳārūre-i ġalīẓuʾṭ-ṭabʿ-ı rūzgār-ı nā-ṣāf ve eczā-yı[11] evżāʿ-ı bādire-i eyyām girifte-i hāven-i[12] ḫilāf olmaġın dil ü cāna mütetebbiʿ-i inḳıyāṣ olmadadur. Eger nīşter-i ġamze-i dil-dūz-ı iltifātları nevāziş-i şiryān-ı pür imtilā-yı ilāme-i der-kār ve ʿaḳāḳīr-i müfettiḥe-i ḫāṣṣiyetdār-ı[13] teveccühleri ʿurūḳ-ı vücūda vesīʿ-i[14] idrār olmazsa ne südde-i emʿā-yı iḳbāl muḫill ve ne sevdā-yı biḥār-engīz-i āmāl muḥallil olmaḳ müyesserdür[15]. Hemīşe taḥliye-i ṣadr-ı selāmet-i cenāb-ı şerīflerine maʿcūn-ı müfezziʿ-i[16] ḳuvā-baḫşā-yı iltifātları ve tedbīr-i müdāvā-yı dest[17]-güşāla-

---

1 ol bābda: ol-bābda A, Ö, USA

2 devletlü, merḥametlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür: devletlü, sulṭānumuñdur A, sulṭānum ḥażretlerinüñdür Ö

3 H3 32a, M5 157a, Ö1 72b: *Başlık* H3: Eṭıbbādan bir ḥakīm-i ḥāẓıḳa gönderilmişdür M5, Münşī-i Mezbūr Zümre-i Eṭıbbādan Bir Dūstına Taḥrīr Eyledügi Daʿvet-nāmesidür Ö1 *Bu mektubun ikinci bölümü, birinci bölümle alakalı durmamaktadır.*

4 ʿizzetlü, saʿādetlü: -M5, -Ö1

5 naẓar-ı: -M5, -Ö1

6 münīr-i: -M5, -Ö1

7 cenāblarıdur: ḥayātları H3

8 benef-gīr-i: nabż-gīrī-i Ö1

9 ṣıḥḥat-gīr-i: sitem-gīr-i Ö1

10 ḳuvāya: fevāʾid-i Ö1

11 eczā-yı: icrā-yı Ö1

12 girifte-i hāven-i: güftehādan Ö1

13 ḫāṣṣiyetdār-ı: ḫāṣṣiyet-i H3

14 vesīʿ-i: vesīle-i Ö1

15 müyesserdür: ümīddür Ö1

16 şerīflerine maʿcūn-ı müfezziʿ-i: şerīflerinüñ maʿcūn-ı müferriḥ-i Ö1

17 ve tedbīr-i müdāvā-yı dest: tedbīr-i müdāvā-yı best H3

rına menūṭ idügi żamīr-i ḥaẕāḳet-i daḳīḳlerine hüveydādur ve[1] īṣāl-i cān-ı dārū-yı ifāḳat buyurmañuz çeşm-dāşt-ı tevaḳḳuʿ u tażarruʿ umuzdur. *Bāḳī hemīşe derd-i kān-ı ḥabābet guşāde ve esbāb-ı ḥaẕāḳet āmāde bād*[2].

Bi-rabbi'l-ʿibād, vürūdı gerd-i ḫāṭır-ı müştāḳānemüze vāsıṭa-i inḥilāl olduġı cā-yı maḳāl degüldür. Kārgāh-ı ḫayālüñüzde nev-be-nev yāfte mākū-yı ṭabʿ-ı bī-ḳarā-ruñuz olan ḫoş-nümā-yı taʿbīrāt-ı tāze-ẕuhūruñuz bālā-yı taḥsīne düşmek olmaz. Ḫuṣūṣen, naẓar-ı iʿtibārumuzda metāʿ-ı maʿrifetden aʿlā olduġı ḥükm-kerde-i ʿālemiyāndur. Mütevārid olan mekātīb-i ḫoş-āyende ḳumāşuñuzdan fevḳa'l-muʿtād memnūnuz ve her mektūbuñuz vürūdı Mıṣr-ı dilde cārī olan miḳyās-ı Nīl-i maḥabbete bir parmaḳ teraḳḳī eyledügi bī-iştibāhdur. Ber-ḫūrdār olasız. Vāḳıʿan yine gevher-i nā-yāb-ı iḫlāṣ-ı zamānede aṣḥāb-ı ṭabīʿatuñ ṣandūḳa-i ṭıynetinden ġayrda maḳṣūddur. Bizüm cenābuñuza olan ʿalāḳa-i ḫāṭıramuz daḫı bu reh-güẕer-dendür. Hediyye-i ḫālişeñüz çūpek-i sīm-tār-ı ibrişīm-bāf resīde-i leb-i ḳabūl olup fevvāre-i dūd-ı āh-ı ġurbetüñüz numūnesi olmaġla āteş-i ıżṭırābuñuza vesīle-i istid-lāl olmışdur. Benüm cānum, ḥālā Yūsuf-ı çāh-nişīn-i ıżṭırāb zindān-güzīn-i inḳılāb olduġuñuz maʿlūmdur. Ammā muḳteżā-yı taḳdīre teslīm ḳadar istirāḥat olmaz. Ecrām-ı neyyir gāh-ı Burc-ı Esed'de giriftār-ı ʿuḳde-i ḫusūf olur ammā yine ʿāḳıbet incilāʾ emr-i muḳarrerdür. Künām-ı şīre düşenlerden vā-reste olmış çoḳdur. Ṭa-bīʿat-ı sibāʿiyet iḳtiżāsı ḳadr-nā-şināslıḳdur. Lākin ism-i Ṭrablūsʿuñ nıṣf-ı evveli lafẓ-ı ṭarab olmaġla nıṣf-ı āḫeri olan "-lūs"da maʿnā-yı çāşnī-i sürūr mużmerdür. Allāhu aʿlem, hemān ıżṭırābuñuz İslām'uñ ġaliyyesinden olmaḳ gerekdür.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün
Eger ḥaḳīḳat-i İslām der-cihān est
Hezār ḫande zened küfr ber-Müselmānī[3]

Benüm cānum, şeb u rūzda baʿde's-saḥūr hengām-ı imsākda taḥrīr olan va-raḳanuñ mezāyāsı ancaḳ bu ḳadar olur. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, nāḫun-ı hilāl-i ʿīd de-hen-güşā olduḳda baʿdehu, bundan mufaṣṣalca bir iştiyāḳ-nāme taḥrīri muşam-memdür. Baʿd-ez-īn, yine mekātīb-i müştāḳāne bend-i mecrā-yı ḳadīm buyurma-ları meʾmūldür[4].

---

1 daḳīḳlerine hüveydādur ve: refīḳlerine hüveydādur Ö1

2 *Artık sevgi madeninin derdi her zaman açık ve ustalık vasıtaları her zaman hazır olsun.*

3 *Eğer İslam'ın hakikati dünyada olsaydı küfür (meseleyi anlamadığından dolayı) Müslüman(lar)la çokça alay ederdi.*

4 *Bi-rabbi'l-ʿibād,* vürūdı … … ḳadīm buyurmaları meʾmūldür: -H3, -M5

38. Dergāh-ı ʿĀlī Ḳapucı-başılarından Süleymān Pāşā-zāde Yūsuf Beg'e Şefāʿat ve Birḳaç Ġazel-i Nev-ṭarḥ İrsāliyle Pīşgāh-ı Veliyyü'n-niʿama Duʿā-nāmedür[1]

Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿāṭıfetlü, ʿināyetlü [N 43a] efendüm, sulṭānum *eṭāla'llāhu beḳāhu,* ḥażretlerinüñ derecāt-ı mirḳāt-ı dīvān-ḫāne-i devlet ü iḳbāllerine ḫuṭūṭ-ı[2] cebhe-i taʿẓīm ü tevāżuʿ sāyīde ve[3] sāḥa-i ṣuffe-i bāb-ı saʿādet ve iclālle-rine pīşānī-i tekrīm ü tażarruʿ mālīde ḳılınup ehemm-i veẓāʾif-i müterettibe-i[4] evḳātumuz olan duʿā-yı devām-ı ẕāt-ı ʿālī-cāhları[5] edāsı ʿaḳībinde ʿarża-dāşte-i[6] dāʿī-i münferidü'l-iḫtişāşları[7] budur ki raḳīme-resān-ı ḍarāʿat me'lūf-ı ḳadīmü-müz, ser-bevvābīn-i dergāh-ı ʿālī, ʿizzetlü[8] Yūsuf Beg bendeleri, ʿināyetlü sulṭā-numuñ ḫāṣṣe-i bende-i ṣādıḳ ve dāʿī-i [T 37a] müteḥaḳḳıḳ u müsteḥaḳları olup istiktāb-ı nemīḳa-i faḳīrānemüzi, devletlü sulṭānum ḥażretlerinüñ ḫāk-i ʿizzetle-rine[9] vesīle-i mülāḳat ve vāsıṭa-i neyl-i iltifāt ʿadd itmegin küstāḫāne taḥrīre ic-tirāʾ[10] olındı. Şāyān-ı naẓar-ı iltifāt [A 34a] buyurılmaḳ, eʿazz-ı meṭālib-i ʿācizā-nemüzdür. Benüm devletlü, ʿināyetlü[11] efendüm, sulṭānum ḥażretleri! Sulṭānu-muñ[12] şevḳ-i müṭālaʿa-i iltifātlarıyla[13] ḳarīben kişṭzār-ı faḳīrānemüzden[14] ser-zede olmış baʿż-ı sebze-i [N 43b] pejmürde-i āşār-ı perīşānumuz, bilā-vāsıṭa ḫāk-pāy-ı saʿādete ʿarż u irsāle ḥicāb olmaġın ʿizzetlü Dürrī[15] Efendi duʿācuñuza taḥrīr ve sulṭānumuñ meclis-i bihişt-āyīn-i ʿināyetlerine refʿ ü īṣāl içün tavṣiye olınmışdur. Resīde-i naẓar-ı iksīr-i eşerüñüz olduḳda sezā-yı[16] gūşe-i çeşm-i iltifāt buyurılmaġa ümīdvārum[17]. Saʿādetlü ṣadr-ı cedīd ḥażretlerinüñ teşrīf-i mesned-i vezāret buyur-

---

1 Ö 39b, USA 32a: *Başlık* T: Dergāh-ı ʿĀlī Ḳapucı-başılarından Süleymān Pāşā-zāde Yūsuf Beg'i Şefāʿat ve Birḳaç Ġazel-i Ṭarḥ İrsāliyle Pīşgāh-ı Veliyyü'n-niʿamīye Duʿā-nāmedür Ö
2 iḳbāllerine ḫuṭūṭ-ı: iḳbāllerine ḥuṭūṭ-ı A
3 ve: -USA
4 müterettibe-i: mertebe-i A
5 ẕāt-ı ʿālī-cāhları: ʿālī-cāhlarına USA
6 ʿarża-dāşte-i: ʿarża-dāşt-ı USA
7 *münferidü'l-*: *müteferridü'l-* Ö
8 ʿizzetlü: -USA
9 ḫāk-i ʿizzetlerine: ḫāk-ʿizzetlerine Ö, USA
10 ictirāʾ: icrā A
11 ʿināyetlü: -USA
12 sulṭānumuñ: -A
13 iltifātlarıyla: iltifātuñuz A, iltifātlarına USA
14 faḳīrānemüzden: faḳīrān A, faḳīrden Ö
15 Dürrī: Dürerī A
16 sezā-yı: serāy-ı USA
17 ümīdvārum: ümīdvāruz A, Ö

duḳlarında iki tārīḫ vāḳiʿ olup lākin yā[1] vaḳti güẓer itmiş bulınup yāḫūd ʿadem-i raġbetleri iḥtimāli mānīʿ-i irsāl olmış idi[2]. Yūsuf Beg ḳuluñuz istişḥābına ibrām itmegin Yūsuf Beg bendeñüze[3] virilüp lākin teblīġ veyā teġāfül emri, devletlü sulṭānumuñ reʾy-i ʿālīlerine taʿlīḳ olınmışdur. Ol bābda emr ü fermān[4], devletlü, ʿināyetlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür[5].

39. Cānib-i Şehbā'dan Āsitān-ı Devlete Reh-rev-i ʿAẓīmet iken Eşnā-yı Rāhda Pīşgāh-ı Devlet-penāh-ı Veliyyü'n-niʿam-ı ʿĀlī-cāha, Farṭ-ı Şevḳden Taḥrīr Eyledügi ʿUbūdiyyet-nāmedür[6]

(Ahreb)

[N 44a] Ey luṭf-ı Ḫudā dāʾire-gerd-i ḥaremüñ
V'ey ḫaṭṭ-ı kemāl ḫāk-būs-ı ḳalemüñ
Ey āṣaf-ı bī-ʿadīl āḫir Rūm
Çekdi bizi şevḳ-i rūy-māl-i ḳademüñ

(Neşr)[7] benüm devletlü, ʿināyetlü, semāḥatlü[8] efendüm, sulṭānum *eṭāla'llāhu beḳāhu*[9] ḥażretleri! Ḫāḳ-pāy-ı saʿādete ḫāme-miṣāl rūy-mālden ṣoñra[10] maʿrūż-ı dāʿī-i kemterīnleri oldur[11] ki teʾşīr-i taḳdīr birle bi'l-āḫere üftān ü ḫīzān cānib-i āsitān-ı[12] saʿādete [A 34b] şitābān olduġumuz mesmūʿ-ı saʿādetüñüz olmışdur.

(Beyt)[13] **Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün**
Egerçi kūşe-güzīn-i ḳanāʿat olmışıdıḳ
Velīk[14] Rūm'da bāḳī naṣībümüz var imiş

---

1 tārīḫ vāḳiʿ olup lākin yā: tārīḫ vāḳiʿ olup lākin A, tārīḫcegüz vāḳiʿ olup lākin yā USA, tārīḫce-gümüz vāḳiʿ olup lākin yā Ö
2 olmış idi: olmış-ıdı A, Ö, USA
3 ḳuluñuz istişḥābına ibrām itmegin Yūsuf Beg bendeñüze: ḳuluñuz istişḥābına ibrām itmegin Yūsuf Beg bende Ö, bendeñüze USA
4 ʿālīlerine taʿlīḳ olınmışdur. Ol bābda emr ü fermān: ʿālīleri taʿlīḳ olınmışdur, ol-bābda emr ü A
5 fermān, devletlü, ʿināyetlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür: fermān sulṭānumuñdur A
6 Ö 40b, USA 33a: *Başlık* Ö: Cenāb-ı Şehbā'dan Āsitān-ı Devlete Reh-ber-i ʿAẓīmet Üzre İken Eşnā-yı Rāhda Pīşgāh-ı Devlet-penāh-ı Veliyyü'n-niʿam Taḥrīr Eyledügi ʿUbūdiyyet-nāme A
7 neşr: -A, -USA
8 semāḥatlü: -USA
9 *Allah onun hayatını (yönetimini) uzatsın.*
10 rūy-mālden ṣoñra: rūy-mālīden ṣoñra A
11 kemterīnleri oldur: kemteri oldur A
12 āsitān-ı: -A
13 saʿādetüñüz olmışdur, beyt: saʿādetleri olmışdur A, saʿādetüñüz olmışdur USA
14 velīk: velākin USA

(Neşr) egerçi[1] metāʿib-i bedeniyye müteḥaḳḳıḳ ammā rū-māl-i ḫāk-pāy-ı devlete müʾeddī olduġından memnūn-ı taḳdīrüz. Devletlü sulṭānumuñ cāẕibe-i meclis-i şevḳ-i ʿālīleri, vāsıṭa-i pervāzumuz olduġına in-şāʾallāhu teʿālā[2], żamīr-i enveriñüzden ziyāde şāhid[3] olmaz. ʿArżuḥāl-resān çūḳadār bendeñüz, ḫaymemüz pīşgāhından güẕār[4] üzre [N 44b] iken baʿde'l-istiḥbār rüfeḳāsından teʾḫīr ile bir[5] miḳdār ʿarżuḥāl taḥrīrine [T 38a] imkān oldı. Küstāḫī-i bī-tekellüfānemüz, ʿafv buyurılmaḳ bābında luṭf u keremlerine müsteniddür ve[6] muʾāḫeẕāt ü muʿātebātı, Ḥażret-i Ḥaḳ şifāhen ḳarīben müyesser eyleye, āmīn[7]. Bāḳī luṭf u iḥsān devletlü[8] sulṭānum ḥażretlerinüñdür.

40. Ḳaṣīde-i ʿĪdiyye Der-sitāyiş-i Vezīr-i Ekrem, Destūr-ı Muʿaẓẓam, Memdūḥü'l-ḫıṣāl, Āṣaf-ı Ṣāḥib-i Feżāʾil, Mihr-i ʿAvn-i İlāhī, Dāmād Ḥażret-i Pāşā-yı Silaḥdār ʿAlī Pāşā *Yessera'llāhu bi'l-ḫayri mā-yurīdu ve mā-yeşāʾ* [9], Ez-eşʿār-ı Leṭāfetü'ş-şuʿarā ve'l-büleġā, Nābī Efendi Merḥūm u Maʿżūr[10]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Çekmesün mi[11] dil sevād-ı maʿnīye naẓm-ı teri
Yoḳ siyeh ferrāceli düşīze-i nāzükteri

ʿArżlarda[12] saṭrlar ṣaff-ı ṣalāt-ı cumʿadur
Ṣaḥḥ-ı āṣafdur[13] ḫaṭībi pençe-i fermān-beri

---

1 neşr; egerçi: egerçi A, gerçi USA
2 teʿālā: -A
3 şāhid: şāhidümüz USA
4 bendeñüz, ḫaymemüz pīşgāhından güẕār: bendeleri, ḫaymemüz pīşgāhından güẕār A, Ö, bendeñüz, ḫaymemüz pīşgāhından güẕer USA
5 bir: bu Ö
6 müsteniddür ve: müstenidüz ve Ö, müsteniddür USA
7 āmīn: -Ö
8 devletlü: -A, -USA
9 *O her ne dilediyse ve istediyse Allah, onu (ona) hayırlı bir şekilde kolaylaştırsın.*
10 *Kasîde*: Ö 41a: *Başlık* A: Ḳaṣīde-i ʿİdiyye Der-sitāyiş-i Vezīr-i Ekrem, Destūr-ı Muʿaẓẓam, Memdūḥu'l-ḫaṣāʾil, Āṣaf-ı Ṣāḥib-i Feżāʾil, Maẓhar-ı ʿAvn-i İlāhī, Dāmād-ı Ṣāhī Silaḥdār ʿAlī Pāşā يسرالله بالخير ما يريد وما يشأ, Ez-eşʿār-ı Leṭāfet-şiʿar, Faḫru'ş-şuʿarā, Zaḫru'l-büleġā, Nābī Efendi Ö
11 çekmesün mi: çekmesün-mi A, Ö
12 ʿarżlarda: ʿarżlara da A
13 ṣaḥḥ-ı āṣafdur: ṣubḥ-ı āṣafdur A, ṣaḥḥ-ı āṣaf-dem Ö

Maḥv ile[1] iṣbāt ile yoḳ farḳı mevc-i baḥrdan
Dest-i ḳudretde sevād-ı kāʾinātuñ defteri

Ehl-i ḥarfüñ ḥüsni[2] eyler vaḳt-i ḥācetde ẓuhūr
Eyleme kec-naḳşlikle ittihām[3] engüşteri

Eyleyen sünbüller ile gülleri ehl-i bihişt
Eylemiş ḥikmetle ehl-i nār ʿūd u ʿanberi

[A 35a] Lemʿa-i envārına dil-bestedür sırr-ı[4] ḥayāt
Gerdiş-i ḫūrşīd-i ʿālem-tābı ṣanma[5] serserī

Ol gülüñ ruḫsār-ı āteşnākine dil-bend olan
Yansa da[6] dūzaḫda farża sürḫ olur ḫākisteri

Eyledi ebvāb-ı efvāhı hilāl-i[7] şām-ı ʿīd
ʿUḳde-i imsākden künc-i kerem gibi berī

ʿĪd geldi herkesüñ bir köhne[8] dest-āvīzi var
İdelüm āmāde Nābī biz daḫı bir nev-beri

Şerm ile vażʿ idelüm ol südde-i ʿulyāyı[9] kim
Müşterīdür müşterī olmaġla[10] kemter çākeri

Südde-i devlet-meʾāb-ı āṣaf-ı ṣānī k'odur
İltifāt-ı pādişāh-ı ḳadr-dānuñ maẓharı

Āṣaf-ı memdūḥ dāmād-ı şehenşāhī k'odur
Cümle düstūrān-ı ʿaṣruñ ḳadr ile[11] bālāteri

Fāżıl-ı devrān ʿAlī Pāşā-yı ʿālī-cāh kim
Baḫş ider nuṭḳ-ı selīsi çāşnī-i kevşeri

---

1 maḥv ile: maḥvla A
2 ḥüsni: ḥattı A
3 kec-naḳşlikle ittihām: künc-naḳşlikle inhā A, kec-naḳşlik-ile ittihām Ö
4 sırr-ı: -A
5 ṣanma: żamīr A
6 da: ger Ö
7 ebvāb-ı efvāhı hilāl-i: efvāhı ebvāb-ı helāk-ı A
8 köhne: gūne A, Ö
9 şerm ile vażʿ idelüm ol südde-i ʿulyāyı: şermle vażʿ idelüm ol südde-i ʿulyāya A, şermle vażʿ idelüm o südde-i ʿulyāya Ö
10 olmaġla: olmaġa A, Ö
11 ḳadr ile: ḳadr-ıla A, Ö

Nūrdan ḫalḳ eylemiş ẕāt-ı şerīfin dest-i ṣunʿ
Ṣūret-i insānda gelmiş yā melekdür yā perī

Eylemiş terkīb-i cism-i pākine āmīḫte
Lemʿa-i dāniş-fürūġ-ı dil ṣafā-yı cevheri

Eyleye keyvānı[1] şāyān-ı nigāh-ı iltifāt
Cānına minnetdür olmaḳ[2] ol ʿAlī'nüñ Ḳanber'i

Rütbe-i ʿulyā-yı cāhına ʿilāve[3] ʿilm ü faẓl
Şānınuñ[4] idrāk-i esrār-ı ḥaḳāyıḳ ser-beri[5]

Sāḥa-i cāhında köhne ḫayme saḳf-ı āsmān
Maṭbaḫ-ı rāhında kemter kāse şems-i ḫāverī

Maʿnī-i ʿiffet perestār-ı ḥarīm-i ʿizzeti
Pertev-i himmet ġulām-ı ḫāne-zād-ı duḫteri

Himmet ü nāmūs[6] u ġāyret dest-bend-i ḫıdmeti
Zühd ü taḳvā vü diyānet hem-nişīn ü yāveri

Lücce-i ʿilm ü hüner baḥr-ı muḥīṭ-i maʿrifet
Cümle fennüñ ṣafḥa-i ḳalb-i laṭīfi defteri[7]

Hīç bir fenn yoḳ ki leyyin[8] olmaya ṭabʿı muḥīṭ
Hīç müşkil yoḳ ki ẕihni olmaya dānişveri

Nāḫun-ı endīşe-i idrāki āsān ḥall ider
Lafẓ u[9] maʿnāda olan her nükte-i müşkilteri

Diḳḳat-i ṭabʿ u ṣafā-yı ẕihn ü nūr-ı dānişi
Eylemiş aḫlāḳınuñ Bārī teʿālā zīveri

ʿAfv ü ḥilm ü ʿiffet ü fehm ü ẕekā şerm ü ḥayā
Ḫulḳınuñ her birisi bir bende-i fermān-beri

---

1 eyleye keyvānı: eylese keyvān A
2 olmaḳ: -A
3 ʿilāve: ʿalāḳa A
4 şānınuñ: şānuñ A
5 ser-beri: serseri A
6 nāmūs: nāmūsı A
7 *beyit*: -A
8 leyyin: anı Ö
9 lafẓ u: lafẓ-ı Ö

Mū-be-mū aḫlāḳ-ı maḥmūde vücūd-ı nāzügi
Ser-be-ser evṣāf-ı memdūḥe żamīr-i enveri

Ḫaṭṭ-ı pīşānīsi mevc-i baḥr-ı maʿnā-yı ḫıred
Fikr-i vicdānīsi mażmūn-ı işābet-güsteri

Gülşen-i iḳbālinüñ şevḳıyle pervāz eyleyen
Sürḫ[1] olur ṭūṭī-ṣıfat sebz olsa da bāl ü peri

Leẕẕet-i nuṭḳ-ı[2] revān-baḫşı cemāl-i ṣūreti
Baḫş ider aʿmālara bīniş semīʿ eyler keri

Gūşı eyler **Maḫzen-i Esrār** ḥikmet[3] lehçesi
Çeşmi eyler maşrıḳ-ı envār ḥüsn-i manẓarı

Cümle nefsü'l-emrdür bir ḥarf yoḳdur Ḥaḳ bilür[4]
Kim ola lāf ü güẕāf-ı ṭarz-ı ḫıdmet-güsteri[5]

Ḥaḳ teʿālā eyleye ẕātın ḫaṭālardan[6] emīn
Ola mirʾat-ı żamīri gerd-i külfetden berī

ʿİzz ü devletle ola[7] dil-ḫᵛāhı deñlü kām-yāb
Merciʿ-i eşrāf u aʿyān-ı cihān ola deri

Ḥıfẓ-ı Rabbānī enīs ola ʿināyet hem-celīs[8]
ʿAvn-ı İzid hem-nefes tevfīḳ-i Bārī reh-beri [A 35b]

---

1 sürḫ: sebz Ö
2 nuṭḳ-ı: nuṭḳ u Ö
3 ḥikmet: lüṭuf Ö
4 Cümle nefsü'l-emrdür bir ḥarf yoḳdur Ḥaḳ bilür: Cümlesi nefsü'l-emrdür Ḥaḳ bilür bir ḥarf yoḳ Ö
5 Hīç bir fenn … … ṭarz-ı ḫıdmet-güsteri: -A
6 ḫaṭālardan: belālardan A
7 ü devletle ola: devletde A, ü devletden ola Ö
8 hem-celīs: hem-ʿinān A, Ö

41.1. Saʿādetlü, Mekremetlü Āṣaf-ı Kerem-güster Vezīr-i Müşārün ileyh, Ahālī-perver Ḥażretleri Ṭarafından ʿAle'l-ʿīd Bendegān u Dāʿiyāna Virilegelen ʿAṭāyā-yı Kerīmānelerinden, Nābī Efendi'ye Emtiʿa-i Mütenevviʿa ile Tertīb ve İrsāl Buyurılan Ġonce-i Ravża-i İnʿām, Bu Ġonce-i Zerrīn-ḫitāmuñ Zīver-i Dībācesi Olan Varaḳanuñ Süṭūrı Kendi Ḳalem-i Mükerremleriyle Olduġuna Naẓra-i Ūlāda Mütefaṭṭın Olamaduġı Şermsārlığına İʿtiẓāren Ḫāk-i ʿİzzetlerine Taḳdīm itdügi ʿArżuḥāl-i Elṭāf-iştimālidür[1]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Ey veliyyü'n-niʿam ey[2] āṣaf-ı ʿālī-fıṭrat
Oldı rū-yı dilüm ālūde-i gerd-i ḫaclet[3]

Olmadum farḳa muvaffaḳ ḳalem-i müşgīnüñ
Ḫāk bādā be-ser-i hūş u be-çeşm-i ġaflet[4]

(Neşr)[5] ḫāḳ-i ḳadem-i iksīr-āṣārlarına ʿarżuḥāl-i Nābī[6], dāʿī-i nā-hūşyār-ı perīşān-güftārları budur ki benüm ʿāṭıfetlü, ʿināyetlü, semāḥatlü efendüm, sulṭānum ḥażretleri! Rūz-ı muḳaddem[7], āsmān-ı āṣafīlerinden, bu ḫāksār-ı kem-miḳdārları farḳına yārān-ı[8] feyżnāk-ı mevhibetlerinden bu teşne-i ʿāṭıfetleri üzre [N 45a] rīzān olan ʿaṭiyye-i emtiʿa-i girān-bahānuñ evvelā[9] bālā-yı defter-i ḫoş-manẓarında muḥarrer olan esāmī-i ḫāṭır-rübāsına leẓẓet-i ṣarf-ı naẓar[10] meşġalesinden ḳaṭʿ-ı naẓar tāze-nesīc-i[11] ḫoş-ḳumāşlarınuñ şaʿşaʿa-i tār-ı zerrīn ve lemeʿān-ı

1 Ö 43a, USA 33b: *Başlık* Ö: Saʿādetlü, Mekremetlü Āṣaf-ı Kerem-keşr Vezīr-i Müşārün ileyh-i Ahālī-perver Ḥażretleri Ṭarafından ʿAle'l-ʿīd Bendegān u Dāʿiyāna Olagelen ʿAṭāyā-yı Kerīmānelerinden Nābī Efendi'ye Emtiʿa-i Mütenevviʿa ile Tertīb ü İrsāl Buyurılan Ġonce-i Ravża-i İnʿām-ı Nev-ġonce-i Zerrīn-ḫitābuñ Zīver-i Dībāce Olan Varaḳanuñ Sūrı Kendi Ḳalem-i Mükerremleriyle Olduġuna Naẓra-i Ūlāda Mütefaṭṭın Olamaduġı Şermsārlığına İʿtiẓār-ı Ḫāk-i ʿİzzetlerine Taḳdīm Eyledügi ʿArżuḥāl-i Elṭāfdur A

2 ey: -USA

3 ḫaclet: ḥaclet A

4 *Ḫāk bādā be-ser-i hūş u be-çeşm-i ġaflet*: *Ḫāk-i bād ise hūyeş baḥşem ġaflet* A, *Ḫāk bādā be-ser-i hūş be-çeşm-i ġaflet Ö, Ḫāk-i bād* USA: *Onun başına (ve) gözüne gaflet toprağ(ı) dolsun.*

5 neşr: -A, -USA

6 Nābī: -Ö

7 muḳaddem: mesnedüm USA

8 kem-miḳdārları farḳına yārān-ı: kem-miḳdārları fırḳate, bārān-ı A, kem-miḳdārları farḳına bārān-ı Ö

9 emtiʿa-i girān-bahānuñ evvelā: girān-bahānuñ olan A

10 naẓar: naẓm A

11 tāze-nesīc-i: nesīc-i A, tesbīḥ-i USA

rişte-i sīmīnleri evvelā nice[1] nūr-ı şuʿūrumuzı rübūde itmegin ḫitāmında olan çend süṭūr-ı dil-nişīn ʿādetā bālā-yı pīşīn[2] maḳāmında [T 38b] ḫaṭṭ-ı kitābet-i ḫazīnedār[3] olmaḳ iʿtiḳādıyla imrār-ı naẓardan ġaflet olınmışdı[4]. Ammā yine ġalebe-i ṣıdḳ-ı veliyyü'n-niʿamīye[5] inżimām-ı ġayret-i İlāhī birḳaç günden ṣoñra tekrār cerīde-i ferīde-i[6] merḳūmeye iʿāde-i naẓar iḳtiżāsı[7] mūcib olup [A 36a] şāḫsār-ı gülistān-ı ḥurūfına iṭāre-i ṭāʾir-i nigāh olınduḳda mefhūm-ı ʿināyet-melzūmında[8] her noḳṭası şebnem-i bahāristān-ı mekremet ve her kelimesi şāḫsār-ı pür-berg ü bār-ı ḳalem-i ḥażret-i veliyyü'n-niʿmet, āṣaf-ı ālī-menzilet olduġı meşhūd-ı çeşm-i ıṭṭılāʿ olduġundan sirişk-i şerm[9] ü sürūr ikisi bir libāsda[10] [N 45b] cevlān ve ḫūn-ābe-i ḫaclet ü meserret ikisi[11] bir menbaʿdan feverān iderek ḳalem-miṣāl seccāde-i varaḳ üzre māliş-i pīşānī-i duʿāya mübāderet olınmışdur[12]. Nāʾil-i dest-būsları olan ol[13] varaḳ-pāre-i ʿālī-ḳadr ḫod ile'l-ān būse-i taʿẓīm içün[14] miyāne-i çeşm ü dehānda maḥv-ı rüsūm-ı ḫaṭṭ-ı ʿanberīn eylemek mertebelerine bāliġ olmadadur. Cenāb-ı İlāhī, yegāne-i gevher-i imkān olan vücūd-ı ʿālī-şānuñuzı maḥfūẓ-ı viḳāye-i ḥıfẓ ve[15] dürc-i emn ü āmān eyleye! Ḥaḳḳā ki ḳadr-şināslıḳ ve lāyıḳ-nevāzlıḳ ṣaḥīfesine kendi ḳalem-i [T 39a] mükerremüñüz ile kütübe[16] ḳodıñuz ve ehl-perverlik[17] meydānında kūy-ı müsābaḳatı dest-i emṣālden rübūde buyurdıñuz. Sulṭānuma bir vechile duʿā ve ṣaḥīfe-i medḥ ü ṣenāñuzı ne taʿbīr ile edā idecegümde dest-ḫoş-ı ḥayret olmışdur[18]. Bu ne ḥüsn-ḫıṣāl ve luṭf u kemāldür ki[19], bi-ḥamdi'l-

---

1 sīmīnleri evvelā nice: sīmīnler evvelā nice USA
2 pīşīn: nişīn A, USA
3 ḫaṭṭ-ı kitābet-i ḫazīnedār: ḫaṭṭ-ı kātib-i ḫazīne Ö
4 olınmışdı: olınmış-ıdı A, Ö, USA
5 -niʿamīye: -niʿamiyye USA
6 günden ṣoñra tekrār cerīde-i ferīde-i: günden ṣoñra tekrār cerīde-i A
7 merḳūmeye iʿāde-i naẓar iḳtiżāsı: merḳūmeye naẓar iḳtiżāsı A, merḳūmeye iʿāde-i naẓar iḳtiżāsını Ö
8 melzūmında: melzūmından A, Ö, USA
9 olduġundan sirişk-i şerm: olduġundan sirişk-i çeşm Ö, olınduġından sirişk-i şerm USA
10 ikisi bir libāsda: ikisini bir libāsda Ö
11 ḫūn-ābe-i ḫaclet ü meserret ikisi: ḫūtābe-i ḫaclet ü meserret ikisi A, ḫūn-ābe-i ḫaclet ü meserret ikisini Ö
12 olınmışdur: olındı USA
13 ol: -Ö, -USA
14 būse-i taʿẓīm içün: būse-i taʿẓīm USA, būsına taʿẓīm içün Ö
15 ve: -USA
16 mükerremüñüz ile kütübe: mükerremüñüzle kütübe A, mükerremüñüze ile kütübe Ö
17 ve ehl-perverlik: perverlik A
18 idecegümde dest-ḫoş-ı ḥayret olmışdur: idecegümde dest-ḫoş-ı ḥayret olmışumdur Ö
19 u kemāldür ki: u kemāldür Ö

lāhi teʿālā, taʿyīn-i ʿināyet-i ezeliyye ile bāb-ı devlet-meʾābuñuz [N 46a] merciʿ-i ḫavāṣṣ u ʿavām ve taḥṣīl-i rıżā-yı ḫāṭır ve dāʿiye-pesend ü[1] ḳabūlüñüz içün tertīb-i hedāyā ḫulāṣa-i ārzū-yı ekābir iken bu dāʿī-i ḳadīm-i[2] kem-ḳadre iḥsān buyurılan ʿaṭiyye-i ʿīdiyyenüñ ismin kemāl-i keremden hediyyeye tebdīl buyurmaḳdan[3] fażla kendi ḳalem-i mübāreküñüzle berg-i sebz-i dervīşānemüzdür[4], taʿbīriyle bu ḫāksāruñ ser-i iftiḫāruñ[5] āsmāndan berter buyurduġuñuzuñ edā-yı teşekküri ḥavṣala-i ṭāḳat-ı beşeriyyeden bīrūn ve ẓurūf-ı ḥurūfa[6] güncāyiş mertebesinden efzūndur. Bu[7] taʿbīr-i ʿabīr-endūduñuz ḳalem-i zerrīn ile ārāyiş-i [A 36b] kitābe-i nüh[8] ṭāḳ-ı felek ve duʿā-yı ʿömr ü devletüñüz dībāce-i zer-efşān-ı evrād-ı mülk ḳılınmaḳ derecesinden daḫı bālāterdür, (beyt)[9];

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Cenāb-ı Ḥaḳ vücūd-ı[10] nāzenīnüñ ber-devām itsün
Mizācuñ rencden sālim derūnuñ şād-kām itsün

(Neşr)[11] bu muʿāmele-i mütevāżıʿāne ve şīme-i sālikāneñüz[12], ḥaḳ budur ki müşmir-i emān-ı dünyevī ve uḫrevī müntec-i[13] berekāt-ı ṣūrī vü maʿnevī olduġı imżā-kerde-i[14] muḥaḳḳıḳān-ı aṣḥāb-ı ḳulūbdur ve bu mertebe-i bülend[15]-cāh ve [N 46b] menzilet-i ʿulüvv-şāna[16] ve rifʿatle [T 39b] bu gūne silk-i dervīşāne[17] ve menzile-i bī-vücūdāneye tenezzül-i nefs-i şerīf buyurılmaḳ, ber-muḳteżā-yı ḥaḳḳu'l-inṣāf meşāyiḫ-i ʿaṣrdan bile ṣudūrı nā-muḥtemeldür. Ruḫṣat-ı ʿaliyye-i erzānī buyurılur ise ẕāt-ı ʿadīmü'l-miṡālüñüze[18] isticlāb-ı enfās-ı daʿavāt bu faḳī-

1 ü: -A, -USA
2 ḳadīm-i: -Ö
3 hediyeye tebdīl buyurmaḳdan: hediyyeye tebdīlden Ö, hediyye-i tebdīlden USA
4 mübāreküñüzle berg-i sebz-i dervīşānemüzdür: mübāreküñüz ile berg-i sebz-i dervīşānemüz Ö, mübāreküñüz ile berg-i sebze-i dervīşānumuzdur USA
5 ser-i iftiḫāruñ: iftiḫāruñ A, ser-i iftiḫārın Ö, USA
6 bīrūn ve ẕurūf-ı ḥurūfa: ve ṭurūfa ḥurūfa A
7 bu: nev- USA
8 nüh: -A, -USA
9 bālāterdür, beyt: bālāterdür A, USA
10 Ḥaḳḳ vücūd-ı: cūd-ı A
11 neşr: -A, -USA
12 şīme-i sālikāneñüz: şemme-i sālikāneñüz A, şīme-i şādıḳāneñüz Ö, tetimme-i sālikāneñüz USA
13 müntec-i: müntec ve USA
14 imżā-kerde-i: imżāñuzda USA
15 bu mertebe-i bülend-: bu mertebe-i bülendi Ö
16 ve menzilet-i ʿulüvv-şāna: ve menzilet ü ʿulüvv-şān A, Ö, menzilet-i ʿulüvv-şān USA
17 silk-i dervīşāne: silk-i dervīşān A, meslek-i dervīşāne Ö
18 buyurılur ise ẕāt-ı ʿadīmü'l-miṡālüñüze: buyurılur ise ẕāt-ı ʿadīmü'l-miṡālüñüz A

re ve evlād-ı[1] evlādumuza ser-māye-i faḫr u mübāhāt olmaḳ içün[2] bu varaḳ-pāre-i ḫūrşīd-i ġubār-ı teẕhīb ü tezyīn[3] ve ṭāḳ-ı ḫānumuza taʿlīḳ ü tāʿyīn[4] olınmaġa seẕāvārdur. İbtidā-yı vürūdında[5] bu dāʿī-i perīşān-şuʿūr, ġalebe-i ġafletle ḥaḳīḳat-i emre reh-yāb-ı vuḳūf olamaduġından[6] lāzıme-i teşekkür ve duʿā-gūyende[7] ibtidā taḳṣīr olınduġından ḥālā nefs-be-nefs[8] ġarḳ-ı lücce-i şerm ü ḥicāb ve giriftār-ı āsiyāb-ı[9] infiʿāl ü ıżṭırāb olmadayum. Lākin bu ġaflet ü taḳṣīre ve recā-yı[10] ʿafv ü iḥsān vesīle-i ḳavī ve vāsıṭa-i metīn, ʿavālim-i taḫayyül ü tefekkürde tefaḥḥuṣ olınduḳça yine[11] ʿaynı ile āsmānuñ zemīnden[12] ve āfitābuñ Sühā'dan ve zemzem-i şerīfüñ nehr-i ʿĀşī'den iʿtiẕārına [N 47a] müşābih varaḳ-pāre-i iltifātlarında[13] olan taʿbīrāt-ı iʿtiẕār-ı[14] ʿināyet-āmīzlerinden ġayra[15] dest-res mümkin degüldür[16]:

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Bu ṣıfatla seni tezyīn iden Allāh ġanī
Ḳudretiyle yine āfetden emīn ide seni[17]

[A 37a / T 40a]
Tā-ebed dāʾireñe uġramaya dīde-i bed
Rişte-i devlet ü[18] ʿizzüñ ola peyvend ebed

---

1 enfās-ı daʿavāt bu faḳīre ve evlād-ı: enfās bu faḳīre ve evlād-ı Ö
2 u mübāhāt olmaḳ içün: mübāhāt olmaġ içün A, u mübāhāt olmaġ içün Ö
3 ġubār-ı teẕhīb ü tezyīn: ʿayār-ı teẕhīb ü tezyīn Ö, ġubār ve teẕhīb ü tezyīn USA
4 ḫānumuza taʿlīḳ ü tāʿyīn: ḫānemüz taʿlīḳ A, ḫānemüze taʿlīḳ ü tāʿyīn Ö, ḫānumuza taʿlīḳ USA
5 ibtidā-yı vürūdında: ibtidā, derūnda A, ibtidā, vürūdında USA
6 olamaduġından: olamaduġımdan A, Ö
7 ve duʿā-gūyende: ve duʿā-gūyīde Ö, duʿā-gūyīde USA
8 nefs-be-nefs: naḳş-be-naḳş A
9 āsiyāb-ı: esbāb-ı Ö
10 ve recā-yı: cā-yı A, der-recā-yı Ö
11 olınduḳça yine: olınduḳda Ö
12 zemīnden: zemīnde Ö, zemīninde USA
13 iltifātlarında: iltifātlarından A
14 iʿtiẕār-ı: -Ö
15 ġayra: ġayrı USA
16 degüldür: degüldür, rubāʿī Ö
17 seni: yaʿnī A
18 rişte-i devlet ü: rişte-i devlet USA

41.2. Tetimme-i Mektūb[1]

Ḫāk-i ʿizzete māliş-i rū-yı şermnākden şoñra ʿarżuḥāl-i kemīneleri budur ki ḫayāl-i evṣāf-ı ẕāt-ı ʿālī-şānları mücellā-yı müteḫayyilede cevlān üzre iken[2] lafẓ-ı vezīr-i ḫıredmend tamām-ı ẕāt-ı bī-miṣāllerine[3] muṭābıḳ maʿnā olup ʿacabā tārīḫ ola mı diyü āvāze-i[4] sübḥa-i fikr olınduḳda tamām vāḳiʿ olmaġın ḫāk-i ʿizzete libās-ı naẓmla ʿarża cesāret olındı. Bāḳī[5], fermān sulṭanumuñdur.

41.3. Bu daḫı Eşnā-yı ʿĪdde Maẓhar-ı ʿAṭiyye-i Kerīmāneleri Olduḳda Taḥrīr Olınmışdur[6]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

[T 40b] Ey bihīn-gevher-i silk-i vüzerā
Nüsḫa-i cāmiʿa-i ḫulḳ-ı nikū[7]

Eylesün ʿīdüñi[8] Allāh saʿīd
Olasın devlet-ile hem-zānū

İresin[9] ol senenüñ ʿīdine kim
Göresin pīş-i elifde se[10] dü (1122)

42. Bu daḫı Maẓhar-ı ʿAṭiyye-i Kerīmāneleri Olduḳda Taḥrīr Olınmışdur[11]

Benüm saʿādetlü[12], devletlü, veliyyü'n-niʿam efendüm[13], sulṭānum ḥażretleri! Cenāb-ı İlāhī, gevher-i gencīne-i faẓl u kemāl olan ẕāt-ı kerīmlerin maḥfūẓ-ı[14]

---

1 IB1 37b, IB3 51a
2 cevlān üzre iken: civān üzre IB1
3 bī-miṣāllerine: bī-hemāllerine IB3
4 āvāze-i: idāre-i IB1, IB3
5 bāḳī: -IB3
6 Ö 45a, USA 35b: *Başlık* Ö: Eşnā-yı ʿĪdde Maẓhar-ı ʿAṭiyye-i Girāmīlerine Maẓhar Olınduḳda Taḥrīr Olınmışdur USA
7 nikū: nīkū Ö
8 ʿīdüñi: ʿīdiñi Ö
9 iresin: irsin A, idesin USA
10 göresin pīş-i elifde se: göresin pīş-i elifde sene USA, *Derkenarda şunlar yazılmıştır: "Tārīḫ-i naẓm sene 1122/1222; Duʿāsına göre tārīḫ-i raḳam sene bu resm üzre olup güftār-ı beytinden yüz seneye dek muʿammer olasın dimek çıḳar." Ö*
11 Ö 45a, USA 35b: *Başlık* Ö: -A, -USA
12 saʿādetlü: -USA
13 efendüm: -USA
14 maḥfūẓ-ı: maḥfūẓa-i USA

viḳāyetü'l-emn-i ʿināyet eyleye, āmīn! Ṣaḥīfe-i[1] yümnāda olan ʿarżuḥāl-i dāʿīleri taḥrīrinden ṣoñra ʿaṭiyye-i kerīmāneleri [N 47b] vāṣıl u nāzil olup dāʿīlerin ḳat ḳat ġarḳ-ı[2] lücce-i şerm ü iḥsān buyurmışlardur. Duʿā-yı[3] ʿömr ü devletleri, taḳdīm-i cümle-i umūr ḳılınmaḳ iltizāmı, derūn u bīrūn-ı ḫāne-i bendegīye[4] sirāyet eyledügi Ḫudā'ya ʿıyāndur. Cenāb-ı Ḥaḳ, hemīşe bāb-ı saʿādetlerin, muḳsim-i meserrāt-ı[5] duʿā-gūyān eyleye, āmīn! *bāḳī ed-duʿā* [6].

43. Vezīr-i Ḫıredmend-i Kelāmī Ḥażret-i Veliyyü'n-niʿam-ı ʿĀlī-cāha Tārīḫ-i Vezāret Vāḳiʿ Olmaġla Pīşgāh-ı Devletlerine Birḳaç Ebyāt-ı Dil-ārā ile ʿArż u İnhā Siyāḳında Yazılmışdur[7]

Feʿūlün Feʿūlün Feʿūlün Feʿūlün
Vezīr-i melek-ḫū[8] silaḥdār pāşā
Ki pīr-i ḫıred eylemiş anı ferzend

ʿAlī nām ol āṣaf-ı pāk-dil kim
Şenāsıyla rīzān ider ḫāmeden[9] ḳand

[T 41a] Pesend eyleyüp dāver-i dīn sülūkin[10]
Terāzū-yı ṣıhriyyete[11] itdi peyvend

[A 37b] Silaḥdārlıḳdan çerāġ eyledükde
Olup ṣānī-i āṣafiyyetle[12] ḫursend

[N 48a] Çemenzār-ı cāh-ı[13] nihāl-i vücūdın
İde Ḥażret-i Ḥaḳ hemīşe berūmend

---

1 ṣaḥīfe-i: ṣaḥā'if-i USA
2 ġarḳ-ı: ġarḳa-i USA
3 buyurmışlardur, duʿā-yı: buyurmışlar, duʿā-yı A, USA
4 derūn u bīrūn-ı ḫāne-i bendegīye: derūn bīrūn-ı ḫāne-i bendegīye A, USA
5 meserrāt-ı: meserrāt u A
6 *Bāḳī ed-duʿā*: -A, -Ö
7 Ö 45b, USA 36a: *Başlık* Ö: Vezīr-i Ḫıredmend Kelāmı Ḥażret-i Veliyyü'n-niʿam-ı ʿĀlī-cāha Tārīḫ-i Vezāret Vāḳiʿ Olmaġla Pīşgāh-ı Devletlerine Birḳaç Ebyāt-ı Dil-ārā İle ʿArż-ı İnhā Siyāḳında Yazılmışdur USA
8 melek-ḫū: ḥū A
9 ḫāmeden: ḫāme-i A, Ö, USA
10 sülūkin: sülūk USA
11 ṣıhriyyete: mührine A, żamīrine USA
12 āṣafiyyetle: āṣaf-ile A, āṣafetle USA
13 cāh-ı: çāh-ı USA

Ola şemse-i cildveş pāy ber-cā
Gülistān-ı iḳbāl ü cāhında gül-ḫand

Zebān-ı dehān-ı zamān didi tārīḫ
Duʿā ile Nābī vezīr-i ḫıredmend[1] (1121)

44. Şāʿir-i Mūmā İleyh Ümmīd-i Manşıb ile Müteraşşıd iken Güşāyiş-i Baḫt-ı İstişfāʾ ile Ḥażret-i Veliyyü'n-niʿam İki ʿArżuḥālden Birisidür[2]

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün
Peyām-ı müjde-i luṭfa güşāde gūş-ı[3] ümīd
Ḳabā-yı dil-keş-i tebşīre[4] beste-dūş-ı ümīd

Naẓīre[5] olmada ḳalbüm tennūr-ı ṭūfāna[6]
Nefes nefes feverān itmede ḫurūş-ı ümīd

Urur sefīne-i ārāmı sāḥil-i yeʾse
Bir iki gün daḫı limanlımazsa cūş-ı[7] ümīd

Dem-ā-dem olmada germ-ābe-i[8] ḫayālümde
Ten-i bürehnesine yeʾs[9] cāme-pūş-ı ümīd

Ḳarār gördügi yoḳ gūsfend-i enfāsum
Remīde[10] eylemeden Nābīyā vuḥūş-ı ümīd

(**Neşr**)[11] [N 48b] ḫāk-pāy-ı kimyā-yı[12] sīmā-yı veliyyü'n-niʿama[13], hezār şerm ü ḥicāb ile māliş-cebīn-i niyāzmendī zemīninde ʿarża-dāşte-i bende-i küstāḫ[14] budur ki

---

1 ḫıredmend: *Kelimenin üstünde "sene; 1121" tarihi yazılmıştır* Ö
2 Ö 45b, USA 36a: *Başlık* A: Şāʿir-i Mūmā ileyh Ümmīd-i Manşıb ile Müteraşşıd-ı Güşāyiş-i Baḫt İken İstişfāʾ ile Ḥażret-i Veliyyü'n-niʿama Eyledügi ʿArżuḥāllerinden Biridür Ö
3 luṭfa güşāde gūş-ı: luṭf güşāde baḫt-ı A
4 tebşīre: taʿbīre Ö
5 naẓīre: naẓara A
6 ṭūfāna: ṭūfān USA
7 cūş-ı: ser-ḫoş-ı A
8 germ-ābe-i: germāye-i USA
9 ten-i bürehnesine yeʾs: ten-i bürehnesine yeʾsin A, tez bürehnesine USA
10 remīde: remīd A, USA
11 neşr: -A, -USA, Vezīr-i Müşārün İleyhe Āsitānede İken Bir Tezkeredür R 115b, KB 114a, KM 27a, Z2 19a, IB2 105b
12 kimyā-yı: -Ö, kimyā USA
13 veliyyü'n-niʿama: veliyyü'n-niʿamīye A, Ö
14 küstāḫ: küstāḫāne USA

(Naẓm)[1] **Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün**
Metāʿ-ı ṣabrın ider her ṣadā-yı pā ġārret
Telāş-ı ḫāṭır-ı ümmīdvārı biz[2] bilürüz

(Neşr)[3] [A 38a] mışdāḳı üzre ʿazīmet-i dāmen-būsa vesvese-i[4] iştiġāl-i dāmen-gīr olmaġın küstāḫāne taḥrīr-i ʿarżuḥāle ictirā[5] olındı. Taşmīm-i müẕekkire buyurılanlar ile[6] mülāḳāt vāḳiʿ olmaġın be-her-ḥāl keyfiyyet-i ḥāl-i [T 41b] perīşānumuza zebān-güẕār-ı[7] istiḫbār buyurılmaḳ iḥtimāli vardur. Recā-yı taḥrīr, cevāb-ı[8] ḥaddümüz olmayup terk-i edeb maḳūlesi olduġı maʿlūm-ı bendegīdür. Lākin eger bu şeb rūy-māl-i[9] meclis-i vālāya ruḫṣat-ı ʿaliyye-i erzānī buyurılmaz ise ʿarżuḥāl-i faḳīre[10] fermān maḳāmında bir varaḳ-pāre-i cüzʾī üzre ḳalem-i mübāreküñüz ile lafż-ı lā vü neʿamdan bir şey[11] işāret buyurılmaġla teskīn-i ıżṭırāb-ı derūn-ı maḥzūn-ı bendegīye ʿināyet buyurılur ise[12] *el-ʿārifu yekfīhi'l-işāreh*[13] [N 49a] medlūlı üzre tesliyet ü rāḥat kesb olındugı maʿlūm-ı ʿālīleridür. Emr ü fermān; devletlü, saʿādetlü, ʿināyetlü efendüm[14], sulṭānum ḥażretlerinüñdür.

---

1 naẓm: -A, -USA
2 telāş-ı ḫāṭır-ı ümmīdvārı biz: telāş-ı ümmīdvārı biz Ö, USA
3 neşr: -A, -USA
4 dāmen-būsa vesvese-i: dāmen-pūş vesvese-i A, dāmen-būsa ve sūsene USA
5 taḥrīr-i ʿarż-ı ḥāle ictirā: taḥrīr-i ʿarż-ı ḥāl icrā A, Ö, taḥrīre ʿarż-ı ḥāl USA,
6 müẕekkire buyurılanlar ile: müẕekkire buyurılanlar A, müẕākere buyurılanlar ile Ö, müẕākere buyurılanlar USA
7 perīşānumuza zebān-güẕār-ı: perīşānumuz zebān-güẕār-ı A, Ö
8 recā-yı taḥrīr, cevāb-ı: cā-yı taḥrīr USA
9 eger bu şeb rūy-māl-i: bu şeb rūy-māl-i USA
10 buyurılmaz ise ʿarżuḥāl-i faḳīre: buyurılmazsa ʿarżuḥāl-i faḳīre A, Ö, buyurılmazsa ʿarżuḥāl-i faḳīr USA
11 bir şey: birisi Ö, USA
12 buyurılur ise: buyurılursa A
13 *el-ʿārifu yekfīhi'l-işāreh*: *el-ʿārifu keyfiyyetü'l -işāreh* A: *Arif, kendisine bir işaretin yeterli olduğu kimsedir.*
14 devletlü, saʿādetlü, ʿināyetlü efendüm: saʿādetlü, ʿināyetlü A, devletlü, saʿādetlü efendüm Ö, -USA

45.1. Bezm-i ʿĀlü'l-ʿāl-i Āṣaf-ı Bī-miṣāle Ruḫṣat-ı Vuṣūl-i ʿArżuḥāldür[1]

(Naẓm)[2] **Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün**
Ṣoḥbetüñden senüñ ey āṣaf-ı pākīze-ḫıṣāl
Oldı ḫarmāna sebeb vāhime-i istiṣḳāl
Yoḫsa bir dem güẕār itmez ki[3] bu bezm-i ḫāṣuñ
Ṭavfdan ḫālī ola dāʾiresin peyk-i[4] ḫayāl

(Neṣr)[5] ḫak-pāy-ı veliyyü'n-niʿama ʿarża[6]-dāşte-i dāʿī-i küstāḫ budur ki vāhime-i ṣıḳlet-i nevāfil, züvvār-ı īcāb-ı tevārī itdügi bendegān-ı maḫṣūṣa daḫı[7] sārī ve pervānegān-ı envār-ı iltifāt [T 42a] olan bī-çāre sāmiʿa ve bāṣıraya mūcib-i ıżṭırāb u ıżṭırār[8] olmışdur. Eger ārāyiş-i encümen-i ṣoḥbete raġbet ve ḫalvet-i ḫāṣṣeden maḳarr-ı bīrūnī-i saʿādet ve teşrīfe niyyet var ise dāmen-i[9] [A 38b] ʿizzete rūy-māl ile gürisnegān-ı [N 49b] merḳūmuñ istiḥṣāl-i ġıdā-yı rūḥānīlerine şitāb ehemm-i āmāldür. Emr ü fermān efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñdür[10].

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün
Tertīb-i kevnüñ itme naẓar iḫtilāfına
Çeşm-i edeble eyle naẓar dürd ü[11] ṣāfına

ʿĀrif libāsa baḳmaz[12] ider ẕāta iltifāt
Cevher-şināس tīġ çekinmez ġılāfına

Tertīb ider ṣufūfını[13] sāġarda mevc-i mey
Ceyş-i girān-ġubār-ı ḫumāruñ maṣāffına

---

1 Ö 46b, USA 37a, BD2 27b: *Başlık* Ö: Āṣaf-ı bī-miṣāl, vezīr-i sütūde-ḫıṣāl, ḥażret-i dāmād-ı şehenşāh-ı muʿaẓẓam, ʿAlī Pāşā-yı kerrūbī-cemāl cenāblarınuñ ḫāk-pāy-ı devlet-iştimāllerine pāy-endāz ḳılınmışdur: Ḳıṭʿa-i raʿnā BD2
2 naẓm*:* -A, -USA
3 güẕār itmez ki: güẕer itmez ki Ö, güẕār itmez USA
4 dāʾiresin peyk-i: dāʾire-i ser-i peyk-i A
5 neṣr: -A, -USA, Müşārün İleyhe Bu Daḫı Teẕkeresidür R 115b, Müşārün İleyhe Teẕkeresidür IB2 106a
6 veliyyü'n-niʿama ʿarża: ve'l-niʿamīye ʿarża A, veliyyü'n-niʿamīye ʿarża Ö, veliyyü'n-niʿama ʿarż USA
7 daḫı: -Ö
8 ıżṭırāb u ıżṭırār: ıżṭırārī A, ıżṭırāb u ıżṭırārī Ö, ıżṭırāb ıżṭırār USA
9 ve teşrīfe niyyet var ise dāmen-i: dāmen-i A, ve teşrīfe niyyet var ise dāmān-ı Ö
10 sulṭānum ḥażretlerinüñdür: ḥażretlerinüñdür A, efendimüñdür Ö
11 ü: -A, -Ö
12 baḳmaz: taḳmaz A
13 ṣufūfını: ṣafvetini A

Āb-ı revān ḫazīnesinüñ ḳuvvetiyledür
Fevvārelerde itdügi cünbiş ḫilāfına

İtmek dürūġ vażʿ ile ḫalḳı[1] firīfte
Bābuñ[2] varaḳ yapışmaġa beñzer şikāfına

Müẓnib ki iʿtirāf ide şāyān-ı şān-ı[3] cāh
İḥsān ile muḳābeledür iʿtirāfına

Nābī ümīddür bu ġazel ẕāt-ı āṣafuñ
Ola vesīle ḫāṭırınuñ inkişāfına

Ol āṣaf-ı yegāne ki bāb-ı refīʿinüñ
Tevfīḳ ü yümn-i nevbet ararlar ṭavāfına

Dāmād-ı pādişeh ʿAlī Pāşā-yı bī-ʿadīl
[A 39a] Kim mihr yüz sürerse sezādur liḥāfına

Allāh muʿammer ide vücūd-ı şerīfini
Yol bulmaya ġubār-ı keder ṭabʿ-ı ṣāfına

45.2. Ve Le-hu Müzeyyel[4]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Çeşm-i aġyārı ḳomaz devr itmege gerdenine
Perde-i nāmūs dinse vechi var pīrāhene

Her zamān u her mekānuñ başḳadur ḫāṣiyyeti
ʿUḳde-i ḫāṭır açılmaz varmayınca gülşene

Nermī vü saḫtī telāzüm itmegin vā-bestedür
Kārgāh-ı cāme-dūzī penc[5]-pāre āhene

Nev-be-nev merhem-zen olsa zaḫm-ı miḳrāṣa n'ola
Ḥükm-i cinsiyyet ider īcāb-ı ġayret sūzene

Ḳabża istiʿdād yoḳdur her derūn-ı tīrede
Nūrı ḫūrşīdüñ taʿalluḳ eylemez her revzene

---

1 vażʿ ile ḫalḳı: vażʿ-ile ḫalḳ A, vażʿla ḫalḳı Ö
2 bābuñ: bāmuñ Ö
3 ide şāyān-ı şān-ı: ider şāyān-ı şāhı A
4 A 39a, Ö 47a: *Başlık*: -A
5 penc: bīḫ Ö

Nev-bahār-ı ʿaṣr-ı Sulṭān Aḥmed'i de Nābīyā
Döndi iş-bu āṣafuñ luṭfıyla ḳalbüm gülşene[1]

Mālik olmaz böyle kāmil āṣafa her pādişāh
Olmaz āẕīne Şeb-i Ḳadr'e muvāfiḳ her sene

46. Bu daḫı Ḫāk-i Āsitān-ı Āṣaf-ı ʿĀlī-şāna ʿUbūdiyyet-nāmedür[2]

Ġubār-ı ḳadem-i veliyyü'n-niʿama[3] māliş-i pīşānī-i ḍarāʿat ẕeylinde ʿarża[4]-dāşte-i bende-i ḫāṣ-ı dāʿī[5] budur ki benüm saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü[6] efendüm, sulṭānum ḥażretleri! Ġālibā taġyīr-i[7] hevādan nāşī çend rūz mizāc-ı ḥaḳīrānemüz[8] pā-māl-i inḥirāf[9] olduġı rū-māl-i südde-i saʿādetlerinden[10] mūcib-i ḥırmān olmış iken[11] dest-zede-i ʿināyetleri olan nemīḳa-i ḥayāt-baḫşāları nüsḫa-i şifāʾ-i büʾrü's-sāʿe olup kesb-i ʿāfiyet olınmışdur[12]. Cenāb-ı Feyyāż-ı muṭlaḳ, sāye-i[13] ʿināyetlerin ser-i bī-sāmānumuzdan zāʿil eylemeye! Fermūde-i[14] ʿālīleri üzre in-şāʾa'llāhu teʿālā[15], ḳarīben ebyāt-ı maṭlūbe ḫāk-i ʿizzete[16] īṣāl olınur. Tārīḫ mülāḥaẓası [T 42b] müʾeddī-i teʾḫīr olmasa ebyāt bu gūne ṣūret-peẕīr bulmaḳ[17] mümkin idi. Fettāḥ-ı umūr, bir tārīḫ-i [N 50a] dil-ārāya[18] muvaffaḳ eyleye! Yalıda iyāb[19] ü ẕihāb-ı sefāʾin müşāhedesi yārāna müżāyaḳa çekdirmedüginden hem-sāyegān-ı[20] sevāḥil her gün biri daʿvet itmededürler. Ḥattā, bugün Yaḥyā Efendi-zāde dāʿīñü-

1 Çeşm-i aġyārı ḳomaz devr itmege … … luṭfıyla ḳalbüm gülşene: -A
2 Ö 47b, USA 37a: *Başlık* Ö: Ḫāk-i Āsitān-ı Āṣaf-ı ʿĀlī-şāna ʿUbūdiyyet-nāmedür T
3 veliyyü'n-niʿama: veliyyü'n-niʿamīye A, Ö
4 ʿarża: ʿarża-i A
5 bende-i ḫāṣ-ı dāʿī: bende-i ḫāṣuʿl-ḫāṣ A, ḫāṣ Ö
6 saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü: saʿādetlü, ʿināyetlü A, semāḥatlü, ʿināyetlü Ö, saʿādetlü USA
7 taġyīr-i: taġayyür-i Ö
8 ḥaḳīrānemüz: faḳīrānemüz Ö
9 pā-māl-i inḥirāf: pā-māl A
10 saʿādetlerinden: saʿādetden A
11 olmış iken: olmışken A, olmış-iken USA
12 olınmışdur: olmışdur USA
13 sāye-i: ve sāye-i USA
14 eylemeye, fermūde-i: eyleye, fermūde-i A, eylemeye, fermān-ı USA
15 teʿālā: -A
16 ḫāk-i ʿizzete: ḫāk-ʿizzete A, USA, ḫāk-ʿizzetlerine Ö
17 ṣūret-peẕīr bulmaḳ: ṣūret-peẕīr olmaḳ A, ṣūret bulmaḳ Ö
18 dil-ārāya: dil-ārāne A
19 iyāb: ebāt A
20 çekdirmedüginden hem-sāyegān-ı: çekdirmedüginden īmā hem-sākinān-ı sevāḥil-i yegāne A, çekdirmedüginden hem-sāyegān-ı sevāḥil-i yegāne Ö, USA

züñ daʿvetinde bulındıḳ. Lākin ʿalima'llāh, sulṭānumuñ rūḥāniyyet-i meclis-i ʿālīlerinüñ inşirāḥ-ı maʿnevīsi, bir [A 39b] meclisde[1] meşhūd olmaḳ muḥāldür. Bāḳī luṭf u iḥsān ʿināyetlü efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñdür[2].

47. Bu daḫı Ol Āsmān-ı Luṭf u ʿİnāyetden Mihr ü Mülāṭafet Meşhūd Olmaġla Ruḫṣat-ı Ḫāk-būsa İẓn-i ʿĀlīleri Niyāzıdur[3]

(***Ahreb***)
Ṣarf itmekle medārını[4] deryānuñ
Zeyn itmekle[5] ṣaḥā'ifin ṣaḥrānuñ
Nābī nice mümkin eylemek[6] istīfā
Aḫlāḳ-ı ḥamīdesin ʿAlī Pāşā'nuñ [N 50b]

(Neşr)[7] ḫāk-pāy-ı āṣafānelerine sitāyiş-i pīşānī-i mutażarrıʿāne ʿaḳībinde ʿarżuḥāl-i dāʿī-i nā-tüvānları budur ki egerçi devletlü[8] sulṭānuma ẕevḳ-i ḥaremden[9] vāsıṭa-i ḥırmān olmaḳ inṣāf degül, ammā iḥtimālen[10] sulṭānumuñ daḫı ṭabʿ-ı şerīflerine ḥaremden kelāl gelüp ṣoḥbet-i bīrūnīye nevʿan inciẓāb var ise teşrīfde istiʿcālleri[11] niyāz olınur. Kendi umūr-ı faḳīrānemüze dāʿir ḫāk-i ʿizzete ʿarżı[12] [T 43a] mūcib-i ḥayret olmaġla küstāḫlıḳ irtikābına cesāret olınmışdur. Emr ü fermān devletlü, saʿādetlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür, *bāḳī*[13].

---

1 maʿnevīsi, bir meclisde: maʿnevīsi, bir bir meclisde A, maʿnāsı, bir meclisde USA
2 Bāḳī luṭf u … ḥażretlerinüñdür: Bāḳī fermān sulṭānumuñdur USA
3 Ö 48a, USA 37b: *Başlık* Ö: Bu Daḫı Ol Āsmān-ı Luṭf u ʿİnāyetden Mihr ü Mülāṭafet Meşhūdı Olmaġla Ruḫṣat-ı Ḫāk-būsa İẓn-i ʿĀlīleri Niyāzıdur N
4 itmekle medārını: itmege medārını A, itmekle midādını USA, itmege midādını Ö
5 itmekle: itmege A, Ö
6 eylemek: itmek Ö, USA
7 neşr: -A, -USA, Bu Daḫı Bir Teẕkeresidür Z2 20a
8 nā-tüvānları budur ki egerçi devletlü: nā-tüvānlarıdur ki egerçi USA
9 ḥaremden: ḥaremde USA
10 iḥtimālen: iḥtimāl USA
11 istiʿcālleri: istiḥālleri USA
12 ḫāk-i ʿizzete ʿarżı: ḫāk-ʿizzete ʿarżı A, Ö, ḫāk-ʿizzete ʿarż USA
13 emr ü fermān devletlü, saʿādetlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür, bāḳī: emr fermān devletlü, saʿādetlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür A, emr ü fermān devletlü, saʿādetlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür Ö, bāḳī USA

48. Bu daḫı Nābī Efendi'nüñ Masḳaṭ-i Reʾsi Olan Rühā'dan Gelen Gendüm Hediyyesini Kiştzār-ı Āmāline Dām ü Dāne idüp Bī-şermāne İrsālidür[1]

Benüm nūr-ı dīdem, ʿizzetlü[2] oġlum, silaḥdār aġa ḥażretleri! Edā-yı ḳavāʿid-i selām[3] ve duʿādan ṣoñra inhā-kerde-i pederī budur ki vaṭanumuz olan Rühā nevāḥīsinden Ḥażret-i Ebü'l-beşer [N 51a] *ṣalavātu'llāhi ʿalā-nebiyyinā ve ʿaleyhi*[4], bihişt-i berīnden hengām-ı [A 40a] ḫurūclarında ibtidā[5], vażʿ-ı çift ü zirāʿat buyurduḳları Ḳovanlar[6] nām ḳarye arāżīsinden bir mezraʿa-i maḫṣūṣada be-her-sāl ḥāṣıl olan buġdāydan ṭabḫ[7] olınmış bulġūrdan birāderümüz[8], teberrüken bir iki vaḳıyye irsāl itmegin devletlü efendimüzüñ maṭbaḫ-ı ʿālīlerinde pilāv-ı maʿhūde[9] sīmāsında ṭabḫ içün ḥużūr-ı şerīfe gönderildi. Şifā-yı ḫāliṣ ve bereket-i maḥż idügi kirāren mücerreb ve belde-i mezbūre[10] ahālīsi beyninde maʿrūf u meşhūrdur. Ḫāk-i ʿizzetlerine[11] ʿarż u istīẓān ile ṭabḫ itdirilür ise[12] reʾy cenābuñuzuñdur. Benüm ʿizzetlü oġlum! Ḫāṭırdan gitmekle ḥāşiyeye taḥrīr olındı. Hem māʾ-i muʿcize-i Ḫalīl'e[13] ve hem Eyyūb Nebī [T 43b] *ṣalavātu'llāhi ʿalā-nebiyyinā ve ʿaleyhumā*[14] şifā-yāb olduġı cāhuñ ābı ile iġlāʾ[15] olınmışdur.

---

1 Ö 48b, USA 38a *Başlık* Ö: Bu Daḫı Nābī Efendi'nüñ Masḳaṭ-i Reʾs Olan Rühā'dan Gelen Gendüm Hediyyesi Kiştzār-ı Āmāline Dām u Dāne İdüp Bī-şermāne İrsālidür A

2 ʿizzetlü: -USA

3 edā-yı ḳavāʿid-i selām: edā-yı ḳavāʿid-i İslām A

4 *Allah'ın selamı, peygamberimize ve onun (Hz. Ebü'l-beşer'in) üzerine olsun.*

5 ibtidā: ibtidā-yı USA

6 Ḳovanlar: Fidanlar Ö

7 ṭabḫ: ṭabʿ A

8 birāderümüz: -USA

9 maʿhūde: maʿhūd u A, maʿhūd Ö

10 mezbūre: mezbūr A

11 ḫāk-i ʿizzetlerine: ḫāk-ʿizzetlerine A, Ö, USA

12 itdirilür ise: itdirilüp A

13 Ḫalīl'e: Ḫalīliyye Ö, USA

14 *ʿaleyhumā*: *ʿaleyhā* A: *Allah'ın selamı, peygamberimize ve onların üzerine olsun.*

15 olduġı cāhuñ ābı ile iġlāʾ: olduġı cāhuñ ācı ile iġlāʾ A, olduġı cāhuñ ābı ile iġlāʾ Ö, olınduġı cāhuñ ābı ile aġlāl USA

49.1. Serdār-ı Cünūd-ı Manṣūra, Fātiḥ-i Cezīre-i Mora, Saʿīd u Şehīd Merḥūm, Silaḥdār ʿAlī Pāşā Efendimüzüñ Sarāy-ı ʿĀlīlerinde Olan Ḳaṣr-ı Cennet-āsālarına Olan Tārīḫ-i Bedīʿü'l-üslūblarıdur[1]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Ḥażret-i āṣaf-ı bī-miṣl ü ʿadīl
K'eylemiş fażlı Ḫudā ẕātına ḥaṣr

Vāḥidü'l-vaḳt o vezīr-i yek-tā
Ki vücūdıyla mübāhīdür ʿaṣr[2]

Yapdı bir ḳaṣr ki seyre çıḳsa[3]
Dīde cā'iz ki ṣalātın[4] ide ḳaṣr

Fikr-i tārīḫin iderken Nābī
Cānib-i Ḥaḳdan irüp mevce-i naṣr

Refʿ idüp dest-i[5] duʿāsını didi
ʿAlī Pāşā'ya mübārek ola ḳaṣr (1124[6])

49.2. Tārīḫ-i Dīger[7]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
[A 40b] Bāreka'llāh zihī ḳaṣr-ı[8] ḫoş-āyende-zemīn
Ki hevā-ḫᵛāh-ı gül-i revzenidür ḫuld-ı berīn

Mihr tāvān-ı zer-endūdesinüñ reşkinden
Rū-yı zer[9] ile ider sāḥasına vażʿ-ı cebīn

Görüp ārāyişini saḳf-ı zer-ender-zerinüñ
Zīnetin[10] itdi ferāmūş sipihr-i ḫod-bīn

---

1 Ö 49a, USA 38b: *Başlık* A: Serdār-ı Cünūd-ı Manṣūra Fātiḥ-i Cezīre-i Mora Saʿīd u Şehīd-i Merḥūm Silaḥdār ʿAlī Pāşā Efendimüzüñ Sarāy-ı ʿĀlīlerinde Olan Ḳaṣr-ı Cennet-āsālarına Olan Tārīḫdür N
2 ki vücūdıyla mübāhīdür ʿaṣr: dīde cā'iz ki ṣalātın ide ḳaṣr A
3 bir ḳaṣr ki seyre çıḳsa: bir ḳaṣr ki seyre çıḳa A, bu ḳaṣrı ki seyre çıḳsa Ö
4 ki ṣalātın: ṣalātın A
5 dest-i: yed-i Ö
6 Tarih 1122-3 olarak hesaplanmıştır (Bilkan, 1997, s. 320).
7 H 26b, Ö 49a: *Başlık* A: Serdār-ı cünūd-ı manṣūra, fātiḥ-i Cezīre-i Mora, saʿīd ü şehīd-i merḥūm Silaḥdār ʿAlī Pāşā efendimüzüñ sarāy-ı ʿālīlerinde olan ḳaṣr-ı cennet-āsālarına olan tārīḫdür Ö
8 ḳaṣr-ı: -A
9 zer: zerd Ö
10 zīnetin: zeyn A

Nakş-ı rengīnine[1] nisbetle kemīn maʿnādur
İdemez nakş dimek mişlini ṣūretger-i Çīn

Bābveş ceybini çāk eyler idi şerminden
Ṭarḥ-ı mevzūnını seyr eylese ḳaṣr-ı Şīrīn

Ḥıfẓ içün olmadadur çeşm-i bedinden ḫalḳuñ[2]
Micmer-i çarḫ ile[3] gerdīde sipend-i pervīn

Feyż-i teʾṣīri[4] hevā-yı çemen-efrūzı ider
Çār-faṣlın senenüñ hem-nefes-i[5] ferverdīn

Mühr-i ḫūrşīdden[6] urur ḥüccet-i eflāke ḳażā
Ki bu ḳaṣra yaḳışur dinse eger faṣṣ-ı[7] nigīn

Nakşına nisbet ile naḳş-ı Ḫıtā nakş-ı ḫaṭā
Nakşına mihr ile meh çeşme-güşā-yı taḥsīn[8]

Ṭarḥına[9] ṣubḥ u mesā ruḳʿa-nüvīs-i tebrīk
[A 41a] Nakşına mihr ile meh çeşme[10]-güşā-yı taḥsīn

Dīde-i ʿaḳlı[11] gibi ṣāḥibinüñ her revzen
ʿĀlem-i nūra baḳar[12] her biri bir çeşm-i yaḳīn

Cūş-ı envār-ı żāmīrinden alur[13] mālikinüñ
Nakşınuñ[14] sünbüli hem-reng-i libās-ı rengīn[15]

---

1 rengīnine: rengīne A
2 ḫalḳuñ: ḥaḳḳā Ö
3 çarḫ ile: çarḫla A, Ö
4 teʾṣīri: teʾṣīr A, Ö
5 nefes-i: nefesi A
6 ḫūrşīdden: ḫūrşīdin A, Ö
7 dinse eger faṣṣ-ı: dise eger ḳaṣr-ı A, dinse eger ḳaṣr-ı Ö
8 nakşına mihr ile meh çeşme-güşā-yı taḥsīn: güline nisbet ile ṣūret-i Çīn ile ṣūret-i çīn A, güline nisbetle ṣūret-i Çīn ṣūret-i çīn Ö
9 ṭarḥına: ṭarafına A
10 mihr ile meh çeşme: mihrle meh çeşm A, mihr ile çeşm Ö
11 ʿaḳlı: ʿaḳl Ö
12 baḳar: baṣar Ö
13 envār-ı żāmīrinden alur: nūr-ı żāmīrinden olur A, envār-ı żāmīrinden olur Ö
14 nakşınuñ: nakş-ı A
15 rengīn: şīrīn A, Ö

Sürḫī-i naḳşı[1] peyām-āver-i rū-yı ḫūbān
Siyeh-i resmi nümāyende-i zülf-i müşgīn

Dāḫil-i ṣaḥnı olan bī-nemek olsa ne ḳadar[2]
Eṣer-i luṭf-ı hevāsından olurlar nemekīn

Ḥükm-i şāhenşeh-i tevfīḳ ile āvīḫtedür
Çār-divāresine emtiʿa-i şehr-āyīn

Lanbanuñ her yeri pervāz-geh-i mürġ-i neşāṭ[3]
Cāmlar[4] her biri bir ṣāf-dil-i kūşe-nişīn

Bulsa tevfīḳ-i temāşāsına ruḫṣat Rıḍvān
Naḳd-i gencīne-i Firdevs'i virürdi pīşīn

Ṣadr-ı[5] şāhenşeh-i devrāna maḳarr olmadadur
Ġayre şāyeste degül tesmiye-i şāh-nişīn

Ṣaḥnı būs itmek ile[6] pāyını ẓıllu'llāhuñ[7]
[A 41b] Olsa carūbı sezā nāṣīye-i[8] ḥūrü'l-ʿīn

Bu şeref çoḳ mıdur ol āṣaf-ı bī-miṣle k'ola
Ḥażret-i pādişeh-i ʿāleme dāmād-ı güzīn

Eylemiş luṭfına ol gevher-i pāki taḫṣīṣ
Naẓar-ı dāver-i devrāna hezārān taḥsīn

Sāye-i ẕāt-ı Ḫudā Ḥażret-i Sulṭān Aḥmed
Ki vücūdındadur esrār-ı ṭılısm-ı tekvīn

Ẕātı bir āyet-i ṣunʿ-ı ezelīdür k'itmiş
Münşī-i kevn ʿibārāt[9] arasında taẓmīn

---

1 naḳşı: naḳş A
2 ṣaḥnı olan bī-nemek olsa ne ḳadar: ṣaḥn olan bī-nemek olsa taḳdir A
3 yeri pervāz-geh-i mürġ-i neşāṭ: iri pervāz-geh-i murġıyla nişān A, iri pervāz-geh-i mürġ-i neşāṭ Ö
4 cāmlar: cāhlar A
5 ṣadr-ı: ṣadrı Ö
6 ṣaḥnı būs itmek ile: ṣaḥn būs itmekle A, ṣaḥnı būs itmekle Ö
7 ẓıllu'llāhuñ: ẓıll-ı ilāhuñ A
8 olsa carūbı sezā nāṣīye-i: olsa carūbı sezā nāṣīye-i A, USA, ola carūbı sezā nāṣīye-i Ö
9 ʿibārāt: ʿibādāt Ö

Gelmedi[1] silsile-i sābıḳa-i neslinden
Böyle[2] bir kāmil ü ġayret-keş ü dindār ü metīn

Lebi nev-bāve-ḫor-ı mezraʿ-ı tefsīr ü ḥadīş
Dili ġavvāṣ-ı bün-i[3] lücce-i Ḳurʾān-ı mübīn

Ḳalb-i āgāhına pūşīde degül sırr-ı umūr
Ṭabʿ-ı derrākine mestūr degül maʿnī-i dīn

Āfitāb-ı felek-efrūz-ı ḫıred k'itmişdür
Mülk-i İslām'a Ḫudā sāyesini[4] ḥışn-ı ḥaṣīn

Pertev-i ṭabʿ-ı humāyūnı olınca lāmiʿ
Fülke-i ḳurṣa-i ḫūrşīdi[5] olur dāġ-ı cebīn

[A 42a] Ol[6] şehüñ cümle kerāmāt-ı vücūdındandur[7]
K'itdi bu[8] āṣafı dāmādlıġında temkīn

Gevher-i lücce-i aḫlāḳ[9] ʿAlī Pāşā kim
Eylese faḫr sezā ẕātı ile devlet ü[10] dīn

Ebr-i[11] feyyāż-ı ʿaṭādur yem-i istiġnāsı[12]
Baḥr-ı pür-cūş-ı ḫıred kūh-ı veḳār u temkīn

Bī-vefā şānına mīzān-ı ḳıyās ü[13] taʿdād
Nā-resā cāhına endāze-i fikr ü taḫmīn

Ḫāne-zād-ı ḥarem-i ṭıynetidür[14] nūr-ı ḫıred
Rīze-ḫʷār-ı niʿam-ı fikretidür reʾy-i rezīn

---

1 gelmedi: geldi A
2 böyle: eyle A
3 bün-i: dīn-i A
4 İslām'a Ḫudā sāyesini: İslām Ḫudā māyesini A, İslām'a Ḫudā māyesini Ö
5 ḫūrşīdi: ḫūrşīd Ö
6 ol: o A, Ö
7 vücūdındandur: vücūdındur A
8 bu: -A
9 aḫlāḳ: ḫallāḳ A
10 devlet ü: devāt-ı A
11 ebr-i: öyle A, ide Ö
12 yem-i istiġnāsı: yemm-i istiġnā Ö
13 ü: -A, -Ö
14 ṭıynetidür: ṭıynetdür A

Nābiyā öyle duʿā eyleyelüm ṣıdḳ ile[1] kim
Ḫażret-i Ḫaḳḳ'uñ ola ḥüsn-i[2] ḳabūline ḳarīn

Ẕāt-ı ʿālīsini aḥbāb[3] ile etbāʿı ile
Eylesün Ḫażret-i Allāh ḫaṭālardan emīn

Yaluñuz ins ü melek olmaya şevḳiyle ola[4]
Sidre'den[5] Rūḥü'l-emīn zemzeme-senc-i āmīn[6]

İde dil-ḫᵛāhı ḳadar ẕevḳ ü ṣafā ʿıyş ü neşāṭ
Her umūrında ḫudāvend-i cihān ola muʿīn

Sāl-i tārīḫini[7] iṯbāta dü-şāhid lāzım
İḳtirān itse se şīne yine ṣülṯ-i[8] aḫ-ı şīn [A 42b]

50. Birḳaç Taşvīr İrāʾet Olınduḳda Berāy-ı Ḫāṭır-ı Pīr Raġbet Ṣūretin Gösterüp İrsāline Müsāraʿat Siyāḳında Teẕkīredür[9]

Benüm ʿizzetlü oġlum, ḫazīnedār[10] aġa ḥażretleri! Baʿde'd-duʿā, teẕkīreñüzde[11] "Devletlü[12] efendimüz, taşvīrleri ister." buyurmışsız. "Getüresiz." yāḫud "Gönderesiz[13]." [N 52a] diyü taşrīḥ olınmamış. Egerçi ṣūret-i bī-rūḥ meṣābesinde[14] olduġumuzdan nāṣī biz daḫı dāḫil[15] olup bile götürmek fehm olınur. Ammā ṣarāḥaten[16] istidlāl olınmaġa cesāret olınamaduġından irsāl olınmışdur. Rūḥumuz, şebān-rūz mülāzım-ı [T 44a] dergāhları olmaġla ṣūretümüz, ḫıdmet-i duʿālarında ḳalmışdur.

---

1 öyle duʿā eyleyelüm ṣıdḳ ile: eyle duʿā eyleyelüm ṣıdḳla A, öyle duʿā eyleyelüm ṣıdḳla Ö
2 ḥüsn-i: ḥüsn ü A
3 aḥbāb: aḥbābı A
4 şevḳiyle ola: şevḳle ola A
5 sidreden: süddeden A
6 zemzeme-senc-i āmīn: zemzeme-i şeyḫ-i āyīn A
7 tārīḫini: tārīḫi A
8 itse se şīne yine ṣülṯ-i: ise şīne yine ṣülṯ-i A, itse şīne yine ṣülṯ-i Ö
9 Ö 51a, USA 38b: *Başlık* Ö: Birḳaç Taşvīr İrāʾet Olınduḳda Berāy-ı Ḫāṭır-ı Pīr Raġbet Ṣūretin Gösterüp İrsāline Müsāraʿat Siyāḳında Teẕkeredür USA
10 ʿizzetlü oġlum, ḫazīnedār: ʿizzetlü oġlum, silaḥdār Ö, oġlum, ḫazīnedār USA
11 teẕkīreñüzde: teẕkīrüñüzde A, tezkereñüzde Ö, USA
12 devletlü: -A
13 gönderesiz: göndüresiz USA
14 meṣābesinde: -USA
15 dāḫil: -USA
16 ṣarāḥaten: ṣarāḥate A

51. Oġlı Ebü'l-ḫayr ile İrsāl Eyledügi Teẕkīredür ki Ḳaṣra Olan Tārīḫüñ Baʿżı Beytini Tebdīl içün Müşārün İleyh Pāşā-yı ʿUlüvv-şānuñ Ketḫüdāsı İbrāhīm Efendi'ye İṣāl itdügi Teẕkīredür[1]

ʿİzzetlü, mekremetlü oġlum, cānum aġa-yı[2] sütūde-siyer ḥażretleri! Levāzım-ı ṣenā edāsı ʿaḳībinde bizüm Ebü'l-ḫayr[3] dāʿīlerinüñ ḫāk-pāy-ı āṣafīye, dest-āvīz-i nā-çīzi, ḫāk-i ʿizzetlerine[4] lisānen ʿarż olınmış idi. Ṣıṭabl-ı ḳabūlde[5] cāy-gīr buyurılmaḳ içün[6] ʿarż u teblīġleri meʾmūldür ve ḳaṣr-ı ārām-ı ʿizzetlerine[7] olan naẓm u ebyātındaki[8];

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Nakşına nisbet-ile naḳş-ı Ḫıṭā naḳş-ı ḫaṭā[9]

mıṣraʿınuñ[10] ṣānīsi,

Güline nisbet-ile [N 52b] ṣūret-i Çīn ṣūret-i çīn[11]

taḥrīr olınsa daḫıca maʿmūr olur, öylece taḥrīr itdiresiz. Hem bizde[12] müsvedde perīşān olup istiḫrācı ʿasīr olmaġla sizde tebyīż olınan varaḳuñ bir ṣūretin bizüm[13] mecmūʿaya [A 43a] ḳayd içün irsāl buyurılmaḳ recā olınur[14]. *Bāḳī ed-duʿā mine'l-muḫliṣi Yūsuf Nābī*[15].

---

1 Ö 51b, USA 35a: *Başlık* A: Eṣnā-yı ʿİdde Maẕhar-ı ʿAṭiyye Ebü'l-ḫayr İle İrsāl Eyledügi Teẕkeredür ki Ḳaṣr Olan Tārīḫüñ Baʿżı Beyti Tebdīl İçün Müşārün İleyh Pāşā-yı ʿUlüvv-şānuñ Ketḫüdāsı İbrāhīm Efendi Ḥażretlerine İrsāl Eyledügi Teẕkere-i Maṭbūʿatü'l-inşādur ki Ẕikr Olınır T

2 cānum aġa-yı: aġa-yı A, cānum Ö

3 Ebü'l-ḫayr: Ebü'l-ḫayr ile USA

4 nā-çīzi, ḫāk-i ʿizzetlerine: nā-çīzi, ḫāk-ʿizzetlerine A, Ö, USA

5 olınmış idi, ṣıṭabl-ı ḳabūlde: olınmış idi, ṣıṭabl-ı ḳabūlinde A, olınmış-ıdı, ṣıṭabl-ı ḳabūlde Ö, USA

6 buyurılmaḳ içün: buyurılmaġ-çün A, buyurılmaġ içün Ö, USA

7 ārām-ı ʿizzetlerine: ārām-nümūnlarına A, Ö

8 ebyātındaki: ebyātdaki Ö

9 naḳş-ı Ḫıṭā naḳş-ı ḫaṭā: naḳş-ı Ḫıṭā A, naḳş-ı Ḫıṭā USA

10 mıṣraʿınuñ: murġınuñ USA

11 ṣūret-i çīn: -A, -USA

12 öylece taḥrīr itdiresiz, hem bizde: eylece taḥrīr itdiresiz, hem bizde A, eylece taḥrīr itdiresiz, hem bizüm Ö

13 bizüm: -A

14 recā olınır: meʾmūldür Ö

15 *Mine'l-muḫliṣi Yūsuf Nābī*: -USA, *Mine'l-ebu'l-muḫliṣi Yūsuf Nābī* Ö; *Bâkî, samimî (ihlas sahibi) Yusuf Nâbî'den dualar.*

52. Ḫazīnedār Aġaya İrsāl Eyledügi Teẕkīredür[1]

Benüm ʿizzetlü, mekremetlü oġlum, cānum[2] ḫazīnedār aġa ḥażretleri! Edā-yı lāzıme-i taḥiyyāt siyāḳında[3] münhā-yı pederī budur[4] ki bizüm mecmūʿaya ḳayd içün saʿādetlü[5] ketḫüdā beg oġlumuzdan bir nüsḫa[6] iltimās olınmış idi[7]. Ḫālen ʿaynı ile bizüm kendi taḥrīrümüz irsāl buyurılmaġla *hāẕihi biḍāʿetunā ruddet ileynā*[8] vesvesesi, īrāş-ı ḫalecāndan ḫālī degüldür. Ḫāk-pāy-ı veliyyü'n-niʿamīde istirāḳ-ı[9] keyfiyyet-i ḥāl ve bu pederiñüze[10] iḫbār ile bu daġdaġadan bizi taḫlīṣe[11] cenābuñuzdan ve ketḫüdā beg oġlumuzdan çeşm-dāşt-ı intiẓārız. *Bāḳī ʿizzet efzūn bād*[12].

53. Bu daḫı Ḳaṣr-ı Mezbūra Ne Miḳdār Beyt İlḥāḳ Lāzım idügini İstiʿlām içün Ketḫüdā Bege İrsāl Eyledügi Teẕkeredür[13]

Benüm ʿizzetlü, mekremetlü oġlum, cānum aġa-yı refīʿü'l-ḳadr ḥażretleri! Lāzıme-i iḫlāṣ ile iblāġ-ı taḥiyyāt żımnında inhā-kerde-i pederī budur ki devletlü, saʿādetlü[14] āṣaf-ı ʿālī-cāh ḥażretlerinüñ sarāy-ı dil-ārāları[15] vaṣfında keşīde-i silk-i niyāz olan[16] ebyāta, çend beyt ilḥāḳ[17] iḳtiżā itmekle ebyāt āmāde ḳılınmışdur. Lākin [T 44b] mevḳiʿ-i münāsibde taḫlīl[18] içün ebyāt-ı merḳūmenüñ vuṣūli lāzım gelmegin ḫāk-i ʿizzetlerine[19] ʿarż ve varaḳ-ı merḳūmı bu pederüñüze irsāli[20] meʾmūldür. *Bāḳī ed-duʿā mine'l-ebi'l-muḫliṣi Yūsuf Nābī*[21].

---

1 Ö 51b, USA 39a: *Başlık* A: Ḫazīnedār Aġaya İrsāl Eyledügi Teẕkeredür N
2 mekremetlü oġlum, cānum: oġlum, cānum A, mekremetlü oġlum USA
3 siyāḳında: siyāḳından A
4 pederī budur: pederīdür USA
5 saʿādetlü: -Ö
6 nüsḫa: nüsḫa-i A, nüsḫası Ö
7 olınmış idi: olınmışdı A, olınmış-ıdı Ö, USA
8 *İşte bu sermayemiz bize iade edilmiş.* Kur'ân-ı Kerîm; Yûsuf: 65.
9 -niʿamīde istirāḳ-ı: -niʿamīde istirḳāḳ-ı A, -niʿamīden istirāḳ-ı Ö
10 ḥāl ve bu pederiñüze: ḥāl ve bu pederüñüz A, ḥāl pederüñüze USA
11 taḫlīṣe: taḥliye A
12 *Bāḳī ʿizzet efzūn bād*: *Bāḳī* USA: *Bâkî, izzet fazla olsun.*
13 Ö 52a, USA 39a: *Başlık* Ö: Bu Daḫı Ḳaṣr-ı Mezbūra Ne-miḳdār Beyt İlḥāḳ Lāzım İdügin İstiʿlām İçün Ketḫüdā Bege İrsāl Eyledügi Teẕkeredür N
14 saʿādetlü: -USA
15 dil-ārāları: vālāları Ö
16 olan: olınan A
17 ilḥāḳ: ilḥāḳı Ö
18 münāsibde taḫlīl: münāsibde taḫayyül USA, münāsibine taḫlīl Ö
19 ḫāk-i ʿizzetlerine: ḫāk-ʿizzetlerine A, Ö, USA
20 irsāli: irsāl A, Ö
21 *Mine'l-ebi'l-muḫliṣi Yūsuf Nābī*: -Ö, -USA: *Bâkî, samimî baba Yûsuf Nâbî'den dualar.*

54. Bu daḫı Ḳaṣr-ı Mezbūruñ Ne Miḳdār Beyte Vüṣʿati Ne Mertebe Olduġunı İfhām içün Saʿādetlü Ketḫüdā İbrāhīm Efendi'ye İrsāl Eyledügidür[1]:[2]

[A 43b] Benüm rifʿatlü, mekremetlü, nūr-ı dīdem, aġa-yı kerīmü'l-ḫıṣāl oġlum[3] ḥażretleri! Ḳavāʿid-i ikrām [N 53b] u iḥtirām üzre mebānī-i taḥiyyāt-ı maṭbūʿa refʿi ḫitāmında ber-dāşte-i pederī budur ki devletlü, saʿādetlü[4] āṣaf-ı bülend-cenāb efendimüzüñ[5] ber-efrāḫte-i miʿmār-ı himmetleri olan ḳaṣr-ı cedīd-i bī-ʿadīlüñ kitābelerine çend beyt ile medīḥa-nigār-ı şenā[6] olmaḳ, ḫıdmet-i vācibemüz olup lākin maḥall-i güncāyiş-i ebyāt ne mertebe[7] olduġı maʿlūm olmamaġla zemīn-i dil-nişīnüñ[8] ḳaç beyte vüsʿati[9] mertebesin işāret ve iʿlām buyurmaları mercūdur[10]. *Bāḳī eyyām-ı rifʿat ziyāde bād*[11].

55.1. Bu daḫı Ḫazīnedār Aġaya Teẓkīredür ki Ḥażret-i Āṣafīye Bir Seyb İrsāl Żımnında İrsāl Olınmışdur[12]

Benüm[13] ʿizzetlü oġlum, ḫazīnedār aġa! Baʿde's-selām ḫāk-pāy-ı āṣafīye [T 45a] bu maḳūle nā-çīz hediyye irsāli, nevʿan sūʾ-i edeb olduġı ẓāhirdür. Ammā nām-ı şehryārī ḫāme-i āfitāb ile mesṭūr olduġundan sarāy-ı[14] çeşm-i iltifāt olmaḳ iḥtimāli[15], [N 54a] müʾeddī-i cesāret oldı. Belde-i baʿīde[16] Malāṭiyye'den bir kimesne getürmiş nökerce bir[17] şeydür. *Bāḳī ed-duʿā, kemā-fī-evveli*[18].

1 *Başlık* Ö: Ḳaṣr-ı Mezbūruñ Ne-mikdār Beyte Vüṣʿati Ne-mertebe Olduġı İfhām İçün Saʿādetlü İbrāhīm Efendi'ye İrsāl Eyledügi T, USA
2 Ö 52a, USA 39b
3 oġlum: -USA
4 saʿādetlü: -USA
5 efendimüzüñ: efendimüz ḥażretlerinüñ Ö
6 şenā: -A
7 ne mertebe: ne-mertebe USA
8 dil-nişīnüñ: dil-nişīninüñ Ö
9 vüsʿati: vesʿi A
10 ü iʿlām buyurmaları mercūdur: ü iʿlām buyurılmaḳ mercūdur A, buyurmaları der-ḫᵛāstdur Ö, buyurmaları mercūdur USA
11 *Bāḳī eyyām-ı rifʿat ziyāde bād*: *Bāḳī eyyām-ı rifʿat ziyād bād* A, *Bāḳī eyyām-ı rifʿat mezīd bād* Ö, -USA: *Bâkî, yücelik günleri ziyade olsun*.
12 Ö 52b, USA 39b: *Başlık* A: Bu Daḫı Ḫazīnedār Aġaya Teẓkeredür ki Ḥażret-i Āṣafīye Bir Seyb İrsāli Żımnındadur Ö
13 benüm: -A, -USA
14 olduġundan sarāy-ı: olduġundan sezā-yı Ö
15 iḥtimāli: -A
16 baʿīde: baʿīdeden USA
17 bir: -Ö, -USA
18 *Bāḳī ed-duʿā, kemā-fī-evveli*: *Bāḳī ed-duʿā* Ö, USA: *Bâkî, önceden olduğu gibi dualar…*

55.2. Naẓm-ı Merġūb Der-ḥaḳḳ-ı ʿAlī Pāşā[1]

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Kem-yābdur[2] bu ḫᵛān-ı vesīʿ ü'n-nevālde[3]
Bī-şübhe ṣarf-ı loḳma-i nāzikter-i ḥelāl

Bu müddeʿāya[4] ister iseñ şāhid-i ḳavī
Ḥall içre lā-yı[5] nefy yiter şāhid-i maḳāl

Tedḳīḳ olınsa lafẓ-ı ḥelālüñ ḥurūfına
Lā-ḥalle [6] lafẓı ʿaynı ile gösterir cemāl

[A 44a] Nābī velī bu maʿnī-i rengīn benüm degül
Benden tereşşuḥ itmedi bu ṣāfter zülāl

İtdüm rübūde gird-i lebinden bir āṣafuñ
K'itmiş Ḫudā vücūdını mecmūʿa-i kemāl

Damād-ı pādişeh ʿAlī Pāşā-yı bī-ʿadīl
Mirʾāt-ı ʿilm ü faẓl u hüner nüsḫa-i ḫıṣāl

İtmiş vürūd ḫāṭır-ı ḥikmet-şināsına
İtmiş żamīr-i enveri bu nükteyi[7] ḫayāl

İtdüm niyāz ü ʿarż ki bī-naẓm olur telef
Bu maʿnī-i bülend ü bu pākīzeter meʾāl

Deryā-yı iltifātı olup mevc-ḫīzden[8]
Emriyle girdi kisve-i naẓma bu nev-leʾāl[9]

Allāh muʿammer eyleye ẕāt-ı şerīfüñi[10]
Mirʾāt-ı ṭabʿı görmeye gerd-i ġam u melāl

---

1 *Manzume*: H 28b, Ö 52b: *Başlık* H: -A, Naẓm Ö
2 kem-yābdur: kebābdur A
3 vesīʿ ü'n-nevālde: sebʿi'n-nevālden A
4 müddeʿāya: müddeʿā Ö
5 lā-yı: lā-i A
6 *Helal değil, helal olmayan.*
7 nükteyi: nükteʾi Ö
8 -ḫīzden: -ḫīz-i iẕn A
9 nev-leʾāl: nevāl A
10 şerīfüñi: şerīfiñi Ö

56. İstimzāc-ı Veliyyü'n-niʿamī içün Ḫazīnedār Aġaya Teẓkeredür[1]

Benüm ʿizzetlü oġlum, ḫazīnedār aġa, baʿde'ş-şenā, devletlü[2] veliyyü'n-niʿam ḥażretleri, çend rūz muḳaddem bu dāʿīlerine bir māddenüñ taḥrīrin[3] işāret buyurmalarıyla birḳaç günden berü[4] āmāde ḳılınmışdur. Lākin ṭaraf-ı eşreflerinden işāret münḳaṭıʿ olmaġla ʿadem-i müsāʿade-i mizāc-ı kerīmlerine ḥaml żımnında ẓuhūr iden vesvese-i [A 44b] dāʿīlerin bī-ḳarār itmekle mizāc-ı ʿālīlerine[5] keyfiyyet üzre olduġun lisānen nemīḳa-resān bendeñüzle ifāde buyurılmaḳ mesʾūldür[6]. *Bāḳī ed-duʿā, kemā-fī-evvelī*[7].

57. ʿAṭiyye-i Veliyyü'n-niʿam Olan Bār-gīre Bisāṭ ü Zīn ü Raḫt Suʾāliyle Yazılmışdur[8]

Benüm ʿizzetlü oġlum silaḥdār aġa[9]! Baʿde'd-duʿā [N 54b] devletlü veliyyü'n-niʿam[10] āṣaf-bülend-cenāb[11] efendimüz ḥażretlerini Allāh teʿālā[12] muʿammer eyleye, bu dāʿīlerini bār-gīr iḥsānıyla[13] ḫākden refʿ buyurmışlar. Ammā bu dāʿīlerini endāḫte-i ḫāk [T 45b] ideceginde[14] żamīr-i enverlerine daġdaġa ʿārıż olduġun muḳaddemen işʿār buyurmışlar idi. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, anlaruñ teveccüh ü[15] iltifātları bu dāʿīlerine īrāş-ı ḳuvvet-i bāzū[16] itmekle żabṭına taḥṣīl-i ḳudret[17] muḥaḳḳaḳdur. Ancaḳ bār-gīrsüz beni bisāṭ ü zīver ü[18] iḥtişāmumdan dūr

---

1 Ö 53a, USA 40a: *Başlık* Ö: İstimzāc-ı Veliyyü'n-niʿamī İçün Ḫazīnedār Aġaya Teẓkīr A
2 baʿde'ş-şenā, devletlü: baʿde's-selām Ö
3 māddenüñ taḥrīrin: mādenüñ taḥrīre A, māddenüñ taḥrīrin USA
4 berü: beri USA
5 ʿālīlerine: ʿālīleri ne USA
6 mesʾūldür: mesʾūledür A
7 *Bāḳī ed-duʿā, kemā-fī-evvelī*: -USA, *bāḳī* Ö: *Bâkî, önceden olduğu gibi dualar…*
8 H 29a, N 54a, Ö 53b, T 45a, USA 40a: *Başlık* Ö: ʿAṭiyye-i Veliyyü'n-niʿam Olan Bār-gīre Bisāṭ ü Zīn ü Raḫt Mesʾūliyle Teẓkeredür N
9 benüm ʿizzetlü oġlum silaḥdār aġa: benüm oġlum silaḥdār aġa A, ʿizzetlü silaḥdār aġa oġlum Ö
10 veliyyü'n-niʿam: -USA
11 cenāb: -USA
12 ḥażretlerini Allāh teʿālā: ḥażretleri Allāh teʿālā H, ḥażretlerini Allāh Ö
13 iḥsānıyla: iḥsān ile Ö
14 ḫāk ideceginde: ḫāk ideceginden A, Ö
15 ü: -A
16 bāzū: bāz USA
17 ḳudret: ḳuvvet Ö
18 bār-gīrsüz beni bisāṭ ü zīver ü: bār-gīrsüz beni bisāṭ zīver A, USA, bār-gīr sen beni bisāṭ ü zīver ü Ö

itmege sebeb olup raḫt u bisāṭ-ı girān-ḳadrdan ṣoñra[1] bisāṭ-ı köhne-i çirk-ālūde-i[2] faḳīrāneye giriftār eyledik, diyü ihāneten[3] zemīne endāḫte idecegi vesvesesi, īcāb-ı tereddüd itmeden ḫālī degüldür. Vākıʿa, sādece ve babayāne bir kesme ile bir raḫt ve bir köhne[4] egere iḥtiyācumuz muḳarrerdür. Rikābumuz var, bāḳīsi köhne ve nā-hemvāredür. Anlar içün[5] muḥtāc-ı sūḳ olmamaḳ bābında luṭflarına çeşm-dāşt-ı tevaḳḳuʿumuz, kendi luṭfları[6] bizi küstāḫ eyledi. Yineʿafvlarına[7] ilticā olınur. *Bāḳī ʿizz ü devlet dāʾim bād* [8].

58. Ġazel-i Ḥabeşī-zāde Raḥīmī, Taḫmīs-i Nābī Efendi[9]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Sūzişinden nāme-i şevḳuñ olaydı bā-ḫaber
Naḳline olmazdı gerden[10]-dāde mürġ-i nāme-ber
İtmeyen kimdür o dergāha[11] güşāde bāl ü per
[A 45a] Pāyüñe rū-māle her kim saʿy ide şām u seḥer
Kaʿbe-i maḳṣūdına elbet bulur bir gün ẓafer

İntisāb-ı āsitānuñdan zamān mesrūr bād
İltiẓām-ı ḫıdmetüñe[12] nüh felek mecbūr bād
Māliş-i ḫāk-i derüñden rū-yı meh pür-nūr bād
Tā-ḳıyāmet ḫānedān-ı devletet[13] maʿmūr bād
Kāḫ-ı iḳbālüñe[14] hergiz irmesün gerd-i keder

Nūr-ı meh eyler[15] temelluḳ sāye-i dīvārına
Çāk-ı[16] dāmen n'olduġın bilmez girer gülzārına

---

1 girān-ḳadrdan ṣoñra: girān-ḳadrdan dūr itdükden ṣoñra böyle Ö
2 -ālūde-i: -ālūd-ı köhne-i Ö
3 ihāneten: ihānete A
4 köhne: -Ö
5 ve nā-hemvāredür, anlar içün: ve nā-hemvārdur, anlar içün A, Ö
6 luṭfları: luṭflarına A, USA
7 ʿafvlarına: ʿafvları A
8 *bāḳī ʿizz ü devlet dāʾim bād*: -A, *bāḳī* USA: *Bâkî, izzet ve devlet devamlı olsun.*
9 H 29b, Ö 54a
10 gerden: gerdān Ö
11 dergāha: dergāhına A
12 ḫıdmetüñe: ḫıdmetüñden A, ḫıdmetüñde Ö
13 devletet: devlet A
14 kāḫ-ı iḳbālüñe: kāḫ-ı iḳbāliyle A, kāḫ-ı iḳbāliñe Ö
15 nūr-ı meh eyler: rū-yı meh eyler Ö
16 çāk-ı: pāk-ı A

Bāġbānı ruḫṣat-ı[1] āzār virmez ḫārına
Şübhesüz vāṣıl olur naḫl-ı ümīdüñ bārına[2]
Bezm-i ḫāṣ-ı āṣafīye nā'il olmaḳdur hüner

Eylemezdi südde-i iḳbālini ārāmgāh
ʿİzz ü devlet bulsa andan ġāyrı bir cāy-ı penāh
İtmemekdür ilticā ol dergehe maḥż-ı günāh
Ẕerrece[3] mihr ile itse bir ḳula kemter nigāh
Ḫāk-i dergāhın anuñ aʿyān ide[4] ḳuḥl-i baṣar

Her kemāli[5] eylemiş Mevlā o memdūḥa ʿaṭā
Vaṣfını imlāya ḳāṣir ḫāme-i muʿciz[6]-edā
[A 45b] Saʿy ile olmaz bu taʿyīn-i ezeldür Nābīyā
Ḥażret-i Ḥaḳ'dan devām-ı ẕātını eyle duʿā
Ey Raḥīmī[7] saña bu ser-māye-i devlet yeter

59.1. Ol Pīr-i Żaʿīf, Pīster-nişīn-i Ferāmūş-ı Bīmārī Olmaġla Ḥızḳa-i Eṭibbā Recāsına Şifā-ḫāne-i Kerem-i Veliyyü'n-niʿamdan İstidʿā Siyāḳında ʿArżuḥālidür[8]

Gūşe-i dāmān-ı veliyyü'n-niʿamī, māliş-i çehre-i zerd-i sirişk-ālūde-i bīmārāne[9] ile hem-reng-i sāḥa-i bahār ḳılınduġı zemīnde ʿarża-dāşte-i[10] [T 46a] dāʿī-i nā-tüvānları budur ki taḫmīsine[11] fermān-ı ʿālī-şānları vārid olan ġazel-i nev-zemīn, şebāngāh-ı vāṣıl-ı ʿabd-i ḥazīn olmaġın sulṭānumuñ şevḳ ü iltifātı çerāġ-ı bī-şuʿūruma ifāża-i revġan-ı tāze itmekle imtiṣālen li'l-emri'l-ʿālī, şikeste vü[12] beste

1 bāġbānı ruḫṣat-ı: bāġbān ve raṣt-ı A, bāġbān ruḫṣat-ı Ö
2 naḫl-ı ümīdüñ bārına: naḫl-ı ümīdüñ yārına A, bāġ-ı ümīdüñ bārına Ö
3 ẕerrece: ẕerre-i A, Ö
4 ide: ider Ö
5 kemāli: kemāl A
6 muʿciz: muʿammer A
7 Raḥīmī: Raḥmī A
8 H 30a, T 45b, N 55a, Ö 54b, USA 40b: *Başlık* N: Ol Pīr-i Żaʿīf Pīster-nişīn-i Ferrāş-ı Bīmārī Olmaġla Ḥızḳa-iEṭibbā Recāsına Şifā-ḫāne-i Kerem-i Veliyyü'n-niʿamīden İstidʿā Siyāḳında ʿArżuḥālidür Ö
9 zerd-i sirişk-ālūde-i bīmārāne: zerd-i sirişk-ālūd-ı bīmārāne Ö, zerd-i sirişk-ālūde-i bīmār USA
10 zemīnde ʿarża-dāşte-i: zemīninde ʿarża-dāşte-i USA
11 budur ki taḫmīsine: budur ki taḫmīse A, -dur ki taḫmīsine USA
12 li'l-emri'l-ʿālī, şikeste vü: *li'l-emri teʿālā*, şikeste USA: *Yüce emre uymak için (yüce emirden dolayı).*

çend maḳāl-i bī-me ʾāl, pīşgāh-ı saʿādete hem-pāy-ı[1] ʿarżuḥāl ḳılınmışdur. Benüm devletlü, semāḥatlü efendüm[2]! Ḥālen bu ʿabd-i dāʿīlerinüñ aʿżā-yı ser-a-pāy-ı ẓāhire ve bāṭınesine[3] nefḫ ü tenfīḫ[4] ʿārıż olup ḳarīben[5] enfās-ı ḥayātum, keş-me-keş-i ser-pençe-i ye ʾs ü ümīdde güẕār[6] itmekdedür. Bu ġarḳagāh-ı[7] fenādan bir daḫı vāṣıl-ı sāḥil-i necāt[8] olacaġum, ebʿad iḥtimāldür[9]. Bir iki ṭabīb-i ḥāẕıḳ, şebān-rūz, dā ʾire-i pister-i ġarībānumdan[10] dūr olmayup ʿalā-ṭarīḳi'l-iltizāmi[11], tedbīrāt-ı müşfiḳāneye ihtimām iderlerse[12] ve erzāḳ-ı muḳaddereden daḫı baḳıyye var ise[13] [N 55b] sāḥa-i ḥayātda bir müddet daḫı ümīd-i cilve-i [A 46a] elṭāf-i ḫafiyye-i İlāhīden[14] baʿīd degüldür. Lākin öyle[15] bir iki ṭābīb-i dil-sūza[16] ẓafer bulmaḳ, bu duʿācuñuzuñ üsʿ-i iḳtidārından ḫāric olmaġla merḥametlü sulṭānum ḥażretleri[17] ṭarafından ḥekīm-başı efendi, duʿācuñuza işāret-i derūnī ṣudūrına mevḳūf olmaġla küstāḫāne ʿarżuḥāle cesāret olındı. Bāḳī kerem ü meserret sulṭānumuñdur,

(Beyt)[18] **Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün**
[T 46b] O şāh-ı ḥüsne söyleñ āḫiret ḥaḳḳın ḥelāl itsün
Dilinde var ise refʿ-i ġubār infiʿāl itsün

(Neşr)[19] āḫir-i maḳālümüz[20] olmaḳ muḥtemeldür. *Lā-yeyʾesū min-ravḥi'llāhi* [21] ile ümidgāhumuz sulṭānumuñ teveccüh-i derūnlarıdur[22]. Bī-şuʿūrāne bu taḥrīr-i berāt[23]

1 bī-me ʾāl, pīşgāh-ı saʿādete hem-pāy-ı: me ʾāl, pīşgāh-ı saʿādete hem-pāy-ı A, bī-me ʾāl, pīşgāh-ı saʿādet hem-bāl-i N, bī-me ʾāl, pīşgāh-ı saʿādete hem-bāl-i Ö, -USA
2 semāḥatlü efendüm: semāḥatlü ve efendüm A, efendüm USA
3 bu ʿabd-i … ẓāhire ve bāṭınesine: -USA
4 nefḫ ü tenfīḫ: nefḫ ü nefḫ, *Derkenarda "nefḫ ü nefḫ; pāre pāre olup ṭağılmaḳ" yazılmıştır* Ö
5 olup ḳarīben: olınup ḳarīben A, olup girībān-ı Ö
6 ü ümīdde güẕār: ümīdde güẕār USA, ü ümīdde güẕer Ö
7 ġarḳagāh-ı: ġarḳa-i USA
8 sāḥil-i necāt: ḥayāt Ö
9 olacaġım, ebʿad iḥtimāldür: olacaġım, ebʿad cemāldür A
10 pister-i ġarībānumdan: pister-i ġarībānemden Ö, pister-i ġarībānemüzden USA
11 ʿalā-ṭarīḳi'l-iltizāmi: ʿalā-ṭarīḳi iltizāmi A, USA
12 iderlerse: iderler ise Ö
13 daḫı baḳıyye var ise: daḫı baḳıyye varsa A, daḫı baḳıyye var-ise Ö
14 İlāhīden: İlāhiyyeden Ö
15 öyle: eyle A
16 ṭābīb-i dil-sūza: ṭābīb olsun A
17 sulṭānum ḥażretleri: sulṭānum Ö, USA
18 bāḳī kerem ü meserret sulṭānumuñdur, beyt: bāḳī kerem ü meserret sulṭānumuñdur A, USA; beyt Ö
19 neşr: -A, -USA
20 maḳālümüz: maḳālemüz Ö
21 *Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin.* Kur'ân-ı Kerîm; Yusuf: 87.
22 derūnlarıdur: derūnileridür Ö
23 taḥrīr-i berāt: taḥrīrāt Ö, USA

ʿafv buyurılmaḳ mercūdur. Manẓūr-ı şerīfüñüz olsam bu mertebeyi daḫı ümīd itmezdiñüz. Bāḳī iḥsān, devletlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür[1].

59.2. Fi'l-ḥaḳīḳa Devletlü Efendimüze Bu ʿArżuḥālden Şoñra Bir Daḫı ʿArżuḥāl Göndermek Vāḳiʿ Olmadı. Kendi Vefātına Tārīḫdür. Raḥmetu'llāhi ʿAleyh[2]

Mefʿūlü Mefāʿīlün Mefʿūlü Mefāʿīlün
Çun rūḥ-ı kemīn Nābī der-lucce-i nūr[3] āmed
[N 56a] Ez-tengī-i dunyā rest der-dār-ı surūr[4] āmed
Taḥḳīḳ-şināsān-ı maʿnī-i[5] şuhūd-ı ġayb
Gūyend be-tārīḫ[6] **Nābī be-ḥużūr āmed.** Sene 1124[7]

60. Ḥażret-i Mevlānā Ḳuddise Sırruhu[8] Sülālesinden Ḥālā Seccāde-nişīn-i İrşād Olan Şeyḫ Muḥammed Sadre'd-dīn Çelebi Ṭarafından Devletlü, Fażīletlü Gürūh-ı Evliyā ve Ṣuleḥāya Maḥabbetlü Vezīr-i Müşārün İleyh Ḥażretlerine Vürūd iden Duʿā-nāmedür[9]

Devletlü, saʿādetlü, ʿināyetlü efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ sürme-i cevāhir-i ahālī-i iḳbāl-i rūzgār olan ġubār-ı sümm-i semend-i dil-bendleri ʿabīr-i ceyb-i ecfān ve seng-rīze-i fınā-yı āsitān-ı[10] āsmān-rifʿatleri tügme-i[11] iklīl-i tārik-i cān ḳı-

---

1 devletlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür: devletlü sulṭānumuñdur A, sulṭānum ḥażretlerinüñdür USA

2 N 55b, Ö 55a, Ö1 41a, T 46b, USA 41a: *Başlık* A: Fi'l-ḥaḳīḳa Devletlü Efendimüze Bu ʿArżuḥālden Şoñra Bir Daḫı ʿArżuḥāl Göndermek Vāḳiʿ Olmadı / Ḥabeşī-zāde: Kendi Vefātına Tārīḫdür Ö

3 nūr: tu USA

4 *dunyā rest der-dār-ı surūr*: *dīnār'est der-dār-ı surūr* A, *tendār'est der-dār-ı surūr* Ö, *dīnār'est derd ez-surūr USA*

5 *-şināsān-ı maʿnī-i*: *-şināsānān-ı maʿnā-yı* Ö

6 *gūyend be-tārīḫ*: *gūyende be-tārīḫ* A, *gūyend pey-tārīḫ* Ö

7 sene; 1124: 1124 A, -USA, *koyu yazılmış olan kısmın üstüne 1118 yazılmıştır, öyle anlaşılıyor ki 1118 tarihi, bu manzumenin yazılış tarihidir* N
*"Zavallı Nâbî'nin ruhu, nur denizine dalarak dünyanın sıkıntısından kurtularak mutluluk yurduna girdi. Görülen ve görülmeyenlerin asıl mânâsını bilenler, tarih olarak "**Nâbî huzûra geldi.**" dediler."*

8 *Allah onun sırrını kutsasın.*

9 AE 6b, M6 10b, Ö 55b, Ö1 9b, MH1 5a: *Başlık Ö*: Ḥażret-i Mevlānā Ḳuddise Sırruhu, Sülālesinden Ḥālā Seccāde-nişīn-i İrşād Olan Şeyḫ Muḥammed Sadre'd-dīn Çelebi Ṭarafından Vezīr-i Müşārün ileyh ʿAlī Pāşā'ya Vürūd İden Duʿā-nāmedür M6

10 āsitān-ı: āsitān-ı āsitān-ı Ö

11 tügme-i: temīme-i AE

lınup şifāʾ-i[1] ḍarāʿat u ibtihāl ile kūşe-i bisāṭ-ı nādī-i mevfūrü'l-eyādīleri telşīm olınmaḳ ẕeylinde fi'ş-şubḥ ve'l-mesāʾ, rişte-i enfāsa leʾālī-i daʿavāt-ı devām-ı ʿömr ü devletleri tanẓīmi pīşe-i hemīşemüz ve mā teʿākubi'l-cedīdān ḥüsn-i teveccüh-i beḳā-yı ẕāt-ı melāʾik-simātları ehemm-i mehāmm olan pīşemüz olduġı ḫāk-pāy-ı saʿādete ibāne ve ifāde olınduḳdan ṣoñra şīme-i kerīmāne-i[2] fıṭrīleri muḳteżāsınca bu duʿā-gūy u devlet-cūy-ı kemīneleri

(Mışraʿ[3]) Ḫāşāk nīz der-dil-i deryā guẕer koned[4]

(Neşr) meʾāli ile nīm naẓra-i iltifāta[5] şāyān görilür ise bi-ḥamdihi subḥāne-hu[6] henüz peyġūle-nişīn-i zāviye-i ʿāfıyet olup her bāmdād ve şeb-gīr cedd-i[7] büzürgvārumuz ḳuṭbü'l-evliyā, zuḫrü'l-etḳiyā[8], gencūr-ı defāʾin-i **Maʿnevī**, ṣāḥib-i **Kitāb-ı Meşnevī**, Ḥażret-i Mevlevī *ḳuddise sırruhu'l-ʿazīz*üñ ḥarīm-i[9] türbe-i münevverelerinde ḥażret-i pādişāh-ı devrān, mālik-i riḳāb-ı ʿālemiyān, şāhen-şāh-ı ibn-i şāhenşāh, Sikender-tüvān ve[10] Cem-sipāh cenāblarınuñ ṭannāb-ı bār-gāh-ı salṭanatları merbūṭ-ı evtād-ı ebediyyü'l-ābād olmaḳ duʿāsı eşerinde ḫuṣūṣan, bi'l-cümle dervīşānumuz ile sulṭānum ḥażretlerinüñ nuḳūd-ı edʿiyye-i devām-ı ʿömr ü iclālleri ile cüyūb-ı mele-i aʿlā māl-ā-māl ḳılınmaḳ ḫıdmetinde beẕlu mā-fi'l-vusʿ[11] olınduġı ʿalā-ruʾūsi'l-eşhāda maʿlūm-ı bende vü āzāddur[12]. Ḫidīv-i kār-dānā, kām-baḫşā! Vāsıṭa-i duʿā-nāme Dervīş el-Ḥāc Ḫalīl[13] ḳulları baʿż-ı mesāliḥ-i faḳīrānemüz itmāmı niyāzıyla der-i devlet-penāha rū-be-rāh olmışdur. Şeref-i dā-men-būslarıyla kām-yāb olduḳda kūşe-i ʿayn-ı ʿināyetleriyle manẓūr buyurılmaḳ der-ḫᵛāst-ı müstemendānemüz olduġı maʿlūm-ı devletleri olduḳda emr ü fermān saʿādetlü, semāḥatlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür.

---

1 şifāʾ-i: şifāh-ı AE, MH1
2 kerīmāne-i: girībāne-i Ö
3 kemīneleri mışraʿ: -Ö1
4 *Deryanın içinde süprüntü de dolaşır.*
5 naẓra-i iltifāta: ḳaṭre Ö, M6
6 *Bütün noksanlıklardan münezzeh olan Allah'a hamd ile.*
7 ve şeb-gīr-i cedd-i: şeb-gīr-i ḥadd-i Ö
8 *Velilerin kutbu (en yücesi, zirvesi)… Takva sahiplerinin en takvalısı…*
9 ḥarīm-i: -Ö, ḥarem-i Ö1
10 Sikender-i tüvān ve: İskender-i tüvān ve AE, M6, MH1, -Ö1
11 *fi'l-vusʿ*: *fi'l-vāsiʿ* AE
12 maʿlūm-ı bende ve āzāddur: mesṭūr-ı bende ve āzāddur AE, maʿlūm-ı bende-i āzāddur Ö
13 el-Ḥāc Ḫalīl: el-Ḥācı AE, M6

61. ʿİnāyetlü, Devletlü Vezīr-i Mükerrem Cenāb-ı Müşārün İleyh Ḥażretleri Ṭarafından ʿAzīz-i Merḳūma Ol Üstād-ı Ḫıred-kāruñ Tesvīdi ile Taḥrīr Olınan Kerem-nāme-i Āṣafānedür[1]

Ḫalefü'ṣ-ṣıdḳ-ı ʿālem-i[2] taḥḳīḳ, şemʿ-i ḫānevāde-i Ṣıddīḳ, ṣemere-i şecere-i kerāmet[3], istivā-yı külāh-ı istiḳāmet, çerāġ-ı dūdmān-ı kerāmet ü velāyet[4], kevkeb-i ufḳ-ı cemāl ü celāl, nūr-ı bāde-i[5] būstān-ı faẓl u kemāl, faẓīletlü, ḥaḳīḳatlü, himmetlü[6] çelebi efendi ḥażretlerinüñ meclis-i dil-keş-i ḳudsī[7]-niẓām ve encümen-i bihiştveş-i rūḥānī-ittisāmları ṣavbına[8], envāʿ-ı taʿẓīmāt-ı ṣādıḳa-i[9] mütevāżıʿāne ve aḳsām-ı tekrīmāt-ı lāyıḳa-i müteżarrıʿāne ile zīver-i destār-ı[10] ḳudsiyān olmaġa şāyān şükūfe-i nev-ceste-i daʿavāt-ı mütenāsıḳa ve ārāyiş-i küleh-gūşe-i[11] rūḥāniyān olmaġa çesbān sünbül-deste-i taḥiyyāt-ı mütevāfıḳa ihdāsı[12] lāzıme-i pursiş-i ḫāṭır-ı feyż-müʾeṣṣirleriyle teʾkīd ü teʾsīs[13] ḫilālinde inhā-kerde-i dil-beste-i iḫlāṣları budur ki bundan aḳdem Dervīş el-Ḥāc[14] Ḫalīl bendeleriyle firistāde buyurılan mülaṭṭife-i feyż-perverleri[15] vürūdı sefīne-i żāmīrümüzde bād-bān-ı inşirāḥ ve teng-güşā-yı ḫāṭıra vesīle-i infisāḥ olup[16] rişte-i ʿalāḳa-i ṣādıḳa-i sābıḳaya[17] müʾeddī-i teżāʿuf u istiḥkām olmışdur[18]. Ġāʾibāne cenāb-ı şerīflerine ve[19] ʿale'l-ḫuṣūṣ,

---

1 MK2 62, Ö 56a, Ö1 10a, TS1 58a: *Başlık* Ö: Kerāmetlü, Faẓīletlü Müşārün İleyh Çelebi Bostān Efendi Ḥażretlerine Ṭaraf-ı Veliyyü'n-niʿam-ı Ahālī-perverīden Münşī-i Merḳūmuñ İnşāsıyla İrsāl Olınan Mektūbdur Ö1

2 Ḫalefü'ṣ-ṣıdḳ-ı ʿālem-i: der-ṣadefistān-ı TS1, MK2

3 ṣemere-i şecere-i kerāmet: -TS1, -MK2

4 çerāġ-ı dūdmān-ı kerāmet ü velāyet: çerāġ-ı dūdmān-ı velāyet Ö1

5 nūr-ı bāde-i: nev-bāde-i Ö, tūde-i Ö1, TS1

6 faẓīletlü, ḥaḳīḳatlü, himmetlü: faẓīletlü, himmetlü Ö1, faẓīletlü, ḥaḳīḳatlü TS1, MK2

7 ḳudsī: rūḥānī TS1, MK2

8 rūḥānī-ittisāmları ṣavbına: ḳudsī-ittisāmları ṣavbına MK2, TS1, rūḥānīyān-ı irtisāmları ṣavb-ı evbine Ö1

9 ṣādıḳa-i: ṣādıḳāne-i TS1

10 destār-ı: ṭaylasān-ı Ö, Ö1

11 küleh-kūşe-i: ṭaylasān-ı TS1, MK2

12 ihdāsı: ihdā-yı Ö

13 teʾkīd ü teʾsīs: taʿḳīb TS1, MK2

14 el-Ḥāc: Ḥacı TS1, MK2

15 feyż-perverleri: ferec-baḫṣāları TS1, MK2

16 sefīne-i żāmīrümüzde bād-bān-ı … vesīle-i infisāḥ olup: tengnā-yı ḫāṭırumuza vesīle-i infisāḥ ve sefīne-i żāmīrümüzde bād-bān-ı inşirāḥ olmaġın ṭaraf-ı eşreflerine mürtebiṭ olan Ö, tengnā-yı ḫāṭırumuz vesīle-i infisāḥ ve sefīne-i żāmīrümüzde bād-bān-ı inşirāḥ olmaġın ṭaraf-ı eşreflerine mürtebiṭ olan Ö1

17 ṣādıḳa-i sābıḳaya: ṣādıḳāne-i sābıḳaya Ö, ṣādıḳa-i sülefāya Ö1

18 olmışdur: olınmışdur TS1, MK2

19 ve: -Ö1

menbaʿ-ı[1] zülāl-i kerāmet ü velāyet olan ḫānedān-ı celīlü'ş-şān ve ecdād-ı ʿiẓām-ı[2] bāhirü'l-bürhānlarına olan rābıṭa-i ṣıdḳ u iḫlāṣumuz[3] yine mirʾāt-ı tābnāk-i żamīr-i münīrlerinde[4] nümāyān olmaġın nā-rişte-i şebt-i taḥrīr ü taḳrīr[5], kendi kendimüzi ol āsitān-ı kerāmet-penāhuñ müntesib-i maḫṣūṣları[6] zümresinden şümār itmekle iftiḫār ve cemīʿ-i aḥvāl ü umūrumuzda[7] o dergāh-ı velāyet-penāhdan[8] istiẓhār üzre olup

(Beyt) **Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün**
Eger be-çeşm-i beden furṣat-ı ziyāret n'ist
Ne beste'end be-kes şāh-rāh-ı dilhā rā[9]

(Neşr) mefhūmı üzre her bār pāy-ı ḫayāl ile vaḳt-i āmed-şüd-i[10] ziyāret-i ġāʾibānede tek-ā-pū-yı ṣādıḳānemüz[11] ḫāme-zede-i taṣdīḳ ve imżā-kerde-i taḥḳīḳ buyurılduḳdan ṣoñra gāh gāh evḳāt-ı ṣufūf ve hengām-ı[12] ġalebe-i rūḥāniyyet-i bāṭın u ẓāhirleri[13] vuḳūʿında zümre-i fuḳarā vü dervīşān[14] ile muvācehe-i ʿaliyye-i ecdād-ı ʿiẓāmlarına[15] bu dil-dāde-i ḫāliṣü'l-bāllerin teveccühāt-ı[16] bāṭına ve taʿal-luḳāt-ı derūniyye[17] ile yād buyurmaları çeşm-dāşt-ı āmālümüzdür. Bi-ḥamdi'llāhi teʿālā, şevketlü, kerāmetlü, ʿināyetlü efendimüz[18], pādişāhumuz, ḫalīfe-i İslām, *ʿammarahu'llāhu'l-melikü'l-ʿallām*[19], ḥażretleri daḫı ecdād-ı kirāmlarına olan

1 menbaʿ-ı: mecrā-yı Ö, Ö1
2 ʿiẓām-ı: kirām-ı Ö, Ö1
3 iḫlāṣumuz: ḫulūṣumuz Ö, Ö1
4 tābnāk-i żamīr-i münīrlerinde: tābnāk-i żamīrlerinde MK2, ṭabʿ-ı tābnāk-i żamīrlerinde Ö, Ö1
5 nā-rişte-i şebt-i taḥrīr ü taḳrīr: vā-reste-i minnet-i evrāḳ u aḳlāmdur. Ḫudā-yı ġayb-dān-ı vāḳıf-ı serīre-i ḥāldür ki Ö, Ö1
6 -penāhuñ müntesib-i maḫṣūṣları: -bünyānuñ müntesib-i maḫṣūṣları MK2, TS1, -penāhuñ müntesib-i muḫlişleri Ö1
7 aḥvāl ü umūrumuzda: umūrda Ö1, aḥvālümüzde TS1, MK2
8 -penāhdan: -destgāhdan istimdād ü Ö
9 *Beden gözüyle ziyaret fırsatı yoksa bile gönül yolları kimse için kapalı değildir.*
10 vaḳt-i āmed-şüd-i: edā-yı ḫıdmet-i Ö, Ö1
11 ġāʾibānede tek-ā-pū-yı ṣādıḳānemüz: ġāʾibānede tek-ā-pū-yı ṣādıḳāmuz Ö1, ġāʾibāne olduġı TS1, ʿāyibāne olduġı MK2
12 ṣufūf ve hengām-ı: ṣafvet-i ḫāṭır ve Ö, Ö1
13 rūḥāniyyet-i bāṭın u ẓāhirleri: rūḥāniyyetleri TS1, MK2
14 fuḳarā vü dervīşān: sālikān-ı rāh-ı ʿārifān-ı āgāh Ö, Ö1
15 ʿiẓāmlarına: kirāmlarında Ö, Ö1
16 -bāllerin teveccühāt-ı: -bālleri bu cihāt-ı MK2, -bālleri teveccühāt-ı TS1
17 derūniyye: ḳalbiyye ve daʿavāt-ı ḫayriyye Ö, Ö1
18 şevketlü, kerāmetlü, ʿināyetlü efendimüz: şevketlü, kerāmetlü TS1, MK2
19 *ʿammarahu'llāhu'l-melikü'l-ʿallām*: *ḫalleda'llāhu salṭanatehu* Ö, Ö1: *Allah, âlim olan melikin ömrünü uzatsın.*

ʿalāḳa-i ṣādıḳa-i humāyūnlardan nāşī[1] ḳarīḥa-i ṣabīḥa-i humāyūnlarından āsitānelerine[2] żamīme-i luṭf u ʿināyet[3] buyurmalarıyla şām u seḥer fuḳarā vü dervīşān ile ṣıdḳ-ı teveccühlerin ilzām ve ḫıdmet ve[4] duʿā-yı ʿömr ü devletlerinde[5] edā-yı ḥüsn-i ḳıyām buyurılmaḳ[6] meʾmūldür. *Bāḳī, hemvāre eyyām-ı himmet ve ḥüsn-i itmām-ı ṭarīḳat dāʾim bād*[7].

62. Ṣādıḳ Efendi Mesned-i Fetvāya İʿtilāʾda Yazılmışdur[8]

Ḥażretlerinüñ ḳıble-i aṣḥāb-ı emānī olan südde-i refīʿleri, būse-i leb-i [A 46b] taʿẓīm ile hem-rütbe-i Rükn-i Yemānī ḳılınduġı siyāḳında ber-dāşte-i dāʿī-i ḳadīmleri budur[9] ki benüm saʿādetlü, ʿināyetlü, fażīletlü, mürüvvetlü[10] efendüm[11], sulṭānum ḥażretleri! Cenāb-ı ber-ārende-i mülk ü melekūt, ẕāt-ı feżāʾil[T 47a]-siriştlerin hemvāre ārāyiş-i ṣadr-ı ʿaẓīmü'l-ḳadr-i fetvā idüp sāye-i enāmil-i müteyemminelerinden ḥallāl-i[12] eşkāl-i mesāʾil itmeden dūr itmeye[13]. Bi-ḥamdihi subḥānehu[14] cāẕibe-i istiʿdād-ı māder-zād ile mesned-i ʿālī-cāh-ı meşīḫat-ı İslāmiyyeye revnaḳ-efzā-yı teşrīf olduḳları āvāzesi[15] mesāmiʿ-i āfāḳı pür-ṭanīn idüp ḫuşūṣan, bu dāʿī-i dil-beste-i dīrīnelerin[16] resīde-i aʿlā-yı ṭabaḳāt-ı ibtihāc eylemişdür. Cenāb-ı İlāhī, mübārek ve mesʿūd eyleyüp [N 56b] ber-vech-i dil-ḫʷāh kām-rev olmaḳ müyesser eyleye! Bundan esbaḳ ʿaliyye-i[17] mekārim-i ẕātīlerinden

---

1 daḫı ecdād-ı kirāmlarına olan ʿalāḳa-i ṣādıḳa-i humāyūnlardan nāşī: -MK2

2 ṣabīḥa-i humāyūnlarından āsitānelerine: ṣabīḥa-i humāyūnlarından āsitānelerine āsitānelerine MK2, TS1, ṣabīḥa-i humāyūnlarından fetḥ-i bāb-ı kerāmet-i ḫān-ḳāh-ı velāyet-penāhlarına Ö, ṣabīḥa-i humāyūnlarından fetḥ-i bāb-ı kerāmet-i ḫān-ḳāh-ı velāyet-penāhlarına Ö1

3 luṭf u ʿināyet: iḥsān ü ʿinān Ö, iḥsān ü ʿināyet Ö1

4 ilzām u ḫıdmet ve: iltizām u ḫıdmet Ö, iltizām u ḫıdmet ve Ö1

5 devletlerinde: devletleri Ö1, devletlerine TS1, MK2

6 ḥüsn-i ḳıyām buyurılmaḳ: ḥaḳḳ-ı ḳıyāmda tecvīz-i taḳṣīr buyurılmamaḳ Ö, ḥaḳḳ-ı ḳıyāmda tecvīz-i taḳṣīr buyurmamaḳ Ö1

7 *Bāḳī hemvāre eyyām-ı himmet ve ḥüsn-i itmām-ı ṭarīḳat dāʾim bād*: -TS1, -MK2: *Bâkî, her zaman himmet günleri ve tarikatin (yolun) güzelce tamama ermesi sürekli olsun.*

8 H 30b, N 56a, Ö 56a, T 46b, USA 41b

9 ḳadīmleri budur: ḳadīmleridür USA

10 saʿādetlü, ʿināyetlü, fażīletlü, mürüvvetlü: saʿādetlü, fażīletlü A, ʿināyetlü, mürüvvetlü USA, ʿināyetlü, fażīletlü Ö

11 efendüm: -USA

12 ḥallāl-i: ḥalāʾil-i USA

13 itmeye: itmene A

14 *Bütün noksanlıklardan münezzeh olan Allah'a hamd ile.*

15 teşrīf olduḳları āvāzesi: şerīf olduḳları āvīze-i A

16 dīrīnelerin: dīrīneleri USA

17 ʿaliyye-i: ġalebe-i Ö, USA

nāşī bu dāʿī-i ḳadīmlerin[1] iltifāt-nāme-i ʿaliyye ve muḫāṭaba-i girāmīleri ile ser-efrāz buyurmaları ile[2] evḳāt-ı ḥayātumuz, ʿināyetlü efendimüñ duʿā-yı ʿömr ü[3] devletlerine ṣarf olınduġı bundan aḳdem ḍarāʿat-nāme-i faḳīrānemüz ile ḫāk-i ʿizzete inhā[4] olınmış idi[5]. Şimdi gül-bang-ı duʿā, meleʾ-i aʿlāya[6] peyveste ḳılınduġı şöhret-yāfte-i mecāmiʿ-i ḳudsiyāndur. İn-şāʾallāhu teʿālā, Devlet-i ʿAliyyelerinden ḥiṣṣe-i sürūr-ı rūḥānī iktisāb olınduġı gibi[7] ḫafiyye-i elṭāf-ı ṣūriyyeye daḫı ümīdvārız, bāḳī[8].

63. Reʾīsü'l-Küttāb Rāmī Efendi'ye İrsāl Olınmışdur[9]

Saʿādetlü, ʿināyetlü, ḥaḳīḳatlü[10] nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, efendüm[11], oġlum, sulṭānum ḥażretlerinüñ kenāre-i pīş-taḫta-i ʿināyetlerine, dest-i niyāz-ı dervīşāne[12] ile vażʿ-ı şukūfe-i deste-i ṣenā ḫilālinde ʿarża-dāşte-i[13] dāʿī-i bī-riyāları [A 47a] budur ki benüm māye-i ṭarāvet-i ḥadīḳa-i ḥayātum, oġlum, sulṭānum ḥażretleri! Cenāb-ı Ḥaḳ, neḳāve-i eczā-yı[14] aṣālet olan ṭıynet-i[15] pākīzelerin, ālāyiş-i ġubār-ı ekdārdan maṣūn ve kenāre-i ẕeyl-i iḳbāllerin, taʿalluḳ-ı[16] ḫāṭır-ı āzārdan meʾmūn eyleye, āmīn[17]. Bu dāʿī-i nā-tüvānları emrinde ser-zede-i ẓuhūr olan muʿāmelāt-ı ʿināyetleri, bir vechile ferāmūş olınmayup şebān-rūz, evlād ü ʿıyālümüz ile[18] iltizām-ı duʿā-yı ʿömr ü devletüñüz, aḳdem-i umūrumuz idügi

---

1 ḳadīmlerin: ḳadīmlerini A
2 ser-efrāz buyurmaları ile: ser-efrāz buyurmaları A, ser-firāz buyurmalarıyla Ö, ser-efrāz buyurmalarıyla USA
3 ʿömr ü: -A, -Ö, -USA
4 olınduġı bundan … ile ḫāk-i ʿizzete inhā: -A
5 olınmış idi: olınmış-ıdı A, Ö, USA
6 meleʾ-i aʿlāya: meleʾ-i aʿlāma A
7 ḥiṣṣe-i sürūr-ı rūḥānī iktisāb olınduġı gibi: ḥiṣṣe-i sürūr-ı rūḥānī ensāb olınduġı gibi A, sürūr-ı rūḥānī iktisāb olınduġı gibi USA
8 daḫı ümīdvārız, bāḳī: ümīdvārız A, ümīdvārız, bāḳī USA
9 H 31a, Ö 57a, T 47b, USA 42a: *Başlık* A: Reʾīsü'l-Küttāb Rāmī Efendi'yedür USA
10 ḥaḳīḳatlü: -USA
11 efendüm: efendi Ö, -USA
12 ʿināyetlerine, dest-i niyāz-ı dervīşāne: ʿināyet-kārlarına, dest-i niyāz-ı dervīşāne Ö, ʿināyet-kārlarına, dest-i niyāz-ı dervīşān USA
13 -dāşte-i: -dāşt-ı USA
14 eczā-yı: icrā-yı Ö, USA
15 olan ṭıynet-i: on ṭabīb-i A
16 taʿalluḳ-ı: taʿlīḳ-i ḫār-ı A
17 āmīn: -USA
18 evlād ü ʿıyālümüz ile: olan ve ʿıyālümüz A, evlād ʿıyālümüz ile USA

muḥāṭ-ı ʿilm-i ḫudāvend-i ġafūrdur[1]. Ḥażret-i kerīm-i çāre-sāz, ẕāt-ı kerem-siriştüñüzi merkez-i ʿināyetde[2] zāʾil eylemeye! Egerçi, muḳāṭaʿa-i merḳūm[3], insidād-ı ṭarīḳ-i ḳahve sebebiyle māl-i müsemmāsın[4] istīfādan ḳāṣır idügi muḥaḳḳaḳdur. Ammā, beyneʾn-nās, tehī-dest ḳalmaḳ, ʿaynı ile erbāb-ı[5] meclise ḳahve gelüp miyān-ı cemʿden birisi tehī-dest [T 48a] ḳalduġı gibi ve[6] belki destinde olan fincān dururken[7] "Sen lāyıḳ degülsün!" diyü elinden alınup ġayra[8] virilmek, müʾeddī-i ıżṭırāb ve mūcib-i[9] şerm ü ḥicāb olduġı gibi bu dāʿīñüze[10] vesīle-i ıżṭırāb olmışken dest-gīrī-i ʿināyetüñüz[11] ile ol daġdaġadan vā-reste olduġumuzuñ teşekküri muḳāṭaʿanuñ ʿadem-i istīfāsına vāsıṭa-ı nisyān olmadadur. Ammā in-şāʾaʾllāhu teʿālā, baʿdeʾl-yevm, cānib-i Mıṣr u Yemen'den sefīne-i[12] ümīdümüz māl-ā-māl olup *Li-ecidu nefseʾr-raḥmāni min-ḳibeliʾl-Yemeni* [13] vürūdıyla dil-şād olmaġa ümīdvāruz. Ġaraż-ı tesliyet-i ḫāṭır içün taḥrīk-i silsile-i leṭāʾifdür ve illā erzāḳ-ı muḳāddemenüñ[14] ʿadem-i taḫallüfi imżā-kerde-i yaḳīn-i dīn idügi müteʿayyindür ve[15] nemīḳa-resān-ı duʿā Fetḥī [A 47b] -zāde ʿAbduʾllāh[16] Efendi bendeñüz, sulṭānumuñ sāye-i saʿādetleriyle[17] iftiḫār iden bende-i muḫlişlerinden[18] olmaġın dāmen-i saʿādete rūy-mālde[19] manẓūr-ı ʿināyet buyurılmaḳ ve[20] bu ṣenāverüñ daḫı ḥāşiye-i metn-i iltimāsıdur[21]. Ḥāżır-ı meclis Ḫalīl[22] Aġa ḳuluñuz

---

1 ġafūrdur: ġafūr A
2 ʿināyetde: ʿināyetden A, Ö
3 merḳūm: merḳūme Ö, USA
4 müsemmāsın: müsemmāsı USA
5 erbāb-ı: A
6 ve: -Ö
7 dururken: ṭururken Ö
8 alınup ġayra: alınup ġayr A, alup ġayra Ö
9 mūcib-i: mūriş-i A, Ö
10 olduġı gibi bu dāʿīñüze: olduġı gibi bu dāʿīñüze Ö, olduġı gibi bu dāʿīñüz USA
11 vesīle-i ıżṭırāb olmışken dest-gīrī-i ʿināyetüñüz: vesīle-i ıżṭırāb olmış-iken dest-gīrī-i ʿināyetüñüz Ö; -USA
12 sefīne-i: sefāʾin-i Ö
13 *"Allah'ın nefesini Yemenli inananlardan buldum." ya da "Allah'ın nefesini Yemen cihetinden bulduğum için…" (Hadis).*
14 muḳāddemenüñ: muḳādderenüñ USA
15 ve: -Ö
16 ʿAbduʾllāh: -USA
17 sulṭānumuñ sāye-i saʿādetleriyle: sāye-i saʿādetle Ö
18 muḫlişlerinden: maḫṣūṣlarından Ö
19 rūy-mālde: rūy-mālīde A
20 ve: -A, -Ö
21 metn-i iltimāsıdur: iltimāsīden USA
22 Ḫalīl: Celīl USA

daḫı gūşe-i dāmen-i saʿādete[1] leb-i edeb ile rūy-māl iderler[2]. *Bāḳī ʿömr ü devlet mezīd bād*[3].

64. Muṣṭalaḥāt-ı Dīvāniyyeyi İltizām Eyledügi Mektūb-ı Leṭāfet-iştimālidür[4]

Reşeḥāt-ı ḳalem-i rengīn-ḫırāmı ḫāl-i[5] cemāl-i şāhid-i āmāl [T 48b] ve nefeḥāt-ı himem-i infiṣāmı bādī-i[6] iḳbāl olan faẓīletlü, mürüvvetlü[7] efendüm ḥażretlerinüñ maḥfaẓa-i cerīde-i ʿavārif ve muḳavvā-yı[8] eczā-yı maʿārif olan mevḳiʿ-i maʿālī-rüsūmlarına, ṣafaḥāt-ı[9] [N 57a] defter-i muḥāsebe-i aʿmāl-i ʿālemiyāna[10] güncāyiş mertebesinden bīrūn duʿā ve rūz-nāme-i nüh cild-i āsmān-ı keşret-i sevdā[11] ile cāme-pūş-ı ʿanber-gūn-ı leyāl olmaḳ derecesinden efzūn şenā īṣārı[12] siyāḳında müsvedde-i ẓalāmı ṣaḥīfe-i ufuḳ üzre beyāż iden ḫūrşīd-i zerrīn-ḳalem şākird-i dāʾirü'l-ifāde-i pertevi olmaġla[13] rūşenā-yı ʿālem olan ḳalb-i münīrleri, tefaḥḥuṣ-ı ser-saṭr-ı[14] dībāce-i risāle-i iştiyāḳ ḳılınduḳdan ṣoñra ʿarīża-i niyāzmendī budur ki defter-i muʿteber-i ḫāṭır-ı ḫaṭīrlerinde esāmī gürūh-ı[15] aḥibbā tefaḳḳudı eşnāsında nām-ı devlet-ḫᵛāhı daḫı çeşm-güẕār-ı iltifātları olur ise[16] *bi-mennihi subḥānehu ve teʿālā*[17] berāt-ı ser-best-i şenāları, derdest[18] olmaġla ḳalem-rev-i çehār-ḫāne-i vücūd-ı ḫāksār, ʿavārıż-ı āsīb-i rūzgār-

1 daḫı gūşe-i dāmen-i saʿādete: daḫı Ö, gūşe-i dāmen-i saʿādete USA
2 iderler: ider USA
3 *Bāḳī ʿömr ü devlet mezīd bād*: *Bāḳī eyyām-ı devlet mezīd bād* A, Ö, *Bāḳī ʿömr-i devlet mezīd bād* USA: *Bâkî, ömrün ve devletin (daha da) ziyade olsun.*
4 H 32a, N 56b, Ö 58b, Ö1 42a, T 48a, USA 42b: *Başlık* Ö: Reʾīsü'l-küttāb saʿādetlü İsḥaḳ Efendi Ḥażretlerine münşī-i merḳūmuñ ıṣṭılāḥāt-ı dīvāniyyeyi iltizām eyledügi mektūb-ı leṭāfet-iştimāldür Ö1
5 ḫırāmı ḫāl-i: ḥarāmı māl-i USA
6 infiṣāmı bādī-i: bī-inḳıżā-yı bādī-i A, bī-inḳıżā-yı nādī-i Ö
7 faẓīletlü, mürüvvetlü: faẓīletlü A, Ö, mürüvvetlü USA
8 muḳavvā-yı: miḳdārı A
9 ṣafaḥāt-ı: ṣuḥufāt-ı USA
10 ʿālemiyāna: ʿālemiyān A
11 nüh cild-i āsmān-ı keşret-i sevdā: cild-i āsmān-ı keşret-i sevād A, cild-i āsmān-ı keşret-i sevād USA
12 şenā īṣārı: nīṣārı A
13 şākird-i dāʾirü'l-ifāde-i pertevi olmaġla: şākird-i eşerü'l-ifāde-i pertevi olmaġa USA
14 tefaḥḥuṣ-ı ser-saṭr-ı: tefaḥḥuṣı ser-saṭr-ı Ö, ser-süṭūr-ı USA
15 ḫāṭır-ı ḫaṭīrlerinde esāmī gürūh-ı: ḫāṭırlarında esāmī gürūh-ı A, ḫāṭırlarında esāmī kerde-i Ö
16 iltifātları olur ise: iltifātları olursa A, Ö
17 *Eksikliklerden münezzeh olan Allah Te'ala'nın ihsanıyla…*
18 der-dest: -A

dan muʿāf olup zemīn-i ḳalb-i ḥazīn dīvān-ḫāne-i āferīnişde[1] cenāb-ı ʿālīlerine muḳāṭaʿa-i ḫāṣ taʿyīn buyurılduġı demden berü ḥāṣıl olan naḳd-i nā-maġşūş-ı duʿā [N 57b] dest-i ḥavāle-i şevḳ ile [T 49a] teslīm-i ḫazīne-i icābet ḳılınmaḳ[2], ẕimmet-i ṣadāḳatümüzde ʿadīmu't-taḥvīldür. Dil ü cān mültezim-i ḫıdmet-i[3] ḫuṣūṣları olmaġla şām [A 48a] u seḥer edā-yı[4] vaẓīfe-i ṣenāları, ẓahriyye-i ṣūret-i berāt-ı evḳāt ve mühr-i mihrleri[5], zīver-i teẕkere-i ṣafaḥāt-ı[6] eyyām-ı ḥayāt ḳılınduġı cerīde-i ḫāṭırlarında mesṭūr u muḳayyeddür. Ṭaraf-ı şeref-intisāblarından zer-i nāb-ı[7] ḫayr-ı meserret-nişāb vürūdına kīse-i sāmiʿa-i[8] āmāde ve keffe-i mīzān-ı dü-dīde[9] güşāde iken ol maʿden-i himem ve mensūḫ-sāz-ı erbāb-ı ḳalem[10] olan ḫᵛāce-i mükerreme rādde-i defter-i[11] muḥāsebe-i emānī-i ḥisāb ve reʾsü'l-māl-i āmāl-i rüʾūs-ı ḳalem-i[12] küttāb olan destgāh-ı bülend-cāha, muḥāsebe-i evvel tefvīż buyurılduġı[13] aḫbārı ki -fi'l-aṣl vürūd-ı ḳāfile-i meṭālib-i dil ü cāndur- derīçe-i ribāṭ-ı sāmiʿada bār-güşā-yı beşāret olduḳda ḫazāʾin-i enderūn [N 58a] u[14] bīrūnı, dārü'l-mülk-i beden olan ḥavāss-ı ẓāhire vü bāṭına, nuḳūd-ı[15] nā-maʿdūd-ı ẕevḳ u neşāṭ u[16] neşʾe ile māl-ā-māl olmışdur.

(Beyt)[17] **Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün**
Ne müjdedür bu ki mażmūnıdur güşāyiş-i baḫt
Ne müjdedür bu ki[18] maʿnası devlet-i bīdār

---

1 āferīnişde: āferīnişīde USA
2 şevḳ ile teslīm-i ḫazīne-i icābet ḳılınmaḳ: şevḳle teslīm-i ḫazīne-i icābet ḳılınmaḳ Ö, şevḳ ile teslīm-i ḫazīne-i icābet USA
3 dīvān-ḫāne-i āferīnişde … … cān mültezim-i ḫıdmet-i: -A
4 u seḥer edā-yı: seḥer edā-yı USA
5 ve mühr-i mihrleri: ve mihrleri A, Ö, mühr-i mihrleri USA
6 teẕkere-i ṣafaḥāt-ı: teẕkīre-i ṣafaḥāt-ı A, teẕkīre-i ṣuḥufāt-ı USA
7 zer-i nāb-ı: zer-i bāb-ı Ö, zer-tāb-ı USA
8 meserret-nişāb vürūdına kīse-i sāmiʿa-i: meserret vürūd-ı kīse-i sāmiʿa-i A, meserret-nişāb vürūdına kīse-i muʿāmele-i USA
9 dīde: dīde-i A
10 -sāz-ı erbāb-ı ḳalem: sāʾir erbāb-ı raḳam A
11 mükerreme rādde-i defter-i: mükerreme zāde-i defter-i A, mükerreme zāde-i Ö
12 ḳalem-i: -Ö
13 evvel tefvīż buyurılduġı: tefvīż buyurılduġı A
14 u: -A, -USA
15 nuḳūd-ı: -Ö
16 ẕevḳ u neşāṭ u: ve ẕevḳ neşāṭ USA
17 māl-ā-māl olmışdur, beyt: māl-ā-māl olmışdur A, USA, māl-ā-māldür, beyt Ö
18 ki: -USA

(Neşr)[1] bu neşāṭuñ ḳudūm-ı meymenet-lüzūmına ġalebe-i şevḳden nāşī pāy-ı ārzū ile[2] piyāde muḳābeleyeşitābān ve ʿuhde-i iltizām-ı iḫlāṣumuzda cümle [T 49b] mevḳūfātumuzdan olan[3] nuḳre-i eşk-i sürūr, pīşīn-i ḫıdmet-i[4] şükr-i Yezdān ḳılınup bir müddetden berü istīlā-yı tekālīf-i şāḳke-i ḥüzn ü endūh ile ḫāne-i[5] dilden gürīḫte olan ẕevḳ u şevḳ iʿāde ve[6] ġam u keder fürū-nihāde ḳılınmışdur. Ḥaḳḳā ki bu naḳş-ı dil-firīb -ki[7] imżā-yı ḥüccet-i emānī- ve[8] bu resm-i merġūb ve ṣafḥa-i zīb -ki ṣaḥḥ-ı teẕkere-i şādmānīdür[9]- çekīde-i ḫame-i taḳdīr olup dārü'l-inşā-yı elṭāf-ı [A 48b] İlāhīden müsellem-i dest-i istiḥḳāḳları olan berāt-ı neşāṭdan bu[10] hevādārları [N 58b] daḫı ḥiṣṣedār[11] olmaġla şāhid-i ümmīdi, der-kenāra maḥal olmaḳ[12] ḳadar inşirāḥ-ı dil virmegin, dest-i şükr[13] dergāh-ı Bārī'ye edā ile el ḳaldırılup tefāvüt-i ḥasene-i şükr ü[14] sipās, kesr-i aʿmāl-i mīzān idecek mertebe-i izdiyād bulmışdur[15]. Bu ḫuṣūṣda olan ġubār-ı naḳd-i iḫlāṣ ve vezn-i[16] nuḳre-i iḫtişāṣ, muḳāyese-i ṭabʿ-ı daḳīḳa-şināslarına ḥavāle ḳılınduġın[17] ʿan-ḳarīb bu muʿāmele-i ḳalemiyye, mülāṭife-i kelāmiyyeye[18] mübeddel olup muḥāsebe-i iştiyāḳ, bi'l-müşāfehe kendüler ile görilmek teyessüri ḫıdmet-fermāy-ı[19] kār-ḫāne-i imkān olan Ḫudā-yı bī-zevālden recā olınur. *Bāḳī hemīşe defter-i āmāl resīde bād* [20].

---

1 neşr: -A, -USA
2 ārzū ile: ārzūyla Ö
3 mevḳūfātumuzdan olan: mevḳūfātdan Ö
4 ḫıdmet-i: -Ö
5 ḫāne-i: -A
6 ve: -A
7 ki: -Ö
8 ve: -A
9 şādmānīdür: şādmānīde A
10 bu: bir USA
11 ḥiṣṣedār: ḥiṣṣe-yāb Ö
12 olmaḳ: bolmaḳ Ö
13 der-kenāra maḥall olmaḳ ḳadar inşirāḥ-ı dil virmegin, dest-i şükr: der-kenāra maḥall bulmaḳ ḳadar inşirāḥ-ı dil alıvirmegin, dest-i şükr Ö, -USA
14 dergāh-ı Bārī'ye edā ile el ḳaldırılup tefāvüt-i ḥasene-i şükr ü: dergāh-ı Bārī'ye edā ile ḳaldırılup tefāvüt-i ḥasene-i şükr ü Ö, dergāh-ı Bārī'ye edā ile ḳaldırılup tefāvüt-i ḥasene-i şükr USA
15 bulmışdur: bulınmışdur USA
16 vezn-i: rızḳ-ı A
17 ḳılınduġın: ḳılındı Ö
18 kelāmiyyeye: kelāmiyye USA
19 kendüler ile görilmek, teyessüri ḫıdmet-fermāy-ı: kendüleriyle görilmek, teberī-i ḫıdmet-i fermān-ı A, kendüleriyle gönderilmek, teberī-i ḫıdmet-fermāy-ı USA
20 *Bāḳī hemīşe defter-i āmāl resīde bād*: *Bāḳī hemīşe defter-i aʿmāl resīd bād* Ö, *Bāḳī hemīşe defter-i āmāl resīd bād* USA: *Artık emellerin defteri daima ulaşılabilir olsun*.

65. Vezīr-i Aʿẓam-ı Sābıḳ Teberdār[1] Meḥmed Pāşā Ketḫüdāsı ʿOşmān Aġa'yadur[2]

[T 50a] Aġa-yı ʿālī-şān ḥażretlerinüñ elṭaf-ı mevāḳiʿ-i ʿizzet ve eşref-i mevāżiʿ-i rifʿat olan nādī-i sāmī-menziletlerine taʿẓīmāt-ı vāfiye ve tekrīmāt-ı kāfiyeye[3] maḳrūn dest-āvīze-i[4] daʿavāt-ı maḳbūle ve reh-āverd-i[5] taḥiyyāt-ı meşmūle niṣārı[6] lāzıme-i pursiş-i ḫāṭır-ı nāzükterleri ile[7] temhīd olınmaḳ siyāḳında münhā-yı şenāverī budur[8] ki *bi-ḥamdihi subḥānehu ve teʿālā*[9], eczā-yı perīşān-ı terkīb-i vücūd-ı ḫulūş-endūdumuz, henüz şīrāze-bend-i ʿāfiyet olup[10] nev-be-nev cenāb-ı saʿādetüñüzüñ[11] idāre-i evrāḳ-ı maḥamid-i aḫlāḳları ile[12] ḫāme-i zebānumuz, ḥāşiye-nüvīs-i duʿā vü şenā idügi ʿallāme-i daḳīḳa-i ʿirfānuñuza[13] nā-pūşīdedür. Benüm nūr-ı dīdem nemīḳa-resānuñ istiʿcālinden nāşī bu ruḳʿa, devletlü, saʿādetlü[14] āṣaf-ı [A 49a] ʿālī-şān ve ṣāḥib-ḳırān-ı zamān ḥażretlerinüñ ḫāk-i ʿizzetlerine[15] maḫṣūṣ duʿā-nāme taḥrīrine imkān olmaduġından iʿtiẓāra cenāb-ı kerīmüñüz tevkīl olınmışdur. Luṭf u mürüvvet buyurup taḳṣīrümüzi taʿmīr ü termīm buyurılmaḳ recā olınur. Ḳarīb ü baʿīd ḫıdmet-i duʿālarında taḳṣīr olınmaduġı Ḫudā'ya ʿıyāndur. Ḫuṣūṣan taḥrīr olınacaḳ[16] duʿā-nāme mefhūmı, ümīdvār olduġumuz ḫāliye içün [T 50b] rāyiḥa-i ṭamaʿdan ḫālī olmayacaġı muḥaḳḳaḳdur[17]. Taʿbīrāt-ı ṭamaʿkārāne taḥrīri[18], mūcib-i şerm ü ḥicāb olmışdur. Cenāb-ı Ḥaḳ, cemīʿ-i umūrlarında ẓahīr ve bi'l-cümle evlād u etbāʿlarıyla dest-gīrleri[19] ola, āmīn! *Bāḳī ʿizzet dā'im bād*[20].

---

1 teberdār: serdār A, -USA
2 H 33a, Ö 60a, T 49b, USA 44a: *Başlık* Ö: Vezīr-i Aʿẓam-ı Sābıḳ Serdār Meḥmed Pāşā Ketḫüdāsı ʿOşmān Aġa'yadur A
3 kāfiyeye: kāfiye USA
4 dest-āvīze-i: dest-āvīz-i Ö
5 maḳbūle ve reh-āverd-i: maḳbūledür reh-āverd-i A, Ö
6 niṣārı: şenāveri A
7 nāzükterleri ile: nāzükterleriyle A
8 münhā-yı şenāverī budur: ber-dāşte-i şenāverī budur A, münhā-yı şenāveridür USA
9 *Bi-ḥamdihi subḥānehu ve teʿālā: bi-ḥamdi'llāhi subḥānehu ve teʿālā* A, *bi-ḥamdihi subḥānehu* Ö
10 -bend-i ʿāfiyet olup: : -bend ü güsil-i ʿāfiyet olup A, -bend-güsil-i ʿāfiyet olup USA
11 cenāb-ı saʿādetüñüzüñ: cenābuñuzuñ USA
12 aḫlāḳları ile: aḫlāḳlarıyla A, Ö
13 ʿirfānuñuza: ʿirfānuñuz A
14 ruḳʿa, devletlü, saʿādetlü: defʿa, devletlü, saʿādetlü Ö, defʿa, devletlü USA
15 ḫāk-i ʿizzetlerine: ḫāk-ʿizzetlerine Ö, USA
16 olınacaḳ: olındı, -caḳ A
17 muḥaḳḳaḳdur: muḥaḳḳaḳ olmaġla A, Ö
18 taḥrīri: taḥrīr USA
19 dest-gīrleri: dest-gīr USA
20 āmīn, *bāḳī ʿizzet dā'im bād*: *Bāḳī ʿizz ü devlet dā'im bād* Ö, *Bāḳī* USA: *Bâkî, izzetin daim olsun.*

66. Rāmī Efendi'yedür[1]

Saʿādetlü, faẓīletlü, mekremetlü[2], nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, ʿazīz ü mükerremüm, efendi oġlum[3] ḥażretlerinüñ nādī-i refīʿ-i semā-sīmā[4] ve encümen-i menbaʿ-ı bihişt-nümālarına inciẕāb-ı müteşevviḳāne ve irtibāṭ-ı müteʿaşşıḳāne ile eṣmār-ı ābdār-ı daʿavāt-ı kes-ne-çīde[5] ve enhār-ı nev-kerdār-ı taḥiyyāt-ı kes-ne-dīde[6] ihdāsı, lāzıme-i pursiş-i ḫāṭır-ı āyīne-miṣālleriyle[7] itmām u ikmālden ṣoñra ber-dāşte-i ṣenāverleri[8] budur ki bir ān-ı meserret-i āvānda āṣār-ı yerāʿa-i[9] müşg-bārları ve mufāvaża-i[10] rengīn-taʿbīr-i dil-ārāları vürūdı, bād-bān-ı sefīne-i[11] neşāṭ ve seḥāb-ı kiştzār-ı inbisāṭ olup ḫuşūṣan şerbet-i şifā-baḫş-ı leẕīẕü'ṭ-ṭaʿam-ı ḥarāret-irvāları hem-şīre-i[12] ḥelāl-zāde-i ʿuṣāre-i ʿaynıdur[13]. Hem-şīre-i ḥarām-zādesinden efzūn īṣāl-i teşne-i inşirāḥ ve mest-i peymāne-i irtiyāḥ[14] [A 49b] eylemişdür. Cenāb-ı Ḥaḳ, āsūde-i ḫāl-i mihrbān[15] olan midād-ı ʿanberīn-nihād-ı ümīdüñüzi[16], [T 51a] ṣaḥā'if-i āmāle cārī ve kefş-i pāy-ı saʿīdüñüz verā-yı āsitāne-i iḳbālde mütevārī eyleye, āmīn[17]. *Bāḳī eyyām-ı meserret dā'im bād* [18].

---

1 H 33b, Ö 60b, T 50b, USA 44b: *Başlık* A: -Ö, Münşī-i Mūmā İleyhüñ Ṭarz-ı Maṭbūʿ Üzre Nüviştedür USA

2 saʿādetlü, faẓīletlü, mekremetlü: saʿādetlü, mekremetlü USA

3 nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, ʿazīz ü mükerremüm, efendi oġlum: nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, ʿazīz ü mükerrem, efendi oġlum A, nūr-ı dīdem, ʿazīz mükerrem, efendi oġlum Ö, nūr-ı dīdem, ʿazīz mükerremüm, oġlum efendi USA

4 refīʿ-i semā-sīmā: refīʿ-i semā-sīmā A, refīʿ-sīmā USA

5 daʿavāt-ı kes-ne-çīde: daʿavāt-keş-i pīçīde USA

6 taḥiyyāt-ı kes-ne-dīde: taḥiyyāt-keş-i ne-dīde USA

7 miṣālleriyle: timṣālleriyle A, Ö, USA

8 ṣenāverleri: ṣenāver-i dil-rübūdeleri A, Ö

9 yerāʿa-i: berāʿa-i USA

10 mufāvaża-i: mufāże-i USA

11 sefīne-i: sefīne ve A

12 -irvāları hem-şīre-i: -revāları hem-şīre-i A, -revāları hem-şehre USA

13 ʿaynıdur: ġaybdur A

14 teşne-i inşirāḥ ve mest-i peymāne-i irtiyāḥ: inşirāḥ dest-i peymāne-i irtibāḥ A, teşne-i inşirāḥ ve mest-i peymāne-i irtibāḥ USA

15 āsūde-i ḫāl-i mihrbān: āsūde-i ḥāl-i mihrbān A, USA, sūde-i ḫāl-i mihrübān Ö

16 -nihād ümīdüñüzi: -nihād ümīdleri Ö

17 āmīn: -A, -USA

18 *Bāḳī eyyām-ı meserret dā'im bād*: *Bāḳī müstedām bād* A, Ö: *Bâkî, mutluluk günleri daim olsun.*

67. Memik-zāde Teẕkīrecisi Efendiye Beyāż Şükūfe İrsālinde Yazılmışdur[1]

Ḥadīḳa-i faẓl u efāżıl[2] olan nādī-i vālāya şükūfe-i ṣenā īṣārı[3] siyāḳında firistāde-i tekrīmāneleri olan iki piyāz-ı[4] dīde-nevāz resīde-i ṭarḥ-ı ḳabūl[5] olmışdur. Ḥażret-i Allāh, ḳuzıcıḳların vāṣıl-ı bahār-ı zindegānī eyleye! Bu hediyye-i behiyyeleri [N 59a] vesīle-i inşirāḥ-ı derūn olduġı gibi pīrāhen-i piyāzda nühüfte olan şāhid-i ḫoş-nümā-yı şükūfe daḫı zīver-i ser-şīşe-i[6] ẓuhūr olduġı hengāmda ṭībi meşāmm-ı āşām olacaġı muḥaḳḳaḳdur. *Bāḳī ʿizzet bād*[7].

68. Tehniyyet-nāme Berāy-ı Vezāret-i ʿAbdü'l-bāḳī Pāşā Der-ḥīn-i Vālī Şuden Be-Erżurūmi'l-maḥrūsa Ez-güzīde-i İnşā-i Nābī[8]

Zihī güşāyiş-i ḥasb-i ḥāl-nāme-i dīvān-ı bedīʿ ü'n-naẓm-ı yümn ü iḳbāl ki saṭr-ı nuḫustīn-i ṣafḥa-i dil-nişīnde[9], bu maṭlaʿ-ı ġarrā-yı nigīn[10]-maʿānī-i tehniyyet-fermāy[11] ẓuhūr eyleye,

(Naẓm)[12] **Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün**
Eyā vezīr-i güzīn ṣadr-ı Cem mübārek bād
Berāt-ı[13] cāh-ı humāyūn-raḳam mubārek bād[14].

---

1 H 34a, N 58b, Ö 61a, T 51a, USA 45a: *Başlık* A: Memik-zāde Teẕkerecisine Beyāz Şükūfe İrsāline Yazılmışdur USA
2 u efāżıl: efāżıl USA
3 şükūfe-i ṣenā īṣārı: şükūfe nişārı A
4 tekrīmāneleri olan iki piyāz-ı: kerīmāneleri olan iki piyāza A, kerīmāneleri olan iki piyāz-ı Ö
5 ḳabūl: ḳabūli A, -USA
6 ser-şīşe-i: şīşe-i A
7 *Bāḳī ʿizzet bād*: -Ö, Bāḳī USA: *Bâkî, yücelik olsun.*
8 H 34a, N 59a, Ö 61a: *Başlık* N: ʿAbdü'l-bāḳī Pāşa'ya Tehniyyet-i Vezāret İçün Nüvişte Bir Tāze Ṭarḥ-nāmedür Ö
9 ṣafḥa-i dil-nişīnde: ṣafḥa-i ol-nişīnde A, ṣaḥīfe-i dil-nişīninde Ö
10 nigīn: rengīn A
11 maʿānī-i tehniyyet-fermāy: maʿnā-yı bihişt-fermān A, maʿnā-yı tehniyyet-fermā Ö
12 naẓm: -A
13 berāt-ı: berāy-ı Ö
14 *Ey seçkin vezir! Cem('in yönetimine benzeyen) sadr(azamlığ)ın sana mübarek olsun. Padişah tarafından yazılan makamın beratı (sana) mübarek olsun.*

(Neşr)[1] [A 50a] Ḫoşā, mevkib-i kevkeb-efrūz-ı şāh-rāh-ı mecd ü iḳbāl ki iclālhā[2] pīşānī-i mehçe-i efḍāl[3] rāyātında bu maḳāle-i tebrīk-nümā, çeşm-res-i derīçe-i nişīnā, ġurfe-i[4] mīnā ola ki

(Naẓm)[5] **Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün**
Hemīşe pīş ü pesūńde ṣebāt-ı rifʿat içün[6]
Ḫırām-ı ḳāmet-i tūġ u ʿalem mübārek bād[7]

(Neşr)[8] ḫoşā, ʿAnḳā-yı [N 59b] münaḳḳaş-ı pür-serā-perde-i fermān-rāyī ki[9], şemse-i gül-pūş-ı şefḳat-i vālāda bu[10] naẓm-ı bī-miṣāl nümāyān ola ki

(Beyt)[11] **Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün**
Niẓām-ı[12] memleket ü intiẓām-ı ʿālem içün
Mürācaʿāt-ı umūr-ı ümem[13] mübārek bād

(Neşr)[14] ḫoşā, teʿānuḳ-ı ʿālī-ṭāḳ-ı dīvān-ḫāne-i cāh ü celāl ki ṣaḥīfe-i kitābe-i ḥāll-kārīsinde[15], bu beyt-i saʿādet-meʾāl nüvişte ola ki

(Beyt)[16] **Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün**
Berāy-ı resm-i edeb pīşgāh-ı cāhuńda[17]
Ḳad-i sipihr-i[18] ser-efrāz ḫam mübārek bād

---

1 neşr: -A
2 iḳbāl ki iclālhā: iclāl ki iclāl ki Ö
3 efḍāl: efḍāl ve Ö
4 nişīnā, ġurfe-i: nişīnān, ġarḳa-i A, nişīnān, ġurfe-i Ö
5 naẓm: -A
6 içün: -çün A
7 *Her zaman önünde ve arkanda rif'atin sabit olması için tuğun ve sancağın boyunun yürüyüşü (salınışı, sana) mübarek olsun.*
8 neşr: -A
9 -rāyī ki: -rā ān ki A
10 şefḳat-i vālāda bu: şefḳat-i vālāsında bu A, saḳf-ı vālāsında bu Ö
11 ki beyt: -A, ki naẓm Ö
12 niẓām-ı: niẓām u A
13 ümem: ehemm A: Mısranın manası: *Ümmetin işlerinin müracaatı mübarek olsun.*
14 neşr: -A
15 ḥāll-kārīsinde: ḥāll-kārisinde Ö
16 ki beyt: -A, ki naẓm Ö
17 cāhuńda: cāhında H
18 ḳad-i sipihr-i: sipihr-i A, N, Ö: Beytin manası: *Edep resmi için senin huzurunda yüce feleğin boynunu eğmesi mübarek olsun.*

(Neşr)[1] ḥaḳḳā ki bir müddetden berü çeşm-i hāle ve ebrū-yı hilāle[2] ʿārıż olan iḫtilāc-ı mütevālī bī-şübhe emārāt ve nüvīd-i güş-ı āfıtāba[3] müterettib olan ṭanīn-i müteʿāḳıbdan ʿalāmāt-ı beşārāt[4] be-dīdār olmaġla dūşīze-i rūzgār ābisten-i mevālīd-i[5] emānī ve kāse-i devrān, leb-rīz-i şīre-i rūz-ı[6] şādmānī olduġı müstedel idi. Müneccim-i raṣad-ḫāne-i gerdūn, usṭurlāb-ı[7] āfıtāb ile heme-rūz irtiḳāʿāt-ı ʿulviyyāt-ı āfāḳa ḥavāle-i cevāsīs-i intiẓār [A 50b] itdüginden[8] lā-büdd bir ḥekīm-i cihān-pesend istiḫrāc idecegi, ṣaḥāʾif-i taḳvīm-i[9] eyyāmda hüveydādur. Ḫāl-güşā-yı[10] [N 60a] devrān, nev-be-nev levḥa-i pīrūze-gūn-ı[11] gerdūn üzre neşr-i noḳṭa-i aḫterān itdüginden elbette[12] bir naḳş-ı nuṣret-āyīn ferec[13] iẓhār idecegi āşikār idi. Ammā ṣarāḥaten taʿalluḳgāh-ı aḥkāmı[14] ḳanġı devletmend-i nīkū-nām olacaġı henüz vā-reste-i ʿuḳde-i īhām olmamışdur[15]. Egerçi, muṭālaʿa-i merātib ve istiʿdād-ı enāma[16] ḳādir olan ve ṣaḥīfe-i imrūzdan[17] naḳş-ı ferdāyı müşāhede iden maḥremān-ı esrār-ı ḥikmete nā-nühüfte idi. Bā-ḫuṣūṣ, pāy-ı rūḥānī ile[18] cünbiş-i maʿnevī ile gülgeşt-i nüzhet-ābād-ı ʿālem-i miṣāl idenlerüñ meşhūd-ı bāṣıra-i yaḳīnleri olmış idi[19]. Ammā, "Keşf-i ḥavāşī-i umūrdan ḳāṣır olan baʿż-ı endek-fehmān-ı kem-şuʿūr, ʿacabā bir[20] nev-dūḫte-i ḫayyāṭ-ı ṣunʿ olan teşrīf-i maʿālī-ṭırāz-ı iclāl, ḳanġı saʿādetmend-i bülend-iḳbālüñ bālā-yı istiʿdādına pūşīde ve bu yek-rān-ı mülāyim-şekīme-i muraṣṣaʿ-licām-ı iḳbāl, ḳanġı şeh-süvār-ı[21] meydān-ı saʿādetüñ seng-i rikābına keşīde ḳılınacaḳdur?" diyü şiʿāb-ı tereddüd

1 neşr: -A
2 hāle ve ebrū-yı hilāle: pāke ve ebrū-yı hilāle A, Ö
3 āfıtāba: āfıtāb Ö
4 beşārāt: beşāret A, Ö
5 mevālīd-i: mütevālid-i A
6 şīre-i rūz-ı: neşīre-i Ö
7 usṭurlāb-ı: suṭurlāb-ı Ö
8 itdüginden: idebilenden A
9 taḳvīm-i : taḳdīm-i A
10 hüveydādur. Ḫāl-güşā-yı: hüveydā ve ḫāl-güşā-yı A, Ö
11 pīrūze-gūn-ı: pīrūze A
12 noḳṭa-i aḫterān itdüginden elbette: noḳṭa-i aḫterān itdüginden elbetde A, nuḳaṭ-ı aḫterān itdüginden elbette Ö
13 ferec: ferāḥ A, feraḥ Ö
14 aḥkāmı: aḥkām Ö
15 olmamışdur: olmamış-ıdı A, Ö
16 enāma: enām A
17 imrūzdan: emrüñüzden A
18 ile: -A, -Ö
19 olmış idi: olmış-ıdı A, Ö
20 -şuʿūr, ʿacabā bir: -şuʿūr, ʿacabā bu A
21 şeh-süvār-ı: şeh-süvār-ı şihād-ı A

olduḳları ḥālde [N 60b] nā-gāh mübeşşirān-ı ḫoş-āyende-i süḫan-ı müjde-resān-ı şeker-şiken dāmān-ı mesāmiʿ-i müştāḳāna tebrīk ü taʿrīfden[1] mürekkeb ve tevbīḫ ü tebşīrden muḫammer taḳrīriyle bu[2] vechile gül-pāş-ı bahāristān-ı beşāret oldılar ki ey kūteh[3]-naẓarān-ı pür-teşvīş ve ey kem-ṭabaʿān ü[4] kem-endīş! Ne cāy-ı ḳīl ü ḳāl ve ne maḥall-i iştibāh ü istişkāldür, hīç bu ʿaṣr-ı dil-ārāda bir ẕāt-ı memdūḥu'ṣ-ṣıfātdan [A 51a] özge şāyeste-i fatḳ u ratḳ-ı ḥukūmet ve bir āṣaf-ı sencīde-ḥarekātdan ġayrı[5] sezāvār-ı ḥall ü ʿaḳd-i eyālet-i vezāret mi vardur[6] ki iḥtimāl-i āḫerle esīr-i daġdaġa-i tereddüd olursız? Ḥālen maʿlūm olsun ki[7], bir iftitāḥ-ı ṣabāḥ-ı nihānī ve inḳılāb-ı ufḳ-ı şādmānī[8] ol destūr-ı bülend-şān-ı vālā-nişānuñ naʿl-gīri, liyāḳat u ḳābiliyyet ve dest-gīrī-i himmet ü[9] salṭanatda zirve-i ʿulyā-yı ḥükūmet-i vezārete iʿtilā ve derece-i evvelīn-i eyālet-i Erżurūm'a irtiḳā[10] buyurduḳlarınuñ envār-ı inbisāṭıdur ki [N 61a] tevfīḳ-i[11] meymenet ʿalā-vechi'l-iḫtiṣār mülāzım-ı dergāhı ve baḫt[12] u saʿādet, ʿalā-ṭarīḳi'l-iḫtiṣāṣ kemer-beste-i ḫıdmet-i bārgāhıdur. Ṭuġrā-yı dil-ārā, ḳalem-i ʿanberīn-ḳadeḥine[13] ḥasret-keş ve ārzū-yı māşıṭa-i ser-engüşt ile zülfe-i müşgīn-ṭuġrā müşevveşdür. Zerger-i kebūd-pūş-ı gerdūn debīr-i[14] dīvān-ḫāne-i aḥkāmına, devāt-ı zerrīn ve niṭāḳ-ı mühürdār-ı cüst ü ḫırāmına rīkdān-ı[15] sīmīn tedāriki içün[16] ḳurş-ı māh ve beyża-i ḫūrşīd, fürūzende-i ebrle güẕāriş virmededür ve[17] dest-i pīrī çehregān-ı ḥūrā ve şān-ı āsmānda gül-ābdān-ı sīmīn-sevād-ı ḳamer ve tefsīde-i micmer-i zerrīn, mihr-i enver züvvār-ı tehniyye-i cāhı içün gerdān-ı ebr-i sünbül-i[18] reng-i bahārī ve reşeḥāt-ı nīsānī-i ḫıdmet-güẕārī-i[19] ʿūd ü gül-āb içün sūzān u giryāndur.

---

1 taʿrīfden: tefrīʿden A
2 taḳrīriyle bu: taḳdīr ile bu A, taḳrīr ile bir Ö
3 kūteh: gūşe-i A
4 ve ey kem-ṭabaʿān ü: ve ey kem A, ve'y kem-ṭabaʿān ü Ö
5 -ḥarekātdan ġayrı: -ḥarekātdan ġayr A
6 vezāret mi vardur: vezāret mi var Ö
7 olsun ki: olsun-ki A
8 inḳılāb-ı ufuḳ-ı şādmānī: inḳılāb-ı ufuḳ-ı şādānī A, infilāḳ-ı ufuḳ-ı şādmānī Ö
9 ü: -A, -Ö
10 Erżurūm'a irtiḳā: Erżurūm'da ittiḳā A
11 tevfīḳ-i: tevfīḳ ü A
12 ʿalā-vechi'l-iḫtiṣār mülāzım-ı dergāhı ve baḫt: -Ö
13 -ḳadeḥine: -ḳudūmına Ö
14 debīr-i: ve pīr-i A, Ö
15 cüst ü ḫırāmına rīkdān-ı: cüst-ḫırāmına rīkdān-ı A
16 tedāriki içün: tedārik içün Ö
17 fürūzende-i ebrle güẕāriş virmededür ve: fürūzīde-i ebrle güẕāriş virmededür ve A, fürūzende-i ebrle güẕāriş virmededür Ö
18 gerdān-ı ebr-i sünbül-i: gerden-i ebr-i sünbülī Ö
19 -güẕārī-i: -güẕārī ve A

(Beyt)[1] **Feᶜilātün Feᶜilātün Feᶜilātün Feᶜilün**
Müntesibdür derine żābıṭa-i mecd ü şeref
Münceẕibdür diline dāᶜiye-i luṭf u ᶜaṭā

Müntehī himmetine silsile-i cūd ü kerem
Münḥaşır devletine ḳāᶜide-i ᶜizz ü ᶜalā

[A 51b / N 61b] Şöhret-i kevkebesi ḫaṭ-keş-i āşār-ı selef
Rifᶜat ü debdebesi māḥī-i vaṣf-ı ḳudemā[2]

Bilmek isterseñ eger kimdür o ᶜālī-cāhı
Odur ol naḫl-i dil-ārā-yı riyāż-ı vüzerā

Nūr-ı āfāḳ-ı hüner nuḫbe-i iksīr-i[3] şeref
Mihr-i gerdūn-ḫıred Ḥażret-i Bāḳī Pāşā

(Neşr) çendü'l-beşāret-i[4] ᶜālem-ḫᵛāh-ı meymenet[5]-penāh ki resm-i müjde-gānīsine niṣāra sezā ḫazāʾin-i[6] imkānda naḳd-i güher-i nā-yāb olmaġın nā-çār dest-res-i faḳīrāne-i muḫlişān olan dīdeden[7], sirişk-i sürūr-niṣārına[8] ve reme reme ġanem-i ġam ḳurbān ve kīse kīse naḳd-i endūh taṣadduḳına mübāderet olınmışdur. *El-ḥamdu li'llāh elfu elfi el-ḥamdu li'llāh*[9], ki ol yektā güher-i kān-ı imkān[10], tāze-nihāl-i ḫıyābān-ı devrān, ferīde-i eṣdāf-ı ᶜilm ü edeb, çerāġ-ı dūde-i ḥaseb ü neseb, ḳurret-i ᶜayn-ı eᶜālī[11], ḳuvvetü'l-ḳalb-i ahālī, gencīne-i fikr ü zekā, defīne-i ᶜahd ü vefā, ḫamīr[12]-māye-i fehm ü firāset, mecmūᶜa-i derk ü feṭānet, ᶜaẓīmü'l-ḳadr ü[13] mütevāżıᶜ, refīᶜu'ṣ-ṣadr-ı müteşāciᶜ[14], ᶜālī-cāh-ı dervīş-nihād, bülend-şān-ı meskenet[15][N 62a]-muᶜtād, müdeḳḳiḳ-i ḫabāyā-yı umūr, müdeb-

1 beyt: -A
2 *beyit*: -Ö
3 āfāḳ-ı hüner nuḫbe-i iksīr-i: āfāḳ-ı hüner nuḫbe-i kesīr-i A, āfāḳa hüner nuḫbe-i iksīr-i Ö
4 neşr, çendü'l-beşāret-i: ḥabbeẕā, beşāret-i A, neşr, ḥabbeẕā, beşāret-i Ö
5 meymenet: himmet A
6 ḫazāʾin-i: ḥazīn-i A
7 muḫlişān olan dīdeden: muḫlişān olan dīde-i A, muḫlişāne olan dīdede Ö
8 -niṣārına: -niṣār A, Ö
9 *Şükürler olsun, binlerce kez şükürler olsun.*
10 imkān: -A
11 ḳurret-i ᶜayn-ı eᶜālī: ḳurre-i ᶜayn-ı eᶜālī A, ḳurre-i ᶜayn-ı āmālī Ö
12 ü vefā, ḫamīr-: ü vefā, ḫamīre- A
13 ü: -A
14 müteşāciᶜ: müteşābiḥ Ö
15 meskenet-i: meskenete A

bir-i ʿamīḳu'ş-şuʿūr, ṣarrāf-ı maḳādīr, peẕīrende-i maʿāẕīr ve bisyār[1]-ʿafv ve endek-ġażab ve dest-i[2] ḫulūṣ-ı ṭaleb, devr-endīş ü ʿavāḳıb-bīn, ġayret-keş-i dīn-i mübīn, şāriʿ-i istiḳāmet, muḳīm-i merkez-i luṭf u mürüvvet, ḫayr-ḫᵛāh-ı ʿibād ve[3] ḥamiyyet-keş-i bilād, iksīr-i ʿadl[4] ü dād, kimyā-yı rüşd ü sedād ve rāst-kār[5] u rāst-gūy, ḫayr-endīş ü nīk[A 52a]-ḫūy[6], bārīk-bīn ve tīz-hūş, ḥāl-şinās ü ḥaḳ-gūş, mücerreb ü kāmil, müdeḳḳiḳ [ü] ʿāḳil[7], ʿayn-ı merāḥim, maḥż-ı mekārim, mürebbī-i müstaʿiddān, çāre-res-i müstemiddān[8], şecīʿ-i pür-ciger, metīn-i pür-güher, maʿmūre-i merāḥim ü[9] işfāḳ, mecmūʿa-i maḥāsin-i aḫlāḳ, mā-ḥaṣal-ı kālā-yı bīst ü heşt-tār[10], bālā-yı celāʾil-i evṣāfından ḳāṣır olan ẕāt-ı sütūde-ṣıfāt ḥażretlerinüñ şāh-nişīn-i āmāline, nesāʾim-i tevfīḳāt-ı ilāhiyye vezān ve sefīne-i iḳbāline, şurṭa-i ʿināyet-i şāhenşāhī[11] resān olup teḳāżā-yı ḥükm-i istiʿdād ile āfitāb-ı ʿālem-tāb-ı vücūdları, aḳṣā-yı[12] [N 62b] medāric-i devlet olan ḫaṭṭ-ı istivā-yı vezāret ve derece-i nuḳṭatu'ş-şeref-i iʿtidāl-i āṣafiyyeye[13] taḥvīl buyurduḳları āvāzesi, şeş cihān-ı[14] ʿāleme velvele-endāz olmaġın, sereyān-ı feyż ü neşāṭdan eczā-yı kāʾināt yek-ser[15] gūş ü zebān ve ecrām-ı mümkināt birbirine beşāret-künān oldılar.

(Naẓm)[16] **Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün**
Pür itdi güft ü şenīd-i beşāret āfāḳı
Cihān bu şevḳle hep kūhsāra dönmişdür

---

1 ve bisyār-ı: bisyār-ı A, Ö
2 ġażab ve dest-i: ʿaṭab ve dest-i A, ġażab dost-ı Ö
3 ve: -Ö
4 ʿadl: ʿadīl Ö
5 rüşd ü sedād ve rāst-kār: rüşd ü sedād rāst-kār Ö
6 ü nīk-ḫūy: nīk ḥūr A
7 ü ḥaḳ-gūş, mücerreb ü kāmil, müdeḳḳiḳ [ü] ʿāḳil: ḥaḳ-gūş, mücerreb kāmil, müdeḳḳiḳ A
8 müstemiddān: müstemendān A, Ö
9 ü: -A
10 ü heşt-tār: heşt tāze A
11 şāhenşāhī: şehenşāhī Ö
12 aḳṣā-yı: aḳṣā-i A
13 nuḳṭatu'ş-şeref-i iʿtidāl-i āṣafiyyeye: noḳṭa-i eşref-i iʿtidāl-i āṣafiyyete A, nuḳṭatu'ş-şeref-i iʿtidāl-i āṣafiyyete Ö
14 şeş cihān-ı: şeş-cihāt-ı A, Ö
15 yek-ser: yek-sere Ö
16 naẓm: -A

(Neşr)[1] nesāʾim-i gül-bīz-i seḥerī, dest-māye-i[2] beşāretle gülistāndan gülistāna revān[3] ve ricālü'l-ġayb-ı maʿnevī, bu ser-māye-i nev-yāb-ı tehniyyetle şehristāndan şehristāna şitābān oldılar.

(Naẓm)[4] **Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün**
Cihānı eyledi kālā-yı ārzū-yı[5] tezyīn
Ḳurıldı çār-sūy-ı ʿālem içre şehr-āyīn

(Neşr)[6] bu niʿmet-i behiyye-i ilāhiyye muḳābilinde maḳṣūda[7] şükr-i müsellem-i enfās nā-resā ve[8] biżāʿe-i [A 52b] evḳāt bī-vefādur. El-ḥaḳ[9], bu beşāret-i ḥayāt-bāḫşā ki miṣāl-i seḥāb-ı nev-bahārī, tamāmen eczā-yı ʿāleme sārī ve mānende-i[10] ʿīdu'ṣ-ṣıyām, ḥükm-i inbisāṭı [N 63a] ḳulūb-ı[11] ḫurd u büzürge cārīdür. Saʿd-i Ẕābiḥ, tīġ-i hilāl ile Ṣevr-i gerdūnı[12] ḳurbān itmez de n'eyler? Ve gencūr-ı siyeh-çerde-i şeb, ṭabaḳ ṭabaḳ[13] pīrūze-fām-ı sipihr ile naḳd-i nücūmı nişār itmez de ne güne şaḳlar? Ḫurde-i[14] ilhām-nümā-yı ẓıll-ı İlāhī pīşgāhında ʿuḳūl-ı mülūk-ı ʿālem edā-yı zemīn-būs[15] teslīm itseler şāyān degül midür ki ṣayrafī-i sebbābe-i[16] ʿirfānı silkü'l-cevāhir-i zümre-i kibār beyninde ol kerīmü'ş-şān-ı bülend-cenābı bu rütbe-i seniyye içün taḫṣīṣ ü intiḫāb buyura ve miḥekk-i naẓar-ı şehenşāhī, maḥall-i taḥsīn degül midür[17] ki kāffe-i aʿyānuñ mīzān-ı iʿtibārında kāmilü'l-ʿayār olan ol āṣaf-ı rūşen-i saʿādet-meʾābı[18], naḳş-ı sikke-i eyālet-i vezārete taʿyīn ü iḫtiyār ile

1 neşr: -A
2 gül-bīz-i seḥerī, dest-māye-i gül-bīn-i seḥerī, būd semāya A
3 gülistāndan gülistāna revān: gülşenden gülistān revān A, gülistāndan gülistāna Ö
4 naẓm: -A
5 kālā-yı ārzū-yı: kelā-yı ārzūmı A, kālā-yı ārzū Ö
6 neşr: -A
7 ilāhiyye muḳābilinde maḳṣūda: maḳām-ı bülende maḳṣūda A, ilāhiyye muḳābilinde maḳṣūre Ö
8 müsellem-i enfās-ı nā-resā ve: müsellem-i enfās-ı nā-resā A, sellem-i enfās-ı nā-resā ve Ö
9 el-ḥaḳḳ: ancaḳ A
10 tamāmen eczā-yı ʿāleme sārī ve mānende-i: tamām-ı eczā-yı ʿālem sārī ve mānende-i A, tamām-ı eczā-yı ʿālem sārī ve mānend-i Ö
11 ḳulūb-ı: ḳılınup A
12 gerdūnı: gerdūn A, gerdūnīʾi Ö
13 ṭabaḳ ṭabaḳ: ṭabaḳ A
14 ḫurde-i: ḫıred-i Ö
15 ʿālem edā-yı zemīn-būs Ö: ʿālem-ārā-yı zemīn-pūş A, ʿālem edā-yı zemīn-pūş USA
16 itseler şāyān degül midür ki ṣayrafī-i sebbābe-i: eyleseler şāyān degül-midür ki ṣayrafī-i sebbābe-i A
17 maḥall-i taḥsīn degül midür: taḥsīn degül-midür A, maḥall-i taḥsīn degül-midür Ö
18 rūşen-i saʿādet-meʾābı: reviş-i saʿādet-maʾālī Ö

peymūde-i endāze-i[1] inṣāf olınsa kārgāh-ı rūzgārda bāfte[2] olınan nev-ḳumāş-ı nev-beste-i şāneyi[3] ser-ā-ser neşāṭdan bālā-yı İslāmiyān, minnet-keş-i nessāc-ı taḳdīr olsalar erzānī mi degüldür? Ve ḳālıb-ı ḫᵛāhiş-i ʿālemiyāna mesbūk bu ḥasene-i sulṭānī müşāhede[N 63b]sinden tehī-destān-ı zamān duʿā-yı devlet-i şehryārī içün dest-güşā-yı icābet-ḫāne-i Yezdānī olsalar furṣat mı[4] degüldür? Bu beşāret-i sārre[5] içün mecmūʿ-ı aʿẓā-yı insānī reşk-bürde-i çeşm ü leb ü[6] gūş olsalar ġarīb midür? Ve bu beşāret[7] ü şevketle ḫıṭṭa-i dil-güşā-yı Erżurūm, ḥased-kerde-i eyālet-i Mıṣr u Şām u Ḥaleb olsa baʿīd midür? Ve merzübūm-ı Erżurūm[8] daḫı evḳāt-ı żāyiʿ-kerde-i sālifesi içün duʿā-yı ʿayn itse mesmūʿ mı[9] [A 53a] degüldür? Ve fevāʾit-i telāfī-i evḳāt olınduġı içün ḳāżī-i dārü'l-ḥükm-i inṣāf ḫıṭṭā-i ʿālī-baḫt-ı Erżurūm'a şükr ü sipās ile ḥükm eylese meşrūʿ mı degüldür?

(Naẓm)[10] **Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün**
Çıḳdı çarḫa rütbe-i rifʿat-meʾāb-ı Erżurūm
Oldı ʿālī āsmān-āsā[11] cenāb-ı Erżurūm

Erżurūm'ı itse ġayrıya[12] tefevvuḳ vechi var
Düşdi bir ʿālī-cenāba intisāb-ı Erżurūm

Olduġıyçün nev-bahār-ı devletinden feyż-yāb
Oldı cennet gibi efzūn āb u tāb-ı Erżurūm

Naḳd-i nāḳıṣ gibi düşdi çeşm-i gerdūndan ḳamer
Tā ki naʿlinden nişān[13]-gīr oldı bāb-ı Erżurūm

Sāye-i baḫtuñda feyż-i Ḥaḳḳ-ile olsun naṣīb
Her diyāra devlet-i ḥüsnü'l-meʾāb-ı Erżurūm

---

1 endāze-i: endāz-ı Ö
2 rūzgārda bāfte: rūzgārda bāḳıye A
3 şāneyi: şāne A
4 furṣat mı: furṣat-mı A
5 sārre: sāde Ö
6 reşk-i bürde-i çeşm ü leb ü: reşk-i bürde-i çeşm ü leb A, sirişk-i bürde-i çeşm ü leb ü Ö
7 ġarīb midür? Ve bu beşāret: ġarīb-midür? Ve bu şān A, ġarīb midür? Ve bu şān Ö
8 merzübūm-ı Erżurūm: mezbūr Erżurūm A
9 duʿā-yı ʿayn itse mesmūʿ mı: duʿā-yı ʿayn itse mesmūʿ-mı A, iddiʿā-yı ġaben itse mesmūʿ mı Ö
10 meşrūʿ mı degüldür, naẓm: meşrūʿ-mı degüldür A
11 āsmān-āsā: āsimān-āsā A
12 itse ġayrıya: ġayrıya itse Ö
13 nişān: şān A

Eyle[1] bir ʿAnḳā-yı ʿālī-şāna oldı āşiyān
Oldı sürme çeşm-i āfāḳa türāb-ı Erżurūm

(Neşr)[2] āṣaf-ı ʿālī-cāhā, mekārim-penāhā inṣāf inṣāf ki mekānet-i zelḳā-yı[3] destūriyyet ki aḳṣā-yı maḳāṣıd-ı iḳbāl ve rütbe-i seniyye-i vezāret ki aʿlā-yı müṣāʿide-i cāh ü celāldür. Bir rütbe-i esmā ve bir derece-i esmādur ki lafẓ-ı[4] rütbe-i ʿuẓmā-yı salṭanat ve zirve-i kübrā-yı[5] ḫilāfetden ġayrı medāric-i ʿālem üzre müteʿālī ve kevkebe-i nāmūs-ı rifʿati[6], *Ke'l-bedri beyne'n-nücūmi*[7] mütelālīdür. ʿUhde-i ḳadīmede vāsıṭü[A 53b]'l-ʿıḳd-ı[8] silk-i iştihār olan Niẓāmü'l-mülk-i [N 64a] Melik-şāh-ı[9] Selçūḳī ve Ṣāḥib [b.] ʿAbbād-ı Faḫru'd-Devle-i[10] Deylemī bu silsile-i ḥasene-i vezārete insilākla ser-i mübāhātı, ḳubbe[11]-sā-yı künbed-i berīn itmişlerdür. Maʿa-hāẕā, ḫalḳa der-gūş-ı ḫıdmet oldukları mülūk muṭlaḳ mālik-i istiḳlāl olamayup ḥālen fermān-revā-yı heft kişver, mālik-i baḥr u berr, melikü'l-mülūk-ı ʿālem, şehriyār-ı Rūm ve ʿArab ve ʿAcem *ḫalleda'llāhu mulkehu*[12] ḥażretlerinüñ ḥavāşī-i salṭanat-ı cāmiʿalarından bir ḥāşiye ve eczā-yı devlet-i külliyelerinden bir cüz'[13] taʿdād olınan Baġdād ḫulefāsınuñ baʿżı mülk ve maḥdūd[14] u muḫtaṣarda naṣb-kerdeleri ve ḫuṭbe ve sikkede peyrevleri[15] idiler. Ḥālen, vüzerā-yı devlet-i[16] ḳāhire-i ʿOṯmāniyyenüñ rütbe-i şān ü şevket ü ʿulüvv-ḳadr ü menziletlerine, ḳıyās-ı şāfī ve burhān-ı vāfī kāfīdür.

---

1 eyle: öyle Ö
2 neşr: -A
3 inṣāf ki mekānet-i zelḳā-yı: inṣāf-ki, mekānet-i zelḳā-yı A, inṣāf ki zülfā-yı Ö
4 seniyye-i vezāret ki aʿlā-yı müṣāʿide-i cāh ü celāldür. Bir rütbe-i esmā ve bir derece-i esmādur ki lafẓ-ı: seniyye-i vezāret ki aʿlā-yı müṣāʿid-i cāh ü celāldür. Bir rütbe-i esnā ve bir derece-i esmādur ki Ö
5 ve zirve-i kübrā-yı: vüzerā-yı kübrā-yı A
6 nāmūs-ı rifʿati: -A
7 *Yıldızlar arasında dolunay gibi.*
8 ʿuhde-i ḳadīmede vāsıṭü'l-ʿıḳd-ı: ʿuhde-i ḳadīmede vāsıṭü'l-ʿuḳde-i A,ʿuhūd-ı ḳadīmede vāsıṭü'l-ʿıḳd-ı Ö
9 -şāh-ı: -şāhī-i Ö
10 Faḫru'd-devle-i: Faḫru'd-devlet-i Ö
11 insilākla ser-i mübāhātı, ḳubbe: insilāk ile ser-i mübāhātı ḳımme- Ö
12 *Allah onun saltanatını bâkî kılsın.*
13 cüz': cüz' ve Ö
14 maḥdūd: mecdūd A
15 peyrevleri: pīrverleri Ö
16 vüzerā-yı devlet-i: vüzerāt-ı A,

(Mıṣraʿ)[1] Be-bīn tefāvut-i cāh ez-kucā'st tā-be-kucā[2].

(Neṣr)[3] bi-ḥamdi'llāhi teʿālā, ṭıbāḳ-ı sipihre[4] ḫande-i nāz iden rütbe-i ʿālü'l-ʿāl-i[5] āṣafiyyet cenāb-ı kerīm-i ʿadīmü'l-miṣālüñ [N 64b] gibi bir zāt-ı ḳābile muḳārin olmaġla cilve-i ihtizāza[6] āġāz eyledi. Ve tamāmen merātib ü maʿāric-i devlete naẓra-i mütenezzilāne iden merkez-i ʿulüvv-ender-ʿulüvv-i destūriyyet ẕāt-ı ʿālī-vaḳāruñ gibi bir vücūd-ı kāmile intisāb ile cünbiş-i[7] ibtihāc ü iġtirāra der-kār eyledi.

(Naẓm)[8] **Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün**
Devr-i dil-ḫᵛāhı felek şimdi murād itdi hele
Döndi ol ḳāʿideden terk-i ʿinād[9] itdi hele

(Neṣr)[10] egerçi, merātib-i menāṣıb, kendi nefsinden şerīfter idügi vaḳiyye-i[11] naẓar degüldür. Ammā sezāvārāneye[12] müṣādif olıcaḳ ʿaynı ile ḫāne-i zerrīn-i nigīn-i faṣṣ-ı yāḳūt-ı [A 54a] ābdārdan kesb itdügi revnaḳ-ı āḫere nāʾil ve nüsḫa-i maʿnāda[13] müfāraḳat-ı fāżıl-ı daḳika-şināsāndan[14] isticlāb idecek şān ü şevket-i dīger ḥāṣıl olacaġı cāy-ı kelām degüldür. Ṭıynet-i[15] ṭayyibeñüzde merkūz ve müstekin olan vażʿ u ḥareket-i ḫıredmendāne ʿāḳıbet ceẕb-i ṣadr-ı cāh ü celāl idecegi mübeyyen ve ceyb-i cibiliyyet-i[16] celiyyeñüzde mūdaʿ olan eṭvār-ı sülūk-ı muḫteremāne, bil-āḫere īrāṣ-ı manṣıbe-i[17] iḳbāl idecegi muʿayyen idi. Dürr-i ṣāfuñ,

---

1 burhān-ı vāfī kāfīdür;mıṣraʿ: burhānı bu kāfīdür A, burhān-ı vāfī bu kāfīdür;mıṣraʿ Ö
2 *Be-bīn tefāvut-i cāh ez-kucā'st tā-be-kucā*: *Be-bīn tefāvut-i cāh kucā'st tā-be-kucā* A: *Makamın farkını gör ki (bak, ta) nereden nereyedir?*
3 neṣr: -A
4 ṭıbāḳ-ı sipihre: ṭāḳ-ı sipihre Ö
5 ʿālü'l-ʿāl-i: ʿāliyyü'l-ʿāl-i Ö
6 ihtizāza: ihtizāz A
7 cünbiş-i: -A
8 iġtirāra der-kār eyledi, naẓm: iʿtizāza der-kār oldı A, iʿtizāza der-kār oldı, naẓm Ö
9 ʿinād: murād Ö
10 neṣr: -A
11 nefsinden şerīfter idügi vaḳiyye-i: nefsinde şerīfter idügi ve fīhi USA
12 sezāvārāneye: sezāvār yine Ö
13 maʿnāda: müfīde A
14 -şināsāndan: şitābāndan A
15 ṭıynet-i: -A
16 ceyb-i cibiliyyet-i: cibiliyyet-i Ö
17 manṣıbe-i: mannaṣa-i A, Ö

elbette bir gün ḳabūl-i sikke-i aʿyār[1] idecegi nāṣiye-i [N 65a] istiʿdādında mürtesim ve nihāl-i ser-efrāzuñ[2] ʿāḳıbet dıraḫt-ı sāyedār-ı demīde-bār[3] olacaġı ḳuvvet-i neşv ü[4] nemāsından müncezim idi. El-minnetu li'llāh ki birinüñ istiʿdād ve iẓhār-ı naḳş-ı murād itdügi meşhūd ve beyża-i taṣavvur u taḫmīnden pervāz-ı ṭāʾir-i ümīd ḳarīn-i vücūd oldı.

(Beyt)[5] **Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün**
ʿAlāmet-i eşer oldı nişānesinde bedīd
Taḫallüf eylemedi[6] tīr-i ḳabża-i ümīd

(Neşr) mizāc-ı[7] ʿadl ü inṣāf ḥummā-zede-i taʿaffünāt-ı cevr ü ẓulm olmış iken[8] li'llāhi'l-ḥamd[9], cenāb-ı maʿdelet-penāhuñ gibi bir ḥākim-i ḥekīm-mizācuñ maẓhar-ı tedbīr-i müşfiḳānesi olmaġla ferāmūş-ı[10] nā-tüvānīden ser-ber-āverde-i ʿāfiyet oldı. Ḳāfile-i luṭf u kerem, bīm-i reh-zenān-ı naḫl ü imsāḳdan ġıyābe-i ġār-ı güm-nāmīde iḫtifā itmiş iken[11] Cenāb-ı kerīmüñ gibi bir ḫātem-i devrānuñ ṭalīʿa-i imdādı, feryād-res olmaġla bī-pervā şāh-rāh-ı lā-übālīde iẓhār-ı āvāze-i derāya başladılar. Faḳīr-i nā-murād[12], cevher-i ʿilm ü ʿirfān ve metāʿ-ı şiʿr ü inşā istīlā-yı fürū-māye[A 54b]-gān-ı nā-ehl ve [N 65b] istiḳlāl-i pest[13]-pāyegān-ı girīve-i cehl taḳrībī ile peyġūle-gerdān dūde-i kesād[14] ʿaynı ile zemistānda ḳāḳum ve tābistānda semmūr ve mātem-ḫānede ney ü ṭanbūr ve bezm-i[15] fussāḳda ḫayr u ṣevāb idi ve eydī-i[16] cühhālda kitāb gibi bī-ḳadr ü[17] ḥürmet ve efkende-i derece-i

---

1 muʿayyen idi. Dürr-i … ḳabūl-i sikke-i aʿyār: müteʿayyin idi. Zer-i ṣāfuñ elbet bir gün ḳabūl-i sikke-i iʿtibār Ö
2 ser-efrāzuñ: ser-firāzuñ Ö
3 sāyedār-ı demīde-bār: meybe-bār: sāyedār u meyve-bāre A
4 neşv ü: neşve A
5 beyt: -A
6 eylemedi: eyledi A
7 neşr; mizāc-ı: mizāc-ı A
8 ü ẓulm olmış iken: ẓulm olmış-iken A
9 *Hamd, Allah içindir.*
10 ferāmūş-ı: firāş-ı Ö
11 itmiş iken: itmiş-iken Ö
12 nā-murād: nām murād A
13 ve istiḳlāl-i pest: ve istiḳlāl-i pest ü A
14 taḳrībī ile peyġūle-gerdān dūde-i kesād: taḳrībī ile peyġūle-gerdān dūde-i güşāde A, taḳrībīyle peyġūle-gerdān dūde-i kesād Ö
15 bezm-i: bezm ü A
16 ṣevāb idi ve eydī-i: ṣevāb idi A, ṣevāb ve eydī-i Ö
17 ü: -A

ʿizzet olmış iken[1] el-minnetu'llāhi ki ʿuhde-i[2] hüner-ḫᵛāh-ı ḳadr-şināsāneñüzde zümre-i[3] iʿtibār ü iştihārda şikenc-i küleh-kūşe-i ʿizz ü nāz göstermege başladı.

(Beyt)[4] **Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün**
Virmez ne ṭurur maʿrifet erbābı mezāda
Kālā-yı hüner şimdi ḫarīdār beni[5] buldı

(Neşr)[6] destār-ı şirẓime-i idbār tezāḥüm-i gürūh-ā-gürūh-ı iḳbālden zīr-i aḳdāmda ṣad pāre ve kārvān-ı mūr-ı sitem-ḫurūşān, ḫurūş-ı cüyūş-ı[7] maʿdeletden şiʿāb-ı seng-lāḫ-ı ḫafāda āvāre oldılar. Bu şevḳ ile sipihr-i berīn[8] zümre-i mihterān ʿalemüñe[9] dāʿiye-i duḫūl ile ṭabl-ı ḫūrşīd ü māhı der-baġal itse maḥaldür. Ārzū-yı ḫıdmet-i rikābuñla çarḫ-ı kühen-sāl, niṭāḳ-ı mecerreyi[10] der-miyān [N 66a] ve muṭahhara-i ḳameri der-dest ve Cevzā-yı[11] çāpük-pāy-ı ḫoş-sīmāy tīġ-i Mirrīḫ'i der-cenb ve kemer-i şāṭırāneyi miyān-best[12] itse sezādur. Tevsen-i ṭurfe-cünbiş-i gerdūn, ḳaṭār-ı cenībetüñe ilḥāḳ hevesiyle siper-i hāle der-püşt[13] ve rikāb-ı ḫūrşīd der-miyān ve ʿinān-ı şihāb der-gerden ve şekīme-i hilāl der-dāmen muntaẓır-ı çeşm-kūşe-i iltifātdur. Şemme-i bārgāh-ı āsmān yaʿnī [A 55a] mihr-i dıraḫşān-ı felek-i zer-endūde-i serā-perde-i siyeh[14] sütūn ki[15], ser-fürū eylese ne mānīʿdür? Zīrā eḳall, ekşere tābiʿdür. Tūġ-ı cihān, fürūġ-ı şāne-i hilāle dest-efrāz-ı mübāhāt olsa baʿīd midür? Zīrā cenāb-ı devletüñüz gibi bir āṣaf-ı civān-baḫtuñ pīşgāhından şitābānlıḳ devletine[16] nāʾil olıncaya dek ḫuṭūṭ-ı şuʿāʿ-ı ḳamer gibi mūy-ı maḥāsini sepīd olmışdur. Mehçe-i rāyāt-ı fetḥ, ḳurṣa-i āfitāba[17] iṭāle-i zebān-ı müfāḫaret itse

---

1 olmış iken: olmışken A
2 ʿuhde-i: ʿahd-i Ö
3 -şināsāneñüzde zümre-i: -şināsāneñüzde ẓirve-i Ö
4 başladı, beyt: başladı A, başladı, naẓm Ö
5 ḫarīdār beni: ḫarīdārını A, Ö
6 neşr: -A
7 -ḫurūşān, ḫurūş-ı cüyūş-ı: -fürūşān, ḫurūş-ı A
8 şevḳ ile sipihr-i berīn: şevḳle sipihr-i berīn A, şevḳle sipihr-i zerrīn Ö
9 ʿalemüñe: ʿalemiñe Ö
10 mecerreyi: micmereyi Ö
11 ve Cevzā-yı: ve cevāzı A
12 şāṭırāneyi miyān-best: şāṭırānesi miyān-best A
13 hevesiyle siper-i hāle der-püşt: hevāsıyla sipihr-i hāle der-best A
14 siyeh: se Ö
15 sütūn ki: sütūn-ki A
16 pīşgāhından şitābānlıḳ devletine: pīşgāhından şitābānlıḳ devlete A, pīşgāhında şitābānlıḳ devletine Ö
17 mehçe-i rāyāt-ı fetḥ, ḳurṣa-i āfitāba: mehçe-i rāyāt-ı fetḥ it, furża -i āfitāba A

ʿaceb midür ki ẕāt-ı kerīmāneñ[1] gibi bir vezīr-i kār-dāna[2] ḳafādārlıḳ berekātından [N 66b] şaʿşaʿa-i zer-tārı, lāṭmāt-ı rūzgār-ı muḫālifden āzād olmışdur. Raḳam-nigār-ı dārü'l-inşā-yı ʿālem, fekk-i kīse-i maʿnā idecek zamān zamān-ı furṣat degül midür[3] ki ḳudūm-ı tehniyye-i cāhuña, bu ʿıḳdü'l-cevāhiri niṣār idinceye[4] dek taḫliye-i ḫizāne-i müteḫayyile eylemişdür.

(Naẓm)[5] **Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün**

Ey himmetüñ ārāyiş-i erkān-ı vezāret
Ve'y devletüñ ārāmiş-i[6] yek-rān-ı vezāret

Yollar gözedüp sīnesin itmişdi güşāde
Nūr-ı ḫıredüñ şemʿ-i nigehbān-ı vezāret

Dest-i keremüñ sāḳiye-i[7] çeşme-i elṭāf
Cevlān-geh-i iḳbālüñe meydān-ı vezāret

Ḥasret-keş idi mürde-i[8] bī-cān gibi cānı
Buldı seni geldi yerine[9] cān-ı vezāret

ʿAhdüñ şecer-i ṣaḥn-ı çemen-ṣuffe-i devlet
[A 55b] Baḫtuñ gül-i şādān-ı[10] gülistān-ı vezāret

Maʿmūre-i cāhuñla mümās[11] oldı şerefden
Ṭāḳ-ı felege ẕirve-i erkān-ı vezāret

Seyyāre-i baḫtuñla ḳırān eyledüginden
Kesb eyledi bir şān-ı dīger şān-ı vezāret

Elḳābuñ ile zeyn olalı ṣadr-ı evāmir
Bālāya ṣuʿūd eyledi ʿunvān-ı vezāret

---

1 ʿaceb midür ki ẕāt-ı kerīmāneñ: ʿaceb-midür ki ẕāt-ı kerīmāneñ A
2 vezīr-i kār-dāna: vezīrgāna Ö
3 zamān zamān-ı furṣat degül midür: zamān-ı furṣat degül-midür A
4 ʿıḳdü'l-cevāhiri niṣār idinceye: ʿuḳdetu'l-cevāhiri niṣār idinceye A
5 ḫizāne-i müteḫayyile eylemişdür, naẓm: ḫizāne-i müteḫayyile eylemişdür A
6 ārāmiş-i: ārāyiş-i A
7 sāḳiye-i: ṣāfiye-i Ö
8 mürde-i: müjde-i Ö
9 yerine: yine A
10 şādān-ı: şād-āb-ı Ö
11 mümās: maḥāsin A

Hemvāre ola dest-i duʿā gibi güşāde
İḳbālüñ içün pençe-i fermān-ı vezāret

(Neşr)[1] ṣad ḥamd ki buʿaṣr-ı naṣr-efrūzda cenāb-ıʿālī-şānuña muvāzī vezīr-i ser-efrāz ve bu ṣenā-güẕāra mümāṣil münşī-i maʿnā-ṭırāz ü taʿbīr-pervāz[2] endek-yāb olduġı gibi bu ḳumāş-ı tāze-nakş-ı[3] hezār-reng üzre nāme-i cihān-ārā-yı tehniyyet daḫı mebādī-i Devlet-i ʿAliyye'den ilā-hāẕe'l-ān bir āṣaf-ıʿālī-baḫta, ṭırāz-ı celiyye-i[4] menḳabet olmaduġı teʾṣīrāt ü tevfīḳāt-ı ilāhiyyedendür. Ḥālen tehniyye-tü'l-ḳudūm-ı cāh-ı destūrāneñüz içün aṣdiḳā-yı[5] eṭrāfdan pīşgāh-ı saʿādetüñüze müteveccih olan aḳsām-ı hedāyā vü tuḥaf her ne ḳadar nefāsetle muttaṣıf ise bile yine ʿāḳıbet ʿarṣa-i[6] telef ve sehm-i zevāle hedef olacaġı ve şöhret-i aḫbārınüñ nīm[7] merḥaleye ʿadem-i vuṣūli [N 67a] maʿlūmdur. Ammā, gencīne-i şehryār-ı maʿnā-dan henüz tāze [A 56a] çıḳmış nev-hediyye-i ṣādıḳāne ki muraṣṣaʿāt-ı taʿbīrāt-ı şeffāf[8] ve mücevherāt-ı istiʿārāt-ı ṣāf-ender-ṣāf ile meşḥūndur. Zer-i nābı henüz rīḫte-i pūte-i fikr-i dīgerān olmamış[9] ve cevāhir-i sīr-ābı zaḫm-ı miṣḳab-ı endīşe-i ġayr görmemişdür. İle'l-ebedi'l-ābād, ḳalāʾid-i ʿarāʾis-i[10] rūzgār ve pīrāye-i ṣaḥā-yif-i edvār ve zīver-i mecālis-i aḥrār ve[11] ser-māye-i maʿārif-perestān-ı her şehr ve her diyāra revān olmaġın[12] evṣāf-ı kerīmāneñüzden[13], nūr-ı āfitāb gibi her revzene-i idrāk vāye-gīr ve revāyiḥ-i ʿıṭriyyāt gibi her meşāmm-ıʿirfān ḥiṣṣe-peẕīr olmaġla hediyye-i ṣūriyye-iʿādiyye ile tefāvüti ve bu dāʿīlerinüñ sāʾir hedāyā-firistān üzre rüchānı[14] temyīz-i ẕāʾiḳa-i inṣāfa ḥavāle olınmışdur. Li'llāhi'l-ḥamd, bu ʿuhde-i ḥaḳḳāniyyetde[15] minaṣṣa-i rifʿat-ı cenāb-ıʿālī-şāna[16] ve derece-i müntehā-yı şiʿr ü[17] inşā, bu fāḳīr-i nā-tüvāna müsellem olduġı gibi ṣadr-ı belāġat daḫı bu nāme-i

1 neşr: -A
2 pervāz: perdāz Ö
3 bu ḳumāş-ı tāze-nakş-ı: nev ḳumāş-ı tāze-münaḳḳaş A
4 celiyye-i: ḥaliyye-i Ö
5 destūrāneñüz içün aṣdiḳā-yı: destūrāneñüz içün ṣadaḳā-yı A
6 ise bile yine ʿāḳıbet ʿarṣa-i: ise yine ʿāḳıbet ʿarẓa-i Ö
7 olacaġı ve şöhret-i aḫbārınüñ nīm: olacaġı ve şöhret-i aḫbārınüñ benüm A, Ö
8 ṣādıḳāne ki muraṣṣaʿāt-ı taʿbīrāt-ı şeffāf: ṣādıḳāneñüz, muraṣṣaʿāt-ı taʿbīrāt-ı şeffāf Ö
9 olmamış: ol-evvel olmamış A
10 ile'l-ebedi'l-ābād, ḳalāʾid-i ʿarāʾis-i: ilā-ebedi'l-ābād, ḳalāʾid-i ʿarāʾis-i A
11 aḥrār ve: aḥrāra A
12 ve her diyāra revān olmaġın: ü diyār olmaġın Ö
13 evṣāf-ı kerīmāneñüzden: o ṣıfāt-ı girānmāyeñüzden A
14 -firistān üzre rüchānı: -firistān üzre rüchān-ı A
15 ʿuhde-i ḥaḳḳāniyyetde: ʿuhde-i ḥaḳḳānīde A, ʿahd-i ḥaḳḳāniyyetde Ö
16 ʿālī-şāna: ʿālī-şān A
17 şiʿr ü: şiʿr -Ö

refīʿ ü'l-ünvāna ḫāṣ idügi necāt-ı bāḳıyye-i[1] ḥudūd-ı iʿtirāżdur. Mā-ḥaṣal icāle-i kümeyt-i siyeh-sāḳ-ı[2] ḫāme ile [N 67b] ṣaḥrā-yı vesīʿ ü'l-ircā-yı[3] medḥ ü ṣenāsınuñ pāyānına vuṣūl āb-ı heft baḥri nīm ḳışr-ı piste[4] ile peymūde ve rīk-i beyābānı ser-engüştle şümürde itmeden[5] düşvārter olmaġın baʿd-ez-īn muḳteżā-yı ʿirfān ḳarārgāh-ı ḳāfile-i ʿaṭf-ı ʿināndur. Cenāb-ı nasaḳ-baḫş-ı merātıb-ı kāʾināt celle şānuhu, cāh-ı[6] bülend-destgāhuñuzı ṭavl-ı zamān gibi medīd-ber-medīd ve şān-ı vālā-nişānuñuzı[7] [A 56b] ṭabaḳāt-ı eflāk gibi mezīd-ender-meẓīd ve ṭāʾir-i rifʿatüñüzi, hem-bāl-i hümā ve ḫıyābān-ı ḳadr ü menziletüñüzi hem-şāḫ-ı Sidre vü Ṭūbā ve[8] eyyām-ı saʿādet-encāmuñuzı hem-dūş-ı[9] Ḳadr ü Berāt ve cūybār-ı āmālüñüzi hem-cūş-ı Nīl ü Fırat ve[10] nev-bahār-ı devletüñüzi iʿtidāl-i rabīʿī-ṣıfat hemvāre gül-güşā-yı maʿdelet ve nihāl-i iḳbālüñüzi tehī-kāmān-ı devrān üzre peyveste meyve-bār-ı şefḳat ü ʿināyet itmekden zāʾil eylemeye, āmīn! *Bi-ḥurmeti men ḳāle kuntu nebiyyen ve Ādemu beyne'l-māʾi ve'ṭ-ṭīn*[11] *".*

69. Müşārün İleyh Bāḳī Pāşā'nuñ Dīvān Efendisi Refīʿā Efendi'ye, Nābī Efendi'nüñ İrsāl Eyledügi Mektūb-ı Belāġat-maşḥūbıdur[12]

Benüm ʿizzetlü, ṣadāḳatlü, ḥaḳīḳatlü[13] oġlum, cānum, nūr-ı dīdem, Refīʿā Efendi[14] Ḥażretleri! Ḥużūr-ı maʿārif-güster ve[15] ḫulḳ-ı nāzükterüñüze muvāfiḳ[16] selām-ı ḫulūṣ ve şīme-i şīrīnüñüze[17] müṣādif ṣenā-yı ḫuṣūṣ-ı şevḳ-nümā itḥāf żım-

---

1 bāḳıyye-i: yāfte-i Ö
2 mā-ḥaṣal icāle-i kümeyt-i siyeh-sāḳ-ı: ammā ḥāṣıl-ı icāle-i kümeyt-i siyeh-sāḳ-ı A
3 -ircā-yı: -erḫā-yı A
4 āb-ı heft baḥri nīm ḳışr-ı piste: āb-ı baḥri heft nīm ḳaṣr-ı piste A, heft baḥri nīm ḳışr-ı piste Ö
5 şümürde itmeden: şümürd-i mātemden A
6 cāh-ı: -A
7 medīd-ber-medīd ve şān-ı vālā-nişānuñuzı: medīd-ber ve nişān-ı vālā-yı şānuñuzı A
8 vü Ṭūbā ve: Ṭūbā A
9 -encāmuñuzı, hem-dūş-ı: -encāmuñuzı, hem-rūşen-i A
10 ve: -A
11 *"Adem su ile çamur arasında iken ben nebi idim* (Cânan, 1991: c. 12, s. 403-*Hadis)." diyenin hürmetine.*
12 H 40a, N 67b, Ö 69a, T 51a, USA 45a: *Başlık* H: Müşārün ileyh Bāḳī Pāşā'nuñ Dīvān Efendisi Refīʿā Efendi'ye İrsāl Eyledügi Mektūb-ı Belāġat-meşḥūnıdur Ö
13 ʿizzetlü, ṣadāḳatlü, ḥaḳīḳatlü: ʿizzetlü, ḥaḳīḳatlü A, USA
14 Efendi: Çelebi Ö
15 maʿārif-güster ve: maʿārifet-güster A
16 nāzükterüñüze muvāfiḳ: nāz-ı kemterüñüze muvāfiḳ A, USA
17 şīme-i şīrīnüñüze: şemme-i şīrīnüñüze A, USA, şīme-i şerīfüñüze Ö

nında[1], pursiş-i ḫāṭır-ı āyīne-ṣıfatları teʾdiyesiyle[2] inhā-kerde-i pederī budur ki bundan aḳdem henüz āsitānede [T 51b] iḳāmetüñüz eṣnāsında vürūd iden nemīḳa-i enīḳañuz, vāṣıl olup meṭāvī-i taʿbīrātından istişmām olınan rāyiḥa-i sūz u güdāzı ve iḫlāṣuñuzuñ inʿikāsı[3], bu pederüñüzüñ eczā-yı vücūdın[4], üftāde-i nīrān-ı maḥabbet-i cedīd eylemişdür, muʿammer olasız. Cenāb-ı muḥavvilü'l-aḥvāl, aḥsen-i vücūh üzre teyessür-i telāḳī ile āb-pāş-ı kānūn-ı hicrān olmaḳ istidʿāsındayuz[5]. Cenāb-ı Ḥaḳ, saʿādetlü āṣaf-ı kām-kār efendimüz ḥażretlerinüñ çemenzār-ı devletlerin [A 57a] rūz-be-rūz ser-sebz ü şād-āb ve[6] dil-ḫᵛāhları üzre kām-yāb eyleye, āmīn[7]. İḥsān ü keremlerinden [N 68b] olan ʿaṭiyye-i kerīmāneleri[8] vāṣıl oldı, ʿömrleri mezīd ola. Kendülerinüñ[9] luṭfına söz yoḳ, ammā ʿAbdu'r-raḥman gibi seng-i ḫārādan şeyʾ ḥuṣūli, **Şeh-nāme**'de mesṭūr olan āhen ḳulleden Pervīz'inüñ ve bün-i çāhda daḫme-i Efrāsiyāb'dan Şīrīn'üñ taḥṣīlinden[10] düşvārter olduġı maʿlūm-ı devletleridür. Cenāb-ı Ḥaḳ, ḥuṣūlin müyesser eyleye. Egerçi, Ḥasan Aġa, aña nisbet mülāyim görinür ammā, ṣuʿūbetde o daḫı anuñla müşterek bulındı. Hele tütünümüz göge çıḳmaduḳça āverde-i kīse-i taṣarruf itmek, būy-ı iştibāhdan ḫālī degüldür. Benüm sulṭānum[11], saʿādetlü [T 52a] oġlum, semāḥatlü āṣaf-ı bülend-cenāb efendimüzüñ[12] ḫāk-i ʿizzetlerine[13] ber-mūceb-i taʿahhüd ve teḳāżā-yı iḫlāṣ, bir tehniyye-nāme-i ġarrāʾ, inşā ve irsāl[14] olınmışdur. Manẓūr-ı dīde-i iltifātları[15] olmaḳ ümīd olınur. Bi-ḥamdi'llāh bu āna dek, bir vezīr-i ʿālī-şānuñ cerīde-i menāḳıb-ı celīleleri nigāşte olduġı ve[16] bu faḳīri Cenāb-ı Ḥaḳ, bu ḫıdmetde istiḫdām eyledügi cāy-ı hezār şükr [N 69a] ü[17] sipāsdur. Benüm saʿādetlü oġlum, Allāh teʿālā muʿammer eyleye. Saʿādetlü pāşā efendimüzden müşāhede olınan maḥabbet ü iltifāt ü

---

1 itḥāf żımnında: itḥāf żımnda A, itḥāfı żımnında Ö
2 teʾdiyesiyle: nādiyesiyle USA
3 güdāzı ve iḫlāṣuñuzuñ inʿikāsı: güdāzı iḫlāṣuñuzuñ inʿikāsı A, güdāz iḫlāṣuñuz Ö
4 eczā-yı vücūdın: eczā vücūdı A
5 istidʿāsındayuz: istidʿāsınayuz A
6 ser-sebz ü şād-āb ve: ser-sebze vü şād-āb ve A
7 āmīn: -Ö
8 ʿaṭiyye-i kerīmāneleri: ʿaṭiyyeleri Ö
9 kendülerinüñ: kendülerüñ A, Ö
10 Şīrīn'üñ taḥṣīlinden: Şīrīn'üñ taḥaṣṣülinden A, Şīrin'üñ taḥṣīlinden Ö
11 sulṭānum: -A, -Ö
12 cenāb-ı efendimüzüñ: -ḫiṭāb-ı efendimüz ḥażretlerinüñ Ö
13 ḫāk-i ʿizzetlerine: ḫāk-ʿizzetlerine A, Ö
14 ġarrāʾ, inşā ve irsāl: ġarrāʾ, irsāl ve inşā Ö
15 henüz āsitānede iḳāmetüñüz … … Manẓūr-ı dīde-i iltifātları: -USA; iltifātları: iltifāt Ö
16 olduġı ve: olmaduġı ve A, olduġı USA
17 ü: -USA

ikrām[1] ü iḥtirām ʿalima'llāh, āsitāneden dūr olaldan berü bir kimesneden ʿöşr-i miʿşārı görülmemişdür. Ḥattā, āsitāneden ẓuhūr iden muʿāmele-i[2] ġayret-keşān bile cümle[3] taḥrīk ü taʿrīżi ile[4] olduġı meczūmumdur[5]. Ancaḳ, Allāh inṣāf vire, Ḥaleb'de iken beynümüzde cereyān iden ṣāffu'ṣ-ṣāf-ı ülfeti[6] tekdīr iden münāfıḳuñ Cenāb-ı Ḥaḳ, yüzin[7] siyāh eyleye. Yine kendülere münāfaḳati[8], şüste-i [A 57b] ṣābūn-ı inṣāf buyurdılar. Ḥaḳḳumuzda ẓuhūr iden muʿāmele-i ḳadr-şināsī ve elṭāf-ı ʿināyetleri, bir vechile inkār olınmaz. Farżā, faḳīr inkār eylesem ḫalḳ inanmaz, tekẕīb eylerler[9]. ʿAlim-Allāh, *ḫoş āmedī*[10], ṭamaʿkārāne degül beyān-ı ḥaḳīḳatdür. Zīrā ṭabʿ-ı istiġnā-pesendi, vādī-i [T 52b] pest-i ṭamaʿa tenezzül, bu pederüñüze ne mertebe emr-i ʿasīr olduġı maʿlūmlarıdur. Ne ān ki[11], henüz zülfā-yı vezārete ġayrı[12] ṣāʿid ü īrādları, icrā-yı mā-fi[N 69b]'ż-żamīr himmetine nā-müsāʿid iken yine seḫā ve keremleri[13], mezraʿa-i ümmīdümüze bārān olmada idi[14]. Bu defʿa ḫāṭır-ḫᵛāh-ı cenāb-ı[15] devlet-cūyāna, iṭāre-i ṭāʾir-i[16] himmet ü iḥsān idecegi[17] destgāh-ı miknet müyesser olmaġla be-her-ḥāl, baʿd-ez-īn evvelden efzūn şāh-bāz-ı luṭf u kerem pervāza gelmemek olmaz. Kerem-i dīdegān-ı kühen daḫı, tāze-ümmīde[18] düşmese olmaz. Saʿādetlü reʾīs efendi oġlumuzuñ ibtidāʾ-ı riyāsetlerinde "Ḳoca Efendi! Bundan ṣoñra taʿayyüş-i dünyeviyye içün[19] fikr idecek yer ḳalmadı. Hemān baʿd-ez-īn döke ṣaça maṣraf idersin…" diyü buyurduḳları kelimāt-ı şeker-rīzānuñ maʿnāsın yine kendüler cānibinden ümmīd itmemek olmaz. Zīrā inṣāf budur ki cenāb-ı ʿālī-

---

1 iltifāt ü ikrām: ikrām ü iltifāt Ö
2 iden muʿāmele-i: ider muʿāmele-i A, iden maḳāle-i Ö
3 ġayret-keşān bile cümle: ġayrınuñ A, ġayret-keşān bile USA
4 taʿrīżi ile: taʿrīfle Ö, taʿrīżiyle USA
5 meczūmumdur: meczūmdur USA
6 ülfeti: ʿayn-ı ülfeti Ö
7 yüzin: yüzin Ö
8 kendülere münāfaḳati: kendüler münāfıḳı A, kendülere münāfıḳı Ö, kendüñüze münāfaḳati USA
9 inanmaz, tekẕīb eylerler: tekẕīb eylerler A, Ö, tekẕīb iderler USA
10 *ḫoş āmedī: ḫoş imdi* A, Ö, USA: *Hoş geldin*.
11 ne an ki: an-ki USA
12 zülfā-yı vezārete ġayrı: zelḳā-yı vezārete ġayrı USA, zülfā-yı vezārete ġayr-ı Ö
13 keremleri: keremlerden A
14 olmada idi: olmadı USA
15 -ḫᵛāh-ı cenāb-ı: -ḫᵛāh-ı cānib-i USA
16 -cūyāna, iṭāre-i ṭāʾir-i: -cūyāna, iṭāre-i A, -meʾāba, iṭāre-i ṭāʾir-i Ö
17 idecegi: idecek A, Ö
18 ümmīde: ümmīd A
19 dünyeviyye içün: dünyeviyyeden Ö

lerinde[1] olan himmet ü ġayret, sāʾirde müşāhede olınmaz, Allāh teʿālā, dāʾim ü ṣābit[2] eyleye. Anlaruñ rütbe-i vezārete vuṣūllerinden ṣoñra daġdaġa-i taʿayyüş derūnumdan bīrūn olup[3] ḳarīb ü baʿīd, bizüm ḥiṣṣemüz, vāṣıl olmamaḳ emr-i muḥāldür. İn-şāʾallāhu teʿālā, [N 70a] ḳarīben āsitānede ḫāk-i pāylarına[4] [T 53a] mülāḳāt olınur. Ḥaleb'e teşrīflerinden berü[5] iki senedür kendi luṭfları, medār-ı maʿīşetümüz olup āsitāne cānibinden[6] [A 58a] ẓuhūr iden daḫı kendülerüñ taḥrīk ü teşvīḳinüñ[7] ṣemeresidür. Benüm oġlum, bu maḥalle pāy-ı ḳalem müntehī olduġı maḥalde "Eger taḥrīr itdügüñüz mektūb, devletlü Bāḳī Pāşā Ḥażretlerinüñ ṭaraf-ı şerīflerine[8] ise Dīvāne ʿAlī Aġaʾya bir miḳdār sitem-güne kelimāt taḥrīr itseñüz vezīr-i müşārün ileyh ḥażretleri, ġāyet ḥaẓẓ iderler." dimekle fī-nefsi'l-emr ki aña[9] muʿtād olan "ʿizzetlü, rifʿatlü" yerine bu kelimāt daḫı çespān-ı fehm olınmaġın ser-i ḳalemden bu maʿnā böyle ser-zede oldı ki[10], belā, ne şübhe, devletlü āṣaf-ı ʿālī-cenāb[11] ḥażretlerinüñ ṭayrān-ı hümā-yı iḥsānları emr-i[12] muḥaḳḳaḳdur. Ancaḳ andan tersānem ki henüz beyża-i endīşede tekmīl-i aʿżā mertebesine fāʾiz olmamaġla ol dīvāne-i bī-māl-i[13] bünyāduñ seng-i nifāḳ ile[14] şikeste ve bāl ü peri güsiste[15] ola! Ne maḳūle dīvāne-i bī-bünyād[16] belki ḫabīṣ-i [N 70b] māder-zād[17], İblīs-i ḥīle-sāz, münāfıḳ-ı mekr-perdāz, mecnūn-ı[18] fitne-engīz, sefīh-i melʿanet-ḫīz, dürūġ-gūy-ı[19] herze-süḫan, nemīme-cūy-ı gende-dehen, ẕemmām-ı veliyyü'n-niʿmet[20], ḫod-kām-ı bī-ḥaḳīḳat, bī-vefā-yı ʿālem-i vefā, ḫilāf-gūy-ı herze-derā, ḫᵛīş-kām-ı nemek-

1 ʿālīlerinde: ʿālī-şānda A
2 sāʾirde müşāhede olınmaz, Allāh dāʾim ü ṣābit: sāʾirden müşāhede olınmaz, Allāh teʿālā, dāʾim ü ṣābit A, sāʾirde müşāhede olmaz, Allāh teʿālā, dāʾim ü ṣābit Ö
3 derūnumdan bīrūn olup: derūndan bīrūn oldı Ö
4 ḫāk-i pāylarına: ḫāk-pāylarına Ö
5 Ḥaleb'e teşrīflerinden berü: Ḥaleb'e teşrīflerinden bir A, USA
6 medār-ı maʿīşetümüz olup āsitāne cānibinden: medār-ı maʿīşetümüz olup āsitāne cānibden A, medār-ı maʿīşetümüz oldı āsitāne cānibinden Ö
7 taḥrīk ü teşvīḳinüñ: taḥrīk ü teşvīḳüñ A
8 şerīflerine: şerīflerinden Ö
9 *fī-nefsi'l-emr ki* aña: *fī-nefsi'l-emr ki* A: *Aynı zamanda aynı durumda…*
10 oldı ki: oldı-ki Ö
11 ʿālī-cenāb: ʿālī-cāh USA
12 hümā-yı iḥsānları emr-i: hümā-yı iḥsānları emr-i A, USA
13 dīvāne-i bī-māl-i: dīvāneyi A, dīvāne-i bī- USA, Ö
14 nifāḳ ile: nifāḳ-ile A, teġāfül Ö, USA
15 ü peri güsiste: ü peri küşte A, peri küste USA
16 bī-bünyād: bünyād A
17 māder-zād: māder-zāt A
18 mekr-perdāz, mecnūn-ı: mekrvāz, mecnūn-ı A, mekrvār, cünūn-ı USA
19 sefīh-i melʿanet-ḫīz, dürūġ-gūy-ı: sefīne-i melʿanet-ḫīz, dürūġ-būy-ı A, USA
20 veliyyü'n-niʿmet: velī niʿmet A, veliyyü'n-niʿama USA

be-ḥarām, [T 53b] pāzeng-i ġulām-kelām, ibn-i vaḳt-i ebü'l-ḥiyel[1], aḫü'l-kiẕb-i cedd-i daġal, ẕübāb-ı kāse-i töhmet, gende kirm-i lāşe-i töhmet[2], ḫum-pāre-i bārūt-ı fesād, ḫamīre-i[3] lecc ü ʿinād, düşmen-i ḫānegī, āşinā-yı bī-gānegī, gürbe-i[4] vużūʾ-sāz-ı loḳma-i ribā, seg-i temelluḳ-nümā-yı üstüḫᵛān-ı ġıdā[5], süḫan-çīn-i tīz-zebān, kīn-āgīn-i süḫan-ı beşīrān[6], mühre-bāz-ı şeş-der-i cenābet[7], manşūbe-sāz-ı şaṭranc-ı ḫıyānet, kāmilü'l-mekr-i ḫudʿa-serā, nāḳıṣu'l-ʿużv-i engüşt-nümā, resen-tāb-ı mekīdet, āsiyāb-ı[8] ḫadīʿat, ḳullāb-endāz-ı iftirā, ḳallāş-ı sikke-rübā vīrān-ken-i ḫan[e]dān-ı ʿişmet, dīvār-ken-i kārgāh-ı ʿiffet, kec-revīş ve rāst[9]-nümā, ḥoḳḳa-bāz-ı şuʿbede-serā, dellāl-i[10] muʿāmelāt, vāsıṭa-i mübādelāt, bed-ḫᵛāh-ı ḫayrḫᵛāhān, pāy-gīr-i[11] dest-gīrān, [N 71a] düzd-i metāʿ-ı müddet[12], reh-zen-i kārvān-ı ülfet, keẕūb-ı kesbī, ḥasūd-ı ḥasbī, vesvās-ı ibn-i[13] ḫennās, kennās bin vesvās, rüʾūs-nejād, menḥūs-nihād, firāḳ-ı şiḳāḳ-muʿtād ve[14] esīr-i kemīn-furṣat, forsa-i sefīne-i saḳāmet, nuṭfe-i şīme-i şürūr, rīḫte-i piyāle-i şerr ü[15] şūr, zenberek-i sāʿat-i şeyṭanat, līḳa-i devāt-ı[16] melʿanet, esīr-i gelū-gīr-i[17] ḥārīş-şikem, furṣat-bīn-i dīnār ü direm, kemīn-gīr-i ʿuyūb, dest-endāz-ı cüyūb, [T 54a] vāriş-i şehādet-i zūr, vaṣī-i muḫallefāt-ı şürūr, āb-rīz-i zīrgāh[18], miftāḥ-ı gencīne-i günāh, ṭılsım-bend-i ʿaḳd-i bāzār, efsūn-ḫᵛān-ı bend-i şalvār, müflis-i mükellef-i ʿunvān, cāhil-i ḥuḳūḳ-ı bedān[19], żāyiʿ-sāz-ı cehd ü emek, fedā-ken-i nān u[20] nemek, bahāne-cūy-ı ṭuġyān, münkir-i inʿām ü iḥsān, kem-şükr ü pür-şikāyet[21], nedīm-i bed-ḥikāyet, devrān ḳadar bī-

1 ḥiyel: ḫayl USA
2 gende kirm-i lāşe-i töhmet: -A, gende kirm-i lāşe-i himmet Ö
3 ḫum-pāre-i bārūt-ı fesād, ḫamīre-i: ḫamyāze-i bārūt-ı fesād, ḫamīre-i A
4 gürbe-i: girye-i USA
5 üstüḫᵛān-ı ġıdā: süḫan-ı ġıdā-yı USA
6 süḫan-ı beşīrān: süḫan-ı şīrān Ö, USA
7 cenābet: ḫabāʾiş Ö
8 resen-tāb-ı mekīdet, āsiyāb-ı: resen-tāb-ı mekīd-i esbāb-ı USA
9 kec-revīş ve rāst: kec-reviş-i rāst Ö
10 şuʿbede-serā, dellāl-i: şemīde-serā, dellāl-i A, USA
11 pāy-gīr-i: pāy-gīrān-ı Ö
12 düzd-i metāʿ-ı müddet: düzd-i metāʿ-ı meveddet Ö, zer ü metāʿ-ı meveddet USA
13 ḥasbī, vesvās-ı ibn-i: ḥasbī, vesvās-ı bin USA
14 ve: -Ö
15 ü: -Ö
16 devāt-ı: ẕevāt-ı USA
17 gelū-gīr-i: gelū USA
18 zīrgāh: rīzgāh USA
19 mükellef-i ʿunvān, cāhil-i ḥuḳūḳ-ı bedān: mükellef-i ʿunvān, cāhil-i ḥuḳūḳ-ı nedān Ö, mükellef-i ʿunvān, ḥāmil-i ḥuḳūḳ-ı bedān USA
20 nān u: -USA
21 münkir-i inʿām ü iḥsān, kem-şükr ü pür-şikāyet: münkir-i inʿām ü iḥsān, kem-siyer ü pür-şikāyet Ö, ʿünvān iḥsān, kem-şükr ü pür-şikāyet USA

vaḳār, çarḫ ḳadar ġaddār, bühtān[1] ḳadar müfettin, iftirā ḳadar[2] nā-becā, nabż ḳadar ġammāz, ser-i nīşter ḳadar zebān[3]-dırāz, müshil ḳadar ḫāne-perdāz, maraż ḳadar ziyānkār, ṣudāʿ ḳadar merdüm-āzār, līnet ḳadar mükṣir, ḳabż ḳadar mümsik, ḥarāret ḳadar rāḥat-fersā, bürūdet [N 71b] ḳadar raʿşe-fermā, Ḥaleb sükkānından Çavuş ʿAlī Aġa! Benüm oġlum pāy-ı ḳalem bu maḥalle resīde olıcaḳ "Bārī[4] kendi bilmez ise[5] ḥuḳūḳ-ı nān u nemegi biz de mi bilmeyelüm?" diyü dest-i inṣāf dāmen-gīr-i ḫāme-i ṭurfa[6]-ḥarekāt olduġından ġāyrı şaḫṣ-ı merḳūmü'l-ismüñ bu elḳāb-ı ṭurfa-niẓāma istiḥḳāḳı daḫı ʿālīter olmaġın, benüm yār-ı ḳadīm ve[7] ġam-ḫʷār-ı dīrīnüm ʿAlī Aġa'nuñ yine baʿż-ı mertebe-i ḫulūṣı[8], bu gūne ḥarf-i nāzükāneye bādī olduġından faḳīr daḫı bu gerdiş-i ḫayālde minnet-keşīde[9] olmışumdur? [T 54b] Bā-ḫuṣūṣ, şimdi nūr-ı dīdemüzden ʿazīz olan saʿādetlü Süleymān[10] Pāşā efendimüzüñ bir merkez-i maʿnīleri[11] ile ser-efrāz olmış iken aña iṭāle-i zebān-ı teşnīʿ, şarṭ-ı mürüvvetden dūr olduġundan faẓla anlaruñ ve etbāʿlarınuñ ḫārı bize gül ve zehri şeker menzilesindedür. Anlaruñ ednā seg-i[12] dergāhlarına iʿtirāż idene ʿadū-yı cān olduġumuz Ḫudā'ya ʿıyāndur. Bundan ṣoñra benüm cānum, oġlum ʿAlī Aġa'yı[13] fedā itmek niçe mutaṣavverdür? [N 72a] Ḥużūr-ı şerīflerine[14] Süleymān-ı zamānumuñ[15] ser-i pākinden ṣāf selām ve duʿāmuzı iblāġ mercūdur. Bā-ḫuṣūṣ, Süleymān-ı zamānuma[16] kemāl-i teḳāżā-yı iḫlāṣ ile duʿālar olınur. Cenāb-ı Ḥaḳ, ḳarīben kendülerüñ[17] küçük mü'eẕẕin eyleye[18]. *Ḫaṭṭ-ı kātib be-cāy-ı mühr bes est*[19].

---

1 bühtān: bahāne USA
2 iftirāḳdur: iftirāḳdan USA
3 ser-i nīşter ḳadar zebān: nīşter ḳadar zebān Ö
4 bārī: - Ö
5 bilmez ise: bilmezse USA
6 ḫāme-i ṭurfa-: ḫāme-i USA
7 ve: -USA
8 baʿż-ı mertebe-i ḫulūṣı: nakż-ı mertebe-i ḫulūṣ USA
9 -keşīde: -keş Ö
10 olan saʿādetlü Süleymān: olan saʿādetlü Ö, Süleymān USA
11 maʿnīleri: USA
12 ednā seg-i: ednā senüñ USA
13 cānum, oġlum ʿAlī Aġa'yı: cānum, oġlum ʿAliyy-i ʿālem-tābumı Ö, oġlum ʿAlī Aġa'yı USA
14 şerīflerine: şereflerine USA
15 lecc ü ʿinād, düşmen-i … … şerīflerine Süleymān-ı zamānumuñ: -A
16 zamānuma: zebānuma Ö
17 kendülerüñ: kendülerin A
18 eyleye: eyle USA
19 *Ḫaṭṭ-ı kātib be-cāy-ı mühr bes est: Ḫaṭṭ-ı kātib be-cāy ni'st* A, *Ḫaṭṭ-ı kātib be-cāy bāḳī* USA: *Kâtibin yazısı mührün yerine geçer.*

70. Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Efendi Ṭarafından Mūmā İleyhe Bir Reʾs Bār-gīr-i Ḫoş-seyr ü Şīrīn-reftār İrsāl Olınduḳdan Ṣoñra Teşekkürāne Gönderdügi Mektūbdur. Cevāb-ı Hediyye-i Esb[1]

Saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü, nūr-ı[2] bāṣıra-i ümīdüm, efendi oġlum[3] ḥażretlerinüñ seng-i rikāb-ı iḳbāllerine efsār-ı iftiḳār ile semend-i müzerkeş-i[4] sīne-bend-i ṣenā[5] ve yek-rān-ı icābet-peyvend-i[6] duʿā [T 55a] ihdāsı zemīninde kümeyt-i meydān-ı nūr-ı ḳalem-i[7] fersūde-pā, bu vechile cevlānger-i[8] sāḥa-i inhā olınur[9] ki benüm ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü nūr-ı dīdem[10], efendi oġlum ḥażretleri! Eşref-i ezmānda [N 72b] nemīḳa-i ʿanber[11]-efşānuñuza maṣḥūb-ı ṭavīle-i elṭāfuñuzdan bir esb-i perī-girdār-ı rūḥānī-reftār ihdāsıyla bu piyāde-i naṭʿ-ı ḥumūli[12], ḫākden refʿ buyurmışsız. Ḥażret-i vāhibü'l-mürādāt ve mālik-i ezimme-i[13] kāʾināt celle şānuhu, hemvāre bāre-i[14] iḳbāli zīr-i rān ve ʿinān-ı ʿināyetüñüzi[15] peyveste-i rāh-ı cünbīde-i[16] dīvān-ı umūr-ı ḥācetmendān eyleye, āmīn.

(Ḳıṭʿa)[17] **Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün**
Ḫoşā semend-i mülāyim ki ḥīn-i[18] reftārı
Unıtdurur dil-i ʿuşşāḳa şīve-i yārı[19]
Nigāhı ġamze-i cānān [gibi] tecessüs[20] ider
Ḫırām-ı dil-keşine dil viren[21] giriftārı

---

1 H 42b, N 72a, Ö 72a, T 54b, USA 48a: *Başlık* H: Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Efendi Ṭarafından Mūmā İleyhe Bir Reʾs Bār-gīr-i Ḫoş-seyr ü Şīrīn-reftār İrsāl Olınduḳda Teşekkürāne Gönderdügi Mektūbdur Ö
2 nūr-ı: nūruhu USA
3 efendi oġlum: oġlum USA
4 müzerkeş-i: zer-keş-i Ö
5 ṣenā: niṣār A
6 peyvend-i: peyvende A
7 meydān-ı nūr-ı ḳalem-i: meydān-nevred-i Ö
8 vechile cevlānger-i: vechile cevlān-gīr-i A, vechile cevlānger-i Ö
9 olınır: olur Ö
10 ʿāṭıfetlü nūr-ı dīdem: nūr-ı dīdem A, nūr-ı çeşmüm USA, ʿāṭıfetlü nūr-ı çeşmüm Ö
11 ʿanber: ʿanberīn USA
12 naṭʿ-ı ḥumūli: ḳaṭʿ-ı ḥamūl-ı USA
13 ve mālik-i ezimme-i: mālik-i ezmine-i A, ve mālik-i ezmine-i USA
14 bāre-i: bār-ı USA
15 ʿināyetüñüzi: -A
16 peyveste-i rāh-ı cünbīde-i: peyveste-i cünbīde-i A, peyveste-i rāh-ı Ö
17 āmīn, ḳıṭʿa: āmīn A, āmīn, rubāʿī Ö, beyt USA
18 mülāyim ki ḥīn-i: melāʾike, ḥüsn-i USA
19 yārı: bārī USA
20 cānān [gibi] tecessüs: cānān taḥsīn A, Ö cānāna tecessüs USA
21 dil-keşine dil viren: dil-i küşte dil virüp USA

(Neşr)[1] ḫuṣūṣan çekīde-i ḫāme-i şīrīn-ḫırāmuñuz müfādı üzre kendi[2] azmūde-i rükūb-ı şeref-maṣḥūbuñuz oldugı, ḳat ḳat ʿilāve-i neşāṭ olup ġalebe-i ṣıfāt-ı ḥaḳīḳa-i müntaḫabāneñüzden[3] nāşī muʿāmele-i taḳdīm ve teʾdiye-i resm-i īşār, bu peder-i nā-tüvānı, rāʾiż-i tekāver-i faṣṣ-ı[4] iftiḫār eylemişdür. Ḥażret-i ḥakīm-i çāre-sāz, ḳaṣr-ı żamīriñüzi[5] dāʾimā cilvegāh-ı nesīm-i ihtizāz eyleye. Tenāsüb-i aʿżā ve tevāfuḳ-ı sīmā-sı ḫod [A 59a] zencīr-i taḥrīr ile [T 55b] taḳayyüd-i[6] ġāʾile[N 73a]sinden vā-restedür.

(Naẓm)[7] **Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün**
Armaġan gitse olur Çīn'e hele taṣvīri
Bu ḳadar ancaḳ olur ḥaḳ bu ki ḥüsn-i sīmā[8]

(Neşr)[9] her naʿli, āyīne-i rū-yı[10] Şebdīz-i Ḫüsrev-i Pervīz ve her mūy-ı müjgānı, çeşm-i gül-gūn-ı Rüstem-i pür-sitīz olmaġa şāyāndur. Ṭurre-i ḥavrā, rikāb-güzār-ı kemterīn, tār-ı nāṣiye-i ʿanberīn[11] ve kemer-i Cevzā, palān[12]-gerdān-ı sīne-bend-i sīmīni olmaḳ ednā evṣāfıdur.

(Beyt)[13] **Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün**
Beşer meftūn-ı eṭvārı melek ḥayrān-ı reftārı
N'ola düşse ḫırām[14] itdükçe ḥayret zīr ü bālāya[15]

(Neşr)[16] maḥāsin-i bī-kerān-ı ṣūrīsinden ḳaṭʿ-ı naẓār, tīmārger-i Mıṣrī-nejād her ṣubḥ u mesā endāmın ḫārīde-i miḥasse-i[17] tīmār itdükçe her bün-i mūyından tecrīḥ-i[18]

---

1 neşr: -A, -USA
2 -ḫırāmuñuz müfādı üzre kendi: -ḫırāmuñ müfādı üzre kendi A, -ḥarāmuñuz muʿtādı üzre kendü USA
3 ḥaḳīḳa-i müntaḫabāneñüzden: ḥaḳīḳa-i müntaḫabāneden A, ḥaḳīḳiyye-i müntaḫabāneñüzden Ö, ḥaḳīḳa-i müntaḥibāneden USA
4 faṣṣ-ı: -A, -Ö, -USA
5 żamīriñüzi: ḫayruñuzı Ö
6 taḳayyüd-i: taḳyīd-i Ö
7 naẓm: -A, -USA
8 sīmā: sīmāsı USA
9 neşr: -A, -USA
10 āyīne-i rū-yı: āyīne-i A, -Ö
11 tār-ı nāṣiye-i ʿanberīn: tār-ı nāḥiye-i ʿanberīn A
12 palān: belān A, bilā Ö
13 beyt: -A
14 n'ola düşse ḫırām: ola düşse ḫırām A
15 ḥayret zīr ü bālāya: ḥayret zīr ü belāya A
16 neşr: -A, -USA
17 mesā endāmın ḫārīde-i miḥasse-i: şām endāmın ḫārīde-i maḥaşşe-i Ö, mesā endāmın ḫārīde-i maḥsene-i USA
18 bün-i mūyından tecrīḥ-i: mevānīden tecrīḥ-i A, mevānīden tecrīḥ-i USA

ḥussād-ı bed-ḫᵛāh ve tefrīḥ-i aṣdiḳā-yı nīk-ḫᵛāh maḳūlesi, hezārān maʿānī-i daḳīḳa mütesāḳıṭ olmadadur. Cenāb-ı kerīmü'ş-şānuñuz gibi bir nūr-ı dīde-i eʿālī[1] ve imāme-i subḥa-i[2] ahālī, bu kūşe-güzīn-i peyġūle-i inzivāya ihdā buyurmaġla bu raḫş-ı dil-ārā daḫı şöhre-i efvāh-ı iʿtibār olacaġı[3], cerīde-i taḳdīr-i ḫudāvendīde[4] mesṭūr [N 73b] olmaġla emṡālinden imtiyāz içün aʿżā-yı ḫoş-nümāsı, gūyā cemīʿ-i ecnās-ı maḫlūḳātuñ[5] müntaḫabāt-ı aʿżāsından terkīb olınup cebhesi, gebş-i Minā'dan ve çeşmi āhū-yı [T 56a] Ḥarem'den ve gerden ü gīsūsı, ḥūrān-ı bihiştīden ve sīnesi, siper-i[6] Ḳahramānīden ve şikemi, ḫum-ı ḫüsrevānīden ve püşti, serīr-i İskenderīden ve dest ü pāsı[7], sütūn-ı Çār-bāġ-ı Süleymānīden ve sırtı ḫūbān-ı [A 59b] şenāverden ve bilekleri gāv-ı zemīnden ve dümi ṭāvus-ı cennetden ve kāse-i sīmi[8] mey-ḫāne-i Cemşīd'den ve ḳuvveti şīrden[9] ve postı pelengden mürekkeb olduġı, aḳvā-yı delāʾil[10] ve aḥkem-i berāhīn ile imżā-kerde-i aṣḥāb-ı naẓardur.[11] Ḳāʿide-i külliye-i müstemirre-i ʿālem üzre cemīʿ-i zamānda nevʿ-i hedāyā muḥīṭ-i eṭrāf-ı bilāddan[12] merkez-i dāʾire-i cāh ü celāl-i āsitāne-i ḫilāfet[13]-penāh *ebbeda'llāhu ve ebḳāhu*[14] cānibine mütevārid olagelmişken[15] bi-ḥamdi'llāhi teʿālā, meyāmin-i ẕāt-ı kerīmüñüz, ol ḳāʿideye münāfī bu dāʿī-i ḳadīmi, āsitāne-i rifʿātüñüzden ihdā-yı raḫş-ı şevḳ ile[16] iḫtiṣāṣ [N 74a] ü infirāda nāʾil buyurduġuñuz aʿlā-yı ṭabaḳāt-ı teşekkür ü[17] iftiḫārdur. Cenāb-ı İlāhī, vücūd-ı kerīmüñüzi, maṣdar-ı muḫteraʿāt-ı elṭāf-ı İlāhī[18] eyleye. El-ḥaḳ, şimdiki ḥālet-i bī-tābī-i pīrānemüze nisbet ile zīr-i rān-ı nā-tüvānumuz olacaḳ ḫuyūl maḳūlesinüñ ṣaḥīfe-i beyāż pīşānīsinde[19] *et-teʾennī mineʾr-raḥmānī*[20] ve sevād-ı ḥā-

---

1 kerīmü'ş-şānuñuz gibi bir nūr-ı dīde-i eʿālī: kerīmü'ş-şānuñuz gibi bir nūr-ı dīde-i ʿālī A
2 subḥa-i: nüsḫa-i A
3 efvāh-ı iʿtibār olacaġı: efvāh-ı iʿtibār bulacaġı A
4 ḫudāvedīde: Ḫudā'da A, USA
5 ecnās-ı maḫlūḳātuñ: ecnās-ı maḫlū[ḳātuñ] ecnās-ı maḫlūḳātuñ A
6 siper-i: şīr-i A
7 serīr-i İskenderīden ve dest ü pāsı: serīr-i İskenderīdenden ve dest ü pāsı A, -Ö
8 sīmi: sümi Ö
9 şīrden: -A
10 delāʾil: delāʾil delāʾil A
11 naẓardur: naẓardan USA
12 bilāddan: belādan USA
13 āsitāne-i ḫilāfet-: āşiyān-ı ṭalāḳat- A
14 *Ebbeda'llāhu ve ebḳāhu: Eyyeda'llāhu ve'l-ebḳāhu A, Eyyeda'llāhu ve ebḳāhu USA*
15 olagelmişken: ola gelmiş-iken A, Ö, USA
16 şevḳ ile: şevḳle A, Ö, USA
17 teşekkür ü: teşekküri USA
18 elṭāf-ı İlāhī: elṭāf A, Ö
19 pīşānīsinde: pīşānında Ö, pīşānına USA
20 *Telaşsız ve dinginlikle hareket etmek Allah'tandır.*

firesinde *el-ʿaceletu mineʾş-şeytān*[1] kelimātı, münaḳḳaş bulınmaḳ[2], zebūnī-i pīrāne-müze evfaḳ bir maʿnādur. Bi-ḥamdi'llāhi teʿālā, [T 56b] tamām cādde-i murāda[3] muvāfiḳ ḥarekāt-ı muʿtedileye[4] muvaffaḳ bulınmaġla,

(Naẓm)[5] **Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün**
Subḥāna'llāh temām ser tā-pāyeş
Der-ḳālıb ārzū-yı men rīḫte-end[6]

(Neşr)[7] manẓūmın, ḥamāʾil-i gerden-i dil-ārāsı itdireyim. Şevḳ-i rükūbı, bu nā-tüvāna ārāmı ḥarām idüp

(Naẓm)[8] **Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün**
Hem-çun şerāb-ı telḫ be-reghā-yı[9] mey-perest
Her kūçeʾi ki hest[10] be-ʿālem devīden est[11]

(Neşr)[12] meʾāli üzre birḳaç gün āvāre-i mesīre-i[13] hevā olacaġumuz bī-iştibāhdur[14]. [A 60a] Benüm nūr-ı dīdem, tekellüf[15] ber-ṭaraf, bu gūne bār-gīr-i ḫoş-nümāya nāʾil olmaduġumuz, sizüñ daḫı[16] maʿlūmuñuzdur. [N 74b] Cenāb-ı Ḥaḳ, evlād-ı kirāmuñuz ile[17] muʿammer ü müstedām eyleye[18]. *Bāḳī ʿömr mezīd bād*[19].

---

1 *Aceleyle ve telaşla hareket etmek (ise) şeytandandır.*
2 kelimātı, münaḳḳaş bulınmaḳ: kelimāt, münaḳḳaş olınmaḳ A, kelimātı, müntaḳış bulınmaḳ Ö
3 murāda: murād A
4 muʿtedileye: muʿtedile A
5 naẓm: -A, -USA: *Bu metin, bir rübâîden alınmış olabilir.*
6 *Der-ḳālıb ārzū-yı men rīḫte-end*: *Der-ḳalb ārzū-yı men rīḫte-end* A, *Der-ḳālıb ārzū-i men rīḫte-end* USA: *Sübhanallah, onu baştan ayağa tamamen benim arzumun cesedi üzerine dökmüşler (Baştan ayağa onu tam benim istediğim kalıba dökmüşler.)*
7 neşr: -A, -USA
8 naẓm: -A, -USA
9 *şerāb-ı telḫ-i be-reghā-yı*: *şürb-i be-reghā-yı* A
10 *her kūçeʾi ki hest*: *ger kūçeʾi ki hest* A, USA
11 *devīden est*: *du āyed īst* A, *dūyed īst* USA: *Acı şarap ayyaşın damarlarında hızla yayıldığı gibi dünyada bulunan her sokakta koşuşturmaktadır.*
12 neşr: -A, -USA
13 mesīre-i: seyr-i A
14 bī-iştibāhdur: bī-iḫtiyārdur A, Ö, USA
15 tekellüf: teklīf-i A
16 daḫı: -USA
17 kirāmuñuz ile: kirāmuñuzla A
18 Cenāb-ı Ḥaḳḳ, evlād-ı kirāmuñuz ile muʿammer ü müstedām eyleye: -Ö
19 ü müstedām eyleye, *bāḳī ʿömr mezīd bād*: eyleye, āmīn, bāḳī USA: *Bâkî, ömrün çok olsun.*

71. Bu daḫı Nābī Efendi'nüñ Gönderdügi Mektūbıdur[1]

Ḥażretlerinüñ leb-i edeb birle dīde-i ʿināyet-neyllerin taḳbīline tecāsür żımnında ʿarża-dāşte-i dāʿī-i ḥayātları budur ki benüm oġlum ḥażretleri! Cenāb-ı Ḥāfıẓ-ı mülk-i melekūt ẕāt-ı rūḥānī-sirişterin meknūn-ı meʾmen-i selāmet ü ʿāfiyet eyleyüp ẓıll-ı eşfāḳların mefāriḳ-i menhūfına mebsūṭ eyleye. Bende-i kerem-dīde-i ḳadīmleri Ḥācı Şaʿbān bendeleri, çend sāl muḳaddem mekāyid-i ḥussāda giriftār olup süfehā-yı nā-ḳabūl-i hem-şer-i hem-şehriyān-ı[2] ḥükkām-ı Rühā'ya kendülerin taḳrīblerin kendü ʿadem-i istiʿdādlarına ḥaml itmeyüp mücerred Şaʿbān Efendi bende gerek vücūdın ʿillet-i nāfiʿa taṣavvur itmeleriyle refʿ-i livāʾ-ı ḥuṣūmet idüp bilā-taʿyīn mādde muṭlaḳ yaramuzdur nāmıyla maḥżar itdükleri meşmūl-i ʿilm-i şerīfüñüz olmış idi. Ol zelzele-i hāʾileden[3] ḥaylī zaḥmet çeküp Ḥażret-i Allāh, vücūd-ı şerīfüñüzi hemvāre çāre-resān-ı derdmendān eyleye, ol zelzelesinde maẓhar-ı cenāḥ-ı ḥimāyet-i ʿulyāñuz olmaġla ḥālā ṣadr-ı aʿẓam daḫı ḫuşemāsınuñ aġrāż-ı fāsidesine taḥṣīl-i iṭṭilāʿ buyurmaları sebebiyle ḥaḳḳında[4] [KM 88a] vārid olan fermān tenfīzinde teʾḫīr buyurılduġı maʿlūm-ı devletüñüzdür. Baʿd tefaḥḥūṣ-ı keyfiyyet-i aḥvāl içün vārid olan fermān-ı ʿālī mūcibince ḥüsn-i ḥālini ve aʿdāsınuñ aḳvāli aġrāża mübtenī olduġı maḥżar idüp yine ṭaraf-ı devlete ḥükkām ʿarżıyla irsāl olınmışdur. Lākin ḥussāddan yine cā-be-cā irtikāb-ı meşāḳḳ-ı sefer idüp ḫāk-i ʿizzete rū-māl-i şitāb eylemişdür. Şeref-yāb-ı būse-i ẕeyl-i kerīm olduḳda ḳadīmden ḥaḳḳında cereyān iden cūybār-ı ʿināyet ve merḥametleri mezraʿa-i āmāline kemā-fi'l-evveli, icrā buyurılmaḳ bābında luṭf u kerem cenāb-ı ʿālī-şānlarınuñdur.

72. Bu daḫı Dostlardan Birine Yazılmışdur[5]

Ḥażretlerinüñ dīde-i mübārekleri kemāl-i taʿẓīm ile telsīm ve duʿā-i devlet ü ʿāfiyet-i vücūd-ı pür-cūdları taḳdīm żımnında ʿarż-dāşte-i dāʿī-i ḳadīm budur ki benüm efendüm oġlum ḥażretleri! Cenāb-ı Ḥaḳ ẕāt-ı bī-ʿadīlüñüzi āsīb-i[6] eyyāmdan selīmü'l-cenān eyleye. Bundan evvel ẓuhūr iden şemere-i himmet-i ʿaliyyeñüz ḥarameyn-i Ḥaleb ḥuṣūṣı-çün kirāren ber-vech-i tafṣīl-i taṣrīḥ ve evḳāt-ı

1 KM 87b, BD1 57b
2 hem-şehriyān-ı: hem-şeriyān-ı BD1
3 hāʾileden: hāʾile KM
4 ḥaḳḳında: ḥaḳḳında vārid KM
5 KM 88a
6 āsīb-i: āsīb-i āsīb-i KM

ʿazīzüñüz taẓyīʿ olınmış idi. Sinīn-i māżiyede beş yüz ġurūş cāʾize ve yüz ġurūş ḫarc ile ḥuṣūle gelürken bu ṭarafda yüz ġurūş miḳdārı fāʾide görinür, ammā iki yüz ġurūş zimem-i mümteniʿ ada bāḳī ḳalur. Ḫuddāmuñ ṣıḳlet-i yek-sālesinden ġayrı meṣārif-i meʾkel-i yek-sāleleri daḫı bār-ı girān ve bu ṣıḳletlerüñ rūḥı içün birāder-i dāʿīñüze hibe ve ḳaṣr-ı yed murād olındı. Ammā, fāʾide-i hīç-ā-hīçinden żarar-ı[1] pīç-ā-pīçi nümāyān, lākin cenābuñuzdan ve dūstān-ı uḫrādan maḥcūb oldıḳ. İtdügümüz insāniyyet ḥayfā żāyiʿ olup ḳadri bilinmedi, maʿnāların virmeden mużṭaribiz, maḳṣūd ʿalimaʾllāh, ẕüll-i ṭamaʿ degüldür. Ancaḳ ḳadr-i iḥsān żāyiʿ olmamaḳ maʿnāsınadur.

73. Bu daḫı Reʾīsü'l-küttāb iken Rāmī Efendi Ḥażretlerine İrsāl Olınmışdur[2]

Ḥażretlerinüñ nādī-i devlet-meʾāb-ı saʿādet-destgāhlarına taʿẓīmāt-ı[3] şāmile ve tekrīmāt-ı kāmile ile dāʾim-i[4] daʿavāt-ı icābet-peyvend[5] ve aḫaṣṣ-ı taḥiyyāt-ı iṣābet-pesend īṣārı żımnında maʿrūż-ı dāʿī-i devlet-cūyları budur[6] ki benüm nūr-ı dīdem, efendüm, oġlum[7] ḥażretleri! Nāḳil-i varaḳa ʿAbdu'r-raḥman Aġa, baʿż-ı ḫuṣūṣuñ ḥuṣūli içün[8] ādemlerin ol ṭarafa[9] irsāl itmişlerdür. İn-şāʾaʾllāhu teʿālā, ḫāk-i ʿizzete[10] rū-māl eyledüginde üzerinden[11] ḥüsn-i naẓar-ı ʿināyet-eserüñüz [T 57a] dirīġ buyurmayup müşāhede-i ʿālem olan luṭf u keremi mezbūruñ ḥaḳḳında daḫı ẓuhūra getürmek bābında luṭf u kerem[12] cenāb-ı kerīmü'ş-şānuñdur, bāḳī[13].

74. Bu daḫı Taḥrīr Olınmışdur[14]

Saʿādetlü, devletlü, semāḥatlü, ʿināyetlü nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, efendi oġlum ḥażretlerinüñ mevḳif-i āsitānelerine hezār şerm ü iʿtiẕār ile daʿavāt-ı icā-

1 żarar-ı: żararı KM
2 H 44a, Ö 74a, T 56b, USA 50a: *Başlık* A: Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Efendi'ye nüvişte būd USA
3 -destgāhlarına taʿẓīmāt-ı: -destgāhlarına taʿẓīmen A, -destgāhları ṣavbına taʿẓīmāt-ı Ö
4 dāʾim-i: etemm-i Ö
5 -peyvend: -peyvende A
6 devlet-cūyları budur: devlet-cūylarıdur USA
7 efendüm, oġlum: efendi oġlum Ö, efendi USA
8 ḥuṣūli içün: ḥuṣūli-çün Ö, USA
9 ol ṭarafa: ol-ṭarafa USA
10 ḫāk-i ʿizzete: ḫāk-ʿizzete Ö, USA
11 eyledüginde üzerinden: eyledüginde A, itdüginde üzerinden Ö, eyledüginden üzerinden USA
12 luṭf u kerem: luṭf, kerem A, Ö, kerem USA
13 kerīmü'ş-şānuñdur, bāḳī: kerīmüñdür A, kerīmü'ş-şān ḥażretlerinüñdür Ö
14 KM 89a

bet-peyvend ve taḥiyyāt-ı iṣābet-pesend īṣārına müteʿāḳib ʿarża-dāşte-i dāʿī-i dīrīn budur ki benüm devletlü, ʿināyetlü efendi oġlum ḥażretleri, Cenāb-ı Ḥāfiẓ-ı gencīne-i mümkināt celle şānuhu, gevher-i girān-bahā-yı ẕāt-ı kerīmüñüzi hemvāre ārāyiş-i ḫizāne-i iḳbāl ü ʿāfiyet eyleye, āmīn. Çūḳadārları bendeñüzle mülaṭṭife-i ʿanber-āgīnüñüz vuṣūli tūtiyā-yı çeşm-i intiẓār olup duʿā-i ʿömr ü devletüñüz tekrār ḳılınmışdur. Taḫallüf-i ṣanīʿa-i dil-ḫᵛāh-ı taḳdīre iḥāle olınmaḳ vesīle-i tesliyet ḳılınmışdur. Müfeccilesi merāḳī-i nā-memdūdeye ṣuʿūd itmekle ḥavṣala-i taḥammülümüzden ḫāric olmaġın taḫallüfinden mesrūr olmışuzdur. Nemīḳa-resān-ı duʿā ḳulları bu ṭaraflaruñ tefāṣil-i aḥvāline muṭṭaliʿ olmaġla ḳurāñuzda taşmīm buyurılan mebāḳī-i ḫayrātuñ zamān-ı şürūʿın anlardan istiḫbār buyurasız.

75. Bu daḫı Müşārün İleyh Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Efendi Ḥażretlerine Gönderilmişdür[1]

Ḥażretlerinüñ dīde-i devlet-dīdeleri leb-i taʿẓīm ü[2] edeble telşīm ve duʿā-yı[3] beḳā-yı devletleri, kemā-yenbaġī tetmīm ḳılınmaḳ ḫilālinde ʿarża-dāşt-ı peder-i şenāverleri budur[4] ki ḥālā muḥāfıẓ-ı ḫıṭṭa-i[5] Şehbā olan saʿādetlü vezīr-i mükerrem ḥażretlerinüñ ketḫüdālığı ḫıdmetinde olan ruḳʿa-res-i şenāʿ Alī Aġa nefsinde bir müʾeddeb ve kāmil bendeleri olup kendi ṭalebiyle iḫrāc ve merkez-i aṣliyyesine [A 60b] iʿāde olınmaġla in-şāʾa'llāhu teʿālā, iḫrāz-ı şeref-i dāmen-būsuñuz ile[6] müstesʿad olduḳda üzerinden ḥüsn-i naẓar-ı iksīr-eşerüñüz dirīġ buyurmamaḳ bābında luṭf u kerem ü iḥsān[7], cenāb-ı kerīmü'ş-şānuñdur.

76. ʿĀrif Efendi Şām-ı Şerīf Ḳāḍısı Olduḳda Yazılmışdur[8]

Faẓīletlü, mekremetlü, semāḥatlü, ʿazīzüm, sulṭānum, efendi ḥażretlerinüñ kenāre-i[9] pīş-taḫta-i faẓl u ʿirfānlarına dest-i ikrām ile vażʿ-ı şīşe-i pür-şükūfe-i

1 H 44b, Ö 74a, T 57a, USA 50a: *Başlık* A: Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Efendi'ye nüvişte būd T
2 ü: -USA
3 ve duʿā-yı: duʿā USA
4 şenāverleri budur: şenāveri budur Ö, şenāverleridür USA
5 ḫıṭṭa-i: -USA
6 iḫrāz-ı şeref-i: eʿazz ü eşref-i USA
7 ü iḥsān: -A
8 H 44b, N 74b, Ö 74b, T 57a, USA 50b: *Başlık* Ö: ʿĀrif Efendi Şām-ı Şerīf Ḳāḍısı Olduḳda Nüviştedür USA
9 kenāre-i: kenār-ı A, Ö

şenā ve fetḥ-i nüsḫa-i ḫamse-i dest-i duʿā żımnında lāzıme-i pursiş-i ḫāṭır-ı nāzükterleri [T 57b] dībāce-i risāle-i sūz u güdāz[1] ḳılınduḳdan şoñra ber-dāşte-i dil-beste-i şādıḳları budur[2] ki iḳtiżā-yı mekārim-i fıṭrīleri cānib-i ḥāl-i şenāverīye muḥarrik-i leb-i tefaḥḥuş olur ise[3] *bi-ḥāmdihi subḥānehu ve*[4] *teʿālā,* nihāl-i zindegānīmüz olan çūpek-i[5] vücūd-ı nizār, āmed-şüd-i enfās-ı verd ile[6] leb-be-leb şāhid-i raʿnā-yı ḥayāt olup āteş-i iştiyāḳları ile mānende-i[7] duḫān-ı Yeñice peyġūle-i lūle-i ārzūda sūzān idügümüz bu bürde-i[8] ẕāʾiḳa-i şuhūdlarıdur. Muḳaddemen Ḥaleb-i Şehbā'ya nāmzed-i[9] teveccüh olacaġuñuz, resīde-i sāmiʿa-i müştāḳānemüz [N 75a] olmaġla rūḥ-ı sebük-bār[10], āmāde-i istiḳbāl olmışken[11] gerdiş-i cerīde-i taḳdīr ile ḫūrşīd-i ümīdümüz cānib-i Şām'a munṣarif olmaġla ḫaber-i[12] dil-firīb-i sābıḳ mānende-i ṣubḥ-ı kāẕib vāsıṭa-i ẓulmet-i yeʾs olduġı yine teʾṣīr-i baḫt-ı siyāhumdan bilinmişdür.

(Beyt)[13] **Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün**
Taḳdīr çunīn būd çe[14] tedbīr numūdīm
Taḳdīr-i Ḫudā-rā ki tevāned ki be-der-kerd[15]

(Neşr)[16] ammā ḫitām-ı [A 61a] müddet-i hicrānuñ vesāʾil-i ḫafıyye[17] ile viṣāle inḳılābından meʾyūs degülüz. Heme-ḥāl[18], şaṭranc-ı ġāʾibāne-i maḥabbetleri, bāzīçe-i ser-engüşt-i ḫayālümüz olmaġla eshel-i vesāʾiṭ ile bir menṣūbe-i mülāḳāt

1 u güdāz: güdāz USA
2 dil-beste-i şādıḳları budur: şādıḳları budur A, dil-beste-i şādıḳāneleridür USA, Ö
3 olur ise: olursa USA
4 *subḥānehu ve*: -USA
5 zindegānīmüz olan çūpek-i: zindegānumuz olan A
6 verd-ile: vürūdı ile A, dūd ile Ö
7 iştiyāḳları ile mānende-i: iştiyāḳlarıyla mānende-i A, Ö, USA
8 idügümüz bu bürde-i: idügümüz bu bürde-i Ö
9 Ḥaleb-i Şehbā'ya nāmzed-i: ḫıṭṭa-i Şehbā'ya nāmzed-i A, Ö, Ḥaleb-i Şehbā'ya nām-zede-i USA
10 sebük-bār: sebük-tāz Ö
11 olmışken: olmış-iken Ö
12 munṣarif olmaġla ḫaber-i: mutaṣarrıf olmaġla ḫaber-i A
13 siyāhumdan bilinmişdür, beyt: siyāhumdan bilmişdür A, siyāhdan bilinmişdür, beyt USA
14 çe: -Ö
15 *tevāned ki be-der kerd: tu ender ki be-der kerd* A: "*Ne tedbir ettik ki takdir böyle oldu?/ Takdir öyle oldu ki (hiçbir) tedbir alamadık." veya "Ne tedbir aldıysak takdir böyleymiş, Allah'ın takdirini dışarıda bırakmaya kim güç yetirebilir ki?"*
16 neşr: -A, -USA
17 sāʾil-i ḫafıyye: resāʾil-i ḥaḳīḳa USA
18 heme-ḥāl: hem-ḥāl A

tertībi [T 58a] daḫı üstād-ı[1] kār-ḫāne-i ṣunʿuñ elṭāf-ı ḫafıyyesinden müstebʿid degüldür. Nāme-resān-ı iḫlāṣ hem-diyārumuz Şeyḫ Muṣṭafā Mevlevī dāʿīleri ḫod[2] maḥāmid-i maḥdūmāne ve mekārim-i aṣīlānelerinden[3] şebān-rūz zāviye-i dehānında idāre[4] itmekle bī-iḫtiyār tennūr[5]-bend-i semāʿ-ḫāne-i işṭiyāḳ ve küleh-pūş-ı sikke-ḫāne-i inciẕābları olduġumuza çarḫ-ı devvār şāhiddür. Mekārim-i ẕātīlerinden baʿde'l-yevm, belde-i Şehbā [N 75b] ve ḫıṭṭa-i Şām beyninde mütevārid olan kārbānlar, ḳavāfil-i ṣubḥ u şām gibi varaḳ-ı mihrden ḫālī olmamaḳ çeşm-dāşt-ı müştāḳānemüzdür. *Hemvāre revnaḳ-efzā-yı seccāde-i ḥükm-i Rabbānī müstedām ü mübārek bād*[6] *. Bi-rabbi'l-ʿibād*[7] *.*

77. Bu Daḫı Reʾīs iken Rāmī Efendi Ḥażretlerine Ricā-nāme İrsāl Olınmışdur[8]

Benüm devletlü, saʿādetlü oġlum, efendi ḥażretleri! Vāsıṭa-i taḥrīk-i ḳademe-i[9] iḫlāṣ, ḥālen ser-çeşme-i ʿAlī Beg bendeleri cānib-i Anāṭolı'ya güẕer-i memerrinden[10] Ḥalebü'ş-Şehbā'ya[11] uġrayup çend rūz iḳāmeti ḥasebiyle ve mülāḳāt-ı[12] ittifāḳı vāḳiʿ olmaġın ʿaḳl[13] u sedād ve ḥüsn-i sülūk u istiʿdādı meşhūd-ı[14] pederī olduġından ġayrı nemīḳa-i muḫlişānemüzi[15] ḫāk-i ʿizzete olan intisāb-ı ḳadīm ile müẕekkir[16] ittiḫāẕ itmekle keşīde-i ṣaḥīfe-i taḥrīr ḳılınmışdur. Vāḳıʿa, bir uşlı ve[17] müʾeddeb ehl-i ʿırż [T 58b] bendeñüz olup kendi zīr-i livāsında olan ṭāʾifeden her

1 üstād-ı: inşād-ı USA
2 ḫod: ḫūr USA
3 aṣīlānelerinden: aṣīlānelerin Ö
4 dehānında idāre: dehānında āvāre A, dehānına idāre USA
5 tennūr: tennūre A, USA
6 *seccāde-i ḥükm-i Rabbānī müstedām ü mübārek bād: seccāde-i ḥükm-i Rabbānī bād A,* USA, *müccād-ı ḥükm-i Rabbānī olalar* Ö: *Daima Rabbanî hükmün seccadesinin parlaklığının arttırıcısı devamlı ve mübarek olsun.*
7 *Bi-rabbi'l-ʿibād*: -A, -Ö, -USA: *Kulların rabbine…*
8 H 45b, Ö 75a, T 58a, USA 51a: *Başlık* A: Daḫı Reʾīsü'l-küttāb İken Rāmī Efendi Ḥażretlerine Ricā-nāmesidür T
9 ḳademe-i: ḳādime-i USA
10 güẕer-i memerrinden: güẕer-i mezīde A, güẕer-i memerrinde USA
11 Ḥalebü'ş-Şehbā'ya: Ḥaleb-i Şehbā'ya USA
12 ve mülāḳāt-ı: mülāḳātı Ö, USA
13 ʿaḳl: -A
14 meşhūd-ı: meşhūr-ı A
15 muḫlişānemüzi: muḫlişānemüz A, muḫlişānemüzüñ USA
16 ḳadīm ile müẕekkir: ḳadīmle meẕkūr A, ḳadīm-ile müẕekkir USA
17 uşlı ve: uşlı A, uşlu ve Ö

vechile mümtāz, belki ol ṭāʾifeden[1] şümār olınmayacaḳ mertebe ʿāḳil ü ʿāḳıbet-bīn [A 61b] ve şāyeste-i naẓar-ı tertīb ü taḥsīn bendeleri olmaġın manẓūr-ı naẓar-ı ʿināyet[2] ü ḥimāyetleri buyurılmaḳ emrinde luṭf u iḥsān Cenāb-ı kerīmü'ş-şānuñdur.

78. Bu daḫı Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Efendi Ḥażretlerinüñ Pīşgāhına İrsāl Olınmışdur[3]

Saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü[4], nūr-ı dīdem, efendüm[5], oġlum, *ṭāle beḳāhu*[6], ḥażretlerinüñ nādī-i mekārim-destgāhı[7] reyāḥīn-i duʿā vü ṣenā ile taʿṭīr olınduġı[8] ḫilālinde ʿarża-dāşte-i dāʿī-i iḳbālleri[9] budur ki cenāb-ı müʾellif-i nüsḫa-i tekvīn, ẕāt-ı maʿālī-nihāduñuzı peyveste-i maḥfūẓ-ı şīrāze-i inḫifāż eyleye, āmīn[10]. Benüm saʿādetlü oġlum, nūr-ı dīdem, efendi[11] ḥażretleri! Nāme-resān-ı niyāz-mendī el-Şeyḫ[12] Aḥmed Mekkī Efendi dāʿīleri, kemāl-i zühd ü[13] veraʿla müteḥaḳḳıḳ ve aḫlāḳ-ı marżiyye-i ilāhiyye[14] ile müteḥallik ʿulūm-ı ẓāhire[15] ve bāṭınada yegāne-i ʿaṣr ve ṣalāḥ u[16] taḳvāda ferīd-i dehr dāʿīñüzdür. Fażīletlü Şeyḫ Murād Efendi'nüñ ḥabīb ü[17] maḥbūbı ve aḫ-ı uḫrevīleri ve ʿulūm-ı bāṭınada[18] rāzdārı bir vücūd-ı mükerrem ü[19] ʿazīzleridür. İn-şāʾallāhu teʿālā, manẓūr-ı şerīfüñüz olduḳda taʿrīf ü tavṣīfümüz, feżāʾil ü maʿāliminden ḳāṣır olduġı meşhūd-ı[20] devletüñüz olur.

---

1 her vechile mümtāz, belki ol ṭāʾifeden: -USA
2 naẓar-ı ʿināyet: naẓar A
3 H 45b, Ö 75b, T 58b, USA 51b: *Başlık* A: Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Efendi Ḥażretlerinüñ Pīşgāhına Taḥrīr USA
4 Saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü: devletlü, saʿādetlü, ʿināyetlü USA
5 efendüm: -A, efendi Ö
6 *ṭāle beḳāhu*: -Ö: *Ömrü uzun olsun.*
7 -destgāhı: -destgāhları Ö
8 olınduġı: -A, -USA
9 dāʿī-i iḳbālleri: iḳbāl-cūyları Ö
10 āmīn: -A, -USA
11 nūr-ı dīdem, efendi: efendi A, -USA
12 el-Şeyḫ: eş-Şeyḫ Ö, Şeyḫ USA
13 ü: -USA
14 marżiyye-i ilāhiyye: marżiyye USA
15 ẓāhire: ḳāhire A
16 u: -A
17 ḥabīb ü: ḥubb-ı USA
18 bāṭınada: bāṭınadur A
19 mükerrem ü: -Ö, -USA
20 meşhūd-ı: meşhūr-ı A

Muṭālebe-i[1] seniyye-i dünyeviyyesi[2] yoḳdur. Ancaḳ [T 59a] baʿż-ı kütüb-i nāfiʿa[3] istiḥṣāli ḫulāṣa-i āmālidür. İn-şāʾallāhu teʿālā, rūḥānīlerinden[4] istifāża buyurırsız. Vāḳiʿ olan aḥvālinde muʿāmele-i nevāziş ü ikrāmuñuz, ġāyet mevḳiʿinde vāḳiʿ olur. Duʿā-yı ḫayr ve nefs-i himmetleriyle[5] iʿtibār olınacaḳ bir[6] ʿazīzdür. Bāḳī reʾy-i ẕāʾiḳa-i şühūd u ʿirfānuñuza[7] ḥavāle olınmışdur. *Bāḳī eyyām-ı*[8] *saʿādet mezīd bād*[9].

79. [Bu] daḫı Rāmī Efendi Ḥużūrlarına İrsāl Olınmışdur[10]

[A 62a] Ḥażretlerinüñ nādī-i ʿulyā ve sāḥa-i semā-sīmālarına[11] envāʿ-ı taʿẓīmāt-ı mütenāsibe ile maḳdūr tuḥfe-i daʿavāt ve aḳsām-ı tekrīmāt-ı mütenāsıḳa[12] ile mevżūʿ-ı hediyye-i taḥiyyāt īṣārı memerrinde ʿarża-dāşt-ı dāʿī-i maʿẕeret-ḫᵛāh[13] budur ki benüm devletlü efendi oġlum ḥażretleri! Cenāb-ı Ḳuds-ı İlāhī, ẕāt-ı ʿināyet-muʿtāduñuzı hemvāre ārāyiş-i hestī eyleye! Bāʿiṣ-i taḥrīk-i[14] berāʿa-i şermsārī, tüccār-ı Ḥaleb'den Mīr-zāde Ḥüseyin Çelebi ʿāzim-i bendergāh-ı ʿuḳba oldı. Cenāb-ı Ḥaḳ, sizlere ṭūl-i ḥayāt müyesser[15] eyleye! Muḳaddemen, müsāʿade-i ʿaliyyeñüz ile mālikāne taṣarrufında[16] fāʾiz olduġı Zerzene Cezīresini[17] oġullarına ḳaṣr-ı yed ve ḥüccet itdirmegin, ḥālen berāt içün cānib-i Devlet-i ʿAliyyeye ādem irsāl olınup bu peder-i vālā-perverüñüzden[18] daḫı niyāzmend-i nemīḳa-i şefāʿat[19]

---

1 muṭālebe-i: meṭālib-i Ö
2 dünyeviyyesi: dünyevīsi Ö
3 nāfiʿa: -USA
4 rūḥānīlerinden: rūḥānīyyetlerinden Ö
5 nefs-i himmetleriyle: teneffüs-i himmetleriyle A, nefs-i meymenetlerinden Ö, teneffüs-i himmetleri ile USA
6 olınacaḳ bir: olınacaḳ A, Ö, olacaḳ USA
7 ʿirfānuñuza: ḥarekātuñuz A, USA
8 eyyām-ı: -A
9 *Saadet günleri sürekli artsın.*
10 H 46a, Ö 76a, T 59a, USA 52a: *Başlık* A: Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Efendi Ḥużūrına İrsāl Olındı USA
11 semā-sīmālarına: sīmā-semālarına USA
12 mütenāsıḳa: mütenāsife USA
13 maʿẕeret-ḫᵛāh: maʿẓūret-ḫᵛāh USA
14 taḥrīk-i: -A, -USA
15 müyesser: muḳadder Ö
16 taṣarrufında: taṣarrufına Ö
17 Zerzene Cezīresini: Zerzene Cerīdesini A, USA
18 vālā-perverüñüzden: dilā-perverüñüzden Ö
19 şefāʿat: şifā USA

olduḳlarında [T 59b] ferʿ-i[1] bāb-ı recāya ictirā olındı. Taḥt-ı imkānda olan luṭfuñuz dirīġ[2] buyurıl[ma]maḳ bābında luṭf u iḥsān Cenāb-ı kerīmü'ş-şānuñdur.

80. Bu daḫı Rāmī Efendi'ye İsāle Olınmışdur[3]

Saʿādetlü, devletlü, semāḥatlü, efendi oġlum[4] ḥażretlerinüñ pīşgāh-ı maʿẕeret-peẕīrlerine aḳsām-ı şerm ü ḥicāb ile daʿavāt-ı bī-ġāyāt ve taḥiyyāt-ı ḫaclet-simāt itḥāfı siyāḳında maʿrūż-ı bezm-revleri[5] budur ki nāḳil-i nemīḳa-i şermnākī ve ʿaṭāyı girān-sāyelerinden[6] Anṭākī Mūsā Efendi dāʿīleri, ser-çeşme-i ẓurūf-ı[7] ḥurūfdan terṭīb-i dimāġ eylemiş ve sevād-ı ḳuşūr-ı nesḫ-i naṣāyiḥle[8] ḳāniʿ olmış dest ü dehān-ı āb-keşān[9] zümresinden ṣalāḥ-ı ẓāhir[10] ile muttaṣıf [A 62b] ve taḳvā-yı merʾiyye[11] ile mütekeyyif bī-āşinā-yı ʿilm ü ʿamel-i dāʿīleri olup ḫᵛāhiş-i cihet-i taʿayyüş, kendüye vāsıṭa-i ıżṭırāb olmaġın Devlet-i ʿAliyye cānibine şitāb idüp[12] dāʿīñüzden iltimās-nāme niyāzın[13], tīr-i hedef-i ihtimām idüp her ḥarfi içün bu gūne niyāz ü[14] mülāzemet itmegin nemīḳa-i niyāz taḥrīrine ictirāda ʿafvuñuza ittikā olındı. Cenāb-ı İlāhī, hemīşe bāb-ı iḳbālüñüzi, mülāzemet-i[15] ḥācetmendān eyleye! Ḥuṣūl-i meʾmūl-i mümkinesi, vaẓīfe-i duʿāya taʿyīn buyurılmaḳ, yine vesīle-i iktisāb-ı ṣevāb idüginde şekk [T 60a] ü şübhe, istirāb buyurılmaḳ meʾmūldür[16]. *Bāḳī ʿizz ü devlet dāʾim bād* [17].

---

1 ferʿ-i: ḳarʿ-ı Ö
2 luṭfuñuz dirīġ: luṭf bī-dirīġ Ö, luṭfuñuz bī-dirīġ USA
3 H 46b, Ö 76b, T 59b, USA 52a: *Başlık* A: Mūmā İleyh Rāmī Efendi Ḥażretlerine Be-ṭarīḳ-i Recā nüviştedür T
4 saʿādetlü, devletlü, semāḥatlü, efendi oġlum: oġlum efendi Ö, -USA
5 bezm-revleri: bezmleri A, nerm-rūları Ö
6 girān-sāyelerinden: girāne-sāyīlerinden USA
7 ẓurūf-ı: ẓurūf u A, USA
8 naṣāyiḥle: naṣāyiḥler A
9 āb-keşān: āb-güşā USA
10 ẓāhir: ẓāhire A, Ö
11 taḳvā-yı merʾiyye: taḳvā-i merʾiyye A, taḳvā-yı mertebe USA
12 idüp: -USA
13 niyāzın: niyāz-ı A
14 bu gūne niyāz ü: bir gūne niyāza Ö
15 melāẓẓ-ı: mülāzemet-i A
16 şekk ü şübhe, istirāb buyurılmaḳ meʾmūldür: istirāb buyurılmamaḳ mercūdur Ö, şekk ü şübhe, istirāb buyurılmamaḳ meʾmūldür USA
17 *Bāḳī ʿizz ü devlet dāʾim bād*: *Bāḳī eyyām bād* A, *Bāḳī eyyām-ı ʿizz ü iḳbāl medīd bād* Ö: *Bâkî, yücelik ve mutluluk devamlı olsun.*

81. Bu daḫı Rāmī Efendi'ye İrsāl Olındı[1]

Ḥażretlerinüñ reşkīn-sāz-ı Ḫavernaḳ-ı[2] serīr olan ferş-i nādī-i ḫaṭīrleri sāḥasına dest-ḫoş-ı maḥfil-nişīnān-ı bālā olmaġa sezā olan şemmāme-i ʿanberīn-nefḥa-i duʿā-yı[3] icābet-i intimāʾ ihdāsı maʿrażında[4] inhā-kerde-i peder-i vālā[5]-perverleri budur ki benüm saʿādetlü, mürüvvetlü[6] oġlum, efendi ḥażretleri! Raḳīme-res-i ṣenāverī el-Ḥāc[7] Ḥüseyin Aġa bendeñüz, devletlü, saʿādetlü Meḥmed[8] Pāşā Ḥażretlerinüñ etbāʿından olmaġla meʾẕūnen ṣıla-i raḥm ārzūsıyla rū-māl-i[9] ḫāk-pāy-ı saʿādete pür-cünbān-ı şitāb olmışlardur[10]. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, dāmen-būs-ı devlet-meʾnūslarıyla müstesʿad olduḳda üzerinden ḥüsn-i naẓar-ı ʿināyet-eşerleri bī-dirīġ buyurılmaḳ meʾmūldür. Kendi[11] bende-i dīrīneñüzdür. Ẓāhir-i taʿrīfe de[12] ḥācet yoḳdur, hem[13] bizüm ve hem cenābuñuzuñ çoḳ ṣıḳletinde bulunduġı, muḥāṭ-ı ʿilm-i ʿālīleridür. Ol bābda luṭf u kerem yine saʿādetlü[14] cenāb-ı kerīmü'ş-şānuñdur. [A 63a]

82. Ṣubḥī Efendi'ye Teẕkīresidür[15]

Ḥażretlerinüñ āyīne-i[16] rāsiḫü'l-erkān-ı iḳbālleri, hemvāre müstaḥkemü'l-esās ve ṭāḳ-ı refīʿü'l-bünyān-ı[17] ʿizzetleri, ʿadīmü'l-indirāsları [T 60b] olmaḳ daʿavātı miʿmār-ı kār-ḫāne-i ezel ʿazze ve celle cenābından istidʿā siyāḳında ber-dāşte-i pederī budur ki firistāde buyurılan nemīḳa-i ʿanber-çekānuñuz vuṣūli[18] ḫāṭır-ı müş-

---

1 H 47a, Ö 77a, T 60a, USA 52b: *Başlık* A: Rāmī Efendi Ḥażretlerine Ricā-nāme Żımnında Nüvişte Būd USA
2 Ḫavernaḳ-ı: حورونق USA
3 duʿā-yı: duʿā USA
4 maʿrażında: żımnda A
5 vālā: dilā Ö
6 mürüvvetlü: -USA
7 raḳīme-res-i ṣenāverī el-Ḥāc: raḳīme-rūşen-i ṣenāverī A, raḳīme-res-i ṣenā el-Ḥāc Ö, raḳīme-res-i el-Ḥāc USA
8 saʿādetlü Meḥmed: saʿādetlü Ḥüseyin A, Ö, Meḥmed USA
9 rū-māl-i: rū-māli A
10 olmışlardur: olmışdur USA
11 kendi: kendü USA
12 ẓāhir-i taʿrīfe de: ẓāhiru't-taʿrīfe de A, ẓāhiren taʿrīfe de USA
13 yoḳdur, hem: yoḳ, hem A, Ö, yoḳdur USA
14 ol bābda luṭf u kerem yine saʿādetlü: ol-bābda luṭf u ʿināyet saʿādetlü A, luṭf u ʿināyet yine Ö, luṭf u kerem yine saʿādetlü USA
15 H 47a, N 75b, Ö 77b, T 60a, USA 53a: *Başlık* A: Ṣubḥī Aḥmed Efendi'ye Teẕkeredür Ö
16 āyīne-i: ebniye-i USA
17 -bünyān-ı: -ʿünvān-ı Ö
18 vuṣūli: vuṣūl-i Ö, USA

tāḳumuzı nāʾil-i[1] aʿlā-yı ṭabaḳāt-ı neşāṭ idüp duʿā-yı ʿömr ü devletüñüz tekrār olınmışdur[2].

83. Bu daḫı Rāmī Efendi'yedür[3]

Ḥażretlerinüñ pīşgāh-ı maʿālī-penāhlarına eşref-i ikrāmāt ve aṭyeb-i iʿẓāmāt ile daʿavāt-ı maʿẓūrāne[4] ve taḥiyyāt-ı mecbūrāne itḥāfı[5] żımnında nermī-i rū-yı bī-vāḳıʿa-ı şermsārānemüz iḳtiżāsıyla ʿarż[6]-dāşt-ı maḥcūbānemüz[7] budur ki benüm saʿādetlü oġlum! Nemīḳa-i iʿtiẓār-res ḳuluñuzdan evvel[8] taʿalluḳ-kerde-i naẓar-ı iltifātuñuz olmaḳ iddiʿāsında[9] olup ḫāk-pāy-ı saʿādete[10] rū-māle şitābān olmaġın cānib-i peder-i duʿā-güsterden ḫᵛāhende-i[11] veşīḳa-i şefāʿat olmaġla taḥrīrine cesāret[12] olındı. Mezāriʿ-i āmāl-i ḥācetmendān[13] māye-i irtivāʾ olan cūybār-ı ʿināyetlerinden şāyān-ı nīm-ḳaṭre-i teveccüh buyurılmaḳ bābında luṭf u kerem cenāb-ı kerīmü'ş-şānuñdur[14].

84. Bu daḫı Rāmī Efendi'yedür[15]

Ḥażretlerinüñ leb-i edeble çeşm-i münīrleri būs olınup mübārek [T 61a] ḫāṭır-ı şerefnākları istiḳṣāsı[16] ẕeylinde maʿrūż-ı dāʿī-i devletleri [N 76a] oldur[17] ki benüm oġlum! Cenāb-ı İlāhī ḥażretleri ẕāt-ı kerīmu'ṣ-ṣıfātuñuzı[18] minaṣṣa-i ʿiz-

---

1 müştāḳumuzı, nāʾil-i: müştāḳumuzı A
2 devletüñüz tekrār olınmışdur: devletüñüz tekrār ḳılınmışdur A, Ö
3 H 47b, Ö 77b, T 60b, USA 53a: *Başlık* A: Rāmī Efendi Ḥażretlerine Şefāʿat-nāmesidür T
4 maʿẓūrāne: müteʿazzirāne A, USA
5 itḥāfı: itḥāf USA
6 ʿarż: ʿarża Ö
7 maḥcūbānemüz: maḥbūbānemüz A
8 ḳuluñuzdan evvel: ḳuluñuz evvelden A, Ö
9 iddiʿāsında: istidʿāsında USA
10 olup ḫāk-pāy-ı saʿādete: ḫāk-pāy-ı USA
11 ḫᵛāhende-i: ḫᵛāhend-i A
12 taḥrīrine cesāret: taḥrīr A
13 ḥācetmendān: ḥācetmendāna Ö
14 u kerem cenāb-ı kerīmü'ş-şānuñdur: u iḥsān cenāb-ı kerīmü'ş-şānlarınuñdur Ö, kerem cenāb-ı kerīmü'ş-şānuñdur USA
15 H 47b, N 75b, Ö 77b, T 60b, USA 53b: *Başlık* A: Rāmī Efendi Ḥażretlerine Ḍarāʿat-nāmesidür USA
16 istiḳṣāsı: istiḳżāsı USA
17 oldur: budur USA
18 kerīmu'ṣ-ṣıfātuñuzı: kerīmu'ṣ-ṣıfātlarını USA

zetde mukīm idüp sāye-i ʿināyetüñüzi [A 63b] mefāriḳ-i devlet-cūyāndan zāʾil eylemeye, āmīn[1]! Eşref-i evḳātda mülaṭṭife-i ʿināyet-endūzları pertev-baḫş-ı bāṣıra-i intiẓārumuz olup binā-yı[2] daʿavāt-ı ʿömr ü devletüñüz ez-ser-i iḫlāṣ teʾsīs[3] olınmışdur. *Bāḳī eyyām-ı devlet mütezāyid bād* [4].

85. Bu daḫı Rāmī Efendi'yedür[5]

Ḥażretlerinüñ maʿrūż-ı[6] vālā-cenāb-ı iḳbāllerine şāyān-ı ikrāmāt-ı mütenāsibe ve iclālāt-ı mütenāsıḳa[7] ile daʿavāt-ı icābet-endūd ve taḥiyyāt-ı işābet-ālūd īṣārına müteʿāḳıb lāzıme-i iftiḳār-ı ẕihn-i[8] veḳḳādları teʾdiyesi żımnında ʿarża-dāşte-i dāʾī-i[9] ḳadīm budur ki benüm nūr-ı dīdem ḥażretleri! Bāʿiş-i taḥrīk-i yerāʿa-i[10] ḫulūş, el-Ḥāc ʿAlī Aġa ḳulları ḳadīmden gül-bāng-keş-i mevkib-i iḳbālüñüz olmaġla sezāvār-ı naẓar-ı iltifāt buyurılduġı meşhūd-ı edvārdur[11]. Ḥālā baʿż-ı aḥvāline[12] temşiyet ümīdiyle āsitāne-i Devlet-i ʿAliyye cānibine mürācaʿāt ve ādemīsi ḳulların irsāl idüp bu dāʿī-i devletlerinden daḫı vesīle-cūy-ı nemīḳa-i şefāʿat olmaġla tasṭīrine ictirā[13] olındı. ʿĀleme beẕl-i envār iden āfitāb-ı ʿināyet-i himmet-perverlerinden[14] [T 61b] ḥiṣṣe-yāb-ı ḥırmān buyurmaları[15], aḳreb istidʿāmızdur. Mezbūr bendeleri meʾlūf-ı muḫāṭaba ve mükātebeñüz olmaġla yine feyż-i mücellā-yı ʿināyetleriyle muʿāmele buyurılmadan ve bu peder-i ḫᵛāhişgerlerin[16] memnūn ve maḥẓūẓ buyurılmaḳ[17], ẕāt-ı ʿālīlerinden mercūdur[18].

---

1 āmīn: -USA
2 binā-yı: tebādi USA
3 teʾsīs: tersīl A
4 *Bāḳī eyyām-ı devlet mütezāyid bād*: -A, -Ö: *Devlet günlerin sürekli artsın.*
5 H 47b, Ö 78a, T 61a, USA 53b: *Başlık* A: Rāmī Efendi Ḥażretlerinedür USA
6 maʿrūż-ı: -H, maʿraż-ı Ö, taʿarruż-ı USA
7 mütenāsıḳa: mütenāsife USA
8 ve taḥiyyāt-ı işābet-ālūd īṣārına müteʿāḳıb lāzıme-i iftiḳār-ı ẕihn-i: ve taḥiyyāt-ı işābet-enver īṣārına müteʿāḳıb lāzıme-i iftiḳār-ı ẕihn-i A
9 dāʾī-i: -A, -USA
10 taḥrīk-i yerāʿa-i: taḥrīr-i yerāʿa-i A
11 meşhūd-ı edvārdur: meşhūd-ı evrāddur A, rū-edādur USA
12 aḥvāline: aḥvāle USA
13 tasṭīrine ictirā: şaṭrına icrā A
14 himmet-perverlerinden: himmet-perverleri A, heme-perverlerinden USA
15 ḥırmān buyurmaları: fermān buyurmaları A, ḥırmān buyurmamaları Ö
16 buyurılmadan ve bu peder-i ḫᵛāhişgerlerin: buyurılmadan bu peder-i ḫāhişlerinden A, buyurılmadan bu peder-i ḫᵛāhişgerlerin Ö, ve bu peder-i ḫᵛāhişgerlerin USA
17 u maḥẓūẓ buyurılmaḳ: buyurılmaḳ A, buyurmaḳ Ö
18 ẕāt-ı ʿālīlerinden mercūdur: recā olınır A, Ö

86. Bu daḫı Rāmī Efendi Ḥażretlerinüñ Bezm-i Dil-ārālarına Şāḫçe-i Duḫān İhdāsıyla İrsāl Eyledügi Mektūb-ı Belāġat-maşḥūbıdur[1]

Ḥażretlerinüñ leb-i edeb ile[2] çeşm-i münevverleri būs olınduḳdan ṣoñra ʿarżadāşt-ı dāʿī-i ḳadīmleri budur ki cenāb-ı niẓām-baḫş-ı mürekkebāt-ı māʾu[3] ṭīn [A 64a] vücūd-ı maʿālī-siriştlerin hemvāre ārāyiş-i müttekā-yı ʿizz ü temkīn eyleyüp sāye-i kerīmānelerin[4] mefāriḳ-i aḫillādan zāʾil eylemeye, āmīn[5]. Benüm devletlü[6], ʿināyetlü, nūr-ı dīdem, efendi oġlum ḥażretleri, bir iki defʿa müteʿāḳıben niyāz-nāme-i şevḳ-i ümīdle[7] taşdīʿe cesāret olınmışdı. [N 76b] Ḥālā nemīḳa-resān-ı duʿā, Çūḳadār Aḥmed Aġa ḳuluñuz bu ṭarafa geldükde muḳaddemā Şām-ı şerīfde muʿārefe-i sābıḳamuz ḥasebiyle ziyāret-ḫāne-i pederīden fāriġ olmayup ḥüsn-i iḫlāṣlarından[8] memnūn olmışuzdur. Merḥūm Silaḥdār Muṣṭafā Pāşā'nuñ[9] şöhret-i tāmme ile zebān-zed-i[10] tuḥfe-şināsān-ı ʿArabistān olan bir ābnūs duḫān çıbuġın [T 62a] merḥūm müşārün ileyh, yādigār olmaḳ vechiyle[11] bu pederüñüze ihdā buyurmışlar idi. Vāḳıʿan naẓīri nā-yāb[12] olmaḳ gerekdür. Dervīş Buhārī nām bir üstād çend māh[13] zaḥmetle ḫuṣūle getürdügi merḥūmdan mesmūʿdur. Tafṣīl-i aḥvāli nemīḳa-resān ḳuluñuzuñ[14] daḫı ziyāde maʿlūmıdur. Lākin şöhreti ẕātına yā ẕātı şöhretine ġālib olduġun bu duʿācuñuz ḥükm idemem, ḥattā kirāren devletlü oġluma irsāl dāʿiyesi ḫāṭır-ı faḳīrden ser-zede olmış iken[15] vilāyetden vilāyete, ihdāya lāyıḳ ve cenāb-ı saʿādetlerinüñ naẓar-ı nādir-pesendine [N 77a] muvāfıḳ

---

1 H 48a, N 77a, Ö 78b, T 61b, USA 54a: *Başlık* H: Rāmī Efendi Ḥażretlerinüñ Bezm-i Dil-ārālarına Şāḫçe-i Duḫān İhdāsıyla İrsāl Eyledügi Mektūb-ı Belāġat-maşḥūbıdur USA

2 edeb ile: edeble USA

3 ḳadīmleri budur ki cenāb-ı niẓām-baḫş-ı mürekkebāt-ı māʾu: ḳadīmleri budur ki cenāb-ı niẓām-baḫş-ı mürekkebāt-ı māʾī vü A, ḳadīmleridür ki cenāb-ı niẓām-baḫş-ı mürekkebāt-ı māʾu Ö, ḳadīmleridür ki cenāb-ı niẓām-baḫş-ı mürekkebāt-ı māʾ USA

4 kerīmānelerin: girānmāyelerin Ö

5 āmīn: -USA

6 devletlü: -USA

7 şevḳ-i ümīdle: şevḳ-āmīz ile Ö, şevḳ-i ümīdiyle USA

8 iḫlāṣlarından: iḫlāṣından USA

9 Muṣṭafā Pāşā'nuñ: Muṣṭafā'nuñ USA

10 şöhret-i tāmme ile zebān-zed-i: şöhret-i tāmme ile zebān-zede-i USA

11 vechiyle: vechi Ö

12 buyurmışlar idi. Vāḳıʿan naẓīri nā-yāb: buyurmışlar idi. Vāḳıʿan naẓīri tābān A, buyurmışlardı. Vāḳıʿan naẓīr tābān USA

13 māh: mihr A, māha Ö

14 ḳuluñuzuñ: ḳuluñuzdan USA

15 olmış iken: olmış-iken A, Ö, USA

düşmemek mülāḥaẓası bāʿiş-i teʾḫīr olınmış idi[1]. Aḥmed Aġa ḳuluñuz, o çıbuġuñ şebāt ü zevālinden pürsān olduḳda[2] henüz āsūde-i ser-i mīḫ-i taʿẓīm olduġın[3] göricek "Meded! Devletlü reʾīs efendi ḥażretlerine bundan aʿlā hediyye olmaz, şāyed ḥaẓẓ iderler." diyü; [A 64b] bendelerine daḫı mūcib-i naẓar-ı ʿināyetleri olınur, diyü[4] fuʾād-ı şevḳümüzi taḥrīk itmekle irsāle cesāret olındı. Bu pederüñüz vicdānuñda[5] şeyʾ-i nāçīzdür. Lākin Cenāb-ı Ḥaḳ, belki derece-i[6] vech-i ḳabūle muvaffaḳ eyleye, āmīn[7].

87. Bu daḫı Rāmī Efendi Cenābınadur[8]

Ḥażretlerinüñ melāẕẕ-ı ḥācetmendān-ı ʿālem[9] olan nādī-i muḥteremlerine şāyān taʿẓīmāt-ı mutażarrıʿāne ve[10] tekrīmāt-ı mütevāżıʿāne[11] ile [T 62b] revāc-engīz-i bāzār-ı rūḥāniyyūn olacaḳ kālā-yı nev-naḳş-ı daʿavāt-ı maṭbūʿa ve naḳl-i meclis-i ḳudsiyān olacaḳ[12] taḥiyyāt-ı tāze-taʿbīr maḳūlesi ihdā[13] ẕeylinde ʿarża-dāşt-ı peder-i ḫulūş-perverleri budur ki vesīle-i īṣāl-i ruḳʿa-i ibtihāl-i Ḥaleb-i Nābī, Çeşmī-zāde ʿAbdu'l-ḥalīm Efendi, ḥaḳ budur ki cenāb-ı kerīmü'ş-şānlarınuñ daʿī-i bī-iḫtiyārı[14] ve ṣenākār-ı cān-sipārları zümresinden[15] olup Ḥaleb'e geldükleri eyyāmdan berü duʿā-yı devletüñüz, aḳdem-i umūrı ve zümre-i medāyiḥ ü[16] ṣenāñuz, mültezim-i şuʿūrı olduġundan ġayrı ḳābiliyyet ü[17] istiʿdādı ve ḥüsn-i ṭabīʿat-ı māder-zādı müsellim-i emcāddur. Maḥāsin-i ḫuṭṭa-i dil-nişīn

---

1 olınmış idi: olınmışdur A, olınmışdı USA
2 olduḳda: olınduḳda Ö
3 olduġun: olduġın A
4 bendelerine daḫı mūcib-i naẓar-ı ʿināyetleri olınır, diyü: bendelerine daḫı mūcib-i naẓar-ı ʿināyetleri olur, diyü Ö, -USA
5 pederüñüz vicdānuñda: pederüñüz vicdānında Ö, pederüñüzüñ vicdānında USA
6 belki derece-i: -Ö
7 āmīn: -USA
8 Ö 79a, T 62a, USA 54b: *Başlık* A: Rāmī Efendi Ḥażretlerine Çeşmī-zāde Tavṣiyesine Taḥrīrdür USA
9 melāẕẕ-ı ḥācetmendān-ı ʿālem: mülāzım-ı ḥācetmendān-ı ʿālem A, melāẕẕ-ı ḥācetmendān Ö
10 ve: -A
11 mütevāżıʿāne: mütevāṣifāne A
12 olacaḳ: ola Ö, olıcaḳ USA
13 maḳūlesi ihdā: maḳbūle ihdāsı A, maḳūle ihdā Ö
14 bī-iḫtiyārı: bī-iḫtiyār Ö, USA
15 zümresinden: zümresinde A
16 zümre-i medāyiḥ ü: zemzeme-i Ö
17 ü: -A

ve leṭāfet-i inşā-yı metīn vāṣıl-ı ḥayyiz-i[1] istiʿdāddur. Bu pederüñüze Şām u Ḥaleb'de[2] olan ʿalāḳa-i iḫtiṣāṣı ḫod verā-yı taḥrīrdür. Ḥaḳḳında ḫāṣṣeten[3] naẓar-ı iksīr-perverüñüzi[4] recā iderüm. Her ne ḳadar naẓar-kerde-i ʿināyetüñüz[5] olur ise sezādur[6]. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, cenāb-ı kerīmüñ daḫı naẓar-ı ʿālīleri, ehl-i istiḥḳāḳ tefaḳḳudında olduġı meşhūr-ı[7] dīde-i taṣavvurumdur[8]. [A 65a] Fī-nefsi'l[9]-emr, gül ü reyāḥīn isḳāsından ġayrı maḥalle ṣarf olınmaḳ daḫı[10] cūybār-ı ʿināyete ġadr ve aġṣān-ı meyvedār terbiyesinden mā-ʿadā şeyʾe[11] ḥavāle olınmaḳ pertev-i āfıtāb-ı iltifāta ḥayf ʿadd[12] olınduġı cenāb-ı [T 63a] saʿādetüñ daḫı taʿalluḳ-kerde-i ṭabīʿat-ı ʿaliyyesidür[13]. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, şeref-yāfte-i būs-ı enāmil-i feyż-nişār olınduġında[14] ḫāṣṣeten mülāzımān-ı dergāh cerīdesine ilḥāḳ[15] ile dāʿīñüzüñ daḫı çerāġ-ı ümīdini fürūzān buyurmaḳ[16] bābında luṭf u kerem cenāb-ı kerīmü'ş-şānuñdur[17].

88. Ḥalep Ḳāḍısı iken Fevt Olan Emru'llāh Efendi'nüñ Eytāmı Şefāʿatiyle Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Efendi Şavbına Nüviştedür[18]

Ḥażretlerinüñ maʿrıż-ı[19] esḫā ve mevḳif-i esnālarına[20] taʿẓīmāt-ı kāmile ve tekrīmāt-ı şāmile ile refʿ-i ʿarīża-i[21] duʿā żımnında ber-dāşte-i dāʿī-i dīrīn budur

1 metīn vāṣıl-ı ḥayyiz-i: metīn vāṣıl-ı ḥayyiz ve A, metīni vāṣıl-ı ḥayyiz-i Ö
2 Ḥaleb'de: Ḥaleb'den A
3 ḫāṣṣeten: ḫāṣṣe-i USA
4 iksīr-perverüñüzi: iksīr-perverüñüz A, Ö
5 her ne ḳadar naẓar-kerde-i ʿināyetüñüz: her ne-ḳadar naẓar-kerde-i ʿināyetüñüz A, ve naḳd-i naẓaruñuzda ʿināyetüñüz USA
6 olur ise sezādur: olursa A, olur-ısa USA
7 meşhūr-ı: meşhūd-ı Ö
8 taṣavvurumdur: taṣvīrümdür A
9 fī-nefsi'l: nefsü'l USA
10 daḫı: -A
11 terbiyesinden mā-ʿadā şeyʾe: terbiyesinden mā-ʿadā A, türbesinden mā-ʿadā şeyʾe USA
12 ʿadd: -USA
13 ʿaliyyesidür: ʿulyāsıdur Ö
14 olınduġında: olduġunda Ö, olduġundan USA
15 ilḥāḳ: ḳayd USA
16 buyurmaḳ: buyurılmaḳ USA
17 kerīmü'ş-şānuñdur: kerīmü'ş-şānlarınuñdur Ö
18 H 49b, N 77a, Ö 80a, T 63a, USA 55a: *Başlık* H: Ḥalep Ḳāḍısı İken Fevt Olan Emru'llāh Efendi'nüñ Eytāmı Şefāʿatiyle Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Efendi Ḥażretlerine Ricā-nāmedür USA
19 maʿrıż-ı: maʿrūż-ı USA
20 esnālarına: āsitānlarına A
21 ʿarīża-i: ʿarża-i A

ki benüm devletlü, saʿādetlü[1] oġlum, efendi ḥażretleri! Ḫıṭṭa-i Ḥaleb'de muḳīm-i seccāde-i şerīʿat olan Emru'llāh Efendi-i nā-murād bi-emri'llāhi teʿālā [N 77b] ʿāzim-i maḥkeme-i kübrā-i[2] uḫrā olmışlardur[3]. *Ve kāne emru'llāhi ḳaderen maḳdūrā*[4]. Ḥażret-i Bārī, cenāb-ı saʿādete ʿömr-i ṭavīl iḥsān eyleye[5]! Lākin merḥūm düyūn-ı nā-maḥṣūreye ibtilāsı[6] gibi emrāż-ı ʿādīdeye mübtelā olmaġın geldügi günden berü[7] daḫı firāş-ı nā-tüvānīden ser-ber-āverde olmaḳ müyesser olmayup tedbīr-i edā-yı deyn degül tedbīr-i taṣḥīḥ-i bedene bile ḳudret bulamayup ʿāḳıbet hücūm-ı leşker-i cān-güdāz u[8] emrāż, binā-yı terkīb-i vücūdın [T 63b] taḫrīb idüp [A 65b] eytām u etbāʿı birbirine mütekāfil düyūn-ı vāfire taḥtında esīr olduḳlarından ġayrı āsitāneye muʿāvedet[9] itdükleri ṣūretde zād-ı rāh ve kirāʾe-i ḥammālden[10] bile ʿāciz ü nā-tüvān, giryān ü biryān, pā-beste-i künc-i ġurbet[11] ü aḥzān olup ḳalmışlardur. Eger dest-gīrī-i veliyyü'n- niʿam[12] ḥal-i perīşānlarına merḥamet-resān olmaz ise[13] eṭfāl ü ʿıyāli āsitāne-i devlete ʿavdet içün dereke-i[14] cerr ü suʾāle nüzūldan ġayrı çāre bulamayup[15] āsitāneye vuṣūlleri taḳdīrinde dest-i ġuramāda ebeden giriftār-ı[16] şikenc-i zindān olacaḳları emr-i muḥaḳḳaḳdur. Ḥaḳ budur ki bu nā-murādlara [N 78a] bu maḥalde çāre-sāzlıḳ[17] aḳvā-yı ḥasenāt ve aḳbel-i taṣadduḳāt olacaġı lā-raybdür[18]. Ḥāllerine merḥameten ḥālā aḥālī-i Ḥaleb ve ḥükkām-ı belde[19] südde-i veliyyü'n-niʿamīye ʿarż-ı recā-yı[20] merḥamet itmişler-

1 devletlü, saʿādetlü: saʿādetlü A, USA
2 kübrā-i: kübrā-yı Ö, USA
3 olmışlardur: olmışdur Ö
4 *Ve kāne emru'llāhi ḳaderen maḳdūrā: Ve kāne emru'llāhi ḳadre maḳdūr A: Allah'ın işi takdir edilmiş ve yerine gelmiştir.* Kur'ân-ı Kerîm; Ahzab: 38.
5 eyleye: -USA
6 ibtilāsı: mübtelāsı Ö
7 berü: beri A, USA
8 -güdāz u: -güẕār-ı A, USA
9 muʿāvedet: muʿāvenet A, USA
10 kirāʾe-i ḥammālden: kerāre-i ḥammālden USA, kerāre-i aḥmālden Ö
11 ʿāciz ü nā-tüvān, giryān ü biryān, pā-beste-i künc-i ġurbet: ḥāciz ü nā-tüvān, giryān ü biryān, pā-beste-i künc-i ʿazīmet A
12 veliyyü'n- niʿam: evliyā-yı niʿam Ö, USA
13 olmaz ise: olmazsa A, Ö, USA
14 dereke-i: derece-i Ö
15 bulamayup: bulmayup A
16 giriftār-ı: girift-i A
17 çāre-sāzlıḳ: چارسالق USA
18 olacaġı lā-raybdür: olacaġı lā-büddür A
19 belde: beled Ö
20 veliyyü'n-niʿamīye ʿarż-ı recā-yı: veliyyü'n-niʿam ʿarż-ı recā-yı A, veliyyü'n-niʿameye ʿarż-ı recāʾ-i USA

dür. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, yevm-i fevtinden[1] tekmīl-i müddete dek eytāmına[2] ibḳā ḫuṣūṣında cenāb-ı saʿādetüñüzüñ daḫı ṣudūr-ı[3] mesāʿī-i müşfiḳānesi sebebiyle ḥiṣṣe-yāb-ı ṣevāb-ı bī-ḥisāb olmaġa teveccüh-i eşrefüñüz[4] ṣudūrı, aḳdem mesʾūlātumuzdur. Merḥūmuñ evlād ü[5] ʿıyālinüñ zükūr u ināṣı, şebān-rūz ḫāne-i müstemendānemüze[6] mülāzım olup [T 64a] ġam u endūhlarına[7] müşterek olmışuzdur. Ḥażret-i Ḥaḳ[8], bu nā-murādlaruñ endūhın çend māhda sürūra taḥvīl eyleye[9]. Cenāb-ı saʿādet ḥaḳḳında duʿā-yı ḫayrlarınuñ müşāhede-i teʾṣīrine dīde-güşā-yı intiẓāruz[10]. *Bāḳī bād*[11].

89. Bu daḫı Rāmī Efendi'yedür[12]

Ḥażretlerinüñ mecrā-yı zülāl-i merāḥim ve mevrid-i cūybār-ı mekārim olan nādī-i [A 66a] ʿināyet-i inṣāflarına[13] taʿẓīmāt-ı ṣāmile ve tekrīmāt-ı kāmile ile erḳā-yı daʿavāt-ı icābet-peyvend[14] ve ezkā-yı taḥiyyāt-ı iṣābet-pesend īṣārı ḫilālinde ʿarża-dāşt-ı dāʿī-i devletleri budur[15] ki benüm saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü[16] nūr-ı bāṣıra-i iftiḫārum, efendi oġlum[17] ḥażretleri! Cenāb-ı münşī-i devāʾir-i semāvāt ve müdebbir-i[18] umūr-ı kāʾināt cellet ḳudretuhu[19] ḥażretleri, maṣdar-ı ḥasenāt ve mekmen-i ḫayrāt olan vücūd-ı ahālī-nevāzların müttekā-yı ʿizz ü nāzda dāʾim ü ṣābit eyleye, āmīn[20]. Kendi bāb-ı devlet-meʾābuñuz[21] müntesib-

1 fevtinden: -A
2 eytāmına: itmāmına A
3 saʿādetüñüzüñ daḫı ṣudūr-ı: saʿādetüñ teẕkīreci daḫı ṣudūr-ı A, saʿādetüñüzüñ daḫı ẓuhūr-ı Ö
4 olmaġa teveccüh-i eşrefüñüz: olmaġla teveccüh-i eşrefüñüz A
5 ü: -USA
6 müstemendānemüze: müstemendānede USA
7 ġam u endūhlarına : ġam endūhlarına A, USA
8 Ḥaḳ: Allāh A, Ö
9 eyleye: eyle A
10 intiẓāruz: intiẓārdur A
11 *Bāḳī bād*: -A, -USA, bāḳī Ö: *Sürekli olsun.*
12 H 50a, Ö 80b, T 64a, USA 56a: *Başlık* A: Rāmī Efendi Ḥażretlerine Şefāʿat Żımnında Ricā-nāmesidür USA
13 inṣāflarına: ittiṣāflarına USA
14 peyvend: peyvende A
15 devletleri budur: devletleridür A, USA
16 saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü: saʿādetlü, ʿināyetlü A, devletlü, ʿināyetlü Ö, devletlü USA
17 oġlum: -USA
18 müdebbir-i: müdebbirāt A
19 *Onun şanı yücedir.*
20 āmīn: -USA
21 devlet-meʾābuñuz: devlet-meʾābuñuza A, USA

lerinden ve maʿcūn-ı iltifāt-ı kerīmüñüz teşnedārlarından[1] Diyār-bekrī Ḥācı-zāde[2] Yūsuf Efendi, el-ḥaḳ[3], celāʾil ü ḫaṣāʾil ile ḥālī ve envāʿ-ı maʿārif ü feżāʾil[4] ile mālī meşāhīr-i fużelā ve eʿālī-i ʿulemādan müʾeddeb ü maʿmūr ve ʿāḳil ü vaḳūr[5] dāʿīleri olup istiʿdād-ı ẕātīlerine[6] nisbet ile şeyʾ-i yesīr ve nān-pāre-i cüzʾiyyesi[7] olan [T 64b] Diyār-bekir'de vāḳiʿ Fātiḥ Meḥmed Pāşā tevliyetiyle iktifāʾ ve ʿillet-i maʿāş-ı ehl ü ʿıyāline medār üzre iken dest-zede-i taṣarruf-ı nā-sezāyān olup bi'ż-żarūre, dāʿiye-i istibḳāʾ ve niyyet-i istiʿṭāʾ ile südde-i ʿināyetüñüze ilticā memerrinden[8] belde-i Ḥaleb'e uġrayup bu peder-i şenāverüñüz ile[9] ʿaḳd-i rābıṭa-i istīnās itmegin anlaruñ liyāḳat-ı ẕātī[10] ile nān-pāresi ve bāb-ı saʿādetüñüze intisāb ile cenābuñuzuñ ʿulüvv-i himmet ve ġalebe-i mekremet ü şefḳatlerinden mīzān-ı[11] taḫmīn ve iʿtibārda vezn itdükçe ḥuṣūl-i meʾmūl-i[12] cānibi, ṣūret-i sühūletde müşāhede olmaġın[13], anları zaḥmet-i ṭarīḳ ve cenābuñuzı hem-dem-i ibrām-ı şefevī olmaḳdan ṣıyānet ḳaṣdıyla luṭf u [A 66b] keremüñüze iʿtimāden[14] ḥuṣūl-i merāmına taʿahhüd vechi ile[15] bu ṭarafda teʾḫīr ü tevḳīfe tecāsür olındı[16]. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, tevliyet-i maʿhūdesiyle ednā teveccüh-i çāre-fermānuñuz[17] iʿmāliyle anları iḥyā ve bu pederüñüzi şermendelikden rehā buyurılmaḳ, nuḫbe-i āmālümüzdür[18]. Bāḳī luṭf u[19] kerem, cenāb-ı kerīmü'ş-şānuñdur.

---

1 teşnedārlarından: neşʾedārlarından Ö
2 Ḥācı-zāde: Çārcı-zāde A, Ḫāricī-zāde USA
3 el-ḥaḳḳ: ancaḳ A
4 maʿārif ü feżāʾil: muʿārefet A, maʿārif USA
5 vaḳūr: merḳūm USA
6 ẕātīlerine: ẕātlarına A
7 cüzʾiyyesi: cüzʾīsi Ö, USA
8 memerrinden: memerrinde A, USA
9 ile: -A, daḫı Ö
10 ẕātī: ẕātiyye Ö
11 mekremet ü şefḳatlerinden mīzān-ı: mekremet ü şefḳatlerinden mīzān u A, şefḳat ü mekremetlerin mīzān u USA
12 itdükçe ḥuṣūl-i meʾmūl-i: itdükde ḥuṣūli meʾmūli A, itdükçe ḥuṣūli meʾmūl-i USA
13 olmaġın: olınmaġın Ö
14 keremüñüze iʿtimāden: ekremüñüze iʿtimādiʿtimād A
15 vechi ile: vechiyle Ö
16 tevḳīfe tecāsür olındı: tevfīḳe tecāsür olındı A, tevaḳḳufa tecāsür olınmışdur Ö
17 çāre-fermānuñuz: fermānuñuz A
18 buyurılmaḳ, nuḫbe-i āmālümüzdür: buyurmaḳ, nuḫbe-i āmānumuzdur Ö, buyurılmaḳ, āmālümüzdür USA
19 luṭf u: -USA

90. Bu daḫı Ser-nāme-i Memdūḥdur[1]

Saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü, semāḥatlü nūr-ı bāṣıra-i ümmīdüm, efendi oğlum *dāme mükerremen*[2], ḥażretlerinüñ leb-i edeble çeşm-i maʿālī-şināsları taḳbīli żımnında maʿrūż-ı dāʿī-i devletleri budur ki ḥażret-i rābıṭ-bend-i daḳāyıḳ-ı imkān *cellet ʿaẓīmetühü*, ẕāt-ı şeref-perverlerin hemvāre ārāyiş-i maḳāṣir-i ʿizz ü emān eyleyüp ẓıll-ı medīd-i ʿināyetlerin mefāriḳ-i aṣdiḳādan zāʾil eylemeye, āmīn, *bi-ḥurmeti eşrefi'l-murselīn, bi-ʿuzren*[3].

91. Mūmā İleyh Rāmī Efendi'ye İstişfāʿ Siyāḳında Niyāz-nāmesidür[4]

Ḥażretlerinüñ nādī-i maḥabbet-niẓām ve mevḳiʿ-i[5] refīʿ-i mekremet-ittisām[6] vālā maḳāmlarına eşmel-i[7] taʿẓīmāt [N 78b] ve ecmel-i tekrīmāt ile erḳā-yı [T 65a] daʿavāt-ı ḥamīde ve ezkā-yı taḥiyyāt-ı pesendīde ihdāsı żımnında[8], ʿarżadāşt-ı dāʿī-i bī-riyā budur ki iḳtiżā-yı mekārim-i fıṭrīleri üzre şeref-i ʿināyet-i Rabbānīde olan żamīr-i enverleri, cānib-i pederī[9] aḥvāline tevcīh-i naẓra istiḳṣā iderler ise[10] *bi-mennihi subḥānehu ve teʿālā*, muḳīm-i zāviye-i ʿāfiyet olup enfās-ı ḥayātı[11] maṣrūf-ı eṣnāf-ı duʿāları olduġuna ʿālimu's-sırr ve'l-ḫafiyyāt[12], vāḳıfdur.

Benüm devletlü, ʿināyetlü efendim[13], oğlum ḥażretleri! Nāme-resān-ı ḫulūṣ tüccārdan Mīr-zāde el-Ḥāc Muṣṭafā hem-civārumuz ve me'lūf olduġumuz dostlarumuzdan olduġundan ġayrı ẕātında bir[14] ehl-i ʿırż u ʿāḳil dāʿīñüz olmaġla şeref-yāfte-i dāmen-būsuñuz[15] olduḳda sezā-yı naẓar-ı[16] ʿināyet buyurılmaḳ bābında

---

1 KM 90a
2 *Saygınlığı daim olsun.*
3 *Gönderilmişlerin en şereflilerinin hürmetine, (hatalarımızdan dolayı) özür dileyerek…*
4 H 51a, N 78a, Ö 81b, T 64b, USA 56b: *Başlık* T, USA: Bu Daḫı Mūmā İleyh Mīr-zādeyi İstişfāʿ İle Yazılmışdur H
5 mevḳiʿ-i: mevḳif-i Ö
6 -ittisām: -irtisām USA
7 eşmel: -A
8 żımnında: żımnda A
9 cānib-i pederī: cenāb-ı pederī A, cānib-i peder Ö
10 istiḳṣā iderler ise: istiḳżā iderler ise A, istiḳṣā iderlerse USA
11 ḥayātı: ḥayāt: A, USA
12 ʿālimü's-sırr ve'l-ḫafiyyāt: ʿālimü'l-ḫafiyyāt A, Ö, USA
13 ʿināyetlü efendim: ʿināyetlü efendi Ö, -USA
14 dostlarumuzdan olduġundan ġayrı ẕātında bir: dostlarumuzdan olınduġından ġayrı zātında A, dostlarumuz olduġundan mā-ʿadā ẕātında bir USA
15 dāmen-būsuñuz: dāmen-būs-ı şerīfüñüz A
16 naẓar-ı: -A

reʾy, Ḥāc Muḥammed dāʿīñüz[1] gelmekle dāmen-i mükerreme rū-māl iderler[2]. Bu pederüñüze getürdügi rümmān-ı[3] dendānī-i Rühāvī'den[4] yüz ʿaded enār teberrüken ve şifāʾen irsāle[5] cesāret olındı [N 79a] ve bir miḳdār Rühā bulġurı ve yüz ʿaded Ḥaleb lūlesi[6] irsāl olınmaġla ümīddür ki [A 67a] enāruñ ekşeri[7] selāmetle vāṣıl ola. Menbaʿ-ı cūybār-ı İbrāhīm ʿaleyhi's-selām, ile sīr-āb olınmaġla ḫamīr-māye-i şifā vü ḫayr u bereket olduġı[8] *berden ve selāmen*[9] naṣṣ-ı ḳadīmī ile[10] müşbetdür, bāḳī.

92. ʿAmmī-zāde Ḥüseyin Pāşā Ḥażretlerinüñ Cānib-i Saʿādetlerine Taḥrīr Olınmışdur[11]

Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü[12], veliyyü'n-niʿam, efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ ḥāşiye-i bisāt-ı iḳbāllerine nakş-zede-i[13] gül-būse-i şenāverī-i[14] ʿubūdiyyet ḳılınduġı ḫilālinde maʿrūż-ı dāʿī-i kemterīn budur ki benüm ʿināyetlü, semāḥatlü, veliyyü'n-niʿam efendüm, sulṭānum ḥażretleri![15] Cenāb-ı Ḫudā-yı bī-enbāz, yek-tā-güher-i dürc-i ḫānevāde-i cāh ü[16] celāl olan vücūd-ı mekārim-ālūduñuzı peyveste-i pīrāye-i vāsıṭatü'l-ʿıḳd-ı ṣadr-ı iḳbāl idüp lemeʿān-ı[17] ḥasenātuñuzdan tīre-rūzān-ı siyeh-rūzgārı hemvāre ḳarīrü'l-ʿayn eyleye. Bu ʿabd-i kem-ḳadrüñ bir müddetden beri maṭbaḫ-ı āmāli, nevāle-i iḳbālden ḫālī ve [N 79b] kāse-i ümīdi,

---

1 Muḥammed dāʿīñüz: Maḥmūd Ö
2 mükerreme rū-māl iderler: muḥtereme rū-māl iderler Ö
3 pederüñüze getürdügi rümmān-ı: pederüñüz getürdügi zamān A, pederüñüze getürdügi rümmānī-i USA
4 dendānī-i Rühāvī'den: dendān-ı Rühāviyye'den A, dendānī-i Rühāviyye'den Ö, dendān-ı Rühāvī'den USA
5 irsāle: irsāline Ö
6 ʿaded Ḥaleb lūlesi: ʿaded Ḥaleb lūʾlesi A, Ḥaleb lūlesi Ö
7 ekşeri: keşri A
8 u bereket olduġı: u bereket olduġunı Ö, bereket olduġı USA
9 *(Dedik ki "Ey ateş! İbrahim'e karşı ol) serin ve güvenli.* Kurʾân-ı Kerîm; Enbiya: 69.
10 naṣṣ-ı ḳadīmī ile: naṣṣı A, Ö
11 H 51b, N 79a, Ö 82a, T 65b, USA 57a: *Başlık* A: ʿAmmī-zāde Ḥüseyin Pāşā Cānibine Niyāz-nāmesidür Ö
12 Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü: Saʿādetlü, semāḥatlü A
13 bisāt-ı iḳbāllerine nakş-zede-i: bisāt-ı iḳbāllerine nakş-zāde-i A, bisāt-ı iḳbālleri nakş-zede-i Ö, iḳbālleri nakş-zede-i USA
14 şenāverī-i: şenāver-i A
15 benüm ʿināyetlü, semāḥatlü, veliyyü'n-niʿam efendüm, sulṭānum ḥażretleri: ʿināyetlü, semāḥatlü, veliyyü'n-niʿam efendüm, sulṭānum ḥażretleri Ö, -USA
16 ü: -USA
17 lemeʿān-ı: lemeʿāt-ı A, Ö

māye-i ḥırmān ile[1] mālī olduġı kendi zuʿmumuzca[2] ġāyet bulup resīde-i semʿ-i eşref olduġı[3] üzre saʿy-i aḥbāb ile maḳūle-i sedd-i ramaḳ iktisābına ʿāmme-i enāma şāmil olan ḫᵛānçe-i keremlerinden bu pīr-i nā-tüvāna münāsib bir nān-pāre ile çerāġ u iḥyā buyurılmaḳ[4] bābında luṭf u kerem[5] devletlü, semāḥatlü, ʿināyetlü[6] veliyyü'n-niʿam efendüm ḥażretlerinüñdür[7].

93. Kibārdan Birine İrsāl Nüviştedür[8]

Saʿādetlü, semāḥatlü, reʾfetlü, fażīletlü efendüm, sulṭānum[9] ḥażretlerinüñ hem-revnaḳ-ı būstān-serāy-ı bihişt olan nādī-i feżāʾil-siriştleri, āġūş-ı taʿżīm ile niṣārgāh-ı reyāḥīn-i teḥāyā ḳılınduġı ḫilālde ferrāş-ı dest-i[10] duʿā [T 66a] ile bisāṭ-ı iḳbāllerin [A 67b] dīvān-ḫāne-i icābet-i Rabbānī basṭ eyledügi siyāḳında ʿarż-dāşt-ı dil-ḫᵛāh-ı ḳadīm budur ki cānib-i[11] devām-cūy-ı saʿādetleri, melḥūẓ-ı girşme-i iltifāt buyurılur ise *bi-mennihi subḥānehu*[12] henüz nemek-çeş-i nevāle-i ḥayāt olup duʿā-yı devletleri[13], vaẓīfe-i [N 80a] evḳātumuz olduġı, vā-reste-i ḳayd-ı beyāndur, bāḳī[14].

94. ʿAbdü'l-bāḳī Beg'üñ Mektūbına Taḥşiye ile Ẕihnī Efendi'ye Selām Taḥrīrinde[15]

Benüm muḫliṣ-i ṣadīḳum ve mihrbān-ı şefīḳum, cānum[16] Ẕihnī Efendi Ḥażretleri! Pīşgāh-ı maʿārif-endūze tuḥfehā-yı dil-firūz ihdāsı ile pursiş-i ḫāṭırları teş-

---

1 māye-i ḥırmān ile: māye-i ḫarmān USA
2 zuʿmumuzca: zuʿmumca USA
3 semʿ-i eşref olduġı: semʿ-i eşref olduġı Ö, şemʿ-i eşref olduġı USA
4 buyurılmaḳ: buyurılmaları A, Ö
5 u kerem: u ʿināyet A, u ʿaṭā Ö
6 devletlü, semāḥatlü, ʿināyetlü: ʿināyetlü A, Ö, USA
7 veliyyü'n-niʿam efendüm ḥażretlerinüñdür: veliyyü'n-niʿam efendimüñdür Ö, USA
8 H 51b, N 79b, Ö 82b, T 65b, USA 57b: *Başlık* A: Kibār-ı Ricāl-i Devletden Birine Duʿā-nāme Siyāḳında Taḥrīrdür USA
9 Saʿādetlü, semāḥatlü, reʾfetlü, fażīletlü efendüm, sulṭānum: Saʿādetlü, semāḥatlü, fażīletlü efendüm, sulṭānum A, Ö, Saʿādetlü, semāḥatlü, reʾfetlü efendüm, sulṭānum USA
10 firāş-ı dest: ferāmūş-ı USA
11 cānib-i: cenāb-ı A
12 *bi-mennihi subḥānehu*: *bi-mennihi teʿālā* A: *Eksikliklerden münezzeh olan yücenin ihsanıyla…*
13 devletleri: devletlerine A
14 bāḳī: -A, -USA
15 H 52a, Ö 82b, T 66a, USA 57b: *Başlık* A: ʿAbdü'l-bāḳī Beg'üñ Mektūbına Taḥşiye İle Ẕihnī Efendi'ye Selām Taḥrīrindedür Ö
16 cānum: -Ö

mīm[1] siyāḳında ber-āverde-i muḫlişī[2] budur ki bundan aḳdem çeḳīde-i ḳalem-i maʿānī-niṣārları olan dostī-nāmeleri[3] dāmen-i āteş-efrūz-ı ḥubb-ı ḳadīm olmışdı[4]. Lākin bir zamān ġalebe-i remed seylān-ı mīz-āb-ı ḫāmeye sedd-i āteş[5] olmaġın bu defʿa taḥşiye-i metn-i iḫlāṣ ile iktifāmuzdan[6] istiʿfā olınur. Benüm ʿömrüm, ḥaḳ budur ki iştiyāḳum iẓhārına ḥavṣala-i taʿbīr nā-tüvān olduġı[7] Ḫudā'ya ʿıyāndur, ammā ne çāre mülāḳāt-ı ṣūriyyeye[8] şimdilik ṣūret-i imkān nümāyān olmamaġla ḫod-kerde-i ṣabūrī-i[9] żarūrī olmadan ġayrı çāremüz yoḳdur. Gāhīce varaḳ-pāre-i maḥabbetden mirvaḥa-i[10] ḥarāret-i iştiyāḳ buyurmalarına revzen-güşāyı çeşm-i intiẓār olduġumuz muṭālebesiyle[11] tecdīd-i libās-ı vidd-i[12] ḳadīm buyurmaları meʾmūldür, bāḳī[13].

95. Rikāb-ı Humāyūn Ḳaymaḳāmı Boz-oḳlı Muṣṭafā Pāşā Cānibine Yazılmışdur[14]

Ḥażretlerinüñ ḥāşiye-i bisāṭ-ı dīvān[15]-ḫāne-i iḳbāllerine ṣūret-i ḍarāʿat ve ibtihāl [A 68a] naḳş-ı timsāl ḳılınup farīża-i ẕimmet-i iḫlāṣumuz olan duʿā-yı ʿizz[16] ü devletleri, dībāce-i evrād-ı seḥergāhī olduġı[17], ber-dāşte-i maʿrıż-ı muʿallā ḳılınduġı siyāḳında cihān-āferīn ʿazze şānühü, vücūd-ı ʿadīmü'n-naẓīrlerin hemvāre

1 teşmīm: tetmīm A, Ö, USA
2 muḫlişī: muḫliş A
3 maʿānī-niṣārları olan dostī-nāmeleri: maʿānī-i ṣenāverleri olan ve dest-nāmeleri A, maʿānī-niṣārları olan dost-nāmeleri USA
4 āteş-efrūz-ı ḥubb-ı ḳadīm olmışdı: -fürūz-ı ḥubb-ı ḳadīm olmış-ıdı A, -efrūz-ı ḥubb-ı ḳadīm olmış-ıdı Ö
5 mīz-āb-ı ḫāmeye sedd-i āteş: mīz-āb-ı ḫāmeye sedd Ö, mīzān-ı ḫāmeye siper-i āteş USA
6 iktifāmuzdan: iktifāmuz USA
7 olduġı: olduġı A
8 ṣūriyyeye: ṣūrīye Ö, ṣūriyye USA
9 ṣabūrī-i: ṣūrī-i USA
10 maḥabbetden mirvaḥa-i: maḥabbetden taḥrīr-i mürevvice-i A, maḥabbetden mürevvice-i Ö, USA
11 muṭālebesiyle: muṭālaʿasıyla USA
12 libās-ı vidd-i: esāsı ve A
13 bāḳī: -USA
14 H 52b, Ö 82b, T 66b, USA 58a: *Başlık* A: Rikāb-ı Humāyūn Ḳāʾim-maḳāmı Boz-oġlı Muṣṭafā Pāşā Cānibine Yazılmışdur Ö
15 dīvān-: revān- USA
16 ʿizz: ʿömr Ö, USA
17 olduġı: olduġı A, Ö

viḳāyetü'l-ḥıfẓ-ı kehfü'l-emān eyleye, āmīn[1]. Bi-ḥamdi'llāhi teʿālā[2] delālet-i reh-ber-i[3] tevfīḳ-i Rabbānī ile[4] perverişgāh-ı ḳadīm olan dīvān-ḫāne-i bülend-ṭāḳ-ı iḳbāle sāye-endāz-ı maʿdelet ü iḳbāl olduġuñuz beşāreti, beden-i nīm-mürdemüze ifāża-i ḥayāt-ı tāze[5] eyledügi żamīr-i āfitāb-naẓīrüñüze[6] nā-pūşīdedür. Cenāb-ı kerīm-i çāre-sāz, maḳdem-i saʿādet-tevʾemüñüzi niẓām-ı dīn ü devlete vāsıṭa-i meyāmin ve vesīle-i ḫayr u birr[7] idecegi, meşhūd-ı aṣḥāb-ı ḳulūbdur. ʿAn-ḳarīb ẓuhūr-ı saʿādet ü berekātı intiẓār-kerde-i çeşm-i[8] yaḳīnümüzdür. Ümīddür ki duʿā-gū-yı ḳadīmī[9] olan Nābī-i nā-tüvān -ki fütāde-i[10] ḫılāb-ı ʿacz ü ıżṭırārīdür, dest[11]-gīrligi dirīġ buyurmayasız- ḳatı çoḳ zamāndan berü āfitāb-ı devletüñüz ṭulūʿına ümīdvār olup "Āyā, bahār-ı devletleri ne zamān güşāyiş olup[12] bu sermā-zede-i perīşānī, yeñiden zamān-ı devletlerinde berg ü bāra nāʾil ola?" diyü çeşm-i intiẓār żāyiʿ olmaġı tecvīz buyurırsuñuz. [T 67a] Baʿd-ez-īn[13] kār-ḫāne-i iḳbālden ser-rişte-i āmālümüz münḳaṭıʿ olmadan özge çāremüz ḳalmaz. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, sāye-i devletlerinde ekdār-ı güzeşte, bi'l-cümle cilā-kerde-i mışḳale-i rūzgār olacaġı bī-iştibāhīdür.

(Beyt)[14] **Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün**
Nābī-i dil-şüde bir eski duʿā-gūyuñdur
Lāyıḳ-ı şān-ı şerīfüñ ne ise eyle[15] gözet

96.1. Esʿad Beg'e İrsāl Olınmışdur[16]

Saʿādetlü, ʿināyetlü, nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum beg efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ hem-rütbe-i ders-ḫāne-i kārum[17] ve hem-kevkebe-i çehārum olan nādī-i bi-

1 āmīn: -USA
2 *bi-ḥamdi'llāhi teʿālā*: *bi-ḥamdihi teʿālā* Ö
3 reh-ber-i: reh-i A
4 ile: -A, -USA
5 ḥayāt-ı tāze: tāze ḥayāt A, USA
6 -naẓīrüñüze: -naẓīrüñüz A
7 ḫayr u birr: ḫayr-ı duʿā birr A, ḫayr u duʿā birr USA
8 aṣḥāb-ı ḳulūbdur. ʿAn-ḳarīb … intiẓār-kerde-i çeşm-i: aṣḥāb-ı ḳulūbdur. … intiẓāruñuzda çeşm-i A, aṣḥāb-ı ḳulūbdur. ʿAn-ḳarīb … berekātı intiẓār-kerde-i Ö, -USA
9 ḳadīmī: ḳadīm A, Ö
10 nā-tüvān ki fütāde-i: nā-tüvān-ki, üftāde-i A
11 ıżṭırārīdür, dest: ıżṭırābdur, der-dest- A, ıżṭırārdur, dest Ö, ıżṭırābdur, dest USA
12 ne zamān güşāyiş olup: ne zamān güşāyiş bolup Ö, ne-zamān güşāyiş olup USA
13 baʿd-ez-īn: baʿdehü-ez-īn A
14 bī-iştibāhīdür, beyt: bī-iştibāhīdür A, bī-iştibāhdur, beyt Ö, bī-iştibāhdur, beyt USA
15 lāyıḳ-ı şān-ı şerīfüñ ne ise eyle: lāʾiḳ-i şān-ı şerīfüñ ne ise eyle USA
16 IB1 64b, BD1 19a, MH1 39b: *Başlık* IB1: Köprüli-zāde Muṣṭafā Pāşā'nuñ Oġlı Esʿad Beg'e Bir Ḳaṣīde-i Beççe ile Taḥrīr Olınan Mektūbdur MH1
17 kārum: ṭārem BD1, MH1

hişt-niẓām-ı maʿārif-ittisāmlarına ecmaʿ-i tekrīmāt-ı ṣādıḳa ve etemm-i taʿẓīmāt-ı lāyıḳaya merbūṭ aḥsen-i daʿavāt-ı serīʿü't-teʾşīr ve eblaġ-i ṣenā-ı[1] bedīʿü't-taʿbīr ihdāsı lāzıme-i merāsim-i pursiş-i ḫāṭır-ı nāzükterleriyle teẓyīl olınur. Hemvāre maḥfaẓa-nişīn-i kitāb-ḫāne-i viḳāyetü'l-ḥıfẓ-ı Rabbānī olalar. Benüm nev-meh-çe-i iftiḫārum, beg efendi oġlum ḥażretleri her bār peyām-güẕārān-ı eyyāmdan ḳavāfil-i celāʾil-i feżāʾil[2] ve maḥāsin-i aḫlāḳ kārbān-serāy-ı sāmiʿa-i ṣenāverīye vāṣıl oldukça dest-güşā-yı duʿā-i ġāʾibāne iken ḥālā İdlib[3] Mütevellīsi Aḥmed Aġa duʿācuñuz Ḥaleb'e gelüp ẕāt-ı kerīmüñüzüñ feżāʾil ü maʿārife iştiġāllerin naẓm u eşʿār ve ekşer naʿt-ı şerīf-i [IB1 65a] seyyidü'l-ebrāra tevaġġulüñüz bābında[4] bu dāʿī-i ḳadīm ṭarafına teveccüh-i küllī ve inciẕāb-ı ṭabʿuñuzı naḳl idüp ḥattā baʿż-ı āṣār-ı müteberrikeñüzi cānib-i ṣenāverīye irsāl niyyetinde idügi ʿadem-i müsāʿa-de-i vaḳt irḫā-yı perde-i nisyān ve teʾḫīr idügin işʿār itmekle żamīr-i ṣenāverī-de olan ṣādıḳa-i iḫlāṣ-ı ġāʾibāneye ḫamīr-māye-i teʾkīd ve istiḥkām olup başdan duʿā-yı vücūd-ı maʿārif-ālūduñuz iltizām olınmışdur. Maḳām-ı ʿizz ü rifʿatde muʿammer ü müstedām olasız. Ṭarafeynden vāḳiʿ olan ʿalāḳa-i irtibāṭ ve inciẕāb ṭarīḳ-i kesble vücūd-peẕīr olmış maʿnālardan olmayup belki ʿalā-ṭarīḳi'l-edeb, ṣū-ret-yāb olan aḥvālümüzden idügini iḥtimālen baʿẕ-ı mertebe gūş-zed-i ʿaliyyeñüz olmaḳ gerekdür. Zīrā, *merḥūmun ve maġfūrun le-humā* [5] ʿamm-ı büzürgvār-ı ʿālī-miḳdāruñuzuñ meclis-i ʿaliyyelerinde güẕārān iden nefāʾis-i evḳāt ve nāʾil olduġumuz elṭāf u iltifāt[6] derece-i bī-ḥadd ü iḥṣādur[7]. Merḳūm Firāḳī Süleymān Efendi ve Neylī Efendi ve Reʾīs Aḥmed Efendi ve sāʾirleriyle ʿamm-ı ʿālī-şānuñuz Aḥmed Pāşā merḥūm ḥażretlerinüñ meclis-i ʿālīlerinde sebḳat iden müẕākere-i eşʿār u maʿārif ve muḥāverāt u nikāt ü leṭāʾif taḥrīr olınsa bir kitāb-ı mufaṣṣal olur idi. Bu faḳīr bi'l-külliye[8] ʿamm-ı ʿālī-şān ve peder-i refīʿü'l-ʿünvānuñuzuñ müstaġraḳ-ı inʿām u iḥsānlarıyuz. Belki ile'l-ān, ser-māye-i taʿayyüşümüz anla-ruñ tirāşe-i iḥsānlarıdur, ʿalima'llāh, her sene rūḥ-ı şerīflerine niçe defʿa ḫatm-i Kelām itdirmek mültezimümüzdür. Bu tafṣīlātdan ʿazīzter bilüp duʿā-i ʿömr-i devletüñüz ehemm-i iştiġālümüzdür. Ḥālā, şevḳ-i teveccühüñüz bālāda olan çend beyt-i perīşān-niẓām ẓuhūrına bāʿiş olup pīşgāh-ı maʿārif-penāha ʿarż olınmış-

1 ṣenā-ı: taḥiyyāt-ı BD1, MH1
2 celāʾil-i feżāʾil: ḫilāl-i feżāʾil IB1, celāʾil-i ḫaṣāʾil MH1, celāʾil BD1
3 İdlib: ازكب IB1
4 bābında: peyāmında MH1
5 *Rahmet ve mağfiret edilmiş iki kişi.*
6 iltifāt: iltifāt-ı bīrūn MH1
7 bī-ḥadd ü iḥṣādur: bī-ḥadd ü ḥaṣṣādur IB1
8 bi'l-külliye: -meʾābuñuz IB1, BD1

dur. Resīde-i derece-i ḥüsn ü ḳabūl buyurılmaḳ mesʾūldür. *Bāḳī eyyām-ı saʿādet ve rifʿat bād* [1].

96.2. Der-kenār Nüvişte[2]

Benüm devletlü, saʿādetlü beg efendüm, sulṭānum ḥażretleri, baʿż-ı āşār-ı ʿaliyyeñüzle şeref-yāb olmaḳ çeşm-dāşt-ı intiẓārumuzdan lāzıme-i taḳrīżde ṣarf-ı iḳtidār olınmaḳ bāʿiş-i iftiḫārumuzdur. *Bāḳī, saʿādet bād* [3].

97. Ṣāḥib-i Ẕihn-i Veḳḳād Nābī Üstād Mīr Esʿad'a İrsāl Eyledügi Ḳaṣīde[4]

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün
Elif ki encümen-i ḥarfde ser-āmeddür
Per-i Hümā-yı[5] saʿādet serindeki meddür

Ne deñlü ṣadr-nişīn-i ḥurūf[6] olursa yine
Ḥurūf-ı dīger ile rifʿati mümehheddür

ʿİbāret ü kelimāt-ı kitāb-ı ʿālemde
Ne deñlü[7] var ise terkīb aşlı müfreddür

Suṭūr-ı nüsḫa-i taşrīf-i ʿālemüñ seyr it
ʿAnāşırı da rubāʿi vü hem mücerreddür

Bu ders-ḫāne-i ʿālemde zümre-i insān
Baḳılsa her biri bir nüsḫa-i mücelleddür

Ne deñlü māżī-i[8] efʿāli maṣdar-ı ṣunʿuñ
Köhenlenürse de müstaḳbeli müceddeddür

Hemīşe Zeyd n'ola ġālib olsa ʿAmr üzre
Ki Zeyd mertebe-i refʿ ile müʾeyyeddür

---

1 *Bâkî, saadet ve yücelik günleri olsun.*
2 IB1 65b
3 *Bâkî, saadet olsun.*
4 IB1 65b, IB2 113b
5 per-i Hümā-yı: ser-ā-pā IB1
6 ḥurūf: ḥarf IB1
7 deñlü: gūne IB1
8 māżī-i: maṣdar-ı IB1

ʿAceb ki sālim iken ʿaşḳ ḥarf-i[1] ʿilletden
Hevā-yı ʿillet-i ʿāşıḳ anuñla müşteddür

Ḫurūf u noḳṭa-i ebrū vü ḥāle eyle naẓar[2]
Mecāz ders-i ḥaḳīḳīye çünki ebceddür

Cemālin eyledi teʾkīd zülfi cānānuñ
Ki ġālibā kelime lām ile müʾekkeddür

İderse şedde[3] n'ola şāne ṣūretinde ẓuhūr
Ki rāy-ı[4] ṭurrası ol mehveşüñ müşeddeddür

Ḫulūṣ o[5] āfete lāzım ki ʿaşḳa bādīdür
Ḫaber kelāmda çün mübtedāya müsneddür

Bu ıṣṭılāḥ-ı ʿulūm[6] üzre şiʿr-i tāze-zemīn
Ki nev-libās ile bir māh-rū-yı gül-ḫaddür

Zemīn-i[7] köhne-i bāġ-ı ḫayāl-i Nābī'den
Hediyye-i naẓar-ı pāk-i Mīr Esʿad'dur

O mīr-i maʿrifet-endūz u dāniş-ārā kim
Ḫıṣāli[8] āyīne-i ṣūret-i eb u ceddür

İşitdüm eyleyüp evḳātını maʿārife ṣarf
Hemīşe meşġale-i naẓm ile muḳayyeddür

Zemīn-i şiʿrde itmiş taḫallüṣ-i hicrī
Ki rūz-ı vaṣl şeb-i hecr ile müşeyyeddür

Müdām naʿt-ı şerīfe tevaġġul üzre imiş
Ki naʿte ṣarf-ı nefes devlet-i muḫalleddür

[IB1 66a] ʿAceb mi oldı ise zīr-i desti mülk-i[9] kemāl
Ḳalem-miṣāl fünūn-ı hünerde ẕü'l-yeddür

---

1 ḥarf-i: -IB1
2 ḥurūf u: ḥurūf-ı IB1
3 şedde: şiddet IB1
4 rāy-ı: rāh-ı IB1
5 o: -IB1
6 ʿulūm: zemīn IB1
7 zemīn-i: zebān-ı IB1
8 ḫıṣāli: ḫıṣāl IB1
9 zīr-i desti mülk-i: zīr ü desti mülk ü IB1

Eyā emīr-i[1] güzīn ol emīr-i ʿilm ü hüner
Ki ʿilm cümle-i āşārdan müʾebbeddür[2]

Olur mı herkese ḥüsn-i ṭabīʿat erzānī
Ṭabīʿat āyīne-i rūḥ-ı[3] feyż-i sermeddür

Hemān ele ḳalem al cūş-ı feyżi seyr[4] eyle
Ḳıyāṣ itme ki mecrā-yı feyż-mesneddür[5]

Ḫudā muʿammer ide ḫānedān-ı ʿizzetde
O nesl-i pāki ki biri birinden[6] erşeddür

Hemīşe ola fürūzān çerāġ-ı iḳbāli
O dūdmān-ı ʿazīmüñ ki cūdı[7] bī-ḥaddur [A 68b]

98. Tersāne-i ʿĀmire Emīni Muṣṭafā Efendi Ṭarafına Firistāde Olan Mektūbdur[8]

Saʿādetlü, mekremetlü, mürüvvetlü, semāḥatlü, ḥaḳīḳatlü[9], birāder-i ʿazīzüm, efendüm, oġlum, sulṭānum[10] yār-ı ḳadīm ve[11] ġam-ḫʷār-ı dīrīn, mihrbānum efendi ḥażretlerinüñ süllem-i sefīne-i deryā-peymā-yı[12] iḳbāllerine pāy-ı duʿā ile irtiḳā ve bādbān-āsā hevā-yı şenālarında pā-ber-cā olduġumuz inhāsıyla ber-dāşte-i devlet-ḫʷāh-ı[13] bī-riyā budur ki iḳtiżā-yı sevābıḳ-ı ülfet, gāh gāh keştī-i endīşelerin ḫalīc-i suʾāl-i ḥāl-i şenāverīye[14] icrā itmek vāḳiʿ olursa *bi-mennihi subḥānehu ve teʿālā*[15],

1 emīr-i: mīr-i IB1
2 cümle-i āşārdan müʾebbeddür: āşārı cümleden müʾeyyeddür IB1
3 āyīne-i rūḥ-ı: ise rūḥ u IB1
4 feyżi seyr: feyż ser IB1
5 feyż-mesneddür: feyżi müfsiddür IB1
6 biri birinden: bir birisinden IB1
7 cūdı: cevri IB1
8 H 53a, Ö 83b, T 67a, USA 58b: *Başlık* H: Tersāne-i ʿĀmire Emīni Olan Boz-oḳlı Muṣṭafā Beg Efendi Ṭarafına Nüvişte Ḳılınan Maḥabbet-nāme-i Ġarrādur BD2
9 Saʿādetlü, mekremetlü, mürüvvetlü, semāḥatlü, ḥaḳīḳatlü: Saʿādetlü, mekremetlü, semāḥatlü, ḥaḳīḳatlü A, Ö, Saʿādetlü, mürüvvetlü, semāḥatlü, ḥaḳīḳatlü USA,
10 birāder-i ʿazīzüm, efendüm, oġlum, sulṭānum: birāder-i ʿazīzüm, efendüm, sulṭānum A, birāder-i ʿazīzüm, efendüm, ʿazīzüm, sulṭānum Ö
11 ve: -A, -USA
12 deryā-peymā-yı: deryā-yı A
13 devlet-ḫʷāh-ı: -Ö
14 ḥāl-i şenāverīye: şenāverīye USA
15 *Eksikliklerden münezzeh olan Allah Te'ala'nın ihsanıyla…*

henüz zevraḳ-ı[1] nīm-şikeste-i vücūdumuz henüz lenger-endāz-ı[2] sāḥil-i fenā olmayup şurṭa-i enfās-ı ḥayāt ile sevāḥil-i baḥr-ı zindegānīde dāʾir olup cenāb-ı saʿādetlerine müteʿalliḳ aḥbāba mülāḳī olduġumuzda[3] taḥrīk-i miḳẓāf-ı duʿāya derkār olduġumuz vā-reste-i minnet-i beyāndur. Benüm ʿazīzüm efendüm[4]! Dostān-ı ḳadīmden ve[5] hem-ṣoḥbet ü ülfet [T 67b] ü muʿāşeret olduġumuz[6] efendilerden cenāb-ı saʿādetüñüz baḳıyyetiʾs-selef olmaġla peyk-i ḫāṭırumuz ḥavālī-i[7] dāʾire-i devlete gerdān[8] olduḳça ḫāne-i saʿādetüñüze uġramamaḳ muḥāldür ve güẕār[9] iden naḳş-ı ülfet mecmūʿa-i ḫāṭırdan maḥkūk olmaḳ emr-i müstaḥīldür.

(Beyt)[10] **Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün**
Sen unıtduñsa[11] beni luṭfuñla yād itdüklerüñ[12]
Ben unıtmam ḫāṭır-ı vīrān şād itdüklerüñ[13]

(Neşr[14]**)** Her bār nüvīd-i ṣoḥbetüñüz, resīde-i sāmiʿamuz olduḳça ʿalimaʾllāh, iktisāb-ı meserret-i tāze iderüz. Eger ḫulūş-nāmemüz vuṣūli[15] mümkün olsa her bār taṣdīʿe[16] taṣaddī iderdüm. Hemān Ḥażret-i Allāhʾuñ ḥıfẓu[17] emānında olasız. İḳtiżā-yı taṣārīf-i [A 69a] rūzgār ile

(Beyt)[18] **Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün**
Felek düşürdi bizi bir ġarīb illere[19] kim
Ne bir zebānumuz añlar ne[20] tercemān bulınur

---

1 ve teʿālā, henüz zevraḳ-ı: rezzāḳ-ı A, henüz zevraḳ-ı Ö, ve teʿālā, zevraḳ-ı USA
2 henüz lenger-endāz-ı: leşker-endāz-ı Ö
3 olduġumuzda: olduḳda Ö
4 efendüm: efendi USA
5 ve: -A
6 olduġumuz: olduġumuz Ö
7 ḥavālī-i: ḥavāle-i USA
8 gerdān: gerdāne A
9 ve güẕār: ve güẕer Ö, güẕār USA
10 müstaḥīldür, beyt: müsecceldür A, müsecceldür, beyt USA
11 unıtduñsa: unıtduñ A, USA
12 itdüklerüñ: itdüklerin H
13 ḫāṭır-ı vīrān şād itdüklerüñ: ḫāṭır-ı vīrānı şād itdüklerüñ A, bu dil-i nā-şādı şād itdüklerin Ö
14 neşr: -A, -USA
15 vuṣūli: velī A
16 her bār taṣdīʿe: her bār taṣdīḳe A
17 Allāhʾuñ ḥıfẓu: Allāhʾuñ ḥıfẓ A, ilāhuñ ḥıfẓ USA
18 beyt: -A
19 illere: iller A
20 ne: ne bir USA

Ḥarekāt-ı seferiyyeye[1] tāb ü tüvānumuz mefḳūd olmaġla belde-i Ḥaleb'de kūşe-güzīn-i ḳanāʿat oldıḳ[2]. Cenāb-ı Ḥaḳ, cümle ümmet-i Muḥammed'üñ encāmın ḫayra maḳrūn[3] eyleye! Bu ṭarafa ādemüñüz geldükde bir mektūb-ı şerīfüñüz ümīdvār oldum, ammā ẓāhiren[4] meşāġil-i umūr, vesīle-i nisyān olmışdur. Bundan ṣoñra çend saṭr bir varaḳ-pāre ile talṭīf-i ḫāṭır-ı maḥzūn buyurılmaḳ ümīdindeyüz. Benüm saʿādetlü efendüm, bundan ṣoñra gürīzān olmaḳ besdür. Dest ü[5] dāmenüñüz būs idenlerden [T 68a] rütbe-i ʿaliyye-i defterdārīye iʿtilā[6] itmemiş ḳalmadı. Bundan ṣoñra siz[7] daḫı raġbet buyurasız. Nice ümīd-i nühüftemüz zamān-ı şerīfüñüzde ḥuṣūle gelüp eyyām-ı pīrīde dest-sāz-ı[8] himmetüñüz olan niʿamuñuz[9] ile taʿayyüş idelüm. Cenāb-ı Ḥaḳ, ḫayr ile müyesser eyleye! *Bāḳī, eyyām-ı saʿādet müteraḳḳī bād*[10].

99. Bu daḫı Ser-nāme-i Dil-ārādur[11]

Saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü, mekremetlü oġlum efendi ḥażretlerinüñ dīde-i maʿālī-dīdeleri leb-i edeble taḳbīl olınduġı ḫilālde ʿarża-dāşte-i devletleri budur ki benüm saʿādetlü efendi oġlum ḥażretleri, sevḳ-i levāzım-ı ṣevāb vaẓīfe-i iḫtişāṣumuz olmaġla mādde-i ātiyede taḥmīl-i külfete ictirā olındı, baʿde-ẕā.

100. Ḳonya'da Seccāde-nişīn Ḥażret-i Mevlānā-zāde Seyyid Bostān Efendi Ḥażretlerinüñ Ḥadīḳa-i Rūḥ-perverlerine Gönderilmişdür[12]

Rāz-dān-ı[13] medāric-i melekūt, pā-zenān-ı[14] maʿāric-i lāhūt, [N 81a] maḥrem-i bārgāh-ı eḥadī ve maḥzen-i esrār-ı Ṣamedī[15]; ʿizzetlü, saʿādetlü, mürüvvet-

1 ḥarekāt-ı seferiyyeye: ḥarekāt-ı seferīyeye A, naẓm; ḥarekāt-ı seferiyyeye Ö
2 olduḳ: olduḳda A
3 maḳrūn: muvaffaḳ Ö
4 oldum, ammā ẓāhiren: oldum, ammā ẓāhir-i A, olurum, ammā ẓāhiren USA
5 besdür, dest ü: pesenddür, dest USA
6 defterdārīye iʿtilā: defterdārī iʿtilāya A, USA
7 bundan ṣoñra siz: bundan ṣoñra size USA
8 dest-sāz-ı: dest-sāle A
9 niʿamuñuz: niʿmetüñüz USA
10 *eyyām-ı saʿādet müteraḳḳī bād*: -A, -USA: *Bâkî, saadet günleri artsın.*
11 KM 90b
12 A69a-118a, H 53b-102a, N 80b, Ö 84b, T 68a-125a, USA 107b: *Başlık* H: Bu Ṣūretde Bir Daḫı Meşāyiḫ-i Ṭarīḳat-i Naḳşibendīden Diyār-bekir'de Seccāde-nişīn, ʿAzīz-zāde Aḥmed Efendi Ḥażretlerine İsticlāb-ı Duʿāda Yazduġıdur Ö
13 rāz-dān-ı: rāz-ı dārān-ı Ö
14 melekūt, pā-zenān-ı: melekūt, nān-ı A, melekūt, bāz-bān-ı Ö, bāz-bān-ı USA
15 ve maḥzen-i esrār-ı Ṣamedī: ve maḥzen-i esrār-ı Ṣamedānī A, maḥzen-i esrār-ı Ṣamedī Ö, USA

lü, ʿinâyetlü, semâḥatlü, mekremetlü[1] efendüm, sulṭânum, çelebi efendi ḥażretleri[2]! *Dâme ẓılâle irşâdehu ʿalâ-mefâriḳi'ṭ-ṭâlibîn*[3] ḥażretlerinüñ ḥâşiye-i seccâde-i hidâyet-endûzlarına, gül-âbdan-ı dü-dîde-i sirişk-âgîn[4] nihâde-i vażʿ-ı dervîşâne ḳılındugı zemînde ḫâṭır-ı ilhâm-elîfleri pursiş-i pîş-saṭr-ı dîbâce-i iḫlâṣ ḳılındugı siyâḳda[5] ber-dâşte-i [A 69b] ṣenâverî-i dîrîn budur ki benüm ʿinâyetlü, ʿâṭıfetlü, mekremetlü, ʿizzetlü, mürüvvetlü efendüm[6], sulṭânum ḥażretlerine[7] cânib-i şerîfe olan[8] inciẕâb-ı derûnumuz vâ-reste-i ḳayd-ı beyândur. Her bâr niyâz-nâme irsâli taşmîm-kerde-i muḫlişânemüz olduġı meşhûd-ı żamîr-i desîse-dânlarıdur[9]. Ancaḳ taḥrîr-i cevâb dâʿiyesiyle evḳât-ı ʿazîzüñüzi[10] tażyîʿ ve ḳalb-i şerîfüñüzi işġâl itmek vâhimesi, mâniʿ-i taḥrîr olmadadur[11]. Ez-cân [T 68b] u dil muḫliş ve[12] ṣenâları ḫıdmetinde müteḥaṣṣıṣ olduġumuz[13] ḥasebiyle saʿâdetlü, semâḥatlü, ʿinâyetlü[14] efendimüñ daḫı kârgâh-ı teveccüh-i bâṭınlarından bu dil-besteleri, ifrâz-ı ḥiṣṣe-i ġâʾile ile[15] ser-efrâz[16] buyurılmaḳ çeşm-dâşt-ı âmâlümüzdür. Ümîddür ki [N 81b] kâffe-i muḫlişâne keşîde buyurılan simâṭ-ı vesîʿu'n-nevâl-i himmetden[17] bu dâʿî-leri daḫı maḥrûm buyurılmaya. *Bâḳî eyyâm-ı saʿâdet efzûn ve der-seccâde-i irşâd bâd* [18].

---

1 ʿizzetlü, saʿâdetlü, mürüvvetlü, ʿinâyetlü, semâḥatlü, mekremetlü: ʿinâyetlü, semâḥatlü, mekremetlü A, Ö, ʿizzetlü, saʿâdetlü, mürüvvetlü USA

2 ḥażretleri: Ḥıżr Ḥażretlerinüñ A, -USA

3 irşâdihî: irşâdi USA; mefâriḳi'ṭ-ṭâlibîn: maʿârifi'ṭ-ṭâlibîn Ö, USA: *Talebelerinin bilgisi üzerinde irşadının gölgesi daim olan…*

4 sirişk-âgîn: sirişk-âyîn: A, eşk-âgîn Ö, USA

5 zemînde ḫâṭır-ı ilhâm- … iḫlâṣ ḳılındugı siyâḳda: siyâḳda ḫâṭır-ı ilhâm-elîfleri pursiş-i pîş-saṭr-ı dîbâce-i iḫlâṣ ḳılındugı zemînde A, zemînde ḫâṭır-ı ilhâm-elîfleri pursiş-i pîş-saṭr-ı dîbâce-i iḫlâṣ ḳılındugı siyâḳında Ö, siyâḳında ḫâṭır-ı ilhâm-elîfleri pursişi saṭr-ı dîbâce-i iḫlâṣ ḳılındugı zemîninde USA

6 benüm ʿinâyetlü, ʿâṭıfetlü, mekremetlü, ʿizzetlü, mürüvvetlü efendüm: ʿâṭıfetlü, mekremetlü, ʿizzetlü, mürüvvetlü A, ʿâṭıfetlü, mekremetlü, efendüm Ö, benüm ʿinâyetlü, mürüvvetlü USA

7 ḥażretlerine: ḥażretleri USA

8 cânib-i şerîfe olan: cenâb-ı şerîfe olan A, olan Ö

9 -dânlarıdur: -dânîleridür USA

10 ʿazîzüñüzi: ʿazîzeñüzi Ö

11 olmadadur: olmaḳdadur USA

12 u dil muḫliş ve: u dil muḫliş A, dil muḫliş USA

13 olduġumuz: olduġumuz Ö

14 saʿâdetlü, semâḥatlü, ʿinâyetlü: saʿâdetlü, semâḥatlü A, semâḥatlü USA, semâḥatlü, ʿinâyetlü Ö

15 ġâʾile ile: ġâʾile A, Ö, ġâʾibe ile USA

16 ser-efrâz: ser-firâz Ö

17 himmetden: himmet-dân A

18 *Bâḳî eyyâm-ı saʿâdet efzûn ve der-seccâde-i irşâd bâd*: *Bâḳî eyyâm-ı saʿâdet efzûn, der-seccâde-i irşâd bâd* Ö, *Bâḳî eyyâm-ı hidâyet bâd* USA: *Saadet günleri artsın ve irşat seccadesinde sürekli olsun.*

101. Şeyḫü'l-islām Ṣādıḳ Efendi Ḥażretleri Mesned-i Aʿlā-yı Fetvāya Ṣāʿid Olduḳda Tehniyye-nāmesidür[1]

Suṭūr-ı fetvā-yı rūḥ-baḫşāları, şīrāze-i niẓām-ı umūr-ı enām ve imżā-yı fayṣal-fermāy-ı nigeh-rübāları, mühr-i ḫazāʾin-i aḥkām-ı İslām olan ʿināyetlü, mürüvvetlü, merḥametlü, semāḥatlü[2] veliyyü'n-niʿam efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ multeḳā'l-ebḥur-ı aḥsāb u ensāb[3] ve ḫizāne-i cevāhir-i feżāʾil ü[4] ādāb olan südde-i sidre[5]-senālarına ki ruḥām nuḳūş-ı būse-i taʿẓīmden numūne-i mecmūʿa-i ḥakkāk[6] ve ʿaks-i esirre-i cebīn-i tekrīmden hem-ḥāl-i ṣafaḥāt-ı saṭr-zede-i medāric-i eflākdür, iḥrāz-ı nevbet-i furṣatla vażʿ-ı pīşānī-i ʿubūdiyyet siyāḳında ʿarża-dāşt dāʿī-i [A 70a] ḳadīm budur ki mekārim-penāhā, merāḥim-destgāhā, kāviş-i ḫāme-i endīşe ile ʿaynü'l-ḥayāt ve irādet-i maʿānī-i şāʿirāne ve taʿbīrāt-ı teşbīhāt-ı [T 69a] münşiyāne inficārına[7] her ne ḳadar dest-res müyesser olsa yine ʿināyetlü, merḥametlü, fażīletlü[8], efendümüñ ʿummān-ı fażl-ı bī-kerānına ve[9] bu ʿabd-i ṣādıḳuñ ḳulzüm-i iḫlāṣına nisbet kāse-i dehen-i gül-ġonçede olan ḳaṭre-i şebnemden kemter olduġı maʿlūm-ı maḳādīr-şināsān-ı ʿālemdür. Pīşgāh-ı feżāʾil-penāḥuñuza ʿarż-ı inşāda[10] Kaʿbe-i Mükerremeye zemzem ve ḫazāʾin-i sulṭāniyyeye dīnār ü dirhem[11] ihdāsından farḳı[12] yoḳdur. Ancaḳ ol ḫulāṣa-i ḫānedān-ı ʿilm ü kerem ve viḳāye-i aḥvāl-i ümem,

(Naẓm)[13] **Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün**
Müftī-i devr ü[14] zamān mā-ḥaṣal-ı kevn ü mekān
Ṣūret-i cevher-i[15] cān maʿni-i lafẓ-ı ʿālem

---

1 H 54a, Ö 85b, T 68b, USA 60a: *Başlık* Ö: Şeyḫü'l-islām Ṣādıḳ Efendi Ḥażretleri Mesned-i Aʿlā-yı Fetvāya Ṣāʿid Olduḳda Tehniyye-nāme Taḥrīr Olınmışdur USA

2 ʿināyetlü, mürüvvetlü, merḥametlü, semāḥatlü: ʿināyetlü, merḥametlü A, ʿināyetlü, merḥametlü, semāḥatlü H, Ö, ʿināyetlü, mürüvvetlü, semāḥatlü T, USA

3 multeḳā'l-ebḥur-ı aḥsāb u ensāb: multeḳā'l-ebḥur-ı aḥsenāti USA

4 ḫizāne-i cevāhir-i feżāʾil ü: ḫazāʾin-i cevāhir-i feżāʾil USA

5 südde-i sidre-: sidre- USA

6 mecmūʿa-i ḥakkāk: mecmūʿa USA

7 ve taʿbīrāt-ı teşbīhāt-ı münşiyāne inficārına: taʿbīrāt-ı teşbīhāt-ı münşeʾāt inficārına A, ve teşbīhāt-ı taʿbīrāt-ı münşiyāne inficārına Ö, ve taʿbīrāt-ı teşbīhāne infiḫāriye USA

8 ʿināyetlü, merḥametlü, fażīletlü: ʿināyetlü, fażīletlü Ö

9 bī-kerānına ve: bī-kerāna A

10 inşāda: inşāʾ Ö, USA

11 dirhem: direm Ö, derāhim USA

12 farḳı: farḳ A

13 naẓm: -A, -USA

14 müftī-i devr ü: maʿnī-i devr A, müftī-i devr Ö, دورر USA

15 cevher-i: her A

(Neşr) cenābı[1] ile ṣadru'ş-şerīʿa-i ġarrā ve mesned-i maʿānī-fermāy-ı fetvā, iktisāb-ı[2] şeref-i cedīd eyledügi nüvīdi[3] ḫıṭṭa-i kevn ü mekānı[4], şermsār-ı sürūr itmek żımnında bu dāʿī-i ḳadīmleri daḫı tā-be-leb müstaġraḳ-ı muḥīṭ-i neşāṭ olmaġla teneffüs-i şākirāneden[5] maġlūb-ı ʿacz iken ol āsmān-ı mecd ü ʿalā[6] bu ḫāksār-ı nā-çīzi ebr-pāre-i gevher-bār-ı iltifātlarına sezā görüp hümā-yı evc-i ʿināyet olan nāme-i āzādī[7]-baḫşāları, ḫāke tenezzülden müstaġnī iken kūşe-i bām-ı faḳīrānemüze sāye[8]-endāz-ı teşrīf olduġı ʿilāve-i inbisāṭ olıcaḳ ġalebe-i neşʾe-i[9] sürūr, bu ʿabd-i nā-çīzi [T 69b] dāʾire-i şuʿūrdan dūr itmek mertebelere īṣāl idüp eger secde-i şükr mā-beynine[10] taḫallülde müsāraʿat itmese būse-i taʿẓīm içün leb ü çeşm beyninde[11] [A 70b] ẓuhūr iden ġavġā-yı taḳaddüm fayṣal bulmayup süṭūr-ı ʿanber-āgīni sefīne-i seyl-āb-ḫorde-i eşk-i sürūr olmaḳ mertebelerine mānīʿ olmış idi[12]. Ser-fetīl-i merdümek-i nīm-mürdemüz, mişkāt-ı muḳaddes-i iltifātlarından şuʿle-rübā ve ḫalvetgede-i beytü'l-aḥzān-ı żamīrümüz, rayiḥa-i rūḥānī-i ʿināyetlerinden rūşenā olup ceẓr ü medd-i[13] buḥeyra-i ḥayāt olan emvāc-ı enfās-ı müteʿāḳıbe, ṣafā-yı derūnla[14] mecārī-i selsāl-i duʿālarına vaḳf-ı āmed-şüd ḳılınmışdur ve[15] cenāb-ı te'līf-baḫş-ı eczā-yı kāʾināt celle şānuhu, nüsḫa-i tefsīrāt-ı ḥasenāt olan ẕāt-ı maʿālī-ṣıfātuñuzı, muḥīṭ-i viḳāye-i Rabbānīsinde maṣūn idüp cāh-ı fetvā-i bülend-şānı tā-be-ḥaşr vücūd-ı mekārim-nümūdlarıyla cilve-yāb-ı mübāhāt eyleye! Egerçi, rütbe-i sāmiye-i[16] meşīḫat ile ḥażerāt-ı meşāyiḫ-i İslām tehniyyet olınmaḳ ʿādet-i meslūkedür[17]. Ammā şeref-i ḥaseb ü nesebī[18] ve istiʿdād-ı[19] faẓl

1 neşr; cenābı: cenāb A, cenābı USA
2 iktisāb-ı: iktisābına Ö
3 nüvīdi: nüvīd-i USA
4 mekānı: mekān USA
5 şākirāneden: şākirān ile USA
6 ü ʿalā: -A
7 āzādī: īrādī A
8 bām-ı faḳīrānemüze, sāye-: eyyām-ı faḳīrānemüz, sāye- A, bām-ı faḳīrānemüz, sāye- Ö, eyyām-ı faḳīrānemüze, sāz USA
9 neşʾe-i: teşneye A, USA
10 mā-beynine: mā-beyne Ö
11 beyninde: beynde A
12 olmış idi: olmış-ıdı A
13 medd-i: -A
14 derūnla: derūn ile Ö
15 ve: -Ö
16 sāmiye-i: sāye-i A
17 meslūkedür: meskūkedür A
18 nesebī: neseb A, USA
19 istiʿdād-ı: istiʿdād ü A, USA

u edebīden[1] fażla ʿilm-i Şüreyḥāne ve taḳvā-yı Ṭayfūrāne ile zamān-ı şerīfüñüz fetvā ile taḳvāya vāsıṭa-i [T 70a] muḳārenet olmaġla duʿā-yı ʿömr ü devletüñüzi, mesāʾil-i farīża-i ferāʾiż-dān-ı himmet[2] ve ṣaḥāyif-i fetvā-yı dest-güşā-yı mesʾelet olmaġla ḥaḳ budur ki mādde-i şerīfüñüzde merāsim-i tehniyye vü tebşīre mesned-i bülend-i fetvā daḫı eḥaḳḳ ve levāzım-ı tebrīke ol cāh-ı ʿālī daḫı[3] elyaḳdür. Cenāb-ı Ḥaḳ, manṣıb-ı[4] fetvāyı tecerrüʿ-i şūr-ābe-i firāḳuñuz ile telḫ-kām olmadan meʾmūn eyleyüp[5] sāye-i hümā-sāyeñüzi mefāriḳ-i sevdā-zedegān-ı vilāmendānuñuzdan[6] zāʾil eylemeye, āmīn! *Bāḳī fermān*[7]. [A 71a]

102. Ṣadr-ı ʿĀlī Çorlılı Devletlü ʿAlī Pāşā Cenābınadur[8]

Devletlü, ʿināyetlü, saʿādetlü, merḥametlü, mürüvvetlü, semāḥatlü[9], ḳuṭb-ı dāʾire-i vezāret-i[10] ʿuẓmā ve şems-i tābān-ı vekālet-i kübrā, veliyyü'n-niʿam, ʿaliyyü'l-himem, efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ dāmen-i devletleri[11] naḳş-ı gül-būse-i taʿẓīm ile hem-reng-i bāl-i rūḥāniyān ve ġubār-ı südde-i saʿādetleri, āṣār-ı cebīn-i tekrīm ile hem-sīmā-yı süllem-i[12] kerrūbiyān ḳılınduġı eṣnāda maʿrūż-ı bende-i iḥsān-dīde-i ḳadīm oldur ki benüm[13] devletlü, saʿādetlü, ʿizzetlü, ʿināyetlü, merḥametlü[14], veliyyü'n-niʿam efendüm, sulṭānum ḥażretleri! Cenāb-ı cihān-āferīn, cellet[15] ḳudretuhu, ferīde-i eṣdāf-ı ekvān olan vücūd-ı ʿālī-şānuñuzı evlād-ı kirāmuñuz ile[16] [T 70b] ṣadr-ı devletde muʿammer ü müstedām eyleyüp

1 edebīden: edebinden A, edīnden USA
2 farīża-i ferāʾiżdān-ı himmet: ferāʾiż-i farīżadan A, ferāʾiż-i farīżadan himmet USA
3 cāh-ı ʿālī daḫı: ʿālī A
4 fetvā daḫı eḥaḳḳ … … Cenāb-ı Ḥaḳḳ, manṣıb-ı: fetvā daḫı eḥaḳḳ ve levāzım-ı tebrīke ol cāh-ı ʿālī daḫı elyaḳdur. Cenāb-ı Ḥaḳḳ, minaṣṣa-i Ö
5 eyleyüp: idüp Ö
6 vilāmendānuñuzdan: vālāmendānuñuzdan USA
7 *bāḳī fermān*: *Baḳī emr ü fermān efendimüñdür* Ö, *Bāḳī* USA
8 H 55b, N 81b, Ö 86b, T 70a, USA 61b: *Başlık* H: Ṣadr-ı Aʿẓam ve Müşīr-i Efḫam Çorlılı Devletlü ʿAlī Pāşā Ḥażretlerinüñ Sāḥa-i Devletlerine ʿUbūdiyyet-nāmedür USA
9 ʿināyetlü, saʿādetlü, merḥametlü, mürüvvetlü, semāḥatlü: saʿādetlü, merḥametlü, semāḥatlü A, USA, ʿināyetlü, saʿādetlü, merḥametlü, mürüvvetlü, semāḥatlü Ö
10 vezāret-i: -Ö
11 devletleri: devletlerine USA
12 hem-sīmā-yı süllem-i: hem-semā-yı süllem-i A, hem-sāye-i süllem-i USA
13 oldur ki benüm: oldur ki A, budur ki Ö
14 devletlü, saʿādetlü, ʿizzetlü, ʿināyetlü, merḥametlü: ʿizzetlü, merḥametlü A, ʿināyetlü, merḥametlü Ö, devletlü, saʿādetlü, merḥametlü USA
15 cellet: celle A
16 kirāmuñuz ile: kirāmuñuzla A

sāye-i dıraḫt-ı iḳbālüñüzi mefārik-i[1] memālik-i İslām'dan zaʾil eylemeye, āmīn! *bi-ḥurmeti seyyidi'l muḳarrebīn*[2], bundan esbaḳ sefer-i humāyūna teveccüh-i ʿaliyyeñüz [N 82a] eṣnāsında bu ḫāksār-ı kem-miḳdārı nūr-ı āfitāb-ı ʿināyetüñüz ve ḳaṭre-i seḥāb-ı semāḥatüñüz makāmında olan muḫātaba-i kerīmāne ve mülaṭṭife-i āṣafāne-i iḥsānına sezā buyurılmaġla[3] ser-i iftiḫārumuz, nüh felekden güẓār idüp ilā-hāẓe'l-ān her ṣubḥ u mesāʾ, nüsḫā-i evrād-ı ezmān ve ḥırz-ı cān gibi çeşm ü rūyumuza[4] mālīde itdükden ṣoñra yine destār-ı iftiḫārumuza ʿalāmet-i siyādet gibi dest-i taʿẓīm ile ḥıfẓ itmedeyüz. Ḫuṣūṣan, mażmūnında ʿināyet buyurılmaḳ vaʿdi taṣrīḥ buyurılmaġla taʿdād-ı eyyām-ı mevʿūda ṣarf-ı evḳāt ile duʿā-yı ʿömr ü devletleri, evlād ü ʿıyāl ve giriftār-ı dām-ı iḥtiyāc-ı perīşān-ḥāller ile[5] nefes-be-nefes edā olınduġı dīvān-ḫāne-i İlāhīde naḳl-i duʿāya meʾmūr olan melāʾike-i kirāmuñ[6] şehādetleriyle müṣbetdür, *bāḳī*[7]. [A 71b]

103. Bu daḫı Āṣaf-ı Müşārün ileyh Ḥażretlerine Defʿa-i Şālişede Gönderilmişdür[8]

Devletlü, ʿināyetlü, mekremetlü, reʾfetlü efendüm, sulṭānum[9] ḥażretlerinüñ ʿatebe-i merfūʿu's-saḳf-ı ʿaṭā[N 82b]-ḫāne-i bihişt-iştimāllerinde ḫıdmet-i cārūb-keş ḥavāle-i müjgān-ı dīde-i bī-ḳarār ve ṣaffu'n-niʿāl-i meṣāffgāh-ı cüyūş-ı āmāllerinde ruḫ-sūde-i [T 71a] ibtihāl ü iʿtiẓār siyāḳında cihān-bahā-yı nām ü şānuñuzı[10], revācgāh-ı ʿālemde hemīşe gerdān ve şīme-i[11] devlet ü iḳbālüñüzi, evc-i ʿizzetde hemvāre efzūn[12] olmaḳ daʿavātı tetmīm ile[13] maʿrūż-ı ʿabd-i faḳīr budur ki:

---

1 mefāriḳ-i: -A, -USA
2 *bi-ḥurmeti seyyidi'l muḳarrebīn*: *mucerredü'l-muḳarrebīn* A, -USA; *mucerredü'l-muḳarrebīn: (Padişaha) en yakınında bulunan maiyeti.*
3 buyurılmaġla: buyurmaġla Ö
4 ü rūyumuza: virdümüze USA, derūnumuza Ö
5 -ḥāller ile: -ḥālleriyle A, -ḥāllerine USA
6 kirāmuñ: kerīmüñ A
7 bāḳī: -USA
8 H 56a, N 82a, Ö 87b, T 70b, USA 62a: *Başlık* A: Āṣaf-ı Müşārün ileyh Ḥażretlerine ʿUbūdiyyet-nāmedür USA
9 Devletlü, ʿināyetlü, mekremetlü, reʾfetlü efendüm, sulṭānum: -USA
10 ü şānuñuzı: ü nişānuñuzı A, USA
11 gerdān ve şīme-i: gerdān ve şemme-i A
12 efzūn: füzūn A, Ö
13 tetmīm ile: tetmīmle A, Ö, tetmīm-ile USA

104. Muḥāfıẓ-ı Baġdād iken Ḳalaylı Aḥmed Pāşā Ḥażretlerinüñ Pīşgāhına İrsāl Olınmışdur[1]

Devletlü, mekremetlü, ʿināyetlü efendüm, sulṭānum[2] ḥażretlerinüñ ḫāk-pāy-ı burc-ı evliyā ile hem-āġūş ve iksīr-i ḥayāt ile dūş-be-dūş[3] olan türāb-ı südde-i sidre-sīmālarına[4] şaṭṭ-ı sirişk-i dīde-i taʿẓīm pāşīde ḳılınup devām-ı devlet ü iḳbālleri içün dest-i duʿā mānend-i naḫl-i ḫurmā-yı engüşt-nümāy güşāde ḳılınduġı siyāḳında[5] maʿrūż-ı dāʿī-i kemterīn budur ki benüm[6] devletlü, ʿināyetlü efendüm, sulṭānum ḥażretleri! Cenāb-ı ber-ārende-i nüh ḳıbāb[7] celle şānuhu, nüsḫā-i mecmūʿa-i [N 83a] iḳbālüñüzi[8], ḥarf-i ʿilletden ṣaḥīḥ ü sālim idüp faṣṣ-ı ḫoşnaḳş-ı āmālüñüzi, peyveste[9] ber-vefḳ-i dil-ḫᵛāh zīver-i ser-engüşt-i ḥużūr eyleye, āmīn[10]. Bu ʿabd-i dil-beste-i devlet[11]-ḫᵛāhları cānibine ġalebe-i mekārim-i āṣafānelerinden tenzīl-i laḥẓa-i iltifāt buyurılur ise *bi-mennihi teʿālā*[12], metāʿ-ı kemḳadr-i ḥayāt-ı müstemendānemüz[13], dest-fersā-yı zevāl olmayup her bār cāme-i[14] evḳatumuz ʿināyetlü [T 71b] efendimüñ duʿā-yı devām-ı[15] devletlerine bir zebān-ı[16] gūyā olsa yine [A 72a] edāsı derece-i istiḥālededür. Ḫāṣṣeten bende-i devlet-ḫᵛāhuñuz ve hevādār-ı ḳadīmüñüz, Muḥaṣṣıl ʿAbdü'l-bāḳī Beg duʿācuñuzla şebān-rūz vird-i zebānumuz ʿināyetlü efendimüñ medāyiḥ-i cemīle ve duʿā-yı ḫayrlarıdur. ʿAle'l-ḫuṣūṣ, devletlü efendüm āfitāb-ı evc-i devlet ve şāh-bāz-ı bāzū-yı saʿādet iken bu ḫāksār-ı bī-iʿtibārlarına taʿlīḳ-i envār-ı iltifāt ve taḥrīk-i gūşe-i cenāḥ-ı ʿināyet buyurup[17] mülaṭṭife-i ḥayāt-baḫşāları -ki numūne-i bāl-i hümā-

---

1 H 56a, N 82b, Ö 87b, T 71a, USA 62a: *Başlık* A: Muḥāfıẓ-ı Baġdād-ı Bihişt-ābād İken Ḳalaylı Aḥmed PāşāḤażretlerinüñ Pīşgāh-ı Saʿādetlerine ʿUbūdiyyet-nāmedür T
2 Devletlü, mekremetlü, ʿināyetlü efendüm, sulṭānum: -USA
3 dūş-be-dūş: rūşen be-dūş A
4 sidre-sīmālarına: sidre-i hümālarına USA
5 güşāde ḳılınduġı siyāḳında: ḳılınduġı siyāḳında Ö
6 benüm: -A, -Ö
7 cenāb-ı ber-ārende-i nüh ḳıbāb: cenāb-ı ber-ārende-i ḳıbāb A
8 iḳbālüñüzi: iḳbālüñüz USA
9 peyveste: cuyūşına A
10 āmīn: -USA
11 devlet-ḫᵛāhları: dil-ḫᵛāhları Ö
12 *bi-mennihi teʿālā*: *bi-mennihi* H: *Allah Teala'nın ihsanıyla…*
13 müstemendānemüz: müstemendānemüze USA
14 cāme-i: ḫāme-i Ö
15 duʿā-yı devām-ı: duʿā-yı A, devām-ı USA
16 bir zebān-ı: bir zamān-ı A, birer zebān-ı USA
17 buyurup: buyurılup Ö

yı devletdür- merreten baʿde uḫrā, ser-i iḳbālümüze[1] sāye-i mekremet endāḫte [N 83b] itmekle farḳ-ı iḳbāl ü iftiḫarumuz, dāmen-i sipihre sāyīde olup ġalebe-i şevḳ ü iḫlāṣdan nāṣī devletlü[2] efendimüñ duʿā-yı ḫayrlarından ḫālī[3] geçen evḳatumuzı dūş-ı[4] ḥayāta bār ʿadd itmedeyüz. "Müfāvaża-ı kerīmelerinden sulṭānumsuz olan evḳāt ḥarām olsun." lafẓıyla luṭf u iltifāt buyurılmış. Allāh teʿālā muʿammer eyleye! Haḳḳ budur ki sulṭānum ḥażretlerinüñ sāye-i saʿādetlerinden tehī nūş[5] eyledügümüz şerbet-i ḥayāt, ʿAbdü'l-bāḳī Beg bendeñüz ile[6] bu duʿācuñuza nā-güvār olduġı[7] Ḫudā'ya ʿıyāndur. Elṭāf-ı ḫafiyye-i İlāhīden[8] müddet-i medīd[9], ḫāk-i ʿizzetleriyle[10] imrār-ı evḳāt [T 72a] teyessürinde[11] ümīdvāruz. Egerçi buʿd-ı ṣūrī sebebiyle ẓāhiren devletlü[12] efendümüñ meclis-i devletlerinden müfāraḳat-i ṣūrī nümāyāndur. Ammā evḳāt-ı şebān-rūzumuz[13] efendimüñ ẓikr ü fikriyle güẓār[14] idüp bir nefes sulṭānumuñ ḫayālinden ḫālī[15] olmamaġla gūyā hemān sulṭānumuñ meclis-i şerīflerinde dāʾire-nişīn-i zānū-yı edeb olmış meşābesindeyüz. Cenāb-ı Ḫudā, cemīʿ-i taṣavvurātumuzı[16] ḳarīben taṣdīḳe cilveger [N 84a] eyleye, āmīn!

Devletlü[17], ʿināyetlü efendüm! Mekātīb-i[18] ʿaliyyeñüzüñ kelimāt-ı dil-peẓīr [A 72b] ve taʿbīrāt-ı ʿālem-gīri ve leṭāfet ü nezāket-i maʿnā-yı mülūkāne ve selāset-i elfāẓ ve ẓarāfet-i mezāyāları ile[19] derece-i nihāyetdedür. Medḥ ü taʿrīfi[20] mutażam-

1 iḳbālümüze: iḳbālümüzde Ö
2 devletlü: -USA
3 ḫālī: ḥālī USA
4 dūş-ı: rūşen-i A
5 nūş: -A
6 bendeñüz ile: bendeñüzle A, Ö
7 olduġı: olduġı Ö
8 İlāhīden: İlāhiyyeden Ö
9 medīd: serīr-i USA
10 ḫāk-i ʿizzetleriyle: ḫāk-ʿizzet ile Ö
11 teyessürinde: teʾsīrinde Ö
12 devletlü: -USA
13 şebān-rūzumuz: şebān-rūz A
14 güẓār: güẓer Ö, USA
15 ḫālī: ḥālī USA
16 taṣavvurātumuzı: taṣavvurātumuz A
17 āmīn, devletlü: -USA
18 mekātīb-i: mekātib-i A, Ö, USA
19 mezāyāları ile: mezāyālar-ile A, mezāyālaruña USA, mezāyāları Ö
20 nihāyetdedür, medḥ ü taʿrīfi: nihāyetdedür, medḥ taʿrīfi A, nihāyetdedür, medḥ ü taʿrīfde Ö, nihāyetde medḥ ü taʿrīfi USA

mın bir duʿā-nāme taḥrīri, taşmīm olınmışken[1] sāʿī-nāme-berüñ ʿadem-i teʾḫīri icrā-yı mā-fiʾż-żamīre müsāʿid[2] olamadı. Lākin ne deñlü[3] medḥ ü tavṣīf olınur ise[4] inşā iden münşī çelebiye raciʿ olmaġla ḥaẓẓ itmeyeler, mülāḥaẓası olınmışdur. Zīrā ḫāṭṭ[5] taʿrīfine geldükde ḫāṭṭ-ı ʿanberīne īhām[6] maʿnāsı çıḳmaġla kümeyt-i ḳaleme[7] bir miḳdār ʿinān-keş-i belāġat olmışdur[8]. İẓnleri ṣudūrı işāret buyurılur ise bundan ṣoñra vādī-i medḥ ü taʿrīfde[9] cevlān olınur, bāḳī[10].

105. Rāmī Efendi Ḥummā-zede Olduḳda Yazılmışdur[11]

[T 72b] Ḥażretlerinüñ ḥāşiye-i bisāṭ-ı iḳbāllerine[12] vażʿ-ı şīşe-i pür-şükūfe-i *ḫoş āmedī* ẕeylinde ber[N 84b]-dāşte-i teraḳḳī-ḫᵛāh-ı ʿizzetleri budur ki egerçi miḥan-ı seferiyye taḳarrübi ile[13] pursiş-i ḫāṭırları[14], lāzıme-i rüsūm-ı ʿādī olduġı ḳarār-dādedür. Ammā ḫāne-i ʿālī-binā-yı[15] terkībleri, ḥavālegāh-ı ʿavārıż-ı ḥummeyyāt olmaḳ sebebiyle ehemm-i żarūriyyāt olmaġla pīş-res-i kārvān-ı işṭiyāḳ ḳılınur. Hemīşe dārū-yı şifā-ḫāne-i ʿināyet-i ilāhiyye ile bāliġ-i mertebe-i ʿāfiyet olmadan dūr olmayasız. Saʿādetlü teẕkere-i ṣānī[16] ḥażretlerinüñ Çūḳadārı İsmāʿīl bendeleri lisānından bi-ḥamdi'llāhi teʿālā[17], sencīde-i pīrāhen-i ʿāfiyet olduḳları ḫaberi merḳūmdan istimāʿ olınmaġla[18] keşṭī-i ḫāṭırumuz, telāş-ı mevce-i ıżṭırābdan[19] vā-reste olup lākin bahāne-i marīżāne ile saʿādetlü Bāḳī Beg Ḥażretlerinüñ

---

1 olınmışken: olınmış-iken Ö, USA
2 müsāʿid: müsāʿide A, USA
3 ne deñlü: ne-deñlü Ö, USA
4 olınır ise: olınırsa A, Ö, USA
5 olınmışdur, zīrā ḫāṭṭ: olmışdur, zīrā ḥaẓẓ A, olınmışdur, zīrā ḥaẓẓ USA
6 taʿrīfine geldükde ḫāṭṭ, ʿanberīne īhām: taʿrīfin-geldükde ḥaẓẓ, ġayrıya ibhām A, taʿrīfine geldükde ḥaẓẓ, ġayr-ı īhām USA
7 ḳaleme: ḳılmaġa USA
8 belāġat olmışdur: mümānaʿat olmışdı A, mümānaʿat olmışdur USA
9 taʿrīfde: taʿrīfinde Ö
10 bāḳī: -A, -Ö
11 H 57a, N 84a, Ö 88b, T 72a, USA 63a: *Başlık* A: Rāmī Efendi Ḥummā-zede Olduḳda Duʿā-yı Şifā Żımnında Taḥrīrdür USA
12 iḳbāllerine: iḳbāline A, USA
13 taḳarrübi ile: taḳrībiyle Ö, USA
14 ḫāṭırları: ḫāṭır A
15 ʿālī-binā-yı: ḫālī binā-yı A
16 teẕkere-i ṣānī: teẕkīre-i Nābī A
17 teʿālā: -A, -USA
18 merḳūmdan istimāʿ olınmaġla: İsmāʿīl Aġa'dan istimāʿ olmaġla A, istimāʿ olınmaġla Ö
19 ıżṭırābdan: ıżṭırāb A

[A 73a] pend-i ḫayr-ḫᵛāhāneleri ile kār-bend[1] olup maʿreke-i ḫūn-bār-ı peygāre-gīr olduġuñuz, reʾy-i rindānuñuza[2] ḥaml olınmışdur. Cenāb-ı İlāhī yegāne-i kevkeb-i burc-ı imkān olan ẕāt-ı nāzenīnüñüzi[3] maṭlaʿ-ı iḳbālden ve bu peder-i müştāḳa irāʾetden[4] muḳaddem, kevkeb-i ḥayātumuzı mütevārī-i maġrib-i fenā itmemek elṭāf-ı ḫafiyye-i İlāhīden der-ḫᵛāstdur, bāḳī[5].

106. Bu daḫı Şeyḫü'l-islām Ṣādıḳ Efendi Cānibine Yazılmışdur[6]

ʿİnāyetlü, semāḥatlü, veliyyü'n-niʿam efendüm, sulṭānum[7] ḥażretlerinüñ dāmen-i deryā-bār-ı sāḥa-i iḳbāllerine mevc-i dürer ve ārzū-yı eşk-bār resānīde[8] ḳılınup sezā-yı gūş u[9] gerden-i icābet[10] olacaḳ leʾālī-i daʿavāt endāḫte-i sāḥil-i semāvāṭ ḳılınduġı ḫilālde[11] ʿarża-dāşt-ı dāʿī-i dīrīneleri budur ki cenāb-ı terkīb-bend-i[12] nüsḫa-i āferīniş celle şānuhu, bihterīn-i kelime-i[13] ṣaḥīfe-i kāʾināt olan vücūd-ı mekārim-nümūdların taṣrīfāt-ı eyyāmdan maṣūn idüp hemvāre ṣadr-ı vālā-yı dārü'l-iftā-yı[14] muʿallāda müstedām eyleye, āmīn[15]. Benüm saʿādetlü, ʿināyetlü, semāḥatlü veliyyü'n-niʿam[16] efendüm, sulṭānum ḥażretleri! Ḳudemā-yı[17] ẕevī'l-buyūt-ı Şehbā'dan Müvaḳḳaʿ-zāde Esʿad Efendi'nüñ[18] ābā vü ecdādı, ʿināyetlü

1 pend-i ḫayr-ḫᵛāhāneleri ile kār-bend: pend-i ḫayr-ḫᵛāhāneleri ile kār-ı ser Ö, pend-i ḫayr-ḫᵛāhānları ile kār-bend USA
2 rindānuñuza: rindāneñüze Ö
3 nāzenīnüñüzi: nāzenīnüñ USA
4 müştāḳa irāʾetden: müştāḳ-ı irādetden USA
5 bāḳī: -A, -Ö
6 A 73a-A 131a, H 57b-H 114a, Ö 89a, T 73a-T 140b, USA 63b-USA 121a: *Başlık* A: Şeyḫü'l-islām *sellemehu's-selām (Allah ona esenlik versin.)* Meḥmed Ṣādıḳ Efendi Ḥażretleri Pīşgāh-ı Faẓīlet-penāhlarına Ricā-nāme Siyāḳında Taḥrīrdür T
7 ʿİnāyetlü, semāḥatlü, veliyyü'n-niʿam efendüm, sulṭānum: -USA
8 mevc-i dürer ve ārzū-yı eşk-bār resānīde: mevc-i dürer ve ārzū-yı eşk-bār pürsānīde A, fevcdār-ı eşk-bār resānīde Ö, mevc ü ārzū-yı eşk-bār resānīde USA
9 sezā-yı gūş u: serā-yı gūş USA
10 gerden-i icābet: gerdūn-ı ʿarāyiş-i icābet A, gerden-i ʿarāyiş-i icābet Ö, gerdūn-ı icābet USA
11 ḫilālde: ḫilālinde USA
12 dīrīneleri budur ki cenāb-ı terkīb-bend-i: dīrīnleri budur ki cenāb-ı terkīb-bende-i A, dīrīneleridür ki cenāb-ı terkīb-bend-i USA
13 kelime-i: -USA
14 ṣadr-ı vālā-yı dārü'l-iftā-yı: dārü'l-iftā-yı A, maṣdaru'l-iftā-yı Ö
15 āmīn: -USA
16 benüm saʿādetlü, ʿināyetlü, semāḥatlü veliyyü'n-niʿam: benüm ʿināyetlü, semāḥatlü veliyyü'n-niʿam A, Ö, benüm ʿināyetlü USA
17 sulṭānum ḥażretleri! Ḳudemā-yı: sulṭānum ḥażretleri! Ḫidemāt-ı A, Ḳudemā-yı USA
18 Müvaḳḳaʿ-zāde Esʿad Efendi'nüñ: Esʿad Efendi bendelerinüñ USA, Müvaḳḳaʿ-zāde Aḥmed Efendi'nüñ Ö

efendümüñ müntesibān-ı[1] ḫānevāde-i ʿizzetlerinden olup kendileri[2] daḫı ḥiṣṣe-i ʿubūdiyyet-i mevrūṣesinden ġayrı ʿināyetlü[3] sulṭānum ḥażretleri mesned-i dāru'ş-şerʿ-i Şehbā'ya sāye-endāz-ı iclāl olduḳları eyyāmda[4], silk-i ġulāmān-ı ḫāṣṣeye[5] insilāk şerefine fāʾiz olup beyne'l-emṣāl intisāb-ı dergāh-ı āsmān-ʿayāruñuz [A 73b] ile[6] mübāhī geçinür iken[7] el-ḥamdu li'llāhi teʿālā[8], şimdi sulṭānumuñ şecere-i ḳadīmü'l-aṣl-ı devletleri [T 73b] bār-āver olup sāye-nişīn-i intiẓār olan bendeleri[9], ḥavṣala-i istiʿdādına münāsib ḥiṣṣe-i meyve-i merām ile şīrīn-kām idecek zamānlar[10] ẓuhūra gelmekle bu dāʿīlerinüñ nāme-i[11] şefāʿatin dāmen-i recā gibi bāz itmekle[12] niyāzmend olduḳlarına bināʾen küstāḫāne[13] taḥrīk-i dıraḫt-ı himmete cesāret olındı. Bāḳī kerem ü iḥsān saʿādetlü, semāḥatlü, mekremetlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür[14].

107. Rāmī Efendi Reʾīsü'l-küttāb Olduḳda Taʿbīrāt-ı Dil-peẕīr ile İrsāl Eyledügi Tesvīd ve Ġāyet Bī-naẓīr Tehniyyet-nāmedür ki Beyān Olınur[15]

Merdümek-i heft perde-i çeşmümden eʿazz ü ekrem ve naḳdīne-i ʿömr-i girān-māyemden[16] eşref ü aḳdem; saʿādetlü, mekremetlü, vālā-menziletlü oġlum, ümīdgāhum, ʿālī-cāhum, efendüm[17] ḥażretlerinüñ hem-rütbe-i mıṣṭar-ı rüʾūs olan mesned-i saʿādet-meʾnūsları pāyına[18] peyveste nerdübān-ı mevzūn-pāye-i

1 müntesibān-ı: müntesebāt-ı A, USA
2 kendileri: kendüleri USA
3 ġayrı ʿināyetlü: -USA
4 eyyāmda: eyyāmdan A, USA
5 ḫāṣṣeye: ḥiṣṣeye A, ḥiṣṣeye-ye USA
6 ʿayāruñuz ile: ʿayāruñuzla USA
7 geçinür iken: geçinürken A, Ö, USA
8 *el-ḥamdu li'llāhi teʿālā*: *bi-ḥamdihi subḥānehu ve teʿālā* A, USA, *bi-ḥamdi'llāhi teʿālā* Ö: *Hamd Allah Te'ala içindir.*
9 bendeleri: bendelerin Ö
10 şīrīn-kām idecek zamānlar: şīrīngāh idecek zamānlar A, şīrīn-kām idecek zamānları USA
11 dāʿīlerinüñ nāme-i: dāʿīleri Nābī A, dāʿīlerinüñ Nābī USA
12 recā gibi bāz itmekle: recā gibi bāz itmegi A, ber-cā gibi bāz itmegi USA
13 olduḳlarına bināʾen küstāḫāne: olduḳlarına bināʾen kestāne A, olduḳları bināʾen küstāḫāne USA
14 Bāḳī kerem … sulṭānum ḥażretlerinüñdür: Bāḳī luṭf u kerem; semāḥatlü, mekremetlü sulṭānumuñdur Ö, Bāḳī USA
15 H 58a, N 85a, Ö 90a, T 73b, USA 64a: *Başlık* H: Rāmī Efendi Reʾīsü'l-küttāb Olduḳda Taʿbīrāt-ı Dil-peẕīr ile İrsāl Eyledügi Ġāyet Bī-naẓīr Tehniyyet-nāmedür Ö
16 girān-māyemden: girān Ö, girān-māyeden USA
17 ʿālī-cāhum, efendüm: ʿālī-cāhum, efendi Ö, USA
18 pāyına: bābına A

pençe-i fermān pīşgāhında heyʾet-i mütevāżıʿāne ve tehniyyet-gūyāne ile imżā-yı benefşe-sīmā-yı mübārek bād keşīde ḳılınduġı zemīnde nihāl-i ḫāme-nümā bu reng üzre terbiye-i nev-bāve-i inhā budur[1] ki benüm ser-māye-i ḥayāt ve vesīle-i mübāhātum, kerīmü'ş-şānum, oġlum, efendi ḥażretleri! Bir rūz-ı fīrūz ki ġurre-i ʿĪd-i[2] Nevrūz, kāse be-kef gedā-yı āsitān idi. Nā-gāh [T 74a] ḫarābe-i ber-hem-zede-i binā-yı vücūd-ı nizārumuz dāʾiresinde sinīn-i [A 74a] çendīnden berü süpürde-i gerd-i[3] nisyān ve ārāmişgeh-i būm-ı ḥırmān olan endūhgede-i [N 85b] ḫāṭırumuz kilīdi[4], ḫod-be-ḫod būsegāh-ı miftāḥ-ı ġayb olup ḳuvvet-i[5] nesāʾim-i rūḥāniyle derīçe-i[6] sır hem-ḥāl-i girībān-ı ṣubḥ oladüşdi. Ferş-i dil-keşinde ḫiẓ-met-i rüft ü rūb[7] içün merġūle-i ġavānī-i cinān ile[8] gülāle-i müşgīn-i ḥavrā miyā-nında ẓāhir olan ġavġā-yı keş-me-keş revzen-i sāmāndan vezān olan bād-ı sün-bül-bīz-i[9] bihişt hezār daḳāyıḳ-ı taʿbīrāt-ı nerm-tār-ı bend ile güçle muʿāḳade-i tevfīḳe muvaffaḳ olabildi. Ferrāşān-ı çāpük-dest-i ġaybī[10] zemīn-i dil-nişīne bu[11] gūne bisāṭ-ı bedīʿ u'n-naḳş-ı inbisāṭ güsterde eylediler ki rīş-i cān, rişte-i ḥāşiyesin fetīl-i merhem-ālūd gibi[12] der-āġūş idüp naḳş-ı nigār-ı saḳf-ı[13] mīnū ẕevḳ-ı temāşā-sıyla nīm-rāhda ḥayrān ve güşāde-dehān ḳaldılar. Fevvāreleri, ruḫsāre-i[14] Bircīs ü Nāhīd'e[15] pā-zede-i gül-āb vesāḥa-i semāda viʿā-yı Cedy u Ḥamel'i sīr-āb eylediler. Bu tertīb-i nā-būd ve tezyīn-i nā-nümūd ile kühen-ḫarābe-i żamīrümüzüñ ḥikmet-i taʿbīrinde ḥayrān[16] ve netīce-i kāra nigerān [N 86a] iken nā-gāh mübeş-şirān-ı[17] [T 74b] dīvān-ḫāne-i iḳbāl, birbirin pā-māl ṭarīḳıyla[18] āsitāne-i sāmiʿa-i

1 bu reng üzre terbiye-i nev-bāve-i inhā budur: bu reng üzre terbiye-i bu bāve-i inhā budur A, bu reng üzre terbiye-i nev-bāde-i inhādur Ö
2 ʿīd-i: ʿīd ü A, Ö
3 çendīnden berü süpürde-i gerd-i: çendīdeden berü süpürde-i gerd-i A, çendīdeden berü süpür-de-i gerde-i USA
4 kilīdi: kilīd USA
5 ḳuvvet-i: ḳuvve-i A
6 derīçe-i: derece-i A
7 ḫiẓmet-i rüft ü rūb: ḫıdmet-i reft-i durūb USA
8 cinān ile: cinān-ile A, USA
9 sünbül-bīz-i: sünbül-i neyyir-i A, USA
10 ferrāşān-ı çāpük-dest-i ġaybī: ferrāşān-ı ʿaynī A, ferrāşān-ı çāpük-dest-i ʿaynī USA
11 bu: bir Ö
12 merhem-ālūd gibi: merhem-ālūdı A
13 saḳf-ı: şefḳat-ı A
14 ruḫsāre-i: ruḫsār-ı USA
15 Nāhīd'e: Nāhīd'i A, Ö
16 taʿbīrinde ḥayrān: ü taʿbīrinde ḥayrān A,Ö
17 nā-gāh mübeşşirān-ı: nā-gāh müyessirān-ı A
18 ṭarīḳıyla: ṭarīḳ ile Ö

müştāḳānemüzde[1] āvāze-i ṭabl-ı beşāreti günbed-i[2] gerdūna īṣāl eylediler ki cān-ı nā-tüvān[3], rāh-ı gūşdan istiḳbāle şitābān ve serāʾir-i[4] aḥvālden pürsān olduḳda bu naġme ile zemzeme-pīrā-yı[5] müjde-bād oldılar ki

(Beyt)[6] **Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün**
Müjde ey dil[7] ki bahār-ı çemen-efrūz āmed
Şeb be-reft ez-ser-i sermā-zedegān rūz[8] āmed

(Neşr[9]**)** bi-ḥamdi'llāh, nevāṣī-i [A 74b] siyeh-i ser-nüvişt-i evrāḳ sepīde-i bāmdād-ı murād[10] ile münevver ve girībān-ı çāk-ḫorde-i aḳlām, ʿabīr-i tebşīr ile muʿaṭṭar oldı ve cebhe-i kelimāt, rīk-i zer-efşān ile hem-nigār-ı ruḫsāre-i ʿarūs ve ḫavātim-i taʿbīrāt-ı bedāyiʿ-i[11] istiʿārāt ile hem-cilve-i düm-i ṭāvūs oldı. Ḳaṭāyiʿ-i ḥurūf-ı ʿanber-rīze[12] micmere-i ẕevḳ-ı derārīden[13] neft-ı sipend-i āteş-i şevḳ olup vażʿ-ı nā-hemvāre devrān[14] kenāre-i evrāḳ gibi bürīde-i miḳrāṣ-ı nisyān ve üftāde-i zīr-i pāy-ı[15] ḫiẓlān ḳaldı. Bir maḥbereden[16] muḥassināt-ı elfāẓ-ı sencīde burc-ı Delv'den lāmiʿ olan māh-ı münīr-engīz-i Kenʿānī-ṣıfat, tesḫīr-i Zelīḫā-yı mezāyāya der-kār [N 86b] ve nāy-ı rengīni[17], ṣarīr-i ḫāme-i münşiyāne naġamāt-ı ḫurūş-engīz ile ḫānḳāh-ı[18] çār-kūşe-i evrāḳı, semāʿ-ḫāne-i külehdārān-ı[19] maʿānī itmege medār oldı. Ṣufūf-ı[20] mevc-ender[T 75a]-mevc-i maḥāsin-i inşā, süṭūr-ı

---

1 müştāḳānemüzde: müştāḳānemüze Ö
2 beşāreti günbed-i: beşāret-i günbed-i A
3 ki cān-ı nā-tüvān: ki cān-ı nā-tüvāna Ö
4 serāʾir-i: serīr-i A
5 istiḳbāle şitābān ve serāʾir-i aḥvālden pürsān olduḳda bu naġme ile zemzeme-pīrā-yı: -Ö
6 müjde-bād oldılar ki beyt: müjde-bād oldılar A, müjde-bād oldılar ki USA
7 ey dil: ānīd USA
8 Beytin manası: *Ey gönül, müjde! Çemenleri yeşerten bahar geldi. Soğuktan üşümüş kimselerin başındaki gece bitti, gün geldi.*
9 neşr: -A, -USA
10 bāmdād-ı murād: bād-ı murād-ı midād USA
11 bedāyiʿ-i: bedīʿ-i A, Ö, USA
12 ʿanber-rīze: ʿanber-rīz USA
13 derārīden: ẕerārīden Ö
14 neft-ı sipend-i āteş-i şevḳ olup vażʿ-ı nā-hemvāre devrān: neft-ı sipend-i āteş-i şevḳ olup vażʿ-ı nā-hemvār devrān Ö
15 pāy-ı: ü bālā-yı Ö
16 maḥbereden: muḫbire-i dil-şād-ı A
17 nāy-ı rengīni: nāy-ı rengīn Ö, nādī-i rengīni USA
18 ḫurūş-engīz ile ḫānḳāh-ı: ḥurūs-engīzle ḫānḳāh-ı A, ḫurūş-engīz ile Ö
19 külehdārān-ı: külehdārāna USA, külehdān-ı Ö
20 itmege medār oldı, ṣufūf-ı: itmeklige medār oldı, ṣufūf-ı Ö

berevāt-ı humāyūn gibi libās-ı zer-nigār ile cilveger ve ḳavālib-i pīç-ender-pīç-i ferāʾid-i imlā[1] bālā-yı ʿarāʾis-i maʿnāda ṭuġrā-yı müẕehheb gibi muraṣṣaʿ[2] ve mücevher oldı. Metāʿ-ı feṣāḥat, zīver-i revācgāh-ı ibtidāʿ ve cevāhir-i belāġat-ı pīrāye-i[3] mürsele-i iḫtirāʿ olacaḳ zamānlar[4] geldi diyü tertīb-i nesīb-i ġarīb eyledüklerinde bu mest-i raḥīḳ-i[5] ihtizāz bu ebyātuñ īżāḥı ve bu işāretüñ[6] ifṣāḥı emrinde dest[7]-efrāz-ı niyāz olduġum görüp bu yüzden perde-ber-endāz-ı[8] muḥaddere-i rāz oldılar ki[9], ey pā-beste-i dām-ı intiẓār! Zamān-ı medīdden berü rīşte-i[10] āmāl-i bedel-i mākū-yı bī-ḳarār-ı ṭaleb olduġuñuz ḳumāş-ı ḫoş-reng-i [A 75a] kārgāh-ı murād endāze-i ḫayyāṭ-ı ʿināyetle bālā-yı niyāzuñuza[11] çesbān düşüp ve peyġūle-i teng ü tār-ı ārzūmendīde pervānesi olduġuñuz şemʿ ehl-i enfās-ı ṣādıḳāne berekātında fürūzān olup ḥālen [N 87a] nādire-i zamān[12] ve ferīde-i eṣdāf-ı ekvān, maşrıḳ-ı envār-ı[13] maʿārif, seḥāb-ı nīsān-ı ʿavārif, ser-āmed-i inşā-ṭırāzān-ı nev-īcād, ṣadr-ārā-yı maʿmūre-i süḫan-ābād, ḳıble-i[14] küttāb-ı aḥkām, neḳāve-i aṣḥāb-ı aḳlām, maḫdūm-ı nesīb ü ḥasīb[15] ve ciger-pāre-i lebīb ü edīb, Ḥażret-i [T 75b] Rāmī Efendi, *sellemehu'llāhu teʿālā*[16], cāẕibe-i istiʿdād-ı māder-zād ile aʿlā-yı merātib-i ḫᵛācegān-ı dīvānī ve esnā-yı[17] menāṣıb-ı ḳalem-rev-i ḫāḳānī olan rütbe-i ʿulyā-yı riyāsete bi'ṭ-ṭarīḳ ve'l-istiḥḳāḳ[18] revnaḳ-efzā-yı teşrīf olmaġla ṣadr-ı riyāset, mütefaḳḳid-i reh-i[19] güm-kerde-yāb-ı mest-i iʿtizāz[20] ve mütaṣaddī-i ihtizāz olup der-ḥāl ḳalem ser-çeşme-i devātdan[21] tecdīd-i vużūʾ ile seccāde-i evrāḳ

1 imlā: imlā-yı Ö
2 muraṣṣaʿ: merżaʿ USA
3 pīrāye-i: pīrāne-i A, USA, pīrāye-i vesīle-i Ö
4 olacaḳ zamānlar: olıcaḳ zamānlar Ö, olıcaḳ zamānları USA
5 diyü tertīb-i nesīb-i ġarīb eyledüklerinde bu mest-i raḥīḳ-i: diyü tertīb-i nişīb-i ġarīb eyledüklerinde bu mest-i raḥīḳ-i Ö
6 işāretüñ: işārātuñ A, Ö
7 dest: dest dest USA
8 olduġum görüp bu yüzden perde-ber-endāz-ı: olduġum görüp bu yüz perde-endāz-ı USA
9 muḥaddere-i rāz oldılar ki: muḥaddere oldılar ki A, muḥaẓẓire-i rāz oldılar ki USA
10 berü rīşte-i: berī rīşe-i A
11 niyāzuñuza: niyāz-gūne USA
12 zamān: -A
13 maşrıḳ-ı envār-ı: maşrıḳ-enver-i A, müşerref-i envār-ı USA
14 ḳıble-i: ḳıla A
15 nesīb ü ḥasīb: ḥasīb ü nesīb Ö
16 *Allah Teala ona esenlik versin.*
17 esnā-yı: ustā-yı A, Ö
18 ve'l-istiḥḳāḳ: ve'l-istiḥḳāḳ ve Ö, USA
19 mütefaḳḳid-i reh-i: mefḳad-ı reh-i USA
20 iʿtizāz: iʿtiẓār USA
21 devātdan: devrāndan A

üzre secde-i şükre[1] ser-endāz ve enāmil-i ʿUṭārid-i āsmānī *aʿṭi'l-ḳavse li-rāmīhā*[2] mażmūnı ile perdāz[3] oldılar diyü dāmān-ı sāmiʿa-i cānı pür-güher-i tebşīr itdüklerinde eşk-i nā-geh[4] ẓuhūr-ı sürūrdan ceyb ü kenār-ı ḥasretiyāna[5] meze-i süfre-i cevher-fürūşān gibi[6] nümāyiş bağladı. *El-ḥamdu li'llāh ṣumme el-ḥamdu li'llāh*[7] [N 87b]

(Beyt)[8] **Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün**
Gördük güşāyiş-i gül-i maḳṣūdı ṣolmadın
Ser-menzil-i murāda irişdük yorılmadın

(Neşr) el-ḥaḳ, bu[9] peyām-ı ḥayāt-efrūz[10] ki nefes-i ʿĪseviyle tār u pūd menzilesindedür, bu girīve-nişīn-i beytü'l-aḥzān-ı ḥirmānuñ dīde-i ġam-dīdesinden būy-ı pīrāhen-i Yūsuf [A 75b] ʿamelin[11] tecdīd eyledügi beyān-ı vāḳiʿ mertebesinden bile eṣdaḳdur. Bu peder-i pīrüñ ṣūr-ābe-i telḫ-i ḥayātı, kāviş-i sirişt-i[12] taḳdīr ile bu āna dek rīzān olmamaḳ, mücerred köhne-bahār-ı zindegānīde [T 76a] nihāl-i āmālinüñ bir vechile bār-āver olacaġın görmek içün mevḳūf-ı buḳʿa-i teʾḫīr idügi[13] müteʿayyin oldı.

(Beyt) **Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün**
İtdi eşer göñüldeki sūz u güdāzumuz
Ṣad şükr geçdi naḳd-i sirişk-i niyāzumuz

(Neşr) bu[14] dest-i sāḫte-i nevāle-rīz-i elṭāf-ı Rabbānī olan ḥıżr-ı[15] ʿināyet muḳabilinde secde-güẕār-ı[16] şükr-i Bārī içün ser-tā-ser aʿżā-yı ḫᵛāhişger-i manṣıb-ı pīşānī

---

1 secde-i şükre: secde-i şükr-i A, sencīde-i şükr-i USA, sencīde-i şükre Ö
2 *Yayı, okçuya ver.*
3 mażmūnı ile perdāz: mażmūnı ile pervāz USA
4 eşk-i nā-geh: eşk-nā-geh A
5 ḥasretiyāna: ḥasretiyān USA
6 fürūşān gibi: fürūşān A, Ö, USA
7 *Hamd Allah içindir, sonra hamd (yine) Allah içindir.*
8 *ṣumme el-ḥamdu li'llāh*beyt*:* -A, *ṣumme el-ḥamdu li'llāh* naẓm Ö
9 neşr; el-ḥaḳ, bu: ancaḳ, bu A, el-ḥaḳ, bu USA
10 -efrūz: -efzūn A
11 ʿamelin: ġamın A
12 sirişt-i: ser-sünnet-i USA
13 idügi: itdügi Ö
14 (beyt) İtdi eşer … … niyāzumuz (Neşr) bu: İtdi eşer göñüldeki … sirişk-i niyāzumuz; bu A, (beyt) bu USA, İtdi eşer göñüldeki … niyāzumuz (Neşr) bu Ö
15 olan ḥıżr-ı: olan ḥażret-i A, olan ḫıżr-ı Ö, ḥıżr-ı USA
16 -güẕār-ı: -güẕārī-i Ö

ve tamām-ı ḥavvās u ḳuvā terāküm-i neşāṭla dest ü dehānından rübāyende-i[1] ḫāṣṣe-i ḫandānī olmışlardur. Vāḳıʿan, bu intihā-yı merātib-i mübeşşer[2] içün ḫazāʾin-i şükre her ne ḳadar dest-bürd-i[3] tārāc olmaḳ olınur ise[4] yine ber-vefḳ-i[5] dil-ḫᵛāh lemʿa-i şükre ẓafer[6] nā-müyesserdür. [N 88a] Zīrā ḫudāvend-i kerīm, ārzū-yı çend-sālemüzi naḳd der-ceyb itdüginden ġayrı cenāb-ı şerīfüñüz gibi ḳābiliyyet-i baḫt ve maʿrifet-i ṣarfdan[7] mürekkeb ve ʿaḳl-ı maḥż ve ʿilm-i taṣavvurdan muḫammer[8], mekārim-i aḫlāḳ ve maḥāsin-i eşfāḳ ile yegāne-i āfāḳ[9] bir cevher-i kem-yābı ṣarrāf-ı maḳādīr-senc-i[10] rūzgār żāyiʿ itmeyüp şāyān-ı istiʿdādı olan rütbe-i sāmiyeye īṣāl eyledügi[11] daḫı mūcib-i taḥşiye-i mütūn-ı teşekkür ider. Ḥażret-i nasaḳ-baḫş-ı tertīb-i vücūd celle şānuhu, rütbe-i ʿaliyyeñüzi vücūd-ı şerīfüñüz ile żımn-ı[12] ferāʾiżde müstetir-i vācibāt gibi saʿd-ender-saʿd ve [A 76a] āġūş-ı ṣıyāmda muḫtefī Ḳadr gibi mübārek-ender-mübārek idüp ṣalāt-ı [T 76b] pençgāh-āsā fātiḥasın ḳarīn-i[13] muḳaddimetü'l-ḫayr-ı[14] ḥamd ü ṣenā itdügi gibi ḫātimesin daḫı zemīn-i[15] ḳaʿde-i emn ü selām eyleye, āmīn! *Bi-ḥurmeti raḥmeten li'l-ʿālemīn*[16]. Sāye-i ʿināyet-i[17] Ḥafīẓ ve Selām ḥażerde saḳf-ı bām ve seferde ḳubbe-i ḫıyām gibi farḳ-ı ʿizzetüñüzde viḳāyeger[18] ola. Cenāb-ı kerīmu'ş[N 88b]-şānuñuz daḫı bu ʿaṭiyye-i ilāhiyyenüñ edā-yı şükri içün pā-der-gil-māndegān-ı iḥtiyācdan kemend-i iḥsān ve[19] dil-ḫastegān-ı lā-ʿilācdan dārū-yı dermānı[20] dirīġ buyurmamaḳ ümīd olınur. Dest-gīri-i bī-kesān-ı belā-gerdān ṣadaḳa-i[21] cāh ü celāl ve çāre-sāzī-i derdmendān[22] zekāt-ı ʿizz ü iḳbāl

1 rübāyende-i: zebānīde-i USA
2 mübeşşer: mübeşşere A
3 ne ḳadar dest-bürd-i: ne-ḳadar dest-bürd-i A, ne ḳadar destyār-ı Ö, USA
4 olınır ise: olursa Ö
5 ber-vefḳ-i: -A
6 ẓafer: -USA
7 ṣarfdan: ṣadefden USA
8 ve ʿilm-i taṣavvurdanmuḫammer: ʿilm-i mutaṣavverden mücemmer A, USA
9 eşfāḳ ile yegāne-i āfāḳ: eşfāḳla yegāne-i āfāḳ A
10 -senc-i: -Ö
11 īṣāl eyledügi: īṣāl eyledügi Ö
12 żımn-ı: ṣaḥn-ı A
13 ḳarīn-i: -A
14 muḳaddimetü'l-ḫayr-ı: muḳaddime-il-ḫayr-ı A
15 zemīn-i: rehīn-i USA
16 āmīn. *Bi-ḥurmeti raḥmetin el-ʿālemīn*: -USA: *Alemlere rahmetin hürmetiyle…*
17 ʿināyet-i: -Ö
18 ʿizzetüñüzde viḳāyeger: ʿizzetüñüzde viḳāyeñüz Ö, ʿizzetde viḳāyeger USA
19 iḥsān ve: iḥsānı ve Ö, iḥsānı USA
20 dermānı: dermān USA
21 ṣadaḳa-i: ṣadaḳāt-ı Ö
22 çāre-sāzī-i derdmendān: çāre-sāzī-i derdmende A, çāre-sāzī-i dermān-ı derdmendān USA

idügi meşhūd-ı bāṣıra-ı ʿilm ü ʿirfānuñuzdur. Bu peder-i ciger-sūzuñuz daḫı aḳṭār-ı arāżī-i muḳaddese-i feṭānetden[1] enfās-ı ḳudsiyye ve aḥvāl-i maʿneviyye ricālinden cenāb-ı şerīfüñüz ve[2] veliyyü'n-niʿam-ı ʿālem, āṣaf-ı zamān, ṣadr-ı[3] ṣudūr-ı devrān; devletlü, ʿināyetlü efendimüz ḥażretleri içün[4] isticlāb-ı nefes-i himmet ve istiḥṣāl-i duʿā-yı ʿömr ü devlet itdügümüz ġāʾile-i sümʿa ve riyādan muʿarrā maʿnādur. *Bāḳī hemīşe dūst be-kām ve bā-ʿayş-ı ṣafā ber-devām bād* [5].

108. Reʾīs iken Bu daḫı Rāmī Efendi'ye İrsāl Olınmışdur[6]

Saʿādetlü, mekremetlü, ʿināyetlü, mürüvvetlü[7], nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, ʿazīz ü[8] mükerrem-i ser-tācum, oġlum[9], [T 77a] efendi ḥażretlerinüñ maḳām-ı ʿālīlerine şāyān taʿẓīmāt u tekrīmātı[10] muḥtevī daʿavāt-ı bāhirü'l-berekāt ihdāsı żımnında ʿarża-dāşt-ı dil-ḫᵛāhī[11] budur ki benüm ʿināyetlü, mürüvvetlü, merḥametlü[12] efendüm, oġlum, sulṭānum[13] ḥażretleri! Eşref-i aḥyānda mülaṭṭife-i girāmīleri Bāḳī Beg dāʿīlerinüñ Ḥüseyin nām çūḳadārı ile[14] vāṣıl [A 76b] olduḳda resm-i suṭūrı semāvāt-ı mübāhāta mirḳāt-ı ʿurūc olmışdur. Ḥażret-i Allāh[15] ẕāt-ı bī-miṡālüñüzi maḥfūẓ-ı viḳāye-i emān eyleye! Meṭāvī-i kerem-nāmelerinde[16] işāret buyurılan mādde ki devletlü, ʿināyetlü, merḥametlü[17] veliyyü'n-niʿam, ṣadr-ı aʿẓam efendimüz ḥażretlerinüñ ḫāk-pāy-ı devletlerine taḥrīrinüñ taḳṣīridür, vāḳıʿan, ehemm-i

---

1 feṭānetden: fıṭānından A, Ö
2 ve: -A, -USA
3 ṣadr-ı: ṣadr u A, Ö
4 ḥażretleri içün: içün USA, ḥażretleri-çün Ö
5 *bāḳī hemīşe dūst be-kām ve bā-ʿayş-ı ṣafā ber-devām bād*: *hemīşe dostī be-kām ve ʿayş u ṣafā ber-devām bād* A, *hemīşe dūst be-kām bā-ʿayş u ṣafā ber-devām bād* Ö, USA: *Bâkî, her zaman dostlar isteklerine ulaşsın; ve (ömürleri) eğlence ve mutlulukla devam etsin.*
6 H 60b, Ö 93a, T 76b, USA 67a: *Başlık* A: Rāmī Efendi Cānibinedür Ö, -USA
7 Saʿādetlü, mekremetlü, ʿināyetlü, mürüvvetlü: Saʿādetlü, mekremetlü A, Saʿādetlü, mekremetlü, ʿināyetlü Ö, Saʿādetlü, mürüvvetlü USA
8 ü: -A, -USA
9 oġlum: -USA
10 tekrīmātı: tekrīmāt-ı A, USA
11 ʿarża-dāşt-ı dil-ḫᵛāhī: ʿarża-dāşt-ı devlet-ḫᵛāhī Ö
12 ʿināyetlü, mürüvvetlü, merḥametlü: ʿināyetlü, merḥametlü A, Ö
13 efendüm, oġlum, sulṭānum: efendüm, oġlum A, efendi, oġlum Ö, efendüm, sulṭānum USA
14 dāʿīlerinüñ Ḥüseyin nām çūḳadārı ile: Ḥüseyin nām çūḳadārla A, dāʿīlerinüñ Ḥasan nām çūḳadārıyla Ö, dāʿīlerinüñ Ḥüseyin nām çūḳadārıyla USA
15 Allāh: ilāh USA
16 kerem-nāmelerinde: kerem-nāmelerinden A
17 ʿināyetlü, merḥametlü: merḥametlü, ʿināyetlü USA

umūrumuz, ol[1] ʿarżuḥāl olup ve muḳaddemen taḥrīr daḫı olınmışken[2] İbrāhīm bendeñüzüñ ḥareketi, tā-be-hengām vāḳiʿ telāş ile teslīm olınmayup birkāç gün ṣoñra bu ṭarafda mānend-i[3] pīş-taḫta-i nisyān olduġı nümāyān olıcaḳ dendān-ı ne-dāmet leb-i teʾessüfümüzi[4], mecrā-yı ḫūn-ı gül-gūn eyledi. Ammā ne çāre mürġ-i furṣat, pervāzā gelmiş bulunup īṣāle imkān olamamışdur, bāḳī[5].

109. Dībāce-i Mektūb-ı Merġūb el-Rāmī Efendi'ye[6]

Oġlum efendi[7] ḥażretlerinüñ kenār-ı ufuḳ-sā-yı nişīmen-i semālarına[8], nevāle-i ifṭāriyye-i [T 77b] duʿā miṣāl, hilāl-i Şevvāl nihāde ḳılınduġı zemīnde maʿrūż-ı peder-i vālā[9]-güsterleri budur ki bī-dimāġī-i rūzedārī, fekk-i[10] dehān-ı taʿbīre müsāʿid ve kīse-i taḫliyye-i müteḫayyile[11], mühür-zede-i imsāk bulınmaġla müʾeẕẕin-i ḫoş-ṣarīr-i ḳalem, mināre-i penc-pāye-i enāmili ṣāʿid olamaduġından iʿtiẕār-ı ṭarīḳ ile[12] ḳandīl-i şuʿūr-ı nā-sūḫte; bu maḳāl-i bī-meʾāl-i nā-efrūḫte ile āvīḫte-i derīçe-i beyān ḳılınur ki[13]…

110. Ḫʿāce-i Ḥażret-i Şehryārī, es-Seyyid Feyżu'llāh Efendi'nüñ Erżurūm'dan Āsitāneye Geldükde Nüvişte dür ki Ẕikr Olınur[14]

Saʿādetlü, semāḥatlü, mürüvvetlü, mekremetlü, ʿināyetlü[15], veliyyü'n-niʿam efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ hem-rütbe-i pīş-ṭāḳ-ı [A 77a] sipihr-i berīn

---

1 taḳṣīridür, vāḳıʿan, ehemm-i umūrumuz, ol: taḳṣīridür, vāḳıʿan, ehemm-i umūrumuz, o Ö, taḳṣīridür, vāḳıʿan, umūrumuz, ol USA

2 taḥrīr daḫı olınmışken: taḥrīr daḫı olınmış-iken A, daḫı taḥrīr olınmış-iken USA, taḥrīr daḫı olınmış-iken Ö

3 gün ṣoñra bu ṭarafda mānend-i: gün ṣoñra mānende-i A, gün ṣoñra bu ṭarafda mānde-i Ö

4 teʾessüfümüzi: teʾessüfümüz A, USA

5 bulunup īṣāle imkān olamamışdur, bāḳī: bulınup īṣāl mümkin olamamışdur Ö, bulınup īṣāle imkān olamamışdur, bāḳī USA

6 H 61a, Ö 93b, T 77a, USA 67b: *Başlık* A: Dībāce-i Mektūb Ö, -T, USA

7 oġlum efendi: -USA

8 semālarına: sīmālarına Ö

9 vālā: dilā Ö

10 rūzedārı, fekk-i: rūzde-dārı, fekk-ü USA

11 müteḫayyile: -Ö, -USA

12 iʿtiẕār-ı ṭarīḳ ile: bir ṭarīḳ-ile A, iʿtiẕār-ı ṭarīḳ-ile USA

13 nā-efrūḫte ile āvīḫte-i derīçe-i beyān ḳılınır ki: nā-efrūḫte ile āvīḫte-i derīçe-i beyān ḳılınır A, nā-fürūḫte ile āvīḫte-i beyān ḳılınır ki Ö, efrūḫte ile āvīḫte-i derīçe-i beyān ḳılınır ki USA

14 H 61a, N 89a, Ö 93b, T 77b, USA 67b: *Başlık* H: Ḫʿāce-i Ḥażret-i Şehryārī, es-Seyyid Feyżu'l-lāh Efendi'nüñ Erżurūm'dan Āsitāneye Teşrīfleri Eṣnāsında Nüvişte ve İrsālidür T

15 Saʿādetlü, semāḥatlü, mürüvvetlü, mekremetlü, ʿināyetlü: Saʿādetlü, semāḥatlü, mekremetlü, ʿināyetlü A, Saʿādetlü, semāḥatlü, mekremetlü Ö, Saʿādetlü, semāḥatlü, mürüvvetlü, ʿināyetlü USA

olan südde-i maʿālī-esāslarına[1], mālişgāh-ı ruḫsāre-i ḍarāʿat ḳılınduġı siyāḳında[2] maʿrūż-ı ʿabd-i ḳadīm budur ki cenāb-ı peyvende[3]-baḫş-ı kāf u nūn, kelime-i tāmme-i[4] nüsḫa-i funūn olan vücūd-ı kerīmlerin peyveste-i dībāce-i dīvān-ı[5] ʿizzet idüp sāye-i devlet ü[6] ʿināyetlerin bu ṣaḥīfe-i ʿubūdiyyetlerinde elif-i müstaḳīm gibi pā-ber-cā olan bende-i nizārları farḳından medd-āsā[7] zāʾil eylemeye, āmīn! Benüm[8] semāḥatlü, ʿināyetlü, veliyyü'n-niʿam efendüm, sulṭānum ḥażretleri! Sāḥa-i mużīḳü'l-ercā-yı hicrānda dü-engüşt-i yeʾs [T 78a] ü ümīd ile şebān u rūzān[9] müdāvere eyledügümüz *el-ḥamdu li'llāh ṣumme el-ḥamdu li'llāh*[10], destyārī-i ṣavlecān-ı taḳdīr ile[11] kenāre-i āmālümüzde[12] cilveger-i istiʿdād olup āfitāb-ı ümīdümüz ṭāliʿ ve necm-i baḫtumuz sāṭıʿ olmaġla ʿināyetlü efendüm ḥażretlerinüñ daḫı[13] feżāʾil[N 89b]-meşḥūn[14] ẕāt-ı kerīmleri, ceẓbe-i şurṭa-i ʿināyet ile sāḥīl-i salṭanat cānibine bād-bān-güşā-yı iḳbāl olduḳları, ḳarʿ-ı mesāmiʿ-i intiẓārumuz[15] itmekle baḥr-ṣıfat nesīm-i inşirāḥ ile kef-zenān[16] ve ḫurūşān-ı duʿā-yı devlet-i rūz-efzūnlarına[17] vaḳf-ı lisān u cenān olmışdur. Mekremetlü efendüm ḥażretlerinüñ daḫı muḳteżā-yı ṣıdḳ-ı mevāʿīdleri üzre mezraʿ-ı[18] kiştzār-ı emelde iştirāk ḳabūl buyurduḳları bendelerin hengām-ı ḫurremīde[19] daḫı ḫāṭır-ı eşreflerinden süpürde-i enbār-ı[20] hicrān ve ḥavāle-i seng-i nisyān buyurmamaḳ bābında emr ü fermān, ʿināyetlü efendüm[21], sulṭānum ḥażretlerinüñdür.

---

1 -esāslarına: -esāsları A, USA
2 siyāḳında: siyāḳda Ö
3 peyvende-: peyvend- Ö, USA
4 tāmme-i: -A
5 dīvān-ı: -Ö
6 ü: -USA
7 nizārları farḳından medd-āsā: nizārları farḳından mehsā A, nejādları farḳından medd-āsā Ö, nizārları firḳatde medd-āsā USA
8 benüm: -A, -Ö
9 şebān u rūzān: şebān rūzān A, şebān-rūz USA
10 *Hamd Allah içindir, sonra hamd (yine) Allah içindir.*
11 destyārī-i ṣavlecān-ı taḳdīr ile: destyārī-i ṣavlecān-ı taḳdīr-ile A, ṣavlecān-ı taḳdīr ile USA
12 āmālümüzde: āmālümüze Ö
13 ümīdümüz ṭāliʿ ve necm-i baḫtumuz saṭıʿ olmaġla ʿināyetlü efendüm ḥażretlerinüñ daḫı: -A, -USA
14 meşḥūn: meşḥūna USA
15 mesāmiʿ-i intiẓārumuz: sāmiʿa-ı intiẓār A, mesāmiʿa-ı intiẓārumuz USA
16 inşirāḥ ile kef-zenān: inşirāḥla kef-zenān A, inşirāḥ ile kef-zebān USA
17 duʿā-yı devlet-i rūz-efzūnlarına: devlet-i rūzlarına A, devlet-i rūz-efzūnlarına USA
18 mezraʿ-ı: murġzār-ı Ö
19 ḫurremīde: ḥaremīde USA
20 enbār-ı: enbāz-ı USA
21 efendüm: -A, -Ö

111. Defterdār İsmāʿīl Efendi'ye Nān-pāre Recāsına Yazılmışdur[1]

Devletlü, saʿādetlü, mürüvvetlü efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ ḫāk-i ḳadem-i iksīr-tevʾemlerine, niṣār-ı rīk-i[2] suṭūr-ı cebīn-i ʿubūdiyyet ḳılınduġı siyāḳında duʿā-yı devām-ı[3] ʿömr ü devletleri [A 77b] edāsıyla maʿrūż-ı dāʿī-i ḳadīm budur ki ʿināyetlü [N 90a] efendüm, sulṭānum! Cenāb-ı Ḫudā-yı bī-çūn, vücūd-ı kerīmüñüzi āfāt[4] u inḳılābdan meʾmūn idüp cemīʿ-i [T 78b] dil-ḫᵛāhuñuza[5] vuṣūl muvaffaḳ eyleye! Bu dāʿī-i kemterīn, bundan aḳdem luṭf-ı ʿālem-şümūlüñüzden bir ḥiṣṣe-i muḫtaṣara şāyān buyurılup Ḥaleb'de vāḳiʿ mekīl-i ḫınṭa[6] muḳāṭaʿa-sı nām bir gūşt-pāre ile mürġ-i dil-i gürisnemüzi ṭuʿme-ḫᵛār-ı[7] iltifāt buyurmış idiñüz. Ḫuṣūṣan, kendi sāye-i memdūde-i devletüñüzde rütbe-i vasaṭ iḥsān buyurılmaġla bu bilād-ı baʿīdede kendi sāye-i ʿalem-i mekremetüñüzde teʿaddī-i[8] āb-ı ıżṭırābdan āsūde olduġumuza[9] teşekkürdeyüz. Lākin benüm devletlü efendüm, sulṭānum[10] ḥażretleri!

(Beyt)[11] **Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün**
Olmış ṭutalum meyve-i ümmīd resīde
Murġān-ı belā ḳor mı anı itmege çīde

112. Muṣāḥib Pāşā Ketḫüdāsı Çalıḳ Meḥmed Aġa Çavuş-başı iken Yazılmışdur[12]

Ḥażretlerinüñ nādī-i devlet-āyīn ve sāḥa-i bülend-temkīn-i ʿizz ü iḳbāllerine mebānī-i taʿẓīmāt-ı celiyye üzre müstaḥkem ve ḳavāʿid-i tekrīmāt-ı cezīle üzre

---

1 H 61b, N 89b, Ö 94a, T 78a, USA 68a: *Başlık* Ö: Defterdār İsmāʿīl Efendi'ye Nān-pāre Recāsına Yazıldı USA
2 niṣār-ı rīk-i: rīk-i Ö
3 siyāḳında duʿā-yı devām-ı: siyāḳında duʿā-yı A, siyāḳda duʿā-yı Ö, siyāḳında devām-ı USA
4 āfāt: evḳāt USA
5 dil-ḫᵛāhuñuza: dil-ḫᵛāhuñuz A
6 mekīl-i ḫınṭa: fülān A, -Ö
7 ṭuʿme-ḫᵛār-ı: ṭuʿme-i ḫūra A, USA
8 teʿaddī-i: baʿdı A, USA
9 olduġumuza: olduġumuz USA
10 efendüm, sulṭānum: sulṭānum A
11 beyt: -A
12 H 62a, Ö 94b, T 78b, USA 68b: *Başlık* Ö: Muṣāḥib Pāşā Ketḫüdāsı Çalıḳ Aġa Çavuşbaşı İken Taḥrīrdür USA

mürtesem[1], daʿavāt-ı icābet-pesend ve taḥiyyāt-ı ṣadāḳat-peyvend[2] itḥāfı ẕeylinde mübārek ḫāṭır-ı enverleri pursişi dībāce-i nāme-i tefḫīm ḳılınduḳdan ṣoñra ber-dāşte-i nīk-ḫᵛāh-ı ḳadīm budur ki benüm saʿādetmendüm ʿālī-ḳadr[3] ḥażretleri! Cenāb-ı Ḥaḳ, cemīʿ-i umūruñuzı, ḫayr u birre ḳarīn-i ḥuṣūl eyleyüp rūz-be-rūz medāric-i ʿizz ü ʿalāya irtiḳālar[4] müyesser eyleye! Bundan aḳdem bu leb-güşā-yı duʿā-yı iḳbālüñüzi[5], mülaṭṭife-i dāʿī-nevāzlarıyla [T 79a] yād ve[6] ḫāṭır-ı vīrānemüzi ābād buyurduġuñuz taḳrībiyle[7] [A 78a] yenābīʿ-i meveddet-i ḳadīm temevvüce gelüp bī-iḫtiyār duʿā-yı devletüñüze taḥrīk-i şefe-i ḍarāʿat olınmışdur[8]. Muʿammer ü müstedām[9] olasız. Erbāb-ı ʿizz ü cāhuñ muḳteżā-yı mekārim-i aḫlāḳı vaḳıʿan budur ki merātib-i ʿulyāya ṣuʿūd eṣnāsında peyġūle-i inzivāda muʿtekif olan aḥbāb-ı ḳadīmi ferāmūş buyurmayalar. Sinīn-i māżiyede daḫı bu saʿādet-ḫᵛāhuñuzuñ[10] yine meclis-i ʿāliyyede ḫayr ile zebān-güẕār buyurduġuñuz aḫbārı, resīde-i sāmiʿa-ı ibtihācumuz olmaġla duʿā-yı[11] ḫayruñuz iltizām olınmış idi[12]. Baʿd-ez-īn yine cerīde-i ḫāṭır-ı ʿāṭırdan ferāmūş buyurmayup müsāʿade-i evḳāt müyesser olduḳda ḥarf-i vefādārī maʿānīsini[13] mutażammın varaḳ-pāre-i müsteḥaḳḳ-nevāzların bī-dirīġ buyurmaḳ bābında luṭfları dirīġ buyurmamaḳ[14] ümīdindeyüz. *Bāḳī eyyām-ı saʿādet ü rifʿat dāʾim bād*[15].

---

1 mürtesem-i: nesīm-i A
2 ṣadāḳat-peyvend: ṣadāḳat-peyvende A
3 saʿādetmendüm ʿālī-ḳadr: saʿādetlü efendüm ʿālī-ḳadr A, saʿādetmendüm ʿālī-vaḳār Ö, saʿādetmendüm ʿālī-vaḳārum USA
4 irtiḳālar: intiḳāle A
5 leb-güşā-yı duʿā-yı iḳbālüñüzi: leb-güşā-yı duʿā-yı iḳbāllerini Ö, güşā-yı duʿā-yı iḳbālüñüzi USA
6 -nevāzlarıyla yād ve: -nevāzgeriyle yād ve USA
7 vīrānemüzi ābād buyurduġuñuz taḳrībiyle: dīvānemüzi ābād buyurduġuñuz taḳrībiyle USA
8 şefe-i ḍarāʿat olınmışdur: şuḳḳa-i ḍarāʿatı olınmışdur Ö, şefe-i ḍarāʿat olmışdur USA
9 ü müstedām: -USA
10 saʿādet-ḫᵛāhuñuzuñ: saʿādet-ḫᵛāhuñuzı A, Ö, USA
11 duʿā-yı: duʿā-ı A
12 olınmış idi: olınmış-ıdı Ö, USA
13 maʿānīsini: maʿānīsi A, USA
14 luṭfları dirīġ buyurmamaḳ: luṭfları dirīġ buyurmamaḳ bābında A, luṭflarını dirīġ buyurmamaḳ Ö
15 *bāḳī eyyām-ı saʿādet ü rifʿat dāʾim bād*: *bāḳī* A: *Saadet ve yükselme günleri daim olsun.*

113. ʿUlemādan Birine Nüviştedür[1]

Ḥażretlerinüñ revnaḳ-şiken-i nüzhetgāh-ı ḳuds olan meclis-i firdevs-iştimālleri ṣavb-ı şeref-evbine ṣafā-yı ḳalbden münbaʿ iş neẓāʾif-i edʿ iyye-i[2] rūḥānī ve şerāʾif-i eşniye-i cāvidānī itḥāfıyla ḫāṭır-ı feyż-maẓāhirleri levāzım-ı taʿ ẓīm ü tekrīm ile istıḳṣā[3] olınmaḳ siyāḳında nümūde-i[4] muḫliṣ-i müteḫaṣṣıṣları budur ki benüm saʿ ādetlü, mürüvvetlü [T 79b] efendüm, sulṭānum[5] ḥażretleri! Tefaḳḳūd-ı aḥvāl ile ser-efrāz[6] buyurılur ise *bi-ḥamdihi subḥānehu ve teʿālā*[7], vücūd-ı ẓıllī ḥilye-i ṣıḥḥat ile mütaḥallī[8] olup cenāb-ı niʿ me'l-meʾāblarınuñ[9] eẕkār-ı cemīlelerinde zinde-i cünbān olduġumuz[10] ṭabʿ -ı ʿ ālīlerine ẓāhir ve āşikārdür[11]. Luṭflarından meʾmūldür ki muḫliṣ-i ḳadīmlerin derūn-ı pür-nūrlarından dūr buyurmayup gāh u bī-gāh[12] aḫbār-ı [A 78b] ṣıḥḥātlerine[13] müşʿ ir müfāvaża-ı ʿ anberīnleriyle tervīḥ-i ḫāṭır buyurıla, bāḳī[14].

114. ʿĀrif Feyżu'llāh Efendi Cenāblarına Nüviştedür[15]

Ḥażretlerinüñ ḥużūr-ı ʿ ālī-mevfūrları ṣavb-ı maḥabbet-evbine hezār gūne şevḳ ü ġarām birle cevāhir-i duʿ ā-yı[16] işābet-pīrā ve zevāhir-i ṣenāhā-yı[17] icābet-ārā ihdāsı żımnında ṣaḥīfe-i ṭabʿ -ı enverleri [N 90b] suʾāli ḫulāṣa-i cerīde-i[18] āmāl ḳılınur.

---

1 H 62b, Ö 95a, T 79a, USA 69a: *Başlık* A: ʿUlemādan Baʿżına Ḫulūṣ-nāme Siyāḳında Taḥrīr Olındı USA

2 edʿ iyye-i: dāʿ iye A

3 istıḳṣā: istiḳṣār A

4 nümūde-i: nümūne-i A, USA

5 mürüvvetlü efendüm, sulṭānum: sulṭānum A, mürüvvetlü sulṭānum efendi Ö

6 -efrāz: -firāz Ö

7 *bi-ḥamdi'llāhi subḥānehu ve teʿālā*: *bi-ḥamdi'llāhi teʿālā* A, *bi-ḥamdihi teʿālā* USA: *Bütün noksanlıklardan münezzeh olan Allah'a hamd ile.*

8 ẓıllī ḥilye-i ṣıḥḥat ile mütaḥallī: ẓıll-ı ḥilye-i ṣıḥḥat ile mütaḥallī A, ẓıll-ı ḥilye-i ṣıḥḥat ile mütaḥallī Ö, ẓıllī ḥilye-i ṣıḥḥat ile mütaḥallī USA

9 -meʾāblarınuñ: -meʾābuñ Ö

10 zinde-i cünbān olduġumuz: zinde-i cünbān olduġumuz Ö

11 āşikārdur: āşikāredür Ö

12 gāh u bī-gāh: gāh be-gāh USA

13 ṣıḥḥātlerine: ṣıḥḥātlerin Ö

14 buyurıla, bāḳī: buyurıla A, buyuralar, bāḳī Ö, USA

15 H 62b, N 90a, Ö 95b, T 79b, USA 69b: *Başlık* A: ʿĀrif Efendi Cenāblarına Berā-yı Ḫulūṣ-nāme Nüvişte Būd T, USA

16 duʿ ā-yı: duʿ āhā-yı Ö

17 ṣenāhā-yı: ṣenā-yı A

18 suʾāli, ḫulāṣa-i cerīde-i: suʾāl-i ḫulāṣa-i cerīde-i A, suʾāli, ḫulāṣa-i cedīde-i USA

Hemvāre, murabbaʿ-nişīn-i çār-bāliş-i kām-rānī ve ṣadr-efrūz-ı kāşāne-i şādmānī[1] olmadan ḫālī olmayalar. Cānib-i muḫlişī suʾāli tecvīz[2]-kerde-i żamīr-i münīrleri olur ise *ḥamden li-vāhibi'l-ʿaṭāyā*[3], henüz zānū-zede-i seccāde-i ʿāfiyet olup[4] bu belde-i mübārekde[5] maḥall-i duʿā olan mevāżıʿ-ı rūḥāniyyede farīża-i ẕimmetümüz olan duʿā-yı ḫayrlarına ṣarf-ı evḳāt-ı eyyām u leyāli[6] ḳılınduġı, in-şāʾa'llāhu teʿālā[7], ḳalb-i āgāhlarına ʿāʾiddür. [T 80a] Hemān, Allāh teʿālā Ḥażretleri, cümlemizüñ müşkilātın teshīl idüp şāne-i ecel[8], gīsū-yı ʿömrimüzi perīşān eylemeden bir daḫı şeref-i mülāḳāt ile[9] dil-şād eyleye, āmīn! Ve cānib-i[10] muḫliş-i müştāḳların cerīde-i ḫāṭır-ı mihr-āṣārdan sütürde-i ḳalem-tırāş-ı ferāmūşī buyurmayup vāridīn vuḳūʿ ında taḥrīk-i yerāʿa-i iltifāt buyurmalarından istinkāf buyurmayalar[11]. *Bāḳī ʿizz ü saʿādet, gülşen-i eyyām bād* [12].

115. Vüzerā-yı ʿİẓāmdan Olan Ḳapudan Pāşāya Gönderilmişdür[13]

Benüm devletlü, saʿādetlü, mekremetlü sulṭānum[14] [N 91a] ḥażretlerinüñ cerīde-i deryā-yı himmetleri, sāḥil-i ʿizz ü devlet olan sāḥa-i saʿādetlerine emtiʿa-i gūnā-gūn-ı ṣıdḳ [A 79a] u[15] taʿẓīm ile meşḥūn sefāʾin-i daʿavāt-ı icābet-maḳrūn icrā olınduġı siyāḳında[16] ber-dāşte-i dāʿī-i ḳadīm budur ki iḳtiżā-yı telāṭum-ı ḳulzüm-i keremlerinden sāḥil-i ḥāl-i[17] dāʿīleri, ḥavālegāh-ı nīm-mevce-i suʾāl buyurılur ise[18]

1 ṣadr-efrūz-ı kāşāne-i şādmānī: ṣadr-efrūz-ı kāşāne-i dāmānı A, ṣadr-efrūz-ı kāse-i şādmānī USA
2 cānib-i muḫliṣi suʾāli tecvīz: cānib-i muḫliṣi suʾāl-i tecvīz A, cānib-i muḫliṣi suʾāl-i tecevvüz USA
3 *Hediye verene hamd olsun ki...*
4 seccāde-i ʿāfiyet olup: seccādede ʿāfiyet A
5 mübārekde: mübārekede A, Ö, USA
6 evḳāt-ı eyyām u leyāli: eyyām A
7 teʿālā: -A
8 idüp şāne-i ecel: idüp şāne Ö, şāne-i ecel USA
9 mülāḳāt ile: mülāḳātlarıyla A, Ö
10 āmīn! Ve cānib-i: āmīn! Ve cenāb-ı A, cānib-i USA
11 buyurmayalar: buyuralar USA
12 *Bāḳī ʿizz ü saʿādet, gülşen-i eyyām bād*: *Bāḳī* USA, -Ö: *Zaman gülşeninin izzet ve saadeti daim olsun.*
13 H 63a, N 90b, Ö 96a, T 80a, USA 70a: *Başlık* A: Deryā Ḳapudanı, Vezīr-i Arisṭū-naẓīr Ḥażretlerine Duʿā-nāmedür USA
14 benüm devletlü, saʿādetlü, mekremetlü sulṭānum: devletlü, saʿādetlü, mekremetlü sulṭānum A, saʿādetlü, devletlü, mekremetlü sulṭānum Ö, -USA
15 ṣıdḳ u: ṣad USA
16 siyāḳında: siyāḳda A, Ö
17 ḥāl-i: -A
18 buyurılur ise: buyurılsa A

bi-ḥamdihi subḥānehu teʿālā[1], kenāre-nişīn-i yemm-i ʿāfiyet olup cūybār-ı zebān deryā-yı bī-kerāne-i duʿā vü şenālarına peyveste ḳılındūġı[2] baḥr-ı ʿilm-i şāmilleri[3] muḥīṭdür. Devletlü, saʿādetlü efendüm[4] sulṭānum ḥażretleri! Āvāze-i āṣafāneńüz ve şīt ü[5] ṣadā-yı mümāṣil-i kerīmāneńüz, mesāmiʿ-i āfāḳı leb-rīz ü māl-ā-māl itmegin bu dāʿī-i ṣıdḳ-āzmā ṭaraf-ı şerīfüńüze ġāʾibāne dil-beste-i ʿubūdiyyet olup bir ṭārīḳ ile[6] iẓhār-ı mā-fiʾż-żamīr-i iḫlāṣ ve kesb-i rābıṭa-i iḫtiṣāṣa[7] [T 80b] vesīle-cūy-ı furṣat iken muḥāfıẓ-ı ḫıṭṭa-i Ḥaleb, vezīr-i mükerrem, saʿādetlü, devletlü[8] Caʿfer Pāşā ḳarındaşuńuz ḥażretlerine vārid olan mülaṭṭife-i ʿaliyyeńüz meṭāvīsinden āfıtāb-ı ʿināyetüńüz dıraḫşān [N 91b] olup ʿizzetlü Aḥmed Efendi dāʿīńüz içün iẓhār buyurılan muʿāmele-i müşfiḳāne ve muṭālebe-i müteşevviḳāneńüz[9] biʾl-cümle devlet-ḫᵛāhuńuz[10] ḫāṣṣeten bu dāʿī-i[11] ḫulūṣ-endīşüńüzi müceddeden tecdīd-i zemzeme-i[12] duʿāya vaḳf eylemişdür. Allāh muʿāmmer ü müstedām ve ḥuṣūl-i meṭālib ile hemvāre şād-kām eyleye, āmīn[13]. Ḳadr-şināslıḳ ve ḥuḳūḳ-endīşlik mürāʿātı ancaḳ olur ve ġāyet maḥallinde vāḳiʿ oldı. Egerçi, devletlü vezīr-i müşārün ileyh ḳarındaşuńuz ḥażretleri, Aḥmed Efendi dāʿīńüzüń kemāl mertebe ḳadrin bilüp vücūdın dāʾire-i devletlerine ser-māye-i ḫayr u bereket buyurırlar idi. Bir sāʿat müfāraḳatları rıżā-dāde-i[14] ʿalāḳa-i maḥabbetleri [A 79b] degül idi. Lākin Aḥmed Efendi dāʿīńüz, pīr ü bī-tāb olup meşākḳ-ı seferiyye ve metāʿib-i rükūb u nüzūlden ṣıyānet buyurduḳlarından ġayrı sulṭānumuń daḫı şevḳ ü raġbetlerin[15] ve ḥüsn-i teveccüh ü maḥabbetlerin müşāhede[16] buyurmalarıyla memnūniyyet mertebeleri bile nümāyān olmışdur. Ḫuṣūṣan [N 92a] maḫdūmları[17] bendeńü-

---

1 subḥānehu teʿālā: teʿālā A, subḥānehu Ö, USA: *Bütün noksanlıklardan münezzeh olan(Allah)a hamd ile.*
2 ḳılındūġı: ḳılındūġına Ö
3 şāmilleri: şāhid-i A, USA
4 saʿādetlü efendüm: saʿādetlü A, -USA
5 ü: -U
6 ṭārīḳ ile: ṭārīḳ-ile A, USA
7 iḫtiṣāṣa: iḫtiṣāṣ Ö, USA
8 devletlü: -A, -USA
9 müteşevviḳāneńüz: teşviḳāneńüz A
10 devlet-ḫᵛāhuńuz: devlet-ḫᵛāhlaruńuzı A, devlet-ḫᵛāhuńuzı Ö
11 ḫāṣṣeten bu dāʿī-i: ḫāṣṣe-i bu dāʿīńüz A
12 zemzeme-i: zümre-i A, USA
13 şād-kām eyleye, āmin: şād-kām eyleye USA
14 rıżā-dāde-i: -A
15 raġbetlerin: raġbetlerüń A
16 müşāhede: müşāhed A
17 maḫdūmları: maḫdūmlar aġu A, maḫdūmları aġu USA

ze kemāl-i taʿalluḳ u iʿtimādları olmaġın bir vechile müfāraḳata [T 81a] ruḫṣat, nā-meʾmūl idi. Ammā, devletlü sulṭānumuñ ḫāṭır-ı şerīflerin kendü[1] rıżālarına taḳdīm buyurup peder-i pīrden tefrīḳi tecvīz buyurmayup maʿiyyetle ruḫṣat-ı inşırāf erzānī buyurdılar. Bu dāʿīñüz daḫı Aḥmed Efendi dāʿīñüze maḫdūmı bendeñüze küllī ʿalāḳa-i ülfet kesb itmekle ġāyet mesrūr oldum[2]. Allāh teʿālā, ʿömr ü devletüñüzi efzūn eyleye! Eger[3] baʿd-ez-īn bu dāʿīñüz, cerīde-i bendegāna ilḥāḳ buyurılduġı mutażammın kerem-nāme-i iltifātları ile[4] ser-efrāz buyurılmaḳ lāyıḳ görilür ise ol bābda[5] luṭf u iḥsān, mürüvvetlü[6] efendimüñdür.

116. Mīr-i Mīrān ʿAbdü'l-bāḳī Pāşā Cānibinedür[7]

Saʿādetlü, mekremetlü, ḥaḳīḳatlü, nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, oġlum pāşā-yı kerīmu'ş-şān ḥażretlerinüñ hem-ḥāl-i bihişt olan nādī-i mīnū-siriştlerine, rābıṭa-i iḫlāṣ ve żabıṭa-i iḫtişāṣ[8] ile żamīme-i [N 92b] evrād-ı ḳudsiyān olmaġa[9] şāyān daʿavāt-ı tāze-taʿbīr ve taḥiyyāt-ı serīʿu't-teʾṣīr ḫilālinde lāzıme-i pursiş-i ḫāṭır-ı nāzükterleri edāsıyla inhā-kerde-i pederī budur ki… [A 80a]

117. Ṣadr-ı Aʿẓam, Vezīr-i Mükerrem Ḥażretleri Cānibine Nüviştedür[10]

Baʿde edā-yı[11] merāsim-i tekrīmāt-ı bendegāne ve levāzım-ı taʿẓīmāt-ı[12] kemterāne ol cenāb-ı ʿālī-şān-ı[13] refīʿü'l-mekān ḥażretlerinüñ ʿizz-i ḥużūr-ı fāʾiżu'n-[14]nūrları [T 81b] ṣavbına maʿrūż-ı bende-i dāʿī budur ki ḥālen cāẕibe-i

---

1 şerīflerin kendü: şerīflerin kendi A, Ö
2 oldum: olurum USA
3 eger: -USA
4 iltifātları ile: iltifātlarıyla Ö, USA
5 görilür ise ol bābda: görilürse ol bābda A, görilür ise ol-bābda USA
6 mürüvvetlü: -USA
7 H 64a, N 92a, Ö 111a, T 81a, USA 71a: *Başlık* A: Mīr-i Mīrān ʿAbdü'l-bāḳī Pāşā Ṭarafına Taḥrīr Olınan Dībācedür USA
8 ve żabıṭa-i iḫtişāṣ: -A
9 olmaġa: olmaġla A
10 H 64a, N 92b, Ö 97a, T 81a, USA 71a: *Başlık H*: Ṣadr-ı Aʿẓam, Vezīr-i Mükerrem Ḥażretlerine Ḍarāʿat-nāme Siyāḳıdur USA
11 edā-yı: edā-i A, Ö
12 taʿẓīmāt-ı: taʿẓīm-i A
13 ʿālī-şān-ı: ʿālī-şāna USA
14 ʿizz-i ḥużūr-ı fāʾiżu'n-: ʿizz-i ḥużūr-ı fāʾizu'n- A, ʿizz ü ḥużūr-ı fāʾizu'n- USA, ʿizz ü ḥużūr-ı fāʾiżu'n- Ö

luṭf-ı[1] Sübḥānī ve sābıḳa-i faẓl-ı Ṣamedānī ẓuhūr idüp āfitāb-ı devlet ve māh-tāb-ı saʿādet[2] maṭlaʿ-ı ṭavāliʿ-i pādişāhīden ṭalʿat gösterüp ol cenāb-ı ʿālī-şān ḥażretlerinüñ ẕāt-ı saʿādet-nişān ve[3] vücūd-ı mekremet-şānlarıyla[4] ṣadr-ı ʿālī-ḳadr müzeyyen ü müşerref[5] olduġı ḫaber-i meserret-eser, bu bende-i ḫāliṣü'l-iʿtiḳādlarına[6] irişdükde ḥāṣıl olan behcet ü sürūr vaṣf-ı ḳalem ve naḳş-ı raḳam birle[7] tasṭīr olınmaḳ ḥadd-i imkānda degüldür. Cenāb-ı ḥażret-i Melik-i [N 93a] müsteʿān ve Ḫālıḳ-ı ins ü cān[8] dergāhından mercūdur ki ol ẕāt-ı şerīf ve ʿunṣur-ı laṭīf[9], dāʾimā mesned-i ʿizzetde dāʾim ü bāḳī ve maḳarr-ı devlet ü saʿādetde ḳāʾim olasız, bāḳī[10].

118. Şeyḫü'l-islām Ṣādıḳ Efendi Ḥażretlerine Firistāde Duʿā-nāmedür[11]

Faẓīletlü, semāḥatlü, merḥametlü, saʿādetlü, mekremetlü[12] efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ rifʿat-ı[13] ẕātiyye ile münferidü'l-ittiṣāf[14] olan nādī-i gerdūn-ḳadr-ı vālāları[15] mālişgāh-ı cebīn-i taʿẓīm ḳılınduġı siyāḳda[16] ber-dāşte-i şenā-güẓārī[17] budur ki duʿā-yı devletüñüz ehemm-i aḥvālümüz olduġı ḳabūl-ı[18] iştibāh itmedüginden[19] ġayrı ḥaḳ budur ki rāḥat u[20] miḥnet-i seferiyyeye tercīḥ ü iḫtiyār[21]

---

1 luṭf-ı: -USA
2 saʿādet: saʿādetlü A
3 ve: -USA
4 -şānlarıyla: -şānlarına USA
5 müzeyyen ü müşerref: ḳarīn ü müşerref A, ḳarīn müşerref USA
6 bu bende-i ḫāliṣü'l-iʿtiḳādlarına: bu bende-i ḫāliṣü'l-iʿtiḳādları A, bende-i ḫāliṣü'l-iʿtiḳādlarına USA
7 birle: ile A
8 ḫālıḳ-ı ins ü cān: ḫālıḳ-ı ins cān A, ḫāliḳü'l-ins ve'l-cān Ö
9 ve ʿunṣur-ı laṭīf: ve ʿıṭr-ı laṭīf A, -USA
10 ü bāḳī ve maḳarr-ı devlet ü saʿādetde ḳāʾim olasız, bāḳī: ü bāḳī ve maḳarr-ı devlet ü saʿādetde ḳāʾim olasız A, ve maḳarr-ı devlet ü saʿādetde ḳāʾim olalar, bāḳī Ö, ve maḳarr-ı devlet ü saʿādetde ḳāʾim olalar USA
11 H 64b, Ö 97b, T 81b, USA 71b: *Başlık* A: Şeyḫü'l-islām Ṣādıḳ Efendi Cānibine Firistāde Ḳılınan Duʿā-nāmedür T
12 faẓīletlü, semāḥatlü, merḥametlü, saʿādetlü, mekremetlü: faẓīletlü, saʿādetlü, mekremetlü A, Ö, faẓīletlü, semāḥatlü, merḥametlü USA
13 rifʿat-ı: riḳʿat-ı A
14 ittiṣāf: inṣāf A
15 vālāları: -A
16 siyāḳda: siyāḳında USA
17 şenā-güẓārı: şenā-güẓārları USA
18 aḥvālümüz olduġı, ḳabūl-ı: aḥvālümüz olduġı A, aḥvālüñüz olduġı USA
19 itmedüginden: itmedüginden USA
20 u: -Ö
21 ü iḫtiyār: -Ö

buyurılduġından reʾy-i iṣābet-endīşüñüz, ḥavālegāh-ı hezār mezraʿa-ı taḥsīn ḳılınmışdur. [T 82a] Hemān[1] [A 80b] mesned-i ʿāfiyetde müstedām olasız. Benüm saʿādetlü, semāḥatlü[2] efendüm, sulṭānum ḥażretleri! Nemīḳa-resān-ı niyāzmendī Şeyḫ Muḥammed Efendi dāʿīñüz, hengām-ı ṭufūliyyetümüzde zānū-zede-i pīşgāh-ı taʿallümi olduġumuz[3] ḫᵛācemizüñ maḫdūmlarıdur. Pederleri, Rühā Müftīsi merḥūm Maḥmūd Efendi, bu diyārlaruñ Mīr-zā-cān u[4] Ḫalḫālī'si menzilesinde maḳṣad-ı ṭullāb bir ʿazīz idi. Bunlar daḫı ḥavādiṣāt-ı sinnde ekṣer mevāddı pederinden ve ʿulemā-yı medāris-i Ekrād'dan[5] görmiş ve ḫaylīce taḥṣīl-i biżāʿe-i dāniş itmiş duʿācuñuzdur. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, iḥrāz-ı şeref-i dāmen-būsuñuz[6] muvaffaḳ olduḳda kūre-i[7] imtiḥāndan tāmmü'l-ʿayār[8] ẓuhūr idecegi melḥūẓdur; añlarum, sulṭānum daḫı maḥẓūẓ[9] olursız ve āfitāb-ı terbiyye-i ʿaliyyeñüze liyāḳatin müşāhede buyurırsız[10]. İn-şāʾa'llāhu teʿālā[11] nesīm-i āmāli vezān olduġı[12] hengāmlarda āsitāne-i saʿādetüñüze[13] nāʾil-i merām buyurılmaḳ[14] recāsından ġayrı aḥbābuñuzdan[15] daḫı vesīle-i merāmına çāre-cūy-ı ḥuṣūl olmaġa himmet-i ʿaliyyeñüz recā iderüm. Bir maṭlab-ı müteʿayyini yoḳdur. Teḳāżā-yı żarūret-i taʿayyüş, irtikāb-ı müteşāʿiriyyeti[16] müʾeddī olmışdur. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, ʿavdet-i sefer[17] ḫilālinde reʾīs efendi oġluñuzdan baʿż-ı mertebe-i vaẓīfe-i maḥlūl ile kām-revā[18] itmek daḫı luṭf u keremüñüze vā-bestedür. Ḥāṣılı, Cenāb-ı [T 82b] Ḥaḳ'dan[19] mezbūruñ kilīd-i gencīne-i merāmını fetḥe sulṭānumuñ zebān-ı şerīfin taʿyīn buyurmaḳ niyāzındayuz. *Bāḳī ed-duʿā*[20].

---

1 hemān: hemān mesned-i ʿā A
2 saʿādetlü, semāḥatlü: saʿādetlü H, semāḥatlü USA
3 taʿallümi olduġumuz: taʿlīmi olduġumuz Ö
4 u: -A, -USA
5 Ekrād'dan: ikrāmdan A
6 -būsuñuz: -būsuñuza Ö
7 kūre-i: küre-i A, Ö
8 tāmmü'l-ʿayār: tamāmü'l-ʿayār A, USA
9 maḥẓūẓ: maḥfūẓ A
10 buyurırsız: buyurırsuñuz USA
11 in-şāʾa'llāhu teʿālā: in-şāʾa'llāhu teʿālā, devletlü sulṭānum gibi A, Ö
12 olduġı: olduġı Ö
13 saʿādetüñüze: saʿādetüñüzde A
14 buyurılmaḳ: buyurmaḳ Ö, USA
15 aḥbābuñuzdan: cenābuñuzdan Ö
16 müteşāʿiriyyeti: müteşāʿirāneyi USA, müteşāʿiriyyete Ö
17 sefer: seferiyye A
18 maḥlūl ile kām-revā: maḥlūl ile kām-rev USA, maḥlūle ile kām-revā Ö
19 ḥāṣılı, Cenāb-ı Ḥaḳ'dan: ḥāṣıl Cenāb-ı Ḥaḳḳ'dan mez- A
20 *Bāḳī ed-duʿā*: *Bāḳī* A, *Bāḳī ʿömr ü devlet müstedām bād* Ö

119. Ṣadr-ı ʿĀlī Mektūbcısı Fetḥī Efendi'ye Nüviştedür[1]

[A 81a] ʿİzzetlü, saʿādetlü, birāder-i sütūde-gevherüm, ʿazīzüm, cānum[2], Fetḥu'llāh'um Efendi Ḥażretlerinüñ merciʿ-i rüʾūs-ı küttāb ve melāẕẕ-ı ahālī-i aḥbāb olan nādī-i[3] pür-āb ü tābına[4] şāyān tekrīmāt-ı mütenāsibe ve taʿẓīmāt-ı mütenāsiḳaya[5] mebnī etemm-i daʿavāt-ı ḫulūṣ-peyvend[6] ve eḫaṣṣ-ı taḥiyyāt-ı muḫāṭab-pesend itḥāfı[7] żımnında pursiş-i ḫāṭır-ı nāzükterleri taḳdīmiyle inhā-kerde-i rifʿat-ḫʿāhī budur ki bizüm ʿazl ü naṣb ve teraḳḳī vü tenezzülden āsūde olan aḥvālümüzden istiḫbār lāyiḥa-i ḫāṭırları olur ise bi-ḥamdihi subḥānehu ve[8] teʿālā, henüz ceẕr ü medd-i buḥayra-i enfāsumuz[9] ber-ḳarār olup meşāġil-i umūrdan faḳaṭ dāʿiyye-i[10] aḥbābdan ġayrı ḥiṣṣe-i muʿayyenemüz[11] olmaduġı leḥāẓe-i ʿirfānuñuzdur.

(Beyt)[12] **Feʿūlün Feʿūlün Feʿūlün Feʿūl**
Eger pursi ez-ḥāl-i men yek-nefes
Men u[13] terk-i ummīd u defʿ-i heves[14]

(Neşr)[15] [N 93b] benüm saʿādetlü birāderüm[16], ʿazīzüm, cānum efendi ḥażretleri! Müddet-i ṭavīleden berü[17] āmed-şüd-i rābıṭa-i mürāselāta vāsıṭa-i infiṣām ve żavābıṭ-ı ʿalāḳa-i sī[18]-sāleye vesīle-i inḫirām olan ḫabīṣ-i[19] nemek-be-ḥarāmuñ cenābuñuz [T 83a] ḥaḳḳında eyledügi ḥarekāt-ı münāfıḳāne ve sülūk-i müstaḳīmānesi,

---

1 H 65a, N 93a, Ö 98b, T 82b, USA 72a: *Başlık* Ö: Ṣadr-ı ʿĀlī Mektūbcısı Fetḥī Efendi'ye Ḫulūṣ-nāme Siyāḳıdur USA
2 sütūde-gevherüm, ʿazīzüm, cānum: sütūde-güherüm, ʿazīzüm, cānum Ö
3 nādī-i: -Ö
4 pür-āb u tābına: berāt u nāb ile A, pür-āb u tāb-ile USA
5 taʿẓīmāt-ı mütenāsiḳaya: taʿẓīmāt-ı mütenāsibe USA
6 ḫulūṣ-peyvend: ḫulūṣ-peyvende A
7 itḥāfı: itḥāf USA
8 subḥānehu ve: -A
9 medd-i buḥayra-i enfāsumuz: medde buḥayra-i iltifātumuz A, medde buḥayra-i enfāsumuz USA
10 dāʿiyye-i: edʿiyye-i Ö
11 muʿayyenemüz: müteʿayyenemüz A, maʿniyyemüz USA
12 beyt: -A
13 u: -A, -USA
14 *Eger bir kez benim halimi sorarsan, ben ümidi terketmiş ve hevesi kovmuşum.*
15 neşr: -A, -USA
16 saʿādetlü birāderüm: saʿādetlü birāder-i A, Ö, birāder-i USA
17 berü: berāy-ı USA
18 sī: se A
19 inḫirām olan ḫabīṣ-i: incizām olan ḫubṣ-i A, inḫirām olan ḫubṣ-i USA

bi-ḥamdi'llāh, beynümüzde ḳadīmden cārī olagelen cūybār-ı iḫlāṣuñ yine mecrā-yı ezeliyyesine bāʿiş-i cereyān olup eṭvār-ı ḫıyānet-siriştinden[1] şikāyeti mutażammın ruḳʿa-i sūznākuñuz vürūdı muḫlişüñüzüñ daḫı evrāḳ-ı[2] ṣabrına şerāre-efgen-i ıżṭırāb olduġı vā-reste-i ḳayd-ı irtiyābdur. Bu āteş, cenābuñuza henüz teʾşīr itmiş, ammā muḫlişüñüzi her[3] ḫırmen zamānı sūḫte-i nār-ı ġayret olduġumuz[4] āferīnende-i mezraʿa-i hest-nümāya ʿıyāndur. Benüm ʿizzetlü birāderüm[5]! O maḳūle [A 81b] ʿayār-ı ḥīlekārdan bu muʿāmele-i ġaddārāneden ġayrı ne güne ḥālet tevaḳḳuʿ olınur? Lākin cenābuñuz seng-i ḫārāyı[6], yāḳūt-ı nāb ve ḫaẓef[7]-pāre-i kem-ḳadri dürr-i sīr-āb iʿtiḳādıyla[8] evvelā zīver-i ḳılāde-i[9] iʿtibār itmek dāʿiyyesine düşdügüñüz naẓar-ı ṣayrafī-i ḳıymet-şināsāneñüzle tevfīḳ[10] olınmayacaḳ bir maʿnā iken bizümle sebḳat iden mācerā-yı müflicyānesinde der-i devletde cenābuñuzdan ġayrı aḥbābumuz bi'l-külliye teḳāżā-yı ġayretle muʿāmele-i iʿtirāż tażmīminde iken cenābuñuzuñ[11] ḥimāye ve iltizāmda infirād ve baʿż-ı mecālis-i ʿulyāda[12] terfīʿ ve tervīc ḳaṣdıyla bu muḫliṣ-i dīrīni fedā itmek mertebeleri daḫı tecvīz-kerde-i ṭabīʿat-ı raʿnā oldı [T 83b] ve miḥekk-i şübūta ḳarīn[13] bir müddeʿā idi. İnṣāf! İnṣāf!

(Beyt)[14] **Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün**
Felek bir ehl-i derūnuñ kebāb ider cigerin[15]
Bir iki cāhili görse żiyāfet eyleyecek

(Neṣr) beytini[16] taḥrīr maḳāmına getürmiş idiñüz. Hele biz żarar-ı[17] māliyyesin görmedük bī-edebānesin çekdik, lākin cenābuñuza ıżrārı ekṣer-i nāsuñ[18] meşhūdı-

1 ḫıyānet-siriştinden: ḫıyāneti siriştden USA
2 evrāḳ-ı: revāḳ-ı A, USA
3 muḫlişüñüzi her: muḫlişüñüz her Ö
4 olduġumuz: olduġı USA
5 ʿizzetlü birāderüm: ʿazīzüm A, Ö
6 seng-i ḫārāyı: seng-ḫārāyı Ö
7 yāḳūt-ı nāb ve ḫaẓef: yāḳūt u ḫaẓef A
8 iʿtiḳādıyla: iʿtiḳād ile A, Ö
9 evvelā zīver-i ḳılāde-i: olan zīver-i ḳılāde-i A, evvelā zīver-i felādan USA
10 -şināsāneñüzle tevfīḳ: -şināsānuñuzla tevfīḳ A, USA
11 cenābuñuzuñ: cenābuñuz A, Ö
12 mecālis-i ʿulyāda: mecālisde duʿāya USA
13 ḳarīn: ḳarīb A, Ö
14 İnṣāf! İnṣāf! Beyt: İnṣāf! İnṣāf: A, İnṣāf! İnṣāf! Naẓm Ö, İnṣāf! Beyt USA
15 cigerin: cigerüñ A, USA
16 neṣr; beytini: beyti A, USA
17 getürmiş idiñüz, hele biz żarar-ı: getürmiş idiñüz, hele biz żarūr-ı A, getürmiş idiñüz, hele biz żavr-ı Ö, getürmişdiñüz, hele bir żarar-ı USA
18 ıżrārı, ekṣer-i nāsuñ: ıżrārı, ekṣer-i nāsiküñ A, USA, ıżrār, ekṣer-i nāsuñ Ö

dur. Baʿż-ı müteḫaṣṣinān-ı[1] ḳılāʿ-dīde maḥallinde düşmene ḳalmasun, niyyeti[2] ile ḫazīne ve cebe-ḫānesin[3] iḥrāḳ itdükleri gibi bu daḫı dest-i taṣarrufında intizāʿ idenler leẕẕet-yāb-ı taṣarruf olmasunlar, mülāḥaẓasıyla ḳurāñuzı[4] bir mertebe taḫrīb ve mübtelā-yı duyūn-ı bī-taḳrīb itmiş ki derdmend-i ḳarye-i[5] Ḥayyān bir daḫı müşāhede-i rūḥ-ı ḥayāt itmek baʿīdü'l-iḥtimāldür. Benüm birāderüm, cānum zamān-ı[6] şelvār be-kūn, çevgān be-dest iki üç pāre-i Mıṣrī şevḳıyle dūçār olduġı erāẕil ü esāfile gül-bang-rev-i bī-meʾāl-i [A 82a] çavuşān[7] olmaḳ, ʿādet-i me'lūfeden olan reẕālet-perver ve fürū-māye-i bī-nāmūsa ḳarye ve maḥṣūl ü[8] emvāl iʿtimād itmenüñ köpegi ḳaṣṣāb dükkānına ve[9] fāreyi nigehbān-ı maḫzen itmeden farḳı yoḳdur[10]? Kendi ṣunʿuñuzuñ[11] żararıdur. Yine cenābuñuza ʿāʾid oldı.

(Nażm)[12] **Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün**
Her[13] ki bed-rā pervered āḫir ez u bāyed şikest
Muḥtesib-rā ber-ser-i ḫum būy-ı mey-āver şikest[14]

Faʿūlün Faʿūlün Faʿūlün Faʿūl
Ser-i nā-kesān[15][-rā] ber-efrāşten
Ve'z ānān[16] umīd-i bihī dāşten
Ser-rişte-i ḫ^{v}īş gum kerden est
Be-ceyb-enderūn mār[17] perverden est[18]

---

1 müteḫaṣṣinān-ı: müteḫaṣṣıṣān-ı A, USA
2 ḳalmasun, niyyeti: ḳalmayup beyti A
3 ḫazīne ve cebe-ḫānesin: ḫazīne-ḫānesin A
4 ḳurāñuzı: ḳarāruñuzı A
5 itmiş ki derdmend-i ḳarye-i: itmiş-ki, derdmend-i ḳarye-i A, itmiş-ki, der-derdmend-i ḳarye-i USA
6 cānum zamān-ı: zamān-ı USA
7 -rev-i bī-meʾāl-i çavuşān: -zed-i bī-meʾāl-i çavuşāne Ö
8 ḳarye ve maḥṣūl ü: ḳarye ve maḥṣūl A, ḳurā ve maḥṣūl ü Ö, ḳarīn ve maḥṣūl ü USA
9 dükkānına ve: u nāna Ö
10 yoḳdur: nedür A, USA
11 ṣunʿuñuzuñ: żayʿuñuzuñ Ö
12 oldı, nażm: oldı A, ola, nażm USA
13 her: meh A
14 *Her kim kötüyü beslerse sonunda ondan zarar görür. Mey kokusu muhtesibi küpün başında kendinden geçirir.*
15 *ser-nā-kesān: ser-tā-zebān* Ö
16 *ve'z ānān*: *ve'z īşān* Ö
17 *-enderūn mār*: *-enderūn mā* USA, *-endūden mā* Ö
18 *Soysuzları yüceltmek ve onlardan iyilik ummak, ipin ucunu kaçırmaktır; koynunda yılan beslemektir.*

(Neşr)[1] hele[2] bi-ḥamdi'llāh, tīzcek müteyaḳḳıẓ olup tedārikin gördiñüz. [T 84a] Bu ṭarafda aḥbābuñuz mümkin olduġı mertebe taʿmīrine gūşiş idüp vekīlüñüz daḫı niyyet-i taʿmīrdedür[3]. Allāh teʿālā, müddeʿāsın ḳarīn-i şübūt eyleye, āmīn! Benüm birāderüm[4], ġāyet ʿacele üzre teşādüf itdi. ʿAfvuñuz meʾmūldür. *Bāḳī rifʿat bād* [5].

120. Ser-kār-dih-i Ricālden Birine Nüviştedür[6]

Saʿādetlü, devletlü, semāḥatlü sulṭānum[7] ḥażretlerinüñ dīvān-ḫāne-i bülend-āsitāneleri[8] ṣavbına, envāʿ-ı taʿẓīmāt-ı ḫālişāne ve aḳşām-ı tekrīmāt-ı ṣādıḳāne ile daʿavāt-ı serīʿü'l-ḳabūl ve taḥiyyāt-ı vesīʿü'l-ḫuṣūl[9] nişārı ẕeylinde maʿrūż-ı dāʿī-i ḳadīmleri budur ki bu[10] dāʿīlerinüñ cenāb-ı āsitāne-i saʿādete ʿazīmeti, mesmūʿ-ı[11] [A 82b] saʿādetüñüz olduḳda gerekdür ki ḳaṭʿā ḫāṭırda degül iken saʿādetlü, ṣaḥib-i devlet ḥażretleri, muḫlişüñüzüñ ʿināyet ü[12] iḳdāmları sebebiyle dāʾire-i Devlet-i ʿAliyyede baḳıyye-i kısmetümüz daḫı cerīde-i taḳdīrde mesṭūr olmaġın ḥālā āsitāne-i devletde ḫıdmet-i duʿāñuzda ṣubḥ u şām müdāvemet ḳılınduġı[13] żamīr-i münīrüñüze ʿıyāndur. Allāh teʿālā, dāʾim eyleye, āmīn[14].

121. Erbāb-ı Devletden Birine Nüviştedür[15]

Saʿādetlü, mürüvvetlü, merḥametlü[16] efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ mevḳif-i[17] refīʿ-i ʿizz ü iclāl ve mevḳiʿ-i menīʿ-i[18] devlet ü iḳbāllerine kemāl-i

1 neşr: -A
2 Nażm, *Her ki bedr-i … … perverd n'ist*, neşr; hele: hele USA
3 taʿmīrdedür: taʿmīrde A, USA
4 benüm birāderüm: USA
5 *bāḳī rifʿat bād*: *bāḳī* A, Ö, -USA: *Yükselme sürekli olsun.*
6 T 84a, USA 73b: *Başlık* A: Bu Daḫı Bir Dībāce-i Maṭbūʿadur ki Maḥall ile Taḥrīr Olınır T, Bu Daḫı Bir Dībāce-i Maṭbūʿadur ki Maḥalliyle Taḥrīr Olınır USA
7 Saʿādetlü, devletlü, semāḥatlü sulṭānum: -USA
8 -āsitāneleri: -āsitānları A
9 ve taḥiyyāt-ı vesīʿü'l-ḫuṣūl: -USA
10 dāʿī-i ḳadīmleri budur ki bu: -USA
11 mesmūʿ-ı: mesmūʿı A
12 ü: -USA
13 ḳılınduġı: olınduġı A
14 Allāh teʿālā, dāʾim eyleye, āmīn: -USA
15 H 67a, Ö 100a, T 84a, USA 73b: *Başlık* A: -Ö, Bu Daḫı Bir Elḳāb-ı Merġūbedür ki Maḥalliyle Tesvīd-i İrsāl Olındı USA
16 saʿādetlü, mürüvvetlü, merḥametlü: saʿādetlü, merḥametlü A, Ö, saʿādetlü, mürüvvetlü USA
17 mevḳif-i: mevḳiʿ-i Ö
18 iclāl ve mevḳiʿ-i menīʿ-i: iclāl ve mevḳif-i menbaʿ-ı Ö, celāl ve mevḳiʿ-i menīʿ-i USA

taʿẓīm ve nihāyet-i tekrīm ile kārgāh-ı iḫlāṣda mensūc-ı perniyān-ı girān-ḳadr-ı daʿavāt-ı ḳarīnü'l-icābe ve perniyān-ı ʿālī-ḳıymet-i taḥiyyāt-ı müsteṭāb[1] itḥāfı siyāḳında [T 84b] maʿrūż-ı dāʿī-i devletleri budur[2] ki benüm merḥametlü, mürüvvetlü[3] sulṭānum ḥażretleri! Eger[4] keşret-i meşāġil-i devlet ü iḳbāl ḫilālinde cānib-i dāʿī-i maḫṣūṣları, żamīr-i enverlerine furṣat-yāb-ı[5] düḫūl olmaḳ müyesser olur ise[6] *bi-ḥamdihi subḥānehu ve teʿālā*[7], egerçi, kenāre-nişīn-i ḫᵛān-ı ʿāfiyet olup ibtidā[8] sulṭānumuñ duʿā-yı devletlerine ḥalāvet-baḫş-ı ẕāʾiḳa-i merām olduġumuz lā-raybdür. Lākin mevkib-i humāyūn[9], āsitāne-i devletde muḳīm iken sulṭānumuñ meclis-i şerīf-i üns-baḫşāları ile[10] defʿ-i ġam idüp dostān-ı ḳadīmümüz olan bendelerüñüz ile defʿ-i[11] elem itmekle ālām-ı rūzgārı ferāmūşa[12] medār bulurdıḳ. Ḥālen, sulṭānumuñ meclis-i tesliyet-fermālarından[13] mehcūr olmaġla biʾż-żarūre, münc-i inzivāya ḳadem-keşīde-i ʿuzlet olmaḳ mensī olan[14] ġumūm u hümūmuñ ʿavdetine[15] bāʿiş olup ġāʾile-i ḳıllet-i īrād ve keşret-i [A 83a] maṣārif daḫı ʿilāve-i ālām-ı meʾlūfemüz olduġı[16] żamīr-i daḳīḳa-şināslarına nümāyāndur. Ancaḳ, ʿanḳarīb Ḥażret-i Allāh celle şānuhu, ḥuṣūl-i murād ile āşiyān-ı ḳadīme ʿavdet[17] müyesser idüp müştāḳāna[18] peyġūle-i bī-kār[ī] ḳarīrü'l-ʿayn itmek ümīdi, vesīle-i tesliyetdür. Rabbü'l-ʿālemīn, ṣıḥḥat u ʿāfiyet ile ḳarīben ʿavdet müyesser idüp[19] āṣār-ı mesāʿī-i elṭāfuñuz ile żamīrümüzde merkūz olan ümīdlerümüzüñ[20] [T 85a] daḫı ḥuṣūlin müyesser eyleye, āmīn[21]. Saʿādetlü sulṭānum ḥażretleri! Bu dāʿī-i ḫālişlerin,

---

1 müsteṭāb: müsteṭābe Ö, USA
2 devletleri budur: devletleridür USA
3 merḥametlü, mürüvvetlü: merḥametlü A, Ö, mürüvvetlü USA
4 eger: ekşer USA
5 furṣat-yāb-ı: furṣat-yāb daḫı Ö, USA
6 olur ise: olursa A, Ö
7 *Eksikliklerden münezzeh olan Allah Teʾala'nın hamdiyle…*
8 ibtidā: -A
9 humāyūn: hemān USA
10 üns-baḫşāları ile: üns-baḫşālarıyla Ö, USA
11 defʿ-i: vāḳiʿ-i A
12 ferāmūşa: ferāmūş A, USA
13 tesliyet-fermālarından: tesliyet-fermānlarından A
14 mensī olan: mensiyy-i A
15 ʿavdetine: ʿavdet A
16 meʾlūfemüz olduġı: meʾlūfe olduġı USA
17 ile āşiyān-ı ḳadīme ʿavdet: ile āşiyān-ı ḳadīme vuṣūl Ö, eyleye āşiyān-ı ḳadīme ʿavdet USA
18 müştāḳāna: müştāḳān A, Ö, USA
19 idüp: -USA
20 merkūz olan ümīdlerümüzüñ: meẕkūr olan ümīdlerümüz A
21 āmīn: -USA

gūşe-i żamīr-i enverden dūr buyurmayup gāh-bī-gāh[1] nemīḳa-i iltifātlarıyla tefrīḥ-i żamīr buyurmaları bābında luṭf u iḥsān, sulṭānum ḥażretlerinüñdür.

122. Aḥbāb-ı Ṣadāḳat-güẕārdan Birine Nüviştedür[2]

Saʿādetlü, ʿināyetlü, mürüvvetlü, mekremetlü sulṭānum[3] ḥażretlerinüñ erfaʿ-ı mevāḳiʿ-i ʿizz ü rifʿat olan pīşgāh-ı saʿādetlerine, envāʿ-ı taʿẓīmāt-ı ṣādıḳane ve eṣnāf-ı tekrīmāt-ı ḫālişāne ile[4] daʿavāt-ı müstecābe ve taḥiyyāt-ı müsteṭābe niṣārı siyāḳında ʿarża-dāşt-ı ṣenāver-i[5] ḳadīmleri budur ki benüm devletlü, saʿādetlü, mürüvvetlü[6] sulṭānum ḥażretleri! Bu dāʿī-i ḳadīmleri, bir müddetden berü[7] kūşe-güzīn-i ʿuzlet iken cānib-i Rūm'da olan baḳıyye-i ḳısmetümüz iḳtiżāsıyla saʿādetlü, ʿināyetlü ṣādr-ı[8] ʿālī-ḳadr ḥażretleri, muḫlişüñüzi[9] cāẕibe-i ʿināyetleriyle āsitāne-i saʿādete[10] rūy-māl ve meclis-i[11] ʿulyāda tecdīd-i inşirāḥ-ı bāl itmek şerefine nāʾil olduġumuzda saʿādetlü sulṭānum ṭarafına olan rābıṭa-i ezeliyye ve ʿalāḳa-i ḳadīme-i[12] külliye iḳtiżāsı üzre ṭaraf-ı şerīfe duʿā-nāme taḥrīr itmek ārzūsında olup ḥattā Çaḳırcı-başı ʿİvaż Aġa bendeñüz ile[13] bu ḫuṣūṣ müẕākere [A 83b] olınmış iken ve[14] ṭaraf-ı şerīfe [T 85b] müteveccih olan[15] ādem düşdükde ḫaber virmek içün sipāriş olınmışken[16] meger Ḳāsım Aġa bendeñüzüñ ḫāk-pāy-ı rifʿātüñüze teveccühlerin anlar da bu muḫlişüñüz de[17] ḫaberdār olamaduġından[18] ʿaẓīm şermende iken nā-gāh çūḳadār bendelerüñüz ile[19] iltifāt-nāme-i ʿaliyyeleri vārid olup

---

1 gāh-bī-gāh: gāh-be-gāh USA
2 H 67b, Ö 100b, T 85a, USA 74b: *Başlık* A: -Ö, Vüzerā-yı ʿİẕāmdan Saʿādetlü Meḥmed Pāşā Ḥażretlerine Duʿā-nāmedür T, USA
3 Saʿādetlü, ʿināyetlü, mürüvvetlü, mekremetlü sulṭānum: -USA
4 ile: -A
5 ṣenāver-i: ṣenāverī A
6 devletlü, saʿādetlü, mürüvvetlü: saʿādetlü A, devletlü, saʿādetlü Ö
7 berü: beri A, USA
8 ʿināyetlü ṣādr-ı: ḥubb-ı USA
9 muḫlişüñüzi: muḫlişüñüz Ö
10 āsitāne-i saʿādete: āsitān-ı saʿādete Ö
11 meclis-i: mecālis-i Ö
12 ḳadīme-i: -Ö
13 bendeñüz ile: bendeñüzle A
14 olınmış iken ve: olınmış-iken ve A, USA, olmış-iken Ö
15 olan: -A, -Ö, -USA
16 olınmışken: olmış-iken USA, olınmış-iken Ö
17 muḫlişüñüz de: muḫlişüñüz-de A
18 olamaduġından: olamaduġumuzdan Ö, USA
19 bendelerüñüz ile: bendeñüzi-ñüzle A, bendelerüñüz-ile USA

bu ḫuṣūṣda sulṭānum bizi taḳdīm buyurduġuñuzdan[1] nāşī ḥicābumuz, ḳat ḳat ziyāde olup duʿā-yı ʿömr ü devletüñüzde bī-iḫtiyār olmışuzdur[2]. Cenāb-ı Ḥaḳ, vücūd-ı şerīflerin, āfāt ü ekdārdan maṣūn idüp ve meṭālib ü[3] maḳāṣıduñuzı ḥuṣūle maḳrūn eyleye, āmīn[4]. Baʿd-ez-īn iltifāt-nāme-i ʿaliyyeleri ile[5] çeşm-i ümīdümüzi rūşen buyurmaḳ bābında luṭf u kerem sulṭānum ḥażretlerinüñdür.

123. Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Efendi Cenāblarına Ḥamevī ʿAlī Efendi Tavşiyesidür[6]

Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, nur-ı bāṣıra-i [N 94a] ibtihācum, ʿazīzüm, mükerremüm, oġlum[7], sulṭānum ḥażretlerinüñ merciʿ-i niyāzmendān ve mültecā-yı[8] ḥācetmendān olan dīvān-ḫāne-i refīʿü'l-erkānlarına şāyān envāʿ-ı tevāżuʿ u taʿżīm ve aḳsām-ı tażarruʿ u tekrīm ile cebhe-pīrā-yı cerīde-i iltifāt ü icābet olmaġa lāyıḳ ruḳūm-ı daʿavāt-ı kāmile ve[9] revnaḳ-efzā-yı ṣaḥīfe-i işābet olmaġa muvāfıḳ rüsūm-ı taḥiyyāt-ı şāmile niṣārı żımnında ʿarża-dāşt-ı [T 86a] dāʿī-i dīrīn budur ki benüm devletlü, saʿādetlü, mürüvvetlü[10] sulṭānum ḥażretleri! Nemīḳa-resān-ı ṣenāverī-i dāʿī-i ḳadīmleri[11], Ḥamevī ʿAlī Efendi dāʿīleri, cāẕibe-i ʿināyet-i[12] ilāhiyye ile ṣavb-ı cenābe-i[13] devlete ʿazīmete meʾẓūn olmaġa eṣnā-yı[14] ʿubūrda Ḥaleb'e uġrayup çend rūz ṣoḥbetleriyle muġtenim ve ḫāṭır-ı pīrānemüz neşʾe-i ülfetleriyle ḫurrem [A 84a] olduġı[15] eṣnāda egerçi bi-ḥamdi'llāh, cenāb-ı saʿādetüñ āvāze-i ḫaṣāʾil-i memdūḥesiyle mesāmiʿ-i āfāḳ memlū idügi[16] cāy-ı iştibāh degül ammā, ʿAlī Efendi dāʿīlerinüñ ṭaraf-ı eşrefe rābıṭa-i ḫāṭırlarınuñ kemāl-i istiḥkāmından

1 buyurduġuñuzdan: buyurduġuñuz Ö
2 olmışuzdur: olmışdur USA
3 idüp ve meṭālib ü: meṭālib USA
4 āmīn: -USA
5 ʿaliyyeleri ile: ʿaliyyeleriyle Ö, USA
6 H 68a, N 93b, Ö 101b, T 85b, USA 75a: *Başlık* Ö: Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Efendi'ye Ḥamevī ʿAlī Efendi Tavşiyesine Taḥrīrdür T
7 nur-ı bāṣıra-i ibtihācum, ʿazīzüm, mükerremüm, oġlum: nur-ı bāṣıra-i ibtihācum, ʿazīz ü mükerrem oġlum Ö, -USA
8 mültecā-yı: melceʾ-i USA
9 ve: -USA
10 devletlü, saʿādetlü, mürüvvetlü: devletlü, saʿādetlü A, Ö
11 ḳadīmleri: dīrīnleri Ö
12 ʿināyet-i: -A
13 cenābe-i: cünāne-i Ö
14 olmaġa eṣnā-yı: olmaġla eṣnā-yı A, Ö
15 olduġı: olduġı Ö
16 āfāḳ memlū idügi: āfāḳ memlū idügi Ö

[N 94b] nāşī ʿalima'llāh, mecālis ü maḥāfilde ser-māye-i enfās ü evḳātın cenāb-ı saʿādetüñüzüñ maḥāsin ü medāyiḥine ʿalā-ṭarīḳi'l-ḥaṣr ṣarf itdüginden bu peder-i ḫulūş-perverüñüz daḫı ġāʾibāne ẕāt-ı kerīmu'ş-ṣıfātuñuza dil-beste olup ez-dil ü[1] cān, duʿā-yı ʿömr ü devletüñüzde bī-iḫtiyār olmışuzdur[2]. Ẕāt-ı ʿālī-şānuñuzı, muṭlaḳ Ḥażret-i Ḥaḳ mesned-i[3] ʿizzetde pāyidār ve merkez-i emn ü ʿāfiyetde[4] umūr-ı ḫayriyyeye[5] tevfīḳ ile üstüvār eyleye, āmīn[6]. Ḥālen, muṭlaḳā cenāb-ı saʿādetüñüzüñ ārzū-yı mülāḳātı, ṭāʾir-i żamīrine[7] cenāḥ olup ḫāk-pāyuñuza şevḳ-i rū-māle pervāza gelmişdür. Rabṭ-ı ḫāṭırı[8] [T 86b] mücerred cenāb-ı saʿādetedür. Ṭaraf-ı şerīfe olan iḫtiṣāṣ-ı ḳadīmden nāşī manẓūr-ı naẓar-ı ʿināyet buyurılmaḳ niyāzında bizüm taʿrīf ü iltimāsumuz, lafẓ-ı[9] bī-gāne maḳāmında olup ṣudūr-ı muʿāmele-i ikrām ü iltifātuñuz[10] ġayruñ taʿrīfine muḥtāc olmayacağına ḳuvvet-i ḳalbümüzden nāşī ıṭnāb ve taṣdīʿinden ictināb olınmışdur[11]. *Bāḳī ʿizzet bād* [12].

124. Teẕkīre-i Ṣānī Nādirī Aḥmed Efendi Ṭarafına Nüviştedür[13]

ʿİzzetlü, rifʿatlü, meveddetlü, faẓīletlü, maʿrifetlü[14] efendi ḥażretlerinüñ manẓūme-i faẓl u[15] ʿirfān olan nādī-i maʿārif-āmīzleri, zīver-dih-i[16] cevāhir-i girān-ḳadr-ı daʿavāt-ı ḫāliṣe ve pursiş-i ḫāṭırları dībāce-i risāle-i ḫulūş ḳılınduḳdan ṣoñra inhā-kerde-i [A 84b] muḫlişānemüz budur ki ṭaraf-ı muḥiblerine olan hevādārī-i ġāʾibāneleri üzre tefaḥḥuṣ-ı ḥāl-i muḫlişlerine tevcīh-i bāl buyurılur ise[17] bi-mennihi subḥānehu ve[18] teʿālā eczā-yı mevādd-ı cism-i[19] nizār şīrāzedār-ı

1 ez-dil ü: ez-dil A
2 devletüñüzde bī-iḫtiyār olmışuzdur: devletüñüze bī-iḫtiyār olmışuzdur A
3 mesned-i: mesnede-i A
4 ʿāfiyetde: ʿāḳibde A
5 ḫayriyyeye: ḫayr-ı bīd-i USA
6 āmīn: -USA
7 ṭāʾir-i żamīrine: ṭāʾir-i żamīrine USA
8 ḫāṭırı: ḫāṭır USA
9 taʿrīf ü iltimāsumuz, lafẓ-ı: iltimāsumuzı USA
10 iltifātuñuz: iltifātuñuzuñ USA
11 olınmışdur: olındı Ö
12 *bāḳī ʿizzet bād*: *bāḳī* USA, -Ö: *Bâkî, izzet olsun.*
13 H 69a, Ö 102a, T 86b, USA 75b: *Başlık* A: Teẕkere-i Ṣānī Nādī Aḥmed Efendi Ṭarafına Ḫulūş-nāmedür T, USA
14 ʿİzzetlü, rifʿatlü, meveddetlü, faẓīletlü, maʿrifetlü: ʿİzzetlü, faẓīletlü, maʿrifetlü A, Ö, ʿİzzetlü, rifʿatlü, meveddetlü USA
15 u: -USA
16 zīver-dih-i: zīver-zede-i USA
17 buyurılur ise: buyurılursa A
18 subḥānehu ve: -USA: *Eksikliklerden münezzeh olan Allah Teala'nın ihsanıyla…*
19 cism-i: çeşm-i USA

ṣıḥḥat u ʿāfiyet olup[1] kelimātları, bülbül-i taḥsīnlerine manẓūme-i meveddet ḳılınduġı resīde-i derece-i vużūḥdur. Ẕāt-ı faẓīlet-sirişteri ḳabā-pūş-ı faẓl u maʿrifet ve ṣandūḳa-i derūn-ı meşḥūnları leb-ā-leb-i cevāhir-i dāniş ü ehliyyet olduġı, sābıḳan efvāh-ı aḥbābdan gūş-zedümüz[2] olmaġla cenāblarına kesb ü taʿalluḳ [T 87a] olınmış iken[3] ḥālen nihāl-i ʿalāḳamuz bār-āver olup āvīḫte-i gerden-i Pervīn olmaġa şāyān leʾālī-i[4] naẓm-ı dil-pesendleri -ki ṣayrafī-i[5] ḫurde-şinās müşāhede-i luṭf-ı[6] sīmāsında rehīn-i ḥayret olur- bu muḫlişlerine[7] keşīde-i rişte-i intiẓām idüp ihdā[8] buyurmışlardur[9]. Ol şāhid-i nev-ḫırām-ı dūdmān-ı belāġatuñ ṣafā-yı maḳdemi; feżā-yı derūnı bahāristān-ı inşirāḥ eyleyüp kemāl-i diḳḳat ile müṭālaʿasına[10] tevcīh-i nigāh olınduḳda hezār ṣīve vü nāz ve ḥüsn-i bī-endāze müşāhede olınup[11] ḫāṭır-ı daḳīḳa-bīn firīfte-i ḥüsn-i bahāsı ve esīr-i zülf-i ʿanber-efşāsı olmışdur. Vāḳıʿan, her[12] beyt-i nezāket-nümūnı, ebrū-yı müşgīn-i cebhe-i belāġat ve her[13] mıṣraʿ-ı mevzūnı, mevce-i deryā-yı feṣāḥat ve her noḳṭa-i rengīni, naḳş-ı[14] perde-serāy-ı maʿānī ve her lafẓ-ı nemekīni, cemāl-i şāhid-i rūḥānī olup ıṭṭılāʿ-ı ḥüsn-i keder-güẕārı[15] taḳrībiyle cāy-dih-i sīne-i taḥsīn [A 85a] ve cenāb-ı şerīflerinüñ ṭabʿ-ı cevāhir-fürūş u hüner-perverlerine ḥavṣala-i taḳrīrden bīrūn[16] āferīn olmışdur. Baʿde'l-yevm, yine āṣār-ı ṣoḥbetleriyle[17] cānib-i muḫlişlerine īṣāl-i meserret buyurmaları mültemesdür. *Hemīşe der-mesned-i faẓīlet u ʿirfān ḳarīn-i devam bād, bāḳī* [18].

---

1 ṣıḥḥat u ʿāfiyet olup: ṣıḥḥat olup ve ʿāfiyet olup A
2 gūş-zedümüz: gūş-zedemüz A, USA
3 olınmış iken: olınmış-iken USA
4 olmaġa şāyān leʾālī-i: olmaġla şāyān lāle-i A
5 dil-pesendleri ki ṣayrafī-i: dil-besteleri ki ṣayrafī-i A, dil-pesendleri ki ṣarfī-i USA
6 luṭf-ı: luṭf u A, USA
7 muḫlişlerine: muḥibblerine Ö, USA
8 keşīde-i rişte-i intiẓām idüp ihdā: keşīde-i intiẓām idüp ihdā A
9 buyurmışlardur: buyurmışlar USA
10 diḳḳat ile müṭālaʿasına: diḳḳat ile müṭālaʿasında Ö
11 olınup: olınır A
12 her: bir A, USA
13 her: -A, -USA
14 rengīni, naḳş-ı: rengīn, naḳş-ı A
15 ıṭṭılāʿ-ı ḥüsn-i keder-güẕārı: ıṭṭılāʿ-ı ḥüsn-güẕārı A, ḥüsn-i ıṭṭılāʿ-ı keder-güẕārı Ö
16 bīrūn: -A
17 yine āṣār-ı ṣoḥbetleriyle: nev-āṣār-ı sıḥḥatleriyle Ö
18 *Hemīşe der-mesned-i faẓīlet u ʿirfān ḳarīn-i devam bād*, bāḳī: *Hemīşe der-mesned-i faẓīlet u ʿirfān ḳarīn bād* A, *Hemīşe der-mesned-i faẓīlet u ʿirfān ḳarīn-i devam bād* Ö, bāḳī USA: *Her zaman fazilet ve irfan tahtında daim olsun.*

125. Vezīr-i Aʿẓam Ḥażretlerinüñ Ṭarafına Nüviştedür[1]

[T 87b] Saʿādetlü, devletlü, kāffe-i cihāna[2] merḥametlü efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ kūşe-bisāṭ-ı devletleri, leb-i taʿẓīm ü tefḫīm ile būs olınup duʿā-yı imtidād-ı eyyām-ı saʿādet-encāmları muḳaddime-i cerīde-i ʿubūdiyyet ḳılındukdan şoñra maʿrūż-ı ʿabd-i kemterīn budur ki Ḥażret-i Ḫudā-yı cihān-āferīn celle şānuhu vücūd-ı pür-cūd-ı himmet-ālūdların[3] ṣadr-ı bülend-i iḳbālde müstedām idüp rütbe-i ʿaliyye-i ṣadāret-i ʿuẓmāların mübārek ü mesʿūd ve ẓıll-ı reʾfet ü devletlerin mefāriḳ-i enām üzre memdūd idüp evtād-ı ḫıyām-ı ʿizz ü iḳbāllerin ṣaḥrā-yı saʿādetde ṣābit ve toḫm-ı maʿdelet ü[4] mekremetlerin mezraʿa-i devletde ṣābit eyleye, āmīn! Bu bende-i ḫālişü'l-bālleri, nüvīd-i mübeşşirān-ı[5] saʿādetden iktisāb-ı ḥayāt-ı cedīd eyleyüp külāh-ı neşāṭ u iftiḫārumuz, rübūde-i ḳubbe-i āsmān olmışdur. Bu dāʿī-i derūnīlerinüñ[6] ḫafāyā-yı aḥvāli, bi'l-cümle, āfitāb-ı[7] fehm-i ʿālem-tāblarına rūşen olmaġın riyāż-ı aḥvālümüzüñ ser-sebz ü[8] ḫurrem olması, ʿināyetlü sulṭānumuñ īṣār-ı seḥāb-ı ʿināyetlerine muvaffaḳ olmaġla bu hengām-ı ʿacz ü[9] nā-tüvānīde dest-gīrī buyurıla. Zīrā ḥal-i pür-melāl, ġāyet mükedderü'l-bāl olmışdur. Münāsib görildügi nān-pāreyi iḥsān[10] ile kūşe-i[11] ferāġatda [A 85b] duʿā-yı ʿömr ü devletlerine kemā-fī'l-evveli, taʿyīn buyurılmaḳ [T 88a] bābında luṭf u iḥsān; devletlü, saʿādetlü[12] efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñdür, bāḳī[13].

---

1 H 69b, Ö 103a, T 87a, USA 76b: *Başlık* A: Ṣadāret-i ʿUẓmā ve Vekālet-i Kübrā Ḥażretlerine Nān-pāre Recāsına T, USA

2 saʿādetlü, devletlü, kāffe-i cihāna: saʿādetlü, devletlü, kāffe-i cihāniyāna Ö, devletlü, saʿādetlü kāffe-i cihāniyāna USA

3 vücūd-ı pür-cūd-ı himmet-ālūdların: vücūd-ı pür-cūd-ı himmet-ālūdelerin A, vücūd-ı ber-cūd-ı hemīşe ālūdların USA

4 ü: -USA

5 -bālleri, nüvīd-i mübeşşirān-ı: -bālleri, nüvīd-i müyessirān-ı A, -bāllerin, nüvīd-i mübeşşirān-ı USA

6 derūnīlerinüñ: derūnīlerüñ USA

7 bi'l-cümle, āfitāb-ı: -USA

8 ser-sebz ü: ser-sebze-i A

9 ü: -USA

10 nān-pāreyi iḥsān: nān-pāre USA

11 mefāriḳ-i enām üzre memdūd … … nān-pāreyi iḥsān ile gūşe-i: -USA

12 saʿādetlü: -A

13 mefāriḳ-i enām üzre memdūd idüp … … efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñdür, bāḳī: -Ö

126. ʿUlemādan Birine Nüviştedür[1]

ʿİzzetlü, saʿādetlü, ḳarındaşum efendi ḥażretlerinüñ numūne-i bihişt olan nādī-i devlet-ḳarīnleri ṣavbına mezraʿa-i ḫāṭırdan ser-zede olmış sünbüle-i ser-ber-keşīde-i daʿavāt-ı ṣāfiyāt-ı icābet-āyāt ḫūşe-kerde-i ḫirmengāh-ı icābet ḳılınduġı siyāḳda merāsim-i pursiş-i ḫāṭır-ı enverleri mürāʿāt olınduḳdan ṣoñra inhā-kerde-i devlet-cūylarıdur ki eger laḥẓa-i żamīrleri cānib-i muḫlişī-ye müteveccih olur ise[2] bi-ḥamdi'llāhi teʿālā[3], muḥāṭ-ı ʿilm-i cihān-şümūlleri üzre evḳāt-ı ḥayāt duʿā-yı evliyā-yı niʿama ṣarf olınmaḳ żımnında cenāb-ı uḫuvvet-meʾāblarınuñ gerdiş-i evḳāt-ı ṣenāverlerinde eyyām-ı cünbān-ı duʿā itdügümüz lā-raybdür. Aḫbār-ı meserret-baḫşālarına dīde-güşā-yı intiẓār iken bir ḳıṭʿa-i mülaṭṭife-i girāmīleri vürūd bulup mażmūn-ı ḥaḳīḳat-nümūnında istifsār olınduġı üzre mecālis-i evliyā-yı niʿamda bu muḫlişüñüzi zebān-güẓār buyurılduġından nāşī sāḥa-i żamīrde nābit ü ṣābit olan şecere-i maḥabbet-i ḳadīmlerin rīşedār ve bār-āver olup ḫulūṣ üzre duʿāları içün dest-i iḫlāṣ[4] ber-dāşte-i bārgāh-ı Kibriyā ḳılınmışdur. Vāḳıʿan, bu ḳadar eyyāmdan beri [T 88b] beynümüzde cereyān iden ḥuḳūḳ-ı sābıḳanuñ daḫı muḳteżāsı budur. Ḥażret-i Allāh, ʿan-ḳarīb ṣıḥḥat[5] u ʿāfiyet ile ʿavdeti[6] muvaffaḳ ve mülāḳāta nāʾil[7] eyleye, āmīn! Cānib-i devlet-ḫᵛāhlarına[8] [A 86a] cerīde-i ḫāṭırdan mensī buyurılmayup menşūr-ı mesāmiʿamuzı tevḳīʿ-i aḫbār-ı ṣıḥḥatlarıyla tezyīn buyurmaları der-ḫᵛāstdur[9]. *Bāḳī hemvāre eyyām-ı ṣafā, ber-devām bād* [10].

---

1 T 88a, USA 77a: *Başlık A*: Meḥmed Pāşā Dīvān Efendisi Şefīḳ Muṣṭafā Efendi Ṭarafına Taḥrīrdür T
2 olur ise: olursa A
3 *bi-ḥamdi'llāhi teʿālā: bi-ḥamdihi teʿālā* A
4 iḫlāṣ: ḫalāṣ A
5 ṣıḥḥat: ṣıḥḥat u A
6 ʿavdeti: -USA
7 mülāḳāta nāʾil: mülāḳāt müyesser A
8 devlet-ḫᵛāhlarına: devlet-cūylarına A
9 der-ḫᵛāstdur: der-ḫᵛāstedür A
10 *hemvāre eyyām-ı ṣafā, ber-devām bād*: -A: *Bundan başka, safa günleri hep devam etsin.*

127. Meşāyiḫ-i Aʿẓāmdan Birine Nüviştedür[1]

Muḳtedā-yı ḥilyedārān-ı veraʿ ü[2] taḳvā, pīşvā-yı ḫᵛāstgārān-ı[3] fevz ü hüdā, reh-nümā-yı sālikān-ı rāh-ı Ḫudā, mürşid-i āgāh-ı ʿārif bi'llāh, velāyetlü, kerāmetlü, ʿālī-himmetlü efendüm[4], sulṭānum ḥażretlerinüñ[5] kūşe-i seccāde-i şerīfe-i[6] irşād- pīrāyeleri[7], şifāh-ı edeb ile taḳbīl ü telşīm[8] ve merāsim-i ʿubūdiyyet ü iḫlāṣ-ı[9] kemā-huve'l-vācib taḳdīm olınup nefes-i muḳaddes-i[10] meded-reslerinden istifāża ve istimdāddan şoñra[11] maʿrūż-ı devām-cūy-ı[12] ʿināyet-muʿtādları oldur ki meclis-i rūḥāniyyet-i mūnislerinden dūrī-i[13] şūrī ile müfāraḳat vuḳūʿından beri,

(Beyt)[14] **Mefā ʿīlün Mefā ʿīlün Mefā ʿīlün Mefā ʿīlün**
Daḫı ben şimdi bildüm rūzgāruñ n'eydügin[15] ey dil,
Bilinmezmiş ṣafā-yı vaṣl-ı yār ile[16] geçen demler

(Neşr[17]**)** müşʿir-i ḥālümüz olmışdur. Lākin efzāyiş-i ḳurb-ı maʿnevī telāḳīsi olmaḳ, Vāhibü'l-āmālden müstedʿādur. Ve'l-ḥāṣıl, benüm saʿādetlü, mekremetlü[18] sulṭānum āsitān-ı feyż[19]-bünyānlarından bu çāker-i dil-rīş[20] [T 89a] daḫı ḳadīmden kemer-beste-i ʿubūdiyyet [N 95b] ve dāmen der-miyān-ı ḫıdmet-i mülāze-

---

1 H 70a, N 95a, Ö 104b, T 88b, USA 77b: *Başlık* A: -Ö, Meşāyiḫ-i Ṣūfiyyeden ʿĀrif Efendi Ḥażretlerine Nüviştedür T, USA; *Hemīşe Cām-ı Merām Ber-devām Bād: Her zaman istek kadehi devamlı olsun.*
2 ü: -A
3 muḳtedā-yı ḥilyedārān-ı veraʿ ü taḳvā, pīşvā-yı ḫᵛāstgārān-ı: -Ö
4 efendüm: -Ö, -USA
5 ḥażretlerinüñ: -USA
6 şerīfe-i: -USA
7 -pīrāyeleri: -pīrāyları USA
8 taḳbīl u telşīm: telşīm ü taḳbīl Ö
9 ü iḫlāṣ-ı: -USA
10 muḳaddes-i: muḳaddes-i nefs-i zekiyye-i A, USA
11 istimdāddan şoñra: istimdādından şoñra Ö
12 devām-cūy-ı: ve'l-cūy-ı A
13 dūrī-i: dūrī ve USA
14 müfāraḳat vuḳūʿından beri, beyt: müfāraḳat vuḳūʿından beri A, müfāraḳat vuḳūʿından berü, beyt Ö, beyt USA
15 n'eydügin: n'eydügin A, Ö
16 vaṣl-ı yār ile: vaṣl-ı yār-ile A, Ö, USA
17 neşr: -A, -USA
18 saʿādetlü, mekremetlü: saʿādetlü A, Ö, -USA
19 āsitān-ı feyż-: āsitānı feyż- A
20 bünyānlarından bu çāker-i dil-rīş: bünyānlarında bu çāker-i rīş-i A, bünyānlarında bu cārūbkeş-i dil-rīş Ö

met olmaġla himmet-i bī-hem-tālarından[1] mesʾūldür ki mehbiṭ-i envār-ı hüdā[2] ve Ṭūr-ı tecellā-yı maʿnā olan żamīr-i ḳudsī-münīrlerinden dūr ve endāḫte-i[3] berāziḫ-i ferāmūşī buyurmayup ḥüsn-i teveccüh ve duʿā-yı[4] ḫayr-ı icābet-eşerleriyle ẓāhiren ve bāṭınen terbiyye buyurılmaḳ meʾmūldür, bāḳī[5].

128. Pīrā-yı Ṭarīḳat-ı ʿAliyyeden ʿAzīz Efendi Ḥażretlerine
Nüvişte Būd[6]

Mütefāʿilün Feʿūlün Mütefāʿilün Feʿūlün
Be-bur ey ṣabā peyāmī be-gül ez-fiġān-ı bülbül [7]
Ve iẕā suʾilte minnī fe-kemā raʾaytenī ḳul [8]

(Neşr)[9] ḳuṭb-ı āfāḳ, ġavṣ-ı[10] ʿuşşāḳ, Cüneyd-sīret, Bāyezīd-menḳabet, Ferīdü'd-dehr, vaḥīdü'l-ʿaṣr, ʿārif ü fāżıl[11], [A 86b] mürşid-i kāmil, ʿazīz-i ekrem-i vālā-şānum, mekremetlü, velāyetlü[12] sulṭānum ḥażretlerinüñ āsitān-ı feyż-āşiyānlarından cebīn-zede-i tebcīl ve kūşe-i seccāde-i şerīfe-i irşād-ʿunvānları, leb-i ḍarāʿat ü ādāb ile taḳbīl olınup mürebbī-dih-i nüfūs-ı ehl-i sülūk olan nefes-i muḳaddeslerinden ẓāhiren[13] ve bāṭınen istifāża ve[14] istimdāddan ṣoñra ʿarīża-i ʿabd-i faḳīr-i nā-murād oldur ki sevḳ-ı sāʾiḳ-i[15] taḳdīr ile meclis-i rūḥāniyyet[16]-mūnislerinden dūrī-i ṣūrī vuḳūʿından beri

---

1 bī-hem-tālarından: hem-tālarından USA
2 envār-ı hüdā: envār-ı Ḥudā A
3 -münīrlerinden dūr ve endāḫte-i: -münīrlerinden dūr endūḫte-i A, -mesīrlerinden dūr endūḫte-i Ö
4 ve duʿā-yı: ve duʿāʾ-i A, duʿā-yı USA
5 meʾmūldür, bāḳī: mercūdur, bāḳī Ö, meʾmūldür USA
6 H 70b, Ö 105a, T 89a, USA 78a: *Başlık* H: -A, -Ö
7 *bulbul*: *bulbul ḳul* A
8 *fe-kemā raʾaytenī: fe-keʾenne-mā raʾaytumā* A, USA; Beytin manası: *Ey bâd-ı saba! Güle, bülbülün figanından (benden) bir haber götür? Benden sorulduğunda beni nasıl gördüysen öyle söyle.*
9 neşr: -A, -USA
10 ġavṣ-ı: ġavṣ-ı A, ġūşe-i USA
11 ü fāżıl: ü vāṣıl A, USA, fāżıl Ö
12 mekremetlü, velāyetlü: velāyetli, mekremetli A, Ö
13 ẓāhiren: ẓāhir A
14 ve: -A
15 sāʾiḳ-i: sābıḳ-ı A, USA
16 meclis-i rūḥāniyyet-: nefs-i Ö

(Beyt)[1] **Mefāᶜīlün Mefāᶜīlün Mefāᶜīlün Mefāᶜīlün**
Ġarībüñdür anı ḫoş ṭut efendüm işte ben gitdüm[2]
Göñül dirler ser-i kūyuñda bir dīvānemüz ḳaldı

[T 89b] **(Neṯr**[3]**)** nevā-yı ḥazīni ile dem olmaz ki ᶜandelib-i dil ü[4] cān, nevk-i ḫār-ı ḥasretden nālān ve[5] cāẕibe-i ḳullāb-ı maḥabbet ile berīd-i[6] teveccüh ṭaraf-ı bāhirü'ş-şereflerinden[7] pūyān olmaya,

(Mıṣraᶜ)[8] Uçardum bulsam ammā n'eyleyim bāl ü perüm yoḳdur[9]

(Neṯr) lākin bu şīve-i[10] irāde-i ezeliyye mūriş-i tezāyüd-i ḳurb-ı maᶜnevī olmaḳ niyāzı, ḥāşiye-i nüsḫa-i[11] evrādumuzdur. Vāṣıl olduḳları ser-rişte-i ḥaḳīḳat ḥürmetine çāker-i[12] kem-ḳadr-ı dil-rīşleri, nihāde-i berzaḫ-ı nisyān ve fütāde-i varṭa-i ḫüsrān buyurılmayup[13] ẕeyl-i cerīde-i ferīde-i żamīr-i ḳudsī[14]-mesīrlerinden nām-ı[15] ḥaḳīr-i keṣīrü't-taḳṣīrleri[16] manẓūr ve aḥyānen ḥüsn-teveccühleri ile maẓhar-ı naẓar-ı[17] iksīr-eṣerleri buyurılmaḳ, vā-beste-i[18] himmet-i ᶜaliyyeleri olmaġla taḥrīk-i silsile-i istimdād içün imlā-yı ᶜubūdiyyet-nāme-i ricā-nāme[19] ile küstāḫāne taṣdīᶜe ictirā'[20] olındı. Hemvāre, ārā-

---

1 dūrī-i ṣūrī vuḳūᶜ ından beri beyt: dūrī-i ṣūrī vuḳūᶜ ından beri A, dūrī-i ṣūrī vuḳūᶜ ından berü Ö, dūrī ve ṣūrī vuḳūᶜ ından beri beyt USA: *Birrî Mehmed Dede'nin beytidir* (Çağlı, A.; Özdingiş, V. 2004. s. 45).
2 efendüm işte ben gitdüm: efendi işte biz gitdük Ö
3 neṯr: -A, -USA
4 olmaz ki ᶜandelib-i dil ü: olınır ki ᶜandelib-i dil USA
5 ve: -USA
6 ḳullāb-ı maḥabbet ile berīd-i: ḳullāb-ı miḥnet ile berīd-i A, ḳuvvet-i maḥabbet ile berīd-i Ö, ḳullāb-ı maḥabbet ile bir yer USA
7 ṭaraf-ı bāhirü'ş-şereflerinden: ṭaraf-ı bāhirü'ş-şerīflerinden A, bāhirü'ş-şereflerinden Ö, -USA
8 olmaya, mıṣraᶜ: olmasa A, USA, olmasına, mıṣraᶜ Ö
9 ü perüm yoḳdur: perüm yoḳdur A, perüm yoḳ USA
10 neṯr; lākin bu şīve-i: lākin bu şīve-i A, lākin pūşīde-i USA
11 nüsḫa-i: -USA
12 çāker-i: çār USA
13 buyurılmayup: buyurılmaḳ USA
14 ḳudsī: ḳuds- USA
15 nām-ı: eyyām-ı A
16 -taḳṣīrleri: -taḳṣīr A, USA
17 -teveccühleri ile maẓhar-ı naẓar-ı: -teveccühleri ile maẓhar-ı A, -teveccühleriyle maẓhar-ı naẓar-ı Ö, USA
18 vā-beste-i: -A
19 -nāme: -nümā USA
20 ictirā': icrā A

yiş-i ḫānḳāh-ı irşād ve kām-baḫş-ı erbāb-ı evrād olalar[1]. *Bāḳī eyyām-ı saʿādet dāʾim bād*[2].

129. Bu daḫı Rāmī Efendi'yedür[3]

[A 87a] Saʿādetlü, mürüvvetlü, mekremetlü, devletlü[4], nūr-ı çeşmüm, ser-māye-i mübāhātum, ibtihācum ve iftiḫārum, efendi oġlum[5] ḥażretlerinüñ nādī-i vālālarına şāyeste rüsūm-ı tekrīm ile ḫıṭṭa-i Şām'da[6] [T 90a] cereyān iden cūybārdan bisyār[7] dāʿvāt-ı serīʿatü'l-eṣer ve fevākih-i riyāż-ı Ṣāliḥiyye'den ābdārter taḥiyyāt-ı feyż-güster[8] itḥāfına müteʿāḳıb ʿarża-dāşt-ı peder-i devlet-ḫᵛāh budur ki benüm nūr-ı dīdem, ʿālī-cāh-ı bülend-cenāb efendi oġlum! Allāh teʿālā[9] muʿammer eyleye. Şemere-i himmet-i ḥaseneñüz olan Şām-ı şerīfe vāṣıl olduḳdan ṣoñra muḥāṭ-ı ẕihn-i veḳḳādları ola ki ḥālen tamāmī-i dü[10]-ʿālemde kūşe-i ḳanāʿat ve güm-nāmīden[11] ġayrı [N 96a] meʾmen-i āsāyiş yoḳ imiş[12]. Sinīn-i māżiyyede bir defʿa[13] daḫı cenāb-ı kerīmden Şām Defterdārlıġı ḫᵛāstgār olduġumuzda[14] ṭaraf-ı şerīfüñüzden "Eger ol ṭarafuñ iḫtilāl-i aḥvāli maʿlūmuñuz olsa ṭalebkār olmazdıñuz." buyurduġuñuz maḥż-ı kerāmet imiş. Ammā bundan ṣoñra çāre yoḳ, niyāz ü ibrāmumuz ile vāḳiʿ olduḳdan ṣoñra ne ḥāl ise zehr-ābe-i muḫtell[15] nūş idüp pīşānī-i ḥālde[16] iẓhār-ı girih-i melāl[17] itmemege muḥtācız. ʿĀleme sirāyet iden perīşānlıḳ-

1 olalar: ola A
2 *Bâkî, saadet günleri dâim olsun.*
3 H 71a, N 95b, Ö 105b, T 89b, USA 78b: *Başlık* Ö: Nābī Efendi İbtidā Şām Defterdārlığı ile Ḥuṣūl-i Merām Olup Rāmī Efendi Ḥażretlerine Şām-ı Şerīfe Vuṣūlüne Taḥrīrdür T
4 Saʿādetlü, mürüvvetlü, mekremetlü, devletlü: Saʿādetlü, mekremetlü, devletlü A, Ö, Saʿādetlü, mürüvvetlü USA
5 mübāhātum, ibtihācum ve iftiḫārum, efendi oġlum: ibtihācum ve iftiḫārum, efendi oġlum A, ibtihācum, efendi oġlum Ö, mübāhātum, efendi USA
6 Şām'da: Şām USA
7 cūybārdan bisyār: cūybārter Ö
8 feyż-güster: feyż-i kesīr A
9 teʿālā: -USA
10 veḳḳādları ola ki ḥālen tamāmī-i dü: vaḳārları ola ki ḥālen tamāmī-i dü Ö, veḳḳādları ola ki ḥālen tamāmī-i USA
11 ḳanāʿat ve kem-nāmīden: ḳanāʿati ve kem-nāmīden Ö
12 yoḳ imiş: yoġmış A, yoġ-imiş Ö
13 bir defʿa: bir de A
14 defterdārlığı ḫᵛāstgār olduġumuzda: defterdārlığı ḫᵛāstgār olduġumuzda A, defterdārlığını ḫᵛāstgār olduġumuzda Ö, defterdārlığını ḫᵛāstgār olduġumuzda USA
15 muḫtell: maḥall USA
16 pīşānī-i ḥālde: bünyānī-i ḥālde A, USA
17 girih-i melāl: -kerde-i melāl A

dan bu ṭarafa daḫı ḥiṣṣe-i vāfire iṣābet itmekle muḳāṭaʿātı[1] ber-hem-zede-i dest-i ġāretgerāna[2] giriftār olmaġın ḥālen ʿarż olan[3] defter mūcibince ṭoḳuz biñ ġurūşı[4] serīʿan ḥavāle buyurılmaġa ṣarf-ı himmet olınmaḳ[5] temennā olınur.

130. Nābī Efendi Defʿa-i Ṣāniyede Şām Defterdārlıġı ile Be-kām Olmaġla Teşekkürāne Reʾsü'l-küttāb Rāmī Efendi Cānibine Nüviştedür[6]

Saʿādetlü, mürüvvetlü, mekremetlü, ʿināyetlü[7], ser-māye-i iftiḫārum ve ibtihācum[8], ümīdgāhum, vālā-cāhum, nūr-ı [N 96b] dīdem, efendi oġlum ḥażretlerinüñ südde-i mekārim-penāhlarına şāyān tekrīmāt-ı [A 87b] ḥamīde ve taʿẓīmāt-ı pesendīdeye mübtenī[9] daʿavāt-ı mütevātire ve teḥāyā-yı mütekāṣire[10] itḥāfı ʿaḳībinde ʿarża-dāşt-ı devām-ḫᵛāhī budur ki benüm devletlü, ʿināyetlü[11] efendi oġlum ḥażretleri! Aṭyeb-i evḳātda Aḥmed Beg bendeleri yediyle iltifāt-nāme-i ʿaliyyelerinde mülāzım-ı[12] fermān-ı ʿālī-şān, manṣıb-ı dil-ḫᵛāhı ve ʿilāve-i bālā-pīrā-yı[13] ḫilʿat-ı girān-bahā-yı mülūkāne vuṣūli, bu dāʿīñüzi[14] derecāt-ı mirḳāt-ı şādmānīye fāʾiz ve iʿlā-yı ṭabaḳāt-ı ihtizāz[15] ü ibtihāca ḥāʾiz[16] eyledüginüñ beyān-ı neşāṭında kālā-yı taʿbīrāt ḳāṣırdur. Benüm nūr-ı dīdem, el-ḥāḳḳ, ḳanġı[17] lisān ile iẓhār-ı teşekkür idecegümde pā-zede-i ḥāyret oldum. Allāh teʿālā, ber-vech-i dil-ḫᵛāh mesned-i devletde müstaḳarr idüp ʿömriñi[18] mezīd eyleye. Ḥuḳūḳ-ı ezeliyye mürāʿātında ser-i mū taḳṣīr buyurmadıñuz ve

1 vāfire iṣābet itmekle muḳāṭaʿātı: vāfir iṣābet itmekle muḳāṭaʿa-yı A
2 dest-i ġāretgerāna: dest-i āġāz-ı tekrār A
3 olan: olınan Ö
4 biñ ġurūşı: biñ ġurūş Ö
5 ṣarf-ı himmet olınmaḳ: ṣarf olınmaḳ A, ṣarf-ı himmet olmaḳ Ö
6 H 71b, N 96a, Ö 106a, T 90b, USA 79a: *Başlık* H: Nābī Efendi Defʿa-i Ṣāniyede Şām Defterdārlıġı ile Be-kām Olmaġla Teşekkürāne Rāmī Efendi Ḥażretlerine Nüvişte Būd T, USA
7 saʿādetlü, mürüvvetlü, mekremetlü, ʿināyetlü: saʿādetlü, mekremetlü, ʿināyetlü A, Ö, saʿādetlü, mürüvvetlü, ʿināyetlü USA
8 iftiḫārum ve ibtihācum: iftiḫār u ibtihāc N, iftiḫār u ibtihācum Ö
9 pesendīdeye mübtenī: pesendīdeye mebnī A
10 mütekāṣire: müteşekkire A, USA
11 ʿināyetlü: -USA
12 iltifāt-nāme-i ʿaliyyelerinde mülāzım-ı: iltifāt-nāmelerinde mülāzım-ı A, iltifāt-nāme-i ʿaliyyelerinde mütelāzim-i USA
13 bālā-pīrā-yı: bālā-yı pīrā-yı Ö
14 dāʿīñüzi: dāʿīñüze USA
15 ihtizāz: ihtizār A
16 ḥāʾiz: fāʾiz A, cāʾiz USA
17 ḳanġı: ḳanḳı Ö
18 ʿömrüñi: ʿömrüñüzi USA

mürāʿāt-ı ḥuḳūḳ idenlerüñ cümlesine bu emrde tefevvuḳ buyurdıñuz. Manṣıb-ı merḳūm evāʾilde[1], on kīseden mütecāviz [T 91a / N 97a] cāʾize ile[2] müyesser olmaduġı maʿlūmumdur[3]. Ḫuṣūṣan, nice[4] müddet mülāzemet-i ebvāb ile būse-kārī-i eyādī[5] vü ezyāl ile neyl-i müteʿassir[6] olduġı daḫı meşhūdumdur. On iki seneden berü zehr-ābe-i ʿazl[7] dimāġ-ı ümīdümi çāk çāk[8] ve ḥayvānāt-ı ḳadr nā-şināslar[9] beyninde mehçe-i ārām u ḳarārumı[10] müşrif-i helāk itmiş iken böyle maḥalde bu gūne kerem-i[11] ʿaẓīm, ḫāric-i ḫayṭa-i terḳīmdür. Cenāb-ı Ḥaḳ, seni[12] muʿammer eyleye. Farżā faḳīr, ol rütbede[13] bulınsam bu luṭfa maṣdar olmayacaġımı[14] muʿterifüm. Ḫuṣūṣan, ʿilāve-i ikrām olan postīn-i girān-bahā ki maḫṣūṣ ġālebe-i iḫlāṣuñuzdan münbaʿiṣdür[15]. Faḳīr, bu ḳadar dāʾire-i devlet-de zuʿmumuzca nāzendeligümüz eyyāmında devletüñ zamān-ı[16] refāhiyyetinde böyle kürk-i āb-gīnedāra bālā-yı ārzūmuz nāʾil olmamışdur. [A 88a] Bu gūne muʿāmele-i dest-gīrāne ve elṭāf-ı rengīn-i müşfiḳānenüñ böyle günc-i ḥumūl-de ẓuhūrı, cümle ahālī-i[17] Ḥaleb'i ser-mest-i ḥayret; ḫuṣūṣan bir iki [N 97b] ḥasūd-ı bed-vücūdı sūḫte-i āteş-i nekbet idüp bu peder-i bī-kesāne ve ʿācizāne naẓarı ile müşāhede idenler bi-ḥamdi'llāh, ol ḫilʿat-i mübāreküñ ḫāṣiyyet-i cāẕibe-i dāmeni teʾṣīriyle[18] bi'l-cümle, būsegāh-ı taʿẓīm itmişlerdür. Ṭaraf-ı şerīfüñüzden böyle [T 91b] elṭāfuñ ẓuhūrına Aḥmed Beg bendeñüzüñ ḫıdmet-i[19] naḳli vāḳiʿ olmaġla ḫilʿat ü manṣıba ikrāmen ve elṭāfuñuza kemāl-i mertebe

---

1 evāʾilde: evāʾilinde A, USA
2 mütecāviz cāʾize ile: mütecāviz cāʾize eyleye A, tecāvüz cāʾize ile USA
3 olmaduġı maʿlūmumdur: olmaduñuz manṣıb-ı merḳūm-ı maʿlūmumdur A
4 nice: niçe Ö, USA
5 būse-kārī-i eyādī: bu sene kārī-i ābādī USA
6 ve ezyāl ile neyl-i müteʿassir: ve ezyālle neyl-i müteʿassir A, ve ezyālle müteʿassir USA: *ve edeben li'llāh: Allah'a saygının gereği olarak.*
7 berü zehr-ābe-i ʿazl: berü zehr-ābe-i hezl Ö, beri zehr-ābe-i ʿazl USA
8 çāk çāk: çāk-çāk Ö, çāk u çāk USA
9 ḳadr nā-şināslar: ḳadr-şināslar Ö, USA
10 u ḳarārumı: u ḳarārı A, Ö, ḳarārumı USA
11 itmiş iken böyle maḥalde bu gūne kerem-i: itmiş-iken böyle maḥalde bu gūne kerem-i A, USA
12 seni: -USA
13 rütbede: rütbe USA
14 olmayacaġımı: olmayacaġı A
15 ġālebe-i iḫlāṣuñuzdan münbaʿiṣdür: ʿaliyye-i iḫlāṣuñuzdan münbaʿiṣdür A, ġālebe-i ikrāmuñuzdan münbaʿiṣdür Ö
16 zamān-ı: zamān-ı zamān-ı A
17 ahālī-i: ehl-i A
18 teʾṣīriyle: teʾeṣṣüri ile A, teʾṣīr ile Ö, USA
19 bendeñüzüñ ḫıdmet-i: bendelerüñ ḫıdmet-i A, bendeñüzüñ USA

sürūra bināʾen zamān-ı devletümüzde[1] ḳalmış bir nīm-müstaʿmel ḳafā kürkümüz var idi ve ser-māye-i iḥtişāmumuz ancaḳ o idi. Luṭfuñuz olan semmūr-ı nevüñ lisān-ı ḥālinden

(Naẓm)[2] **Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün**
Murġī çu hevā-yı[3] dil-i men geşte şikāret
Şukrāne-i īn ṣayd tehī kon ḳafesī [4] çend

(Neşr) zemzemesini[5] istimāʿ itmekle bī-iḫtiyār Aḥmed Beg bendeñüze[6] ilbās olınmışdur. Ḥażret-i Allāh, hemīşe böyle[7] merkez-i elṭāfda cenābuñuzı dāʾim eyleye. Nāme-resānuñ taʿcīli[8] ve daġdaġa-i ḥareketümüz teṣādüfī bu maḥalleri, ber-vech-i[9] dil-ḫᵛāh [N 98a] taḥrīre mecāl muḥāldür[10]. Şimdi taḥrīrsüz bile ḥālümüz maʿlūmuñuzdur[11]. Benüm nūr-ı dīdem, ciger-pārem, efendi ḥażretleri! Mażmūn-nāme-i kerīmeñüzde[12] işāret buyurılan işāret-i ḫayr-ḫᵛāhānuñuz[13], bi'l-cümle gūş-vāre-i semʿ-i[14] ḳabūl ḳılınmışdur. Ḥażret-i Allāh'dan recā iderüm ki[15], size bi'l-cümle mūcib-i şermsār olacaḳ ḥareketden faḳīri şıyānet idüp mūcib-i[16] iftiḫār u teşekkür olacaḳ sülūka muvaffaḳ eyleye! Melḥūẓuñuz olan ḥāletden şimdi pederüñüzde eşer ḳalmamışdur. Her şeyʾüñ ġavrını karışdıracaḳ dimāġumuz daḫı ḳalmadı. Ṭabanca gördüklerümüzden ḫod "Elüñ [A 88b] acıdı, ḥelāl eyle!" [T 93a] dimege ḳarār virmişüzdür. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, sinīn-i sābıḳada[17] olan mes-

---

1 devletümüzde: devletümüzden A, USA
2 semmūr-ı nevüñ lisān-ı ḥālinden naẓm: semmūruñ lisān-ı ḥālinden A, semmūr-ı nevüñ lisān-ı ḥālinden USA
3 murġī çu hevā-yı: murġī-i cevāhiri, beyt USA
4 *şukrāne-i īn ṣayd tehī kon ḳafesī*: *şukrāne-i īn ṣād tehī kon ḳafesī* USA; Beytin manası: *Benim gönlümün hevası gibi bir kuş, senin avın oldu. Bu avın şükrü (olarak) birkaç kafesi boşalt (azad et).*
5 neşr; zemzemesini: zemzemesin A, neşr; zemzemesin Ö, zemzemesini USA
6 bendeñüze: bendeñüz A
7 böyle: beyle A
8 resānuñ taʿcīli: resānuñ taʿcīl A
9 -vech-i: -vefḳ-i Ö
10 mecāl-i muḥāldür: mecāldür A
11 maʿlūmuñuzdur: maʿlūmdur USA
12 kerīmeñüzde: kerīmüñüzde Ö
13 işāret-i ḫayr-ḫᵛāhānuñuz: işāret-i ḫayr-ḫᵛāhāneñüz A, işārāt-ı ḫayr-ḫᵛāhāneñüz Ö
14 semʿ-i: şemʿ-i A
15 recā iderüm ki: recā iderüm-ki A, recā recā iderüm ki USA
16 mūcib-i: mūriş-i A
17 sābıḳada: sābıḳamuzda A

lekden yek ser-i mū ṭaraf-ı[1] ifrāt ü tefrīṭe inḥirāf[2] itmeyüp *ʿalā-şarṭi ʿademi'l-ġaf-le*[3] ol maşlaḥātı göre-gelenlere tefvīż ve ʿavāʾid-i muʿtādesiyle ʿalā-ṭarīḳi'l-istiġnā ḳanāʿatdür[4] ve rābıṭa-bend-i[5] [N 98b] ḥüsn-i[6] ülfet olmaḳ muşammemdür. Allāh teʿālā, muvaffaḳ eyleye, āmīn[7]!

131. Şehbā'da Fāriġü'l-bāl ʿAzlinden Şoñra Āsitāneye Gelmek Ḳaşdiyle Tevḳīʿī Süleymān Pāşā'ya Nüvişte dür[8]

Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, devletlü sulṭānum[9] ḥażretlerinüñ nüsḫa-i minaşşa-ı ḫuld-ı[10] berīn olan pīşgāh-ı vālā-terīnleri[11] kenāresine, resm-i İstanbuliyān üzre dest-i tevāżuʿ u taʿẓīm[12] ile vażʿ-ı şükūfedān-ı daʿavāt ve berg-i sebz-i[13] taḥiyyāt ʿaḳībinde ʿarża-dāşt-ı[14] dāʿī-i dīrīn budur ki benüm nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, sulṭānum ḥażretleri! Ẓāhiren keyfiyyet-i ʿazīmetümüz[15] resīde-i sāmiʿa-ı ʿaliyyeñüz olmışdur. Dāʿiye-i ʿazm, bi'l-külliye maḥkūk-i[16] cerīde-i niyyet iken dāʾire-i nüzhet-ābād-ı Rūm'da meknūn olan baḳıyye-i āb ü dāne[17] inciẓāb-ı nā-gürīzāneye[18] bahāne olmışdur[19].

---

1 ṭaraf-ı: ṭaraf ṭaraf-ı A, USA
2 tefrīṭe inḥirāf: tefrīṭ inḥirāf Ö, tefrīṭ USA
3 *Gaflet olunmamak şartıyla…*
4 ḳanāʿatdür: ḳanāʿat A, Ö, USA
5 rābıṭa-bend-i: rābıṭa-i bende-i A, rābıṭa-bende-i Ö, rābıṭ-ı bend-i USA
6 ḥüsn-i: ḥüsn ü A, USA
7 āmīn: āmīn *bi-ḥurmeti Muḥammedu'llāhi ʿaleyhi ve sellem* A, -Ö
8 H 73a, N 98b, Ö 107b, T 92a, USA 80b: *Başlık* A: Nābī Efendi, Firāġ-ı ʿAzlinden Şoñra Şehbā'dan Āsitāneye Gelmek Ḳaşdiyle Tevḳīʿī Süleymān Pāşā Ḥażretlerine Gönderdügi Ḍarāʿat-nāmedür T, USA
9 Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, devletlü sulṭānum: Saʿādetlü, ʿināyetlü, devletlü sulṭānum A, Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, devletlü sulṭānum -USA, Saʿādetlü, semāḥatlü, devletlü, ʿināyetlü sulṭānum Ö
10 minaşşa-ı ḫuld-ı: minaşşa-ı ḫulde A
11 -terīnleri: -nüzhetleri A, USA
12 tevāżuʿ u taʿẓīm: tevāżuʿ taʿẓīm A, tevāżuʿ USA
13 ile vażʿ-ı şükūfedān-ı daʿvāṭ ve berg-i sebz-i: ile vażʿ-ı şükūfeden daʿvāṭ ve berg-i sebze-i A, şükūfedān-ı daʿvāṭ ve berg-i sebze-i USA
14 ʿarża-dāşt-ı: ʿarża-dāşte-i Ö
15 ʿazīmetümüz: ʿazlümüz A, USA
16 *Tamamen anlatılmış olan.*
17 dāne: dāye A
18 nā-gürīzāneye: girīzāna A, nān-ı girīzāna USA
19 bahāne olmışdur: żabṭ-ı tedbīr ḳalmadı A, USA, bahāne olmışdur, rubāʿī Ö

Mefᶜūlü Fāᶜilātü Mefāᶜīlü Fāᶜilün
Mürġ-i dil uçdı żabṭına tedbīr ḳalmadı
Şehr-i Ḥaleb'de müddet-i teʾḫīr ḳalmadı

Naḳl itdi Rūm'a ḳısmetümüz dāye-i[20] ḳader
Şehbā'da şimdi nūş idecek şīr ḳalmadı.

(Neşr[21]**)** [T 92b] El-ḥāletu hāẓihi[22], cilvegāh-ı ḳadīmümüz olan āsitāne-i devlete bu hengām-ı pīrānede[23] [A 89a] [N 99a] ḫırām ve[24] daᶜavāt-ı evliyā-yı niᶜama ihtimām olınmadadur. Tefāṣīl-i aḥvālümüz, nemīḳa-resān-ı duᶜā bendeñüzden[25] saᶜādetlü ṣādr-ı ᶜālī-pederüñüz ḥażretlerinüñ ḥālā ṭaraf-ı şerīfe müteveccih olan[26] ketḫüdā-yı sābıḳları el-Ḥācı[27] ᶜAlī Aġa bendeñüz taḳrīrinden muḥāṭ-ı[28] ıṭṭılāᶜ-ı ᶜaliyyeñüz olur[29]. Bāḳī luṭf u kerem, mürüvvetlü[30] sulṭānum ḥażretlerinüñdür, bāḳī[31].

132. (Başlıksız)[32]

Bi-ḥamdi'llāh, saᶜādetlü, devletlü ṣadr-ı aᶜẓam muḫlişüñüzüñ [Ö 108b] ḳat ḳat inᶜām ü ikrāmlarına müstaġraḳız. Ḥaleb'de ve maṣārif-i ṭarīḳde olan luṭflarından ġayrı taᶜyīn buyurduḳları āsitāne-i āṣiyānemüzi bizden muḳaddem derūnı ve bīrūnı firāş ü bisāṭ-ı girān-ḳıymetlerle tezyīn ve envāᶜ-ı ẕaḫāʾir ile memlū ve nemekīn buyurup eṣnā-yı ᶜīdde dāḫilī ve ḫāricī etbāᶜ ve ahālī-i ḥarem bendelerüñüzi aḳmişe vü elbise-i vāfiye ile telvīn ve biñ ġurūş maṣārif-i ᶜīdiyye içün iḥsān ve evvel-i ḳudūmumuzda ve eṣnā-yı ᶜīdde bu faḳīrüñüze ve Ebü'l-ḫayr bendeñüze mükerrer elbise ve kürkler iḥsānıyla ser-i ibtihācumuzı resīde-i ẕirve-i ᶜilliyyīn buyurmışlardur. Ḫuṣūṣan, devletlü, saᶜādetlü Silaḥdār ᶜAlī Pāşā muḫlişüñüzüñ

20 itdi Rūm'a ḳısmetümüz dāye-i: itdi Rūm'a ḳısmetümi dāne-i A, itdi Rūm'a ḳısmetümi dāye-i USA
21 neşr: -A, -USA
22 *Hal budur, durum bu şekildedir.*
23 āsitāne-i devlete bu hengām-ı pīrānede: āsitāne-i devletde pīrāne Ö
24 ḫırām ve: pīrānedeḫırām ve A, pīrānedeḫırām ile Ö, bir anda ḫırām ve USA
25 -bendeñüzden: -bendeñüz A, USA
26 ḥālā ṭaraf-ı şerīfe müteveccih olan: -A, -USA
27 el-Ḥācı: el-Ḥāc A, USA, Ḥācı Ö
28 taḳrīrinden muḥāṭ-ı: taḳrīrinden muḥāṭ u A, USA
29 ıṭṭılāᶜ-ı ᶜaliyyeñüz olur: ıṭṭılāᶜ olınır A, USA
30 luṭf u kerem, mürüvvetlü: mürüvvetlü A, luṭf u kerem USA
31 bāḳī: -A, -Ö, -USA
32 *Başlıksız olarak verilen bu metin önceki metnin devamı olarak değerlendirilebilir.*

ḳat ḳat luṭf-ı iltifātlarına bir mertebe müstaġraḳ olmışuzdur ki ḥavṣala-i taḥrīre nā-güncīdedür. Bisāṭ-ı müzeyyen ile esb-i bī-bedel ve eṣnā-yı ʿīdde derūnı ve bīrūnı dībā vü ḫaṭāyīler ile mükemmel boġçelerden ġayrı her iki günde bir gāh sarāylarında şeref-yāb-ı ṣoḥbet gāh yalılarında ʿaḳd-ı encümen-i ülfet olınmadadur. Ḥaḳ budur ki

(Beyt) **Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün**
Yek-dehān ḫᵛāhem be-pehnā-yı felek
Tā-be-gūyem vaṣf-ı ān reşk-i melek[1]

(Neşr) ẕāt-ı ḥamīde ve ṣıfāt-ı pesendīdeleri mā-verā-yı ḥadd-i taḥrīrdür. [Ö 109a] Bu ṣenāverüñüze olan ʿalāḳa-i maḥabbetleri intihā-yı derecededür. Her bār sulṭānumuñ ṣenāları ārāyiş-i meclis-i şerīfleridür, benüm sulṭānum, eyālet-i Ḥalebü'ş-Şehbā, saʿādetlü sulṭānuma teveccüh eyledüginde ḳalb-i faḳīr, cānib-i Şehbā'ya vaḳf-ı āmed-şüd olduġı sulṭānumuñ daḫı żamīr-i enverlerinden müstedeldür. Bu mādde daḫı tekrār zebān-güẕār olmadadur. Ḫāk-ı ʿizzete endāze-i şevḳ ü iḫlāṣum ḳadar duʿā-nāme taḥrīrine duʿā-nāme-resānuñ pā-der-rikāb-ı istiʿcāl olduġı vāsıṭa-i iʿtiẕār-ı ʿafvuñuz mercūdur. Bāḳī luṭf u kerem sulṭānumuñdur. Benüm devletlü efendüm, sulṭānum ḥażretleri dīvān-ı Ḥaleb'üñ Çavuşlar Ketḫüdāsı Bekir Aġa ḳuluñuz ṣāḥib-i evvel olup ve saʿādetlü ṣadr-ı ʿālī-ḳadr muḫlişüñüzüñ ḳadīmī etbāʿından olmaġla müsāʿade-i ʿaliyyeñüz niyāz olınur. Bu duʿācuñuzuñ hem-şehrīmüz ve ḥadd-i ẕātında ḥarekāt ü taʿbīrātından maḥẓūẓ olacaġuñuz bende olmaġla müsāʿade-i ʿaliyyeñüz niyāz olınur. Tafṣīl-i aḥvāli bende-i ḳadīmüñüz Genç ʿAlī Efendi lisānından maʿlūm-ı saʿādetüñüz olınur. Birāder Ḥācı İbrāhīm bendeñüz ḫod maḫṣūṣ sulṭānumuñ duʿācısı olmaġla muḥtāc-ı niyāz buyurmayacaġuñuz meczūmumdur. Hele muḥāsebe-i güẕeşte żımnında ṣudūr iden muʿāmele-i nā-meʾmūl içün iẕhār-ı [Ö 109b] rencīşi pes-endāḫte-i teġāfül idelüm. Ancaḳ ʿaṭiyye-i sālifeñüz olan ʿıṭḳ-ı iḥsānıyla ẓāhiren nevāziş buyurılmışdur. Hemān, ancaḳ Cenāb-ı Ḥaḳ, vücūd-ı kem-yābuñuzı ekdār-ı nā-dil-ḫᵛāhdan zīr-i būstān-ı ʿināyetde āsūde eyleye, āmīn! *Bāḳī eyyām-ı ʿömr ü devlet ber-medīd bād* [2].

---

1 *Meleklerin bile kıskandığı o (zatı) methedebilmek için felek genişliğinde bir ağız istiyorum.*

2 Bi-ḥamdi'llāh, saʿādetlü, devletlü ṣadr-ı aʿẓam muḫlişüñüzüñ … … *Bāḳī eyyām-ı ʿömr ü devlet ber-medīd bād*: -A, -USA; *Ömür ve devlet günleri devam üzre olsun.*

133. Müşārün İleyhden Mektūb-ı Mezbūra Bu Ḥabeşī-zāde Müsveddesiyle Yazılan Cevābdur[1]

Saʿādetlü, meveddetlü, rifʿatlü peder-i ekremüm efendi ḥażretlerinüñ kārgāh-ı zer-tār-ı maʿārif ü kemāl olan nādī-i dāniş-āmūzları ki fi'l-ḥaḳīḳa reşk-sāz-ı eşcāʿ-ı büleġā ve ḥased-kerde-i zümre-i fuṣeḥādur. Bendergāh-ı icabetde[2] tamġa-yı ḳabūle aḥrā perend-tāza naḳż-ı duʿā ve emtiʿa-i gūn-ā-gūn-ı ṣenā ile māl-ā-māl ḳılınduġı ḥālde pursiş-i ḫāṭır-ı feyż-intimāları pīş-rev-i ḳavāfil-i süṭūr ḳılınup reşk-i şeb-çerāġ ve[3] bedīʿ ü beyān olan żamīr-i bāhirü'l-lemeʿānlarına[4] nümūde-i muḫliş-i ḫāliṣü'l-cenān budur ki benüm saʿādetlü peder-i ekremüm ḥażretleri! Muḳaddemā şehr-i Şehbā'da[5] çend müddet riyāż-ı ṣoḥbetlerinden gül-çīn-i behcet iken vażʿ-ı servī-i sipihr-i[6] pür-kīnden ẓuhūr iden[7] ṣarṣar-ı endūh u miḥnet tefriḳa-endāz-ı bahār-ı cemʿiyyet olduḳda gāh meştā-yı Erzeni'r-rūm'da peyġūle-nişīn-i ġumūm ve gāh vādī-i sümūm-ı Kerkük'de teb-zede-i hümūm olduġumuz hengām-ı iftirāḳ-larında daḫı ḫayāli peẕīrā-yı jeng-i yeʾs itmeyüp iḥtimāl-i ḫayāl-i[8] dūr-ā-dūr ile kelām-ı cevāhir-niẓāmlarına ser-ber-gūş bir ṭabaḳçe-i pür-leʾāl olmaḳ dil-i zāruñ eʿaẕẓ-ı meṭālibi idi. Li'llāhi'l-ḥamd[9], gül-i ġonce-i emel nesīm-i luṭf-ı lem-yezel ile[10] güşāyiş-peẕīr olup devletlü, ʿināyetlü ṣāḥib-i devlet ḥażretlerinüñ bu defʿa daḫı ṣa-bā-yı feraḥ-fezā-yı himmetleri müteheyyic[11] dürer-i deryā-yı fesīḥü'l-ercā-yı reʾfet-leri mütemevvic olmaġla şehr-i Ḥaleb'e ʿavd u ḳufūl ile vuṣūl müyesser olmışdur. Ancaḳ bu zehr-ābe-çeş-i[12] ālām şerbet-i ḫoş-güvār-ı müvānesetleri ile[13] şīrīn-kām olmaḳ ārzūları daḫı sāġār-ı ümmīd-i leb-rīz-i sürūr-ı gūn-ā-gūn itmiş iken ẕāt-ı bülend-himmetleri āşiyān-ı devlete bāl-güşā-yı ʿazīmet olduḳları peyām-ı ṣıdḳ-iḥti-vāsı eṣnā-yı rāhda feverān-ı dehān-ı ṣiḳāt olmaġla fevāḳ-ı taḥassür gelū-gīr-i[14] şevḳ-i

---

1 HK 45a, MK2 86a, TS1 86b: *Başlık* TS1: Müşārün İleyhden Mektūb-ı Mezbūra Bu Ḥabeşī-zā-de Ḳūlları Müsveddesiyle Yazılan Cevābdur MK2
2 icabetde: icabetden TS1
3 ve: -TS1
4 bāhirü'l-lemeʿānlarına: bāhirü'l-emʿānlarına HK, TS1
5 Şehbā'da: Şeheb'de MK2
6 sipihr-i: -TS1
7 iden: -HK, -TS1
8 ḫayāl-i: aḫyāli HK, TS1
9 Li'llāhi'l-ḥamd: Allāhu'l-ḥamd TS1
10 ile: -HK, -TS1
11 müteheyyic: mühtecc HK
12 -ābe-çeş-i: -ābe-i ceyş-i TS1
13 müvānesetleri ile: müvānesetler ile HK, TS1
14 gelū-gīr-i: gelū-ger-i HK, TS1

derūn olmışdur. Ḥabeşī-zāde şenākāruñuz daḫı bezm-i Niẓāmī-pesendlerinde[1] ẕāt-ı Cāmī-mānendleri ile hem-ḳadeh-i ülfet-i germ-ā-germ olmaḳ ārzūsında iken sebū-yı ümmīdi[2] seng-i fütūr ile meksūr olmaġın,

(Beyt) **Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün**
Ne reng-i rūyı var ne neş'e-i ṣahbā-yı nābı[3] var
Tehī gördük dirīġā sāġar-ı billūr-ı[4] Şehbā'yı

terānesiyle sīne-kūb-ı te'essüf iken bu eşnāda vürūd iden[5] mektūb-ı vāḳiʿ ü'l-kürūb-larından bi-lüṭfi'llāhi teʿālā, riyāż-ı āmīnelerinde ser-zede-i ẓuhūr olan nihāl-i te-mennādan ber-vefḳ-i merām mīve-çīn-i kām olup gerek devletlü ṣāḥib-i devlet ḥażretlerinüñ ve gerek saʿādetlü, mekremetlü ḳā'im-maḳām pāşā[6] ḥażretlerinüñ ḳulzüm-i keremlerinden gencīne-i taḫayyüle güncāyiş mertebesinden evfer ʿaṭiy-ye-i kerīmānelerine maẓhar olduġuñuzı āşār-ı micmere-i[7] ʿanber-nişār ve edḫine-i erḳām-ı müşgīn-bāruñuz ile ġāliye-sā-yı dimāġ-ı ibtihācumuz olmışsız, cenāb-ı vāhibü'l-āmāl, ẕāt-ı ʿadīmü'l-miṣāllerin hemīşe zīver-i devlet-serā-yı[8] iḳbāl eyle-yüp mir'āt-ı ṭabʿ-ı ṣāfların mişḳala-i ḳuvvet-i ḳudsiyye ile cilā-yāfte eylemek rüt-besinden zā'il eylemeye. Lākin cerīde-i maḥabbetlerinden müfredāt üzre taʿdād olınup ber ü nevāl-i evliyā-yı niʿamdan terkīb-yāfte olan maʿcūn-ı neşāṭ-efzūd ve ġam-fersūd ile neş'e-yāb iken yine defātir-i ʿatīḳi pīş-nihād-ı[9] ḫayāl-i nihād iderek *"Hele muḥāsebe-i güzeşte żımnında olan muʿāmele-i nā-me'mūl içün iẓhār-ı rencīşi pes-endāḫte-i teġāfül idelüm."* diyü taḥrīr buyurmañuz rīş-i dil-i zāra bir güne daḫı nemek-pāş-ı ıẓṭırār olmışdur. Bālā-nişīn-i minaṣṣa-i istiġnā olan ẕāt-ı bī-hemtā-rıyla hengām-ı müfāraḳatdan berü tevārüd iden mektūblaruñuzdan[10] muḥāsebe-i maʿhūde taḥtında cürm-i nā-kerdemüz içün seng-i yaḫ-beste-i serzenişleri vāḳiʿ oldukça sūziş-i taḥassür ü[11] iftirāḳdan müştaʿil olan nā'īre-i derūna bir miḳdār āb-efşān-ı[12] tesliyet olduġı ḥaḳḳā ki cā-yı teşekkürümüzdür. Muḳaddemā sünūḥ

1 -pesendlerinde: -pesendinde HK, TS1
2 ümmīdi: ümmīd TS1
3 neş'e-i ṣahbā-yı nābı: teşne-i ṣahbā-yı bāḳī TS1
4 billūr-ı: billūrı HK, TS1
5 vürūd iden: vürūd HK, TS1
6 pāşā: pāşā efendimüz MK2
7 micmere-i: muḥayyire-i TS1
8 devlet-serā-yı: devletleri TS1
9 ʿatīḳi pīş-nihād-ı: ʿatīḳ-i pīş- HK, ʿatīḳ-i pīşiş-i TS1
10 mektūblaruñuzdan: mektūblaruñuzda MK2
11 taḥassür ü: taḥassür-i MK2
12 -efşān-ı: -feşān-ı MK2

iden tevbīḫāt maʿnā-yı āḫere ḥaml olınur idi. Ḥālā, evliyā-yı niʿam efendilerümüzüñ iḥsānları taʿdādı ile şükr-i firāvānuñuz ol mülāḥaẓaya daḫı imkān ḳomayup ancaḳ ādemānuñuza taṭarruḳ-ı fütūrdan ictināb ile irtiḳāb olınduġı maʿlūmumuz oldı. Tedvīn-i dīvān-ı feṣāḥat-ʿünvānuñuzdan ṣoñra perveriş-yāfte-i ṭabʿ-ı dür-pāşları olan āṣāruñuz daḫı dürretü't-tāc-ı mecmūʿa-i mübāhāt ḳılınmaḳ içün cüst ü cūsına ihtimām olınduḳda Muṣṭafā bendeñüzüñ dest-res bulduġı[1] derārī-i eşʿār ʿale't-tertīb mezbūr bendelerine taḥrīr itdirilüp başḳa **Dīvān** olmaġla ser-levḥa-i dil-geşte terḳīm olınan ʿünvānuñ bir ṣūreti ḥāmil-i varaḳa-i meveddet ile pīşgāh-ı ʿirfān-penāhuñuza firistāde ḳılınmışdur. *Bāḳī ne-māned ān-ki ne-ḫ^vāhed beḳā-yı tū*[2].

134. Der-kenār Nüvişte Ḥamevī ʿAlī Efendi Ḥaḳḳında Laṭīfedür[3]

Benüm saʿādetlü, semāḥatlü sulṭānum ḥażretleri! ʿAlī Efendi bendeñüzi sulṭānuma[4] taʿrīfe ḥācet yoḳ, zīrā meclis-i şerīfüñüzde imrār-ı evḳāt itmekle nüsḫa-i vücūdına kemāl mertebe taḥṣīl-i[5] ıṭṭılāʿ buyurduġuñuz muḥaḳḳaḳdur. Ancaḳ şimdi ḫāk-pāylarına rū-māl itdükde baʿż-ı aḥbābuñuza taʿrīf lāzım geldükde lisānuñuz mükerrer yorulmayup[6] hemān duʿā-nāme ḥāşiyesin göstermekle iktifā itmek içün taḥrīr olınmışdur. Meşelā, mezbūr bendeñüzüñ vücūdı, bir şehre beñzer ki içinde cāmiʿler ve medreseler ve ṭabīb dükkānları [N 99b] vardur ve daḫı sāz u[7] söz çalınur ḳahve-ḫāneler de var ve sāʾir şehre lāzım olan mevāżıʿuñ cümlesi mevcūd, zühhād ü ʿubbād ile ṣoḥbet itse zühd ü taḳvāda anlara ġalebe idecegi muḥaḳḳaḳdur. Lākin anlaruñ taḳlīd ise [T 93a] bunlaruñ zühd ü[8] taḳvāsı taḥḳīḳ mertebesinde idügine[9] bu duʿācuñuz şehādet iderüm. Medārisde mütedāvil olan cemīʿ-i fünūnuñ mesāʾil-i meşhūresin bile[10] ifādeye ḳudret-i ṭabʿı[11] daḫı muḥaḳḳaḳdur. Şiʿr ü inşāda ḫod ḳuvvet-i[12] kāmilesi beyāndan müstaġnīdür ve mūsıḳīnüñ daḳāyıḳ-ı naġamāt

---

1 bulduġı: bulduġı dürr-i HK, TS1
2 *Bundan sonra, senin bekanı istemekten başka bir şey kalmadı.*
3 H 73b, N 99a, Ö 109b, T 92b, USA 81a: *Başlık* A: Der-kenār Nüvişte Ḥamevī ʿAlī Efendi Ḥaḳḳında Laṭīfe-gūydur T, USA
4 sulṭānuma: sulṭānum A
5 taḥṣīl-i: -Ö
6 yorulmayup: buyurılmayup USA
7 vardur ve daḫı sāz u: var ve daḫı sāz A, var ve daḫı sāz u Ö
8 ü: -USA
9 idügine: idüginde Ö
10 meşhūresin bile: meşhūdesin A, meşhūresin Ö, USA
11 ṭabʿı: ṭabīʿī Ö, USA
12 ḫod ḳuvvet-i: ḫod ḳudret-i A, ḫadd ü ḳudret-i USA

ve şuʿab-ı maḳāmātından[1] Ebu'n-Naṣr-ı Fārābī ḳadar muvaffaḳ[2] olup erbāb-ı sāza tāziyāne-i teʾdīb [A 89b] uracaḳ ḳadar ve[3] taḥrīk-i mıżrāb yollarında taʿlīm ve tel ḳırduḳları maḥalleri tefhīm idecek mertebe ehliyyeti muḳarrerdür ve[4] tefāṣīl-i ṭıbb u ḥikmet ve teşḫīṣ-i emrāż u[5] ʿillet ve tedbīr-i müdāvā-yı ʿāfiyetde ve[6] ḫavāṣṣ-ı menāfiʿ-i müfredāt ü mürekkebātda Buḳrāṭ ve Cālīnūs ve Arisṭū ve İbn-i Sīnā'ya [N 100a] ḫāmis idügi bī-iştibāhdur. Sāʾir fünūn ve tevārīḫ-i mülūk-ı[7] pīşīn ve aḫbār-ı ḳudemā vü selāṭīn ve ġarāʾib-i ḥikāyāt ü aḫbār ve leṭāʾif-i muḍḥike-i bī-şümār ve naṣāyiḥ-i āṣār ve ḍurūb-ı emṡāl maḳūlelerinde iḥāṭa-i[8] ṭabʿ-ı lücce-i emṡālden[9] ḫāric bir kelām olmamaḳ aġleb iḥtimāldür. Kütüb-i semāviyye-i ḳadīmenüñ daḳāyıḳ-ı maʿnāsına[10] ahālīsinden ziyāde vāḳıf idügi maḥall-i ḳīl ü ḳāl degüldür. Çāşnī-i ṣoḥbet-i rūḥ-baḫşāsı, vāsıṭa-i defʿ-i[11] ġam ve ülfet ü ṣoḥbet ile güẕār iden [T 93b] evḳāt ṣoḥbet-i bihişt ḳadar mükerrem idügi şāʾibe-i[12] iştibāhdan ʿārīdür. Ekṡer-i erbāb-ı ṭabīʿat, nevʿan[13] bī-vefā ve aḥbābını fedāya mübtelā idügi muḳarrer iken inṣāf budur ki ʿAlī Efendi dāʿīñüz[14], bu maḳūle ṣıfāt-ı ẕemīmeden ʿārī ve kemāl-i istiḳāmetle muttaṣıf ve ġam-ḫʷār-ı vefādār ve ḫayr-ḫʷāh-ı kāmil ve ġayret-keş-i müteḥammil duʿācuñuz idügi[15] imżā-kerde-i aṣḥab-ı ḫıreddür[16]. Ḥālen saʿādetlü, devletlü vezīr-i fāżıl ve āṣaf-ı kāmil ü deryā-dil destūr-ı bī-muʿādil [N 100b] silaḥdār pāşā ḥażretleri[17] birāderüñüz ile hem-zānū-yı ṣoḥbet ve hem-zebān-ı encümen-i üns ü ülfet olduġuñuz[18] mesmūʿumuz olmaġla anlaruñ in-şāʾa'llāhu teʿālā[19], meşhūd-ı

---

1 maḳāmātından: maḳāmātında A, Ö
2 Ebu'n-Naṣr-ı Fārābī ḳadar muvaffaḳ: Ebū Naṣr-ı Fārābī ḳadar müdaḳḳiḳ Ö
3 ve: -USA
4 ve: -Ö
5 u: -USA
6 müdāvā-yı ʿāfiyetde ve: müdāvī-i ʿāfiyetde A, USA
7 ve tevārīḫ-i mülūk-ı: tevārīḫ-i A, tevārīḫ-i mülūk-ı USA
8 maḳūlelerinde iḥāṭa-i: maḳūlelerinden USA
9 emṡālden: miṡālden A, Ö
10 maʿnāsına: maʿānīsine Ö
11 -baḫşāsı, vāsıṭa-i defʿ-i: -baḫşāsı, vāsıṭa-i defʿ ü A
12 şāʾibe-i: sāye-i A
13 nevʿan: -Ö
14 dāʿīñüz: dāʿīñüze USA
15 -keş-i müteḥammil duʿācuñuz idügi: -keş-ü müteḥammil duʿācuñuz idügi A, USA, -keş ü müteḥammil duʿācuñuz idügi Ö
16 ḫıreddür: ḥurdedür A
17 ḥażretleri: -Ö
18 ü ülfet olduġuñuz: ülfet olduġuñuz USA
19 teʿālā: -A

naẓar-ı daḳīḳa-şināsları olduḳda [A 90a] *Allāhu aʿlem,* ġāyet[1] manẓūr-ı naẓar-ı iʿ-tibārları olup sulṭānumuñ taʿrīfin[2] taṣdīḳ ve taʿbīrde taḥḳīḳ buyuracaḳları āyīne-i taṣavvur-ı faḳīrānemüze cilve-nümādur. Ḥażret-i Allāh, anları da ve sulṭānumı da[3] merkez-i devletde ḳarīn-i emn ü[4] ʿāfiyet ve maḥfūẓ-ı viḳāye-i ḥıfẓ u selāmet eyleye, āmīn! *Bāḳī eyyām-ı ʿizz ü saʿādet mezīd bād*[5].

135.1. Ser-nāme-i Dīgerān-ı Merġūbe[6]

Saʿādetlü, semāḥatlü, devletlü, ʿināyetlü[7], nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum[8], sulṭānum ḥażretlerinüñ erfaʿ-ı maḳāṣıd-ı ʿizz ü iclāl ve erfaʿ-ı mevāḳiʿ-i yümn ü[9] iḳbāl olan [T 94a] sāḥa-i saʿādet-mesāḥa-i cāh ü[10] celāllerine şāyān taʿẓīmāt-ı celīle ve tekrīmāt-ı cezīle ile daʿavāt-ı dūş-be-dūş-ı[11] icābet ve taḥiyyāt-ı zānū-be-zā[N 101a]nū-yı ḍarāʿat niṣārı żımnında ʿarża-dāşt-ı dāʿī-i dil-rübūdeleri budur ki cānib-i[12] ḥāl-i dāʿī-i ṣıdḳ-āyīn lāyiḥa-i żamīr-i āfıtāb-cebīnleri olur ise[13] *bi-ḥamdihi subḥānehu ve teʿālā*[14] henüz peyġūle-nişīn-i ʿāfiyet olup mecālis ü maḥāfilde duʿā-yı bī-riyā ve sitāyiş ü[15] ṣenāları ehemm-i aʿmālümüz idügine żamīr-i enverleri şühūddur[16]. Bāḳī luṭf u kerem, sulṭānum ḥażretlerinüñdür[17].

---

1 ġāyet: -Ö
2 sulṭānumuñ taʿrīfin: sulṭānum taʿrīfin A, sulṭānumuñ taʿrīż USA
3 anları da ve sulṭānumı da: anları-da sulṭānumı-da A, anları-da ve sulṭānumı-da USA
4 ü: -USA
5 *Bāḳī eyyām-ı ʿizz ü saʿādet mezīd bād*: *Bāḳī eyyām-ı saʿādet mezīd bād* A, *Bāḳī ʿizz ü saʿādet mezīd bād* Ö, -USA: *Bâkî, izzet ve saadet günleri (sürekli) artsın (çok olsun).*
6 H 74b, N 100b, Ö 110a, T 93b, USA 82a: *Başlık* A: -N, -Ö, Bu Daḫı ʿUbūdiyyet-nāme Siyāḳında Taʿbīrāt-ı Nev ile Tezyīndür T
7 ʿināyetlü: -Ö
8 nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum: -USA
9 ü: -USA
10 saʿādet-mesāḥa-i cāh ü: cāh ü A, cāh USA
11 dūş-be-dūş-ı: be-dūş-ı A, USA
12 ʿarża-dāşt-ı dāʿī-i dil-rübūdeleri budur ki cānib-i: ʿarża-dāşte-i dāʿī-i dil-rübūdeleri budur ki cānib-i Ö, ʿarża-dāşt-ı dāʿī-i dil-rübūdeleri budur ki USA
13 olur ise: olursa Ö, USA
14 ve teʿālā: -Ö, -USA: *Eksikliklerden münezzeh olan Allah Teala'nın ihsanıyla…*
15 duʿā-yı bī-riyā ve sitāyiş ü: bī-riyā sitāyiş ü A, bī-riyā sitāyiş USA
16 şühūddur: meşhūddur A
17 bāḳī luṭf … ḥażretlerinüñdür: luṭf u kerem, sulṭānum ḥażretlerinüñdür A, bāḳī luṭf u kerem, saʿādetlü, semāḥatlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür Ö, bāḳī kerem, sulṭānum ḥażretlerinüñdür USA

135.2. (Başlıksız)[1]

Saʿādetlü, mekremetlü oğlum ʿazīzüm aġa-yı kerīmü'ş-şān ḥażretlerinüñ ḥużūr-ı şeref-mevfūrlarına iʿzāz ü iḥtirām-ı tāmmla daʿavāt-ı müstecābe ve taḥiyyāt-ı müsteṭābe ihdāsından ṣoñra ḫāṭır-ı ʿāṭırları istifsārıyla inhāʾ-i muḫlişī budur ki…[2]

136. Ser-nāme-i Dīgerān-ı Teẕkere-i Merġūbedür[3]

Benüm devletlü sulṭānum ḥażretleri! Bu duʿā-nāme taḥrīr olınduġı gün[4] saʿādetlü silaḥdār pāşā muḫlişüñüz ḥażretleri, bu dāʿīñüzi[5] sarāy-ı ʿālīlerine daʿvet buyurup eşnā-yı[6] vedāʿda kemāl-i maḥabbet ü iltifātlarından kendi bisāṭ-ı [A 90b] maḫṣūṣlarıyla müretteb[7] bir bār-gīr-i mevzūn ve bir esb-i ḫoş-nümūn iḥsān buyurmışlardur. Hep bu iltifāta[8] vāsıṭa, sulṭānumuñ ibtidā taʿrīf ü teʾlīfleri olup ve istimāʿından maḥẓūẓ[9] u münbasiṭ olacaġuñuz melḥūẓıyla küstāḫāne [N 101b] taḥrīre[10] cesāret olınmışdur, bāḳī[11].

137. Ser-nāme-i Merġūbedür[12]

Ḥażretlerinüñ meclis-i şerīf-i fażīlet-medārları, dest-i taʿẓīm ile [T 94b] lebrīz-i cevāhir-i girān-ḳadr-ı duʿā ḳılınduḳdan ṣoñra[13] āyīne-i ṣūret-i ilhām olan dil-i bī-muʿādilleri pursişi muḳaddime-i netīce-i iḫlāṣ ḳılınduġı siyāḳında ber-dāşte-i

---

1 *Başlıksız olarak verdiğimiz bu metni, burada önceki metnin devamı olarak verdik. Ancak bu ifadeler, yeni bir mektubun baş kısımları ya da bir önceki mektubun devamında gelen yeni bir hususla ilgili yazılmış ve eksik bırakılmış bir metin olarak da değerlendirilebilir.*

2 Saʿādetlü, mekremetlü oğlum … inhāʾ-i muḫlişī budur ki: -A, -Ö, -USA

3 H 74b, N 101a, Ö 109b, T 94a, USA 82b: *Başlık* A: Der-kenār Nüvişt-i İrsāl-şüden-i Rāmī Efendi Ḥażretleri T, USA

4 olınduġı gün: olınduġı günden A, olınduġı günde Ö

5 ḥażretleri, bu dāʿīñüzi: -Ö

6 eşnā-yı: eşnāʾ-ı A, ve eşnā-yı Ö

7 maḫṣūṣlarıyla müretteb: maḫṣūṣları ile A, maḫṣūṣlarıyla USA

8 bu iltifāta: bu elṭāfuñ iltifāt A, bu elṭāf u iltifāta Ö, bu elṭāfuñ iltifāta USA

9 ve istimāʿından maḥẓūẓ: ve istimāʿından maḥfūẓ A, istimāʿından maḥẓūẓ USA

10 melḥūẓıyla küstāḫāne taḥrīre: mülāḥaẓasıyla küstāḫāne ʿarż u taḥrīrine Ö

11 olınmışdur, bāḳī: -Ö, olındı USA

12 H 75a, Ö 111b, T 94a, USA 82b: *Başlık* A: -Ö, Silaḥdār Pāşā Dīvān Efendisi Şefīḳ Efendi Cānibine Ḫulūṣ-nāmedür T, USA

13 ḳılınduḳdan ṣoñra: ḳılınduġı A

iḳbāl-ḫᵛāhları[1] budur ki cānib-i muḫlişī istiḫbārına ilḳā-yı[2] aḥibbā-yı aᶜdā[3]-sīret ile āvīḫte olan perde-i[4] bürūdet mānīᶜ olmayup muᶜāmele-i sābıḳaları üzre tefaḥḥuş-ı ḥāl-i rāz buyurılur ise[5] bi-ḥamdi'llāh, nemek-çeş-i ḫᵛān-ı ṣıḥḥāt olup cenābları bizden ḳaṭᶜ-ı peyvende-i iltifāt buyurılursa da[6] biz yine ser-rişte-i ḫulūşların[7] muḥkem żabṭ idüp ol vechile medḥ ü ṣenāları ile[8] her bār zebān-ı meveddet-beyāna[9] ilbās-ı ḫilᶜat-ı tāze olınduġı muḥāṭ-ı idrāk-i aḥibbādur. Benüm efendüm, sulṭānum bu mücmelātuñ mufaṣṣalātı[10] budur ki cenāb-ı ᶜālīleri, devletlü efendimüz ḥażretleri ile taḥṣīl-i rābıṭa-i[11] intisāb itdükleri eyyāmda irsāl buyurılan[12] duᶜā-nāmeleri ile ḥālen bu[13] iḳbāl-cūyları daḫı endāḫte-i peyġūle-i nisyān buyurılup[14] bir mektūb-ı nevāziş-āmīzleriyle[15] yād buyurılur idi. Bir müddetden ṣoñra silsile-i maḥābbet ü iltifāta [A 91a] bi'l-külliye inḳıṭāᶜ virilüp cünbiş-i şāhid-i ḫoş-ḫırām-ı meveddete sekte-i taᶜṭīl ᶜāriż olduġı ġālibā aḥibbā ṣūretinde bed-ḫilḳatān-ı[16] İblīs-ṭıynetüñ bu muḫlişleri lisānından [T 95a] çeşme-i maḥabbeti tekdīr[17] idecek kelimāt-ı nā-hemvāre naḳl itmelerinden neş'et itmek gerekdür ki[18], vāḳıᶜā, cenāb-ı şerīflerinüñ eṣer-i ṭabᶜ-ı bülendleri olan manẓūme-i ġarrā[19], devletlü efendimüz ḥażretlerinüñ[20] meclis-i ᶜālīlerine ihdā olınmaġla bu ṣenākār-

---

1 pursişi muḳaddime-i netīce-i iḫlāṣ ḳılınduġı siyāḳında ber-dāşte-i iḳbāl-ḫᵛāhları: pursişi muḳaddime-i pençe-i iḫlāṣ ḳılınduġı siyāḳda ber-dāşte-i iḳbāl-ḫᵛāhları A, pursişi muḳaddime-i netīce-i iḫlāṣ ḳılınduġı siyāḳda ber-dāşte-i iḳbāl-ḫᵛāhı Ö, pursiş muḳaddime-i netīce-i iḫlāṣ ḳılınduġı siyāḳında ber-dāşte-i iḳbāl-ḫᵛāhları USA

2 ilḳā-yı: ilḳā'-ı A

3 aᶜdā: ihdā A, USA

4 perde-i: -A

5 rāz buyurılur ise: rāz buyurılursa A, zār buyurılursa Ö

6 peyvende-i iltifāt buyurılursa da: peyvend-i iltifāt buyurılursa da A, USA, peyvende-i iltifāt buyurdılar ise de Ö

7 biz yine ser-rişte-i ḫulūşların: yine sirişte-i ḫulūşların A, yine biz ser-rişte-i ḫulūşları Ö

8 ṣenāları ile: ṣenālarıyla Ö

9 -beyāna: -beyān A, USA

10 sulṭānum bu mücmelātuñ mufaṣṣalātı: bu mücmelātuñ mufaṣṣalātı A, bu maḥallātuñ mufaṣṣalı Ö, sulṭānum bu maḥmilātuñ mufaṣṣalātı USA

11 ḥażretleri ile taḥṣīl-i rābıṭa-i: ḥażretleriyle USA

12 buyurılan: olınan USA

13 duᶜā-nāmeleri ile ḥālen bu: duᶜā-nāmeleriyle be-her-ḥāl bu A, Ö, duᶜā-nāmeleri ile ḥālen USA

14 buyurılup: buyurılmayup Ö

15 -āmīzleriyle: -āmīzleri ile USA

16 bed-ḫilḳatān-ı: bir ḫilḳatān-ı USA

17 tekdīr: tekrīr A

18 ki: -A, -Ö

19 ġarrā: ve ġarrā A

20 efendimüz ḥażretlerinüñ: efendimüzüñ USA

ları daḫı meclis-i mezbūr ḫademesinden ve ḳāfile-i naẓm-ı dünbāle-revlerinden[1] olduġumuz ḥasebiyle manẓūme-i merḳūmenüñ taʿrīfinde[2] taḳṣīr olınmaḳ töhmeti isnād olınsa daḫı münāsebetden ḫālī degüldür. Cenāblarınuñ bu muḫlişlerine olan inḥirāfına bundan ġayrı bir sebeb-i ẓāhir taḫayyül olınmamışdur. Zīrā bir ḳaṣīdelerinde raḫş taʿrīfine[3] irḫā-yı ʿinān olup[4] "Şuʿarāda mücerred ṭabīʿat-ı şiʿriyye memdūḥ degül, māye-i ʿilm ü faẓl olmadıḳça tamġa-peẕīr-i iḥsān olamaz[5]" diyü nükteler īrād olınduġı[6] yalıñız bu muḫlişüñüzüñ istidlāli ile degül, belki meclis-i veliyyü'n-niʿamīde ḳaṣīde-i merḳūmenüñ hengām-ı ḳırāʾatinde mevcūd olanlaruñ taṣdīʿi[7] imżā-yı işbāt olmışdur. Eger vāḳıʿan bize inḥirāfuñuz öyle bir taṣavvur-ı ġayr-ı vāḳiʿ sebebi ile[8] olmış ise ṣafḥa-i ḫāṭırdan ol ḫayāli izāleye saʿy eyleyesiz ki muḫlişlerinüñ tezyīf-i[9] kelām-ı aḥibbā ṣıfatı ile ittiṣāfı nā-mevcūd[10] idügine devletlü efendimüz vāḳıfdur. Farżā, meclis-i veliyyü'n-niʿamīye[11] maʿrūż olan [T 95b] āṣār-ı şuʿarāyı inṣāfāne leb-cünbān-ı[12] iʿtirāż olınmaḳ şānumuzdan olduġı taḳdīrde [A 91b] devletlü efendimüz ḥażretlerinüñ[13] meşreb-i ʿālīleri öyle degüldür ki bu maḳūle vażʿa[14] cesāret iden ḫuddāmuñ kelimātın[15] sāmiʿa-i ʿaliyyelerine alup irāʾet-i ṣūret-i rıżā eyleyeler ve bu muḫlişleri[16] daḫı ol nā-dānlardan degülüz ki maʿrūż olan āṣār gerek[17] gevher ve gerek ḫazef[18] maḳūlesinden olsa daḫı

1 dünbāle-revlerinden: dünbālelerinden USA
2 taʿrīfinde: taʿrīfinden USA
3 taʿrīfine: taʿrīże Ö
4 olup: olınup Ö
5 iḥsān olamaz: iḥsān olmaz USA, istiḥsān olamaz Ö
6 olınduġı: olınduġı ḫiṭābına ẓāhiren bu şenākārlarından ġayrı bir kimesneye sezāvār degüldür ve ol ṭaʿna ṭīrleri muṭlaḳ bu muḫlişleriyle ḥavāle olınduġı A, olınduġı ḫiṭābına ẓāhiren … … bu muḫlişlerine ḥavāle olınduġı Ö, olınduġı USA
7 taṣdīʿi: taṣdīḳi A, Ö
8 bir taṣavvur-ı ġayr-ı vāḳiʿ sebebi ile: bir taṣvīr-i ġayr-ı vāḳiʿ sebebiyle A, bir taṣavvur-ı ġayr-ı vāḳiʿ sebebiyle Ö
9 tezyīf-i: tezeyyüf-i A
10 ittiṣāfı nā-mevcūd: ittiṣāf-ı mevcūd USA
11 veliyyü'n-niʿamīye: veliyyü'n-niʿamiyye USA
12 leb-cünbān-ı: leb-i ḥavbān-ı A, Ö
13 efendimüz ḥażretlerinüñ: efendimüzüñ A, USA
14 vażʿa: vażʿ A
15 kelimātın: kelimātuñ USA
16 muḫlişleri: muḫlişüñüzi A
17 āṣār gerek: āṣāruñuzuñ A, USA
18 ve kürk-i ḫazef: gevher ḥarf-i A, USA

(Mıṣraʿ)[1] Dilā[2] zebān-ı edeb cüz be-āferīn me-küşāyī[3]

(Neşr) mefhūmından taḫāşī[4] idüp vuḳūʿına muṭābıḳ taʿrīf ile kendümüze[5] iṣbāt-ı ṣıfāt-ı ẕemīme-i reşk ü ḥased eyleyevüz[6]. Luṭf idüp muḫlişlerini öyle[7] bī-ḥaḳīḳat ebnā-yı bī-vefā-yı zamāne meşrebinde iʿtiḳād[8] buyurmayup bu iʿtimād ile cebīn-i ḫāṭıra[9] çīn-i inḥirāfʿ ārıż olmış ise maḥv eyleyesiz. Biz[10] ġāʾibāne bi-ḥamdi'llāh, bir ṣıddīḳ-i bülend-iḳtidāra nāʾil olduḳ diyü mecālis-i ʿālīlerde[11] müẕākere-i ẕāt-ı sütūdelerin ser-māye-i mübāhāt iderken bī-sābıḳa-i[12] sebeb mücerred ẓann ile yāḫūd baʿż-ı ebālīse-i bed-meşreb ilḳāsiyle binā-yı maḥabbete raḫne-i iḫtilāl īṣāl itmek cenāb-ı şerīflerinüñ dānişlerine şāyān degüldür. *Bāḳī eyyām-ı saʿādet dāʾim bād* [13].

138. Balṭacı Vezīr-i Mükerrem Meḥmed Pāşā'yadur[14]

Saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü sulṭānum ḥażretlerinüñ dīvān-ḫāne-i bülend[T 96a]-esās ve bārgāh-ı felek-mümāsları sāḥasına[15] envāʿ-ı tażarruʿāt-ı mütenāsiḳa ve aḳsām-ı tevāżuʿāt-ı mütevāfiḳa ile dest-āvīz-i daʿavāt-ı icābet-peyvend[16] ve berg-i sebz-i[17] taḥiyyāt-ı melāʾik-pesend niṣārı[18] ẕeylinde maʿrūż-ı dāʿī-i kerem-dīdele-

1 olsa daḫı mıṣraʿ: olsa daḫı A, USA
2 dilā: -USA
3 *-kuşāyī*: *-kuşāy* Ö: *Ey gönül, edep dilini "âferin" (sözünden) başkasıyla açmayasın.*
4 neşr; mefhūmından taḫāşī: mefhūmından taḫāşī A, USA, neşr; mefhūmından taḥāşī Ö
5 kendümüze: kendimüzi Ö
6 eyleyevüz: eyleyeyüz A, USA
7 muḫlişlerini öyle: muḫlişleri eyle A, muḫlişleri öyle USA,
8 bī-vefā-yı zamāne meşrebinde iʿtiḳād: bī-vefā-i zamān meşrebinde iʿtiḳād A, zamāne meşrebinde iʿtiḳād Ö, bī-vefā zamāne meşrebinde iʿtibār USA
9 iʿtimād ile cebīn-i ḫāṭıra: iʿtiḳād ile cebīn-i ḫāṭır A
10 biz: bize A
11 diyü mecālis-i ʿālīlerde: mecālis-i ʿālīlerde A, diyü mecālis-i ʿāliyede Ö, diyü meclis-i ʿālīlerde USA
12 iderken bī-sābıḳa-i: iderken mecālis-i sābıḳa-i A
13 *Bāḳī eyyām-ı saʿādet dāʾim bād*: -Ö, -USA: *Bâkî, saadet günleri devamlı olsun.*
14 H 76b, N 101b, Ö 113a, T 95b, USA 84a: *Başlık* A: Balṭacı Meḥmed Pāşā Ḥażretlerine Ḍarāʿat-nāme Siyāḳında Tesvīddür T, USA
15 -mümāsları sāḥasına: -mümāsları sāḥasında A, -mesāsları sāḥasına Ö
16 -peyvend: -peyvende A
17 sebz-i: sebze-i A
18 niṣārı: şenāveri A

ri budur[1] ki saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü[2] sulṭānum ḥażretlerin[3] Cenāb-ı Ḥaḳ, ẕāt-ı kerīmu'ṣ-ṣıfātuñuzı mesned-i saʿādetde dā'im idüp sāye-i devletüñüzi, hemīşe ser-i [A 92a] aḥbāba vāsıṭa-i şādmānī ve aʿdā-yı bed-nihāda ser-māye-i ḫiẕlān ü perīşān[4] eyleye, āmīn! ʿOṯmān ḳuluñuzuñ bundan aḳdem mektūb-ı maḥabbetleri vārid olup sābıḳan iḥsānuñuz olan dört senelik mālı āb-ı ḥayāt-ı[5] ser-çeşme-i iḥsānuñuz ile[6] cerīde-i ṭalebden şüste buyurup[7] yaʿnī żamīr-i enverüñüzde [N 102a] irsāli merkūz olan revġana bedel emvāl-i merḳūme iḥsānıyla maṭbaḫ-ı āmālümüzi taʿmīr buyurduġuñuzı işrāb buyurmaġla[8] yeñi başdan duʿā-yı ʿömr ü devletleri iltizām-ı[9] farīża-i evḳāt ʿadd olınmışdur. Cenāb-ı Rabbü'l-ʿālemīn, hemvāre iḳtidār-ı luṭf u kerem mertebelerinden[10] zā'il eylemeye, āmīn, bāḳī[11].

139. Ser-nāme-i Dīgerān-ı Merġūbedür[12]

Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, fażīletlü[13] nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, mīr-i[14] muḥterem sulṭānum ḥażretlerinüñ merciʿ-i dühāt-ı fażīletmendān ve melāẕẕ-ı küfāt-ı[15] süḫan-şināsān olan nādī-i feżā'il-ʿunvānlarına taʿẓīmāt-ı müştāḳāne [T 96b] tekrīmāt-ı dil-bendāne ile me'ṣūre-i serīʿü't-te'ṣīr-i daʿavāt-ı kes[16]-ne-dīde ve manẓūme-i rengīn-taʿbīr-i taḥiyyāt-ı nā-şenīde niṣārı lāzıme-i pursiş-i żamīr-i āfitāb-nāẓīrleriyle[17] tetmīm ẕeylinde ber-dāşte-i dāʿī-i dil-i ṣāfterīnleri[18] budur

1 kerem-dīdeleri budur: kerem-dīdeleridür Ö, USA
2 saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü: devletlü USA
3 ḥażretleri: ḥażretlerini A, USA
4 perīşān: perīşānī Ö
5 dört senelik mālı āb-ı ḥayāt-ı: dört senelik mālı āb-ı ḥayātdan A, dört-senelik mālı āb-ı ḥayāt-ı USA
6 iḥsānuñuz ile: iḥsānuñuzla Ö
7 ṭalebden şüste buyurup: ṭıbbdan şüste idüp A
8 āmālümüzi taʿmīr buyurduġuñuzı işrāb buyurmaġla: āmālümüzi taʿmīr buyurduġuñuz işrāb buyurmaġla Ö, āmālümüzi taʿmīr buyurduġuñuzı işrāb buyurılmaġla USA
9 devletleri iltizām-ı: devletleri Ö
10 mertebelerinden : mertebelerinden mā-sā'irden A
11 āmīn, bāḳī: bāḳī A, āmīn Ö, USA
12 Ö 113b, T 96a, USA 84b: *Başlık* A: -Ö, Meḥmed Pāşā-zāde Yūsuf Beg Ḥażretlerine Duʿā-nāmedür T, USA
13 saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, fażīletlü: saʿādetlü, semāḥatlü, fażīletlü A
14 ibtihācum, mīr-i: iftiḫārum, emīr-i Ö
15 küfāt-ı: ṣiḳāt-ı USA
16 kes-: -keş USA
17 āfitāb-nāẓīrleriyle: āfitāb-nāẓīrleri ile A
18 ṣāfterīnleri: tezyyünleri A, tezyīnleri USA

ki muḳteżā-yı seciyye-i kerīmeleri[1] üzre hevā-yı tefaḥḥuṣ-ı ḥāl-i dāʿīleri[2], iṭāre-i ḥamāme-i ḫayāl buyurılur ise bi-ḥamdihi subḥānehu[3] sefīne-i zelzelenāk-i vücūd-ı nizār, ḥimāye-i bād-bān-ı enfās ile[4] cūybār-ı ḥayātda henüz cereyān ve murġān-ı zebān, bāl ü per-i emvāc-ı müteʿāḳibe-i duʿālarıyla ṭayrān üzre idügi mirʾat-ı żamīr-i tābnāk-ı nūr-pāşlarına nümāyāndur. Benüm nūr-ı dīdem, [A 92b] sulṭānum! Bundan aḳdem Çūḳadār İbrāhīm Aġa[5] bendeleriyle varaḳa-i iltifāt-nāme-i ʿaliyyeleri kenāre-i bām-ı ārzūya nāzil[6] ve meʾāl-i neşāṭ-baḫşāsına ıṭṭılāʿ ḥāṣıl olmışdı. Ol ḥālde şuʿūr-ı żābıṭa-i[7] bendeleri ṭarafından ṭaraf-ı eşrefe ʿāzim olmaġla cenāb-ı ʿālīlerine duʿā-nāme taḥrīr olınmaġla ve[8] ḥālen çūḳadār bendeleri rū-māl-i[9] südde-i ʿālīlerine rāhī olmaġla tecdīd-i rābıṭā-i iḫlāṣa cesāret olındı. Sābıḳan, ṣadr-ārā-yı Rūm olan saʿādetlü[10], faẓīletlü Ḫalīl Efendi Ḥażretleri ile[11] eṣnā-yı mülāḳātuñuzda ṭaraf-ı dāʿīlerinden iblāġ-ı duʿāya [T 97a] vekāletüñüz recā olınur. Çend rūz mizāc-ı ʿalīl-i pīrānemüz, nevʿan pāymāl-i inḥirāf olmaġla ihdāya sezā maʿānī-i tāzeye muvaffaḳ olamaduġumuzdan ancaḳ iki ġazel-i şikeste ihdā olınmışdur. *Bāḳī eyyām-ı saʿādet bād*[12].

140. Muʿīd Aḥmed Efendi'ye Diyār-bekir Ḳażāsına İbtilāsına[13]

Faẓīletlü, ḥaḳīḳatlü, rifʿatlü, birāder-i dīrīn[14] ve ġam-ḫʷār-ı pīşīnüm efendi ḥażretlerinüñ hem-reng-i bihişt-i berīn olan meclis-i[15] feżāʾil-āyīnleri ṣavbına tekrīmāt-ı bī-resmāne ve taʿẓīmāt-ı bī-tekellüfāne[16] ile daʿavāt-ı müştāḳāne ve

1 seciyye-i kerīmeleri: sebḥiyye-i keremleri USA
2 dāʿīleri: dāʿīlerine Ö, USA
3 *Bütün noksanlıklardan münezzeh olan Allah'a hamd ile…*
4 enfās ile: enfās-ile USA
5 aġa: -USA
6 nāzil: nār-ı dil A, nāl USA
7 olmışdı. Ol ḥālde şuʿūr-ı żābıṭa-i: olmış idi. Ol belde-i şuʿūr-ı żābıṭī A, olmış-ıdı. Ol ḥālde şuʿūr-ı żābıṭī Ö
8 olınmaġla ve: olınmaġla A, olınmamaġla Ö, ve USA
9 rū-māl-i: rū-yı dil-i A
10 saʿādetlü: -Ö
11 Efendi Ḥażretleri ile: Efendimüz Ḥażretlerinüñ ile A, Efendimüz Ḥażretleriyle Ö, Efendi Ḥażretleriyle USA
12 *Bāḳī eyyām-ı saʿādet bād*: *Bāḳī* Ö, USA: *Bâkî, saadet günleri olsun.*
13 H 77a, N 102a, Ö 114a, T 97a, USA 85a: *Başlık* A: Muʿīd Aḥmed Efendi Diyār-bekir Ḳażāsına İbtilāsında İken Gönderilmişdür N
14 faẓīletlü, ḥaḳīḳatlü, rifʿatlü, birāder-i dīrīn: faẓīletlü, ḥaḳīḳatlü, birāder-i dīn A
15 meclis-i: nādī-i Ö
16 bī-tekellüfāne: tekellüfāne A

taḥiyyāt-ı münceẓibāne ihdāsı ile lāzıme-i[1] pursiş-i ḫāṭır-ı nāzükterleri[2] edāsından şoñra inhā-kerde-i dil-beste-i ḳadīm budur ki benüm ʿizzetlü birāderüm, cānum efendi ḥażretleri! Diyār-bekir cānibinden[3] mütevārid olan ḳavāfilden mektūb ümīdiyle[4] peyk-i ḫayālümüz istiḳbāl itdükçe tehī-dest ʿavdet itdüklerinden [N 102b] ġayrı gümrükçiler peyk-i ḫayālümüzi raḳīb ṣūretinde[5] istiḳbāl itmege müʾeddī olmadadur. Cenābuñuz, Diyār-bekir gibi ḳarīb maḥalde bulunduġuñuz [A 93a] taḳrībi ile heftede bir mektūbuñuz vürūdı meʾmūl iken bu muʿāmele-i işṭiyāḳ kendi mīzān-ı işṭiyāḳumuzla[6] bu minvāl üzre muvāzene olınurken [T 97b] ḫilāf-ı meʾmūl vażʿ-ı teġāfül-güneñüze bir maʿnā virmemişüzdür. Ez-cümle, meşāġil-i umūr-ı meşrūʿa ve cūşiş-i mecārī-i maḥṣūlāt ġāʾileleri mānīʿ olmaḳ mülāḥẓaları ḫāṭıra gelür. Ammā ṭarafumuzda olan şevḳümüze bu māddeler tercīḥ olınmaḳ ḫāṭıra gelmez. Sizden ecānib gibi hediyye ümīdi ber-ṭaraf olduġı maʿlūmuñuzdur. Mertebe-i ʿaliyye-i mevleviyyete[7] mānīʿ-i tenezzül-i ḳalb-i şerīf olmanuñ daḫı vaḳti yoḳ. Zīrā el-ḥamdu li'llāhi[8] teʿālā Mışr ve Baġdād ve Erżurūm[9] ve Şām'dan vüzerā-yı ʿālī-şān bile bu dāʿīleri ṭarafından mekātīb-i ʿināyet ü[10] iltifāt ḳaṭʿın tecvīz itdükleri yoḳdur. Ṭrabuzon[11] gibi mesāfeden Fāʾiḳ Efendi birāderüñüz şimdiye dek üç defʿa mektūbı gelüp de cenābuñuzuñ[12] birden ziyāde gelmedi. [N 103a] El-ḥaḳ, maḥall-i[13] taʿaccüb ü taṣavvurımuza muṭābıḳdur. Bir miḳdār bī-dimāġlıġuñuza ve bir miḳdār[14] taʿbīr tedārükinde ẓuhūr idecek telāşuñuza ḥaml olınmadan ġayrı bir vecih bulamamışuzdur. Ḫoş şimdi, in-şāʾa'llāhu teʿālā, baʿde'l-infiṣāl bu ṭarafa uġramañuz ümīdiyle tesliyet bulmadayuz. Diyār-bekir'e ʿāzim ḳāfileden nāme-resān dāʿīlerine mülāḳī olup bir muḫtaṣār varaḳa taḥrīrine

---

1 ihdāsı ile lāzıme-i: ihdāsıyla lāzıme-i A, ihdāsı ile Ö
2 nāzükterleri: nāzükterīnleri A, Ö
3 cānibinden: cānibden A
4 ḳavāfilden mektūb ümīdiyle: ḳavāfileden mektūb ümīdiyle A, ḳavāfilden mektūb ümīd ile T
5 ṣūretinde: ṣūretle A
6 işṭiyāḳumuzla: işṭiyāḳumuz ile A, USA
7 mevleviyyete: mevleviyyet A, Ö
8 el-ḥamdu li'llāhi: bi-ḥamdi'llāhi Ö
9 Erżurūm: ʿArż-ı Rūm A, Ö
10 mekātīb-i ʿināyet ü: mekātib-i ʿināyet ü A, mekātib-i ʿināyet USA
11 Ṭrabuzon: Ṭrabzān A
12 birāderüñüz şimdiye … mektūbı gelübde cenābuñuzuñ: birāderüñüzüñ şimdiye dek üç defʿa mektūbı gelüp cenābuñuzuñ A, birāderüñüzüñ şimdiye dek üç defʿa mektūbı gelübde cenābuñuzuñ Ö
13 gelmedi, el-ḥaḳ, maḥall-i: gelmedi, ancaḳ maḥall-i A, gelmedügi el-ḥaḳ, maḥall-i Ö, gelmedügi el-ḥaḳ, maḥall-i USA
14 miḳdār: miḳdārı A

dek güç ile[1] teʾḫīr itdirilmegin böyle bī-tekellüfāne taḥrīre[2] irtikāb olınmışdur. [T 98a] *Bāḳī eyyām-ı faẓīlet mütemādī bād*[3].

141. Tevḳīʿī Süleymān Pāşā Mühürdārı Kör ʿAlī Aġa'ya İnşāʾ-i Pesendīdesidür[4]

Saʿādetlü, mekremetlü, ḥaḳīḳatlü[5], nūr-ı dīdem, oġlum, cānum, ʿazīzüm! Sābıkān bizüm ketḫüdālıġumuz gibi [A 93b] hem aġa ve[6] hem efendi ḥażretlerinüñ hem-sāye-i baḥr-ı ḥaḳīḳat ve hem-āġūş-ı sāḥil-i maʿrifet olan meclis-i ünsā-üns-i vefā-sirişteri[7] tekrīmāt-ı resmiyyesüz sūz-ı derūn ile eyyām-ı şıyāmda emvāc-ı enfās-ı ṭayyibe-i rūzedārāndan [N 103b] bīrūn daʿavāt-ı gerdūn-şikāf ve şebāngāh-ı māh-ı rūzede[8] mecāmiʿ-i İslām'da çehre-fürūz-ı iştiʿāl[9] olan ḳanādīl-i āteşīn-ruḫsārdan efzūn taḥiyyat-ı ḫulūṣ-ı ittiṣāf niṣārı[10], tebrīk-i eyyām-ı şerīf ve pursiş-i ḫāṭır-ı laṭīfleriyle tezyīl[11] ü tetmīm olınur. Hemvāre şām-ı rūze gibi ġarīḳ-i niʿmet ü ʿāfiyet ve ṣubḥ-ı ʿīd-āsā cūşiş-geh-i neşāṭ u refāhiyyet olasız. Peyām-ı meserret-bāḫşā-yı ʿāfiyetleri[12] mutażammın nemīḳa-i ḫāṭır-güşāları ġurre-i Şevvāl gibi nigeh-güẕār-ı çeşm-i intiẓār iken vuṣūl-ı müfāvaża-i[13] rengīn-meʾālleri sebeb-i şehr-āyīn-i ḳalb-i ḥazīn olduġından ġayrı çend rūz sābıḳan muḥāfıẓ-ı Erżurūm[14], vezīr-i kerīmü'ş-şān, saʿādetlü, devletlü[15] İbrāhīm Pāşā Ḥażretlerinüñ Ḥabeşī-zāde inşāsıyla bir nevāziş-nāme-i dil-ārāları vārid olup ḥikmeten bir şeb, aʿyān-ı Ḥaleb'den [T 98b] ve ḥālā muḥāfıẓ-ı ḫıṭṭa-ı Şehbā saʿādetlü, ʿizzetlü, semāḥatlü,

---

1 taḥrīrine dek güç ile: taḥrīrine dek güç-ile USA, taḥrīr idinceye dek güçle Ö
2 taḥrīre: taḥrīr A, Ö, USA
3 *Bāḳī eyyām-ı faẓīlet mütemādī bād*: *Bāḳī eyyām-ı ʿizzet bād* A, *Bāḳī hemvāre eyyām-ı faẓīlet dāʾim bād* Ö, -USA: *Bâkî, fazilet günleri devamlı olsun.*
4 H 77b, N 103a, Ö 115a, T 98a, USA 85b: *Başlık* H: -Ö, Tevḳīʿī Süleymān Pāşā Mühürdārı Kör Aġa'ya İnşā-yı Pesendīdesidür USA
5 saʿādetlü, mekremetlü, ḥaḳīḳatlü: saʿādetlü, mekremetlü USA
6 bizüm ketḫüdālıġumuz gibi hem aġa ve: biz ketḫudā gibi hem aġa A
7 olan meclis-i ünsā-üns-i vefā-sirişteri: meclis-i ünsā-üns-i vefā-sirişteri A, meclis-i ünsā-üns-i vefā-siriştlerin USA
8 rūzede: rūzde Ö, USA
9 iştiʿāl: iştiġāl A, USA
10 ittiṣāf niṣārı: inṣāf niṣārı USA
11 laṭīfleriyle tezyīl: laṭīfleri ile tezyīn A, laṭīfleriyle tezlīl USA
12 ʿāfiyetleri: ʿāfiyetlerin Ö, USA
13 müfāvaża-i: tefāvüża-i A
14 muḥāfıẓ-ı Erżurūm: Erżurūm vālīsi Ö
15 devletlü: -USA

devletlü[1], vezīr-i bī-naẓīr, ʿaẓīmu'l-ḳadr-i vālā-şān ḥażretlerinüñ etbāʿ ından muḫliş-ḫānemüzde çend nefer-i süḫan-dān-ı daḳīḳa-şinās, ārāyiş-i ṣoḥbetümüz bulınmaġla taʿbīrāt-ı inşā-yı[2] Ḫabeşī'ye [N 104a] mānend-i ney ü[3] mūsīḳār yek-zebān-ı taḥsīn olduḳları eşnāda cenāb-ı şerīfüñüzüñ sünbülistān-ı süṭūr-ı cūybār-ı ḫulūşından[4] nümāyān benefşezār-ı naḳş-ı ḥurūfı[5], seḥāb-ı ṣıdḳ u[6] teveccühinden sīr-āb[7], nāme-i müşgīn-niḳāb-ı rengīn-ḫiṭābları tevārüd idedüşüp revāyiḥ-i mezāyā-yı nāzükterīn ile taʿṭīr-i meşāmm-ı dimāġ-ı nuẓẓār itmekle bu ṭarafda[8] bī[A 94a] -iḫtiyār gülbang-ı zemzeme-i istiḥsān-ı cenābuñuz ṭarafına taḥvīl eyledügi taṣarrufāt-ı ḥükm-i İlāhiyye[9] ḥaml olınmışdur. Ḫamevī ʿAlī Efendi şenāverüñüzüñ[10] bu ṭarafda eyyām-ı iḳāmetlerinde anlarla ve Ḫalīl Aġa ve Necīb Çelebi[11] şenāverlerüñüz ile ekşer evḳātda[12] nemek-i şīrāze-i cemʿiyyetümüz, cenābuñuzuñ[13] ser-i rişte-i maḥāmid-i evṣāf ve maḥāsin-i aḫlāḳı olduġı, cenābuñuzuñ daḫı mirʾāt-ı żamīrine ʿaks olacaġı cezm-kerde-i yaḳīnümüzdür. ʿAlī Efendi muḫlişüñüzüñ ticāret-i[14] tenāvül-i rūzesi ile çend rūz muḳaddem cānib-i āsitān-ı devlete reh-kerde-i ʿazīmet olmaġın ḳıṭʿa-i rengīn-meʾāl-i ġarībeyi[15], cenābuñuz lisānından ḳarīben anlara taḥrīr ve irsāl mültezem-i ʿuhde-i taşmīmdür. *Bāḳī ebvāb-ı umīd [T 99a] guşāde ve esbāb-ı ʿīd āmāde*[16] *bād. Bi-rabbi'l-ʿibād*[17].

---

1 saʿādetlü, ʿizzetlü, semāḥatlü, devletlü: ʿizzetlü, semāḥatlü, devletlü A, saʿādetlü, devletlü, semāḥatlü Ö, -USA
2 bulınmaġla taʿbīrāt-ı inşā-yı: bulınmalarıyla taʿbīrāt-ı inşā-yı Ö
3 ü: -USA
4 ḫulūşından: ḫulūşdan USA
5 benefşezār-ı naḳş-ı ḥurūfı: naḳş-ı ḥurūfı A, benefşezār-ı ḥurūfı USA
6 u: -USA
7 sīr-āb: tīz-āb USA
8 dimāġ-ı nuẓẓār itmekle bu ṭarafda: dimāġ-ı niẓār itmege bu ṭarafda A
9 İlāhiyye: İlāhīye A, Ö
10 şenāverüñüzüñ: şenāverlerüñüzüñ Ö
11 şenāverüñüzüñ bu ṭarafda eyyām-ı iḳāmetlerinde anlarla ve Ḫalīl Aġa ve Necīb Çelebi: -USA
12 şenāverlerüñüz ile ekşer evḳātda: şenāverlerüñüz ile ekşer evḳāt Ö, şenāverüñüz ile ekşer evḳātda USA
13 cenābuñuzuñ: -A
14 muḫlişüñüzüñ ticāret-i: muḫlişüñüzüñ tecārib-i Ö, muḫlişüñüz ticāret-i USA
15 ġarībeyi: ġarībe-i USA
16 güşāde ve esbāb-ı ʿīd āmāde: güşād A: *İfadenin manası: Bâkî, ümit kapıları açık ve bayram (neşesini yaşatacak) sebepleri hazır olsun.*
17 *Bi-rabbi'l-ʿibād:* -A, -Ö: *Kulların Rabbi(nin inayeti) ile*; *Bi-rabbi'l-ʿibād: Kulların rabbine.*

142. Şeyḫü'l-islām Ḥażretlerine Nüviştedür[1]

Ḥażretlerinüñ āsmān-ı nühümden bülendter ve riyāż-ı ḫuldden aşfā vü enver[2] olan nādī-i ʿaẓīmü'ş-şān ve mevḳiʿ-i[3] menbaʿ-ı vesīʿ ü'l-erkānlarına[4] şāyān envāʿ-ı taʿẓīmāt-ı kāmile ve aḳsām-ı tekrīmāt-ı şāmile ile zīver-i güş-ı icābet olmaġa muvāfıḳ ferāʾid-i daʿavāt-ı nā-süfte ve ārāyiş-i ʿarāʾis-i[5] ṣadāḳat olmaġa[6] lāyıḳ mervārīd-i taḥiyyāt-ı nā-güfte nişār olınduḳdan ṣoñra ʿarża-dāşt-ı dāʿī-i dīrīn ve şenāver-i pīşīnleri[7] budur ki benüm cānum, efendüm[8], ḳatı çoḳ müddetden berü[9] çeşm-dūz-ı ufḳ-ı intiẓār ve ṣubḥ-ı ṭulūʿa ümīdvār olduġumuz ḫūrşīd-i ümīdümüz dıraḫşān ve devāʾir-i āfāḳa nūr-efşān olup bi-ḥamdi'llāhi teʿālā[10], ber-ḥaseb-i ārzū-yı devlet[11]-ḫᵛāhān-ı ḫayr-endīş mesned-i bülend-fetvā-yı ẕāt-ı bī-naẓīrleri ile ārāyiş, ṣadr-ı refīʿ ü'l-ḳadr-ı meşīḫat-ı İslāmiyye vücūd-ı nādirü'l-ʿadīlleri ile kesb-i derece-i ʿulyā eyledügi āvāzesi, sāmiʿamuzı numūne-i [A 94b] dervāze-i bihişt itmekle bu müjde-i ʿuẓmā ve beşāret-i kübrā ḳudūmına ḳaṭarāt-ı sirişk-i meserret[12] rīzān ve aġnām-ı ġumūm u endūh ḳurbān[13] ḳılınmışdur. ʿİnāyetlü, semāḥatlü[14] sulṭānum ḥażretlerinüñ duʿācısı bī-şümār[15] ve ümīdvār-ı [T 99b] ʿināyet ü iḥsānları hezārān ü hezār ammā[16] bu dāʿīleri cümleden aḳdem va'llāhu aʿlem[17] sulṭānumuñ daḫı niyyet ü ḥimāyet ü[18] ʿināyetlerinde sāʾirden ehemm ü elzem olduġuna iʿtiḳād-ı ṣādıḳānemüz müstaḥkem olmaġın kemāl-i şevḳ ü iḫlāṣ ile binā-yı rāsiḫü'l-erkān-ı ʿömr ü devletleri metīn ve sāye-i[19] cenāḥ-ı ḥimāyet ü ʿināyetleri

---

1 H 78b, Ö 116a, T 99a, USA 86b: *Başlık* A: Mesned-ārā-yı Fetvā Olan Ṣādıḳ Efendi Ḥażretlerine T, USA
2 enver: envār A, USA
3 mevḳiʿ-i: refīʿ-i A
4 vesīʿ ü'l-erkānlarına: vesīʿ ü'l-erkānları ṣavbına A
5 ārāyiş-i ʿarāʾis-i: ārīş-i ġarāʾis-i A, USA
6 muvāfıḳ ferāʾid-i daʿavāt-ı nā-süfte ve ārīş-i ʿarāʾis-i ṣadāḳat olmaġa: -USA
7 pīşīnleri: ber-nişīnleri A
8 cānum efendüm: cānum A, efendüm Ö, -USA
9 berü: beri USA
10 *Hamd Allah tealayadır.*
11 ber-ḥaseb-i ārzū-yı devlet: mūcib-i ārzū-yı devlet USA
12 ḳaṭarāt-ı sirişk-i meserret: fıṭrāt-ı sirişk-i meserret A, ḳaṭarāt-ı sirişk-i ḥasret Ö
13 ḳurbān: ḳārbān A
14 semāḥatlü: -A, -USA
15 bī-şümār: pīşgāh A
16 hezārān ü hezār ammā: hezārān hezār ammā A, USA, hezārān ü hezār USA
17 ve Allāhu aʿlem: -USA
18 daḫı niyyet ü ḥimāyet ü: niyyet ü ḥimāyet USA
19 sāye-i: sāʾir A, USA

bizüm gibi devām-ḫᵛāhān-ı iḳbāl-i saʿādetüñüz mübīn olmaları duʿāları vaẓīfe-i mültezime-i evḳāt-ı şebān-rūz[1] olduġuna binā-yı[2] żamīr-i enverüñüz eṣdaḳ-ı şuhūddur.

143. Vezīr-i Aʿẓam Teberdār Meḥmed Pāşā Ketḫüdāsı Kel Yūsuf Efendi'ye ve Ḳapucı-başı ʿOṯmān Ketḫüdā Cenāblarına ʿUbūdiyyet-nāme[3]

Saʿādetlü, mekremetlü, mürüvvetlü, ʿināyetlü[4] nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, ʿazīz-i mükerrem, aġa-yı ʿālī-şān[5] oġlum ḥażretlerinüñ ḥużūr-ı saʿādet-āṯār-ı bülend-ʿayārları[6] ṣavbına, envāʿ-ı taʿẓīmāt-ı müştāḳāne ve aḳsām-ı tekrīmāt-ı münceẓibāne ile daʿavāt-ı icābet-peyvend[7] ve taḥiyyāt-ı rūḥānī-pesend niṯārı[8] żımnında mübārek ḫāṭır-ı ḫaṭīr-i mekārim-semīrleri tefaḥḥuṣı[9] taḳdīm olınur. Hemvāre viḳāyetü'l-emn-i[10] ḥıfẓ-ı Bārī'de kām-bīn ü kām-rān olasız. Benüm nūr-ı dīdem, saʿādetlü, devletlü[11] aġa-yı kerīmü'ş-şān oġlum[12] ḥażretleri! İnḳılāb-ı dolāb-ı felek eczā-yı ʿālemi, ʿale'l-ḫuṣūṣ, efrād-ı nevʿ-i Benī Ādem'i [T 100a] gāh pest ve gāh bülend ve gāh tehī ve gāḥ sūdmend idegeldügi meşhūd-ı ẕihn-i derrāküñüzdür. Ḥükemā [A 95a] ve ʿulemā, istifrāġ-ı imtilā-yı[13] devleti, ṭūl-i ḥayāta şerbet-i ṣāfī ʿadd eylemişdür[14] ve rifʿat-i ātiyeye[15] devā-yı nāfiʿ idügi muḥaḳḳaḳdur. Bi-ḥamdi'llāh, berzaḫ-ı miḥneti[16] [N 105a] ʿubūr idüp feżā-yı üsʿat-ābād-ı rifʿat ü niʿmete vażʿ-ı ḳadem eyledügin in-şāʾa'llāhu teʿālā[17], baʿde'l-yevm eyyām-ı sā-

1 şebān-rūz: şebān-rūze A, Ö
2 binā-yı: bināʾ-i A, -USA
3 H 79a, N 104b, Ö 116b, T 99b, USA 87a: *Başlık* A: Vezīr-i Aʿẓam Teberdār Meḥmed Pāşā Ketḫüdāsı ve Kel Yūsuf Efendi Ḳurabāsı ʿOṯmān Ketḫüdā Cenāblarına ʿUbūdiyyet-nāmesidür Ö
4 Saʿādetlü, mekremetlü, mürüvvetlü, ʿināyetlü: Saʿādetlü, mekremetlü, ʿināyetlü A, Ö, Saʿādetlü, mürüvvetlü, ʿināyetlü USA
5 ʿālī-şān: zī-şānum A
6 ʿayārları: ʿayārı USA
7 icābet-peyvend: icābet-peyvende A
8 pesend niṯārı: pesende niṯārı A, pesend Ö
9 ḫaṭīr-i mekārim-semīrleri tefaḥḥuṣı: ḫaṭīr-i mekārim-semīrleri tefaḥḥuṣ u A, USA
10 viḳāyete'l-emn-i: viḳāye-i el-emn-i A
11 devletlü: -USA
12 oġlum: -USA
13 imtilā-yı: ibtilā-yı A, USA
14 eylemişdür: eylemişlerdür A, itmişlerdür Ö
15 rifʿat-i ātiyeye: rifʿat-i āyīneye A, rifʿat ise USA
16 miḥneti: miḥnet Ö
17 eyledügin in-şāʾa'llāhu teʿālā: eyledińüz in-şāʾa'llāhu A, eyledińüz in-şāʾa'llāhu teʿālā Ö

lifemüzden efzūn[1] derecāt-ı rifʿat ü devlete elṭāf-ı İlāhiyyeden telāḳī-i[2] mükāfāt ẓuhūrı emr-i muḥaḳḳaḳdur. Benüm nūr-ı dīdem, sulṭānum cenābuñuzuñ[3] ġam u sürūrında[4] müşterek idügümüz Ḥaḳḳ'a ʿıyāndür, ḳalb-i şerīfüñüz[5] buña şāhid-i sādıḳdur[6]. Bā-ḫuṣūṣ, devletlü, saʿādetlü[7], āṣaf-ı ṣāf-derūn ḥażretleri, bu ṭarafa teşrīf buyurduḳları günden berü[8] eẕkār-ı cemīleñüzden ḫālī[9] bir meclis güẕār itmeyüp cenāb-ı şerīfüñüze olan ʿalāḳa-i ṣādıḳāneleri, zebān-ı[10] ḳalemle edā mertebesinden bīrūndur. Cenābuñuzuñ fikrini[11] kendi umūrlarına taḳdīm ü tercīḥ buyurduḳları muḥaḳḳaḳdur. Ḥattā ibtidā, Ḥaleb'e teşrīfleri gün istiḳbāllerine[12] şitābān olduġumuzda ibtidā-yı[13] mülāḳātumuzda yedek bir siyāh bār-gīrlerin zīr-i rān-ı peder-i nā-tüvāna[14] ikrāmen keşīde buyurup lisānen ʿOṯmān Aġa oġlumuzuñ bizde mühim[15] yādigārlarından [N 105b] bu ḳaldı. Sizüñ süvār olmañuz, anlaruñ daḫı rıżā-yı ḫāṭırını isticlāb[16] itmekdür, diyü eṣnā-yı taḳrīrlerinde[17] [T 100b] çeşm-i ḥaḳīḳat-bīnlerinden ḳaṭarāt-ı eşk-i firāḳ[18] tereşşuḥ itmegin bu pederüñüze daḫı sirāyet idüp bī-iḫtiyār ikimüz daḫı giryān olmışuzdur. Cenāb-ı Ḥaḳ, anları da ve sizi de muʿammer eyleye, āmīn[19]! Cenāb-ı fettāḥ-ı mefāliḳ-i umūr, żamīr-i enverüñüzi ṣuver-i [A 95b] dil-ḫᵛāh ile leb-rīz-i sürūr eyleye! Bundan aḳdem

---

1 sālifemüzden efzūn: sālifemüzden A, sālifeden efzūn Ö, USA
2 ü devlete elṭāf-ı İlāhiyyeden telāḳī-i: ü devlete elṭāf-ı İlāhiyyeden telāḳī ve A, USA, devlete elṭāf-ı İlāhiyyeden telāḳī-i Ö
3 nūr-ı dīdem, sulṭānum cenābuñuzuñ: nūr-ı dīdem cenābuñuzuñ A, Ö, sulṭānum cenābuñuz USA
4 sürūrında: sürūrından A, USA
5 ġam u sürūrından … … ḳalb-i şerīfüñüz: -USA
6 buña şāhid-i sādıḳdur: şāhid-i sādıḳdur A, buña şāhid-i sadaḳdur USA
7 devleltü, saʿādetlü: devleltü Ö, USA
8 buyurduḳları günden berü: buyurduḳları günden beri A, buyurduḳlarından berü USA
9 cemīleñüzden ḫālī: ḥamīdeñüzden ḫālī A, cemīleden ḫālī USA
10 ṣādıḳāneleri, zebān-ı: ṣādıḳāneleri, ziyāde A
11 fikrini: fikri A, USA
12 istiḳbāllerine: istiḳbālleri A
13 ibtidā-yı: ibtidā-ı A, USA
14 bār-gīrlerin zīr-i rān-ı peder-i nā-tüvāna: bār-gīrlerin zīr-i rān-ı peder-i nā-tüvān A, bār-gīrlerinden zīr-i rān-ı peder-i nā-tüvāna USA
15 aġa oġlumuzuñ bizde mühim: aġa oġluñuzuñ bizde mühim Ö, aġa oġlumuzuñ bizde USA
16 rıżā-yı ḫāṭırını isticlāb: rıżā-yı ḥālini USA
17 eṣnā-yı taḳrīrlerinde: eṣnā-yı tarīḳlerinde Ö
18 -bīnlerinden ḳaṭarāt-ı eşk-i firāḳ: -bīnlerinden fıṭrāt-ı eşk-i firāḳ A, -bīnlerinde fıṭrāt-ı eşk-i firāḳı USA
19 Cenāb-ı Ḥaḳ, anları da ve sizi de muʿammer eyleye, āmīn: Cenāb-ı Ḥaḳ, anları-da sizi-de muʿammer eyleye, āmīn A, -Ö, Cenāb-ı Ḥaḳ, anları-da ve sizi-de muʿammer eyleye USA

mekārim-i ʿaliyyelerinden niyāzmend olduġumuz[1] seḥāb-ı ḳaṭre-zen-i merām ufḳ-ı Şehbā'dan dıraḫşān olup Meḥmed Aġa ḳuluñuza[2] lisānen sipāriş ve bu ṭarafa iḥāle buyurılmaġla saʿādetlü, devletlü Meḥmed[3] Pāşā Ḥażretleri şenāverüñüze[4] bu muʿāmele-i mütteḥidāne[5] ve yek-cihetāne-i[6] ve bī-tekellüfānelerinden[7] ziyāde memnūn u maḥẓūẓlardur, bāḳī[8].

144. Vezīr-i Aʿẓam Gürcī Süleymān Pāşā Ḥażretlerinüñ Mührdārına[9]

Maʿrifetlü, ḥaḳīḳatlü, necābetlü oġlum, cānum mühürdār aġa ḥażretlerinüñ ḥużūr-ı nezāket-nümā ve leṭāfet-intimālarına, şevḳ-i tām ve inciẓāb-ı maḥabbet-fercām ile cenābuñuza vuṣūlden muḳaddem cerīde-i ḳabūle mesṭūr olan daʿavāt-ı maḥabbet-engīz ve ṣaḥīfe-i sāmiʿañuzdan evvel āvīze-i gūş-ı ḳudsiyān olmaġa sezā taḥiyyāt-ı leṭāfet-āmīz ihdāsı, pursiş-i ḫāṭıruñuz ile[10] tezyīl siyāḳında inhā-kerde-i pederī budur ki benüm cānum el-ḥaḳ, cenābuñuza[11] olan ʿalāḳa-i derūnumuzuñ [T 101a] şuhūdı arasında yine cenābuñuzdan eṣdaḳ ve edā-yı şehādet-i iḫlāṣumuza cümleden cenābuñuza elyaḳ[12] olduġı imżā-kerde-i ḫāṭır-ı hevesnāküñüzdür. Muḳteżā-yı ḫulūṣuñūzuñ[13] teʾṣīrātından nāşī bir ḥālet-i ġarībe-i ittifāḳiyye vāḳiʿ olmaġın taḥrīri münāsib görildi. Ḫulāṣa-i maḳāl budur ki Ḥamevī ʿAlī Efendi oġlumuz ile muḫliṣ-ḫānede hem-zānū-yı[14] mücāleset-i ṣoḥbet olduġumuz ḥālde devletlü, saʿādetlü[15], āṣaf-ı kerīmü'ş-şān, vezīr-i memdūḥü'l-ḫıṣāl Süleymān Pāşā Ḥażretlerinüñ maḥāmid-i evṣāf-ı ʿaliyye ve maḥāsin-i aḫlāḳ-ı seniyyeleri müẕākeresi, [A 96a] ārāyiş-i evḳātumuz olup bu siyāḳda cenābuñuzuñ ẕikr-i cemīlleri

---

1 olduġumuz: olduġumuz Ö
2 ḳuluñuza: ḳuluñuz A
3 devletlü Meḥmed: Meḥmed USA
4 şenāverüñüze: şenāverüñüz A, Ö
5 mütteḥidāne: mütteḥiẕāne Ö
6 yek-cihetāne-i: yek-cihetānelerinden A,U
7 ve bī-tekellüfānelerinden: -USA
8 memnūn u maḥẓūẓlardur, bāḳī: memnūn, bāḳī A, memnūnlardur, bākī Ö
9 H 80a-H 119b, Ö 117b, T 100b, USA 88a: *Başlık* T, USA: Gürcī Süleymān, Vezīr-i Aʿẓam Süleymān Pāşā Ḥażretlerinüñ Mühürdārına H
10 ḫāṭıruñuz ile: ḫāṭıruñuzla A
11 el-ḥaḳ, cenābuñuza: ancaḳ cenābuñuz A
12 iḫlāṣumuza cümleden cenābuñuza elyaḳ: iḫlāṣumuza cümleden cenābuñuz elyaḳ A, iḫlāṣumuza cümleden cenābuñuz esbaḳ Ö, iḫlāṣumuz cümleden cenābuñuza elyaḳ USA
13 ḫulūṣuñūzuñ: ḫulūṣuñūz USA
14 -ḫānede hem-zānū-yı: -ḫānemüzde hem-zānū-yı Ö
15 saʿādetlü: -USA

daḫı metn-i ṣoḥbet-i meclise ḥāşiye ve[1] ḫᵛān-ı niʿmete ṣalata menzilesinde taʿbīr[2] olınup ʿale'l-ḫuṣūṣ, ḥālā āṣaf-ı ʿālī-şān, vezīr-i āṣaf-nişān, ʿālimterīn-i vüzerā-yı enām[3] ve fāżılterīn-i destūr-ı kerem[4]; fażīletlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü, semāḥatlü[5] ḳāʾim-maḳām-ı maʿālī-ittisām, Silaḥdār[6] ʿAlī Pāşā *yessera'llāhu mā-yurīdu ve mā-yeşāʾu* ḥażretleri[7] daḫı ārāyiş-i zīr-i ḳubbe-i dīvān-ı saʿādet[8] olmaġın beynlerinde ekser eyyām ü leyālde[9] şīrāze-i soḥbet ü ülfet münʿaḳid[10] olduḳça cenābuñuza rūz-ı ʿīd ve leyle-i Ḳadr mertebeleri nümāyān olup iki gülistān-ı muṭarrā beyninde nesīm-i çāpük-ḫīz meṣābesinde pūyān[11] ve iki ṣaḥīfe miyānında olan engüşt-i [T 101b] işāret menzilesinde cünbān itdügüñüz[12] müẓākereleri dermiyān ve pīçīde-i ser-engüşt-i zebān ḳılınduġı eṣnāda ḥikmet-i Bārī nemīḳa-i ḫulūṣ-āmīzüñüz vuṣūl bulup mefhūm-ı meserret-lüzūmında tamām ḳālıb-ı taṣavvurumuza[13] muṭābıḳ iki düstūr-ı kerīmü'ş-şānuñ mücāleset ü müʾānesetleri ve[14] eṣnā-yı ṣoḥbetlerinde bu dāʿīlerin zebān-güẓār-ı ʿināyet buyurduḳları, taḥrīr ve tebşīr olınmaġla intihā-yı merātib-i sürūra nāʾil olup duʿā-yı ʿömr ü devletlerine müceddeden şürūʿ olınduġından ġayrı cenābuñuza[15] ḳarīben neşʾe-i[16] kerāmet daḫı müyesser olduġına taʿaccüb ü istiġrāb olınmışdur. Bizüm ʿayniyle müẓākeremüzi keşf ü taṣdīḳ itmek, ḳuvvet-i ḳudsiyyeden ġayrıya ḥaml olınmayacaġı bedīhīdür. Lākin ġarībe budur ki henüz mektūb-ı nezāket-üslūbuñuz elden[17] düşmeyüp ve pes ü pīş ve ẓahr u

---

1 ḥāşiye ve: ḥāşiyedür USA
2 taʿbīr: taʿbiye A, Ö
3 āṣaf-nişān, ʿālimterīn-i vüzerā-yı enām: āṣaf-ı şān, ʿālīterīn-i vüzerā-yı enām Ö, āṣaf-nişān, ʿālimterīn-i vüzerā-yı eyyām USA
4 kerem: ekrem A
5 fażīletlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü, semāḥatlü: fażīletlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü A, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü, semāḥatlü USA
6 ḳāʾim-maḳām-ı maʿālī-ittisām, Silaḥdār: Silaḥdār ḳāʾim-maḳām-ı maʿālī-ittisām A, ḳāʾim-maḳām-ı maʿālī-ittisām Ö, ḳāʾim-maḳām-ı maʿālī-irtisām Silaḥdār USA
7 *Yessera'llāhu mā-yurīdu ve mā-yeşāʾu* ḥażretleri: ḥażretlerinüñ USA: *Allah her ne istediyse onu ona kolay kılsın.*
8 dīvān-ı saʿādet: dīvān-ı saʿādetlü A, saʿādet Ö
9 leyālde: leyālīde A, Ö
10 münʿaḳid: münʿaḳide A
11 pūyān: pūyā USA
12 itdügüñüz: eyledügüñüz Ö
13 -lüzūmında tamām ḳālıb-ı taṣavvurumuza: -lüzūmına tamām ḳālıb-ı taṣavvurumuza Ö, -lüzūmında tamām ḳālıb-ı ḳuṣūrumuza USA
14 müʾānesetleri ve: müʾānesleri ve USA
15 olınduġından ġayrı cenābuñuza: olındı cenābuñuz A, olınduġından ġayrı cenābuñuz USA
16 neşʾe-i: nüşte-i A, USA
17 nezāket-üslūbuñuz elden: şerīfüñüz oldan A, şerīfüñüz elden Ö

baṭnına nigerān[1] iken ʿale'l-ḫuṣūṣ, mühr-i maʿkūsu[A 96b]'r-resm-i uʿcūbe-nümā ve taʿaccüb-fermānuñuza[2] ʿAlī Efendi pederüñüz ile envāʿ-ı maʿnālar virüp ḥattā istiḫrāc-ı ḥurūf-ı maʿkūse-i maḳṭūʿası, muḳābele-i hezāra muḥtāc olup bu siyāḳda niçe laṭīfeñüz[3] icrā olınurken "ʿAcabā āsitāne ṭarafına ʿāzim kimesne var mıdur, bir laṭīfe-gūne mektūb[4] ile maḫdūma ḥarf-endāzlıḳ[5] itsek." lafẓını, ʿalima'llāh, tamām edā itmemiş iken[6] nā-gāh nemīḳa[T 102a]-resān Çūḳadār Ḫalīl Beg[7] mūze be-pā ve[8] tīr-keş be-miyān ẓuhūr idüp meger muḳaddemen ʿAlī Efendi'ye buluşup[9] anlar mektūb taḥrīrine şurūʿ itmiş bulunup[10] lākin bu pederüñüze ʿale'l-ʿacele, bu meveddet-nāmeyi taḥrīr idinceye[11] dek nıṣf-ı sāʿat güç ile[12] tevḳīf olınmışdur. Müşārün ileyh[13] ḥażretlerine maḫṣūṣ duʿā-nāme taḥrīrine müsāʿade-i vaḳt olmaduġından iblāġ-ı duʿāya vekāletüñüz meʾmūldür. *Bāḳī ʿizzet efzūn bād*[14].

145. Erbāb-ı Devletden Birine Firistāde Olınmışdur[15]

Ser-levḥa-i mecmūʿa-i mekārim ve dībāce-i cerīde-i maḫādīm, kevkeb-i ufḳ-ı cāh ü celāl ve[16] neḳāve-i ḫānevāde-i faẓl u kemāl, nūr-ı bāṣıra-i iftiḫārum[17] ve ibtihācum, maḫdūm-ı ʿālī-şānum ḥażretlerinüñ hem-reng-i nüsḫa-i bihişt olan nādī-i maʿālī-siriştlerine sezā taʿẓīmāt-ı lāyıḳa ve tekrīmāt-ı mütevāfiḳa ile pīrāye-i ārāyiş-i icābet[18] olmaġa şāyān kālā-yı daʿavāt-ı icābet-peyvend[19] ve mühür[20]-ze-

1 ü pīş ve ẓahr u baṭnına nigerān: ü pīş ve ẓahr u baṭna nigerān A, pīş ve ẓahr u baṭna tekrār USA
2 -fermānuñuza: -fermāñuza A, Ö
3 laṭīfeñüz: luṭfuñuz A, USA
4 laṭīfe-gūne mektūb: laṭīf mektūb-ı gūne A
5 ḥarf-endāzlıḳ: ḥurūf-endāzlıḳ Ö
6 ʿalima'llāh, tamām edā itmemiş iken: ʿalima'llāh, edā itmemiş-iken Ö, tamām itmemiş iken USA
7 beg: -A
8 mūze be-pā ve: bendeñüz piyāde ve A, mūze be-pā Ö
9 buluşup: bulışup Ö, USA
10 bulunup: bulınup Ö
11 idinceye: idince A
12 güç ile: güçle Ö, güç-ile USA
13 ileyh: ileyhümā Ö, USA
14 meʾmūldür, bāḳī *ʿizzet efzūn bād*: meʾmūldür. *Bāḳī ʿizzet dāʾim bād* Ö, mercūdur USA: *Bâkî, izzet artsın.*
15 H 81a, Ö 119a, T 102a, USA 89a: *Başlık* A: Ṣūret-i Āḫer H, -Ö, -T, -USA
16 u celāl ve: u iclāl A, u celāl USA, u celāl ve Ö
17 iftiḫārum: iftiḫār A, Ö
18 ārāyiş-i icābet: ʿarāʾis-i icābet Ö, ʿarāʾis-i işābet USA
19 icābet-peyvend: icābet-peyvende A
20 mühür: hem A

de-i gencīne-i ṣadāḳat olmaġa çesbān leʾālī-i melāʾik-pesend-i taḥiyyāt[1] ihdāsı, hem-dest-i mirʾāt-ı ḫūrşīd olan ḫāṭır-ı ḫaṭīrleri pursişi ile tezyīl ʿaḳībinde [A 97a] ʿarża-dāşt-ı dil-teşne-i iḫlāṣları budur ki şebān-rūz revzene-i çeşm ü[2] gūş, vürūd-ı nesīm-i peyām-ı ʿāfiyetlerine güşāde iken elṭaf-ı[3] evḳātda maḥż-ı mekārim-i fıṭrī-lerinden nāşī firistāde buyurılan kerem-nāme-i behcet-fermāları [T 102b] vürūdı çemen-i pejmürde-i żamīri, ifāża-i ṭarāvet-i tāze ile hem-hāl-i gülşen-serā-yı ḫuld-ı berīn itmişdür.

(Beyt)[4] **Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün**
Ey nāme sen ol māh-liḳādan mı[5] gelürsin
Ey hüdhüd-i ümmīd Sabā'dan mı[6] gelürsin

(Neşr[7]**)** mażmūnıyla dīde-i sürūra mālīde ve dürer-i[8] duʿāları, silk-i tār-ı[9] enfāsa keşīde ḳılınmışdur.

(Beyt)[10] **Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün**
Baḳılsa yoḳ yine[11] mektūb yārdan ġayrı
Şemīm-i pīrehen-i Yūsuf'uñ viren ḫaberin[12]

(Neşr[13]**)** bu sürūr żımnındaki sitemden[14] cūşīdeter sirişk-i şevḳle Baba Boġazından mütevātir nesīm-i enfāsla duʿā-yı ẕāt-ı saʿādet-meʾābların[15] nigāşte-i cerīde-i evḳāt ḳılınmışdur. Benüm nūr-ı dīdem, ḥaḳ[16] budur ki cenāb-ı maʿālī-nişābla taḥṣīl-i rābıṭa-i üns ü[17] ülfet ve kesb-i ʿalāḳa-i ḫulūṣ itdügümüz müddetden berü[18]

---

1 melāʾik-pesend-i taḥiyyāt: taḥiyyāt-ı melāʾik-pesend Ö
2 ü: -A
3 elṭaf-ı: luṭf-ı A
4 beyt: -A, -Ö
5 māh-liḳādan mı: bāġ-ı vefādan-mı A, bāġ-ı vefādan mı USA
6 Sabā'dan mı: Sabā'dan-mı A, Ö
7 neşr: -A, -USA
8 ve dürer-i: ve vürūd-ı USA
9 silk-i tār-ı: mülk-i A
10 beyt: -A, -Ö
11 yine: -A
12 ḫaberin: ḫaberüñ A
13 neşr: -A, -USA
14 sitemden: şemmden Ö, USA
15 saʿādet-meʾābların: saʿādet-meʾābları Ö
16 ḥaḳḳ: -A
17 -nişābla taḥṣīl-i rābıṭa-i üns ü: -nişāb ile taḥṣīl-i rābıṭa-i üns ü Ö, -nişāb ile rābıṭa-i üns USA
18 berü: beri A, USA

bir vechile ṭaraf-ı şerīfüñüz[1] ferāmūş olınmamışdur. Ancaḳ bī-tābī-i pīrāneden[2] ġayrı ṭaraf-ı şerīfe müteveccih kimesneye daḫı mülāḳī olamaduġumuzdan taḥrīr-i ḫulūş-nāmede taḳṣīrümüz muḥaḳḳaḳdur. *Bāḳī ʿömr mezīd bād* [3].

146. Fāʾiḳ Efendi Ṭarafına Nüviştedür[4]

ʿİzzetlü, faẓīletlü[5] birāder-i eʿazzüm, Fāʾiḳ Efendi Ḥażretlerinüñ meclis-i muḥteremlerine envāʿ-ı iştiyāḳ u inciẓāb ile daʿavāt-ı müstecābe ve taḥiyyāt-ı müsteṭābe iblāġı [A 97b] żımnında[6] pursiş-i [N 106a] ḫāṭır-ı nāzükterleri mürāʿātıyla inhā-kerde-i [T 103a] muḫlişī[7] budur ki ṭaraf-ı aḥvālümüzden istiḫbāra şitābān olınursa[8] bi-ḥamdihi subḥānehü ve teʿālā[9] vücūdumuz, niʿam-ı ʿāfiyetle muġtenim olup evḳāt-ı şebān-rūzumuz, eẕkār-ı ḥamīdeñüz ile güẕerān olmadadur[10]. Benüm birāderüm, nāḳil-i maḥabbet-nāme[11] ḳadīmī dostumuz ʿizzetlü ʿAbdu'r-raḥīm[12] Beg şenākārları ol ṭarafa[13] rāhī olmaġın in-şāʾa'llāhu teʿālā, vuṣūlinde mā-beynüñüzde olan ülfet-i ḳadīmeye[14] riʿāyeten düşen ḫuṣūṣında[15] muʿāvenet buyurasız. Ẕuhūra gelen müsāʿade-i dostāneñüzden[16] derūnī maḥẓūẓ oluruz. Kendüler ile[17] olan ülfet ü maḥabbet, otuz yıllıḳ maʿlūmuñuzdur. Devletlü reʾīs efendi oġlumuz ḥażretlerini, Allāh teʿālā, devletle muʿammer eyleye, anlaruñ daḫı ḳadīmī bende-i kerem-dīdelerindendür. Cenābuñuz muḳaddemen[18] Ḥaleb'de

---

1 şerīfüñüz: şerīfüñüzden A, USA
2 pīrāneden: pīrāne Ö
3 *Bāḳī ʿömr mezīd bād*: *bāḳī* A, *Bāḳī eyyām-ı saʿādet medīd bād* Ö, -USA: *Bâkî, ömr(ünüz) uzun olsun.*
4 H 82a, N 105b, Ö 120a, T 102b, USA 90a: *Başlık* A: Fāʾiḳ Efendi Ṭarafına Ḫulūş-nāme-i Belāġat-üslūbdur T, USA
5 faẓīletlü: -USA
6 żımnında: żımnda A
7 maḫlaṣı: maḫlaṣ A
8 istiḫbāra şitābān olınırsa: istiḫbār şitābān olınırsa A, istiḫbāra şitābān olınır ise Ö, istiḫbāra şitābān olur ise USA
9 *bi-ḥamdihi subḥānehu ve teʿālā: bi-ḥamdi'llāhi teʿālā A*
10 güẕerān olmadadur: güẕārān olmadadur, siyyemā A, güẕerān olmadadur, siyyemā Ö
11 maḥabbet-nāme: duʿā-nāme USA
12 ʿizzetlü ʿAbdu'r-raḥīm: ʿizzetlü er-Raḥīm A, ʿAbdu'r-raḥīm Ö
13 şenākārları ol ṭarafa: şenāverleri ol ṭarafa A, şenākārları ol-ṭarafa Ö, USA
14 ḳadīmeye: ḳadīmiyye USA
15 ḫuṣūṣında: ḫuṣūṣ A
16 dostāneñüzden: dostānuñuzdan A, USA
17 kendüler ile: kendülerle A, Ö
18 cenābuñuz muḳaddemen: muḳaddemen cenābuñuz Ö

iken her bār "Āh[1], ʿAbdu'r-raḥīm Beg ele girer mi?" diyü ḥaḳḳında sūz u güdāz[2] eyledüklerüñüzi bilürüm. Ẕātında ḫod efżal-i ümerā ve aʿlem-i mīrān-ı livā[3] bir vücūd-ı fāżıl u mükerremdür. Eyālet ü[4] ḥükūmeti [N 106b] tefvīż[5] böyle ʿāḳil ü fāżıl kimesneye şāyāndur. Hem taʿmīr-i bilāda[6] saʿy ider ve hem kendi[7] maʿmūr olur. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, ḥīn-i mülāḳātda ḥaḳḳında ṣarf-ı maḳdūr idüp devletlü efendi oġlumuz[8] ḥażretlerine daḫı maḫṣūṣ niyāzumuzı ʿarż eyleyesiz. Bu maḳūle ehl-i istiʿdāda dest-gīrlik, müstevcib-i[9] [T 103b] devlet-i dāreyn idügi muḥtāc-ı ʿarż degüldür. Allāh teʿālā, ḫayr ile muvaffaḳ eyleye, āmīn[10]! İn-şāʾa'llāhu teʿālā, ḳarīben bir ḫayr-ı ḫaber ile[11] mesrūr buyurmañuz meʾmūldür. *Bāḳī ʿizz ü rifʿat dāʾim bād*[12].

147. Bostān Efendi-zāde Çelebi Efendi Ḥażretlerinedür[13]

[A 98a] Saʿādetlü, fāżīletlü, ḥaḳīḳatlü, şemʿa-i[14] dūdmān-ı kerāmet ve neḳāve-i[15] ḫānedān-ı velāyet; ʿazīz[16]-zādem, sulṭānum ḥażretlerinüñ meclis-i refīʿ-i esnā ve maḥfil-i menīʿ-i aṣfālarına[17] tekrīmāt-ı kāmile ve taʿẓīmāt-ı şāmile ile[18] hediyye-i daʿavāt-ı icābet-pesend ve tuḥfe-i taḥiyyāt-ı rūḥānī-peyvend[19] niṣārı, lāzıme-i tefaḥḥuṣ-ı żamīr-i[20] ṣafā-peẕīrleri ile teẕyīl siyāḳında ber-dāşte-i dil-dāde-i ḳadīmī budur ki derīçe-i sāmiʿa-ı işṭiyāḳ, vürūd-ı ḳāfile-i aḫbār-ı ʿāfiyetlerine güşāde iken

---

1 āh: -A, -USA
2 sūz u güdāz: söz güẕār A, USA
3 ḫod efżal-i ümerā ve aʿlem-i mīrān-ı livā: ḫod efżal-i emīr ve aʿlem-i emīrān-ı livā A, ḫod efżal-i ümerā ve aʿlem-i emīrān-ı Ö
4 ü: -A, -Ö
5 ḥükūmeti tefvīż: ḥükūmet tefvīżi Ö
6 bilāda: bilād USA
7 ve hem kendi: hem kendi Ö, ve hem kendü USA
8 efendi oġlumuz: efendimüz oġlumuz Ö, efendimüz USA
9 müstevcib-i: mūcib-i A
10 Allāh teʿālā, ḫayr ile muvaffaḳ eyleye, āmīn: -Ö, Allāh teʿālā, ḫayr ile muvaffaḳ eyleye USA
11 ḳarīben bir ḫayr-ı ḫaber ile: ḳarīben ḫayr-ı ḫaber ile A, ḫayrla ḳarīben Ö, bir ḫayr-ı ḫaber ile USA
12 *Bāḳī ʿizz ü rifʿat dāʾim bād*: *Bāḳī eyyām-ı ʿizzet bād* A, -USA: *Bâkî, izzet günleri olsun.*
13 H 82b, Ö 120b: *Başlık* A: Bostān-zāde Çelebi Efendi'yedür Ö
14 şemʿa-i: semʿa-i A
15 neḳāve-i: ifāde-i A
16 ʿazīz: ʿazīz ü ʿazīz Ö
17 aṣfālarına: āṣafānelerine A
18 ile: -A
19 -peyvend: -peyvende A
20 żamīr-i: -Ö

ebrek-i aḥyānda nemīḳa-i ʿināyetleri żımnında[1] pīçīde-i dest-i iltifāt[2] buyurılan teberrük-i ḫānevāde-i velāyetleri vuṣūli[3] çeşm-i iʿtibārumuza pīrāhen-i Yūsuf ʿamelin iẓhār itmekle duʿā-yı mültezem-i ḳadīme müʾeddā-i tekrār olınmışdur[4]. Cenāb-ı Ḥaḳ, ḫānedānuñuzı hemvāre maʿmūr ve ḫāṭır-ı enverüñüzi peyveste-i mesrūr[5] eyleye, āmīn! *Bāḳī*[6] *hemīşe der-seccāde-i irşād bād*[7].

148. Rāmī Efendi Ḥażretlerinedür[8]

Saʿādetlü, ʿināyetlü, semāḥatlü, nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, oġlum, ʿazīz ve muḥterem sulṭānum ḥażretlerinüñ erfaʿ-ı mecālis-i ʿaliyye ve eşref-i maḥāfil-i celiyye olan nādī-i refīʿüʾş-şānları ṣavbına envāʿ-ı tekrīmāt ve aḳsām-ı taʿżīmāt ile cevāhir-i daʿavāt-ı melekūt-peyvend[9] ve zevāhir-i taḥiyyāt-ı rūḥānī-pesend niṣārı żımnında[10], ʿarża-dāşt-ı dāʿī-i dīrīnleri budur ki cenāb-ı niẓām-baḫş-ı kārgāh-ı tekvīn celle şānuhu, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü, mürüvvetlü merḥametlü, revnaḳ-dād-ı mesned-i ṣadāret-i ʿuẓmā ve revnaḳ-baḫş-ı[11] ṣadr-ı vekālet-i kübrā efendimüz ḥażretlerinüñ ẕāt-ı kerīmu'ṣ-ṣıfātların hemvāre mesned-i saʿādetde dāʾim ve[12] tevfīḳ u iḳbāli südde-i rifʿatlerine mülāzım eyleye! Bu dāʿī-i nā-tüvān-ı kühen-sāli [A 98b] ṣadaḳa-ı ʿināyetleri ile iḥyā ve nān-pāre-i faḳīrāne[13] iḥsān ve ibḳā ile vaḳf-ı ḫıdmet-i duʿā buyurduḳlarını[14] ḥāvī kerem-nāme-i ʿaliyyeleri, ʿizzetlü silaḥdār aġa oġlumuz bendeleriyle vāṣıl ve ḥuṣūl[15] içün cenāb-ı saʿādetlerinüñ daḫı mesāʿī-i cemīleleri ṣudūrına ıṭṭılāʿ-ı pederī ḥāṣıl olduḳda metn-i duʿā-yı āṣafī cenāb-ı şerī-

1 żımnında: żımnda A
2 dest-i iltifāt: dest Ö
3 velāyetleri vuṣūli: vilāyetleri fużūlī A
4 olınmışdur: ḳılınmışdur A, olmışdur Ö
5 mesrūr: sürūr Ö
6 bāḳī: -A
7 *Bâkî, her zaman irşad seccadesinde olsun.*
8 H 82b, Ö 183a: *Başlık* A: Rāmī Efendi'yedür Ö
9 taʿżīmāt ile cevāhir-i daʿavāt-ı melekūt-peyvend: taʿżīmāt ile cevāhir-i daʿavāt-ı melekūt-peyvende A
10 żımnında: żımnda A
11 revnaḳ-baḫş-ı: pīrāye-baḫş-ı Ö
12 ve: -A
13 ve nān-pāre-i faḳīrāne: ve nān-pāre-i faḳīrānemüz Ö
14 duʿā buyurduḳlarını: duʿālarını Ö
15 ḥuṣūl: ḥuṣūli Ö

füñüzüñ[1] daḫı duʿāları taḥşiye[2] ve baʿde'l-yevm levāzım-ı maḥmedet-i ṣenāları[3] temşiye olınmaḳ taşmīm-kerde-i niyyet-i ṣādıḳānemüzdür. Cenāb-ı Ḥaḳ, merkez-i rifʿatde muʿammer ü müstedām eyleye! Baʿde'l-yevm daḫı manẓūr-ı dīde-i ʿināyet ve meşmūl-i[4] levāḥiz-i luṭf u mürüvvet buyurılmaḳ bābında kerem, saʿādetlü[5], devletlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür[6].

149. Bu daḫı Erbāb-ı Devletden Birine Nüviştedür[7]

Ḥażretlerinüñ erfaʿ-ı medāric-i ʿizz ü iḳbāl ve emnaʿ-ı maʿāric-i faẓl u kemāl olan encümen-i maʿālī-iştimāl ve nüzhetgāh-ı mekārim-iḥtimālleri sāḥasına envāʿ-ı taʿẓīmāt-ı ḫāliṣāne ve aḳsām-ı tekrīmāt-ı ṣādıḳāne ile dāru'l-icābe-i Rabbānīye[8] vāṣıl-ı bī-tevaḳḳūf daʿavāt-ı icābet-peyvend[9] ve bālā-ḫāne-i rūḥānīye maḥrem-i[10] bī-tekellüf taḥiyyāt-ı işābet[N 107a]-pesend ihdāsı ẕeylinde żamīr-i āfitāb-naẓīrlerine inhāʾ-i muḫliṣ-i[11] ṣadāḳat-semīrleri budur ki nemīḳa-resān-ı ṣenāverī, ṣudūr-ı sālifeden Süleymān Pāşā-zāde Ḳapucı-başı Yūsuf Beg bendeleri, Devlet-i ʿAliyyenüñ baʿż-ı ḫidemātıyla bu ṭarafa[12] meʾmūr olup ṣemere-i şecere-i mürüvvetleri olan [A 99a] maʿṣūm-ı nev-resīdeleri[13] meşaḳḳat-ı ḥareket-i serīʿa-ı menziliyyede bile istiṣḥāb itmeleriyle[14] bu muḫliṣ-i ṣenā-güẕārları sebebinden istinṭāḳa[15] leb-cünbān-ı taʿaccüb ü istiġrāb olduġumuzda cevābında ġıyābumuzda ḫāne-i faḳīrānemüzde terbiye ve taġdiyesine mütaṣaddī olacaḳ[16] muʿtemed kimesnemüz olmayup [T 104a] ve bu āna dek enderūn-ı humāyūn-ı

1 şerīfüñüzüñ: şerīflerinüñ Ö
2 taḥşiye: *bi-ḥaşyeti* A
3 maḥmedet-i ṣenāları: Muḥammed ṣenāverī A
4 meşmūl-i: şumūl-i A
5 saʿādetlü: -A
6 sulṭānum ḥażretlerinüñdür: sulṭānumuñdur Ö
7 H 83a, N 106b, Ö 174a, T 103b, USA 90b: *Başlık* A: Süleymān Pāşā-zāde Ḳapucı-başı Yūsuf Beg İçün Nüviştedür N, -Ö, ʿAlī Pāşā Ḥażretlerine Silaḥdārlıġı Āvānında Taḥrīr-i Şefāʿat-nāmedür T, USA
8 dārü'l-icābe-i Rabbānīye: dārü'l-icābet-i Rabbānīye Ö, dārü'l-icābet-i Rabbāniyye USA
9 icābet-peyvend: icābet-peyvende A
10 rūḥānīye maḥrem-i: rūḥāniyyeye maḥrūm-i USA
11 āfitāb-naẓīrlerine inhāʾ-ı muḫliṣ-i: āfitāb-naẓarlarına inhāʾ-ı muḫliṣ-i A
12 ḫidemātıyla bu ṭarafa: ḫuddāmıyla bu ṭarafa A, ḫidemātıyla bu ṭaraflara Ö
13 -resīdeleri: -resīdelerin A, USA, -resīdelerini Ö
14 itmeleriyle: itmeleri ile A
15 sebebinden istinṭāḳa: sebebinden Ö
16 taġdiyesine mütaṣaddī olacaḳ: taġdiye mütaṣaddī olacaḳ A, taʿdiyesine mutaṣaddır olacaḳ Ö, taġdiyesine mütaṣaddī olıcaḳ USA

şehriyārīye[1] çerāġ idecek vesīleye daḫı[2] muvaffaḳ olamaduġından iẓhār-ı ḥayret ve[3] bu şenāverüñüzden istimdād-ı vedīʿa-ı[4] himmet itmegin bu şenāver-i ḫulūş-perverī[5] daḫı saʿādetlü cenāb-ı ʿālīñüzden bu meʾmūlüñ ḥuṣūline çeşmdāşt-ı ḥüsn-i [N 107b] iʿtimād olmaġla[6] taḥrīr-i nemīḳa-i şefāʿata ictirā olınmışdur[7].

150. Ḫalīl Pāşā Dāmādı Rāġıb Efendi'ye Nüviştedür[8]

Benüm ʿizzetlü, ḥaḳīḳatlü[9] oġlum Rāġıb Efendi Ḥażretleri! Tekellüfāt-ı resmiyye ve taʿbīrāt-ı ḳābiliyyeden muʿarrā ḫulūṣ ile iblāġ-ı taḥiyyāt-ı yek-cihetāne ve ihdā-yı[10] teslīmāt-ı ṣāf-ṣıfatāne pursiş-i ḫāṭır-ı nāzükterleri ile tezyīl żımnında inhā-kerde-i pederī budur ki çūḳadāruñuz yediyle müfāvaża-ı dostāneñüz[11] vuṣūli tecdīd-i ʿalāḳa-i sābıḳa ve[12] taḥrīk-i rābıṭa-i ḳadīmeye müʾeddī olmışdur. Sipāriş buyurılan ḳurāñuz aḥvālinüñ[13] tafṣīli Ḥasan bendeñüzden istiḫbār buyurılur ise sene-i māżiyede ʿAlī Efendi'ye tefvīż içün istişvāb-ı taḥrīr olınduġı muḥaḳḳaḳ ehl-i ḳurānuñ iltimāsına mebnī taṣvīb olınmış idi[14]. Egerçi ṣūret-i istibṭā vāḳiʿ olmış ammā bir şey fevt olmaz. Yine[15] bu sene daḫı ehl-i ḳurāñuz andan ġayrısın[16] żabṭına cevāz göster-[A 99b]-medüklerin[17] Ḥasan bendeñüzden istiʿlām [T 104b / N 108a] buyurasız. Mektūb-ı merġūbuñuzda umūr-ı[18] ḳurādan ḫāric-i

---

1 şehriyārīye: şehriyārī A
2 vesīleye daḫı: vesīleye Ö,
3 ḥayret ve: ḥasret A, Ö
4 vedīʿa-ı: ẕerīʿa-i Ö, dirīġe-i USA
5 ḫulūṣ-perverī: ḫulūṣ-perver Ö, USA
6 iʿtimād olmaġla: iʿtimād olınmaġla USA
7 şefāʿata ictirā olınmışdur: şefāʿata müʾeddī-i ictirā olınmışdur A, şefāʿata müʾeddī-i ictirā olındı USA
8 H 83b, N 107b, Ö 121a, T 104a, USA 91a: *Başlık* A: Rāġıb Efendi'ye Sipāriş-i Ḳurā Żımnında Niyāz-nāmesinüñ Cevābıdur T
9 ḥaḳīḳatlü: -USA
10 iblāġ-ı taḥiyyāt-ı yek-cihetāne ve ihdā-yı: belāġ-ı taḥiyyāt-ı yek-cihāne ve ihdāsı A
11 dostāneñüz: dostānuñuz USA
12 ve: -USA
13 aḥvālinüñ: aḥvāli pek A, USA
14 olınmış idi: olınmış-ıdı A, Ö, olınmışdur USA
15 yine: -Ö
16 ehl-i ḳurāñuz andan ġayrısın: ehl-i ḳurānuñ ġayrısın A, ehl-i ḳurāñuz andan ġayrısınuñ Ö, ḳurāñuz andan ġayrısın USA
17 göstermedüklerin: göstermedüklerinden A, USA
18 umūr-ı: āḫir A, -USA

maʿārif ü leṭāʾife[1] dāʾir ve maʿānī ve[2] mażāmīne müteʿallik taʿbīrāt olmadugı-na taʿaccüb olınmışdur. Bu pederüñüz sinīn-i keşīreden berü[3] kendi umūrumuza şuʿūr u ıṭṭılāʿumuz olmayup ḳaṭʿā, dāʾire-i ḥaḳīrānemüzde vāḳiʿ olan dād ü site-de müdāḫaleden münḳaṭıʿ olup mücerred evḳātumuz kitābetden[4] ġayrı meşġale ile mürūr itmegin[5] şimdi ḫāṭıruñuz içün ḳurā meṣāliḥine müteʿallik birḳaç keli-me leb[6]-cünbān-ı ıżṭırār olmışdur. Bī-dimāġī-i[7] pīrāne, bizi umūr-ı dünyevīden[8] taḫlīṣ itmişdür. Ḥasan bendeñüzden "Bir defʿa senüñ aġzuña[9] yaḳışur. ʿAceb İs-tanbul'uñ[10] tāze bestelerinden bilür misüñ?" diyü suʾāl vāḳiʿ olmış idi[11], bilürüm size bizi faṣl itse gerekdür. Ammā pīşīn[12] ḥelāl olsun, cenābuñuza birḳaç ġazelcik taḥrīri[13] muṣammem idi. Ammā mizācum ġāyet perīşān ve hengām-ı taḥrīri teng[14] olmaġla ʿizzetlü Dürrī Efendi oġlumuza birḳaç [N 108b] ġazel taḥrīr olınmışdur. Rāġıb iseñüz andan istinsāḫ idesiz. Anlar-ıla teklīfüñüz olmadugı[15] maʿlūmdur[16]. Hem-civār oġlumuz Süleymān Aġa-zāde Meḥmed Aġa[17] ile mülāḳāt vāḳiʿ oldukda selām-ı müştāḳānemüz iblāġından memnūnuz ve[18] ġam-ḫʷār-ı ḳadīmümüz, birāderüñüz Muṣṭafā Çelebi'ye daḫı selām olınur. Ḳurāñuzı anlara tefvīż idüp bir müddet bu ṭarafa gönderseñüz[19] [T 105a] hem kendüler bu diyāruñ hevāsından

---

1 leṭāʾife: leṭāfet USA
2 ve maʿānī ve: ve maʿānī-i Ö, maʿānī-i USA
3 berü: beri A, USA
4 kitābetden: kitābından A
5 itmegin: itmemegin Ö, USA
6 kelime leb-: kelime A, kelimeye leb- Ö, USA
7 olmışdur, bī-dimāġī-i: olmışuzdur, be-dimāġī-i A, olmışuzdur, bī-dimāġī-i Ö, olmışuzdur, bī-dimāġ-ı USA
8 umūr-ı dünyevīden: umūr-ı dünyeviyyeden A, Ö, USA
9 bir defʿa senüñ aġzuña: bir defʿa senüñ aġzuña Ö, bir defʿa senüñ aġzına USA
10 İstanbul'uñ: İstanbul'uñ USA
11 misüñ diyü suʾāl vāḳiʿ olmış idi: misüñ diyü suʾāl vāḳiʿ olmış-ıdı Ö, misin diyü suʾāl vāḳiʿ olmışdı USA
12 itse gerekdür, ammā pīşīn: eylese gerekdür, ammā pīşīn A, itse gerekdür, ammā peşīn USA
13 taḥrīri: -Ö
14 taḥrīri teng: taḥrīrinüñ A
15 anlar-ıla teklīfüñüz olmadugı: anlar ile teklīfümüz olmadugı USA, anlarla teklīfüñüz olmadugı Ö
16 maʿlūmdur: maʿlūmumdur Ö
17 Meḥmed Aġa: Meḥmed A, -Ö
18 Hem-civār-ı oġlumuz … … iblāġından memnūnuz ve: -USA, Hem-civār-ı oġlumuz … … iblāġından memnūnuz Ö
19 bir müddet bu ṭarafa gönderseñüz: bu ṭarafa gönderirseñüz Ö, bir müddet bu ṭarafa göndüresiz USA

iḥtimālen tāzelenür hem bize hediyye-i ʿaẓīme[1] itmiş olursız. Egerçi ṣūret-yāb olacaḳ[2] maʿnā degül ammā birḳaç gün bu sevdā ile[3] tecdīd-i heves ḳaydına düşmek içün taḥrīr olınmışdur. Hemvāre [A 100a] ʿizzetde müstedām olasız. Mektūbuñuz eʿazz-i[4] meṭālibümüzdür.

151. Bu daḫı Diyār-bekir Vālīsine Birecikli Şeyḫ-zāde Recāsınadur[5]

Devletlü, ʿināyetlü, semāḥatlü, mekremetlü sulṭānum[6] ḥażretlerinüñ sütūn-ı serā-perde-i iclāllerine[7] dest-i taʿẓīm ile medd-i ṭınāb-ı duʿā ve sāye-i maẓalle-i[8] iḳbāllerine bāzū-yı tekrīm ile basṭ-ı visāde-i ṣenā siyāḳında ʿarż-ı dāʿī-i bī-riyāları budur[9] ki bāʿiṣ-i nemīḳa-i niyāzmendī [N 109a] Şeyḫ-zāde duʿācuñuzuñ evveli ve āḫir-i[10] tefāṣīl-i aḥvāli bi'l-cümle, maʿlūm-ı ṭabʿ-ı[11] ṣafāperverüñüz olmaġın[12] tekrīr-i taḥrīr ile reʾs-i ṣerīfüñüz taṣdīʿe[13] ḥācet yoḳdur. Ḥālen *el-ġarīḳu yeteşebbeṣu bi-kulli ḥaṣīṣin*[14] mefhūmı üzre kemāl-i ḥayret ü[15] żarūretden nāṣī ne emre ṣürūʿ ideceginde mütereddid ve ne maṣlaḥata tevessül ideceginde müteḥayyir olduġundan[16] *ʿāḳıbetu'l-emri bi'ż-żarūre*[17] āsitāne-i devlet ṭarafına taşmīm-i ʿazīmet niyyetiyle bu ṭarafa vuṣūlinde ḥālā muḥāfıẓ-ı ḫıṭṭa-i Şehbā, saʿādetlü, devletlü[18] Meḥmed Pāşā Ḥażretlerinüñ -Cenāb-ı Ḥaḳ vücūd-ı [T 105b] ʿālī-şānların ārāyiş-i

---

1 iḥtimālen tāzelenür hem bize hediyye-i ʿaẓīme: iḥtimālen tāzelenür hem bize hediyye-i ʿaẓīm A, iḥtimālen tāzelenür hem hediyye-i ʿaẓīm Ö
2 olacaḳ: olıcaḳ USA
3 sevdā ile: sevdāyile A
4 eʿazz-i: eʿazz ü A
5 H 85b, N 108b, Ö 122a, T 105a, USA 92a: *Başlık* A: Diyār-bekir Vālīsi Devletlü Yūsuf Pāşā Ḥażretlerine Şeyḫ-zādeye Birecik Muḳāṭaʿası Recāsına ʿUbūdiyyet-nāmedür USA
6 Devletlü, ʿināyetlü, semāḥatlü, mekremetlü sulṭānum: -USA
7 iclāllerine: iclālleri A
8 sāye-i maẓalle-i: sāye-i muẓlime-i A, sāʾir muẓlime-i USA
9 bī-riyāları budur: bī-riyālarıdur USA
10 evveli ve āḫir-i: evvel ve āḫir-i Ö, evvelen ve āḫir-i USA
11 bi'l-cümle, maʿlūm-ı ṭabʿ-ı: bi'l-cümle, maʿlūm-ı Ö, maʿlūm-ı ṭabʿ-ı USA
12 ṣafā-perverüñüz olmaġın: ṣafā-peẕīrüñüz olmaġın A, USA
13 taṣdīʿe: taṣdīḳe A
14 *bi-kulli: kulle* A, USA: *Suya düşen çer çöpe yapışmaya çalışır. "Denize düşen yılana sarılır" atasözünün karşılığıdır.*
15 ü: -A
16 olduġundan: olduġuna USA
17 *İşin neticesi, zorunludur*.
18 saʿādetlü, devletlü: devletlü USA

minaṣṣa-ı devām ü[1] beḳā eyleye- Cenāb-ı saʿādetüñüze olan kemāl-i[2] ʿalāḳa-i maḥabbet ve iḫlāṣlarından nāṣī ġāʾibāne ġayretüñüzi çeküp bu maḥalde nām-ı şerīfüñüze tefevvüh olınmaḳ meşreb-i himmetlerine muvāfiḳ düşmemegin[3] bir vechile ʿazīmete ṣūret-i rıżā göstermediler. Ammā Şeyḫ-zāde duʿācuñuz ki[4], żarūret-i külliyye vü tehī-dest ü perīşānlıġına ıṭṭılāʿ ından nāṣī ṭarafına ḫayr-ḫᵛāhlıḳ niyyeti ile bu ḫuṣūṣa[5] merhem-sāz-ı ʿināyet olmaḳ emrinde bu duʿācuñuz ve Abāza[6] [N 109b] Meḥmed Aġa ile müẓākere ve[7] "Bu ḫuṣūṣda reʾy nedür?" diyü istişāre buyurduḳlarında bu duʿācuñuz daḫı kendi zuʿm-ı żaʿīf ve[8] ʿaḳl-ı saḫīfüm üzre müşāhede-i reʾy-i ṣavāb itdügümüz[9] maʿnāyı, ḫāk-pāy-ı saʿādetlerine bu vechile ʿarż [A 100b] u inhā eyledik. Mūmā ileyh duʿācuñuz daḫı bir ocaḳ-zāde saʿādetlü Yūsuf Pāşā Ḥażretlerinüñ ḳadīmī iḥsān-dīde-i duʿācılarındandur[10] ve müddet-i keşīreden beri ḫıdmetlerine müştaġil ve[11] niçe sevābıḳ-ı luṭf u keremlerine müstaġraḳ olagelmişdür. Şimdi Yūsuf Pāşā Ḥażretlerinüñ cūybār-ı ʿināyetleri, nevʿan Şeyḫ-zāde duʿācuñuzuñ mezraʿa-ı āmālinden münḳaṭıʿ ve būstān-ı taʿayyüşi[12], bi'l-külliye, [T 106a] ḫuşksār[13] olmaġla, el-ʿaṭş-gūyāne ne tedbīre tevessül ideceginden mużṭarr[14] u müteḥayyirdür. Bi-ḥamdi'llāhi teʿālā[15], saʿādetlü Yūsuf Pāşā Ḥażretleri, birāderüñüz ile teklīfüñüz yoḳdur[16]. Ve min-kulli'l-vucūh, saʿādetlü[17] sulṭānumdan dirīġleri nā-mutaṣavverdür ve reʾy-i şerīfüñüze muḫālefetleri daḫı muḥāldür. Ṭaraf-ı şerīfüñüzden işāret

1 ü: -USA
2 cenāb-ı saʿādetüñüze olan kemāl-i: saʿādetüñüz olan kemāl-i A
3 düşmemegin: düşmegin A, Ö, USA
4 duʿācuñuz ki: duʿācuñuzuñ Ö, USA
5 niyyeti ile bu ḫuṣūṣa: ile bu ḫuṣūṣa A, niyyetiyle bu ḫuṣūṣa Ö, USA
6 duʿācuñuz ve Ābāza: duʿācuñuz ve Āyāz USA
7 aġa ile müẓākere ve: ile müẓākere ve A
8 kendi zuʿm-ı żaʿīf ve: kendi zuʿm-ı żaʿīf A, kendü zuʿm-ı żaʿīf ve Ö
9 müşāhede-i reʾy-i ṣavāb itdügümüz: müşāhede itdügümüz reʾy-i ṣavāb-ı USA
10 iḥsān-dīde-i duʿācılarındandur: iḥsān-dīdelerindendür A
11 beri ḫıdmetlerine müştaġil ve: beri ḫıdmetlerine müştaġil A, berü niçe ḫıdmetlerine müştaġil ve Ö, beri ḫıdmetlerinde müştaġil USA
12 taʿayyüşi: taʿayyüş-i A, Ö
13 ḫuşksār: ḫāksār A
14 ideceginden mużṭarr: ideceginde mużṭarr Ö ideceginden mużṭarib USA
15 teʿālā: -A
16 Ḥażretleri birāderüñüz ile teklīfüñüz yoḳdur: Ḥażretleri birāderüñüz ile teklīfüñüz yoḳ A, birāderüñüz ile teklīfüñüz yoḳdur Ö, Ḥażretleri birāderüñüz ile teklīf yoḳ USA
17 saʿādetlü: -USA

ü[1] iltimās buyurılup Birecik İskelesi ve Surūç Muḳāṭaʿalarından birisin[2] sāʾire virildügi [N 110a] üzre tefvīż buyursalar Şeyḫ-zāde bu[3] żarūretden bir miḳdār teneffüs itmekle yeñi başdan maḫṣūṣ duʿācıları zümresine mülḥaḳ olur. İḳtiẓā iden ḫıdmetleri itmāmında daḫı taḳṣīr itmez diyü sevḳ ve terġīb itdügümüz kendilerinüñ[4] daḫı mülāḥaẓa-i ḫayr-ḫʿāhlarına muṭābıḳ düşmegin sulṭānuma[5] olan ḥüsn-i iʿtiḳādlarından ve reʾy-i ʿālīlerin bilā-tereddüd tecvīz ü tenfīẕ buyuracaġuñuza[6] ḳuvvet-i ḳalblerinden nāşī ṣarāḥaten ḥuṣūline taʿahhüd ṭarīḳiyle mūmā ileyhi[7] tesliyet ve ṭaraf-ı şerīfüñüze taḥrīr-i nemīḳa-i ṣıdḳ u ḫulūṣ ü[8] maḥabbet buyurmışlardur. Saʿādetlü sulṭānum ḥażretleri, iki[9] āṣaf-ı ʿālem-gīr ve iki vezīr-i muḫāleṣet-semīr beyninde bizüm gibi pes-pāyelerüñ[10] recā vü niyāzı, bī-maḥal ve kār-sāzlıḳ derecesinden ḳāṣır u muʿaṭṭal olduġı, ẓāhir [T 106b] ü hüveydādur. Ancaḳ ḥużūr-ı şerīfüñüzde ḳadīmden küstāḫlıġa[11] meşḳümüz olduġından [A 101a] nāşī saʿādetlü, devletlü[12] āṣaf-ı müşārün ileyh ḥażretlerinüñ ser-i mübārekleri içün[13] Şeyḫ-zāde duʿācuñuza renciş-i ḫāṭıruñuz daḫı var ise[14] ʿafv buyuracaġuñuza ve[15] işāret [N 110b] buyurduḳları muḳāṭaʿātdan[16] birin meccānen bilesince iḥsān idecegüñüze[17] iʿtimāden ḥużūr-ı saʿādetlerinde[18] cesāret itdügümüz reʾy-i ṣavābdan bu duʿācuñuzı şermende buyurmamañuza[19] ümīdvārız. Bāḳī iḥsān ü kerem devletlü[20] sulṭānumuñdur.

---

1 ṭaraf-ı şerīfüñüzden işāret ü: ṭaraf-ı şerīfüñüzden işāret USA
2 birisin: birisi USA
3 bu: bu ṣūretde A
4 kendilerinüñ: kendülerüñ A, kendülerinüñ Ö, USA
5 sulṭānuma: sulṭānum A
6 buyuracaġuñuza: buyuracaġuñuz A
7 ileyhi: ileyh Ö
8 ḫulūṣ ü: -A, -Ö, -USA
9 iki: iken A
10 pes-pāyelerüñ: pest-pāylaruñ USA
11 şerīfüñüzde ḳadīmden küstāḫlıġa: şerīfüñüze ḳadīmden Ö
12 devletlü: -USA
13 mübārekleri içün: mübārekler içün A, Ö, mübārekleri USA
14 var ise: var-ısa A
15 ve: -USA
16 muḳāṭaʿātdan: muḳāṭaʿātdur USA
17 idecegüñüze: buyuracaġuñuza Ö
18 saʿādetlerinde: saʿādetde Ö
19 buyurmamañuza: buyurmamañuz USA
20 iḥsān ü kerem devletlü: iḥsān ü kerem A, Ö, luṭf u kerem devletlü USA

152. Bu daḫı Rāmī Efendi Beglikçi iken Yazılmışdur[1]

ʿİzzetlü nūr-ı dīdem[2], oġlum, cānum efendi[3] ḥażretlerinüñ sütūn-ı ḫayme-i iḳbāllerine taʿlīḳ-i[4] fānūs-ı şenā āvīḫte ḳılınduġı siyāḳda[5] ber-āverde-i muḫliṣ-i müştāḳ budur ki benüm oġlum, iki gözüm nūrı! Bir[6] iki defʿa nemīḳa-i ḫāṭır-zidāñuz vuṣūli bāl-i[7] rīḫtemüze cenāḥ-ı şevḳ olmışdur. Lākin tekellüf ber-ṭāraf[8] dūşīze-i efkārumuzdan żarūrī refʿ-i ḥicāb lāzım gelmegin şikāf-ı revzene-i ḫāmeden bu vechile ilmāʿ-ı gūşe-i ruḥsār ḳılınur ki ʿillet-i mizācumuz evvelden[9] maʿlūm-ı ṭabīb-i ʿirfānuñuzdur ki hevā-yı seyr-i Rūm'a[10] çendān sāzgār degüldür. Hele mizācumuz, neş'e-i mülāḳātuñuza[11] fedā olsun. [N 111a] Vaṣluñdan[12] gelecek inbisāṭı [T 107a] fikr itdükçe

(Mıṣrāʿ) Ben ṣabr iderüm velī göñül[13] ṣabr itmez

müşāhede-i dīdāruñuza olan ḳuvvet-i[14] inciẓāb, żaʿf-ı mizācumuza[15] perde-keş-i nisyān olmadadur. Benüm iki gözüm! Şebān-rūz, ʿaḳl ü fikrümüz, ṭarafuñuza birḳaç biñ kerre[16] sefer itdüginden mā-ʿadā bir gice geçmez ki nā'il-i müşāhede-i cemālüñüz olmayup[17] ʿalima'llāh, gāh ṣūret-i muʿānaḳada ve[18] gāh ṣūret-i mücā-

---

1 H 85b, N 110b, Ö 123b, T 106b, USA 93a: *Başlık* A: Rāmī Efendi Beglikçi Olduġı Eṣnāda Ḫulūṣ-nāmesidür T, USA
2 nūr-ı dīdem: -USA
3 cānum efendi: efendi USA
4 taʿlīḳ-i: -Ö
5 āvīḫte ḳılınduġı siyāḳda: ḳılınduġı siyāḳda A, āvīḫte ḳılınduġı siyāḳında Ö, ḳılınduġı siyāḳında USA
6 iki gözüm nūrı, bir: gözüm nūrı, bir A, iki gözüm bir USA, iki gözüm Ö
7 -zidāñuz vuṣūli bāl-i: -zāduñuz vuṣūli H, -zedeñüz vuṣūli bāl-i USA, -zidāñuz vuṣūli dil-i bāl-i Ö
8 ber-ṭāraf-ı: ber-ṭārafdur USA
9 mizācumuz evvelden: mizācum evvelden A, mizācumuz USA
10 seyr-i Rūm'a: seyr ü seyr-i Rūm A, seyr-i Rūm Ö, USA
11 mizācumuz, neş'e-i mülāḳātuñuza: mizācum, nüşte-i mülāḳātuñuza USA, mizācumuz, nüşte-i mülāḳāta Ö
12 vaṣluñdan: felekden Ö
13 velī göñül: göñül Ö
14 dīdāruñuza olan ḳuvvet-i: dīdāruñuza olan ḳuvve-i A, dīdāruñuz olan ḳuvvet-i Ö
15 mizācumuza: mizācumuz USA
16 fikrümüz, ṭarafuñuza birḳaç biñ kerre: fikrümüz, ṭarafuñuza birḳaç bir kerre A, fikrüm ṭarafuñuza birḳaç biñ kerre Ö, USA
17 cemālüñüz olmayup: cemālüñüz olmayayuz A, cemālüñüz olmayavuz Ö, cemālüñüze olmayup USA
18 muʿānaḳada ve: muʿānaḳada Ö

lesede ve[1] gāh ṣūret-i muḫāṭabada ve gāh[2] müşāʿarede ve gāh hem-ʿinān ü hem-pā görilmededür. Cenāb-ı [A 101b] Allāh[3], ḫayr ile vuḳūʿa muvaffaḳ eylemek mesʾūldür. ʿİzzetlü Fāʾiḳ Efendi birāderümüze taḥrīr idecegümüz ʿaynıyla[4] bu kelimāt olmaġın tekrīrinden[5] teḥāşī olınup selām-ı iştiyāḳ ihdāsıyla iktifā olınmışdur[6].

153. Bāḳī Pāşā Dīvān Efendisi Enīs Çelebi'ye Nüvişte-i Merġūbedür[7]

Benüm cānum[8] oġlum, ḥużūr-ı şerīfe ḥavṣala-i eẕhāna nā-güncīde[9] selām-ı iştiyāḳ-āmīz ihdāsı siyāḳında pursiş-i ḫāṭır-ı nāzükterleri[10] mürāʿātıyla inhā-kerde-i muḫlişī[11] budur ki benüm cānum, nemīḳa-resān ʿAlī[12] Çelebi lisānından selām-ı ḥasret-i ittīsāmuñuz[13] vuṣūli, tehyīc-i[14] mādde-i iftirāḳ idüp ġarīb-i vaṭan gibi eşkbār-ı inkisār olmışızdur. Eger aḥvālümüz pursişi[15] gūşe-güẕār-ı ḫāṭır olınursa

(Beyt)[16] **Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün**
Göñül bir cām-ı jeng-ālūda döndi köhne-rūzında

[T 107b] Zamān ile[17] aña āyīne-i ʿālem-nümā dirken

(Neşr) muṭābıḳ-ı ḥālümüzdür.

---

1 mücālesede ve: mücālesede Ö
2 gāh: -Ö
3 Allāh: Ḥaḳḳ USA
4 idecegümüz ʿaynıyla: idecegümüz ʿaynı A, idecegüm ʿaynıyla Ö
5 tekrīrinden: tekrīr A, tekrārından Ö
6 iştiyāḳ ihdāsıyla iktifā olınmışdur: iştiyāḳ-āmīz ile iktifā olınmışdur A, iştiyāḳ-āmīz ile iktifā olındı USA
7 H 86a, Ö 124a, T 107a, USA 93b: *Başlık* A: Bāḳī Pāşā Dīvān Kātibi Enīs Çelebi'ye Nüvişte dür Ö
8 cānum: -A, -USA
9 nā-güncīde: güncīde A, USA
10 nāzükterleri: nezāketnākları A
11 mürāʿātıyla inhā-kerde-i muḫlişī: mürāʿātıyla inhā-kerde-i muḫliş A
12 ʿAlī: -Ö
13 selām-ı ḥasret-i ittīsāmuñuz: selām-ı meserret-i irtisāmuñuz USA
14 tehyīc-i: behīc-i USA
15 pursişi: pursiş A, Ö, USA
16 olınırsa beyt: olınırsa A, olur ise beyt USA
17 zamān ile: zamān-ile A, Ö

(Beyt)[1] **Mefāᶜ ilün Feᶜ ilātün Mefāᶜ ilün Feᶜ ilün**
Dil-i[2] remīde-i mā şekve ez-vaṭan dāred
ᶜAḳīḳ-i mā dil-i[3] pür-ḫūnī ez-Yemen dāred

(Neşr)[4]; benüm cānum, eger daḫı tafṣīl-i ḥālüm istiᶜlām murād olınur ise[5] ᶜaynıyla Tekfūr Sarāyı'nda zīr-i ġubārda mükedder ve pā-zede-i[6] ᶜavām olan elmās nümūnesi olmışuzdur. ᶜAn-ḳarīb, Cenāb-ı Ḥaḳ, mişḳala elfāẓına[7] maẓhar eyleye! ᶜAynıyla nevādirāt ile[8] māl-ā-māl bir köhne mecmūᶜa-i bī-miṣāle dönmişüzdür ki şīrāzesi yoḳ ve[9] cildi perīşān, kenārı pejmürde lākin,

(Beyt)[10] **Mefᶜ ūlü fāᶜ ilātü Mefāᶜ īlü Fāᶜ ilün**
Virmez sipihr kimseye ser-māye-i[11] murād
Tā sıḳmayınca mengene-i ıżṭırābda[12]

[A 102a] **(Neşr**[13]**)** in-şāʾa'llāhu teᶜālā, elṭāf-ı Rabbānīden bād-ı ḫazān-ı[14] ḥayātda bir nev[15]-bahār ümīdindeyüz. Cenāb-ı Ḥaḳ ᶜan-ḳarīb, bu zaḫm-ı hicrāna[16] merhem-i telāḳī iḥsān olınmaḳ müyesser eyleye! *Bāḳī hemīşe ġonce-i merām küşād bād*[17].

---

1 Neşr; muṭābıḳ-ı ḥālümüzdür, beyt: muṭābıḳ-ı ḥālümüz A, muṭābıḳ-ı ḥālümüzdür, beyt USA
2 dil-i: der-dil-i A, USA
3 mā dil-i: mā dürr-i USA: Beytin manası: *Bizim ürkmüş gönlümüzün vatandan şikâyeti vardır. Bizim akikimizin yüreğinin kanla dolu olması, Yemen'den kaynaklanmaktadır.*
4 neşr: -A, -USA
5 olınır ise: olınırsa A, Ö
6 ve pā-zede-i: pā-zede-i USA
7 Ḥaḳḳ mışḳale-i elfāẓına: mışḳale-i elṭāfına A
8 ᶜaynı ile nevādirāt ile: ᶜaynıyla nevādirāt ile USA
9 ve: -A, -Ö
10 beyt: -A
11 kimseye ser-māye-i: kimesneye ser-māye-i A, kimesneye şīrāze-i Ö
12 sıḳmayınca mengene-i ıżṭırābda: sıḳılmayınca mengene-i ıżṭırābda Ö, sıḳılmayınca mengene-i ıżṭırābında USA
13 neşr: -A, -USA
14 bād-ı ḫazān-ı: -A, bār-ı ḫᵛān-ı USA
15 nev-: köhne-: A, USA
16 hicrāna: hicrānda USA
17 *Bāḳī hemīşe ġonce-i merām güşād bād*: *Bāḳī hemīşe ġonce-i merām güşāde bād* Ö, -USA: *İstek goncası her zaman açsın.*

154. Vezīr-i Aʿẓam Mühürden İnfiṣālinden Ṣoñra Yazılmışdur[1]

Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿāṭıfetlü sulṭānum ḥażretlerinüñ erḳā-yı maʿāric-i cāh ü iclāl[2] ve aʿlā-yı medāric-i ʿizz ü iḳbāl olan dīvān-ḫāne-i refīʿü'l-esās ve vesīʿü'l-ifżāllerine merātib-i ʿādīden mütemāyiz taʿẓīmāt-ı cezīle ve merāḳī-i meslūkeyi[3] mütecāviz tekrīmāt-ı cemīle ile bāzār-ı ḳudsiyānda sūziş-engiz-i [T 108a] revāc-ı[4] tāze olmaġa şāyān metāʿ-ı nev-ẓuhūr-ı daʿavāt-ı bī-endāze ve pīrāye-i nuḫūr-ı[5] ḫūr olmaġa çesbān nüsḫa-ı taḥiyyāt-ı nev-şīrāze ihdāsı żımnında ḥāl-i dāʿī-i dīrīn taʿalluḳ-kerde-i pursiş-i luṭf-āferīn olursa[6] bi-mennihi subḥānehu, terkīb-i cism-i nizār ber-ḳarār[7] ve duʿā-yı ʿömr ü devletleri ehemm-i iştiġāl-i[8] dil-i zār idügi vā-reste-i ḥudūd-ı imkāndur[9]. Aḫbār-ı cānib-i aʿlālarına sāmiʿa-güşā-yı intiẓār iken tātār ḳulları yediyle vārid olan ʿināyet-nāme-i ṣafvet-baḫşāları tevārüdi, mirʾāt-ı żamīr-i faḳīre[10] mūriş-i incilāʾ ve ġubār-ı teşvīşden vāsıṭa-i rehā olup taḫdīş-i[11] ḫāṭırdan rehā-yāb olmışuzdur. Bi-ḥamdi'llāhi teʿālā[12], zirve-i aʿlāʾ ve[13] ḳulle-i ʿuẓmā-yı umūrdan sühūlet ü selāmet ile nüzūl ve yine ʿizz ü[14] devlet ile maḳām-ı emn ü āsāyişe vuṣūl, kemāl-i luṭf-ı ẕü'l-minen[15] ve muḳteżā-yı sülūk-ı müstaḥsenleri olduġı[16] bī-iştibāḥdur. El-ḥamdu li'llāhi teʿālā[17], ʿibāret-i kitāb-ı kerīmüñüzden ṣafā-yı ḫāṭır-ı şerīfüñüz[18] istidlāl [A 102b] olınmaġla ḥiṣṣedār-ı müşāreket-i meserret olmışuzdur. Cenāb-ı Ḥaḳ, baʿde'l-yevm, ṭūl-ı ḥayāt

---

1 H 86b, Ö 124b, T 107b, USA 94a: *Başlık* A: Vezīr-i Aʿẓam Meḥmed Pāşā, Mührden İnfiṣālinden Ṣoñra Taḥrīrdür T, USA

2 erḳā-yı maʿāric-i cāh ü iclāl: erfaʿ-ı maʿāric-i cāh ü iclāl A, erḳā-yı maʿāric-i cāh ü celāl Ö, erḳā-yı maʿāric-i cāh iclāl USA

3 meslūkeyi: meskūkeyi Ö

4 ḳudsiyānda sūziş-engiz-i revāc-ı: ḳudsiyānda sūriş-engiz-i revāc-ı Ö, ḳudsiyāndan sūziş-engiz-i revāc-ı USA

5 pīrāye-i nuḫūr-ı: pīrāne-i nuḫūr-ı A, pīrāye-i buḫūr-ı Ö, USA

6 olursa: olur ise Ö

7 ber-ḳarār: bī-ḳarār USA

8 ü devletleri ehemm-i iştiġāl-i: devletleri ehemm-i iştiġāl-i A, ü ʿizzetleri ehemm-i işġāl-i Ö

9 imkāndur: inkārdur A, Ö

10 faḳīre: faḳīr USA

11 bolup taḫdīş-i: olup taḫdīş-i A, USA

12 bi-ḥamdi'llāhi teʿālā: bi-ḥamdi'llāh Ö, bi-ḥamdihi teʿālā USA

13 aʿlāʾ ve: aʿlāʾī A, aʿlāyı Ö

14 ʿizz ü: ʿizz A, ʿizzet ü Ö

15 luṭf-ı ẕü'l-minen: luṭfa ẕü'l-metn A, luṭfa ẕü'l-minen Ö, luṭf-ı ẕü'l-metn USA

16 olduġı: olduġı Ö

17 El-ḥamdu li'llāhi teʿālā: El-ḥamdu li'llāh Ö

18 ḫāṭır-ı şerīfüñüz: ḫāṭır-ı şerīfüñüze Ö, şerīfüñüz USA

ile itmām-ı[1] niᶜmet muḳadder eyleye, āmīn! Mefhūm-ı nemīḳa-i ᶜanberīn-āgīnüñüzde Ḳapucı[2] Ḥasan Aġa dāᶜīñüze sipāriş buyurılan otaḳ-ı muḳarnes-niṭāḳa[3] mektūb-ı şerīfüñüz vürūdından ṣoñra, [T 108b] mübāşeret olınmışdur. İn-şāʾa'llāhu teᶜālā, kitāba maḥalli geldükde dil-ḫᵛāh-ı āṣafānelerinden aḥsen-i naẓm-ı ebyāta şurūᶜı[4], maḥall-i tereddüd degüldür. Lākin ẓāhiren bu ebyātuñ cāʾizesi, **Ḫayr-ābād** cāʾizesi gibi süpürde-i kīse-i nisyān olmaḳ muḥtemeldür. Hele aña baᶜż-ı reh-zen ḥālī ẓuhūr eyledügi gūş-zedümüzdür[5]. Anuñ daḫı nemīḳa-i kerīmüñüz[6] ile tafṣīl ü terḳīmini yazandan[7] ġayrı bu cāʾizeyi üsārā-yı Gürciyān'dan[8] nev-āmede bir Gürcī-beççe ile ṣulḥ üzre oluruz[9]. Hemān Cenāb-ı İlāhī, ṣafā-yı ḫāṭıruñuzı[10] efzūn eyleye! Ṭaraf-ı şerīfüñüze, mīzān-ı ḫulūṣumuza[11] ṣāyeste duᶜā-nāme taḥrīrine nāme-ber[12] tātār bendeñüzüñ taᶜbīrāt-ı dil-peẓīri ḳālıb-ı maᶜāniyye mesbūk ve[13] sikke-i taḥsīn ile meskūk olmaġın muḫlişüñüze māye-i şevḳ olmış idi[14]. İn-şāʾa'llāhu teᶜālā, vaḳt-i vāsiᶜde[15] icrā-yı ḥaḳḳ-ı iştiyāḳ olınur. Bāḳī hemvāre fermān sulṭānum ḥażretlerinüñdür[16].

155. Ser-nāme-i Merġūbe[17]

Saᶜādetlü, fażīletlü, ḥaḳīḳatlü[18], pertev-i bāṣıra-i ḥayātum, efendüm[19] ḥażretlerinüñ nemekīnter-i mecālis-i [N 111b] feżāʾil ve dil-nişīnter-i mecāmiᶜ-i efāżıl olan nādī-i bihişt-sīmā ve encümen-i rūḥ-baḫşālarına ikrāmāt-ı müteşevviḳāne-i

---

1 ile itmām-ı: *İfade lekelendiginden okunamamaktadır* A, -la tamām-ı Ö
2 ᶜanberīn-āgīnüñüzde Ḳapucı: ᶜanber-āgīnüñüzde Ġavrī Ö
3 muḳarnes-niṭāḳa: miḳrāṣ-niṭāḳa A, muḳarnes-niṭāḳ USA
4 şurūᶜı: şurūᶜ Ö
5 gūş-zedimizdür: gūş-zedemizdür USA
6 kerīmüñüz: kerīmeñüz Ö
7 terḳīmini yazandan: terḳīmi yazandan A, USA
8 üsārā-yı Gürciyān'dan: ümerā-i Gürcistān'dan A, USA
9 üzre oluruz: üzre A, oluruz Ö
10 Cenāb-ı İlāhī, ṣafā-yı ḫāṭıruñuzı: İlāhī, ṣafā-yı ḫāṭıruñuzı A, USA, İlāhī, ṣafā-yı ḫāṭıruñuz Ö
11 şerīfüñüze, mīzān-ı ḫulūṣumuza: şerīfüñüze, mīzān-ı ḫulūṣumuz A, şerīfe, mīzān-ı ḫulūṣumuza Ö
12 duᶜā-nāme taḥrīrine nāme-ber: duᶜā-nāme-ber A
13 maᶜāniyye mesbūk ve: maᶜāniyye mesbūk A, maᶜāniyyeye mesbūk USA
14 olmış idi: olmış-ıdı A, Ö, olmışdı USA
15 vāsiᶜde: evsaᶜda USA
16 sulṭānum ḥażretlerinüñdür: sulṭānumuñdur
17 H 87b, N 111a, Ö 125b: *Başlık* A: Ser-nāme-i Merġūbedür Ö
18 Saᶜādetlü, fażīletlü, ḥaḳīḳatlü: Saᶜādetlü, fażīletlü Ö
19 efendüm: efendi Ö

bī-ḳarārāne ve iḫtirāmāt-ı münceẓibāne-i bī-iḫtiyārāne ile[1] cerīde-pīrā-yı rūḥāniyān olmaġa[2] şāyān daʿavāt-ı zūd-teʾşīr ve maḥālle-ārā-yı ḳudsiyān olmaġa çesbān taḥiyyāt-ı tāze-taʿbīr ihdāsı mürāʿāt-ı lāzıme-i pursiş-i [A 103a] żamīrleri ile teẕyīl żımnında[3] inhā-kerde-i ṣenāverī budur ki ilā-āḫirihi[4].

156. Ser-nāme-i Merġūbe-i Nev-āḫer[5]

Benüm saʿādetlü, faẓīletlü, birāder-i eʿazzüm[6] ve ekremüm, efendi ḥażretleri! Rüsūm-ı iḫlāṣ ile meclis-i şerīf-i maʿālī-niẓām leb-rīz-i[7] daʿavāt-ı ḫulūṣ-ittisām ḳılınduġı zemīnde lāzıme-i pursiş-i ḫāṭır-ı bī-nedīd ve ḳāʿide-i tebrīk-i eyyām-ı ʿīd mürāʿātından ṣoñra inhā-kerde-i ṣenāverī budur ki peyām-ı ʿāfiyet-i ẕāt-ı memdūḥu'ṣ-ṣıfātlarına çeşm-dūz-ı teraḳḳub iken aḥsen-i[8] evḳātda nemīḳa-i ʿaliyye ve hediyye-i behiyyeleri vürūdı, miftāḥ-ı inşirāḥ-ı ḫāṭır olup duʿā-yı [N 112a] beḳā-yı saʿādetleri ḥāṣiye-i metn-i evḳāt ḳılınmışdur. Muʿammer olasız, bāḳī[9].

157. Ser-nāme-i Dīger[10]

Efendi ḥażretlerinüñ meclis-i ḫaṭīr-i vācibü't-tevḳīri[11], leb-rīz-i daʿavāt-ı serīʿü't-teʾşīr ḳılınup lāzıme-i tefaḥḥuṣ-ı żamīr-i münīrleri, ḥavāle-i gerden-i taʿbīr ḳılınduḳdan ṣoñra ber-dāşte-i ṣenāver-i nā-güzīrleri budur ki ebrek-i[12] evḳātda müfāvaża-i ʿaliyyeleri[13] ile ḳaysı-ı leb-endūde-i Ḳayşeriyye hediyyeleri[14] vürūdı, talṭīf-i ẕāʾiḳa-i[15] sürūr eylemişdür. Bāḳī bād[16].

---

1 ile: -A
2 olmaġa: olmaġla A
3 żımnında: siyāḳında A
4 ilā-āḫirihi: -Ö
5 H 87b, N 112b, Ö 126a: *Başlık* A: Ser-nāme-i Laṭīfe N
6 birāder-i eʿazzüm: aḫ-i eʿazz Ö
7 maʿālī-niẓām leb-rīz-i: maʿālī-niẓāmlarına Ö
8 çeşm-dūz-ı teraḳḳub iken aḥsen-i: çeşm-dūz-ı müteraḳḳib iken A
9 bāḳī: -A
10 H 88a, N 112a, Ö 126a: *Başlık* A: Ser-nāme-i Laṭīfe H, Ö
11 vācibü't-tevḳīri: vācibü't-tevḳīr Ö
12 nā-güzīrleri budur ki ebrek-i: nā-gürīzleri budur ki ebrek-i A, Ö
13 ʿaliyyeleri: *İfade lekeli olduğundan net değildir* A
14 ḳayşeriyye hediyyeleri: ḳayşeriyyeleri A, ḳayşeriyye hedāyası Ö
15 ẕāʾiḳa-i: ẕāʾiḳa-i ʿaliyyeleri A
16 *bāḳī bād*: -A, bāḳī Ö: *Sonsuza kadar yaşasın.*

158. Ser-nāme-i Dīger[1]

Saʿādetlü, mekremetlü, mürüvvetlü, nūr-ı dīde-i iftiḫārum, aġa-yı kerīmü'ş-şān oġlum ḥażretlerinüñ ḥużūr-ı lāmiʿü'n-nūrlarına envāʿ-ı teveccühāt-ı bāṭıniyye ve aḳsām-ı tekrīmāt-ı ẓāhiriyye ile cerīde-i icābet-i Rabbānīde[2] bilā-tevaḳḳuf nāʾil-i derece-i ḳabūl olacaġı[3] daʿavāt-ı [A 103b] serīʿü'l-vuṣūl niṣārından ṣoñra ḫāṭır-ı[4] āyīne-sīmālarına baʿż-ı tefaḥḥuṣ-ı mürāʿāt ileʿarża-dāşt-ı[5] ḫulūṣ-perverī budur ki…

159. Ser-nāme-i Merġūbe[6]

Saʿādetlü, semāḥatlü, mürüvvetlü, devletlü, ʿināyetlü[7] sulṭānum ḥażretlerinüñ hem-rütbe-i felek-i heftümīn olan dīvān-ḫāne-i meymenet-āyīnleri sāḥasına ġāyet-i şevḳ ü ġarām[8] ve intihā-yı merātib-i taʿẓīm ü[9] iḥtirām ile lāzıme-i cebhe-sāyī-i[10] ikrām ve ḳāʿide-i edā-yı duʿā-yı ʿömr[11] ü devletleri tekmīl ü itmām [T 109a] olınmaḳ siyāḳında ʿarża-dāşte-i dāʿī-i bī-riyāları budur[12] ki benüm ʿāṭıfetlü, ʿināyetlü sulṭānum ḥażretleri! [N 112b] Cenāb-ı Ḥaḳ[13], nüsḫa-i nādire-i ḥüsn-i ḫaşlet ve yek-tā-güher-i maʿden-i mekremet olan ẕāt-ı pesendīde-ṣıfātların[14], viḳāye-i ḥıfẓ-ı Ṣamedānī'sinde[15] ekdār-ı rūzgārdan maṣūn ve eyyām-ı saʿādet ve iḳbāllerin rūz-be-rūz[16] efzūn eyleye, āmīn. Bundan aḳdem ġalebe-i mekārim-i āṣafā-

---

1 Ö 126b
2 Rabbānīde: Rabbāniyyede Ö
3 olacaġı: olacaḳ Ö
4 ḫāṭır-ı: ḫāṭır-ı tābnāk-i Ö
5 tefaḥḥuṣ-ı mürāʿāt ileʿarża-dāşt-ı: mürāʿāt ileʿarża-dāşt-ı A, tefaḥḥuṣ-ı mürāʿāt ile -dāşte-i peder-i Ö
6 H 88a, N 112a, Ö 126b, T 108b, USA 95a: *Başlık* Ö: Saʿādetlü Meḥmed Pāşā Ḥażretlerine Ṭarz-ı Maṭbūʿ Duʿā-nāme-i Belāġat-nāmedür USA
7 Saʿādetlü, semāḥatlü, mürüvvetlü, devletlü, ʿināyetlü: Saʿādetlü, semāḥatlü, devletlü A, Saʿādetlü, semāḥatlü, devletlü, ʿināyetlü Ö, Saʿādetlü, semāḥatlü, mürüvvetlü, ʿināyetlü USA
8 ü ġarām: ü iġrām A, ġarām USA
9 ü: -USA
10 -sāyī-i: -sāʾī-i A
11 edā-yı duʿā-yı ʿömr: edāyī-i ʿömr Ö
12 dāʿī-i bī-riyāları budur: dāʿī-i bī-ārāmları budur A, ʿabd-i müstehāmları budur Ö, dāʿī-i bī-riyālarıdur USA
13 benüm ʿāṭıfetlü, ʿināyetlü sulṭānum ḥażretleri! Cenāb-ı Ḥaḳḳ: benüm sulṭānum ḥażretleri! Cenāb-ı Ḥaḳḳ A, benüm ʿināyetlü sulṭānum ḥażretleri! Cenāb-ı Ḥaḳḳ USA, -Ö
14 -ṣıfātların: -ṣıfātları Ö
15 Ṣamedānī'sinde: Ṣamedānī'de A, Ö
16 ve iḳbāllerin rūz-be-rūz: ve iḳbāllerin rūz A, iḳbāllerin rūz USA

nelerinden ʿināyet buyurılan iltifāt-nāme-i ʿaliyyeleri vuṣūl-i çeşm-i[1] Yaʿḳūb-ı ḥazīne, būy-ı pīrāhen-i Yūsuf gibi nūr-baḫşā-yı meserret ü iftiḫār olup gāh rū-yı taʿẓīme[2] sāyīde ve gāh gül-būse-i şevḳ ile çeşm-i ārzūya mālīde ḳılınup

(Beyt)[3] **Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün**
Dil ez-neşāṭ-nāme-i luṭfet[4] çu kūdegān
Ṣad bār[5] ḫ^vānde vü dīger ez-ser-girifte est [6]

(Neşr[7]**)** mefhūmı üzre duʿā-yı ʿömr [ü] devletleri ile[8] beraberce muḳābele ḳılınmışdur, bāḳī[9].

160. Rāmī Efendi'yedür[10]

Saʿādetlü, devletlü, mekremetlü, nūr-ı[11] bāşıra-i ümīdüm, sulṭānum[12] ḥażretlerinüñ erfaʿ-ı [A 104a] mevāḳiʿ-i ʿizz ü rifʿat ü devlet ve evsaʿ-ı mecārī-i ḫayr u bereket[13] olan nādī-i keşīrü'l-meymenetleri ṣavbına envāʿ-ı tażarruʿāt-ı ʿācizāne ve aḳsām-ı tevāżuʿāt-ı pīrāne ile daʿavāt-ı [N 113a] icābet-encām ve taḥiyyāt-ı ṣadāḳat-niẓām niṣārı ʿaḳībinde ʿarża-dāşt-ı dāʿī-i müstehāmları budur ki benüm nūr-ı dīdem semāḥatlü, ʿināyetlü sulṭānum[14] ḥażretleri! Bi-ḥamdi'llāhi teʿālā, [T 109b] mekārim-i aḫlāḳ ve ṣīt ü ṣadā-yı merāḥim ü[15] eşfāḳuñuz mesāmiʿ-i cihāniyānı[16] memlū itmegin duʿā-yı devletüñüzde bī-iḫtiyār olmışuzdur. Cenāb-ı

---

1 vuṣūl-i çeşm-i: vuṣūli çeşm-i A, vuṣūli çeşm-i Ö
2 rū-yı taʿẓīme: rūyumuza Ö
3 beyt: -A
4 *lutfet*: *lutf A*
5 *bār*: *pār* USA
6 *Ṣad pāre ḫ^vānde ve dīger ez-ser-girifte est*: *Ṣadr-ı pāre ḫ^vānde ve dīger ez-ser-girifte est A: Gönül, senin lutfunun neşe bahşeden mektubundan dolayı çocuklar gibi şendir. (Gönül, o mektubu) yüz defa okudu ve (onu) tekrar baştan aldı.*
7 neşr: -A, -USA
8 ʿömr [ü] devletleri ile: devletleri ile A, devletlerine USA
9 bāḳī: -A, -Ö
10 H 88b, N 112b, Ö 127a, T 109a, USA 95b: *Başlık* Ö: Rāmī Efendi Ḥażretlerine Duʿā-nāme Siyāḳında Taḥrīrdür T, USA
11 nūr-ı: pür-nūr-ı A, USA
12 saʿādetlü, devletlü, mekremetlü, nūr-ı bāşıra-i ümīdüm, sulṭānum: -USA
13 bereket: berāt A
14 semāḥatlü, ʿināyetlü sulṭānum: -A, semāḥatlü, sulṭānum USA
15 ü: -A, -USA
16 cihāniyānı: cihān-bān A

kerīm-i lem-yezel[1], eyyām-ı ḥayāt-ı saʿādet-meʾābuñuzı[2] efzūn ve mirʾāt-ı ḫāṭır-ı tābnāküñüzi ġubār-ı ekdārdan maḥrūs u maṣūn eyleye, āmīn, bāḳī [3].

161. Erżurūm Muḥāfıżı Saʿādetlü İbrāhīm Pāşā Ḥażretlerine[4]

Devletlü, merḥametlü, saʿādetlü, semāḥatlü, ʿāṭıfetlü, ʿināyetlü[5] sulṭānum ḥażretlerinüñ nüsḫa-i fırdevs-i berīn olan nādī-i mekārim-āyīnlerine ʿalāḳa-i iḫlāṣ ve dāʿiye-i iḫtişāṣdan nāṣī tekellüfāt-ı taʿbīrāt-ı inşā-fürūşāneden[6] sāde ve ṭumṭurāḳ-ı teşbīhāt ü[7] istiʿārāt-ı şāʿirāneden āzāde[8] daʿavāt-ı icābet-peẕīr ve taḥiyyāt-ı serīʿü't-teʾşīr edāsı ḫilālinde bi-ḥamdi'llāhi teʿālā, niʿmet ü[9] ʿāfiyet ile muġtenim ve duʿā-yı ʿömr ü devletleri mültezim olduġını[10] beyāndan ṣoñra maʿrūż-ı dāʿī-i bī-riyāları budur[11] ki benüm devletlü, semāḥātlü[12] sulṭānum ḥażretleri! Çend rūz dūḫte-i meymenet-endūzuñuz naḳl iden kārbān[13] ile ḫāk-i ʿizzete[14] duʿā-nāme irsāl olınmışdur[15]. Birḳaç günden ṣoñra bu ṭarafa sāʿī gelüp yine Erżurūm'a[16] pā-cünbān-ı müsāraʿat olmaġın tekrīr-i taḥrīre[17], tecvīz-kerde-i müctehid-i iḫlāṣ olmışdur[18]. Duʿā-nāme-i evvel ile ġālibā ʿinān-ı ḫāk-i ʿizzete[19] vāṣıl olup iṣbāt-ı müddeʿā-yı ḫulūṣa [T 110a] şāhideyn[20] menzilesinde vāḳiʿ [A 104b] olur[21]. Lākin luṭf idüp ṭamaʿumuza ḥaml buyurmayup ḫulūṣumuza

---

1 lem-yezel: yezel A
2 saʿādet-meʾābuñuzı: saʿādet-meʾālüñüzi Ö
3 bāḳī: -Ö, -USA
4 H 88b, Ö 127b, T 109b, USA 95b: *Başlık* N: Erżurūm Muḥāfıżı İbrāhīm Pāşā Ḥażretlerine Duʿā-nāmedür T, USA
5 Devletlü, merḥametlü, saʿādetlü, semāḥatlü, ʿāṭıfetlü, ʿināyetlü: Devletlü, merḥametlü, semāḥatlü, ʿāṭıfetlü, ʿināyetlü A, Devletlü, merḥametlü, saʿādetlü, ʿāṭıfetlü USA
6 tekellüfāt-ı taʿbīrāt-ı inşā-fürūşāneden: teklīfāt-ı taʿbīrāt-ı inşā-fürūşāneden A, tekellüfāt-ı taʿbīrāt-ı inşā-fürūşāndan USA
7 ü: -A
8 āzāde: efzūn USA
9 ü: -Ö, -USA
10 olduġunı: olınduġı Ö, olduġı USA
11 dāʿī-i bī-riyāları budur: dāʿīleridür USA
12 semāḥātlü: -USA
13 kārbān: kārvān A, Ö
14 ḫāk-i ʿizzete: ḫāk-ʿizzete A, Ö, USA
15 olınmışdur: olınmış-ıdı Ö, olınmışdı USA
16 Erżurūm'a: ʿArż-ı Rūm'a A
17 tekrīr-i taḥrīr: tekrār-ı taḥrīre A
18 olmışdur: olmamışdur A
19 ḫāk-i ʿizzete: ḫāk-ʿizzete Ö, USA
20 ḫulūṣa şāhideyn: ʿulüvv-şān Ö
21 olur: olurlar Ö

ḥaml buyurılmaḳ[1] recā olınur. Lākin benüm saʿādetlü[2] sulṭānum! Ḥaḳ budur ki vaʿd-i kerīmüñüze bināʾen, Gürcī-beççe-i maʿhūd ḥālā[3] Erżurūm'dan Ḥaleb'e müteveccih olan ḥarīr kārbānınuñ[4] arasında bir teng-i ḥarīr gibi lāmiʿ olacaġı iʿtiḳād üzre[5] maḳṭūʿü'l-ḥükm olmaġın

(Beyt)[6] **Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün**
Be-ḥaḳḳ-ı ṣıdḳ-ı nefes rāst söyle ey dem-i ṣubḥ
Ne gün gelür ḫaberüñ var mı āfitābumdan

(Neşr) beyti vird-i zebān[7] ve nefes-be-nefes peyk-i ḫayāl cānib-i kārbāna[8] şitābān iken sāʿī-i[9] sābıḳü'z̲-z̲ikr ile Şūrbacı-zāde[10] Meḥmed Çelebi bendelerinüñ bir mektūbı gelüp in-şāʾa'llāhu teʿālā, ḳarīben irsāl olınmaḳ ümīddür, diyü taḫrīr itmegin peyk-i ḫayālümüzüñ menzil-i āmed-şüdi ḳarīb iken

(Mıṣraʿ)[11] Güşāde ġonce-i dil ḳaldı[12] bir bahāra daḫı

(Neşr)[13] mefhūmı üzre rū-nümā olup derdmend[14] peyk-i ḫayāl, bu eyyām-ı şitāʾda Erżurūm'uñ[15] kuhsār-ı berḳ-endūdın[16] ṭayy iderek sermā-zede-i ıżṭırāb olup elden ve[17] ayaḳdan çıḳmaḳ mertebelerine gelmegin bu ḫıdmet muḳābelesinde bir boġāz kürk daḫı żamīme-i iḥsān olmaḳ sevdāsında dil-beste olmışdur. Bedel-i teʾḫīr nāmına murābaḥa tüccār beyninde ḳāʾide-i muḳarrere[18] olduġı Şūrbacı-zāde bendeñüzüñ[19] maʿlūmıdur, bāḳī[20].

---

1 buyurılmaḳ: buyurmaḳ Ö
2 saʿādetlü: -Ö, -USA
3 -beççe-i maʿhūde ḥālā: -beççe-i maʿhūd ḥālā A, USA, -peççe-i maʿhūde ḫān-ı Ö
4 kārbānınuñ: kārvānınuñ Ö
5 iʿtiḳād üzre: iʿtiḳād-ı ārzūda Ö
6 beyt: -A, -USA
7 neşr; beyti vird-i zebān: beytini vird-i zebān A, beytini vürūd-ı zebān USA
8 kārbāna: kārvāna Ö
9 sāʿī-i: mesāʿī-i USA
10 Şūrbacı-zāde: ile Şūre-zāde A, USA
11 mıṣraʿ: -A
12 güşāde ġonce-i dil ḳaldı: güşād-ı ġonce-i dil ḳaldı A,Ö, güşāde ġonce-i dil ḳalmadı USA
13 neşr: -A, -USA
14 rū-nümā olup derdmend: derdmend A, USA
15 Erżurūm'uñ: ʿArż-ı Rūm'uñ A, Ö
16 -endūdın: -endūzın USA
17 ve: -A, -Ö
18 ḳāʾide-i muḳarrere: muḳarrer USA
19 Şūrbacı-zāde bendeñüzüñ: Şūre-zāde bendeñüzüñ A, Şūre-zāde bendelerinüñ USA
20 bāḳī: -Ö, -USA

162.1. Yigirmi Sekiz Efendi'ye Recā-āmīz Taḥrīr Olınmışdur[1]

Benüm pertev-i şemʿa-i ḥayātum, semāḥatlü, mekremetlü aġa-yı melek-ḫıṣālüm[2] ancaḳ bihişt-i[3] iştiyāḳ-ı tāmmla daʿavāt-ı icābet-niżām niṣārı żımnında inhā-kerde-i pederī budur ki umūr-ı dünyeviyye içün ṣıḳlet itmek çendān rıżā-dāde-i ḫulūṣumuz degüldür, ammā bir kimesnenüñ ibrāmı ḥudūd-ı muʿtādeyi[4] tecāvüz itmegin ṣıḳlete cesāret olındı, mefhūmı budur ki Diyār-bekir Alayı Begligi ḥālā tevcīhe imkān var mıdur? Olduġı ṣūretle[5] cāʾize-i muʿtādesi ne ṣūretle[6] olur ve cenābuñuz ḥuṣūle taʿahhüd buyurırsız[7]. Hele kendü taʿahhüdüñüzden ġayrı ṭālibīn var mı[8]? Saʿādetlü ketḫüdā beg pederüñüz ṭarafından istiḫbār [KM 63b] ve bu pederüñüze iḫbār buyurmaḳ recā iderüm. Ḥadd-i[9] imkānda olduġı ṣūretle[10] ṭālibīn olan maḥalline ḥavāle idelüm. Varup ḥuṣūline saʿy eylesün. Reh-i rāst ne ise edā ve istirżā eylesün. Benüm nūr-ı dīdem! Taġyīr-i mizācum ṣūret-i hezeyānda[11] olan taḳrīr-i perīṣānı taḥrīrden istidlāl buyurup ḥemmās şerbetine dest-res mümkin ise bir miḳdārcıḳ irsālinden minnetdār olurum. *Bāḳī devlet der-teraḳḳī bād, mine'l-ʿabdi'l-ḳadīmi Yūsuf Nābī*[12].

162.2. Ḫāmiş-i Teẕkere[13]

Benüm nūr-ı dīdem kendi mizāc-ı perīṣānuma ve sāʾir aḥbāba tefeʾül ḳaṣdıyla dünki gün bir tārīḫciḳ vaḳiʿ olmaġla ḥużūra ihdā olındı.

(Tārīḫ) **Mefʿūlü Mefāʿilün Feʿūlün**
Bu sāl-i ḫuceste-fāla Nābī
Reh-yāb olamaz melāl-i desti
Bī-naḳṣ u ziyād geldi zīrā
Tārīḫine lafẓ-ı ten-dürüstī (1124)

---

1 IB2 161b, KM 63a, MH1 66b, BD1 41b: *Başlık* KM: Teẕkere-i merġūb: Bu daḫı ṣāḥib-i ẕihn-i viḳāddan recā-āmīz Yigirmi Sekiz Efendi'ye taḥrīr olınmışdur IB2
2 -ḫıṣālüm: -ḫıṣāl KM, MH1
3 bihişt-i: bihişt-āyīne-i IB2
4 muʿtādeyi: muʿtāde-i KM, MH1
5 ṣūretle: ṣūretde IB2
6 ṣūretle: miḳdār IB2
7 buyurırsız: buyurır mısız IB2
8 var mı: -IB2
9 ḥadd-i: ḥadd ü IB2
10 ṣūretle: ṣūretde IB2
11 hezeyānda: -BD1
12 *Bâkî, devletin yükselsin, (bu dua veya mektup) eski kulunuz Yûsuf Nâbî'dendir.*
13 IB2 162a, KM 63b, MH1 67a

163. Vezīr-i Aʿẓam ʿAmmī-zāde Ḥüseyin Pāşā'yadur[1]

Devletlü, saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü[2] veliyyü'n-niʿam, ṣāḥibü'l-cūd ve'l-himem, [T 110b] efendüm, sulṭānum *edāma'llāhu bi'l-iḳbāli*[3] ḥażretlerinüñ seng-i rikāb-ı ḳamer-cenāblarına[4] licām-ı iʿtiẕār ve ʿinān-ı iftiḳār ile ʿarż-ı maṭāyā-yı gerdūn-neverd-i daʿavāt-ı[5] [A 105a] rūḥānī-peyvend ve sūḳ-ı semend-i[6] āsmān-gerd-i taḥiyyāt-ı[7] melāʾik-pesend zemīninde ʿarża-dāşt-ı selāmet-ḫᵛāh [N 113b] budur ki ḥażret-i kerīm-i çāre-sāz, ṣadr-ı ṣudūr-ı āfāḳ olan ẕāt-ı kerīmü'l-aḫlāḳların ber-ṭıbḳ-ı dil-ḫᵛāh ārāyiş-i ṣadr-ı dīvān-ı ʿadl ü[8] iḥsān ve naẓar-ı memālik-perverlerin ḳalem-rev-i İslām'a vesīle-i āsāyiş-i emn ü āmān eyleye, āmīn[9]! Ser-cūş-ı yenbūʿ-ı ʿāṭıfetlerinden bu dāʿī-i nā-tüvāna iḥsān buyurduḳları hezār dīnār-ı eşref, kūze-i[10] sürūra vāsıṭa-i ġaleyān ve kīse-i şuʿūra vesīle-i feverān olup kendi ʿıyāl-i muḫlişüñüz[11] maḳūlesinden olan ahālī-i[12] ḫāne-i faḳīrānemüzi duʿā-yı ʿömr ü[13] devletleri edāsında hem-dehān-ı ittifāḳ oldukları, muḥtāc-ı teklīf-i[14] beyān degüldür. Cenāb-ı muḳaddes-i İlāhī, ʿömr-i ṭabīʿī mertebesine dek vücūd-ı ʿazīziñüzi merkez-i inʿām u iḥsānda ṣābit ve bu faḳīrüñüzüñ ḥadīḳa-i āmālin-reşāşe-i feyż-i ʿināyetüñüz ile nābit[15] eyleye, āmīn[16]! Bi-ḥamdi'llāhi teʿālā umūr-ı devlet inṣāfuñuz[17] ile kemāl-i şöhret ve[18] ḥimāyet-i nāmūs-ı salṭanat ve muḥāfaẓa-i

---

1 H 89b, N 113a, Ö 128b, T 110a, USA 96b: *Başlık* A: Vezīr-i Aʿẓam ʿAmmī-zāde Ḥüseyin Pāşā Ḥażretlerine ʿArżı-ḥāldür T, USA

2 devletlü, saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü: saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü A, saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü Ö, devletlü, saʿādetlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü USA

3 *Allah onun ikbalini açık kılmıştır.*

4 ḳamer-cenāblarına: ḳamer-ḳıbāblarına USA

5 daʿavāt-ı: taḥiyyāt-ı Ö

6 -peyvend ve sūḳ-ı semend-i: -peyvende ve şevḳ-ı semende A

7 taḥiyyāt-ı: daʿavāt-ı Ö

8 ü: -USA

9 āmīn: -A, -USA

10 eşref, kūze-i: eşref, kūre-i USA, eşrefi kūze-i Ö

11 kendi ʿıyāl-i muḫlişüñüz: kendi ʿıyāli muḫlişüñüz A, kendü ʿıyāl-i maḫṣūṣañuz Ö

12 maḳūlesinden olan ahālī-i: maḳūlelerinden olan ahālī-i Ö

13 faḳīrānemüzi duʿā-yı ʿömr ü: faḳīrānemüzi duʿā-yı ʿömr ü A, Ö, faḳīrānemüz duʿā-yı USA

14 teklīf-i: tekellüf-i Ö, USA

15 ve bu faḳīrüñüzüñ ḥadīḳa-i āmālin reşāşe-i feyż-i ʿināyetüñüz ile nābit: ve bu faḳīrüñüzüñ ḥadīḳa-i emānı resā ser-i feyż-i ʿināyetüñüz ile ṣābit A, -USA

16 āmīn: -Ö

17 inṣāfuñuz: ittiṣāfuñuz Ö

18 ve: -USA

umūr-ı[1] memleketde buyurduġuñuz diḳḳat[2] āvāzeleri az müddetde çār-cihet-i āfāḳa fevḳan mā-yeteṣavver şāyiʿ olup [T 111a] ẓulme bir vechile rıżāñuz olmaduġı [N 114a] ḫavāṣṣ u ʿavāmuñ vird-i zebānı[3] olmışdur. Ṣaḥīfe-i ʿālemde[4] maḥv-ı āṣār-ı ẓulm ve bedʿ-i mebānī-i meşkūke-i[5] eslāfdan ḫayrlu olduġı[6] maḥall-i iştibāh degüldür. Ḥażret-i[7] müyessirü'l-meʾārib teysīr eyleye, āmīn[8]! Benüm saʿādetlü, semāḥatlü[9] veliyyü'n-niʿam efendüm[10], sulṭānum ḥażretleri! Cenāb-ı Ḥaḳ Ḥażretlerinüñ[11] iḥsānına ḥamd olsun. Ser-efrāz-ı[12] cihān, ḫıdmet-i ʿaliyyelerine intisāb ile müfāḫaret [A 105b] itmededürler. Bu faḳīrüñüzüñ[13] daḫı ḥiṣṣesine düşen *ʿani'ẓ-ẓahri'l-ġaybi*[14], ḫıdmet-i duʿā idügi lā-raybdür[15]. Ancaḳ, ḫıdmet-i ṣūriye-i bedeniyyeye dest-i şevḳümüz nā-resā olmaġla bir taḳrīb ile vesīle-cūy-ı furṣat iken ḥālā muḥāfiẓ-ı ḫıṭṭa-i Ḥalebü'ş-Şehbā[16], vezīr-i ṣāf-żamīr, saʿādetlü Yūsuf Pāşā Ḥażretleri duʿācuñuzuñ[17] ḫak-ı ʿizzete birḳaç reʾs esb-i ḫoş-peyker irsāli[18] ṣadedinde iken sulṭānumuñ zīr-i rān-ı[19] ʿināyetlerine şāyān olmaḳ üzre bu dāʿīñüz ile reddiyet buyurduḳları atları[20], bu duʿācıları taḥsīn ü taḫṣīṣ idüp gīsū ve[21] gerden [N 114b] ve çeşm ü dehānlarından[22] mālīş ü nevāziş iderek ol ḳadarca mīr-āḫūrlıġuñuz ḫıdmetine neyl ile[23] kām-yāb olmaḳ müyesser olmışdur. Müşārün ileyh

1 muḥāfaẓa-i umūr-ı: muḥāfaẓa-i emr-i A
2 diḳḳat: vaḳt USA
3 vird-i zebānı : vird ü zebānı USA
4 ʿālemde: ʿālemden A, Ö
5 meşkūke-i: meslūk-i A, meslūke-i USA
6 eslāfdan ḫayrlı olduġı: eslāfda ḫayrlu olduġı A, eslāfda ḫayr olduġı USA
7 Ḥażret-i: Ḥıżr-ı bārī-i A
8 müyesserü'l-meʾārib-i teysīr eyleye āmīn: müyesser eyleye āmīn A, müyesserü'l-meʾārib-i teysīr eyleye USA
9 saʿādetlü, semāḥatlü: semāḥatlü A, Ö, saʿādetlü USA
10 efendüm: -A, -Ö
11 Ḥaḳḳ Ḥażretlerinüñ: Ḥaḳḳ'uñ A, Ö, USA
12 -efrāz-ı: -efrāzān-ı Ö
13 müfāḫaret itmededürler, bu faḳīrüñüzüñ: mefāciret itmededürler, bu faḳīrüñüzüñ A, müfāḫaret itmededürler, bu faḳīrüñ Ö, müfāḫaret itmededürler, bu faḳīrüñüzüñ USA
14 *Gaipten desteklenerek…*
15 idügi lā-raybdür: idügi bilā-raybdür Ö
16 Ḥalebü'ş-Şehbā: Ḥaleb A, Ö
17 duʿācuñuzuñ: duʿācuñuz A, Ö
18 -peyker irsāli: bār-gīr irsāli A, -peyker irsāl USA
19 zīr-i rān-ı: vezīrān-ı A, zīr-i dān-ı USA
20 dāʿīñüz ile reddiyet buyurduḳları atları: duʿācuñuz ile reddiyet buyurduḳları atları USA, dāʿīñüz ile müşāhede buyurduḳları atları Ö
21 gīsū ve: gīsū-yı USA
22 dehānlarından: dehenlerinden Ö
23 ḫıdmetine neyl ile: ḫiẓmetinde hele Ö

duʿācuñuzuñ atları, meydān-ı iḫlāṣ-ı ʿubūdiyyetde sebḳatlarınuñ[1] numūnesi, ʿināyet [T 111b] ü ḥüsn-i ḳabūle sezā buyurılmaḳ bābında luṭf u iḥsān; devletlü, semāḥatlü[2], saʿādetlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü veliyyü'n-niʿam, efendüm[3], sulṭānum ḥażretlerinüñdür[4].

164. Ser-nāme[5]

Saʿādetlü, mekremetlü, ḥaḳīḳatlü, nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, oġlum, sulṭānum, pāşā-yı bülend-himmet ḥażretlerinüñ ḥużūr-ı saʿādet-niẓām ve ḥaḳīḳat-enāmlarına[6] envāʿ-ı taʿẓīmāt-ı müteşevviḳāne ve aḳsām-ı tekrīmāt-ı müştāḳāne ile daʿavāt-ı ṣadāḳat-āmīz ve taḥiyyāt-ı muḫāleṣet-engīz itḥāfı ʿaḳībinde lāzıme-i pursiş-i ḫāṭır-ı miḥnet[7]-keşīde ve tefaḥḥuṣ-ı żamīr-i ʿazīmet[8]-çeşīdeleri taḳdīm olınur. Hemvāre, ḥıfẓ-ı emānī-i[9] Ḫudā'da āsūde-i zīr-i sāyebān-ı emān[10] [A 106a] olasız, āmīn. Aḫbār-ı sürūr[11]-baḫşā-yı ʿāfiyetlerine şebān-rūz, sāmiʿa-ı intiẓārumuz āmāde ve[12] çeşm-i ümīdümüz güşāde iken nā-gāh bir vaḳt-i saʿīdede[13] mektūb-ı merġūbuñuz vāṣıl ve müjde-i cenābuñuza ve[14] tafṣīl-i aḥvālüñüze nemīḳa-resān bendeñüz lisānından kemāl-i ıṭṭılāʿ ḥāṣıl olduḳda dünyālar bizüm olup müceddeden taḥṣīl-i neş'e-i sürūr olınmışdur. Ḫuṣūṣan, mektūb-ı merġūbuñuzda bi-ḥamdi'llāhi teʿālā, devletlü, saʿādetlü ḫān-ı ʿālī-şān efendimüzüñ[15] kemāl-i mertebe, ġarīḳ-i niʿam-ı iltifāt ü ikrāmları ve manẓūr-ı naẓar-ı ʿināyet ü iḫtirāmları olduġuñuzı ve evḳāt-ı şerīfüñüz ṣafā-yı ḫāṭırla[16] güẕār itdügini taḥrīr ve beyān buyurduġuñuzdan sürūrumuz, ḳat kat mütezāyid olmışdur. *Bāḳī devlet dā'im bād*[17].

---

1 sebḳatlarınuñ: seyflerinüñ A
2 semāḥatlü: merḥametlü Ö, -USA
3 saʿādetlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü veliyyü'n-niʿam, efendüm: -A, -Ö
4 sulṭānum ḥażretlerinüñdür: sulṭānumuñdur Ö
5 H 90b, Ö 129b: *Başlık* A: -Ö
6 enāmlarına: ittisāmlarına Ö
7 miḥnet: maḥabbet A
8 ʿazīmet-: ġurbet- Ö
9 hemvāre, ḥıfẓ-ı emānī-i: hemvār, ḥıfẓ-ı dāmen-i A
10 sāyebān-ı emān: sāyebān A
11 āmīn aḫbār-ı sürūr: -A
12 ve: -A
13 saʿīdede: saʿīdde Ö
14 cenābuñuza ve: cenābuñuz A
15 efendimüzüñ: efendimüz ḥażretlerinüñ Ö
16 ve evḳāt-ı şerīfüñüz ṣafā-yı ḫāṭırla: ve evḳāt-ı şerīfüñüz ṣafā-yı ḫāṭır ile Ö
17 *Bāḳī devlet dā'im bād*: -Ö: *Bâkî, devlet sonsuza kadar (var) olsun.*

165. Ser-nāme-i Dīger[1]

Devletlü, saʿādetlü, ʿāṭıfetlü, semāḥatlü[2], veliyyü'n-niʿam, efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ kūşe-i[3] bisāṭ-ı fetḥ u iḳbālleri[4], rüfte-i cārūb-ı müjgān ve duʿā-yı beḳā-yı ẕāt-ı kerīmu'ṣ-ṣıfātları, muḳaddime-i evrād-ı rūzān u şebān ḳılındugı siyāḳda ʿarżuḥāl-i[5] ʿabd-i dāʿī-i dīrīn-i nā-tüvān[6] budur ki benüm efendüm, sulṭānum ḥażretleri[7]! Cenāb-ı Ḫudā-yı lā-yezāl, ʿināyet-i ezeliyyesin devletlü efendimüñ ḥuṣūl-i meṭālib-i derūnlarına ẕerīʿa-ı[8] ḥāl ve sipihr-i iḳbāllerin, efrūḫte-i[9] neyyir-i aʿmāl eyleyüp ḥālā taşmīm-i ʿazm buyurılan sefer-i ẓafer-eşerde naḳş-ı ālūdeye ṣavletleri[10] dāġ-ı sīne-i aʿdā ve[11] pīşgāh-ı şikāf-ı nāvek-i[12] dil-dūzların, mezraʿa-ı āmānī-i düşmene bārān-ı belā idüp ʿan-ḳarīb, tevārüd-i aḫbār-ı sārre-i[13] fetḥ u ẓafer ḳılup sükkān-ı memālik-i İslām'ı, şādān [A 106b] eyleyüp şemşīrlerin bār-āver-i fetḥ-i bilād ve rūz-nāme-i emānīlerin mevsūm-ı[14] meşūbāt-ı cihād idüp ber-vefḳ-i ḥuṣūl-i ḫāṭır yine āsitāne-i ḳadīmlerine maṣḥūb-ı[15] tevfīḳ-i iclāl ile ʿavdet müyesser idüp bi'l-cümle, üftādegān-ı [T 112a] peyġūle-i ḥasret olan bendelerin ġubār-ı mürekkeb-i devletleri ile[16] ḳarīrü'l-ʿayn eyleye, āmīn! Evḳāt-ı mektūbede[17] duʿā-yı fütūḥ-ı leşker-i İslām farż-ı ʿayn ve ẕimmet-i ʿubūdiyyetümüzde deyn olduġundan ḳaṭʿ-ı naẓar ḫāṣṣeten, mekremetlü sulṭānumuñ vechе[18] ʿazīmet-i ṣādıḳāneleri meşmer-i ḥüsn-i eşer ve meftaḥ-ı fetḥ ü[19] ẓafer olmaḳ

---

1 Ö 130a, T 111b, USA 97a: *Başlık* A: -Ö, Müşārün ileyh Ḥażretleri Sefere ʿAzīmetleri Hengāmında Taḥrīrdür T, USA
2 Devletlü, saʿādetlü, ʿāṭıfetlü, semāḥatlü: saʿādetlü, semāḥatlü A, saʿādetlü, ʿāṭıfetlü, semāḥatlü Ö, devletlü, saʿādetlü, ʿāṭıfetlü USA
3 kūşe-i: -Ö
4 fetḥ u iḳbālleri: iḳbālleri A, fetḥ u iḳbāllerin USA
5 siyāḳda ʿarżuḥāl-i: siyāḳda ʿarżuḥāl-i Ö, siyāḳında ʿarżuḥāl-i USA
6 dāʿī-i dīrīn-i nā-tüvān: dīrīn-i nā-tüvān A, USA, dāʿī-i dīrīn-i Ö
7 ḥażretleri: ḥażretlerinüñ A
8 ẕerīʿa-ı: vedīʿa-ı A, USA
9 efrūḫte-i: efzūn dūḫte-i A
10 ṣavletleri: ve ṣavletlerin A, ṣavletleri Ö
11 aʿdā ve: aʿdāda ve A, aʿdā USA
12 nāvek-i: tāruñ A
13 sārre-i: seyyāre-i A, Ö
14 mevsūm-ı: rüsūm-ı A, mersūm-ı Ö
15 ḳadīmlerine maṣḥūb-ı: ḳadīmlerine maṣḥūbī-i Ö, ḳadīmelerine maṣḥūbī-i USA
16 mürekkeb-i devletleri ile: mürekkeb-i devletleriyle A, mevkib-i devletleriyle Ö, USA
17 āmīn, evḳāt-ı mektūbede: evḳāt-ı mektūbe A, evḳāt-ı mektūbede USA
18 veche: vech A, USA
19 ü: -A, -USA

duʿāları, cümle-i vācibātdan ʿadd olındugı ʿālemü'ş-serāʾire[1] pūşīde degüldür. Benüm[2] mekremetlü efendüm, sulṭānum ḥażretleri! Bu ʿabd-i meksūrü'l-bāllerin manẓūr-ı iḥsān-ı teveccüh ü ʿināyet[3] buyurılmaḳ bābında fermān-ı mürüvvet ü iḥsān[4]; devletlü efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñdür.

166. Rāmī Efendi'ye İrsāl Olınmışdur[5]

Saʿādetlü, semāḥatlü efendüm, sulṭānum[6] ḥażretlerinüñ sāḥa-i mīnū-nümāyı faẕl-ārāları ki[7], inḥinā-fermā-yı ḳāmet-i bālā-yı ḳudsiyāndur[8], leb-i taʿẓīm ile leb-rīz-i ʿıḳdü'l-leʾāl-i şenā ḳılınup revzene-i bālā-ḫāne-i feẕāʾil ü maʿānī olan ḫāṭır-ı nāzükterleri[9] pursişi ser-levḥa-i dībāce-i niyāz ḳılındugı ḫilālde ber-dāşte-i rifʿat-cūyları budur ki benüm mekremetlü sulṭānum ḥażretleri! Nesīm-i cihāngerd-i żamīrleri, vīrānezār-ı aḥvāl-i dāʿī-i dīrīnlerine daḫı güẓār itmek müyesser olur ise *bi-mennihi subḥānehu ve teʿālā*[10] henüz nemek-çeş-i [N 115a] nevāl-i ʿāfiyet olup eczā-yı ber-hem-zede-i[11] vücūdumuz rābıṭa-i[12] ḫayālleriyle [T 112b] mürtebiṭ ve zebān-ı cenānumuz ḥarf-i duʿālarıyla[13] muḫteliṭ olduġı, vā-reste-i minnet-i beyāndur. Ḥażret-i Ḥaḳ[14], ʿan-ḳarīb, mülāḳāta nāʾil eyleye! Dārü'l-ḳabūl-i İlāhīden [A 107a] tenzīl olan nevāle-i āmāl, gāh telḫ ve gāh şīrīn gāh turş ve[15] gāh nemekīn olduġı, ẕāʾiḳa-i ʿirfānlarına nümāyāndur.

---

1 serāʾire: serāʾir USA
2 benüm: -A, -USA
3 manẓūr-ı iḥsān-ı teveccüh ü ʿināyet: manẓūr-ı liḥāẓa ü ʿināyet A, manẓūr-ı iḥsān-ı teveccüh-i ʿināyet Ö, manẓūr-ı liḥāẓa-i teveccüh-i ʿināyet USA
4 mürüvvet ü iḥsān: ü mürüvvet ü iḥsān A, Ö, ü mürüvvet iḥsān USA
5 H 91a, N 114b, Ö 130b, T 112a, USA 98a: *Başlık* A: Rāmī Efendi'ye Nüviştedür H
6 Saʿādetlü, semāḥatlü efendüm, sulṭānum: -USA
7 faẕl-ārāları ki: faẕl-ārālaruñ A, USA
8 ḳāmet-i bālā-yı ḳudsiyāndur: bālā-yı ḳudsiyāndur Ö
9 maʿānī olan ḫāṭır-ı nāzükterleri: maʿānī olan ḫāṭır-ı tāzeterleri A
10 bi-mennihi subḥānehu ve teʿālā: bi-mennihi teʿālā Ö
11 ber-hem-zede-i: ber-hem-civār-zede-i USA, hem-civār-zede-i A
12 vücūdumuz rābıṭa-ı: vücūdumuz rābıṭ-ı A, vücūd rābıṭa-ı Ö
13 cinānumuz, ḥarf-ı duʿālarıyla: ḥayātumuz, ḥarf-ı duʿāları USA
14 Ḥaḳḳ: Allāh Ö
15 şīrīn gāh turş ve: turş ve A, şīrīn ve USA

(Beyt[1]) **Feᶜ ilātün Feᶜ ilātün Feᶜ ilātün Feᶜ ilün**[2]
Der-ġam[3]-ābād-ı felek raḫne-i āzādī n'ist
Be-numā ḫāṭır-ı āzāde kudām est āncā [4]

(Neşr)[5] teṣārīf-i rūzgār gine güẕār-ı ḥavālī-i taṣavvurumuza[6] gerdān olmayacaḳ bir firḳat-i[7] dūr-ā-dūra esīr eyledi ki[8], inḥilāli yine vā-beste-i nāḫun-ı taḳdīrdür.

(Beyt)[9] **Mefāᶜ īlün Mefāᶜ īlün Mefāᶜ īlün Mefāᶜ īlün**
Ne sendendür ne bendendür ne çarḫ-ı kīneverdendür[10]
Bu derd-i ser ḫumār-ı neş'e-i cām-ı ḳaderdendür[11].

Cenāb-ı Ḥażret-i[12] Ḥaḳ, endāze-i firāḳı mertebesi telāḳī-i viṣāle müyesser[13] eyleye, āmīn! Bāḳī[14].

167. Mūmā İleyh Ḥażretlerine Nüviştedür[15]

Saᶜādetlü, mürüvvetlü, faẓīletlü, mekremetlü[16] peder-i ekremüm[17], sulṭānum efendi[18] ḥażretlerinüñ bendergāh-ı dāniş olan nādī-i girāmī-i Firdevs-āsāları, lebrīz-i kālā-yı girān-bahā-yı daᶜavāt-ı iḫlāṣ-āmīz ḳılınup ser-çeşme-i ḥüsn-i idrāk olan ḫāṭır-ı[19] ḫaṭīrleri, pursişi ṭalīᶜa-ı ḳāfile-i suṭūr-ı[20] iḫlāṣ ḳılınduḳdan ṣoñra

1 beyt: -A, -USA
2 *manzume*: -USA
3 *der-ġam*: *derd ġam* A
4 *be-numā ḫāṭır-ı āzāde kudām est āncā*: *binā-i ḫāṭır-ı āzāde kerāmet-i ilticā* H*: Feleğin gam dıyarında kurtuluş için bir gedik bulunmaz. Burada özgür bir gönül göster, nerdedir?*
5 neşr: -A, -USA
6 taṣavvurumuza: taṣavīrümüze A
7 olmayacaḳ bir firḳat-ı: olmıcaḳ bir vaḳt-i USA
8 eyledi ki: iki A
9 beyt: -A, -USA
10 sendendür ne bendendür ne çarḫ-ı kīneverdendür: senden ne bender-i çarḫuñ kīne devrindendür A
11 Bu derd-i ser ḫumār-ı neş'e-i cām-ı ḳaderdendür: Bu derd-i ser ḫumār teşne-i cām-ı ḳaderindendür A, Budur ser bā-ḫumār-ı teşne-i cām-ı ḳaderdendür USA
12 Ḥażret-i: -USA
13 telāḳī-i viṣāle müyesser: telāḳī-i viṣāl A, USA
14 bāḳī: -A, -Ö, -USA
15 H 91b, Ö 131b, T 112b, USA 98a: *Başlık* H: -A, -Ö, Ṣūret-i Merġūb H
16 saᶜādetlü, mürüvvetlü faẓīletlü, mekremetlü: saᶜādetlü, faẓīletlü, mekremetlü A, Ö
17 faẓīletlü, mekremetlü peder-i ekremüm: -USA
18 efendi: -A, -USA
19 ḥüsn-i idrāk olan ḫāṭır-ı: ḥüseyn-i idrāk olan ḫāṭır-ı A, ḥüsn ü idrāk olan żamīr-i Ö
20 suṭūr-ı: suṭūr u Ö

numūde-i dil-beste-i ġāʾibāneleri budur ki ḫāṭır-ı şerīfden ser-zede olmış meveddet-i ṣādıḳāneleri üzre cānib-i ṣenāveri[1], manẓūr-ı çeşm-i istiḫbār buyurılur ise[2] *bi-mennihi subḥānehu ve teʿālā*[3] [T 113a] eczā-yı vücūd şīrāzedār-ı ṣıḥḥat olup kelimāt-ı ṣenāları, pīrāye-i[4] ṣaḥīfe-i evḳāt olduġı, iḥāṭa-i żamīr-i derrākleridür[5]. Benüm efendüm, sulṭānum[6]! Āvīḫte-i gūş-ı devrān olmaġa şāyān manẓūme-i[7] ʿadīmü'n-naẓīrleri müṭālaʿasından nāşī ʿalāḳa-i maḥabbetlerine esīr olmışken[8] nevāziş-i muḫlişleri mülāḥaẓasıyla firistāde buyurılan mektūb-ı belāġat-füsūnları ve ḫuṣūṣan hediyye-i behiyyeleri vuṣūli[9], ḳalb-i ḫulūṣ-medārumuzı[10] kemend-i iştiyāḳlarına şikār itmişdür. Ḥażret-i Allāh[11] celle [A 107b] şānuhu[12], kārgāh-ı ʿirfān olan ẕāt-ı kerīmānelerin hemvāre pīrāye-i dūş-ı ḥayāt eyleyüp yine gūş-ı iştiyāḳumuzı, leẕẕet-yāb-ı güftār-ı sükker-bārları olduġı[13] gibi çeşm-i intiẓārumuz[14] daḫı ḥiṣṣemend-i müşāhede-i dīdār-ı żiyā-medārları olmaḳ duʿāsı, dergāh-ı Ḥaḳḳ'a[15] manẓūr-ı dīde-i ümmīdümüzdür. *Bāḳī ʿizzet bād*[16].

168. Maḳtūl-zāde ʿAlī Pāşā Ḥażretlerine Nüviştedür[17]

Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿāṭıfetlü, ʿināyetlü, ser-tāc-ı ibtihācum, iftiḫārum[18] veliyyü'n-niʿam-zāde-i kerīmü'ş-şānum[19], sulṭānum ḥażretlerinüñ erfaʿ-ı mevāḳiʿ-i cāh ü iclāl[20] ve emnaʿ-ı maḳāṣıd-ı ʿizz ü iḳbāl olan dīvān-ḫāne-i [N 115b] bü-

1 ṣenāveri: ṣenāverleri Ö, USA
2 buyurılur ise: buyurılursa A, Ö
3 subḥānehu ve teʿālā: teʿālā Ö
4 pīrāye-i: pīrāne-i USA
5 derrākleridür: idrāklerindür A
6 sulṭānum: -USA
7 manẓūme-i: manẓara-i Ö
8 olmışken: olmış-iken Ö, USA
9 vuṣūli: vuṣūl-i A
10 ḫulūṣ-ı medārumuzı: medārumuzı USA
11 Ḥażret-i Allāh: Cenāb-ı Ḥaḳḳ USA
12 celle şānuhu: -USA
13 sükker-bārları olduġı: şeker-bārları olduġı Ö
14 intiẓārumuz: intiẓārumuza USA
15 Ḥaḳḳ'a: Ḥaḳḳ'da Ö, USA
16 *Bāḳī ʿizzet bād*: -A, -Ö, -USA: *Bâkî, yücelik olsun.*
17 H 91b, N 115a, Ö 132a, T 113a, USA 98b: *Başlık* A: Maḳtūl-zāde ʿAlī Pāşā Ḥażretlerinedür Ö, Maḳtūl Muṣṭafā Pāşā-zāde ʿAlī Pāşā Ḥażretlerinedür USA
18 iftiḫārum: -USA
19 -şānum: -şān A, Ö
20 u iclāl: u celāl Ö

lend-esās-ı[1] āsmān-mümāslarına envāʿ-ı tevāżuʿāt-ı ṣādıḳāne ve[2] aḳsām-ı tażarruʿāt-ı ḫālişāne ile hediyye-i maḥāfil-i ḳudsiyān olmaġa aḥrā [T 113b] ferāʾid-i[3] daʿavāt-ı icābet-peyvend[4] ve tuḥfe-i mecālis-i rūḥāniyān olmaġa sezā mürvārīd-i[5] taḥiyyāt-ı ḥavrā-pesend niṣārı[6] siyāḳında ʿarża-dāşt-ı dāʿī-i mūrişleri[7] budur ki benüm saʿādetlü, mekremetlü, semāḥatlü[8] sulṭānum ḥażretleri! Cenāb-ı Ḥaḳ celle şānuhu, cevher-i yek-tā-yı[9] ṣadef-i devlet ve kevkeb-i nūr-baḫşā-yı burc-ı saʿādet olan vücūd-ı şerīfüñüzi ġavāʾil-i rūzgārdan maṣūn ve āyīne-i cihān-tāb-ı żamīr-i enverüñüzi ġubār-ı ekdārdan meʾmūn eyleye, āmīn[10]! Bu dāʿī-i ṣāf-nihād ġāʾibāne sulṭānumuñ dāʿī-i ḫulūṣ-perveri[11] ve maḥāmid-i aḫlāḳ-ı āṣafāneñüz istimāʿ itdükçe bī-iḫtiyār ṣenā-güsteri[12] olup bir duʿā-nāme-i faḳīrāne ile iṣbāt-ı ḫulūṣ-ı ḳadīm itmegi çoḳdan taşmīm idüp lākin şerm ü ḥicāb, nevʿan[13] sedd-i mümānaʿat göstermekle bāʿīṣ-i taḥrīr-i taḳṣīr olmış idi[14]. Ḳarīben, bu ṭarafda baʿż-ı bendelerüñüzüñ lisānen bu duʿācuñuz[15] [N 116a] ḥaḳḳında iẓhār-ı [A 108a] maḥabbet ve nām-ı[16] faḳīrānemüz zebān-güẕār-ı raġbet buyurılduġı tebṣīr olınmaġla[17] dīde-i mübāhātumuz leb-rīz-i nūr ve[18] sāmiʿa-ı iftiḫārumuz gencīne-i sürūr olmışdur. Cenāb-ı[19] Ḥażret-i Ḥaḳḳ, sāye-i ʿināyet ü iltifātuñuzı mefāriḳ-i duʿā-gūyāndan zāʾil eylemeye, āmīn! *bi-ḥurmeti eşrefi'l-mürselīn*[20], rābıṭā-i maḥabbet-i ḳadīme[21] cāẕib ol-

---

1 esās-ı: āsāyiş-i A
2 ve: -A
3 aḥrā ferāʾid-i: icrā-yı ferāʾide-i A, aḥrā ferāʾid-i USA
4 -peyvend: -peyvende A
5 mürvārīd-i: ferīde-i A, mezāʾid-i USA
6 ḥūrā-pesend niṣārı: ḫūrşīd-i şenāverī A
7 mūrişleri: mevrūşları A, Ö
8 saʿādetlü, mekremetlü, semāḥatlü: saʿādetlü, mekremetlü A, saʿādetlü USA
9 cevher-i yek-tā-yı: cevher-i yek-tā A, gevher-i yek-tā USA
10 ekdārdan meʾmūn eyleye, āmīn: kederden meʾmūn eyleye, āmīn A, Ö, ekdārdan meʾmūn eyleye USA
11 dāʿī-i ḫulūṣ-perveri: daḥı ḫulūṣ-perverin USA, dāʿī-i ḫulūṣ-perverin Ö
12 ṣenā-güsteri: güsteri A
13 ü ḥicāb, nevʿan: ḥicāb USA
14 taḥrīr-i taḳṣīr olmış idi: taḥrīr-i taḳṣīr olmış idi A, taḳṣīr-i taḥrīr olmışdı USA
15 bendelerüñüzüñ lisānen bu duʿācuñuz: bendelerüñüzüñ A, kimesnelerüñüzüñ lisānen bu duʿācuñuzuñ USA
16 nām-ı: enām-ı A
17 raġbet buyurılduġı tebṣīr olınmaġla: raġbet buyurılduġı tebṣīr olmaġla A
18 ve: -A, -Ö
19 cenāb-ı: -A, -USA
20 *Bi-ḥurmeti eşrefi'l-mürselīn: Bi-ḥurmeti seyyidi'l-mürselīn* -USA: *Gönderilmiş olanların en şereflisinin hürmetine.*
21 ḳadīme: ḳadīm A, USA

duġı ḥālā ʿināyetlü sulṭānumuñ bu dāʿīleri ḥaḳḳında ġāʾibāne ẓuhūr [T 114a] iden iltifāt-ı ʿaliyyelerinden nümāyān olmışdur. Egerçi bu duʿācuñuz, merḥūm muṣāḥib pāşānuñ ḫıdmetlerinde perveriş bulmışuzdur[1]. Ammā, anlar merḥūmun ve maġfūrun leh[2] peder-i ʿālī-güherüñüz ile cism-i vāḥid menzilesinde olmaġla[3] mā-beynlerinde bu duʿācuñuz cemīʿ-i esrār-ı ḫafiyyelerine maḥrem ve iḳtiżā iden umūrı içün ḫıdmet-i iblāġında bu dāʿīñüz taʿyīn[4] olmaġla heftede birḳaç defʿa ḫāk-pāylarına rūy-māl[5] idüp mecālis-i ṣoḥbetde ḫod ārāyiş-i encümen-i iltifātları bu duʿācuñuz[6] olmaġla peder-i bülend-aḫterüñüzden müşāhede olınan ʿaṭāyā ve[7] [N 116b] kerem ḥadden efzūn ve ḳıyāsdan bīrūndur[8]. *Bāḳī ʿizzet ü devlet dāʾim bād*[9].

169. Defterdār İsmāʿīl Efendi Defʿa-i Ūlāsında Yazılmışdur[10]

ʿİnāyetlü, ʿizzetlü, saʿādetlü, semāḥatlü[11] oġlum, sulṭānum efendi[12] ḥażretlerinüñ nādī-i ʿālī-ṣavbına[13], yemm-i mütelāṭım-ı[14] żamīr-i muḫāleṣet-semīrden ser-zede mervārīd-i girān-ḳādr-ı daʿavāt-ı zākiyye-i icābet-be-dūş itḥāfı siyāḳında nüsḫa-i celīle-i kitāb-ḫāne-i ādāb olan ḫāṭır-ı ʿāṭırları istiḫbārı[15] dībāce-i risāle-i şevḳ ü ġarām ḳılınduḳdan ṣoñra ber-āverde-i devām-cūy-ı rifʿātleri budur ki eger benān-ı[16] żamīr-i cerīde-güşā-yı serāʾirleri[17] rūz-nāmçe-i ḥāl-i devlet-ḫᵛāhī-

1 ḫıdmetlerinde perveriş bulmışuzdur: ḫıdmetlerinde perveriş olmışuzdur Ö
2 maġfūrun leh: maġfūrun USA: *Ona rahmet ve mağfiret olsun…*
3 olmaġla: olmalarıyla Ö
4 iblāġında bu dāʿīñüz taʿyīn: iblāġında bu dāʿīñüzi taʿyīn A, iblāġda bu dāʿīñüz müteʿayyin Ö
5 rūy-māl: rū-māl Ö, USA
6 iltifātları bu duʿācuñuz: ülfetde bu dāʿīñüz Ö
7 ʿaṭāyā ve: ʿaṭā-yı A, ʿaṭāyā-yı USA
8 efzūn ve ḳıyāsdan bīrūndur: bīrūn ve ḳıyāsdan efzūndur Ö
9 *Bāḳī ʿizzet ü devlet, dāʾim bād*: -Ö, -USA: *Bâkî, izzet ve devlet devamlı olsun.*
10 H 92b, N 116b, Ö 133a, T 114a, USA 99b: *Başlık* A: Şakḳ-ı Evvel Defterdār İsmāʿīl Efendi Ḥażretlerine Nüviştedür USA, Defterdār-ı Evvel İsmāʿīl Efendi'ye Defʿa-i Ūlāsında Yazılmışdur Ö
11 ʿināyetlü, ʿizzetlü, saʿādetlü, semāḥatlü: ʿizzetlü, saʿādetlü, semāḥatlü A, Ö, ʿināyetlü, saʿādetlü, semāḥatlü USA
12 sulṭānum efendi: sulṭānum A, USA
13 ʿālī-ṣavbına: duʿāları ṣavbına A
14 mütelāṭım-ı: telāṭum-ı USA
15 ḫāṭır-ı ʿāṭırları istiḫbārı: ḫāṭırları istiḫbārı ve A
16 benān-ı: bünyān-ı A
17 cerīde-güşā-yı serāʾirleri: cerīde-i serāʾirleri USA

den[1] istiʿlām-ı maḥabbet [T 114b] ve ṣīḳa-i ḥāli ḫāme[2]-cünbān-ı ʿāṭıfet olur ise[3] bi-mennihi subḥānehu [A 108b] ve teʿālā, mezraʿa-i ḫuşk-i vücūd tereşşuḥ-ı feyyāże-i ʿāfiyet ile ḫurrem olup maḥṣūl-i kişt-zār-ı enfās dest-i ʿāmil-i şenālarına teslīm olınduġı[4], cerīde-i żamīrlerine nigāştedür. Benüm saʿādetlü oġlum, sulṭānum[5] ḥażretleri! Leyl ü nehār, cānib-i evliyā-yı niʿamdan[6] nüvīd-i meserret tevārüdine[7] [N 116a] müterakkib iken bir rūz-ı fīrūzda cenāb-ı rifʿat-nişābları, mesned-ārā-yı[8] defterdārī oldukları mübeşşirān-ı[9] neşāṭ-baḫşā-yı ġaybden āvīze-i sāmiʿa-i imtinān olmaġın ʿalima'llāh, kendimüze[10] vuṣūli mertebesinden efzūn iktisāb-ı meserret ü inbisāṭ olup ḫān-ḳāh-ı dil-i maḥzūndan ġam u ekdār rūfte-i cārūb-ı[11] istibşār olmışdur. Vāḳıʿan, ẕāt-ı sencīde-ṣıfātuñuz, maṣdar-ı ḫayr-ı vücūd olmaḳ meʾmūldür[12]. Bir vücūd-ı mükerremsiz, ʿale'l-ḫuṣūṣ riʿāyet-i ḥāl-i eslāfa taḳayyüd ü ihtimām eylemek daḫı şīme-i ḥaseneñüze şāyestedür. Ḥażret-i Rabbü'l-ʿālemīn ḥażretleri, ḥıfẓ u[13] emānında maṣūn olup ve[14] her umūruñuzı tevfīḳe maẓhar eyleye[15] ve rütbeleri daḫı meymūn u mübārek eyleyüp ber-vefḳ-i ḫāṭır-ḫᵛāh evḳāt-ı kām-rān müyesser eyleye, āmīn[16]. Bu şenāver-i şamīmlerini[17] mülaṭṭife-i dil-nevāzāneleri ile[18] tefrīḥ-i żamīr buyurılduġından şoñra hengām-ı pīrī ve bī-ṭāḳatī[19] [T 115a] eşnāsında pençe-i dāmen-gīr-i[20] maṣārifden taḫlīṣe bir

---

1 devlet-ḫᵛāhīden: devlet-ḫᵛāhdan A
2 ḥāli, ḫāme-: ḥāli Ö, ḫāli cāme- USA
3 olur ise: olursa A, Ö
4 olınduġı: olduġı A
5 sulṭānum: -USA
6 niʿamdan: niʿamīden Ö
7 tevārüdine: tevātürine A
8 mesned-ārā-yı: mesned-i USA
9 mübeşşirān-ı: mübeşşirāt-ı Ö
10 kendimüze: kendimüz Ö, kendümüze USA
11 rūfte-i cārūb-ı: refte-i cārūt-ı A, refte-i çārūb-ı USA
12 meʾmūldür: meʾmūl USA
13 -ʿālemīn ḥażretleri, ḥıfẓ u: -ʿālemīn ḥażretleri, ḥıfẓ A, -ʿālemīnüñ, ḥıfẓ u Ö, - ʿālemīnüñ, ḥıfẓ USA
14 maṣūn olup ve: maṣūn olup A, olup Ö, maṣūn ve USA
15 tevfīḳe maẓhar eyleye: tevfīḳine maẓhar eyleye A, USA, tevfīḳe maẓhar Ö
16 ve rütbeleri … … eyleye, āmīn: ve rütbelerin daḫı mübārek u meymūn eyleyüp ber-vefḳ-i ḫāṭır-ḫᵛāh-ı evḳāt-ı kām-rānī müyesser eyleye, āmīn Ö, ve rütbelerini daḫı meymūn u mübārek eyleyüp ber-vefḳ-i ḫāṭır-ḫᵛāh-ı evḳāt-ı merāmı müyesser eyleye USA
17 şenāver-i şamīmlerini: şenāveri şaḥīḥlerini A, şenāver-i şamīmleri Ö
18 -nevāzāneleri ile: -nevāzlarıyla Ö, USA
19 bī-ṭāḳatī: bī-ṭāḳat Ö
20 pençe-i dāmen-gīr-i: niçe her dem-gīr-i A, USA

żamīme-i nān-pāre-i münāsible dil-cūyların[1] ile'l-ebed mesrūr buyurasız. *Bāḳī ʿizz ü rifʿat dāʾim bād* [2].

170. Aḥbābdan Birine Teẕkīredür[3]

ʿİzzetlü, maḥabbetlü ḳarındaşum, sulṭānum[4] ḥażretlerinüñ[5] vaḳt-i şerīfleri hemīşe sürūr-ı[6] [N 117b] nā-maḥṣūra maḳrūn ve ʿizz ü devletleri[7] efzūn ve mecllīsleri reşk-āver-i ḫuld-ı berīn [A 109a] ola. Benüm saʿādetlü[8] birāderüm, efendüm, sulṭānum! Müddet-i medīdedür[9] ki dīdār-ı behcet-āṣārlarıyla dil-i ġam-dīde ḳarīn[10] olmaduġından nāşī ṣoḥbet-i ḫāṣṣü'l-ḫāṣṣlarına olan ġalebe-i ārzū, güncāyiş-peẕīr-i ḥavṣala-i taḥrīr ü imlā degüldür. Ḥaḳ budur ki mirʾāt-ı żamīr-i ṣenā-muʿtādlarında ṣūret-nümā olan ḫulūṣ-ı meveddet, in-şāʾa'llāhu teʿālā, ẕāt-ı melāʾik-ṣıfātlarınuñ daḫı ḳalb-i żiyā-güsterlerinde cilveger[11] olduġı muḳarrerdür. Teşrīf-i ḳudūmuñuz ile ḫarāb-ābād derūnı taʿmīr buyurmaġa himem-i bī-hem-tāları der-kār buyurıla.

(Mıṣraʿ)[12] Teşrīfüñ[13] ile dīdemüzi eyle münevver

(Neşr[14]**)** mıṣdāḳınca bāḳī mürüvvet-cenāblarınuñ ʿaṭf-ı ʿināyetlerine[15] ḥavāle olınmışdur,

---

1 dil-cūyların: devlet-cūyların A, Ö

2 *Bāḳī ʿizz ü rifʿat dāʾim bād*: *Bāḳī eyyām-ı ʿizz ü rifʿat ber-mezīd bād* Ö, -USA: *Bâkî, izzet ve yücelik devamlı olsun.*

3 H 93b, N 117a , Ö 133b, T 115a, USA 100a: *Başlık* A: Aḥbāb-ı Ẕü'l-iḥtirāmdan Fāʾiḳ Efendi Daʿvet Żımnında Tezkeredür T, USA

4 ʿİzzetlü, maḥabbetlü ḳarındaşum, sulṭānum: -USA

5 ḥażretlerinüñ: ḥażretleri Ö

6 sürūr-ı: mesrūr-ı A

7 ü devletleri: devletleri A, ü devletlerin USA

8 ola, benüm saʿādetlü: ola, benüm USA

9 efendüm, sulṭānum, müddet-i medīdedür: efendi sulṭānum, müddet-i medīdedür A, efendi, müddet-i vāfiredür USA

10 dil-i ġam-dīde ḳarīn: ve ġam-dīde ḳarīn A, dīde-i ġam-dīdemüz ḳarīr Ö

11 cilveger: cilve-kerde A

12 bī-hem-tāları der-kār buyurıla, mıṣraʿ: bī-hem-tāları der-kār buyurıla A, hümā-hem-tāları der-kār buyurıla, mıṣraʿ Ö, bī-hem-tāları der-kār buyurılur ise USA

13 teşrīfüñ: teşrīfüñüz A

14 neşr: -A, -USA

15 bāḳī mürüvvet-cenāblarınuñ ʿaṭf-ı ʿināyetlerine: mürüvvet-cenāblarınuñ ʿaṭf-ı ʿināyetlerine A, bāḳī mürüvvet-cenāblarınuñdur, ʿaṭf-ı ʿinānlarına Ö, bāḳī mürüvvet-cenāblarınuñ ʿaṭf-ı ʿinānlarına USA

(Beyt[1]) **Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün**
Gelmedi bir dem ḳanāʿat baḳmadan ruḫsāruña
Ḥāşılı dünyāya ṭoydıḳ ṭoymadıḳ ruḫsāruña[2]

171. Aḥbābdan Birine[3]

[N 118a] Saʿādetlü, meveddetlü[4] ḳarındaşum ḥażretlerinüñ ser-levḥa-i nüsḫa-i evḳāt ve hem-rütbe-i [T 115b] ʿīd ü nev-rūz-ı eyyām-ı[5] ḥayāt add olınan sene-i māżiyyede cenāb-ı uḫuvvet-meʾāb ve[6] saʿādetlü ḫān-ı ʿālī-şān ḥażretleri ile[7] nümūne-i bihişt-i berīn olan sāḥa-i dil-nişīn-i Saḳız'da gāh Ḥasan Pāşā Baġçe-si'nde ve sarāyında ve gāh Mezamorṭa[8] Sarāyı'nda ve gāh Mührdār Ḳalʿası[9] ve gāh çeşme-i nev-peydā-yı muḫlişde sāz u söz ve esbāb-ı[10] keder-sūz ile ʿaḳd-i meclis-i üns ü ülfet ve ṭarḥ-ı encümen-i ʿayş ü[11] ʿişret itdügümüz ḫilālde tüfeng-endāzlar ve küşti-gīrler[12] ve bāzīçe-i ṭomāḳ[13] faṣılları bā-ḫuṣūṣ Küçük Müʾeẕẕīn bendelerinüñ ṣaḥn-ı germ-ābede zamān ü mekāna münāsib

[Mısr]aʿ Ḥammām içinde dil-beri görmez gözi külḫan görür[14]

(Neşr) ilāhīleri ve Şükrī Çelebi bendelerinüñ

---

1 beyt: -A, -USA
2 ṭoydıḳ ṭoymadıḳ ruḫsāruña: doydıḳ ṭoymadan ruḫsāruña A, ṭoydıḳ ṭoymadıḳ dīdāruña Ö
3 H 93b, N 117b, Ö 134a, T 115a, USA 100b: *Başlık* A: Bu Daḫı Ḫoş Edādur N
4 Saʿādetlü, meveddetlü: saʿādetlü A, USA
5 ü nev-rūz-ı eyyām-ı: ü nūr-ı zebān-ı A, nev-rūz-ı eyyām-ı USA
6 uḫuvvet-meʾāb ve: ve A, uḫuvvet-meʾāb USA
7 ḥażretleri ile: ḥażretleriyle A, USA
8 Mezamorṭa: Mezamorta A
9 Mührdār Ḳalʿası: Mührdār Ḳullesi A, USA
10 muḫlişde sāz u söz ve esbāb-ı: maḥallinde sāz u söz ve āsiyāb-ı A, muḫlişīde sāz u söz ve āsiyāb-ı Ö, USA
11 ʿayş ü: -Ö
12 itdügümüz ḫilālde tüfeng-endāzlar ve küşti-gīrler: itdüklerümüz ḫilālde tüfeng-endāzlara ve küşt-gīri A, itdüklerümüz ḫilālde tüfeng-endāzlar ve küşt-gīrler Ö, itdüklerümüz ḫilālinde tüfeng-endāzlara ve küşt-gīri USA
13 ṭomāḳ: ṭamaḳ A, USA
14 ṣaḥn-ı germ-ābede zamān ü mekāna münāsib [mısr]aʿ; ḥammām içinde dil-beri görmez gözi külḫan görür: ṣaḥn-ı germ-ābede zamān ü mekāna münāsib; ḥammām içinde dil-beri görmez gözi külḫān görür A

(Naẓm)[1] **Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün**
[A 109b] Bir yanar yoḳ benüm içün cigerümden ġayrı[2]
Bir acır mı bulınur yārelerümden ġayrı

(Neṯr[3]**)** maʿnāları ḫāṭır-ı muḫlişīye ḫuṭūr ve[4] naẓīre-i meclis-i Bayḳara[5] olan çāşnī-i dil-ārā ve nūr-ı cemāl-i cān-fezā ve leẓīẓ güftār-ı şeker-āsāları yegān yegān[6] cilvegāh-ı ḫayāle [N] mürūr itdükçe bu sene ol ẕevḳ ü[7] ʿişretden ve ol ṣoḥbet-i[8] pür-leṭāfetden maḥrūm olduġumuza ʿalima'llāh, ḳaṭarāt-ı sirişk-i ḥasret girībānumuzda[9] mevc-i deryā ṣūretin gösterdügine[10] iḫtirāʿ-kerde-i muḫlişī olan çeşme-i cārī hem şāhidümüz ve[11] hem vekīlümüzdür. Bu sene daḫı saʿādetlü[12] ʿAlī Pāşā Ḥażretleri ḳarındaşuñuz ile emākin-i merḳūmede[13] ol maḳūle ṣoḥbetler[14] vuḳūʿında bu muḫliṣ[15] daḫı [T 116a] endāḫte-i sāḥil-i nisyān buyurılmamaḳ meʾmūldür, bāḳī[16].

172. Rāmī Efendi'yedür[17]

Saʿādetlü, mekremetlü, ʿināyetlü, devletlü, nūr-ı çeşmüm, efendüm, oġlum[18] ḥażretlerinüñ nādī-i ʿināyet-endūzlarına eşref-i ikrāmāt-ı ṣadīḳāne ve elṭaf-ı iḫtirāmāt-ı ḥarīfāne ile etemm-i[19] daʿavāt-ı icābet-żamīn ve eḫaṣṣ-ı teslīmāt-ı

1 neṯr; ilāhīleri ve Şükrī Çelebi bendelerinüñ, naẓm: ilāhīleri ve Şükrī bendelerinüñ A, -USA
2 Bir yanar yoḳ … … bulınır yārelerümden ġayrı: Bir acır mı bulınır yārelerümden ġayrı / Bir yanar yoḳ benüm içün cigerümden ġayrı: Ö
3 neṯr: -A, -USA
4 muḫlişīye ḫuṭūr ve: muḫlişlerine ḫuṭūr ve Ö, muḫlişiyye ḫuṭūr ve USA
5 Bayḳara: bī-ḳarār A, USA
6 leẓīẓ-i güftār-ı şeker-āsāları yegān yegān: leẓīẓ-i güftār-ı şeker-āsāları yegān A, leẓāʾiẓ-i güftār-ı şeker-āsāları yegān yegān Ö
7 ü: -Ö
8 ṣoḥbet-i: -USA
9 girībānumuzda: gūyānumuzda USA
10 gösterdügine: gösterdüginden USA
11 cārī, hem şāhidümüz ve: cārīlerüm şāhidümüzdür Ö
12 saʿādetlü: -USA
13 ḳarındaşuñuz ile emākin-i merḳūmede: ḳarındaşuñuzla emākin-i merḳūmeden A
14 ol maḳūle ṣoḥbetler: o maḳūle ṣoḥbetler A, ol maḳūle ṣoḥbet Ö, ol-maḳūle ṣoḥbetler USA
15 muḫliṣ: muḫlişi A, Ö
16 buyurılmamaḳ meʾmūldür, bāḳī: buyurılmamaḳ meʾmūldür, A, Ö
17 H 93-1a, Ö 134b, T 116a, USA 101a: *Başlık* A: Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Efendi Ḥażretlerine Raḳḳa Vālīsi Muṣṭafā Pāşā Ahālī-yi Eyālet-i Raḳḳa'ya Muʿīn ve Eşḳiyā-yı Bed-ḫʷāhāna Mühīn ve Ehl-i ʿIrżā Ḥimāyet ü Ṣıyānet Buyurıḳların Tavṣīf Żımnında Ricā-nāmedür USA
18 saʿādetlü, mekremetlü, … çeşmüm, efendüm, oġlum: saʿādetlü, mekremetlü, ʿināyetlü, devletlü, nūr-ı çeşmüm, efendi oġlum Ö, -USA
19 iḫtirāmāt-ı ḥarīfāne ile etemm-i: iḫtirāmāt-ı ḥarīfāne ile temme A

ḫulūş-temkīn īṣārı, ḳavāʿid-i pursiş-i żamīr-i feyż-peẓīrleriyle tevşīḥ żımnında[1] ʿarża-dāşt-ı peder-i devlet-ḫᵛāh budur[2] ki ḥamāme-i ḥarem-i[3] ʿāṭıfet olan nigāh-ı istiḫbārları, maṭār-ı aḥvālümüzde[4] per-güşā-yı ʿināyet olur[5] ise bi-mennihi subḥānehu āsūde-nişīn-i burc-ı ʿāfiyet olup pāşīde-i nemīḳa-i[6] mekremetleri olan dāne-i erzāḳ-ı iltifātları ile[7] eczā-yı veẓāʾif-i duʿā-yı şükr-āmīze ṣarf-ı[8] evḳāt [A 110a] olındugı, meşhūd-ı ẕāʾiḳa-i ʿilm-i[9] ʿālīleridür. Benüm nūr-ı dīdem, devletlü efendi[10] ḥażretleri! Bundan esbaḳ daḫı pīşgāh-ı devlete tasṭīr olmış idi. Ḥālā yine[11] ġalebe-i iḫlāṣ muḥarrik-i tekrīr-i taḥrīr oldı. Ḥālā muḥāfıẓ-ı Eyālet-i Raḳḳa; devletlü, saʿādetlü[12] āṣaf-ı kār-dān, vezīr-i ʿālī-şān Muṣṭafā Pāşā Ḥażretleri muḫlişüñüzüñ bir vaḳt-i tefriḳa[13]-āmīzde Raḳḳa [T 116b] eyāletine taʿyīn ve taḫṣīṣ buyurılduġı maḥż-ı ḥikmet-i Rabbānī ve ilhām-ı İlāhī ile ʿayn-ı iṣābet-i vükelā-yı salṭanat olduġuna[14] şübhe ḳalmadı. Ṣīt ü ṣadā-yı yeʾs ü[15] saṭvet ve ḳuvvet-i ḳāhire-i şān ü şevketleri, eşḳıyāyı iskān ve Aʿrābuñ ẓahrların[16] şikest idüp ehl-i ʿırż-ı mesākīn-i bilād sāye ve ḥimāyelerinde[17] āsūde ve fāriġü'l-bāl olmaları ile[18] duʿā-yı devlet ü salṭanata iştiġāl itmişlerdür. Vāḳıʿan mekārim-i aḫlāḳ ve maḥāsin-i eşfāḳ ve merḥamet-i żuʿafā-perverleri[19], intihā-yı merātibde olup ehl-i ʿırż ve[20] ʿulemā ve ṣuleḥā ve meşāyiḫ ve erbāb-ı istiḥḳāḳ *ʿalā-iḫtilāfi ṭabaḳātihim*[21] inʿām ve ikrām ve iḥsān ve hezār[22] iltifātlarına maẓhar ve eşḳiyā[23] ve eşirrā ḳahr u teʾdīb-i

1 feyż-peẓīrleriyle tevşīḥ żımnında: feyż-peẓīrleri ile tevşīḥ żımnda A
2 ʿarża-dāşt-ı peder-i devlet-ḫᵛāh budur: ʿarża-dāştlarıdur USA
3 ḥarem-i: حام USA
4 maṭār-ı aḥvālümüzde: maṭār-ı aḥvālümüze Ö, maṭār-ı aḥvālümüzden USA
5 olur: olınır USA
6 nemīḳa-i: ḳabża-i A, Ö
7 ile: -USA
8 ṣarf-ı: ḍarb-ı A
9 ʿilm-i: ʿālem-i A, USA
10 efendi: oġlum Ö
11 olmış idi, ḥālā yine: olmış-ıdı, ḥālā yine A, olınmış-ıdı, ḥālā Ö, olınmışdı, ḥālā yine USA
12 Eyālet-i Raḳḳa; devletlü, saʿādetlü: eyālet; devletlü USA
13 bir vaḳt-i tefriḳa-: bu evḳāt-ı teferruḳ A, USA
14 olduġuna: olduġunda USA
15 ü: -A, -USA
16 Aʿrābuñ ẓahrların: ʿArābuñ ẓuhūrların A
17 sāye ve ḥimāyelerinde: sāye-i ḥimāyelerinde USA, sāye-i ḥimāyetlerinde Ö
18 olmaları ile: olmalarıyla A, USA
19 -perverleri: -pervāneleri Ö, USA
20 ʿırż ve: ʿırż A, Ö, USA
21 *Derecelerinin farklarına göre…*
22 hezār: -A, -Ö
23 eşḳiyā: eşḳiyā-yı USA

ḥakīmāneleri ile ḫāke[1] berāber ve niẓām-ı memleket ve tensīḳ-i umūr-ı raʿiyyetde daḳīḳa fevt itmemişlerdür. Ḫuṣūṣan, Devlet-i ʿAliyye cānibinden işāret buyurılan ḥidemāt-ı ʿaliyyenüñ tenfīẓ ü[2] temşiyetinde tecvīz-i teʾḫīr itmeyüp elyaḳ-ı vücūh üzre itmām-ı ḫıdmete[3] beẕl-i mechūd buyurduḳları ʿāleme meşhūddur. Ez-cümle, Ḥüseyin ile Ṭāhir ġavġāsı sebebiyle fitne-i ʿArab bālā-gīr ve eşḳiyā-yı ser-keşān-ı iskān ḫod ʿafārīt-i[4] zencīr-güsil gibi āmāde-i nehb ü ġāret [A 110b / T 117a] ü müteheyyiʾ-i[5] teferruḳ u ḫasāret iken meyāmin-i ḥüsn-i tedbīr ve cemʿ-i leşker ü tedmīrleri[6] sebebiyle mār-ı zaḫm-ḫorde gibi çār u[7] nā-çār ḫazīde-i sūrāḫ-ı iṭāʿat olmaḳ ṣūreti baġladı. ʿArab ṭāʾifesi ile[8] muḥārebāt-ı ʿadīde idüp Deyr[9] Ḳalʿasına dek sevḳ-i ʿasker idüp Baġdād'a irsāli mühim olan buġdāy sefāʾinüñ[10] mecrā-yı Fırat'da ʿaḳd-i cemʿiyyet-i mümānaʿat iden ʿurbān eşirrāsınuñ beyninde icrā[11] ve irsāle himmet buyurup iki[12] aydan mütecāviz irtikāb buyurduḳları miḥnet ü meşaḳḳat, ḳābil-i taḥrīr olmaḳ mertebesinden dūrdur. Mādde-i nizāʿ olan Ṭāhir-i ḫabīṣüñ żabṭ-ı ʿurbāna liyāḳat ü istiʿdādı *vechen mine'l-vücūh*[13] ḳābiliyyeti olmış olaydı ve kendi içün çekilen zaḥmetde kendi daḫı maʿan bulınmış olaydı ve ʿurbān[14], anuñ reʾy, ḳavlinde cüzʿī[15] iʿtimādları ve taḥt-ı ḥükūmetine cemʿ olmaḳ mümkin olaydı, anı daḫı emāretinde taḳrīr idecekleri muḥaḳḳaḳ idi. Lākin Ṭāhir'üñ ḳavli ve[16] fiʿli, bir vechile muʿtemed olmayup ve żabṭ-ı[17] ʿurbāna taṣarruf-ı ʿaḳliyyesi[18] olmaduġından ḥālā ṣūret-i maʿḳūle[19] ifrāġ ve der-i devlete

1 ḥakīmāneleri ile ḫāke: ḥakīmāneleriyle ḫāke USA
2 ü: -USA
3 itmām-ı ḫıdmete: itmāma Ö, USA
4 iskān ḫod ʿafārīt-i: ḫod ʿāriyyet-i A
5 ġāret ü müteheyyiʾ-i: ġāret ü müteheyyiʾ vü müteheyyiʾ-i A, ġāret müntehī-i USA
6 ḥüsn-i tedbīr ve cemʿ-i leşker ü tedmīrleri: tedbīr ve cemīʿ-i leşker ü tedbīrleri A, ḥüsn-i tedbīr ve cemīʿ-i leşker ü tedmīrleri Ö, ḥüsn ü tedmīrleri USA
7 u: -USA
8 ṭāʾifesi ile: ṭāʾifesiyle USA
9 Deyr: وبُز Ö
10 sefāʾinüñ: sefāʾinin A, sefāʾin Ö
11 beyninde icrā: beyninde icrā-yı A, beyninden icrā Ö
12 iki: iken A
13 *Vecihlerden biri olarak; her ne suretle olursa olsun..*
14 olaydı ve ʿurbān: ve ʿurbān A, USA, olaydı ve ʿurbānuñ Ö
15 cüzʿī: cezā-yı A
16 Ṭāhir'üñ ḳavli ve: Ẓāhirüñ ḳavl ü A, Ṭāhir'üñ ḳavl ü Ö, USA
17 ve żabṭ-ı: -Ö
18 ʿaḳliyyesi: ʿaḳlīsi Ö, USA
19 maʿḳūle: maḳūlesi USA

cümle Aʿrābuñ[1] ve ahālī-i eṭrāf maḫżar u ʿarż irsāl[2] itmişlerdür. Muḳaddemen daḫı cānib-i[3] saʿādete taḥrīr ve irsāl olınmışdı ki Ṭāhir'üñ bir[4] vechile tesḫīr-i aʿdāya liyāḳati yoḳdur [T 117b] daḫı bir[5] dīvāne-i lā-yaʿḳil maḳūlesidür. ʿArab gibi bī-çāre ve bī-ḳayd ṭāʾifeyi zencīr-i[6] tedbīrden ġayrı ile żabṭ u taṣarruf muḥāldür[7] ve iskān ṭāʾifesi daḫı Aʿrābuñ sebebiyle tesḫīr olınmaġa muḥtācdur. Hele[8] [A 111a] bi-ḥamdi'llāh, cemīʿ-i daḳāyıḳ-ı umūra[9] vezīr-i müşārün ileyh ḥażretlerinüñ vuḳūf u şuʿūrı kemālindedür. Bulay ki, bir[10] niẓām-ı küllī bulıncaya dek bu devletlü, bu diyārdan gitmeye. Benüm nūr-ı dīdem! Bizüm gibi kūşe-güzīn-i ʿuzlet olmış ādeme tedbīr-i umūr maḳūlesi buʿd-ı mesāfeden[11] nā-münāsib görinür. Lākin vaṭanumuz Rūhā ve meskenümüz Ḥaleb olup bu diyāruñ gerek rāḥatında ve gerek miḥnetinde[12] ḥiṣṣemüz olmaġla müşārün ileyhüñ niẓām-ı umūr-ı dīn ü devletde ve terbiye-i raʿiyyetde ḥareket-i ḥaḳḳānīlerine[13] ve iḳtiżāsı üzre mesāʿī-i[14] müdebbirānelerine ıṭṭılāʿ-ı[15] faḳīrānemüz küllī olmaġla nefsü'l-emr bildügümüz bī-iḫtiyār taḥrīr olınmışdur[16]. Siz oġlumuzdan daḫı müşārün ileyhüñ der-i devlete müteʿallik umūrlarını, ḫāṣṣeten iltizām ve ḥuṣūline beẕl-i iḳdām[17] u ihtimām buyurmañuz recā iderüm. Ḫuṣūṣan, cenābuñuza olan teveccüh-i bāṭınī ve ʿalāḳa-i derūnīleri, mā-verā-yı ḥadd-i[18] taḥrīrdür. Gerek bu pederüñüze[19] ve gerek Rūhā'da olan etbāʿumuza ve birāder el-Ḥāc Maḥmūd Aġa'ya itdükleri ikrām ü iltifāt ve

1 Aʿrābuñ: Aʿrāb Ö
2 eṭrāf maḫżar u ʿarż irsāl: eṭrāf maḫżarlar A, eṭrāfuñ maḫżar u ʿarż irsāl USA, eṭrāf maḫżar u ʿarżlar Ö
3 daḫı cānib-i: cenāb-ı Ö, daḫı cenāb-ı USA
4 olınmışdı ki Ṭāhir'üñ bir: olınmış-ıdı ki Ẓāhirüñ bir A
5 daḫı bir: daḫı A, ve Ö
6 zencīr-i: bī-zencīr-i A
7 ġayrı ile żabṭ u taṣarruf muḥāldür: ġayrıyla żabṭ-ı taṣarruf muḥāldür A, ġayrı ile żabṭ u taṣarruf mecāldür USA
8 hele: -Ö
9 umūra: umūrda USA
10 u şuʿūrı kemālindedür. Bulay ki bir: şuʿūrı kemālindedür. Bulay ki bir A, u şuʿūrı kemālindedür. Bulay ki Ö
11 buʿd-ı mesāfeden: buʿd-ı mesāfe A
12 miḥnetinde: miḥnetde A
13 terbiye-i raʿiyyetde ḥareket-i ḥaḳḳānīlerine: terbiye-i raʿiyyetde ve ḥareket-i ḥaḳḳānīlerine A, terbiye-i raʿiyyetde ḥareket-i ḥaḳḳāniyyetlerine Ö
14 mesāʿī-i: müsāʿade-i USA
15 iṭṭılāʿ-ı: ıṭlāḳ-ı A
16 bildügümüz bī-iḫtiyār taḥrīr olınmışdur: bildügümüzi bī-iḫtiyār taḥrīr eylemişüzdür Ö
17 iḳdām: aḳdem A
18 derūnīleri, mā-verā-yı ḥadd-i: derūnları, mā-verā-yı ḥadd ü A
19 bu pederüñüze: bu pederüñüz A, pederüñüze Ö

ʿinâyet ü[1] ḥamiyyetleri bī-nihāyedür. Allāh teʿālā dāʾim eyleye[2], her vechile memnūn-ı luṭflarıyuz. [T 118a] Cenāb-ı şerīfüñüz[3] daḫı bu muʿāmele-i dostānelerine[4] muḳābil cān u dilden muʿāmele-i muḫlişānede[5] taḳṣīr buyurmamaḳ ümīdindeyüz. El-ḥaḳ[6], dostlıḳ idecek devletlüdür ki[7] naẓīri bulınmaz bütün vilāyetümüz ahālīsi duʿā-yı ḫayrlarında bī-iḫtiyār olmışlardur[8]. Cenāb-ı İlāhī, herkesi[9] ilüñden dūr itmeye! *Bāḳī ʿizzet dāʾim bād* [10].

173. Bu daḫı Rāmī Efendi Cenāblarınadur[11]

Saʿādetlü, devletlü, semāḥatlü, ʿinâyetlü, nūr-ı çeşmüm, ser-māye-i iftiḫār u ibtihācum efendi oġlum[12] ḥażretlerinüñ eşref-i[13] sāḥa-i [A 111b] mekārim olan nādī-i ʿulyā-yı feżāʾil-sīmālarına aḳsā-yı[14] tekrīmāt-ı niyāzmendāne ve erḳā-yı taʿẓīmāt-ı ʿizzet-ḫᵛāhāneye maṣḥūb etemm-i daʿavāt-ı icābet-peyvend[15] ve eḫaṣṣ-ı taḥiyyāt-ı ṣadāḳat-pesend īṣārı ẕeylinde ʿarża-dāşt-ı[16] dāʿiyāne budur ki nemīḳaber-i şermsārī sābıḳan muḥāfıẓ-ı ḫıṭṭa-i Āmid, saʿādetlü Çelebi[17] Yūsuf Pāşā Ḥażretleri muḫlişüñüzüñ[18] dīvān efendiligi ḫıdmetiyle[19] şeref-yāb olan Muḥammed Efendi bendeñüzüñ [N 119a] reh-güẕeri[20] belde-i Şehbāʾya düşüp bu pederüñüz

---

1 ü iltifāt ü ʿinâyet ü: ü iltifāt ü ʿinâyet Ö, iltifāt ü ʿinâyet ü USA
2 Allāh teʿālā dāʾim eyleye: Allāh dāʾim eyleye A, Ö, -USA
3 şerīfüñüz: şerīfüñüze Ö
4 dostānelerine: dostānlarına USA
5 muḫlişānede: muḫlişlerine de A
6 ümīdindeyüz, el-ḥaḳ: ümīdindeyüm, ancaḳ Ö, ümīdindeyüm, el-ḥaḳ USA
7 devletlüdür ki: devletlü USA
8 duʿā-yı ḫayrlarında bī-iḫtiyār olmışlardur: duʿā-yı ḫayrlarında bī-iḫtiyār olmışuzdur Ö, duʿā-yı ḫayrında bī-iḫtiyār olmışlardur USA
9 herkesi: herkesüñ umūrını A, USA
10 *bāḳī ʿizzet dāʾim bād*: *bāḳī hemvāre mesned-i rifʿat bāḳī bād* Ö, -USA: *Sonsuz yücelik devamlı olsun.*
11 H 95a, N 118b, Ö 137a, T 118a, USA 103a: *Başlık* A: Yūsuf Pāşā Dīvān Efendisinüñ Tavşiye Żımnında Rāmī Efendi'ye Taḥrīrdür USA, Rāmī Efendi'yedür Ö
12 saʿādetlü, devletlü, semāḥatlü, … … ibtihācum efendi oġlum: saʿādetlü, devletlü, ʿinâyetlü, nūr-ı dīdem, efendüm, oġlum A, -USA
13 eşref-i: müşerref-i USA, şeref-i Ö
14 aḳsā-yı: aḳsām-ı A, USA
15 icābet-peyvend: icābet-peyvende A
16 -dāşt-ı: -dāşte-i Ö
17 Çelebi: -USA
18 muḫlişüñüzüñ: muḫlişüñüz A
19 ḫıdmetiyle: ḫiẕmetiyle USA
20 -güẕeri: -güẕārı Ö

ile çend rūz rābıṭa-bend-i[1] ülfet olup evvelden daḫı āsitāne-i[2] maʿālī-penāhuñuza intisāb ile mübāhī olan zümre-i küttābdan maʿdūd bendeñüz olmaġla iḥrāz-ı şeref-i rū-māl-i dāmen-i ḳarīnü'l-ifḍālüñüze[3] muvaffaḳ olup sāḥa-i pehnā-yı[4] āmāl-i ḥācetverāna [T 118b] basṭ-ı şuʿāʿ-ı ʿināyet iden şārıḳ-ı[5] iltifātuñuzdan ḥiṣṣesine düşdügi ḳadar nīm lemʿa-i mürüvvetüñüzden[6] tehī-dest ḳalmamaḳ bābında luṭf u[7] kerem, cenāb-ı kerīmü'ş-şān ḥażretlerinüñdür[8]. *Bāḳī ʿizz ü rifʿat dāʾim bād*[9].

174. Bu daḫı Rāmī Efendi Ḥażretlerine Nüvişte[10]

Saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü, nūr-ı dīdem, ser-māye-i iftiḫār u[11] ibtihācum, efendi oġlum ḥażretlerinüñ leb-i edeb ile[12] dīde-i ḥaḳīḳat-bīnleri būs olınduḳdan ṣoñra maʿrūż-ı dāʿī-i ḳadīmleri budur ki benüm nūr-ı dīdem! Cenāb-ı İlāhī, vücūd-ı [N 119b] mekremetüñüzi[13] evlād-ı kirāmuñuz ile muʿammer idüp sāye-i ʿināyetüñüzi, mefāriḳ-i ḥācetmendān-ı ʿālemden zāʾil eylemeye, āmīn! Bundan aḳdem[14] Muḥaṣṣıl ʿOṯmān Aġa ādemīsi ile Mevḳūfātī Yūsuf Efendi[15] cānibinden duʿā-nāme irsāl velākin vuṣūlinde iştibāhdan taḫallī müyesser olmamaġın [A 112a] tekrār taṣdīʿe cesāret olındı. Ammā bāṭın-ı duʿā-nāmeye[16] pīçīde Hāşim-zādenüñ tefaḥḥuṣ-ı ḫānemüzi nāṭıḳ sekiz yüz ġurūş içün ḥüccetüñ ṣūreti ve nā-murād-meşrebüñ berāt vaẓīfesin[17] iden ʿabdi bizüm emekdār, derdmend Ḥācı İbrāhīm ile baʿżı bendelerüñüze[18] medār-ı taʿayyüş niyyeti ile Ḥaleb'üñ pes-mān-

1 pederüñüz ile çend rūz rābıṭa-bend-i: pederüñüzle çend rūz rābıṭa-bendi A
2 āsitāne-i: āsitān-ı A, Ö
3 ḳarīnü'l-ifḍālüñüze: ḳarīnü'l-ifḍāl USA: *En faziletli olmanın yakınlığı (en faziletli olan kişiliğiniz).*
4 pehnā-yı: پنهای USA
5 ʿināyet iden şārıḳ-ı: ʿināyet iden meşāriḳ-i USA
6 nīm lemʿa-i mürüvvetüñüzden: benüm olmaġa mürüvvetüñüzden A
7 luṭf u: -A, -Ö
8 kerīmü'ş-şān ḥażretlerinüñdür: kerīmü'ş-şānuñdur A, Ö
9 *Bāḳī ʿizz ü rifʿat dāʾim bād*: -A, -USA: *İzzet ve yüceliğiniz daim olsun.*
10 H 95b, N 119a, Ö 137a: *Başlık* A: Bu Daḫı Rāmī Efendi'yedür N, Ö
11 u: -A
12 edeb ile: edeb birle A
13 vücūd-ı mekremetüñüzi: و mükerremüñüz A, vücūd-ı mükerremüñüzi Ö
14 aḳdem: evvel A, Ö
15 Mevḳūfātī Yūsuf Efendi: Mevḳūfātī Yūsuf A
16 ammā bāṭın-ı duʿā-nāmeye: bāṭın-ı duʿā-nāme A, bāṭın-ı duʿā-nāmeye Ö
17 vaẓīfesin: vaẓīfesi A
18 baʿżı bendelerüñüze: baʿż-ı bendelerüñüz A

de muḳāṭaʿalarından[1] taḫmīş duḫān-ı zeyt ve penbe[2] ḳadīmden bu ṭarafda ḳalem-i vāḥid olmaḳ üzre żabṭ olınur idi. ʿAdem-i ḫarīdārdan bu āna dek tevekkelīce[3] yüz ġurūş muʿaccele ile ʿarż olınup irsāl ve luṭf u[4] keremüñüzden berātınuñ irsāline iḥāle-i[5] teveccüh-i ʿālī recāsındayuz. Eger ʿarż u duʿā-nāme vāṣıl olmadı [N 120a] ise Yūsuf Efendi'den[6] muṭālebe recā olınur. Şeh-bender ʿAbdu'r-raḥman, berātumuzda muṣarraḥ ʿAmīretü'l-Cemel mezraʿasın zūr u şirret ile ḳaṣr-ı yed itdirüp[7] lākin bi-ḥamdi'llāh, ḥücceti berāt olınmaġla ṣūret-i[8] berāt-ı inʿāmda yine mesṭūr bulınmaġın ʿAbdu'r-raḥman ile münāzaʿaya taḥammüli olmaduġından[9] yine edebsüzlük ile kendi[10] żabṭ eyledi. Senede yüz ġurūş ḥāṣıl olınurken[11] seksen ġurūşların aldı. O cānibde[12] ḳaṭʿ-ı nizāʿ içün tenbīh ve bu cānibde bir ekīde żabṭ fermānı recā[13] olınur. Benüm nūr-ı dīdem! Şemere-i dest-i ʿināyetleri olan inʿām-ı māl-ı ḳurā yüz on senesinde[14] vāḳiʿ ve senevī mālı inʿām olınmışdur, lafẓı muṣarraḥ olup yüz on bir lafẓına ʿudūl, naḥven ve ṣarfen ve şerʿan[15] ve ʿaḳlen ve resmen ve ḳānūnen bir vechile bī-mesāġ iken bu cānibde muḥaṣṣıl bizümle münāziʿ olmaġla[16] luṭf u keremüñüzden yā bir fermān ve yāḫūd bir mektūb[17] ile tenbīh buyurılmaḳ mā-beynde[18] çeşm-dāşt-ı [A 112b] intiẓārı[N 120b]muzdur. Zīrā yüz on mālı içün teḳāżā-yı ṭaleb bizi bī-ḳarār itmişdür. Hele Ḥaremeyn āḫere tevcīh olınduġından memnūn oldıḳ. Zīrā cāʾize inʿām olmaduġı taḳdīrde elli ġurūş[19] nefʿi olurdı. O da hezār zaḥmetle ḫoş eyü oldı. Lākin yazıcı efendi Ġavrī Ḥasan Aġa'ya mektūbında cāʾizeyi yüz ġurūş taḥrīr eyledükleri, çeşm-güẕārumuz

---

1 muḳāṭaʿalarından: muḳāṭaʿalarından taḫmīn-i A
2 penbe: bende Ö, USA
3 tevekkelīce: tevekkülce A, ḳalmaġla tevekkelīce Ö
4 olınup irsāl ve luṭf u: olınup irsāl ve luṭf A, alınup irsāl ve luṭf u Ö
5 iḥāle-i: imāle-i Ö
6 Efendi'den: Efendi'ye neden A
7 şirret ile ḳaṣr-ı yed itdirüp: şarṭ ile ḳaṣr-ı yed itdirdüp A
8 berāt olınmaġla ṣūret-i: -Ö
9 münāzaʿaya taḥammüli olmaduġından: münāzaʿa taḥammül olmaduġından A, münāzaʿaya taḥammül olınamaduġından Ö
10 kendi: -A
11 olınırken: olur iken Ö
12 o cānibde: ol cānibde Ö
13 bir ekīde-i żabṭ-ı fermānı recā: bir ekīd-i żabṭ-ı fermānı niyāz Ö
14 senesinde: senesinden Ö
15 ve şerʿan: -A
16 münāziʿ olmaġla: münāziʿ olmaġın Ö
17 ve yāḫūd bir mektūb: yāḫūd bir mektūbuñuz Ö
18 mā-beynde: -Ö
19 olmaduġı taḳdīrde elli ġurūş: olmaduġı taḳdīrde elli A

olduḳda nevʿan infiʿāl āṡārı ẓuhūr eyledi ki ol ḳadarca tenzīl[1] bizüm ḥaḳḳumuzda ẓuhūr eylemedi. Ḫoş, saġ olsunlar, hemān Cenāb-ı Ḥaḳ, sizüñ vücūduñuzı, āsīb-i melālden ḥıfẓ eyleye. Sāye-i ʿināyetüñüzde ne ḥāl ise taʿayyüş iderüz. Ziyāde żarūretümüz olduġı ḥālde[2] cenābuñuzdan istifāde ve istiġāṡe[3] ḥāżırumuzdur. Hemān hemīşe maḥfūẓ-ı[4] viḳāye-i Rabbānīde olasız. *Bāḳī devām-ı ʿömr ü devlet bād*[5].

175.1. Ḳubūrī-zāde Çelebi'ye Yazılmışdur[6]

Benüm rūḥ-ı muṣavverüm, gözüm nūrı, egerçi cenābuñuza bu zaḥmeti virmek ḫāric-i dāʾire-i uṣūl ve muḫalif-i perde-i ḳānūn maḳūlesidür[7], fe-emmā kendi iḳrāruñuz yedümüzde temessükdür. Luṭf idüp bu gice meclisümüzi reşk-sāz-ı bezm-i Bayḳara ve maḥsūd-ı Zühre-i zehrā buyurasız, bu daḫı mūmā ileyhe teẕkeredür[8]. Benüm aḥsen-i evṣāf ile memdūḥum, in-şāʾa'llāhu teʿālā, teşrīfüñüz ile müntaẓır-ı ṣoḥbet olan aḥbābuñuzı memnūnü'l-fuʾād buyurmaları niyāz olınur. Cümle ḥāżır-ı meclis aḥbāb daḫı recā iderler, bāḳī [9].

175.2. Ve Le-hu Teẕkeredür[10]

İḥāle-i[11] ḫulūṣ-güster ve iştiyāḳ-perverüñ meclis-i neṣāṭ-engīz-i bisāṭ-āmīze maḥżar birle inhā budur ki iki olan üç olmaḳ ḳāʿidesi üzre daḫı bu gice teşrīfleri meʾmūldür. ʿAle'l-ḫuṣūṣ, ḳuvvet-i sāmiʿa icābet-i cümleden ziyāde derīçe-güşā-yı bāb-ı liḳādur.

---

1 ol ḳadarca tenzīl: ol-ḳadarca tenzīl A
2 ḥālde: zamān Ö
3 ve istiġāṡe: -A
4 hemān hemīşe maḥfūẓ-ı: hemān A
5 *Bāḳī devām-ı ʿömr ü devlet bād*: -Ö: *Ömür ve devletin devamı bâkî olsun.*
6 HK 87b, MK2 83a, TS1 83a, MH1 66b: Ḳubūrī-zāde Efendi'ye Yazılmışdur MH1
7 ḳānūn maḳūlesidür: ḳānūn-ı maʿḳūldür MK2, ḳānūn-ı maʿḳūl degüldür MH1
8 maḥsūd-ı Zühre-i zehrā buyurasız, bu daḫı mūmā ileyhe teẕkeredür: maḥmūd-ı Zühre-i zehrā buyurasız HK, MK2
9 bāḳī: -HK, -MH1
10 HK 87b, MK2 83a, TS1 83a, MH1 66b: Ve le-hu Teẕkeredür: Teẕkere MH1
11 iḥāle-i: icāle-i MH1

176. Bu daḫı Teẓkeredür[1]

Devletlü, saʿādetlü, ʿināyetlü, mekremetlü nūr-ı dīdem efendi oġlum ḥażretlerinüñ nādī-i refīʿü'ş-şānlarına envāʿ-ı taʿẓīmāt-ı şāmile ve tekrīmāt-ı kāmile ile etemm-i daʿavāt-ı icābet-āmīz ve eḫaṣṣ-ı taḥiyyāt-ı iṣābet-engīz itḥāfı żımnında ʿarża-dāşte-i dāʿī-i ḳadīmleri budur ki…

177. Bu daḫı Rāmī Efendi'yedür[2]

Saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü, semāḥatlü, [N 121a] nūr-ı dīdem, ʿazīz ü muḥterem, ʿālī-cāhum, efendüm[3], oġlum ḥażretlerinüñ leb-i edeb ile çeşm-i merāḥim-peymāları būs olınduḳdan ṣoñra maʿrūż-ı dāʿī-i devletleri budur[4] ki Cenāb-ı ḥafıẓ-ı semāvāt ü[5] arżīn, ḫayr-ı maḥż-ı ʿālemiyān olan ẕāt-ı kerīmānelerin mükedderāt-ı[6] ʿālemden maṣūn idüp sāye-i ʿināyetlerin mefāriḳ-i niyāz-mendān-ı ʿālemden zāʾil eylemeye, āmīn! Benüm devletlü, ʿināyetlü[7] nūr-ı dīdem, efendüm, oġlum, ḥālā[8] muḥāfıẓ-ı Şām Ḥażretleri ṭarafından cānib-i[9] şerīfe īṣāli muʿayyen on[10] kīse Ḥaleb'de poliçe içün Şām tüccārından tātār ile irsālde bu pederüñüzüñ maʿrifetin żamm itmişlerdür[11]. Allāh selāmet ile vuṣūlin müyesser eyleye! Yaḳınca yerlerden poliçeñüzden bir miḳdār ḥavāle-i maṣraf-ı pederī buyurılmaġa ḳatı çoḳdan çeşm-dāşte-i intiẓār oluruz. Ammā, bu ḫayāl ḥavālī-i [A 113a] ḫāṭırumuzı ṭolaşup bir defʿa sizüñ ḥavālī-i żamīrüñüzi dolaşmaduġından kendi[12] ḫayāl-i fāsidümüzden cenābuñuza şikāyete[13] muḥtāc olduḳda hemān hemīşe mes-

1 HK 87b, TS1 83b
2 H 96b, N 120b, Ö 138b: *Başlık* A: Rāmī Efendi'ye Nüviştedür Ö
3 efendüm: efendi Ö
4 budur: oldur Ö
5 Cenāb-ı Ḥafıẓ-ı semāvāt ü: benüm nūr-ı dīdem A
6 kerīmānelerin mükedderāt-ı: kerīmānları mükedderāt-ı A
7 ʿināyetlü: -A
8 efendüm, oġlum, ḥālā: efendi oġlum A, efendi oġlum, ḥālā Ö
9 cānib-i: cenāb-ı Ö
10 on: olan A, olan on Ö
11 itmişlerdür: itmemişlerdür Ö
12 ḫayāl ḥavālī-i ḫāṭırumuzı ṭolaşup bir defʿa sizüñ ḥavālī-i żamīrüñüzi dolaşmaduġından kendi: ḫāṭırumuzı ṭolaşup bir defʿa sizüñ aḥvāli żamīrüñüzi dolaşmaduġından kendi A, ḫayāl ḥavālī-i żamīrüñüzi dolaşmaduġından kendi Ö
13 fāsidümüzden cenābuñuza şikāyete: fāsidümüzden cenābuñuza şikāyete Ö

ned-i[1] devletde dāʾim olasız. Size olan daḫı bizümdür, ne ḥāl ise çoḳdan[2] girifte-i ḳanāʿat oldıḳ, ammā [N 121b] sizüñ dāʾireñüz vāsiʿ olmaġla, maṣrafuñuz daḫı çoḳ īrāda mevḳūfdur[3]. Allāh ziyāde eyleye. Benüm nūr-ı dīdem! Bizüm[4] berātumuzda mesṭūr olan on[5] ġurūş māllu ʿAynü'l-cemel Mezraʿasını[6], Şeh-bender ʿAbdu'r-raḥman-ı ḫabīṣ, teġallüben żabṭ itmededür. Şimdi geldükde muḥaṣṣıl aġaya berāt itdirdüm, dimiş. Vāḳiʿ ise mālikāne şurūṭına muḫālif bizüm aṣl-ı berātumuz olmaduḳça berāt olınmaḳ nice mutaṣavverdür. Ġālibā, muḳaddemen nıṣf-ı ḳurāyı da[7] bizüm Ebü'l-ḫayr'a ḳaṣr-ı yed itdügümüzde aṣl-ı[8] berātı cenāb-ı saʿādete īṣāl itmiş idik[9]. Aña küttāb yedi ile bilmem nereden[10] ẓafer bulup berāt itdirdügin[11] baʿż-ı kimesne naḳl eyledi. Bu maḳūle mekīdet, o ḫabīṣden müstabʿad degüldür. Benüm devletlü oġlum! İki yüz[12] ġurūş ḥāṣıl olur Canlıca Mezraʿamuz hemān odur, o daḫı o ḫabīṣüñ dāmına giriftār oldı. Lākin[13] benüm nūr-ı dīdem! Bu melʿūne-reng hemān in-şāʾa'llāh, vaʿd-i kerīmüñüz olan ḫaṭṭ-ı humāyūn yerine[14] bir vaḳt-i münāsibde temlīk [N 122a] buyurılup[15] mülk-nāme-i humāyūn arasına dāḫil olduḳdan ṣoñra anuñ berātı laġv olur. Ḥażret-i Allāh ḫayr ile[16] muvaffaḳ eyleye. Benüm iki gözüm, bir şey degül, ammā Ḥaleb kārbānıyla cenāb-ı saʿādete yüz ʿaded lüʾle ve rümmān-ı Rühāvī teberrüken ve şifāʾen ve bir miḳdār bulġūr-ı Rühāvī Emīr Oġlı el-Ḥāc Muṣṭafā ile irsāle[17] cesāret olındı. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, ḳarīben vuṣūli[18] müyesser olur. [A 113b] Mübārek bād. Benüm saʿādetlü oġlum!

---

1 muḥtāc olduḳda hemān hemīşe mesned-i: muḥtāc olduḳ hemān müsnede-i A, muḥtāc olduḳ hemān hemīşe mesned-i Ö
2 çoḳdan: ḫod A
3 īrāda mevḳūfdur: īrāddan mevḳūfdur A
4 bizüm: -A
5 olan on: olan A, on Ö
6 ʿAynü'l-cemel Mezraʿası'nı: ʿAynü'l-cemīl Mezraʿası A
7 ḳurāyı da: ḳurāda Ö
8 aṣl-ı: vāṣıl-ı A
9 itmiş idik: itmiş-idik A, Ö
10 yedi ile bilmem nereden: yediyle bilmem nereden A, yediyle bilmem bize de Ö
11 itdirdügin: itdirdiñüz A
12 iki yüz: iki-yüz A, Ö
13 lākin: -A
14 vaʿd-i kerīmüñüz olan ḫaṭṭ-ı humāyūn yerine: vaʿdüñüz olan ḫaṭṭ-ı humāyūn yerine Ö
15 temlīk buyurılup: temlīk buyurılursa A, temlīke himmet buyurılur ise Ö
16 ile: eyleye A
17 el-Ḥāc Muṣṭafā ile irsāle: el-Ḥāc Muṣṭafā ile irsāl A, Ḥācı ile irsāle Ö
18 vuṣūli: vuṣūl Ö

Ḫaylī zamān oldı, mübārek[1] ḳalemüñüz raḳam-ı ʿanberīn[2] ile dīde-i intiẓār u iftiḫārumuzı ḳarīr itmek müyesser olmadı. Allāh, mānīʿ in ḫayra taḥvīl eyleye. Keşret-i iştiġāl, bahāne-i ḫāṭır[3] olduġun bilmez degülüm[4]. Lākin bu faḳīr o degülüm ki bu bahāne ile tesliyet bulam ve cenāb-ı saʿādet daḫı[5] o ḳabīlden degüldür ki iştiyāḳuñuza ṣabr olına. Luṭf idüp üç dört ayda bir kendi mübārek ḳalemüñüz ile yüzümüze ve gözümüze[6] sürüp taʿvīẓ-i cān ve taḳviye-i cenān itmek içün dirīġ buyurmamañuz recā olınur. Allāh teʿālā dāʾim eyleye. Cenābuñuzuñ taḥrīrin yüzine sürmege, [N 122b] müştāḳuñ nihāyeti yoḳ, velākin[7] bizüm ḥālümüz başḳadur. Biz ʿizz ü cāhuñuz içün rū-māl dāʿiyesinde degülüz. Ancaḳ, ʿahd-i ḳadīm yādı ile ḥayāt-ı cedīd kesb içün[8] ümīdvāruz. Kendi elüñüz ṭoḳunduġı[9] maḥalden bu pīrligümüzde ʿalima'llāh, tāze-neşve-i ḥayāt kesb idecegümüzi, būy-ı pīrāhen-i Yūsuf, dide-i Yaʿḳūb'a[10] eyledügi feyż māddesinden[11] istidlāl buyurılmaḳ, recā olınur, bāḳī[12].

178. Vezīr-i Mükerrem İbrāhīm Pāşā Erżurūm'da iken Ḫaber-i Mūḥiş Żuhūr İtdükden Şoñra Ḥabeşī-zāde'ye Gönderdügi Mektūbdur[13]

Benüm ʿizzetlü, mekremetlü, ḥaḳīḳatlü nūr-ı dīdem[14], oġlum ḥażretleri! Nādī-i maʿārif-endūze[15] işṭiyāḳ-ı tāmm ile daʿavāt-ı ṣādıḳa ihdāsı żımnında ber-dāşte-i[16] pederī budur ki ṭaraf-ı Erżurūm'a kārbān[17] ḫurūcı, baʿde'l-maġrib istimāʿ

1 saʿādetlü oġlum, ḥaylī zamān oldı, mübārek: oġlum, zamān oldı, mübārek A
2 ʿanberīn: ʿanberīni Ö
3 eyleye, keşret-i iştiġāl, bahāne-i ḫāṭır: eyleye, keşret-i işġāl, bahāne-i ḫāṭır A, eyleye, keşret-i iştiġāl, bahāne-i ḥāżır Ö
4 degülüm: degilüz Ö
5 daḫı: -Ö
6 ve gözümüze: gözümüze A, -Ö
7 velākin: lākin A, Ö
8 yādı ile ḥayāt-ı cedīd kesb içün: yādıyla ḥayāt-ı cedīd kesb içün A, Ö
9 ṭoḳunduġı: ṭutduġı A
10 pīrāhen-i Yūsuf, dide-i Yaʿḳūb'a: pīrā-yı Yūsuf, dide-i Yaʿḳūb A
11 feyż māddesinden: feyż māddesinde A, ḳamīṣ māddesinden Ö
12 recā olınur, *bāḳī*: *bāḳī Ḫudā yāver bād* Ö: *Allah her zaman yardımcı olsun.*
13 H 97b, N 122b, Ö 140a, T 118b, USA 103b: *Başlık* T, USA: Bu Faḳīr, Ḥabeşī-zāde-i Kebīr Vezīr-i Mükerrem İbrāhīm Pāşā Ḥażretlerine Erzeni'r-rūm'da iken Ḫaber-i Mūḥiş-i Nābī Ẓuhūrından Şoñra Ḫabīr Olup Gönderilmişdür A
14 nūr-ı dīdem: -USA
15 nādī-i maʿārif-endūze: nādī-i maʿārif-endūze-i USA
16 ṣādıḳa ihdāsı żımnında ber-dāşte-i: ṣādıḳa ihdāsı żımnda ber-dāşte-i A
17 Erżurūm'a kārbān: ʿArż-ı Rūm'a kārbān A, Erżurūm'a kārvān Ö

olınmağın [A 114a] ʿacele ile bu varaḳ-pāre-i muḫtaṣara taḥrīr ve[1] gök meydānına hengām-ı ʿaşāda irsāl olınmışdur. [N 123a] Devletlü āṣaf-ı ʿālī-cenāb ḥażretlerinüñ ḫāk-i ʿizzetlerine[2] duʿā-nāme taḥrīrine imkān-ı vaḳt olmaduġından iʿtiẕāra vekāletüñüz niyāz[3] iderüm. Benüm nūr-ı dīdem! Bu ʿacele ile irtikāb-ı taḥrīrüñ[4] ḥikmeti, devletlü āṣaf-ı kerīmü'ş-şān ḥażretlerinüñ[5] żamīr-i enverlerin keder-i beyhūdeden ṣıyānet ḳaṣdıdur. Zīrā, Rebīʿ ü'l-āḫirüñ on birinci çihār-şenbe güni, hengām-ı ṣoḥbetde baʿż-ı bed-gūylar[6], bu faḳīrüñ *ʿıyāẕen-bi'llāhi Teʿālā*[7], bāġçede ḫaber-i[8] intiḳālin işāʿa itmekle [T 119a] tamāmen nās miyānında tevātür mertebesine bāliġ olup niçe kimesneler ādem gönderüp, tefaḥḥuṣ itdirüp ḥattā etbāʿ umuzdan maḥallāt-ı baʿīdede bulınanlar, serīʿan müctemiʿ olup bi-ḥamdi'llāh, dürūġ idügi müşāhede[9] olınmaġla kimi teşekkür ve kimi taʿaccüb itdügin[10] bu pederüñüze istişʿār idüp ḥaḳīḳatin tefaḥḥuṣından ṣoñra mażmūnına[11] vāḳıf olmaġla ʿaẓīm taʿaccüb olınup in-şāʾa'llāhu teʿālā, ṭūl-i ḥayāta müʾeddī olmaḳ maʿnāsıyla [N 123b] kesb-i tesliyet olınmışdur. Ḥikmet-i Bārī, bu kārbānuñ[12] ḫurūcı o güne müṣādif[13] itmegin me-bādā ahālī-i kārbān[14], devletlü āṣaf-ı ʿālī-şān ḥāżretlerinüñ[15] ve cenāb-ı şerīfüñüzüñ ve sāʾirleri[16] bu ḫaber-i kāẕible tekdīr itmemek içün bi-ṭarīḳi'ṭ-taʿcīl[17] taḥrīr olındı. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, ṣoñı ḫayrdur[18]. Devletlü āṣaf-ı ʿālī-cenāb ḥażretlerine[19] iblāġ-ı duʿāya vekālet buyurasız. Bizüm **Ḫʷāce Tārīḫi** nüsḫası, dāʾire-i āṣafīde sehven[20] gitmek ve gitmemek üzre iştibāh

1 varaḳ-pāre-i muḫtaṣara taḥrīr ve: varaḳ-pāre-i muḫtaṣar taḥrīr ve A, varaḳ-pāre-i muḫtaṣara taḥrīr USA
2 ḫāk-i ʿizzetlerine: ḫāk-ʿizzetlerine A, Ö, USA
3 niyāz: recā Ö
4 taḥrīrüñ: taḥrīr Ö
5 ḥażretlerinüñ: ḥażretleri USA
6 ṣoḥbetde baʿż-ı bed-gūylar: ṣoḥbetde baʿż-ı bed-gūlar A, Ö, ṣubḥda baʿż-ı bed-gūylar USA
7 *Teʿālā*: -A, -USA: *Allah Te'âlâ'ya sığınarak (Allah Te'âlâ korusun!).*
8 bāġçede ḫaber-i: bāġçede A, bāġçe ḫaber-i USA
9 idügi müşāhede: idügi müşāhede A, Ö
10 ve kimi taʿaccüb itdügin: ve kimi taʿaccüb itdügin A, USA, kimi taʿaccüb itdügin Ö
11 tefaḥḥuṣından ṣoñra mażmūnına: tefaḥḥuṣdan ṣoñra mażmūna A, USA
12 kārbānuñ: kārvānuñ Ö, kārbān USA
13 müṣādif: müṣādife A
14 kārbān: kārvān Ö
15 ḥāżretlerinüñ: ḥāżretleri A, ḥāżretlerini Ö
16 cenāb-ı şerīfüñüzüñ ve sāʾirleri: cenāb-ı şerīfüñüzüñ ve sāʾirlerini A, cenābuñuzuñ ve sāʾirleri USA, cenābuñuzı ve sāʾiri Ö
17 bi-ṭarīḳi'ṭ-taʿcīl: ber-ṭarīḳ-i taʿcīl Ö: *Aceleyle (en acil bir şekilde)*.
18 ḫayrdur: ḫayrdur, in-şāʾa'llāhu teʿālā A, Ö
19 ʿālī-cenāb ḥażretlerine: ʿālī-cāh ḥażretlerine USA
20 dāʾire-i āṣafīde sehven: sehv-i dāʾire-i āṣafīye A, sehven dāʾire-i āṣafīde Ö

olınmışdur[1]. Anda ise ṭaleb itmezüz. Ancaḳ iḫbārı[2] mercūdur. Yüzden ziyāde ġazel ḥāżırdur, irsāl olınur. Bi-ḥamdi'llāh, mizācumuzda daḫı öyle ʿateh[3] yoḳdur. [A 114b] O maʿnāyı daḫı virmiş idük, bāḳī[4].

179. Muḥāfıẓ-ı ʿArż-ı Rūm Destūr-ı Maʿālī-mersūm Silaḥdār İbrāhīm Pāşā Cenāblarına Gürcī-beççe Niyāzıyla İrsāl Eyledügi Nāme-i Merġūbedür[5]

Saʿādetlü, devletlü, semāḥatlü, ʿāṭıfetlü[6], [N 124a] ḳurre-i dīde-i eʿālī ve pürşār-ı meʿālī, sulṭānum ḥażretlerinüñ nüsḫa-i bihişt-i berīn ve tebrīk-i nakş-ı ʿilliyyīn olan dīvān-ḫāne-i maʿālī-āyīn-i ahālī-nişīnleri bārgāhına[7] vażʿ-ı şükūfedān-ı reng-ā-reng-i duʿā ve niṣār-ı[8] cevāhir-i gūn-ā-gūn-ı ṣenā ẕeylinde ʿarża[9]-dāşte-i dāʿī-i bī-riyāları budur ki taʿbīrāt-ı tekellüf-āmīz-i resmiyye-i meşhūre ile ḫıdmet-kārī-i[10] duʿā maḳāmında olduġumuz beyānı istiʿcāl-i duʿā-nāme-resāndan nāşī ṭayy[11]-kerde-i lisān-ı iḫtişār ḳılınduġı iʿtiẓār u istiʿfādan ṣoñra[12] benüm nūr-ı bāṣıra-i mübāhātum sulṭānum ḥażretleri berīd-i ḫayāl-i iştiyāḳ şebān-rūz muḳīm-i südde-i saʿādetüñüz olduġı şehādet-kerde-i żamīr-i enverüñüzdür. Ḫuṣūṣan, saʿādetlü[13], devletlü āṣaf-ı kerīmü'ş-şān[14], ṣadr-ı sābıḳ, cemīlü'l-ḥāl ve'l-maḳāl, vezīr-i ṣāḥib-kemāl Meḥmed Pāşā Ḥażretleri muḫlişüñüz, ḫıṭṭa-i Ḥaleb'i[15] teşrīf itdükleri eyyāmdan berü[16] ekşer evḳātda maḥāmid-i fıṭriyye ve maḥāsin-i ẕātiyye ve mekārim-i aḫlāḳ-ı [N 124b] cemīleñüz, zīver-i mecālis-i güft ü şenīde ḳılınmaġla[17] sulṭānum ḥaḳḳında

1 olınmışdur: olmışdur USA
2 iḫbārı: iḫbār USA
3 daḫı öyle ʿateh: daḫı eyle ʿateh A, ʿateh USA
4 maʿnāyı daḫı virmiş idük , bāḳī: maʿnāyı daḫı virmiş-idük A, maʿāī'i daḫı virmiş-idük Ö, maʿnāyı virdük USA
5 H 98b, N 123b, Ö 140b, T 119b, USA 104a: *Başlık* A: Muḥāfıẓ-ı Erzeni'r-rūm Destūr-ı Maʿālī-rüsūm Silaḥdār İbrāhīm Pāşā Cānibine Gürcī-peççe Niyāzıyla İrsāl Eyledügi Nāme-i Merġūbedür Ö
6 Saʿādetlü, devletlü, semāḥatlü, ʿāṭıfetlü: devletlü, saʿādetlü, semāḥatlü, ʿāṭıfetlü USA
7 maʿālī-āyīn-i ahālī-nişīnleri bārgāhına: maʿālī ahālī-nişīnleri pāygāhına A, maʿālī-āyīn-i ahālī-nişīnleri pāygāhına Ö
8 niṣār-ı: ṣenā A
9 ʿarża: ʿarż USA
10 meşhūre ile ḫıdmet-kārī-i: meşhūre ile ḫıdmet-güẕārī-i A, Ö
11 ṭayy-: ṭayyi'- A, USA
12 istiʿfādan ṣoñra: istifsārdan ṣoñra A, USA
13 saʿādetlü: -USA
14 kerīmü'ş-şān: kerīmü'l-ḫıṣāl Ö
15 Ḥaleb'i: Ḥaleb'e A, USA
16 berü: beri A, USA
17 şenīde ḳılınmaġla: şenīd ḳılınmaġla USA

olan ʿalāḳa-i iḫlāṣ ve rābıṭa-i [T 120a] ṣıdḳ u vidādları ḥadd ü beyāndan güẓerāndur[1]. Cenāb-ı Ḥaḳ, anları[2] da ve sulṭānumı daḫı viḳāye-i ḥıfẓ-ı Rabbānīde[3] bāliġ-i niṣāb-ı zindegānī ve vāṣıl-ı derece-i kām-rānī eyleye, āmīn! Benüm nūr-ı bāṣıra-i ḥayātum[4], sulṭānum ḥażretleri! Ḫayli zamān oldı[5], [A 115a] seḥāb-ı ʿināyet-nāme-i āṣafānelerinden nāʾil-i reşeḥāt-ı iltifāt olamadıḳ[6]. Egerçi, ḫıṭṭa-i Erżurūm mesāfe-i baʿīde olduġı[7] nevʿan ḫāṭır-ı müştāḳa[8] tesliyet olmadadur. Ammā, bir iki defʿa ol ṭarafdan kārbān[9] tevārüd idüp iltifāt-nāme-i ʿaliyyeñüze[10] ümīdvār iken yine ẓuhūr itmedüginden[11] dil-i intiẓār-keşīdemüz, kelimāt-ı tesliyete[12] daḫı firīfte olmaḳ mertebelerinden ḳalmışdur. Ḫuṣūṣan, mükerreren tebşīr-i ḳudūmı, lisān-ı vaʿd ile zīver-i gūş-ı intiẓārumuz olan Gürcī-beççe-i[13] maʿhūdenüñ ümīd-i ḳudūmiyle ḫayālümüz her kārbānı istiḳbāl[14] [N 125a] itdükçe muḥaṣṣıl-ı Ḥaleb[15], peyk-i ḫayālümüzi, naẓar-ı reḳābetle istiḳbāl itmededür. Ammā[16], Allāhu aʿlem, Gürcī-beççe-i[17] maʿhūduñ ṣıfātı, kendinüñ[18] bu ṭarafa vuṣūlinden muḳaddem gelmek iḥtimāli ġālib görinür. Ammā, ümīdvārum ki bu duʿā-nāme vuṣūlinden muḳaddem Gürcī-beççe[19], bu ṭarafa vāṣıl olmaġla şermendelik, bu duʿācuñuz cānibine rāciʿ ola, āmīn[20].

---

1 u vidādları ḥadd ü beyāndan güẓerāndur: u vidādları ḥadd-i beyāndan güẓerāndur Ö, vidādları ḥadd ü pāyāndan güẓārāndur USA
2 anları: anların A, USA
3 viḳāye-i ḥıfẓ-ı Rabbānīde: viḳāyetü'l-ḥıfẓ-ı Rabbānīde A, viḳāyetü'l-ḥıfẓ-ı Rabbānīsinde Ö
4 nūr-ı bāṣıra-i ḥayātum: -USA
5 ḥażretleri! Ḫayli zamān oldı: ḥażretleri! Ḫayli zamāndur A, Ḫayli zamān oldı USA
6 reşeḥāt-ı iltifāt olamadıḳ: reşeḥāt olamadıḳ A
7 Erżurūm mesāfe-i baʿīde olduġı: ʿArż-ı Rūm mesāfe-i baʿīde olduġı A
8 ḫāṭır-ı müştāḳa: ḫāṭıra müştāḳa USA, ḫāṭır-ı müştāḳa māye-i Ö
9 bir iki defʿa ol ṭarafdan kārbān: bir iki defʿa ol ṭarafdan kārvān Ö, iki defʿa ol ṭarafdan kārbān USA
10 iltifāt-nāme-i ʿaliyyeñüze: iltifāt-nāme-i ʿaliyyeñüz Ö
11 itmedüginden: itmedüginden USA
12 tesliyete: tesliyet A
13 -beççe-i: -peççe-i A, Ö
14 kārbānı istiḳbāl: kārbānı istiḳbāle A, kārvān istiḳbāl Ö, kārbān istiḳbāl USA
15 muḥaṣṣıl-ı Ḥaleb: muḥaṣṣıl A
16 reḳābetle istiḳbāl itmededür, ammā: reḳābetle istiḳbāl itmededür A, Ö, refāḳatiyle istiḳbāl itmededür USA
17 -beççe-i: -peççe-i A, Ö
18 maʿhūduñ ṣıfātı, kendinüñ: maʿhūdenüñ kendinüñ A, maʿhūduñ ḫayāli, kendinüñ Ö, maʿhūdenüñ ṣıfātı, kendünüñ USA
19 -beççe: -peççe A, Ö
20 āmīn: -USA

180. (*Başlıksız*)[1]

[T 120b] Benüm saʿādetlü[2] sulṭānum! Hengām-ı müfāraḳatden ṣoñra āṣār-ı faḳīrānemüz ẓuhūr itdi. Ammā, ʿacele ile[3] cümlenüñ taḥrīrine müsāʿade olmamaġla çend rūz bāġçe-i faḳīrānede[4] güşāyiş-i ḫāṭır ṣemeresi olan çend ġazel, ḫāk-i ʿizzete ihdā[5] olındı. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, ḳarīben tamāmı daḫı ʿarż olınur. Benüm devletlü, ʿināyetlü[6] sulṭānum! Egerçi suʾāl-i küstāḫānedür, ammā dirīġ buyurmayup[7] defʿ-i şübhe içün taḥrīri irtikāb[8] olındı. Bizüm **Ḫʷāce Tārīḫi** nüsḫası bu ṭarafda bulınamayup baʿż-ı[9] ḫuddām bendelerüñüz yā[10] sulṭānumuñ miyāne-i kütübinde[11] yāḫūd dīvān efendisi oġlumuz ḳuluñuzda sehven bile[12] gitmek [A 115b] iḥtimāli maʿnāsını virmeleriyle[13] bu duʿācuñuzı [N 125b] taḥrīr-i vuḳūʿ ile[14] vā-reste-i ḥadd-i iştibāh buyurmaḳ bābında luṭf u iḥsān ve emr ü[15] fermān devletlü, saʿādetlü[16] sulṭānum ḥażretlerinüñdür. *Bāḳī eyyām-ı saʿādet*[17].

181. Der-kenār[18]

ʿİzzetlü, maʿrifetlü[19] dīvān efendisi oġlumuz bendelerine teblīġ-i selām-ı pederānemüz[20], vā-reste-i mekārim-i āṣafāneleridür[21]. Bizüm Ebü'l-ḫayr bendeñüz,

---

1 Mest-i ceẕbe-i ḥaḳīḳat … … iderler, bāḳī bād: -A, -Ö, -USA
2 saʿādetlü: -Ö, -USA
3 ile: -A, -Ö
4 bāġçe-i faḳīrānede: bāġçede USA
5 ḫāk-i ʿizzete ihdā: ḫāk-i ʿizzete ihdāsı A, ḫāk-ʿizzete ihdā Ö, USA
6 devletlü, ʿināyetlü: -USA
7 dirīġ buyurmayup: -Ö, -USA
8 taḥrīri irtikāb: irtikāb taḥrīr A, Ö
9 bulınamayup baʿż-ı: bulınmayup baʿż-ı A, bulınmayup bizüm Ö
10 bendelerüñüz yā: bendelerüñüz A, USA, bendelerüñüzüñ yā Ö
11 kütübinde: kütübde USA
12 bile: -USA
13 maʿnāsını virmeleriyle: maʿnāsı virmeleriyle A, USA
14 vuḳūʿ ile: vuḳūʿ-ile Ö, USA
15 buyurmaḳ bābında luṭf u iḥsān ve emr ü: buyurmaḳ bābında iḥsān ve emr ü A, buyurmamaḳ bābında luṭf u iḥsān ve emr USA
16 devletlü, saʿādetlü: -A, devletlü USA
17 *Bāḳī eyyām-ı saʿādet*: -A, -Ö, -USA;
Benüm saʿādetlü sulṭānum … … Bāḳī eyyām-ı saʿādet: -A
18 H 99b, N 125b, Ö 142a, T 120b, USA 105a: *Başlık* A: Der-kenār Nüvişte Būd Ö, Nüvişte-i Der-kenār Ber-mutażammın-ı Selām USA
19 ʿizzetlü, maʿrifetlü: -USA
20 teblīġ-i selām-ı pederānemüz: tebellüġ-i selām-ı pederānemüz A, teblīġ-i selām-ı pederānumuz USA
21 vā-reste-i mekārim-i āṣafāneleridür: vā-beste-i mekārim-i āṣafāneleridür Ö, USA

leb-i edeble dāmen-i devletüñüzi taḳbīl iderler. Mest-i ceẕbe-i[1] ḥaḳīḳat ve müstaġraḳ-ı baḥr-i vaḥdet Şeyḫ İsmāʿīl duʿācuñuza taḥrīr buyurduġuñuz selāmı, teblīġ[2] ü tefhīm itdügümüzde ʿaẓīm mesrūr u münşeriḥü'l-bāl[3] [T 121a] olup kemāl-i teveccühāt ile duʿā-yı ḫayrlar iderler[4] ve taḥrīrin emānet itmişlerdür[5]. Benüm devletlü sulṭānum ḥażretleri[6], vezīr-i müşārün ileyh ḥażretlerine tārīḫler[7] ġāyet dilpeẕīr vāḳiʿ olmışdur. Ṭabʿ-ı şerīfüñüz maḥẓūẓ olıcaġı mülāḥaẓasıyla taḥrīr olındı[8]. Müşārün ileyh ḥażretleri muḫlişüñüzüñ eyyām-ı ṣadāretlerinde ve [N 126a] Erżurūm'da[9] olan sevābıḳ-ı elṭāflarından ġayrı Ḥaleb'e[10] teşrīf itdükleri eyyāmdan berü[11] nev-be-nev müteʿāḳıben maẓhar-ı envāʿ-ı elṭāf ü iḥsānları[12] olduġumuzdan nāşī bī-iḫtiyār vādī-i şenālarında daḫı bülbül[13] olmışuzdur. Cenāb-ı Ḥaḳ, anları daḫı ve[14] cenāb-ı saʿādetüñüzi daḫı[15] muʿammer eyleye, āmīn[16]!

182. Mūṣul Vālīsi Vezīr-i Mükerrem Çelebi Yūsuf Pāşā Ḥażretleri Ḥaleb Vālīsi iken Kerem ü ʿİnāyetlerine Me'lūf Olmaġla Cānib-i Mūṣul'a Īṣāl Eyledügi Duʿā-nāmedür[17]

[A 116a] Saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü, mürüvvetlü[18] sulṭānum ḥażretlerinüñ erfaʿ-ı mecālis-i ʿālem ve efżal-i mevāḳiʿ-i luṭf u[19] kerem olan dīvān-ḫāne-i

1 ceẕbe-i: cizye-i A
2 teblīġ: tebellüġ A
3 *Gönlü ferahlatan…*
4 ḫayrlar iderler: ḫayrlar idüp Ö, ḫayr iderler USA
5 ve taḥrīrin emānet itmişlerdür: ve taḥrīrin emānet eylemişlerdür Ö, -USA
6 devletlü sulṭānum ḥażretleri: sulṭānum USA
7 tārīḫler: tārīḫüñüz USA
8 ṭabʿ-ı şerīfüñüz maḥẓūẓ olıcaġı mülāḥaẓasıyla taḥrīr olındı: ṭabʿ-ı şerīfüñüz maḥfūẓ olacaġı mülāḥaẓasıyla taḥrīr olındı A, ṭabʿ-ı şerīfüñüz maḥẓūẓ olacaġı mülāḥaẓasıyla taḥrīr olındı Ö, -USA
9 ṣadāretlerinde ve Erżurūm'da: ṣadāretlerinde ve ʿArż-ı Rūm'da A, ṣadāretinde Erżurūm'da USA
10 Ḥaleb'e: Ḥaleb'i Ö
11 berü: beri A, USA
12 elṭāf ü iḥsānları: elṭāf iḥsānları daḫı cenāb-ı saʿādetüñüzüñ USA
13 vādī-i şenālarında daḫı bülbül: vāde-i şenālarında bülbül A, vādī-i şenālarında bülbül Ö, USA
14 anları daḫı ve: anları daḫı Ö, anları ve USA
15 daḫı: -A, -Ö, -USA
16 āmīn: -A
17 H 99b, N 126a, Ö 142b, T 121a, USA 105b: *Başlık* H: Mūṣul Vālīsi Vezīr-i Mükerrem Çelebi Yūsuf Pāşā Ḥażretleri Ḥaleb Vālīsi İken Kerem ü ʿİnāyetlerine Me'lūf Olmaġla Cānib-i Mūṣul'a İṣāl Eyledügi Mesʾele-nāmeleridür Ö
18 saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü, mürüvvetlü: devletlü, saʿādetlü, ʿināyetlü, mürüvvetlü USA
19 efżal-i mevāḳiʿ-i luṭf u: fażl-ı mevāḳiʿ-i luṭf u A, aḥsen-i mevāḳiʿ-i luṭf u Ö, efżal-i mevāḳiʿ-i luṭf USA

refīʿ ü'l-erkānlarına envāʿ-ı taʿżīmāt-ı[1] müştāḳāne ve aḳsām-ı tekrīmāt-ı ṣādıḳāne ile daʿavāt-ı icābet-āṣār ve taḥiyyāt-ı iṣābet[2]-şiʿār niṣār olınduḳdan ṣoṅra maʿrūż-ı dāʿī-i ṣadāḳatkārları budur[3] ki [N 127b] eger ḥāl-i dāʿīleri, dāʾire-i[4] żamīr-i enverlerine lāyiḥ[5] olur ise *bi-ḥamdi'llāhi subḥānehu ve teʿālā*[6], henüz āsūde-i künc-i ʿāfiyet olup duʿā-yı ʿömr ü devletleri, [T 121b] ehemm-i āmālümüz idügi[7] żamīr-i enverlerine nümāyāndur[8]. Benüm saʿādetlü, devletlü sulṭānum ḥażretleri[9]! Her bār ṭaraf-ı şerīfe ʿāzim kimesne bulınmamaġla ḫāk-i ʿizzete[10] duʿā-nāme taḥrīrinde ḳuṣūrumuz muḥaḳḳaḳdur. Lākin ʿalima'llāh, maḥāsin-i[11] aḫlāḳ ve mekārim-i evṣāfuñuz bir vechile ḫāṭırumuzdan gitmeyüp cemīʿ-i mecālis ü maḥāfilde[12] medḥ ü ṣenā ve ḫayr[13] duʿāñuz, iltizām olınduġına Ḫudā şāhiddür. Ḥattā, Ḥaleb'e teşrīf iden[14] vüzerā-yı bülend-ḳadr birāderlerüñüz, "ʿAcabā saʿādetlü Yūsuf Pāşā Ḥażretleri, Nābī Efendi'ye ne gūne muʿāmele[15] ikrām itmek gerekdür. Belki, cümleye tercīḥ vechi[16] üzre medḥ ü ṣenālarında bu[17] mertebe ıṭnāb iderler." diyü reşk ü[18] ḥased dāʿiyelerine düşmededür. Ḥattā, baʿż-ı vüzerā, lisānen "Sizüñ ḳalbüñüzi Yūsuf Pāşā Ḥażretleri ne[19] ġarīb tesḫīr idüp lisānuñuzı ḥamd[20] ü ṣenālarına bu mertebe vaḳf itmişdür[21]." diyü taʿrīż [N 127a] iderler. Cenāb-ı Vāhibü'l-āmāl[22], ʿömr ü devletlerin efzūn eyleyüp hemvāre nevāle-çīn-i ḫᵛān-ı[23] iḥsānları olmaḳdan

---

1 taʿżīmāt-ı: teslīmāt-ı A, USA
2 iṣābet: ve iṣābet A
3 ṣadāḳatkārları budur: ṣadāḳatkārlarıdur USA
4 dāʾire-i: dāʾiri Ö
5 lāyiḥ: lāyıḳa A
6 *bi-ḥamdi'llāhi subḥānehu ve teʿālā: bi-ḥamdi'llāhi teʿālā* A, *bi-ḥamdihi subḥānehu* Ö
7 āmālümüz idügi: āmālümüz idügine Ö
8 enverlerine nümāyāndur: enverleri şühūddur Ö
9 saʿādetlü, devletlü sulṭānum ḥażretleri: sulṭānum ḥażretleri USA
10 ḫāk-i ʿizzete: ḫāk-ʿizzete A, Ö, USA
11 maḥāsin-i: mecālis-i A
12 mecālis ü maḥāfilde: mecālisde USA
13 ḫayr: ḫayr u A
14 iden: -USA
15 muʿāmele: muʿāmele ile A
16 belki, cümleye tercīḥ vechi: ki cümleye tercīḥ A, ki cümleye tercīḥ vechi USA
17 bu: -A
18 reşk ü: şekk ü A, reşk iderek Ö
19 Ḥażretleri ne: ne Ö, Ḥażretlerine USA
20 lisānuñuzı ḥamd: duʿā A, USA
21 itmişdür: itmişlerdür Ö, itmişüzdür USA
22 *Vāhibü'l-āmāl: Vāhibü vedūdü'l-āmāl* A: *İstekleri, talepleri veren (yerine getiren)…*
23 -çīn-i ḫᵛān-ı: çünīn ḫayr-ḫᵛāh-ı A, -çīn-i ḫān-ı Ö, -çīn-i ḫayr-ḫᵛān-ı USA

bizi daḫı dūr eylemeye. Ḳarīb ü baʿīd, luṭf u keremlerin[1] temennādan berī olmaḳ emr-i[2] muḥāldür. *Bāḳī hemīşe eyyām-ı saʿādet efzūn bād*[3]. [A 116b]

183. Ḥażret-i Celāle'd-dīn-i Rūmī *Eyyede Bi's-sırri*, Evlād-ı Kirāmlarından Seccāde-nişīn-i İrşād Maḫdūm-ı Kerāmet-āyīn Ṣadre'd-dīn Çelebi Ḥużūrlarına Firistāde İki Külāh-ı Nemedīn Deryūzesine Sezā Der-hevā-yı Ārzū Olmaġla Ḥuṣūl içün Niyāz-nāmesidür ki Ẕikr Olınur[4]

Gevher-i maʿden-i velāyet, menbaʿ-ı dūdmān-ı kerāmet, nihāl-i bāġzār-ı[5] ṣıdḳ u sedād, ṣemere-i şecere-i feyż ü irşād, dürr-i yek-tā-yı[6] eṣdāf-ı eslāf-ı kirām, mevc-i yegāne-i menbaʿ-ı evṣāf-ı ʿiẓām, ʿināyetlü, kerāmetlü, saʿādetlü[7] çelebi efendi[8] *eṭāla'llāhu beḳāhu*, ḥażretlerinüñ ġubār-ı āsitān-ı[9] ʿināyetleri, tūtiyā-yı dīde-i cān ve rīşe-i ḥāşiye-i bisāṭ-ı saʿādetleri, şāne-zede-i müjgān-ı ḫūn-ābe[N 127b]-çekān[10] ḳılınmaḳ vechi üzre ḫıdmet-i çehre-sāʾī-i[11] duʿā ve sirişk-pāşī-i gevher-i ṣenā edāsı siyāḳında ʿarża-dāşte-i[12] dāʿī-i feyż-gīrleri[13] budur ki benüm ʿāṭıfetlü, ʿināyetlü çelebi efendüm[14], sulṭānum ḥażretleri! Cenāb-ı nesaḳ-baḫş-ı kārgāh-ı mülk ü[15] melekūt celle şānuhu, nuḫbe-i āṣfiyā-yı[16] ʿālem ve ḫalefu'ṣ-ṣıdḳ-ı ḫānedān olanları mükerrem iden[17] ẕāt-ı memdūḥu'ṣ-ṣıfātuñuzı, hemvāre ārāyiş-i seccāde-i hidāyet ve ḳıble-i ṭālibān-ı ʿināyet eyleye, āmīn! Āsitāne-būsī-i ecdād-ı[18] ʿiẓāmuñuza olan

---

1 keremlerin: keremüñüzi Ö
2 emr-i: -A, -USA
3 Bāḳī hemīşe eyyām-ı saʿādet efzūn bād: -USA: *Bâkî, her zaman saadet günleri çok olsun.*
4 H 100a, N 127a, Ö 143a, T 121b, USA 106a: *Başlık* A: Ḥażret-i Celāle'd-dīn-i Rūmī *Eyyede Bi's-sırri'l-ḳayyūmī,* Evlād-ı Kirāmlarından Seccāde-nişīn-i İrşād Maḫdūm-ı Kerāmet-āyīn Ṣadre'd-dīn Çelebi Ḥużūrlarına Firistāde İki Külāh-ı Nemedīn Deryūzesine Ser-der-hevā-yı Ārzū Olmaġla Ḥuṣūl İçün Niyāz-nāmesidür Ö
5 bāġzār-ı: bāġ-ı rāz-ı A, Ö
6 yek-tā-yı: yek-tā USA
7 saʿādetlü: -A, -USA
8 efendi: efendüm Ö
9 āsitān-ı: āsitāne-i A, Ö
10 ḫūn-ābe-çekān: cūyāna çevgān A, ḫūn-ābe-i çevgān USA
11 ḫıdmet-i çehre-sāʾī-i: ḫıdmet-i çehre-sā-yı USA, ḫıdmet-i ḫademe-i çehre-sā-yı Ö
12 -dāşte-i: -dāşt-ı Ö
13 dāʿī-i feyż-gīrleri: dāʿī-i feyż-güẕārları A, Ö, feyż-i kederleri USA
14 ʿāṭıfetlü, ʿināyetlüçelebi efendüm: ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü çelebi efendi USA
15 mülk ü: felek ü A, felek USA
16 āṣfiyā-yı: āṣfā-yı A, USA
17 ḫānedān olanları mükerrem iden: ḫānedān-ı evlādān-ı mükerrem olan Ö
18 āsitāne-būsī-i ecdād-ı: āsitāne-būsī-i ecdād ü A, āsitān-būsī-i ecdād ü Ö

şevḳ-i inciẓābumuz, ḥavṣala-i söz ü ḳalem ü[1] raḳam olduġı taʿbīrāt-ı [T 122b] āteşīn-i niyāz-nāmeden yaḳīnüñüz olur.

(Mıṣraʿ[2])

Uçardum bulsam ammā n'eyleyim bāl ü[3] perüm yoḳdur

(Neşr) lākin żaʿf-ı pīrī bu faḳīri ol[4] devletden maḥrūm itmegin sulṭānumdan ḫāṣṣeten niyāzmendüm[5] ki bir gün muvācehe-i ecdād-ı ʿiẓāmuñuzda *ḳaddesena'llāhu teʿālā bi-sırrıhimi'l-aʿlā*[6], maḫṣūṣ bu ʿabd-i faḳīr ṭarafından ruḥ-sūde-i mevḳif-i[7] niyāz [A 117a] olup [N 128a] ḫᵛān-ı[8] bī-dirīġ-i feyż ü iḥsānlarından bir loḳma-i kemterīn-i rūḥānī recāsına dest-efrāz-ı recā[9] olasız. Luṭf u iḥsān idüp dirīġ buyurmayasız. Zīrā ecdād-ı ʿiẓāmuñūz ḥużūrında yine kendi ciger-pāreleri olan sulṭānumuñ recāsı[10], cümleden müʾeṣṣirdür ve bir gün daḫı luṭf u[11] iḥsān idüp buyurup[12] cedd-i māderüñüz, Cenāb-ı[13] Ḳıdvetu'l-muḥaḳḳiḳīn[14], Ṣadre'd-dīn-i Ḳonevī Ḥażretlerinden[15] ve bir gün daḫı Şems-i Tebrīzī Ḥażretlerinden *ḳaddesa'l-lāhu esrārahumā*[16] bu niyāzumda vekāletle bu faḳīri[17] şermende-i iḥsān buyurasız. Derūn-ı dilden ve cān u göñülden sūz u güdāz[18] ile niyāza Cenāb-ı İlāhī, muvaffaḳ eyleye, āmīn! Bende-zāde Ebü'l-ḫayr Muḥammed Emīn[19] dāmen-i pāküñüze rū-māl iderler. On iki sinninde ve sekiz yaşında[20] ṭıfl başına muvāfiḳ gelecek

---

1 ü ḳalem ü: ḳalem A, USA, ḳalem ü Ö
2 mıṣraʿ: -A, -USA
3 ü: -USA
4 neṣr; lākin żaʿf-ı pīrī bu faḳīri ol: lākin żaʿf-ı pīrī bu faḳīri o A, neṣr; lākin żaʿf-ı pīrī bu faḳīri o Ö, lākin żaʿīf-i pīrī bu faḳīri ol USA
5 ḫāṣṣeten niyāzmendüm: ḫāṣṣeten niyāz olınır Ö, niyāzmendüm USA
6 *Onun sırrıyla yüce Allah bizi arındırsın.*
7 mevḳif-i: mevḳūf-ı Ö
8 olup ḫᵛān-ı: olınup iḫvān-ı A, olınup ḫᵛān-ı Ö
9 -efrāz-ı recā: -efrāz A, USA
10 ciger-pāreleri olan sulṭānumuñ recāsı: ciger-pāreleri olan sulṭānumuñ niyāzı Ö, ciger-pāreñüzi olan sulṭānumuñ recāsı USA
11 müʾeṣṣirdür ve bir gün daḫı luṭf u: müʾeṣṣirterdür ve bir gün daḫı luṭf u Ö
12 buyurup: -A, -USA
13 Cenāb-ı: -A
14 *Ḳıdvetü'l-muḥaḳḳiḳīn: Ḳıdvetü'l-muḥaḳḳiḳīn* A: *Hakikati arayanların modeli.*
15 Ḥażretlerinden: -A, -USA
16 Ḥażretlerinden *ḳaddesa'llāhu esrārahumā:* Ḥażretlerinden *ḳuddise sırruhumā Ö:*
17 niyāzumda vekāletle bu faḳīri: niyāzumda vekāletle bu faḳīrüñüzi Ö, niyāzmende vekāletle bu faḳīr USA
18 ve cān u göñülden sūz u güdāz: sūz u güẕār A, Ö, sūz güẕār USA
19 āmīn, bende-zāde Ebü'l-ḫayr Muḥammed Emīn: bende-zāde Ebü'l-ḫayr Muḥammed Emīn Ö
20 yaşında ve sekiz yaşında: sinninde ve sekiz sinninde A, USA

iki ʿarakıyyecigi dest-i ḫilāfetle tekbīr buyurup ve bir iki[1] gice daḫı teberrüken merḳad-ı şerīfe-i ecdād-ı [T 123a] kirām pūşīdeleri[2] taḥtında istifāża-i rūḥāniyetden şoñra bir münāsib kimesne ile irsāli[3] iḥsān buyurılmaḳ recā [N 128b] olınur[4]. Bāḳī luṭf u kerem, semāḥatlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür[5].

184. Merḥūm Muṣāḥib Pāşā Müntesiblerinden Şāʿir-i Ġarrā Yūnus Beg'üñ Ḫayr-ḫalefi Olan Dervīş Ṣāliḥ Beg'üñ Āvān-ı Ẕī-ʿavāmīde iken Nābī Efendi Ṭaraflarına Ekşer Mükātebāt Vāḳiʿ Olmaġla Ṭarafına Yazılmışdur[6]

ʿİzzetlü, ḥaḳīḳatlü, fażīletlü ʿazīzüm[7], ġam-ḫʷār-ı ḳadīmüm, mīr-i ṣūrī[8] dervīş-i ḥaḳīḳī Ṣāliḥ Beg Efendi ḥażretlerinüñ meclis-i feyż-ittisām-ı[9] rūḥānī-niẓāmlarına inciẓāb-ı küllī ve irtibāṭ-ı ḥaḳīḳīden[10] nāşī āb-ı iḫlāṣ ile sirişte ḫamīre-i[11] duʿā ve midād-ı ṣıdḳ-ıla [A 117b] nüvişte raḳīme-i şenā ihdāsı, mirʾāt-ı dest-i vāridāt-ı[12] ġayb olan ḫāṭır-ı melekūt-peyvendleri pursişi[13] ile tetmīm ü teẓyīl olınur[14]. Peyveste-i zānū-zede-i mesned-i vücūd ve dest-āverde-i niʿam-ı şuhūd olasız. Nüsḫa-i şenāverīde idāre-i[15] varaḳ istiḫbār buyurılur ise bi-mennihi subḥānehu, henüz ġarīḳ-i raḥmet-i ḥayāt olup dest ü[16] pā-zen-i [N 129a] emvāc-ı enfüs ü āfāḳ ve ġavṭa-ḫor-ı[17] miyāne-i baḥreyn-i ḳuyūd u ıṭlāḳ olmaḳ vechi üzre güẓāriş-i [T 123b] evḳāt olmadadur. Toḫm-ı[18] zemīn-nişīnüñ nesīm-i bahāra işṭiyāḳı ḳadar

---

1 ve bir iki: ve iki A, bir iki USA
2 ecdād-ı kirām pūşīdeleri: ecdād u ikrām pūşīdeleri A
3 irsāli: irsāl USA
4 olınır: -USA
5 Bāḳī luṭf u kerem, semāḥatlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür: -USA
6 H 101a, N 128b, Ö 144a, T 123a, USA 107a: *Başlık* Ö: Merḥūm Muṣāḥib Pāşā Müntesiblerinden Şāʿir-i Ġarrā Yūnus Beg'üñ Ḫayr-ḫalefi Olan Dervīş Ṣāliḥ Beg'üñ Āvān-ı Ẕī-ʿavāmīde İken Nābī Efendi Ṭarafına Ekşer Mesābiʿāt-ı Mükātebāt, Vāḳiʿ Olmamaġla Ṭarafına Yazılmışdur A
7 fażīletlü ʿazīzüm: ʿazīz USA
8 mīr-i ṣūrī: mīrī-i ṣūrī A, mīrī-i ṣūrī ve USA
9 -ittisām-ı: -irtisām-ı A
10 ḥaḳīḳīden: ḥaḳīḳatden USA
11 ḫamīre-i: taʿmīre-i USA
12 dest-i vāridāt-ı: dest ve irādet-i A, USA
13 melekūt-peyvendleri pursişi: melekūt-peyvendeleri pursişi A
14 teẓyīl olınır: tenzīl olınır A
15 idāre-i: āvāre-i USA
16 raḥmet-i ḥayāt olup dest ü: ḥayāt olup dest ü A, ḥayāt olup dest USA
17 enfüs ü āfāḳ ve ġavṭa-ḫor-ı: enfüs ü āfāḳ ve ġavṭa-ḫor-ı A, nefs-i āfāḳ ve ġavṭa-ḫor-ı USA
18 güẓāriş-i evḳāt olmadadur, toḫm-ı: güẓāriş-i evḳāt olınmadadur, toḫm-ı A, -Ö, güẓāriş olmadadur, toḫm-ı USA

peyām-ı ʿāfiyetlerine[1] ārzūmend iken nemīḳa-i ṣıdḳ-āyīn-i ḫāṭır-güşāları vürūdı, varaḳ-ı tūtiyā ḳadar[2] tenvīr-i dīde-i żamīr ve çeşm-i iştiyāḳı ḳarīr[3] eylemişdür. Miṣāl-i muḳayyed ile müsemmā olan ʿālem-i ḫayālde ḥālet-i iftirāḳ reʾy-i fāsid ve neseb-i iżāfiyye-i iʿtibāriyyeden maʿdūd[4] olan ḳurb u buʿd çār-sūy-ı vaḥdetde metāʿ-ı kāsid olmaġla beynümüzde ʿārıż olan[5] buʿd-ı ṣūrī maḥż-ı ḳurb idügi dil-i[6] ḥaḳīḳat-şināslarına nā-pūşīdedür.

[Mısr]aʿ Cüdāgī-i men u tu dāḫil-i cüdāyī nīst[7]

(Neşr) baʿd-ez-īn yine īṣāl-i[8] peyām-ı ʿāfiyetleri ile[9] tecdīd-i libās-ı müsemmāt buyurmaları meʾmūldür.

Der-kenār Nüviştedür:[10]

Saʿādetlü, devletlü[11] vezīr-i kerīmü'ş-şān Meḥmed Pāşā Ḥażretleri[12] ne mertebe[13] şermende-i ikrām u iltifātları olup ve ne mertebe[14] maḥṣūṣ duʿācıları olduġumuz beyāndan müstaġnīdür. Ṭarafeynden ʿalāḳa-i iḫlāṣ[15] müstaḥkem olmaġla ʿaḳl u fikri, anlar[16] ṭarafında olduġına żamīr-i enverleri şāhīddür. Ancaḳ ʿalima'llāh, [N 129b] mizācumda ġalebe-i sevdādan teġayyür-i küllī olmaġla [A 118a] ḫāk-i ʿizzetlerine[17] maḫṣūṣ duʿā-nāme taḥrīrine[18] ḳudretüm olmayup tehī göndermege

---

1 zemīn-nişīnüñ nesīm-i bahāra iştiyāḳı ḳadar peyām-ı ʿāfiyetlerine: -Ö
2 ārzūmend iken nemīḳa-i ṣıdḳ-āyīn-i ḫāṭır-güşāları vürūdı, varaḳ-ı tūtiyā ḳadar: ārzūmend iken nemīḳa-i ṣıdḳ-āyīn-i ḫāṭır-güşāları vürūdı, varaḳ-ı tūtiyā-yı ḳadar A
3 ve çeşm-i iştiyāḳı ḳarīr: ve çeşm-i iştiyāḳı ḳarye A, çeşm-i iştiyāḳı ḳarīr USA
4 iżāfiyye-i iʿtibāriyyeden maʿdūd: ṣāfiyye-i iʿtibāriyyeden maʿdūd A, iżāfiyye-i iʿtibāriyyeden mevrūd Ö
5 olmaġla beynümüzde ʿārıż olan: olınmaġla bizde ʿārıż olan A, olmaġla beynümüzde ʿārıż Ö
6 idügi dil-i: idügi dil-i A, idügi żamīr-i Ö
7 *Cüdāgī-i men u tu dāḫil-i cüdāyī nīst:* -USA: *Benimle senin ayrılığımız, ayrılığa dahil değildir.*
8 neṣr baʿd-ez-īn yine īṣāl-i: baʿdehü-ez-īn yine īṣāl-i A, baʿd-ez-īn yine īṣāl-i USA
9 ʿāfiyetleri ile: ʿāfiyetler ile A, ʿāfiyetleriyle Ö, ʿāfiyetlerine USA
10 S2 124b
11 devletlü: -USA
12 kerīmü'ş-şān Meḥmed Pāşā Ḥażretleri: kerīmü'ş-şān Meḥmed Pāşā Ḥażretlerinüñ A, kerīmü'ş-şān Meḥmed Pāşā-yı Kār-dān Ḥażretlerinüñ Ö
13 ne mertebe: ne-mertebe A, Ö, USA
14 ne mertebe: ne-mertebe A, Ö, USA
15 iḫlāṣ: aḫlāḳ A
16 fikri, anlar: fikr anlar A, Ö, USA
17 ḫāk-i ʿizzetlerine: ḫāk-ʿizzetlerine A, Ö, USA
18 taḥrīrine: taḥrīr A

daḫı ḥicāb māniʿ olmaġın[1] ṭaraf-ı dāʿīlerinden iblāġ-ı duʿāya bu defʿa vekālet buyurmañuz [T 124a] mercūdur. *Bāḳī hemīşe ārāyiş-i miḥrāb ābād bād*[2].

185. Bu daḫı Cenāb-ı Riyāset-penāh Ḥażret-i Rāmī Efendi Ṭaraflarına Nüviştedür[3]

Saʿādetlü, ʿāṭıfetlü, ʿināyetlü, nūr-ı bāṣıra-i iştiyāḳum, cān-ı ʿazīzüm, efendi oġlum ḥażretlerinüñ sütūn-ı ḫayme-i rifʿatlerine taʿlīḳ-i fānūs-ı duʿā ve medd-i ṭınāb-ı ṣenā ḳılınmaḳ siyāḳında bihterīn-i nüsḫa-i fenn ve mekārim-i aḫlāḳ olan ḫāṭır-ı ʿāṭır-ı nāzükterleri pursişine idāre-i ser-engüşt ü zebān ḳılınur. Hemvāre, ʿUṭārid-āsā ārāyiş-i dīvān-ı ʿizzet ü iʿtibār ve nāme-ṣıfat aṭlas-pūş-ı ʿāfiyet ü iftiḫār olmaḳ ṭarīḳinde ber-ḳarār olasız, āmīn! Benüm saʿādetlü, ʿāṭıfetlü, ʿināyetlü, nūr-ı bāṣıra-i iştiyāḳum, cān-ı ʿazīzüm, efendi oġlum ḥażretleri! Bir dem-i fīrūz-tevʾemdeki ṭāvūs-ı mülemmaʿ-bāl-i ḫūrşīd-i dıraḫşān, kenāre-i bām-ı kitābe-i sipihr-i zeberced-fām-ı vālāda āşiyān-gīr-i ārām ile bedīd ü pertev-efşān olduġı hengām-ı ḫuceste-irtisāmda şāhid-i aṭlas ḳabā-yı nemīḳa-i nezāket-perverleri vesāṭet-i berīd-pezīr-i dīdār-ı leṭāfet-kirdār ile ʿişve-nümā-yı ser-i sāḥa-i ẓuhūr ve cilve-güẕār-ı meclā-yı fāʾiżi'l-ḥubūr olmaġla

(Beyt) **Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün**
Ḫoşā ol nāme-i ser-beste kim dil-dārdan geldi
Henüz açılmaduḳ bir ġoncedür gülzārdan geldi

zemzemesiyle āġūş-güşā-yı taʿẓīm olaraḳ ibtidā-yı irāʾeti hezār ṣad hezār şifāh-ı şevḳ ü tekrīm ile taḳbīl ü telṣīm ve intihā-yı fetḥ ü ḳırāʾati māʾide-i çeşm ve cebhe-i tefḫīm olınup her ḥurūf-ı leṭāfet-żurūfı keşīde-i zer-tār-ı şuʿāʿ-ı intiẓār ve bāʿiṣ-i tezāyüd-i ibtihāc-ı derūn u iftiḫārumuz olmaġla ber-muʿtād-ı ḳadīm, ẕikr-i cemīl ve maḥmedet-i ṣenā-yı bī-ʿadīlleri tekrārına ibtidār olınduġı iʿlāmı vesīle-i ʿarż-ı ḫulūṣ-ı muṣādaḳat-şiʿārumuz olmışdur. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, ledā-şerefi'l-vuṣūl[4], cenāb-ı devlet-meʾābларınuñ nüvīd-i behcet-āṣār-ı ṣıḥḥat ü ʿāfiyetleri vürūd-ı şeref-nümūdından dıraḫt-ı köhne-sāl-i vücūd-ı pīrāneme mānende-i bahār resīde-i īrāṣ-ı ṭarāvet-i meserret ve baḫṣāyiş-i ḥażret ü nażretle iktisāb-ı şevḳ

1 göndermege daḫı ḥicāb māniʿ olmaġın: gönder daḫı ḥicāb māniʿ olmaġın USA
2 *bāḳī hemīşe ārāyiş-i miḥrāb, ābād bād*: *bāḳī hemīşe ārāyiş-i miḥrāb bād* A, Ö: *Bâkî, ikbal günleri daim olsun.*
3 BD2 33A
4 *Varıp teşrif ettiğinde…*

ü ġarām-ı bī-pāyān eylememüz sāḥa-i mirʾāt-ı ṭabʿ-ı ʿāʾinlerinde daḫı cilve-güẕār idügi vā-reste-i taḥrīr ü beyān olmaġla

(Beyt) **Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün**
Kilk-i muşgīn-i tu rūzī ze-mā yād koned
Be-bered ecr-i du ṣad bende-i āzād koned [1]

müfādına mā-ṣadaḳ gāh-be-gāh eşġāl-i umūr-ı devletden furṣat-yāb-ı vaḳt-i ḫāliye buyurılduḳça āṣār-ı ḫāme-i ʿanberīn-i mürüvvet-ḳarīnleri olan nemīḳa-i dil-keş-i enīḳa-i belāġat-meşḥūnları -ki manṣıb-ı maḥabbet ü meveddetlerine muḳarrer nāme-i humāyūndur- cānib-i dāʿī-i iḫlāṣ-rāʿīlerine irsāl ve mübtehicü'l-bāl buyurmaları tevaḳḳuʿ-kerde-i ḫulūṣ-iştimālümüzdür.

(Beyt) **Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün**
Mirʾāt-ı Sikender gibidür tabʿ-ı laṭīfüñ
Bāḳī ne diyem[2] olmaya maʿlūm-ı şerīfüñ

186. Ser-nāme-i Mektūb[3]

Saʿādetlü, semāḥatlü, faẕīletlü, reʾfetlü[4], nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, veliyyü'n-niʿam-zādem, beg[5] efendüm, oġlum, sulṭānum ḥaẕretlerinüñ hem-rütbe-i dārü'l-inşā-yı Bircīs ve hem-derece-i[6] debīristān-ı ʿUṭārid-i aḥkām-nüvīs olan nādī-i efāẕıl-ı celīs ü feẕāʾil-enīslerine[7] tebḫīr-i meşāmm-ı rūḥāniyyeyi icrā-yı[8] ʿabīr-i daʿavāt-ı kes-nedīde[9] ve tezyīn-i ʿamāʾim-i ḳudsiyāna[10] sezā ezhār-ı taḥiyyāt-ı kes-neçīde nişārı[11] lāzıme-i pursiş-i ḫāṭır-ı nāzükterleriyle teẕyīl ʿaḳabinde[12]

---

1 *Senin misk kokulu kalemin bizi hatırladığı gün; iki yüz köle azat etmmiş gibi sevap alır.*
2 diyem: *"diyem ki" olarak yazılmıştır, vezin dolayısıyla metne "diyem" olarak alınmıştır* BD2
3 H 103a, Ö 146a, T 125b, USA 109a: *Başlık* A: -Ö, Vezīr-i Mükerrem Meḥmed Pāşā-zāde Muṣṭafā Beg Ḥaẕretlerine USA
4 saʿādetlü, semāḥatlü, faẕīletlü, reʾfetlü: saʿādetlü, semāḥatlü, faẕīletlü A, Ö, saʿādetlü, semāḥatlü, reʾfetlü USA
5 beg: -A
6 Bircīs ve hem-derece-i: Bircīs hem-derece-i A, ber-celīs ve hem-derece-i USA
7 -enīslerine: -enīsler USA
8 rūḥāniyyeyi icrā-yı: rūḥāniyāne aḥrā Ö
9 -nedīde: -dīde ve A
10 ḳudsiyāna: ḳudsiyān USA
11 nişārı: nişārını USA
12 nāzükterleriyle teẕyīl ʿaḳabinde: nāzükterleri teẕyīl ʿaḳabinde A, nāzükterleriyle teẕyīl ʿaḳībinde Ö, nāzükterleri ile teẕyīl ʿaḳībinde USA

ʿarża-dāşte-i daʿī-i dīrīn budur ki Cenāb-ı Ḥaḳḳ, ḫānedān-ı ḳadīm ve[1] dūdmān-ı kerīmüñüzi maʿmūr ve ārāyiş-i ḫānedānuñuz olan birāderān-ı kerīmü'ş-şān ve[2] cenāb-ı fażīlet-nişānuñ vücūd-ı maʿālī-ālūdların āfāṭdan dūr ve żamīrlerin hemvāre mesrūr [A 119b] eyleye! Ve bu daʿī-i ḳadīm ġarīḳ-i niʿam-ı[3] āb u niʿmetüñüz olmaġla peyām-ı ʿāfiyetüñüze[4] güş-güşā-yı intiẓār iken esʿad-ı evḳātda nemīḳa-i enīḳa-i feşāḥat-maḳrūn ve belāġat[T 126a]-meşḥūnlaruñuz[5] tenvīr-i çeşm-i ümmīd ve eyyāmumuzı ʿīd eylemişdür. *Bāḳī eyyām-ı ʿizz ü devlet bād* [6].

187. Ser-nāme-i Merġūbe[7]

Saʿādetlü, mürüvvetlü, mekremetlü efendi ḥażretlerinüñ mecmaʿ-ı erbāb-ı maʿārif ü kemāl olan nādī-i ḥaḳīḳat-perverleri, ṣunūf-ı teḥāyā-yı bī-intihā ile mürāʿāt olınur[8]. Ḫāṭır-ı [N 131a] şerīfleri suʾāli cümleye taḳdīm olınduḳdan[9] ṣoñra ʿarża-dāşt-ı ṣenāverī[10] budur ki Ḥaḳ ʿalīmdür ki āṣār-ı cemīletü'l-iʿtibārlarına teraḳḳīmüz ser-ḥadd-i pāyāna irmiş iken[11] esʿad-ı āvānda mektūb-ı bedīʿ ü'l-üslūbları vārid ve mefhūmı[12] maʿlūm-ı bendegī olduġı gibi esbāb-ı ḥuṣūl-i merāmlarına teşebbüş[13] olındı. *Bāḳī eyyām bād*[14].

188. Vezīr-i Aʿẓam iken Çorlılı Merḥūm ʿAlī Pāşā'ya Olan ʿArżuḥāldür ki Dībācesi Naḳl Olınur[15]

Ḥażret-i ḫallāḳ-ı cihān ve rezzāḳ-ı ins ü[16] cān, cellet ʿaẓametuhu, devletlü,

---

1 ve: -A
2 kerīmü'ş-şān ve: kerīm USA
3 ve bu daʿī-i ḳadīm ġarīḳ-i niʿam-ı: bu daʿī-i ḳadīm ġarīḳ-i A, bu daʿī-i ḳadīm ġarīḳ-i niʿam-ı Ö, ve bu daʿī-i ḳadīm ġarīḳ-i USA
4 ʿāfiyetüñüze: ʿāfiyetüñüz USA
5 ve belāġat-meşḥūnlaruñuz: belāġat-meşḥūnlaruñuz USA, ve belāġat-meşḥūnuñuz vuṣūli Ö
6 *Bāḳī eyyām-ı ʿizz ü devlet bād*: *Bāḳī eyyām-ı devlet ü ʿizzet müterakḳī bād Ö,* USA: *Bâkî, yücelik ve devlet günleri olsun.*
7 H 103b, N 130b, Ö 146a: *Başlık* A: Ṣūret-i Dīger H
8 olınır: olınup Ö
9 suʾāli cümleye taḳdīm olınduḳdan: suʾāli taḳdīminden Ö
10 ṣenāverī: ṣenāver-i ḳadīmleri Ö
11 pāyāna irmiş iken: pāyāna irmişken A, pāyāna irmiş-iken Ö
12 ve mefhūmı: olup mefhūm-ı A
13 teşebbüş: nişīb A
14 *Bāḳī eyyām bād*: -Ö: *Bâkî, günler (güzel) olsun.*
15 N 131a, Ö 167a: *Başlık* A: Vezīr-i Aʿẓam İken Çorlılı Merḥūm ʿAlī Pāşā'ya Olan ʿArżuḥāl Dībācesi Naḳl Olınır N, Ṣadr-ı Aʿẓam Çorlılı ʿAlī Pāşā Ḥażretlerine ʿArżuḥālidür Ö
16 ḥażret-i ḫallāḳ-ı cihān ve rezzāḳ-ı ins ü: ḥażretlerinüñ ḫallāḳ-ı cihān ve rezzāḳ-ı ins A, ḥażret-i ḫallāḳ-ı cihān ve rāzıḳ-ı ins ü Ö

saʿādetlü[1], semāḥatlü, ʿināyetlü, merḥametlü, veliyyü'n-niʿam, ʿaliyyü'l[2]-himem, efendüm, sulṭānum, *dāme maḥfūẓan* [3] ḥażretlerinüñ ẕāt-ı ʿadīmü'l-miṣāl ve[4] vücūd-ı pür-cūd-ı kerīmü'l-ḫıṣāllerin peyveste-i ārāyiş-i ṣadāret-i ʿuẓmā ve[5] pīrāye-i visāde-i vekālet-i kübrā idüp sāye-i saʿādet-meʾābların ḥavza-i memālik-i İslām üzre mümtedd[6] ü müʾeyyed ve mebānī-i ʿömr ü devletlerin müstaḥkem ü müşeyyed eyleye, āmīn, [N 131b] *bi-ḥurmeti eşrefi'l-murselīn*[7]. ʿArż-ı ḥāl-i [A 120a] ʿabd-i kühen-sāl-i bī-mecāl budur ki bundan aḳdem bu dāʿī-i nā-tüvān[8] ḥaḳḳında bāb-ı ʿināyet ü iḥsānları güşāde ve muṭālebe-i muḥaṣṣılīnden āzāde[9] buyurılmaġla duʿā-yı ʿömr ü devletleri żamīme-i evrād ḳılınmışdur[10]. Lākin tevḳīr-i ḫazāʾin-i[11] beytü'l-māl ḫuṣūṣında olan himmet-i memdūḥa-i ʿulyālarından nāşī yā māl-i ḳadīmiyle ḳabūl ve[12] yāḫūd ḳaṣr-ı yed içün irsāl-i berāt ḫuṣūṣında.

189. Bu daḫı Müşārün İleyh Çorlılı ʿAlī Pāşā'ya Mālikāne Ḫuṣūṣı içün ʿArżuḥālidür[13]

Ḥażret-i Ḫālıḳ-ı bī-çūn cellet ḳudretuhu; saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü, semāḥatlü veliyyü'n-niʿam efendüm sulṭānum ḥażretlerinüñ medār-ı emn ü āmān olan vücūd-ı ʿadīmü'n-naẓīrlerin ṣadr-ı saʿādetde maṣūn u meʾmūn ve düşmen-i bed-ḫᵛāhların maḳhūr u ser-nigūn eyleye, āmīn! Ġalebe-i merḥamet ü inṣāflarından nāşī bu ʿabd-i bī-dermān-ı nā-tüvānları ḥaḳḳında ebvāb-ı şefḳat ü ʿināyetleri güşāde buyurılup muḳāṭaʿa-i taḥmīş ḫuṣūṣında muḥaṣṣıllaruñ muṭālebe-i lā-yuṭāḳlarından beşāret-i ḫalāṣumuzı mutażammın iḥsān buyurılan fermān-ı ʿālī-şān ʿaynı ile ḥüccet-i ʿıtḳ menzilesinde bu pīr-i nā-tüvān duʿācuñuzı nāʾil-i ḥayāt-ı cedīd idüp ʿalima'llāh evlād ü ʿiyālümüz ile bükāʾ-i sürūr ile baḳıyye-i ʿömrümüz mürüvvetlü, merḥametlü sulṭānumuñ duʿā-yı ʿömr ü devletlerine vaḳf olınmışdur. Mürüvvet ism-i şerifüñüze maḫṣūṣ olduġı kelām-ı meşhū-

1 devletlü, saʿādetlü: devletlü A, saʿādetlü Ö
2 ʿaliyyü'l: seniyyü'l Ö
3 *(Allah) onu korusun.*
4 ve: -A
5 ve: -A
6 mümtedd: memdūd Ö
7 *Resullerin en şereflisinin hürmetine…*
8 nā-tüvān: nā-tüvānī A, USA
9 güşāde ve muṭālebe-i muḥaṣṣılīnden āzāde: güşād muṭālebe-i muḥaṣṣılīnden āzād Ö
10 ḳılınmışdur: ḳılınmışdı A
11 tevḳīr-i ḫazāʾin-i: tevḳīr-i ḫazīn-i A
12 ve: -Ö
13 *Metin*: USA 35b

ruñ mefhūmuñ icrā buyurdıñuz. Cenāb-ı Ḥaḳ, devletlü sulṭānumı daḫı viḳāye-i Rabbānīsinde mekāyid-i bed-ḫᵛāhdan maṣūn eyleye, āmīn. İḥsān buyurılan emr-i cihān-muṭāʿda muḳāṭaʿa-i taḥmīş baʿde'l-yevm, yā māl-i ḳadīmiyle ḳabūl yāḫūd ḳaṣr-ı yed içün berātumuz irsāl olınmaḳ fermān olınmaġın imtişālen li'l-emri'l-ʿālī, ḥālen berātumuz irsāl olınmışdur. Eger ḳadīmiyle ḳabūl ider bulınur ise Allāh mübārek eyleye. Lākin ṭālib bulınmayup muḥaṣṣıllar ʿuhdesinde ḳalmaḳ iḳtiżā ider ise ol bābda daḫı emr ü fermān devletlü sulṭānumuñdur. ʿAlima'llāh, māl-i ḳadīmī degül māl-i ḳarār-dādesi olan beş biñ ġurūş tamāmen istīfā olınamaduġı Ḫudā'ya ʿıyān ve ʿāmmenüñ maʿlūmıdur. Ancaḳ eslāf-ı kirāmuñuz eyyāmından berü bu faḳīr duʿācuñuzuñ köhne esbābına cereyān idegelen mā'-i nā-çīzüñ reşeḥāt-ı cüz'iyyesiyle terṭīb-i şifāh iden birḳaç nā-murād ve iḫtiyār ve emekdār ḳuluñuz ḫuşk-leb ḳalacaḳlarından ġayrı muḥaṣṣıllaruñ nehr-i ʿamīḳine daḫı çendān imdād-ı tefāvüti olmayacaġı merḥametlü, şefḳatlü sulṭānumuñ muḥāṭ-ı ʿilm-i daḳīḳa-şināsları olduḳdan ṣoñra ol bābda emr ü fermān devletlü efendimüñdür.

190. (Başlıksız)[1]

Saʿādetlü, mekremetlü, meymenetlü nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum ʿazīz ü muḥterem efendi oġlum ḥażretlerinüñ nādī-i rūḥānī-niẓām ve pīşgāh-ı saʿādet-ittisāmlarına tekellüfāt-ı ʿādiye ve taʿbīrāt-ı resmiyyeden ʿārī iḫlāṣ ü iḫtişāṣla daʿavāt-ı serīʿ ü't-te'şīr ve taḥiyyāt-ı bedīʿ ü't-taʿbīr niṣārı ḫilālinde ʿarża-dāşt-ı dāʿī-i nāzükterleri budur ki *bāḳī eyyām-ı saʿādet medīd bād, bi-rabbi'l-ʿibād*[2].

191. Nādī Aḥmed Efendi Ḥażretlerine Berāy-ı Teşekkür Duʿā-nāmesidür[3]

Saʿādetlü, semāḥatlü, ḥaḳīḳatlü, ṣadāḳatlü ġayret-keş-i ṣādıḳāne ve dest-gīr-i ġā'ibāne, benüm ʿizzetlü ʿazīzüm ve[4] muḥteremüm, efendüm, sulṭānum[5] ḥażretlerinüñ[6] hem-rütbe-i dārü'l-inşā-yı Bircīs ve hem-derece-i debīristān-ı ʿUṭārid[-i aḥkām]-nüvīs olan nādī-i eʿālī-enīs ve ahālī-celīslerine[7] ḥadd-i muʿtādı müteʿaddī tekrīmāt-ı mesrūrāne ve resm-i maʿhūdı mütecāviz taʿẓīmāt-ı teşekkürāne ile te-

1 *Metin*: HK 49a, MK2 90b
2 *Bâkî, saadet günleri uzun olsun. Kulların rabbi(nin yardımı) ile...*
3 H 103b, Ö 167b, T 126a, USA 109b: *Başlık* H: -A, -Ö
4 ġā'ibāne, benüm ʿizzetlü ʿazīzüm ve: ġā'ibāne, ʿizzetlü ʿazīzüm A, ġā'ibānem, ʿazīz ü Ö, ġā'ibāne, benüm ʿazīz USA
5 muḥteremüm, efendüm, sulṭānum: muḥterem sulṭānum efendi Ö
6 ḥażretlerinüñ: ḥażretlerinüñ nādī-i rūḥānī-niẓām ve saʿādet-ittisāmlarına Ö
7 hem-rütbe-i dārü'l-inşā-yı … olan nādī-i ʿālī-enīs ve ahālī-celīslerine: -Ö

bḫīr-i meşāmm-ı rūḥāniyāna aḥrā[1] ʿabīr-i kes-ne-dīde ve tezyīn-i ʿamāʾim-i ḳudsiyāna sezā ezhār-ı taḥiyyāt-ı kes-ne-çīde[2] nişārı ʿaḳabinde ʿarża-dāşte-i[3] dāʿī-i kerem-dīdeleri budur[4] ki Ḥażret-i Īzed-i bī-zevāl, vücūd-ı bī-hemtāñuzı[5] viḳāye-i Rabbānīsinde maṣūn eyleye. İḳtiżā-yı cevāhir-i aṣālet ve lāzıme-i seciyye-i[6] ġayret ü şefḳatüñüz üzre mücerred eşer-i terbiyye-i ʿaliyye ve şemere-i ḥimāye-i seniyyeñüz olan taḫlīṣ-i muṭālebāt-ı muḥaṣṣılīn ve ḥüccet-i iʿtāḳ-ı dāʿī-i ḥazīn olan[7] fermān-ı sābıḳ-ı ʿināyet-āyīn pāyānında taṣrīḥ buyurılan yā māl-i ḳadīm ile ḳabūl yāḫūd ḳaṣr-ı yed-i taḫyīrine[8] bināʾen bundan aḳdem berāt-ı ḳadīm irsāl olındukdan şoñra ġāʾile-i efkār-ı maʿīşet-i evlād ü[9] ʿıyāl ile gāh elli senelik [T 126b] emekdārcıḳlarumuzı tefrīḳ ve gāh ehl ü[10] ʿıyālümüzi taḫfīf-i taṣavvurātına giriftār[11] ve baʿde'l-yevm, tecerrüd-i küllī ve ʿuzlet-i ḥaḳīḳīye ḳarār üzre ḳalb-i ḥazīn, esīr-i keş-me-keş-i yeʾs ü[12] ümmīd iken nā-gāh merāḥim-i ʿaliyye-i āṣafāneden [A 120b] ʿizzetlü silaḥdār aġa oġlumuz, īṣāl-i berāt-ı cedīd ile libās-ı ümmīdümüzi[13] tecdīd itmegin nāʾil-i sürūr-ı ʿīd olup eşk-i ḫūn-ālūd-ı duʿā mezraʿa-i[14] ʿömr ü devletlerine icrā olınmışdur, bāḳī[15].

192. Ser-nāme[16]

ʿİzzetlü, saʿādetlü, mekremetlü oġlum, cānum, ʿazīzüm efendi ḥażretlerinüñ hem-sirişt-i çemenzār-ı encümen-i bihişt olan nādī-i rūḥānī-niẓāmlarına inciẓāb-ı tāmm u iḥtirām ile daʿavāt-ı meʾṣūre ve taḥiyyāt-ı mekṣūre nişārı lāzıme-i pursiş-i ḫāṭır-ı ṣıdḳ-müʾeṣṣirleri tetmīm siyāḳında ber-dāşte-i peder-i vālālarıdur ki

1 rūḥāniyāna aḥrā: rūḥāniyāna ecri H, rūḥāniyān ecri USA
2 ve tezyīn-i ʿamāʾim-i ḳudsiyāna sezā ezhār-ı taḥiyyāt-ı kes-neçīde: -A, -USA
3 ʿaḳabinde ʿarża-dāşte-i: ḫilālinde ʿarża-dāşt-ı Ö
4 kerem-dīdeleri budur: kerem-dīdeleridür USA
5 bī-hemtāñuzı: bī-hemālüñüzi A
6 ve lāzıme-i seciyye-i: ve lāzıme-i seciyyet-i USA
7 taḫlīṣ-i muṭālebāt-ı muḥaṣṣılīn ve ḥüccet-i iʿtāḳ-ı dāʿī-i ḥazīn olan: taḫlīṣ-i muṭālebāt-ı muḫlişīn … ḥazīn olan A, -USA
8 taḫyīrine: taḥrīrine A, Ö
9 ü: -USA
10 ü: -A, -USA
11 giriftār: -USA
12 esīr-i keş-me-keş-i yeʾs ü: keş-me-keş-i yeʾs ü A, keş-me-keş-i yeʾs USA
13 ümmīdümüzi: ümmīdümüz USA
14 eşk-i ḫūn-ālūd-ı duʿā mezraʿa-i: eşk-i ḫūn-ālūd-ı duʿā-yı mezraʿa-i A, eşk-i ḫod ālūd-ı duʿā-i mezraʿa-i Ö, eşk-i ḫūn-ālūde-i duʿā-yı USA
15 olınmışdur, bāḳī: olınmışdur Ö
16 Ö 168a, MH1 66a: *Başlık* MH1: -Ö

bundan esbaḳ ālūd olduġumuz ālām-ı perīşānī ve baʿdehu iḥsān-ı āṣafī ile nāʾil olduġumuz sürūr u şādmānī cenāb-ı şerīfe daḫı baʿż-ı mertebe taʿbīrāt-ı tāze ve taḳrīrāt-ı nev-āġāze ile taḥrīr taṣmīm olınmış idi[1].

193. ʿAlī Pāşā Kātibi Refīʿā Çelebi'ye Nüviştedür[2]

ʿİzzetlü, ḥāḳīḳatlü[3], maʿrifetlü oġlum, cānum Refīʿā-yı refīʿü'l-ḳadr efendi[4] ḥażretlerinüñ nādī-i ḥaḳāyıḳ-rüsūm-ı maʿārif-lüzūmları ṣavbına melābis-i taʿbīrāt-ı işṭiyāḳ ile cilveger olup[5] ve ḳavālib-i kelimāt-ı ārzūmend ile rūḥ-perver āşūb-engīz-i mecālis-i rūḥāniyān ve daġdaġa-baḫş-ı mecāmiʿ-i ḳudsiyān olmaġa şāyān, şevāhid-i mihr-ruḫsār-ı[6] daʿavāt ve ġavānī-i gül-çehre-i taḥiyyāt īşāli[7], ʿilāve-i pursiş-i ḫāṭır-ı nāzükterleri [N 132a] ile tetmīm-i ḫitāmında inhā-kerde-i pederī budur ki cenābuñuz bilād-ı baʿīdede bulınmaġla ṭaraf-ı muḫlişī[8] bu mertebe ferāmūş olınduġına yine cenābuñuza olan ʿalāḳa-i ḳadīmemüz ṭarafuñuzdan ʿöẕr-ḫᵛāhlıġa vekālet itmededür. Seciyye-i ṣādıḳāneñüz ile [T 127a] muʿāmele-i müteġāfilāneñüz[9] beynini tevfīḳ itmek egerçi ḫaylīce müteʿassir maʿnādur, ammā bu meşġāle taḳrībiyle cenābuñuzı ferāmūş itmege[10] sebeb olduġundan nāşī yine vāḳiʿ olan muʿāmelāt-ı teġāfül-güneñüzden memnūn olmadayuz. Bi-ḥamdi'llāh[11], āmed-şüd-i ḳavāfil münḳāṭıʿ olmayacaḳ diyāra[12] geldiñüz. Bundan ṣoñra inḳiṭāʿ-ı resāʾil-i muvālāt-engīz tecvīz-kerde-i ḫāṭır-ı[13] ḫulūṣ-endīşüñüz olmayacaġı imżā-kerde-i berāʿa-i yaḳīnümdür. Ḥattā, ibtidā vārid olan[14] kārbān ile nemīḳa-i ḫulūṣumuzuñ[15] ẓuhūrı, nigāşte-i cerīde-i intiẓār-ı taḫayyülümdür[16]. Be-

---

1 olınmış idi: olınmış-ıdı Ö
2 H 104a, N 131b, Ö 146b, T 126b, USA 110a: *Başlık* A: ʿAlī Pāşā Dīvān Efendisi Refīʿā Çelebiye Taḥrīrdür USA, ʿAlī Pāşā Kātibi Refīʿā Çelebi'ye Nüvişte N
3 ḥāḳīḳatlü: -A, -USA
4 efendi: -A, -USA
5 olup: -A, -Ö, -USA
6 olmaġa şāyān, şevāhid-i mihr-ruḫsār-ı: olmaġla şāyān, şevāhid-i mihr-ruḫsār-ı A, olmaġa şāyān, şevāhid-i mihr-ruḫsāre-i USA
7 īşāli: īşāl-i USA
8 muḫlişi: muḫliş A
9 müteġāfilāneñüz: müteġāfilāne A
10 itmege: itmemege A, USA
11 *bi-ḥamdi'llāh: el-ḥamdu li'llāhi* A
12 münḳāṭıʿ olmayacaḳ diyāra: nā-münḳāṭıʿ olacaḳ diyāra A, Ö
13 ḫāṭır-ı: -Ö
14 olan: olacaḳ A, Ö
15 ḫulūṣumuzuñ: ḫulūṣuñuzuñ Ö, USA
16 taḫayyülümdür: taʿlīmdür A

nüm, cānum, ḫıṭṭā-pīrāy muḥāfıẓ-ı Şehbā, vezīr-i [A 121a] kerīmü'ş-şān, āṣaf-ı ḫātem-nişān, devletlü, saᶜādetlü, ᶜināyetlü[1], pāşā-yı bülend-ᶜunvān ḥāżretlerinüñ[2] baᶜż-ı ḫidemātıyla silaḥdārları [N 133b] aġa oġlumuzuñ ol ṭarafa ᶜazīmetleri vuḳūᶜı[3] taḥrīr-i meveddet-nāmeye vesīle-i furṣat bilüp[4] ancaḳ ᶜadem-i müsāᶜa-de-i vaḳt ber-vech-i tafṣīl taḥrīre[5] ṣūret-nümā-yı imkān olmamaġla[6] bu varaḳa-i muḫtaṣara ile bu defᶜa żarūrī iktifā olınmış idi[7]. Ḥattā, saᶜādetlü, devletlü[8] vezīr-i ᶜālī-şān ᶜAlī Pāşā-yı kār-dān ḥażretlerinüñ ḫāk-i ᶜizzetlerine[9] daḫı bir duᶜā-nāme[10] taḥrīri, taşmīm-kerde-i ṣıdḳ-endīşüm iken tengī-i meydān-ı müddet[11] ruḫṣat-dā-de-i taḥrīr olmamaġla ġāʾibāne ḫıdmet-i duᶜālarıyla ḳanāᶜat iḫtiyār olınup [T 127b] ᶜarż-ı duᶜā-yı ṣādıḳāneye cenābuñuz tevkīl olınmışdur[12]. Tehniyye-i velā-detinde[13] bulınduġuñuz nūr-ı dīde-i ciger-pāremüz[14] Ebü'l-ḫayr, cenāb-ı şerīfe ġāʾibāne kemāl-i işti yāḳ ile duᶜālar iderler. Müstaġraḳ-ı envāᶜ-ı[15] luṭf u iḥsānı ol-duġumuz *merḥūmun ve maġfūrun leh*[16] Bāḳī Pāşā'nuñ Cenāb-ı Ḥaḳ, ḫᵛābgāhın ravża-i[17] bihişt eyleye, anlar cānibinden Ebü'l-ḫayr'uñ tehniyye-i velādeti içün getürdügüñüz hediyye-i[18] girān-ḳadri istimāᶜ itmekle yine hediyyeñüzi[19] ümīdvār olmışlardur. [N 133a] Cenābuñuz aᶜlemdür, ġaraż anlaruñ ṭamaᶜ-ı ṭıflānesini[20] beyāndur, bāḳī[21].

---

1 saᶜādetlü, ᶜināyetlü: saᶜādetlü A, Ö, -USA
2 ḥāżretlerinüñ: -A, -USA
3 vuḳūᶜı: vuḳūᶜın Ö
4 bilüp: bulup A
5 taḥrīre: taḥrīr A
6 olmamaġla: olmamaġın Ö
7 olınmış idi: olınmış-ıdı Ö, olınmışdı USA
8 saᶜādetlü, devletlü: devletlü, saᶜādetlü Ö, devletlü USA
9 ḫāk-i ᶜizzetlerine: ḫāk-ᶜizzetlerine A, Ö, USA
10 bir duᶜā-nāme: nāme USA
11 müddet: meveddet Ö
12 cenābuñuz tevkīl olınmışdur: cenābuñuzı tevkīl eylemişüzdür Ö
13 tehniyye-i velādetinde: tehniyye-i A
14 dīde-i ciger-pāremüz: dīdemüz Ö, USA
15 envāᶜ-ı: -A
16 *merḥūmun ve maġfūrun leh*: merḥūmun USA: *Ona rahmet ve mağfiret olsun…*
17 ḫᵛābgāhın ravża-i: ḫᵛābgāhın Ö
18 velādeti içün getürdügüñüz hediyye-i: velādeti içün gönderdüġüñüz hedāyā-yı Ö
19 hediyyeñüzi: hediyyeñüz A, Ö
20 anlaruñ ṭamaᶜ-ı ṭıflānesini: anlaruñ ṭamaᶜ-ı ṭıflānesi A, USA
21 bāḳī: -A, -Ö

194. Dürrī Efendi'ye Maḥabbet-nāmesidür[1]

Saʿādetlü, ḥaḳīḳatlü, mekremetlü, nūr-ı bāṣıra-i mübāhātüm, oġlum, ʿazīzüm, cānum[2] efendi ḥażretlerinüñ naẓīre-i evvelīn-i **Şeh-nāme**-i[3] ʿirfān, yaʿnī numūne-i cemʿiyyetgāh-ı ʿUnṣurī vü Ferruḫī vü ʿAscedī vü Firdevsī-i Zamān olan nişīmen-i maʿārif-ʿunvānlarına envāʿ-ı tekrīmāt-ı müştāḳāne ve aḳsām-ı taʿẓīmāt-ı münceẓibāne ile ārāyiş-i ṣafḥa-i icābet[4] olmaġa şāyān manẓūme-i daʿavāt-ı mütenāsıḳa ve zebān-ı[5] süḫan-şināsān-ı [A 121b] semāvāt-ı dirāyet[6] olmaġa çesbān taḥiyyāt-ı mütevāfiḳa ihdāsı lāzıme-i pursiş-i żamīr-i tābnākları ile[7] tetmīm ʿaḳībinde inhā-kerde-i peder-i vālā-perverleri budur[8] ki benüm saʿādetlü, mekremetlü oġlum, cānum bir müddetden berü āmed-şüd-i müfāvażāta[9] inḳıṭāʿ ʿārıż [T 128a] olduġı-çün[10] bu pederüñüz ṭarafına teveccüh idecek ʿitābuñ bir miḳdārı daḫı cenāb-ı şerīf ṭarafına teveccüh idecegi[11] yine mīzān-ı inṣāfuñuza iḥāle olınur[12]. Ḫuṣūṣan bizüm ṭarafumuzda olan envāʿ-ı ʿillet-i[13] [N 133b] pīrāne ve teʿāruż-ı bī-dimāġāne nevʿan vesīle-i iʿtiẕār olınur[14], ammā bi-ḥamdi'llāh, cenāb-ı şerīf cānibinde ḳuvvet-i ṭabīʿat[15] ve şevḳ-i şebāb ber-ḳarār iken bilmem cenābuñuza ne gūne ve[16] ne maḳūle girīve-i iʿtiẕāra[17] ilticā buyurırsız. Devlet-i ʿAliyye

---

1 H 105a, N 133a, Ö 147b, T 127b, USA 111a: *Başlık* A: Dürrī Efendi Cānibine Maḥabbet-nāme-i Belāġat-i ʿAllāmesidür USA, Dürrī Efendi'ye Maḥabbet-nāmesidür Ö

2 nūr-ı bāṣıra-i mübāhātum, oġlum, ʿazīzüm, cānum: pertev-i bāṣıra-i mübāhātum, oġlum, ʿazīzüm, cānum Ö, -USA

3 naẓīre-i evvelīn-i Şeh-nāme-i: naẓara-i evvelīn-i meclis-i şāhāne-i A, naẓīre-i evvelīn-i meclis-i şāhāne-i USA

4 icābet: işābet A

5 zebān-ı: zebān-zed-i Ö

6 dirāyet: dārāt A

7 tābnākları ile: tābnāklarıyla Ö

8 vālā-perverleri budur: dilā-perverleri budur Ö, vālā-perverleridür USA

9 müfāvażāta: müfāvażā-i USA

10 olduġı-çün: olmaġın Ö

11 idecek ʿitābuñ bir miḳdārı daḫı cenāb-ı şerīf ṭarafına teveccüh idecegi: idecek ʿunnāb, bir miḳdārı daḫı cenāb-ı şerīf ṭarafına teveccüh idecegi A, idecek ʿitābuñ bir miḳdārı daḫı cenāb-ı şerīf ṭarafına teveccüh idecegi Ö, idecegi USA

12 olınır: olınup USA

13 envāʿ-ı ʿillet-i: envāʿ-ı ʿilāc-ı Ö

14 olınır: olur USA, olup Ö

15 şerīf cānibinde ḳuvvet-i ṭabīʿat: şerīf cānibinden ḳuvvet-i ṭabīʿat Ö, şerīf cānibinde ḳuvvet USA

16 cenābuñuza ne gūne ve: cenābuñuz A, Ö, USA

17 iʿtiẕāra: iʿtiẕār A

cānibinden mütevārid olan kimesnelerden[1] saʿādetlü Dürrī Efendi oġlumuzuñ mektūbları[2] var mı, diyü istifsāra irsāl itdügümüz ḫuddām bendelerüñüz cevāb-ı yeʾs ile geldükçe anlardan şermsār olmadayuz. Ḫuṣūṣan, cenābuñuzuñ veʿizzetlü Saʿdī Efendi oġlumuzuñ āṣār-ı tāzelerine olan iştiyāḳumuz nev-be-nev müteżāʿif olmadadur. Tāze eṣerlerüñüzden ḥiṣṣedār olmamaġla gāh ü gāh saʿādetlü, devletlü[3], muḥāfıẓ-ı Şehbā, vezīr-i ʿālī-şān pāşānuñ sinī-i zer-dūzları dāʾiresinde[4] olan ḳaṣīde-i nemekīn-i sinī-redīf[5] muṭālaʿası ile kesb-i ẕāʾiḳa-i ḥalāvet ve bu taḳrīb ile cenābuñuzuñ eẕkār-ı cemīlesiyle taḥṣīl-i çāşnī-i maḥabbet[6] itmekle tesliyet-yāb olmadayuz. Hele baʿde'l-yevm, bu[7] mertebe müddet-i teġāfül taṭvīl buyurılmamaḳ [N 134a] meʾmūldür. *Bāḳī, sermā-yı ekdār pāy-guẕār*[8] *bād*. [T 128b]

195. Ser-nāme-i Merġūbedür[9]

Saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü[10], nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum[11], efendi oġlum ḥażretlerinüñ eşref-i mecālis-i [A 122a] iḳbāl ve erfaʿ-ı mevāḳiʿ-i iclāl olan dīvān-ḫāne-i refīʿü'l-esās-ı maʿālī-niẓāmlarına aḥrā[12] ḳavāʿid-i taʿẓīmāt-ı şāmile ve levāzım-ı tekrīmāt-ı kāmile ile hediyye-i encümen-i ḳudsiyān olmaġa muvāfıḳ gül-deste-i daʿavāt-ı icābet-peyvend ve dest-āvīz-i ḫalvetkede-i rūḥāniyān olmaġa lāyıḳ şemmāme-i taḥiyyāt-ı kerrūbī-pesend niṣārı ẕeylinde ʿarża[13]-dāşte-i dāʿī-i kühen-sālleri budur ki benüm saʿādetlü, devletlü zehre-i[14] riyāż-ı mübāhātum, efendi oġlum, sulṭānum[15] ḥażretleri! Cenāb-ı niẓām-baḫş-ı dāʾire-i kāʾināt celle şānuhu

---

1 kimesnelerden: -A
2 mektūbları: mektūbı Ö
3 tāze eṣerlerüñüzden … saʿādetlü devletlü: tāze eṣerlerüñüzden ḥiṣṣedār olmamaġla gāh gāh saʿādetlü devletlü Ö
4 zer-dūzları dāʾiresinde: zer-dūzları dāʾiresinden A
5 nemekīn-i sinī-redīf: temkīn sinī-redīf USA, nemekīn ruʾyet Ö
6 maḥabbet: ṣoḥbet Ö, USA
7 -yevm, bu: -yevm yevm A
8 *sermā-yı ekdār pāy-guẕār*: *sermā-yı ekdār* A, *ser-māye-i ekdār pāy-guẕār* USA: *Bâkî, keder soğukları geçsin.*
9 Ö 148b, T 128b, USA 111b: *Başlık* A: -Ö, -T, -USA
10 saʿādetlü, semāḥatlü, ʿināyetlü: saʿādetlü, semāḥatlü Ö, saʿādetlü, ʿināyetlü USA
11 nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum: -USA
12 aḥrā: icrā USA
13 kerrūbī-pesend niṣārı ẕeylinde ʿarża: -gerd-i bī-pesende niṣār ẕeylinde ʿarża A, kerrūbī-pesend niṣār ẕeylinde ʿarż USA
14 saʿādetlü, devletlü zehre-i: saʿādetlü zehre-i USA
15 sulṭānum: -USA

ḥażretleri vücūd-ı mekārim-ālūduñuzı[1] mesned-i rifʿatde ḳāʾim ve ḥall-i ʿuḳde-i cerīde-i iḳbāle[2] müdāvim idüp ḳalem-i mükerremüñüzi[3] hemvāre merhem-baḫş-ı sīne-i ʿarż-ı ḥāl-i[4] ḥācetmendān ve imżā-yı ʿināyet-fermānuñuzı[5] peyveste ḳuvvetü'ẕ-ẓahr-ı berāt-ı fermān olmaḳ merkezinden zāʾil eylemeye. Āvāze-i maḥāsin-i evṣāf u maʿānī-i[6] aḫlāḳuñuz sāmiʿa-i āfāḳı leb-rīz itmegin ġāʾibāne duʿā-yı ʿömr ü devletüñüz farīża-ı gerden-i evḳāt ḳılınmışdur. Birāder-i[7] sütūde-güherüñüz, saʿādetlü aġa oġlumuz bu ṭarafa teşrīf eyledügi günden berü[8] bir mertebe kesb-i ʿalāḳa-i [T 129a] ülfet ü ittiḥād olınmışdur ki beyānı[9] ḥavṣala-i taʿbīrden ḫāricdür. Bu peder-i şenāver, fi'l-aṣl[10], ḫāk-i İstanbul'a dil-beste olduġumdan ġayrı aġa oġlumuz gibi vücūd-ı melek-ḫıṣāl böyle diyār-ı bāʿīdede ele girüp ḫuṣūṣan evāʾilde[11] gördügümüz ṣoḥbetlerüñ ekşerinden ḫaberdār ve me'luf olduġumuz aḥbāb-ı güẕeştenüñ aḥvālleri ile āşinā olmalarıyla ḫāṭır-ı meksūra[12] żamm-ı sürūr itmekden ḫālī degüllerdür. Ümīddür ki bu dil-beste-i ġāʾibānelerin endāḫte-i kīse-i nisyān itmeyüp reşḥa-i ḫāme-i kerīmānelerin neşrinden[13] ḥiṣṣe-yāb buyura, bāḳī luṭf u kerem sulṭānumuñdur[14]. [A 122b]

196. Ser-nāme-i Dīgerān[15]

Ḥaḳīḳatlü, maḥabbetlü, ṣadāḳatlü, meveddetlü[16], hem-zānū-yı encümen-i maḥabbetüm[17] ve hem-pehlū-yı liḥāfe-i ülfetüm[18], cānumdan ʿazīzüm ve ḥayā-

---

1 -ālūduñuzı: -ālūdeñüzi A
2 ʿuḳde-i cerīde-i iḳbāle: ʿaḳd-i cerīde-i iḳbāle Ö
3 mükerremüñüzi: mekremetüñüzi Ö
4 ʿarż-ı ḥāl-i: -A
5 -fermānuñuzı: -fermāñuzı Ö
6 u maʿānī-i: u maʿālī-i Ö, maʿānī-i USA
7 ḳılınmışdurbirāder-i: ḳılınmış-ıdı birāder-i Ö, ḳılınmışdı ber-āver-i USA
8 berü: beri A, USA
9 olınmışdur ki beyānı: olınmışdur ki beyān-ı A, olmışdur ki binā-yı USA
10 fi'l-aṣl: -A, -USA
11 evāʾilde: āvānuñda A
12 meksūra: meksūr A
13 kerīmānelerin neşrinden: kerīmānelerinden Ö, USA
14 buyura, bāḳī luṭf u kerem sulṭānumuñdur: buyuralar, bāḳī luṭf u kerem cenāblarınuñdur Ö, buyuralar USA
15 H 105b, Ö 149a, T 129a, USA 112b: *Başlık* A: Ṣūret-i Āḫer-i Merġūb H, -Ö, -T, -USA
16 ḥaḳīḳatlü, maḥabbetlü, ṣadāḳatlü, meveddetlü: ḥaḳīḳatlü, ṣadāḳatlü, meveddetlü Ö
17 maḥabbetüm: maḥabbetüm ve himmetlü A
18 hem-pehlū-yı liḥāfe-i ülfetüm: hem-pehlū-yı liḥāfe-i A

tumdan leẓīẓüm efendüm[1] ḥażretlerinüñ sīne-i ḫūbāndan münevver ve[2] ruḫsāre-i meh-rūyāndan[3] nāzükter olan meclis-i dil-ārālarına miyāne-i dü-ʿaşḳ-bāzda mürtebiṭ sūz u güdāzdan[4] efzūn ġaleyān-ı nāʾire-i şevḳ ile ḫırmen-i[5] duʿā-yı firḳat-ālūd ve dāmen-i sirişk-i ṣenā-yı[6] ḫūn-ālūd nişārından ṣoñra āyīne-i İskenderīden muṣaffā olan ḫāṭır-ı şerīfleri suʾāli[7] ḥavāle-i lisān-ı nigāh ḳılınur[8]. [T 129b] Hemvāre, mānende-i dil-berān-ı vuṣlat-dāde āġūş-ı selāmetde āsūde[9] ve zānū-yı ʿāfiyetde ġunūde[10] olasız. İḳtīżā-yı āmīziş-i nihānī-i[11] ezelī ve pīçiş-i pinhānī-i ḳadīmī üzre bu zehr-āb-ḫorde-i firḳatleri ve ḫumār-keşīde-i bezm-i ülfetlerinüñ pursiş-i ḥāl-i derūnına āmed-şüd-i sefīr-i ḫayāl der-kār buyurılur ise bi-ḥamdi'llāhi teʿālā[12], gülbün-i beden nihāl-i bihişt gibi sīr-āb-ı çeşme-i zindegānī vü ʿāfiyet ve ḳāmet-i[13] Ṭūbā-ḫırāmumuz cilveger-i[14] ṣaḥn-ı kām-rānī vü[15] selāmetdür. Ammā, cenāb-ı leṭāfet-meʾābuñuz gibi bir yār-ı ġam-ḫvār ve ṣıddīḳ-i ʿişve-kāruñ ālūde-i ḫumār-ı[16] firāḳı olduġumuzdan nāşī sāḥa-i ḫāṭırumuz, ruḫsāre-i ḫaṭṭ-āverde gibi ġubār-ı endūhdan sāde ve āyīne-i żamīrümüz, gerd-i[17] ekdārdan āzāde olduġı cenābuñuzuñ daḫı mirʾāt-ı aḥvāllerine ḥavāle olınmışdur. Şebān-rūz, sefīne-i[18] dil-i bī-ḳarārumuz, bāzīçe-i emvāc-ı ıżṭırāb ve gūşt[19]-pāre-i ḳalb-i ḥazīnümüz āteş-i firāḳda mānend-i[20] kebāb vaḳf-ı inḳılāb iken bir vaḳt-i ṣafā-güster ve bir[21] dem-i ẕevḳ-perverde dest-i berīd-i ʿināyetleri[22] ser-ā-pā nüsḫa-i firāḳ ve ḥurūf-be-ḥurūf[23] mecmūʿa-i

1 efendüm: -A, -Ö, -USA
2 ḫūbāndan münevver ve: ḫūbān münevver ve A
3 meh-rūyāndan: mihrbāndan A, mihrübāndan USA
4 -ʿaşḳ-bāzda mürtebiṭ sūz u güdāzdan: -ʿişve-bāzda mürtebiṭ sūz güẕārdan USA
5 ḫırmen-i: ḫırmen ḫırmen-i Ö
6 dāmen-i sirişk-i ṣenā-yı: dāmen-i sirişk-i A, dāmen dāmen-i sirişk-i Ö, USA
7 şerīfleri suʾāli: şerīfüñüzi suʾāl-i A, şerīfleri suʾāline USA
8 ḳılınır: ḳılınırsa Ö
9 āsūde: -A, -USA
10 ġunūde: -A
11 āmīziş-i nihānī-i: āmīzişe nihānī-i A
12 *bi-ḥamdi'llāhi teʿālā*: *el-ḥayy, Allāh teʿālā* A, *bi-ḥamdi'llāh* Ö
13 ve ʿāfiyet ü ḳāmet-i: ve ʿāfiyet ü iḳāmet-i A
14 -ḫırāmumuz cilveger-i: -ḫırāmumuzı cilve-kerde-i A, -ḫırāmumuzı cilveger-i USA
15 vü: -USA
16 ḫumār-ı: ḫumārı USA
17 gerd-i: -A
18 sefīne-i: baḳıyye-i A
19 gūşt-: kesb-i A, gürisne- USA
20 mānend-i: mānendi A
21 bir: -A, -USA
22 dest-i berīd-i ʿināyetleri: dest-i berīd-i ʿināyetle USA, dest-burde-i ʿināyetle Ö
23 ḥurūf-be-ḥurūf: ḥarf-be-ḥarf Ö, USA

[A 123a] iştiyāḳ olan mektūb-ı dil-āşūbuñuz vāṣıl olup ʿaraḳ-ı maḥabbetümüzi cünbişe ve mādde-i ruṭūbetümüzi [T 130a] cūşişe getürüp

(Mıṣraʿ)[1] Añılmaz mı ṣafā-yı vaṣl-ı yār ile geçen demler

(Neşr)[2] mefhūmınca yalıñız dīdeden degül sāʾir aʿżāmuzdan bile seyl-āb-ı ḥasret ü[3] ḥayret fevvārevār rīzān olmışdur. Cenāb-ı Ḥaḳ, telāḳīsin iḥsān eyleye. Bu ber-hem-zede-i firāḳ-ı aḥbāb olan Nābī-i dil-kebāba gāh gāh varaḳçe-i tesliyet-baḫşālarıyla nemek-rīz olmaları mültemesdür[4]. *Bāḳī hemvāre ẕevḳ u ʿişret bād*[5].

197. Meḥmed Emīn Ḥażretlerinüñ Ḥużūrlarına Nüviştedür[6]

Meşfūḳ-ı ṭabʿ-ı edā-şināsları olduġum ʿizzetlü ve rifʿatlü birāder-i ʿazīzüm Meḥmed Emīn Efendi[7] Ḥażretlerinüñ taʿdād-ı ḫaṣāʾil-i ḥamīdelerinden[8] efzūn daʿavāt-ı muḫāleşet-nümūn ihdāsı siyāḳında ṭaraf-ı dāʿīlerinden istīnbā[9] tecvīz buyurılur ise

(Naẓm)[10] **Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün**
İtsün ḳıyās nāmedeki pīç ü tābdan[11]
Āgāh o şūḫ ḥāl-i ġulām kemīneyi[12]

(Neşr)[13] fehvāsı üzre hicrān-ı bī-āmān, bu ḥaḳīr-i nā-tüvāna bir mertebe[14] ẓulm itmededür ki seng şīşeye, āteş penbeye, zāhid bādeye, rustāyī naġmeye bu

---

1 mıṣraʿ: -A, -USA
2 neşr: -A, -USA
3 ḥasret ü: -Ö
4 -rīz olmaları mültemesdür: -rīzānī olmaları mültemesdür A, -rīz-i mültemesdür USA
5 *Bāḳī hemvāre ẕevḳ u ʿişret bād*: *Bāḳī eyyām bād* A, *bāḳī* Ö: *Bâkî, her zaman zevk ve eğlence (çok) olsun.*
6 H 106b, N 134a, Ö 150a, T 130a, USA 113a: *Başlık* A: Aḥbābına Nüvişte N, -Ö, -T, -USA
7 ve rifʿatlü birāder-i ʿazīzüm Meḥmed Emīn Efendi: ve rifʿatlü birāder-i ʿazīzüm Meḥmed Emīn A, rifʿatlü birāder-i ʿazīzüm Meḥmed Emīn Ö, birāder-i ʿazīzüm efendi USA
8 ḥamīdelerinden: ḥamīdelerinde A
9 istīnbā: istīnāf A, USA
10 naẓm: -A, -USA
11 İtsün ḳıyās nāmedeki pīç ü tābdan: İtsün ḳıyās nāmedeki pīç ü tābumdan A, Ö, İtsün ḳıyās nāmede key pīç ü tābdan USA
12 āgāh o şūḫ ḥāl-i ġulām-ı kemīneyi: āgāh o şūḫ ḥāl-i ġulām kimesneyi USA
13 neşr: -A, -USA
14 ḥaḳīr-i nā-tüvāna bir mertebe: faḳīr-i nā-tüvān bir mertebe A, ḥaḳīr-i nā-tüvāna bir mertebe, bir mertebe USA

ẓulmi itmeye ve iştiyāḳ-ı mülāḳāt-ı[1] şerīfüñüz, bir gūnedür ki maḫmūr şerāba, ser-ḫoş kebāba[2], sermā-ḫorde āfıtāba bu gūne ārzūmend[3] olmaya! Niyāzmenddür[4] ki ḥużūr gibi ġaybetde[5] daḫı keyfüñüze riʿāyet eyleye[6]! [T 130b] Bu cānibden iġmāż-ı ʿayn itmeyüp aḥbāba taḥrīr buyurılan mektūblaruñuzda "Fülāna daḫı selāmlar iderüz." dimeden ḫālī olmayasız. *Bi'n-nebiyyi ve ālihi'l-ʿālī*[7] ʿizzetlü Vānī Ḥasan Aġa'ya manẓūm ve menşūr duʿālar ve selāmlar iderüz[8]. Ümīddür ki rütbe-i ḳabūl [N 135b] bula ve faẓīletlü ʿÖmer Efendi'ye[9] [A 123b] taḥḳīḳen ve taḳlīden selāmlar ve duʿālar iderüz[10]. Meʾmūldür ki maʿrūż-ı ḳabūle[11] düşe ve rifʿat-meʾāb ʿAṭṭār Çelebi muḥibbüñüz elfu elfi'd-dāʿī ziyāde duʿāñuza[12] istiḳāmet üzre olup duʿālar ʿarż iderler ve feṣāḥatlü[13] birāderüñüz Muṣṭafā Çelebi'ye ʿaded-i īrāddan efzūn[14] dāʾire-i maṣrafdan bīrūn ʿarż-ı iştiyāḳ iderler[15]. Raḳam-ṭırāz-ı ṣaḥāʾif-i dostī, Kātib ʿAbdu'r-raḥman Efendi muḫlişleri, bī-riyā ve bī-imlā[16] selāmlar iderler ve duʿācuñuz Ḳahveci-zāde[17] Seyyid Muḥammed egerçi telḫ-kāmī-i afyon-ı

---

1 bu ẓulmi itmeye ve iştiyāḳ-ı mülāḳāt-ı: ve iştiyāḳ-ı mülāḳāt-ı A, bu ẓulmi itmeye ve iştiyāḳ-ı Ö

2 şerāba ser-ḫoş kebāba: şerāb ser-ḫoş kebāb A

3 sermā-ḫorde āfıtāba bu gūne ārzūmend: ser-māye-ḫorde āfıtāba ārzūmend A, sermā-ḫorde āfıtāba bu gūne ārzūda Ö, sermā-ḫorde āfıtāba ārzūmend USA

4 niyāzmenddür: niyāzmendüm A, niyāzmendüz Ö

5 gibi ġaybetde: kimi ġaybde A

6 eyleye: ile Ö

7 *Nebi ve onun yüce dostları için…*

8 dimeden ḫālī … Vānī Ḥasan Aġa'ya manẓūm u menşūr duʿālar ve selāmlar iderüz: dimeden ḫālī … Vānī Ḥasan Aġa'ya manẓūr u menşūr duʿālar ve selāmlar iderler A, dimeden ḫālī olmayasız. ʿİzzetlü Vānī Ḥasan Aġa'ya manẓūm u menşūr duʿālar ve selāmlar iderler Ö, dimeden ḫālī olmayasız. ʿİzzetlü Vānī Ḥasan Aġa'ya manẓūm u menşūr duʿālar ve selāmlar iderüz USA

9 ve faẓīletlü ʿÖmer Efendi'ye: ve faẓīletlü ʿÖmer Efendi A, ve ḥaḳīḳatlü ʿÖmer Efendi daḫı Ö, ve ʿÖmer Efendi'ye USA

10 selāmlar ve duʿālar iderüz: selāmlar ve duʿālar iderler A, Ö, selāmlar iderüz USA

11 meʾmūldür ki maʿrūż-ı ḳabūle: meʾmūldür ki maʿrūż-ı ḳabūl A, meʾmūldür ki maʿraż-ı ḳabūle Ö

12 elfu elfu'd-dāʿī ziyāde duʿāñuza: elfu'd-dāʿī ziyāde duʿāñuzda A, ülfetü'd-dāʿī ziyāde duʿāñuza USA

13 duʿālar ʿarż iderler ve feṣāḥatlü: duʿālar ʿarż iderler ve feṣāḥatli A

14 Muṣṭafā Çelebi'ye ʿaded-i īrāddan efzūn: Velī Çelebi ʿaded-i īrāddan efzūn ve Ö, Muṣṭafā'ya ʿaded-i īrāddan efzūn USA

15 maṣrafdan bīrūn ʿarż-ı iştiyāḳ iderler: maṣrūfdan bīrūn ʿarż-ı iştiyāḳ iderler USA

16 muḫlişleri bī-riyā ve bī-imlā: muḫlişüñüzi bī-riyā ve bī-imlā A, efendi bī-riyā ve bī-imlā Ö, -USA

17 iderler ve duʿācuñuz Ḳahveci-zāde: iderler ve duʿācuñuz Ḳahveci-başı A, USA, ider ve duʿācuñuz Ḳahveci Ö

firāḳdan günden güne[1] ḥoḳḳa-i berş-miṣāl ḳalıp tehī itmededürler. Lākin yine[2] meydān-ı maḥabbetde ḳara pehlivānlara duʿāñuz ḫıdmetinde[3] muḳaddem olduġı maḫfī degüldür. Ṣadāḳatlü, Kel Aʿyān ise[4] bir güne duʿāñuza müciddür ki başını[5] ḳaşımaġa eli degmez ve şīrāze-bend-i cerīde-i vidād Ṣaḥāf Seyyid ʿAlī Çelebi[6] daḫı duʿāñuz ḫıdmeti çesbānında olduġuna bināʾen bī-ḥadd selāmlar iderler[7] ve bürīde-gīsū Ṣaçlı-zāde Aḥmed Çelebi ḫulūṣ üzre selāmlar iderler[8]. Hemān Cenāb-ı Ḥaḳ'dan cümle aḥibbā[9] mutażarrıʿdur ki ʿan-ḳarīb muḥaṣṣalü'l-merām-ı [N 135a] mülāḳāt müyesser eyleye. *İnnehu ʿalā-mā yeşāʾu ḳadīrun*[10], *bāḳī ʿizz ü rifʿat dāʾim bād* [11].

198. Bu daḫı Meḥmed Emīn'e Nüviştedür[12]

ʿİzzetlü ve rifʿatlü ve mürüvvetlü[13] birāder-i ʿazīzüm Meḥmed Emīn Çelebi[14] Ḥażretlerinüñ gūşe-i destār-ı iʿtibārlarına ki lemʿa-zen-i ṣafā-yı ṣubḥ-ı ṣādıḳdur, dāmen dāmen[15] gül-i āl-i gülşen-serāy-ı maḥabbet dest-i[16] iʿzāz ile pāşīde ḳılınduḳdan ṣoñra ṭaraf-ı[17] bī-iştibāhları sezā-yı istinṭāḳ buyurılur ise el-ḥamdu li'llāhi teʿālā, henüz ḥücre-nişīn-i bedenüñe cān der-nevā-yı sāmiʿa-pīrā-yı beḳā ile vecd-i[18] ḥāl mülāḥaẓa buyurıla. Benüm birāderüm bu sene-i mübārekde ʿAbdu'l-laṭīf

---

1 firāḳdan günden güne: firāḳından günden güne A, USA
2 itmededürler, lākin yine: itmededür, lākin A, USA, itmededür, lākin yine Ö
3 pehlivānlara duʿāñuz ḫıdmetinde: pehlivānlanup duʿāñuz ḫıdmetinde A, Ö, USA
4 ṣadāḳatlü, Kel Aʿyān ise: ṣadāḳatlü, Kel Aʿyān A, USA
5 duʿāñuza müciddür ki başını: duʿāñuz müciddür ki başı A
6 Ṣaḥḥāf Seyyid ʿAlī Çelebi: Ṣaḥḥāf Seyyid ʿAlī A, Ö, Ṣaḥāʾif Seyyid ʿAlī USA
7 daḫı duʿāñuz ḫıdmeti çesbānında olduġuna bināʾen bī-ḥadd selāmlar iderler: daḫı duʿāñuz ḫıdmeti ḥisābında olduġuna bī-ḥadd selāmlar iderler USA
8 ve bürīde-gīsū Ṣaçlı-zāde Aḥmed Çelebi ḫulūṣ üzre selāmlar iderler: -USA
9 Cenāb-ı Ḥaḳḳ'dan cümle aḥibbā: Ḥażret-i Allāh *subḥānehu ve teʿālā*dan cümle aḥbāb A, Allāh *subḥānehu ve teʿālā*dan cümle aḥibbā Ö, Cenāb-ı Ḥaḳḳ'dan cümle aḥbāb USA
10 *O, her ne dilediyse ona güç yetirendir.*
11 *İnnehu ʿalā-mā yeşāʾu ḳadīrun, bāḳī ʿizz ü rifʿat dāʾim bād*: *İnnehu ʿalā-mā yeşāʾu ḳadīrun, bāḳī* A, Ö, -USA: *İzzet ve yücelik sürekli devamlı olsun.*
12 H 106-1a, Ö 151a: *Başlık* A: -Ö
13 ʿizzetlü ve rifʿatlü ve mürüvvetlü: ʿizzetlü rifʿatlü meveddetlü Ö
14 Çelebi: -Ö
15 lemʿa-zen-i ṣafā-yı ṣubḥ-ı ṣādıḳdur, dāmen dāmen: ṭaʿne-zen-i ṣafā-yı ṣubḥ-ı ṣādıḳdur, dāmen-i A
16 maḥabbet dest-i: maḥabbet ve mest-i A
17 ṭaraf-ı: ṭaraf-ı dāʿī-i Ö
18 -pīrā-yı beḳā ile vecd-i: -serāy-ı beḳā ile vecd ü A

Çelebi ile birḳaç gice būstānda ḳalup her bār aġa ḥażretlerinüñ ve[1] ẕikr-i cemīlüñüz ve ʿaḳībince duʿā-yı ḫayrlaruñuz meẕkūr olurdı. ʿAzīz ḳavunlaruñ ḥalāveti bir mertebe idi ki gūyā[2] [A 124a] Ḫᵛāce[3] Ḥafıẓ Ḳara Oġlanuñ ḥaḳḳında dimişdür.

(Mıṣraʿ)[4] An siyeh-çerde ki şīrīnī-i ʿālem bā ū'st[5]

(Neşr) ve ḳara[6] incīr ise sūre-i ve't-tīn benüm ṣıfatumdur dirken[7] yine cenābuñuz bile olmamaġla būstānuñ ḳavunları Ebū Cehl ḳarpuzı gibi māye-i telḫkāmī-i aḥbāb olmaḳ degül belki neşāṭuñ daḫı mestāne-ḫırāmı Mecnūn'uñ reftārı gibi nemeksüz olduġı[8] bī-iştibāhdur.

199. Tevḳīʿī Süleymān Pāşā Ḥażretlerine Duʿā-nāmedür[9]

Ḥażretlerinüñ sāḥa-i ʿizz ü iḳbāllerine envāʿ-ı taʿẓīmāt-ı ṣādıḳāne ve[10] aḳsām-ı [A 125a] tekrīmāt-ı mütevāżıʿāne[11] [N 136b] ile derece-i ḳabūle mūṣıl olacaḳ daʿavāt-ı serīʿü't-teʾşīr ve ʿālem-i ḳudsīde maḳbūl olacaḳ[12] taḥiyyāt-ı ʿıṭr-peẕīr niṣārı ḫilālinde maʿrūż-ı[13] dāʿī-i nā-güzīrleri[14] budur ki benüm devletlü, saʿādetlü[15] sulṭānum ḥażretleri! Eger bu dāʿī-i dīrīneleri cānibinden idāre-i dīde-i ṭuġrā-yı iltifāt ü[16] istiḫbār buyurılur ise el-ḥamdu li'llāhi[17] teʿālā, henüz beyża-i vücūd-ı

---

1 ḥażretlerinüñ ve: ḥażretlerinüñ A, -Ö
2 ẕikr-i cemīlüñüz ve ʿaḳībince duʿā-yı ḫayrlaruñuz meẕkūr olurdı. ʿAzīz ḳavunlaruñ ḥalāveti bir mertebe idi ki gūyā: -A
3 Ḫᵛāce: cenābuñuz Ḫᵛāce A
4 mıṣraʿ: -A
5 *O kara yağız ki alemin (bütün güzel) tadı ondadır.* (Hâfız)
6 neşr; ve ḳara: ve ḳara A, neşr; vefret-i Ö
7 sūre-i ve't-tīn benüm ṣıfatumdur dirken: sūre-i el-tīn benüm ṣıfatumdur ve bir gün A, sūre-i ve't-tīn benüm ṣıfatumdur dirken Ö
8 nemeksüz olduġı: nemek-siyer olduġı Ö
9 H 107b, N 136a, Ö 152b, T 132a, USA 114b: *Başlık* Ö: Tevfīḳī Süleymān Pāşā Ḥażretlerine Mektūb A
10 ve: -A
11 mütevāżıʿāne: mütevāfıḳa Ö
12 daʿavāt-ı serīʿu't-teʾşīr ve ʿālem-i ḳudsīde maḳbūl olacaḳ: -USA
13 niṣārı ḫilālinde maʿrūż-ı: ṣenāveri ḫilālinde maʿrūż-ı A, niṣārı ḫilālinde USA
14 nā-güzīrleri: nāz-ı güzīrleri A, nā-gürīzleri USA
15 devletlü, saʿādetlü: saʿādetlü, devletlü Ö
16 cānibinden idāre-i dīde-i ṭuġrā-yı iltifāt ü: cānibinden idāre-i ṭuġrā-yı iltifāt ü A, cānibine idāre-i varaḳ-ı ṭuġrā-yı iltifāt Ö
17 el-ḥamdu li'llāhi: bi-ḥamdi'llāh Ö

nejād[1] şikest olmayup ḳafes-i cism-i nizārumuz[2], sābıḳan elif-miṣāl iken ḥālā zülfe[3] gibi ṣūret-nümā-yı lām olup berāt-ı ḥayātumuzda olan suṭūr-ı enfās-ı daʿavāt-ı şehryārīden ṣoñra cenāb-ı saʿādet-nişānuñ maʿānī-i[4] duʿālarına keşīde ḳılınduġı żamīr-i münīrlerine nā-pūşīdedür. Ẕāt-ı kerīmu'ṣ-ṣıfātlarından müşāhede olınan maḥabbet ve ikrām ve iltifātları[5], bir vechile ferāmūş olınmayup şām u seḥer, duʿā-yı ʿömr ü devletleri[6] ve ṣenā-yı bülend-himmetleri vaẓīfe-i evḳātumuz idügi Ḫudā'ya ʿıyāndur. [T 132b] Ḥużūr-ı saʿādete her bār duʿā-nāme irsāliyle reʾs-i şerīflerin[7] taṣdīʿe şerm ü ḥicāb mānīʿ olmaġın mühürdār çelebi oġlumuza taḥrīr itdügümüz mekātībde[8] bu dāʿīñüz [N 137a] ṭarafından ḫāk-pāy-ı saʿādete edā-yı merāsim-i rū-māle tevkīl ve tavṣiye olınduġınuñ ʿarż u iblāġından[9] taḳṣīr itmemek gerekdür[10]. *Bāḳī hemvāre ġarḳ bād* [11].

200. Ser-nāme-i Merġūbe[12]

Saʿādetlü, semāḥatlü, faẓīletlü nūr-ı mehçe-i ibtihācum, ʿazīzüm, efendüm efendi[13] ḥażretlerinüñ maḥzen-i beżāyiʿ-i maḥāmid-i evṣāf ve maṣdar-ı yenābīʿ-i[14] mekārim-i aḫlāḳ olan nādī-i refīʿü'l-ḳadrlarına[15] taʿẓīmāt-ı vāfiye ve tekrīmāt-ı kāfiyeye[16] maḳrūn [A 125b] daʿavāt-ı kāmile ve taḥiyyat-ı şāmile niṣārı żımnında maʿrūż-ı dāʿī-i bī-iḫtiyārları budur ki nemīḳa-resān-ı[17] ṣenāverī Şeyḫ Ḥüseyin

1 nejād: nizār A, Ö
2 ḳafes-i cism-i nizārumuz: nefs-i çeşm-i zārumuz USA
3 zülfe: zülf A
4 maʿānī-i: maʿālī A, USA
5 olınan maḥabbet ü ikrām u iltifātları: olan maḥabbet ü ikrām u iltifāt USA
6 devletleri: devlet Ö
7 şerīflerin: şerīfüñüzin A
8 oġlumuza taḥrīr itdügümüz mekātībde: oġlumuza taḥrīr itdügümüz mekātibde A, oġlumuz taḥrīr itdügümüz mekātibde USA
9 olınduġınuñ ʿarż u iblāġından: olduġunuñ ʿarż-ı iblāġında Ö, olınduġınuñ ʿarż-ı iblāġında USA
10 gerekdür: gerekdürler USA
11 *Bāḳī hemvāre ġarḳ bād*: *bāḳī* USA, -Ö: *Bâkî, her zaman (mutluluğa) gark (olmuş) olsun.*
12 H 108a, Ö 153a, T 132b, USA 115a: *Başlık* A: Ṣūret-i Dīger H, -Ö, Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Meḥmed Efendi Ḥażretlerine Şefāʿat-nāmedür T, Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Efendi Ḥażretlerine Şefāʿat-nāmedür USA
13 Saʿādetlü, semāḥatlü, faẓīletlü nūr-ı meh-çe-i ibtihācum, ʿazīzüm, efendüm efendi: Saʿādetlü, semāḥatlü, faẓīletlü nūr-ı meh-çe-i ibtihācum, ʿazīz ü mükerrem Ö, -USA
14 yenābīʿ-i: beżāʾiʿ-i A
15 -ḳadrlarına: -ḳadīrlerine A
16 kāfiyeye: kāfiye USA
17 żımnında maʿrūż-ı dāʿī-i bī-iḫtiyārları budur ki nemīḳa-resān-ı: żımnda maʿrūż-ı dāʿī-i bī-iḫtiyārları budur ki nemīḳa-i şān-ı A, -USA

dāʿīleri[1], biżāʿe-i āsāyiş-i dāmānın[2] metāʿ-ı emānīsine fedā ve mezāriʿ-i āmālin nehr-i ferāẖ-ı Fırat'ından[3] isḳā idegelmiş dāʿīleri olup ḥālā inḳılāb-ı muḫālif-gūne-i dolāb-ı ḳader iḳtiżāsıyla būstān-ı aḥvāline ʿārıż olan cefāyı[4] terṭīb dāʿiyesiyle maḳsem-i erzāḳ-ı[5] ḥācetmendān olan Devlet-i ʿAliyye ebbedehu'llāhu[6], cānibine teveccüh-i veche ḍarāʿat idüp cenāb-ı saʿādete vesīle-i iktisāb-ı şeref-i vuṣūl olmaḳ edāsıyla[7] bu dāʿīñüzden şefāʿat-cūy olmada ibrāmı ḥadd-i muʿtādı[8] tecāvüz itmegin [T 133a] küstāḫāne taḥrīre ictirā[9] olındı. Ḳısmet-ḫāne-i ezeliyyeden[10] muʿayyen olan ḥiṣṣe-i lāyıḳasınuñ ẓuhūrı, cerīde-i taḳdīrde miftāḥ-ı nefes-i şerīfüñüze mevḳūf[11] maʿnā ise müsāʿade ile muṣāb olacaġuñuz[12] daḫı muḥaḳḳaḳ idügi mirʿāt-ı[13] żamīr-i ḥaḳīḳat-şināsuñuza nā-pūşīdedür. Ol bābda luṭf u kerem cenāb-ı kerīmü'ş-şānuñdur[14].

201. ʿAbdü'l-bāḳī Pāşā Merḥūm Sābıḳan Birḳaç Müddet Vezīr-i Aʿẓam Tekfūr-ṭaġī[15] Muṣṭafā Pāşā'ya Ketḫüdā Olup Velvele-ārā Olduḳda Ümīd-i Nevāzişle Nābī Efendi Ṭarafından Yazılan Mektūb-ı Merġūbedür[16]

Saʿādetlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü beg efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ erfaʿ-ı mevāḳiʿ-i ʿizz ü ʿalā ve emnaʿ-ı mecāmiʿ-i mecd ü şenā[17] olan sāḥa-i bihişt-sīmā-yı nādī-i ʿulyālarına envāʿ-ı taʿẓīmāt-ı mütevāżıʿāne ve aḳsām-ı tekrīmāt-ı

---

1 şenāverī Şeyḫ Ḥüseyin dāʿīleri: şenāverī Şeyḫ Ḥüseyin A, şenā Şeyḫ Ḥüseyin dāʿīleri Ö, şenā Şeyḫ Ḥüseyin USA
2 dāmānın: dāmān Ö
3 ferāẖ-ı Fırat'ından: Fırat'ından A, USA, ferāẖ-ı Fırat'dan Ö
4 aḥvāline ʿārıż olan cefāyı: emvāline ʿārıż olan cefā-yı Ö
5 erzāḳ-ı: ارزواق A
6 *eyyedehu'llāhu*: -USA
7 şeref-i vuṣūl olmaḳ edāsıyla: şeref-i vuṣūl olmaḳ dāʿiyesiyle Ö, şeref olmaḳ dāʿiyesiyle USA
8 -cūy olmada ibrāmı ḥadd-i muʿtādı: -cūy olmada ibrāmı ḥadd-i maʿnā-yı A, olmada ibrāmı ḥadd-i muʿtādı Ö, -cū olmada ibrāmı ḥadd-i muʿtādı USA
9 ictirāʾ: icrā A
10 ḳısmet-ḫāne-i ezeliyyeden: ḳısmetine ezelīden A, ḳısmet-ḫāne-i ezelīde Ö
11 mevḳūf: vuḳūf A
12 muṣāb olacaġuñuz: olacaġuñuzda USA
13 idügi mirʿāt-ı: idügi A, idügi mirʿāt-ı Ö
14 Ol bābda luṭf u kerem cenāb-ı kerīmü'ş-şānuñdur: -USA
15 ṭaġī: ṭaġlı Ö
16 H 108a, N 137a, Ö 153b, T 133a, USA 115b: *Başlık* A: ʿAbdü'l-bāḳī Pāşā Merḥūm Birḳaç Müddet Vezīr-i Aʿẓam Tekfūr-ṭaġī Muṣṭafā Pāşāya Ketḫüdā Olup ve Lūle-ārā Olduḳda Ümīd-i Nevāzişle Nābī Efendi Münāfī Ḳāʿide-i Ḥikmeti İrād İderek Taḥrīr İtdügi Mektūb-ı Belāġat Üslūbıdur USA
17 şenā: esnā Ö

müştāḳāne ile [A 126a] taʿṯīr-i dimāġ-ı rūḥāniyāna çesbān[1] ʿıṭr-ı şāhī-i taḥiyyāt-ı tāze-taʿbīr niṣārı ḫilālinde ʿarża-dāşte-i dāʿī-i ḳadīm[2] budur ki benüm saʿādetlü, samāḥatlü, mürüvvetlü beg[3] efendüm, sulṭānum ḥażretleri! Egerçi ḥālā zebān-güẕār-ı ḫāme-i iẕʿān idecegüm maʿnā ser-be-ser meʾāl-i küstāḫī ile[4] memlū ve ṭarḥ-ı rüsūm-ı ādāb ile dūş-be-dūş ve rū-be-rū idügi[5] [N 137b] muḥaḳḳaḳdur. Maḥāmid-i fıṭriyye ve mekārim-i celiyyeñüze [T 133b] istināden taḥrīre ictirāʾ olındı[6]. Ḫulāṣa-i teşbīb budur ki eger[7] çeşm-i inṣāfla cerāyid-i sinīn-i māżiye[8] imrār-ı naẓar buyurılur ise Allāhu aʿlem[9], dāʾire-i Devlet-i ʿAliyye ricālinden bu duʿācuñuzdan sābıḳter-i[10] ġam-ḫᵛār-ı ṣıddīḳüñüz olmamaḳ gerekdür[11]. Niçe māh ü sāl ve eyyām ü leyāli[12] ṣūret-yāb olan ṣoḥbet-i yek-cihetāne ve ülfet-i ḫālişāneñüzüñ[13] çāşnī-i ḥalāveti ʿalima'llāh henüz ẕāʾiḳa-i cānda cāy-gīr idügi[14] ʿĀlimu's-sırr ve'l-ḫafiyyāt'a[15] ʿıyāndur. Ḥaḳīḳat-i ḥāl, bu minvāl üzre iken bu müddetden beri[16] bu dāʿī-i dīrīn, bi'l-külliye, endāḫte-i beyābān-ı teġāfül buyurılup[17] bir varaḳ-pāre-i nevāziş yāḫūd lisānen bir selām ile yād buyurmamaġla[18] meşreb-i ḥaḳāyıḳ-sirişt-i ḥuḳūḳ-şināsuñuz beynini tevfīḳden müteḫayyir olmışuzdur[19]. Egerçi,

---

1 rūḥāniyāna çesbān: rūḥiyyāna çesbān A, USA
2 ḳadīm: nā-güzīrleri A, USA, dīrīn-i nā-gürīzleri Ö
3 saʿādetlü, samāḥatlü, mürüvvetlü beg: saʿādetlü, samāḥatlü, mürüvvetlü beg A, samāḥatlü, mürüvvetlü beg Ö, mürüvvetlü beg USA
4 meʾāl-i küstāḫī ile: ḫāk-i küstāḫī ile A, ḫāk-i küstāḫī USA
5 ādāb ile dūş-be-dūş ve rū-be-rū idügi: ādābla rūşen be-dūş ve rū-be-rū idügi A, ādāb ile dūş-be-dūş ve rū-be-rū idügi Ö, ādābla dūş-be-dūş rū-be-rū idügi USA
6 celiyyeñüze istināden taḥrīre ictirāʾ olındı: celiyyeñüze istinād taḥrīre ictirāʾ olındı A, cebeliyyeñüze istināden taḥrīre ictirāʾ olınmışdur Ö
7 eger: egerçi Ö
8 māżiye: māżiyeye Ö
9 Allāhu aʿlem: ʿalima'llāh Ö
10 duʿācuñuzdan sābıḳter-i: dāʿīñüzden sābıḳa-i A, USA
11 gerekdür: gerekdür ki Ö
12 māh ü sāl ve eyyām ü leyāli: māh sāl ve eyyām ü leyāli A, māh ü sāl eyyām leyāl Ö, māh ü sāl ve eyyām ü leyāl USA
13 -cihetāne ve ülfet-i ḫālişāneñüzüñ: -cihāne ve ülfet-i ḫālişāneñüzüñ A, -cihetāne ve ülfet-i ḫālişānelerüñ Ö
14 idügi: olduġı Ö
15 *ʿālimu's-sırr ve'l-ḫafiyyāta*: *ʿālimu'l-ḫafiyyāta* A, Ö, USA
16 beri: berü A, Ö, USA
17 buyurılup: buyurup USA
18 buyurmamaġla: buyurılmamaġla Ö
19 beynini tevfīḳden müteḫayyir olmışuzdur: beynini tevfīḳde müteḫayyir olmışuzdur A, beynini tevfīḳde müteḫayyir olmışuzdur Ö, USA

mīzān-ı inṣāfla vezn olınur ise ve[1] muʿātebe-i ḫulūṣ-āmīz ʿaynı ile[2] ḥarf-be-ḥarf bu dāʿīñüz ṭarafına daḫı vārid olacaġına muʿterifüm. Lākin bu maḥalde [N 138a] bir daḳīḳa var ki bu faḳīrüñüzüñ[3] kūşe-i ʿuzlet ü inzivāda maḳūle-i ḫāk ve -Allāh teʿālā dāʾim eyleye- cenāb-ı saʿādetüñüz, bi-ḥamdi'llāh, maḳam-ı ʿulüvv ü[4] ʿizzetde hem-rütbe-i eflāk olmaġla be-her-ḥāl cānib-i āsmāndan ifāża-i seḥāb-ı ʿināyet vāḳiʿ olmaduḳça cānib-i zemīnden [T 134a] tevaḳḳuʿ-ı ḥarekāt-ı nebātāt münāfī-i ḳāʿide-i ḥikmet olduġı bu faḳīrüñüz[5] ṭarafından lisānen iʿtiẕār[A 126b]-dur. Lākin yine ʿāḳıbet

(Beyt)[6] **Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün**
Be-āsmān-ı ser-efrāz nāz mī-zībed
Be-ḫāksār-ı furū-ten niyāz mī-zībed[7]

(Neşr) mesʾelesine[8], ʿamel-i ḥükm-kerde-i ḳāżī-i iḫlāṣ olmaġın bu maḳūle sebze-i ḫod-rū-yı zemīn-i ḫuşksār[9] ṣūretinde taʿbīrāt-ı yābise-i küstāḫāne ile taḥrīr-i duʿā-nāmeye ictirāʾ[10] ve kelimāt-ı bī-tekellüfāne-i lāʾubālīyānede olan ḥarāretümüzden istiʿfā[11] olındı. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, cenāb-ı saʿādetüñüz ṭarafından bundan on ḳat ziyāde muʿātebāt u muʾāḫeẕātı mutażammın[12] ʿināyet-nāme-i rūḥ-baḫṣāları vürūdına çeşm-dāşt-ı niyāz ve beyne'l-aḳrān[13], [N 138b] ser-māye-i faḫr-ı mübāhātum olıcaġı[14] mā-lā-kelāmdur. *Bāḳī ʿizzet bād*[15].

---

1 olınur ise ve: olınur ise A, olınursa USA
2 ʿaynı ile: ʿaynıyla USA
3 faḳīrüñüzüñ: faḳīrüñüz Ö
4 ü: -Ö, -USA
5 faḳīrüñüz: faḳīrüñ A, USA
6 ʿāḳıbet beyt: ʿāfiyet A, ʿāḳıbet naẓm Ö, -USA
7 *Bu başı dik olan asumana naz yakışır. Mütevazi toprağa da niyaz yakışır.*
8 neşr; mesʾelesine: mesʾelesine A, mesʾelesi USA, neşr; mesʾelesi Ö
9 sebze-i ḫod-rū-yı zemīn-i ḫuşksār: sebze-i ḫod zemīn-i ḫuşk-bār A, sebze-ḫord rū-yı zemīn-i ḫuşksār Ö, sebz-ḫord rū-yı zemīn-i ḫuşk-bār USA
10 -nāmeye ictirāʾ: -nāme ictirāʾ A
11 istiʿfā: istiġfār A, USA
12 mutażammın: mutażammına Ö
13 niyāz ve beyne'l-aḳrān: niyāz beyne'l-aḳrān A, niyāzuz beyne'l-aḳrān Ö
14 mübāhātum olıcaġı: mübāhātum olacaġı Ö, USA
15 *bāḳī ʿizzet bād*: -USA, *bāḳī eyyām-ı ʿizz ü saʿādet mezīd bād* Ö: *Bâkî, yücelik olsun.*

202. Tevḳīʿī Süleymān Pāşā Ḥażretlerinüñ Mühürdār-ı Nezāket-kirdārı ʿAlī Aġa Cānibine Taḥrīr Olınup Bir Miḳdār Serzeniş Yollu Aḥvāl Be-dīdār Olmaġla Mühürdār Aġada Bes Noḳṣān Var iken Böyle Şāʿir-i ʿĠarrāya Taʿarruż itmesi Aġrebdür, Bināʾen-ʿaleyh, Taḥrīr Olındı[1]

Benüm ḥaḳīḳatlü, ʿizzetlü[2] nūr-ı dīdem, oġlum, mühürdār çelebi! Ḥużūr-ı leṭāfet[3]-mevfūra işṭiyāḳ-ı tāmm ile daʿavāt-ı ġayr-ı maḫṣūre ithāfı lāzıme-i pursiş-i ḫāṭırları ile[4] tetmīm ʿaḳībinde inhā-kerde-i pederī [T 134b] budur ki bizüm bir ḫıdmet-i maḫṣūṣumuz żımnında[5] bizüm Muṣṭafā nām çūḳadārumuz ile irsāle[6] āmāde olduġı eşnāda ḳāʾimeñüz vāṣıl ve inşirāḥ-ı derūnī[7] ḥāṣıl olmışdur. Ḥattā, keşret-i kitābetden bu defʿā size taḥrīr bir[8] nemīḳaya ṭāḳatum olmamaġla saʿādetlü Süleymān Pāşā'ya olan duʿā-nāmede[9] selām ile iktifā itmiş idüm[10]. Lākin andan şoñra ḳāʿimeñüz gelmekle bu varaḳa-i [A 127a] cevāb[11] [N 139a] taḥrīr olındı. Mażmūn-ı mektūbuñuzda olan sūz u güdāz[12] ve ṣıdḳ-ı ḫulūṣuñuz müşāhedesinden nāşī içinde bir taʿbīrüñüz ki[13], bir ḳanṭār nūş-dāru ile hażm olınmazdı[14]. "Bir raḫt şerīdi iltimās olınmış, ʿadem-i müsāʿade-i vaḳt tedārük ve irsālinde teʿḫīr iḳtiżā eylemişdür[15]. Lākin ʿādetüñüze muġāyirdür ve ʿömrüñüzde bu güne teklīf-i mā-lā-yuṭāḳa düçār olmamışsuñuzdur." diyü taḥrīr itmişsüz. Behey yādi-

---

1 H 109a, N 138b, Ö 155a, T 134a, USA 116b: *Başlık* A: Tevḳīʿī Süleymān Pāşā Mühürdārı, Nezāket-kirdārı ʿAlī Aġa Cānibinden Vürūd İden Ḳāʾimeden Bir Miḳdār Serzeniş Yollu Aḥvālinden Be-dīdār Olmaġla Böyle Şāʿir-i ʿĠarrāya Taʿarruż İtdüginden Taʿzīrāne Naṣāyiḥ-i Pederāne-i Ḳāʾimenüñ Cevāb-ı Bā-ṣavābıdur USA

2 ḥaḳīḳatlü ʿizzetlü: ʿizzetlü ḥaḳīḳatlü Ö, ḥaḳīḳatlü USA

3 ḥużūr-ı leṭāfet-: ḥużūra leṭāʾif- USA

4 ithāfı lāzıme-i pursiş-i ḫāṭırları ile: ithāfı lāzıme-i pursiş-i ḫāṭırları A

5 bizüm bir ḫıdmet-i maḫṣūṣumuz żımnında: bir ḫıdmet-i maḫṣūṣumuz żımnda A, nebr-i ḫıdmet-i maḫṣūṣumuz żımnında H, bir ḫıdmet-i maḫṣūṣumuz żımnında Ö, bizüm maḫṣūṣumuz żımnında USA

6 nām çūḳadārumuz ile irsāle: nām çūḳadārumuz ile irsāl A, çūḳadārumuzı irsāle Ö, çūḳadārı irsāl USA

7 vāṣıl ve inşirāḥ-ı derūnī: vāṣıl ve inşirāḥ-ı derūn Ö

8 bir: -Ö, -USA

9 duʿā-nāmede: duʿā-nāmeden olan A

10 itmiş idüm: itmiş-idüm A, Ö

11 varaḳa-i cevāb: varaḳaya cevāb Ö, varaḳa USA

12 sūz u güdāz: sūz güẓār A, USA

13 taʿbīrüñüz ki: taʿbīrüñüz A

14 nūş-dārū ile hażm olınmazdı: nūş-dārū ile ḥażm olınmaz oldı A, nūş-dārū ile hażm olınmaz olındı Ö, nūş-dār ile hażm olınmazdı USA

15 irsālinde teʿḫīr iḳtiżā eylemişdür: irsālinden teʿḫīr iḳtiżā itmişdür USA

gār-ı şīvedār[1] maḫdūm! Bi-ḥamdi'llāh, yigirmi, otuz sene miḳdārı dāʾire-i Devlet-i ʿAliyyede nāʾil olduġumuz emvāl ü eşyāyı[2] cümle cenābuñuz gibi çelebi[3] maḫdūmlara ve ālüfte yārāna[4] ve zümre-i iḫvān u[5] dervīşāna ṣarf itdügümüzi cenābuñuz görmedi ise[6] bi-ḥamdi'llāh, görenlerden[7] çoḳ kimesne mevcūddur. Anlardan istiḫbār idesiz. Senevī kendü[8] ḫuddāmumuzdan fażla [T 135a] otuz, ḳırḳ ḳadar şuʿarā ve küttāb ve ʿulemā ve meşāyiḫ ve sāʾir ḫᵛānendegāna[9] bi't-tamām yıllıḳların viregelmiş idük. ʿArż-ı tefāḫür degüldür[10], "Farażā [N 139b] ġayret itseñüz ne lāzım gelür." diyü taḥrīr eyledügüñüze[11] cevābdur. Benüm cānum, "Bu eyyām-ı pīrīde[12] müşārün bi'l-benān olup seḫā vü keremüñüz, cerīde-i ʿālemde mesṭūr[13] olmañuza sebebdür." dimişsüñüz[14]. Bu ḳadar müddet itdügümüz beẓl ü isrāflar[15] ferāmūş olınduḳdan ṣoñra bir mekrūh Ḥaleb şerīdi ile mi kesb-i iştihār idecegiz? Bizden meʾmūl olan[16] āṡār-ı maʿārif maḳūlesidür. Yoḫsa metāʿ-ı dünyeviyye[17] maḳūlesi degüldür. Bi-ḥāmdi'llāhi teʿālā[18], maʿārif ḫuṣūṣında olan şöhretümüz bize kifāyet ider. Bir nā-çīz Ḥaleb şerīdinden ḥāṣıl olacaḳ şöhret bize lāzım degüldür. Benüm cānum, bundan ġayrı naḥv u ṣarf-fürūşluḳ[19] sevdāsına düşüp henüz [A 127b] ʿ**Avāmil** oḳıyan eṭfāluñ nāʾil olduġı *leyte-Zeyden ṭāʾirun*[20] taʿbīrini

1 itmişsüz, behey Yādigār-ı şīvedār: itmişsüñüz, behey Yādigār-ı şīve-kār USA
2 eşyāyı: eşyā Ö
3 Çelebi: -A
4 ālüfte yārāna: ülfet-i yārāna A, USA
5 iḫvān u: iḫvān Ö, USA
6 itdügümüzi cenābuñuz görmedi ise: itdügümüz görmedi ise A, itdügümüzi cenābuñuz görmediyse Ö, USA
7 görenlerden: görenler USA
8 kendü: kendi A, Ö, USA
9 ḫᵛānendegāna: ḫᵛānendegān A
10 ʿarż-ı tefāḫür degüldür: ʿġarażı tefāḫür degüldür A, ġaraż tefāḫür degüldür Ö, ʿarż-ı tefāḫür degül USA
11 eyledügüñüze: itdügüñüzde Ö, eyledügüñüz USA
12 pīrīde: pīrde USA
13 mesṭūr: mesṭūr iken Ö
14 dimişsüñüz: dimişsüz Ö
15 ü isrāflar: ü isrāfla A, isrāflar USA
16 olan: -A, -USA
17 dünyeviyye: dünyevī Ö
18 teʿālā: -Ö
19 u ṣarf-fürūşluḳ: -fürūşluḳ USA
20 *Keşke Zeyd kuş olsa!*

taḥrīr itdügüñüzden ġayrı[1] gūyā ʿaẓīm müşkil iʿtiḳādıyla ʿaḳībinde meʾāli[2] temennīdür, diyü maʿnāsı bile[3] tefsīr ü taḥrīr buyurılmış[4]. Ḥażret-i Ḥaḳ fażluñuzı efzūn eyleye! Ṭoġrısı[5] fażluñuzdan müstefīd oldıḳ. Behey benüm[6] cānum, ʿallāme maḥdūmum! Bārī [N 140a] bunı taḥrīr iderseñüz[7] ṣaḥīḥce taḥrīr buyuruñ. [T 135b] *leyte-Zeyden ṭāʾirun*[8] kelimātını *leyte-Zeydun ṭāʾirun*[9] taḥrīr idüp Zeyd'üñ ḥālet-i naṣbını müşīr olan elifini taḥrīr itmeyüp derdmend Zeyd'i[10] ḥālet-i naṣbından ʿazl buyurmışsız[11]. Hele biz o ḳaydda degülüz. Ammā, ġayrı görenler naḥvde daḫı noḳṣān üzre olduġuñuza ḥaml iderler[12]. Hele bu mecmūʿını hażm idelüm. Ammā[13], behey inṣāfsız maḥdūm! Bir şeyʾ-i cüzʾī ṭalebinde henüz[14] ʿaṭā ve iḥsānuñuzdan ḳanġısı[15] ẓuhūr idecegi teyaḳḳun[16] itmeden ḳāʾimeñüzde -Lākin Ḥaḳḳ teʿālānuñ ḳudretine bir şeyʾ[17] ḥāʾil olmaz, "Ṭaşdan āb cereyān itdirür[18].- taʿbīriyle bu pīr-i nā-tüvānı, seng menzilesine tenzīl itmegi ḳanġı meẓhebden istiftā itdiñüz ve[19] bu taʿbīri sen inṣāf eyle nice hażm idelüm? Ol[20] ṭarafda olan kibār u ṣıġārdan bir[21] tecvīz ider bulınur ise biz daḫı ḳabūl idelüm. Lākin[22], bilürüm, bu maʿnālaruñ birisi ḳaṣda muḳārin olmayup bizümle bī-tekellüfüñüzden[23] ve kendi sāde levḥligüñüzden[24] maḥzūrātında [N 140b] mülāḥaẓa itmeden laṭīfe ḳaṣdıyla taḥrīr

1 taʿbīrini taḥrīr itdügüñüzden ġayrı: taʿbīrini taḥrīr itdügüñüzden ġayr A, taʿbīrini itdügüñüzden ġayrı Ö
2 meʾāli: muḥāli A, Ö
3 maʿnāsı bile: maʿnāsını ile A, maʿnāsını bile Ö
4 tefsīr ü taḥrīr buyurılmış: taḳrīr ü taḥrīr buyurmışsız Ö
5 fażluñuzı efzūn eyleye! Ṭoġrısı: fażluñuzı efzūn eyle! Ṭoġrısı A
6 benüm: -A, -USA
7 iderseñüz: -señüz A, idersüñüz USA
8 *Keşke Zeyd kuş olsa!*
9 *Keşke Zeyd kuş olsa!*
10 Zeyd'i: leyte ḥarfin A, ḥarfin USA
11 naṣbından ʿazl buyurmışsız: naṣbından ʿazl buyurmamışsız USA
12 noḳṣān üzre olduġuñuza ḥaml iderler: noḳṣānuñuza ḥaml iderler USA, noḳṣānuñuza ḥaml eylediler Ö
13 ammā: -Ö
14 henüz: -A
15 ḳanġısı: ḳanġısın Ö
16 idecegi teyaḳḳun: idecegin müteyaḳḳin A, idecegin teyaḳḳun Ö
17 cüzʾī ṭalebinde henüz ... ... teʿālānuñ ḳudretine bir şeyʾ: -USA
18 ḥāʾil olmaz, ṭaşdan āb cereyān itdirür: ḥāṣıl olmaz, ṭaşdan āb cereyān itdirür USA
19 itdiñüz ve: eylediñüz Ö
20 ol: o Ö
21 kibār u ṣıġārdan bir: kibār u ṣıġārdan biri A, ṣıġār u kibārdan bir USA
22 lākin: -A, -USA
23 bī-tekellüfüñüzden: bī-tekellüfligüñüzden A, Ö
24 ve kendi sāde levḥligüñüzden: -A, -USA

itmişiñüzdür[1]. Biz daḫı aña binā ʾen laṭīfe-āmīz muʾāḫeẓāt ile iktifā eyledik. Yoḫsa ʿan-ḳaṣd[2], taḥrīr itmiş olaydıñuz ẓuhūr idecek taʿbīrāt ve nikāt-ı muʾāḫeẓāt u muʿātebāt, ḥavṣala-i ıṣṭıbāruñuzdan ḫāric olur idi[3]. Bu mertebe iṭāle-i [T 136a] ser-rişte-i leṭāʾifi daḫı cenābuñuz ile[4] evliyā-yı niʿam ve aḥibbā beyninde vāsıṭa-i leṭāʾif ārzūsıyla güft ü şenīd-i[5] maḥabbet ü iltifāt [A 128a] olmaḳ ḳaṣdıyladur, ḫāṭır-mānde olmayasız, bāḳī[6].

203. Ser-nāme-i Merġūbedür[7]

Saʿādetlü, mekremetlü, ḥaḳīḳatlü nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, ʿazīzüm[8], beg efendüm ḥażretlerinüñ menbaʿ-ı[9] zülāl-i fażl u iḳbāl[10] ve maṭlaʿ-ı envār-ı maʿālī-āṣār ve meyāmin-i iḳbāl olan encümen-i bihişt-miṣāllerine tekrīmāt-ı kāmile ve taʿẓīmāt-ı ṣāmile ve[11] mecāmiʿ-i ḳudsiyān olmaġa ṣāyān daʿavāt-ı zūd-teʾṣīr[12] ve kitābe-i bālā-ṭāḳ-ı maḳāṣıd-ı rūḥāniyān olmaġa çesbān taḥiyyāt-ı tāze-taʿbīr niṣārı[13] ḫilālinde ber-dāşte-i dāʿī-i nā-güzīrleridür[14] ki benüm saʿādetlü nūr-ı bāṣıra-i mübāhātum, beg[15] efendüm ḥażretleri, bu dāʿī-i kūşe-güzīn ḫānedān-ı ʿaẓīmü'ş-şānuñuzuñ iḥsān-dīde-i dīrīn ve perverde-i niʿam-ı sālifīn[16] olduġum taḥrīr ve taʿrīfe muḥtāc olmadugı muḥāṭ-ı ʿilm-i yaḳīnüñüzdür. Bināʾ-ber-īn meserret ü neşāṭuñuzda[17] iştirākum derece-i [T 136b] iştibāḥdan vā-restedür. Bi-ḥamdi'llāh,

---

1 itmeden laṭīfe ḳaṣdıyla taḥrīr itmişüñüzdür: itmedin laṭīfe ḳaṣdıyla taḥrīr itmişiñüzdür A, itmeden laṭīfe ḳaṣdıyla taḥrīr itmişsüz Ö

2 ʿan-ḳaṣd: ʿan-ḳaṣdı A

3 olur idi: olurdı Ö, USA

4 leṭāʾifi daḫı cenābuñuz ile: leṭāʾifi daḫı cenābuñuzla A, leṭāʾif daḫı yine cenābuñuz ile Ö

5 güft ü şenīd-i: güft-i A, güft şenīd-i USA

6 bāḳī: -A, -Ö

7 Ö 156b, T 136a, USA 118a: *Başlık* A: -Ö, Tekfūr-ṭaġī Muṣṭafā Pāşā Ḥażretleri, Ṣadr-nişīn-i Vezāret ve Aʿẓam-ı Umūr-ı Vekālet ile Şeref-yāb Olduḳda Ketḫüdāları ʿAbdü'l-bāḳī Beg'e Tehniyye-i Vezārete Mutażammın Ḍarāʿat-nāmeye Māniʿ-i Şerm Ḥicābı Mübeyyen-i İʿtizār ve Rūy-māl-i Ḳudūmların Vekālete Ricā-nāmedür USA

8 nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, ʿazīzüm: nūr-ı bāṣıra-i ibtihācum, ʿazīz ve muḥterem Ö, -USA

9 menbaʿ-ı: yenbūʿ-ı A, USA

10 iḳbāl: efżāl A, Ö

11 ve taʿẓīmāt-ı ṣāmile ve: taʿẓīmāt-ı ṣāmile ve A, ve taʿẓīmāt-ı ṣāmile ile Ö

12 daʿavāt-ı zūd-teʾṣīr: daʿavāt-zede-i teʾṣīr A

13 niṣārı: -A, -USA

14 nā-güzīrleridür: nā-gürīzleri budur Ö

15 bāṣıra-i mübāhātum, beg: bāṣıra-i mübāhātum A, dīde-i mübāhātum, beg Ö

16 dīrīn ve perverde-i niʿam-ı sālifīn: dīrīnleri USA

17 meserret ü neşāṭuñuzda: meserrāt ü neşāṭuñuzda Ö, meserrāt ü neşāṭuñuzdan USA

umūr-ı vekālet-i kübrā merkez-i ḳadīmine rāciʿ olup devletlü, ʿināyetlü[1] oġlum, ekmel-i vüzerā-yı[2] ʿālī-ḳadr ve efḍal-i vükelā-yı ṣāḥib-ṣadr, efendimüz ḥażretleri, teşrīf-i ṣadr-ı saʿādet buyurduḳlarından[3] nāʾil olduġumuz neşʾe-i[4] sürūr elsine-i aḳlām ile beyān mertebesinden dūrdur. Ḫāk-i ʿizzetlerine tehniyye[5]-nāme-i faḳīrāne taḥrīri ile evḳāt-ı ʿazīzlerin[6] tażyīʿ ve reʾs-i mübāreklerin taṣdīʿe şerm ü[7] ḥicāb mānīʿ olmaġın, in-şāʾallāhu teʿālā, bir vaḳt-i münāsibde bu dāʿī-i ḫāṣṣü'l-ḫāṣları[8] ṭarafından ḫāk-i ḳudūmlarına[9] vażʿ-ı cebhe-i ḍarāʿat ve edā-yı ḳāʿide-i tehniyyeye cenāb-ı saʿādetüñüz vekālet buyurmañuza niyāzmend olduġumuzdan ġayrı[10].

204. Bu daḫı Bir Dosta Yazılmışdur[11]

ʿİzzetlü, meveddetlü efendimüz[12] ḥażretlerinüñ [A 128b] meclis-i dāniş-medār ve feżāʾil-şiʿārları ālūde-i gül-berg-i iḫlāṣ ḳılınup maṣdar-ı şīġa-ı faẓīlet olan ḫāṭır-ı ḫaṭīrleri tefaḳḳudı mürāʿātından ṣoñra inhā-yı[13] muḫlişāne budur ki derīçe-i żamīrleri suʾāl-i[14] cānib-i maḥabbetlerine[15] güşāde olur ise bi-mennihi subḥānehu kitābe-i vücūd resmdār-ı sıḥḥat olup ḫane-i dilden naḳş-ı maḥabbetleri[16] ġubār-ı mübāʿadetleriyle[17] zāʾil olmamışdur. Cānib-i dāniş-penāhlarına olan mertebe-i ʿalāḳa-i meveddetümüz, iḥāṭa-i ḳalb-i fehīmlerinde[18] olmaġın minnet-keş-i beyān degüldür ve[19] ḫaber-i meserret[T 137a]-be-dūş-ı ʿāfiyetleri daḫı resānende-i[20] nıṣf-ı leẓẓet-i mülāḳāt idügi lā-raybdür.

---

1 ʿināyetlü: -USA
2 ekmel-i vüzerā-yı: aʿlem-i vüzerā-yı Ö
3 buyurduḳlarından: buyurduḳlarında A
4 neşʾe-i: nüşte-i USA
5 ḫāk-i ʿizzetlerine tehniyye: ḫāk-ʿizzetlerine tehniyyet Ö
6 taḥrīri ile evḳāt-ı ʿazīzlerin: taḥrīr ile evḳāt-ı ʿazīzlerin A
7 taṣdīʿe şerm ü: taṣdīḳe şerm ü A, taṣdīʿe şerm USA
8 ḫāṣṣü'l-ḫāṣları: ḫālişü'l-ḫāṣları USA
9 ḫāk-i ḳudūmlarına: ḫāk-ḳudūmlarına USA
10 buyurmañuza niyāzmend olduġumuzdan ġayrı: buyurmañuza niyāz olduġumuzdan ġayrı A, buyurmañuz niyāzındayum Ö
11 H 111a, Ö 157a, T 136b, USA 118b: *Başlık* H
12 efendümüz: efendi Ö
13 tefaḳḳudı mürāʿātından ṣoñra inhāʾ-i: pursiş-i mürāʿātından ṣoñra inhā-yı A, USA
14 derīçe-i żamīrleri, suʾāl-i: derece-i żamīrleri, suʾāl-i A, derīçe-i żamīrleri suʾāli Ö
15 maḥabbetlerine: muḥibblerine Ö, USA
16 vücūd-ı resmdār-ı sıḥḥat olup ḫane-i dilden naḳş-ı maḥabbetleri: -USA
17 mübāʿadetleriyle: mübāʿadetleri A, mübāhātlarıyla Ö
18 fehīmlerinde: fehmlerinde A
19 ve: -USA
20 resānende-i: resānīde-i Ö

Binā ʾen-ʿaleyh, eyyām-ı müfāraḳatdan[1] berü ḫāme-i münşiyān-ı taḳdīr ile ṣaḥīfe-i evḳātlarına şebt olınan ḥavādiṣ-i vāḳıʿāt[2], ber-vech-i tafṣīl, hemvāre[3] ḳāfile-i aḫbār-ı ṣıḥḥatleri buyurılduḳda münşeriḥ oluruz. *Bāḳī der-mesned-i saʿādet bād* [4].

205. Bu Mektūb-ı Belāġat-intisāb Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Efendi Manṣıb-ı Riyāsetden ʿAzl Olınup Āsitānede Mekşi Fermān Olınduḳda Tesliyet-nāme Taḥrīr ve İrsāl Olınmışdur[5]

Saʿādetlü oġlum, cānum, ʿazīzüm, efendi ḥażretlerinüñ nādī-i sāmīlerine inhā-yı [N 141a] merātib-i şevḳ ü inciẕāb ile daʿavāt-ı ḫayriyye ihdāsı siyāḳında ḫāṭır-ı şerīfleri pursişi[6] mürāʿātıyla ʿarża-dāşt-ı peder-i ciger-sūz budur ki benüm nūr-ı dīdem! Cereyān-ı ḳalem-i taḳdīr levḥa-i naḳş-ı infiṣālüñüzi tasṭīr eyledügi aḫbārından muḳteżā-yı ġalebe-i[7] beşeriyyet ile dil-gīr olmamaḳ muḥāldür. Lākin ḥaḳīḳat-i aḥvāle [A 129a] naẓar ile cemīʿ-i ezimme-i umūr yed-i ḳudret-i Mutaṣarrıf-ı[8] ḥaḳīḳī, celle şānuhuda olmaġla taḥtında hezār ḥükm ü menāfiʿ mütesettir olduġun[9] teyaḳḳun itmekle cenāb-ı Ḥakīm ü ʿAlīm'e tefvīż-i umūr ile [T 137b] iḥrāz-ı mertebe-i teslīm ü rıżā olınmışdur.

(Beyt)[10] **Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün**
Ender-īn kārgāh-ı kün fe-yekün
Küllü emrin bi-vaḳtihi merhūn[11]

---

1 müfāraḳatdan: maḳām-ı riḳḳatden A
2 vāḳıʿāt: vāḳıʿā A, veḳāyiʿ Ö
3 hemvāre: hem-rāh-ı USA
4 *Bāḳī der-mesned-i saʿādet bād*: *Bāḳī saʿādet bād* A, -Ö; *Bâkî, saadet dayanağı olsun.*
5 H 111a, N 140b, Ö 157b, T 137a, USA 119a: *Başlık* Ö: Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Meḥmed Efendi, Manṣıb-ı Riyāsetden ʿAzl Olınup Āsitānede Mekşi Fermān Olınmaġla Teselliyetine Mutażammın Nābī Efendi'nüñ İrsāl İtdügi Mektūb-ı Belāġat-üslūbıdur T, USA
6 pursişi: pursiş-i USA
7 ġalebe-i: ʿaliyye-i A
8 ezimme-i umūr yed-i ḳudret-i Mutaṣarrıf-ı: ezimme-i umūr yed-i ḳudret-i A, ezimme-i umūr, ḳudret-i Mutaṣarrıf-ı Ö, ezmine-i umūr, ḳudret-i Mutaṣarrıf-ı USA
9 ü menāfiʿ mütesettir olduġun: ü menāfiʿ müsettir olduġun A, ü menāfiʿ müstetir olduġun Ö, menāfiʿ müstetir olduġun USA
10 beyt: -A, -USA
11 *Ender-īn kārgāh-ı kün fe-yekün / Küllü emrin bi-vaḳtihi merhūn: Ender-īn kārgāh-ı kün fe-yekün / Küllü emrin bi-evḳātihi merhūn* A, -USA: *"Kün fe-yekün" (Allah'ın ol demesiye her şeyin oluverdiği) bu (dünya) tezgahında bütün işler (gerçekleşecekleri) vakte merhumdur/bağlanmıştır.*

Benüm nūr-ı dīdem! Aḥvāl-i kevn, cümle teḳābülāt ü[1] taḳallübāt üzre mebnī olduġı maʿlūmuñuzdur. Elbette her ḍīḳ ü[2] vüsʿat ve nūr u[3] ẓulmet ve maraż u ṣıḥḥat ve żaʿf u ḳudret ve taṣarruf u ʿuṭlet[4] ve ʿazl u naṣb ile mā-lā-yetenāhī eṭvār-ı kevniyyeden birbirini müstelzimdür. *Ve eyyu naʿīm lā-yükeddirihu'd-dehr*[5] devr-i Ādem'den[6] ilā [N 141b]-yevminā hāẕā, ḳāʿide-i ilāhiyye bu resm üzre cārī olageldügi bedīhiyyātdandur,

(Mıṣraʿ)[7] Yek-nesaḳdur[8] renc ü rāḥat ḥüzn ü ṣādī böyledür[9]

(neṣr)[10]; meʾāli ḫod evvelden maʿlūm-ı ṣerīfüñüzdür. Lāḳin, benüm iki gözüm, teḳāżā-yı ṭabīʿat-ı beşeriyyeden niʿmet-i mefḳūde ʿaḳībinde ıżṭırābdur[11], ammā taḥṣīl-i biżāʿe-i[12] ʿirfān, mücerred böyle maḥaller içündür ve cāhil ile ʿārifüñ[13] imtiyāzı, böyle umūrda[14] ẓuhūr idegelmişdür. Zīrā taṣarruf Mālikü'l-mülk-i ḥaḳīḳīnüñ olduġın görüp ve ʿibādına[15] erḥam u eşfaḳ olduġın mülāḥaẓa idüp ve her muʿāmele-i ḳahriyye żımnında hezār elṭāf-ı ḫafiyye olduġın[16] bilmekle müsterīḥ olmaḳdur.

(Naẓm)[17] **Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün**
ʿĀḳil ne şād olur bu cihānda ne ġam çeker
Cāhil hemīşe şād olayın dir elem[18] çeker

---

1 teḳābülāt ü: -A
2 elbette her ḍīḳ ü: elbette her ḍīḳi A
3 u: -USA
4 ʿuṭlet: ʿillet A, ġaflet Ö
5 *Ve eyyu naʿīm lā-yükeddirihu'd-dehr*: *reʾā naʿīm lā-yükeddirihu'd-dehr* USA: *Ve ey uyuyan! Dünya (zaman) seni kederlendirmesin. (Feleğin belâ ve musibetlerle bulandırmadığı bir müreffeh yaşantı yoktur. Hangi müreffeh yaşantı vardır ki felek onu belâ ve musibetlerle bulandırmasın.)*
6 Ādem'den: *"elif-dal"in yer değişimi* A
7 bedīhiyyātdandur, mıṣraʿ: bedīhiyyātdandur A, Ö, USA
8 -nesaḳdur: -nesebdür Ö, USA
9 Yek-nesaḳdur renc u rāḥat ḥüzn ü ṣādī böyledür: Yek-nesaḳdur renc u rāḥat ḥüzn ṣādān böyledür -USA
10 neṣr: -A, -USA
11 mefḳūde ʿaḳībinde ıżṭırābdur: maḳṣūde ʿaḳībinde ıżṭırābdur A
12 biżāʿe-i: biżāʿ-ı A, USA
13 ve cāhil ile ʿārifüñ: ve cāhil ile ʿārifüñ A, Ö, USA
14 umūrda: umūra USA
15 ḥaḳīḳīnüñ olduġın görüp ve ʿibādına: ḥaḳīḳatüñ olduġın görüp ve ʿibādete A
16 olduġın: olduġun Ö
17 naẓm: -A, -USA
18 olayın dir elem: olayum dir elem A

(Neşr) bu[1] kevnde sürūr ve ġam nā-pāyidār fi'l-aṣl, meserrāt[2] ṣūretinde görinen miḥnetdür[3]. [T 138a] Ve illā, faḳīr ve ġanīnüñ ḫulāṣa-i[4] aḥvāli, yevmiyye bir iki defʿa şibʿ ve germ ü serdinden[5] maṣūn [A 129b] olacaḳ[6] mertebe libāsdur. Lā-ġayr, rızḳ-ı maḳdūrī[7] budur. Sāʾir [N 142a] meksūbāt ve temellükātı[8] cümle ʿāriyyet ve iʿtibārātındandur[9]. Sīm ü zer ālāt-ı iʿtibārīdür[10]. Ancaḳ faḳīrüñ rāḥatı ve ġanīnüñ miḥneti mużmerdür. Ṣūret-i ẓāhirde kevne naẓar olınsa[11] ʿaksi merʾīdür. Ammā[12] bāṭına naẓar olınsa tehniyye-i[13] ʿazl-i naṣbdan ensebdür. Be-taḫṣīṣ nümāyiş-i ʿaṣra nisbetle benüm nūr-ı dīdem, cemīʿ-i daġdaġa-i mülāḥaẓāt-ı vehmiyyeden ḫāṭır-ı şerīfüñüzi taḫliyeye himmet buyurasız. *En-nāsu mecziyyūne bi-aʿmālihim inne-ḫayren fe-ḫayrun ve inne-şerren fe-şerrun*[14]. Bi-ḥamdi'llāhi teʿālā[15], tamām mertebe naṣbuñuzda kimesnenüñ[16] māl ü ʿırżına müteʿalliḳ sūʾ-i ḳaṣda[17] maṣdar olmadıñuz ki o ṣūretlerde mücāzāta[18] şāyeste olasız. Belki, tamām-ı ḫalḳ-ı Ḫudāʾya merḥamet ve şefḳat ve luṭf u ʿināyet üzre muʿāmele eylediñüz. Görilecek yine bunlaruñ[19] ṣemerātıdur. Ancaḳ bilā-ṭaleb ü zaḥmet, rütbe-i riyāsete iʿtilādan ġayrı mücāzāta sezā ḥāletüñüz yoḳ. Ānuñ mücāzātı ʿazldür, ġayrı degüldür. Anı daḫı[20] ḫod gördiñüz. Baʿd-ez-īn, keder diyecek ḥālet yoḳdur ki buña imżā buyurasız[21].

---

1 neşr; bu: -A, bu USA, neşr Ö
2 ve ġam-ı nā-pāyidār fi'l-aṣl, meserrāt: ve ġam-ı nā-pāyidār fi'l-aṣl meserret Ö, ġam-ı nā-pāyidār fi'l-aṣl, meserrāt USA
3 meserrāt ṣūretinde görinen miḥnetdür: meserret ṣūretinde görinür miḥnetde A
4 ḫulāṣa-i: -A, -USA
5 germ ü serdinden: kerem ü sürūrdan USA
6 olacaḳ: olacaġı Ö
7 maḳdūrī: muḳadderī A
8 temellükātı: tekemmülātı A, tekemmülāt USA
9 ʿāriyyet ve iʿtibārātındandur: ʿāriyyet ve iʿtibārātdandur Ö, ʿādet-i iʿtibārātındandur USA
10 sīm ü zer ālāt-ı iʿtibārīdür: sīm ü zer ālāt-ı iʿtibāriyyedür Ö, -USA
11 ẓāhirde kevne naẓar olınsa: ẓāhirde USA, ẓāhirede kevne naẓarāna Ö
12 ammā: -A, -USA
13 tehniyye-i: -A, -USA
14 *İnsanlar amelleriyle karşılık bulurlar. Eğer iyilik yaparlarsa iyilik; kötülük yaparlarsa kötülük bulurlar. (Hadis)*
15 teʿālā: -A, -USA
16 kimesnenüñ: kimsenüñ Ö
17 ḳaṣda: ḳaṣd USA
18 mücāzāta: mücāzāt USA
19 bunlaruñ: bunlar Ö
20 daḫı: -Ö
21 keder diyecek ḥālet yoḳdur ki buña imżā buyurasız: keder diyecek ḥālet yoḳdur ki imżā buyurırsız A, görilecek yoḳdur buña imżā buyurırsız USA

Ve tavṭīn-i nefs eyleyesiz[1]. Zīrā mīzān-ı ʿadl-i İlāhī, kār-ḫāne-i vücūdda der-kār-dur. [N 142b] Hīç kimseye[2] ẓulm yoḳdur. Sizüñ cenābuñuzdan bu[3] yüzden [T 138b] ḫāṭırum mütesellīdür. Cemīʿ-i ḫalḳuñ, ẓāhir ve bāṭınına[4] ʿārıż olan aḥvāl-i mülāyim ve ġayr-ı[5] mülāyim cümle ḫod rişte-i vücūd-küşteleridür.

Pīçīde şeved be-pāy-ı[6] her kes ʿameleş

Ümīdüm budur ki nāsa mużırr olacaḳ aʿmāl-i nā-şāyesteye maṣdar degülsüz ki zaḥmetle mücāzāt olınasız. Elem üzre olmayasız. Lākin benüm nūr-ı dīdem! Ẓāhir budur ki ḥudūd-ı erbaʿ īne bāliġ olup belki tecāvüz eylediñüz. Baʿde'l-yevm, menāṣıb-ı fāniye-i dünyeviyyenüñ nuḳūş-ı taʿalluḳı[7], levḥa-i [A 130a] dilden izāleye himmet buyurup künc-i ḳanāʿat ü inzivāya teveccühle baḳıyye-i evḳāt taḥṣīl-i vesīle-i ilāhiyyeye ṣarf olınsa maʿḳūl[8] degül midür? Vaḳt-i ʿazīze mālik olup devlet-i dāreyne vuṣūl muḳteżā-yı ḳalb-i selīm degül midür? Bir[9] ẓıll-ı bī-ḳarār meṣābesinde olan dünyā-yı fānīnüñ şikārından ʿāḳıbet bād-be-dest olmadan ġayrı ne ḥāṣıldur? *Mā ḫuliḳe leh*-i[10] insān ḫod bu degüldür ki[11], görülmedük bir şey ḳalmadı. Zirve-i ṭarīḳ-i ʿulyāya daḫı[12] [N 143a] vāṣıl oldıñuz. Ārzūmend olacaġuñuz mertebe ḳalmadı. Menāṣıb-ı dīvāniyyeden ḳanġısına naẓar olınsa mütevaṣṣıl olduġuñuz rütbenüñ mādūnıdur. [T 139a] Rütbe-i mezbūrenüñ tekrārında[13] ḫod çendān ḥalāvet olmaz bir manṣıbuñ ki vesvese-i ʿazl-i kemīninde āmāde olan[14] zamān-ı taṣarrufında ne leẓẓet olsa gerekdür? Belki, ʿayn-ı miḥnetdür. Eger bahār-ı[15] devlet-i güẓeşte iʿādesine dil-bestelik var ise bi'l-külliye, görinen merātib ü iʿtibārātı, endāḫte-i fenā-yı nisyān idüp künc-i ʿuzlet ü ḳanāʿatde pāy-dāmen-çīnlik

1 ve tavṭīn-i nefs eyleyesiz: -USA
2 kimseye: kimesneye A, USA
3 sizüñ cenābuñuzdan bu: cenābuñuzdan bu USA
4 bāṭınına: bāṭına A, Ö
5 ġayr-ı: ġayrı A
6 *Herkesin yaptığı iş, (kendi) ayağına dolaşır.*
7 taʿalluḳı: taʿalluḳ USA
8 ilāhiyyeye ṣarf olınsa maʿḳūl: ilāhiyyeye ṣarf olınsa maʿḳūle A, İlāhīye ṣarf olınsa maʿḳūl Ö
9 bir: bu A, Ö
10 *Allah'ın onun için yarattığı şey, yaratılmışlar.*
11 ki: -A, -USA
12 ṭarīḳ-i ʿulyāya daḫı: ʿulyā-yı ṭarīḳe daḫı A, ṭarīḳ-i ʿulyāya Ö
13 tekrārında: tekrārından A, USA
14 olan: ola Ö
15 belki, ʿayn-ı miḥnetdür, eger bahār-ı: ʿayn-ı miḥnetdür, eger bahār-ı A

cāʾiz ise[1] bir iki dervīş-i süḫan-dān ve bundan aşāġa[2] birḳaç ḫıdmetkāra ve birḳaç nisvāna[3] ḥaşr idüp

(Naẓm)[4] **Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün**
Cevāb-ı pursiş-i āsāyiş-i cihān Nābī
Ḫarābezār-ı[5] ḳanāʿatde bī-nişānlıḳdur

(Neşr)[6] meʾālin destūr-ı ʿamel itmeyecek mümkin ise ʿāfiyet-i dü-cihānī bunuñ taḥtındadur. *Men-eṣbaḥa fī-dārihi, muʿāfen fī-bedenihi, āminen fī-sirbihi, māliken ḳūte yevmihi, fe-ke-ennemā meleke'd-dunyā bi-ḥeẕāfīrihā*[7] [A 130b] ḫulāṣa-i esrār-ı mesālik-i ʿuḳalā, bu maʿnādur. Mādūnı laġvdur. Lākin[8], bu niyyet ḥavāşī ve etbāʿ uñuzuñ muṭālebesine[9] [N 143b] nā-mülāyim olmaġla ve baʿż-ı ṣoḥbetüñüze[10] meʾlūf olanlaruñ meşrebine nā-muvāfıḳ düşmekle menʿine[11] saʿy iderler. Ammā, siz[12] kendiñüze nāfiʿin bilürsüz[13]. Benüm nūr-ı dīdem! Ḥālā hengām-ı ʿazlüñüzde pervānelik [T 139b] ṣūretinde bulınanlar yine[14] rāyiḥa-i ümīd iledür. Belki, yine maḳām-ı aşliyyesine[15] rucūʿ eylese de vesīle-i ḥuṣūl-i maṭlūb idinevüz[16] mülāḥaẓasıyladur. Ve illā maḳṭūʿ u'l-emel olsa bir nefes ṭurmazlar[17]. Bu pederüñüz bu nişīb ü firāzı[18] birḳaç defʿa görmekle azmāyiş-i gūn-ā-gūn ḥāṣıl olmışdur. Fa-

---

1 pāy-dāmen-çīnlik cāʾiz ise: pāy-dāmencik cāʾiz olursa A, pāy-dāmenlicek cāʾiz ise USA
2 süḫan-dān ve bundan aşāġa: süḫan-dān ve bundan aşāġı Ö
3 birḳaç ḫıdmet-kāra ve birḳaç nisvāna: birḳaç ḫıdmet-kāra ve nisvāna A
4 naẓm: -A, -USA
5 -zār-ı: zer-i A
6 neşr: -A, -USA
7 *muʿāfen fī-bedenihi, āminen*: *muʿāfen fī-bedenihi, emmā* USA, *maʿānen fī-bedenihi, āminen* Ö; *-sirbihī*: *-bedenihī sirbihī A; -sirbihi, māliken ḳūte*: *-bedenihī sirbihī, māliken ḳūte* A*; bi-ḥizāfīrihā: bi-ḥizāfīhī* USA: *(Ey iman edenler!) Sizden biri kendi evinde bedeninde herhangi bir hastalık olmadan selametle sabahlar ve o günkü azığı da yanında bulunursa dünya bütünüyle onun olmuş gibidir. (Hadis)*
8 lākin: belki Ö
9 ḥavāşī ve etbāʿ uñuzuñ muṭālebesine: ḥavāşī etbāʿ uñuzuñ muṭālebesine A, -ḫᵛāşī ve etbāʿ uñuzuñ meṭālibine Ö, -ḫᵛāşī etbāʿ uñuzuñ muṭālebesine USA
10 ṣoḥbetüñüze: ṣoḥbetüñüzle Ö
11 menʿine: menʿe A
12 ammā, siz: -A
13 bilürsüz: bilür USA
14 bulınanlar yine: bulınanlar USA
15 yine maḳām-ı aşliyyesine: yine maḳām-ı aşlīsine Ö, USA
16 eylese de vesīle-i ḥuṣūl-i maṭlūb idinevüz: eylese de vesīle-i ḥuṣūl-i maṭlūb idineyüz A, USA, eyleye de vesīle-i ḥuṣūl-i maṭlūb idinevüz Ö
17 olsa bir nefes ṭurmazlar: ise ṭur nefes ṭurmazlar A, olsalar bir nefes ṭurmazlar Ö
18 bu: -A, -USA

raża, ʿalāḳañuz cānibinde[1] bu ẓann dāʿiyesiyle ʿazīmet buyurılur ise devlet-perver olan yanaşma ḫuddāmuñuzdan daḫı vefā meʾmūl degül midür? Belki memlūkānuñ[2] Türkçe ögrenenleri bile ser-der-hevā olurlar. Bu pederüñüz ʿAcemī Gürcī-zādeleri alup[3] libās ve ṭaʿāmı yanumuzda görmiş maḳūlesi olmaduḳça müsterīḥ olamadum. Hele ṣadedden[4] çıḳar gibi oldıḳ, ammā maḳṣūd olan maʿnā daḫı ḫāric [N 144a] ez-ṣaded-i kelām żımnında mużmerdür. Allāh teʿālā ḫayrlusın iḥsān eyleye, āmīn[5].

206. Ser-nāme-i Dīger[6]

ʿİnāyetlü, merḥametlü efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ kenāre-i pīş-taḫta-i cāh ü celāllerine taʿẓīm ü tekrīm ile vażʿ-ı şükūfedān-ı duʿā vü şenā[7] siyāḳında ber-dāşte-i niyāz-mend[8] budur ki semāḥatlü, ʿināyetlü efendüm, sulṭānum! Nemīḳa-resān-ı şermsārī, ʿulemā-yı ʿAyntāb'dan fülān[9] efendi dāʿīlerinüñ āsitāne-i devlet-girāmīlerine rābıṭa-i intisāb-ı faḳīrānesi olduġından ġayrı bu duʿācuñuzla ḥuḳūḳ-ı çil sāle ülfeti olup ḥālā derdmend-i ʿurża-i nevāʾib-i ṣūrī vü maʿnevī ve hedef-i meṣāʾib-i ẓāhirī vü bāṭınī olduġundan mā-ʿadā ḥālet-i ʿacz u ʿamā ve medār-ı zindegānīsi olan cihāt ve emlāki dest-zede-i mekkārān-ı ġadr-endūz olmaġla bi'l-ıżṭırāb, şiddet-i şitāda üftān ü ḫīzān süddе-i ʿināyet-meʾāba şitābān olmışdur. Her vechile şāyeste-i merḥamet olduġuna kendi ḥāl-i perīşānı şāhiddür. Bu maḳūle nā-murāda[10] dest-gīrlik müstevcib-i ṭūl-i ḥayāt ve müntic-i rifʿat ü[11] derecāt olduġı [A 132b] ʿilm-i cihān-şumūla nā-maḫfī[12] olmaġın derdmendi ḥuṣūl-i āmāli ile iḥyā buyurmaḳ emrinde luṭf u kerem semāḥatlü, ʿināyetlü efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñdür.

---

1 cānibinde: cānibinden Ö
2 degül midür, belki memlūkānuñ: degüldür belki memlūkātuñ Ö, degül midür memlūkānuñ USA
3 alup: olup A
4 olamadum, hele ṣadedden: olamadum, hele ṣadrından A, olamadıḳ, hele ṣadedden Ö
5 ḫayrlusın iḥsān eyleye, āmīn: ḫayrlusın iḥsān eyleye A, ḫayrlısın iḥsān eyleye, āmīn Ö
6 A 132a, H 114b, Ö 161a, TS2 105a, Z 106b: *Başlık* A (*A 132a'dan devam*): Ṣūret-i Āḫer-i Merġūb H, Bu Daḫı Devletden Birine Nüvişledür TS2, Bu Daḫı Kibārdan Şefāʿat İçün Taḥrīr Eyledügi Z
7 vü şenā: -A
8 niyāzmend: niyāzmendī TS2
9 ʿAyntāb'dan fülān: ʿAyntāb'dan Ö
10 nā-murāda: nā-merde Ö
11 ü: -A, -USA
12 nā-maḫfī: nā-muḫtefī Ö

207. Ser-nāme-i Merġūbe "Reʾsü'l-küttāb ʿAcem Ebû-bekir Efendi'ye Nüviştedür"[1]

Devletlü, ʿināyetlü, reʾfetlü, fażīletlü efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ[2] ḫāme-āsā engüşt-i mekārim-siriştlerine rū-māl ve zemīn-i[3] meclīs-i efāżıl [T 143b] -nişīnlerine sirişk-i dīde-i iştiyāḳ seyyāl ḳılınduġı siyāḳında[4] maʿrūż-ı [A 132a] dāʿī-i dīrīn-i[5] kemterīn budur ki semāḥatlü, ʿāṭıfetlü efendüm, sulṭānum[6] Ḥażret-i Ḫudāvend-i bī-çūn[7] ẕāt-ı bī-hemtāñuzı[8] hemvāre pīrāye-i ṣadr-ı riyāset idüp[9] cāh-ı refīʿ-i riyāseti vücūd-ı feżāʾil-nümūdıñuz[10] ile müfāḫaretden ḫālī eylemeye[11]. Bu dāʿī-i [N 146a] dīrīn ʿavāʾiḳ-i eyyām iḳtiżāsı ile bilād-ı baʿīdede bulınup iki defʿa ḥamāme-i[12] tebrīk, cānib-i muʿallālarına iṭāre olınmışken[13] kūşe-i revāḳ-ı dīvān-ḫāne-i rifʿatlerine ṣuʿūda bāl-i ḳudret bulamaduġı yine[14] bu faḳīrüñ żaʿf-ı bāl-i ṭāʾir-i baḫtlarından bilinmişdür. Lākin gerek nāme-i niyāzumuz vāṣıl olsun olmasun, istiḥkām-ı revābıṭ-ı üns-i ḳadīm ile teʾkīd olınmaḳ mertebelerinden müstaġnī olduġı melzūm-ı ḳalb-i faḳīrānemüzdür[15]. ʿĀmme-i aḥbāba beẕl-i mekārim ile müsellem olan ẕāt-ı ḫayyir dāʿī-i dīrīn olan Nābī-i[16] perākende-ḥālden istimsāk-ı[17] elṭāf itmeyecegi, maʿlūm-ı ʿālemdür. Benüm ʿināyetlü efendüm, sulṭānum ḥażretleri! Tefāṣīl-i[18] aḥvālümüz, tā dībāceden miṣbāḥ-ı żamīrüñüze[19]

---

1 A 131b-133a, H 114b-116a, N 144a-145b, Ö 162b, T 142a, USA 123b: *Başlık* A (*A 131b'den devam*): Reʾīsü'l-küttāb ʿAcem Ebû-bekir Efendi Ḥażretlerine Duʿā-nāmedür T, USA, Bu Daḫı Kibārdan Birine Yazılmışdur N

2 devletlü, ʿināyetlü, … sulṭānum ḥażretlerinüñ: ḥażretlerinüñ A, devletlü, ʿināyetlü, reʾfetlü efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ USA

3 ve zemīn-i: -A, zemīn-i USA

4 siyāḳında: siyāḳda A

5 dīrīn-i: -A, -USA

6 semāḥatlü, ʿāṭıfetlü efendüm, sulṭānum: -A1, -USA

7 Ḥażret-i Ḫudāvend-i bī-çūn: Ḥażret-i Ḫudāvend içün A

8 bī-hemtāñuzı: bī-hemtāların A

9 riyāset idüp: riyāset eyleyüp A

10 feżāʾil-nümūduñuz: feżāʾil-i nev-dīdeñüz A

11 eylemeye: olmaya USA

12 ḥamāme-i: ḥamāme-nāme-i USA

13 olınmışken: olınmış-iken Ö, USA

14 bulamaduġı yine: bulamaduġından USA

15 Bu dāʿī-i dīrīn-i ʿavāʾiḳ-i … … olduġı, melzūm-ı ḳalb-i faḳīrānemüzdür: -A

16 dāʿī-i dīrīn olan Nābī-i: dīrīn olan nāme-i A, USA

17 -ḥālden istimsāk-ı: -ḫālden imsāk-ı A, ḫākden imsāk-ı USA

18 sulṭānum ḥażretleri, tefāṣīl-i: sulṭānum ḥażretleri, tafṣīl-i A, sulṭānum, tefāṣīl-i Ö, USA

19 tā dībāceden miṣbāḥ-ı żamīrüñüze: dībāce-i miṣbāḥ-ı żamīrüñüz A

rūşen olmaġın muḥtāc-ı şerḥ[1] degüldür. Vaṭanumuz istirāḥate çesbān olmamaġla żarūrī Ḥaleb'e muhāceret[2] [T 143a] sünnet-i İbrāhīmiyyeye *ʿaleyhi's-selām*[3] mütābaʿat olındı. Ammā anda da ḍīḳ-i maʿāş-ı faḳīrüñüzi āteş-zede itmegin [N 146b] birḳaç pāre ḳaryenüñ mīrīsi[4] muḥaṣṣıla teslīm şarṭıyla bu dāʿīñüze iḥsān recāsıyla ḫāk-i ʿizzete[5] ilticā olınmışdur. Erbāb-ı taḥrīr ü ʿibāretüñ[6] melceʾi sulṭānumdur[7]. Ḫuṣūṣan[8], bende-i ḳadīmüñ Nābī-i nā-şāda dest-gīrlik şān-ı şerīfe vāsıṭa-i terāḳḳī idügi nümāyāndur. Lākin benüm sulṭānumı taṣdīʿden[9] oġlumuz Rāmī Efendi bendeñüzüñ mektūbında tafṣīl olınmışdur. Bu bende-i nā-kāma bu[10] maḥalde Ḫıżr-ṣıfat meded-reslikden teḥāşī buyurılmayup Mesīḥ-āsā iḥyā buyurmadan tecānüb buyurmamaḳ bābında luṭf [u] kerem[11] sulṭānumuñdur[12].

208. Rāmī Pāşā Mıṣr Vālīsi Olduḳda Tehniyye-nāmesidür[13]

Saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü[14] ser-tāc-ı[15] ibtihācum, sulṭānum ḥażretlerinüñ dīvān-ḫāne-i baʿīdü'l-ġavr-ı raşīnü'l-esāslarına pīş-ṭāḳ-ı[16] muʿallā-revāḳ-ı felek-mümāsları sāḥasına dest-i tevāżuʿ ve taʿẓīmle[17] Rūd-ı Nīl'den cūşendeter ve Baḥr-ı İskenderiyye'den ḫurūşendeter zülāl-i daʿavāt-ı sükkerīn ve selsāl-i taḥiyyāt-ı nemekīn pāşīde ḳılındugı zemīnde ʿarża-dāşte-i[18] Yaʿḳūb-ı ḥazīnleri budur ki [T 141b] iḳtiżā-yı revābıṭ-ı iḫlāṣ ve istiḥkām-ı ḳavāʿid-i iḥtirām u[19] iḫtiṣāṣ üzre

1 muḥtāc-ı şerḥ: muḥtāc A
2 muhāceret: muhāceretde Ö, USA
3 İbrāhīmiyyeye *ʿaleyhi's-selām*: İbrāhīmiyyeye USA, *ʿaleyhi's-selām* İbrāhīmiyyeye Ö
4 pāre ḳaryenüñ mīrīsi: ḳaryenüñ mīrīsi USA, pāre ḳaryenüñ mīrīsini Ö
5 ḫāk-i ʿizzete: ḫāk-ʿizzete Ö, USA
6 ü ʿibāretüñ: ʿibāretüñ USA
7 Vaṭanumuz istirāḥata çesbān … … ʿibāretüñ melceʾ-i sulṭānumdur: -A
8 ḫuṣūṣan: ḫāṣṣe-i A
9 benüm sulṭānumı taṣdīʿden: sulṭānumı taṣdīʿden Ö, benüm sulṭānum taṣdīʿden USA
10 bu: böyle Ö
11 kerem: -Ö, -USA
12 terāḳḳī idügi nümāyāndur … … luṭf, kerem sulṭānumuñdur: teraḳḳīdür A
13 A 132b, H 115a, Ö 161b, T 141a, USA 122b: *Başlık* A: Rāmī Meḥmed Pāşā Ḳıbrīs'den Baʿde'l-ʿazl Mıṣr Vālīsi Olduḳda Nābī Efendi Ṭarafından Tehniyye-nāmesidür USA
14 saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü: saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü Ö, devletlü, saʿādetlü, ʿināyetlü USA
15 ser-tāc-ı: tāc-ı ser-i A, Ö, USA
16 baʿīdü'l-ġavr-ı raşīnu'l-esāslarına pīş-ṭāḳ-ı: arḍayn-i esāslarına pīş-tāḳ A, baʿīdü'l-ġavr-ı arḍayne'l-esāslarına pīş-ṭāḳ-ı USA
17 ve taʿẓīmle: ve taʿẓīme A
18 ʿarża-dāşte-i: ʿarża-dāşt-ı Ö
19 iḥtirām u: iḥtirām A, ibrām-ı Ö, ehrām USA

cānib-i müştāḳ-ı hicr-azmālarına iʿāde-i sefīr-i[1] tefaḳḳud buyurılur ise *bi-ḥamdihi subḥānehu ve teʿālā* [2], henüz muḳīm-i ʿuzlet-kede-i ʿāfiyet olup duʿā-yı ḥavṣala-i keşīdemüz biżāʿe-i müzcāt-ı duʿālarıyla memlū idügi peymūde-i keyl-i evfā-yı[3] ʿirfānlarıdur. Revzen-i ḳaṣru'l-ʿayn-ı intiẓārumuz, hübūb-ı nesīm-i ʿināyet-i Rabbānīye güşāde lākin bulāḳ-ı[4] dīdemüz tevārüd-i sefāʾin-i aḫbār-ı şādmānīye āmāde iken bi-ḥamdi'llāhi teʿālā, teʾyīd-i[5] İlāhī ve ʿināyet-i pādişāhī ile ġayābeti'l-cubb-i[6] tengnā-yı[7] Ḳıbrīs'den serīr-i ʿizzet-maṣīr-i Mıṣr'a taḥvīl buyurduḳları aḫbārı cān-ı hicrān-çeşīdeye ʿamel-i[8] pīrāhen ve dīde-i ḥayātumuz rūşen idüp bu ṣūret-i meserret-baḫşā müşāhedesinden[9] ḥarīm-i sīnemüzde müctemiʿ olan nisvāndan[10] vesāvis-i fāside turunc-ı ḫāṭır-ı ḫūn-ālūdumuzdan[11] sikkīn-i ḥayretle ḳaṭʿ-ı yed-i ümmīd eylemişdür. Bu ḳaḥṭ-ı[12] sāl-i melālde ḫazāʾin-i [A 133a] elṭāf-ı İlāhīden[13] āmede-i dest-i āmāl olan nuḳūd-ı nā-maʿdūde-i[14] sürūr mīzān-ı ḳıyāsa güncāyişden mürtefiʿ ve ekyās-ı iltimāsa[15] nā-müttesiʿ olmaġla ḫarīdārī-i şükri rişte-i pīrzen-i[16] evhāmdan güsteterdür[17]. *Fe-ḥamden ṣümme ḥamden*[18] Cenāb-ı [T 143a] Ḫudāvend-i Vedūd celle şānuhu, mübārek ü mesʿūd ve ʿahd-ü[19] maʿdelet-perverlerin memālik-i[20] ümmü'd-dünyāya ḫayrü'l-ʿuhūd eyleye, āmīn[21]! Vaẓīfe-i muʿtā-

1 hicr-azmālarına iʿāde-i sefīr-i: hicr-azmālarına iʿāde-i sefer-i A, hicr-i ezmānlarına iʿāde-i sefīne-i USA
2 ve teʿālā: -A: *Eksikliklerden münezzeh olan Allah Te'ala'nın hamdiyle…*
3 keyl-i evfā-yı: keyl-i erḳā-yı USA
4 lākin bulāḳ-ı: līkin ve bulāḳ-ı A, ve bulāḳ-ı Ö
5 teʾyīd-i: teʾbīd-i A
6 ʿināyet-i pādşāhī ile ġayābeti'l-cubb-i: ʿināyetü'l-ḥubb-i A: *(Hz. Yûsuf'un atıldığı) kuyunun dibi*. Kur'ân-ı Kerîm; Yusuf: 10, 15.
7 tengnā-yı: teng-pāy-ı A, USA
8 aḫbārı, cān-ı hicrān-çeşīdeye ʿamel-i: cān-çeşīdeye ʿamel-i A
9 müşāhedesinden: müşāhedesinde A
10 müctemiʿ olan nisvān-ı: müctemaʿa olan nisvāndan Ö
11 ḫāṭır-ı ḫūn-ālūdumuzdan: ḫāṭır-ı ḫᵛān-ālūdemüzden A, USA, ḫūn-ālūdumuzdan Ö
12 eylemişdür, bu ḳaḥṭ-ı: itmişdür, bu ḳaḥṭ-ı Ö
13 elṭāf-ı İlāhīden: İlāhiyyeden Ö
14 nā-maʿdūde-i: -A, nā-maʿdūd ve Ö
15 iltimāsa: iltimās A
16 pīr-zen-i: pīre-zen-i Ö
17 güsteterdür: güsistedür Ö
18 *Hamd, sonra yine hamd (şükür) olsun.*
19 ü: -Ö
20 memālik-i: memālik-i eyyām-ı eyyām-ı USA
21 āmīn: -USA

de-i şebān-rūzumuz[1] üzre hemīşe emānī-i ḫayriyyeleri[2] mānende-i Yūsuf-ı ṣıddīḳ hem-āġūş-ı Zelīḫā-yı taḥḳīḳ ve miḳyās-ı maḳāṣıd-ı nāfiʿ aları cūşiş-i āb-ı birke-i murād ile vāṣıl-ı aʿlā-yı medāric-i tevfīḳ olup mezāriʿ-i āmālleri[3] reşāşe-i ḫalīc-i ʿināyet ile peyveste-sebz[4] ü ter ve besātīn-i mecāmiʿ-i[5] iḳbālleri rükūʿ ve sücūdda sebz-i aġṣān[6] ile hemvāre ezher olmaḳ duʿāları zebānumuzda ünbūbe-i ney-şekker gibi mükerrer ve dāne-i pirinc üzre olan naḳş-ı İḫlāṣ gibi ṣaḥīfe-i dilde mużmerr oldugı minnet-keş-i ḳalem-i beyān degüldür. İn-şāʾa'llāhu teʿālā[7], zamān-ı saʿādetüñüzde[8], ṣaḥīfe-i şarḳiyye vü ġarbiyye nüsḫa-i Mıṣriyye resīde ve[9] derece-i niẓām ve mesāʿī-i ʿādile-i himmetleriyle[10] müretteb mehāmm-ı rāh-ı Beytü'l-ḥarām ve sebīlü'l-ʿallām olmaġla[11] dergāh-ı kerīm-i çāre-sāzdān müstedʿāyuz. Bende Yūsuf Nābī[12]. [A 134a]

209. Caʿfer Pāşā Ṭarafından Şām-ı Şerīfde Şeyḫ Murād'a Taḥrīr Olınmışdur, Bā-tesvīd-i Nābī[13]

Ārāyiş-i ʿibādet-ḫāne-i feyż-ābād ve pīrāye-i seccāde-i ifāża vü[14] irşād, kerāmetlü, fażīletlü, kerāmet-meʾāb ve ʿināyet-muʿtādum[15], sulṭānum [N 147a] ḥażretlerinüñ hem-rütbe-i bālā-ḫāne-i melekūt ve hem-derece-i dārü'l-ʿulyā-yı raḥamūt olan[16] nādī-i feyż-irtisām ve maḥfel-i ḳudsī[17]-niżāmlarına çemen-ṣuffe-i zemīn-i ḍarāʿat-āyīn-i iḫlāṣdan demīde[18] ve hevā-yı nev-bahār-ı ṣıdḳla resīde reyḥān-deste-i daʿavāt-ı [T 144b] ḫālişe ve taḥiyyāt-ı ṣāliḥe itḥāfı żımnında revzene-i şāh-

1 -rūzumuz: -rūzemuz A
2 ḫayriyyeleri: ḫayrları USA
3 āmālleri: aʿmāllerin USA
4 peyveste-sebz: pey-nüviste-i sebze A
5 besātīn-i mecāmiʿ-i: maḥācc-ı besātīn-i A, USA
6 ve sücūdda sebz-i aġṣān: ve sücūda sebze-i aʿżā A, sebze-i aʿżā USA
7 Allāh teʿālā: Allāhu'l-kerīm A
8 saʿādetüñüzde: saʿādetüñüz A, USA
9 ve: -A, -USA
10 himmetleriyle: himmetleri A, Ö
11 olmaġla: olmaġa Ö, USA
12 Bende Yūsuf Nābī: -USA
13 H 116b, N 146b, Ö 163b, T 143a, USA 124a: *Başlık* Ö: Meşāyiḫ-i ʿİzāmdan ʿÖrf-i Ḫalvet Maḥmūd Efendi'ye A
14 ve pīrāye-i seccāde-i ifāża vü: pīrāye-i seccāde-i ifāża vü Ö, ve pīrāye-i seccāde-i ifāża USA
15 ve ʿināyet-muʿtādum: ʿināyet-muʿtādum A, ʿināyet-muʿtād USA
16 raḥamūt olan: raḥmet olan A
17 ḳudsī: ḳuds USA
18 demīde: remīde A, USA

rāh-ı mevārid-i ġaybī[1] olan żamīr-i ilhām-peẕīrlerine tefaḥḥuṣ muḳaddime-i dāʿiye-i niyāzmendī ḳılınur, hemvāre kūşe-i miḥrāb-ı ʿāfiyetde muḳīm olmaları eşref-i istidʿā-yı muḫlişānemüzdür[2]. Ṭaraf-ı eşreflerinden tevārüd-i aḫbār-ı ṣıḥḥate sāmiʿa-güşā-yı teraḳḳub iken ebrek-i aḥyānda[3] meveddet-nāme-i kerīmāneleri vāṣıl ve[4] aʿlā-yı derecāt-ı inşirāḥa vuṣūl[5] ḥāṣıl olmışdur. Ḫuṣūṣan, meṭāvī-i ʿibārāt ve mezāyā-yı kitābetde taʿbīr[6] buyurılan maʿānī-i işārāt ḳurṭa-i[7] bināgūş-ı intibāhumuz olmaġın, āşār-ı levḥa-i fāʾiżü'l-berekātları, inḫilāl-i ʿuḳde-i taḳdīre[8] ḥavāle olınmışdur. Cenāb-ı İlāhī[9], cümleye ebvāb-ı ḫayr u iḥsānı güşāde ve esbāb-ı [N 147b] emānī-i müʾminīni[10] āmāde eyleye. Baʿde'l-yevm, yine[11] mehebb-i nesāʾim-i füyūżāt olan ḳalb-i enverlerinden dūr ve ḳavāfil-i duʿā-yı icābet-peẕīrlerinden āyende-i münāsib vuḳūʿına resāʾil-i feyż-baḫşālarından mehcūr buyurmayup bundan ṣoñra revābıṭ-ı dostī, beynümüzde iḫtişāṣ-ı ṭarīḳ[12] üzre müstaḥkem ve ser-rişte-i meveddet muḥkem ve duʿā-yı ḫayrları mültezem olmaḳ recā olınur. *Bāḳī eyyām-ı hidāyet ü irşād mütemādī bād* [13]. [A 134b / M 142a]

210. İbrāhīm Efendi Şām Ḳāḍısı iken İrsāl Eyledügi Nüvişt-i Daʿvet-nāmesidür[14]

Saʿādetlü, ʿizzetlü[15], faẕīletlü, semāḥatlü, sulṭānum efendi ḥażretlerinüñ hem-çāşnī-i bezm-i bihişt olan maḥfel-i mīnū-niẓāmlarına taʿẓīmāt-ı cezīle ve tekrīmāt-ı cemīle ile daʿavāt-ı müştāḳāne ve taḥiyyāt-ı münceẕibāne ihdāsı-

1 şāh-rāh-ı mevārid-i ġaybī: şāh-rāh-ı mevārid-i ʿaynī Ö, şāh-reh-i mevārid-i ġaybī USA
2 muḫlişānemüzdür: muḫlişānemüz ve A, faḳīrānemüzdür Ö
3 aḥyānda: aḥyāndan USA
4 kerīmāneleri vāṣıl ve: girāmīleri vāṣıl Ö
5 vuṣūl: -Ö
6 taʿbīr: taʿbiye Ö
7 ḳurṭa-i: farṭ-ı A
8 taḳdīre: taḥrīre USA
9 cenāb-ı İlāhī: cenāb-ı muḳaddes-i İlāhī A, Ö
10 emānī-i müʾminīni: müʾminīni T, müʾmini USA
11 yine: -USA
12 beynümüzde iḫtişāṣ-ı ṭarīḳ: beynümüzde iḫtişāṣ ṭarīḳi Ö, beynümüzdedür iḫtişāṣ ṭarīḳi USA
13 *Bāḳī eyyām-ı hidāyet ü irşād mütemādī bād*: *Bāḳī eyyām-ı hidāyet ü irşād bād* A; *Bâkî, hidayet ve irşat günleri devamlı olsun.*
14 H 117a, N 147b, Ö 164a, T 144a, USA 124b: *Başlık* A: İbrāhīm Efendi Şām-ı Şerīf Ḳāḍısı İken Baʿde'l-infiṣāl, Āsitāneye Ḥīn-i ʿAzīmetde Güẕergāhları, Ṭarīḳ-i Ḥaleb'den ve Çend Müddet Şehbā'da İḳāmet ve Ṭārd-ı Firḳat İdüp Dīdārlarıyla Mülāḳāt Niyāzıyla Nābī Efendi Taḥrīr ve Şām'a Gönderdügi Mektūbdur USA
15 saʿādetlü, ʿizzetlü: saʿādetlü A, USA, ʿizzetlü Ö

na müteʿāḳib ʿarża-dāşte-i şenāver-i dīrīn[1] budur ki benüm fażīletlü, saʿādetlü, semāḥatlü[2] sulṭānum ḥażretleri! Bundan aḳdem nemīḳa-i ʿabīr-çekānları[3] vürūdı [N 148a] māye-i inşirāḥ-ı derūn ve būy-ı dil-cūsı ḫafaḳān-ı hicrāna[4] nevʿan māye-i sükūn olmışdur. Ḫıṭṭa-i Şām'dan infiṣālüñüz ḫaberi vaʿd-i kerīmüñüz üzre muḳaddime-i mülāḳāt olmaḳ mülāḥaẓasıyla

[Rubāʿī][5] **(Ahreb)**
İnṣāf be-dih[6] ey felek-i mīnā-fām
Z'īn her dü güdām ḫūbter kerd ḫırām
Ḫūrşīd-i cihān-tāb-ı tu[7] ez-cānib-i ṣubḥ
Yā māh-ı cihān-gerd-i men[8] ez-cānib-i şām

(Neşr)[9] ḳıṭʿası bedel-i eẕkār ve çeşm-i ümīd vaḳf-ı ser-rāh-ı intiẓār olmadadur. Benüm fażiletlü efendüm! Bilürüm[10], ālūde-i evhām-ı [T 144b] bī-meʾāl olan ḫuddām[11] beyhūde kelām-ı ḳāfile-i ṣurreden taḫallüf olınursa bir daḫı öyle[12] bir cemʿiyyet-i keşret-niẓām ḳanda ele girer, diyü cenābuñuzı cānib-i[13] āsitāneye teşvīḳden ḫālī degüllerdür[14]. Ammā Ḥaleb daḫı bender-i ʿaẓīm olmaġla ḳāfile-i ṣurreden[15] evfer senede niçe kārbānlar[16] vāḳiʿ olur. Ḥālā muḥaṣṣıl-ı sābıḳ Muṣṭafā Aġa muḫlişüñüz daḫı o maḥallerde bu ṭarafdan ḥareket üzredürler. Rüfeḳā-i[17] bī-ḥisāb müctemiʿ olacaḳları bī-iştibāhdur. Bu şenā-kāruñuz on sekiz sene ḳadar nār-ı fırāḳa sūzān iken ḳurb-ı mesāfeye [A 135a / N 148b] teşrīfüñüzden tecdīd-i ümīd-i

---

1 ʿarża-dāşte-i şenāver-i dīrīn: ʿarż-dāşte-i şenāver-i dīrīn A, USA, ʿarża-dāşte-i şenāverī Ö
2 fażīletlü, saʿādetlü, semāḥatlü: fażīletlü, saʿādetlü A, USA, fażīletlü, semāḥatlü Ö
3 aḳdem nemīḳa-i ʿabīr-çekānları: aḳdem nemīḳa-i ʿanber-çekānları A, Ö
4 dil-cūsı ḫafaḳān-ı hicrāna: dil-cūsı ḫafaḳān-ı hicrān A, dil-cūy-ı ḫafaḳān-ı hicrāna USA
5 [rubāʿī]: -A, -USA, beyt Ö
6 *be-dih*: ایده A, USA
7 tu: çu USA
8 *Ey mina renkli felek, insaf et! Bu ikisinden hangisi daha iyi salınarak yürüyor? Senin sabah yönünden (doğudan) cihanı aydınlatan güneşin mi yoksa benim akşam cihetinden (batıdan / Şam'dan) cihanı dolanan ayım mı? (Ali Şîr Nevâî)*
9 neşr: -A, -USA
10 fażiletlü efendüm, bilürüm: efendüm, bilür USA
11 evhām-ı bī-meʾāl olan ḫuddām: اوهال olan ḫuddām A, evhām-ı bī-meʾāl olan ḫuddāmuñ USA
12 öyle: eyle A, olmaya USA
13 cenābuñuzı cānib-i: cānib-i A
14 teşvīḳden ḫālī degüllerdür: teşevvuḳden ḫālī degüllerdür Ö, teşvīḳden ḫālī degüldür USA
15 ṣurreden: āḫirden A
16 kārbānlar: kārvānlar Ö
17 üzredürler, rüfeḳā-i: üzredürler, rüfeḳā-yı Ö, üzredürler, rüfeḳā-i USA

mülāḳāt itmiş iken[1] yine dest-gezā-yı efsūs olmaḳ cenābuñuz daḫı[2] ke-ẕālik, ḥiṣṣedār-ı ḥasret ḳalmaḳ ʿale'l-ḫuṣūṣ Ḥaleb gibi eşher-i[3] büldān-ı ʿālem bir ḫıṭṭa-i dil-ārā temāşāsından faẓla muḥāfiẓ-ı ḫıṭṭa-i Ḥaleb[4], vezīr-i mükerrem[5], saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü[6] Meḥmed Pāşā Ḥażretleri[7] muḫlişüñüz daḫı bizden ziyāde teşrīfüñüze müteşevviḳ olup her bār, ẕikr-i cemīlüñüzi ārāyiş-i meclis-i āṣafāneleri itmededür[8]. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, niyyet-i ṣādıḳa-i sābıḳa[9] üzre bu ṭarafa taḥrīk-i zimām-ı teveccüh buyurılmaḳ eʿazz emānī-i[10] müştāḳānemüzdür.

(Beyt)[11] **Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün**
Muntaẓır cümle aḥibbā[12] müteraḳḳib yārān
Seni gözler seni [T 145a] ey ḳıble-i ehl-i ʿirfān

(Neşr[13]**)** cenāb-ı şerīf içün muḫliş-ḫāneye[14] ḳarīb bir ḫāne-i dil-ārā daḫı ḥāżır u āmādedür. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, üç ay ḳadar hevā-yı germā-yı ʿArabistān, tebdīl-i libās-ı iʿtidāl-i ḥarīfī idinceye dek basṭ-ı bisāṭ-ı ḳālīçe-i[15] istirāḥat buyurursuñuz. Cümle aḥibbā-yı Ḥaleb, memnūn olacaḳları[16] [N 149a] bī-iştibāhdur. Ḥażret-i Allāh, ḫayr müyesser eyleye, āmīn!

(Naẓm)[17] **Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün**
Şevḳümüz ḥavṣala-i ḫāmeye[18] ṣıġmaz Nābī
Anı vā-beste-i hengām-ı mülāḳāt idelüm

---

1 itmiş iken: itmişken USA
2 efsūs olmaḳ cenābuñuz daḫı: efsūs olmaḳ daḫı cenābuñuz Ö
3 gibi eşher-i: şehr-i A, eşher-i USA
4 faẓla muḥāfiẓ-ı ḫıṭṭa-i Ḥaleb: -A, faẓla muḥāfiẓ-ı Ḥaleb USA
5 mükerrem: kerīmü'ş-şān A, Ö
6 saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü: devletlü, saʿādetlü Ö, -USA
7 Ḥażretleri: -USA
8 āṣafāneleri itmededür: āṣafāneleri itmededürler A, Ö
9 ṣādıḳa-i sābıḳa: sābıḳa-i ṣādıḳa Ö
10 emānī-i: āmālī-i A, Ö, ü emānī-i USA
11 beyt: -A, naẓm Ö
12 aḥibbā: aḥbābuñuz A
13 neşr: -A, -USA
14 muḫliş-ḫāneye: muḫlişāneye A
15 ḥarīf idinceye dek basṭ-ı bisāṭ-ı ḳālīçe-i: ḥarīş idinceye dek bisāṭ-ı ḳālīçe-i A, ḥarīfi idinceye dek basṭ-ı ḳālīçe-i H, ḥarīf idinceye dek basṭ-ı bisāṭ-ı Ö, ḥarīf idinceye dek bisāṭ-ı ḳālīçe-i USA
16 buyurırsuñuz,cümle aḥibbā-yı Ḥaleb, memnūn olacaḳları: buyursañuz,cümle aḥbāb-ı Ḥaleb, memnūn olacaḳları A
17 Ḥażret-i Allāh, ḫayr müyesser eyleye, āmīn, naẓm: Ḥażret-i Allāh, ḫayr müyesser eyleye, āmīn A, Ḥażret-i Allāh ḫayr müyesser eyleye, naẓm Ö, -USA
18 ḫāmeye: nāmeye USA

(Neşr)[1] ʿizzetlü Ḥüseyin Çelebi'ye ve sāʾir ḫuddām-ı Şüreyyā-niẓāma selām[2] olınup cümlesinden imāle-i ḫāṭıruñuza ihtimām ḳılınmışdur[3]. *Bāḳī ʿizzet bād*[4].

211. Ṣūret-i Merġūb[5]

ʿİzzetlü, ḥaḳīḳatlü, maʿrifetlü[6] cān-ı ʿazīzüm[7], pāre-i kebedüm Aḥmed Efendi Ḥażretlerinüñ cūşişgāh-ı zülāl-i maʿārif olan nādī-i rūḥānī-niẓāmlarına, işti-yāḳ-ı tām ve inciẓāb-ı heme-hengām ile daʿavāt-ı icābet-fercām ve taḥiyyāt-ı meveddet-ittisām[8] ihdāsı żābıṭa-i pursiş-i ḫāṭır-ı nāzükterleriyle[9] itmām siyāḳında benüm ḥaḳīḳatlü[10] birāderüm, cānum! Ḫaylī zamāndur bu dil-dādeñüz cānibini endāḫte-i zāviye-i nisyān itdügüñüzden nāşī bu muḫlīṣüñüz daḫı cenābuñuzuñ taḥṣīl-i[11] keyfiyyet-i aḥvālinden biżāʿa-yāb-ı[12] ḥırmān olmadayuz. Egerçi, bu güne muʿāmele-i teġāfül cevāzına müftī-i ḥaḳīḳat ṭarafeyne daḫı fetvā[13]-dāde-i taṣvīb olmayacaġı bedīhīdür, ammā cenābuñuzda ḳuvvet-i şuʿūr berḳarār ve ḳudret-i kitābet bu muḫlişüñüzden ziyādece üstüvār[14] olmaġla ḳāḍī-i inṣāf ḥużūrında mürāfaʿa iḳtiżā eylese[15] cürm-i taḳṣīri cenābuñuza ḥükm idecegi muḥaḳḳaḳdur[16]. Ḥattā, ḳāḍıya mürācaʿatsızca[17] kendi ḳāḍī-i ṭabīʿatuñuz bu māddeyi[18] ḥükmde aña müsābaḳat idecegi vażıḥdur. Hele mażā mā-mażā[19] baʿde'l-yevm telāfī-i mā-fātda tecvīz-i teraḳḳī[20] buyurmamaḳ çeşm-dāşt-ı te-

1 neşr: -A, -USA
2 ḫuddām-ı şüreyyā-niẓāma selām: ḫuddāma Şüreyyā-niẓām selāmlar A, ḫuddāma Şüreyyā-yı niẓām selām USA
3 imāle-i ḫāṭıruñuza ihtimām ḳılınmışdur: imāle-i ḫāṭıruñuza ihtimām recā olınır Ö
4 *Bāḳī ʿizzet bād*: *bāḳī* USA, -Ö: *Bâkî, yücelik olsun.*
5 H 124b, Ö 165a, USA 136b: *Başlık* H: -Ö, Şām-ı Şerīfde Sābıḳan Receb Pāşā Dīvān Efendisi Aḥmed Efendi'ye Taḥrīrdür USA
6 ʿizzetlü, ḥaḳīḳatlü, maʿrifetlü: ʿizzetlü, maʿrifetlü USA
7 cān-ı ʿazīzüm: ʿazīzüm Ö
8 -ittisām: -irtisām USA
9 nāzükterleriyle: nāzükterüñüz ile USA
10 ḥaḳīḳatlü: -USA
11 taḥṣīl-i: taḥṣīli USA
12 biżāʿa-yāb-ı: biżāʿa-i USA
13 fetvā-: -Ö
14 üstüvār: üstüvāra Ö
15 eylese: eylese bizüm Ö, USA
16 idecegi muḥaḳḳaḳdur: ideceginde iştibāh yoḳdur Ö
17 mürācaʿatsızca: mürācaʿatsız Ö
18 ṭabīʿatuñuz bu māddeyi: ṭabīʿüñüz bu mādde-i USA
19 mażā mā-mażā: mażā mażā USA
20 telāfī-i mā-fātda tecvīz-i teraḳḳī: telāfī-i mā-fātda tecvīz-i terāḳī USA, telāḳī-i mā-fātda tecvīz-i teraḳḳī Ö

raḳḳub-ı müştāḳānemüzdür. Nemīḳa-resān-ı muḫlişī dil-bestegān-ı dīrīnüñüzden Dervīş ʿAlī Çelebi şenāverüñüz ḥālā vezīr-i āṣaf-rā düstūr-ı bī-hemtā[1] ṣadr-ı aʿẓam devletlü, saʿādetlü[2] pāşānuñ müntesibīn-i südde-i saʿādetlerinden olup Şām hem kendi vaṭanı ve hem ḫazīne-i Şām'da[3] baʿżı vezāʾifi olmaġla ṭaraf-ı şerīfe ʿāzim olup taḥrīr-i meveddet-nāmeye vesīle vāḳiʿ olmaġın güẓāşte-i ḳālıb-ı taḥrīr olındı[4]. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, ḥuṣūl-i merāmına müsāʿadelerüñüz ve kendüye dil-nevāzlıḳlaruñuz icrāsından[5] ġayrı vuṣūl-i meveddet-nāmeyi işāret buyurmañuz meʾmūldür. Birāder ve Ebü'l-ḫayr muḫlişüñüz kemāl-i ḫulūṣ u iştiyāḳ ile selām ve duʿālar iderler. Benüm cānum, vāḳıʿan tafṣīl-i aḥvālüñüze taḥṣīl-i[6] ıṭṭılāʿa müştāḳuz. Şimdiki ḥālde[7] ne manṣıbda ve ne ʿālemde olduġuñuzı ve[8] mertebe-i ḥużūr u sürūruñuzı[9] elbette taḥrīr eyleyesiz. Bu mertebe ferāmūş itdügüñüzden ṣafā-yı ḫāṭıruñuz istidlāl iderüz. Ammā kendi ḳalemüñüz[10] ile mūriş-i iṭmīnān-ı ḫāṭırumuz olacaġı ẓāhirdür. Yoḫsa bir tāze enīs peydā olınup[11] o meşġale ile bu ṭaraf ferāmūş[12] olındı. Ṭoġrısı naġme-i girift-i ʿāşıḳāne ile naġamāt-ı nāzükānelerüñüze ve taʿbīrāt-ı[13] dil-güşāñuza ve müşāhede-i dīdāruñuza ʿalima'llāh, çeşm ü gūşumuz leb-rīz-i iştiyāḳdur. Suʾāl iden aḥibbāya selāmumuz iblāġı meʾmūldür, bāḳī[14].

---

1 vezīr-i āṣaf-rā düstūr-ı bī-hemtā: āṣaf-rā düstūr-ı bī-hümā USA
2 devletlü, saʿādetlü: devletlü USA
3 Şām'da: Şām'dan USA
4 olındı: ḳılındı USA
5 icrāsından: iḥrāsından Ö
6 taḥṣīl-i: -Ö
7 ḥālde: -ḥālde Ö
8 ve: ve ne USA
9 ḥużūr u sürūruñuzı: sürūr ve ḥużūruñuzı Ö
10 ḳalemüñüz: -USA
11 ẓāhirdür, yoḫsa bir tāze enīs peydā olınup: ẓāhir, yoḫsa bir tāze enīs peydā olup Ö, ẓāhir, yoḫsa bir tāze peydā olınup USA
12 ferāmūş: ferāmūşī Ö
13 nāzükānelerüñüze ve taʿbīrāt-ı: nāzükānelerüñüz ve taʿbīr-i USA
14 Suʾāl iden aḥibbāya selāmumuz iblāġı meʾmūldür, bāḳī: -USA

212. Merḥūm Muṣāḥib Muṣṭafā Pāşā'dan Şeyḫ Vānī Efendi Ḥażretlerine Nüviştedür[1]

Fażīletlü, diyānetlü efendi ḥażretlerinüñ dārü'l-ifāde-i ʿaliyyelerine risāle-i ṣıdḳ-maḳāle-i ḫāṭırda şebt olınmış duʿā-yı iḫlāṣ-āmīz ihdā olınup nüsḫa-i nāme-i ḥikmet-i[2] İlāhī olan żamīr-i żiyā-güsterleri istiḳṣāsı[3] mürāʿātından ṣoñra münhā-yı dil-beste-i ʿāfiyet-cūyları budur ki tefaḳḳud-ı ḥāl-i muḫlişleri āşinā-yı mirʾāt-ı żamīr-i muṣaffāları olur ise bi-mennihi subḥānehu, meyāmin-i enfās-ı mütebberikeleriyle cism-i[4] nizār merāḥ-ı ʿālemde ṣaḥīḥ ü sālim olup daʿavāt-ı şehryārī vü şenālarıyla evḳāt-güẕār olınduġı mütevārī-i perde-i iştibāh degüldür. Çeşm-i cāna, māye-i rūşenāyī olan dīdār-ı feyżnāklerinden bir müddetden berü dūr ve zīver-i sāmiʿa olan gevher-i şehvār-ı[5] kelimāt-ı pend-āmīzlerinden[6] mehcūr olduġumuz ġam-ı[7] ıżṭırāb-resānı zelzele-endāz-ı binā-yı ʿīş ü ḥużūrumuz olup çeşm ü gūş-ı iştiyāḳ-ı ümīdümüz ile "Ol dīdār ü[8] güftārdan āyā ne zamān istifāża-i nūr-ı[9] sürūr eylemek müyesser olur?" diyü rū-be-rāh iken bir dem-i ḫurremde mektūb-ı belāġat-maşḥūbları vuṣūli ṣahbā-yı ġubār-ı ḫāṭır-ı ḥazīn olup māye-i ḥuṣūli neşʾe-i cāvīd-i meserret[10] olmışdur.

(Beyt)[11] İn nāme ki māye-i neşāṭ u ṭarab est
Efzūnī-i ʿahd-i ḫoşī-rā sebeb est[12]

(Neṯr) ḥaḳḳā ki ḳālıb-ı pür-şevḳ bir mertebe leb-rīz-i meserret olmışdur ki min-baʿd ġam u[13] endūha mecāl-i güncāyiş ḳalmamışdur. ʿAlima'llāh, kem-yāb-

---

1 MK2 69a, Ö 166a, MH1 21a: *Başlık* Ö: Muṣāḥib Muṣṭafā Pāşā cenāblarından Şeyḫ Vānī Efendi ṣavbına nüvişte olan ḫulūṣ-nāmeleridür MK2, Muṣāḥib-i şehryārī Muṣṭafā Pāşādan Şeyḫ Vānī Efendi'ye irsāl olınan müsveddesidür MH1: *Bu mektup, Nâbî'nin Münşeât'ının içindedir. Ancak başlıktan mektubun Nâbî'ye ait olmadığı anlaşılmaktadır.*

2 iḫlāṣ-āmīz ihdā olınup nüsḫa-i nāme-i ḥikmet-i: iḫlāṣ-āmīz ihdā olınup nüsḫa-i ḫāme-i MK2, iḫlāṣ-ı ümīd ihdā olınup nüsḫa-i ḫāme-i ḥikmet-i Ö, iḫlāṣ-ı āmīn ihdā olınup nüsḫa-i nāme-i ḥikmet-i MH1

3 istiḳṣāsı: istiḳṣāmını Ö

4 cism-i: çeşm-i MH1

5 şehvār-ı: şāhvār-ı MH1

6 pend-āmīzlerinden: pend-āvīzlerinden Ö

7 ġam-ı: ġam u Ö

8 ü: -MK2

9 nūr-ı: nūr u MH1

10 cāvīd-i meserret: meserret-i cāvīd Ö, MH1

11 *Rübâîden iki mısra olduğu düşünülmektedir.* Vezin?

12 *Neşe ve coşkunun kaynağı olan bu mektup, mutluluk zamanının artmasına vesiledir.*

13 u: -MK2

ı[1] kitāb-ḫāne-i faẓl u idrāk olan nüsḫa-i nādire-i ẕāt-ı memdūḥü'l-ḫıṣālleri ḳalb-i muḫlişlerine bir mertebe taʿalluḳ-efgen-i meveddet olmışdur ki bu mertebe buʿd-ı ṣūrī ile ṣaḥīfe-i ḫāṭırdan ḥarf-i meveddetleri sütürde[2] olmaḳ ʿadīmü'l-iḥtimāldür. Lākin nevāziş-nāme-i sürūr-pāşlarından mücerred sāmiʿa-i iştiyāḳ-ālūd ḥiṣṣemend olup dīde-i[3] ārzūmendümüz bāḳi ḳalup anuñ daḫı mektūb-ı feżāʾil-meşḥūnlarından[4] taʿyīn buyurduḳları zamān-ı ferḫunde-deme vā-beste ḳılınmışdur. ʿAn-ḳarīb, ol ümniyye-i[5] ʿaḳībe daḫı ṣūret-peẕīr olması dergāh-ı Ḥaḳ'dan mesʾūldür.

213. Mektūbī-i Ketḫüdā-yı Ṣadr-ı ʿĀlī Ṣubḥī-zāde Feyżu'llāh Efendi'ye İrsāl Eyledügi Laṭīfe-āmīz Nāmedür[6]

ʿİzzetlü, maʿrifetlü, ḥaḳīḳatlü[7] oġlum, cānum, nūr-ı dīdem[8], Feyżu'llāh'um Efendi Ḥażretlerinüñ [A 135b] encümen-i müzeyyen-i gülşen-nümālarına[9] işṭiyāḳ-ı tām ve inciẕāb-ı mā-lā-kelām ile ṭabʿ-ı nāzükterlerine ṣāyān daʿavāt-ı serīʿü't-teʾşīr ve nihād-ı leṭāʾif[10]-perverlerine çesbān taḥiyyāt-ı bedīʿü't-taʿbīr ihdāsı lāzıme-i pursiş-i ḫāṭırları ile tetmīm ü tezyīl-i[11] ḫitāmında inhā-kerde-i peder-i maḥabbet-perverleri oldur ki benüm nūr-ı dīdem! Cenābuñuz ile olan rābıṭa-i[12] [N 149b] maḥabbet-i ḳadīme, bir vechile infiṣām-peẕīr olmayup [T 145b] ekṣer evḳātda ḳavāfil-i fikr ü ḫayālüñüz, ribāṭe-i ḫāṭır-ı şevḳ-endūdumuza[13] vürūddan ḫālī olmaduġı ve bu ṭaraflara āmed-şüd idenlerden peyām-ı ʿāfiyetüñüz istifsār ile

---

1 kem-yāb-ı: kimyā-yı MK2, MH1
2 sütürde: ser-zede Ö
3 dīde-i: ḥiṣṣe-i dīdār-ı MH1
4 -meşḥūnlarından: -meşḥūnlarında MH1
5 ferḫunde-deme vā-beste ḳılınmışdur. ʿAn-ḳarīb, ol ümniyye-i: ferḫundedür vā-beste ḳalmışdur. ʿAn-ḳarīb, ol ümniyye-i MK2, ferḫunde-deme vā-beste ḳılınmışdur. ʿAn-ḳarīb, ol āyīne-i Ö
6 H 118a, N 149a, Ö 168a, T 145a, USA 125b: *Başlık* H: Mektūbī-i Ketḫüdā-yı Ṣadr-ı ʿĀlī Ṣubḥī-zāde Feyżu'llāh Efendi'ye İrsāl Eyledügi Laṭīfe-nāmedür Ö
7 ʿİzzetlü, maʿrifetlü, ḥaḳīḳatlü: ʿİzzetlü, maʿrifetlü USA
8 cānum, nūr-ı dīdem: -Ö
9 -nümālarına: -nümāları A
10 serīʿü't-teʾşīr ve nihād-ı leṭāʾif: serīʿü't-teʾşīr ve nihād-ı leṭāfet Ö
11 ḫāṭırları ile tetmīm ü tezyīl-i: ḫāṭırları ile tetmīm ü tenzīl A, USA, ḫāṭır-ı ḫāṭīrleri ile tetmīm ü tezyīl-i Ö
12 maḥabbet-perverleri … ile olan rābıṭa-i: maḥabbet-perverleri budur ki benüm nūr-ı dīdem! Cenābuñuzla olan rābıṭa-i Ö, -USA
13 ribāṭe-i ḫāṭır-ı şevḳ-endūdumuza: ribāṭ-ı ḫāṭır-ı şevḳ-endūdumuza A, Ö, ribāṭe-i ḫāṭır-ı şevḳ-endūdumuz USA

tecdīd-i sürūr itdügümüz Ḫudā'ya ʿıyāndur. Ḫuṣūṣan, şūḫī-i ṭabʿ ve[1] nezāket-i fıṭrat-ı ẕātuñuz ḫāṭıra geldükçe deryā-yı iştiyāḳa temevvüc[2] ẓuhūr idüp ḥattā Ḥisār Yalısında merḥūm pederüñüz ile ve sizüñ Memişçik ile itdügümüz ṣoḥbetlerüñ çāşnīsi ḥālā dimāġumuzda cāy-gīrdür. Lākin çāre ne, güneh be-gerden-i pīrī ki bizi ol leẕāʾiẕ-i ṣoḥbetden maḥrūm itmişdür. Lākin[3], benüm nūr-ı dīdem! Bizde olan ʿalāḳa-i maḥabbet, cenābuñuzda[4] daḫı olduġı maʿlūmumdur. Zīrā[5], taʿalluḳ-ı ḫāṭır ṭarafında olmaduḳça inciẕāb olmaḳ[6] muḥāldür. Ancaḳ, bu āna dek bizi varaḳ-pāre-i āşināyī ile yād buyurmaduġuñuza[7] taʿaccüb ü istiġrābdan daḫı ḫālī degülüz. Bu teġāfülüñüze [N 150a] bir sebeb ḫāṭıra[8] gelemeyüp ancaḳ bāzīçe-i şeş-derde[9] cenābuñuzı heftelerle aralıġa ḳomayup ġalebe-i külliye ile sizi pīç ü tāba düşürdügümüzden ḥāṣıl olan ʿuḳde-i ḫāṭıruñuz, henüz bercā olduġından ġayrı bir maʿnāya ḥaml idememişüzdür. Ẕimmetüñüzde bāḳī [A 136a] ḳalan bāzīçelerümüzi [T 146a] cümle cenābuñuza hibe eyledik. Baʿde'l-yevm, ḫāṭır-ı şerīfüñüzi taṣfiye buyurasız. Benüm[10] iki gözüm, Feyżu'llāh'um Efendi[11] Fetḥī-zāde ṣenāverüñüz, bu ṭarafa gelüp ʿaynı ile[12] cenābuñuzuñ daḫı bu pederüñüze olan şevḳ ü inciẕābın[13] ve savābıḳ-ı ülfet ü ṣoḥbetleriyle cenāb-ı saʿādetüñüz[14] daḫı leb-ālā-yı ṣıdḳ u iḫlāṣ olduḳların[15] taḳrīr itmekle ʿalima'llāh, ʿalāḳa-i ḳadīmemüz tāzelenüp sirişk-i ḥasretle bī-iḫtiyār kārbān-ı duʿā reh-

---

1 şūḫī-i ṭabʿ ve: şūḫī-i ṭabʿ A, USA, şevḳ-i ṭabʿ ve Ö
2 iştiyāḳa temevvüc: iştiyāḳa temevvücüñüz A, iştiyāḳda temevvücler Ö, iştiyāḳ temevvüc USA
3 ṣoḥbetden maḥrūm itmişdür, lākin: ṣoḥbet-i aḥibbādan maḥrūm itmişdür, ammā Ö
4 cenābuñuzda: cenābuñuzda da A
5 maʿlūmumdur, zīrā: meczūmumdur, zīrā Ö
6 ṭarafından olmaduḳça inciẕāb olmaḳ: ṭarafında olmaduḳça inciẕāb olmaḳ USA, ṭarafından olduḳça inciẕāb olmamaḳ emr-i Ö
7 -pāre-i āşināyī ile yād buyurmaduġuñuza: -pāre-i āşināyī ile yād buyurmaduġuñuz A, -pāre irsāli ile yād buyurmaduġuñuza Ö
8 daḫı ḫālī degülüz, bu teġāfülüñüze ḫāṭıra: ḫālī degülüz, bu teġāfülüñüze ḫāṭıra ḫāṭır A, ḫālī degülüz, bu teġāfülüñüze ḫāṭıra USA
9 şeş-derde: şeş-derce Ö
10 şerīfüñüzi taṣfiye buyurasız, benüm: şerīfüñüz taṣfiye buyurasız A, şerīfüñüzi taṣfiye buyurasız Ö
11 Feyżu'llāh'um Efendi: Efendi USA
12 ile: -USA
13 ü inciẕābın: inciẕābuñuz A, ü inciẕābuñ USA
14 ü ṣoḥbetleriyle cenāb-ı saʿādetüñüz: ü ṣoḥbetler beyānıyla cenāb-ı saʿādetüñüz A, ü ṣoḥbetleriyle cenāb-ı saʿādetüñüzüñ Ö, vaṣıyyetler beyānıyla cenābuñuz USA
15 u iḫlāṣ olduḳların: u iḫlāṣ olduḳların A, iḫlāṣ olduḳların USA

rev-i bālā-ḫāne-i icābet[1] ḳılınmışdur. ʿAle'l-ḫuṣūṣ, ʿırḳ-ı aṣīl[2] ve nesl-i kerīm-i nūr-ı dīde-i iftiḫārumuz, devletlü, saʿādetlü ketḫüdā-yı[3] ʿālī-şān, ḥażret-i ṣadāret-penāhī cenāblarınuñ ḫıdmet-i [N 150b] kitābetleriyle şeref-yāb olduġuñuz[4] istimāʿ itmekle sürūr-ber-sürūr ve neşāṭ-ber-neşāṭ kesb olınup el-ḥamdu li'llāh, nūr-ı dīdelerümüz[5], merkez-i saʿādetde olduḳlarına Cenāb-ı Ḥaḳḳ'a şükrler ve devām-ı beḳāsı içün[6] duʿālar olınmadadur. Ḥażret-i Ḥafīẓ ü Selām, anları da ve cenābuñuzı da viḳāye-i ḥıfẓ-ı Rabbānīsinde ekdārdan maḥrūs u maṣūn eyleye, āmīn! Ḥālā, küstāḫāne, devletlü ketḫüdā-yı mükerrem ḥażretlerinden bir ḫuṣūṣ niyāz olınmışdur. Duʿā-nāmemüzde tafṣīli maʿlūmuñuz olur[7]. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, cenāb-ı saʿādetlerine teẕekkür[8] ve ḥuṣūline himmet-i ʿaliyyelerinden[9] recāda bu pederüñüze [T 146b] yāver olmaḳ recā olınur. Emānetu'llāhdur[10], saʿādetlü reʾīs efendi ḥażretlerinüñ meclis-i ʿālīlerine duʿāmuz iblāġına vekāletüñüz ve ḍīḳ-i vaḳtden nāşī maḫṣūṣ duʿā-nāme taḥrīriyle[11] taṣdīʿe taḳṣīrümüzden iʿtiẕāra daḫı vekāletüñüz niyāzumdan ma-ʿadā, mādde-i merḳūmede[12] anlardan daḫı çeşm-dāşt-ı niyāz olduġumuzı [N 151a] ḳabūl ve ḥüsn-i teveccühüñüz[13] mercūdur. Bu pederüñüzüñ [A 136b] hediyye-i[14] muʿtādesi olan emtiʿa-i nev-ẕuhūr, ʿālem-i maʿnādan çend ġazel-i tāze-zemīn ihdā[15] olınmışdur. Emtiʿa-i müstaʿmele-i fāniyeden naẓar-ı[16] iʿtibāruñuzda ḳabūle şāyānter olacaġı in-şāʾa'llāhu teʿālā, imżā-kerde-i yaḳīndür. Bāḳī bād[17].

---

1 kārbān-ı duʿā reh-rev-i bālā-ḫāne-i icābet: kārbān-ı duʿā reh-rev-i bālā-ḫāne A, kārvān-ı duʿā dehr ü bālā-ḫāne-i icābet Ö, kārbān-ı duʿā dehr ü bālā-ḫāne-i icābet USA

2 aṣīl: aṣl A, USA

3 saʿādetlü ketḫüdā-yı: ketḫüdā-yı USA

4 ḫıdmet-i kitābetleriyle şeref-yāb olduġuñuz: ḫıdmet-i kitābetleriyle şeref-yāb olduġuñuzı A, ḫıdmet-i kitābetlerinde şeref-yāb olduġuñuzı Ö

5 dīdelerümüz: dīdem A

6 beḳāsı içün: beḳāsı-çün A, Ö, USA

7 duʿā-nāmemüzde tafṣīli maʿlūmuñuz olur: duʿā-nāmemüzde tafṣīl-i maʿlūmuñuz olur A, USA, duʿā-nāmeden tafṣīli maʿlūmuñuz olınır Ö

8 teẕekkür: teẕkīr Ö

9 ʿaliyyelerinden: ʿaliyyelerin Ö

10 yāver olmaḳ recā olınur, emānetu'llāhdur: yār olmaḳ recā olınur, emānetu'llāhdur A, yāver olmaḳ recā olınur USA

11 taḥrīriyle: taḥrīri ile A

12 merḳūmede: merḳūme A

13 ḳabūl ve ḥüsn-i teveccühüñüz: teblīġ-i ḥüsn-i teveccühüñüz A, U

14 hediyye-i: *İfadede mürekkep dağılmıştır* A

15 ihdā: ihdāsı A, Ö

16 naẓar-ı: naẓar-ı naẓar-ı USA

17 *bāḳī bād*: *bāḳī* A, *bāḳī ʿömr-i ʿazīz mümted bād* Ö, -USA: *Sonsuza kadar olsun*.

214. Mīr-zā Efendi Ḥażretlerine Ḳamāniçe Ḳāḍısı iken İrsāl Olınur[1]

Efendi ḥażretlerinüñ şūreten menbaʿ-ı faẓl u ʿirfān ve maʿnen[2] fiten-i buḥrān olan meclis-i laṭīflerine yine kendilerinüñ[3] ḥavṣala-i ṣıdḳ ve endāze-i ḫulūşlarına muvāfıḳ duʿā vü ṣenā ihdāsı siyāḳında hezār mesāʾil-i müteḫālife ve aḳvāl-i mütenāḳısayı muḥtevī nüsḫa-i heyʾet-nümūdār[4] olan ḳalb-i mütelevvinleri tefaḥḥuşından ṣoñra nümūde-i ṣenāverī budur[5] ki dest-i irādet-i bī-ʿillet ve yed-i[6] miʿmār-ı ḳudret ile binā-yı [N 151b] ḫilḳatümüz, erkān-ı ṣıdḳ u[7] ḫulūş üzre nihāde [T 147a] olduġına bināʾen niçe[8] müddet hevā-yı germā-yı müfāraḳatleri çekilüp nesīm-i āsāyiş-resān-ı ḫaber-i ʿāfiyetlerine[9] revzen-güşā-yı çeşm-i intiẓār olup bā-ḫuṣūṣ, cenāḥ-ı himmetleri, kūşe-i bām-ı ḳaṣr-ı merāma pervāz itdügi[10] eyyāmdan bu āna dek mektūblaruñuz[11], mürġ-i per ü bāl-rīḫte gibi herkese vāṣıl olduḳça bu rifʿat-cūyları[12] bir selām-ı maḥabbet-encāmlarına şāyeste görilmeyüp hem-āġūş olduḳları ʿarūs-ı murāduñ taḥṣīl-i viṣālinde cümleden efzūn dāmen be-miyān olduġumuz ferāmūş olduġından ṣīşe-i ḳalb-i ḥazīne[13] hezār inkisār mutaṭarriḳ olmış iken[14] nā-gāh bir mektūb-ı ser-be-mührleri vāṣıl olmaġın nīşter-i teġafüllerinden[15] ḥāṣıl olan zaḫm-ı inkisāra merhem olmaḳ ümīdiyle minṭaḳa-i kīsesine nāḫun-ı ārzū ile güşāde virildükde

(Beyt)[16] **Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün**
Bülendī merhemüñ keyfiyyeti ey yār-ı bī-pervā
[A 137a] Bu merhemden yine ol zaḫma ḳāʾildür dil-i şeydā

---

1 H 120b, N 151a, Ö 169b, T 146b, USA 127a: *Başlık* A: Mīr-zā Efendi Ḥażretlerine Ḳamāniçe Ḳāḍısı İken Yazılmışdur Ö, Mīr-zā Efendi Ḳamāniçe Ḳāḍısı İken Gönderdügi Mektūbdur USA
2 u ʿirfān ve maʿnen: u ʿirfān ve maʿnā A, ʿirfān ve maʿnen USA
3 kendilerinüñ: kendülerinüñ A, Ö
4 heyʾet-nümūdār: heyʾet-i nümūnedār Ö
5 ṣenāverī budur: ṣenāverīdür USA
6 yed-i: yedihi A, bu USA
7 u: -A
8 olduġına bināʾen niçe: olduġına binā-yı nice USA
9 ḫaber-i ʿāfiyetlerine: ḫaber-i ʿāfiyetler A, ḫayr-ı ʿāfiyetlerine USA
10 himmetleri, kūşe-i bām-ı ḳaṣr-ı merāma pervāz itdügi: himmetleri, kūşe-i bām-ı merāma pervāz itdükleri A, himmetle kūşe-i bām-ı ḳaṣr-ı merāma pervāz itdükleri Ö
11 mektūblaruñuz: mektūbuñuz A
12 -cūyları: -cūyların A
13 ḥazīne: ḫazīne Ö
14 olmış iken: olmış-iken A, Ö, USA
15 teġafüllerinden: nifāḳlarından Ö
16 güşāde virildükde beyt: güşāde virildükde A, USA, güşād virildükde beyt Ö

(Neşr)[1] maḳālı üzre ümīd-i cevāhir ile istirāḳ-ı [N 152a] ṣandūḳa-i mār-perverān[2] itmişe dönüp derūn-ı mektūbda hezār efʿā-i süḫan-ı zehr-feşān nümāyān olmaġın ārzū-yı[3] muḳāseme-i ḥişşe-i ẕevḳ içün müctemiʿ olan ḥavāss u ḳuvā her biri bir cānibe gürīzān olmışlardur.

(Beyt)[4] **(Ahreb)**

Ger bāde çunīn şude ḫumārī bihter
Z'īn [T 147b] merhem-i yāre[5] zaḫm-dārī bihter

(Neşr)[6] āferīn, benüm efendüm, ḫāṭır-nevāzī vü[7] dost-sāzī ise ancaḳ olur. Bu ḫıyānet, bir niçe şeyʾe[8] rāciʿ olmaḳ vehmiyle ol ḥoḳḳa-i zehr-āgīne bir miḳdār tiryāḳ baḳıyyesinden daḫı ġaflet itmeyüp[9] bu gūne erbāb-ı maʿārifüñ meclislerinden dūr oldıḳ, diyü gendüm-nümā ve cev-fürūşlıġa[10] āġāz idüp çīn ü cebīn-i teʾessüf[11] göstermişsüz. Ammā öyle degüldür, sizüñ hemān[12] bu meclise işṭiyāḳuñuz, nāʾil-i merām olıncaya dek ve bu āsitānede ārāmuñuz, pervāze-i müstaʿid olacaḳ[13] bāl ü per kesb idecek mertebe olduġı, o[14] bizüm muḥāṭ-ı fehmümüz olduġı gibi devletlü veliyyü'n-niʿam efendimüzüñ daḫı maʿlūm-ı ʿilm-i ʿalem-ārālarıdur, bāḳī[15].

Lākin mektūb-ı nezāket-maṣḥūbuñuzda bu muḫlişlerin[16] rind olmaḳ üzre tavṣīf ve cenābuñuzı zühd ile taʿrīf buyurup cenābuñuzı kemā-yenbaġī añlayan aḥbābuñ iʿtiḳādların fesāda[17] saʿy eylemişsüz. Ammā biz bu taʿrīfe rażıyuz. Aṣḥāb-ı ḥaḳīḳat naẓarında ẕemm ü medḥ ne ṭarafdan idügi[18] hüveydādur. *"Ḳultu*

---

1 neşr: -A, -USA
2 mār-perverān: mār-ı pervāne A
3 derūn-ı mektūbda hezār … nümāyān olmaġın ārzū-yı: -A, -USA
4 beyt: -A, -USA, naẓm Ö: *Rubâ'iden alınmış iki mısradır.*
5 *yāre: tāze* A, USA: Beytin manası: *Eğer bade böyle olursa sarhoşluk daha güzeldir. Yaranın merheminden yara daha iyidir.*
6 neşr: -A, -USA
7 vü: -USA
8 bu ḫıyānet, bir niçe şeyʾe: ḫıyānet, bir niçe şeyʾe A
9 baḳıyyesinden daḫı ġaflet itmeyüp: taʿbiyesinden daḫı ġaflet olınmayup Ö
10 cev-fürūşlıġa: cevher-fürūşlıġa A, USA
11 çīn ü cebīn-i teʾessüf: çünīn teʾessüf A, çīn-i cebīn-i Ö
12 öyle degüldür, sizüñ hemān: öyle degüldür ki sizüñ hemān Ö, sizüñ USA
13 olacaḳ: olıcaḳ USA
14 idecek mertebe olduġı o: idecek mertebe oldıġı A, Ö, idecegümüz olduġuñuz USA
15 ʿilm-i ʿalem-ārālarıdur,bāḳī: ʿilm-ārālarıdur A, ʿilm-i ʿalem-ārālarıdur Ö, USA
16 muḫlişlerin: muḫlişüñüze A, muḫlişlerüñ USA
17 iʿtiḳādların fesāda: iʿtiḳādlarını ifsāda Ö
18 medḥ ne ṭarafdan idügi: medḥ ne ṭarafda idügi A, ḳadeḥ ne ṭaraflara idügi Ö

mā-fīhī "den[1] muḳaddem, "felāḥ" lafẓı irtikāb olınduġına istiġrāb olınmışdur. Ġālibā rindān-ı ḥaḳīḳat bu kār-ḫāne-i ḥikmetüñ mübtedāʾın[2] taḥḳīḳ idüp şāyeste-i [A 137b] dergāh-ı eḥadiyyet [T 148a] olıcaḳ[3] ʿubūdiyyete sāʿī olduḳlarına ʿadem-i ıṭṭılāʿından ġayrı

(Rubāʿī)[4] **(Ahrem)**

Ey ber-tu sücūd-ı zāhidān vaḳt-ı nemāz
V'ey ṭāʿat-i rindān be-tu hengām-ı niyāz
Ger ehl-i ḥaḳīḳat est ü ger[5] rāh-ı mecāz
Her kes be-zebānī be-tu mī-gūyed[6] rāz

(Neşr)[7] mefḥumına ʿadem-i ıṭṭılāʿından[8] nāşī rind ü zāhide iṣbāt-ı[9] teżādd buyurmışsız. Andan ġayrı bu ṣenākārların[10] felek-ḫilḳat diyü yād buyurmışsız. Cenābuñuz kendi iʿtiḳādı üzre ʿālim-i ʿālem[11] ve ehl-i faẓīlet geçinürken[12] felegüñ bu kār-ḫānede ḥiṣṣe-i taṣarrufı olmayup ol daḫı gūy-ı çevgān-ı ḳażā vü ḳader olduġunı selb eyledügüñüzden ḳaṭʿ-ı naẓar devletlü efendimüz ḥażretleri ṭarafından nāzil olan mektūb-ı laṭīfüñ kelimātından āzürde olup bu muḫlişlerini[13] dīvār-ı üstüvār ḳabīlinden ʿadd idüp *el-meʾmūru maʿẓūrun*[14] iken hedef-i nāvek-i ciger-dūz-ı ṭaʿn olmaḳ ḳanġı meẕhebe[15] sezāvārdur. Efen-

1 *Daha önce söylediğim gibi.*
2 mübtedāʾın: meydān A
3 olıcaḳ: ola A, olacaḳ Ö
4 ıṭṭılāʿından ġayrı rubāʿī: ıṭṭılāʿından ġayrı A, ıṭṭılāʿdan ġayrı rubāʿī Ö, ıṭṭılāʿından ġayrı beyt USA
5 *ü ger*: *ve* A, USA, *ez tu* Ö
6 *mī-gūyed*: *mī-girīd* A, Ö, USA: *Ey namaz vakti zahitlerin kendisine secde ettiği ve ey niyaz vaktinde rintlerin kendisine itaat ettiği (Allah)! İster hakikat ehli olsun ister mecaz yoluyla olsun herkes bir dille sırrını sana söylüyor.*
7 neşr: -A, -USA
8 ıṭṭılāʿından: ıṭṭılāʿdan Ö
9 iṣbāt-ı: ṣebāt-ı A
10 ṣenākārların: ṣenākārlarınuñ A, ṣenākārlarına USA
11 kendi iʿtiḳādı üzre ʿālim-i ʿālem: kendi iʿtiḳādı üzre ʿālim A, USA, kendi iʿtiḳāduñuz üzre ʿālim-i ʿālem Ö
12 ve ehl-i faẓīlet geçinürken: ve ehl-i faẓīlet geçinüp A, ve ehl-i hüner geçinürken USA
13 muḫlişlerini: muḫlişüñüzi A, muḫlişlerin Ö
14 Bu ifade bir hadiste şu şekilde yer almaktadır: "لا تسبوا الريح فإن المأمور معذور" Lā tesubbu'r-rīḥe fe-inne'l-meʾmūre maʿẕūrun. Manası: Rüzgârlara sövmeyin, çünkü kendisine emredilen ma'zurdur.
(el-Mubârekfûrî, M. b. (Tarih yok). *Şurûhü'l-hadîs (Tuhfetü'l-Ahvezî).* Haziran 13, 2017 tarihinde http://library.islamweb.net/newlibrary/display_book.php adresinden alındı)
15 meẕhebe: meẕhebde A, USA

dimüzüñ mektūbları, muṭlaḳ ḳaṣd-ı iltifāt idügi[1] ẓāhirdür. Her bār, gül-çīn-i bāġ-ı iltifāt olmaḳ müyesser iken bir[2] defʿa leẕẕet-i āzār-ı ḫār-ı ʿitāb görilse ne lāzım gelür? Ḫuṣūṣan, efendimüzüñ Ḥaḳ teʿālā, vücūd-ı kem-yābların[3] muʿammer eyleye, bi-ḥamdi'llāh, süḫan-şinās ve daḳīḳa-dānlıḳ ile ʿalem ve eṣnāf-ı[4] faẓl u ʿirfān ile müsellem [T 138b] ve dāniş ü hünerde ser-bülend iken mażmūn-ı mektūb bi-ʿaynihi kendi taḳrīr-i dil-peẕīrleri[5] olup mertebe-i rıżālarından bīrūn ve[6] bir ḥarf taḥrīrine meʾẕūn olduġumuzı aʿlā bilürsüz ve bir mektūb ki tamġa-yı nigīn-i kem-yābları [A 138a] olmaduḳça[7] sikke-peẕīr-i iʿtibār olmayacaġına vuḳūf yetişdirmek gereksüz. Bu maʿnālara[8] ıṭṭılāʿdan şoñra miyānede āviḫte olan perde-i muṣāfātı[9], varaḳ-pāre-i nā-ḳabūl gibi çāk ve ṭarafeynden münʿaḳid[10] olan ḥabl-i metīn-i muvāneseti rişte-i ṣad-pāre-i şuʿbede[11]-bāz gibi ḳarīn-i infikāk itmek neden lāzım gelmişdür[12]? Mirʾāt-ı taḳdīrde cenābuñuz ile ṣūret-i ülfet müşāhede olındugı[13] günden bu āna gelince ʿalāḳa-i ülfete infiṣām virecek bir fiʿle maṣdar olmayup ser-rişte-i ülfetüñ bize düşen ṭarafını, ʿāḳilāne żabṭ itdügümüz cümlenüñ maʿlūmıdur. Lākin binā-yı ülfet, ibtidā sizüñ ṭarafuñuzdan raḫne[14]-peẕīr olduġına siz daḫı muʿterif olmaḳ gereksüz. Bu muḫlişleri daḫı tīşe-i ser-tīz-i ḫāme-i şerāre-rīzi ele alup numūne-i naḳş-ber[15]-āb olan binā-yı esās-ı ṣadāḳat-ı ġayr-ı ṣābitetü'l-aṣllarınuñ ġubārını sürme-i Keyvān itmek āsān idi. Ammā bu defʿa ḥüsn-i müsāmaḥa ile termīmi taṣvīb görilür[16]. Bir daḫı müşāhede-i nāvek-i [T 149a] ṭaʿna[17] ṣudūrına teʾḫīr olınmışdur. Lākin cenābuñuz ṭarafından meşāmm-ı iʿtiḳādumuza rāyiḥā-i ʿadāvet gelmek meʾmūl degül iken binā-yı vaṣf-ı hünerümüz ṣā-

1 muṭlaḳ ḳaṣd-ı iltifāt idügi: ḳaṣd-ı iltifāt idügi USA
2 bir: bu Ö
3 kem-yābların: kimyāların A, kām-yābların USA
4 eṣnāf-ı: iżāf-ı A, USA
5 -peẕīrleri: -peẕīr A
6 rıżālarından bīrūn ve: rıżālarından bīrūn A, rıżālarında bīrūn ve USA
7 tamġa-yı nigīn-i kem-yābları olmaduḳça: kimyāları olduḳça A
8 maʿnālara: maʿnālarda A
9 muṣāfātı: mużāfātı USA
10 ṭarafeynden münʿaḳid: ṭarafeynde münʿaḳid A, ṭarafeynden muʿteḳid Ö, USA
11 şuʿbede: şuʿbeden A
12 gelmişdür: gelmiş-idi Ö
13 cenābuñuz ile ṣūret-i ülfet müşāhede olındugı: cenāblarıyla ṣūret-i ülfet müşāhede olındugı Ö, cenāblarıyla ṣūret müşāhede olındugı USA
14 raḫne: rişte: A, USA
15 ber-: pür Ö, USA
16 termīmi taṣvīb görilür: termīmi taṣvīb görilüp Ö
17 nāvek-i ṭaʿna: nādān-ı ṭaʿna A, nāvek-i ṭaʿn Ö

dedinde[1] *el-faḍlu mā-şehidet bihi'l-aʿdā*[2] kelāmını īrād idüp kendi lisānuñuz ile ʿadāvetümüz ittişāfına[3] iʿtirāf eylemişsüz. Bu kelāmdan biz daḫı şıdḳuñuza şehādet iderüz. Vāḳıʿā, ol[4] ṭarafda düşmenlerümüzüñ ḥareketi muḥaḳḳaḳ ve ġayretümüz daḫı anlardan aḫẓ-u intiḳām idügi[5] muḳarrerdür. Cenāb-ı Bārī muvaffaḳ eyleye. Bir iki kerre[6] ḳaṣd ile ihdā olınan bıçaḳ irsāli maḫẓūrına īṣāl-i[7] fehm olınmaduġı maḥall-i istiġrābdur. Melfūẓī ve maʿnevī[8] [A 138b] ḳaṣdlaruñuz maʿlūm, ammā mezbūr bıçaġı gördükde hemān sizi görmiş gibi oldıḳ[9]. Zīrā bīrūnı ber-vech-i muʿtād mücellā vü ṣāf belki āyīne-āsā müşāhede-i ṣūrete[10] daḫı ḳābil ammā derūnı ālet-i ḳāṭıʿa ile memlū ve ḫārici sīm, dāḫili āhen ve ẓāhiri sefīd ve bāṭını siyāh olmaġla vücūh ile[11] erbāb-ı nifāḳuñ bi-ʿaynihi numūnesi[12] vāḳiʿ olmış diyü bu[13] ṣıfāt-ı meẕkūreden nāṣī kemer-i intiḳāma aşılacaġına daḫı istiḥḳāḳı muḳarrer[14] iken müşāhedesiyle cenābuñuza[15] ḳaṭʿ-ı iştiyāḳ olınup ġınā-yı mülāḳāta nā'il olmışdur[16]. Hemvāre [T 149b] miyān-ı aḥbābda bu ṣūret ile[17] görinmekden ḫālī olmayasız.

---

1 binā-yı vaṣf-ı hünerümüz ṣādedinde: binā-i hünerümüz ṣādedinde A, binā-yı vaṣf-ı hünerümüz żıddında Ö
2 *Fazilet düşmanın da şehadet ettiğidir.*
3 ittişāfına: inşāfına USA
4 şehādet iderüz, vāḳıʿā, ol: şāhid oluruz, vāḳıʿā, o A
5 aḫẓ-u intiḳām idügi: aḫẓ-ı intiḳām idügi A, Ö
6 kerre: defʿa A, -Ö
7 īṣāl-i: īṣāli USA
8 melfūẓī ve maʿnevī: melfūẓ u maʿnevī A
9 olduḳ: oluruz USA
10 ṣūrete: ṣūriyye Ö
11 ve bāṭını siyāh olmaġla vücūh ile: bāṭını siyāh olmaġla vücūh ile A, Ö
12 bi-ʿaynihī numūnesi: bi-ʿaynihī numūnesine A, numūnesi USA
13 olmış diyü bu: olmış diyü A, olmış bu USA, olmışdur bu Ö
14 aşılacaġına daḫı istiḥḳāḳı muḳarrer: aşılacaġı daḫı istiḥḳāḳı muḳarrer Ö, aşılacaġına daḫı istiḥḳāḳı mükerrer USA
15 cenābuñuza: cenābuñuzda A, cenābuñuzdan Ö
16 olmışdur: olmışuzdur Ö, USA
17 ṣūret ile: ṣūretde Ö

215. Köprüli-zāde Muṣṭafā Pāşā Merḥūmuñ Oġlı Esʿad Beg'e Yazılmışdur[1]

Saʿādetlü, ʿināyetlü, semāḥatlü[2] pertev-i nūr-ı[3] bāşıra-i ḥayātum ve gül-i destār-ı mübāhātum olan[4] beg efendüm ḥażretlerinüñ mülteḳā'l-ebḥur-ı cāh ü[5] celāl ve cemīʿ ü'l-cevāmiʿ-i[6] faẓl u kemāl olan pīşgāh-ı maʿālī-destgāhlarına, ki nüsḫa-i tehẕīb-i ekābir-i edīb[7] ve maḳāṣıd-ı aḳṣā-yı efāẓıl-ı lebībdür, envāʿ-ı taʿẓīmāt-ı kāfiye ve aḳsām-ı tekrīmāt-ı şāfiye ile dest-i cevherī-i iḫlāṣ ile ḳāmūs-ı ḥaḳīḳatden müstaḫrec dürer-i daʿavāt ve maṭālīʿ-i ṣafvetden ṭavālīʿ ġurer-i taḥiyyāt niṣārına müteʿāḳib żavʾ-ı mişbāḥ-ı bāmdād[a][8] ṭaʿne-zen-i naḳż olan[9] şemsü'l-maʿārif-i ḫāṭır-ı tābnākları pursişi[10] dībāce-i ṣaḥīfe-i iḫlāṣ ve muḳaddime-i münye-i iḫtişāṣ ḳılınur. Cenāb-ı Ḥaḳ, ḫulāṣa-i kütüb-ḫāne-i[11] ādāb ve enmūzec-i fenn ü rüşd ü[12] ṣavāb olan vücūd-ı ekmel-i cūd[13]-endūdların viḳāye-i ḥıfẓ-ı ṣāmedānīsinde[14] ʿavāmil-i ekdār [A 139a] -dan ve taşrīfāt-ı[15] ʿillet-āmīz-i rūzgārdan meʾmūn [T 150a] eyleye, āmīn! Eger bu[16] medrese-nişīn-i ḥumūl ve ders-ḫᵛan-ı müntehā-yı uṣūl duʿācıları naḥvine ṣarf-ı[17] kelimāt-ı [N 153a] istiḫbār ve ḥavāle-i lemeʿān-ı[18] naẓra-i istifsār buyurılur ise bi-ḥamdihi subḥānehu ve teʿālā[19], binā-yı mizāc-ı żaʿf-peymā[20] henüz merāḥ-ı ʿālemde ṣaḥīḥ ü sālim olup ḫıdmet-i duʿā-yı ʿömr ü devletleri[21], dīde-i

---

1 H 123a, N 152b, Ö 172b, T 149b, USA 129a: *Başlık* A: Köprüli-zāde Muṣṭafā Pāşānuñ Maḫdūm-ı ʿĀlī-ḳadr-i Maʿārif-perver ve Dāniş-i Hüner Esʿad Beg Ḥażretlerine Nābī Efendi *Li-ec-li'l-münāsebeti* لا جل المناسبه Esāmī-i Kütüb Tezekküriyle Nüviştedür T

2 saʿādetlü, ʿināyetlü, semāḥatlü: saʿādetlü, semāḥatlü A, saʿādetlü USA

3 nūr-ı: -Ö, -USA

4 olan: -Ö

5 ü: -A

6 cemīʿ ü'l-cevāmiʿ-i: cemʿ ü'l-cevāhir-i Ö

7 edīb: ve edīb Ö

8 bāmdād[a]: bāhirde A, bāmdād-ı Ö, bāhirede USA

9 naḳż olan: taʿarruż-ı A, USA

10 ḫāṭır-ı tābnākları pursişi: ḫāṭır-ı tābnākları pursiş-i A, ḫāṭırları pursişi USA

11 kütüb-ḫāne-i: kitāb-ḫāne-i Ö

12 enmūzec-i fenn ü rüşd ü: enmūzec-i fenn rüşd ü Ö, nümūzec-i fenn ü rüşd USA

13 cūd: dūd Ö

14 ḥıfẓ-ı ṣāmedānīsinde: rabbānīde Ö

15 ekdārdan ve taşrīfāt-ı: ekdārdan ve taşarrufāt-ı A, USA, ekdār ve taşrīfāt-ı Ö

16 āmīn, eger bu: eger A, eger bu USA

17 müntehā-yı uṣūl duʿācıları naḥvine ṣarf-ı: müntehā-yı naḥvine duʿālarıyla nümūn-ı ṣarf-ı A, müntehā-yı uṣūl duʿāları nümūne-i ṣarf-ı USA

18 lemeʿān-ı: lemʿa-i Ö

19 *ve teʿālā*: -A, -Ö; *Eksikliklerden münezzeh olan Allah Te'ala'nın hamdiyle…*

20 -peymā: bīmār Ö

21 duʿā-yı ʿömr ü devletleri: duʿāları A, USA

maḳṣūd idügi ṭabʿ-ı keşşāf ve ẕihn-i mū-şikāf-ı Beyżāvī-envārlarına[1] nā-pūşīdedür. Ḫayr u berekāt-ı şems-i ẕātlarına[2] idāre-i ʿuşāre-i usṭurlāb-ı[3] intiẓār ve muṭālaʿa-i ṣaḥāʾif-i mevāḳiʿu'n-nücūm-ı leyl ü nehār üzre iken eşref-i āvānda ve esʿad-ı ezmānda[4] nā-gāh eczā-yı ḥücerāt-ı muḳanṭarāt-ı ġaybden taḳvīm-i[5] beşāret-fermā-yı kerem-nāme-i şifā-baḫşāları nāzil ve telvīḥ ü tavżīḥ ü işāret ü[6] fürūʿ ve uṣūl-i emsile vü nikātına ber-ṭıbḳ-ı[7] ḳānūn ıṭṭılāʿ-ı şenāverī ḥāṣıl olduḳda bī-iḫtiyār menār-ı zebānumuz, meşāriḳ-i mebārıḳ-ı duʿālarıyla tenvīr ve mecālis-i **Şeh-nāme**-i evḳāt ṣūret-i[8] şenālarıyla taṣvīr olınmışdur[9]. Cenāb-ı Ḥaḳ, ol mefḫar-i eşbāh u naẓāʾir ve ol nuḫbe-i meʾāşir[10] ü mefāḫir olan ẕāt-ı sütūde-ṣıfātlarından[11] mirḳāt-ı saʿādetde muḳīm ve imrār-ı nefeḫāt-ı tecelliyāt ile minhāc-ı ʿāfiyetde[12] müstedīm eyleye. Ḥaḳḳā ki mālik-i her kenz-i hüner [KM50b] ve ṣāḥib-i ḥüsn-i siyer[13] olan ṭabʿ-ı yek-tāları[14], rütbe-i ʿulüvv-i ṭıynetde[15] [N 153b] hem-reng-i Ṣāʾib ve ʿUrfī ve Selīm ve āṣār-ı muṭavvel ü[16] muḫtaṣar-ı şiʿr ü inşāda ṣāliş Vaṣṣāf u Kelīm olmaġın[17] ḳalb-i Fehīm ve[18] ẕihn-i müstaḳīmleri, sezā-yı niṣār-ı cevāhir-i taḥsīn ve seciyye-i ġayb-bīn-i gerdūn-nişīnleri şāyān-ı pāy-endāz-ı emtiʿa-i hezār āferīndür[19]. Tedḳīḳāt-ı **Maḳāmāt-ı Ḥarīrī**, ibrīşim-i bārīk-tār-ı[20] ḫayāllerine peyvend ve ṭabʿ-ı [A 139b] gürisne-i ey-

---

1 -envārlarına: -enverlerine Ö
2 ḫayr u berekāt-ı şems-i ẕātlarına: ḫayr ḥarekāt-ı şems-i ẕātlarına A, ḫayr u berekāt u şems-i ẕātlarına USA
3 ʿuşāre-i usṭurlāb-ı: ʿiṭāret-i usṭurlāb-ı A, ʿiżāde-i suṭurlāb-ı Ö
4 āvānda ve esʿad-ı ezmānda: āvān ve esʿad-ı ezmānda Ö, āvānda ve esʿad-ı zamānda USA
5 taḳvīm-i: taḳdīm-i A
6 ü telvīḥ ü tavżīḥ ü işāret ü: ü telvīḥ ü tavżīḥ işārāt Ö, telvīḥ ü tavżīḥ ü işāret ü USA
7 vü nikātına ber-ṭıbḳ-ı: nikātına ber-vefḳ-i ṭıbḳ-ı A, nikātına ber-ṭıbḳ-ı USA
8 ṣūret-i: ṣūver-i Ö
9 olınmışdur: olmışdur USA
10 meʾāşir: meʾşer A, USA
11 sütūde-ṣıfātlarından: sütūde-ṣıfātların Ö, sütūdelerin USA
12 muḳīm ve imrār-ı nefeḫāt-ı tecelliyāt ile minhāc-ı ʿāfiyetde: muḳīm ve ebrār-ı muḳīm imrār-ı nefeḫāt-ı tecelliyāt ile minhāc-ı ʿāḳıbetde A, muḳīm ve imrār-ı nefeḫāt-ı tecelliyāt ile minhāc-ı ʿāḳıbetde USA
13 ḥüsn-i siyer: ḥüsn-i sipihr A, USA
14 yek-tāları: yek-tāların Ö
15 ṭıynetde: ṭıynetden Ö
16 ü: -A, -USA
17 ve āṣār-ı muṭavvel-i muḫtaṣar-ı şiʿr ü inşāda ṣāliş Vaṣṣāf ve Kelīm olmaġın: -USA
18 ḳalb-i Fehīm ve: Fehīm ve A, ḳalb-i Fehīm USA
19 āferīndür: ḳarīndür USA
20 ibrīşim-i bārīk-tār-ı: ibrīşim-i tār-ı yek-tār-ı A, USA

yām-ı[1] niʿmetu'llāh, āṣār-ı nemekīnleriyle ḫursend idügi müsellem-i[2] çāşnī-şināsān-ı maṭbaḫ-ı ʿirfān ve mecmaʿ-ı ʿaliyye-i ẕāʾiḳa-dārān-ı[3] devrāndur. Henüz sepīde-i eḥer-i ṭabīʿatlarınuñ evāʾil-i ẓuhūrı ve meşābīḥ-i āṣārlarınuñ mebādī-i inbisāṭ-ı[4] nūrı iken kevkebe-i fürūġ-ı[5] ṭabʿ-ı bülendleri, **Mīzān-ı Şaʿrānī**-i şuʿarā-yı sābıḳa[6] ve sevād-ı raḳīme-i eşer-i ḫāme-i Aḫteri[7]-fürūġları luġāt-ı ʿArabiyyede fāʾiḳ idügi[8] ḥükm-kerde-i mesāḥa-i hendeseyān-ı rūzgār olmışdur. Ḫuṣūṣan, ḥālā[9] ḥükm-fermā-yı ḫıṭṭa-i Şehbā, vezīr-i melek-ḫıṣāl, āṣaf-ı sābıḳ[10], devletlü, saʿādetlü Meḥmed Pāşā muḫlişüñüzüñ[11] bu ṭarafda revnaḳ-baḫş-ı teşrīf olduġı eyyāmdan berü nüsḫa-i maḥāmid-i evṣāfuñuzı, çend bār devr buyurup[12] bu [N 154a] şenāverüñüzüñ eşer-i ḫāme-i Rabbānī olan risāle-i şenāñuza taḳrīż[13]-nüvis-i taṣdīḳ ve imżā-keş-i taḥḳīḳ olmadadur ki Cezīre-i Sāḳız'da[14] ṣūret-yāb olan müdāvere-i[15] nüsaḫ-ı ṣoḥbet ve müẕākere-i fenn-i ülfetden nāşī peder-i ṣulbīden[16] efzūn[17], cenāb-ı şerīfe taʿlīḳ buyurmışlardur. [T 151a] Ḥażret-i Bārī, anları da ve cenābuñuzı daḫı devlet ile muʿammer eyleye[18] ve neşʾe-yāb-ı mülāḳāt-ı mükerrer eyleye, āmīn[19]! Benüm nūr-ı dīdem, beg efendüm[20], sulṭānum ḥażretleri! Teşḫīẕ-i[21] ẕihn-i tābnāk ve talṭīf-i ṭabʿ-ı derrāküñüz[22]

---

1 eyyām-ı: -USA
2 nemekīnleriyle ḫursend idügi müsellem-i: nemekīnleriyle ḫursend idügi A, temkīnleriyle ḫursend idügi USA
3 mecmaʿ-ı ʿaliyye-i ẕāʾiḳa-dārān-ı: müctemaʿ-ı ʿaliyye-i ẕāʾiḳa-dārān-ı A, mecmaʿa-i ḥilye-i ẕāʾiḳa-dārān-ı Ö
4 inbisāṭ-ı: inbisāṭı USA
5 fürūġ-ı: fürūʿ-ı USA
6 sābıḳa: sābıḳ A, Ö
7 ḫāme-i Aḫteri-: Aḫteri ve Ö, Aḫteri- USA
8 luġāt-ı ʿArabiyyede fāʾiḳ idügi: naʿt-ı ġarībede fāʾiḳ idügi A, ṣıfāt-ı ġarībede fāʾiḳ idügi USA
9 ḥālā: -A, ḥāliyā Ö
10 āṣaf-ı sābıḳ: āṣaf-ārā-yı ṣadr-ı sābıḳ A, āṣaf-rā ṣadr-ı sābıḳ Ö
11 saʿādetlü Meḥmed Pāşā muḫlişüñüzüñ: Meḥmed Pāşā muḥibbüñüz ḥażretleri Ö, Meḥmed Pāşā muḫlişüñüzüñ USA
12 bār devr buyurup: bār devr buyurmayup A, māh devr buyurup USA
13 şenāñuza taḳrīż: şenā-kerde taḳrīż A
14 olmadadur ki Cezīre-i Sāḳız'da: olmadadur ki Cezīre-i misāfirde USA, olmadadur, Cezīre-i Sāḳız'da Ö
15 müdāvere-i: endāze-i A
16 ṣulbīden: ṣulbden A
17 ve imżā-keş-i taḥḳīḳ olmadadur … nāşī peder-i ṣulbīden efzūn: -USA
18 devlet ile muʿammer eyleye: muʿammer eyleye A, devlet ile muʿammer Ö
19 āmīn: -A, -USA
20 beg efendüm: -USA
21 teşḫīẕ-i: teşḫīẕ-i Ö
22 derrāküñüz: derrākleri USA

ḳaṣdiyle bu zemīn-i tāze-ferāġ, tamām kümeyt-i[1] ḫāmeye cilve-i türk-tāz gösterecek meydān idügi ḥīn-i ṣurūʿ-ı taḥrīrde reh-güẕār-ı rāʾiż-i ḫayālde nümāyān oladüşdi[2]. Ammā yine kendüñüzden tengī-i vaḳt ve[3] istiʿcāl-ı nāme-resān ile[4], bilā-tesvīd ser-i ḳalemden nıṣf sāʿat müddetde şevḳ-i muḫāṭabe-i dil-ārāñuz ile ṣūret-yāb-ı ẓuhūr olmışdur. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, nāʾil-i rifʿat-i vuṣūl ve fāʾiz-i derīçe-i[5] ḳabūl [A 140a] olduġı işāret buyurılmaḳ meʾmūldür. Bāḳī kerem, ẕāt-ı ʿālīlerinüñdür[6].

216. Saʿādetlü Āṣaf ibn-i[7] Āṣaf, Silaḥdār İbrāhīm Pāşā Ḥażretleri, Vālī-i Ḫıṭṭa-i Ḥalebü'ş-Şehbā[8] iken Enderūn Aġalarından Maḥmūd Aġa Nām Siyāh ʿArab[9], Nābī Efendi Geldükde Ḫıdmetine Meʾmūr Olup[10] Çehre-i Bī-nūrından Nābī Efendi Şikāyet Eyledükçe Müşārün İleyh Pāşā Ḥażretleri[11], Laṭīfe-şināس Ḳaṣd-ı Mizāc Birle Mezbūrı daḫı Ziyāde Taslīṭ idüp[12] Temāşāsında iken Ḥaleb'den Maʿzūl[13] Olup (A 142b) Kerkük'e Me'mūr Olduḳlarında Eşnā-yı Rāhda Mezbūr ʿArabuñ Lisānından Dīvān[14] Efendisi Olan Ḥabeşī-zāde Müsveddesiyle ʿAlā-ṭarīḳi'l-laṭīfe, Nābī Efendi'ye İrsāl Eyledügi Mektūbdur[15] ki Vuṣūlinde Mūmā İleyh, Nābī Efendi Mektūb-ı Mezbūrı[16] Tamām Şerḥ ü Beyān birle Cerb-nāmesidür[17]

[N 170b] Şıḳlet-ḳarīn, keşāfet-rehīn, ḫabāşet-āgīn yaʿnī Maḥmūd-ı[18] Nemrūd-dīde-i bed[19]-āyīnüñ ḥużūr-ı melʿanet-ālūd-ı kerāhet-nümūdları ṣavbına en-

---

1 tāze-ferāġ, tamām kümeyt-i: ferāġ-ı tāze, tamām kümeyt-i A, ferāġ-ı tāze, tamām kemmiyet-i USA
2 oladüşdi: düşdi A
3 kendüñüzden tengī-i vaḳt ve: kendüñüzden tengī-i vaḳt USA
4 -resān ile: -resāna ki A, -resān ki USA
5 fāʾiz-i derīçe-i: fāʾize-i derīçe-i A, fāʾiz-i derece-i Ö
6 Bāḳī kerem, ẕāt-ı ʿālīlerinüñdür: Bāḳī hemīşe kerem, ẕāt-ı ʿālīlerinüñdür Ö, -USA
7 ibn-i: bin USA
8 Ḫıṭṭa-i Ḥalebü'ş-Şehbā: Ḥaleb USA
9 siyāh ʿArab: sipāh-ı ʿArabī USA
10 ḫıdmetine meʾmūr olup: ḫiẕmetine meʾmūr alup A
11 ḥażretleri: -A, -USA
12 taslīṭ idüp: taslīṭ eyleyüp Ö, taṣallut idüp USA
13 maʿzūl: ʿazl USA
14 dīvān: dīvān dīvān A
15 mektūbdur: mektūbıdur USA
16 efendi mektūb-ı mezbūrı: efendi mektūb-ı mezkūrı USA
17 H 132b, N 170a, Ö 187b, T 165a, USA 143a: Cerb-nāmesidür: Cerb-nāmesidür ki Ẕikr Olınur, Ṣūret-i Mektūb-ı Mezbūr H, Cerb-nāmesidür ki Nüvişte Būd USA
18 yaʿnī Maḥmūd-ı: yaʿnī Meḥmed ü A, yaʿnī Meḥmed Ö, Maḥmūd ü USA
19 -dīde-i bed: -dīde-i A, -nümūd-ı bed Ö, bed būd USA

vāʿ-ı nefrīn ü dūş-nām ve aḳsām-ı cürūb[1] u iştitām iblāġından ṣoñra ser-cünbān-ı[2] lā-ḥavle-gūyān iʿlām olınur ki senüñ gibi iç aġası nāmında seg-levend-i[3] ʿifrīt-endāmuñ ḫıdmet-i ṣıḳlet-nümāsından ve çehre-i nā-pāk-ı ġaṣeyān-engīz-i murdārından ḫalāṣ olduġumuza mesrūr u ḫandān ve defʿ-i maraż-ı hāʾil itmiş ḳadar şādān iken ve senden muṭlaḳā ṭarafumuzı[4] ferāmūş ve bizi ḫāṭır-ı cehennem-miṣālüñden[5] iḫrāc itmeden ġayrı tevaḳḳuʿumuz[6] yoġ iken eyyām-ı müfāraḳat bir hefte miḳdārı mürūr itmeden ve zelzele-i müşāhede-i ṣūret-i türş-āverüñ henüz bir ḫoşça sükūn bulmadan iltizām-ı mā-lā-yelzem vechi üzre eṣnā-yı ṭarīḳde bir mektūb-ı uʿcūbe[7]-niẓāmuñ gelüp vāṣıl olup çend rūz nāʾil olduġumuz ṣafā-yı ḫāṭıra yine[8] mūriṣ-i ġubār ve müʾeddī-i ekdār olmışdur. Cenāb-ı[9] Ḥaḳ, ḫᵛān-ı ber-ḫōrdārīden[10] [T 166a] bī-naṣīb eyleye! [N 171a] āmīn, *bi-ḥurmeti ḳulūbi'l-münkesirīn*[11] Ḫātimesinde cevāb recāsında olduġın iʿlām itdüginden nāṣī ḥavāle-kerde-i[12] sufre-i ʿibāret olan seg-i zebān-dırāz-ı[13] temelluḳ-nümādan bir pāre üstüḫᵛānı[14] dirīġ itmek tecvīz-kerde-i meşreb-i himmet olmamaġın mektūb-ı ḳabīḥü'l-üslūbuñ ṣarf-ı enfās u [A 143a] evḳāt ile[15] teʾessüf-künān, tamāmen şerḥ ü irsāl olınmışdur. Erżurūm'da Mühr-ken Mosis'e[16] muḳaddemen taḥrīr olınan mektūb-ı encümen-āṣūb naẓīresine sen daḫı nāʾil olmaġla Mosis rütbesine[17] irtiḳā egerçi saña ser-māye-i iftiḫārdur, ammā derdmend Mosis gibi bir hünermendi senüñ gibi nādāna[18] derecede teşrīk itmekle ol nā-murādı, ālūde-i neng ü[19] ʿār itdügümüzden şermsārız. *Fe-lā-ḥavle ve lā-ḳuvvete illā bi'llāh*[20].

---

1 ü dūş-nām ve aḳsām-ı cürūb: ü düşnām ve aḳsām-ı cürūb Ö
2 -cünbān-ı: cināsān-ı A
3 seg-levend-i: seg-levende A
4 ṭarafumuzı: ṭarafumuza A
5 -miṣālüñden: -miṣālinden A
6 tevaḳḳuʿumuz: tevḳimüz USA
7 uʿcūbe: ʿucbe A
8 ḫāṭıra yine: ḫāṭır yine USA
9 cenāb-ı: -A
10 ber-ḫūrdārīden: ber-ḫūdārīden USA
11 *Bi-ḥurmeti ḳulūbi'l-münkesirīn*: *Bi-ḥurmeti'l-münkesirīn A, bi-hürmetihī ḳulūbi'l-münkesirīn* USA: *Kalbi kırılmışların hürmetine.*
12 -kerde-i: -kerd-i A
13 seg-i zebān-dırāz-ı: reşk-i zebān-dırāz-ı A, sekt-i zebān USA
14 üstüḫᵛānı: üstüḫᵛān Ö
15 u evḳāt ile: evḳātla A, USA
16 mühr-ken Mosis'e: mühr-ken Mosis'e A, USA
17 olmaġla Mosis rütbesine: olmaġla Mosis rütbesinde A
18 gibi nādāna: gibi nādānı Ö, USA
19 neng ü: neng ü A, neng USA
20 *Fe-lā-ḥavle ve lā-ḳuvvete illā bi'llāh*: *Lā-ḥavle ve lā-ḳuvvete illā bi'llāh USA: Güç ve kuvvet ancak Allah'a mahsustur.*

217. Bāḳī Pāşā Etbāʿından Sābıḳan Ḳasṭamonı Mütesellimi Olan Ḫalīl Aġa'nuñ Baʿż-ı Nā-hemvār Ḥareketinden Nābī Efendi İġḍāb Olmaġla Hezl-āmīz Taḥrīr itdügi Mektūbdur[1]

Dānişli, nümāyişli, ḫaḳīḳatli, cünbişli[2] birāder-i cān-ı ber-ā-berüm yaʿnī şükūh-ı devlet-i eyyām-ı ḥüsnden şoñra bir zamān Baġdād ve Başra rūz-nāmelerinde cild-i ebrī-miṣāl keşīde-kenār-ı iftiḫār itmekle[3] beyne'l-aḳrān ḳarīn-i imtiyāz[4] olan Ḫalīl Efendi baʿdehu, Şām ve Ḳasṭamonı memālikinde ḳaṭʿ-ı merātib-i ḥukūmet ve ṭayy-ı merāḥil-i[5] ʿaẓīmetle ser-efrāz olan Ḫalīl Aġa Ḥażretlerinüñ[6] meclis-i şeṭāret-āmīz ve beşāret-engīzlerine[7] Ḳasṭamonı fuḳarāsınuñ eşk-i çeşminden efzūn[8] daʿavāt-ı serīʿatü'l-eṣer ve āsitāne-i devlet maḥāllātından[9] cenābuñuzı cüst [ü] cū eyleyen şükāt-ı perīşān-maḳālüñ ʿarżuḥālleri şafaḥātına güncāyiş mertebesinden bīrūn teslīmāt-ı meveddet-güster ihdāsı siyāḳında pursiş-i ḫāṭır-ı vesvesenākleri mürāʿātiyle numūne-i maḥabbetkārları budur ki peyām-ı selāmuñuz[10] çeşm-dūḫte-i teraḳḳub iken [N 158a] mektūb-ı dil-āşūbuñuz vāṣıl oldı, meʾāline [T 154b] ıṭṭılāʿından[11] muḳaddem irsāli[12] muṭlaḳā ḫulūṣuñuza ḥaml olınmış iken[13] derūnında ṣafā-beste olan suṭūr-ı bī-hendese ve perākende[14]-ḥurūf ki Yādigār-oġlı nām düzd-i bī-sāmānuñ ālāyından numūnedür. Memerr-i sedd-i peyk, naẓar ḳılınduḳda[15] ser-ā-pā taʿbīrātı, cenābuñuzuñ taḳrīrātı gibi bī-ser ü bī-pā[16] müşāhede olınduġından ġayrı hezār renc ü[17] taʿab ile ḳavālib-i elfāẓından bir miḳdār ġubār-ālūde ve[18] pejmürde suḳāṭa-i maʿnā

---

1 H 127a, N 157b, Ö 177a, T 154a, USA 133a: *Başlık* T: Bāḳī Pāşā Etbāʿından Sābıḳan Ḳasṭamonı Mütesellimi Olan Ḫalīl Aġa'ya Hezl-āmīz Yazduġı Mektūbdur H
2 ḫaḳīḳatli, cünbişli: ḫaḳīḳatli USA, cünbişli Ö
3 iftiḫār itmekle: iftiḫār USA
4 ḳarīn-i imtiyāz: mümtāz Ö
5 ḥukūmet ve ṭayy-ı merāḥil-i: ḥukūmet ve ṭayy-ı merdāric-i Ö
6 Aġa Ḥażretlerinüñ: Aġanuñ USA
7 engīzlerine: engīzine USA
8 efzūn: füzūn Ö
9 maḥāllātından: maḥāllātında Ö
10 selāmuñuz: selāmetüñüze Ö
11 meʾāline ıṭṭılāʿından: meʾāline ıṭṭılāʿdan USA, mefhūmına ıṭṭılāʿdan Ö
12 irsāli: irsāl USA
13 olınmış iken: olınmışken USA
14 perākende-: perīşān- Ö
15 sedd-i peyk, naẓar ḳılınduḳda: peyk, naẓar ḳılınduḳda Ö
16 bī-ser ü bī-pā: ser ü bī-pā USA
17 olınduġından ġayrı hezār renc ü: olandan ġayrı hezār renc ü Ö
18 elfāẓından bir miḳdār ġubār-ālūde ve: elfāẓdan bir miḳdār ġubār-ālūde ve Ö

ve künāse-i mā-lā-yaʿnī[1] dökindisi ve meʾāl süpürindisi[2] cemʿ olınduḳda anlar daḫı çirk-ābe-i iftiḫār ve ḳāẓūrāt-ı mübāhāt ile ālūde ẓuhūr itmegin yine ḫiffetüñüze ḥaml olınmışdur. Mürāselāt ü mükātebātuñ vaṣfı[3], ġālibā teʾsīs-i mebānī-i maḥabbet içün olup beyān-ı devlet ü ḥaşmet içün olmaduġı ẓāhiren maʿlūmuñuz degüldür. Ammā[4], ġālibā, ḥavṣala-i ḥażmuñuz taḥammül etmeyecek baʿż-ı müzaḫrefāta[5] dest-res bulmaḳ gereksin ki Diyār-bekir ḫalḳına iẓhār ile [N 158b] ḳanāʿat itmeyüp āvāze-i devlet ü şervetüñ diyār-ı Ḥaleb'e daḫı ġulġule-endāz olmaḳ sevdāsına giriftār olmışsız. Benüm cānum! Mektūbuñuzda "Kimesneye[6] iḫtiyācum ḳalmadı, ol ṭarafa varsam da[7] [T 155a] size bār olmam." meʾāli[8] telmīḥ olınmış. Ẓālim, bilürüm[9], bu maḳūle kelimāt-ı mütefāḫirāneye çoḳdan ārzūmend idüñ. Ġālibā evāʾilde ḥasret-keş olduġın[10] baʿż-ı eşyā-yı müflis-firībe nāʾil olmışa beñzersin ki Diyār-bekir yārānlarına her bār söyleyerek taḥṣīl-i meşḳ itmişsüñüz ki[11] āşārı bu ṭarafa münʿakis oldı. Ḥattā Arnavud-zāde Muṣṭafā Aġa'nuñ[12] daḫı bir mektūbı vārid oldı. Anlar daḫı göz göre, cenābuñuzuñ devlet-i kāẓibesine[13] şehādet eylemişlerdür. Cenāb-ı Ḥaḳ[14] ol müselmānı bu şehādetden şermende eylemeye! Hele āsitāne-i devlet görmeyen baʿż-ı yārān-ı sāde-dil, iki kirli Türk oġlanı ile üç bār-gīr, dört reʾs ṭopal ve saḳaṭ ḳaṭırı, esbāb-ı devlet ḳıyās itseler baʿīd degüldür[15], ammā Muṣṭafā Aġa daḫı ol iʿtiḳādda[16] olmaḳ emr-i ġarībdür. Lākin bu māddede iʿtiḳād-ı[17] fāsid olduġı cāy-ı işṭibāh degüldür, kelāmı hezl ü istihzā olduġuñ imżā eyleyesiz[18]. Esbāb-ı iḥtişām olmaḳ

---

1 mā-lā-yaʿnī: mā-lā-yaʿnī maʿnā USA
2 meʾāl süpürindisi: meʾāl süprindisi Ö, māʾ süpürindisi USA
3 vaṣfı: vażʿı Ö
4 olmaduġı ẓāhiren maʿlūmuñuz degüldür, ammā: olmaduġı ẓāhiren maʿlūmuñuz degül-midür Ö, olmaduġı ẓāhiren maʿlūmuñuz degüldür USA
5 baʿż-ı müzaḫrefāta: baʿż-ı müzaḫrefāt A, USA
6 kimesneye: kimseye Ö
7 varsam da: varırsam da Ö, varsam-da USA
8 olmam meʾāli: olamam USA
9 bilürüm: bilmem USA
10 olduġın: olduġuñ Ö, USA
11 Diyār-bekir yārānlarına her bār söyleyerek taḥṣīl-i meşḳ itmişsüñüz ki: -USA
12 Arnavud-zāde Muṣṭafā Aġa'nuñ: Arnavud-zāde Muṣṭafā Aġa'muzuñ Ö
13 cenābuñuzuñ devlet-i kāẓibesine: devlet-i kāẓibeñüze Ö
14 eylemişlerdür. Cenāb-ı Ḥaḳ: itmişlerdür. Allāh teʿālā Ö
15 ḳıyās itseler baʿīd degüldür: ḳıyās itseler baʿīd degül USA, ʿadd itseler baʿīd degüldür Ö
16 daḫı ol iʿtiḳādda: ol iʿtiḳādda Ö, ol iʿtiḳātda USA
17 iʿtiḳād-ı: iʿtiẓārı Ö
18 ü istihzā olduġuñ imżā eyleyesiz: ü istihzā olduġın imżā eyleyesiz Ö

iʿ tiḳādiyle mālik olduġuñ[1] eşyāyı, keşf mertebesinde firāsetle bu ṭarafda ġāʿ ibāne defter itmek mümkündür. Zīrā cenābuñuzuñ devlete ḥavṣala-i istiʿ dādı ve rūzgāruñ cenābuñuza müsāʿ adesi muʿ tādları mücerrebümüzdür.

(Mıṣraʿ) Gīrem ki Ḫudā cāme dehed kū endām[2]?

(Neşr)[3] mıṣraʿ ı meşhūr olmasa [T 155b] bu maḥalle taḥrīri[4] münāsib idi. Hele esbāb-ı[5] ḥaşmetüñüzden bir yaldızlı legen, ibriḳ[6] emr-i muḳarrerdür, degmede andan aʿ lāsı yoḳdur. O daḫı[7] yollarda ḫalḳa göstermek içün būstāna āmed-şüd iderek yāldızdan muʿ arrā olup Süveyḳa(?) Ḥammāmı'nuñ ṭāşlarına dönmişdi[8]. Ṣafā bunda kun-zādenüñ ṭıynetinden[9] daġdaġa-i maʿ ṣiyet zāʾil olur ise[10] cenābuñuzdan daḫı ġāʿ ile-i iflās ber-ṭaraf olur. Eyyām-ı ġınāñuzuñ imtidādı, būstān faşlınuñ āḫirine müntehī olur ise[11] ġanīmetdür. Faṣl-ı būstān maṣārif içün ḳaṭār-ı çār-şümāruñuzı[12] fürūḫt itdügüñüz, bu ṭarafda şuyūʿ ı devletüñüze olan ḥüsn-i iʿ tiḳādlarumuzı[13] müteġayyir ve ḫāṭırumuzı mütekeddir itmişken[14] bu ṭarafda baʿ ż-ı aḥibbāñuz bize[15] gelüp "Bu māddenüñ aşlı yoḳdur, iʿ timād itmeñüz. Ḳasṭamonı'dan şükūh ü ʿ aẓīmetle[16] ibtidā geldügi eyyāmda ḳaṭār içün aʿ yān-ı şehrden niyāzmend-i şaʿ īr olup ḫar-vār ümmīdi kīse-i taṣavvurī gibi tehī rücūʿ itmekle ḫırmen-i medārı ber-bād[17] idüp daḫı ol zamān, zīver-i bāzār itmişdi[18]" diyü taḥḳīḳ eylediler. *El-ʿuhdetu ʿale'r-rāvī*[19], benüm cānum! Birdebir oġlı ile ẓāhiren reşk-dāde-i gülgeşt-i bihişt [T 156a] olan būstān faşlınuñ ẕevḳ-i gūn-ā-gūn ve ʿ ālem-i reng-ā-

---

1 olmaḳ iʿ tiḳādiyle mālik olduġuñ: olmaḳ iʿ tiḳādiyle mālik olduġuñ Ö
2 *Tutalım; Allah elbise verdi, beden nerede?*
3 neşr: -USA
4 maḥalle taḥrīri: maḥalde taḥrīr USA
5 hele esbāb-ı: -USA
6 ibriḳ: -USA
7 o daḫı: ol-daḫı Ö
8 Süveyḳa(?) Ḥammāmı'nuñ ṭāşlarına dönmişdi: Süveyḳa(?) Ḥammāmı'nuñ ṭāşlarına dönmişdür Ö, Süveyḳ(?) Ḥammāmı'nuñ ṭaşlarına dönmişdi USA
9 bunda kun-zādenüñ ṭıynetinden: bunda iken zādenüñ ṭıynetden USA, bu kun-zādenüñ ṭıynetden Ö
10 olur ise: olursa USA
11 olur ise: olursa USA
12 maṣārif içün ḳaṭār-ı çār-şümāruñuzı: maṣārif içün ḳaṭār-ı çār-müşāruñuzı USA
13 iʿ tiḳādlarumuzı: iʿ tiḳādlarumuz USA
14 itmişken: itmiş-iken Ö, USA
15 aḥibbāñuz bize: aḥbābuñuz bize USA
16 ü ʿ aẓīmetle: ü ʿ aẓmetle Ö, USA
17 ber-bād: yād USA
18 itmişdi: itmiş-idi Ö, USA
19 *Sorumluluk raviye aittir.*

renge müstaġraḳsın. El-ḥāḳ, ol ẕevḳ[1] içün her mūy-ı bedenümüz, bir zebānü'l-ḥased-gū olmaḳdadur[2]. Lākin āyā[3] veliyy-i niʿmet, cenābuñuz mıdur yoḫsa Ḥācı Ḥüseyin midür? Birüñüz mütesellim-i[4] ʿālī-bāḫt ve birüñüz aʿyān-ı tüccār-ı pāyitāḫt geçinür iken[5] yine rütbe-i süflā-yı ḥarīfāneye daḫı tenezzül eylediñüz[6]. Maṣraf-ı yek-rūze her gün bir ādem ṭarafından görilmek daḫı ḥarīfāne envāʿ ındandur. Yoḫsa bir mīrāṣ-ḫūre-i nā-kām ve[7] nev-devlet ve heveskār-ı iḥtişām bī-çāreyi kelimāt-ı [N 159a] dil-firīble dām-ı müdāheneye[8] düşürüp mā-melekin ṣarf itdirüp ve ḫānumānına[9] icrā-yı seyl-āb-ı nezāket mi itmedesiz? Benüm cānum, laṭīfede ḫoşdur. Ammā cenāb-ı şerīfe[10] iştiyāḳum, mā-verā-yı ḥadd-i taṣavvurdur. Ṭoġrısı bu cāniblere ʿazīmetüñüzden münşeriḥü'l-ḫāṭır oluruz. Ḫuṣūṣā kim kendi ḳavlüñüzce bārī maṣrafuñuzı daḫı bize çekdirmeyesiz. Ḥażır müft yārānı kim istemez?[11] Lākin ekşer vesīle-i iştiyāḳ budur ki āsitānede ekşer girībānuñuz, giriftār-ı ser-pençe-i żarūret olduġı ḥāllerde teʾeddüb-i żarūrī[12] iḳtiżā idecek mecālisde hele[13] kelām-ı bī-niẓām ve maḳāl-i bī-miṣālüñüz[14] türrehāt-ı mecānīn ve heẕeyān-ı maḥmūmiyyetden perīşānter[15] iken şimdi ḫod kendi zuʿ muñuzca ser-mest-i raḥīḳ-i devlet geçinüp ve kelāmuñuz mīzān-ı redd ü[16] ḳabūle çekecek erbāb-ı [T 156b] iḥtisāb daḫı nā-yāb iken āyā ne maḳūle elfāẓ-ı beyhūde güftār-ı bī-ṣaded ve ḫiṭāb-ı bī-taḳrīb ṣudūr idüp bendegān-ı Ḫudā'ya[17] bālādan peste muʿāmele-i fevḳānī ve ḥarf-endāz-ı kibārāne-i[18] ʿālī-şānī ḳaydına düşdükçe ne gūne iẓhār-ı ḥarekāt-ı lā-yaʿḳilāne itdügüñ [N 159b] müşāhede itmege iştiyāḳum saña olan iştiyāḳumdan efzūndur.

---

1 gūn-ā-gūn ve ʿālem-i reng-ā-renge müstaġraḳsın. El-ḥāḳ, ol ẕevḳ: -USA
2 bir zebānü'l-ḥased-gū olmaḳdadur: bir zebānü'l-ḥased-gū olmadadur Ö, zebānü'l-ḥased-ger olmaḳdadur USA
3 āyā: -Ö
4 mütesellim-i: -USA,
5 geçinür iken: geçinürken Ö, USA
6 ḥarīfāneye daḫı tenezzül eylediñüz: ḥarīfāneye daḫı tenezzül eyledügüñüz USA, ḥarīfāneye mi tenezzül eylediñüz Ö
7 -ḫūre-i nā-kām ve: -ḫᵛāre-i nā-kām ve Ö, -ḫūre-i nā-kām USA
8 müdāheneye: müdāhenesine USA
9 ṣarf itdirüp ve ḫānumānına: ṣarf itdirmekle ve ḫānumāna Ö, itdirüp ve ḫānumānına USA
10 cenāb-ı şerīfe: cenābuñuza Ö
11 Ḥażır müft-i yārānı kim istemez: -Ö
12 āsitānede ekşer girībānuñuz, … … ḥāllerde teʾeddüb-i żarūrī: -USA
13 hele: bile Ö
14 bī-miṣālüñüz: bī-miṣālüñüze USA
15 maḥmūmiyyetden perīşānter: maḥmūmından perīşān USA
16 kelāmuñuz mīzān-ı redd ü: kelāmuñuzı mīzān-ı redd ü Ö, kelāmuñuza mīzān-ı redd USA
17 Ḫudā'ya: ḫuddām Ö
18 kibārāne-i: güẕārāne USA

Hele devletüñüze[1] ḳāʾil olalum. Ammā neyleyem, Ẕihnī Çelebi ḳadar sāḫte-vaḳār, şermsār ve[2] ʿaẓamet iẓhārına ḳādir olmayacaġuñ nümāyāndur. İşte nāmı şaḥne-i ḳarye-i iflās iken ol[3] gūne ḫırām-ı devletmendāne ve evżāʿ-ı kibārāne göstermekdür. Ancaḳ[4] bu şīve-i maḫdūmāne ve neşve-i[5] maġrūrānesin mülāḥaẓa itdükçe yārān-ı Āmid'üñ ḥāllerine hem ḫande ve[6] hem girye idecek yerler gelür. Hele anuñ aḥvāli ṭursun. Gelelüm yine[7] cenābuñuzuñ aḥvāline: Ẓāhiren[8], müteselim-i vaḳt[9] İskender Pāşā-zāde ile hem-zānū-yı mücālese-i iḫtilāṭ olduḳça Şām ve Ḳasṭamonı'da güẕerān iden leẓāʾiẓ-i evḳāt-ı ḥukūmet ḫāṭıra gelüp āh-ı[10] cān-kāh-ı bī-iḫtiyār ile[11] künc-i āteşgede-i żamīrüñde[12] muḫtefī olan dūd-ı ḥasreti[13], ehl-i meclise ilḥāḥ itmeden ḫālī olmamaḳ gereksiz ki[14], lākin bu ḥasedkārān-ı deryā-dil [T 157a] vādīleridür. Cenābuñuzuñ[15] bir miḳdār kem-ḥavṣala ve[16] bī-hażm olmaġla taʿẓīmüñüzde taḳṣīr olınan [N 160a] mecālisde zemzeme-senc-i merātib-i tefāḫür olup "Be cānum, meger bizde mütesellim olmadıḳ mı? Ve yāḫūd[17] mütesellimlik bir şey[18] mi imiş?" maʿnāları, leb-i[19] mübāhātuñuzda tereşşuḥ itdügine yaḳīnüm vardur. Benüm cānum, çend rūz ḥukūmet-i ḫıṭṭa-i Şām ile siyādetde ṣıḥḥat-i nesebüñüzi işbāt itmiş oldıñuz. Zīrā sābıḳan Şām'da telvīş-i mesned-i ḥukūmet eyleyen Yezīd-i pelīdüñ rūḥ-ı ḫabīşi[20], cenābuñuzı kendi maḳāmında müşāhede itdükçe[21] āteş-i sūzān olmaġla maʿnen Āl-i Resūl'üñ intiḳāmın almış oldıñuz. Bu ṭarafda istimāʿ olınduġı üzre āsitānede cenābuñuzı bulmayan

1 devletüñüze: devletüñe Ö, USA
2 ve: -USA
3 nāmı şaḥne-i ḳarye-i iflās iken ol: nāmını şaḥne-i ḳarye-i iflās iken ol USA
4 ancaḳ: el-ḥaḳ Ö
5 neşve-i: ʿişve-i Ö
6 ve: -Ö
7 yine: -Ö
8 ẓāhiren: ẓāhir USA
9 vaḳt: -Ö
10 ḥukūmet ḫāṭıra gelüp āh-ı: ḥukūmetde USA
11 -iḫtiyār ile: -iḫtiyār-ı dile USA
12 żamīrüñde: żamīrinde USA
13 ḥasreti: ḥasret Ö
14 ki: -Ö, -USA
15 cenābuñuzuñ: cenābuñuz Ö
16 ve: -USA
17 mütesellim olmadıḳ mı, ve yāḫūd: müsellim olmadıḳ mı, yāḫūd USA
18 şey: iş Ö
19 leb-i: leb leb USA
20 Yezīd-i pelīdüñ rūḥ-ı ḫabīşi: Yezīd'üñ USA
21 kendi maḳāmında müşāhede itdükçe: kendü maḳāmında müşāhede itdükde Ö, kendi müşāhede itdükçe USA

Ḳasṭamonı fuḳarāsı, Diyār-bekir'de[1] tecemmüʿ itmegin mütesellim dīvān-ḫānesi ziḥām-ı[2] şükātdan şimdi āsitāneye müşābih olduġı menḳūldür. Ḳadīmden Diyār-bekir'e küçük İstanbul didüklerinüñ maʿnāsı daḫı zamān-ı devletüñüzde ẓāhir oldı. Ammā, nefʿi yine[3] cenābuñuza ʿāʾid olacaġında iştibāh yoḳdur. Zīrā būstānlarda şebān-geh gürīzān olmañuz vehminden pāsbān[N 161b]-miṣāl eṭrāfuñuzı iḥāṭa itmeleriyle devletüñüzde sāʾir yārān bile vesīle-i ḫᵛāb-ı rāḥat [T 157b] olduḳları menḳūldür. Muḳaddemen, Ḳasṭamonı'da ittikā-yı visāde-i ḥukūmet buyurduġuñuz eyyāmda ahālīsi dehen-güşā-yı taʿaccüb olup birbirlerine sübḥāna'llāh, biz ʿurūḳ-ı ḫāk-i tīreden maʿden-i nuḥās cereyānında[4] ḥikmet-i kāmile-i İlāhiyyeye ḥayrān iken şimdi mütesellim aġamuzuñ vücūd-ı kūh-vaḳārından maʿden-i sīm feverān eylemek[5] ḳat ḳat māye-i taʿaccüb degül midür ki dü-desti cīb ü baġalına[6] sāyīde itdükçe ḳabża ḳabża çil[7] aḳçe ile meclisi māl-ā-māl itmededür, bu sikke-i ḫāme-i vücūdından[8] rīzān olan ḳışr-ı ḥikkeyi çil[9] aḳçe taṣavvur itdükleri yine ol kūteh-naẓarān-ı nā-ḫurde-bīnüñ ḫarriyyetlerine[10] ḥaml olınmışdur. Benüm rūḥum, ʿazīzüm! Ebyāt ve eşʿār[11] ve tekellüfāt-ı inşā ile cenābuñuza mektūb[12] taḥrīr itsek de olurdı. Lākin şimdilik mertebeñüzüñ taḥammüli[13] yoḳ degül idi. Ammā cāʾiz ki baʿż-ı elfāẓın maʿnīsin suʾāl içün baʿż-ı [N 162a] kimesnelere yā teẕkere yā lisānen ḫıdmet-kār gönderdügüñüzi[14] zamāne ḫalḳı yine ʿādet-i meʾlūfe üzre aḳçe istiḳrāżı içün gönderirsüz[15], ḳıyās itmesünler diyü cenābuñuzı[16] şıyānet ḳaṣd olınmışdur. Benüm cānum, taḥrīk-i ser-rişte-i maḥabbet içün taḥrīr olınan

1 -bekir'de: -bekir'e USA
2 ziḥām-ı: zuḫām-ı USA
3 nefʿi yine: yine nefʿi Ö
4 tīreden maʿden-i nuḥās cereyānında: tīrden maʿden-i nuḥās-ı cihānīde USA
5 eylemek: itmek Ö
6 dü-desti cīb ü baġalına: dü-dest cīb ü baġaluña Ö
7 çil: aḳ-çil USA
8 itmededür, bu sikke-i ḫāme-i vücūdından: itmededür, diyü sikke-i ḫāne-i vücūduñdan Ö
9 çil: -USA
10 ḫarriyyetlerine: ḫazīnlerine USA
11 rūḥum, ʿazīzüm! Ebyāt ve eşʿār: rūḥ-ı ʿazīzüm! Ebyāt ve eşʿārı Ö, rūḥ-ı ʿazīzüm! Ebyāt ve eşʿār USA
12 mektūb: -Ö
13 lākin şimdilik mertebeñüzüñ taḥammüli: lākin şimdilik rütbeñüzüñ taḥammüli Ö, şimdilik mertebeñüzüñ taḥammül USA
14 ya teẕkere ya lisānen ḫıdmet-kār gönderdügüñüzi: teẕkere ya lisānen ḫıdmet-kār göndürdügüñüzi USA
15 meʾlūfe üzre aḳçe istiḳrāżı içün gönderirsüz: meʾlūfe üzre aḳçe istiḳrāż içün gönderir Ö, meʾlūfe üzre aḳçe istiḳrāżı içün göndürirsüz USA
16 itmesünler diyü cenābuñuzı: itmeye diyü cenābuñuzı USA

baʿ ż-ı leṭāʾifden āzürde[T 158a]-ḫāṭır olmamañuz meʾmūldür. Bir meveddet-nāme resmi taḥrīrine niyyet itmiş iken zebān-ı ḳalem-i nādire-dāndan[1] bu maḳūle maʿānī-i leṭāʾif-āmīz tereşşuḥ idedüşdi. Dīde-i inṣāf ile naẓar olınsa cenābuñuzuñ sebük-rūḥlıġınuñ[2] teʾşīridür ve nevʿan saña ser-māye-i mübāhāt olacaġı hüveydādur. Vaʿde-i ihdā-yı ḳavun ile bizi şīrīn-kām-ı ümīd[3] itmişsüz.

(Mıṣraʿ)[4] Her vaʿde-i dürūġına biñ yıl zamān[5] virür

(Neṣr)[6] mıṣraʿı emr-i muḳarrerdür. Ḳadīmden vaʿde-i kerīmüñüz ile vefānuñ[7] mā-beyni günāh ile tevbe ḳadar baʿīddür. Meger[8] şimdi devletle teġayyür-i meşreb[9] buyurmışsız. Müddet-i medīdeden berü[10] ḳavun-ı sükkerīn-i Āmidiyye'ye[11] leb-teşne olup müẕākeresi [N 162b] zebān-güẕār oldukça āb-ı dehānumuz mānend-i Cūy-ı Şaṭṭ seyyāl olduġın bilürsüz. Şimdi ḫod ḳārīb[12] mesāfeye geldik. Bundan ṣoñra irsāli endāḫte-i reyḥānzār-ı bostān[13] ḳılınursa İstanbul'da Allāh muʿīnüñ olsun[14]. *Bāḳī esbāb-ı ḥaşmet nā-furūḫte bād*[15].

218. Bāḳī Pāşā Muḳaddemen Muḥaṣṣıl-ı Şehbā Olup ʿAzlinden Ṣoñra Sūziş-i İftirāḳ ile Giryān Olan Nābī-i Miḥnet-dīde İẓhār-ı Ḥüzn-i Derūn birle Yazduġı Mektūb-ı Leṭāfet-meşḥūnıdur[16]

[T 159b] Saʿādetlü, mürüvvetlü, nūr-ı dīdem[17], oġlum, ʿazīzüm, iki gözüm, beg efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ ṭabaḳāt-ı bihiştden girāmīter olan sāḥa-i en-

1 nādire-dāndan: nā-dırāzdan USA
2 sebük-rūḥlıġınuñ: rūḥlıġınuñ USA
3 şīrīn-kām-ı ümīd: şīr-nigāh-ı ümīd USA
4 mıṣraʿ: [mısr]aʿ Ö
5 yıl zamān: yıl emān Ö
6 neṣr: -USA
7 vefānuñ: evḳātuñ USA
8 baʿīddür, meger: baʿīd idi Ö
9 teġayyür-i meşreb: taġyīr Ö
10 berü: beri USA
11 Āmidiyye'ye: ümmīdine USA
12 olduġın bilürsüz. Şimdi ḫod ḳārīb: olduġın bilürsüz. Şimdi ḫod ḳurb-ı Ö, USA
13 bostān: şebān USA
14 olsun: ola Ö
15 *Bāḳī esbāb-ı ḥaşmet nā-furūḫte bād*: *Bāḳī esbāb-ı ḥaşmet-nümā furūḫt bād* USA: *Bâkî, haşmet sebepleri (vasıtaları) satılmamış olsun.*
16 H 130b, N 162b, Ö 181a, T 159a, USA 137b: *Başlık* Ö: Bāḳī Pāşā Muḳaddemen Muḥaṣṣıl-ı Şehbā Olup ʿAzlinden Ṣoñra Sūziş-i İftirāḳla Giryān Olan Nābī Maḥabbet-i Dīde-i İẓhār-ı Ḥüzn-i Derūn Birle Taḥrīr İtdügi Mektūb-ı Merġūbıdur T
17 dīdem: dīde-i ġam-dīdem Ö

cümen-i ʿulyālarına tenaḫḫuḥ-ı mütelāşiyāne-i maʿhūde ile hem-āġūş-ı daʿavāt-ı fırāḳ-āmīz-i [N 163a] icābet-be-dūş[1] ihdāsı żımnında maʿrūż-ı daʿī-i hicrān-keşleri budur ki benüm nūr-ı dīdemden girān-māyeter, beg efendüm, mū-be-mū aḥvālümüz, kendimüzden ziyāde mesbūk-ı ḳālıb-ı ıṭṭılāʿuñuz olmaġla rüsūm-ı ʿādiyye-i pursiş-i aḥvāl taʿbīrātı ṭayy[2] olınduḳdan ṣoñra ḫāme-i fırāḳ-ı çeşm-i ḫūn bār, ṭarīḳ-i nefsü'l-emr üzre bu vechile reftār ider ki niçe müddetden berü[3] raḥīḳ-i ṣoḥbet-i ricāl-i devletden maḥrūmiyyete taḥṣīl-i meşḳ itmişken bilmem nerden[4] geldiñüz hep buʿd-ı zamān taḳrībiyle ferāmūşumuzda[5] olan çāşnī-i ṣoḥbetleri ḫāṭıra getürdiñüz. Ḫuṣūṣan, cenābuñuzuñ ṣoḥbetinde olan çāşnī-i ḥalāvet-i tāze ile mütekeyyif olup bu gūne neşʾe-yāb-ı neşāṭ olmışdıḳ. Ḫumār-ı pīşīn[6] ü pesīn, bi'l-külliye, tevbe-i bahār-dīde gibi nesyen mensiyyen olmış idi[7]. Ammā aña daḫı çeşm-i zamāne-i ġaddār[8], işābet idüp hümā-yı şīrīn-pervāz-ı[9] vücūduñuzı elden çıḳarup [T 160a] çeşm-bāz-ı ḥayret olup ḳaldıḳ. Gūyā bir ruʾyā-yı rūḥ-efzādan [N 163b] bīdār olup ol ḫayāl ile dil-i sevdā-perest vaḳf-ı zānū-yı ḥayret oldı.

(Naẓm)[10] **Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün**
Dem-i viṣāl geçer neşʾe-i şerāb[11] gibi
Ḳalur gözüñde o demler[12] ḫayāl-i ḫᵛāb gibi

(Neşr) bilmem bu ʿāleme[13] mücerred hedef-i nāvek-i hicrān olmaḳ içün mi geldük? Bu pīrlikde bu derd-i çāre[14]-sūza bizi niçün giriftār eylediñüz, daḫı cenābuñuzuñ ʿazmiyle ṣubḥ-ı Ḥaleb-dīdemüz[15] şām olup derd-şināsī-i ʿālemden[16] ẓalām olduġından üç defʿa ḫānemüzden çıḳmaḳ vāḳiʿ oldı. Ol daḫı bi'ż-żarūrī[17],

1 -be-dūş: -be-dūş-be-dūş USA
2 ṭayy: -Ö
3 berü: beri USA
4 itmişken bilmem nerden: itmiş-iken bilmem nereden Ö, USA
5 ferāmūşumuzda: ferāmūş Ö
6 olmışdıḳ, ḫumār-ı pīşīn: olmış-ıdıḳ, ḫumār-ı pīşīn Ö
7 olmış idi: olmış-ıdı Ö, USA
8 çeşm-i zamāne-i ġaddār: zamāne-i ġaddār USA
9 şīrīn-pervāz-ı: şīrīn-pervāze-i USA
10 naẓm: -USA
11 neşʾe-i şerāb: teşne-i serāb USA
12 gözüñde o demler: gözümde o demler Ö, gözüñde dem-be-dem USA
13 neşr; bilmem bu ʿāleme: neşr; bilmem bu ʿāleme Ö, bilmem bu ʿālemde USA
14 çāre-: cān- Ö, USA
15 ʿazmiyle ṣubḥ-ı Ḥaleb-dīdemüz: ʿazmiyle ṣubḥ-ı Ḥaleb-dīdemüze Ö, ʿazīmle ṣubḥ-ı Ḥaleb-dīdemüz USA
16 derd-şināsī-i ʿālemden: ve rū-şenāʾī-i ʿālem Ö, derd-şināsī-i ʿālem USA
17 ol daḫı bi'ż-żarūrī: o daḫı bi'ż-żarūre Ö

fażīletlü Yaḥyā Efendi Ḥażretlerinüñ ḫāṭırları içün[1] olmışdur. Aṣlā meclis-i ʿālemden[2] leẕẕet-yāb olmadan ḳaldum[3]. Ol daḫı bu diyār ṣoḥbetlerinden dāʿiye-i teleẕẕüẕ itmek taḥt-ı revāncı-başıdan nikāt-ı ʿUrfī ve Ṣāʾib ümmīd[4] itmeden farḳı yoḳdur. Ammā n'eyleyim? Ben daḫı niçe idecegüm, bilmem. Ṭaraf-ı Devlet-i ʿAliyyeye teveccüh itmege vücūdımuñ tāb ü tüvānı yoḳ. Żarūrī künc-i ʿuzletde pāy-be-dāmen-i miknet[5] olmadan ġayrı çāre nedür? Mā-ḥaṣal, cenābuñuzuñ [N 164a] vücūdıyla gülşen görinen Ḥaleb, şimdi[6] numūne-i dūzaḫ görinür oldı[7]. Feṭḥī Efendi'nüñ ḫānesi ṭarafına ḫayālümi gönderemem[8]. [T 160b] Ammā bī-ḫaberāne ḫayālüm anda olan meclis-i şerīfüñüzi, pīş-i naẓarumda taṣavvur idüp yine[9] anuñla eglenmedeyüm. Allāh teʿālā, ḫayrlar iḥsān eyleye[10]! Tersānum ki refte refte ġalebe-i firāḳ-ı dil-i maḥzūna īrāṣ-ı cunūn eyleye! Behey beg efendüm! Cenābuñuz[11] ile eyyām ü leyāl, ṣoḥbetümüz saʿādetlü efendi oġlumuzuñ ve devletlü, fażīletlü[12] efendinüñ cümle-i eẕkārı, mādde-i neşāṭ u inbisāṭumuz olan ẕāt-ı kerīmeleri ve[13] kelimāt-ı leṭāʾif-i cān-perverleri, müẕākeresiyle güẕār[14] idüp ve bu vesīle ile[15] gūyā anlaruñ cümlesiyle bir yerde hem-ṣoḥbet olmış ıdıḳ[16]. Dīdemüz, cenābuñuzuñ cemālinden maḥrūm olduġı gibi sāmiʿamuz daḫı anlaruñ ẕikrinden maḥrūm oldı[17]. Bundan ṣoñra faḳīr Nābī ne gūne soḥbetden müteleẕẕiẕ olsun? Bu maʿnāları daḫı bir kenāra ḳoyalum. Yā beg efendüm, sulṭānum! Cenāb-ı şerīfüñüzüñ[18] ḳanġı leṭāfetin ferāmūş idelüm? Ol sīmā-yı ḫūb, [N 164b] ol lehçe-i şīrīn,

---

1 ḫāṭırları içün: ḫāṭır içün Ö
2 ʿālemden: ʿālemde USA
3 ḳaldum: ḳaldıḳ Ö
4 nikāt-ı ʿUrfī ve Ṣāʾib ümmīd: nikāt-ı ʿUrfī ve Ṣāʾib suʾāl Ö, ʿUrfī ve Ṣāʾib ümmīd USA
5 be-dāmen-i miknet: dāmen-i meskenet Ö
6 şimdi: -USA
7 oldı: -USA
8 gönderemem: göndüremem USA
9 şerīfüñüzi, pīş-i naẓarumda taṣavvur idüp yine: şerīfüñüzi, pīş-i naẓarumda taṣavvur idüp Ö, şerīfüñüz, peşīn naẓarında taṣvīr idüp yine USA
10 Allāh teʿālā, ḫayrlar iḥsān eyleye: -USA
11 cenābuñuz: cenāb-ı şerīfüñüz Ö
12 ve devletlü, fażīletlü: devletlü USA
13 ẕāt-ı kerīmeleri ve: -USA
14 güẕār: güẕer Ö
15 ile: -USA
16 olmış ıdıḳ: olmış-ıdıḳ Ö, USA
17 olduġı gibi sāmiʿamuz … … ẕikrinden maḥrūm oldı: olduġı gibi sāmiʿamuz daḫı anlaruñ ẕikrinden maḥrūm oldı Ö, oldı USA
18 cenāb-ı şerīfüñüzüñ: cenābuñuzuñ USA

ol[1] şīve-i güftār unudılur mı? ʿAlima'llāh, kirāren müẓākere olınmışdur[2]. Reʾīs efendi oġlumuñ lehçe-i nemekīn ve taʿbīr-i ḫoş-āyīninüñ[3] sāmiʿa-i faḳīrānede olan defʿi, ġayrı[4] tefevvuḳ ḳabūl ider degüldür. Cenābuñuzuñ daḫı lehçesi anlara muḳtedī vü[5] mütābiʿ olmaġla leẓẓet-i güftāruñuza dil-besteligüm andandur. Ya ol ṣoḥbetler germ-ā-germ-i leṭāʾif-āmīz-i naġme-engīzleri mi ferāmūş ideyim? Ya ol naṣāyiḥ-i müşfiḳāne ve maḥall-i ekdārda[6] tesliyet-i ġam-ḫʿārāneleri mi [T 161a] ferāmūş ideyim? Ya ol ikrām-ı bedeniyye ve ihdāʾ-i māliyyeleri mi ferāmūş ideyim[7]? Ya benüm içün ġāʾibāne[8] baʿż-ı ḳadr-[nā]-şināslar ile olan mücādeleleri mi ferāmūş ideyim? Bu ṭarafda baʿż-ı kibāra[9] ber-vech-i iştirāk müdāheneler idüp meclisden çıḳduḳdan ṣoñra yolda faṣl itdüklerümüzi[10] mi ferāmūş ideyim? Yāḫūd ẓāhir ü bāṭın ṭaraflarından mütevellid olan taʿaṣṣub ve mücādeleleri mi unudayum? Yāḫūd vüzerā ve ʿulemā-yı eslāfdan baʿżınuñ ṭarafdārlıḳları ġavġalarıyla sizüñle ceng-i zergerī itdüklerümüzi mi ferāmūş ideyim?[11] Yā Mellā[12] Murtażā'nuñ eṣnā-yı imāmetinde[13] ḥadd-i iʿtidālden tecāvüz ile ardına ve öñine taʿdīl-i erkānla[14] bizden fevāʾit-i ṣalātüñ aḫẕ-ü intiḳām itdüklerini mi unudayum[15]. Ya cānumdan ʿazīzüm, oġlum! Maʿrifetden mürekkeb ve ḥüsn-i ḫulḳ ile müʾeddeb, güher-pāre-i [N 165a] girān-ḳıymet ve cevher-i nā-yāb-ı melek-ḫaṣlet, Refīʿā Çelebi'nüñ firāḳını ve cevher-i nābını[16] mı ferāmūş ideyim? Beg efendüm! Tekellüf ber-ṭaraf, Refīʿā size Allāh emāneti olsun. Evlādum ḳadar ʿalāḳa-i derūnum vardur. ʿAle'l-ḫuṣūṣ, şeh-süvār-ı meydān-ı ḥarb u kīn ve yāḳūt-pāre-i nigīndān-ı ḫāme-i zerrīn Abāza Ḥasan Aġacıġuñ daḫı[17] Şeyḫ Ebū-bekir yollarında cilve-i Rüstemāne ve şīve-i şeh-süvārānesin gördükçe

---

1 ḫūb, ol lehçe-i şīrīn, ol: ḫūb, lehçe-i şīrīn, ol Ö, USA
2 ʿAlima'llāh, kirāren müẓākere olınmışdur: -USA
3 āyīninüñ: āyīnüñ USA
4 ġayrı: ġayr-ı USA
5 muḳtedī vü: muḳtedī USA, müftedī vü Ö
6 müşfiḳāne ve maḥall-i ekdārda: müştāḳāne ve maḥall-i ekdārdan USA
7 Ya ol ikrām-ı bedeniye ve ihdāʾ-i māliyyeleri mi ferāmūş ideyim: -USA
8 içün ġāʾibāne: içün Ö
9 kibāra: kibār Ö
10 ṣoñra yolda faṣl itdüklerümüzi: faṣl itdükleri USA
11 Yāḫūd ẓāhir ü bāṭın … … itdüklerümüzi mi ferāmūş ideyim?: -USA
12 Mellā: Monlā Ö
13 imāmetinde: -USA
14 ve öñine taʿdīl-i erkānla: ve öñine taʿdīl ile USA
15 itdüklerini mi unudayum: itdükleri unudayum USA, itdüklerini mi ferāmūş ideyim Ö
16 ve cevher-i nābını: -Ö, -USA
17 daḫı: -USA

(Beyt)[1] **Müfteʿilün Fāʿilün Müfteʿilün Fāʿilün**
Ber-feres-i tīz-rev her ki tu-rā dīd guft
Berg-i gul-i surḫ-rā bād kucā mī-bered?[2]

(Neşr) maʿnāların[3] ḫayāl itdügümüz, bir vechile ferāmūş olınur degüldür. Hemān Cenāb-ı Ḥaḳ, mülākāt iḥsān eyleye, āmīn[4].

1 -süvārānesin gördükçe beyt: -süvārānesin gördükçe naẓm Ö, -süvāräne gördükçe beyt USA
2 *Hızlı giden atın üzerinde seni gören herkes (şöyle) dedi: Kırmızı gül yaprağını rüzgar nereye götürüyor?*
3 neşr; maʿnāların: maʿnāların A, USA
4 Ḥaḳ, mülākāt iḥsān eyleye, āmīn: Allāh, mülākāt müyesser eyleye Ö, Ḥaḳ, mülākāt iḥsān eyleye USA

اکسو دار حزنا بوده • تشادون و ترفینکاه شمطاق قیندنده
مخانشورلاه آتفانوق کسفن بیده و تفتوز • فشوک نسمه جود قاپنی
عسنو بندر • فنافت سیدهٔ اسعاعن ناشوشه عجزوت •

سماج ترسوقدون قطع نظر مشابل کشکات عور جادون
کشبکنبون بمعاندر • شفسکانهٔ تراقوت ایسه بهرحال
بلسیکنه کرکوبهٔ مشافات خندلات اولمق مشبتعانی لاشور

ناشنیده شیش بیکک و نوجوجوکک • عینی ایله بوسنه سجاده سی
کبی منقش نوظهور و تازه رنک • واقع اولمشیدی بالاقضا
جوابی بوکونه تعبیرات بیمال لطیفه نمایه مؤدی اولوب

بو مخلصکزدن نشوده سبای زمان کون درد دریک اولمیه سز
مقصود لطیفه دریوخه رسم غدارانه ایله سزای فدا دکلدر
بلکه جنابکزه بین الاقران وسیلهٔ شهرت اولمق مکتوبدر
باقی همیشه کفسوبهٔ شمام بی جابهٔ استرام باکر • ارزن الروده

219. Reʾīs Kātiblerinden Ledünnī Nām Kātibüñ Bī-maʿnā Mektūbınuñ Nābī Efendi, Elḳāb-ı ʿAdīm-maʿnā-i Hezl-āmīz Taḥrīr ve Cevāb-ı Mektūb-ı B[ī]-maʿnāsı Olmaḳ Üzre İrsāl Eyledügi Mektūbdur[1]

ʿAyniyle Bosna seccādesi gibi münaḳḳaş nev-ẓuhūr-ı tāze-reng vāḳiʿ olmış idi. Bi'l-iḳtiżā, cevābı daḫı bu gūne taʿbīrāt-ı bī-meʾāl-i [N 166a] laṭīfe-nümā-ya müʾeddī olup bu muḫlişüñüzden neşvde semā-yı[2] fermān-ı kevn-i derd-i rīg olmayasız. Maḳṣūd laṭīfedür, yoḫsa resm-i ġaddārāne ile sizi fedā degüldür. Belki cenābuñuza beyne'l-ahālī, vesīle-i şöhret olacaġı mektūbdur.

220. Fevāʾid-i Zekāt-ı Nevādir Gevher-keş-i Silk-i Belāġat Olan Ḫāme-i ʿAnberīn-cāmelerine İḫtişāṣ Bulan Saʿādetlü Nābī Efendi Merḥūmuñ Maġnīsāvī Birrī Efendi Merḥūmuñ Bülbüliyye Nām Teʾlīf-i Muṭfīlerine Olan Taḳrīż-i Kem-yābdur[3]

Fāʿilātün, Fāʿilātün, Fāʿilün
Bārek-Allāh Birrī-i rengīn-eşer
Perveriş-baḫşā-yı murġān-ı hüner

Naġme-pīrā-yı neyistān-ı vücūd
Ṣūret-ārā-yı gülistān-ı şühūd

Bülbül-i destān-serā-yı naġme-zen
Ṭūṭī-i ḫoş-lücce-i şeker-şiken

Ḫāme-i şūḫı şarīr-engīz-i nāz
Tercemān-ı bülbül ü[4] ṭūṭī-i rāz

El-ḥaḳ bu nüsḫa-i nādire-i dil-peẕīr ki maḳāṣıd ü mebāḥiṣi lisān-ı bülbül-i şeydā ve ṭūṭī-i gūyādan ṣūret-i münāḳaşa vü münāfesede beyān-ı esrār-ı ḥaḳīḳat ve maḳām-ı muʿārażа[5] vü münāzaʿada keşf-i ḳınāʿ-ı ʿarāʾis-i ḥikmet itmek üzre müretteb bir teʾlīf-i müheẕẕeb ve eczāʾ-i müteḳābile-i aḥvāl-i ʿālemden muḫam-

1 N 165a, Ö 184a, T 164b, USA 142a, TS2 122b: *Başlık* A: Reʾīs Kātiblerinden Ledünnī nām Kātibüñ Bī-maʿnā Mektūbınuñ Hezl-āmīz Cevābıdur Ö
2 muḫlişüñüzden neşvde semā-yı: muḫlişüñüzde siyā-yı Ö
3 MK1 13b, MH1 73b
4 ü: -MK1
5 muʿārażа: muʿārażada MK1

mer bir dārū-yı mürekkebdür[1]. Bir şāhid-i dil-ārādur ki ruḫsār-ı[2] ṣaḥāʾifinde olan evṣāf-ı ṭūṭī-i gūyā ʿārıż-ı ḫūbānda[3] olan ḫaṭṭ-ı sebz menzilesinde ve menḳabet-i bülbül-i şeydā dehān-ı dil-berānda olan zebān-ı ḥarf-endāz meṣābesinde neşʾe[4]-baḫş-ı çeşm ü gūş-ı ʿuşşāḳdur. Tār-ı sütūrı ṭuyūr-ı taʿbīrāta ḳafes-i müşgīndür ki āb-u midād ve dāne-i nuḳaṭla māl-ā-māl ve pīç ü ḫam-ı şāḫsār-ı ḥurūf u kelimātı bülbül ü ṭūṭī-i maʿānīye kürsī-i ḳīl ü ḳāl ve minaṣṣa-ı nizāʿ u cidāldır. Sevād-ı ṣaḥāʾifi mānende-i ṣūfī-i muraḳḳaʿ-pūş maʿmūre-i vīrāne-nümā ve ẓāhiri ẓulmet-ālūd ve bāṭını leb-rīz-i āb-ı beḳādur. Beden-i ṭūṭīsinde olan cāme-i çemeni reh[MK1 14b]-āverd-i ḳāfile-i bahār ve ḳāmet-i bülbülinde olan ḫırḳa-i ḫākisteri hediyye-i dest-i rūzgārdur. Āyīne-i ṭūṭī-i ḫod-bīn āb-ı ḫuşk ve āyīne-i bülbül-i ġamgīn āteş-i terdür. Heyʾet-i ṭūṭī-i sebz-pūş gūyā destār-ı kafeşi suṭūr-ı kelimāta ʿalāmet-i sebz-i siyādet ve bülbül-i sincābī-pūş micmere-i maḳālāta tūde-i ḫākister-i maḥabbetdür. Belki, zümürrüdī ve hevāyī der-ābgīne-i revzendür ki çār-çūbe-i pencere-i ḳafes-i suṭūrda cāy-gīr olmışlar, gūyā birisi berg-i sebz-i dervīşān ve birisi türāb-ı merḳad-i ʿāşıḳāndur. Yāḫūd iki şāʿir-i rengīn-edādur ki birisi sebzī birisi ġubārī taḫalluṣ itmişler, ikisinüñ maṭlūb u maʿşūḳı yek-dīgerle āmīziş-i muʿānaḳa-i ülfet ü iḫtilāṭ itseler nev-āmedegān-ı bezm-i ʿirfāna gül-be-şeker ve teb-zedegān-ı mihr-i cān u hevāya gül-i mükerrer ṣūretin gösterirler. Kendüler ḫod birbiriyle hem-āġūş-ı muṣāfāt u ittiḥād olsalar defʿ-i sermā-yı vaḥşet içün yeşil ṣūfa ḳaplanmış postīn-i sincābī şekline girerler. Bülbül-i bī-ḳarār rāmişger-i dāʾire-i verd-i muṭarrā ve ṭūṭī-i şeker-ḫʷār-ı ḫażrā mecmaʿü'l-baḥreyn-i lafẓ u maʿnādur. Kelīm-i bülbül şecere-i gülden müşāhede-i tecelliyāt-ı āteşīn ile mesrūr ve dīvār-ı suṭūr dest-i ṭūṭī-i ḫażrā ile maʿmūr olmış. Dil-ḫastegān-ı fırāş-ı cehl ve nā-bīnāyān-ı ʿamā-yı ḍalāle [MK1 15a] şāfī ve kāfī zümürrüdīn ve yāḳūt-ı kebūddān terkīb olınmış maʿcūnü'l-cevāhiri ve kuḥl-i rūşenāyīdür. Mā-ḥaṣal būstān-ı nev-geşte-i tāze-ber pāy-ı nigāhla geşt ü güẓār ve memerr-i naẓar-ı iʿtibār olınduḳda bāġ-bānı olan bir nev-zemīne güşāyiş-i leb-i āferīn ve nişār-ı gül-berg-i taḥsīn ḳılınmışdur. *Cezāʾehu'llāhu ḫayren ve berren*[5],

1 mürekkebdür: mürekkeb MK1
2 ruḫsār-ı: ruḫsāre-i MK1
3 ḫūbānda: ḫūbāndan MK1
4 neşʾe: neşve MK1
5 *Allah onu hayır ve iyilikle mükafatlandırsın.*

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Zebān-ı bülbül-i nālān u[1] ṭūṭī-i süḫandānı
Girenler fehm iderler[2], gülsitān u şekkeristānı
(el-ḥaḳīr Yūsuf Nābī[3])

221. (Başlıksız)[4]

Saʿādetlü, devletlü, ʿināyetlü veliyyü'n-niʿam efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ pīşgāh-ı bārgāh-ı ẓafer-penāhlarına ḳavāfil-i taʿẓīmāt-ı niyāzmendāne ile gerdūne gerdūne ẕaḫāʾir-i gūn-ā-gūn-ı daʿavāt-ı müstecābe ve ḳaṭār kaṭār müftiyyāt-ı taḥiyyāt-ı müsteṭābe pīş-keş ḳılınduġı siyāḳda maʿrūż-ı dāʿī-i devletleri budur ki ḥażret-i Ḳādir-i bī-çūn ve cenāb-ı Ḫudāvend-i kāf u nūn celle şānuhu, mevrid-i zülāl-i mekārim olan vücūd-ı bülend-ḳadrlerin mükedderāt-ı şevāʾib-i nevāʾib-den ḫāne-i refīʿü'l-erkān-ı viḳāye-i Rabbānīsinde āsūde-i emn ü emān idüp sāye-i elṭāfların mefāriḳ-i devlet-ḫᵛāndan zāʾil eylemeye. Bundan aḳdem sāʿī ile duʿā-nāme-i müstemendānemüz ḫāk-ı ʿizzete firistāde ḳılınmış idi. Ḥālā ḥüccet-i iḫlāṣumuz olan tehniyye-nāme-i ṣıdḳ-miʿyār merfūʿ-ı südde-i saʿādet-medārları ḳılınup bizüm Ḥācı İbrāhīm ḳuluñuzuñ dāmen-i eşrefe rū-māle şevḳ-i ʿaẓīmi olmaġla irsāl olındı. Kendü ʿabd-i kerem-dīdeñüzdür. Suḳāṭa-i ḥüzn-i iḥsānlarıyla ḥavṣala-i ümīdi memlū buyurılmaḳ bābında ʿināyet sulṭānumuñdur. Allāh teʿālā sulṭānumı ṭūl-i ʿömr ile muʿammer eyleye. Sulṭānumdan meşhūd olan himmet ü mürüvvet bu ʿaṣrda kimseye maḫṣūṣ degüldür. Vücūd-ı şerīfüñüzi mülāḥaẓa itdükçe va'llāhu'l-ʿaẓīm, daġdaġa-i taʿayyüş derūnumdan zāʾil olur, ammā ne buyurursız, ol ḳaṣīde-i maʿhūde hemān böyle naḫl-i bī-ṣemer gibi ḳalur gider mi, yoḫsa āsumān-ı salṭanatdan yine bārān-ı iḥsān ümīdiyle ṭūl-i emele dil-bend olayum mı? Allāh endāḫte-i ṭāḳçe-i teġāfül oldı gibi ḥayf ve ṣad ḥayfā ve şevḳ-i āteşīnle ol sūz u güdāz ve ol taʿbīrāt-ı ḥaḳāyıḳ-endūz ve ol maʿānī-i ḫayāl-ender-ḫayāl ve ol mezāyā-yı meʾāl-ender-meʾāl dil-sūzaña ʿavātıḳ-ı ʿaḳīm gibi netīce tevlīdine muvaffaḳ olamadı. Benüm efendüm, in-şāʾa'llāhu teʿālā, ol ʿaṭiyye-i fāʾiteyi sulṭānumuñ himmet-i ʿaliyyesi iḥyā idecegi maḥall-i iştibāh degüldür. Emr ü fermān ve luṭf u iḥsān ʿināyetlü efendümüñdür. *Mine'l-ʿabdi'd-dāʿī Yūsuf Nābī*[5]

---

1 u: -MH1
2 iderler: iderler kim MK1
3 el-ḥaḳīr Yūsuf Nābī: *Ketebehü'l-ʿabdi'l-faḳīr Yūsufu'ṣ-ṣānī* MK1
4 MH1 74a
5 *Duacı kul(unuz) Yûsuf Nâbî'den.*

222. (Başlıksız)[1]

Ḥażretlerinüñ rīşe-i ḥāşiye-i bisāṭ-ı saʿādet-menāṭları şāne-zede-i müjgān-ı sirişk-ālūd-ı niyāzmendī ḳılınduġı siyāḳda maʿrūż-ı devām-ḫᵛāh-ı iḳbālleri budur ki cenāb-ı peyvend-baḫş-ı terkīb-i kāʾināt celle şānuhu ḥażretleri, nüsḫa-i endek-yāb-ı vücūd-ı eşreflerin şīrāze-i iḳbāl ile peyveste-i maḥfūẓ-ı viḳāye-i ʿāfiyet idüp sāye-i ʿināyetlerin Memālik-i İslām ve mefāriḳ-i enāmdan zāʾil eylemeye, āmīn *bi-ḥurmeti Ṭāhā ve Yāsīn*. Sulṭānumuñ vücūd-ı ʿazīzi bu dāʿīlerinüñ ḳuvvet-i ḳalbi ve cümle meʾlūf olduġumuz iḫvān u ebnāmuzuñ velī-niʿmeti olduġı ḥasebiyle leyl ü nehār mevāżiʿ-i şerīfe ve evḳāt-ı ṭayyibede duʿā-yı devletleri ehemm-i aʿmālümüz ʿadd olınduġından ġayrı maẓānn-ı enfās-ı ḳudsiyye olan ṣuleḥā-yı sālikīn ve ʿulemā-yı ʿāmilīnden efendüm içün isticlāb-ı duʿā-yı ḫayr olınmaḳdadur. Bi-ḥamdi'llāhi teʿālā, memālik-i İslāmiyyede duʿā-yı ḫayruñuzdan ḫālī kimesne daḫı yoḳdur. ʿİbādu'llāha olan merāḥim ü eşfāḳuñuz āvāzesi āfāḳa münteşir olmaġın ʿāmme-i müʾminīn daʿavāt-ı ḫayruñuzda bī-iḫtiyār olmışlardur. Meşküvve-i[2] envāʿ-ı ʿulūm olan żamīr-i iksīr-ʿayārlarına żiyā[3]-fürūşluḳ ḳaydına düşmek meşʿale-i ʿālem-tāb-ı āfitāba çerāġ-ı dūd-endūd-ı āsiyāb ʿarż itmeden farḳı yoḳdur. Ancaḳ tecdīd-i iḫtişāṣ içün küstāḫāne taḥrīr-i duʿā-nāmeye cesāret olınmışdur. Ẓuhūr-ı nakş-ı murāddan muḳaddem bī-reng-i rumūzda irāʾet buyurılduġı ḳaṣāʾid-i muṭanṭana bir ḳaṣīde-i perīşān-niẓām ḫāk-ı ʿizzete faḳīrāne firistāde ḳılındı. Şān-ı saʿādet-nişānuñuza şāyān olan muʿāmele-i elṭāf emrinde efendüm aʿlemdür. Nevbet-i luṭf u iḥsān bu dāʿīñüze gelmek daḫı ḳarīb olmaḳ gerekdür. Eger lāyıḳ görilür ise in-şāʾa'llāhu'l-ʿazīzü'l-kerīm, aʿmāl-i muʿammā-güşāyı āmāl-i faḳīrlerinde ḥarf-i pāyīn-şānuñ bir ṣūretin bālāsına naḳl ve kelime-i inşānuñ ser-tācın heyʾet-i nīm-ḫalḳada pāyına naʿl itmekle bu ʿabd-i bī-nişānların vālā-nişān buyurmaḳ bābında kerem ʿināyetlü efendümüñdür. *Mine'd-dāʿī bi'l-ḫayri Yūsuf Nābī*[4].

Z'-ḫᵛān-ı kerem şüd heme behremend
Gürisne ne-mānde cüz īn derdmend [5]

---

1 MH1 74a
2 meşküvve-i: "mişkāt" olarak değerlendirilebilir.
3 *İfade siliktir.*
4 *Hayırla duacı Yûsuf Nâbî'den: Bu manzume, bir rübâîden alınmış olabilir.*
5 *Herkes kerem sofrasından nasiplendi. Bu dertliden başka aç kalmadı.*

223. Nābī Efendi'nüñ Büyük Teẕkereci ʿAbdu'llāh Efendi'ye Gönderdügi Mektūb Ṣūretidür ki Ẕikr Olınur[1]

Saʿādetlü, rifʿatlü ḳarındaşum, sulṭānum ḥażretlerinüñ evc-i mihr-i himem ü iḳbāl ve burc-ı māh-ı cāh u iclāl olan sāḥa-i sipihr-miṣālleri ferş-i Ṣüreyyā-naḳş-ı ḫulūş-ı maḫṣūṣ ile ārāste ḳılınup ol emtiʿa-i baḳıyye-i niyāzmendī ki nesīc-i kār-ḫāne-i iḫlāṣ ve maḥbūb-ı bendergāh-ı iḫtiṣāṣdur. Eṭbāḳ-ı tekrīm ü iştiyāḳ birle pīşgāh-ı vālālarına taḳdīm ḳılınduḳdan ṣoñra ber-dāşte-i dāʿi-i ḫālişü'l-fuʾād budur ki ber-muḳteżā-yı ʿādet-i kerīme-i dil-nüvāzī istiḳṣā-yı mā-fi'ż-żamīre tevcīh-i ḫāṭır-ı ḫaṭīr-i feyż-semīrleri buyurılursa *el-ḥamdu li-veliyyi'l-ḥamd*[2], henüz māʾide-i ḥayāt der-pīş ve eyyām-ı zindegānīyi teşvīş olup izdiyād-ı aʿdād-ı ʿömr ü devlet ve imtidād-ı evḳātü'l-bāl-i rifʿatleri iftitāḥ-ı ḫitām-ı kār ve żamīme-i evrād-ı eẕkārumuz idügi żamīr-i rūşenlerine ḫafī vü setīr buyurılmaya. Eşer-i ẕalik, benüm ʿizzetlü birāderüm efendi ḥażretleri gönderilen esīr maṭlūbumuzuñ tamām żıddı olmaġla bir żarar żımnında āyā ḳatı dāhimesini[3] eger taḫdīş-i ḫāṭır eyledi, ammā kemāl-i mertebe żaʿf u hüner elinden defʿ-i ḫaṭveye ḳudreti olmayan nā-murādı töhmet-i ibāḳat ile ithām, ḳurı aġaca ḳan sürmekdür ve ṭumar-ı inṣāf u mürüvveti düzmekdür diyü baʿż-ı aḥibbā tesliyet-baḫş olup ḫayra sevḳ eylemeleriyle in-şāʾa'llāhu teʿālā, İstanbul'da Süleymāniye Tāb-ḫānesine irsāl olınmaġla iḥrāz-ı ecr-i cezīle niyyet olınmışdur. Gerçi şevābsız gider, ammā bizde dilā ülfeti ḳalur. *Bāḳī der-mesned-i serīr-i ʿāfiyet müstedām bād*[4].

224. Mine'l-muḫlişi ʿan-ṣamīmi'l-ḳalbi Nābī [5]

Benüm saʿādetlü, mekremetlü oġlum, ʿazīzüm efendi ḥaretlerinüñ semend ü lāʾim-i ser-i şenā pīş-keş-i mevkib-i ʿizzetleri ḳılınduġı siyāḳında ber-dāşte-i şenāverī budur ki bi-ḥamdi'llāhi teʿālā, intiẓār-keşān-ı peyġūle-i hicrānuñ ṣubḥ-ı ümīdleri ufḳ-ı ʿināyet-i İlāhiyyeden lāmiʿ ve ḫūrşid-i emelleri ṭāliʿ olup devletlü, ʿināyetlü, semāḥatlü veliyyü'n-niʿam, āṣaf-ı Cem-ḥaşem efendimüze ṣadāret-i ʿuẓmā istiḳbāl eyledügi nevīd-i beşāret-baḫşāsı mübeşşirān-ı iḳbālden çār-cihet-i āfāḳa müjde-resān-ı ḥayāt olmaġın bu ʿabd-i dāʿīleri daḫı nāʾil-i sürūr-ı cāvid olup Anṭākiyye'de ḫak-ʿizzetlerine rūy-māl içün her çend ihtimām eyledüm, ammā

1 MK1 64a
2 *Hamd sahibine hamd olsun.*
3 āyā ḳatı dāhimesini: "ibāḳatı vāhimesini" olabilir.
4 *Devamlı afiyet tahtında oturur halde olsun.*
5 MK1 64b*: Nâbî'nin kalpten en samimi duygularıyla (yazdığıdur) .*

żaʿf-ı pīrī ve fıḳdān-ı esbāb-ı ḥareket bizi ol devlete muvaffaḳ idememegin ḫakpāy-ı devletlerine rū-māl-i tehniyyet içün siz oġlumuzı tevkīl ve edāʾ-i ḫıẓmet-i iṭālet içün kemāl mertebe niyāzmendiyüz. Cenāb-ı İlāhī, ʿināyetlü efendimüzüñ ṣadr-ı ʿālī teşrīflerin mübārek ve mesʿūd ve ẓılāl-i iḳbāllerin mefāriḳ-i enām üzre vāsıṭa-i fütūḥāt-ı müteraḳḳibe olacaḳ Vezīr ʿAlī nām şīr, anlaruñ vücūd-ı mesʿūdları olmaḳ ki ümīd-gāh-ı cihāniyāndur, ʿan-ḳarīb, meydān-ı ẓuhūrda cilveger ola, āmīn. *Ẓālike faḍlu'llāhi yuʾtīhi men yeşāʾ*[1], benüm devletlü oġlum, cenāb-ı şerīfüñüzüñ teẕkerecilikleri mübārek ola, ẓāhir-i p[ī]rān-ı küttābdan olan Nābī Efendi pederüñüzüñ iḳtiżā iden umūrı baʿde'l-yevm der-ʿuhde-i rütbe-i himmetüñüz olmaḳ muḳteżā-yı ʿalāḳa-i cennetīdür. Egerçi, pā-der-rikābsız, ammā üç dört saṭr eşer-i ḫāme-i ḫoş-ḫırāmuñuzla bu pederüñüzi mesrūr buyurmaḳ niyāz olınur. Benüm saʿādetlü oġlum, Allāh emāneti Beglikçi Rāmī Efendi oġlumuzla istiḥkām-ı zevāʾid-i muḥibbüñüz niyāz iderüm. Cenāblarınuñ evvelden ḥuḳūḳ u ülfetleri muḳarrerdür. Ammā tecdīd-i rüsūm-ı maḥabbet ehemm-i āmālümüzdür. Devletlü, ʿināyetlü āṣaf-ı aʿẓam efendüm ḥażretlerinüñ daḫı naẓar-ı ahālī-perverlerine vāsıṭa olmañuz niyāz iderüm. *Bāḳī minnī ed-duʿā*[2].

225. Ḫātem-i Şuʿarā-yı Devrān, Güzīde-i Nükte-perverān-ı Zamān Pīr-i Merḥūm Nābī Efendi'nüñ Laṭīfesinden Baʿżıdur[3]

Saʿādetlü, devletlü, mekremetlü, peder-i ʿālī-şānum, sulṭānum[4] ḥażretlerinüñ cilvegāh-ı fetḥ ü ẓafer ve mütażammın-ı āṣār-ı pür-ʿiber olan meclis-i şerīf-i firdevs-ḥāletlerine āmīḫte-i şükr ü[5] minnet ve āvīḫte-i gerden-i[6] icābet olan daʿavāt-ı mevfūre-i melek-sīmā ve taḥiyyāt-ı ġayr-ı maḥṣūre-i ḫulūṣ-āşınā itḥāf u ihdāsından şoñra maẓhar-ı sūr-ı ġayret-i dīn-i mübīn ve ḥimāyetgāh-ı esbāb-ı şevket-i rū-yı zemīn olan żamīr-i enver-i himmet-perverleri istifsārı pīş-rev-i[7] ḳavāfil-i duʿā-yı devlet ḳılınup[8] güşāyiş-i cebīn-i himmet ve nümāyiş-i cemāl-i fetḥ u nuṣret ile[9] āfitāb-āsā şaʿşaʿa-pāş-ı feżā-yı devlet ü saʿādet ve ārāyiş-i minaṣṣa-i ṣıḥḥat

1 *Bu Allah'ın fazlıdır, onu dilediğine verir.* Kur'ân-ı Kerîm; Cuma: 4; Maide: 54.
2 *Bâkî, benden dua…*
3 MK1 83b, MH1 57b: *Başlık* MK1: Muṣāḥib Muṣṭafā Pāşā ṭarafından Köprüli-zāde Aḥmed Pāşā merḥūm Ḳandiye'yi fetḥ ü tesḫīr itdükde Nābī Efendi müsveddesiyle irsāl olınan mektūbdur MH1
4 saʿādetlü, devletlü, mekremetlü, peder-i ʿālī-şānum, sulṭānum: -MK1
5 ü: -MH1
6 āvīḫte-i gerden-i: āvīḫte-i gerdūn-ı MK1
7 pīş-rev-i: tebşīr-i MH1
8 ḳılınup: ḳılınır hemvāre MH1
9 ile: -MH1

u ʿāfiyet olmaları daʿavātı istidʿā olınur[1]. Kerem-i māder-zādları üzre istiḫbār-ı ḥāl ve fāṭır-ı[2] ṣadāḳat-me ʾāllerine tevcīh-i bāl-i[3] ʿālü'l-ʿāl buyurılursa bi-ḥamdi'l-lāhi'l-meliki'l-müteʿāl, niʿmet-i[4] ṣıḥḥat ile müreffehü'l-ḥāl olup gerden-i[5] ʿubūdiyyetümüze elzem ü ehemm olan şevketlü, kerāmetlü efendimüz şehryār-ı ʿālem-penāh[6] ḥażretlerinüñ daʿavāt-ı ʿömr ü devlet-i ebed-peyvendleri siyāḳında saʿādetlü peder-i ʿālī-şānumuñ daḫı daʿavāt-ı ʿömr-i[7] ṣıḥḥat-ı ẕāt-ı mükerrem ve imtidād-ı ʿömr ü devlet-i beḳā-tev ʾemleri iltizām olınduġı żamīr-i ḥāl-şināslarına ḥavāle olınmışdur. Şām u seḥer ṭaraf-ı ʿālīlerinden ḫaber-i ḫayr-eşer vürūdına dīde be-rāh-ı teraḳḳub iken maġbūṭe-i Ḳadr ü ʿīd bir vaḳt-i saʿīdde Çavuşbaşı İbrāhīm Aġa ḳulları[8] ser-be-ser aʿżā vü endām ve ḥareket ü ārāmından ʿalāmet-i fetḥ u ẓafer[9] istidlāl olınur resmiyle[10] vāṣıl olup nūş-dārū-yı ḫastegān-ı intiẓār olan ḫaber-i sārre-i[11] fetḥi müşʿir mektūb-ı ẓafer-nümūn-ı ḫayr-maḳrūnları īṣālde[12] ġalebe-i neş ʾe-i sürūr-ı ṣenā-ḫ ʿānların bī-gāne-i şuʿūr olacak mertebelere īṣāl idüp ḥattā vücūd-ı zār-ālūdumuz[13] żaʿīf-i ḥummā iken ser-māye-i ifāḳat olmışdur.

(Beyt[14]) **Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün**
Z'īn beşāret der-çemen her geh ki mī-āyed nesīm
Mī-nehed eşcār serhā ber-zemīn şükrān rā[15]

Ḥażret-i Allāh celle şānuhu, ġazāñuzı[16] mübārek eyleyüp menbaʿ-ı nīkū-kārī olan vücūd-ı şerīflerin peyveste-i ʿāmme-i İslām'a vāsıṭa-i ḥuṣūl-i sürūr eyleye, āmīn. Maḥsūd-ı mülūk-i cihān olan öyle bir[17] ḳalʿa-i metīn-i sipihr-āyīnüñ vuḳūʿ-ı

1 olmaları daʿavātı istidʿā olınır: olalar, āmīn MH1
2 ve fāṭır-ı: vefādār-ı MH1
3 bāl-i: me ʾāl-i MH1
4 niʿmet-i: niʿmet ü MH1
5 gerden-i: birüñüzden MK1
6 ʿālem-penāh: ʿālem MH1
7 daḫı daʿavāt-ı ʿömr-i: daʿavāt-ı MH1
8 ḳulları: -MH1
9 ẓafer: ẓafer ü MK1
10 resmiyle: -MH1
11 sārre-i: şādī ve MK1
12 -maḳrūnları īṣālde: -maḳrūnların īṣāl-i MH1
13 zār-ālūdumuz: nejād-ālūd MH1
14 beyt: -MK1
15 *ber-zemīn şükrān rā*: *sebz z'īn şükrāne rā* MK1*: Bu müjdeden dolayı çemende her rüzgar estiğinde ağaçlar başını şükran için yere koyar. (Selmân-ı Sâvecî)*
16 ġazāñuzı: ġazāñuz MH1
17 bir: -MH1

fetḥi mertebe-i maḥālde[1] manẓūr iken ḫaber-i tesḫīr-i ḥayret[2]-resānı ne mertebe mūcib-i neşāṭ u şādmānī idüginüñ taʿbīri ṭāḳat-i ḥavṣala-i ḳalemden ḫāricdür. Bir ḥişār-ı āhenīn-i saḫt-ı bünyād ki elsine-i[3] ʿālemde metānet ile ḍarb-ı meşel ve şiddet-i ḥişānet ile bī-bedel olup derūnı erbāb-ı cidāl ve esbāb-ı ḳıtāl ile māl-ā-māl olduġundan mā-ʿadā cümle-i aʿdā-yı[4] denīnüñ mīzān-ı imtiḥānı iken bu gūne düşmen-i dīni[5] taʿcīz ü tedmīr ve ber-vefḳ-i meʾmūl ḳabż ü tesḫīr olınduġı pīrāye-i dībāce-i kütüb-i tevārīḫ olmaḳ mertebesine iḥrāz itdügi mütevārī-i[6] per-de-i iştibāh degüldür. Hengām-ı[7] ẓuhūr-ı Devlet-i ʿAliyyeden bu āna dek bunuñ gibi ḥisār-ı üstüvār ve ḳalʿa-i[8] gerdūn-kirdār dāḫil-i ser-pençe-i tesḫīr olmaduġı maʿlūm-ı zamānedür, sāl-i veḳāyiʿ beyninde[9] ancaḳ peder-i ʿālī-şānumuñ żamīr-i münīrlerinde iʿānet-i dīn-i İslām ve ḫāṭır-ı ḫaṭīrlerinde teʾyīd ü taḳvīt-i ʿarż-ı devlet-i[10] pādişāh-ı İslām muḥtevī vü[11] muḳarrer olmaġın lehü'l-ḥamdu[12], şemere-i niyyet-i ḫālişeleri ẓuhūr idüp yādigār-ı levḥa-i rūzgār ve tā-ṣubḥ-ı ḳıyāmet efvāh-ı enāmda tekrār olacaḳ fetḥ-i ʿaẓīm-i cihān-pesend ve ġazā-yı ekber-i bī-mānen-de[13] maẓhar olup sikke-i mermerde ḳazımaḳ kelām-ı meşhūrınuñ maẓmūnını[14] iṣbāt eylemişlerdür. Hemān dergāh-ı ber-ārende-i ḥācetmendān[15] ʿan-ḳarīb rikāb-ı humāyūn-ı şevket-maḳrūn ile kām-yāb olup eyyām-ı[16] güzeştede çekilen fırḳat-i ṭarafeyn muḫill ve tezāḥum-ı[17] seferiyye ḥużūra mübeddel olup muḳābele-i[18] zaḥ-met-i eyyām-ı ihtimāmda müşāhede-i dīdār-ı pādişāh-ı enām ile ḳarīrü'l-ʿayn ol-maḳ çeşm-dāşt-ı taẓarruʿumuz ve ehemm-i dāʿiye-i aʿmālümüz olduġı āferīnen-de-i mezraʿa-i hestīye ʿıyāndur, bāḳī[19].

---

1 mertebe-i maḥālde: rütbe-i mecālde MK1
2 tesḫīr-i ḥayret: muḫbir ḫaberin MK1
3 bünyād ki elsine-i: bünyādedür ki eline MK1
4 aʿdā-yı: aʿlā-yı MK1
5 dīni: dīn MK1
6 mertebesine iḥrāz itdügi mütevārī-i: mertebesin iḥrāz itdügi minnetdārī-i MH1
7 hengām-ı: -MK1
8 ve ḳalʿa-i: -MK1
9 zamānedür, sāl-i veḳāyiʿ beyninde: zamān-ı kühen-sāl-i veḳāyiʿ-i beyndür MK1
10 devlet-i: -MK1
11 İslām muḥtevī vü: enām muḥaḳḳaḳ ve MH1
12 olmaġın *lehü'l-ḥamdu*: olmaġla *li'llāhi'l-ḥamd* MH1: *Ona hamd olsun.*
13 bī-mānende: bī-mānend MK1
14 maẓmūnını: maẓmūnın MH1
15 ḥācetmendān: ḥācātdān MH1
16 eyyām-ı: -MK1
17 fırḳat ṭarafeyn-i muḫill ve tezāḥum-ı: zaḥmet ü fırḳat ṭarafın seḫl ü mezāḥim-i MK1
18 ḥużūra mübeddel olup muḳābele-i: ḥużūr mübeddel olup muḳātele-i MK1
19 ehemm-i dāʿiye-i aʿmālümüz olduġı āferīnende-i mezraʿa-i hestīye ʿıyāndur, bāḳī: eʿazz āmā-lümüzdür MH1

226. (Başlıksız)[1]

Saʿādetlü, devletlü ve mürüvvetlü veʿāṭıfetlü, veliyyü'n-niʿam, efendüm, sulṭānum[2] ḥażretlerinüñ kenār-ı ḳalīçe-i devlet-serāy-ı muʿāllāları būse-dāde-i leb-i taʿẓīm ü ikrām ḳılınduḳdan ṣoñra ʿarżuḥāl-i bende-i ḫulūṣ-āyīn budur ki Ḥażret-i Allāh celle şānuhu, bārgāh-ı ʿizz ü iclālleri hemvāre güşāde ve esbāb-ı devlet ü iḳbāllerin āmāde idüp sāye-i saʿādet ve pīrāye-i[3] ʿināyetlerin mefāriḳ-i ʿālemiyāndan ve[4] ḫāṣṣeten bu bende-i ḫālişleri farḳından zāʾil eylemeye, āmīn[5]! Benüm merḥametlü efendüm, sulṭānum ḥażretleri, bu ʿabd-i[6] kemterīnlerinüñ daḳāʾiḳ-i aḥvāli[7] ve tefāṣil-i āmāli, mū-be-mū devletlü, saʿādetlü[8] efendümüñ mirʾāt-ı şühūdında cilveger olup evāʾil-i ḥālde bi'd-defeʿāt tevcīh-i ẕihn-i ʿālī buyurmaġla[9] keyfiyyet-i ḥāl-i faḳīrlerine ve żarūret-i mażāʾiḳamuza taḥṣīl-i[10] ıṭṭılāʿ idüp cūşiş-i deryā-yı[11] merḥametlerinden nāşī mevāʿid-i kerīmeleri ile[12] tesliyet buyurmışlar idi. Bināʾ-ber-īn bu bendeleri[13] daḫı leyl ü nehār bu şeb-i deycūr-ı miḥnetden ḫalāṣ olmaḳ ümīdiyle saʿādetlü sulṭānumuñ ẓuhūr-ı ṣubḥ-ı iḳbāl ve ṭulūʿ-ı āfitāb-ı iclāllerine çeşm ber[14]-dāşte-i intiẓār olup peyġūle-i ḥüzn ü endūh iḫtiyār olınmış idi. Ḥālā bi-ḥamdi'llāhi teʿālā, miftāḥ-ı meṭālib-i ʿālemiyān ve ḳılāde-i[15] umūr-ı cihāniyān; devletlü, mekremetlü[16] sulṭānumuñ yed-i müʾeyyedlerine müsellem olup nesīm-i ʿināyet-i Rabbānī dil-ḫᵛāhı üzre vezān oldı. Bu bendeleri gibi hezār üftāde-i peyġūle-i nisyān bendelerinüñ[17] iktisāb-ı ser-māye-i ḥayāt itmesini sulṭānumuñ ednā naẓar-ı ʿināyetlerine vā-bestedür. Ümīddür ki evvelden öyle geldügüñüz luṭf[18] u

---

1 HK 70b, MK1 88a,
2 Saʿādetlü, devletlü ve mürüvvetlü veʿāṭıfetlü, veliyyü'n-niʿam, efendüm, sulṭānum: -MK1
3 ve pīrāye-i: māye-i HK:
4 ʿālemiyāndan ve: ʿālemiyān üzre MK1
5 āmīn: -MK1
6 ʿabd-i: -MK1
7 aḥvāli: aḥvāl HK
8 mū-be-mū devletlü, saʿādetlü: mū-be-mū saʿādetlü HK, devletlü MK1
9 buyurmaġla: buyurup HK
10 ḥāl-i faḳīrlerine ve żarūret-i mażāʾiḳamuza taḥṣīl-i: ḥāl ve żarūret-i mażāʾiḳa faḳīrlerine taḥṣīl-i taḥṣīl-i MK1
11 deryā-yı: riyā-yı HK
12 kerīmeleri ile: kerīme ile HK
13 bendeleri: bende-i ḫālişleri HK
14 ber: pür HK
15 ḳılāde-i: taḳlīd-i MK1
16 devletlü, mekremetlü: devletlü MK1, mekremetlü HK
17 bendelerinüñ: dāʿīlerinüñ HK
18 öyle geldügüñüz luṭf: idegeldügüñüz ʿināyet HK

iḥsān yine der-kār buyurılup münāsib görilen nān-pāre ile bu bendelerin iḥyā buyurmaḳ ve icrā-yı[1] zülāl-i merḥamet ile mezraʿa-i ümīdümüzi[2] ser-sebz ü ḫürrem eylemek aḳṣā-yı niyāzumuzdur. Ol bābda fermān efendümüñdür, Nābī[3].

227. Rāzī'nüñ Ḫalṭiyyātı Budur[4]

(Vezin?)[5]
Elā ey[6] nesīm-i rāz-ı kilkil terāne-i kilkile ḥicāb eyler
Manṭıḳı çāk çāk idüp bī-lisān keşf-i rāz eyler

Lāciverdī ferşüñ üzre o aḫterī āyīneler
İncilā-yı cām-ı dilden seyr eyler seyyāreler

Yine bezm-i elesti dil-i ʿuşşāḳa nāle-i ṣabā eyler
Vādī-i bülbülāne ne[7] ḫoş kilkilāne naġme vü feryād eyler

Bu sīne-i rāz ṣandūḳa-i ḫātem ü[8] imżāyı
Açup kilkilā defter-i dil-ḫūnı gül-i dīvān eyler

Aḳan dil-i ḫūn mıdur seyl-āb-ı reng-i ruḫsār mıdur
Kevşer-i dilden bāde-i eşʿārı gül-gūn eyler

Ṭūṭī-i feyż-i zamān çehre-i sāḳīden
Rāz-ı engüşt dem-i mīz-āb-ı kilki selsāl eyler

"Elā" ḥarf-i tenbīhdür ve lafẓ-ı *"ey"* ḥarf-i nidā. Bunlar ile rāz-ı nesīme ḫiṭāb ü nidā olınup men lehu'l-feyżi ve'l-merām[9] olan *"kilkile"* taʿbīrinden ināle-i merām müsāʿadesinden ḥüsn-i terbiye vü niyāz üzre ʿarż-ı merām taḥrīrinden berāy-ı ḫaclet ve nükūl-i cünbān iḳlīminde rāz-nāme ḳāṣıdı nesīm-i ṣabāya ḫāmenüñ taḳṣīrāt ve teʾessüfi iẓhāren ve istimdāden nidā olınup derūnında nihān olan ḥüzn

1 icrā-yı: eczā-yı MK1
2 ümīdümüzi: ümīdi HK
3 ol bābda fermān efendimüñdür, Nābī: bāḳī, ʿināyet sulṭānumuñdur HK
4 HK 72b, MK2 114a; Bu metnin girişinde yer alan manzume, başlıktan anlaşıldığı kadarıyla Râzî'nindir. Latife maksatlı yazılmış manasız bir şiirin, latife maksatlı şerhini içermektedir. Nâbî, kendisine iletilen manasız bir şiiri kendi yöntemiyle biraz da latife katarak şerh etmiştir.
5 *Bu manzumenin aruz vezniyle yazılmadığı düşünülmektedir.*
6 ey: ey ey HK
7 ne: -HK
8 ḫātem ü: ḫātem-i MK2
9 Men le-hu'l-feyḍi ve'l-merām: mine'l-feyḍi ve'l-merām HK

ü elemi teḥassür ü[1] ifşā ṣadedinde *"Elā ey nesīm"* diyü ḫāme maẓhar-ı nesīm-i feyż ile[2] fıḳra-i ṣānīnüñ taḥrīr ve taḳrīrine şürūʿ olındı ve lafẓ-ı *"kilkil"* aṣlında ḫāme-i kilk idi. Sevḳü'l-kelām, maġżü'l-merām ve meserret-i maḳām berāy-ı *tesāruʿu'z-zihni mine'l-feyyāḍi ilā-ḥıfẓi'l-vāridāt*[3], lafẓ-ı ḫāme terk ve kelime-i ātiyye olan "kilkil"e riʿāyet-i seciʿ içün kilkil[4] āḫirine ḥarf-i lām getürilüp "kilkil" oldı kilkil ü bülbül gibi ve dāʿiye-i sirişte-i derūnı iẓhār ve ḫoş tekellümāne içün ḥarf-i lāma elif getürilüp *"kilkile"* oldı bülbülā ve kilkilā[5] gibi. Yine murād-ı ḫāme kilkdür ve tilke'l-iʿtibārāt erbāb-ı lisāna maḫṣūṣdur. Yaʿnī fehm ü irādet ve licām ü dārī-i niʿamiye ibhām olandur. Ey vāḳıf-ı esrār! Vuḳūf-ı ġavr-ı esrār kemāl ile olmaḳ ḳanda ola? Zīrā *Ve mā ūtītum mine'l-ʿilmi illā ḳalīlā*[6] buyurılmışdur. Tevfīḳ ü ʿināyet ü taḳaddesden ne[7] mertebe maẓhar olmış ise ol mertebe nümāyān-ı esrār ve āşinā ola dimekdür

(Beyt) **(Vezin?)**

Kes nümāyed Cem ez-ḥaḳīḳat-i vāridāt-ı ḥall-i İlāhī
Maẓhar ān[8] bāşed ki yābed feyż ez-ʿināyet-i İlāhī [9]

Yaʿnī Ḫudā-yı müteʿāl ḥażretlerinüñ kenz-i ʿuyūn-ı feyż ü irādeti ġavrına kimse vāḳıf olmaz. Yaʿnī bir[10] ferdüñ, cevlān-ı ṭabʿı idrāk idemez. Meger kim tevfīḳ ü ʿināyet-i İlāhīye maẓhar olmış ola. Zīrā nihān-ı esrār daḫı ḫazāʾin-i ġaybdendür[11].

Ber-ān muḳteżā ebyāt-rā ḳalem-rev be-mā şude est [12]

---

1 ü: -HK
2 ile: -MK2
3 *Zihinin, bol bol feyiz veren (Allah)'den gelen varidat (ilham)ı muhafaza etmeye süratle yönelmesi.*
4 Bu kelime metinde "kilkil" şeklinde yazılmışsa da "kilk'in" şeklinde olması gerekir.
5 ve kilkilā: -HK
6 *Size ancak ilmin az bir kısmı verildi.* Kur'ân-ı Kerîm; İsra: 85.
7 ne: -HK
8 *ān: īn* MK2
9 *İlahî dairenin feyzinin hakikatinden başka kimse bulamaz. İlahî inayetten feyz alan, (ancak) ona mazhar olur.*
10 bir: -HK
11 ġaybdendür: ġaybdendür beyt MK2
12 *Ber-ān muḳteżā ebyāt-rā ḳalem-rev-i be-mā şude'est*: -MK2; *Bundan dolayı beyitler eğemen olduğumuz ülke olmuştur.*

(Beyt[1]) **(Vezin?)**
Ber-īn rū ḳalem ez-tedbīr-i üstād-ı mā
Nev-perver niyāzī kun ze-ʿayn-ı melāl-i mā[2]

(Beyt) **(Vezin?)**
Ey yār ġam heme ez-īn tu teʾessüfī ne-yāft
Nīş u[3] nūş kunem ki ez-menbaʿ-ı nāb est[4]

Beyt **(Vezin?)**
Yelerek dileyen ṭurmaz seḥerī gelür ṣabā
Söyle jāleyi ġonçe-i ḫande ḫāmeye Rāzī'ye[5]

Maṭlaʿ beytinüñ fıḳra-i ṣānīsi evvelüñ taḳrīriyle nevʿan nümāyān olmaġla beyāndan ḳalem-i istiġnā reft-i rümmān ve eṭrāfından murād ḫoş ḫürrem[6] bāġ içre envāʿ-ı fevākih ve enhār-ı māʾ-i revān dil-āvīz terāne-i murġāt ve şevḳ-āmīz-i sīmā-reng-i zamān ve ṣanev-ber-ḫırām-ı nihāl tebessüm-i ʿārıż-ı ġılmān ve merām-ı leṭāfet-edā ṭūṭī-i ʿaks-i tekellümāt āyīne-i çehre-nümā sāḳī terbiyesiyle feyż bulan vāridāt-ı nihān[7] esrāruñ ẕuhūrına bāʿiş ü bādī olmaġla *fe-inne ḳavlenā*[8] "rāz-ı engüşt" ilā-āḫirihi, *bedeʾe fayḍu vāridāt mine'l-mefhūmi'l-evveli* [9], ḥāṣıl-ı maʿnā; ʿalāḳa-i engüşt-i iʿānetiyle irem-i mīz-āb gibi leṭāfetde ḫāmeden nihān vāridāt-ı feyż ve seylān eyler, dimekdür ve lafẓ-ı "selsāl" be-maʿnā revān ve lafẓ-ı revāndan selsāl ʿudūline bāʿiş selsāl irem-i mīz-āb ḫavāṣṣındandur ve revān ise ġayrıdan bulınduġından bu maḳāmda müşebbehün bihüñ ḫāṣṣeten lāzımesi müşebbehde ẕikr ü iṣbāt ve ṣafā-yı leṭāfetde müşebbehün bih menziline tenzīlen ḫāme-i kilk ile irem-i mīz-āb muʿāmelesi olınup müşebbehün bih maḥṣūṣ olmayan lafẓ-ı revān terk ve selsāl īrādına ʿillet-i ġāʾiye budur. Fi'l-ḥaḳīḳa, selsāl dil-i tenge inşirāḥ u ṣafā vü leṭafet īrādına bādī olduġı gibi ke-ẕālik nihān esrāruñ feyż-i vāridātına[10] ve

1 *Bu mısra, bir rübâîden alınmış olabilir.*
2 *Bu yüzden kalem, bizim üstadımızın tedbirinden yeni bir sıkıntımızın aynısı gibi bize bir niyaz eyledi.*
3 *nīş u: nīşe-i* HK, MK2
4 *Ey sevgili! Bunların hepsi kederdir, sen (bundan dolayı) her şeyden gam(lanıp) üzülme. Saf şarabın kaynağından olan (içkileri) içip eğleneyim.*
5 rāziye: rāʾiye MK2
6 ḫürrem: ḥarem-i HK
7 nihān-ı: inhā-i MK2
8 *Muhakkak (ki) sözümüz budur.*
9 *İlk mefhumdan itibaren bana yoğun bir şekilde ilham geldi.*
10 feyż-i vāridātına: feyż ü irādetine MK2

nakş-ı evrāḳa ve efşān-ı ezhān-ı sāmiʿ ine ve ḳalbe ṣafā ve leṭāfet-āmīze ḫāme dāḫı mü ʾeddī olduġundan irem-i mīz-āba teşbīh olınup müşebbehün bih muʿ āmelesiyle muʿ āmele olındı.

(Beyt) **(Vezin?)**
Açamaz ġam-ı ebrūdan ḫāme ʿ aynın neylesün
Dehen-i[1] nūna düşmiş noḳṭa-i ḥāl[2] ḫāme-i rāzdan

(Beyt) **Mefāʿ ilün Feʿ ilātün Mefāʿ ilün Feʿ ilün**
Resmī ḫāme kuned ḥāl-i ʿ anber ber-ṣaḥīfe
Berāy-ı ān dīde-i nem ḫūn-ı eşk-bār şude[3]

Ve erbāb-ı lisāna ḫāme-i kilk iʿ ānetiyle feyż-i ẓuhūr iden vāridātı sāmiʿ ḥīn-i istimāʿ ında ifāde vü evrād ānuñ ʿ alāḳa-i engüşte iḥtiyāc ve tevaḳḳufı[4] sāmiʿ intiḳāl ve tebādür ider ve be-her-ḥāl hem-rāz şey ʾeynin beyninde mevcūddur ve engüştden ʿ alāḳa ve ḫāmeden ifāde me ʾḫūzdur ve ṭaraf-ı ʿ alāḳa lāzım ve ṭaraf-ı ifāde melzūm… و لهما اللزوم فاللزوم اعم من ان يكون منها اعم و اخص فاللزوم الا خص لانه بدون تصور العارفين يوجد بطرف الملزوم فقط و لانه كلما تحقق الافادة يتحقق العلاقة و ليس على العكس فالعقل يجزم الملازمة بينهما موجودا فالملازمة منها ظهور الواردات بالافادة اى بعون القلم فحاصلها هو كون المتكلم الناسخ متلذذا و مرّة حين ظهور الواردات بلطافة على صفاء القلب[5], nitekim ez-cümle mütekellim-i dil-dār veyā dil-ārā ẕikr eylese[6] ḳalb-i mütekellimde *ḥaḳīḳaten ev mecāzen* emr-i ʿ aşḳdan dāʿ iye-i ser-rişte var idügi be-her-ḥāl dehen-i sāmiʿ a tebādür ider. *Temme'l-kelāmu ʿalā-mā-ḥaḍara'l-vechu*[7].

---

1 dehen-i: dāmen-i MK2

2 noḳṭa-i ḥāl: noḳṭa MK2

3 *Kalem, sahifenin üstüne anber (kokulu) benin bir resmini çizdi. Bu yüzden o yaşlı gözden kan dökülür oldu.*

4 tevaḳḳufı: tevḳīfi HK

5 *taṣavvuri'ṭ-ṭarafeyni*: *taṣavvuri'l-ʿārifīne* MK2; *taḥaḳḳaḳa'l*: *taḥḳīḳü'l* HK;
Her ikisi (ifade ve ifadenin anlamı) birbiri için gereklidir. Bu gerekliliik, onlardan her birinin daha genel ve daha özel olmasından daha kapsayıcı bir şeydir. Gerekliliği sağlayan daha özel olandır. Çünkü, iki taraf tasavvur edilmezse sadece lazım olunan taraf (ifade) kalır. İfade ne zaman gerçekleşirse alaka (anlam) da gerçekleşir. Ancak bunun tersi doğru değildir. Akıl, her ikisi arasındaki gerekliliği ortaya çıkarır. Bu konulardaki gereklilik, akla gelenlerin ifade edilmek suretiyle ortaya çıkarılmasıdır. Yani, kalemin yardımıyla ortaya çıkan şudur ki hatıra gelen şeyler tüm saydamlığıyla kalbin paklığına yansır. (Böylece) yazıcı/konuşucu (bundan) lezzet alır ve elem duyar.

6 eylese: ile HK

7 *Bulunduğu hal üzere söz sona ermiştir.*

(Vezin?)
O demde dil-dārī-i rāz-ı raḳam bülbülāne-ṣıfat
Medḥ gülzārında pervāz eyleyüp zemzemeler eyler[1]

Teklīf-i zerrīn-i hilāl-i ḫoş-ı sāḳīden
Dil-ārāyı keşf-i kilkilā dil-sūza cinān eyler

Çeşm-i bīmār-ı dil-sūze bezmin[d]e ney-i nālān-ı ḫāmesi
Cinān-ı būy-ı rāzı nesīm-i seḥerveş ifşā eyler

228. Mecānīn-i Evvābīnden Bir Ṭurfe Şaḫṣ-ı Ġarīb-heyʾet Rāzī Taḫallüṣiyle Ḫand-baḫş-ı Erbāb-ı Ülfet Zuʿmınca Şāʿir Bir Şaḫṣ-ı Nādir Ẓuhūra Gelüp Ḳaṣīde Diyü Eyledügi Taʿbīrāta Taḳrīżdür[2]

Ḫoşā ḳaṣīde-i ġarībü'ṭ-ṭarḥ-ı ṭurfe-zemīn ki kelimāt-ı tāze-ẓuhūrı ṭuruḳ-ı maʿrūfe-i süḫanverāndan dāmen-çīn ve zevārıḳ-ı ḫavārıḳ-ı ebyāt-ı ʿacībātı sücūd-ı ḳadīme-i evzāndan[3] kenāre-nişīndür. Bir nevāle-i nev-çāşnī-i nā-güvārdur ki māye-i leẓẓet olacaḳ nemegi güẓāşte-i mümalaḥa-i nisyān ve bir ġarībü'ṭ-terkīb ve nā-şinīde tertībdür ki cüzʾ-i aʿẓamı olan cevher-i maʿnā esīr-i hāven-i ġaflet ü hevān olmış buġāt-ı luġāt-ı dil-ḫırāşīdesi mānend-i sālikān-ı nev-heves-i pīrān-ı ṭarīḳat-ı luġaviyyūndan henüz gūş-ı irādetine sırr-ı esmā telḳīn olınmamış ve elfāẓ-ı ġilāẓ-ı nā-terāşīdesi mānend-i muraḳḳaʿ-pūşān-ı bārid-nefes terbiyye-i mürşid-i ʿirfānla derece-i tehẓīb-i aḫlāḳa fāʾiz olamamış ḳāmet-i mezāyāsına ḳabā-yı elfāẓ nā-çespān ve terāzū-yı evzānla sencīdelikden dāmen-efşān olmış.

(Naẓm[4]) **Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün**
Bu kilīm-i ṭurfe-bāf olsa degül cāy-ı ʿaceb
Devr-i çarḫuñ yādigārı rūzgāruñ nādiri

Eylemiş rişte ʿacūz-ı ṭabʿ-ı Rāzī[5] vechi vār
Reşkden fersūde olsam[6] peşm-i maġz-ı Sāmir'i

---

1 zemzemeler eyler: zemzemeleriyle MK2
2 HK 74a, MK2 115b, MH1 72a: *Başlık* HK: Ḳużātdan meşhūd-ı elsine-i enām, Rāzī nām bir şaḫṣ-ı heẕeyān-güftār-ı bī-maʿnā-kelāmuñ ḳaṣīde-i uʿcūbe-i bī-intiẓāmına Nābī Efendi'nüñ taḳrīẓ-i hezl-engīzidür MH1
3 dāmen-çīn ve zevārıḳ-ı ḫavārıḳ-ı ebyāt-ı ʿacībātı sücūd-ı ḳadīme-i evzāndan: -HK, -MK2
4 naẓm: beyt HK, MK2
5 Rāzī: zārı HK
6 olsam: olsa HK, MH1

Ābdān-ı taʿbīrāt-ı nā-mütenāsiḳası[1] melābis-i irtibāṭdan ʿārī ve sitārāt-ı kelimāt-ı ġayr-ı mütenāsibesine ʿavāʾiḳ-i maʿānī nā-mütevārīdür. Bir nesīc-i[2] müşevveş-nümādur ki iʾtilāf-ı[3] bī-ḥicābāne ve iḫtilāṭ-ı bī-şermāneden nāşī naẓmla neṡri hem-reng-i ṣūret-i ittiḥād olup beynlerinden ʿalāʾim-i farḳ ü imtiyāz ber-ṭaraf olmış ve bir nemed-i bī-bahādur ki elvān u[4] nuḳūş-ı Türkāne ve ʿArabāne ve ʿAcemānesi istiʿmāl-i melābis-i yek-dīgerde ṭarḥ-ı tekellüfāt eylemiş sevāʾim-i ʿibārātı selāsil-i irtibāṭdan sāde ve bahāʾim ü vuḥūş-ı kelimātı dām-ı[5] üns ü iḫtilāṭdan āzādedür.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Her biri bir cānibe meyl eylemiş taʿbīrler
Ṣūret ü maʿnāsını żabṭ idemez zencīrler

taʿbīrāt-ı bī-meʾāli ṣuffe-i cāme-ken-i germ-ābede meşhūd[6] olan elbise-i ḫāliye-āsā ebdān-ı rūḥ-āmīz-i maʿānīden muʿarrā ve elfāẓ-ı bī-niẓāmı türrehāt-ı sükkān-ı dāruʾş-şifā gibi māl ü mezāyādan müberrādur. Ḳāmāt-ı maṣāriʿ ve ebyātı ḳudūd-ı eşcār-ı hīmezār gibi ṣūret-i tesāvī vü tevāfuḳdan dūr ve ḳavāfī ve redāʾifi mānende-i ṣaffüʾn-niʿal-i mecāmiʿ kimi ḫurd ve kimi büzürg eşkāl-i muḫtelife ve elvān-ı ġayr-ı müʾtelife ile meşhūd u manẓūr olmadadur ve ṣafaḥātında mesṭūr olan maṣāriʿ ü ebyāt ve şürūḥ u işārāt[7], sāḥa-i ḳahve-ḫānede vāḳiʿ maḳāʿid ü mevāżiʿde heyʾet-i muḫtelife ve üslūb-ı müteḫālife ile[8] ṭavāʾif-i Türk ve Hind ve ʿArab ve ʿAcem gibi bī-sābıḳa-i teʿāruf u tenāsüb ve bī-rābıṭa-i dāniş-i elsine ve luġāt ve ıṣṭılāḥāt encümen-gīr-i ḫalḳa-i mücālese-i ittifāḳī bulınur ise[9] birbirlerine nigāh-ı ḥayret-i nāāşināyāne[10] ve neẓẓāre-i ecnebiyyāne-i müsteşḳilāne itmededürler. Nāẓım-ı maẓūme-i ḫande-fermā, Mevlānā Rāzī-i maʿārif-fersā, bu faḳīrden niyāzmend-i imżā-yı taḳrīẓ ü taḥsīn olduġuna bināʾen ḥadd-i imkānda olduġı ḳadar taḫliyye-i enbān-ı aḳdār[11] ve taḫdīş-i mesāmiʿ-i efkār ḳılınmışdur. Ġavānī-i saḳṭa-i[12] ʿibārātınuñ

1 ābdān-ı taʿbīrāt-ı nā-mütenāsiḳası: nā-mütenāsiḳası HK, ābdān-ı taʿbīrāt-ı nā-mütenāsifesi MK2, MH1
2 nesīc-i: nesc-i MH1
3 iʾtilāf-ı: itlāf-ı MH1
4 elvān u: eyvān u MK2, elvān MH1
5 dām-ı: dāmen-i MH1
6 meşhūd: meşhūr MH1
7 işārāt: işārātı MH1
8 ile: -MK2
9 mücālese-i ittifāḳı bulınır ise: mecālisine ittifāḳı bulınup MK2
10 nā-āşināyāne: nā-āşiyāne MH1
11 aḳdār: iḳtidār MK2
12 saḳṭa-i: muḳsiṭe-i HK, MK2

ḫırām-ı lā-übāliyānesine idāre-i naẓra-i istiġrāb ü ḥayret ve mefāʿīl-i muvaẓẓafa-i[1] fıḳarātınuñ cilve-i bī-şermāne ve bī-bākānesine icāle-i[2] nigāh-ı taʿaccüb ü ʿibret iden ʿurefā vü ẓurafādan[3] ser-i bī-sāmān-ı neşrine nişārı ile dürr-i taḥsīn ve[4] emvāc-ı şūr-ābe-i naẓmına icrā-yı ḫār u ḫas-ı pesend ü āferīni dirīġ buyurmamaları meʾmūldür.

229. Merḥūm Şeyḫü'l-islām Seyyid Feyżu'llāh Efendi'nüñ Maḥdūmlarına Mekke-i Mükerreme Ḳāḍısı iken Baʿż-ı Laṭīfeʾi Müştemil Gönderdügi Mektūbdur[5]

Ey çeşm-i çerāġ-ı dūdmān-ı Nebevī ve ey müntaḫab-ı sülāle-i Murtażavī, ey maḥkemesi naẓargeh-i Beyt-i İlāhī, pīşīn-i ufḳ-ı Şerīʿat-i Muṣṭafavī, ʿaynü'l-ḳużātü'l-mevālī, ḳıbletü'l-vülātü'l-eʿālī, ḫaṭīb-i Minber-i ʿArafāt, üştür-süvār-ı numūne-i Meydān-ı ʿAraṣāt, imāme-i sübḥa-i maḥfel-keşān-ı tevfīḳ, muḳtedā-yı lebbeyk-gūyān-ı mevḳif-i taḥḳīḳ, şemʿ-i pervānegān, sepīd-per-i iḥrām-ber-dūşān, merdümek-i ṣaff-ı ahẕāb-ı ḫūn-ābe-fürūşān, pīş-ḳadem-i niyāzmendān-ı dergāh, ẕirve-pīrā-yı cīl-i raḥmet-penāh, ḳalb-i kenīse-i meydān-ı maʿrifet, bālā-nişīn-i daʿvetiyān-ı żiyāfet-ḫāne-i raḥmet,

(Vezin?)
Merkez-i muḥīṭ-i emvāc-ı ḥaccin,
Noḳṭa-i dāʾire-i *yeʾtūnehā min-kulli feccin*[6]

Aʿnī saʿādetlü, semāḥatlü, fażīletlü maḫdūm-ı feżāʾil-penāh sulṭānum ḥażretlerinüñ hem-niẓām-ı maḥāfil-i rūḥāniyān ve hem-revnaḳ-ı mecālis-i ḳudsiyān olan nādī-i āsumān-nişānlarına nerdübān-ı mütenāsıḳatü'd-derecāt-ı taʿẓīmāt-ı şevḳ-āmīz ve mirḳāt-ı mütenāsibetü'l-iḳdām-ı tekrīmāt-ı sūz-engīz bālā-yı bihişteiyāna libās-ı ʿīdiyāne olmaġa şāyān ḳumāş-ı tāze-ẓuhūr-ı daʿavāt-ı ṣādıḳāne ve zīb-i buḥūr-ı ḥūriyān olmaġa sezā cevāhir-i bülend-ḳadr-i taḥiyyāt-ı müştāḳāne īṣārına müteʿāḳıb nūrāniyyetde hem-ḥāl-i sāḥa-i ḥarem ve ṣafvetde hem-reng-i zülāl-i zemzem olan ḫāṭır-ı tābnākleri pursişi dībāce-i risāle-i şevḳ u niyāz ḳılınduḳdan ṣoñra ʿarża-dāşt-ı dāʿī-i kerem-dīdeleri budur ki hem-cūş-ı enhār-ı rab-

1 muvaẓẓafa-i: موطفه MH1
2 icāle-i: iḥāle-i MK2
3 ʿurefā vü ẓurafādan: ʿirfān ü ṭarfādan MK2
4 nişārı ile dürr-i taḥsīn ve: nişārıyla dürr-i taḥsīn ve MK2, nişārı ile dürr-i taḥsīn MH1
5 MH1 72b
6 *Oraya her yönden gelirler. Hac suresi 27. ayet şöyledir:* يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍ

ve-pīrā-yı Şām olan cūybār-ı żamīrleri ġalebe-i emvāc-ı ʿināyetden riyāż-ı pursiş-i cān-ı ṣenā-güẓārlarına cereyān iderse bi-mennihi subḥānehu, dıraḫt-ı hem-ḫuşk-ı ḥayātumuz feyyāże-i teveccüh-i rūḥ-baḫşāları berekātında tecdīd-i libās-ı ṭarāvet idüp aġṣān-ı enfās-ı şebān-rūzumuz mīve-feşān-ı duʿā-yı devlet ve ṣenā-yı ṣoḥbetleri olduġı bāġbān-ı taḳdīre ʿıyān ve ẓāʾiḳa-i ʿirfānlarına nümāyāndur. Benüm nūr-ı çeşmümden eʿazz maḫdūmum, ʿālī-şānum ḥażretleri maḳdem-i şeref-tevʾemüñüzden ḫıṭṭa-i Ḥalebü'ş-Şehbā çend rūze numūne-i cennetü'l-meʾvā olmaġla numūne-i şekeristān-ı Mıṣr olan meclis-i neşāṭ-fermālarından ḫᵛān-ı ḥayātumuzda müşāhede olınan çāşnī-i ḥalāvet bir mertebe cāy-gīr olmış ki in-şāʾa'llāhu teʿālā, bir iki seneden ṣoñra ümīdvār olduġumuz hengām-ı mülāḳāta dek ġıdā-yı rūḥ ve ẓaḫīre-i ḥayātumuz olmaġa kāfīdür. Eger ṭabīb-i ḫayāl-i ṣoḥbet-i şifā-baḫşuñuz terkīb-i müdāvā-yı tesliyet itmese nevāle-i zehr-āgīn-i firāḳ bu nā-tüvānuñuzı ferāmūş-ı ecfānda hem-ḥāl-i çeşm-i bīmār-ı ḫūbān idecegi cezm-kerde-i nabż-şināsān-ı taḥḳīḳdür. Ancaḳ firāḳuñuzla şehr-i Ḥaleb, çeşm-i iʿtibārumuzda şām-ı ġarībān olduġı ḳanādīl-i Emeviyyeden rūşendür. Bu cānibde ruḫṣat-yāfte-i bezm-i iltifātuñuz olan mütesellim aġa bendelerinüñ ḥasret-i ġubār-ı ḳademüñüz ile meyl-i nigāhları sürmedān-ı ḫıṭṭā-i tūtiyā-fām-ı şām vaḳf-ı āmed-şüd olup ḫāme-i āh-ı ḥasretle kitābe-i icābet-ḫāne-i āsumāna duʿā-yı devletüñüzi inşāʾ itmededürler. Bā-ḫuṣūṣ müteşāʿir-i nā-şenīde-edā Muḥaṣṣıl Meḥmed Aġa bendeñüzüñ taʿbīrāt-ı kes-ne-dān ve kes-ne-gūylarıyla ṣaḥīfe-i evḳāta ṣebt itdükleri manżūme-i duʿā defter-nüvisān-ı aʿmāle vāsıṭa-i ḫande-i istiġrāb olduġı meşhūd-ı sāmiʿa-i ʿirfānuñuzdur. Hemān cenāb-ı nesaḳ-baḫş-ı kār-ḫāne-i imkān ḥırzü'l-emān-ı bāzū-yı ʿalem-rev-i ʿirfān olan vücūd-ı şerīfleri gāh zīr-i muṣammaʿ-ı sāyebān ve gāh bāzū-bend-i taḫt-ı revān-ı ḥıfẓ-ı emānda vāṣıl-ı ḥarem-i şerīfü'l-erkān idüp istīfā-yı maḳāṣıd ve istikmāl-i māddīden ṣoñra cūy-ı ʿulyā-cūy-ı ṣāfī-nihāduñuzı muḥīṭ-i feżāʾil olan veliyyü'n-niʿam peder-i vālā-himem ḥażretlerine mülāḳāt ile kām-yāb eyleye, āmīn! Ṭaraf-ı eşrefe olan mīzān-ı sūziş-i micmere-i iḫlāṣuma ṣāyān ʿanberīn taʿbīrāt ile meşḥūn duʿā-nāme taḥrīrine tengī-i vaḳt ve taʿcīl-i nāme-berān müsāʿid olmaduġından mā-ḥażar, nevāle-i muḫlişāne tekellüfāt-ı żiyāfet-i devletmendāne üzre iḳtiṣārda müsāmaḥa-i kerīmānelerine ilticā olındı. Bāḳī, luṭf u kerem cenāb-ı kerīmü'ş-şān refīʿü'l-ʿunvānuñdur. *Mine'd-dāʿi'l-muḫlişi Yūsuf Nābī*[1].

1 *İhlaslı duacı kul(unuz) Yusuf Nâbî'den.*

230. Nābī Efendi'nüñ Baʿż-ı Esāmī-i Lāleyi Mutażammın Mektūb-ı İʿcāz-üslūbıdur[1]

Bālā-nişīn-i erīke-i envāʿ-ı maʿārif olan saʿādetlü efendüm, sulṭānum **çelebi** efendimüz ḥażretlerinüñ meclis-i **dil-firīb**leri ṣavbına riyāż-ı cināndа cūy-ı vidd ü ṣafā ile neşv ü nemā-yāfte olan şecere-i mīvedār-ı ḥubb u iḫlāṣuñ ṣimār-ı bī-ḥisābı, āb-ı nīsān-ı ṣadāḳat ile ṣadī dil-i bī-ġīlde perveriş-yāfte olan leʾālī-i girān-bahā-i taʿalluḳ ve iḫtiṣāṣuñ nā-yābı hediyye-i behiyye-i mecālis-i ʿālīleri ḳılınup **tūtiyā-yı çeşm**-i ʿalīlüm olan ḫāk-pāy-ı iksīr-teʾşīrlerine çehre-fersāyī-i ʿubūd-ı taḳdīm olınup **gül-ġonçe**-i bāġçe-i faẓl-ı İlāhī olan żamīr-i ṣāfī ve ṭabʿkede-i münāfī-leri ṭarāvet-fermā-yı nesīm-i istiḳṣā ve nev-şükūfe-i **çemen-efrūz**-ı bāġ-ı ṭabʿ-ı **dil-pesend**leri istişmām olınup cenāb-ı müşīrü's-seḥāb hemvāre **ferīd**-i cihān ve **ser-āmed**-i dūdān olan ẕāt-ı **ʿālī-şān**larını **āşūb**-ı cihāndan viḳāye idüp hemīşe **ser-efrāz**-ı aḳrān ve **mümtāz** ü **müsellem**-i cihān olmaları daʿavāt[ı] pīş-nihād-ı aʿmāl ḳılınduḳdan ṣoñra inhā olınur ki ol-ṭaraf-ı bāhirü'ş-şerefden aḫbār-ı sārre-i selāmet ve **tuḥfe-i feraḥ-fezā**-yı peyām-ı ʿāfiyetleriyle **peyk-i ṣabā**-yı çāpük-pā vezānına dīde-i dil ü cān muntażır u nigerān iken bir vaḳt-i saʿd-iḳtirānda **gül-şen-ṭırāz**-ı gülzār-ı dil-i muḫlişān ve **gülistān-ı ādā**-yı semenzār-ı ḫāṭır-ı dūstān olan nevāziş-nāme-i **dil-nişīn**leri teşrīf-i iḳbāl-ḫᵛāh-ı bī-iştibāhları ḳılup ʿame-le-i ḥavāss yegān yegān merāsim-i taʿẓīm ü iclāli edādan ṣoñra ẓurūf-ı ḥurūfında taʿbiye buyurılan cevāhir-i kelimāt-ı şāhvārı zīver-i sāmiʿa-i ḳabūl u iẓʿān tekrār u teẕkār ḳılınmışdur. Hemvāre serv-i **gülşen-i zīb**-i vücūd-ı **lā-naẓīr**leri zībende-ḫırām-ı ḫıyābān-ı iḳbāl ü saʿādet olup dūd-ı çerāġān-ı **gülşen-efrūz**-ı kerem ve ʿināyetleri sāyebān-ı mefāriḳ-i aʿyān olmaların iḥyā olmaya ḥaḳ budur ki niçe zamāndur serv-i **bālā-ḳad** zībende-ḫırām-ı ḫayālleri cilveger-i mirʾāt-ı derūnu-muz olmayup **elmās-pāre**-i ḥiber-dūz-ı firḳat-ı **dil-sūz**larıyla mecrūḥü'l-fuʾād ey-lerken hele el-ḥamdü li'llāh, ḥaḳḳ-ı **yek-merdī**-i nūşī-i şerbet-i dāru'ş-şifā-yı nevā-zişleriyle **şīrīn**-meẕāḳ ve bīmārī-i intiẓārdan şifā-yāb olup **yeñi dünyā**ya gelmişe dönmişdür. Mercūdur ki aḥyānen **cenāḥ-ı Sīmurġ** olan mektūb-ı **bedīʿ-endām** ile yād u **dil-şād** buyuralar.

1 IB2 111a

231. Müşārün İleyh Nābī Efendi Ḥażretlerinüñ Taʿbīrāt-ı Maḥāsin ile İmlāʿ Buyurduḳları İnşā-yı Ġarrā ve Nemīḳa-i Zībādur[1]

Saʿādetlü, semāḥatlü, necābetlü, neẓāfetlü sulṭānum mīr-i ʿālī-cāh ḥażretlerinüñ cilvegāh-ı şāhidān-ı mecd ü iḳbāl olan pīşgāh-ı maʿālī-iştimālleri ṣavbına perverde-i dāye-i iḫlāṣ ve terbiyyet-kerde-i āġūş-ı muṣādiḳat ve iḫtiṣāṣ olan maḥābīb-i dil-firīb-i daʿavāt-ı ḫāliṣāt-ı icābet-nümā ve ġavānī-i dil-keş-i aġānī-i teslīmāt-ı muḫāliṣāt-ı iṣābet-intimā mütḥaf u mühdā ve merāsim-i pursiş-i ḫāṭır-ı ʿāṭır-ı nezāket-perverleri ʿalā-vechi't-taʿẓīm merʿī ve müʾeddī ḳılınduġı siyāḳda hemvāre gül-çīn-i gül-bün-i ḥubūr u şādımānī ve mürabbaʿ-nişīn-i mesned-i iḳbāl u kām-rānī olmaları daʿavātıyla ʿarża-dāşt-ı iḫlāṣkār-ı bī-mirāları budur ki benüm saʿādetlü, semāḥatlü, necābetlü, neẓāfetlü sulṭānum mīr-i ʿālī-cāh ḥażretleri cenāb-ı mekremet-meʾāblarına ḳadīm olan ʿalāḳa-i derūn-ı ḫulūṣ-meşḥūnumuz mübteġāsınca şebān-rūz rātibe-i ʿuhde-i ḫālişānemüz olan istizāde-i eyyām-ı ʿömr ü iḳbālleri duʿālarına muvāżibet ü ibtidār ve evṣāf-ı cemīl ve ṣenāhā-yı cezīlleri tekrār ḳılınup peyām-ı sāʾire-i ʿāfiyet [ü] saʿādetlerine revzen-güşā-yı çeşm-i intiẓār iken iş-bu ḫilāl-i fīrūz-iştimālde ṭaraf-ı zāhirü'ş-şereflerinden irsāl buyurılan şāhid-i aṭlas-pūş-ı nemīḳa-i leṭāfet-güsterleri bir çīn-i ṭarab-efzāda resīde-i ser-ḫānevāde-i vuṣūl olmaġla cihān vesīle-i ibtihāc-ı derūn-ı ḫulūṣ-şümūlümüz olup ebrū-yı dil-cūy-ı maṭlaʿ-ı ġarrāsından zülf-i ʿanber-būy-ı maḳṭaʿ-ı muṭarrāsına resīde olıncaya degin imrār-ı zer-tār-ı şuʿāʿ-ı enẓār olınduḳda her mū-yı dil-āvīz-i mażāmīn-i leṭāfet-engīzinden ṣad hezār şīve-i rūḥānī ve her tār-ı şīrīnkār-ı mefāhīm-i nezāket-vesīminden bī-şümār cilve-i vicdānī muʿāyene-i ḫulūṣānemüz olduġundan nāşī revāyiḥ-i fevāyiḥ-i nevāziş ve iltifāt-ı mekārimānelerinden ẕāʾiḳa-yāb-ı ḥubūr ve iktisāb-ı neşve-i sürūr-ı nā-maḥṣūr eyledügümüze bināʾen eẓkār-ı cemīl ve edʿiye-i ḫayriyyeleri tekrīrine mübāderet ḳılınduġı ʿarż u iʿlām ve be-taḫṣīṣ tecdīd-i merāsīm-i ibrāz-ı ṣıdḳ u ḫulūṣ-ı tāmmumuzı ḥāvī raḳīme-i muḫāleṣet-nümā taḥrīrine ibtidār ve merfūʿ-ı pīşgāh-ı mekārim-şiʿārları ḳılındı. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, *ledā-esʿadi'l-vürūd*, bundan böyle daḫı cānib-i dil-rübūde-i mekārim-i aḫlāḳ ve teşne-i zülāl-i iştiyāḳların reşeḥāt-ı nāvdān-ı kilk-i gevher-bārlarıyla irvā ve reyyān ve peyām-ı sāʾire-i ṣıḥḥat u ʿāfiyetlerin īmā ve işʿār birle beden-i nīm-mürde-i iftirāḳumuza ifāża-i ḥayāt-ı cāvidān buyurmaları çeşm-dāşt-ı tevaḳḳūʿ u mütemennā-yı ḫulūṣānemüzdür. *Bāḳī hemīşe nihāl-i şecere-i āmāl resīde-i ṭāḳ-ı iḳbāl bād*[2]. *Bi-ḥurmeti nūn ve'ṣ-ṣād*[3].

---

1 BD2 37a

2 *Bâkî, her zaman emeller ağacının fidanı ikbal takına ulaşmış olsun.*

3 *Nun ve sadın hürmetine.*

232. Naḳş-bend-i Kārgāh-ı İʿcāz Ṭarḥ-efgend-i Ṭāḳ-ı Bālā-ḫāne-i Süḫan-sāz Aʿnī Ḥażret-i Nābī Efendi'nüñ Ḫāme-i Gevher-bārları Olan Maḥabbet-nāme-i Belāġat-ṭırāz-ı Şīrinkārlarıdur ki Keşīde-i Zer-tār-ı İmlāʾ Ḳılındı[1]

Verd-i raʿnā-yı gül-bün-i iḳbāl ve nihāl-i bālā-yı ḥadīḳa-i nīk-ḫıṣāl; saʿādetlü, necābetlü, neẓāfetlü efendüm, sulṭānum mīr-i sütūde-şiyem ḥażretlerinüñ revnaḳ-şiken-i nüzhetgāh-ı ʿilliyyīn olan pīşgāh-ı necābet-penāh-ı saʿādet-ḳarīnleri ṣavb-ı ḫuceste-evbine dest-āvīz-i berīd-i ḥarem-serāy-ı icābet olmaġa sezā gül-deste-i muṭarrā-yı daʿavāt-ı ṭayyibāt-ı ḫālişāt-nümā ve sünbül-ceste-i teslīmāt-ı zākiyāt-ı muḫāleṣet-intimā itḥāf u ihdā ve ʿıṭr-ı şāhī-i ṭabʿ-ı müsteṭāb-ı semāḥat-iḥtivāları ʿalā-vechi'l-iḫlāṣ ser-engüşt-i taʿẓīm ile sūde-i ebrū-yı dil-āvīz-i dūşīzegān-ı iftiḫāṣ u istinbā ḳılınduġı siyāḳda hemvāre bānū-yı benefşe-mūy-ı āmālleri cilveger-i ser-i sāḥa-i iḳbāl ve şāhid-i dil-cūy-ı maḳāṣıd u merāmları hem-ḫāne-i viṣāl buyurılmaḳ edʿiye-i meʾşūresini taḳdīm ile ʿarża-dāşt-ı beḳā-ḫᵛāh-ı müstedīmleri budur ki benüm saʿādetlü, necābetlü, neẓāfetlü efendüm, sulṭānum mīr-i sütūde-şiyem ḥażretleri! İḳtiżā-yı ḳavāʿid-i revābıṭ-ı iḫlāṣ ve istiḥkām-ı mebānī-i vidd ü iḫtiṣāṣ üzre pursiş-i ḥāl-i zār-ı bīmār-ı iftirāḳları içün ḥavāle-i nīm-nigāh-ı iltifāt istinṭāḳ buyurılmaḳ tecvīz ü şāyān görilür ise *el-Ḥamdu li-aḥseni'l-ḫāliḳīn*[2] mürġ-i nizār-ı rūḥ-ı revān henüz lāne-i bedenden rem-kerde-i ḥayāt olmayup şāḫsār-ı tende āşiyān-gīr-i ārām olmaḳdan nāşī şebān-rūz mānende-i mürġ-i isḥaḳ zemzeme-i işṭiyāḳ ve demdeme-i iftirāḳlarıyla evṣāf-ı bī-hemtā-yı cemīl ve maḥmedet-i şenāhā-yı cezīlelerinde velvele-sāz-ı āfāḳ olmaġla cānib-i teb-zede-i ḥummā-yı firḳat ve zehr-āb-ḫūrde-i hicr ü ḥasretleri mensī buyurılmamaḳ ümniyyesiyle tecdīd-i merāsim-i ibrāz-ı ṣıdḳ u ḫulūṣ ve ṭaviyyetümüze mübāderet ḳılındı. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, ledā-şerefi'l-vuṣūl, ber-minvāl-i muḥarrer ṭaraf-ı müştāḳānemüzi mirʾāt-ı ṭabʿ-ı gītī-nümā-yı leṭāfet-intimālarından pes-mānde-i hicr ü ḥırmān buyurmayup aḥyān-be-aḥyān reşeḥāt-ı kilk-i ʿanberīn-i ʿināyet-ḳarīnleriyle inṭıfā-yı nāʾire-i gelū-sūz-ı işṭiyāḳ ve indifāʿ-ı ḥarāret-i teb-i iftirāḳ buyurılmaġla vāṣıl-ı neşāṭ-ı nīm-telāḳ buyurmaları ḫulāṣa-i meʾmūl ve der-ḫᵛāst ü mesʾūlümüzdür. *Bāḳī hemvāre ʿarūs-ı dūşīze-i kām der-āġūş ve rām dāʾim bād*[3].

---

1 BD2 38b

2 *En güzel şekilde yaratana hamd olsun.*

3 *Bâkî, isteğin el değmemiş gelini her zaman kucakta ve boyun eğen olsun.*

Rubāʿī-i Raʿnā Ẕeyl-i Maḥabbet-nāme Nüvişte Būd[1]

(Ahrem) Maḳṣūre-i ʿizzetde hemīşe var ol
Gülzār-ı emānīde gül-i bī-ḫār ol
Ser-sebz ḳılup dıraḫt-ı baḫtuñ Mevlā
Sen sāye-i rifʿatüñde ber-ḫurdār ol

233. Şīr-i Meydān-ı Veġā, Peleng-i ʿArża-süḫā, Vezīr-i Pür-dil-i Ṣāf-şiken ve Şems-ārā, Saʿādetlü, Devletlü Arşlān Meḥmed Pāşā Ḥażretlerinüñ Dīvān Efendisi Rāsiḫ Efendi Pāşā-yı Müşārün İleyhden Münşī-i Merḳūma Ṣūret-i Şekvede Gelen Mektūbuñ Cevābına Taḥrīr itdügi Tesliyet-nāmedür[2]

Benüm oġlum şīrīn-edā vü rengīn-pāsūḫ yaʿnī Mevlānā Rāsiḫ Efendi şāyeste-i iḫlāṣ-ı ṭarafeyn ve erzān-ı iḫtiṣāṣ-ı cānibeyn olan hediyye-i selām-ı ṣıdḳ-irtisām[3] ẕeylinde lāzıme-i pursiş-i nāzükterleri mürāʿātından ṣoñra reşeḥāt-ı ḫāme-i iştiyāḳdan ser-zede olan meʾāl-i maḳāl-i ārzūmendī budur ki emvāc-ı ḳulzüm-i ḫulūş [u] ḫuṭūṭ-ı kiştzār-ı maʿārifüñüz olan resāʾil-i müteʿāḳibeñüz derūnı ṣudūrına mevḳūf olmaġla küstāḫāne ʿarż-ı ḥāle cesāret olındı.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
O şāh-ı ḥüsne söyleñ āḫiret ḥaḳḳın ḥelāl itsün
Dilinde var ise refʿ-i ġubār-ı infiʿāl itsün

āḫir-i maḳālümüz olmaḳ iḥtimāldür. *Lā-yeyʾesū min-ravḥi'llāhi*[4] ile ümidgāhumuz sulṭānumuñ teveccüh-i derūnīleridür. Bī-şuʿūrāne bu taḥrīrāt ʿafv buyurılmaḳ mercūdur. Manẓūr-ı şerīfüñüz olsam bu mertebeyi itmezdiñüz. Bāḳī iḥsān, devletlü sulṭānum ḥażretlerinüñdür.

234. Āṣaf-ı Dilīr-i Ṣaf-ārā, Vezīr-i Ṣalābet-güster-i Meydān-ı Veġā, Vekīl-i Muṭlaḳ-ı Pādişāh-ı Cihān-penāh, Meḥmed Pāşā Ḥażretlerinüñ Pīşgāh-ı Nuṣret-destgāhlarına Eşnā-yı Sefer-i Humāyūnda Taḥrīr ve İrsāl Olınmışdur[5]

Ḥiyām-ı sidre-ḳıyām-ı cāh ü celāl ve sürādiḳāt-ı simāt-ı semā-yı ʿizz ü iḳbāl ki derūnında ḳāmet-efrāz olan sütūn-ı mevzūn, fānūs-ı şebistān-ı ġazāda şemʿ-i bā-

1 BD2 39b
2 Ö1 40b, *Bu metin, kısmen "Ol Pīr-i Żaʿīf-i Bister-nişīn-i Ferāmūş-ı Bīmārī Olmaġla Ḥızḳa-i …" başlıklı metnin bir parçası olarak görünmektedir.*
3 ṣıdḳ-irtisām: ṣıdḳ u irtisām Ö1
4 *Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin.* Kur'ân-ı Kerîm; Yusuf: 87.
5 Ö1 70b

hirü'ż-żiyādur ki melāʾike-i fetḥ-i nuṣret pervāne-i cān-sipārı ve ferāzende-i pertev olan gūy-ı zer-endūd hümā-yı āsmān-ı cihān-ı veġāda mihr-i ʿālem-ārā ki ḳulūb-ı sipāh ve raʿiyyet zerrāt-ı bī-ḳarārı olup sāyebān-ı şevketi aṭnāb-ı ḫulūd ile küngü-re-i ʿarş-ı aʿlāya mesdūd ve ẓıll-ı ẕelīl-i ʿāṭıfet-i reʾfeti mefāriḳ-i cemīʿ-i ümem ve kāffe-i Benī Ādem üzre mehdūd[1] olmışdur. Mülāzımān-ı dergāh-ı ʿālī-şān ve müdāvimān-ı ḫiẓmet-i āsitānı olan şīrān-ı zırh-pūş-ı ṣalābet-şiʿār ve dilīrān-ı deryā-ḫurūş-ı düşmen-şikāruñ velvele-i nevbet-i iştihār ve ṭanṭana-i ṣīt ü ṣadā-yı gīr-dārından kāḫ-ı ṣımāḫ-ı düşmen-i rezm belki nüh ḳubbe-i kār-ḫāne-i ʿālem ser-ā-pā ṭolmışdur. *Lā-zāle maḥrūseten bi-ʿināyeti'l-meliki'l-müteʿāli ilā-infiṣāli sil-sileti'l-eyyāmi ve'l-leyāl*[2] pīşgāh-ı nuṣret-penāh ve sāḥa-i felek-mesāḥa-i ẓafer-dest-gāhı ki müzdaḥim-i cibāh-ı cebābire-i iḳbāl ve müteleṣṣam-ı şifāh-ı şehr-yārān-ı ẕü'l-iḳbāldür ki ḫāk-i şerefnākine çehre-i ibtihāl rū-māl ve kuḥli'l-cevāhir-i ġubār-ı ʿizzet-medārından dīde-i cāna iktiḥāl olınduḳdan ṣoñra maʿrūż-ı ʿabd-i muḫliṣ-i devlet-ḫᵛāh-ı bī-iştibāh-ı müteḥaṣṣıṣ oldur ki eger nesīmāt-ı meskenetü'l-fütūḥāt-ı himmetleri nehc ve deryā-yı fesīḥü'l-ercā-yı ʿināyetleri temevvüc ḳılınup ḳaṭre-i iltifāt-ı şerīf bu ẕerre-i bī-vücūdı teşrīf iderse *bi-ḥamdihi subḥānehu ve teʿālā*[3] mizāc-ı żaʿf-imtizāc daġdaġa-i iḥtiyāc-ı ʿilācdan berī ve gül-berg-i lisān ve ġonce-i cebān-ı şebnem-i kerem-i vāhibü'n-niʿam ile reyyān ü ṭarī olup mehçe-i rāyāt-ı nuṣret-āyāt-ı ḥażret-i āṣaf-cāhı ser-i ʿalem-i mihr-i ʿālem-ārā ile benüm ve şefe-i livā-yı şevketü'n-nevā-yı cenāb-ı penāhı revāḳ-ı sipihr-i muḳarnes üzre serā-per-de-i çarḫ-ı aṭlas ile berāber ve ṭūġ-ı pür-fürūġınuñ[4] kelāle-i müşg-bār-ı ʿıṭr-efşān ʿurża-i meydān olduḳça ceyb-i dāmen-i kāʾināt muʿaṭṭar ve debdebe-i kūs-ı ne-berd ve ṣadā-yı kerre-nāy-ı bī-kārı ġulġule-endāz-ı zemīn ü āsmān olduḳça ṭuyūr-ı[5] ervāḥ-ı ʿadū farṭ-ı bīmle cānib-i caḥīme tīz-rev olup bi'l-cümle iʿlā-yı aʿlām-ı dīn-i İslām ve tedmīr-i cemāhīr-i ʿabede-i aṣnām itmekle ḳıbletü'l-iḳbāl-i cümle-i enām ve Kaʿbetü'l-āmāl-i ḫavāṣṣ ü ʿavām manẓūr-ı Ḫātem-i enbiyā ve maḳbūl-i ḥażret-i Ẕü'l-celāli ve'l-ikrām olmalarınuñ daʿavāt-ı fāʾiḳa-i icābet-rehīn ve tażarruʿāt-ı rā-fiḳa-i isticābet-ḳarīn *ānāʾi'l-leyli ve eṭrāfe'n-nehāri*[6] lisān-ı şākir ve cenān-ı ẕākir ile tekrār olınup rūz u şeb beḳā-yı ʿömr ü devletleri muḳarrer belki tekrār-ı enfāsla

1 memdūd: mehdūd Ö1

2 *Yüce melikin inayeti ile (onun makamı) günler ve geceler zincirinin koptuğu (güne, yani kıyamete) kadar muhafaza olunsun.*

3 *Eksikliklerden münezzeh olan Allah Te'ala'nın hamdiyle…*

4 -fürūġınuñ: -fürūʿınuñ Ö1

5 ṭuyūr-ı: ṭanbūr-ı Ö1

6 *Gece vakitleri ve gündüz uçları.* Kur'ân-ı Kerîm; Taha: 130. (*Ayetin içerisinden bazı lafızlar alınmıştır).*

ānen fe-ānen mükerrer ḥażret-i ḫudāvend-i bī-mānend-i kār-sāz ve cenāb-ı pādişāh-ı pür-şeref-i ʿadīmü'l-intibāh-ı bende-nevāz recā-yı vāṣıḳ ve ümīd-i ṣādıḳdur ki nāvek-i duʿā-yı meslūbü'r-riyā hedef-i icābet-i ilāhiyyeye vāṣıl ve netāyic-i tedbīrāt-ı seferiyye ve ḥażeriyyeleri iken vücūh üzre kemā-yenbaġī ḥāṣıl olup hemvāre raḫş-ı devlet zīr-i rān ve sehm-i saʿādet der-kemān efser-i vezāret ber-ser ve oṭāġe-i ṣadāret ber-ser olup ʿāmme-i ḥarekāt [u] sekenātları muvāfıḳ-ı taḳdīr-i bī-taġyīr-i İlāhī ve kāffe-i aḳvāl ü efʿālleri maẓāhir-i celiyye-i feyż-i nā-mütenāhī ola, bāḳī.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Cāh u celālet muḫalled bād şevket ber-ḳarār
ʿİzz ü iḳbālet mü'ebbed bād ḥaşmet pāyidār[1]

235. Münşī-i Merḳūm Ṭarafından Devletlü, ʿİşmetlü Ḫadīce Sulṭān Cānibine Yazılmışdur[2]

Saʿādetlü, devletlü, ʿişmetlü Rābiʿa-miṣāl, Zehrā-ḫıṣāl efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ paşmaḳ-ı şafaḳ-cālarına envāʿ-ı taʿẓīm ü tekrīmle rūy-māl-i duʿā-irtisām encāmında maʿrūż-ı dāʿiye-i müstehāmları budur ki *Allāhu subḥānehu ve teʿālā*[3], ol ṣadef-i dürr-i yek-tā-yı mecd ü iḳbāl olan ẕāt-ı mekārim-iştimāllerin ḫaṭālardan maṣūn ve sāye-i ʿişmet-māyelerin üzerümüzden ṣebāt ve devāma maḳrūn ide, āmīn! Benüm saʿādetlü, ʿişmetlü efendüm, sulṭānum bu diyār-ı celīlü'l-iʿtibārda leyl ü nehār naḳd-i vaḳtümüz şükr-i sevābıḳ-ı niʿam-ı celiyye-i sulṭānīleri ile maşrūf ve istimāʿ-ı aḫbār-ı meserret-medār-ı ʿāfiyetlerine biñ cān ile…[4]

Devletlü, ʿināyetlü efendimüz ḥażretlerinüñ aġalarından el-Ḥāc ʿÖmer Aġa me'mūren āsitāne-i saʿādet-nişāna revāne olmaġla duʿā-nāme-i sadāḳat-meşḥūn taḥrīre mażmūn-ı hediyyeden tehī olmamaġ içün iḫlāṣ-ı ḳadīmemüz muḳteżāsınca inżimām-ı şerm ü ḥicāb ile ihdā-yı meclis-i cennetü'l-me'vāları ḳılınmışdur. İn-şā'a'llāhu teʿālā, ledā-şerefi'l-vuṣūl, kemāl-i kerem ü luṭf-ı sulṭānīlerinden meşmūl-i naẓar-ı ḳabūl buyurup bu dāʿiye-i dil-dādelerin mübārek ḫāṭır-ı feyż-āfeyż-i kerīmānelerinden iḫrāc buyurılmamaḳ bābında luṭf u kerem devletlü, ʿişmetlü sulṭānumuñdur.

---

1 *Senin makamın ve büyüklüğün ebedî, şevketin (ise) yerinde (sabit) olsun. İzzetin ve ikbalin devamlı, haşmetin (de) payidar olsun.*
2 Ö1 71b, Metinde bahsedilen Hadice Sultan muhtemelen Musahip Mustafa Paşa'nın eşidir.
3 *Allah eksikliklerden münezzeh ve yücedir.*
4 *Metin eksik haldedir.*

236. (*Başlıksız*)[1]

ʿİzzetlü peder-i ʿālī-ḳadrüm, efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ ḳıblegāh-ı nükte-perverān ve destgāh-ı maʿānī-i beyān ve meṭāfgāh-ı ʿişve-bāzān-ı fevc-ā-fevc-i şāhid-i kerrūbiyān olan nişīmengāh-ı ḫalvet-ḫāne-i ḫāṣṣü'l-ḫāṣlarına ki;

Be-gerdiş kuned nesr-i ṭāʾir ṭavāf[2]

ʿunvānıyla muṣavver ve ülfetgāh-ı feyż-baḫşā-yı ṣıdḳ-iḫtişāṣları ümīd-i dāmen-i dil-i mey-keşdür. Cā īn-cāʾst, manṭūḳına maẓhardur. Hezār bār ez-rū-yı şevḳ ü ġarām eyle ḫūnīyāne taḥassür ü iftirāḳdan ʿaks-peẕīrüfte-i derārī-i daʿavāt-ı āfitāb-tāb-ı mercānī-nümā īlāʾ żımnında ḫulāṣa-i nüsḫatü'l-ʿirfān olan ṭabʿ-ı ʿālī-leri suʾāli şāh beyt-i ḳaṣīde-i āmāl ḳılınduḳdan ṣoñra bu vechile rāyet-i naḳş-ı nigīn-i derūn ḳılınur. Niçe zamān idi, bāġbān-ı himmetleri perverişkārī-i seḥāb-ı rabīʿ-i teveccühleriyle ser-sebz-i riyāż-ı ümmīdümüzde reşḥa-i *yeʾsu mā yeʿs*-i[3] nīsān-ı saʿy-i mevfūr ve āvān-ı medīd idi ki ʿuḳde-güşāyende-i ṭılsımāt-ı umūr-ı maşʿūb-inkişāf-ı merām olan pārsā-yı himmet-i vālā-töhmetleri pāy-bürdī-i duʿā-yı serīʿü't-teʾşīr-i seḥergāhlarına ṣarf-künende-i naḳdine-i mā-ḥaṣal maḳdūr idi. *Ve eyyu recāʾin ḫābe ʿinde kerīmin*[4] el-ḥamdu li'llāhi teʿālā, el-ḥāletu hāẕihi, ḫadeng-i berḳ-i enfās-ı ṭayyibeleri merkez-ārā-yı ṭabla-i icābet olmaġla ṣadā-dārī-i tevfīḳ ü ʿināyet-i bārī,

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün
Her nāvek-i duʿā ki güşādend ehl-i rāz
Ez-bāzū-yı niyāz heme ber-hedef resīd[5]

zemzemesin şımāḫ-ı resīde-i şühūdumuz idüp şehr-i Receb'üñ on dördünci yevm-i āẕīne gencīne-i ḥükm-i Yezdānī olan ḳarīḥa-i humāyūn-ı şehryārīden eyālet-i Erżurūm ile cevāhir-i iltifāt-ı girān-ḳıymet ḳılāde-bend-i kümeyt-i tīz-rev-i himmet ve keşīde-i zīr-i rān-ı memerr ḳılınup bu ḫumār-ālūde-i sülāfe-i müānislerine tefvīż olındı. Muḫliṣ-i ḫulūṣ-ı cān-sipārī birle ḫᵛāstkār-ı feyż-i kirdgārız ki bāʿiṣ-i ārāmiş-i enām olacaḳ ḫidemāt-ı seniyye-i ḫüsrevāna iḥrāz ile ecr-i cezīl ve ṣavlecān-ı tevfīḳ ile sāḥa-i derūnhā-yı ʿālemde rübāyendegī-i gūy-ı tengnā-yı

1 Ö1 72a
2 *Nesr-i tâ'ir (Kartal Burcu'nun T şeklindeki iki hattının kesiştiği noktada yer alan, batı yönünde görülen parlak yıldız) dolaşmakla, tavaf ediyor.*
3 *Ümitsizliğe kapılan kapılmıştır…*
4 *Ve hangi istek cömertin yanında kabul edilmemiş ki?*
5 *Sır ehlinin niyaz pazusu (vasıtasıyla) saldığı her dua oku, mutlaka hedefine ulaşmıştır.*

sünūḥ ola, āmīn! Bu eṣnāda nebāt-ı mümessek-terkībden ḫoş-güvār mektūb-ı müzīlü'l-kürūbları ẕāʾiḳa-baḫş-ı vuṣūl olup ʿaḳīde-pāre-i sükkerīn-i elfāẓı dimāġ-güẓār-ı idrāk olduḳda neşʾe-yāb-ı keyf-i dü-bālā olmışuz. Baʿd-ez-īn, ney-şeker-i ʿāmme-i iʿcāz-ı żarīrleriyle iẓāḳa-i keyfe şarāb-ı mükerrer-i taʿbīrden dest-keş-i teḥāşī olalar. *Bāḳī maḥabbet be-her murād ki dāred resīde bād* [1].

237. Anṭākiyye'de Ẕuhūr iden Āşūb u Fitnenüñ Defʿ ü Refʿ ine Ḥaleb Vālīsi Efendimüz İbrāhīm Pāşā Ḥażretleri Meʾmūren ʿAzīmet ve Edā-yı Ḫıdmet-i Meʾmūreleri Ṣavb-ı Devlete ʿArżdan Ṣoñra Ḥaleb'e ʿAvdetleri Eṣnāsında Bu Ḥaḳīre Yazduġı Mektūbdur ki Naḳl Olınur[2]

ʿİzzetlü, saʿādetlü, nūr-ı bāṣıra-i iştiyāḳum, cān-ı ʿazīzüm[3], efendi oġlum ḥażretlerinüñ sütūn-ı ḫayme-i rifʿatlerine[4] taʿlīḳ-i fānūs-ı duʿā ve medd-i ṭınāb-ı ṣenā siyāḳında bihterīn-i nüsḫa-i fenn-i aḫlāḳ olan ḫāṭır-ı nāzükterleri pursişine [N 130a] idāre-i ser-engüşt-i zebān ḳılınur[5]. Hemvāre, ʿUṭārid-āsā ārāyiş-i[6] dīvān-ı ʿizzet ü iʿtibār ve nāme[7]-ṣıfat aṭlas-pūş-ı ʿāfiyet ü iftiḫār olmaḳ ṭarīḳinde ber-ḳarār olasız. Benüm saʿādetlü, mekremetlü, efendi oġlum, ʿazīzüm[8], cānum [T 125a] ḥażretleri! Ḥaḳ budur ki ʿināyetlü, ʿāṭıfetlü[9], āṣaf-ı refīʿü'ş-şān-ı bülend-cenāb ḥażretlerinüñ ḫıṭṭa-i Şehbā'ya teveccüh-i[10] ʿālīleri tebşīrinden ḥāṣıl olan sürūr u ḥubūruñ[11] edā-yı teşekküri ve beyāna şāyān taʿbīrāt-ı[12] kelimāt mecmūʿa-i imkānda nā-yāb olmaġın[13] ḳalem-miṣāl bāz-gūn ve devāt-ṣıfat beste-i zencīr-i cünūn

1 *Bâkî, muhabbet (olsun), her ne muradı varsa (ona) erişsin.*

2 H 102b, N 129b, Ö 145a, T 124b, USA 108a: *Başlık* Ö: Anṭākiyye'de Ẕuhūr İden Āşūb Fitnenüñ Defʿ ü Refʿ ine Ḥaleb Vālīsi İbrāhīm Pāşā Ḥażretleri Meʾmūren ʿAzīmet ve Edā-yı Ḫıdmet-i Meʾmūrları Ṣavb-ı Devlete ʿArż ve Ṣoñra Ḥaleb'e ʿAvdetleri Eṣnāsında Dīvān Efendisi Ḥabeşī-zāde'ye Be-ṭarīḳ-i Teşekkür Tesvīd ve İrsāl Olınan Ḫulūṣ-nāme-i Pīr Nābī-i Merḥūm-dur T

3 ʿazīzüm: ʿazīz USA

4 sütūn-ı ḫayme-i rifʿatlerine: ḫayme-i rifʿatlerine A, ḫayme-i rifʿatlerin USA

5 engüşt-i zebān ḳılınır: engüşt ü zebān ḳılınduġı A, engüşt ü zebān ḳılınır USA

6 ʿUṭārid-āsā ārāyiş-i: ʿUṭārid-i āsāyiş-i USA

7 ve nāme: ve ḫāme USA

8 mekremetlü, efendi oġlum, ʿazīzüm: efendi oġlum USA

9 ʿāṭıfetlü: -USA

10 teveccüh-i: teveccüh-i teveccüh-i Ö

11 ḥubūruñ: cevrüñ USA

12 teşekküri ve beyāna şāyān taʿbīrāt-ı: teşekkür ve beyāna şāyān taʿbīr-i A, USA, şükr ü beyānına şāyān taʿbīrāt-ı Ö

13 nā-yāb olmaġın: nā-yāb olmaḳ A, nāyān olmaġın USA

ve mektūb-mānend dest-i ḥayretde zebūn olmışdur[1]. El-ḥamdu-li'llāh[2], nihāl-i āmālümüz, bār-dāde ve müşāhede-i ümmīdümüz, ber-ṭıbḳ-ı meʾmūl rū-güşāde olduġı meşhūd-ı[3] dīde-i intiẓārumuz olmaḳ müyesser oldı. Ḥażret-i Rabbü'l-ʿālemīn[4] maḳdem-i meymenet-tevʾemlerin māye-i ḫayr u[5] bereket idüp zamān-ı saʿādetlerinde hem kendüler[6] ve hem ahālī-i Ḥaleb, saʿādetlü efendüme[7] şādān u ḫandān olmaları [N 130b] mercūdur. Evvelā, vārid olan ʿināyet-nāme[A 119a]-leri, taʿbīrātınuñ żımnında şemm[8] olınan rāyiḥa-i sūz u güdāzuñuzdan cānib-i pederīye[9] olan inciẓāb u iştiyāḳuñuz istidlāl olınmış idi[10]. Lākin ṣāniyen maḫṣūṣ-ı raḳīme-i ḫulūṣ-engīzüñüz, ḳalb-i faḳīre bir mertebe māye-i bī-çāre olmışdur ki taḥrīri[11] mā-verā-yı ḥadd-i imkāndadur. Ṭarafeynde olan emvāc-ı vüdd o mertebe[12] degüldür ki iki üç menzil mesāfeye ve[13] büṭūn-ı evrāḳa güncāyiş-peẕīr ola. ʿAle'l-ḫuṣūṣ, teşekkürden ʿarża-i[14] şevḳe [T 125b] el degmez oldı. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, ḳuṣūrları lisānen tekmīl olınur.

(Beyt)[15] **Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün**
Şevḳümüz ḥavṣala-i ḫāmeye[16] ṣıġmaz Nābī
Anı vā-beste-i hengām-ı mülāḳāt idelüm

Bāḳī hemīşe eyyām-ı iḳbāl bād[17].

---

1 -mānend dest-i ḥayretde zebūn olmışdur: -mānendi dest-i ḥayretden zebūn olmışdur A, -mānend dest-i ḥayretde zebūn olmışuzdur Ö
2 el-ḥamdu-li'llāh: bi-ḥamdi'llāh Ö
3 meşhūd-ı: meşhūr-ı USA
4 ʿālemīn: ʿālemīnden Ö
5 -tevʾemlerin māye-i ḫayr u: -tevʾemlerin māye-i ḫayr USA
6 zamān-ı saʿādetlerinde hem kendüler: zebān-ı saʿādetlerinde hem kendüler A, zamān-ı saʿādetlerinde hem kendiler Ö, USA
7 saʿādetlü efendime: -A, -Ö, -USA
8 taʿbīrātınuñ żımnında şemm: taʿbīrātınuñ żımnda şemm A
9 sūz u güdāzuñuzdan cānib-i pederīye: sūz güdāzuñuzdan cānib-i pederiyyeye USA
10 iştiyāḳuñuz istidlāl olınmış idi: iştiyāḳuñuz istidlāl olınmışdur A, iştiyāḳuñuz istidlāl olınmış-ı-dı Ö, istidlāl olınmışdı USA
11 māye-i bī-çāre olmışdur ki taḥrīri: bī-çāre o olmışdur ki taḥrīri A, māye-i bī-çāre olmışdur ki taḥrīr USA, māye-i bī-çāregī olmışdur ki taḥrīri Ö
12 o mertebe: ol-mertebe Ö
13 mesāfeye ve: mesāfeden Ö
14 ʿarża-i: ʿarż-ı Ö
15 lisānen tekmīl olınır, beyt: lisānen tekmīl olınır A, tekmīl olınır, beyt Ö
16 ḫāmeye: nāmeye A
17 *Bāḳī hemīşe eyyām-ı iḳbāl bād*: *Bāḳī hemīşe eyyām-ı iḳbāl küşāde vü efzūn bād* Ö, -USA: *Bâkî, her zaman ikbal günleri olsun.*

238.1. Ṭūṭī-i Şekeristān-ı Belāġat Vezīr-i Arisṭū-fıṭnat Rāmī Meḥmed Pāşā Muḥāfiż-ı Ḳāḥire iken İrsāl Eyledügi Mektūblarına Cevāb Olmaḳ Üzre Sāʾilāne İnşāsıdur ki Ẕikr Olınur[1]

Benüm devletlü, saʿādetlü, reʾfetlü, fażīletlü[2] pertev-i bāşıra-i āmālüm, efendüm, sulṭānum[3] ḥażretlerinüñ hem-rütbe-i revnaḳ-ı bihişt olan nādī-i ʿanber-siriştlerine ġalebe-i inciẕāb-ı[4] müteşevviḳāneden nāşī rüsūm-ı tekellüfāt-ı ʿādiyyeden ʿārī[5] daʿavāt-ı icābet-pesend ihdāsı żābıṭa-i[6] pursiş-i feżāʾil-semīrleri ile tezyīl[7] siyāḳında ber-dāşte-i şenāverleri budur ki peyām-ı devā[8]-baḫşā-yı ʿāfiyetlerine derīçe-i[9] sāmiʿa-i müştāḳāne, ḫamyāze-keş-i intiẓār[10] iken tercemān-ı maḥkeme-i[11] Ḥaleb bendeleriyle firistāde buyurılan mülaṭṭife-i meserret-engīzleri, yenbūʿ-ı ḫulūş-ı ḳadīme, vāsıṭa-i taḳviyet-i inficār-ı cedīd olup kiştzār-ı duʿālarına evvelden [N 135b] efzūn idāre-i siḳāye-i zebān olduġı[12] ẕāʾiḳa-i ʿirfānlarına ḥavāle olınmışdur.

238.2. Der-kenār Nüviştedür[13]

ʿİzzetlü, fażīletlü Ṣābit[14] Efendi Ḥażretlerinüñ āşār-ı ḫāme-i müşg-bārları olan eşʿār-ı dil-ārā, neşʾe-baḫş-ı[15] ḫāṭır-ı maʿnā-perestümüzdür[16]. Lākin ṭabīʿat-ı

---

1 H 106-1b, N 135a, Ö 151b, T 131a, USA 113b: *Başlık* Ö: Ṭūṭī-i Şeker-mestān-ı Belāġat, Vezīr-i Arisṭū-fıṭnat Rāmī Meḥmed Pāşā, Ḥāfıẓ-ı Mışr-ı Ḳāḥire İken İrsāl Eyledügi Mektūblarına Cevāb Olmaḳ Üzre Sāʾilāne İnşāsıdur Ki Ẕikr Olınır N

2 Benüm devletlü, saʿādetlü, reʾfetlü, fażīletlü: benüm saʿādetlü, fażīletlü A, saʿādetlü, fażīletlü Ö, devletlü, saʿādetlü, reʾfetlü USA

3 efendüm, sulṭānum: efendi A

4 ʿanber-siriştlerine ġalebe-i inciẕāb-ı: ʿanberīn-siriştlerine ġalebe-i inciẕāb-ı USA, ʿanber-siriştlerine ġalebe-i inciẕābāt-ı Ö

5 tekellüfāt-ı ʿādiyyeden ʿārī: teklīfāt-ı ʿādiyye ʿārī A, gül-fām-ı ʿādiyyeden cārī USA

6 żābıṭa-i: rābıṭa-i A

7 tezyīl: tenzīl A, USA

8 şenāverleri budur ki peyām-ı devā: şenāverleri budur ki peyām-ı revā- A, şenāverī ki peyām-ı rāḥat- Ö, şenāverleridür ki peyām-ı revā- USA

9 derīçe-i: derece-i A

10 ḫamyāze-keş-i intiẓār: ḫamyāze-keş Ö

11 maḥkeme-i: -USA

12 siḳāye-i zebān olduġı: neḳābe-i zebān olduġı A, USA, siḳāye-i zebān olduġı Ö

13 *Başlık* H: -A, -N, -Ö, -T, -USA: H 106-1b, N 135b, Ö 152a, T 131a, USA 114a

14 ʿizzetlü, fażīletlü Ṣābit: ʿizzetlü, fażīletlü nāʾib A, fażīletlü Ṣābit USA

15 dil-ārā, neşʾe-baḫş-ı: dil-ārāsına baḫş-ı A, dil-ārā, teşne-i USA

16 -perestümüzdür: -perestümüzedür A, -perestümüz Ö

şūḫ-sirişk, bu maḥalde ḫāṭırına [A 124b] bir maʿnā-yı laṭīfe[1]-engīz ʿārıż [T 131b] olmağın ṭoğrısı taḥrīrini fevt üzerine tercīḥde[2] bī-ḳarār olduğundan ʿinān-ı ḳalemi żabṭa iḳtidārı olmayup[3] küstāḫāne vādī-i taḥrīre sülūk itmişdür. Ḫulāsa-i teşbīb budur ki Mıṣr'a teveccühüñüz eyyāmından berü hediyye-i Mıṣriyye ṭamaʿından[4] taḫliye-i maḥzen-i taşavvur idemeyüp lākin Mıṣr'dan īṣāli ḳarīn-i ʿusret olmağla ve[5] İstanbul'a vuṣūlüñüzde be-her-ḥāl bir kārbān ile irsāli muḥaḳḳaḳ olmaḳ[6] üzre tesliyet-baḫş-ı müteḫayyile olup Ḥaleb Mollāsı efendinüñ teveccühi[7] istimāʿ olınduḳda ḫod be-her-ḥāl, anlar ile irsāl olınacaġı cezm-kerde-i ḳuvvet-i ṭāmiʿamuz iken nā-gāh şeker-i Mıṣriyye'ye[8] bedel, Ṣābit Efendi'nüñ eşʿārıyla iktifā [N 136a] buyurılduġı ṭoğrısı bir tedbīrdür ki hem anları ve[9] hem bizi şīrīn-kām-ı[10] tesliyet buyurmada iṣbāt-ı nezāket buyurduğuñuzdan minnetdār olmışuzdur. Benüm nūr-ı dīdem rūz-ı vürūd-ı nemīḳañuzuñ ferdāsına ʿazīmete āmāde reh-rev[11] bulınmağın beyne'l-ġurūb ve'l-ʿaşā[12], bu varaḳa-i muḫtaṣara[13] taḥrīrine furṣat-ı imkān olup ḳarīben ser-zede-i ẓuhūr olmış çend ġazel-i sāde meclis-i şerīfe firistāde ḳılınmışdur. Ṣābit Efendi Ḥażretlerinüñ āṣārıyla muvāzeneye irtiḳā müyesser olduġı taḳdīrde birbirine muḳābil ʿadd buyurılur ise yine hediyye-i Mıṣriyye'den[14] [T 132a] ẓimmet bāḳī ḳalmış olur. Cenāb-ı şerīfüñüzde olan **Dīvān'**dan ḫāric ṣoñra ẓuhūr itmiş yüzden mütecāviz ġazel olmaḳ gerekdür. *Bāḳī menāb-ı ʿizzet bād* [15].

---

1 ḫāṭırına bir maʿnā-yı laṭīfe: ḫāṭır bir maʿnā-yı laṭīf A
2 ṭoğrısı taḥrīrini fevt üzerine tercīḥde: ṭoğrusı taḥrīrini tercīḥde ḳavli ḳırkı üzerine tercīḥde A, ṭoğrısı taḥrīrini tercīhde tercīḥde USA
3 iḳtidārı olmayup: iḳtidār bulmayup Ö, iḳtidār olmayup USA
4 eyyāmından berü hediyye-i Mıṣriyye ṭamaʿından: eyyāmında berü hediyye-i Mıṣriyye A
5 īṣāli ḳarīn-i ʿusret olmağla ve: īṣāli ḳarīn-i ʿusret olmağla Ö, īṣāle ḳarīn-i ʿusret olmağla USA
6 kārbān ile irsāli muḥaḳḳaḳ olmaḳ: kārbān ile irsāli muḥaḳḳaḳ A, kārbānla muḥaḳḳaḳ olmaḳ Ö, kārbān ile muḥaḳḳaḳ olmaḳ USA
7 -baḫş-ı müteḫayyile olup Ḥaleb Mollāsı efendinüñ teveccühi: -baḫş olup Ḥaleb Mollāsı efendinüñ teveccühi A, -baḫş-ı mütecelliye olup Ḥaleb Monlāsı efendinüñ teveccühleri Ö
8 şeker-i Mıṣriyye'ye: şeker-i Mıṣriyye A, sükkeri Mıṣriyye'ye USA, sükker-i Mıṣrīye Ö
9 tedbīrdür ki hem anları ve: tedbīrdür ki hem anları A, tedbīr ile hem anları Ö
10 şīrīn-kām-ı: seyr-i hengām-ı USA
11 ferdāsına ʿazīmete āmāde reh-rev: firistāde-i ʿazīmet āmāde reh-rev A, ferdāsında ʿazīmete āmāde reh-rev Ö
12 beyne'l-ġurūbi ve'l-ʿaşāʾi: beyne'l-maġribi ve'l-ʿaşāʾi USA: *Akşamla yatsı arası…*
13 muḫtaṣara: muḫtaṣar A
14 yine hediyye-i Mıṣriyye'den: yine Mıṣriyye der- A, Mıṣriyye der- Ö
15 *bāḳī menāb-ı ʿizzet bād*: -USA: *Bâkî, yüce makamın (daimî) olsun.*

239. Ser-nāmeye Nüvişte[1]

ʿİzzetlü, saʿādetlü, semāḥatlü sulṭānum[2] ḥażretlerinüñ nādī-i devlet-medār ve[3] encümen-i saʿādet-āşārlarına merāsim-i tebcīl ü taʿẓīm ve ḳavāʿid-i tefḫīm ü tekrīmi muḥtevī daʿavāt-ı şāliḥāt-ı icābet-āyīn ve taḥiyyāt-ı zekiyyāt-ı ṭaviyyet-rehīn [T 140a] ihdāsı żımnında[4] ḫāṭır-ı ʿāṭır-ı şafvet-mü'eşşirleri istiḫbārına cesāretden[5] şoñra ber-dāşte-i dāʿī-i [A 131a] devlet-ḫᵛāh-ı ḳadīm budur ki benüm saʿādetlü sulṭānum! Perde-i bāzīçe-i ṣūret-i eyyāmdan ẓāhir olan naḳş-ı nāme'mūl tevārüdinden nāşī ḳulub-ı kāffe-i İslāmiyān[6] ālūde-i ġubār-ı endūh ü ālām olup ḫuṣūṣan[7] cenāb-ı saʿādetleri ṭarafından ḫāṭır-ı maḥzūnumuz, rehīne-i teşvīş ü ıżṭırāb iken nā-gāh mülaṭṭife-i girāmīleri vürūdı, girībān-ı cānı, şaḥne-i saḫt-gīr-i[8] hücūm pençesinden taḫlīṣ[9] idüp ẕāt-ı kerīmü'ş-şānlarınuñ ve ekşer evliyā-yı niʿam ve aḥibbānuñ[10] şükrāne-i ṣıḥḥat u selāmetleri-çün gūsfend-i ġam u elem ḳurbān olınup şükr-güẕārī-i ʿaṭā-yı Bārī içün cebīn-i niyāz, sūde-i ḫāk-i dergāh-ı Ḫudā-yı bī-enbāz[11] ḳılınmışdur. Benüm saʿādetlü[12] sulṭānum! Bu cūybār-ı keder-āmīzüñ vürūdı, mecrā-yı taḳdīr-i ezelī idügi hüveydādur.

(Beyt)[13] **Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün**
Taḳdīr çunīn būd çi tedbīr numūdīm
Taḳdīr-i Ḫudā-rā ki tevāned ki[14] be-der-kerd

---

1 H 113b, Ö 160b, T 139b, USA 121a: *Başlık* A: -Ö, Ketḫüdā-yı Ṣadr-ı ʿĀlī ʿOşmān Aġa Cānibine Ḫulūṣ-nāmedür USA
2 ʿİzzetlü, saʿādetlü, semāḥatlü sulṭānum: -USA
3 -medār ve: -medāra USA
4 żımnında: żımnda A
5 cesāretden: cesāretinden USA
6 ḳulub-ı kāffe-i İslāmiyān: ḳalb-i kāffe-i İslāmiyān Ö, ḳulub-ı kāffe-i İslāmiyāna USA
7 ḫuṣūṣan: -Ö
8 şaḥne-i saḫt-gīr-i: saḫtger-i A, saḫt-gīr-i USA
9 taḫlīṣ: taḥṣīl A
10 ve aḥibbānuñ: aḥibbānuñ A, aḥbābuñ Ö
11 Ḫudā-yı bī-enbāz: Ḫudā-yı bī-niyāz A, bī-enbāz Ö
12 saʿādetlü: -Ö, -USA
13 ezelī idügi hüveydādur, beyt: ezel idügi hüveydādur A, ezelī idügi hüveydādur, beyt Ö, ezel idügi hüveydādur, beyt USA
14 *tevāned ki: tevānend* Ö: *Takdir böyleymiş, nasıl bir tedbirde bulunalım? Allah'ın takdirini (ne) engelleyebilir ki?*

(Neşr)[1] dārü'n-nevāl-i Ḫudāvendī'den mütenezzil[2] olan nevāl-i āmāl gāh telḫ ve gāh şīrīn, gāh[3] turş ve gāḥ nemekīn olduġı, ẕā'iḳa-i ʿirfānlarına [T 140b] nümāyāndur.

(Beyt)[4] **Faʿūlün Faʿūlün Faʿūlün Faʿūl**
Zamāne be-nīk ü bed ābisten est
Sitāre gehī dūst u[5] geh düşmen est

(Neşr)[6] lākin bu gūne muʿāmele-i bāz-gūne-i taḳdīr müntic-i hezār emānī ve bu maḳūle şikest-i ṣūret müstelzim-i envāʿ-ı fütūḥ u şādmānī idügi lā-raybdür.

240. Erżurūmī Mosis Nām Naṣrānīnüñ Müteşāʿirāne Vādī-i İnşāda Nābī Efendi'ye İrsāl Eyledügi Mektūbuñ Cevābı Taḥrīrdür[7]

[T 161b] Naḳḳāş-ı ṣanem-ḫāne-i heves-ārāyī, ḥakkāk-ı nigīn-fersā-yı süḫan-pīrāyī, ṣūret-ger-i[8] ṣalībkede-i fużūlī, zünnār-perest-i meftūl-i nā-ḳabūlī, ser-āmede-i[9] zergerān-ı ṣanʿat-güẕār, engüşt-nümā-yı mühr-kenān-ı ṭurfe[10]-nigār, dostumuz Mosis, *yessera'llāhu lehü'l-İslāmu ve'l-īmān*[11]'uñ dükkānçe-i istiʿdād ve pūte-i ḳābiliyyetine[12] sebīke-i saḫt-ḳıvām-ı muḫāṭabāt-ı zerrīn ve ḳurāża-i tünd-fercām-ı taʿbīrāt-ı sīmīn, mīz-āb-ı [N 166b] tīz-āb-rīz-i ḳalemdān-ı midād-ı fürūzende-i nefes-i[13] vā-pesīn-i āteşīn ile bu ḳālıb üzre ifrāġ ve icrā olınur ki ʿaḳīḳ[14]-pāre-i peyām-ı ʿāfiyetlerine nigīndān-ı sāmiʿa āmāde iken nā-gāh vesāṭet-i dellāl-i murād-engīz-i[15] ḫaber-ber-i[16] berīd-i sebük-seyr-i kebūter-per birle mektūb-ı ser-be-

1 neşr: -A, -USA
2 mütenezzil: münezzil USA
3 gāh telḫ ve gāh şīrīn, gāh: gāh A, gāh telḫ ve gāh USA
4 beyt: -A, -USA
5 u: -A, -USA: *Zaman iyiye (de) kötüye (de) gebedir. [Talih] yıldızı bazen dost bazen (de) düşmandır. (Nizâmî)*
6 neşr: -A, -H, -T, -USA
7 N 166a, Ö 185a, T 161a, USA 139b: *Başlık* T, USA: ʿArż-ı Rūmī Mosis-i Naṣrānīnüñ Müteşāʿirāne Vādī-i İnşāda Nābī Efendi İrsāl Eyledügi Mektūbuñ Cevābıdur A
8 -pīrāyī, ṣūret-ger-i: -pīrā-yı ṣūret-gīr-i A, USA
9 -āmede-i: -āmed-i Ö, USA
10 ṭurfe: ṭarafına A
11 *Allah ona İslam'ı ve imanı nasip etsin.*
12 ḳābiliyyetine: ḳābiliyyet A, USA
13 ḳalemdān-ı midād fürūzende-i nefes-i: ḳalemden midād fürūzende-i naḳş-ı A
14 icrā olınır ki ʿaḳīḳ: eczā olınır ki ʿaḳīḳ USA
15 vesāṭet-i dellāl-i murād-engīz-i: dellāl-i mezād-engīz-i Ö, vesāṭet-i dil-i mezād-engīz-i USA
16 -ber-i: -Ö

mühr-i dil-āşūblaruña nümūne-i şemʿ-i[1] kilīsā-fürūz-ı naṣārādur[2]. Resīde oldukda kīse-i aṭlās-ı felek-fāmı gūyā[3] rişte-i Meryem ve sūzen-i ʿĪsā ile dūḫte ve mūm-ı mühri, nefes-i germ-i Mesīḥā ile efrūḫte idi. Miḳrāṣ-ı[4] enāmil ile pīç ü ḫamına güşāde virildükde evvelā[5].

[Mısr]aʿ[6] Būy-ı küfr mī-āyed[7]

rāyiḥası meşāmm-ı ḥużżārı[8] hem-ḥāl-i kilīsā-yı kündür-ālūd[9] itdükden ṣoñra derecāt-ı nerdübān-ı şiken-ber-şiken üzre[10] ṣaff-beste-i tertīb olan kārvān-ı ġubār [T 162a]-endūd-ı suṭūrından istikşāf-ı bevāʿ iṣ-i aḥvāl olınduḳda beyān-ı cevāb-ı[11] ṣāfīden ʿaczleri nümāyān olup ḫᵛāce-i bendergāh-ı ʿirfān ve ʿallāme-i kitāb-ḫāne-i [A 141b] dāniş ü burhān yaʿnī ḫıred-i ḫurde-dān[12] cenābına ilticā ve dest [N 167a]-sāḫte-i zergerāneleri[13] olan levḥ-i muraṣṣaʿ-kār-ı mīnā-naḳş-ı her heftnümā ṣayrafī-i cevher-şinās-ı ḳıymet-fermālarına[14] ʿarż u inhā olınduḳda ḥoḳḳa-i dehen ü[15] istiġrābın ḫātem-i engüşt-i taʿaccüb iderek, "Subḥāna'llāh ne münāsebeti var.

[Mısr]aʿ[16] Lafẓ-ı İncīl kucā maʿnī-i eşʿār kucā[17]

(Neşr) hīç[18] bu āna dek bīʿa-ı pisḳoposī ve ṣavmaʿa-ı Baṭlamyūsī kārgāhlarında eşʿār-ı Ṣāʾib ü ʿUrfī nuḳūşını mutażammın bu gūne bir metāʿ-ı ġarību'n-nesīc

---

1 kebūter-per birle mektūb-ı ser-be-mühr-i dil-āşūbları ki nümūne-i şemʿ-i: kebūter birle mektūb-ı ser-be-mühr-i dil-āşūbları nümūne-i şemʿ-i A, kebūter birle mektūb-ı ser-be-mühr-i dil-āşūbları ki nümūne-i şemʿ-i USA
2 naṣārādur: naṣārīdür A, USA
3 gūyā: gū A, USA
4 miḳrāṣ-ı: miḳrāż-ı USA
5 pīç ü ḫamına güşāde virildükde evvelā: pīç ü ḫamına güşād virildükde o A, pīç ü ḫamına güşād virildükde evvelā Ö
6 [mısr]aʿ: -Ö, -USA
7 *Küfür kokusu gelir.*
8 ḥużżārı: ḥişārı USA
9 -ālūd: -ālūde A
10 şiken-ber-şiken üzre: şiken-ber-şiken Ö
11 cevāb-ı: -USA
12 ḫurde-dān: ḫurdemendān USA
13 zer-gerāneleri: zergerānları A
14 -fermālarına: -fermānına A
15 ḥoḳḳa-i dehen: ḫalḳa-i dehān u Ö
16 [mısr]aʿ: -A, -USA
17 kucā: gibi A: *İncil'in lafzı nerde şiirin manası nerde?*
18 neşr; hīç: hīç A, USA

ẓuhūrı ḳatʿā endāze-zede-i[1] sāmiʿa-i taḫmīn ü ḳıyās olduġı yoḳdur, didiler[2]. Ṣaḥīfe-i sīm-gūne-i varaḳ üzre sevād-ı ḳalem-kārī[3] menzilesinde rüsūm-ı ḫaṭṭ-ı girih-gīr-i ḥakkākānesine ne buyurırsız, didüm. Taʿaccüb-i dü[4]-bālā ile nehār-ı ʿīd-i ṣalībde sāḥa-i deyrde[5] müctemiʿ olmış ṣufūf-ı Naṣārādan[6] farḳı yoḳdur, didi. Hele, hendese-i cevāhir-i ḥurūfı inkār olınmaz, didüm. Ser-cünbān-ı[7] istihzā ile Ḫaḳānī-i Şirvānī'nüñ

[Mısr]aʿ[8] Felek kec-revter est ez-ḫaṭṭ-ı tersā[9]

(Neşr) mıṣraʿın[10] [T 162b] niçe [N 167b] idelüm. Her saṭrı silsile-i aʿnāḳ-ı[11] intiẓār iken ebyāt-ı tenāsüb-i hemvārı[12] ḳatı müşkildür, didi. Yā kelimāt-ı münşiyāne ve taʿbīrāt-ı belīġānesine söz nedür, didüm. Tebessüm-künān, her kelime-i siyeh-rūyı bir berhemen-i bornos-pūş gibi zevāyā-yı[13] riyāżetkede-i süṭūrda ser-be-zānū-yı inzivā kendi zuʿmınca gūyā ʿālem-i maʿnā[14] cānibine çeşm-güşā-yı süveydā olmışlardur, didi[15]. Ya niẓām-ı süṭur-ı memdūdesine ne diyelüm, didüm. Bī-tevaḳḳuf, erġanūn-ı mehību'ṣ-ṣadā-yı deyr-i Naṣṭūrā[16] kendisidür, didi. Midād-ı ẓulmet-nihādı ḫaylīce berrāḳ degül midür, didüm. Sergīn-i ḫar-ı ʿĪsā ve şāşe-i[17] gūsāle-i Sāmirī ve gil-i Ermenī'den mürekkeb olduġı cāy-ı noḳṭa-i iştibāh degüldür, didi. [A 141a] Her ne ise böyle bir[18] Tersā-zāde-i tāze-sāluñ vādī-i şiʿr ü inşāda[19] bu gūne tek-ā-pūsı, sezā-yı taḥsīn ü āferīn degül midür, didüm. Taʿac-

1 endāze-zede-i: endāzeden A
2 olduġı yoḳdur, didiler: olduġını yoḳdur A
3 -kārī: -kār A
4 dü: devr-i A
5 deyrde: dīdede USA
6 ṣufūf-ı Naṣārādan: ṣufūf-ı Naṣārīden USA, ṣaff-ı Naṣārādan Ö
7 ser-cünbān-ı: siyer-cünbānı A, ser-cünbānı USA
8 Şirvānī'nüñ [mısr]aʿ: Şirvānī'nüñ A, USA
9 *Felek, Hristiyan güzelinin saçından daha eğri gidişlidir.*
10 neşr; mıṣraʿın: mıṣraʿın A, mıṣraʿını USA
11 aʿnāḳ-ı: iʿtināḳ USA
12 ebyāt-ı tenāsüb-i hemvārı: ebyāt-ı tenāsüb-i hemvāre A, iṣbāt-ı tenāsüb-i hemvārı USA
13 bornos-pūş gibi zevāyā-yı: prens-i pūş gibi zevāyā-yı A, bornos-pūşı revāyā-yı USA
14 ʿālem-i maʿnā: ʿālem USA
15 gūyā ʿālem-i maʿnā cānibine çeşm-güşā-yı süveydā olmışlardur, didi: -A
16 deyr-i Naṣṭūrā: deyr-i Nasṭūr A, deyr-i Nasṭūrā USA
17 ḫar-ı ʿĪsā ve şāşe-i: ḫar şāşe-i USA
18 bir: -USA
19 tāze-sāluñ vādī-i şiʿr ü inşāda: sālde vādī-i şiʿr ü inşāya A, tāze-sāluñ vādī-i şiʿr ü inşāya Ö, sāle vādī-i şiʿr ü inşāda USA

cüb-i ḥālüñ vardur[1]. *Şukūfe-i külḫen ḥażrā'-i dimen*[2] ḍarb-ı meşelinüñ [N 168a] maʿnāsı, beyne'n-nās, mensī[3] olmamaḳ içün gūyā ẓuhūr itmiş bir nüsḫa-i ġarī-bedür, didi. Egerçi, kim[4] meyve-i eşʿārı, nevʿan nīm-ḫām[5] ve nevāle-i inşāsı[6] bir miḳdār nā-puḫte ve nā-tamāmdur. Lākin maʿnīsi[7] mā-lā-kelām degül midür, didüm. Behey Yādigār! Eger nāḳūsdan naġme-i īmān ü tevḥīd [T 163a] ve beyża-i surḫden mākiyān-ı berrān ümīd olınursa bunuñ daḫı şiʿr ü inşāsından maʿnī-i tāze me'mūldür, didi. Ne ġarībdür ki zūr-ı zencīr-i tekellüfle[8] ṭavīle-i suṭūrı ḫayl-i maʿānīyi rabṭ itse daḫı[9] cilve-i leṭāfetden bī-behre görinür, didüm. Ḫande-künān, benüm cānum mevrid-i[10] uḳnūm-ı ʿİbrī ve mevḳıf-ı Süryānī olagelmiş dehān ü zebānda ıṣṭılāḥāt-ı şiʿr ü inşā ʿaynı ile kām nā-kām, kilīsāya[11] düşmiş Ehl-i İslām gibi perīşān-ḥāl ve ber-hem-zede-bāl[12] olacaġın bilmez misin, didi. Münşiyān-ı zamān ve şuʿarā-yı devrān şiʿr ü inşāsı[13] gibi muvāzeneye[14] şāyān mıdur, didüm. Ḳahḳaha-i müteʿaccibāneye güşād[15] virüp [N 168b] behey Yādigār! Bu tecāhül-güne su'āl ile maḳṣūduñ bizi iġżāb mıdur? Hīç meşāmmında cüz'ī rāyiḥa-i ʿirfān[16] olan ʿanber ile göñlüñi terāzū-yı[17] tesāvīde sencīde ider mi? Yāḫūd şuʿle-i mihr-i cihān-tāba Çerāġ-ı Īlyā ve[18] Ḳandīl-i Ḳumāme'yi muḳābil ʿadd ider mi, didi[19]. ʿAcabā bunuñ şiʿr ü inşāsı, puḫtelenmege ne maḳūle dārū-yı tedbīr mülāḥaẓa idersüz, didüm. Ḫande-künān didi ki[20], evvelā vādī-i [A 141b] şiʿr ü inşādan perhīz cümleden[21] aḳdem-i mühimmātdur. [T 163b] Zīrā her ne güne tedbīr olınsa

1 vardur: var USA
2 *Külhanın çiçeği, mezbelenin sakini (gibidir).*
3 mensī: münşī A
4 didi. Egerçi, kim: Egerçi, kim A, Ö, didi. Egerçi USA
5 nīm-ḫām: nīm-ḫānum A
6 inşāsı: inşā-yı A
7 maʿnīsi: maʿānīsi A
8 tekellüfle: tekellüfler A
9 maʿānīyi rabṭ itse daḫı: maʿānī-i rabṭ itse de Ö
10 ḫande-künān, benüm cānum mevrid: ḫande-künān, be cānum mevrid A, Ö, ḫand-künān, benüm cānum mevrid USA
11 ʿaynı ile kām nā-kām, kilīsāya: ʿaynı ile kām A, ʿayniyle kām nā-kām, kilīsāya USA
12 ber-hem-zede-bāl: ber-hem-zede-i me'āl Ö, USA
13 inşāsı: inşā A
14 muvāzeneye: mevāzīne USA
15 güşād: güşāde USA
16 ʿirfān: ʿirfānī Ö
17 terāzū-yı: -Ö
18 Īlyā ve: ile ve A, ile USA
19 didi: -A
20 ḫande-künān didi ki: ḫande-zenān didi ki Ö, ḫande-künān zebān didi ki USA
21 perhīz cümleden: -A

yine küfr-endūd[1] olan ṭabīʿatden ser-zede olmış şiʿr ü inşā, rāyiḥa-i bürūdet-i kāfiriyyeden[2] muʿarrā olmaḳ muḥāldür. Farażā, ber-muḳteżā-yı ḫilāf-ı[3] taʿarruf, dāʿiye-i şöhret-i şāʿiriyye ile sāʾir Tersāyāndan imtiyāz sevdāsından geçmezse bārī şiʿr ü inşāsı nevʿan ḥalāvet kesb itmek içün bir maʿcūn-ı ġarībü't-terkīb istiʿmāline żarūrī muḥtācdur, didi[4]. Eczā-yı terkībden pürsān olınduḳda Heyākil-i [N 169a] Sebʿada ḳudemā-yı baṭāriḳenüñ[5] istiḥdāṣ itdükleri afaroz[6] nüsḫaların ezüp ṣuyın içdükden ṣoñra çelīpāsın gūh-ı seng-i sel-ḫāne ile berāber saḥḳ idüp üzerine[7] ʿūdu'ṣ-ṣalīb ve buḫūr-ı Meryem'den bir miḳdār iżāfe idüp Şeb-i Yeldā'da ṣalīb-endāz oldukları āb ile taḫmīr idüp Çañlı Kilīsānuñ āb-ḫānesinden ḳırḳ nefer ḳıssīs-i kūfte-ḫᵛār-ı ḫūk[8]-girdāruñ fażlasın żamīme idüp ve yigirmi yedi çepel ṭolusından ser-ḫoş olmış[9] emred-i kāfirüñ ġaṣeyānın ḳarışdırup Şemmās ve Yūḥannā mezārlarında yanan ḳandīl[10] paçavraları dühnin alup Ḥavāriyyūn ḥimārınuñ[11] neslinden ḳalmış ṭoḳuz ḥimāruñ[12] sergīnin Mosḳov Ḳırālınuñ bevli ile yoġırup Leh Ḥaṭmānınuñ[13] ḳārūresi içinde taḳṭīr [T 164a] idüp ve[14] Heykel-i Rūm Çeşmesinüñ çirk-ābından ḫamīr-māye şeklinde ṭarḥ idüp ve[15] kendi kārgāhı eczāsından bir miḳdār būre[16] ve yigirmi dirhem nişādır ve [N 169b] iki yüz dirhem [A 142a] tīzāb ile[17] ışladup yüz dirhem süm-pāre ile bu mecmūʿı Ḳumāme'de reʾīs-i baṭāriḳa[18] oġlınuñ āb-rīzi içinde Şeb-i Mīlādda yanan odın[19] baḳiyyesiyle ḳaynadup Deyr-i Buḥayrā'da üsḳuf-ı Yūnān'uñ vaḳf eyledügi zeyt küpi[20] içinde ḥıfẓ idüp Paşḳalya

1 -endūd: -endūde A
2 kāfiriyyeden: kāfiriyyetden Ö
3 ḫilāf-ı: muḫālif-i A, ḫālif-i USA
4 didi: -USA
5 baṭāriḳenüñ: baṭāriḳe USA
6 afaroz: afaros A, afaros, *harekelidir* USA
7 üzerine: üzerine Ö
8 ḳırḳ nefer ḳassīs-i kūfte-ḫᵛār-ı ḫūk: ḳırḳ nefer ḳassīs-i kūfte-ḫᵛār-ı ḫᵛāk A, ḳırḳ nefer ḳassīs-i kūfte-ḫor-ı ḫᵛāk USA
9 olmış: -USA
10 mezārlarında yanan ḳandīl: mezārlıḳlarında yanan ḳandīl USA, mezārlarında yanan ḳanādīl Ö
11 ḥimārınuñ: ḫimārınuñ USA
12 ḥimāruñ: ḫimāruñ A, USA
13 ḥaṭmānınuñ: ḫuṭemānınuñ A, USA
14 ve: -A, -USA
15 ve: -Ö
16 būre: nūre Ö
17 ile: -A
18 reʾīs-i baṭāriḳa: reʾs-i baṭrīḳ A
19 mīlādda yanan odın: mīlādede yanan odun A, mīlādda yanan odun Ö
20 Buḥayrā'da üsḳuf-ı Yūnān'uñ vaḳf eyledügi zeyt küpi: Baḥīrā'da üsḳuf-ı būyānuñ vaḳf eyledügi zeyt küli USA

Gicesi yanan mum pāresiyle aġzın[1] mühürleyüp her pāzār güninde onar dirhem istiʿ māl itmedükçe erbāb-ı çögürden[2] ʿĀşıḳ Vārṭān ile Mecnūnī ḥalāvetine vāṣıl olmaḳ iḥtimāli yoḳdur. Yā iẓn-i şerīfüñüz ile bu taʿbīrātı[3] bir mektūb-ı maḥabbet[4] ile kendüye iʿlām idelüm mi, didüm. Bu mektūbı[5] aña irsāl itmek ʿayni ile şeb-pereye teklīf-i temāşā-yı ḫūrşīd itmekden farḳı yoḳdur, didi. Maḳṣūd, laṭīfe-i şāʿirānedür ve ḳadr-ı laṭīfeyi yine siz bilürsüz ve size ser-māye-i iftiḫār olmaḳ üzre mülāḥaẓa olınup bu mertebe laṭīfeye[6] irḫā-yı ʿinān olındı. Bunuñ içün ḫāṭır-mānde olmayasız. Siz[7] mektūbuñuzda her kime irsāl-i [N 170a] selām itdiñüz ise muḫālif-i dīn [T 164b] olmaġın ḳabūlinde tereddüd itmişlerdür[8]. Ammā yine taḥsīn ü āferīnleri kemāldedür.

Ḳalem īn-cā resīd u ser-be-şikest [9].

241. Bāḳī Pāşā Dīvān Efendisi Enīs Efendi'ye Gürcī-beççe İltimāsiyle Çār Pāre İʿtibār ve Her Bir Pāresin Bir Aḥbābına Ḥavāle Żımnında Be-ṭarīḳ-i Leṭāʿif-üslūb Nezāket-maʿārif Nābī Efendi Tesvīd ve Enīs Efendi'ye Gönderdügi Mektūbdur[10]

ʿİzzetlü, rifʿatlü, ḥaḳīḳatlü oġlum, cānum, [N 154b] enīsüm, Meḥmed Efendi Ḥażretlerinüñ ḥużūrlarına[11] ḳāfilegāh-ı rifʿatlerine kārvān kārvān[12] kālā-yı teng-ā-teng-i şevḳ ü ġarām itḥāfı [T 151b] żımnında pursiş-i ḫāṭır-ı nāzükterleri iʿtimād-ı iḫlāṣ-ı serīr[13] ḳılınduḳdan ṣoñra inhā-kerde-i peder-i mihr-perverleri budur ki benüm oġlum, yār-ı cānum, aḥvālümüzden[14] tecessüs-kerde-i rehdār-ı istiḫbār olınur[15], bi-mennihi teʿālā, tār-ı ḥarīr-i enfās, henüz teng-i bedenden gü-

1 aġzın: -A
2 istiʿ māl itmedükçe erbāb-ı çögürden: istiʿ māl itmedükçe erbāb-ı geçüren A
3 taʿbīrātı: taʿbīrāt A
4 mektūb-ı maḥabbet: mektūb USA
5 mi, didüm, bu mektūbı: didüm, bu mektūb A
6 laṭīfeye: laṭīfe USA
7 siz: -A, -Ö
8 ḳabūlinde tereddüd itmişlerdür: ḳabūlinde tereddüd olmışlardur A, ḳabūlde tereddüd itmişlerdür USA
9 *resīd u ser-be-şikest: resīd u ser-şikeste bād* USA: *Kalem buraya erişti ve (kalemin) ucu kırıldı.*
10 H 125a, N 154a, Ö 174b, T 151a, USA 130b: *Başlık* T
11 ḥużūrlarına: -Ö
12 kārvān: kārvān-ı kār-dān USA, kārvān kārvān Ö
13 iʿtimād-ı iḫlāṣ-ı serīr: iʿmād-ı iḫlāṣ Ö
14 yār-ı cānum aḥvālümüzden: aḥvālümüzden USA, bār-ḫāne-i aḥvālümüz Ö
15 rehdār-ı istiḫbār olınır: rehdār-ı istiḫbār olınırsa Ö, rehdār-ı istiḫbār olınır ise USA

siste olmayup bender-i[1] Ḥaleb'de pā-beste-i kārgāh-ı iḳāmet[2] olduġumuz āmed-şüd-i mākū-yı aḫbārdan nümāyāndur. Çend māh muḳaddem, Rāmī Efendi oġlumuzuñ tevārüd iden mekātībinüñ[3] birinde cenābuñuzuñ saʿādetlü Bāḳī Aġa oġlumuzuñ ḫıdmetleriyle cānib-i[4] Erżurūm'a teveccühüñüzi taḥrīr idüp ḥattā üç[5] defʿa mektūblarınuñ teʾḫīrin cenābuñuzuñ fıḳdānıyla taʿlīl idüp kendülerinüñ ġalebe-i iştiġāli[6], mānīʿ-i tafṣīl olup bir biżāʿevār-ı ḥüsn-i taʿbīre[7] daḫı muvāfıḳ olamaduḳlarından[8] iʿtiẓār itdüklerinden cenābuñuz[9] Erżurūm'da cilveger olduḳları, tamġa-zede-i yaḳīnümüz olmış idi. Bināʾ-ber-īn ol ṭaraflarda[10] vārid olan ḳāfileden ünsüñüz şemm[11] [N 155a] olınup peyām-ı ʿāfiyetüñüz istiḫbār olınmada idi ve ber-nāme-i mihr-engīz vuṣūline revzene-i[12] çeşm-i ümīd güşāde iken vāḳıʿan, ber-ṭıbḳ-ı melḥūẓ-ı mülaṭṭife-i ḫoş meʾālüñüz, naḳş-ı ḳurʿa-taṣvīrüñi[13] Velī Çelebi [T 152a] vesāṭetiyle[14] vāṣıl olup dimāġ-ı ārzūda sükker-i[15] neşāṭ mükerrer olmışdur. Muʿammer olasız. Ḥaḳ budur ki cenābuñuzı görmege iştiyāḳum ḥavṣala-sūz-ı taḥrīrdür. Ḫuṣūṣan, saʿādetlü[16] Bāḳī Aġa oġlumuza nādī-i[17] dil-besteyüz. Ekser sevdügümüz dostlarumuz ile me'lūf olmalarıyla kendilerle gūyā ülfet-i ṣūrī vāḳiʿ[18] olmış ḳadar ʿalāḳa-i bāṭınamuz vardur. Kendiler[19] daḫı bizüm ġıyābumuzda böyle olduġı cezm-kerde-i yaḳīnümüzdür. Cenāb-ı İlāhīden muvānese-i ṣūriyye vuḳūʿı daḫı der-ḫvāstdur. Biz daḫı bu diyārda basṭ-ı ḥaṣīr-pāre-i iḳāmet üzre iken merḥūm vezīr ʿOsmān Pāşā'nuñ ketḫüdāları[20] Aḥmed Aġa, muḥaṣṣıl-ı Ḥaleb olup

1 teng-i bedenden güsiste olmayup bender-i: teng-i bedenden güsiste olmayup bend-i USA
2 kārgāh-ı iḳāmet: kārgāh Ö
3 mekātībinüñ: mekātibinüñ USA
4 ḫıdmetleriyle cānib-i: ḥıdmetiyle USA
5 üç: o Ö
6 iştiġāli: işġāli Ö
7 bir biżāʿevār-ı ḥüsn-i taʿbīre: bu biżāʿedār-ı ḥüsn-i taʿbīre Ö, bir biżāʿevār-ı ḥüsn-i taʿbīrde USA
8 daḫı muvāfıḳ olamaduḳlarından: muvāfıḳ olmaduḳlarından Ö
9 cenābuñuz: cenābuñuzuñ Ö
10 ṭaraflarda: ṭaraflardan USA
11 ḳāfileden ünsüñüz şemm: ḳāfileden ünsüñüz şetm A, ḳāfilelerden ünsüñüz şemm Ö
12 revzene-i: daḫı revzene-i Ö, rūze-i USA
13 meʾālüñüz, naḳş-ı ḳurʿa-taṣvīrüñi: meʾālüñüz, naḳş-ı ḳurʿa taṣavvur gibi Ö, naḳş-ı ḳurʿa-taṣavvuruñı USA
14 vesāṭetiyle: vāsıṭatiyle USA
15 ārzūda sükker-i: ārzūda şeker-i Ö, āzürde sükker-i USA
16 saʿādetlü: -Ö
17 oġlumuza nādī-i: oġlumuza nā-dīde-i Ö, USA
18 kendilerle gūyā ülfet-i ṣūrī vāḳiʿ: kendilerle gūyā ülfet-i ṣūrī Ö, USA
19 kendiler: kendilerle Ö
20 ketḫüdāları: ketḫüdāsı saʿādetlü Ö

bu cānibe teşrīf itmeleriyle āsitāneye varmış ḳadar inbisāṭ-ı ḫāṭır kesb olınmışdur ve kendüler[1] vücūd-ı [N 155b] bī-bedel olduḳlarından māʿadā güzīde-i ehl-i dilān-ı zamāne Meḥmed[2] Aġa oġlumuz ve ʿankebūt-ı mührdārī Aḥmed Efendi daḫı pençe-i aṣḥāb-ı süḫan ve erbāb-ı naġme, çelebiler dāʾirelerinde olmaġla rūzgār-ı āsitānenüñ müntaḫab u mümtāzların bize dest-āvīz eyledi. Rūzgāruñ bu şīvesinden memnūn oldıḳ. Ekşer evḳātumuz ʿayş ü ṣoḥbet ile güẕerāndur[3]. Saʿādetlü Bāḳī Aġa oġlumuzla anlaruñ ʿalāḳa-i yek-cihetānları[4] sebebiyle gūyā anlar daḫı [T 152b] bu meclisde ḥāżırlardur. Benüm ʿizzetlü, rifʿatlü[5] oġlum, saʿādetlü, teẕkere-i sābıḳ[6] Fażlı Efendi birāderümüz, ol cānibde bedel-i baʿż mine'l-küll ḫiẕmetiyle[7] meşġūl olduḳları mesmūʿdur. Anda iseler duʿā-yı işṭiyāḳ-āmīz iblāġı meʾmūldür. ʿAlāḳa-i maḥabbet ve ḥuḳūḳ-ı ülfetümüz baḥiṣden ḫāricdür ve naẓīri kem-yāb bir vücūd-ı mükerremdür ki aṣdiḳā-yı ʿālemden ve ʿuḳalā-yı rūzgārdan bir ẕāt-ı ḫayyirdür. Hemīşe müstedām olalar. Cemīʿ-i merātib-i ẕātları[8] bedel-i iştimāl olmaḳ müsellem degül[9] iken böyle bedel-i ġalaṭa tenzīl-i[10] nefs itdükleri daḫı delālet-i[11] ʿaḳla ṣemere-i reʾy-i derūnlarıdur[12]. [N 156a] Benüm oġlum, ġalebe-i ḫulūṣdan nāşī mektūb-ı merġūbeñüzde Ḥaleb'de[13] iḳāmetüñüzde işṭibāhumuz, hediyye irsālinüñ teʾḫīrine bāʿiş oldı, mażmūnı işāret buyurılmış, vuṣūlinüñ nıṣfı miḳdārı memnūn oldıḳ. Laṭīfe-i maḳūlesinüñ[14] mürāselāt olmaġın resm-i istīẕāna mürāʿātından ṣoñra ber-āverde-i ḫāme-i bezle-gūy budur ki ol[15] cāniblerüñ hediyyesi yā boġaz kürk[16] yā ġulām-ı Gürcī-nejād olup iki ḳısma münḥasır olduġı maʿrūfdur[17]. Bunlaruñ mādūnınuñ istīẕān[18] ü iʿlāma taḥammüli yoḳdur. Şimdi

---

1 ve kendüler: kendüler USA, kendiler Ö
2 olduḳlarından māʿadā güzīde-i ehl-i dilān zamāne Meḥmed: -USA
3 güẕerāndur: güẕārāndur USA
4 yek-cihetānları: çend-cihetāneleri Ö
5 ʿizzetlü, rifʿatlü: -USA
6 sābıḳ: -USA
7 ḫiẕmetiyle: ḫidmetiyle Ö
8 merātib-i ẕātları: merātibe-i ẕātları Ö
9 müsellem: müsellem degül Ö
10 ġalaṭa-i tenzīl-i: ġalṭā-i tenzīl-i USA, ġalaṭa-i tenezzül-i Ö
11 delālet-i: velāyet-i Ö
12 derūnlarıdur: dūr-bīnleridür Ö, derūnīleridür USA
13 merġūbeñüzde Ḥaleb'de: merġūbuñuzda Ḥaleb'de Ö, merġūbuñuzda USA
14 maḳūlesinüñ: maḳūle-i seng-i Ö
15 -gūy budur ki ol: -gū budur ki ol Ö
16 kürk: güvāruñ USA
17 maʿrūfdur: maṣrūfdur USA
18 mādūnınuñ istīẕān: mādūnınuñ muḳaddem istīẕān Ö, mādūnınuñ istīẕān USA

bizüm cānibümüzden güẕār ve taʿyīn ü taṣrīḥ olmaḳ[1] [T 153a] lāzım geldükde beyāzca[2] boġaz olsun, torbasına tenezzül eylemek ʿasīr görinür. Zīrā sūḳī elfāẓ irtikābı nefse girān teklīf görinür. Ammā, hediyye-i dil-ḫᵛāh suʾāl olınursa sīm-ten ve ḫoş-endām, siyeh-çeşm ü ebrū ve[3] çār-deh sāle ġulām-ı Gürcī-nejāddan ġayrı[4] āġūş-ı taṣavvurda cāy-gīr olur yoḳdur. Lākin anı daḫı cenābuñuza teklīf mertebe-i inṣāfdan [N 156b] baʿīddür. Egerçi kitābet-i bāc ü ḫarāc żımnında emr-i cüzʾī ʿadd olınduġı ṣūretde bile defʿaten teklīf-i mā-lā-yuṭāḳ itmek ḥāl-nā-şināslıḳ ʿalāmetidür. Ancaḳ bu emrde[5] bu gūne tedbīr ḫāṭıra gelür ki o cānibde[6] dört ḫāliş ü ṣādıḳ dostumuz bulınmaġla imece ṭarīḳiyle ḫırḳa-i dervīşān[7] gibi her pāresi bir ḳapudan cemʿ olmaḳ üzre ber-vech-i iştirāk bir bende-i ḫoş-nümā irsāline ittifāḳ eyleyeler. Fażlı Efendi'müz ve Bāḳī Aġa'muz ve cenābuñuz ve bizüm Fāʾiḳ Efendi daḫı ol ṭarafda ḳarīb olmaġla bu çār dostuñ ittifāḳiyle bir ġulām-ı serv-endām intāc eyleyeler. Lākin aʿżā cihetiyle tevzīʿ olınursa ser ü desti Fażlı Efendi'müzüñ ve sīne ve ẓahrı Bāḳī Aġa'muzuñ ve sürīnleri cenābuñuzuñ ve ayaḳları [T 153b] Fāʾiḳ Efendi'nüñ ḥiṣṣesine düşmek[8] bedīhīdür ve eger ʿanāṣır cihetiyle tevzīʿ olınursa ābı Fażlı Efendi'müzüñ ve āteşi Bāḳī Aġa'muzuñ ve bādı cenābuñuzuñ ve ḫāki Fāʾiḳ Efendi'nüñ pāyına düşecegi mütebādirdür. Eger aḫlāṭ [N 157a] cihetiyle tevzīʿ olınursa dem-i germi Fażlı Efendi'müzüñ ve sevdāsı Bāḳī Aġa'muzuñ ve ṣafrāsı cenābuñuzuñ ve balġamı Fāʾiḳ Efendi'nüñ ḥiṣṣesine işābet idecegi ẓāhirdür ve[9] eger ṭabāyiʿ cihetiyle tevzīʿ olınursa ruṭūbeti Fażlı Efendi'müzüñ ve ḥarāreti Bāḳī Aġa'muzuñ ve yübūseti cenābuñuzuñ ve bürūdeti Fāʾiḳ Efendi'nüñ ḥiṣṣesine işābet idecegi müteʿayyindür[10] ve eger terbiye-i fuṣūl cihetiyle tevzīʿ olınursa bahārı Fażlı Efendi'müzüñ ve tābistānı[11] Bāḳī Aġa'muzuñ ve ḥazānı cenābuñuzuñ ve zemistānı Fāʾiḳ Efendi'nüñ ḥiṣṣesine düşecegi nümāyāndur[12]. El-ḥāṣıl, benüm

1 olmaḳ: olınmaḳ Ö
2 beyāzca: beyāżca Ö
3 ve: -USA
4 -nejāddan ġayrı: -nejād ġayr-ı USA
5 emrde: murādā Ö
6 o cānibde: ol-cānibde Ö
7 imece ṭarīḳiyle ḫırḳa-i dervīşān: eʾimme-i çār ṭarīḳ ile ḫırḳa-i dervīşāne USA
8 düşmek: düşecegi Ö
9 ve: -USA
10 işābet idecegi müteʿayyindür: düşecegi nümāyāndur Ö
11 Fażlı Efendümüzüñ ve tābistānı: Fażlı Efendümüzüñ ve ḥarāreti USA
12 düşecegi nümāyāndur: işābet idecegi müteʿayyendür Ö

oğlum ġaraż[1] laṭīfedür. Bu taḳrīb ile böyle zemīn-i tāze kūhsār-ı[2] ḫāṭırdan ser-zede oldı. Maḳṣūd teşḥīẕ-i[3] ḫāṭır-ı dostāndur. Anlaruñ peyām-ı ʿāfiyetleri bize hediyyedür. Baʿd-ez-īn iṭāre-i kebūter-i mürāselātdan ḫālī olmamañuz meʾmūldür. Ṭrabizon cānibine gider bulınursa Fāʾiḳ Efendi'ye mektūbumuzuñ[4] meʾālin[5] ifāde buyurasız. İn-şāʾa'llāhu teʿālā, [T 154a] tekmīl-i müddetden ṣoñra bu cānibe ʿazīmetlerine intiẓārumuz[6] işʿār eyleyesiz. *Bāḳī bādā bād* [7].

242. Nābī Efendi Ṣābit Efendi'ye Taḥrīr Eyledügi Mektūbdur[8]

Saʿādetlü, faẓīletlü birāder-i eʿazz ü ekremüm efendi ḥażretleri hediyye-i bārgāh-ı melekūt olmaġa sezā tuḥfe-i ḫoş-ḳumāş-ı duʿā ihdāsı żımnında ʿarża-dāşte-i dil-bestegī budur ki bir reh-rev lisānıyla selāmuñuz vuṣūl-i nesīm-i çemen-i ḫāṭır olup duʿāñuz tekrīr olınmışdur. Bu ḥāle naḳd-i vaḳt-i ṣemere-i evḳātumuz olan baʿż-ı eşʿārı nemīḳa-resān çelebi efendi oğlumuz istiṣḥāb itmeleriyle in-şāʾa'llāh, manẓūruñuz olduḳda istiḥsān buyurılan zemīne tetebbuʿla teşrīf buyurılur ise memnūn oluruz. Ḳarīben **Ḫayr-ābād** nām bir ḥikāyecik naẓm olınup ṭaraf-ı āsitāneye irsāl itdügümüzde cenābuñuzdan ve baʿż-ı aḥbābdan taḳrīẓ niyāzı Fāʾiḳ Efendi'ye taḥrīr olınmış idi. Cenāb-ı saʿādetüñüz ol eyyāmda eṣnā-yı rāhda bulınduġuñuzdan nāşī ġālibā resīde-i naẓar-ı enverüñüz olmadı. Nüsḫa-i merḳūme daḫı çelebi efendide vardur. Manẓūr-ı naẓar-ı ḳumāş-pesendüñüz olduḳda bir taḳrīẓle teşrīfüñüz niyāz iderüm. Ebü'l-ḫayr bendeñüze vāsıṭa-i şevḳ u şaġaf ve ʿayn-ı şeref olmaḳ melḥūẓdur. Ekṣer ḳaṣāʾid ü eşʿāruñuzı Ḫalīl Aġa bu ṭarafa getürmekle her gün muṭālaʿasıyla tenvīr-i çeşm-i iʿtibār idüp ṣadā-yı taḥsīni [KM 109b] āsmāna peyveste itmedeyüz. Benüm saʿādetlü efendüm taḥrīr-i varaḳ-pāre-i ḫulūş ʿaḳībinde birḳaç Fārisī beyt ṭabīʿatinden ser-zede olmaġın ḥużūra ʿarż idilmişdi.

---

1 ġaraż: -USA
2 böyle zemīn-i tāze kūhsār-ı: zemīn-i tāze kūhsār-ı USA
3 teşḥīẕ-i: Ö
4 meʾmūldür. Ṭrabzon cānibine gider bulınırsa Fāʾiḳ Efendi'ye mektūbumuzuñ: -USA
5 meʾālin: meʾālen USA
6 intiẓārumuz: intiẓārumuzı Ö
7 *bāḳī bādā bād: bāḳī bādā bād, Bi'n-nebiyyi ve ālihi'l-emcād (Peygamber ve kıymetli ehliyle (kalınız.)* Ö, -USA
8 KM 109a

Mefᶜ ūlü Fāᶜ ilātü Mefāᶜ īlü Fāᶜ ilün

Ebyāt-ı Nābī Uftādegī zi ṭıynet-i men kem nemī-şeved
Ger baᶜ d-ı merg berg-i ḫuşk şevem būriyā şevem[9]

Cīr kusūr dāᶜ iye-i ḫilḳat n'ist
Ger baᶜ d-ı merg ḫuşk şevem būriyā şevem[10]

Tekmīl-i naḳş lāzıme-i ehl-i himmet n'ist
Ger baᶜ d-ı merg gird şevem būriyā şevem[11]

Çeşm-i güşāde lāzıme-i ehl-i himmet est
Ger baᶜ d-ı merg ḥabbe şevem tūtīyā şevem[12]

Bī-reng-i ᶜ aşḳ reng-i dīger rā çi iᶜ tibār
Ger baᶜ d-ı merg mühre şevem kehribā şevem…[13]

243. Ḫᵛāceler ile Eṭfāl Beyninde Nizāᶜ ı Ḥāvī Ṣoḥbet[14]

Sebeb-i taḥrīr-i veşīḳa-i leṭāʾif[15] ve mūcib-i tasṭīr-i nemīḳa-i ẓarāʾif[16] budur ki medīne-i ṣabāvetde vāḳiᶜ maḥalle-i ṭufūliyyet sākinlerinden[17] bāᶜ ż-ı kūdekān-ı nev-resīde meclis-i ᶜ irfāna ḥāżır olup bu siyāḳ üzre basṭ-ı maḳāl ve keşf-i serīde-i ḥāl eylediler ki bizler bir gürūh eṭfāl-i nā-dīde-i ᶜ ālem olup ṭāʾir-i ervāḥumuz, feżā-yı[18] ıṭlāḳı ber-vech-i dil-ḫᵛāh ṭayarān[19] iderken nā-gāh dāne-i ḳażā ile dām-ı taḳdīre esīr olup bir zamān aşlāb-ı ābā-yı ᶜ ulvī ve erḥām-ı ümmehāt-ı süflī zindān-larda Yūsuf-miṣāl[20] pā-beste-i imhāl olup[21] bir müddet daḫı düzd-i töhmet-ālū-

9 *Benim yaratılışımdan düşkünlük gitmez (azalmaz). Eğer ölümden sonra yaprak olursam hasır olurum.*

10 *"Cīr kusūr" yaratılış daiyesi değildir. Eğer ölümden sonra kurursam hasır olayım.*

11 *Eksikliğin tamamlanması (giderilmesi), himmetin gereği değildir. Eğer ölürsem toz olursam hasır olayım.*

12 *Açılmış göz, himmet ehli için gereklidir. Ölümden sonra habbe olursam tutiya olayım.*

13 …: Temmet. KM: *Aşkın renksizi başka renge niye itibar etsin? Ölümden sonra yuvarlak bir cisim olursam kehriba olayım.*

14 N 179a, Ö 194b: *Başlık* N: Eṭfāl ile Ḫᵛāce Efendilerüñ Beynlerinde Olan Nizāᶜ ve Muḫāṣemātuñ Meṣāliḥe Ḥüccetidür ki Ṣūreti Taḥrīr Olındı Ö

15 leṭāʾif: leṭāfet N

16 nemīḳa-i ẓarāʾif: ẓarāʾif N, żarāfet Ö, *derkenarda "ẓarāʾif" yazılmıştır* Ö

17 sākinlerinden: sākinānlarından N

18 feżā-yı: ḳażā-yı N

19 dil-ḫᵛāh ṭayarān: dil-ḫᵛāh N

20 -miṣāl: -miṣl N

21 olup: -N

de-i bī-günāh meşābesinde meclis-i ṣulb-i pedere giriftār olıcaḳ ṣu yolından ferce-i ḫalāṣ tevaḳḳuʿ itdügümüz ṭuyulmaġla[1] bizi bir zamān daḫı raḥm-i māder nāmında olan ḳanlu ḳuyuya indirüp[2] ol zindān-ı teng ü tārda selāsil ü aġlāl ü[3] ʿurūḳ u aʿ ṣābla ez-ser tā-kādem muḳayyed[4] ü maġlūl olup [N 179b] ṭoḳuz ay miḳdārı ol münc-i şīme-i miḥnetde nevāle-i ḫūn-ı cigerle ser-be-zānū-yı tengnā-yı ıżṭırār iken nā-gāh bir gün küşāyiş-i derīçe-i merām müyesser olup

(Mıṣraʿ) Yolda[5] zencīrin sürer dīvāne şeklin baġlamış

mażmūnınca[6] saḥā-i vücūda vażʿ-ı ḳadem idüp istişmām-ı nesīm-i ḥayāt ile teneffüs ve miḥen-i sālifeden necāt bulduġumuza[7] secde-i şükr ve girye-i sürūra der-kār iken dāye-i mihrbān[8] ṣūret-i şefḳatde bizi ḳat ḳat meclis-i ḳımāṭ[a][9] pīçīde idüp bizler ise "Yā Rāb! Bu ne ṭāliʿ-i maʿ kūsdur ki

(Ahreb)

(Beyt)[10] Ol mürġ-i cefā-perver gibi[11] müdām
Dāma düşerüz ḳafesden āzād olsaḳ[12]"

diyü bükā-yı iştikāya dem-sāz olduḳça[13] ser-i pistānın bize mühr-i[14] dehān idüp liḥāfe-i ḳımāṭa[15] bizi ḥabs itdügi gibi feryādumuz daḫı sūrāḫ-ı gelūmuzda muḥtebes eyledi. Anuñla daḫı ḳanāʿat itmeyüp iki ṭāḳ ve[16] bir sütūnlu gehvāre taʿbīr olınur bir ḫāne-i zelzelenāk-ı pā-der-hevāda[17] esīr-i firāş idüp ḳat ḳat rīsmānlar ile bend eyledi. Mā-ḥaṣal cevre[18] ṣabra [N 180a] ve miḥnete şükrden ġayrı bu derde

---

1 ṭuyulmaġla: ṭuyulmaġ-ıla Ö
2 indirüp: indürüp Ö
3 ü: -Ö
4 ez-ser tā-kādem muḳayyed: ser tā-be-kādem muḳaddem N, ser tā-be-kādem muḳayyed Ö
5 mıṣraʿ; yolda: -N
6 şeklin baġlamış, mażmūnınca: şeklinde N
7 bulduġumuza: bulduġumun Ö
8 mihrbān: nā-mihrbān N
9 ḳımāṭ[a]: ḳımāṭuma N
10 beyt: -N; *Azmî-zâde Hâletî'nin rubâ'îsinden iki mısradır.*
11 -perver gibi: -perverüz ki Ö
12 düşerüz ḳafesden āzād olsaḳ: düşüp ne zamān bu ḳafesden āzād oluruz N
13 olduḳça: olduḳça Ö
14 mühr-i: mühr ü Ö
15 ḳımāṭa: ḳımāṭ Ö
16 ve: -Ö
17 hevāda: hevā Ö
18 bend eyledi, mā-ḥaṣal cevre: mā-ḥaṣal cevre ve N

dārū-yı ʿilāc olmaduġın bilmek ile[1] żarūrī gülistān-ı cemālümüzde ġonce-i lebümüz bir bir[2] gül-ḫande-i tebessüm olduġun göricek bendlerümüze küşāyiş virüp gāh āġūş-ı nevāzişde mekīn[3] ve gāh dūş-ı iltifātda ḫoş-nişīn itmege başladı. Ammā yine[4] hemān girye-i ṭıflāniye āġāz itdügümüz gibi yine muʿāmele-i elṭāfın cevre tebdīl ve zindān-ı maʿhūdede beste-i silsile-i ḳuyūd eyledi. el-ḥāṣıl,

(Mıṣraʿ) Böyledür[5] aḥvāl-i ʿālem gāh şādī gāh[6] ġam

vefḳince ʿarṣa-i ʿālemde üftān[7] ü ḫīzān ol ḥālle sürinüp ve yuvarlanup tā aña dege[8] ki gūşt-pāre-i mercān-reng-i maḥrūtī-sīmā yaʿnī zebān-ı ḥurūf-peymāmuzda ḳudret-i güftār ve pāy-ı pergār-sīmāmuzda[9] ḳuvvet-i reftār be-dīdār oldı, andan ṣoñra āṣār-ı muḳaddemāt-ı tekālīfe nevʿan istiʿdād ẓuhūr itmekle peder ü māderlerümüz[10] olan şeker-pāre-i tezvīr ile dimāġ-ı ümmīd ḥalāvet-baḫş olaraḳ sünnet-i seniyye-i ḫitān levāzımına [N 180b] şurūʿ idüp cerrāḥ-ı[11] ḫūn-feşān, cellād-ı bī-amān gibi tīġ-i bürrānın der-kār idüp evvelā[12] şerīʿat kesdügi parmaḳ acımaz, diyerek şeker-pāre-i firīb ile dimāġumuza şeker ezüp bu ḫıdmet żımnında taḳye ḳapmaḳ sevdāsına düşüp āşiyāne-i zihārumuzda[13] henüz yumurṭadan çıḳmış cürre[14] şahin başından üsküfin alıcaḳ, kīr-i bīçāre dīvāne-vār ser-bürehne[15] olup fevvāre-vār dīdesinden ḫūn revān olup henüz niçe müddetden ṣoñra ḥoḳḳā-i laʿlīn-i ʿarūsdan icrā idecegi ḫūn ber-vech-i pīşīn burnından gelüp tīġ-i sitem-i rūzgārdan şikāyet içün başına küller ṣavurup lākin yine[16] bu zaḫma taḥammül idemeyüp şişüp ḳabarmaġa başladı. ʿĀḳıbet ol kīr-i[17] remīdenüñ başına torba aşılmaġla güc ile żabṭ olınup ne ḥāl ise ol cerāḥatden rehā-yāfte olıcaḳ kürre-i kīrde olan ḫāne-i

1 bilmek ile: beklemekle N, bilmek-ile Ö
2 lebümüz bir bir: leb-rīzümüz Ö
3 mekīn: -Ö
4 yine: -N
5 böyledür: böyle N
6 gāh şādī gāh: gāhī şādī gāhī N
7 vefḳince ʿarṣa-i ʿālemde üftān: vaḳfınca ʿarṣa-i ʿālemde āfıtāb N
8 ve yuvarlanup tā aña dege: yuvarlanup tā aña dek N
9 ḳudret-i güftār ve pāy-ı pergār-sīmāmuzda: -N
10 ü māderlerümüz: māderlerümüz N, ü māder Ö
11 cerrāḥ-ı: çerāġ-ı N, Ö
12 evvelā: ol N
13 zihārumuzda: zihārumuzdan Ö
14 çıḳmış cürre: cürre N, cevre çıḳmış Ö
15 ser-bürehne: bürehne Ö
16 ṣavurup lākin yine: ṣarup lākin N
17 kīr-i: kīre-i N

ḥaşefe[1] ʿaynı ile ġāşiyesi alınmış [N 181a] eger ḫānesine dönüp bir mertebeden ṣoñra ʿuḳde-i düşvār ve emr-i müşkil ḳalmadı. Tamām ʿīş ü ḥużūr olıcaḳ[2] demler geldi, diyü āmāde-i hevā olmaḳ taṣavvurında iken meger peder-i ḫayr-ḫᵛāh ve ḫayr[3]-endīş bu mürġ-i hevāya ḥurūf-ı nuḳaṭden dām ü dāne tertīb itmek muḳaddemātına başlayup taʿdād-ı maḥāsin-i taʿallüm-ḫāneyi bī-zebān-güẓār-ı tekrār itmekle pā-der-kār oldı ki "Anda niçe hem-sinn ü hem-sāl ve aḳrān ü emṣāl eṭfālle her gün hem-zānū-yı encümen-i cemʿiyyet ve sebāḳ-dāşt-ı ṣaḥīfe-i ḳırāʿat olup ʿilm ü maʿrifet ve merātib-i ḥüsn-i[4] ḫaṭṭ u kitābet bāliġ-i ġayrı taḥṣīl-i ser-māye-i devlet-i ṣūrī vü maʿnevī itmek ne saʿādetdür!" diyerek kelimāt-ı terġīb ve taʿbīrāt-ı şevk-engīz ile bir gün bizi üstād-ı dil-sitān-ı taʿlīmüñ gūşedārī-i raḥlede beste-i çār-mīḫ-i irtibāṭ eylediler. İbtidā-yı[5] emrde ḳurb-ı mektebe vuṣūlde āvāne-i sāmiʿamuza istiḳbāl idüp[6] dāḫil-i enderūn olıcaḳ mekr-i eṭfāl-i nev-āmedeye ḫalḳa-i mektebān ʿaynı ile ḫalḳa-i dām-ı kebūter, ṭıfl-ı āvāre-i [N 181b] reme-i[7] ḥammām olduġı müteʿayyin oldı[8], ammā ne çāre?

(Mıṣraʿ)[9] Murġ-ı zīrek çün be-dām üftedtaḥammül bāyedeş[10]

Mefhūmınca pāy-ı ṣabrı dāmen-i firāra[11] pīçīde idüp maḥall-i ʿaṣra çeşm-güşāyı intiẓār olmadan[12] ġayrı çāre mülāḥaẓa olınmamışdur. *Kāne mā-kāne, meḍā mā-meḍā, el-ḥāletu hāẓihī*[13] ḫulāṣa-i iddiʿāmuz budur ki evāʾil-i bahār-ı ḥayātumuz münc-i peyġūle-i mektebde güẓār idüp "Gül[14] gibi ḫandān olacaḳ maḥalde bīm-i ġaḍab-ı muʿallimden ġonce-ṣıfat āb-beste ḳalup nesīm-i ṣabā gibi ser-der-hevā geşt ü güẓār idecek zamānlarda ḥabāb gibi mekteb ḳapusında maḥbūs[15] olup"

---

1 ḥaşefe: ḫaşefe, ḫaşfe N
2 olıcaḳ: olacaḳ Ö
3 ve ḫayr: -N
4 ḥüsn-i: ḥüsn ü Ö
5 ibtidā-yı: ibtidā-ı N
6 ḳurb-ı mektebe vuṣūlde āvāne-i sāmiʿamuza istiḳbāl idüp: -N
7 reme-i: ve meh-i N
8 oldı: olduġı N
9 mıṣraʿ: -N
10 *üfted taḥammül bāyedeş*: *üft taḥammül yābedeş* N: *Akıllı kuş, tuzağa düştüğünden dolayı taḥammül etmelidir.*
11 firāra: ḳarāra Ö
12 intiẓār olmadan: intiẓār olmada N, iʿtibār olmadan Ö
13 *Olan oldu, geçen geçti, işte hal bu haldir.*
14 gül: gül Ö
15 maḥbūs: müclis N

muʿallim ḳısmı ḫod ẕātında her ne ḳadar aṣlında melek-ḫıṣāl ise de[1] yine eṭfāl naẓarında ʿifrīt-ṣıfat görinmekle[2] taʿlīm içün ḥużūrına varduḳda żarūrī istiʿāẕe olduġı[3] cümle mihnet-keşān-ı mektebüñ maʿlūmıdur. Ḫuṣūṣan ki ẕātında ġażabnāk u bī-merḥamet olup taʿlīm-i eṭfāl olmayınca dimāġına[4] daḫı yübūset virmekle[5] berḳ-ı sūzende ve āteş-i fürūzende [N 182a] olduġundan ġayrı "Menkūḥesine daḫı maġlūb olup ol ʿacūzeden[6] çekdügi eziyyetüñ intiḳāmın bu bī-çārelerden almaġa der-kār olup" bā-ḫuṣūṣ, muḳābele-i taʿlīmde peder ü[7] māderümüz, ṭarafından meʾmūl eyledügi riʿāyet dil-ḫᵛāhı üzre ẓuhūr itmedügi żamīme-i ṭabīʿīsi olmış iken pederümüz daḫı ibtidā-i teslīmde taʿlīme ġāyet-i ḥırṣından mekteblerde müstaʿmel "Eti senüñ, kemügi benüm!" diyü ṣūfiyāne taʿbīrini daḫı eylemiş ola[8]. Ḫᵛāce efendilerümüz, ḫod ġalebe-i ḥırṣından ve ġażablarından mecāz ile ḥaḳīḳat beynini farḳa ḳadīr olmayup gerçekden bizümle ceng ü sitīz idüp evḳātumuz bu[9] felāketle güẕār itmededür ve elif gibi ḥidmetinde ḳāʾim ve ha gibi dü-çeşmle işāretine mülāzım ve dāl gibi ḳāmetümüz ādāb-ı ʿubūdiyyetde ḫam ve ʿayn[10] gibi ʿaynumuz pür-nem iken yine lām-elif-ṣıfat ayaġumuz falaḳadan inmeyüp eṭfāl-i maḥalle atlara süvār olduḳça[11] bizler ḳara ḳaṭır [N 182b] nāmında falaḳaya süvār oluruz ve anlar cirīd oynaduḳça biz[12] cirīdüñ ṭabanumuzda oynaduġın görürüz. Ammā bu ḳadar miḥnet ü meşaḳḳata nıṣf-ı nehār-ı ḫamīs şevḳiyle taḥammül olınurdı.

(Beyt)[13] **Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün**
Ne ʿaceb tīz geçer ẕevḳ [u] sūrūr-ı eyyāmı
İrmedin nıṣf-ı nehārı irişür aḫṣāmı

ḳavlince nıṣf-ı nehār[14] zamān-ı vuṣlaṭ gibi ġāyet serīʿ u'z-zevāl ve yevm-i cumʿa daḫı

1 aṣlında melek-ḫıṣāl ise de: melek-ḫıṣāl ise Ö
2 görinmekle: görinmek-ile Ö
3 olduġı: olınduġı Ö
4 dimāġına: dimāġında Ö
5 virmekle: virmek-ile Ö
6 ʿacūzeden: ʿacūzden N
7 ü: -N
8 taʿbīrini daḫı eylemiş ola: taʿbīri daḫı Ö
9 bu: böyle Ö
10 ʿubūdiyyetde ḫam ve ʿayn: ʿubūdiyyet ḫam ve ġayn Ö
11 olduḳça: olduḳça Ö
12 biz: -Ö
13 beyt: -N
14 nehār: ḫamīs N

(Mıṣraʿ) Fikr-i şenbe telḫ dāred cumʿa-i eṭfāl rā[1]

mıṣdāḳınca[2] fikr-i şenbe ile telḫ u pür-melāl geçmekle[3] āzādelik leẕẕetinden maḥrūm ḳaldıḳ. Eslāf-ı muʿallimīn bu ḫuṣūṣda riʿāyet-i şarṭ-ı iʿtidāl olmayup[4] heftede bize her vechile ġadr eylemişlerdür diyü bu[5] ḫuṣūṣda ḥaḳīḳati üzre keşf ü suʾāl olınup heftede bir gün żamīme olmaḳ maṭlubumuzdur diyü iddiʿā eyledüklerinde esātiẓe-i ṭıflān[6] meclis-i murāfaʿaya iḥżār olınup istintāḳ-ı keyfiyyet-i aḥvāl ve "Bir gün daḫı[7] żamīme-i cumʿa vü ḫamīs[8] olınmaḳ mertebe-i imkān[9] mıdur?" diyü ʿalā-ṭarīḳi'r-recā, suʾāl olınduḳda muʿallimīn-i fażl-āyīn cevāblarını[10] [N 183a] ḳālıb-ı ḥikmete bu vech üzre[11] ifrāġ eylediler ki; üstādān-ı selef bu resmi ḳānūn-ı ḥikmet üzre vażʿ idüp riʿāyet-i şurūṭ-ı hürtmetde taḳṣīr itmemişlerdür. Ancaḳ kūdekān-ı nā-dīde-rūzgāruñ şuʿūrları olmamaġla[12] daʿvā-yı bī-maʿnīye[13] şurūʿ itmişlerdür. Muʿalimīnüñ bu taḳrīrleri beyyināt-ı ʿaḳliyyedür[14] ve berāhīn-i ḥikemiyye ile temhīd olınmaḳ[15] iltimās olınduḳda evvelā terkīb-i ʿunṣurī ile istişhād idüp didiler ki:

Anāṣır dört ḳısm iken bād ve āb ve türāb ve nār ṣūret-i ḳuyūtda ṯābit olup ancaḳ hevā ṣūret-i ıṭlāḳda cilveger olmaġla[16] taḳsīm-i ḥikmet üzre dörtde bir ıṭlāḳ vāḳiʿ olmaġın bu ḥisāb üzre heftede bir buçuḳ gün ıṭlāḳ olınmaḳ ḥaḳḳ-ı sarīḥleridür. Belki tedkīk olınsa beş buçuḳ günde bir buçuḳ gün vāḳiʿ olur. Bir niçe sāʿat kendülere[17] ziyāde ḥürmet olınmışdur.

---

1 *Şenbe (cumartesi) endişesi, çocukların cumasını zehir eder.*
2 mıṣraʿ; *Fikr-i şenbe telḫ dāred cumʿa-i etfāl rā,* mıṣdāḳınca: -N
3 geçmekle: geçmek-ile Ö
4 olmayup: itmeyüp yine Ö
5 eylemişlerdür diyü bu: eylemişlerdür diyü Ö, olmışdur diyü bu Ö
6 ṭıflān: ṭıfl-ı enver N
7 daḫı: -Ö
8 ḫamīs: ḫamis N
9 imkān: imkānda Ö
10 cevāblarını: cevāblarının N
11 ḥikmete bu vech üzre: ḥikmet üzre bu vechile Ö
12 olmamaġla: olmamaḳ ile Ö
13 bī-maʿnīye: bī-maʿnāya Ö
14 ʿaḳliyyedür: ʿaṭiyyedür N
15 olınmaḳ: olmaḳ Ö
16 olmaġla: olmaġ-ıla Ö
17 kendülere: kendilerine Ö

Vāḳıʿan, bu tevcīhler[1] ḳarīn-i ḥüsn-i ḳabūl-i ḥużżār olduḳdan ṣoñra[2] muʿallimīn [N 183b] vech-i āḫer üzre daḫı[3] temhīd-i mebānī-i müddeʿāya ṣurūʿ eylediler ki sāʾir erbāb-ı ḥırfetden[4] muʿallim-i ṣınāʿat taʿlīm[5] iden eṭfāl-i Müslimīn ancaḳ yevm-i cumʿada ıṭlāḳa nāʾil olup ol daḫı gāh müyesser olur[6] gāh olmaduġı cümlenüñ maʿlumıdur. Bunlaruñ taʿlīmi eşref-i ʿulūm olduġı ecilden[7] şeref-i tilāvet-i Ḳurʾān berekātında[8] anlardan fażla nıṣf gün daḫı kendülere riʿāyet olınmışdur. Eṭfāl-i Yehūd u Naṣārā daḫı ancaḳ sebt ü bāzārda muṭlaḳ olduḳları[9] bu maʿnāyı müʾeyyiddür. Bu cevāb-ı ḥikmet temām nişāb-ı ḳarīn-i ḳabūl olduḳdan ṣoñra üstādān-ı daḳīḳa-dān dönüp maḳām-ı daʿvāda ḳıyām idüp didiler ki: "Bu eṭfālüñ recā-yı żamm itdükleri ol zamānda müsellem olur ki eyyām-ı üsbūʿı, tamāmen mülāzemet-i mektebde firār itmede sābit-ḳadem olalar. Bunlar evvelā gāh temāruż idüp gāh peder, māderine nāz idüp gāh hem-sāyemüzde ve gāh aḳrabāmuzda sūr u[10] żiyāfet oldı [N 184a] ve gāh ḫānemüzde libās yıḳarlar ve yāḫūd müsāfir gelmiş idi ve yāḫūd civārumuzda ve aḳrabāmuzda fülān kimse[11] sefere giderdi yā seferden gelmiş idi[12] diyü birer bahāne-i cüzʾī ile firār idüp ve bunlardan mā-ʿadā gāh[13] Nevrūz ve gāh Berāt ü Ḳadr ve gāh muḳaddemāt-ı aʿyād bahāneleriyle niçe günler daḫı āzād olup gāh alaylar temāşāsı ve gāh ḥuccāc teşyīʿleri ve gāh ḫatm-i Kelāmu'llāh iden eṭfāl taḳrībiyle[14] āzād olmaları daḫı niçe ḫāṭıra gelmez bahāne-i ṭıflāne ile firār itmeleri, bi'l-cümle ḥisāb olınursa heftede iki yā üç gün ancaḳ mektebe mülāzemet itmiş olurlar. Bi'l-cümle, bu bahāneleri[15] defʿ idüp müstemirren ve tamāmen heftede müdāvim olurlarsa biz daḫı ol[16] nıṣf-ı ḫamīsi

---

1 tevcīhler: teveccühleri N
2 ḥüsn-i ḳabūl-i ḥużżār olduḳdan ṣoñra: ḥüsn ü ḳabūle iḥżār olduḳdan ṣoñra N, ḥüsn-i ḳabūl olınduḳdan ṣoñra Ö
3 daḫı: -Ö
4 ḥırfetden: ḥırefinden N
5 taʿlīm: -N
6 nāʾil olup ol daḫı gāh müyesser olur: olınup ol daḫı gāh müyesser olup Ö
7 olduġı ecilden: olduġından Ö
8 Ḳurʾān berekātında: ḳırāʿat berekātında N, Ḳurʾān berekātıyla Ö
9 muṭlaḳ olduḳları: ıṭlaḳ olınduḳları Ö
10 ve gāh aḳrabāmuzda sūr u: ve aḳrabāmuzda sūr-ı Ö
11 civārumuzda ve aḳrabāmuzda fülān kimse: civār-ı aḳrabāmuzda fülān kimesne Ö
12 seferden gelmiş idi: gelürdi Ö
13 cüzʾī ile firār idüp ve bunlardan mā-ʿadā gāh: cüzʾī ile firār idüp bunlardan mā-ʿadā N, cüzʾiyye ile firār idüp ve bunlardan mā-ʿadā gāh Ö
14 taḳrībiyle: taḳrīble Ö
15 bahāneleri: bahānelerin Ö, bihānların N
16 ol: -Ö

żamm idelüm[1], didüklerinde eṭfāla "Siz ne dirsiz, bu ḳavle rāżı mısız?" diyü istinṭāḳ olınduḳda vāḳıʿā ḫᵛāce efendilerüñ taḳrīrleri vāḳıʿa muṭābıḳ ve[2] evvelden cārī olagelen resm-i ḳadīm kendülere muvāfıḳ olduġın añlayup [N 184b] az ṭamaʿ çoḳ żarar ideceklerini[3] cāzim olmaġıla yine ādet-i sābıḳa üzre[4] ḫᵛāce efendiler ile heftede bir buçuḳ güne ḳarār virmek üzre[5] muṣālaḥaya biñ cān ü dilden rāżī olmaları ḥadd-i[6] ḳadīm tecāvüz olınmamaḳ vechi üzre[7] muṣālaḥaya ḥükm birle mā-vaḳaʿa[8] bi'ṭ-ṭaleb ketb ü taḥrīr[9] olındı…[10]

244. Metn-i Mektūb-ı Maʿhūd[11]

Ve bu bendelerine kemāl-i mertebe-i şevḳ ve maḥabbetlü efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ ḥāk-pā-yı saʿādetlerine: Ḥāşā, şümme ḥāşā, lafẓ-ı şevḳ ü maḥabbet, ṣaḥī-

1 idelüm: idelim Ö
2 ve: -N
3 ideceklerini: ideceklerin Ö
4 üzre: üzre heftede bir buçuḳ güne ḳarār virmek Ö
5 heftede bir buçuḳ güne ḳarār virmek üzre: -N
6 ḥadd-i: ṣıdḳ-ı N
7 vechi üzre: üzre ol-vecihle Ö
8 birle mā-vaḳaʿa: -N
9 ketb ü taḥrīr, *(metnin sonunda Arapça bir ifade: Fi'ş-şeneti'l-fülāniye fi'ş-şehri'l-meşhūre fi'l-yevmi'l-maʿhūde mine'l-hicreti Ö)*: ketb N
10 … … Ḥāc Ebū-bekr, غفر الله له و لوالدهما و الجميع المئمنين و المئمنات: -N, -Ö, *Derkenarda "Nābī merḥūmuñ vefātı tārīḫi rıżāi'llāhi ʿaleyh: Zelīḫā-yı cihāndan çekdi dāmen Yūsuf Nābī; sene 1124" yazılmıştır* Ö; *Allah ona, onun anne-babasına ve bütün müminlere mağfiret eylesin.*
11 A 143a, H 133b, N 171a, Ö 188b, T 166a, USA 144a: *Başlık* Ö: Metn-i Mektūb-ı Maʿhūd, Saʿādetlü Ḥaḳīḳatlü N: *Bu metinde Nâbî kendisine gelmiş bir mektuba cevap vermiştir. Söz konusu mektup şudur*: *Bu bendelerine kemāl-i mertebe-i şevḳ ve maḥabbetlü efendüm, sulṭānum ḥażretlerinüñ ḥāk-pā-yı saʿādetlerine şīve-i dil-berān-ı Kerkük'den efzūn daʿavāt-ı maḥabbet-nümūn ihdāsından ṣoñra āteş-i firāḳumuzdan mükedder olan ṭabʿ-ı laṭīfleri suʾāl olınır. Benüm saʿādetlü sulṭānum! Keyfiyyet-i ḥālümüzden suʾāl olınırsa eṣnā-yı rāhda birḳaç güne beliyyeye dūş olmış iken duʿāñuz berekātiyle ḥalāṣ oldık. Evvelā Sürgi Ṭaġından mürūr eṣnāsında bir yüksek uçurum yerden atumuzuñ ayaḳları sürçüp düşmege ḳarīb olmış iken duʿāñuz berekātiyle ḥalāṣ oldık. Baʿdehu bir nehr-i ʿaẓīmden ʿubūr iderken atumuzuñ ḳolanı gevşek olmaġla egerçi devrilüp ṣuya ġarḳ olmamuza bir ramaḳ ḳalmış iken himmet-i ʿaliyyeñüz Ḫıżır yetişüp ḥalāṣ oldık ve bir ṣaḥrāda mızrāḳ oyunı eṣnāsında bir bed-baḫt sekbān atını żabṭ idemeyüp yed-i menḥūsından mızrāḳı benüm āyīne-miṣāl sīneme ḳarşu ḥınzīr gibi ḥavāle idüp helāk olmamuza bir ramaḳ ḳalmış iken yine duʿā-yı ḥayruñuz berekātiyle kendisi zīr ü zeber olup biz ḥalāṣ oldık. Lākin bunlardan müşkil bir belāya daḥı dūş oldum ki sizden ketm itsem bī-vefālık itmiş olurum, taḥrīr itsem ḥicāb iderüm. Lākin şarṭ-ı maḥabbet yine ketm itmeyüp ḥezār şerm ü ḥicāb ile taḥrīr itmekdir. Benüm Efendüm! Güzeller nām menzilde ṣabāḥa ḳarşu kendi ḫᵛābgāhumda ḥezār nāz u şīve ile mış mış uyurken ruḳabāñuzdan biri ṣuṣekārlıḳ(?) hevesiyle cāme-ḫᵛābuma girüp gülistān-ı cemālümden būse-çīn olup kār-ı maʿhūde mübāşerete dest-dırāz olmış iken ḫᵛābumdan bīdār olup mezkūre leked-kūb-i pāy-ı istiġnā olmışuzdur. Egerçi bu taḥrīrden āteş-i işṭiyāḳuñuz her ne ḳadar germ olursa da yine ʿārıż-ı tābnākümüzi ḥayāl itdükçe tesellī bulmañuz emr-i muḳarrerdir.*

fe-i ʿālemde ẓuḥūr idelden [N 171b] berü senüñ gibi kerīhü'l-liḳā ve[1] bed-sīmāya kimse[2] ṣārf itmemişdür. Saña maḥabbet itmek degül[3] seni ʿadāvet ṭarīḳiyle daḫı[4] ḫāṭıra getürüp telvīş-i ḫāne-i ḫayāl[5] itmek ḫaṭādur. [T 166b] *Şīve-i dil-berān-ı Kerkük'den efzūn daʿavāt-ı maḥabbet-nümūn ihdāsından ṣoñra*: Ḫāk-i cehennem-ḫīz-i Kerkük'e isnād-ı[6] dil-berān itmekden fażla ḫaṭā-ber-ḫaṭā iftirā-yı[7] *şīve-i dil-berān* iden yārānuñ Kerkük'de vāḳiʿ Gürgür[8] Baba didükleri kūh-ı āteşnāk, zebān-ı ḳalemin[9] sūzān eyleye, āmīn! Ġūl-siriştān-ı bed-üslūb-ı Kerkük'e lafẓ-ı "*şīve*"yi sezā gören yādigār ʿacabā ḫūbān-ı pālūde-beden-i[10] İstanbul'a ne taʿbīr alıḳomışdur? Yā lafẓ-ı "şīve"yi ḫilāf-ı mevḳiʿde[11] istiʿmāl itmekle dīvān-ı ḥaşrde ol lafẓ-ı nāzenīnüñ dest-i feryādından niçe taḫlīṣ-i girībān idebilür? O mavṭın-ı Ekrād-ı bed-nihād[12] olan melʿanet-ābād-ı rekīk-bünyāddan kerb ü keder ü keselden ġayrı ḥālet nā-meʾmūl idügine nām-ı nā-muvafıḳında[13] olan üç [A 143b] kāf [N 172a] kāfī; ḫuṣūṣan nıṣf-ı evveli "ker" olmaḳ ḳaṭʿā istimāʿına ʿadem-i cevāza işāret-i vāfīdür. *Āteş-i firāḳumuzda mükedder olan ṭabʿ-ı laṭīfleri suʾāl olınur*. Hem tabʿı leṭāfetle tavṣīfden ṣoñra hem senüñ gibi ġūl-ı beyābān[14]-ḳıyāfetüñ firāḳına sūzān itmek tenāḳuş maḳūlesi idügi bedīhīdür, zīrā laṭīf olan ṭabīʿat senüñ gibi güher-āb-ı (?) [T 167a] beyābānı maḥabbete[15] maḥal olmaz ki ṣoñra firāḳ iḳtiżā eyleye. Senüñ firāḳūñ dil-berān-ı mevzūn-sīmānuñ viṣālinden[16] leẕīẕ-ter ve[17] maʿcūn-ı müleyyin ḳadar ṭabʿa nāfiʿ olduġı aṣḥāb-ı ṭabāyiʿ-i laṭīfenüñ mücerrebidür. Cenāb-ı[18] Ḥaḳ, senüñ[19] firāḳuñ niʿmetinden bizi dāʾimā maḥrūm itmeye[20]. *"Be-*

---

1 -liḳā ve: -liḳā-yı A, USA
2 kimse: kimseye A, kimesne Ö, USA
3 degül: -Ö
4 daḫı: -USA
5 ḫāne-i ḫayāl: ḫayāl-i ḫāne A, USA
6 Kerkük'e isnād-ı: Kerkük'e üstād-ı A, Kerkük'de üstād-ı Ö
7 ḫaṭā-ber-ḫaṭā iftirā-yı: ḫaṭā-ber-ḫaṭā-yı iftirā-yı Ö, ḫaṭā-yı iftirā-yı USA
8 Gürgür: Gür A
9 ḳalemin: ḳalem USA
10 pālūde-beden-i: bāde-beden-i Ö, pālūd-beden-i USA
11 şīveyi ḫilāf mevḳiʿde: şīve-i ḫilāf mevḳiʿinde A
12 Ekrād-ı bed-nihād: Ekrād-nihād A
13 nā-muvafıḳında: nā-muvafaḳatda A, muvafıḳında Ö, USA
14 beyābān-: beyābānı Ö
15 maḥabbete: maḥabbetine A, Ö
16 viṣālinden: ḫayālinde A, ḫayālinden Ö
17 ve: -USA
18 cenāb-ı: -A
19 senüñ: ḫayālinde leẕīẕ senüñ A
20 itmeye: eyleye A

nüm saʿādetlü sulṭānum! Keyfiyyet-i ḥālümüzden suʾāl olınursa": estaġfiru'llāh ve etūbū ileyhi ki[1], seni ḫāṭıra getürüp ḥālüñden[2] suʾāl eyleyem. Seni ḫāṭıra getürmek, müʾeddī-i istiʿāẕe ve mūcib-i istiġfārdur ve[3] cemīʿ-i vesāvis-i fāside ve[4] evhām-ı muvaḥḥişe, seni tefekkürden ehvendür. Farażā, şıḥḥatüñi ḫaber [N 172b] vireceklerine müteyaḳḳın olsam zebānuma getürüp ḥālüñden suʾāl[5] itmeyecegüm Ḫudā'ya ʿıyāndur. *"Eṣnā-yı[6] rāhda birḳaç güne[7] beliyyeye düş olmış iken[8]"*; *zādeha'llāhu ve ebḳāhu[9]* bu tefevvüh eyledügüñ fāl-i bedüñ[10] ʿan-ḳarīb vech-i taḥḳīḳe[11] vuḳūʿı, elṭāf-ı ḫafiyye-i İlāhiyyeden[12] müstedʿādur. *Duʿāñuz berekātiyle ḥalāṣ oldık*; eger duʿāmda[13] teʾşīr olaydı menzil-i evvelde bār-gīr fışḳısı gibi bedenüñi süpürde-i ḫāk iderdük. Lākin[14], *el-ḥamdu li'llāhi teʿālā* Cenāb-ı Ḥaḳ[15], bu arāżī-i muḳaddeseyi cīfe-i cism-i beden-i murdāruñdan[16] şiyānet eyledi. *Evvelā Sürgi Ṭaġı'ndan mürūr eṣnāsında bir yüksek [T 167b] uçurum yerden atumuzuñ ayaḳları* [A 144a] *sürçüp düşmege ḳarīb olmış iken[17] duʿāñuz berekātiyle ḥalāṣ oldık*; ẓāhiren Cenāb-ı Ḥaḳ, süvār olduġuñ derdmend[18] ḥayvāna merḥamet idüp her rūz bār-ı beden-i nā-pāküñi[19] çeküp būy-ı bedüñden müteʾeẕẕī olduḳdan ṣoñra ʿāḳıbet ḫalāṣ ile mükāfāt olduġı muḳteżā-yı ʿadl-i Rabbānīdür ve ol ẕirveden üftān[20] olduġuñ taḳdīrce [N 173a] eczā-yı beden-i sergīn-āgīnüñ ol ḥayvān-ı bī-günāhuñ dem ü[21] laḥmı ile āġişte ve ʿurūḳ u[22] aʿżāsiyle āmīḫte olmaḳ lāzım gelmekle ġıdā-yı kilāb ü

---

1 ki: -A, -Ö: *Allah'a sığınırım ve ona tevbe ederim.*
2 ḥālüñden: ḥālinden USA, -Ö
3 ve: -A, -USA
4 ve: -USA
5 suʾāl: -USA
6 eṣnā-yı: eṣnāʾ-i USA
7 güne: gün USA
8 olmış iken: olmışken A, olmış-iken Ö, USA
9 *Allah onu arttırsın ve bâkî kılsın.*
10 fāl-i bedüñ: fāl A
11 vech-i taḥḳīḳe: derece-i taḥḳīḳe Ö
12 ḫafiyye-i İlāhiyyeden: ʿaliyye-i İlāhiyyeden A, ḫafiyye-i İlāhīden Ö
13 duʿāmda: duʿāda A, USA
14 lākin: -A, -USA
15 Cenāb-ı Ḥaḳḳ: -USA
16 beden-i murdāruñdan: bed-būyuñdan Ö
17 olmış iken: olmış-iken USA
18 derdmend: -A, -USA
19 bār-ı beden-i nā-pāküñi: bārından nā-pāküñi A, bār-ı beden-i nā-pākini USA
20 ve ol ẕirveden üftān: ol ẕirveden ḫalāṣ A, USA
21 ü: -A
22 u: -USA

sibāʿ olduġı[1] zamānda daḫı ol ḥayvān-ı bī-zebānı[2] iki ḳat ʿaẕābdan ṣıyānet-i İlāhī żımnında[3] senüñ daḫı cān-ı ḫabīṣüñ necāt bulduġı cāy-ı iştibāh degüldür. *Baʿdehu bir nehr-i ʿaẓīmden ʿubūr iderken atumuzuñ*[4] *ḳolanı gevşek olmaġla eger[i]*[5] *devrilüp ṣuya ġarḳ olmamuza bir ramaḳ ḳalmış iken*[6] *himmet-i ʿaliyyeñüz Ḫıżır yetişüp ḫalāṣ oldıḳ*. Bu faḳīrüñ himmetinde ḳuvvet-i[7] imdād olaydı ol maḥalde melekü'l-mevte imdād iderdüm, lākin *el-ḥamdu li'llāhi teʿālā* vāḳiʿ olmamış eger ol[8] ṣuya ġarḳ olmaḳ devletine nāʾil olayduñ, egerçi rū-yı zemīn çirk-i vücūduñdan ḫalāṣ olurdı, [T 168a] ammā[9] lākin ḳıyāmete dek ol ābuñ cenābeti çıḳmayup ġayrıları daḫı derece-i taṭḥirden sāḳıṭ olduġından mā-ʿadā derūnında bulınan māḥīlerüñ ġıdāsı olup gūştı[10] menbaʿ-ı emrāż-ı gün-ā-gün olup baʿd-ez-īn[11] ol ābdan saḳy olınan mezrūʿātı [N 173b] tenāvül idenlerden ẓuhūr iden evlādı[12] cümle bed-çehre vü bed-nümā[13] ve maraż u ḥikke ve cüẕẕāma mübtelā olurlardı. *Ve*[14] *bir ṣaḥrāda mızrāḳ oyunı eṣnāsında bir bed-baḫt sekbān* [A 144b] *atını żabṭ idemeyüp yed-i menḥūsından mızrāḳı benüm*[15] *āyīne-miṣāl sīneme ḳarşu ḫınzīr gibi ḥavāle idüp helāk olmamuza bir ramaḳ ḳalmış iken*[16] *yine duʿā-yı ḫayruñuz berekātiyle kendisi zīr ü zeber olup biz*[17] *ḫalāṣ oldıḳ*. ʿĀḳıbet, senüñ gibi ḫınzīrüñ sebeb-i helāki öyle[18] bir varṭa-i

---

1 olduġı: olduġuñ Ö
2 bī-zebānı: zebānı A
3 żımnında: żımnda A
4 ʿaẓīmden ʿubūr iderken atumuzuñ: ʿaẓīmden ʿubūr iderken atumuz A
5 eger[i]: egerçe A, Ö, USA
6 ḳalmış iken: ḳalmış-iken A, Ö, USA
7 ḳuvvet-i: ḳuvvet ü A, USA
8 melekü'l-mevte imdād … vāḳiʿ olmamış eger ol: melekü'l-mevte imdād iderdüm, lākin *bi-ḥamdi'llāh*, vāḳiʿ olmamış eger A, melekü'l-mevte imdād iderdüm, lākin *el-ḥamdu li'llāh ki* vāḳiʿ olmamış eger ol Ö, melekü'l-mevte imdād iderdüm, lākin el-ḥamdu li'llāhi teʿālā, vāḳiʿ olmamış eger USA
9 ḫalāṣ olurdı, ammā: rehā bulurdı, ammā Ö
10 ġıdāsı olup gūştı: ġıdāsı olup gūştī-i A, USA, gūştı Ö
11 baʿd-ez-īn: baʿdehu-ez-īn A
12 idenlerden ẓuhūr iden evlādı: idenlerden ẓuhūr iden evlād-ı USA, idenlerüñ evlādı Ö
13 ve bed-nümā: -A, -USA
14 cüẕẕāma mübtelā olurlardı ve: cüẕẕāma mübtelā A, cüẕẕāma mübtelā olurlar H, cüẕẕāma mübtelā olurlardı ve N, cüẕẕāma mübtelā olurlardı Ö
15 menḥūsından mızrāḳı benüm: menḥūsından mızrāḳı A, menḥūsında olan mızrāḳı benüm Ö
16 ḳalmış iken: ḳalmış-iken A, Ö, USA
17 ḫayruñuz berekātiyle kendisi zīr ü zeber olup biz: ḫayruñuz ile kendisi zīr ü zeber olup A, ḫayruñuzla kendüsi zīr ü zeber olup biz Ö, ḫayruñuz berekātiyle kendisi zīr zeber olup biz USA
18 öyle: eyle A

hevlnāk olacaġı emr-i[1] muḳarrerdür, ammā bolayki, ḳarīben müjde-i vuḳūʿı ile ol ṭarafda bulınan vücūdlaruñ daḫı[2] naẓarları çehre-i murdāruñdan[3] ḫalāṣ ola. Ġālibā, ol mızrāġuñ ḥarbesine bir ṣāḥib-i ṭabīʿatuñ eli ṭoḳunmaḳ gerekdür ki senüñ sīne-i murdāruña taʿalluḳ itmege tenezzül itmemişdür. Sen ṭurırken ḫınzīr gibi taʿbīri[4] sañа mızrāḳ [T 168b] ḥavāle iden şeh-bāza ḥavāle olınmaġa çār-meẕhebde mesāġ yoḳdur. Ḫınzīr lafẓı tamām boyuña [N 174a] biçilmiş ḳaftānuñdur. Ol ism-i ṣāyegān sañа[5] ıṭlāḳ olınmaduġı ṣūretde bir kimesneye[6] ṣāyān görilmeyüp ism-i bī-müsemmā gibi muʿallaḳ ḳalurdı[7]. Lākin baʿde'l-yevm, ism-i ḫınzīrüñ sañа nisbeti sebebiyle o nāmı anlar[8] daḫı ḳabūl idecegi maḥall-i iştibāhdur. Hele o ṭursun, ammā[9] naḳş-ı ġarīb bu ki sīne-i murdār-ı bed-kirdāruñı āyīne-miṣāl diyü[10] āyīnecilik taʿbīri taḥrīr itmişsin[11]. O taʿbīr, cemīʿ-i aṣḥāb-ı naẓaruñ[12] mirʾāt-ı ḳulūbına vāsıṭa-i inkisār olmışdur. Lākin ʿacabā[13] senüñ sīne-i tezek-endūdına[14] müşābih āyīne bulınur mı diyü bāzār-ı endīşede[15] çoḳ cüst-cū eyledüm, maymūnlar dübüründen ve[16] uyuz bār-gīrlerüñ yāġırından ġayrı ḫāṭıra[17] gelmedi. Ammā anlar daḫı bī-mūy[18] olmaġla sīne-i ormān-nümūn-ı ġırbāl-nümāyişüñe[19] muvāfıḳ düşmedi. ʿĀḳıbet, kenīf sāḥalarında ve çuḳurlarda müctemiʿ olmış çirk-āb-ı bed-būy-ı müteʿaffinden[20] ġayrı müşābih bulamadum. Ammā ol [A 145a] daḫı çend

---

1 olacaġı emr-i: olacaġı A, Ö
2 daḫı: -Ö
3 murdāruñdan: murdārından A
4 ṭurırken ḫınzīr gibi taʿbīri: durırken ḫınzīr gibi taʿbīri A, ṭurırken ḫınzīr gibi taʿbīr USA
5 ḳaftānuñdur, ol ism-i ṣāyegān sañа: ḳaftānuñdur, ol ism-i ṣāyegān sañа A, Ö, esbābuñdur, ol sañа USA
6 olınmaduġı ṣūretde bir kimesneye: olınduġı ṣūretde bir kimseye Ö
7 ḳalurdı: ḳalur A, Ö
8 o nāmı anlar: ol nāmı ol murdārlar Ö
9 ammā: -A, -USA
10 bu ki sīne-i murdār-ı bed-kirdāruñı āyīne-miṣāl diyü: bu ki sīne-i ḥarvār-ı kirdār gibi āyīne-miṣāl ve bu A, budur ki sīne-i ḥarvār-ı kirdārını āyīne-miṣāl diyü USA
11 itmişsin: itmezsüñ A
12 naẓaruñ: naẓar A
13 ʿacabā: -Ö
14 -endūdına: -endūduña A, Ö
15 endīşede: endīşe cüst ve A
16 maymūnlar dübüründen ve: -Ö
17 bār-gīrlerüñ yāġırından ġayrı ḫāṭıra: bār-gīr bāġırndan ġayrı ḫāṭır A, bār-gīr yāġırından ġayrı ḫāṭıra USA
18 anlar daḫı bī-mūy: ol-daḫı bī-mū Ö
19 -nümāyişüñe: -nümāyişine USA
20 müteʿaffinden: müteʿaffininden USA

rūz teʾşīr-i āfitāb ile ḳābil-i taṯhīr olur. Lākin senüñ sīne-i murdār-ı[1] māder-zāduñ āteş-i [N 174b] dūzaḫ ile bile ḳābil-i taṯhīr olmayacaġı[2] mülāḥaẓa ve[3] ol teşbīhe daḫı mānīʿ olmışdur. Ammā, saña mızrāḳ [T 169a] ḥavāle iden şeh-bāz, kendisi zīr ü zeber oldı. Didügüñ[4] nevʿan iʿtimād cāʾizdür. Zīrā senüñ çehre-i şūm u nā-pāküñi gören ol[5] ḳadarca ġalṭān olmaġla ḫalāṣ olduġına hezār şükrler itsün[6]. *Lākin bunlardan müşkil bir belāya daḫı dūş oldum kī[7], sizden ketm itsem bī-vefālıḳ[8] itmiş olurum, taḥrīr itsem ḥicāb iderüm. Lākin şarṭ-ı[9] maḥabbet yine ketm itmeyüp hezār şerm ü ḥicāb ile taḥrīr itmekdür. Benüm Efendüm! Güzeller nām menzilde ṣabāḥa ḳarşu kendi ḫᵛābgāhumda hezār nāz u şīve ile mış mış uyurken ruḳabāñuzdan[10] biri ṣuṣekārlıḳ(?) hevesiyle cāme-ḫᵛābuma[11] girüp gülistān-ı cemālümden būse-çīn olup[12] kār-ı maʿhūde mübāşerete dest-dırāz olmış iken[13] ḫᵛābumdan bīdār olup meẕkūre leked-kūb-i pāy-ı[14] istiġnā olmışuzdur*; bu maḳūle efʿāl-i kerīhe vü ḳayʾ[15]-engīzüñ ketmi ve ifşāsı [N 175a] daḫı birbirinden efzūn[16] melʿanet ü ḫabāṣet olduġı ẓāhir ammā Cenāb-ı Ḥaḳ[17], mesāmiʿ-i Müslimīni, bu maḳūle taʿbīrāt-ı fāḥişeden ḥıfẓ eyleye, āmīn. N'olaydı[18] Cenāb-ı Ḥaḳ, yalıñız bize degül cümle[19] dünyāya seni bī-vefā idüp bir sāʿat muḳaddem cān-ı ḫabīṣüñi zebāniyān-ı siyāsetgerān-ı dūzaḫ ile hem-āġūş ve cīfe-i [T 169b] bed-reng-i bedenüñi, zīr-i

1 murdār-ı: murdāruñ A
2 ḳābil-i taṯhīr olmayacaġı: taṯhīr-i ḳābil olmayacaġı USA
3 mülāḥaẓa ve: mülāḥaẓa A, mülāḥaẓası Ö
4 ü zeber oldı, didügüñ: zeber oldı, didügüñ A, USA, ü zeber oldı, didügüñe Ö
5 u nā-pāküñi gören ol: u nā-pākini gören ol A, u nā-pākiñi gören ol Ö, u nā-pāküñi gören o USA
6 şükrler itsün: şükrler eylesün Ö, şükr itsün USA
7 oldum ki: oldum-ki A
8 bī-vefālıḳ: bī-vefālıḳ A
9 şarṭ-ı: be-şarṭ-ı USA
10 mış mış uyurken ruḳabāñuzdan: mış mış uyurken rüfeḳāmuzdan A, mış-mış uyurken ruḳabāñuzdan USA
11 -ḫᵛābuma: ḫāyme A
12 būse-çīn olup: būse-i çünīn alup A, būse-i çünīn olup Ö
13 mübāşerete dest-i dırāz olmış iken: mübāşerete dest-i rāz olmış-iken A, mübāşerete dest-i dırāz olmış-iken Ö, USA
14 meẕkūre leked-kūb-i pāy-ı: meẕkūrelikde kūb-i pāy-ı A, meẕkūre leked-kūb-i USA
15 kerīhe vü ḳayʾ: kerīhe A, kerīheyi ḳayʾ USA
16 daḫı birbirinden efzūn: birbirinden efzūn USA
17 Ḥaḳ: Rabbu'l-ʿālemīn A, Ö
18 āmīn, n'olaydı: n'olaydı USA
19 bize degül cümle: bizi degül cümle A, bize degül tamām-ı Ö

liḥāf-ı ḫākde ṭuʿme-i mār u mūr u mūş eyleye, āmīn[1]. Bu muʿāmele-i çīrkīn Güzeller menziline müşādif olduġı[2] sāʾir güzellere nisbet ile[3] güzel ammā senüñ çehre-i sergīn-endūduña nisbetle[4] [A 145b] baʿde'l-yevm çirkīnler menzili olup şeʾāmet-i[5] çehre-i murdāruñ ol menzile daḫı sirāyet idüp taġyīr-i ism ü şöhret itdügi emr-i[6] muḳarrerdür. Gelelüm mış mış uyurken taʿbīrine, ḥayfā vü dirīġā ki senüñ bīnī-i nā-mevzūn ve dehān-ı kendīde[7] būyuñ ḳālıbına şāyān olan ol taʿbīr-i nāzenīni, sārbānlar[8] çizmesi ḳoncından bedter[9] olan senüñ burnuñ[10] [N 175b] delüklerine ve şarmsāḳ hāvanından gendeter olan aġzuña[11] nisbet itmenüñ ʿaynı ile sehven kenīf sūrāḫına altun düşürmek ile aşlā[12] farḳı yoḳdur. Senüñ uyumañ tamām ḫᵛāb-ı ḫınzīr[13] ile ḫor ḫor, belki ġavġā-yı kilāb-ı lāşe-ḫᵛār[14] gibi ḫır-ḫır olmaḳdan ṣoñra kime lāyıḳ olur. Bīşezārlarda olan ṣadā-yı ḫārḫār-ı erre-i neccārān[15] senüñ ḫᵛābuña nisbetle żarṭa-i[16] dübürān[17] ḳadar mevzūn olduġına senüñ[18] bıyıḳlaruñ iki şāhiddür. Ruḳabāñuzdan biri ʿibāreti *neʿūẕu bi'llāhi min-ẕālike*[19], bir vechile hażm olınur[20] degüldür. Behey mekrūh-ı bed-liḳā! [T 170a] Kūh-ı Ḳāf'uñ ʿifrītlerinden ve zindān-ı Süleymān güher-āblarından(?) ve cān bin cān[21] sekbānlarından saña tenezzül idüp meyl itmiş bulınur mı ki Benī Ādem, ol çehre-i ġir-

---

1 ṭuʿme-i mār u mūr u mūş eyleye, āmīn: ṭamaʿa-i mār u mūş eyleye, āmīn A, ṭuʿme-i mār u mūr u mūş eyleye idi Ö, ṭuʿme-i mār u mūş eyleye USA
2 olduġı: olduġı ordū-yı muʿaskerde Ö
3 nisbet ile: nisbetle Ö, USA
4 -endūduña nisbetle: -endūdına nisbetle USA
5 şeʾāmet-i: -A
6 idüp taġyīr-i ism ü şöhret itdügi emr-i: idüp taġyīr-i ism-i şöhret itdügi emr-i A, eyleyüp taġyīr-i ism ü şöhret itdügi emr-i Ö
7 ki senüñ bīnī-i nā-mevzūn ve dehān-ı kendīde: ki senüñ gibi nā-mevzūn dehān-ı güẓīde A, ki senüñ bīnī-i nā-mevzūn ve dehān-ı kende Ö, ki senüñ bīnī-i nā-mevzūn ve dehān-ı güẓīde USA
8 sārbānlar: sārbānlaruñ Ö
9 bedter: beter A
10 senüñ burnuñ: bu rengüñ Ö
11 ve şarmsāḳ hāvanından kendeter olan aġzuña: ve şarmsāḳ hāvanından beter olan aġzuña A, ve şarmsāḳ hāvanından kende-būter olan aġzuña Ö
12 düşürmek ile aşlā: düşürmeden aşlā Ö
13 ḫınzīr: ḫınzīrī A, Ö
14 lāşe-ḫᵛār: lāş A
15 ḫārḫār-ı erre-i neccārān: ḫār-ḫārāne-i itticārān A, ḫār-ḫāre-i neccārān USA
16 nisbetle żarṭa-i: nisbetle ẓorṭa-i A, nisbet ile ṭaraṭ-ı USA
17 dübürān: dil-berān Ö, USA
18 olduġına senüñ: olmaduġına senüñ A, olmaduġına senüñ Ö, olmaduġına senüñ iki USA
19 *Bundan Allah'a sığınırız.*
20 olınır: olur A
21 cān: -A

bāl-miṣālüñe meyl eyleye. "*Cāme-ḫᵛābum*" taʿbīrine daḫı efsūs u dirīġ ki köpek yataġı ve ayu ini ve ḳara cānavār delügi[22] kimüñ içündür. Anlar bile senüñ yataġuña nisbet olduġın[23] işitseler baʿde[N 176a]'l-yevm, ḫāne-bī-zār olup żarūrī ʿuzlet iḫtiyār idecekleri emr-i[24] muḥaḳḳaḳdur. *Gülistān-ı cemālümden būse-çīn olmaḳ* ʿibāretinüñ daḫı ḥāline ḥayfā vü vā-veylā ki[25], ormanistān-ı rīş ü bürūt ve ʿaynü'l-ḳaṭrān-ı[26] dīde ve çengelistān-ı ḳuvvetde[27] müjgānın adın gülistān-ı cemāl ḳomanuñ daʿvācısı yalıñız ben degül cümle aṣḥāb-ı süḫan ve[28] ḫūbān-ı gül-çehre-i nāzük-beden olmaġla bu taʿbīrāt-ı nāzenīnüñ ḫūn-ı nā-ḥaḳḳına giren maḫdūmı, Cenāb-ı Ḥaḳ, anlaruñ inkisārından ḥıfẓ eyleye ve bu taʿbīrāt-ı[29] dil-peẕīrüñ lafẓ u maʿnāsından ve teşbīh ü istiʿāresinden şermende olmayup irtikāb-ı taḥrīr eyledügi maḥall-i taʿaccüb[30] ü istiġrābdur. *Tecāveza'llāhü ʿan-seyyi'ātihim*[31] iki düm-i ḥurūs-ı[32] gūh-ālūddan bed[33]-nümāyendeter olan ḳaşlaruñ ve Purūt Köprisinüñ kemerlerinden [T 170b] saḫt u bed-nümā olan bıyıḳlaruñ ve Ṣıçan Ovasınuñ tarlasından nümūneter olan çehrenüñ ve Şāh-mārān Ḳalʿasınuñ zindānından nişān viren aġzınuñ ol gözi ḳızmış muġlim-i rū-siyāh[34], ʿacabā neresinden būse-çīn olmaḳ gerekdür ki bu ṣıfatla[35] [N 176b] muttaṣıf olan çehre-i murdāruñdan būse-çīn olmaġı salḫānede necāset yalamaġa meşḳı[36] geçmiş köpeklerden ġayrı irtikāb itmek nā-muḥtemeldür. *Leked-kūb-i pāy-ı istiġnā* didügüñ ẓāhiren eşek depmesinüñ

22 cānavār delügi: cānver delügi Ö, USA
23 nisbet olduġın: nisbetle olduġın USA, nisbet olınduġın Ö
24 ʿuzlet iḫtiyār idecekleri emr-i: iḫtiyār-ı ġurbet idecekleri Ö
25 vü vā-veylā ki: vü vā-veylā Ö, vā-veylā ki USA
26 bürūt ve ʿaynü'l-ḳaṭrān-ı: bürūt ve ʿaynü'l-ḳaṭar-ı Ö, bürūdet ʿaynü'l-ḳaṭrān-ı USA
27 ḳuvvetde: ḳuvvetde-i, *Derkenarda "funda(?); çalı süpürgesi olup der-saʿādetde savāḳı süpürürler." yazılmıştır* Ö
28 ve: -USA
29 ve bu taʿbīrāt-ı: bu taʿbīr-i Ö, bu taʿbīrāt-ı USA
30 eyledügi maḥall-i taʿaccüb: eyledügi maḥall-i taʿaccüb Ö
31 *Allah onların günahlarını affetsin.*
32 ḥurūs-ı: ḥırs-ı Ö
33 bed: -USA
34 aġzınuñ ol gözi ḳızmış muġlim-i rū-siyāh: aġzınuñ ol gözi ḳızmış muġlim-i siyeh-rū Ö, aġzınuñ ol gözi ḳızmış muʿallim-i rū-siyāh USA
35 olmaḳ gerekdür ki bu ṣıfatla: olmaḳ gerekdür bu ṣıfatlarla Ö
36 olmaġı salḫānede necāset yalamaġa meşḳı: olmaġı salḫānede necāset yalamaġa meşḳı Ö, olmaḳ salḫāne ne de necāset yalamaġı meşḳı USA

[USA 148a][1] ıṣṭılāḥīsi[2] olmaḳ gerekdür ve[3] ve *ṣūṣakārlıḳ hevesiyle kār-ı maʿhūda dest-dırāz*[4] *olmış iken* didügüñ nevʿan iʿtimāda ḳarībdür[5]. Zīrā ʿālemde ne eşek s....n[6] gidiler vardur. Ṭāʾife-i Çingāne[7] ayuları ve fellāḥ-ı Mıṣr timsāḥları taṣarruf itdüklerine[8] şimdi iʿtimād eyledüm. Teḳāżā-yı ġaleyān-ı şehvetle[9] iḥtimāldür bir bed-nihād ve[10] bed-nejād irtikāb itmiş ola. Ammā anı daḫı ʿaḳl, bir vechile tecvīz itmez. Zīrā ne ḳadar ḥayvānāt-ı[11] berrī ve baḥrī ve ḥimār-ı ünsī vü vaḥşī ve sibāʿu bahāʾim var ise cümlesinüñ[12], senüñ çehre-i bī-nūruñdan müstaḥsen ve ḳıyāfetüñden[13] mevzūn olduġı, cāy-ı ḳīl ü ḳāl degüldür. Bir şaḫṣuñ ne ḳadar dīg-i şehveti [T 171a] ġaleyān[14] ve tennūr-ı iştihāsı feverān eylese[15] senüñ bürūdet-i sīmā-yı zemherīrāneñi, [N 177a] taḫayyül itdügi[16] sāʿat, cereyān-ı şehvete mādde-i[17] incimād, belki baʿde'l-yevm, mādde-i rücūliyyetden sāḳıṭ u maḥrūm olacaġı[18] muḥaḳḳaḳdur. Eger kendüñ muʿtāda muḫālif maḳʿad-ı melʿūnuñ ṭarafından ruʾyāda ṣūret-i bāz-gūn üzre müstaʿmel olduñ ise hey derdmend, ol daḫı senüñ ḫayālüñdür. Yoḫsa bunda[19] dil-berān-ı mevzūn bī-şümār var iken şeyṭān gibi bir ḥarīf[20] ʿālem-i ruʾyāda bir ṣūrete temeṯṯül itdügi ṣūretde ḥāṣā senüñ gibi bir[21] ḳabīḥ-manẓarı

---

1 *Bu sayfanın derkenarında (U 148a) aşağıdaki matla beytiyle başlayan ve toplam beş beyitten oluşan bir manzumeye yer verilmiştir:*

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Ḥakīm-i muṭlaḳuñ olmasa ger bir işde taḳdīri
Muḳīd olmaz hezār erbāb-ı reʾy-i tedbīri

2 depmesinüñ ıṣṭılāḥīsi: depmesinüñ ıṣṭılāḥcısı USA, depmesi dimenüñ ıṣṭılāḥīsi Ö
3 ve: -Ö, -USA
4 kār-ı maʿhūde dest-dırāz: kār-ı maʿhūdı mübāşerete dest-dırāz Ö, kār-ı maʿhūde dest-ṭırāz USA
5 iʿtimāda ḳarībdür: iʿtimādı cāʾizdür USA
6 s....n: yefʿalleyen Ö
7 Çingāne: Cengāneler USA
8 timsāḥları taṣarruf itdüklerine: timsāḥı taṣarruf itdügine Ö
9 ġaleyān-ı şehvetle: ġaleyān-ı şöhretle USA
10 bir bed-nihād ve: bed-nihād USA
11 ḥayvānāt-ı: -Ö
12 cümlesinüñ: cümlesi Ö
13 bī-nūruñdan müstaḥsen ve ḳıyāfetüñden: bī-nūruñdan mütaḥassin ve ḳıyāfetüñden USA
14 şehveti ġaleyān: şehveti ġalebān USA
15 feverān eylese: fürūzān olsa USA
16 -sīmā-yı zemherīrāneñi, taḫayyül itdügi: -sīmā-i zemherīrān ki taḫayyül itdügi USA
17 şehvete mādde-i: şehvete māye-i Ö
18 olacaġı: evlād olacaġı Ö
19 ḫayālüñdür. Yoḫsa bunda: ḫayālüñdür. Yoḫsa USA
20 ḥarīf: ḥarīf ü ẓarīf Ö
21 bir: -USA

ṭaṣarruf itmege irtikāb eyleye! Hele İblīs-i pür-telbīs[1] [USA 148b][2] bile ẓurafā-yı ʿālemüñ ḫavf ü iʿtirāżından bu neng ü[3] ʿārı ḳabūl itmek iḥtimāli yoḳdur[4]. *Egerçi bu taḥrīrden āteş-i iştiyāḳuñuz her ne ḳadar*[5] *germ olursa da bu taḥrīrātdan āteş-i ġażabdan ġayrı*[6] *germ olur yoḳdur. Yine ʿārıż-ı tābnākümüzi ḫayāl itdükçe*[7] *tesellī bulmañuz emr-i muḳarrerdür*. El-ḥamdu li'llāh, senüñ gibi necs-i bārān-zededen[8] ḫalāṣ olduġumuz şükrānesi[9] dāʾire-i āṣafīde olan aḥbābumuzuñ firāḳına daḫı ser-māye-i tesellī [N 177b] olmadadur. Ẓahr-ı mektūbda olan mühr-i ġarību'r-resm-i ʿacībü'l-ḫattuñ Kerkük [T 171b] Gūristānında bulınan seng-i mezār naḳşından ve ḫırmenler üzerine başılan taḥta resmi tamġası ve Eflāḳ ve Boġdān ḳapu ketḫüdālarınuñ deyn[10] temessüklerinde olan mührinden[11] ve necāset ile ālūde olmış pençe-i kilābuñ zemīn üzerine[12] başduġı naḳşından[13] ve kilīsā dīvārlarına[14] ẓimmīlerüñ ḳızıl yumurṭa boyasıyla pençeleri resminden farḳı maʿlūm degül, tamām içinde olan[15] ḥurūf ve erḳāmı, çehre-i bī-nūrınuñ ḳālıbına[16] başılmış *ṭābeḳa'n-naʿlu bi'n-naʿli*[17] olduġuna taʿaccüb olmışdur[18]. Seyr idenler kimi uyuz bār-gīrlerüñ ṣaġrısında olan dāġdur ve kimi Kerkük odıncılarınuñ eşegi yāġırıdur. Kimisi daḫı birḳaç it s…kine ve yāḫūd eşek s…kine[19] yapışmış arı lāşeleridür, diyü ḥükm idüp lākin[20], ʿāḳıbet bu gönderdügüñ[21] mektūb şuhūd-ı zūr ile iṣbāt olınmış

1 İblīs-i pür-telbīs: İblīs USA
2 *Bu sayfanın derkenarında (U 148b) aşağıdaki beyit yazılmıştır:*
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Ḥakīm-i muṭlaḳuñ olmasa ger bir işde taḳdīri
Muḳīd olmaz hezār erbāb-ı reʾy-i [tedbīri]
3 ḫavf ü iʿtirāżından bu neng ü: ḫavf-ı iʿtirāżından bu tenüñ USA
4 Cāme-i ḫ^{v}ābum taʿbīrine … … itmek iḥtimāli yoḳdur: -A
5 taḥrīrden āteş-i iştiyāḳuñuz her ne ḳadar: taḥrīrātdan āteş-i iştiyāḳuñuz her ne ḳadar Ö, USA
6 da bu taḥrīrātdan āteş-i ġażabdan ġayrı: da bu taḥrīrātdan āteş-i ġażabdan ġayr-ı A
7 ḫayāl itdükçe: ḫayāl itdükde Ö, USA
8 gibi necs-i bārān-zededen: gibi necisi yārān-zedin A, gibi necis-bāzān-zededen Ö, USA
9 şükrānesi: teşekkürānesi A
10 deyn: -USA
11 mührinden: mühürden USA
12 üzerine: üzre Ö
13 ve necāset ile ālūde olmış pençe-i kilābuñ zemīn üzerine başduġı naḳşından: -USA
14 dīvārlarına: dīvārında Ö, dīvārına USA
15 mühr-i ġarību'r-resm, … … tamām içinde olan: -A
16 ḳālıbına: ḳabına beñzer A
17 Ayak izi ayak izine uygun geldi. Bütün detaylarıyla, tıpatıp, aynı…
18 olmışdur: olınmışdur Ö
19 s…kine ve yāḫūd eşek s…kine: kīrine ve yāḫūd eşek kīrine Ö
20 ḥükm idüp lākin: cezm idüp USA
21 gönderdügüñ: göndürdügüñ USA

ḥüccet-i müzevvere olmaġla sürīn-i varaḳada dāġ-ı teşhīr [USA 150a][1] olınmış-dur. Bunuń üzerine olduġın imżā itmişlerdür. Ey [N 178a] mekrūh-ı bed-sirişt! Sańa[2] ne gūne bed-duʿā ideyim ki senüń sirāyet-i şeʾāmetüńden[3] nāşī itdügüń ḫidemāt-ı şıḳlet-āmīzlerüń ḥikāyesi, fażīletlü monlā efendi ve ʿizzetlü muḥaṣṣıl aġa lisānından muḥāfiẓ-ı Ḥaleb, devletlü, saʿādetlü[4] ʿAbdī Pāşā Ḥażretlerinüń meclis-i şerīflerinde [T 172a] daḫı müẓākere olınmaġla[5] senden biń beter iki kib-ritī bıyıḳlı, ġūl-ı beyābān ṣūretli[6], dīv-peyker şaḫṣ, ḫıdmetümüzde bī-ṣabr u şekīb ve[7] sańa raḳīb olmışlardur. Egerçi, köpek-i murdār, gitdüń; yerüńi boş ḳoymaduń. Birden beter iki[8] ẓuhūr eyledi. Ammā anlaruń yanında fīle nisbet ile deve ve ḫınzīre nisbet ile[9] ayu ḳadar nevʿan[10] insana yaḳın olmaḳ[11] iḥtimālüń vardur. Ammā, laʿnet be-her se taʿbīri [A 146a] üçüńüze daḫı erzānīdür. Eger ʿāruń ve ġayretüń[12]

---

1 Bu sayfanın derkenarında (U 149a) şu ifadelere yer verilmiştir:

Ruviye innehu mektūbun fī-cenāḥi'l-cerādi bi-hāzihi'l-kelimāti
"Rivayet edilir ki; bu (metin), çekirgelerin kanatlarında bu kelimelerle yazılmış olan bir metindir."
Naḥnu cunūdün mine'l-cenādi
…
Selleteṭ'allāhu ʿale'l-ʿibādi
Li-taḫrībi'l-ḳurā ve'l-bilādi

Bu ḥikāyeti Veysī Efendi merḥūm taḥrīr eylediler ki Baba Ṭaġında nāʾib ü ḳāḍı iken bed-muḥaṭ-ı ʿaẓīm olup ve muḥiṭe mūcib olan daḫı civāruń keşreti olmaġla cerāduń birinüń ḳanādında ḫurūf-ı muḳaṭaʿāt-ı ʿiyālden ẓikr olınan ebyāt terkīb olındukda bir ḳıṭʿa ḥāṣıl oldı, (ḳıṭʿa):

Naḥnu cundun mine'l-ecnādi *Ve Selleteṭa'llāhu ʿale'l-ʿibādi*
Li-keşreti'z-zulmi ve'l-fesādi *Li-taḫrībi'l-ḳurā ve'l-bilādi*

Kıtanın manası: "Biz ordulardan bir orduyuz. Zulmün ve fesadın çokluğundan dolayı şehir ve ülkelerin tahribi için Allah kullar üzerine saldırdı."
Şu beyitte de kâtip kendisi için dua istemektedir:

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Kātibine her kim eylerse duʿā
İde maḥşerde şefāʿat Muṣṭafā

2 sańa: -Ö
3 sirāyet-i şeʾāmetüńden: sirāyet ü şeʾāmetüńden Ö, USA
4 muḥāfiẓ-ı Ḥaleb, devletlü, saʿādetlü: saʿādetlü, devletlü muḥāfiẓ-ı Ḥaleb Ö
5 olınmaġla: olmaġla USA
6 ṣūretli: ṣıfatlu Ö
7 ḫıdmetümüzde bī-ṣabr u şekīb ve: ḫıdmetümüzde bī-ṣabr u şekīb Ö
8 iki: ikisi Ö
9 nisbet ile deve ve ḫınzīre nisbet ile: nisbetle deve ve ḫınzīre nisbetle Ö, nisbet ile deve ve ḫınzīre nisbetle USA
10 başılmış *ṭābiḳu'n-naʿlu bi'n-naʿli* … … ayu ḳadar nevʿan: -A
11 olmaḳ: -A
12 ʿāruń ve ġayretüń: ġāruń ve ġayretüń Ö

var ise sen ol ṭarafda ġayretüñden çatlayup ve[1] bu ṭarafdaki, ʿāşıḳlarumuz daḫı āteş-i ʿaşḳumuza taḥammül idemeyüp ḳarīben sūzān-ı belā olurlar ise üçüñüzden birden[2] [N 178b] ḫalāṣ olmış oluruz. *Niʿme'l-maṭlūbu ve niʿme'l-meʾmūlu ve niʿme'l-mesʾūlu*[3]. *Bākī bir gün muḳaddem ser-nigūn-ı dereke-i nīrān bād. Temmet*[4].

---

1 ġayretüñden çatlayup ve: çatlayup A, ġayretüñden çatlayup Ö

2 olurlar ise üçüñüzden birden: olurlarsa üçüñüzden A, olurlarsa üçüñüzden birden Ö, olurlarsa üçüñüze birden USA

3 *Ne güzel amaç ve ne güzel emel ve ne güzel istek…*

4 temmet: *bi-rabbi'l-ʿibād, sene 1154* Ö, 1176, ġurre-i M[uḥarrem] USA: *Kulların rabbinin yardımıyla.*

Nüshanın sonunda T 173a-b'de şu ifadelere yer verilmiştir: تمّت هذه المنشأت مرحوم يوسف نابى غفر الله ذنوبى حرّر اضعف العباد و قليل البضاعة و الرّشاد. *el-Ḥāc Muḥammed Ṣādıḳ, iş-bu* ***Münşeʾāt-ı Nābī****'yi ḥaṭṭ-ı mā-yuḳraʾ ile taḥrīr ve ḳālıb-ı üslūb-ı tezkīre birle tasṭīr idüp manẓūr-ı reʾfet ve maḳrūr-ı ʿayn-ı ʿināyet buyurılan iḫvān-ı kirām-ı ẕevi'l-iḥtirāmdan recā ve vā-beste-i lutflarıdur ki bu ʿabd-i nā-çīz-i pür-melāl nisyāndan mürekkeb ve libās-ı envāʿ-ı ḳuṣūr ile müretteb olmaḳ ḥasebiyle ḳālıb-ı imlā ve ṭarḥ-ı taḥrīr-i inşāda vāḳiʿ olan ḳuṣūrın ʿafv ve küsūrın tamāma resīde buyurduḳlarından ṣoñra bir Fātiḥa-i şerīfe ile yād ve duʿā-yı ḫayr ile şād u ābād iden müʾmini Ḥażret-i Cenāb-ı Rabbü'l-ʿibād ve Ḫālıḳü'l-murād, kām-bīn ü kām-yāb ve ber-veferk-i merām ber-murād eyleye, āmīn!* بحرمة سورة نور تحريراً فى غرّة ربيع الاوّل لسنة سبع و ستين و مائه و الف سنه١١٩٧ *(Nur suresinin hürmetine, (T nüshası) 1167 senesinin Rebiʿi'l-evvel ayının birinci gününde yazıldı.)*

Nüshanın sonunda USA 150b'de şu ifadelere yer verilmiştir: Ez-tārīḫ-i vefāt-ı Nābī-i merḥūm güfte-i Vehbī Efendi:

Zelīḫā-yı cihānda çekdi dāmen Yūsuf Nābī
Kendi kelām-ı belāġat-nizāmlarından ṣudūr iden tārīḫ-i vefātları olan
Nābī be-ḥużūr āmed, sene 1124

Üsküdār-ı meşhedistānda Ḳaraca Aḥmed Ḥażretlerinüñ ṭaşcılarından nehc cāddeden cānib-i yesāra meyl ve yüz ẕirāʿ miḳdārı imtişā(?)-yı seyl olındukda eşer-i merḳad-i ruḥām cümleden şān-ı maʿrifeti gibi mürtefiʿ olup ziyāretine ḫāhişger olan erbāb-ı ḳulūbı dest ber-dāşte-i duʿāya daʿvet itmededir. Raḥmetu'llāhi ʿaleyh

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün
Göz göz itdüm dāġ ḳoydum şerḥa çekdüm sīneme
Tā görenler dāġumı tārīḫüm itsünler ḥayāl

Merḥūm mūmā ileyh Nābī'nüñ velādetleri tārīḫi olmaḳ üzre ṣebt-i cerīde-i ***Münşeʾāt****'a mübāderet olındı. Sene 1055, vefātları 1124, ʿömr-i ʿazīzlerinüñ müddeti 69 sene.*

ÖZEL ADLAR DİZİNİ

A

Abāza Ḥasan Aġa 533
Abāza Meḥmed Aġa 424
Abbâsîler 42, 45
ʿAbdī Pāşā 592
Abdullah b. Mukaffâ 41
Abdullah Efendi 117, 291, 540
Abdullatif Çelebi 113, 485
ʿAbdu'r-raḥīm Beg 106, 417, 418
ʿAbdu'r-raḥīm bin el-Şeyḫ Sāliḥ 71
ʿAbdu'r-raḥman 96, 244, 312, 455
ʿAbdu'r-raḥman Aġa 97, 322
ʿAbdü'l-bāḳī Beg 99, 114, 340, 354, 355, 493
ʿAbdü'l-bāḳī Pāşā 96, 114, 122, 297, 372, 487
Abdü'l-ʿazīz Efendi 138
Abdülgaffâr Sadîkî-i Hüseynî 47
Abdülganî Efendi 51
ʿAbdü'l-ḥalīm Efendi 333
Abdülhamîd b. Yahyâ el-Kâtib 41
Abdülvehhâb-ı Şa'rânî 135
Acem 50, 305, 550
Acem Ebûbekir Efendi 114, 501
Acemī 500
Ādem 496
Adnî Mahmûd Paşa 51
Ahdî 51
Aḥmed 186, 232
Aḥmed Aġa 99, 231, 232, 332, 333, 343, 571
Aḥmed Beg 103, 390, 391, 392
Aḥmed Çelebi 484
Ahmed Bîcân 51
Ahmed-i Dâ'î 39, 48, 51
Aḥmed Efendi 101, 115, 138, 329, 343, 348, 371, 372, 382, 406, 474, 508, 572
Aḥmed Ḫān 210, 217, 229
Aḥmed Mekkī Efendi 326
Aḥmed Pāşā 99, 343, 354, 541
Ahmet el-Gazâlî 45
Ahmet Said 73
Ahmet II. 54
Ahmet III. 54
Alâuddîn Sâbit Efendi 57
ʿAlī 216, 257, 264
ʿAlī Aġa 97, 114, 234, 248, 316, 323, 408, 490
ʿAlī Beg 97, 325
Ali b. Hüseyin 51
ʿAlī Çelebi 107, 427, 484
ʿAlī Efendi 103, 104, 105, 381, 395, 398, 399, 409, 415, 421
Ali Emîrî Efendi 57, 113, 149
ʿAlī Murtażā 139
ʿAlī Pāşā 61, 91, 102, 108, 112, 166, 168, 178, 188, 255, 256, 267, 268, 270, 272, 275, 280, 285, 352, 394, 420, 443, 449, 472, 473, 476, 477
Āl-i Resūl 528
ʿAlī-zāde Żiyā'u'd-dīn Efendi 142
Allah 100, 102, 114, 117, 121, 166, 167, 180, 186, 189, 190, 200, 201, 203, 204, 206, 207, 213, 217, 221, 222, 223, 224, 235, 239, 244, 245, 246, 252, 255, 262, 263, 268, 271, 276, 280, 281, 284, 285, 286, 288, 289, 291, 292, 297, 305, 307, 312, 313, 314, 319, 321, 324, 335, 336, 347, 354, 355, 357, 358, 361, 362, 364, 366, 369, 370, 371, 372, 378, 379, 382, 385, 389, 390, 391, 392, 393, 396, 400, 406, 410, 414, 417, 418, 427, 437, 441, 443, 453, 457, 458, 459, 460, 462, 467, 473, 474, 481, 484, 488, 489, 495, 498, 500, 507, 516, 523, 526, 530, 532, 533, 536, 537, 538, 541, 542, 544, 546, 556, 564, 565, 582, 584, 588, 589, 592
Āmid 453, 528
Āmidiyye 530
Âmid Kadılığı 57
Âmid Muhafızı Yûsuf Paşa 109

ʿAmīretü'l-Cemel 455
Ammî-zâde Hüseyin Paşa 99, 108
ʿAmmī-zāde Ḥüseyin Pāşā 339, 437
ʿAmr 344
Anadolu 47, 48, 92
Anadolu Selçukluları 46
Anaṭolı 239
ʿAnḳā 217, 298, 305
Anṭākī Mūsā Efendi 97, 328
Anṭākiyye 196, 231, 540, 560
Antakya 92, 118
Arab 194, 202, 305, 451, 452, 522, 550
Aʿrāb 450, 452
ʿArab Seferi 241
Arabān 138
Arabistān 50, 332, 507
ʿArabiyye 521
ʿArafāt 551
Arap 39, 41, 43, 49, 67, 71, 93, 109, 116
Arap Edebiyatı 39, 41, 44, 45, 50
Arap Fitnesi 109
Arapça 28, 35, 37, 42, 43, 46, 47, 48, 81, 84, 124, 125, 127, 128, 148
Araplar 40, 42, 109
ʿAraşāt 551
Arif Ali 51
ʿĀrif Efendi 61, 101, 103, 108, 323, 369, 386
ʿĀrif Feyżu'llāh Efendi 101, 369
Arisṭū 370, 399, 562
Arnavud-zāde Muṣṭafā Aġa 525
Arşlān Meḥmed Pāşā 118, 556
ʿArż-ı Rūm 407, 434, 435, 459, 461, 462, 464
Arż-ı Rūmī Mosis-i Naşrānī 565
ʿAscedī 59, 113, 136, 478
Āşī 262
Âşık Çelebi 51
Âşık Paşa-zâde 51
ʿĀşıḳ Vārṭān 59, 570
Atebetü'l-ketebe 46
Atsız 45
ʿAṭṭār Çelebi 113, 483
ʿAvāmil 134, 491
Aydın Vālisi 139
ʿAyntāb 500
Ayntâbî Ahmet Efendi 114
ʿAynü'l-cemel Mezraʿası 458
Aynü'l-cemil Mezrası 110
Aynül'l-kudât el-Hemedânî 45
ʿAzīz Efendi 103, 387
ʿAzīz-zāde Aḥmed Efendi 100, 348

B

Baba Boġazı 416
Baba Dağı 108, 591
Bābü's-selām 140
Baġdād 5, 109, 244, 305, 354, 407, 451, 524
Bağdat Muhafızı 100
Bāğ-ı İrem 139
Bahâeddîn-i Hârizmî 45
Bâhir Efendinin Bazı Tahrîrâtı 53
Baḥr-ı İskenderiyye 502
Bâkî 51
Bāḳī Aġa 119, 571, 572, 573
Bāḳī Beg 101, 356, 364
Bāḳī Pāşā 61, 96, 106, 112, 116, 119, 301, 311, 314, 427, 477, 524, 530, 570
Baltacı Mehmet Paşa 61, 105
Balṭacı Vezīr Meḥmed Pāşā 404
Bārī 258
Başra 524
Baṭlamyūs 566
Bāyezīd 387
Bayḳara 449, 456
Bedir 208
Beglikçi Rāmī Efendi 117, 541
Behcetü'l-İnşâ 52
Bekir Aġa 104, 395
Benī Ādem 233, 411, 557, 588
Berāt 182, 311, 581
Beyt-i İlāhī 551
Beytu'llāhu'l-ḥarām 208
Beytü'l-ḥarām 504
Beyżāvī 520
Birāder Ḥācı İbrāhīm 395
Bircīs 221, 359, 471, 474

Birecik İskelesi 106, 424
Birecik Muḳāṭaʿası 423
Birecikli Şeyḫ-zāde 423
Birgivî Mehmet Efendi 51
Birrī Efendi 536
Bitlisî 51
Bizans 41
Boġdān 591
Bosna 536
Bostān Efendi 287, 348
Bostān Efendi-zāde Çelebi Efendi 106, 418
Boz-oġlı 202, 247
Boz-oḳlı Muṣṭafā Pāşā 57, 61, 99, 202, 247, 341
Boz-oklu Mustafa Bey 99
Buhara 50
Buḥayrā 569
Buḳrāṭ 399
Bulġatü'l-Ġavvāṣ 134, 200
Burc-ı Esed 252
Būrısalı Hādī Efendi-zāde Seyyid Emīn Efendi 138
Bülbüliyye 117, 536
Büveyhîler 42

C-Ç

Caʿfer Pāşā 60, 115, 371, 504
Cahiliye Dönemi 40
Cahiliye Dönemi Arap Edebiyatı 40
Cālīnūs 399
Cāmī 104, 397
Canlıca Mezraʿası 110, 458
Cedy 359
Celāle'd-dīn 73
Celāle'd-dīn-i Rūmī 466
Celīl 291
Cem 217, 286, 297, 540, 546
Cemşīd 319
Cenāb-ı Ḥaḳ 192, 198, 199, 222, 226, 240, 242, 245, 246, 250, 261, 264, 290, 295, 296, 312, 313, 316, 320, 321, 327, 333, 348, 352, 368, 374, 381, 391, 395, 405, 412, 419, 420, 423, 428, 429, 432, 438, 442, 444, 456, 462, 464, 472, 474, 477, 482, 484, 513, 519, 520, 523, 525, 534, 583, 584, 587, 589
Cenāb-ı Ḫüdā 339
Cenāb-ı İlāhī 193, 212, 213, 233, 249, 260, 263, 289, 319, 328, 330, 357, 430, 453, 454, 467, 505, 541, 571
Cenāb-ı Kerīm 225
Cenāb-ı Ḳuds-ı İlāhī 327
Cengāne 590
Cevzā 308, 318
Cezerî Kasım 50
Cezīre-i Mora 272
Cezīre-i Sāḳız 521
Cūy-ı Şaṭṭ 530
Cüneyd 387
Cürcân Emîri Kâbûs b. Veşmgîr 43
Çağatay Edebiyatı 49
Çağatay Türkçesi 49
Çâkerî Efendi 57
Çaḳırcı-başı ʿİvaż Aġa 102, 380
Çalıḳ Meḥmed Aġa 367
Çañlı Kilīsā 569
Çār-bāġ-ı Süleymānī 319
Çārcı-zāde 337
Çavuş ʿAlī Aġa 96, 316
Çavuşbaşı İbrâhîm Ağa 117
Çavuşbaşı İbrāhīm Aġa 542
Çavuşlar Ketḫüdāsı Bekir Aġa 395
Çehār-yār-ı Güzīn 207
Çelebi Bostān Efendi 96, 287
Çelebi Efendi 418
Çelebi Yūsuf Pāşā 453, 464
Çerāġ-ı İlyā 568
Çeşmī-zāde ʿAbdü'l-ḥalīm Efendi 98, 333
Çiçero 37
Çīn 172, 273, 277, 318
Çingāne 590
Çorbacı-zâde 107
Çorlılı ʿAlī Pāşā 61, 352, 472, 473
Çuhadar Ahmet Ağa 98, 231, 332
Çuhadar Halil Bey 106, 415

Çuhadar Hüseyin 101, 364
Çuhadar İsmail 100, 356
Çuhadar Mustafa 114, 490
Çūḳadār İbrāhīm Aġa 406

D

Dāmād Rāġıb Efendi 421
Dāmād Silaḥdār ʿAlī Pāşā 255
Dāmād-ı Şāhī Silaḥdār ʿAlī Pāşā 255
Damat Ali Paşa 61, 94
Defterdār Efendi 139
Defterdār-ı Evvel İsmāʿīl Efendi 445
Defterdār İsmāʿīl Efendi 61, 101, 108, 367, 445
Defterdār-zāde ʿAlī Aġa 92, 234, 240, 248
Delv 360
Democthenes 37
Dervīş ʿAlī Çelebi 115, 509
Dervīş Buhārī 98, 332
Dervīş el-Ḥāc Ḫalīl 95, 286, 287
Dervīş … Mevlevî 136
Dervīş Muḥammed el-Ceylānī el-Ḳādiriyyī 73
Dervīş Ṣāliḥ Beg 59, 61, 111, 468
Destûr-ı Debîrî 46
Devlet-i ʿAliyye 56, 290, 310, 327, 328, 331, 378, 420, 451, 478, 487, 488, 491, 532, 543
Devlet-i ʿOşmāniyye 305
Deylemī 305
Deyr Ḳalʿası 109, 451
Deyr-i Buḥayrā 569
Dîvân 36, 40, 43, 54, 132, 133, 147, 398, 563
Dîvân Edebiyatı 120
Dīvāne ʿAlī Aġa 96, 314
Dīvān Efendisi Aḥmed Efendi 508
Dīvān Efendisi Enīs Çelebi 61, 427
Dīvān Efendisi Enīs Efendi 570
Dīvān Efendisi Ḥabeşī-zāde 118, 522, 560
Dîvân Efendisi Muhammed Efendi 109
Dīvān Efendisi Rāsiḫ Efendi 556
Dîvân Efendisi Refia Çelebi 112
Dīvān Efendisi Refīʿā Efendi 311
Dîvân Efendisi Şefik Mustafa Efendi 103
Dīvān Efendisi Şefīḳ Efendi 401
Dîvân Kâtibi Enis Çelebi 106
Dîvân-ı Humâyûn 49
Dīvān-ı Humāyūn Kātibi Seyyid ʿAlī Şākir 73
Dîvân-ı İnşâ 43, 49
Dîvân-ı Resâ'il 43
Dîvân-ı Tuğrâ 49
Dîvânü'l-İnşâ 53
Dîvânü'r-Resâil 41, 42
Dîvânü't-Tevkî 42
Diyarbakır 57, 100, 105, 113
Diyarbakır Alayı Beyliği 107
Diyarbakır Valisi Ocak-zâde Yûsuf Paşa 106
Diyār-bekir 337, 348, 406, 407, 423, 436, 525, 529
Diyār-bekir Alay Begligi 436
Diyār-bekir Vālīsi Yūsuf Pāşā 61, 423
Diyār-bekrī 337
Diyār-bekrī Ḥācı-zāde Yūsuf Efendi 98, 337
Dört Halife 40, 41
Dursun Bey 51
Dürrî 113
Dürrī Efendi 59, 106, 112, 253, 422, 478, 479
Düstûrü'l-İnşâ 52

E

Ebû Abdurrahîm el-Lahmî el-Kâdı el-Fâdıl 43
Ebū-bekir 533
Ebû-bekir Efendi 501
Ebû-bekir es-Ṣıddīḳ 76
Ebû-bekir İbnü'z-Zekî 46
Ebū Cehl 485
Ebû İshâk es-Sâbî 42
Ebü'l-Hayr-ı Rûmî 51
Ebü'l-Yüsr İbrâhim b. Muhammed el-Müdebbir 42
Ebü'n-Naṣr-ı Fārābī 399
Ebussuûd Efendi 51

Ebü'l-Fazl el-Beyhâkî 45
Ebü'l-Fazl İbnü'l-Amîd 43
Ebü'l-ḫayr 63, 95, 111, 112, 277, 394, 458, 463, 477, 509, 574
Ebü'l-ḫayr Muḥammed Emīn 467
Ebü'l-Kâsım İbnü's-Sayrafî 43
Edirne 142
Edirneli Kâmî Muhammed Efendi 74
Eflāḳ 591
Efrāsiyāb 312
Ehl-i İslām 237, 568
Ekrād 374, 583
el-Efdaliyyât 43
el-Ḥāc ʿAlī Aġa 331, 394
el-Ḥāc Ebū-bekir 72
el-Ḥāc Eyyūb 69
el-Ḥāc Ḥüseyin Aġa 329
el-Ḥāc Maḥmūd Aġa 452
el-Ḥāc Muḥammed 241, 339
el-Hac Muhammed Esad 38
el-Ḥāc Muḥammed Ṣādıḳ 76, 592
el-Ḥāc ʿÖmer Aġa 558
el-Ḥāc Süleymān İbn-i Aḥmed el-Yesārī el-Edirnevī 72
Emevîler 41, 42
Emeviyye 552
Emīn 138
Emīr Oġlı 458
Emru'llāh Efendi 334, 335
Encümen-i Dâniş 57
Enderūn Aġası Maḥmūd Aġa 522
Enīs Çelebi 427
Enīs Efendi 119, 570
Ermenî 59, 119, 567
er-Raḥīm 417
Erzeni'r-rūm 396, 459
Erżurūm 59, 96, 101, 104, 105, 107, 110, 119, 297, 300, 304, 305, 365, 407, 408, 434, 435, 459, 462, 464, 523, 559, 571
Muḥāfıżı İbrāhīm Pāşā 61, 104, 107, 434
Erzurum Muhafızı Silahtar İbrahim Paşa 110
Erżurūmī Mosis 565
Esʿad Beg 59, 99, 116, 342, 519
Esʿad Efendi 357
Eski Anadolu Türkçesi 87
Eski Türk Edebiyatı 27, 49, 50, 55
Eşrefoğlu Abdullah Rûmî 51
et-Tevessül ile't-Teressül 45
Eyālet-i Raḳḳa 449, 450
Eyyūb Nebī 271
Eyyûbî 43
Eyyûbîler 43

F

Fâdılî 43
Fâdılî Üslûbu 43
Fāʾiḳ Efendi 92, 106, 108, 119, 239, 407, 417, 427, 447, 573, 574
Faḫru'd-Devle-i Deylemī 305
Fārisī 574
Fars 38, 39, 41, 48, 49
Farsça 28, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 50, 51, 73, 78, 81, 84, 117, 119, 123, 124, 125, 127, 128, 148
Farsça Dîvânçe 55
Fars Edebiyatı 39, 42, 44, 45, 47, 120
Farslar 42
Fâtımîler 43
Fātiḥ Meḥmed Pāşā 337
Fatih Sultan Mehmet 48, 51
Fażlı Efendi 119, 572, 573
Fehīm 116, 136, 520
Feridun Ahmet Bey 39, 51
Feridun Bey 47
Ferīdü'd-dehr 387
Ferruḫī 59, 112, 136, 478
Fetḥī Efendi 102, 375, 532
Fetḥī-zāde 115, 512
Fetḥī-zāde ʿAbdu'llāh Efendi 96, 291
Fetḥu'llāh Efendi 375
Fetih-nâme-i Kamaniçe 55
Feyyāż 269
Feyżu'llāh Efendi 365, 511, 512, 551
Fezâ'ilü'l-Enâm min Resâ'ili Hücceti'l-İslâm 45

Fırat 109, 311, 451, 487
Fidanlar 271
Filibe 137
Firāḳī Süleymān Efendi 99, 343
Firavun 37
Firdevs 274, 442
Firdevsî 59, 113, 136
Firdevsî-i Rûmî 51
Firdevsī-i Zamān 478
Fuzûlî 50, 51

G

Ġalaṭa 239
Ġavrī 430
Ġavrī Ḥasan Aġa 455
Gazâlî 38, 45
Ġāzi Sulṭān Aḥmed Ḫān 214
Gazneliler 44, 45
Gelibolulu Âlî 51
Gelibolulu Mustafa Âlî 49, 50, 125
Gelibolulu Mustafa Surûrî 51
Genç ʿAlī Efendi 104, 395
Gunyetü'l-Kâtib 46
Gül-i Sad-berg 49
Gülşen-i İnşâ 49
Gürcī 430, 435, 461, 462, 500, 570, 572, 573
Gürcī Süleymān Pāşā 413
Gürcistān 430
Gürciyān 430
Gürcü 63, 107, 110, 119
Gürgür 583
Gürgür Baba 583
Güzeller 582, 587

H

Ḥabeşī 409
Ḥabeşī-zāde 60, 61, 90, 104, 105, 110, 116, 165, 285, 396, 397, 408, 459, 522
Habeşî-zâde Abdurrahman Rahîmî Efendi 66
Ḥabeşī-zāde Raḥīmī Efendi 77, 95, 282
Ḫʷāce Ḥāfıẓ 485
Ḫʷāce Tārīḫi 110, 460, 463
Ḥācı 458
Hacı Ali Ağa 98
Ḥācı Ebū-bekir 72, 582
Ḥācı Ḫalīl 286, 287
Ḥācı Ḥüseyin 527
Hacı Hüseyin Ağa 98
Ḥācı İbrāhīm 104, 109, 395, 454, 538
Ḥācı Maḥmūd 93, 240, 241
Hacı Mahmud Ağa 109
Ḥācı Muṣṭafā 110, 338, 458
Hacı Muhammed 93, 99
Hacı Ömer Ağa 118
Ḥācı Şaʿbān 97, 321
Ḥācı-zāde Yūsuf Efendi 337
Ḥadīce Sulṭān 558
Hadîkatü'l-Elbâb 46
Hadîkatü'l-Münşeât 52
Hadīṣ-i Erbaʿīn Tercümesi 91, 132, 133, 178
Ḥafīẓ 363, 513
Ḥaleb 54, 62, 91, 93, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 103, 104, 105, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 118, 119, 148, 180, 192, 196, 213, 223, 226, 228, 241, 244, 249, 304, 313, 314, 316, 321, 327, 333, 334, 335, 337, 339, 343, 348, 367, 371, 381, 391, 394, 395, 396, 408, 412, 417, 435, 438, 452, 454, 457, 458, 461, 462, 464, 465, 491, 502, 505, 506, 507, 522, 525, 531, 532, 552, 560, 561, 562, 563, 571, 592
Ḥaleb Mollāsı 119, 563
Ḥaleb Monlāsı Kevākibī-zāde Veliyü'd-dīn Efendi 92, 223
Ḥaleb Muḥāfıẓı Meḥmed Pāşā 61, 91, 116,196
Ḥaleb Muḥāfıẓı Vezīr Meḥmed Pāşā 196
Ḥaleb Vālīsi İbrāhīm Pāşā 61, 93, 118, 560
Haleb-i Şehbā 209, 324
Halebü'ş-Şehbā 325, 395, 438, 522, 552
Halep Dîvânı 104
Ḥalep Ḳāḍısı 334

Halep Kadısı Emrullah Efendi 98
Halep Muhafızı 59, 112, 113
Halep Muhafızı Cafer Paşa 101
Halep Muhafızı Silahtar İbrahim Paşa 61
Halep Muhafızı Silahtar Vezir İbrahim Paşa 91
Halep Muhafızı Yûsuf Paşa 107
Halep Muhassılı Bâkî Paşa 116
Halep Valisi Silahtar İbrahim Paşa 92
Ḫālıḳ 232
Ḫalīl Ağa 96, 105, 116, 119, 291, 409, 524, 574
Ḫalīl Efendi 142, 406, 524
Ḫalīl (Hz. İbrahim) 271
Ḫalīl Pāşā 106, 421
Ḫalīl Pāşā Dāmādı Rāġıb Efendi 421
Ḫalīliyye 271
Haliloğlu Yahya 51
Ḫalḫālī 374
Ḥaḳ 182, 187, 189, 217, 219, 230, 258, 264, 272, 276, 283, 304, 382, 412, 441, 443, 472, 492, 511, 517
Ḫaḳānī-i Şirvānī 567
Ḥamel 359
Ḥamevī ʿAlī Efendi 61, 103, 104, 105, 106, 381, 398, 409, 413
Ḥarameyn 201
Ḥarameyni'ş-Şerīfeyn 201
Ḥarem 221, 319
Hāricī-zāde 337
Harîrî 135
Hârizmşahlar 43, 45, 46
Ḥasan 421
Ḥasan Ağa 96, 312, 455, 483, 533
Hasan b. Abdülmü'min el-Hûî 46
Ḥasan Pāşā Bağçesi 108, 448
Ḥassān-ı Rūm 164
Hāşim-zāde 109, 454
Ḥaşmet 69
Hatice Sultan 61, 118
Hattuşaş 37
Ḫavāriyyūn 569
Ḫavernaḳ 329
Ḫayr-ābād 55, 92, 93, 119, 132, 133, 239, 247, 248, 430, 574
Hayrî-nâme (Hayriyye) 55, 147
Ḫayru'llāh Çelebi 93, 243
Ḥayyān 377
Ḥażret-i Ḥaḳ 255
Ḥażret-i Īzed 475
Ḥażret-i Mevlānā 285
Ḥażret-i Mevlānā-zāde Seyyid Bostān Efendi 348
Ḥażret-i Mevlevī 286
Heşt-behişt 51
Heyākil-i Sebʿa 569
Heykel-i Rūm Çeşmesi 569
Ḫıṭā 277
Ḫıżır 245, 349, 438, 585
Ḥicāz 244
Himmet-zâde Abdullah Efendi 103
Hind 550
Hind Üslûbu 47
Hindistan 47
Ḥisār Yalısı 115, 512
Hitit 37
Hoca Sadettin Efendi 134
Hoca Tarihi 134
Horasan 5
Horasan Üslûbu 46, 47
Horatius 37
Ḫudā 83, 165, 181, 182, 183, 188, 209, 245, 254, 264, 272, 274, 275, 280, 294, 295, 316, 324, 339, 341, 346, 355, 367, 384, 386, 439, 440, 465, 474, 486, 497, 511, 526, 527, 546, 564, 584
Hulâsa-i İnşâ 52
Hümā 344
Hüsâm-zâde Mustafa Efendi 49
Ḥüseyin 109, 329, 451
Ḥüseyin Ağa 93, 250, 329
Ḥüseyin Çelebi 115, 327, 508
Ḥüseyin Pāşā 247, 339, 437
Hüseyin Paşa-zâde 113
Ḫüsrev 217
Ḫüsrev-i Pervīz 318
Hz. Ali 40

Hz. Ebubekir 40
Hz. Ebü'l-beşer (Hz. Adem) 271
Hz. Eyyüb 94
Hz. İbrahim 94
Hz. Mevlânâ 95
Hz. Mevlânâ Celâleddîn-i Rumî 111
Hz. Mevlânâ-zâde Seyit Bostan Efendi 100
Hz. Muhammed 40, 41
Hz. Osman 40
Hz. Ömer 40

I-İ

Irak Üslûbu 46
İblîs 314, 402, 590
İbn-i Arabî 134
İbn-i Arabşâh 51
İbn-i Sînā 134, 399
İbrahim 101, 339
İbrāhīm (a.s.) 339
İbrāhīm Efendi 115, 277, 279, 505
İbrāhīm Pāşā 92, 93, 104, 116, 118, 211, 226, 227, 232, 244, 249, 408, 434, 459, 461, 522, 560
İbrahim I. 54
İbrāhīmiyye 502
İbrī 568
İdlib 99, 343
İdlib Mütevellîsi Aḥmed Aġa 343
İdris-i Bitlisî 51
İlāhī 181, 182, 189, 190, 203, 209, 211, 217, 220, 221, 226, 227, 229, 245, 255, 260, 284, 294, 303, 319, 353, 355, 357, 437, 441, 450, 498, 503, 510, 546, 553, 558, 585
İlāhiyye 584
İldenizliler 45
İlhanlılar 35, 47
İlm-i İnşâ 52, 53
İlm-i İnşâda Müsta'mel Olan Lûgatler 53
İlm-i İnşâ ve Lûgati 53
İlm-i Kitâbet 53
İlyā 568
İmam Rabbânî 38
İmlâ ve İnşâ 52
İngiltere 37
İnşâ 52, 53
İnşâ Dîvânı 43
İnşâ-i Cedîd 53
İnşâ-i Kadîm 52
İnşâ-i Mahsûsa 53
İnşâ-i Mergûb 52, 53
İnşâ-i Mergûbe 52
İnşâ-i Mergûb-i Abdullah Şâkir 53
İnşâ-i Mergûb-i Cedîd-Elkâb 53
İnşâ-i Mergûb-i Seyyid Vahdetî Çelebi 52
İnşâ-i Mu'teber 52
İnşâ-i Sa'dî 52
İnşâ Mecmûası 52, 53
İnşâ Örnekleri 53
İnşâ ve Şiir Mecmûası 53
İnşâü'l-Mergûb 53
İnşâü'l-Mergûbi'l-Matlûb 53
İnşâ-yı Cedîd 53
İnşâ-yı Hayret 53
İnşâ-yı Husûsî 53
İnşâ-yı Mergûb 53
İran 41, 42, 44, 45, 49, 50, 55
İran Edebiyatı 49
İranlılar 42
ʿİsā 230, 234, 566, 567
ʿİsevī 362
İskender 236, 286, 319, 481, 502
İskender Pāşā-zāde 528
İskenderī 222
İsḥaḳ 138
İsḥaḳ Efendi 292
İslām 38, 39, 40, 41, 44, 47, 49, 185, 189, 208, 219, 252, 271, 275, 288, 350, 351, 353, 408, 437, 440, 473, 542, 543, 557
İslâm Âlemi 108, 117
İslâm Devletleri 36
İslâmî 40, 41, 48
İslâmî Dönem 39
İslāmiyān 304, 564
İslâmiyet 39, 40, 41
İslāmiyye 289, 539
İsmāʿīl 93, 241, 356

İsmāʿīl Aġa 356
İsmāʿīl Efendi 113, 367, 445
İsmāʿīl ibn-i ʿAzīz Aġa 75
İstanbul 54, 113, 118, 119, 393, 422, 480, 529, 530, 540, 563, 583
İzid 258
İznikli Musa b. Hacı Hüseyin 51
İzzeddin Keykâvus II. 61
İzzet es-Seyyid Ḥamduʾllāh Şehsüvār-zāde 68
İzzet-i Nā-kām 140

K

Kaʿbe 138, 226, 282, 350, 557
Kaçarlar 47
Kaçarlar Devleti 47
Ḳadr 182, 311, 414, 581
Ḳāḥire 562
Ḳahramānī 319
Ḳahveci 483
Ḳahveci-başı 483
Ḳahveci-zāde Seyyid Muḥammed 113, 483
Ḳalaylı Aḥmed Pāşā 100, 354
Ḳamāniçe 514
Kamaniçe Kadısı 116
Kamaniçe Kalesi 54
Ḳanber 257
Ḳandīl-i Ḳumāme 568
Ḳandiye 541
Kandiye Kalesi 117
Ḳandiye Muḥāfızı Ebū-bekir Pāşā 140
Kânûn-nâme-i Âl-i Osmân 51
Ḳānūn u Şifā 134, 177
Kapıcıbaşı Kethüda Osman 105
Kapıcıbaşı Süleyman Paşa-zâde Yûsuf Bey 93
Kaptan-ı Derya 101
Ḳapucı Ḥasan Aġa 430
Ḳapucı-başı ʿOṣmān Ketḫüdā 411
Ḳapucı-başı Yūsuf Beg 420
Ḳaraaġaç Bāġçesi 202
Ḳaraca Aḥmed 593
Karadeniz'den Mektuplar 37
Karahıtaylar 45
Ḳara Oġlan 485
Kartal Burcu 559
Ḳāsım Aġa 102, 380
Ḳasṭamonı 524, 526, 529
Ḳasṭamonı Mütesellimi Ḫalīl Aġa 61, 524
Kastamonu Mütesellimi 116
Kātib ʿAbdu'r-raḥman Efendi 113, 483
Kātib Refīʿā Çelebi 476
Kâtip Çelebi 47
Kâtip Ledünnî 60, 61
Kaygusuz Abdal 51
Ḳaymaḳām Boz-oḳlı Muṣṭafā Pāşā 341
Ḳayşeriyye 431
Kelîm 116, 136
Kel Aʿyān 484
Kel Yūsuf Efendi 105, 411
Kelāmu'llāh 581
Kelīm 520, 537
Kemāl Pāşā 69
Kemâl Paşa-zâde Şemseddîn Ahmed 51
Kemâlü'l-Belâğa 43
Kenʿān 191, 204, 226, 360
Kerkük 104, 116, 396, 522, 582, 583, 591
Kerkük Gūristānı 591
Ketḫüdā ʿAbdü'l-bāḳī Beg 493
Kethüda Ahmet Ağa 119
Ketḫüdā Çalıḳ Meḥmed Aġa 101, 367
Kethüda Hacı Ali Ağa 104
Ketḫüdā İbrāhīm Efendi 95, 277, 279
Kethüda Kör Ali Ağa 105
Ketḫüdā ʿOṣmān Aġa 119, 295
Kethüda Subhî-zâde Feyzullah Efendi 115
Ketḫüdā-yı Ṣadr-ı ʿĀlī ʿOṣmān Aġa 564
Kevākibī-zāde Veliyü'd-dīn Efendi 223
Kevşer 142, 187
Ḳıbrīs 502, 503
Kınalı-zâde Alî Efendi 51
Kınalı-zâde Hasan Çelebi 51
Kırımlı Hafız Hüsam 39
Kıvâmî 51
Kitâbet Mecmûası 53
Kitâb-ı İnşâ 52, 53
Kitâb-ı İnşâ-i Mergûb 52
Kitâb-ı İnşâü'l-Mergûbi'l-Cedîd 53

Kitāb-ı Meşnevī 134, 286
Kitâbü'l-Harâc ve Sınâ'ati'l-Kitâbe 36
Klâsik Dîvân Edebiyatı 55, 147
Klâsik Edebiyat 27, 37, 55
Klâsik Türk Edebiyatı 27, 54, 55, 129
Konya 100
Ḳovanlar Ḳaryesi 271
Kovanlar Köyü 94
Köprüli-zāde Aḥmed Pāşā 117, 541
Köprüli-zāde Muṣṭafā Pāşā 59, 99, 116, 342, 519
Köprülü-zâde Esad Beg 61
Kör ʿAlī Aġa 408
Kral Mektupları 37
Ḳubūrī-zāde Çelebi 109, 456
Kudame b. Ca'fer 36
Kumāme 568, 569
Ḳurʾān 40, 41, 48, 275, 581
Küçük Abdal 51
Küçük Çelebi-zâde 113
Küçük Müʾeẓẓīn 448
Kürt Medreseleri 102
Kūh-ı Ḳāf 588

L

Lāmiʿ Efendi 141
Lâmi'î Çelebî 51
Latîfî 51
Latin Edebiyatı 37
Ledünnī 116, 536
Leh Ḥaṭmānı 569
Letâ'ifü'l-inşâ 47
Leyle-i İsrā 182
Leyle-i Mevlid 182
Londra Kalesi 37
Lütfî Efendi 142
Lütfî Paşa 51

M

Maġnīsāvī Birrī Efendi 536
Maḥmūd 186, 339, 522
Maḥmūd Aġa 93, 116, 522
Maḥmūd Aġa (Nâbî'nin kardeşi) 240
Maḥmūd Efendi 60, 115, 504
Maḥmūd ʿUrfī 67
Maḥmūd-ı Nemrūd 522
Maḫzen-i Esrār 135, 258
Maḳāmāt 135, 222
Maḳāmāt-ı Ḥarīrī 135, 520
Maḳtūl Muṣṭafā Pāşā 443
Maḳtūl Muṣṭafā Pāşā-zāde ʿAlī Pāşā 61, 108, 443
Maḳtūl-zāde ʿAlī Pāşā 443
Malāṭiyye 239, 279
Malatya 95
Manisalı Birrî Efendi 117
Maʿnevī 286
Margaret 37
Mecmûa-i Eş'âr ve Fevâid ve İnşâ 53
Mecmûa-i Eş'âr ve Münşeât 52, 53
Mecmûa-i Gazeliyât ve İnşâ 53
Mecmûa-i İnşâ
Mecmūʿa-i İnşā 52, 53, 72
Mecmûa-i Mekâtib ve Eş'âr 53
Mecmûa-i Mektûbât 52
Mecmûa-i Münşeât 52, 53
Mecmûa-i Münşeât-ı Resmiyye 52
Mecmûa-i Münşeât ve Eş'âr 53
Mecmûa-i Resâil 52
Mecmûa-i Resâili ve'l-Fermânât ve Muâhedâtü'l-Devletiyye 52
Mecmûa-i Ulûm-i Kitâbet 53
Mecmûa-yı İnşâ 49
Mecnūn 485
Mecnūnī 59, 570
Meḥmed 522, 572
Meḥmed Aġa 137, 197, 198, 367, 413, 422, 424, 552, 572
Meḥmed Efendi 570
Meḥmed Emīn 482, 484
Meḥmed Emīn Çelebi 484
Meḥmed Emīn Efendi 482
Meḥmed Esʿad 142
Meḥmed Ḫān 201, 202
Meḥmed Pāşā 103, 107, 191, 196, 198, 247, 295, 329, 385, 404, 405, 411, 413, 423, 429, 432, 461, 469, 471, 507, 521, 556

Meḥmed Pāşā-zāde Muṣṭafā Beg 471
Meḥmed Pāşā-zāde Yūsuf Beg 61, 405
Meḥmed Ṣādıḳ Efendi 357
Meḥmed Yümnī/ʿAynī 66
Mehmet Emin Efendi 113
Mehmet IV. 54, 56, 57
Mekâtib-i Hulefâ ve Selâtîn 52
Mekâtibü'l-Müfîd 52
Mekke 118, 139, 208, 209
Mekke-i Mükerreme 551
Mektûbât 38, 46
Mektûbât-ı İbrâhim Hâs 52
Mektûbât-ı Sezâî 52
Mektûbât ve Münşeât 53
Mektup Sûretleri 52
Mektuplar 37
Melik-şāh-ı Selçūḳī 305
Mellā Murtażā 533
Memālik-i İslām 539
Memik-zāde 96, 297
Memik-zāde Teẕkīrecisi 297
Memişçik 115, 512
Memlükler 43
Menâhicü'l-İnşâ 48
Menşe'ü'l-İnşâ 49, 52
Mercimek Ahmed 51
Meryem 566, 569
Mesīḥ 229, 502, 566
Mesîhî 49, 51
Meṣnevī 286
Mesnevî-i Ma'nevî 134
Mevḳūfātī Yūsuf Efendi 109, 454
Mevlā 234
Mevlânâ 38, 61, 134, 204
Mevlânâ Abdurrahman Câmî 135
Mevlānā Cāmī 135, 179
Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî 46
Mevlānā Rāsiḫ Efendi 556
Mevlānā Rāzī 550
Mevlānā-zāde Seyyid Bostān Efendi 348
Mevlevî 90
Meydān-ı ʿAraṣāt 551
Mezamorta 448
Mezamorṭa Sarāyı 108, 448
Mısır 43, 82, 93, 113, 115, 118, 119
Mısır Valisi 115
Mısır Valisi Râmî Mehmet Paşa 118
Mışr 237, 252, 291, 304, 407, 502, 503, 552, 562, 563, 590
Mışr Vālīsi Meḥmed Pāşā 139
Mışrī 318
Mışriyye 504, 563
Minā 319
Minber-i ʿArafāt 551
Mīr el-Ḥāc Pāşā 138
Mīr Esʿad 344, 345
Mir-âhûr Muhammed Paşa 91
Mirʾāt-ı Sikender 471
Mîr-i Mîran Abdülbâkî 102
Mīr-i Mīrān ʿAbdü'l-bāḳī Pāşā 61, 372
Mîr-i Mîrân Yûsuf Paşa (?) 108
Mirrīḫ 308
Mīr-zā Efendi 61, 514
Mîr-zâ Efendi-zâde 106
Mīr-zā-cān 374
Mîr-zâde Efendi 116
Mīr-zāde el-Ḥāc Muṣṭafā 338
Mir-zâde Hacı Mustafa 99
Mīr-zāde Ḥüseyin Çelebi 97, 327
Mīzān-ı Şaʿrānī 135, 521
Mîzânü'l-Kübrâ 135
Moğollar 45, 47
Molla Câmî 49, 55
Molla Lütfî 51
Mora 54, 272
Mora Adası 94
Mosis 523, 565
Mosḳov Ḳırālı 569
Muaviye 36, 41
Muhafız Mehmet Paşa 115
Muḥammed 186, 348, 393, 420, 483
Muhammed b. Abdülhâlik el-Meyhenî 46
Muhammed b. Hüseyin el-Beyhâkî 45
Muhammed b. Vasîf 44
Muḥammed Efendi 109, 453
Muḥammed Emīn 467
Muḥammed Esʿad 68
Muhammed Paşa 91, 98

Muhammed Paşa-zâde Yusuf Bey 105
Muḥammed Sadre'd-dīn Çelebi 285
Muhammedî 200
Muḥammediyye 200
Muharrerât-ı Husûsiye-i Neş'et 52
Muhassıl Abdurrahman 93
Muḥaṣṣıl ʿAbdü'l-bāḳī Beg 100, 354
Muḥaṣṣıl Meḥmed Aġa 552
Muḥaṣṣıl ʿOṯmān Aġa 109, 454
Muḥaṣṣıl ʿOṯmān Pāşā 138
Muḥāsebeci İsmāʿīl Efendi 140
Muhyiddin Abdullah b. Abdüzzahhir 43
Muhyiddin Arabî 134
Muḥyu'd-dīn el-ʿArabī 200
Muʿīd Aḥmed Efendi 105, 406
Murād Efendi 326
Murat II. 48
Murtażavī 551
Musa 204
Musa (a.s.) 225
Muṣāḥib Muṣṭafā Pāşā 115, 117, 510, 541, 558
Muṣāḥib Pāşā 56, 57, 93, 101, 108, 111, 113, 234, 242, 367, 468
Muṣṭafā 104, 140, 398, 483, 490
Muṣṭafā (a.s.) 592
Muṣṭafā Aġa 506, 525
Muṣṭafā Beg 471
Muṣṭafā Çelebi 106, 113, 422, 483
Muṣṭafā Efendi 346
Muṣṭafā Mevlevī 325
Muṣṭafā Pāşā 109, 114, 203, 247, 332, 341, 443, 449, 450, 487, 493, 510, 519, 541, 558
Mustafa II. 54
Muṣṭafavī 551
Musul 111
Mühürdār ʿAlī Aġa 490
Mühürdār Ḳalʿası 108, 448
Mühürdār Kör Aġa 408
Mühürdār Ḳullesi 448
Mühür-ken Mosis 523
Münşeât 27, 28, 39, 42, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 67, 72, 79, 81, 82, 84, 87, 88, 89, 90, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 132, 134, 136, 139, 147, 148, 167, 510
Münşeât Mecmûası 52
Münşeât ve Resâil 52
Münşeât-ı Abdullah Efendi 52
Münşeât-ı Abdülganî-zâde Mehmet Nâdirî 52
Münşeât-ı Abdülkerîm b. Sinan Efendi 52
Münşeât-ı Abdülkerim Çelebi 52
Münşeât-ı Âbî 52
Münşeât-ı Ahmed Resmî 52
Münşeât-ı Âlî 52
Münşeât-ı Âlî Efendi 52
Münşeât-ı Âsım 52, 53
Münşeât-ı Âtıf Mustafa 52
Münşeât-ı Bahâüddîn Ahmed Cizyedâr-zâde 52
Münşeât-ı Celâl 53
Münşeât-ı Celâleddîn 53
Münşeât-ı Dahkî 52
Münşeât-ı Dîvân-ı Humâyûn 52
Münşeât-ı Ebû-bekir Rif'at 53
Münşeât-ı Ebû Reşîd Hoca Mehmet Râsim b. Yûsuf Egrikapılı Çelebi 52
Münşeât-ı Emîn 52
Münşeât-ı Enverî 53
Münşeât-ı Es'ad 53
Münşeât-ı Esîrî 52
Münşeât-ı Hâcı Râsim 53
Münşeât-ı Hâfız Osmân 52
Münşeât-ı Halîl Mâhir 52
Münşeʾāt-ı Ḥassān-ı Rūm Nābī 69
Münşeât-ı İbrahim Vehbî 52
Münşeât-ı İshak Hvâcesi Ahmed Efendi 52
Münşeât-ı Kânî 52
Münşeât-ı Kâtib Hüsnî 52
Münşeât-ı Latîfe 52
Münşeât-ı Lutfî 52
Münşeât-ı Mehmed Esad 66
Münşeât-ı Mehmed Reşîd 52
Münşeât-ı Mehmet Abdülbâkî 52
Münşeât-ı Mehmet Nesîb 52

Münşeât-ı Mehmet Süheyl 53
Münşeât-ı Münîb 53
Münşeât-ı Münîf 52
Münşeât-ı Nâbî 52
Münşeʾāt-ı Nābī 66, 164, 592
Münşeʾāt-ı Nābī Efendi 76, 77
Münşeât-ı Nahîfî 52
Münşeât-ı Nef'î 52
Münşeât-ı Nergisî 52
Münşeât-ı Nev'î-zâde Atâyî 52
Münşeât-ı Nevres 52
Münşeât-ı Okçu-zâde 52
Münşeât-ı Osman-zâde Tâib 52
Münşeât-ı Râgıb 52
Münşeât-ı Râmî 52
Münşeât-ı Refîâ 52
Münşeât-ı Rif'atî Mehmet 53
Münşeât-ı Said Efendi 53
Münşeât-ı Salih b. Hüseyin b. Osman b. Salih 52
Münşeât-ı Sâmî 52
Münşeât-ı Selâtin 39
Münşeât-ı Seyyid Mehmet 52
Münşeât-ı Seyyid Mustafa 52
Münşeât-ı Siyâsiye 52
Münşeât-ı Târîhiyye 53
Münşeât-ı Vânî Mehmet Efendi 52
Münşeât-ı Vehbî 52
Münşeât-ı Veysî 52
Münşeât-ı Zeynî-zâde Hüseyin 52
Münşeât-ı Zuhûrî 52
Münşeâtü'l-Letâif ve Sandûkatü'l-Ma'ârif 52
Münşeâtü'l-Mufassalali-Mülûki'l-Osmâniyye 52
Münşeâtü's-Selâtîn 47, 51
Müntecibüddin Atâbek-i Cüveynî 46
Müselmānī 186, 189, 252
Müslimīn 581, 587
Mūsā 204, 225
Mūṣul 464
Mūṣul Vālīsi 139
Müvaḳḳaʿ-zāde Aḥmed Efendi 357
Müvakka'-zâde Çelebi Es'ad Efendi 100, 357

N

Nâbî 27, 28, 39, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 67, 68, 73, 76, 78, 79, 81, 82, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 132, 133, 136, 138, 139, 147, 148, 163, 285, 510, 540, 582
Nābī 66, 68, 75, 124, 140, 141, 166, 168, 169, 182, 189, 207, 220, 231, 238, 256, 259, 265, 268, 269, 270, 272, 280, 283, 285, 297, 333, 342, 344, 345, 356, 358, 436, 459, 482, 499, 501, 502, 504, 507, 530, 532, 540, 545, 560, 561, 575, 582, 593
Nâbî Dîvânı 89, 119
Nābī Efendi 57, 59, 69, 96, 101, 103, 104, 105, 111, 116, 117, 164, 167, 205, 211, 231, 240, 243, 249, 251, 255, 259, 271, 282, 311, 321, 389, 390, 393, 465, 468, 487, 495, 505, 519, 522, 524, 536, 540, 541, 549, 553, 554, 555, 565, 570, 574
Nābī Efendi-zāde Ḫayru'llāh Çelebi 243
Nādī Aḥmed Efendi 112, 382, 474
Nādirī Aḥmed Efendi 103, 382
Nāhīd 359
Nâimâ Efendi 103
Nakşibendi 100
Nâmehâ-yı Aynü'l-kudât-ı Hemedânî 45
Nâmehâ-yı Reşidüddîn Vatvât 45
Naṣārā 567, 581
Naṣārī 567
Naṣrānī 565
Nasṭūr 567
Naṣṭūrā 567
Nebevî 91, 180, 181, 190, 551
Necīb Çelebi 105, 409
Nemrūd 522
Nergisî 52, 123, 124
Neşrî 51

Nevrūz 359, 581
Nevruz Bayramı 91, 100
Neylî Efendi 99, 343
Nihânî 57
Nīl 252, 311, 502
Nişancı Celâl-zâde Mustafa 50, 51
Nişancı Mehmet Paşa 51
Niẓāmī 104, 135, 397, 565
Niẓāmü'l-mülk 305
Niẓāmü'l-mülk-i Melik-şāh-ı Selçūḳī 305
Nümûne-i İnşâ 52
Nüzhetü'l-küttâb ve Tuhfetü'l-Ahbâb 46

O-Ö

Oğuzlar 45
Orhun Abideleri 37
Oruç Bey 51
ʿOṣmān 69, 405
ʿOṣmān Aġa 96, 105, 199, 295, 412, 564
Osman Efendi-zâde Sâmî Çelebi 74
ʿOṣmān Ketḫüdā 138, 411
ʿOṣmān Pāşā 119, 571
ʿOṣmān Pāşā Ketḫüdāsı Aḥmed Aġa 571
ʿOṣmāniyye 305
Osmanlı 39, 49, 51, 54, 62
Osmanlılar 35, 47, 48, 49, 50
Ovidius 37
ʿÖmer Efendi 113, 483
ʿÖrf-i Ḫalvet Maḥmūd Efendi 504

P

Paşḳalya Gicesi 570
Paşmaḳçı-zāde Seyyid ʿAlī Efendi 139
Paul 37
Pervīn 383
Pervīz 312
Pîrî Reîs 51
Purūt Köprisi 589

R

Rabbānī 178, 191, 193, 196, 207, 208, 211, 220, 226, 245, 258, 325, 338, 340, 342, 343, 351, 362, 420, 428, 432, 450, 456, 462, 474, 475, 503, 513, 521, 538, 544, 584
Rābiʿa 558
Rāġıb Efendi 106, 421
Raḥīmī 282, 283
Raḳḳa 108, 241, 449, 450
Raḳḳa Vālīsi Muṣṭafā Pāşā 108, 109, 449
Ramazan 93, 101
Rāmī Efendi 96, 97, 98, 99, 100, 101, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 115, 290, 296, 317, 322, 323, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 336, 338, 356, 358, 361, 364, 365, 381, 389, 390, 401, 419, 426, 433, 441, 449, 453, 454, 457, 470, 495, 502, 541, 571
Rāmī Meḥmed Efendi 486
Rāmī Meḥmed Pāşā 61, 122, 502, 562
Rāmī Pāşā 61, 62, 82, 93, 242, 502
Rāsiḫ Efendi 556
Rasih Efendi (Dîvân Efendisi) 118
Rātıb Aḥmed Pāşā 143
Ravzatü'l-İnşâ 52
Ravzatü'l-küttâb 46
Rāzī 117, 118, 545, 547, 549, 550
Rebiʿi'l-evvel 593
Rebīʿü'l-āḫir 110, 460
Receb 559
Receb Pāşā 115, 508
Refīʿā 476, 533
Refīʿā Çelebi 476, 533
Refīʿā Efendi 61, 96, 311
Reʾīs Aḥmed Efendi 99, 343
Reʾīsü'l-küttāb İsḥaḳ Efendi 96, 292
Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Efendi 96, 97, 98, 103, 109, 114, 290, 317, 322, 323, 326, 334, 381, 390, 449, 495
Reʾīsü'l-küttāb Rāmī Meḥmed Efendi 113, 486, 495
Resâ'il 42
Resâ'il-i Sâhib-dîvân 45
Reʾsü'l-küttāb ʿAcem Ebû-bekir Efendi 501
Reşidüddîn Vatvât 43, 45

Rıḍvān 230, 274
Risâle fî-Beyâni'l-Mürâselât 52
Risâle ile'l-Küttâb 41
Risâle-i İnşâ 52
Risâletü'l-Azrâ 42
Riyâzü'l-Kütebâ ve Hıyâzü'l-Üdebâ 53
Roma 41
Rūd-ı Nīl 502
Rühā 54, 66, 94, 99, 102, 109, 110, 114, 124, 271, 321, 339, 374, 452
Rühā Müftīsi Maḥmūd Efendi 374
Rühâ (Şanlıurfa) 54
Rühāvī 339, 458
Rühāvī Emīr Oġlı el-Ḥāc Muṣṭafā 458
Rühāviyye 339
Rükn-i Yemānī 289
Rūm 104, 209, 219, 254, 305, 380, 393, 394, 406, 426
Rūm Çeşmesi 569
Rumeli 91
Rūm-ili 195, 199
Rūḥü'l-emīn 276
Rüstem 318, 533
Rüsûmü'r-resâ'il 46

S-Ş

Sāʿatçi Meḥmed Pāşā 57, 247
Sabā 416
Şabit Efendi 59, 61, 118, 119, 136,
Sābit Efendi 562, 563, 574
Şaçlı-zāde Aḥmed Çelebi 113, 484
Ṣādıḳ Efendi 96, 100, 105, 289, 350, 357, 373, 410
Saʿdī Efendi 113, 479
Saʿd-i Ẕābiḥ 303
Sadrazam Çorlulu Ali Paşa 100, 112
Sadrazam Mehmet Paşa 118
Ṣadre'd-dīn Çelebi 466
Ṣadre'd-dīn-i Ḳonevī 467
Ṣadr-ı ʿĀlī Çorlılı ʿAlī Pāşā 352
Ṣadr-ı ʿĀlī Mektūbcısı Fetḥī Efendi 375
Ṣadr-ı ʿĀlī Ṣubḥī-zāde Feyżu'llāh Efendi 511
Ṣadr-ı Aʿẓam Çorlılı ʿAlī Pāşā 472
Safevî Devleti 47
Safevîler 47
Saffârî Devleti 44
Saffârîler 44
Ṣaḥāf Seyyid ʿAlī Çelebi 484
Sahaf Seyit Ali Çelebi (Çâkerî) 113
Sâhib b. Abbâd 43
Ṣāḥib [b.] ʿAbbād 305
Ṣāḥib [b.] ʿAbbād-ı Faḫru'd-Devle-i Deylemī 305
Sahîfetü'l-ihlâs 47
Ṣāʾib 116, 136, 520, 532, 566
Sâib-i Tebrîzî 55
Saḳız 108, 448
Salgurlular 45
Ṣāliḥ Beg 468
Sâlis Vassâf 116, 136
Sâmânîler 44, 45
Ṣamedānī 191, 196, 213, 226, 348, 373, 432
Sāmir 549
Sāmirī 567
San'ât-ı Kitâbet 52
Sâsânîler 44
Seccâde-nişin Sadreddin Çelebi 111
Sehî Bey 51
Selām 363, 513
Selânik Mollası 106
Selânikli Mustafa Efendi 51
Selçuklu 46
Selçuklular 46, 48, 49
Selîm 116, 136
Selīm 520
Selmân-ı Sâvecî 542
Seneca 37
Ser-āḫūr Meḥmed Aġa 197
Serdār Meḥmed Pāşā 295
Şevr 303
Seydî Ali Reîs 51
Seyit Feyzullah Efendi 101
Seyit Vehbî Efendi 74
Seyyid Abdullah 76
Seyyid ʿAbdu'llāh Efendi 139
Seyyid Ahmed Necîp Yesârî 72

Seyyid ʿAlī Çelebi 484
Seyyid Bostān Efendi 348
Seyyid Emīn 67, 138
Seyyid Feyżu'llāh Efendi 365, 551
Seyyid Muḥammed 483
Ṣıçan Ovası 589
Sidre 276, 311
Sidretü'l-Müntehā 234
Sikender 286, 471
Silaḥdār ʿAlī Pāşā 61, 66, 94, 104, 106, 255, 272, 394, 414
Silaḥdār Ḥüseyin Pāşā 57, 247
Silaḥdār İbrāhīm Pāşā 116, 249, 461, 522
Silaḥdār Muṣṭafā Pāşā 98, 203, 332
Silahtar Vezir Ali Paşa 95
Sīmurġ 553
Sinân Paşa 51
Siyer 135, 207, 208
Siyer-i Veysī 135, 208
Ṣubḥī Aḥmed Efendi 98, 329
Ṣubḥī Efendi 329
Ṣubḥī-zāde Feyżu'llāh Efendi 511
Sulṭān Aḥmed 66, 91, 92, 189, 198, 214, 236, 269, 274
Sulṭān Aḥmed Ḫān 200
Sultan Baykara 136
Sulṭān ʿĪsā 229, 231
Sulṭān Meḥmed 66, 236, 248
Sulṭān Meḥmed Ḫān 201, 202
Sulṭān Muḥammed 238
Sultan Sencer 46
Sûret-i Mektûb 53
Sûr-nâme 55
Suruç Mukataası 106
Surūç Muḳāṭaʿaları 425
Sühā 240, 262
Süleymān 165, 219, 316, 588
Süleymān Aġa 113, 422
Süleymān Aġa-zāde Meḥmed Aġa 106, 422
Süleymān Efendi 343
Süleyman II. 54
Süleymāniye Tāb-ḫānesi 117, 540
Süleymān Pāşā 96, 316, 393, 408, 413, 420, 485, 490
Süleymān Pāşā-zāde Ḳapucı-başı Yūsuf Beg 106, 420
Süleymān Pāşā-zāde Yūsuf Beg 93, 250, 253
Şüreyyā 137, 240, 508, 540
Sürgi Ṭaġı 582, 584
Süryānī 568
Süveyḳ Ḥammāmı 526
Süveyḳa Ḥammāmı 57, 526
Şaʿbān 321
Şaʿbān Efendi 321
Şāh-mārān Ḳalʿası 589
Şâir Hakkâk Mosis 59, 119
Şâir Mosis 61
Şair Nâbî 57
Şâir Yûnus Bey 111, 136
Şāʿir-i Ġarrā Yūnus Beg 468
Şām 5, 60, 97, 98, 110, 115, 304, 323, 324, 325, 332, 334, 389, 390, 407, 457, 504, 505, 506, 509, 524, 528, 552
Şām Defterdārlığı 56, 63, 103, 389
Şam Kadısı Arif Efendi 97
Şam Kadısı İbrahim Efendi 57
Şām-ı Şerīf 389, 508
Şebdīz 143, 318
Şeb-i Ḳadr 269
Şeb-i Mīlād 569
Şeb-i Yeldā 569
Şefīḳ Efendi 105, 401
Şefīḳ Muṣṭafā Efendi 385
Şehbā 191, 192, 211, 227, 232, 254, 323, 325, 357, 358, 393, 394, 395, 396, 397, 408, 413, 423, 453, 477, 479, 505, 521, 530, 560
Şeh-bender ʿAbdu'r-raḥman 109, 110, 455, 458
Şehit Ali Paşa 90, 91
Şeh-nāme 135, 195, 312, 478, 520
Şehzâde Bâyezîd 50
Şeh-zāde ʿĪsā 92, 229
Şeh-zāde Sulṭān Meḥmed 92, 236
Şemmās 569
Şems-i Tebrīzī 467

Şerīʿat-i Muṣṭafavī 551
Şevket-i Buhârî 55
Şevvāl 365, 408
Şeyh Ahmed 51
Şeyh Ahmet Mekkî Efendi 97
Şeyḫ Ebū-bekir 533
Şeyh Hasan Sezâî 38
Şeyḫ Ḥüseyin 113, 486
Şeyḫ İsmāʿīl 111, 464
Şeyh Mahmûd b. Edhem 49
Şeyḫ Muḥammed Efendi 102, 374
Şeyḫ Muḥammed Sadre'd-dīn Çelebi 95, 285
Şeyḫ Muḥyu'd-dīn el-ʿArabī 200
Şeyḫ Murād 60, 115, 504
Şeyḫ Murād Efendi 97, 326
Şeyḫ Muṣṭafā Mevlevī 97, 325
Şeyḫ Vānī Efendi 115, 510
Şeyḫ-zāde 423, 424, 425
Şeyḫü'l-islām Meḥmed Efendi 138
Şeyḫü'l-islām Meḥmed Ṣādıḳ Efendi 61, 100, 357
Şeyḫü'l-islām Ṣādıḳ Efendi 102, 105, 350, 357, 373
Şeyḫü'l-islām Seyyid Feyżu'llāh Efendi 118, 551
Şeyh-zâde 106
Şiir ve İnşâ 47
Şikâyet-nâme 50
Şīrīn 273, 312
Şirvānī 567
Şūrbacı-zāde 435
Şūrbacı-zāde Meḥmed Çelebi 435
Şükrī Çelebi 108, 448
Şüreyḥ 352

T

Tâcî-zâde Cafer Çelebi 51
Ṭāhā 539
Ṭāhir 109, 451, 452
Tâhirîler 44
Tanzimat 53, 54, 124
Tarihçi Gavrî Hasan Ağa 109
Târîh-i Beyhâkî 45
Ṭarīḳat-i Naḳşibendī 348
Taşköprülü-zâde İsâmeddîn Ahmed 51
Ṭayfūr 352
Teberdār Meḥmed Pāşā 96, 295, 411
Tekfūr Sarāyı 428
Tekfūr-daġī Muṣṭafā Pāşā 114, 487, 493
Telhîsât-ı Râgıb Paşa 52
Terceme-i Hadîs-i Erba'în 55
Teressül 39, 48
Tersāne-i ʿĀmire Emīni Muṣṭafā Efendi 346
Tersāyān 569
Tersā-zāde 567
Tevfīḳī Süleymān Pāşā 485
Tevḳīʿī Süleymān Pāşā 61, 91, 104, 105, 107, 113, 114, 179, 393, 408, 485, 490
Teẓkereci ʿAbdu'llāh Efendi 540
Tezkire-i Şu'arâ-yı Âmid 57
Thomas More 37
Timurîler 50
Timurlular 47
Ṭrablūs 138, 252
Ṭrablūs Vālīsi 138
Ṭrabuzon 407, 574
Ṭrabzān 407
Ṭūbā 311, 481
Tuḥfetü'l-Ḥarameyn 54, 55, 92, 132, 133, 224
Ṭūr 204, 225, 387
Tur Dağı 204, 225
Türk 4, 38, 49, 124, 525, 550
Türkçe 28, 37, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 54, 84, 123, 125, 126, 128, 129, 148, 500
Türkçe Dîvân 55
Türk Edebiyatı 39, 47, 48, 50
Türkler 46
Türkmen 194

U-Ü

ʿUnṣurī 59, 112, 136, 478
Unvân-ı Mekâtib 53
Unvân-nâme-i Gencî 52
Urfa 94, 148

ʿUrfî 116, 136, 142, 520, 532, 566
ʿUrfî Efendi 142
ʿUṭārid 362, 470, 471, 474, 560
Üsküdār 593
Üstād Mīr Esʿad 344
Üveys Pāşā 138

V

Vānī Ḥasan Aġa 113, 483
Vārṭān 570
Vaşşāf 164, 520
Vehbī Efendi 138, 593
Velī Çelebi 483, 571
Veliyü'd-dīn Efendi 223
Veysī 52, 123, 124, 135, 164, 207, 208
Veysī Efendi 138
Vezir Abdülbâkî Paşa 96
Vezīr ʿAlī 541
Vezir Ali Paşa 61, 91, 94, 95, 96, 122
Vezīr ʿAlī Pāşā 285
Vezir Çelebi Yusuf Paşa 111
Vezir Halil Efendi 105
Vezīr İbrāhīm Pāşā 105, 110, 211, 459
Vezīr Meḥmed Pāşā 110, 111, 380, 471, 556
Vezir Mehmet Paşa-zâde Mir Mustafa Bey 111
Vezir Silahtar Damat Ali Paşa 93
Vezir Süleymān Pāşā 413
Vezīr-i Aʿẓam ʿAmmī-zāde Ḥüseyin Pāşā 61, 107, 437
Vezīr-i Aʿẓam Gürcī Süleymān Pāşā 106, 413
Vezīr-i Aʿẓam Meḥmed Pāşā 102, 107, 429
Vezīr-i Aʿẓam Teberdār Meḥmed Pāşā 411
Vezīr-i Aʿẓam Tekfūr-ṭaġī Muṣṭafā Pāşā 114, 487

Y

Yādigār 568
Yādigār-oğlı 524
Yaḥyā Aġa 245, 246
Yahya b. Mehmet el-Kâtip 48, 51
Yakub Leys-i Saffâr 44
Yaḥyā Efendi 269, 532
Yaḥyā Efendi-zāde 269
Yaʿḳūb 222, 433, 459, 502
Yāsīn 539
Yavuz Sultan Selim 47
Yazıcıoğlu Ali 51
Yehūd 581
Yemen 291, 428
Yemenli 291
Yeni Ahit 37
Yezdān 69, 189, 215, 219, 234, 294
Yezdānī 180, 186, 204, 208, 304, 559
Yezīd 528
Yigirmi Sekiz Efendi 107, 436
Yūnān 37, 41, 569
Yūnus Beg 59, 468
Yūḫannā 569
Yūsuf 204, 191, 222, 226, 237, 252, 362, 416, 419, 433, 459, 504, 575
Yūsuf Beg 250, 253, 254, 405, 420
Yūsuf Efendi 337, 411, 454, 455
Yūsuf Nābī 73, 243, 277, 278, 436, 504, 538, 539, 552, 582, 593
Yūsuf Pāşā 241, 423, 424, 438, 453, 464, 465
Yūsufu'ş-şānī 538

Z

Zâtî 51
Zehrā 558
Zelīḫā 360, 504, 582, 593
Zenbilli Ali Efendi 51
Zerzene Cezīresi 97, 327
Zeyd 344, 491, 492
Zeyl-i Siyer-i Nābī 77
Zeyl-i Siyer-i Veysî 55, 56, 91, 132, 133
Zeylü's-siyer 205
Ẕihnī Çelebi 528
Ẕihnī Efendi 99, 340
Ziyâ Paşa 47
Zuhāl 188
Zühre 229, 456